

820.

N. Inv. 820.

Mezn von Dirtamkels Hui immorme

[illegible] monicionem et preceptum quod ius[titi]a suadebit et de iure fuerit faciend[um]. Certificantes nichilominus eosdem citatos ut premissum est quod nos, si parere curaverint sive non, Nos nichilominus ad surrogandum procedemus ad premissa omnia et singula et alia pro[ut] iusticia mediante ipsorum citatorum absencia seu contumacia non obstante. Diem vero citacionis huiusmodi ac formam et quicquid in premissis feceritis publicum instrumentum huiusmodi seriem seu designacionem in se continens seu continens premissa presentibus fideliter intimare curetis. Absolucionem vero omnium sententiarum seu earum aliquam incurrerunt seu incurrerit quoquomodo nobis vel superiori nostro [illegible] reservamus. In quorum omnium et singulorum premissorum fidem et testimonium presentes nostre citacionis litteras seu presens publicum instrumentum citacionem nostram huiusmodi in se continens seu continentes per Henricum notarium publicum nostrumque et huiusmodi cause coram nobis scribam infrascriptum subscribi et publicari mandavimus nostrique sigilli appensione iussimus communiri. Datum et actum Rome apud sanctum Petrum in domo nostre solite residencie. Nobis inibi mane hora causarum ad iura reddend[um] in loco nostro solito pro tribunali sedentibus. Sub anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo, Indictione quinta, die Veneris vicesima tercia mensis Junii, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Bonifacii [illegible] octavo. Presentibus ibidem discretis viris Eberhardo de Esth et Frederico Johannis Below, notariis publicis, scribis nostris, clericis Coloniensis et [illegible] diocesis, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Henricus de Vinsleve clericus Halberstadensis diocesis publicus apostolica auctoritate notarius, venerabilis domini Jacobi auditoris prefati et huiusmodi cause coram eo scriba, quia premissis citacioni et decreti execucioni omnibusque et singulis premissis dum sic ut premittitur per dictum dominum auditorem fierent una cum prenominatis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi, ideo presens publicum instrumentum per alium me aliis occupato negociis fideliter scriptum exinde confeci, publicavi et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis una cum prefati domini auditoris sigilli appensione signavi, rogatus et requisitus, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

Liber magystri petri Gaskowycz medicine doctoris heredis de Loshnyerz a polomtali iiij emptus florenis

Scientia medicinalis operativa
Sub et Conservationis

Incipit liber in sciencia medi-
cinali opatiua que bna cos-
uacos et cuacos appellatur
Capitulum primum phemiale

C
Orum aut que fiunt
et possint sciri et hnt
causas deteminatas .1.
ordinem aut fiut p natura aut
p volutatem Que uo fiut pter
istas mos non hnt cas terminatas
neqz ordinez et dicut fi p cas su
a casu Et ppter hoc de hijs q
fiut accidit seu a casu no habe
scia cuz omn no heant n coctu
tina De hijs uo que p naturaz
aut p volutatez fiut scia het
vidica cu causas heant deta-
tas et sint de rebus detematis
et finitis Igr cciam prim et causa
res ex pte sciendi est intellectu
seu anima ronalis ut scptum
est ifine libri sexo metos et lio
de sensu et sesato cao de sopno
et vigilia Dicam q q indiuiduos
sbe queda sut indiuidua sbas
simplicia Et queda sut indiui-
dua sbas coporeas Simlr et
de accntibz videns h et cosyde-
rans q prim et ca om res ex
pte sciendi erat anima ronalis
ut scptu est disposui i mente
id q reclusu erat in aia et acq-
situ longo tpe p visum ronalez
in ope medicandi in scptis re-
ducer Et et cu ppt qtinua in-
stanciaz domi Ruffini pors sci
Ambrosy de placencia et socio-
ru ei et amore cuiusda mei fi-
ly qui leonardus uocat que ad
pfessiom artis meis inducam
ipsosse tu ppt utilitem q pro
inati et posteros ex pnti ope

poterunt cosequi nolui quod re-
clusu erat in anima et acquisi-
tu longo tpe ut post me non
euanesceret absqz coi utilite Diui
da hoc opus i iiiior ptes et ppo-
na vnicuiqz pti ppa capla ut
q inquiret h posset facilius inue-
niri Et cu hoc i vno quoqz ca-
plo vniqcuiqz pti ponam pro
cgne noiatue Secds maii 3o sig
significa sup cgnem et cas et
post hoc pona cura breuiter
penes phios pos intencos Vl-
timo de hijs dica que sut visi-
tata apud me p visum et opoqz
i quibs si recte fiant ullam no
iuemes decepcom Nec miret
aliquis q si de eo q ptinet ad
operacom manualem nichil i h
ope tange iam excusatus sum
de hoc q feci quia feci alium
librum i quo de hijs q ptinet
ad manuale opom seu cyrurgia
sm mea possibilitem complete
determinaui Sed anqz accedam ad
prile ppositum faciam qdam
capm gnale admonitoriu inq
taga de omibz que ptinet ad
laudem et honore om medicos
et desideranciu vtilitatz et bonum fine
ex ope medicli Supplico creatori
ut i me p sua imaz graciam ifun-
dat huius opis complemtu Primus
liber erit de omibz i firmibz a
capite usqz ad pedes appatis me-
bris et ponam cu hoc i pncio
libri pmi qdam caplm de co-
suacone sanitatis ut p hoc oim
ifirmitu cuaco euidencior et
manifestior appareat et videat
Secdus erit de febribz et de hijs
que sut necia in qsidacone
cuacis febris Tercius est de cura
de iuenenis Quartus est atidotariu

in quo dicta de medicinis simplicibus
et compositis utilibus et necessariis ad omnium
infirmitatum curacionem

**Capitulum generale ad medicum in quo
declarabit de rebus que pertinent
ad honorem et laudem cum utilitate
et fine bono medicinalis operacionis**

In hoc omnes sapientes con-
venerunt quod medicus cum primo
accedit ad infirmum cuiuscumque tem-
poris sit infirmitas debet
uti deliberacione et inquisicione super
naturam et consuetudinem infirmi in omni
re, videlicet assellacione appeti-
tu et similibus. In pulsu vero
debet medicus cum magna constan-
cia et beata quo ad laycos con-
siderare, sed veritate ignorare non
querit a statu tendere cum quiete
pulsum infirmi est conveniens et est
bonum iudicii ut medicus sit mul-
tum interpretus de hac re. Nam
ava per culpa de medico hominibus
fidem faciunt quod est valde utilis
convenienti operi medicinali et persuad
astantes bona sunt presumpcionem
de medico. Et in quibus rebus infir-
mus delectetur hora sanitatis in-
quirere convenit et et de sompno
et vigiliis et similibus. Et cum hec
deliberative inquirere debet de in-
firmitate et eius causa sive causis et
hec per gracia in superfluitatem egestione
urina sputo et sudore et per
narracionem infirmi et astancium si-
militer et de hora vel horis ma-
ioris mollestacionis et quietis. Ista
talis inquisicio cum deliberacione
reddat medicum auctorizabilem
et stricte inter laycos et amicos
infirmi et facit de se et sciencia sua
perfectam inquisicionem fidem infir-
mo et astantibus. Et si ipse de-
bilis aut puer sanus fuit per hoc
confortatur mens infirmi super eius

operacionem et sit operacio medicorum no-
bilior et confortatur itaque anima
infirmi per hanc fidem et ymaginacionem
quod operatur contra infirmitatem fortius
et nobilius quam faciat medicus
cum instrumentis et medicinis. Conve-
niens est ut in omni infirmitate pronos-
ticacione utaris per rememoracionem
preteriti et consideracionem presentis seu de-
monstracionem enunciando de futuris
astantibus et amicis infirmi cum
viderent magis per veritatem ut
non credant de te quod sis causa
mortis eius qui moritur sed sis causa
salutis eius qui saluatur. Nam
talis narracio medicum excusat tollit
et fama eius multiplicatur cum
honore et utilitate. Nullo modo
pronunciat ipso infirmo audiente
aliquam debilitatem eius nature
proferre neque aliquid mali decu-
cia si de eius salute fueris de-
speratus sed medicus semper convenit
infirmo salutem promittere ut ymagi-
nacio bone disposicionis et salutis
firma in anima infirmi remaneat
cum talis infirmitas de salute
operacionem medici iuvat. Iste et
effectus medicinarum contra materias et
infirmitates melior nobis reperitur.
Amicis vero et secretis infirmi tota
veritatem predestinare deceo quod tibi
notum per signa fuit ut omnis
suspicio si infirmus ad malum con-
vertit a mentibus amicorum infirmi
per via bona et variam narracionem
tollatur. Non delectetur sapiens
in laudibus stultorum quia per hoc
instrat. Et si in talibus delecta-
ret stultorum haberet familiaritatem
quod est inconveniens et inhonestum. Ymmo
dicta stultorum laus dedecus est.
Cum laycis habere familiaritatem non
placet quia laycis sepe detrahunt
sapientibus, nimia familiaritas
contemptum parit. Est inhonestum
et indecens sed coram infirmo et laycis

decaus infirmus et operibus dis-
putando determinare. Ita ego isto
modo inquisitores layci tanquam uni-
versitate ignorantes et veritatis tan-
sapientem despiciunt et ignorantes
multo magis ab eisdem pro phisico re-
putatur. Chelis et decet ergo quod
hec omnis inquisitio cum alio et socio
fiat in secreto ne layci cum ami-
cis infirmi eas discordie seu con-
trarie videt operis huius artis
dicere possint se omnino interfue-
risse. Ita eos layci propter discor-
diam receptam inter medicos solu-
sermonibus et aliquam inquisitione eas
et eorum animum medicinalem repu-
tant contra eorum nos sed ut plurimum
casualiter operari et hoc non est nisi
quia inde ignorantiam veritate in ar-
te medicinali nunc non ignorantiam
eorum credere consueverunt. Similiter plato
et depressa cum alio et socio et spa-
liter coram laycis reddit medicum
seu hominem sapientem. Nam tacitur-
nitas cum humilitate faciendo de-
pressam in qua videatur cogitatio
cum sollicitudine ne faciat fidem hominibus
ut in mente humilis vel taciturnus sint
clausos sapiens sic inclusos quod pos-
set veritatem a dubiis si plagas
enucleare et si in tali cogitatione
veritatis nullo modo reperiret in in-
terloquio peccatum non desit et in
silentio non cadit reprehensio. Propterea
locutus est quod silentium utile indicatur
in omnibus sed nimis fuit viciosum
vel dampnabile tum ego eo vel propter
illud bene vel ydonee actores
operaciones prevenit. Nec plagat
sermones cum familiaribus infirmi
multiplicare sed fiunt necessariis ad
opus quam intendis. Nec sic au-
tem cum mulieribus de domo secreta
coram infirmo totaliter cum eis quare ergo

sit mulier posset inde in nasci
suspicio in mente infirmi vel audientis
eiusdem que tota tua racionabi-
lem vituperaret operacionem et famam
tui bona reprimeret absque ea et
mala inter homines contrarietatem faceret
quolare. Abstine ab omnibus que
hominibus taliter displicere solent
et petere optimum salarium de quali-
bet opere medicinali assignando pro ea inspi-
cionem stercoris et urine non est malum.
Et ne privitate non cum facie ele-
vata et indumentis magistralibus
honestate et videri non cudere de
seculo et observare leges hominum et
affirmare quod contrarii placere solet
est hominibus amicabile. Ita quod plus
ytorum non est inconveniens nec inutile
homo talia omnia reddunt medicum
auctorisabilem et a vulgo reputabilem
pro sapiente et maxime si eius opera-
tiones inter vulgares fuerint racio-
nabiliter approbate. Item et bonum
consilium est valde ut infirmi non
infirmatos visitas sed vocatus fueris
quia ex tali visitacione reddes
te suspectum inspiciente et perit ite-
rum fides infirmi de curatione sue in-
firmitatis de qua fide multum sup-
sumus supra clarescit in mente ypocras
ypocratis in prologo pronosticorum ubi
dicit quod cum infirmus cognoscit
se per medicum committit se cum fide
manibus eius et sic per hoc sunt opus
medici laudabilius. Et super hec verba
dicit G. quod ille medicus plures sa-
nat egrotos de quo plures ex
confidunt. Ille minus sanat de quo
minus eius confidunt. Sed hac enim tua
visitationem iam habeo quod infirmus per
fidem quam habeat de te non se con-
mittit in manibus tuis sed potius tu
te committis in manibus suis et sic
fides revolvitur in contrarium tue intentionis
et ex hac accidit vicium provocatum
de non fide de quo multum diximus
et quod dictum est non ergo amplius

ausq de laboe corio primu pe
te ullo mo qa cu co tua visi
tacoe absq peticoe sta de la
bore corporis abisiub primu re
cepisti demonstrasti p hoc te ee
cotemptu si ifirmus se visitac
pmittit Iteru aut ifirmus fuat
tuus notus ⁊ amicus an ifirmite
ul non si aut tuus fuat notus
ul amicus ⁊ te vocare ad sua
visitacoem noluit ia signu ha
bes ppt ignoranciam virtutis
qua cognoscit mete quod ppt viciu
ul vicia repta sta te tua ei
no placet infirmite pnti habe
familiaritatem Si vo tuus non
fuat amicus seu notus sola visi
taco non petita respectu vo
de noluit qua si eci ifirmi disso
ad melius guttetur ifiu⁹ dicet
cu amicis tua opacoem casua
le fuisse Si aut ad detius ul
ad morte altararet no dubitaret
ifirmi amici te ex aliqua ca
hec fuisse sz veru fuit sz hu
ius visitacio ifirmi no petita i
utilis videt mala ⁊ indecens
⁊ no fienda exc si ifirmus super
fuit alti ul altius maioris gra
dus du mo i infirmite ifirmi
coipetu ifirmitatis ut i apoplexia
⁊ similibus virtute eligendi ⁊ ra
nabile no amisisset In tali
vo cau heat regulam ⁊ docu
mtu int amicos ⁊ familiares
⁊ paupes locu hre no dicimus
Nullus medicus desideracu
ul honore ⁊ laudem de arte
medici ⁊ spalit opatiua psu
mat dare alicui hoim sive
fuat suus aicus ul notus seu
non medicina oppiata i qua
piculu reperit ul stupefactiua
venenosam seu acuta i sumo
ul aborsiuu faciens seu pgna
cam impediens sub aqua spe

bom ul malicie ubi pnus fuit
⁊ spalit cu remedio quemlte
ad illa medicina nequid simile
accide posset ⁊ ri de qualite cius
exibitum madat tepaty fuit
p illa exhibicoem taliu cosiliu
posset reduce ad ~~mitu~~ mitu
medicu ul malu ee de quo
vicio ⁊ intentu seu modo psō
nalit puniretur ul debet pu
niri ⁊ quius aly pena corpale
no psumit a mortali pena
al etna extrema no excusare
⁊ qz valde magnum malu h
vituposum exsistet posset for
ma homicidy ⁊ despacoem
de eo int vulgares curre cu
effectu aqua vita sua ullo
puaret ⁊ esset hoc ca ppetui
vitupij ⁊ puatoia acquirendi
naria utilia ⁊ quemencia ad
huius seculi vita ducenda ⁊ cu
hoc caucat hre gubacoem p
cius fama despacois seu malicie
int reos ⁊ vulgares homines mul
tiplicatam Sciae quoqz quent
qz ⁊ nullus hom psē pt esse
venie ad artes opatiuas seu
gsuatiuas ni cu quitate pors
⁊ melioris aquo doctnalit au
dire debet causas ⁊ regulas
vniusales artes ⁊ notabilia
artis ipsa ⁊ modus loqndi et
disserendi cu altis si fuit neccm
⁊ p ista viam ⁊ modu qualz
secure pt pvenie ad artem
opatiuam m scia ipsa ad qua
cu pvenit ⁊ metalem opacoes
sz hysim ⁊ ronem i libro sic
listo determinatu invenit como
de absqz dubitacoe i libro ipso
determinato p vniusale scias potit
opari alr vo invenit
Quius i libro nobili huano
opari psumat

Capitulum primum libri primi in quo
determinatur de conservatione sanitatis
usque ad ultimum vite senium
Cap. 2m de dolore capitis qui
continet totum caput ¶ Cap. 3m de
dolore capitis cum febre et absque
apostemate et de eo quod fit in fine fe-
bris in modum crisis ¶ Capitulum 4m
de dolore capitis ex dominio
alicuius vel aliquorum quatuor qua-
litatum absque materia ¶ Capitulum
5m de dolore capitis mixto vi-
rium ¶ Cap. 6m de dolore ca-
pitis ex ventositate ¶ Cap. 7m
de dolore capitis ex olfactu rei
odorifere seu fetide ¶ Capitulum
8m capitis propter coitum et post
potum vini inebriantis et non inebri-
antis
Cap. nonum de dolore capitis
in quo stoi et ex affinitate alterius
[illegible] stomachi ¶ Cap. 10 ex per-
cussione capitis vel ex casu ¶ Cap.
11 de emigranea id est dolore ca-
pitis in una parte tantum ¶ Capitulum
12 de apostemate calido in cerebro
et vocatur frenesis ¶ Cap. 13
de apostemate frigido in cerebro et voca-
tur litargia ¶ Cap. 14 de vigilie
et scothomia ¶ Cap. 15 de e-
pilempsia ¶ Cap. 16 de incubo
¶ Cap. 17 de melancolia ¶ Ca-
pitulum 18 de melancolia ex
amore vel ex desiderio reparandi
et vocatur ylischy ¶ Cap. 19
de melancolia in qua homo fugit
[at aves] avos et desiderat non esse cum aliis
et est instabilis et vocatur cucubuth
¶ Cap. 20 de stoliditate et amen-
tia ¶ Cap. 21 de mania et
insania et vocatur demonium ¶ Cap.
22 de corruptione ymaginationis
et memorie ¶ Capitulum 23 de
egritudine in qua homo palpitet et vo-
catur alue id est palpatio et alacio
seu officitatio ¶ Cap. 24 de
appoplexia ¶ Cap. 25 de
paralisi ¶ Capitulum 26 de egri-
tudine et appellatur subeth et
de stupidis vel congelatis qui semper
habent oculos apertos ¶ Cap. 27
de stupore et tremore ¶ Cap. 2-
8 de tortura ¶ Cap. 29
de spasmo et thetano ¶ Cap.
30 de catarro et corriza ¶ Ca-
pitulum 31 de obtalmia calida
et frigida et vocatur apostematio oculorum
¶ Cap. 32 de ulceribus oculorum
¶ Cap. 33 de albugine in
oculo ¶ Cap. 34 de scabie
in oculo ¶ Cap. 35 de venis
rubeis in oculo cum quadam dispositione
in modum thele aranee usque pu-
pillam et tunc vocatur sebel ¶ Ca-
pitulum 36 de venis rube-
is simpliciter in albo oculorum ¶ Ca-
pitulum 37 de grossitie aspe-
ritate et rubedine et palpebris
et vocatur silach ¶ Cap. 3-
8 de vngula ¶ Cap. 3-
9 de rubedine oculorum ex percus-
sione vocatur [illegible] ¶ Cap. 40
de lacrimis ¶ Capitulum 41 de de-
bilitate visus ¶ Cap. 42 de mo-
re palpebrarum et pilorum in se et
modo ¶ Cap. 43 de casu pi-
lorum palpebrarum superiorum ¶ Ca-
pitulum 44 de pruritu qui fit
in minori angulo oculi ¶ Cap.
45 de aqua descendente in oculis
et de panno et vocatur cataracta
propter confirmationem ¶ Cap. 46 de
dillatatione pupille et lumine et
vocatur [illegible] et de constitutione eius
¶ Cap. 47 de hiis qui post
occasum solis nichil vident
neque in die ¶ Cap. 48 de
pediculis qui fiunt in palpebris
et in superciliis ¶ Cap. 49 de fis-
tula in lacrimali oculi et in ordeo-
lo ¶ Cap. 50 de hiis que extrinsece
cadunt in oculis ¶ Capitulum 51

Oportet estimare de eo aliquid
quod pertinet ad pregnantem
et est utile in hoc capitulo
et cum hoc dicet de hijs que sunt
necessaria et utilia mulieribus tempore con-
cepcionis ne aborsum incurrant
conveniens est In hoc conveniunt
omnes phisici et antiqui medici, ex-
tremum enim distat a medio vel ab
equalitate multum quod extrema omnium
sex rerum non naturalium sive
necessariarum preparat pregnantem ad ab-
orsum videlicet ex ventis aeris propter
nimiam caliditatem frigiditatem et quietis
et motus cibi et potus sompni et vi-
gilie inanicionis et replecionis et ac-
cidencium anime et propter hoc dicit
almasor libro quarto primo capitulo de regi-
mine pregnantis Et avicenna confirmat
illud libro iij° ca° de aliusu et de
regimine universali pregnatis quod
pregnans debet sibi cavere cum
magna diligencia ne se exponat
longo tempore ad solem et evitare
opposite aerem nimis frigidum vel
calidum frigidum propter mortificacionem
et destruccionem naturalis caliditatis
membrorum et virtutem animalem
sive spiritualem destruet et pregna-
tem cogit ad frequentia hanheli-
tus que significat super debilitatem
universalem tui corporis et per hoc
vias preparat pregnatem ad aborsum
Dicitur et idem eisdem locis quod
pregnans abstineat a superfluo
motu et quiete a motu quia sup-
fluus motus dissolvit et callefa-
cit nimis et dissolvendo cum calle-
factione debilitat et frequenciam
inducit in anhelitu et per consequens
sincopim et quia nimius et fortis
motus movet in corpore pregnantis
humores et inundacionem eciam
ut voluit ypocras in quarta particula
ubi dicit declarat quod navigacio

quoniam motu cor perturbat et
separat pista viam pregnatem ad
aborsum. animi quiete ab-
stinere convenit quoniam quies to
ta ut ociu impedit consupcionem
superfluitatum et sic congregant sup-
erfluitates in corpore pregnantis et
multiplicant eas multiplicacione
quas cum non possint perfecte regi
et a natura gubernari mollifi-
cant ligamenta quibus fetus
alligatur matrici et ipsum hoc fuit
causa multarum egritudinum et sic pre
parant pregnantem ad aborsum
Vitatur ergo quiete separata et motu
sed magis multiplicet quiete usque
ad tempus partus horam non partus ul
timis temporibus vitatur magis motu
quia facit ad facilem partum et
facilem exitum fetus ad lucem
Vitatur ut dicit idem pregnantes
narum cibis subtilibus et separatis ge
nerantibus vim bonorum humorum
ac repressivus nausee et fastidii
et corroborantibus os stomachi
sicut sunt carnes edi et gallina
rum et perdicum De vino boni
odoris parum bibit quod separate sit
aquatum vel de vino nigro cla
ro vel rubeo ut dicit Avicenna auct
ypo libro iij° capitulo de regimine
pregnantis in universali Non re
pleat in hora una cibo et po
tu sed multotiens in die potius co
medet Nam multitudo sitis
seu potus stomachum gravat
et accepta comprimit et impedit
contrahendo dyafragma et propter
hoc impressat anhelitum et
addit inmobilitatem et propter hoc
separat ad aborsum Non sumat
mo aliquos cibos habentes
amaritudinem et acuitatem ut sunt
cappares et lupini et olive imma
ture et sisamum et similia Vita
re debet provocantia menstrua et
urinam sicut cicera apium et

fassoli et rutham et similia Si
aut habet appetitum defectum vel
debilem seu destructum vel cor-
ruptum ut appetent carbones
et lutum Sumat racione appetitus
defectum vel debilitati de rebus
habentibus acredine ut sunt cepe
et synapis et nasturcii cum aqua
tulo aceti et similia racione appeti
tus nitrosi scilicet quando appetent carbo-
nes et lutum sumat stomacho
ieiuno citonia et pira et similia
et rob vel succi de fructibus acetosis
et stipticis cum quibus amisceatur
parum trociscorum ligni aloes Mas-
ticem quoque atque olibanum masti-
care conveniunt Sumat etiam electua-
rium de margaritis an gimestiam
et etiam post vel electuarium de gardamo-
mo trocisci de ligno aloes
sic fiunt Recipe masticem cardamoni
olibani rosarum rubearum galange
muscum ana ʒ ij ligni aloes
ʒ j s. aloes ʒ j et macis ʒ s fiant
trocisci cum vino rubeo claro sit
unusquisque ʒ j sumant ante
prandium vel ante cenam cum vino ni-
gro claro vel rubeo vel cum ʒ j syr-
upi rosarum Electuarium de margaritis
fit sic ab Avicenna libro 3° capitulo
de regimine universali pregnantis
Recipe margaritas non perforatas
piretri ana ʒ j ʒʒ mastic ana
ʒ iiij zedoarie gealitus seminis
apii capsice cardamomi musc
almiscate cinamomi ana ʒ ij been
albi et rubei piperis macropiperis
ana ʒ iij cinamomi ʒ v zuccari
x dosis ʒ v bis in die ante
cenam et ante prandium Electuarium
de cardamomo ponemus in an-
tidotario Sopor multum prolongat tempus
pregnacionis plus vigiliis nam sop
nus conservat humiditatem naturalem et
reparat spiritus deperditos in vigi
liis ut apparet per eius diffinicionem

Sompnus est quies animalium uirtu-
tum cum intensione naturalium vigi
lie temperate humores equat et
preparant al' prestant bonitate na-
tura disponunt membra et uirtutes
ad expulsionem superfluitatum ge-
neratas in sompno tempore digestionis
excitando calorem naturalem
equaliter in membris. Superfluus sop-
nus multiplicat humiditates in corpore
pregnantis innaturales et ex multipli
tacione quarum diuerse species infirmi
tatum generantur multociens et fiunt
tales infirmitates causa aborsus
Et vigilie superflue et intemperate
corpus exsiccant et exterminant
uirtutes communiter et totum corpus
et prestant per istam viam causam
ad aborsum. Summo opere custo-
dienda est quelibet pregnans
a replecione ultimata et mala
ut scripsit ypocras in quinta particula am-
phorismorum. Fallaces sunt repleciones
quo ad uirtutem. Nam tales re-
pleciones dant manifesta causa
ad aborsum, nam quantitate ca-
pere exsiccuerunt et qualitatiue
uirtutes naturales debilitat et cor-
rumpunt. Ab inanicione abstine-
re conuenit, quia ex inanicione et
inapeticie si superflua fuerit diminuit
nutrimentum fetus et calorem
naturalem et spiritus et per istam viam
uirtutes naturales pregnantis de-
bilitantur que digerunt nutri-
mentum fetus et fit tunc causa aborsus
multociens ut scripsit hic causa debilitatis
fetus que est signum aborsus
futuri ut scripsit ypocras. Quinta particula
amphorismorum. Mulieri in utero ha-
benti si ibidem ut dicit si lac mul-
tum fluit a mamillis etc. significat
fetum debilem etc. In hoc ca-
pitulo dicit Auicenna quicumque timet
aborsum capitulo de conseruacione em-
brionis et cautela ab aborsu

Si pregnans meruerit nimia lubri-
citatem matricis ex concursu humi-
tatum tunc preparentur clisteria leni-
tiua euacuancia fetus et prouocan-
cia urinam et clisteria mundifica-
cia matricem et purget eam
pellis fetidis et vera Galienus
clistere Auicenna bonum ad hoc de
semine ameos leuistici aneti
et camomille rute tribuli semi-
nis ana media libra olei ℥ iij olei
sisamini uel de camomilla, clis-
teria istud ter uel quater diebus uel
fiat clistere cum oleo decoctionis
colloquintide uel oleo de lilio
et fiat quantitas libri media non
ista adiuuatur propter humiditatis
uel ventositatis. A coytu et balneo
pregnanti conuenit abstinere nam
coytus propter turbacionem quam facit
in humoribus et propter commocionem
renum et spine in actu coeundi
mouendo fortiter cotiledones quibus
fetus alligatur matrici preparat
ad aborsum. In fine uero pregnacionis
cum appropinquat hora partus tunc coy-
tus cum dilatet os uulue et
ipsum humidum reddat non sic est
inconueniens ymo confert. Balne-
um ad horam partus similiter non
est inconueniens cum sua humiditate
actuali mollificet et relaxat
loca matricis et apperiat os eius ca-
liditate actuali cum humido et fa-
ciat spiritus et calorem exalare
debilitando per istam viam de
preparat ad aborsum. In fine uero
videlicet hora et diebus partus
humefaccione sua actuali partum
efficit leniorem. Attendendum
est hic quod omnia que mouent
matricem non suauiter et totum
corpus sicut sternutacio cum elleboro
albo et pipere et similibus et sicut
hora doloris suauiter ambulare
per domum alleuiat et abreuiat

partum. Similiter omnia que molli-
ficant os vulue & matricis que
addunt in dillatacione ligamentorum
fetus hora partus & doloris & diebus
propinquis partui sicut balneum a-
que dulcis tepidum & sic sunt
vnctiones que fiunt tunc circa os
vulue & in ipso ore matricis &
circa renes cum oleo de camomilla
& de aneto & cum mussillaginibus
maluauisci fenugreci & semi-
nis lini & vngento de pinguedinibus
quod ponemus in antidotario & in
vngento de resina alba quod faciemus.
Sic partum alleuiare & ipsum facile
facere consueuerunt. Bonum est ut
pregnans delectetur & gaudeat
& vtatur hiis que ad hoc faciunt
ut cantillenis & instrumentis musica-
libus. Nam ista confortant natu-
ram & calorem & spiritus & addunt
in incitamentum fetus & corroboracionem
eius. Summo opere abstineat ab
ira & sollicitudine & fletu nam
ista affligunt naturam pregnantis
& consiccant humiditatem natura-
lem ad aborsum & resoluunt
spiritus & calorem naturalem & preparant
matricem ad aborsum. Hora vero
partus obstetrix vngere debet ylia
& renes & ventrem & vuluam
inguina cum vngentis & oleis ca-
lidis & aliis que diximus & deter-
minabimus de hiis que faciunt
partum efficaciter & que educunt secun-
dinam & fetum mortuum & ponat
de eisdem cum manu intra vuluam
& faciat obstetrix parturientem sedere
cum cruribus extensis & postea
retrahat crura & coxas usque
se utatur balneo ut dictum est ante
horam partus per plures dies. Si autem
in partu propter dolorem debili-
tetur mulier confortetur cum vino
odorifero & brodio galline pin-
guis & brodio & carnibus edi &
vitellis ouorum. Si vero partus esset
durus vel tardaret sumat in potu
cum vino calido decoccionis rute
vel tres de mirra vel ʒ. ii.
seminis rute cum vino calido. Si
vero medicinas sumere non posset
& suffumigium cum herbis et
ex mirra & felle vaccino & casto-
rio & sauina & opoponaco & sulphu-
re & similibus. Si vero adhuc
magis tardaretur partus fiat ster-
nutacio cum rebus dictis superius.
Si non secundina non exiret
vel sanguis menstruus in quantitate
debita fiant medicine quas
in capitulo quod de hiis que edu-
cunt secundinam & fetum mortuum
diximus. Si autem sanguis menstruus
nimis fluxerit constringatur ut de-
terminauimus capitulo de constriccione men-
struorum. Ante natiuitatem infantis
si est possibile eligatur nutrix
vel post natiuitatem que sit
iuuenis stature medie & cuius
color sit albus mixtus rubedine
& cuius mamille sunt magne
& pectus amplum & magnum &
longinqua a suo partu per menses
duos vel tres quia ante hoc
tempus lac non est bene depuri-
ficatum vel digestum. Et propter
tamen istam lac proueniens de
nouo dicitur quasi colostrum non est conue-
niens ad lactandum. Nutrix sit
abstinens a coitu quia coitus
sanguinem conturbat & permiscet
& facit idem lac malum & cor-
ruptum ut dicit Auicenna primo
libro capitulo de regimine lactantis
suum infantem; neque sit mulier
pregnans neque menstruata.
Ita omnia ista corrumpunt
lac & faciunt ipsum malum.
Omnino nutrix abstineat a rebus
acutis ut sunt cepe & allia
& ab acetosis & stipticis & a pipe-
re & similibus & a vino acuto et

forti non limphato Summo stu-
dio caveat sibi a comestione
apii quia elevat vapores de
sessitate ad capud ut dicunt
phy et facit pueru incurrere e-
pilempsiam a ruta et eruca ab-
stineat quia gutut lac et me-
strua provocant et conturbat sag-
uinem et premissa Nutrix de-
bet ex cibis bonis et spatis car-
nibus videlicet edi et anetis a-
nimalis et castrati et carnibus
pullorum et gallinarum perdicu
et faxianorum et ~~lacte~~ capno
carnibus vitulos tu ul iuvor
mensium et vitellis ovorum et lac-
te capno calido condito cum
zucco et similibus Sit vinum eius
albu no acutu neque forte et
bene limphatu Si aut ipa mu-
lier incurrerit infirmitatem seu
infirmitates removeat a lactatione
et curetur ubi dicemus in cura e-
grum in particulari ubi dicemus se-
cundo et 3o libro Et post hoc si deficit
ex aqua ca in lacte infanti-
bus in die ex cibariis factis
ex farina fabarum ut frumenti
ul avenene conditis et factis
cu lacte et aqua carnium pul-
lorum castrati et edi et sumat
vinum dulce claru cu aliqua
quantitate aque Statim cum infans
a tenebris ad lucem exiverit
recipiat ipm obstetrix si amt
post quod aliquod membru duplicem
ul torqueatur si exitus fuit
naturalis fetus exit facie in-
clinata usque terram et manibus
extensis circa lata et cruribus
extensis secundum longu ocs alii
exitus sunt preter intentionem
nature in quibus obstetrix cum ma-
nibus laborare ut ad exitum
ul primum nalem reducantur

Cum uo ipm manibus recepit debet
umbilicu firmiter ligare cu filo
de lana uel de bombice sive de
qualibet alia re replicata et bene tor-
ta et absque dolore possit et inci-
datur cu forfice ul cu rasorio
puo secundum longitudine palmi uel
circa id et ponat super umbilicum
pecia infusa in oleo ul oleo rosarum ut mundificationem et loca confortet et post ligatur
ut dolor incisionis statim sedetur et masionem
sanat Deinde infans debet ab-
lui cu aqua salsa ul salsa ut
sordicies pellis tirici et melius
removeatur et ut res asper et du-
re calide et frigide non sit ista
te ledant quarum huius sit sina
Deinde no observat ablucio de
aqua salsa in nra contrata Cum
loco eius sit aliqua fricatio cum
pannis lineis post ista ablucionem
cu aqua salsa ul fricationem no-
lunt omes phy quod abluat imme-
diate ul balneetur in aqua dul-
ci et in exitu balnei ponat iterum
pecia super umbilicum infusa in
oleo uel oleo rosarum talis perf tam
dictam Et tunc recipiatur infans
in linteo albo habente quandam
asperitatem cu mollitie ul ipe-
cia alba munda linea et sit talis
quod totu infantem complecti pos-
sit tunc aliqua pars lintei ponatur
sub qualibet ascella et inter coxas
et testiculos et cu hoc obstetrix co-
primat fauces secundum formam et situm
naturalem et mundet nares a
superfluitate omni die bis ul quater
uel plures secundum quod fuit necessarium
et convenienus quod fiat cu cu ligu-
ra decenti ponendo brachia
circa lata et crura et coxas ex-
tensas secundum longitudine et cum
faxiatur sunt moveant crura
et pedes usque uancas ut peneat
illa membra ad motu et tunc ponat
ipm in cuna et elevet caput

eius ponat ~~alenum~~ pileum super caput eius ut ipsum defendat a calore et frigore et tunc moneds cuna in ipso cantillenas et voces mittat delectabiles ut anima infantis confortetur et firmetur in bono esse et statu et citetur ad sompnum prosse et semper sompnus omni tempore excitacionis super vigilias multiplicetur. Cooperiat oculos ut splendorem solis et aeris non videat quia claritas nimia et splendor aeris infantibus facit strabositatem. Et coopertura oculorum sit ex pannis habentibus colores nigros ~~indeos~~ viridos et indeos et varios ut oculi confortentur et firmentur in aspectu diversorum. Omni balneacione et die comprimat aliquantulum vesicam ut liberius urinam excitat et tangat anus ab obstetrice multociens in die cum digito minimo inuncto oleo ut superfluitas intestinorum liberius et melius et levius excitat absque labore et impedimento. Postquam infans tres vel quatuor dies fuerit in quibus umbilicum cadere consueverit ponatur super umbilicum ut fortius stringatur pulvis qui fit ex sanguine draconis mirra et mumia equaliter et hoc omni die usque ad septimum balneetur bis in die vel ter et sit aqua balnei in estate minus tepida et in yeme plus quam tepida. Lavetur ter vel quater in die secundum necessitatem et in omni balneo tangantur omnia membra et formentur et situentur secundum naturalem cursum ut purgentur superfluitates a naribus et naso sicut necesse fuerit. Si vero ante quatuor menses incurrerit dolorem ventris vel fletum nimium propter immoderatam attractionem lactis vel propter

strabositas

strabositas

castitatem. Lactis in isto aut propter fortem impulsionem lactis ex compressione mamille in ventre eius succurratur ei cum abstinencia cum quiete et fricatione cum oleo de mastice et similibus et pannis calidis collectis circa ventrem. Eodem modo procedatur si fuerit propter impetum expulsionis ex compressione mamille que inducit ventositatem in stomacho. Si vero fletus et dolor non removetur per istud procedatur contra cassitatem dando et detur infanti zuccarum et mel cum lacte ad sugendum et ungatur venter infantis cum oleo de camomilla in quo dissolutum sit aliquid coaguli edi vel agni. Si autem ista non conferrent et esset in eo gravitas oculorum et fricatio nasi et anhelitus nisi haberet odorem vermium et non aperiret oculos tunc scitur quod hoc accidet ex congregacione vermium in intestinis vel isto non convenienti sicut post generationem in intestinis lumbrici moventur et inmittat stomachum tunc procedas contra vermes ut libro primo capitulo de vermibus dicemus et potes ipsum circa ventrem et intestina inungere cum oleo in quo dissolutum sit aloes et mixtum cum succo absinthii aliquantulo aceti. Ceteras quas racione infirmitatum innominatas non curas habet locum si eedem infirmitates contingerint ante quartum aut post quartum mensem. Attendendum est quod fletus vel ploratus debilis prius et non continuus confortat per tempus multum ante lactationem et balneum non nocet ymo calefacit spiritualia et cerebrum et dillatat pectus et adiuvat ad mundificandas superfluitates cerebri

et per hoc addit i confortacionem spirituum
et caloris naturalis Et si multum et
fortis et continuus fuerit separat in-
fantem ad rupturam et ramice
et ad eminencia umbilici Si
aut infans post menses iiijor
incurret pustulas et carbones
et bothor et similia secundum sententiam
almasoris libro quarto capitulo de ec-
leccione nutricis multis debet ve-
tosari Sed hoc modo fit in ma-
gna quamvis a phisicis affirme-
tur loco ventosacionis balneamus
infantes illius temporis in aqua decoc-
cionis florum camomille rose ru-
bee Inungimus loca apta
cum oleo de camomilla et oleo
rosarum mixtis et calidis actu Nutrice
vero regimus cum vino de granatis
et farina ordei et lactucis et cu-
curbitis usque ad tempus purgacionis fa-
ctionis ipsam converti ad consuetudi-
nem suam cum hoc aut generandum
est utrum incurrat fluxum ventris
vel in una constrictionem Si aut
incurret fluxum ventris misceas
cum lacte pulverem cristallos et
sanguinis draconis et regimus
nutricem cum rebus habentibus stipti-
citatem de quibus dicemus in capitulo
de fluxu ventris Si vero stricti
fuit supra ventrem facias suppo-
sitorium de melle et sale vel de
melle cum stercore muris ut dicit
almasor et etiam alii et super
ventrem ponimus pecia infusa
in aqua decoctionis absinthii a-
loes et poly Cum vero incipit
infans dentes admitte unga-
gingive cum butiro vel coagulo
leporis omni die bis ut dolor
removeat Et fricent gingi-
ve aliquando cum grano ordei vel
spelte ut lenius dentes exe-
ant quando vero tempore locucionis fuerit
fricent pallatum et linguam

balneo cum sale et melle leniter
et coram eo varie et diverse et le-
ves voces adiuvant hominibus profe-
rantur nam hec adiuvat ad
melius proferendum voces et melio-
ri modo Et omni tempore balneacionis
et lactacionis caveat nutrix ne a-
qua seu lac aures intrare
possit et propter hoc bonum est ut
hora balneacionis semper est
obturandum aures infantis cum
bombice vel corio mundo et post
balneacionem removeat Nam
si lac vel aqua aures intraret
faceret infantem incurrere tinnitum
aurium et finaliter surditatem cum
aut tempus venit et hoc erit
usque ad medium anni vel anni
in quo possit comedere et masti-
care mollia dent ei ipsum
coctum vel lacte simul micam
panis in aqua pullorum vel car-
nem mollem repta super pectus
avium vel pullorum et faciat ipsum
[illegible] abstinere a vino si posse
et in potu det eandem aquam
vel aquam mellis Et si ipsum a vi-
no abstinere non posset det ei
vinum album debile aquatum
multum mixtum cum aqua Non
lactetur infans secundum sententiam avi-
cenne ultra duos annos Sed in
nostra contrarie bene potest lactari
usque ad tres annos et est melius
Et melius potest fieri ut a lacte re-
moveat in principio hyemis vide-
licet in principio decembris in fine no-
vembris quia tunc natura est
forcior et suavius et minus corrup-
tibile et si fiat talis remocio paula-
tim et non subito ne et subita mu-
tacione et contrarium consuetudinis
infans infirmaret de qua subi-
ta mutacione dicit ypo. 2a parte
regimine acutorum quod omnis mutacio
que fit subito contra consuetudinem [illegible]

morbos gnat ꝛ ſca ptla am
phoriſmos ſm̄ multitē ꝛ repē
te euacuare ꝛcꝫ Cum autem
incepit ambulare nō ſuſpen
datū manibꝫ admittē ne
caput adiutorij ſpatule exiet
de loco quia ex hoc poſſet
puer incurrē mollificatom
cuiꝰ brachij ꝛ ꝑ hoc puaret
motu Sꝫ in pn̄o ſic ambula
tomis ꝑmittat apodiaī ad lig
nū ut bancham que firma
ſint ꝛ ſic moueatur ꝑſe con
lata ligni ul banci ꝛ ſit ſep
cta ipm̄ ınt̄o ne caderet ꝛ ſic
paulatim imttet cū curru ꝛ
poſtea ſucceſſiue tamdiu q
ipſe iter faciat ſꝫ ab alio ꝛ cū
cepit fatigaī ꝛ anellaē ſpiſſiꝰ
introducat quies ī eo ꝛ ſōpnꝰ
ꝛ poſtea comedat ꝛ inīa ī ſua
comeſtione de omn̄ re ut omīa
ſibi in pceſſu tpis fiant ꝯſueta
ut dt ypo ſca ptla oportet q
ad omīa ꝯſueta tuſ mittē ꝛcꝫ
ꝛ om̄ hēat ꝯſuetudinē Si ibi
ꝯtingēt caſꝰ mutaꝯ loci ꝛ car
cerſ aut pauptatſ ꝛ non eſſet
ꝯſuetꝰ ad calidum frigidum du
rū ꝛ molle aſꝑm ꝛ lene ꝛ ad
rem boni ꝛ mali ſaporſ qua
ex iſta cā contingēt ipm̄ im̄
tal ad nō ꝯſuetum ſubito fiet
morbꝫ uel morietur ut
dix. ypō. ſupꝰ quia omīs im
taco que fit ſubito con ꝯſue
tudinem morbos gnat Cum
iſto aut regimīe ꝛ bona dicta
coī ꝛ aqua mellis ꝛ vino albo
mltū limphato pt ī omi regiōe
debito mō ꝯſuari ī ſanitate
bona uſqꝫ ad annos vij nam
tūc eiꝰ condicō quatū ad mo
res ~~ſuppl~~ diſciplīna ꝛ artes
incipiet uariari queniens eſt

ut modū ꝯſuatiuꝰ ſanitatſ eo
q uarietur Sꝫ aut ſtrana ut
aliqua incurret egritudinem in
q° qntō uſqꝫ ad ann ſeptim
ꝛ eſſet egritudo de ſangne
pt ſm̄ Auicennam Almāſorē et
Auicē ſecure uentoſari Sꝫ ſi nō
infirmitas eſſet ex alia mā
cū aqua decoccōnē reubarbari
ꝛ manē ꝛ medulle caſſie ff et
tamarindos añ ʒ. j. de quolꝫ
ul ʒ ß ꝛ debet eſſe colatura
tota ℥ ij. ul ℥ j ꝛ ſi ſecure po
tit mundifiri ꝛ hoc in puerſ
multotiens añ vij annos nro
tpe opati fuimꝰ ꝛ bene nobꝭ
ſucceſſit diuina grā intueniente
Cum aut iam ad ꝓximauit
ad annos vij requit aliud re
gimē tam ex pte moꝝ qm̄ ex
pte infirmitati ꝛ alias rōs uſqꝫ
ad annos xiiij qui ſunt mali
mores malicie complexionis
ſūt ſequtos ita cū ex ꝯſuetne
rit auerint mali mores ex ꝯ
uſacone cū malis hominibꝫ et
hntibꝫ prauos mores ſequitur
eos ꝯtemplaçō malicia ꝛ ꝓpt
hoc oportꝫ ut tota tua intencio
ſit in meliorando mores pu
eri incipit ann ſeptim intrare
q eſt prim̄ electioſ ꝛ hoc aut
ꝑ dco tpe moribꝫ nō īforma
retur ꝯmode nō uit eligere
Et hoc apte dicat Ariſ. 2°. lio
phyꝰ tractatu de caū ꝛ fortuna
ꝛ ꝓpt hoc nichil agit tꝫ aut
brutum ꝛ infans cum agunt
abſqꝫ electione non cadit ī
eis fortuna cū q̄ ad hoc tpe
electoſ cū ꝯſuacone ꝯductꝰ
fuit manifeſte requit bonoru
moꝝ īformacom ex ca narra
ta iam Sꝫ īa in tpamēto moꝝ
cuſtodia ſanitatſ aīe ꝛ corpis
ſimꝫ conſiſtat ꝛ hoc uult Auic

li° pmo, fen 3ª, i cap° de re ipsa
noste unde q̄ ira vehementer
calefacit ꝛ tristicia exsiccat
ꝛ infrigidat ꝛ quia pigricia uirtu-
tes relaxat animales ꝛ ꝯplexiom
ad flatus ꝑtatis inclinat
Ergo ex neca^te ꝑpt^a tpamentu
moru ꝛ eos equalitatem confor-
tat aiam ꝛ cor^ia ꝯplo rema-
net in bono statu ꝛ ꝑ hoc totu
corpꝰ cu omibꝰ mebris cu vnu
alij copaciat ꝛ adiuuet i suis
actionibꝰ ꝛ passionibꝰ conueni-
ens ꝛ vtile est i ꝯsuacoe sani-
tatis pueros usqꝫ ad annos x-
iiij ꝛ plus ut a bonis viris ꝛ
sapientibꝰ ꝛ tempatis bonis
moribꝰ informet^ur ut vicia ꝛ
prauu mores locu in eis non
heant ne ꝑpt^a vicia ꝛ malos
mores in mala ꝯuͭtetur ꝯplo
nem Itam sicut bona ꝯplo
sequitur bonos mores acqui
sitos ex vsu ita mala ꝯplo
sequitur vicia ꝛ mores prauos
acquisitos ex vsu Ergo cum
venerit ad etatem electionis
cu malitiatis ꝛ bn̄ morrigeatis
erit tradendꝰ qui eu informet
ꝛ doceat cu quo est gradatiue
ordinandꝰ ne ex subita mmuta-
tione ad id q̄ non consueuit le-
datur de qua subita mutacoe
supius feci mencionem Uet ecia
cogendꝰ est ꝯtinue cu ira ul
in scol morari nc imponendus
est ei timor malꝰ ut tribil
ne ex nimia sollicit^ne ꝛ timore
conteratur in ymaginacois cor
rupcionem seu pusillanimitatem
de qua ꝯusioe ex pulcia dt
yppo, pti^la 6^a Si timor ꝛ pu-
sillanimitas multu tpis hnt
ꝑficiunt melancolicu, Hinc di
regatur a magro cu mo ꝛ ordi
ne reformetur no cu suꝑfluo
timore nimia ira ꝛ sollicitudie
sꝫ bonis moribꝰ ꝛ uirtutibꝰ ꝛ bonis
hystorijs ꝛ exemplis antiquorum
patru ꝛ phos ut ex hoc acqui
rat tam consuet^s bone ꝯplos
cu ꝯporacoe usqꝫ ad tempꝰ firma
conis mebrorum Ex pte in-
cmeti modu ecia hre conuenit
quia cu excitat a sopno balne-
andꝰ est ut fricacos ꝛ pectina-
dꝰ ꝛ est confortandꝰ ad expulsio-
nem stcoris ꝛ vrine deinde dimit-
tendꝰ ludere vna hora ut dt
Auic, cap° de regimine pueros
usqꝫ ad annos xiiij li, pmo
ꝛ post istu prim ludum uel
motu dandum est ei aliquid
ad ꝯmedendum deinde dimitte-
dꝰ est plurꝰ ludere ul moue
re itm balneare sꝫ tale balne
um no fit in nra ꝯtrata q^a
in uellit illud phy ꝛ spalit bal
neu no fit neqꝫ sꝫ debet in pue-
ris sic ꝯtinue postqm ad vij
puenint annos quadmo in
hac etatem ꝛ eadem consuetudo
hoc non requirit i aliqua regioe
sꝫ loco balnei possunt fieri frica-
tiones ꝛ pectinacoes que multu
alleuiat caput ꝛ menbra post
istas mundificacoes factas ex bal
neo pectinacone ꝛ fricacoe Sꝫ
cibandꝰ est ꝛ potandꝰ ex aqua
ꝛ vino albo ul debili multu,
quia vinu forte seu vinu simp^r
usqꝫ ad annos xiiij multu le-
dit pueros in nimio capite ꝛ i-
flamacone dicit Auic libro
pmo cap° de regimine aque ꝛ
vini quia vinu pueris est sicut
addere ignem igni, senibꝰ uero
da quantu tollare possunt bn
credo cu ꝑpt^a fortitudine iuuos
cu ꝑpt^a debilitate nrās pueros
natorum in regioe calida q̄ illud
heat locu, regio uo nra que

frigida est magis et in qua pueri
sunt vigorosiores et vina debi-
liora quam in calida regione non ob-
servatur hoc Et eo hoc pt pue-
ri regionis ut declinatis ad fri-
giditatem dari vinum debile ad a-
quatum hora comestionis et non
bibat pueri neque in calida neque
in frigida regione vinum vel aquam
multa post eorum comestiones
quia operatio illorum facit transire
cibum crudum ad epar vel facit
cibum descendere a stomacho an-
digestionis perfectionem et fit per hoc ca-
multarum infirmitatum et specialiter
fit causa male habitudinis et
mali coloris in toto corpore et facie
Cum vero ad annos xiiii iam
incipiunt approximare et hoc est
post xii vel xiii annos in quo tempore
incipiunt induari et humiditas in
descendit regendi sunt minorando
in eis exercitium et separando ab eis
illud quod eos laboriose facit et
post hoc usque ad ultimum adolescen-
tie temperato motu et exercicio uti
debent Si vero his temporibus aliqui
incurrerint infirmitates pueri possunt
sit eedem infirmitates sunt ex san-
guine ut carbones et pustule
rubee scilicet verole vel scarla-
ficati Si vero ex aliis humoribus
possunt solvere cum ʒ i reubar-
bari et cum ℥ iii aque decoctionis
prunorum mundificari vel cum ʒ i
et ß medicaminis de turbith et fit
sit ex ℥ zuccari ʒ vi turbith al-
bi mundati ʒ ii ℥ ʒ ß santali
et abstineant cum abstinentia non
et dieta contraria ad infirmitates similiter
regat et cum quiescens et valde
In eorum sanitate non tardentur
pueri ab eorum comestionibus post-
quam appetitus affuit et mendosi
repiriuntur quia sciet medicus
per horam in qua non comederat

et per quantitatem assumpta de cibariis
in pulsu et per anhelitum provenien-
tem ex eructuacione Ubi pulsu
significat super illud quod in stomacho
continet et per gravedinem ventris
nam omnia ista possunt significare
super appetitum mendosum vel non
mendosum Si vero si tardaret ho-
ra comestionis postquam appe-
titus affuit et non fuit mendosus
nam stomachus ex desiderio comedendi
loco cibi desiderati humores tra-
het amebit ad stomachum et esset
talis attractio causa fetoris oris et
doloris stomachi et multarum in-
firmitatum Non moveant pueri post
comestionem nisi parum et quiescant
et quiescat et dormiat ut natu-
ralis cibus sumptus melius et brevius di-
geratur hic de regimine pueri a
xiiii anno ultra per loca humida
hic est modus regendi eos usque
ad annos xiiii ultra non habent
etatem regant totum secundum ordi-
nem ut dicemus In communi conservatione
sanitatis duo principaliter requiruntur
scilicet eorum ordinacio rerum necessariarum
ut corpus in debita dispositione
secundum successionem etatis remaneat
Et aliud est providere secundum signa
apparentia super futura infirmitate
ne eveniat aut absque forti e-
veniat lesione Consulatur
sanitas secundum successionem etatis
per debita mensuracionem qualitatum
aeris motus et quietis cibi et potus
sompni et vigilie inanicionis et
repletionis et accidentium anime Con-
veniens et necessarium est ut corpora
sana morentur in locis in quibus
calor non sit sic fortis quod humidita-
te corporis in sudorem resolvat na-
turalis resolutio facit calorem et
spiritum exalare et per quod totum

corpus debilitat et preparat ipsum
ad infirmitates et sincopim. Similiter
non debet esse frigiditate inten-
sios ut ex eo corpora contrahantur
et constipentur quia tale frigus
preparat ad extinctionem finaliter ca-
loris naturalis et mortificationem
membrorum et corruptionem digestionis. Con-
tra et mansiones in quibus cor-
pora sana debent facere moram non
sint humide neque molles vel
palludose neque multum sicce
neque sordide sint neque pulue-
rulente sed sint inter has medie.
Et propter hoc corpora habeant
sanitatem perfectam et equali-
tate si invenerint mansiones et
loca calida vel frigida debent
ea contemperare cum contrariis. Et
si invenerint puluerulenta et
sordida cum liquida talia loca
roranda sunt ut ex tali rora-
tione temperamentum recipiant.
Si vero loca humida palludo-
sa vel mollia invenerint debe-
bunt morari super solaria et loca
alta vel super lectos et exsicca-
re loca cum igne et suffumiga-
tionibus de thure mirra et similibus.
Si autem corpora sana que consueverunt
in sanitate perfecta sanitate vel equa-
litate supradicta non reperiant-
tur ut plurimum talis equalitas per-
fecta in corporibus de levi inve-
niri non possit, sed sint corpora
sana que regi debent a me-
dico secundum successionem etatis de-
clinancia ad caliditatem vel
frigiditatem vel siccitatem vel humidita-
tem mediocriter convenit ut me-
dicus disponat aerem in contrarium
sue qualitatis videlicet si corpus ad
caliditatem declinauit debent
et mansiones et aere alterare
ad frigiditatem, scilicet cum folijs salicis
et aqua frigida vel rosis. Si vero
ad caliditatem et humiditatem decli-
nauit corpus alteretur aer cu-
re frigida et sicca ut est acetum
et similia et eodem modo procedat
in regimine aliarum complexionum 6
vel dispositionum et hoc voluit Galienus
tegni capitulo de causis ubi dicit
curacio etc. dicit enim quod omne
inmoderatum reducat ad moderatum
per inmoderatum contrarium. Oportet vide-
re enim est hic qualiter medicus
mensurare debeat debitum usum
aeris similis vel contrarij in regimine
corporis sani vel declinantis
quia cum ille qui regitur commo-
ratur in loco seu aere vel man-
sione senserit aliqua alteracionem
sensibilem cum ledente statim
permutacionem aerem vel locum usu-
alem relinquat et sic per illa sen-
sibilis alteracio per removens ex lo-
co et mansione vel aere remoue-
bitur, ut si de loco vel mansione
seu aere se movere non posset
disponat medicus aerem contrarium
in quo erat cum corpus sanum quod
regitur primo incipiet nocumentum
vel alteracionem sentire. Mansiones
vero estivales sint tectoria et si-
milia si cogetur ille qui regi-
tur stare in eis tunc debent mu-
tu separari tentoria videlicet ab
occidente et removere portas usque
septentrionem si estas fuerit. Si
vero hyemis contrario et si habere de-
mal odoribus ibi fiunt vel cada-
uera vel alie res fetide com-
burantur quia ignis removet
omnem maliciam et fetorem a rebus.
Et sic erit morandum illo loco
aliter autem non erit bonum commotum
et quietem in consuetudine sanitatis
convenit mensurare de qua men-
sura dicit ypocras super primo amphorismorum

In omni motu corporis etc. Et
ex hoc possumus invenire am-
phorismum de quiete cum cepit
quies ex quiete et ocio in uno
pigrescere mollificari et relaxari
movere corpus per tale quietem
remedium. Sciere debes quod mo-
tus ante comestionem invitando ca-
lorem et removendo superfluitates a cor-
pore preparat stomachum ad reci-
piendum cibum cum aviditate et ad
ipsum digerendum et propter hoc ante co-
mestionem est sanitatis conserva-
tivus sed post comestionem quia
causat ~~ante comestionem~~ calorem
naturalem ad extrema exhalare
et spiritum dillatando per ista via
virtutes naturales digestiones cor-
rumpunt et est secundum hoc infirmitatis
generativus et hoc vult Almanso-
rio quarto capitulo de mensuratione mo-
tus. Sed videndum est de motu
qui fit post comestionem ut dicat
Galienus in illo amphorismo et particula ubi in-
digencia non oportet laborare.
Dicit enim ibi quod cibus preoccupat
exercicium et motum et ne cito cor-
pus dissolvatur et debilitetur qui
motus si fiet statim vacuo in homine
debili secundum quod ibi monstrat est
malus et inutilis et hoc potest per experi-
mentum probari. Videmus enim a-
ratores et laboratores terras
et artifices qui nullo modo ante
comestionem longum laborem et
fortem sustinere possunt et illum
eundem laborem post comesti-
onem satis melius et meliori modo
sustinent et perficiunt. Apparet
manifeste quod motus duobus
modis ratione corporis debet con-
siderari quia motus ante comesti-
onem debet esse talis et taliter
quod calorem naturalem et spiritum excitet

et confortet et nullo modo debilitet
inducat sed pocius adiuvet naturam
ad expulsionem superfluitatum
et iste est talis motus dum fit ante
comestionem quod est sanitatis con-
servativus. Secundum non debilis
et parvus et tardus et curtus post co-
mestionem adiuvat ad meliorem
et citiorem descensum cibi ad fun-
dum stomachi et hic talis motus
post comestionem digestionem non
impedit sed pocius adiuvat et
inducit quietem in cibo ut me-
lius digerat et hoc vult Avicenna
primo canonis capitulo de eo quod come-
ditur et bibitur. Si vero longus
fuerit motus et fortis et velox ita
quod non solum calorem aug-
mentat et spiritum et naturales virtutes
secundum sua fortitudine et longinque
humorem sbalem in sudorem
resolvit et sincopim vel debili-
tate manifesta inducat. Tunc
motus melius est ut inveniat
cibum in stomacho non convenientem
ipsum neque tendentem quod in calido
quia si cibus cum modo tali accip
exercicium ut dictum est. Sed ut apparet in la-
boratoribus et artificibus. Oportet autem
considerare utrum sit longus vel
brevis fortis vel debilis et
utrum sit per terram vel per mare
vel fiat de loco frigido ad cali-
dum vel econverso. Cum autem iter
quis facere voluerit et specialiter
longum necesse est ut preparet corpus
suum mundificando ipsum cum
medicina vel flebotomia et hoc ante
quam incipiat iter. Cum vero iter
cepit non comedat nisi post
quietem et super se ferat pileum
super caput propter defensionem ca-
loris et frigidi. Cum vero assuetus
fuerit et quievit per horam tunc

bona cibaria comedat et quod
nutriencia et boni saporis in itinere
et post iter non bibat vinum stomacho
vacuo quia vinum superfluum propter
laborem et motum nimis debi-
litat et ventrem ledit Semper
ferat secum de memoratis quibus usus
fuit ante iter in contrata sua
Si autem homo debilis fuit qui non
possit sustinere tunc absque com-
mestione et potu parum come-
dat et bibat vinum et stet aliqui-
tulum post comestionem antequam
ire incipiat et cum ire incepit
suaviter deambulat usque ad
hospicium si est possibile et tunc fa-
ciat ut diximus Et si in nocte
contingerit ire non comedat
ullo modo quousque fuit in loco
quietis et tunc observet modum
comestionis dictum supra et hec
regula de mensuracione motus lo-
cum habet sive motus fuerit
debilis sive fortis tone motus
tantum Si autem motus vel iter
fuit tempore calidus vel estatis ut in
diebus canicularibus et estate vel
regione calida cooperiat caput
cum pileo vel panno lineo de-
fendentibus ipsum a calore et come-
dat parum antequam eat et vinum
album valde limphatum bibat
et maxime si sitim vel debili-
tatem timuerit Non eat imedi-
ate post comestionem quia motus
factus post comestionem movet
cibum in stomacho de latere
in latus et stomachum inflat et cibus
male digeritur Cibaria ante
eius sunt frigida sicut cibaria frigida
de portulaca et lactucis et cucur-
bita et bibat zuccarum cum multa aqua
frigida vel bibat succum ordei
cum zuccaro et aqua frigida sepe
trahiat sirupum rosarum vel viol-
lum aqua frigida et de ea tussiculiat

paulatim et abluat faciem suam
et membra exteriora cum aqua rosarum
et aqua psillii et stomachum ungat
cum oleo rosarum et aceto omni die
itineris et comedat carnes con-
ditas cum aceto et agresta et pe-
des et extremitates porcorum et ca-
lium conditas cum agresta et ace-
to et vinum valde limphatum
cum eis bibat, cepas cum aceto
comedere potest quia sitim ampu-
tant et removent fastidium et
excitant appetitum, non cum fasti-
dio eat si possibile est sed quiescat
tam diu donec fastidium sit re-
motum vel diminutum abstineat om-
nino a salsis et acutis ut sunt allea
sinapis et similia semper cum se-cum
deferat de rebus que sitim ampu-
tant que sic fiunt Recipe seminis cucur-
bitarum et citrulorum ana ℥ i. seminis lac-
tucarum portulace ana ℥ ß succi liquiricie
℥ i. tantum et pistentur et fiat
trociscus ad modum avellane cum
instillacione psillii vel succo por-
tulace de quibus si timet de siti
et calore unum contineat in ore retine-
at vel deferat in ore parvum lapi-
dem cristallinum vel laminam arge-
team cum vel iracundiam vel aliquid
tale ista talia sitim et calorem
reprimunt non loquatur multum per
viam neque clamat, quia vox et
clamor desiccant pallatum
et linguam et faciunt frequenter
anhelare et sitim inducunt et calo-
rem Anhelare aerem qui est
circa faciem aque multum confert
et sitim ex pulmone venientem
removet, melius quam potus et hoc
volo in hoc tempore de siccis
calidis et siccis pulmonis et stomachi
Cum vero a motu et itinere cessa-
verit abluat sepe os suum cum
aqua frigida et non tussiculiat
de ea aliquid et quiescat ante

qm̄ comedat p horas duas et
abluat extrema ⁊ faciē cū aq
tepida in qua sint rose recētes
uel sicce ⁊ etiā totū corp̄ post
ablucōem stet aliq̄ntulū ⁊ co-
medat de cibarijs cōsuetis ⁊ de
carnib; condit ut dictū est et
de olib; frīd ⁊ ~~cibat~~ bibat de
vino ualde lymphato ⁊ de a-
lijs potib; dict ⁊ sint potus
⁊ cibaria sua actu frigida in tpe
calido ⁊ regione calida p̄ qm̄
uō comederit quiescat aliquātu
lum ⁊ tūc vadat dormitū ⁊ dor
miat si est p̄ole in loco coop̄er
to vento septētrionali ⁊ cū pa-
nis lineis qui cū nō fatigent
Si uō iter ul motus fiūt tpe
frio ul regione fria comedat
cibaria bona carnes ⁊ talia
⁊ bibat bonū vinū ⁊ bene in-
cēsibile rubeum ⁊ sint oīa in-
cēsibilia ⁊ actu calida ⁊ comedat
cū eis piper ⁊ allia ⁊ sp̄es ca
lidas Et cooperiat caput suū
⁊ oīa mēbra ne frigus eum
offendat ⁊ hoc faciat an̄ quā
incipiat iter uel motū ⁊ post-
qm̄ quieuerit quiescat aliquā-
tulū ⁊ p̄ea eat viā suam ⁊
secū defferat semp bonas co
fectiōes calidas ⁊ bona electuaria
ut est dyagallange ul dya-
zinziber de quib; sepe ciūa
comedere debet ⁊ vinū calidū
cū eis bibere ul lymphatū cū
aqua calida in manū defferat
cyrotecas pelleas ⁊ ponat circa
pedes ⁊ crura petia unctam
ex vngento q̄d sic fit R̄ te-
rebentine ce albe an̄ ℥ j olei
de mastice ℥ iij buliant simul
⁊ colentur ⁊ post poucōem pe
cie uncte ponat caligas
duplicatas ⁊ subtellares inst̄i-
ne ⁊ sic subtellares ul ocreas

infrigidaret caligas ⁊ pedes
Finalit aut abstineat sepissimo
ope omīs viator tpe calido
maxime a coitu ⁊ etiā tpe frio
quia coitus sanguinē conturbat
⁊ digestionē corrūpit ⁊ stom̄
debilitat Omni die hora quietis
abluat pedes crura ⁊ man;
⁊ cū aqua decoctiōis camo
mille ⁊ absinthij vngat no-
dos cū oleo de camomilla ul
de aneto calo in fine itineris
an̄ cōmestionē ⁊ post quiete
faciat balneū tale cū aqua
tepida Si aut sint p aquas
iter defferat secū ea que a-
quas rectificat ⁊ sūt allia ce-
pe ⁊ omīs colatura ⁊ aquas
rectificat ⁊ decoctio aquarum
ad ignē ⁊ colatura rectificat
eas mirabilr̄ citoma si deco
quatur in aqua salsa rectificat
eam acetū rectificat omēs a-
quas Si uō iter fiat p mare
⁊ omī die postea fungat co
cu stom̄ suū de oleo de mas-
tice ⁊ oleo de mirtis ⁊ aceto
mixtis utatur omī die ciba
rijs condit cū aceto ⁊ agresta
⁊ rob sebestici ⁊ berberis et
omib; reb; stipticis ⁊ acetosis
sua cibaria condiant Vinū
sit rubeū ul ~~st~~ stipticū duos
frixetur ⁊ ligetur lign; ⁊ for
titer stomachus eius totus cum
binda ampla Si aut vomitus
p istud nō cessaret recurra
ad capitulū de colica passione
In mensuratōe cibi ⁊ potus q̄
ad cōsuetudinē sanitatis cōsidera
re quātitatē ⁊ qualitatē tp̄us
⁊ ordinē ⁊ cū hoc est videndū
de cōsuetudine ⁊ regione de qua
cōsuetudine dicit ypo 2a ptīcla
amphorismorum ex multo tpe cōsue
ta ⁊ cetera titulum 1 alio amphorismo

assueti assuetos labores ferre
etc. Item Auic. primo libro ca.
2° eo quod comeditur regiones
habent naturas proprias et usque sunt
res eorum natura et in hoc consim-
ili vincit rationem. dicit et ibi
est namque cibus qui solet come-
di in quo consistit aliquid nocu-
menti melior cibo bono non
visito et Ar. leonis primo phisicorum con-
suetudinis cognoscitur etc. dicit ibi quod
consuetudo est altera natura et ponit
metharum quod consuetudo corrumpit
mentem hominis ut non veniat
ad cognitionem veritatis et ut homo
neget principia et naturam. Et obe-
dire ei quod audivimus est secundum
consuetudinem etc. modo potest
videri quantum consuetudo operatur
in omnibus rebus ergo secundum philosophum ob-
servanda est omnis consuetudo
vel prava et mala sicut aqua prava
et mala quelibet removeri debet
et hoc paulatim non subito 2a
particula amphorismorum Hippocratis multum et
repente facere ad paulatim
certum nam enim non sustinet re-
pentinas mutationes paula-
tinas non sic. Item dicit Ypocras 2a
particula regiminis acutorum inconsu-
etudines in dietandis dum
adest sanitas servande sunt et
dicit illud quod nulla mutatio debet
fieri vel in illis paulatine et non
subito etc. et in eodem loco dicit
quod mala dieta cibi et potus
consueta melior est in conserva-
da sanitate quam bona et non consue-
ta et maxime si in eo subita
mutatio fiat ergo consuetudines
observande et non mutande vel fue-
rint prave et ille sunt mutande
et non subito. Similiter et regiones
in conservatione sanitatis sunt consi-
derande quia regio frigida me-
lius et cum maiori levitate errorem

comedendi et bibendi quam calida co-
quod natura in regione frigida for-
cior est quam in calida et ventres ca-
lidiores ad interiora sicut in temporibus
frigidis. de quibus dicit Ypocras prima
particula amphorismorum ventres yeme
et vere calidissimi sunt natura similiter
et de regionibus cibi quantitas est
mensura quam medicus semper debet
dicere ei qui consuevit ut com-
mestione abstineat ut dimittat de ap-
petitu suo quia melius natura melius
mutabit mutationem. Et men-
surat eos quantitas que non consen-
tit homo hora comestionis neque
post tensionem neque gravedinem
circa ventrem et ypocundria. bona
vero natura non indiget mensuracione
quia prius appetit quantum potest
digerere secundum Galenum et non plus
neque ad ut dicit Galenus in tegni de
de causis sanitatis corporis quod est ime-
lior forma de eo non faciens
mentionem in aliis vero corporibus sanis
primo fiet. Qualitas primo mensura-
ta saporem vult Auic. primo libro capitulo
de regimine eius quod comedit et bibit
est quod melius nutriens quam et melius
sapit dummodo quod ille bene fuerit
mensuratus et qualitas in qualitate
conveniente complexionis et corporis nisi quando
regitur. quia si fuerit homo cali-
de et humide complexionis regitur cum calo-
re humide aqua viscositatem modato
usu quia stille augmentat et conservat
sicut stille dummodo usus fuerit tempera-
tus. Si vero non fuerit temperatus fac-
tum simile facere et tunc cum videt
medicus quod eo usu rei simili sui in-
minus augmentatur et intendit quod
debet mutari regimine ad contrarietatem
cum viscositate ut semper minuatur cali-
ditatem auctam et reducat temperamentum ad
temperamentum et viscositas in primo
et in 2° impediat caliditatem corporis
ne cito resolvatur et hoc debet
moderato usu quia cum videris quod

Usus rerum frigidarum mi9 de primit
complexionem calida reuitat ad
alium modum conseruacionis quia usus
rerum frigidarum continuus frigido inducet
equalitatem in complexione calida et sima-
liter faceret ad frigidum declinare et sic
infrigidaret et hoc vult G in libro
tegni in tractatu de causis ex necessi-
tate alterantibus corpus primus modus con-
seruacionis qui fit per simile appella-
tur conseruacio que fit per simile simpliciter
Secundus appellatur conseruacio cum me-
lioracione sic quod in calida cum
raritate ita dico in frigida cum spis-
situdine et in omnibus aliis sim-
plicibus et compositis Cibi vero
conuenientes ad conseruandum sanitatem sunt
carnes edi castrati et arietum
unius anni et carnes macre por-
cellorum domesticorum scilicet unius an-
ni vel duorum salite per vij dies et
carnes capoli et perdicum et fasi-
anorum et pullos gallinarum et ca-
ponum et similium et breuiter omnium
arborum ~~et~~ auium degencium in ar-
boribus et in pratis et non in aquis
De leguminibus et granis sunt
ciceres fracta et integra et aqua
cocta et rizum et fabas Et de herbis
petrosilinum feniculum borragines spinaces
lactucas atriplices et bletas bis-
cretas et brodium caulium et oua
gallinarum et specialiter pitellos
regule casearum sunt medice cohi-
bende De piscibus marinis habenti-
bus carnes duras et non visco-
sas frangibiles et non habentes
odorem grauem nec malum
et similiter non magnas habentes
squamas et carnes duras et
non viscosas frangibiles et care-
tes omni malo odore conditos
cum pipere et speciebus et ut plurimum
assatos et non elixatos et coctos
cum oleo et comedant cum sinapi
vel alleis et cepis coctis cum aceto
et pipere nam ista rectificant mali-
ciam piscium et preparant eos ad diges-
tionem quamuis omnes pisces
sunt indigestibiles ut habuimus
Linos phy et signum indigestionis
sitis quia omnes pisces sitim
generant De fructibus ficus et
vuas et similia ante comestionem
et pira et citonia post comestionem
et similia Considerat tempus
cibi et potus videlicet racione horum
anni et racione horarum comestionis
racione temporis anni quia in ve-
re debet homo non multum
comedere et in die semel tamen
nisi sit homo multi laboris et exerci-
cij in quo debet cibus multipli-
cari in uno ut corpus ex la-
bore non dissoluatur et non
debet bibere vinum multum sed aqu-
inatum et vinum lymphatum
valde debile nam hoc tempus
bonum est quod omnem materiam ex-
pellit et omnem egritudinem mani-
festat et propter hoc tunc multa ci-
baria et grossa hyeme sunt
comesta sed multiplicauit quan-
titas cibi cum bono vino in statu
multiplicaretur materia quod non
posset ab egritudinibus repleccionalibus
custodire et propter hoc apparet quod hoc
tempus pocius pertinet ad euacuaciones
que fiunt per flebotomiam et medicinam
quam ad repleccionem cibi et hoc
vult ypocras in tercia particula amphorismorum
dicit enim quod flebotomia et farma-
cia fiant vere pocius quam in
aliis temporibus si fieri debent hoc
quod dictum est de vino debi-
li et lymphato in vere non
habet locum in regione ut
contraria in qua illo tempore non
comedant carnes sed sumunt
homines loco carnis legumina
et pisces que sunt indigestibilia
et mala vnde loco vini debilis

et male limphati debet dari
vinum album bonum Si intendit
medicus provocare urinam vel ru-
beum si intendit stomachum con-
fortare magis Etiam bonum vinum
adiuvat stomachum et naturam
ad digestionem malorum ciborum et
indigestibilium In estate vero debet
comedere res mutabiles et sepe
bis vel ter in die et bibe vinum
album bene limphatum parum
propter debilitatem virtutis et sepe propter
nimiam resolucionem eo quod corpora
animalia caliditate aeris intensa con-
tinue resolvuntur sicut tibi bene
corporis et corporis frigidi actu
non comedant Autumpno vero
comedat rarius et bona ciba-
ria bone nature et bonum vinum
album bibat et si indiget provoca-
cione urine vel rubeum si indiget
confortacione stomachi et bibat
ipsum limphatum specialiter in fine
comestionis nullo modo fructus
comedat hoc tempore quamvis de-
est ars ad reprimendum calidum
possit comedere quia autumpnus
est tempus corruptus et omnes fruc-
tus et specialiter humidi generant ma-
teriam habilem ad putrefaccionem
et ad febres generandas Si aut co-
medet ficus et uvas et similes fruc-
tus humidos bibat cum ipsis syru-
pum acetosum cum aqua calida
vel frigida quia hic syrupus
de proprietate reprimat maliciam fruc-
tuum humidorum et ficuum ut dicit
Almansor libro quarto capitulo de hiis que
compellunt nocumentum generantium
a cibariis malis vel secundum consue-
tudinem bibere possunt homines
absque nocumento vinum limpha-
tum in quo sit aliquid sapientis
cum fructibus specialiter In hyeme vero
comedere potest quilibet ho-
quantum vult et semel tantum

quia maxima resolucio non fit
in homine aliqua aut parva et
propter hoc non requirit natura
cibariorum et hoc est multociens
comedere sed multum quia natura
est valde fortis et calor multus
et multum potest comedere et bibe-
re vinum album vel rubeum abs-
que aqua nisi debilem caput
haberet et tunc bibat vinum val-
de limphatum in fine cibi specia-
liter Attende quod yemps bonitate
sua et fortitudine nature multos
et magnos errores sustinet co-
mestionum cibi et potus sed infirmi-
tates eius male sunt cura-
biles eo quod non fiant nisi ex
multa materia et male obedi-
encie Hoc horas mensurat te-
mpus cibi et potus quo ad mini-
mas horas comestionis videlicet quod
omnis homo sanus inter diem et
noctem ad minus semel et ad plus
in die bis mane et vesperi co-
medere debet Sed quod melius et
temperatius omnibus hominibus una
die comedere semel et hoc circa
meridiem et post tertiam et alia
die bis ante tertiam et in vesperis
et in hoc conveniunt omnes physici
Sed comedere semel corporibus ma-
teriis potentialiter sicut colericis et
melancolicis convenientes et utile
colericis propter nimiam acuitatem que
resolvit humiditatem substancialem in
sudorem melancolicis propter debilitatem
virtutis naturalis et caloris et propter
ariditatem membrorum ne cito
consumetur natura virtus naturalis de-
bilis multum cibarium unica
vice sumptum sufficienter ad resis-
tendum ariditati et membrorum me-
lancolici digerere et rectificare non
possunt et propter hoc est bonum ut bis in
die comedat et parum qualibet
hora ut virtus debilis ipsum cibum
cum potu digerere valeat aliis vero
hominibus comedere in die semel

convenies est ratione consuetudinis
super eo quod dictum est quod comedere
in duobus diebus ter sic intelli-
gitur. Dicit Avicenna libro iii° can(onis)
maiori capitulo de velocitate et tardi-
tate descensionis cibi ex ve-
tre quod communiter inter homines cibus
remanet in stomacho a duodecim horis
usque ad xxiiii horas et sic per
bonam computationem videtur quod
semper in xxxviii horis pos-
set comedere omnis homo ter
et propter hoc apparet quod circa finem
horarum et principium xvi ut xvii
esset tempus comestionis. Sed
elegerunt homines comedere in
die et non in nocte quia melius
et decentius videtur esse ma-
xime est aestate et secundum me temperatius
est comedere in una die semel
et in alia die bis mane et ves-
peri. In hieme vero prima hora
noctis in cena, in aestate ante oc-
casum. Sed eligende sunt hore
comestionis secundum tempora et mansiones.
Nam omnis homo comedere debet
in aestate horis frigidis et temperatis
magis et locis frigidis cum indu-
mentis subtilibus non facientibus ca-
liditatem neque sudorem evenire
tunc cibaria debent esse frigida
actu et vinum limphatum. Secundum
hieme vero contrario. Temporibus vero
mediis secundum horas medias. Or-
dine vero cibariorum secundum mensuram
cibi et potus attendere oportet et cum hoc
videre de hiis que impediunt
digestionem et que stomachum et digestionem
confortant et perficiunt. Avicenna
dicit per accidens hic ordo variatur
videlicet quando stomachus est vacuus et
famelicus et calidus et quando est lar-
gus secundum ventrem tunc cibus grossus
antecedere debet subtilem eo quod
stomachus vacuus stringeretur
post receptionem subtilis et refri-
geraret grossum. Si sit grossus pro

paulatim recipit non tenebitur
a subtili recepto post grossum.
Eodem capitulo dicit hec verba. Na-
tura non est conveniens ut cibus grossus
hora comestionis antecedat sub-
tilem et hec est sententia Almansoris
et Avicenna capitulo de eo quod comeditur
et bibitur quia cibus subtilior
qui sumitur post grossum subtilis
digeritur in stomacho antequam
grossus et cum fuerit digestus non
habet exitum quia impedit
eius exitus a grosso nondum di-
gesto. Natat subtilis digestus super
grossum et corrumpit post eius di-
gestionem cum cibi ebullitionem recipi-
at et illa ebullitio post eius di-
gestionem cum exitum liberum non
habeat inducit violentiam in cibo
subtili digesto et corruptionem quo
corrupto corrumpitur cum eo alius
indigestus qui similiter impedit exi-
tum. Sic in potu cum cibo est
ordo attendendus et ratione quantitatis
potus et qualitatis et hore. Ratione quan-
titatis potus cum cibo quia potus
debet proportionatus esse ad cibum
ut non superhabundet quantitatem
ita quod faciat cibum natare in
stomacho et fluctuare quia talis
innatatio cibi in stomacho cum fluctua-
tione impedit digestionem et facit
cibum descendere a stomacho ante digestionem
nec debet esse potus tam parve quan-
titatis quod non sit sufficiens ad por-
tandum cibum per membra et quod non
possit cibum humectare ut cibus
de levi in stomacho impressionem
et digestionem recipiat. Ratione vero
qualitatis attendendus est ordo
quia natura cum fundus stomachi dicta
loca digestionis petit et vinum co-
adiuvat ad digestionem melius
et magis grossum vinum et minus
aquatum in fundo stomachi ut principio
comestionis sumi debet et tertia
cum vinum forte primo recipitur
occupat a fo. sequenti autem ita

q no sit fumat ad capud ut
eu percuciat In medio no comes
tionis minus forte et magis debi
le ut aquatum, in fine multum
aquatum ut multum debile et is
tud trahit a summa dinicis et ab
ypo li° regiminis acutorum mor
borum particula 3a Si no dolore
timeas capitis metus per percussionem
da ei vinum limphatum debile
et post illud aqua Ita vinum
bonum et penetrabile sumptum
in fine et cena fine et maxime si no
fuit aquatum facit transire ci
bum indigestum ad epar et
cum impedimentum non habet a cibo
sequenti leuiter fumat ad caput
et inducat dolorem et vertiginem
et catarrum et alias passiones
et dissoluendo os stomachi de
bilitat in sequenti appetitum, Sed
si limphatum fuit corrogat os
stomachi frigiditate sue admixtio
nis et sua grauitate quam acqui
siuit ab aqua comprimit cibum
ad fundum stomachi nisi inget di
gestio et cum hoc facit quietem
in cibo ut melius digerit et
etiam sua aquitate impeditur
ascensus uinositatis ad caput et
cerebrum neque inebriat ymo si
multum sumat de aqua imme
diate post crapulam et ebrieta
tem remouet ut admodum de
bilitat Tunc uero hore atten
denda est ordo quia totus po
tus uarius ad cibum qui hora
comestionis attendit non debet
sumi in principio comestionis neque
in fine tantum Sed debet potus
cum cibus a principio usque ad finem se
permiscere ut totus potus tangat
totum cibum et totus cibus a tota
litate potus sic humectat et
permisceat ut natura uniformiter
absque impedimento permixtionis

in eis utraque eadem hora digestionem
perficiat hic est modus potacionis
consonans magis nature et magis
adiuuans ad digestionem omnibus aliis
modis potacionis et hoc magis iuuat
conseruacionem sanitatis Ea uero
que impediunt digestionem sunt, co
medere diuersa cibaria et maxime
diuersarum naturarum in una comestione
ut prandio seu cena et expendere
longum tempus in comestione uel
facere moram longam in mensa inter
principium prandii et finem, Ista tal
iter inducit nam ad digestionem
non uniformem neque equalem
in cibariis et est hoc causa corruptionis
cibi ut male digestus et comedere
hora cene ut prandii cibaria
multa cum iure habente micas pa
nis et talia iura que appellantur
brodia ut iura ...dat ista
et non permittit in loco digestionis
cibaria quiescere et excedunt ebu
liciones nature propter nimiam hu
miditatem acculem quam habent et
faciunt ipsi fluere cibum sed stomachum
et relaxant ipsum et finaliter de
struunt appetitum et comedere sub
tile post grossum et multiplicare
vinum super cibaria et non obseruare
re per debitam permixtionem cibi
et potus et equalitate sicut quod dictum est
Ea uero que stomachum et digestionem co
fortant sunt, deambulacio le
uis et temperata post comestionem
cibus aptus ad fundum stomachi
descendat sicut fortis et nimius
motus post comestionem cohibeat
et eleuat et habet a loco digestionis
et electuaria calida ut dyaciminum
et elbum de cardamomo et dya
... et similia et comedere res ca
lidas actu, hyeme et estate
frigidas Etiam iacere cum uentre con
puluinar ut super latus dextrum
de electuariis digestionem confortantibus

mentorum i anthidotariis faciens
Convenit et mensuratione somp-
ni seu ordinatione vigilie in
consuetudine sanitatis Nam sompnus
diei vituperatur Ille vero qui fit
in nocte est naturalis et aphorismis
comprobatur spaliter ab ypocrate et a
particula pronosticorum quando dicit
ne sompnus vituperetur si homo
nocte vigilavit vel cogitur vigi-
lare propter causas certas potest
dormire in die et maxime si fuit
consuetus Nam consuetudo eius ma-
liciam removet Mensurat autem
sompnus et vigilia in conservatione
sanitatis secundum hunc modum
quia sompnus non debet fieri in[illegible]te
post comestionem sed postquam cibus
descendit manifeste ad inferiorem
partem ventris et postquam homo
sentit partem superiorem ventris
alleviatam et cum intrat lectum
et intrat ad sompnium primus ordinet
se ad iacendum super latus dextrum
ut epar intra sua concavitate
fundum stomachi recipiat quia
per hoc digestio stomachi melius
et velocius fit et complebitur Nam
calor epatis et eius carnositas
supponit se stomacho sicut ignis le-
beti propter situationem fit digestio
melior et nobilior Et cum post
aliquod tempus sompni moveri
in lecto se voluerit revolvat cor-
pus suum totaliter super latus sinistrum
ut splen liberius et melius san-
guinem et digestionem faciat a super-
fluitate melancolica mundare pos-
sit et [illegible] epar cui deservit in
hoc vel super ventrem et stomachum Nam
revolucio corporis super ventrem
vel stomachum bonum sompni digestionem
confortat cum calor stomachi
acquiritur ex culcitra vel pul-
vinari Propter hoc sompnus auf-
fert laborem et lassitudinem ac-
quisitam ex labore i vigiliis

et impigrivat corpus et maxime cum
fuit temperatus Si autem plurimus in-
mis fuit facit corpus laxum et
pigrum et superfluitatibus plenum Vigi-
lie si debent post complemen-
tum digestionis et post sompnum or-
dinatum et debet vigilare primo
post hoc tamen quam ex laxitudine
senciat vel ad minus usque ad horam
comestionis et post comestionem
tantum quantum amplius vigilias susti-
nere non possit vel tantum quod iam
venit hora in qua valet con-
suevit dormire tunc est quemadmodum
ut vigiliis cesset donec dormi-
at vel incipiat dormire In con-
suetudine sanitatis conveniens est
ut mansuerent in [illegible] et re-
plecione Repletur quibus super-
fluitatibus post digestionem ciborum et
potuum que replet inutiliter cum
sit ex rebus quas natura non
requirit sed ex hiis potius gravat
Nam cum non sit de natura mem-
brorum neque convenientes ad nu-
triendum membra requirit ipsa na-
tura sua industria earum expul-
sionem Et propter hoc cum homo in
intestinis et vesica vel alio in quo
superfluitates colliguntur aliquam
sentit gravitatem statim debet
promovere naturam ad expulsionem
et spaliter in experrectione post somp-
ni omnis homo debet naturam
promovere ad expulsionem stercoris
et urine et screatum et mundificare
pallatum ut dicunt physici Et enim
est quod retentio stercoris et vento-
sitatis ultra debitum dat causam
ad colicam et retentio urine
dat causam ad lapidem in vesica
et ulceracionem et ardorem et strangu-
riam Item cum homo multa ci-
baria et diversa gravia [illegible]
nales et non nales comedit
necessario incurret replecionem quan-
titativam vel qualitativam

Si aut humores generati fuerint
boni et nales impleberint venas
ultra modum et ex hoc inducunt
medicum et hominem ad minoracio-
nem fleobotomia vel purgacionem de qua
purgacione et replecione dicit
ypo in prima particula amphorismorum
in ecitatibus ad summum bone
habitudinis etc. Si aut humo-
res replentes fuerint inales fa-
ciunt replecionem contra naturam sive innatu-
ralem et malam et propter hoc indu-
cunt medicum ad immutacionem cum
medicina speciali ad illos humores
malos et inales. Unde si in corpore
dimittentur cum natura eos recti-
ficare non possit neque poterit
in prima quando si remanent in
venis faciunt se contumas si
extra venas faciunt inspalla-
tas seu apata. Repletur aut
homo qualitative propter abstinenciam
nimiam a coitu. Unde dicit physi-
almasor et albumasar quod usus coitus
corporis repletum alleviat et animam
hylarem et letam efficit iram quoque
sedat atque cogitaciones removet.
Et quoque sit quod melia per coitum
sanatur. Vidi vero multas mulie-
res demoniacas factas propter
retencionem menstruorum et per abstinen-
ciam a coitu. Similiter virgines viduas
et religiosas et plures per coitum sa-
nantur. Unde ipsius et coitus cum omni
muliere curat meliam ex amore
fatuam conuigetem. Nimius tamen usus
coitus et maxime in corporibus ex-
tenuatis humores debilitat et odores
fortes ledit in omnibus et vires
corporis debilitat et senescit ho-
minem ante tempus et abreviat vi-
tam et hoc vult dixit ales liber de
morte et vita capitulo de neccessitate mor-
tis. Scias quod michi licet quod ita im-
mediate stomachum ledat et digestionem
quemadmodum coitus facit et fieri

debet cum corpus non fuit repletum
neque nimis extenuatum et hoc
est propter digestionem primam atque
completa sit et hoc est in matu-
tinis propter assellacionem et emissionem
urine vel successive in die aut cena.
Similiter balneum est de genere replecio-
nis si fiat et fuerit tepidum cum
cibus digestus fuit in stomacho corpus
impinguat. Si aut in corpore ie-
iunanto et hoc est post omnem
digestionem et post purificacionem stercoris
et urine et multum in eo homo
sudaverit et fricacionem in eo multum
sustinuerit corpus extenuat et
desiccat. Accidencia aut anime ut
gaudium ira sollicitudo et tristicia
inchari debebunt in conservacione
sanitatis. Unde ut vult almasor
capitulo de conservacione sanitatis. Gau-
dium enim confortat quod fit cum permissio-
ne et non subito excitat namque
et confortat omnes nales et animales
virtutes et spiritus et adiuvat sa-
nos ad omnes acciones faciendas
melius et nobilius et propter hoc bonum
est hominibus omnibus non indigentibus
incoracione carnis quod multipli-
cat et impinguat carnem in corpore
et sanitatem. Gaudium aut quod subi-
to et absque permissione fit inducit
excitacionem et calorem in spiritibus
existentibus circa cor. Facit spiritum
et calorem exhalare absque red-
ditu ad cor et sic subitam mor-
tem inducit. Item non inflamma-
do calorem et spiritum in corde si
presenduit inflat cor et membra
et facit possidere se et spaliter si
homo fuit calide nature et propter
hoc illos abstinere decent. Quibus
non cor firmum et contra omne confert vi
nimia et contraria fuit et primus percu-
ncaverit ante istis accipi utilius
iudicatur. Tristicia et sollicitudo
carnem diminuunt et destruunt.

z ppt hoc homo sanus qui i sani-
tate vive desidat ea debet cu-
tae pposse nisi qui intendit im-
norare carnem z humtate cor-
poris sicut qui ppt hum^te z car-
nem multiplicata timet ne i-
firmitates incidat ut incrat ppt
hoc i osuacoe sanitatis est ne-
cessariu ut homines sanu posse
abstineat a coñsacone cu hoi-
bus paciens egritudines tuscm-
tes de vno i aliu, sicut sunt
egrites pestilenciales z obtal
mie z lepra z ptis z scabies
morbilli carbunculi z antraes
z fe pestilenciales z omes eg-
ritudines ex quibus mali eue-
mat odor sapor z calor cu
hoc uti debet rebus cosuatibus
z defendentibus oculos z aures
a futura infirmitate sicut cu col-
lirijs z medicinis quas dicens
in anthidotalis. Dictu est q i
om osuacone sanitatis duo pnt
requirunt s conuenies ordina-
tos necias de qua ordina-
coe ia diximus z illud e pui-
de p signa sup futura i fir-
mitatis ne eueniat a ab-
forti eueniat lesione cu su-
tetatu cosuacos sanitatis in
toi faciens Ita hec pos fa-
ualde est util in osuacone
z i om apoe que depedet
ex futuris ut uolunt ypo plo-
go pnosticos. nona tusla oe
ubi dicit q de melioibus rebus
est ut vta medic pmissioe
z pter hoc utile z conuenines
om bono z ronabili medico
signa q in sanitate appent
significa boni ul malum
in futuro z osidare cu malu
futurus omo a te remocam ~~ce~~
cause pare ad faciend. hoc
remoueat ul saltem debilite
ut corpus in forte lesionem non
suscipiat sic si aliqua dispo-
sicio corporis sani pt solitu
pmutata fuerit videlz si appe-
titiua fuit fortior ul debilior
ul excrecia a corpe plura
sint ul pauciora uel sompnus
longior sit aut breuior uel
agitacio ul cetus insspiracio ad-
sit ul sudor pter solitu a corre
decurrat ul ea que a corpe
sollita manare erat retinea
ut emorroydas z menstruos
sanguis atque vomitus q statutis die-
bus euenire sollitus erat ul
si totius corpis dissolluco fiant
ul pigricia ingenij aut in ore
extraneus senciat sapor aut
ea que non osueuerunt delec-
tacionem afferunt aut est q ul come-
dendi desideriu alijs augmentat
ul diminui senciat ul i sopno
incurrat sopnu q no osueuit
ul corporis calor mutat z co-
loratur aut tactus pt solitum
mutta z adultu q no assue-
tu accidit z pmansit aut aug-
mentu cepit ea nunc pnosticabit
futura quobrem cuiusl pdcos
causa subtiliter est inuestiganda
z ad eius festinadu curacionem Et
si aliqui humus dni signo appa-
ruit succurrendu erit cu medicina
mundificante illu humore ppe et
spaliter si humores illi fuerunt q^u
venas z no fuit sanguis Si uo
humor ille fuit san debet mi-
norari ul remoueri a corpe cu flo-
mia Si aliqua infirmitas ali-
cui accidere tpibus determinatis co-
sueuit anqua accidat hora
ul tempus siu adueniet debet
flomari si fuit ex sanguine

Si aut ex alijs fuit humoribus
debet mundificari cu medicina ap-
pata illi humori qui in similibus
face consueuit. Si dolor fuit
capitis fortis et magis fuerit
ut emigranea timendu est ne
humores ad oculos descendant
et dillatarent pupilla uel generant
in oculo ut in ocul maculas ma
las seu thelam ut cataractas
cu persueracio cu medicinis mundi
ficatiuis et alterantibus mala dispo
sicion praudei no potest recurrat
ad capitulum ipse in similis inferius in
eodem libro Saltus faciei diu
perseuerans si multus sunt et fortes
ostendit tortura ptendit uenina
Cum igitur istud senti precepit
pcedatur cu medicinis lavatiuis
fortit ac uomitis de quibus di
cemus in antidotis Facies quoque
in simi cu forti aceto cu quo me
tastri sit decoctio fricat quent
et comestio minimeda et subtilia
da est a uino puro omo absti
nedo est et gargarisimis fricacioni
bus et purgacionibus et sternutacionibus
uti debet paciens Tocius uero
corporis saltus et diu permanens
spasmum pronosticat futurum Igit
cu hoc alicui accidit fortit cor
pus euacuare conuenit et corpus
totalit fricare et calefacere et regi
mi omo subtiliare et medicinis
fortit calefacientibus ende seruire ut
capitulo de spasmo replecionis dice
mus Stupor et membrorum debili
tas eaque parte pertendunt palisim
Subueniendum est igitur regimine cu
ista inceperint apparere et cu medi
cinis calefacientibus que faciunt ad pa
lisim prouidendum est Rubedo
faciei et oculorum atque manifestacio
uenarum capitis et descensus lacrima
rum et impotencia pariendi luminis
claritatem si ista sunt cu forti
dolore capitis frenesim pronosticant
pudeat hijs cu infrigidacione
tocius corporis ex oleo rosarum mix-
to cu aceto et cu floma neue
capitis et basilice et cu medicina
colerum mundificare ut est medicina
facta ex scamonea aloe et mirabol
et cilibus ut cu alia medicina magis
temperata et minus preciosa ut est
medicina facta ex tamarindis ma-
na cassiafistula et suco rosarum et simili-
bus Incubus et uertigo si perseuerauerint
et fortes sunt epilepsiam ostendunt
pudeatur paciens cu forti medi
cinis et mundifice facta ex pillulis
fetidis et ex oximelle squillitico ut
composito dato cu triplo aque de
coctionis ysopi pipi acori cassia
et pionia et alijs tyriace Tristicia
absque causa manifesta diu perma
nens et cordis malignitas atque
desperacio melancoliam sigt succurratur
cu hijs que dicuntur capitulo de melancolia
Si pusillanimitas et tremor diu
perseuerauerint absque causa manifesta
pronosticant melancoliam ypocras particula in am
phorismis si timor et pusillanimi
tas etc succurratur hijs cu me
dicinis rebus confortantibus ad melancoliam
Et ira et furor cu instabilitate per
seuerauerint et tempus multum glu
tinauerint pronosticant maniam succurrendum
est cum rebus consentibus ad ma
niam et demoniacam passionem Cum
aliquis dum oculos quasi inuertat
uolare ut qui pilos stare inspexerit
ut in circuitu eos que apparere uel ua
pore uideat principium descensus aque
timit pudeatur cu medicinis [illegible]
cali aque descendent ad ocu
los Catarrus et coryza si frequenter
euenerit et perseuerauerint timendum
est ne ptisis uel asma seu pas
siones pulmonis eueniat ideo
breuem tempore succurrendum est Sudor
multus et diu perseuerans absque causa

extu'a corpis significat replo-
nem, subveniat ei cu flomia
ac cibi puitate. Si aut sudor
fetidus fuerit tuc se iucina fit
subveniendu e ei cu rebs in-
cisificatibs colabus vn, ipo. Et ca
ptla amphorismy sudor multus
et c. Tremor cordis et frequens
protendit morte subitanea cu
flomia et vento solucoe succur-
rat et spalit cu rebs molictibs
humores ad iustos et inligos ve
nenosos ut sunt polipodiu se
ne epithimu elleb niger et silia
Replecoe supflua et minia eng-
tonice passiones .i. emissiones sang-
nis cu vomitu exito i futuro
atq timore apoplic protendit
et mortis subitaneoe auferat sta-
tim cu flomia si subveniatur
Sensuu turbacio ac motuu de-
bilitacio si cu replecone affuit
iminat appoplexia cu flomia
purgacoe gargarismo succurren-
du est Gravitas in dext° late
si fiut apud costas supiores
.i. apud costas ipfectas vel
curtas Et punctura atq ton-
sio epatis significat lesione sub-
veniat ut dicetur capo suo de
egritudinibs epis sigt lesion subve
niatur ut dicetur capo suo de
egrinbs epis Egestio plus ticta
solito ycterica sigt si si fuerit
alba ut ego carnis sigt cu opi
lacoe que de opilatiua requisit
Facies et palpebre et extremitates
si inflate fiunt ydropisim aut
cacexia sigt cacexia est mala
dispo habitudo ante ydropi
sim Fetor egestionis fastidiu at-
qz gravitatem existente in
ventre ac membris intestinis timent
Egestiones liquide indigeri sigt
et mala in sto aut epate dispo
vel indigestione malorum humorum
existencium ventris seu cursum

humores ex ventre ad intestina
mediantibs mesaraicis que continua
cu sima epatis vel qua in tergo ipis
intestinis et hoc multi. C. ptla
2a pnosti ubi determinat de egoe
liquida Urina fetida putrefacta
i epe et ventre sigt et q se eve-
nire deut seu ulcacio in vesica
vel vijs vrinalibs et p hoc dolore
et punctura distinguit. Lassi-
tudo et dissolucio membrorum cu destruc-
coe appetitus fe sigt futurum
An quis supferit p totu corpus
puncturam p modu acu et cu hoc
habuit extensione succurrat cu
flomia et ventosacoe, Solucoe acui-
tatis cotinua subeunte cu ardore
et aqua oripilacoe fe intpolla
ta sigt hinc succurrendu est cu
mundificacone, fractio membrorum
cu dissolucoe absqz ca extrinseca
et cu obtenebracone visus et oculi, seu
simi et debilite appetitus fe cotid
sigt huic cu flomia succurrend
est statim antequa superveniat
Destrucio appetitus et nausea colica
timent succurrendu est cu clisti
lomprno et abstinencia Gravitas
et tensio in inferioribs ventris et
yliorum cu pruritacoe virge adispoe
solita noctiniitu in renibs sigt
lapidem inceptu cu rebs pvocantibs
urina succurrat, urine ardor du
pseruantur vesica et virgam postea
meditabit de remedio huius rei
dicemus suo cao post. Mollis
egestio frequens ante egoem ac punc
tura dissintiam demostrat fractura
tura succurrat cu mundificatio al-
tatiuis tolle ut sunt mirabol
citini Pruritus ani futurus emor-
roydas sigt et spalit si pruritus
ille fuit absqz ca vermium puos
i loco existencium Carbunculos
et pustulas multas magne con
tute adventu et multitudine glandu
las et nodos timor magis collectos

+ absque febre fit [illegible]

orit morphea alba incurrit
timorem albatas, albe morphee
scabiose vel aspe que ptendunt
usque ad carnem vel ad os aspe sup
lepra sigt Multus rubor facie
cu obstrucone et anhelitus an-
gustia et voce raucedo lepram
que iam incipit accide time
facint et signt Sucedatur stati
cu mundificativis humor adustos
et alteratiuis ut sut mene elli
ing polipo sene et epithimi et
similia ut ca de lep dicemus
Quan quis pruritum sentit p toto
corpus et cum sensit p micturam
ad modum acus et formicacones
quasdam p totu corpus cu stu-
pore et facie cu oclis obscura-
ta lepra futura sigt Sucurrat
in brevi cu rebus consentibus ad
lepram ne qpoiis cu mala qe
firmet Qn in medio estate dis-
pom aeris considdaut et viderit
qn multe eveniunt plume in
dies quoque et plurimos multas
nocte et die psevaut ac meri
dionales multi venti os suffla-
uunt ut aer et ita quetus sint
ubi no moveat aerem pestifes
et calitatem multiplicata cum
humo sigt Regatur corpus hos
tur spalit si sunt puer vel iuve-
nis vel ho carnosus et rubeus cu
cibays acetosis et conditis cu agre-
ta et fructibus acetosis et rob con
sicis debet comedere carnes
spe debilite comedat carnes
edi et vitulos et galline et pdicis
et de sexo u masculino et aliarum
avium conditas cu pdictis sucis
acetosis et similibus Si aut car-
nes non comedat zuccam et far
et ordeu condita cu cisis bibat
sirupum acetosum valde cu aq
frigida sepe bibat et nullo mo
sitem abstineat et vinu pt bibe
si voluit sit stiptic et acetosu

mixtu cu triplo eius de aqua
in frigore Si vo homo senex fue-
rit bibat vinu rubeu clarum
in ebile et bn limphatu et faciat
summo studio tpus a fructibus re
centibus et vino puro et rebus dul-
cibus et melle et similibus absti-
neat et abalneo aque dulcis et
ab omnibus rebus multiplicatibus
materiam habile ad putrefaccom
et multiplicantibus calorem Stat
iuvenis flomia puer starif
facone vel vetosacone seu eos
mundificacione cu soluta pcess
sum vel vomitu, licet adiacen
dum et standu in domibus vel locis
expositis ventis septentrionalibus
no meridionalibus ut a vetis meri
dionalibus pp suos vapores humidos
Cum quadam calite quos portat
ex ind dispont ad putredine
et dicitur cu tpe pestilenciali
nisi hyeme majore frigatis cu
siccitate et pulvere et tardaverit frigus
et pluvia evenire egritudines fu-
turas ex corrupcione aeris per
dominu calitis et siccitatis sigt Suc-
curratur hominibus tunc cu infrigida-
cone et humectacone loci et domus
Aspergantur loca et masides omni
die bis vel ter cu aqua fria et
facies cu aqua rosa et fregant
parietes domus cum aceto lave
corpus hominis cu aqua frigida
sepe comedat cucurbitas mello
et portul et silia cu aceto et pise
vel aqua frida cu zucco vel
vino cu triplo aque si debil
fuit et comedat carnes edos
et pullos vel vitulos conditas
cu agresta et rebus acetosis et vino
de granatis et aqua rosa non
ieiunet neque paciatur sitim
aliquo mo parum comedat et
sepe abstineat a coytu qui a co
turbat sang et corpus et si in die
dormire voluit dormiat i loco
frio, si i nocte apparices multe

aeris appareant similes corruscationibus et aeris color fiat similiter etiam venti quoque fiant post quorum adventum multi homines et animalia egrotent. In nocte quoque radii et splendor videatur atque egrotantibus morte cito moriantur et difficulter aer attrahitur et egrotantium ora fetidum emittunt odorem et infirmari in infirmitatibus multum angustiantur ardorem magnum habent et sitim patiuntur et vomunt et egerunt humores fetidos et diversos signant aerem pestiferum presentem et mortalem ex corruptione et putrefactione substantie aeris et impressione superiorum. Convenit ut tempore tali ut homines abstineant ab herbis et fructibus et rebus nascentibus ex terra illo tempore, nam ea que tempore illo nascuntur ex terra et in aere pestifera habent naturam. Conveniens et utile est cum hoc ut homines sani tunc utantur sepe ex tyriaca stomacho ieiuno estate cum aqua frigida, hyeme cum vino calido, mediis temporibus cum vino limphato et sit quantitas tyriace ʒ ß et reliquos [illegible] sit ʒ .i. in [illegible]. Et tescimus quod in hac specie aeris pestiferi tyriaca andromaci que appellatur maior est magis utilis et conveniens omnibus aliis tyriacis factis ad hoc. De usu in hora sanitatis dicit Avicenna libro 4° capitulo de tyriaca quod qui homo tempore sanitatis ea utitur ut diximus non incurrit scilicet pestilentialem neque nocent eidem venena. Caveant in cibariis suis lentibus, sumach et zucco et similibus condiant cibaria sua cum rob acetosis et agresta et aceto et vino de granatis et si carnes propter debilitatem comedant condiantur cum eisdem succis. Nullo modo sitim

sustineat, bibat aquam veri frigoris agresta cum aceto vel per se usque ad sacietatem. Emplastretur cor vel pectus totum cum sandalis rosis camphora et aqua rosarum si bibere voluerit. Vinum sit bonum clarum et odoriferum et sit mixtum cum duplo eius de aqua frigida. Suffumigetur locus ubi iacet vel domus eius cum thure camphora et similibus cottidie. In omni permissione aeris pestilentialis et specialiter in hac dicunt phisici ut G. et alii et Avicenna quod quicumque sumit pondus ʒ 6 granorum ordei in principio pestilentie usque ad dies aliquos de pillulis que sic fiunt non incurrit egritudinem et si in principio egritudinis receperit non morietur ex illa infirmitate. Recipe aloes ʒ ij mirre croci ana ʒ j fiant pillule cum vino. Scias quod pestilentia que fit propter impressiones corporum non bene curatur et hoc verificatur amicus. Si in vere signantia multos invadat repletionem signat et multiplicationem male materie. Succurrat hominibus cum flobotomia velocitate et ventris solutione et abstinentia et gargarismis factis cum rob mororum et moris et similibus. Cumque in hyeme appoplexia et paralisis et egritudines istis similes fiunt multiplicare signat repletionem ex materia frigida multiplicata peccato aeris corrupti per nimiam frigiditatem removeatur materia talium subito et cotidie cum pillulis fetidis et similibus et sit in [illegible] et abstinentia a cibo et potu.

Capitulum xxi de dolore capitis qui continet totum et caput

Hec egritudo videlicet dolor capitis qui tenet totum caput a quibusdam appellatur ovalis eo quod comprehendit totum caput circulariter et

undique in modum orci et a quibusdam
aliis et ab aliis appellatur corio put
communiter infert et a phisicis appella-
tur soda et quidam alii appellant istum
dolorem cephalem seu egritudo
cephalea seu gallea. Et autem
in una parte capitis fuit appellatur
emigranea. Et scias quod dolor
quandoque sentitur in membrana pro signo
ut cum dicatur quod dolor est punctu-
ra in costis cum tussi et febre continua
pleuresim significat. Propterea ut dicat
Almos cao de signis sede dicit
enim quod cum dolor ingreditur men-
brum attrahit ad ipsum et ad me-
brum vicinum et propter istam viam est cau-
sa egritudinis, per certitudinem ut cum dicitur
quod dolor capitis est egritudo sicut
in predicto capitulo. Sit autem passio ista
ab humoribus calidis seu humidis et sic-
cis. Et quandoque fit aqualibus absque
materia habet egritudo et decadunt
inpus. Signa eius cum fuit ex
calida causa colica est modi-
co et adustio vehemens et punc-
tura circa caput et vigilie et cit-
rinitas coloris non cum multa gra-
vitate et si fuit cum superfluitate
nasi rubedo et calas et strictura
narium non cum multa humiditate
neque gravitate significat simpliciter auc-
tam in materia cum caliditate velox
et subitus motus doloris cum forti ca-
liditate et augmentatione doloris de
tercio in tercium et specialiter in tercia ho-
ra diei vere in materiam colicam
significat. Et si cum hoc urina et egestio fuit
colica verior est significatio.
Si vero gravitas cum quadam sopni-
tate et humiditate narium et sal-
iva dulci affuit et rubedo faciei
cum apparicione venarum et cum hoc
dolor augmentatur omni die scilicet
in aurora usque ad terciam maxime san-
guinea significat esse materia et hoc

specialiter si habitudo pacientis
fuit carnosa fuit et eius urina
spissa et rubea. Cum vero frigus
in capite et temporibus fuit et
dolor non fuit vehemens neque
acutus sed gravis valde et cum
hoc affuit gravitas sompni et fasti-
dium et pigricia et multitudo su-
perfluitatis nasi et multiplicatio doloris
cum gravitate in nocte et color cor-
poris albus cum palliditate ne-
quod hec egritudo sit a fleumate significat
et maxime si erit unus si urina
fuit alba et spissa et eius egestio
non erit ricta. Si autem cum
siccitate capitis et temporum fiunt
vigilie et corrupcio cogitacionis
non cum multa gravitate et fuit
color faciei et totius corporis
fuscus tenebrosus vel citrinus seu
plumbeus et multiplicatio doloris
post nonam usque ad occasum
solis magis et cum hoc superflui-
tas non fuit multiplicata melian-
coliam significat et specialiter si eius uri-
na fuerit glauca subtilis et
egestio fetida cinerea vel nigra.
Si vero mixte fiunt composite et sig-
na composita erunt. Sciendum debes
quod materia faciens dolorem ca-
pitis quandoque in capite continetur
sive intra carneum et in miringa
et cerebro vel extra cerebrum in pa-
niculo tegente craneum quandoque non.
Cum vero materia in miringa et cerebro
continetur sentit paciens in radici-
bus oculorum dolorem et tensionem.
Si autem materia fuit in panniculo
tegente craneum sentit paciens
gravitatem puncturam et commocionem
subitam in capite et hoc est ge-
nerale in omni dolore capitis. Cum
vero materia non continetur in capite
alia significat eius dicemus inferius.
Scario post hoc sciendum quod contingit quod
cum dolor capitis vel impollatus

qui p medicina no alleniat
nec curat, cecitate futura sigt
et visus corrupcionem i uno oculo
vel i duobus. Cura. Si medicus
perpenderit quod causa istius doloris
fuit san et mirti et cetas conse
serint, secure sine alia quant
sive non, fiat flomia de vena
que est inter polliciam et indice
que appellatur cephalica vel
fiat ventosacio in spatulis seu
inacutatibus quod fit circa canun-
las pedis. Almasor, Sapio et Avicenna
dicunt, in qua ista doloris capitis
que ex hac causa fit et inde hic
quemens et calidus conabilis cura
roe cae antecedentis et et quiete
per hanc viam, quia quando natura ex
sonat a causa carente et augme
tate conductum cum remanet
virtus fortis super residuum materias
antecedentis et quieta causa consumit et re-
soluit et ultimo destruit infir-
mitatem, et tunc medicus fit adiutor
et imitator nature ut dicit G. li.
tegni tertio de causis cao de causis
contrarium morbos organicos. Si
cum natura operatur medicus vero
minister et Avicenna libro quarto de cura-
tione febricitancium dicit quod virtus
sanat egritudinem, medicus vero non
si causa iuvat convenit ut cum hoc
medicus disponat dietam et medi-
cinas localeas. Sit igitur eius die-
ta frigida a principio et inbibat cum
lactucis portulaca et cucurbita coctis
cum aceto et agresta seu vino de
granatis vel agresta fauum et
lentes comedere potest de fructibus
pruna et persica et pira et coctana
cocta in primis et si esset de-
bilis secure comedere potest car-
nes edi pullorum et castrati con
ditas cum agresta vel aceto seu
vino de granatis. Bibat aquam
decoctionis berberis seu aquam coctam

simpliciter seu vinum de granatis cum
aqua frigida seu vinum debile
cum triplo eius vel quadruplo de aqua.
Sit venter eius laxus omni die
ut assellet bis vel semel ad minus
et si non fiet clistere quod indiget vel
suppositorium post flomiam et clistere
vel suppositorium abluatur caput
infirmi cum aqua decoctionis anethi
florum camomille rosarum et inungatur
totum capitis cum oleo de aneto
et oleo de camo. permixtis simul. Sed = Vini
as quod melius detinens in extremitatibus
capitis et nucos ut dicit Sapio
et Avicenna quod vinum libro 3o. cap. capo
de curatione egritudinum cerebri si
sit dolor capitis seu egritudo ex
causa calida ut ex frigida quia vinum
de sua proprietate debilitat cerebrum et nervos
et facit ad illa membra omnes
superfluitates currere. Si autem materia
fuerit colica primo mundificetur
corpus pacientis cum decoctione
que sic fit. Recipe mirabolanorum citrinorum
℥. j. prima vino ℥. v. remoueatur
nucleus a. mirabolanis et pistentur
et bulliant cum lb. j. aque super
primis donec maneant ℥. iij.
cum illa aqua ponatur ʒ. iij.
zuccari albissimi et medietas unc.
partis unius ʒ. scamonee vel circa ʒ. j.
assate, que scamonea sic assa
accipiat pomum vel citonium et
cavetur ex capite floris et ex-
cavantur grana cum illo quod revol-
vitur circa ipsa et in concavitate illa
ponitur scamonea et cooperitur
cum parte pomi sub qua ante fo-
ramen fuit factum et similiter hic
illa pomi cum lignis et postea invol-
vatur hoc totum cum massa de
pasta et ponatur in furno aquo pa-
nis de novo fuit coctus et
dimittatur tamdiu quod pomum sit
coctum et signum decoctionis eius

est adhustio paste hec est illa
scamonea que appellatur assa-
ta seu preparata vel decocta, nam li-
cet sit preparata multum admittit
de virtute sua et eius acuitate vel ma-
licia, vel mundificet cum decoc-
tione que sic fit ℞ mirabolanorum citrinorum
absinthii fumiterre passularum
ana ʒ i. pistentur et bulliant in
ii lb aque donec remaneat
lb i. sumatur ana diem de ista
aqua lb ß. In mundificationibus is-
tis super curationem in dolore capi-
tis precedenti seu vitio ~~calide co-~~
venientis colere conveniunt omnes physi-
ci nominati. post mundificationem
rogetur caput eius cum oleo rosarum et
oleo violarum et aceto et aqua rosarum et
ungatur nares sepe cum istis et
etiam oleo de nenufare. bibat
cum lactuca et scariola et cucurbita et
portulaca et similibus conditis cum aceto
vel vino degranatorum vel agresta et
bibat aquam frigidam vel aquam de
coctione berberis et si esset debilis
bibat vinum debile cum triplo vel
quadruplo eius de aqua frigida
et tunc propter debilitatem posset come-
dere carnes edinas et vitulinas
[illegible] vel ovos et carnes
pullorum vel perdicum vel similium con-
ditas cum rob acetosorum vel succis
fructuum acetosorum seu stipticorum
hic est modus curandi physicorum de
dolore capitis vitio colere. Mul-
tos multos curavimus cum pillulis
que sic fiunt ℞ reubarbari ʒ ii
mastic ʒ i. scamonee ʒ i. fiant
pillule cum succo ruthe vel apii seu
vino. Dosis eorum est ʒ i vel ʒ i
et ß vel ʒ ii secundum tenorem virtutis
dentur in media nocte et dent for-
mari per tres dies ante quam dentur
Et si paciens non potest sumere
pillulas quoniam pillule perfectius ope-
rantur, daba ei in aurora de-
coctionem, que sic fit ℞ tamarindorum

ʒ ii. manne ʒ i. i. et dissolve bene ista
duo cum aqua decoctionis prioris et
est tota decoctio post colaturam
lb ß. fortioribus daba ista duo
scilicet tamarindos et mannam eodem
pondere cum lb ß aque decoctionis
primos et ʒ i. mirabolanorum citrinorum con-
tusorum et pistatorum. Si non per istas
tales mundificationes non curabatur
faciebam flebotomiam de vena ce-
phalica vel vena que est inter polli-
cem et indicem seu ventosas scarificatas
in parte posteriori capitis et in spatulis
et post istas faciebam emplastrum
de flore camomille et rosarum et menta
et maiorana pistaba ista et facie-
ba ista bulliri et embrocare
caput cum aqua et de illis facie-
bam emplastrum. Si autem dolor
per illud non removeatur cum eodem
remanente, poneba super locum
dolorosum oleum rosarum et calidum in
quo erat aliquid opii + et ʒ i. aceti
et calidum ponebatur super caput
ungendo cum penna, et daba ma-
ne vel sero cum paciens ibat dor-
mitum trociscos qui sic fiunt ℞ ʒ i ß
diapapaveris [illegible] et quantum sufficit opii
miscentur, post trociscos dabam
coclearia ii vini et duo aque simul
mixta, et item post illud mundi-
ficaba ipsum cum medicinis supra
dictis. Dabam similiter ei post
mundificationem et mundificationes ʒ ß
tyriace cum ʒ i. syrupi rosarum et
i. vini de granatis in mixtis. In
fine cum dolor non removebatur
faciebam cauterium in parte anteriori
et sub ii cornibus in parte posteriori
et per istam viam curaba infinitos
et bene succedebat michi. Eo parte
dicte eos rogebam ut dyeta
de dolore capitis patro sanatio. Si
autem materia fuit flatica vel
melica, cura quasi totum erit
primo purgabat hic paciens
si materia fuit flatica cum pillulis

+ et aliquantulum aceti
hac proportione
in ii aceti ro-
sarum ponatur ʒ ß
opii ʒ i aceti

cochijs que sic fiunt ℞ coll-
quintide ʒ iij et turam scamo ʒ
ij et ʒ ß turbith secadob an ʒ v
Pulvis pigre — pulvis pigre ʒ x hic pulvis
pigre qui intrat in istis pillis
et in omnibus aliis in quibus reci-
pit pulvis pigre sic fit ℞ ros
cu spice mastic xilobal car-
pobal cinamoi cassie assari
an ʒ j aloes scrotesio ʒ xvij te-
rant et cobellentur / et de isto eo-
dem pulvere fit pigra et fiant
pille grosse in modum ciceris cum
succo apij vel ruthe dosis eas
ʒ ij vel j secundum virtute dant in sero
absque cena Si non vna fuit me-
lancolica purgent cum eisdem
pillis in quibus adiungat ʒ j elle-
bori et sene et epithimi an ʒ j
Si non pillas recipere non posset
recipiat ʒ ß pigre que sic fit ex
pulvere dicto supius cum ʒ j mell
et ʒ iiij vini calidi Si aut pillas
istas vel pigras sumere non poss
sumat decoctionem que sic fit ℞ mi-
rabol kebul indos an ʒ j t-
bith ʒ j sene epithimi an ʒ ß
pistent et bulliant in lb j aque
et in fine decoctionis et non in principio
ponat ad ignem sene et epithi-
mum / quia eorum virtus resolveret
accipiant de ista aqua ʒ iiij et
dulcoret cum zucaro et dent an
diem per horam in sero et pmittat
dormire quousque medicina fuit ex
citata et postea non dormiat
si aliquis sciant de ambulet
usque quo virtus medicine consumpta fu-
erit Vngatur caput post purga-
cionem vel purgacionem cum oleo de
spica vel oleo de lilio que facies
in antidotario / fiat emplastrum super
capud quod sic fit ℞ prassij vel
marrubij quod idem est absinthij
ros flos camomille aneti an ʒ j
hic

same feniugri vel seminis lini
libr ß cotundantur ista et bulliant
in aqua et fiat emplastrum super capud
detur in sero cum ʒ iij vini decoc-
tis [illegible] ʒ ß tyriace post purgaciones
vel purgaciones Comedat infirmus
qui est absque febre carnes edi cas-
trati anetes et pullos et perdices et
fasianos et carnes omnium avium
degencium in arboribus et non in
aquis et vitella ovi et aqua ci-
ceru condita cum vino vel cicer fract-
ta condita cum pulvere cinamo-
gar et salvia et feni et petrosilli et
borraginis condita cum speciebus et
oleo vel carnibus Bibat aquam
mellis vel aqua decoctionis passu-
las et cinamomi gar vel aqua
decoctionis galange vel vinum al-
bum mixtum cum duplo aque de-
coctionis alicuius rei dicte supius
Si aut per ista istam non curatur
fiant duo cauteria in capite vnum
in parte anteriori inter frontem et ver-
ticem et aliud in parte posteriori et
duo cornua in occipitio / nam
si procedatur in doloribus cum
purgacionibus et regimine et cauterijs
ut supius sumus indubitanter sanus
per mera debet liberari liberabit
hoc in senibus et mulieribus et iu-
venibus ex pluribus sumus longo tempore
et bis successit nobis et deus melius
novit

*Capitulum ʒm de dolore capitis cum
febre absque apostemate et de eo qui fit
in fine febris per modum crisis*

Hic dolor potest considerari in
modum continuo et in modo
accidentis ~~potest considerari~~ In
modum accidentis potest considerari prout
movetur cum calidus febris augme-
tatur In modum continuo potest consi-
derari prout subsequitur ad aliquod tempus
quod tempus febris tunc sequitur super fine fe-
bris accidit post signa digestionis

ut sicut ruptum me ad caput
si supervenerit in febre ante apparicionem
signorum digestionis et sic pro eo quod ne
sunt putrida ... sedit et catur
cum solucione totum in immediate seu
ab alteracione generis Signa eius civis
qui sunt ... acute in febre sunt
quia quiescit cum ... febris et re-
movetur cum caliditas febris augmenta-
tur et insompnietas mala commocio in
arteriis temporum capitis et pul-
sacio vehemens apparet Qui vero
sentitur per acute vel longitudine
... post febrem in modum cri-
sis eius signa sunt hec quia
apparet et sentit post iiij dies et
in diebus creticis advenit nausea
per compassionem stomachi ad stomachum et vertigo
... stomachus compatitur cerebro et
cerebrum stomacho in suis infirmitatibus
et sentit Signa eius qui fiunt per
... non sunt crisis post apparicionem
signorum digestionis complete vel dimi-
nute Cura eius qui fit cum febre et absque
... apparente est ut curet cura-
do febris cum rebus alterantibus materiam
et mundificantibus ipsam ut diximus
libro ij° tractatu de febribus Si
vero dolor iste cum febre fuerit et vi-
giliis et siti est ut sumat paci-
ens cum aqua frigida in estate
et hyeme cum calida aqua de
syrupo qui fit sic et sit quantitas
aque ℔ j et syrupi quantitas ℥ j
... ... seminis ... ʒ iiij croci
mirre ana ʒ j iusquiami ʒ j ma-
dragore opii ana ʒ iiij psillii
ʒ ij seminis papaveris et lactuce et
cucurbite et portulace succi liquiris
... et bulliant ℔ ij aque
donec eius tercia pars sit consumpta
coletur et addatur ℔ j zuccari et sy-
rupisetur et hic syrupus ...
sedat et extinguit acutatem
caliditatem et delet alienacionem et febrem
et dolorem capitis cum febre et absque

aptus et si unus ut oportet fortius
detur modo supradicto cum aqua de-
coctionis lactuce vel citrulli seu cucur-
bite Ungatur caput cum oleo rosarum in quo
sit unctus papaveris et aliquid aceti
Dieta eius sit sicut dieta feb-
ricitantis vel detur secundum cum infirmus
vadit dormitum Trociscus de spa-
ne et ... opii dicto superius in
dolore capitis ex colera Cura
doloris qui fit in fine febrium
in modum crisis requirit ut ponatur
aliquid circa caput sed omni die
fiat clistere et specialiter si fuerit cum
vertigine et nausea et excitetur
vomitus vel mundificetur venter cum
syrupo acetoso et aqua decoctionis
reubarbari et scolopendie et cetera hec
mundificacio valde utilis paciente
et reliquias et dolorem et ... in-
... consumacione

Capitulum xiij de dolore capitis ex dominio
alicuius iiijor qualitatum

In hac specie doloris sic con-
venit prout dicit Avicenna libro
primo capitulo de causis doloris ab-
solute et alius libro secundo capitulo de do-
lore capitis et Avicenna libro 3° capitulo
de soda accute a malicia complexionis
quod caliditas per se facit dolorem
essencialiter et frigiditas similiter et sicci-
tas per accidens et parum humiditas nul-
lo modo facit dolorem cum gravitate
et tensione Signa doloris que
fit a calitate sunt quod cum tangit
caput apparet calidum et oculi rubei
videntur et sentit infirmus agitacionem
in capite et expositum caput ad solem
seu adductum calidum subito patitur
talem expositum sentit dolorem et cum
hoc sentit infirmus utilitatem ex
tactu rei frigide Cura eius est
ungere caput cum oleo de nenufa-
re et specialiter parte anteriorem et non
ungatur aliquo modo pars posterior

quia locus ille multum frigidus est
et oritur ibi macula. Ungatur caput
post anterius cum oleo rosarum mixto cum
aceto et aqua rosarum. In capite inlic-
rum et pueros ponatur oleum de ca-
momilla seu aneto et bibat aquam
cum vino degranatis vel agrestam
cum aqua vel aqua decoctionis
herbarum. Comedat sucum farri vel
ordei vel portul cum aceto et lactu-
cas et cucur conditas cum agresta.
Signa doloris a frigiditate sunt quod ex
tactu sentitur caput frigidum et usus
rei frigide nocet et quod ventus vel
aer frigidus facit subito alteracionem
talem et iuvatur a rebus calidis.
Signa doloris ex siccitate frigida sunt
precessio evacuationum et vigiliarum et con-
tricionis et usus coytus indebite et an-
gustia et omnis sollicitudo superflua
et augmentata siccitas ex qualitate
istorum vel alicuius ipsorum. Humiditas non
per se dolorem non facit ut dictum est
sed mixta fuit cum alia qualitate quando
miscetur cum caliditate vel frigiditate si cum
caliditate miscetur multiplicaretur
multum gravitas cum signis su-
pius dictis caliditatis et si cum frigiditate
miscetur omnia signa frigiditatis
augmentarentur cum gravitate quia
humiditas obtundendo calorem mul-
tiplicat frigidum. Si autem siccitas im-
gatur cum caliditate augmentabitur aridi-
tas in membris et signa caliditatis
omnia augmentabunt, si vero cum
frigiditate siccitas aucta fuerit in
primo signa frigiditatis augmentabun-
tur sed in vigore fine vigilie et male
cogitaciones et ymaginaciones maxime
augmentabuntur. Sciendum est quod convenit
quod dolor capitis et aliorum membrorum
propter qualitatis vel qualitatum absque
materia raro fit et male discernitur
non via hac, nam quoniam medicus prece-
dit cum alterativis qualitatis vel qu-
titatis in membro doloroso et non

confert est unde sig[nu]m quod ibi est
materia cum qualitate et in rigore si
tale remedium frigidum fuerit multociens
et ex eo in suis alteracionibus non sen-
serit. Cura doloris capitis qui
fit a frigiditate, vaporacio cum rebus ha-
bentibus acuitatem caliditatem confert
ut sunt panni calidi si ponantur super caput
et milium tabum et sal. Ungatur
et caput istius cum oleo de spica vel
oleo de lilio et confert eciam expo-
nere caput discoopertum ad solem
in oriente. Odoramenta rerum ca-
lidarum equaliter calorem convenienter et
curant talem dolorem. Econtra
causa cum est absque materia et laxi-
tas ventris vel per se vel per clistere
et optimum remedium in dolore
capitis omni et specialiter si fuerit
vicio alicuius humoris est bibere
vinum odoriferum mixtum cum aqua
decoctionis feni vel apii. Est ali-
quando utile comedere carnes vel
ova condita cum cinamomo garis
et similibus speciebus, sic utile est et
conveniens comestio alliorum cre-
torum multum, videlicet in hoc. Emplastrum
ferri ex timo mixto cum aceto et
oleo amigdalino confert. Em-
plastracio ex sinapi est conveniens
et omnia rubificancia cutim equaliter
ista complexionem. Cura doloris ca-
pitis propter siccitatem est regere eum
qui patitur cum cibis humectan-
tibus multum et bonis nutrimentis sic-
ut vitella ovorum et iura galli-
narum perdicum et fasianorum et forti-
cones pinguedines factas cum oleo
et humidas pinguedinibus anium et
gallinarum. Ungatur sepe caput
cum oleo violarum et oleo de cucurbita
et similibus vinum eius sit album
bene limphatum super aquam
dulcem vel multa cum claritate.
Emplet et epithimet caput cum

uiol et cucurb et succis eorum vel et
similibus vngat caput totum cum
medulla uitulorum et edorum et omnium
castratorum et arietum quia talis
unctio multum in hoc casu operatur
Si uero qualitates due adinvicem
conveniunt equatur vel curent
cum medicinis dictis supra mixtis

Capitulum quintum de dolore capitis vicio vermium etc.

Multum ymo sepe contingit pue-
ris et gulosis sentibus humores
viscosos in intestinis dolor
capitis vicio vermium generatorum in intes-
tinis qui semper ex materia viscosa
contepta in intestinis generantur Signa
eius doloris sunt ut sit pruritus in
naso vel corrosio et gravitas ocu-
lorum et tenebrositas faciei cum
pallidite et sentit fetor vermium
ex odore et eius anhelitus sit feti-
dus et tormenta in volutaria sentit
in ventre et in intestinis Cura eius
si fuit puer infra quartumdecimum
annum est ut abstineat a talibus
dulcibus et uiscosis quia talia magis
vermes augmentat Comedat car-
nes et alias res conditas cum aceto
et agresta et bibat cum cibariis suis
aquam decoctionis nucleorum persici vel
aquam decoctionis amigdalarum ama-
rarum cum pane et nucleos persicorum
qui mundificantur de frio in estum cum
aqua decoctionis cassiefistule que sic fit
Recipe medulle cassiefistule ʒ i vel ʒ
ii dissoluatur cum lb iii aque fer-
uentis et coletur et detur ante diem
hec colatura mundificat intestina
puerorum a humoribus mundificando et re-
movendo materiam ex qua vermes ge-
nerantur dicit Avicenna quod resoluuntur
flammam vel fiat clistere cum aqua de-
coctionis centauree et oleo de amig-
dalis amaris mixto cum aloe et
alignatulo aceti Si autem paci-
ens sint iuvenis vel senes purg-
getur cum pigra almansoris quod dixi

in capitulo de cura doloris capitis
vicio flatus vel purget cum pillulis
cochijs dictis illic vel cum pillulis
fetidis quas faciemus in antidotario
vel purget cum meue quod sic fit
Recipe turbith ʒ i iucti ʒʒ i hermodac-
tilorum ʒ i pulverisentur et dentur cum
aqua decoctionis amigdalarum ama-
rarum vel persicorum Vngat venter
super intestina vel emplastretur
cum succo absinthij mixto cum
aloe et agarico et aceto et oleo
de amigdalis amaris vel persicis
dicta sit ut dictum est supra in
isto capitulo et in potu longius in capitulo de
vermium de eius cura dicemus quia
cura vermium ipsius doloris cura est

Capitulum 6m de dolore capitis ex vetositate

Hec egritudo semper sit ex va-
pore seu vetositate materia
contente in stomacho seu in intestinis
seu ex ventis calidis vel grossis
frigidis aereis intrantibus aures vel
percucientibus aures et caput totum
Signa eius sunt sompnium et
tinnitus in capite et permutacio do-
loris de loco ad locum alium et sit
pulsatio fortis in capite hora
qua permutatur et ymaginatur
quis istum dolorem ex ea nar-
rata ymaginacione corruptas
et cum hec fantasia sothomia et vertigo
Cura eius doloris est ut consideretur
primo utrum hec egritudo primo
contraxerit vaporem vel vetositatem
a stomacho seu a vento exteriori con-
sidera frio vel calido quod siccio quia caput
non fuit expositum ad ventum
neque ventus aliquis tunc istius
doloris sentitus fuit non sentit
paciens lesionem corporis Cum
ergo fuerit quod vapor vel veto-
sitas a stomacho procedit faci-
as ut infirmus comedat carnes
castrati edi et pullorum et galli-
narum perdicum et fasianorum et caruos

capoli .i. gazel conditas et coctas
cum alleis et carui seu seminis a-
meos vel amomi et cum maiorana
et aqua ciceris conditam cum cinamomo
et pipere. Sciendum hic quod piper est
de melioribus rebus in confortatione
stomachi frigidi et ventosi ut multi dixerunt
et ollmasii(?) et ova sorbilia et specialiter
vitella ovorum condita cum pipere
vel longo pipere cum cinamomo
et gariofilis et galange et croco comedat; vinum sit acutum subtile cla-
rum et limphetur cum aqua decoctionis
gariofilorum et longi piperis. Mundificet
cum pillulis fetidis cum pillulis stoma-
ticis quas in antidotario ponemus
vel mundificet cum medicina que sic
fit: Recipe turbith ʒ. i. zuccari timodar(?)
ʒ ana ℈. i. terantur et misceantur
et dentur in aurora vel matutino
cum vino decoctionis anisi vel
carui vel piperis longi. Ponatur
naribus infirmi oleum in quo dis-
solutum sit castoreum seu eufor-
bium seu castoreum mixtum cum
euforbio equaliter vel oleum de
spica vel mastice in quibus bacce
lauri sint contrite. Sumat aliquid
stomacho ieiuno post purgationem
ʒ. ss. tyriace cum vino decoctionis
piperis; sero cum vadit dormitum
sumat Rx ʒ. i. dyagalange
vel dyaciminum vel dyazinziber et
post illud abluat os suum cum
vino decoctionis piperis longi. Ab-
luatur caput eius aliquando cum
lixivio in quo semina calamenti
cum maiorana sint cocte et sepe
faciat fricationes capitis cum panno
aspero calido. Si autem hic dolor
fuit [ventus] propter frigus exteriorem continuum
vngatur caput cum oleo in
quo carui et ameos et cimini
sint dissoluta et [illegible] et abluet

cum oleo dicto de castoreo et odorat
castoreum sepe et [illegible] in auribus
de [illegible] oleo ut de spica oleo
ut cum [illegible]

sepe caput suum cum lixivio dicto
supra. Si vero ventositates fuit calide
odoret oleum de nenufare vel oleum
rosarum in quo dissoluta sit cam-
phora et roret faciem suam sepe
cum aqua rosarum; bibat aquam de-
coctionis [illegible] [illegible] vel aquam
cum agresta vel aquam decoctionis
berberis et similibus. In dieta sua
utatur agresta cum aceto et suis
condimentis cum carnibus. Sciendum quod
hic dolor ex ista causa ultima
cito recedit si bonum habuit regi-
men.

Capitulum viii de dolore capitis ex odore rei odorifere seu fetide

Ypocras in hoc capitulo particula [illegible]
[illegible] quod calefaciendo ex aro-
matibus ad multa utile esset
si quando capitis [illegible] facit [illegible]
quod res vehementes per olfactum in-
ducunt [illegible] capitis et dolorem
si res vehementes ad cerebrum per
olfactum quique sunt calide et boni
odoris ut muscus et gariofili et ambra
et similia et quique sunt frigida et
boni odoris ut sunt camphora
sandali et mole(?) rosarum quique sunt fetide.
Signa significancia super hoc ex
ipsa re vel ex rebus ipsius ad nasum
representatis contrahuntur. Cura
doloris capitis ex olfactu rei bo-
ni odoris calide est hec ut res fri-
gide odoret et aquam rosarum et rep-
resentari ad nasum sandali et
mole(?) et [illegible] et [illegible] super
aquam rosarum et attrahe ipsam per
nasum confert bibere aquam frigidam
et comedere res conditas cum aceto
et agresta et vino de granatis utile
est. Et si cum rebus istis odoriferis
esset fetiditas misceatur cum
camphora oleum violarum vel oleum
de [illegible] et cum illo oleo vngantur
nares intra et trahat paciens.

anhelitu per nares fortiter ad se et
frons eius cum eodem oleo in quo
sit aliquid aceti ungatur. Cura
doloris capitis ex olofatu rei odo-
rifere frigide est ut odorent res ca-
lide ut muscum ambra et croc' et
representent ad nasum ipsi et fortiter
naribus fricent et patiens super eo
trahat trahat anhelitum per nasum
fortiter ad se et cito curabitur. Et
bibat bonum vinum odoriferum in
quo sit aliquid aque et conficiat
sua cibaria cum cinamomo garo-
fol' croco et similibus. Cura doloris ca-
pitis ex olofatu rei fetide vel
propter ymaginacionem rerum fetidarum et si cum
illis rebus fuit aucta caliditas
cum siccitate vel caliditas tantum cum hoc
ungantur nares intra cum oleo de
nenufare et oleo de salice et aqua
rosarum, nam oleum de salice ut dicit
Aliusf' li° 3° ca° de cura sode
euenientis ex odore fetido de
proprietate curat istum dolorem
ex re fetida euenientem. Ungatur
frons cum istis et eisdem oleis et
spaliter cum oleo de salice. Come-
dat cibaria condita cum aceto et
agresta et bibat vinum acetosum
lympha aqua. Convenienter est hic
scire quod omnis putrefactio et omnis
fetor fit a qualitate contraria et omnis
putrefactio caliditem sequitur ut apparet
per phylosophum 4to methaurorum diffinicionem
putrefactionis dicit quod putrefactio est
corruptio in uno quoque humido
proprio secundum nam calidi ab aliena
caliditate in omni materia. Cum igitur ita
sit cura istius doloris fit ab odo-
re rei fetide sane fit et fit debet
per appositionem rerum appositarum ad na-
res et nasum et hoc.

Cam viij de dolore capitis
post coytum et post potum vini i-
ebriantis et non inebriantis

Talis dolor qui fit a coytu hoc
tam manifesta et signum ex
re ipsa nam per coytum alteratur
stomachus et totum caput et debili-
tatur caput et alteratur quo cerebri
et tocius capitis et fit dolor et apparet
gravitas cum palliditate circa ocu-
los. Dolor vero qui a potu vini
inebriantis vel non inebriantis non
fit nisi quia vinum propter eius in-
temperanciam quantitatem non digerit isto
et calefacit et fumat ad caput
et occupat ipsum cerebrum et desce-
ndit ad meningas et inducit do-
lorem significatum super dolore
ex ista causa et ex re ipsa supra
trahitur per narracionem terminj.
Cura doloris capitis post coytum
sic fit. Ponatur in naribus oleum
viol' sepe et confortet totum corpus
cibariis calidis humidis bene nutrientibus ut
sunt carnes pullorum edorum et
gallinarum et ova sorbilia condita
cum cinamomo et croco. Sit vinum
eius rubeum clarum mitibile. Co-
medat omni die in prandio et
cenis lb. ß. meleos pineas
mundatas comedat sepius ca-
neat summo opere a coytu. Confor-
tentur et rongant renes omni die
cum vadit dormitum cum ungento
quod sic fit. Recipe olei violati ℥ iij
cere ℥ ß. pinguedinis anseris
et anatis et gallinarum ana ℥ ij dis-
solvatur simul in cazola et
fiat ungentum et refrigeretur. Hoc
enim humectat et calefacit re-
nes et conservat eos ab excessiva siccitate.
Bibat omni mane stomacho
ieiuno lb. ß. lactis ovini vel cap-
ri calidi recenter extracti de
mamillis cum ℥ ß. zucari albi
firmat multotiens in die de electua-
rio quod appellatur restauratiuum
quod faciemus in anthidotario

Cura eius qui fit per potum vini
iebrantis est ut introducat spong
i pacientis posse et excitetur voi-
tus in potencia cum aqua decoc-
cionis seminis aneti atriplicis
et radicis raphani in qua disso-
lutum sit oximel cum aqua ra-
phani aut oximel cum aqua te-
pida tantum Si aut vomitum
timuerit detur i potu cum aqua
cala et si pigre vel purgetur
cum pillulis cochijs dictis supius
et si talia non posset recipere
purgetur cum aqua decoctionis
tmrabo que sic fit Rx mirobolanorum cit
et kebu ana ʒ vj pisten et bullia-
t aqua et accipiant de illa aque
℥ iiij et dulcoret cum zuccaro et
bibatur et mundificetur cum me-
dicamine quod sic fit Rx turbith
ʒ j hmo ʒʒ zucca ana ʒ j tant
et misceant et detur cum aqua
cala Balneetur post purgacionem
et vngit caput et frontem et nasum
totum intra cum oleo rosarum et in-
datur pecia in aqua rosarum et po-
natur sup caput post bal-
neum et an balneum eciam bi-
bat aqua decoctionis granatorum vel
agrestam cum aqua frigida et
zuccaro Comedat portulacam lactu-
cam cucumeri conditas cum agresta
pira et poma acetosa comedat
et omnes fructus acetosos co-
medat vitella oui cum agresta
et pullos et carnes edi condi-
tas cum vino de granatis vel agresta
et vitella ouorum Abluat i fine
caput eius cum lixiuio in quo sit
camo. et maiorana et rosarum et vn-
gat eius caput cum oleo de camo
vel de aneto Verum est quod nil
est quod ita destruat ebrietatem
quemadmodum cepe si cum aceto co-
meduntur vel coriandrum si quando

cum zuccaro in aceto Alma lio
de conseruacione sanitatis cao de
regimine potus et Auic lio primo
fen 3a cao de regimine aque
et vini dicit quod ebrietas confert
bis in mense nisi fiat continua
eo quod virtutes alleuiat anima-
les et requiescere facit et vrinam
prouocat et sudorem et superfluitates
resoluit Et scias quod maius no-
cumentum vini non est nisi cerebro
3o ex ipso nervo huius cerebrum
debile sumat neque inmoderate
neque in ieiunio nisi parum et mix-
tum aqua nucis et cerebrum de-
spete ledit et debilitat Facere
hac ebrietatem continua vel diste-
tam non michi placet quidquid
dicatur quod semp vidi quod ex ea
maius sentitur nocumentum quam
vtile vel iuuamentum multos vidi
¶ et qui ex ista causa incurrerunt
appoplexiam et paralisim et mortui
sunt Videtur quod hec de ebrietate
bona in mense vel una habet
locum in regione in qua vinum non
bibitur nisi tempore ebrietatis in
regione in qua continue bibitur
vinum non habet locum sic quod contra

Capitulum 9 de dolore capitis vicio stomachi
et ex affinitate aliorum membrorum

Quando quod fit hic dolor ex
materia contenta i stomacho et quando
fit ex materia contenta in
cerebro sed propter affinitatem stomachi
cum cerebro compatitur ei stomachum et
videtur esse propter hoc quod sit ex ea
contenta in stomacho et non est
in capite Signa significancia
quod materia est in stomacho et non
in capite sunt hec / i ventre an-
gustia et nausea et debilitas ap-
petitus malicia digestionis aut ipsius
destruccio seu paucitas et cum
materia effundit ad stomachum fit

no sit fortior q cu varietas
adest ꝛ sup scriptu pta exp-
gestacione ꝛ qn sedat dolor
capitis post comestione ꝛ exci-
tat hora famis semp ꝛ eva-
cuacoes a stomacho sunt vehe-
mētes ꝛ fumose acide ul feti-
de ul alterius saporis seu odo-
ris significatis sup mam conte-
ta i stomacho qr dolor ex
mo sue illacois iudicat si ex
illa materia ¶ Et si dolor inci-
pit sl' in anteriori pte sincipi-
tis ꝛ declinat aliquantulum ad
medium sincipitis tunc ṽe scit
ꝛ sciri debet q materia doloris
capitis in stomacho cōtinet
¶ Si uo ad dextram capitis de-
clinauit ex epate magis fi
debet, si uo ad sinistram ca-
pitis dolor declinauit ex sple-
ne magis contingit ¶ Si uo dolor
i ymaginem i. in loco qui est i
intra fronte ꝛ iuncturam antio-
rem fuit ex materie magis pve-
nit si uo dolor i occipicio sen-
ciatur ex renibus ul ex dorso
magis pvenire significat ¶ Cum
perseuauit ꝛ cotinuus fuit ꝛ no
mitigat post comestionem sed
potius augmentabitur neque euacu-
aciones aliquid mali isto sig-
nificauit quamvis signa appareant
q materia in stomacho cōtinet debes
scire q in capite materia doloris
cotineatur sz ppt affinitatem et
ligacionem stomachi ad cerebrum ꝑ co-
passionem ex stomacho signa emer-
gunt quando materia in capi-
te cotineatur ꝛ efficit q
ex eo q ne capitis pati stomachus ve-
hemēt ex ubi ¶ Sup am-
phorismum ypo pticula 6. qui dicit
quibus cerebrum [illegible] contingit
ꝛc ¶ ibi dicit q qn forte cer

accidit nocumentum q stomachus co-
pati ꝛ debilitari ꝛ corrunt humo-
res ad stomachum ꝛ fit vomitus ꝛ fas-
tidium ꝛ rugitus ꝛ debilitatur in omnibus
suis operacionibus ipse stomachus mani-
feste cum egritudo in capite ma-
nifeste cotinet ¶ Cura si ma
in stomacho cotinet ꝛ fuit
colica q sicco ꝑ rugitus fumo-
sum ꝛ acutum ꝛ amaritudinem
oris ꝛ vomitum citrinum ul uiride
no viscosum ꝑpa viriditas ꝛ cit
i vomitu ex supfluitatibus super
duas causas generales habet
significare generatiuas quia cit-
rinitas ul viriditas i supflui-
tatibus apparuit ꝛ fuit cu visco-
site manifesta signum est q ci-
triditas est generata ꝑ viam
indigestionis ꝑ dominium frigidi et
quamvis ista materia citrina uel
uiride aliquem saporem senciat
amaritudinis no est nominanda sz
materia calida dummodo colera du-
mo ibi viscositas adfuit ut
dictum est, seu fuit intensa, na-
tura sapor sua orribilitate
multa inficit maxime frigidam que
ꝑ talem saporem calida no
iudicaretur sz frigida ubi gratia
si ponat .j. .j. panis .i. lb.
aque totum amarus iudicabit
sz non ppt hoc totum calidum sz po-
test dici calidum de hoc q ideo
est amaritudo cu caliditate in
qua quantitate iungat materia fria
aquea ul viscosa sz si sit materia
viscosa viridis ul citrina absque
amaritudine recipit ul senciet
simplr ꝛ absque dubio ab omnibus
frigida ¶ Si aut viriditas seu
citrinitas appareant no cu visco-
site sz fluiditate ꝛ ebulicione
tunc significat q illa viriditas
ul cit, a caliditate gnat ꝛ fit

⁊ qꝫ ~~tūo~~ ita sit qꝫ isti coloꝛes
i sucꝭ ⁊ rebꝫ gn̄antur ⁊ fiant
ut diximus apꝑꝫ p coloꝛes lactu
⁊ porros qꝫ viriditas lactu-
cas ⁊ similiu a fri̅te viriditas
uo porroꝝ fit a calite ⁊ hec
dit Et in q̄nto pnosticoꝝ ca
de vomitu, apparet mat̄ia co-
lita cu syrupo acetoso copoi
to ⁊ aqua calida ⁊ recipiat o
mane ⁊ vespe ℥ .i. ⁊ ß de sy-
rupo ⁊ zucco ℥ .iiij. aque calide
ul loco syrupi sumat tatude
de oxizacra ⁊ erit bonu, fca
altac̄oe mat̄ie que digestio
appellatur ⁊ digestio i mat̄ia
colica ⁊ subtili appellat' ipis
saco ⁊ i m̄a grossa viscosa
appellat' subtiliacio ⁊ separacio
uel divisio Qꝫ indiget cum
decoctione q sic fit Rx mirabol
cit' ℥ .i. primos ℥ .iiij. rosꝫ ℥
ß pistant' mirabo ⁊ amideꝫ
separent ⁊ ebuliat cu primis
⁊ rosꝫ i viij. ℥ aque ⁊ tantu bu-
liant qꝫ medietas ⁊ plus aq
cosumet postea colet' ⁊ i co-
latura ista addat' ℥ iij zucca
ul iiij ⁊ itatu reducat' hoc to-
tu ad ignem ⁊ buliat aliqn-
tulu ⁊ colet' ⁊ i matutio i sr-
mo det' ⁊ dormiat sup ipm
donec na sup mat'ias fuit ope-
rata ⁊ tuc amplius no dormiat
nisi esset nimis debil' donec
omnes mat'ie cosupta fuit Cum
uo oms mat'ie cosupta fuit
signa qꝫ i isto no sentit aliqd
de motu decca neqꝫ euacua
cione medicinale aliqua neqꝫ
odorem tuc iniūge i sumo ut
aliquatulu dormiat ut lassi-
tudo mebroꝝ ppt' fatigacionem
remoueat' ⁊ calor in interioribus

coforte' ⁊ cu aliquatulu sic
quieuit cibet' semie cu brodio
galline ⁊ carnibus eius ⁊ itingat
carnes i vino degnatꝫ seu
agresta ul aceto in quo sit
pulvis cinamomi cardamoni
⁊ croci aliquatulu ⁊ bibat vinu
album bn lymphatu sm me-
dicoꝝ ⁊ plus ⁊ hec doctrina
sit gnale i cibacione ⁊ regimine
omnium qui purgantur ⁊ spalit'
si sint absqꝫ febre Si autem ista
decoctionem sume no posset
recipiat de pillis que sic
fiunt Rx mirabo cit' ℥ iij sca
℥ .i. aloes ℥ ß mastic ℥ ß
rosꝫ rubeas ʒ .i. fiant pille
⁊ cofiant cu vino decoctis
mastic Dos eaꝝ est ℥ .i. ul
℥ .i. ⁊ ß ul ℥ ij i sero cu vadit
dormitu ⁊ no repat Si uo
pillas istas sume no posset
sumat aquam que sic fit Rx
mane ℥ .i. tamarindoꝝ ℥ .i. ⁊
dissoluatur ista i ℥ .iiij. aq
decoctis primos ⁊ colet' et
det' ante diem Si aut pos
set eu duce ad vomitu esset
valde utile ⁊ i isto casu ⁊ i aliis
qn mat̄ia in stomacho ꝯtine
qui vomitus fit cu ℥ .ij. ul iij
oximellis copoiti seu syru-
pi ⁊ ℥ viij ul vj aque decoc
tꝫ seminis anet ⁊ atriplicis
⁊ radic raphani ⁊ bn ꝑt in
fortibus secure bibe bulie mul-
ta decoctione cu se ⁊ radic ⁊
.i. elli albi ul ℥ ß ⁊ ℥ .i. semis
rapaꝝ debet hic vomitus ꝓ-
dare post comestionem ⁊ postqꝫ
omnis vomitus fiat ⁊ clistere
lenitivu Si aliqua me'nas
ꝑdcas recipe non posset fiat
cliste qꝫ sic fit ab aliis lib
℥ .a. ta. de casu cura · fe flatice

hoc modo Rx aque sicle lb. i. mel-
lis ʒ iiij. olei communis ʒ iiij. salis
ʒ i. Dieta eius a principio usque ad
finem talis sit comedat carnes
castrati edi et vitulos et pullo-
rum et perdices et fasianos et omnium
avium degentium in arboribus et
pratis et non in aquis conditas
cum agresta vel vino degranatorum
seu aceto et speciebus dictis supra
comedat et lactucam et cucur et
portulacam et borragines et spinacia
et aquam ciceris farre zuccarum et
succum ordei et omnia condita cum
agresta et vino degranatorum et ace-
to cum speciebus. Sit eius panis
mundus et bene fermentatus et salitus
et optime coctus eius vinum sit
album debile et bene lymphatum
et abstineat a sompno in die
et post et specialiter post comestionem
et mentem nam talis sompnus replet
caput fumositatibus et dolorem
capitis augmentat. Si autem ma-
teria sit colerica sunt flatica fri-
gida vel inflativa quod sicco per eruc-
tuationem acetosam seu fetidam
et ponticam et appetitum qui delec-
tatur in rebus agrestibus et inflicis et
per eius excitationem eo quod fortior
solito et quod eius afflictio sit magis
a meridie usque quo occasum solis
tunc cum ita apparuerint in parte vel
in toto vere melancolicam coleticam
in stomacho significant. Si vero eruc-
tuationes sint insipide et appetitus
debilis et malus et quod post emit-
tit viscosum album et eius afflic-
tio magis sunt in nocte flegma con-
tentum in stomacho significat quod dolor
capitis est causa. Si autem signa
ista mixta apparuerint super
magis mixta significare debebunt
et si materia calida cum frigida mix-
ta ut in estate salso et colera

vitella et similibus signa composi-
ta apparebunt et tunc cura composita
erit. Alteratur ergo materia frigida
cuiuscumque generis sint in hyeme
cum oximelle squillitico mixto
cum eodem melle rosarum equaliter
et detur in aurora vel in occasu solis
radicum cum aqua decoctionis cipi
seu acori vel cappari vel aqua de-
coctionis radicum. Facta vero obvi-
cione istius digestiva per viii. dies
vel aliquot fiat vomitus aliqua
die post comestionem et comedat
fascolos cicera cepas et sina-
pi et pisces salitos cum decoctione
rapham. Hec enim comestio pre-
parat omnem materiam contentam in stomacho
ad vomitum. Est enim commune et
conveniens omni homini omni die vomi-
tus. Cum vero comedat illa vel de-
inde stet cum eis per horam antequam
firmat vomitum qui vomitus sic
fit Rx oximelle squillitica ʒ iij
seu oximelle compositi aque de-
coctionis seminis alphiceris aneti
et radicum raphani ʒ vi. vel viij.
et possit et cum al pomi in decoc-
tione illa dicta et si esset tunc
vomitus fortior et sit omnis vomi-
tus hora exhibicionis actu calidus
semper. Si autem vomitus tardaverit
ad exitum ultra quam debet excita-
tetur cum penna iuncta oleo
posita intra canalem stomachi
et locet hora vomitus infirmus
ad iacendum super ventre capite
inclinato ut melius et levius fiat
et hoc est commune et generale documen-
tum in modo vomitus potest fieri
levius cum syrupo acetoso loco
oximellis et cum dicta aqua su-
pinus in qua sit ella albus. De o-
dis comestionis et exhibicionis et
excitationis non varia a superiori
post vomitum requiescat et

z pauset vel dormiat ut me=
bra confortent z calor in mem=
bris intendatur z ut illa restaure=
tur post quietem comedat bo=
na cibaria z insubilia ut sunt
brodia gallinas z carnes cos
z bibat vinum album limphatum
ut superius dictum est Cum vero
vomitum facere non potest p=
get cum pillulis stomaticis allim=
di vel pillulis cocijs vel fetidis
quas ponemus in antidotario vtatur
ellis quod appellatur dyaciton pi=
peron ante comestionem z post nam
hoc electuarium stomachum confortat
z delet materiam frigidam con=
tentam in stomacho z reficit in co
digestionem z ipsum modum quo sit
ponemus in antidotario Bonum ca=
lidum ʒ. s. tyriace probate in auro
ra cum ʒ. ij vini ~~albi~~ calidi quia
valde utile est nam sua complexione
bona z proprietate alterat omnem
dispositionem nam si datur post purga=
tionem in complexione calida z materia cum
vino ~~decoctum~~ de granatis seu
agresta vel aqua rosarum vel aqua
decoctionis herbarum vel aqua frigida
semper confert quia ipsam materiam
consumit z dispositionem removet Si
vero post purgationem datur in complexione
frigida cum vino calido seu cum
aqua decoctionis longi piperis de=
bet cum dieta eius apposito usque
ad finem sit talis comedat car=
nes anetis z castrati z edi et
gallinas caponum fasianos
perdices z omnium avium degencium
in arboribus z pratis z non in aquis
carnes vitulorum z capreoli z car=
nes alias anatis anseris aliqui
z carnes porci z silvestris non
pingues conditas cum pipere longo
seu pipere z cardamomo quod me=
lius est z predictas carnes aliquis

comedat assatas aliquis elixatas
de herbis comedat feniculum et
borragine z anetum z pimpinella
z bletas bisdoctas z brodium
carnium multo minus z non sepius In=
super in minima ova sorbilia condi=
ta cum pipere longo vel galanga
seu cardamomo comedere potest cum
~~[illegible]~~ condita cum melle z zucaro
z farina z ponat super eum pulue=
rem qui sic fit R piperis lon
cardamomi ana ʒ. j s. cinamomi
ʒ. j z s. zaffrani ʒ. s. fiat pul=
uis Confortetur stomachus omni die
cum unctione facta ex oleo de
mastice z oleo de spica mixtis
z ponat cum eo aliquid aceti
z sit totum calidum hora unctionis
Si autem materia ista in epate vel
splene seu renibus contineatur
aut in matrice z urina esset
rubea spissa fiat flebotomia in
manu dextra de vena que
est inter anularem z auricularem
si materia est in epate vel renibus
contineatur Si autem in matrice
vel splene fiat flebotomia de sa=
phena que est in inferiori ca=
villa pedis in parte domestica
seu autem vel de saluatella
que est inter anularem z auri
cularem digitum pedis Si
post passionem istorum membrorum non
bona sit causa sanguinea curetur
ut superius dictum est cum medicinis
z dieta Capitulum x de dolore
ex passione vel casu
Causa istius doloris est materia
que est accidentalis ex tumore
inducens separationem z concussionem
ex quibus fit dolor z ~~[illegible]~~ ledit
compositionem omnem membri z ipsum
debilitat z debilitando parat
ipsum ad recipiendum materiam
habilem ad currendum magis ut est

colera vel sanguis aut utrumque et sic
timendum est ne iste per viam ista
sit apostematus tali in loco leso quod
possit inducere febrem et finaliter
mortem. Cura eius a principio talis
est statim a principio radatur
locus si rasura propter crinium pillo-
rum indiget et ungatur cum oleo
rosarum et oleo de mirto et impleatur
locus cum pulvere mirtillorum et rosarum
mixtis cum aqua rosarum et oleo rosarum
et aliquantulo aceti. Post immediate
fiat flobotomia de vena cepha-
lica in parte contraria seu de vena
media vel matrici que idem est.
Si autem flobotomia non posset
fieri fiat ventosatio in parte spa-
tulas seu cruribus et si sufficienter
tunc constipatus fuit fiat clistere
ex aqua sicle et oleo viol. et
mellis et aliquantulo salis vel sup-
positorium ex aliqua re provocante
secessum. Post flobotomiam usque
ad securitatem apostematis ne fiat
in loco impleatur omni die locus
cum oleo de mirtis vel oleo rosarum mix-
to cum bolo armeno et pulvere
mirtillorum. Cibatur cum fari-
na ordei vel farina seu avene a-
spelte vel panici vel lactucis por-
tulace vel cucurbita et cetera cum cerebris
gallinarum et edorum et arietum
et castratorum et hoc specialiter fiat
si sanguis post casum vel
percussionem a naribus et auribus
exierit quia exiens sanguis
per loca ista nocumentum penetras-
se ad cerebrum significat et cerebrum
magis confortat ex nutrimento
cerebri quam ex alia re et propter istam
viam cerebri animalium in hoc
casu a phisicis laudantur. Vide etiam
Almansorem libro divisionum capitulo de dolo-
re capitis ex casu et percussione
et Avicennam eodem capitulo libro 3°.

Bibat cum istis cibariis aquam de-
coctionis berberis seu mirtillorum
in qua sit zuccarum vel innade
congelatis cum aqua frigida. Et hic
modus curationis observatur us-
que ad perfectam securitatem ex-
dispositis omni die. Et hic infirmus
sit laxus per ventrem seu
per clistere vel per suppositorium si
per naturam non assellaret bis
vel semel ad minus. Habita se-
curitate apostematis ne apostema a-
plius ex ista causa in loco leso
possit generari. Regatur cum car-
nibus pullinis et edinis coctis
cum agresta et vitello ovorum et
omnis sit contentus in potu dicto
usque ad perfectam curationem vel
si vellet bibere vinum in fine
sue curationis sit debile album
cum sit admixtum triplum vel duplum
eius de aqua. In fine completa
cura ad consuetudinem suam co-
medendi paulatim redeat et tunc
confortetur locus lesus omni die
cum pulvere thuris mirre et mastice
et boli aut cum cera calida nam
ista cum sint calida actu et per suam
naturam confortant locum lesum
et curant eum et resolvunt super-
fluitatem residuam a membro. Si
vero per flobotomiam vel ventosationem
et cum aliis remediis dolor non
removetur purget secure
cum pillulis cocciis dictis supra
et dicemus easdem in antidotario
et procedatur cum dieta et aliis ut
diximus. Multos de hoc casu
curavimus per hanc viam et bene suc-
cessit. Blancus de Bononia qui
a quodam mulo percussus fuit cum
pede circa frontem et faciem tota
denigrata fuit et dolor capitis
erat in eo intensus adeo quod tol-
lerare non poterat ipsum nisi cum
maxima angustia ad quam fui
vocatus post tres dies sive in-

curam sedm istu modum et bn
fuit ei ita quod sanitati pfecte
fuit integre restituta Si aut
cu casu et pcussione habuit
fracturam ossis ut depssionem
recurratur ad cyrugiam magri
cao de fractura cranei ibi oem
modu inveniet curacionis qui
est utilis in hoc casu Cam
xi de emigranea i dolore
capitis i una pte tantum

Emigranea appellatur
dolor tpalis ul deam-
bulativus et fit ex materia
calida et ut plurimum ex frigida
qn plonga et fit ex vaporibus
elevatis ab eisdem ut vide dl
Aug hic cao lio 3o quod omnis
egritudo longa sm omnem dis-
posicionem frigida est quoque vero
materia istius egritudinis in capite
cotinetur quoque vero Aliquando vero i
capite cotinetur quoque vero materia
aqua cotinetur in pte anteriori
i fronte et supciliis et aliquando in
pte anteriori sn i posteriori pte
quoque cotinetur extra cranium
et quoque intra Signa sig-
nificancia sup locum materie doloris
capitis iam dicta sunt superius
et requiras signa distinctiva
ptinencia ad locum materiei
superiori cao de dolore capitis
dico quoniam Signa significancia
sup emigranea calam seu eius
materiam sunt pulsacio tymporum
et sensus caloris in loco materie
et maxime hora afflictionis et
dolor in ptem dextram magis
tendit et quod usus rerum frigidarum
cofert et medicus p tactu sentit
calore in loco Et quoque sentit
infirmus calore cu punctura absque
quiete et ardore sup dictus cole-
rique sunt et est vior significacio cu
istis si urina fuit subtil russa

ut citrina i tersa colica et spalit
si aut hic infirmus fuit usus rebus
generantibus colam ut sunt allea sy-
napis pip et similia Si autem
cu calore sensit quietem et ex-
tensionem et venio in tymporibus et
fronte repleto apparuit dolor
illic magis firmabitur et saliva
ad dulcedinem declinavit et cu
hoc usus fuit rebus multiplica-
tibus sanguinem ut carnibus vino dul-
ci et similibus et urina apparuit
russa ul rubea spissa dominium
sanguinis vere sunt et si cu istis
medicus horam afflictionis no-
tavit non est malum quam
materia sanguinea ab ortu solis
usque ad terciam magis moveri co-
suevit Cola vero a tercia hora
diei usque ad nonam Signa materie
frigide seu fuit flatica seu
melica sunt sensus frigitatis i loco
et medicus p tactu sentit frigita-
tem i loco et quod usus iterum rerum calidarum
confert et si cu istis fuit gravitas
materie et urina fuit russa et i
sba spissa et i memoria fuit
debilitas ~~vaca~~ vacua et i pte
sinistra magis dolor augme-
tabitur et infirmus an hoc usus
fuit rebus flaticis lactu por-
tul cycur pissibus et porcinis
carnibus elixatis sup multi-
tudinem flatis sunt Si autem
~~cu aliis~~ urina cu aliis sigis
significantibus frigitatem apparuit
clara subtil et in pte sinistra
dolor magis augmetabitur
et memoria firma remansit
et prave ymaginaciones assunt
et sompnia terribilia apparue-
runt et infirmus usus fuit rebus
melicis caseo carnibus caulibus
et leguminibus et similibus melicam
habundare sunt Cura huius
doloris trahitur ab olimpho

ypo. vte pti^le ubi dicit posteo-
ra capitis dolencia i fronte
recta vena incisa iuvat et p
hec vba g^l phyo medicinali
videtur velle dare intelligi duo
primu q omnis dolor capitis
curatur ut possit curari per
evacuacoem materie et quasi ptis
less sm q omnis dolor capi-
tis ex quacumq ca fiat i qua-
cumq pte capitis ut flebotomia su-
bstractio sanguis ex pte contra
confert et sit utilius et argumentu
confirmacois hoc tale est si cum
pe posterior frigida est et ut plu-
rimu egritudines que fiunt in ipsa sunt
ex materia frigida flebotomia q fit
ex vena frontis p contra eius vi-
detur conferre Vn videt q in
omni dolore capitis ex ca qua-
cumq mali fiat et in quacumq p-
te fiat flebotomia ex pte contra
sit utilis et in p hoc q dolor
capitis ut plurimu cam habeat
lem trahat ex venis seu ex
materia currente p venas ad lo-
cu pa alr flebotomia no sit utilis
videtur Si aut fuit sanguis et
virtus et etas consenserint fiat
flebotomia de cephalica q est in
pollice et indice manus contrarie
ptis lese ut scarificacio vent-
tibus cruribus ut spatul cu ve-
tosis Embrocet locus omni die
bis cu suco solat et olo rosarum et
si necesse fuit ppt continuacoem
doloris seu ppt intensionem ad-
datur in embrocacoe frigida
aliquid opii ut iusquiami seu
papaveris albi ut nigri ut ipse sit
continue laxus sm ventrem ut
beneficio clisteris lenitivi Absti-
neat a vino bibat aquam decoc-
cois berberis ut aqua cu vino
de granatis ut aliud simile istis Co-
medat lactucas portulacas codi-
tas cu agresta et intellia ovorum

o cu aceto tibgia facta ex fa-
rina ordei ut avena et panici
comedere pt et utilia dant Si
vo ma collecta fuit sm dicta
ypo flebotomari de vena cepha-
lica ptis contrarie pti lese sz m
videtur q scarificacio subti-
liores et magis acutos humores
purgat et removet q flebotomia
purget sepe cu pillulis q sic
fiunt Rx aloes ℥ v sene epi-
thimi stamoe mastiche an ℥
ß fiat pille cu suco lactuce sive
ecas ℥ i ut ℥ i et ß dantur
sero pti qui fiat cena ut fiat
decoccionem que sic fit Rx mira-
bo citrinos ℥ i prunos ℥ iii pis-
tent mirabo et bulliant in vi
℥ i aque donec medietas sit
consumpta et colet et i colatura
illa dissolvat ℥ i et ß mane
cu ℥ ii sirupi violati et detur
hoc totum an diem et dormi-
at sup illud donec materia fuit
excitata et pagta no dormiat
quousq vita eius fuit consumpta
fiat alr cliste de quo fecimus
mencoem supius Rx Simmat ℥ iij
de aqua que sic fit Rx corian-
dri psillii an ℥ ij zucci ℥ iiij
pistentur et bulliant simul ali-
quantulu et colet Dieta et potus
fiat ut dictum est in precedenti Ungat
locus cu olo rosar vel de salice
Embrocetur aut cu suco lactuce
et aqua et si necesse fuit ppter
acuitatem doloris misceat eis
aliquid opii vel iusquiami seu
papaveris nigri ut albi et aliquid
aceti Si aut ista mala hic
dolor neque sumor cessaverunt
fiat cautia cu ferro ignito sup
locum ut resiccet locus cu can-
taridibus ut dicit Avicenna i capo
cao q no michi videt q sit
ita utile sicut cautium cu ferro ferro
ferro nec ppt preparacoem cuicumque de

cu i(n)ge(n)io tanta utilitatem inveni(us)
ut in cautio cu fro (et) hoc vult
Albuca in sua cyrurgia. Quando
fuit materia frigida flatica
seu mlica comedat carnes edi
nas castratinas (et) pullinas a-
nctinas unius an(n)i (et) carnes p(er)-
dicu(m) (et) faxianorum (et) ovi(um) aviu(m)
degenciu(m) i(n) arboribus (et) i(n) p(ra)tis (et)
non caveas comedat (et) pullos
columbar(um) (et) carnes capoli (et) por
ci silvestris macras conditas
cu pipe longo gallam carda-
momo (et) croco (et) p(otes)t (et) comede(re)
carnes assatas (et) intestina et
pastillos conditos cu coctis pul
(et) folys petrosel(ini) (et) pingwedine
porci simat aliqu(an)do ova sorbili-
a (et) ol(er)a fcta ex sica ex feniculo
(et) borragine (et) alea cocta pot(est)
comede(re) cu melle. Purget eum
pillis cochys vel fetidis vel sto-
maticis vel cu pillis de ello in-
gro si m(ateri)a fuit mlica q(ue) sic fiunt
R(ecipe) sene epithimi an(a) ʒ i elle-
mgri ʒ ii scamonee mastic
an(a) ʒ ss ros rubear(um) ʒ i fiat
pille cu suco polipodii seu cu
vino decoctis eis. Dos carum
ʒ i (et) ss vel ii vel purget cu de-
coctione q(ue) sic fit R(ecipe) turbith
ʒ ii sene epithimi an(a) polipo-
dii ʒ i i(n)murabo i(n)dos ʒ ii ss pis-
ten(tur) (et) bulliant in li(bris) ii ss aque
donec consumpta fuit medietas
colet (et) i(n) colatura illa addant(ur)
ʒ ii mellis ros colati vel ʒ iii
sirupi ros dat(ur) i(n) matutinis
(et) sit cooperi(endu)s sup(er) eu(m) donec ut(ique)
ei(us) fuit excitata (et) p(ro)p(ter)ea non
dormiunt donec ut(ique) ei(us) co(n)sup-
ta fuit. Fiant clistria cu aqua
decoctionis agar collo(quin)tide ca(n)-
tauree blete (et) polipodio (et) olo
(et) melle (et) aliqu(an)do cu sale (et) alii
non. Ungantur nates (et) anus
cu olo de spica vel de castoreo
seu olo de lilys que ponens
in antido vel cu oleo i(n) quo dis-
solutu(m) sit castoreu(m) seu eufor-
biu(m). Emigranea ex ista cas(u) fac-
tu d(i)c(i)mus (et) in multos (et) multas
religiosos (et) non religiosos in
quacu(m)q(ue) etate (et) bene successit
nobis. Unde sciat(is) p(ro) certo q(uod) in-
utilis i(n) curatione membror(um) que
non curavit p(er) magnificatione(m) et
meas q(uoniam) cautiu(m) i(n) q(uo) ipi(us)
resolvit omne(m) materia(m) (et) est
omne(m) co(n)iu(n)ct(ionem) excedente(m) mag(is)
alicuius humoris vel humoral
me(n). In hoc casu dicit Almeh-
lio 30 cap(itul)o de emigranea q(uo)d
quidam med(i)ci narraverunt ei
mirabile de quodam emplo q(uo)d
sic fit R(ecipe) radicu(m) cacume asim
ni absinthii an(a) dr(achma) i decoquant(ur)
in olo (et) aqua mixtis equaliter
ista duo donec mixta fiunt
embroccetur locus dolosus ex
aqua (et) olo (et) fiat emplastru(m) ex fe-
ce i(d est) absinthii (et) radicibus sup(er)
locu(m) dolosum, hoc enim emplastru(m)
ut dicebat(ur) sanat omne(m) emi-
graneam cu fe(ce) (et) absq(ue) fe(ce) ex
quacu(m)q(ue) ca(usa) fuit. Et nos de
isto utilitatem nescimus quia usi
non fuimus immo t(em)p(or)e alia enim
narrata nobis meliora in-
dent(ur) t(em)p(or)ibus nostris.

Cap(itu)l(u)m xii de ap(osteme)ate calo i(n) cerebro
et vocatur frenesis (et)

Oritur apostema cerebri
vel velaminis talis vel
frenesis, cui nomine carabitus
vocatur (et) ab Alma vocat(ur) appellat(ur)
birsen (et) ab Almehi sirsen si apa(rat)
pectoris (et) costas appellatur
birsen (et) ab Alma sirsen (et)
p(ro)pter hoc videri p(otes)t q(uod) i(n) no(m)i(ni)bus
non est magna vis. Et aput

medicos nominales qui delectan-
tur in nominibus et truffis et non in inqui-
sitione rerum et eius cause seu cau-
se. Sic convenit quod sermo illorum
qui dicunt quod cerebrum non aposte-
matur neque os est conveniens nam
omne cerebrum minus mittitur cum
vita sit consistencia per alimentum
et cum hoc omne membrum habet
vias occultas vel manifestas
per quas ad membrum terminatur
ipsum nutrimentum propter humiditatem
acuitatem quam habet per accidens
et cum per multa accidentia possit al-
terari et mutari potest nutrimentum
putrefieri in ipso membro et corrum-
pi et cum corrumpitur et putrefiat
potest ledere actualiter substantiam membri
secundum longum et eo post continuatur
que lesio est apostemacio materia
et per istam viam dicuntur membra
sicca dura et mollia apostemari
Verum est quod apostema que est infla-
tio materia sensibilis apud latinos
seu eminencia cum gravitate et
sanie materia apud sensum in
illius membris non sic dicitur si quod
membra sicca ut ossa non con-
tenduntur sed potius mollificantur
vel imbibuntur et cum dicuntur apostemari
putrefiunt eorum substantie et marces-
cunt et secundum hoc et per viam istam
predicta membra et per accidentem apos-
temari dicuntur Fit autem frene-
sis in substantia cerebri aliquando in parte an-
teriori sed ut plurimum in medietate
et fit aliquando ex sanguine et aliquando ex co-
lera seu melancolia adusta et hoc to-
tum dicit Avicenna libro 3o capitulo de
karabito Et scias quod tres fre-
nesis dicitur vera et non vera, ve-
ra appellatur ab Avicenna que in-
cipit et est egritudo per se preter
quod aliqua egritudo antecedat
Illa vero non vera appellatur que fit
propter aliam egritudinem scilicet frenesim

accedit vel non vera appellatur
omnis alienacio que est in fe-
bre. Signa eius sunt secundum Galienum (?) clarus (?)
rubor faciei et oculorum et pulsus
magnitudo cum velocitate et repletio
venarum et habitudo corporis grossa
in qua sanguis multiplicatur et
visus rerum granatum (?) sanguineum Si
cum istis fuerit horror luminis (?)
et capitis dolor et frequencia in
pulsu et lingua nigra vel cit-
rina et permixtio sompni et multi-
plicatio alienacionis et cum hoc in-
quietudo multiplicatur sumitur et ab-
hominacio loquele et pigricia
in ea et clamor post sompnum dor-
miens et extremorum frigiditas et agi-
tatio et anhelitus inordinatus
tunc scire debes quod frenesis
prima (?) est. Et sicut hoc in prin-
cipio ante confirmationem apparuit
urina que attestatur super
dominium sanguinis et ut est urina
spissa et rufa et vior (?) est signum
quod materia eius fuit sanguis
et si usque multiplicatur citrina
erit signum super materiam sang-
uineam. Signa eius que est
ex colera sunt hec continua vehe-
mentis caliditatis et acuitatis et
saltus (?) et alienacio vehemencior
et usque ad hoc tempus acuitas (?)
alcio (?) synapis piperis et mellis (?)
et unum acuti et rei salse et siti-
mi (?) et velocitas pulsuum cum
spissitudine et desiderium attra-
hendi aerem continue ultra
solitum et citrinitas faciei et oculorum
et inquietudo vociferacio et
clamor multus. Si autem humor
iste fuit adustus omnia ista
accidentia intendentur in suo cerebro.
et cum hoc apparent dyspo (?) demo-
nii (?) et rixa risa et sitis magni-
ficaretur et erit inquisicio re-
rum ex sompniis et manibus et oculi

fiunt conturbati valde. Unde
in frenesi non vera differt aliquid
in hoc ut narrat Avicenna capitulo
de karabito calido quia non
vera sequitur in fortitudine sua forti
tudinem suam et alienat cum alle
viatione sed sed in vera est equalis
ypostasis. particula vi ponit amplius
a quo trahitur cura frenesis ca
lide qui talis est. Avicenna et fre
netici emorroyde inflate bo
num apparet signum et hoc omnes physici
convenient quod subtractio sanguinis
et specialiter per flobotomiam de vena
cephalica que est in manu inter
pollicem et indicem est conveniens
nisi virtus contradixerit. Si autem
complexionis quod infirmus deficit ut
consuetum est deficere per flobotomiam
abstinere ab ea melius est vel
saltem si abstinere nolumus con
siderans eius habitudinem bonam
et carnosam et considerans quod hec
non accidit ei propter debilitatem sed
propter timorem ciba ipsum hora
flobotomie et ante flobotomiam cum
mica panis infusa de vino
de granatis seu agresta quia
hoc tale de proprietate removet
sincopim provenientem ex flobotomia
ut volunt physici et specialiter Avi
cenna libro primo capitulo de flobotomia
et non timeas flobotomiam facere
hora omni et tempore si necessitas af
fuerit quia ut dicit Avicenna capitulo
de flobotomia, flobotomia habet du
as horas electam scilicet et necessariam
electa est cum infirmus potest ex
pectare et prima hora est inter
ortum solis et tertiam horam diei
necessaria cum infirmus expectare
non potest propter impetum et magni
tudinem infirmitatis et hoc debet fieri
omni hora et omni tempore. Cave
etiam convenit quod subtractio san
guinis cum iteratione flobotomie bis

in die vel in duobus diebus bis si e
melior quantitas sanguinis necessaria re
moveatur et hoc dicit Avicenna capitulo
de flobotomia. Unde certum est quod vero
tempore multos huiusmodi infirmos quod
subtractionem quantitatis sanguinis necessarie
sustinebant et iterationem flobotomie
sustinere non valebant ymmo gra
dem timorem et isti iterationem flo
bomie non indicimus hic locum
propter timorem sincopis future que
contingeret et ymaginatione seu propter
ultimam debilitatem que posset
contingere ex ymaginatione prece
denti sicut cottidie apparet in
multis et hoc vult Almansor capitulo
de frenesi, vel fiat ventosatio
in spatulis et cruribus et si timu
eris de flobotomia fiat apertio emor
roidarum cum sanguissugis quia at
trahunt materiam ad inferius. Et
si aperiri non posset fiat flobotomia
de saphena que est sub cavi
cula pedis interius in talo nam flo
bomia istius vene in talo provocat
menstrua et emorroydas eque
sic ypo. ut dixit emorroyde
conferunt et apertio istius vene
provocat emorroydas. Unde sequitur
quod apertio saphene sit utilis in
hoc casu quod concedimus totum quod
dictum est de flobotomia et sub
tractione sanguinis est conveniens
in frenesi que fit vitio sangui
nis et hoc usque ad dies quatuor vel
quinque et hoc vult Avicenna capitulo de
frenesi quia ultra hoc tempus
firmatur egritudo ita in membro
quod ex subtractione sanguinis tali
parva aut nullam infirmus reci
pit utilitatem sed potius conveniens
est ut aperiatur vena in fronte
quia talis apertio potius confirma
tam infirmitatis loco removet
magis aperiatur melius potest quod dicitur

trahat ad locum cum cum iam firma-
tus fuit, fiat cum clistere sepe quod
trahat materiam ad inferiora cum
rebus lenibus hoc modo Recipe violarum
℥ iij malve ana ℥ i prunos lb ß
bulliant in aqua et accipiatur
de illa aqua lb ß et dissolvatur
in ista aqua ℥ i tamarindorum ℥ i ß ma-
ne ℥ ij mellis vel zuccari violarum
℥ ß salis ℥ i ℥ iij olei violarum
facta mixtura omnium et dissolu-
tione colet hoc totum et tepidum
ponatur cum instro. Et cum volun-
tas assellandi affuit non cogatur
infirmus ad retentionem eius quia
talis retentio inducit in multis de-
bilitatem et elevat materiam ad caput
et inducit timorem et multociens
mortem. Embrocetur et ungatur
caput a principio usque ad secundum
tei cum succo solatri vel sempervi-
ve mixto cum oleo rosarum vel oleo
de salice vel oleo de nenufare
et aqua rosarum et aliquantulo aceti. Et
si sompnum fortius provocare volu-
eris pone cum eo oleum de papa-
vere vel oleum de mandragora vel
granum opii et non vel multum quia ista
narcotica seu stupefactiva
congelare et finaliter extinguunt
calorem naturalem et inducunt mor-
tificationem quibus temporibus convenientibus
necessaria sunt ad destructionem ac-
cidentis ultimo quando sic homini mi-
nime sompnietatis et furie. To-
ta tua intentio versatur circa coti-
dianam assellationem cum clistere leni-
tivo si per se non assellaverit vel
cum clistere facto ex aqua decoc-
tionis prunorum vel ordei et sit
syrupus ℥ i ß et vinum de granatis
℥ i et ß et aqua ℥ iij vel iiij vel
syrupus rosarum vel syrupum de ber-
beris cum eisdem aquis et hoc
fiat nona hora comestionis ß

an hora una vel ij vel post
fricationem pedum cum aceto lenius
sepe fiant quia introducunt sop-
num fortes non introducunt vigi-
lias ut volunt omnes physici. Dici-
as quod si per ista medicina non
allevietur freneticus vel paciens
apparuerit calor in cerebro et urina
apparuit alba quod moriet ex-
pectate in brevi et hoc vult Avicen-
na libro iij° capitulo de karabitis dicat
enim quod nullus habens karabitum cuius
urina alba apparuit alba ipse
est liberatus. Cibetur cum lactucis et
portulaca conditis cum aceto et conditis
cum agresta vel cucurbita coctis et con-
ditis cum agresta vel cum cibario
facto ex farina ordei, si esset
debilis imbibatur cum carnibus edi
et pullos castratos cum predictis
herbis vel cum spinachia et berberis
et granis granatorum seu agresta et
cum eisdem rebus et aceto cotidiana
bibat aqua ordei vel aqua
decoctionis berberis vel aqua
cum agresta seu vino de granatis
et hoc habet locum a principio usque ad
finem infirmitatis. Cura eius que
est a colera seu ab humore adusto
est ut in principio mundificet cum
medicina conveniente ad mundifica-
tionem istorum humorum et post mundifi-
cationem istorum humorum fiat flobotomia
vel scarificatio sanguinis ex aliquo
loco et hic modus curationis trahi-
tur ex sententia physicorum et specialiter ab Avicen-
na capitulo de cura karabiti calidi
provenientis a colera et 4° libro capitulo
de cura febris pestilencialis, dicit
enim locus illius quod si materia commu-
nis fuit sanguis primo in cura de-
beris incipe ab evacuatione sanguinis
ex quantitate et modo et hora qua flobo-
tomia est incipienda. Fac igitur cum
habetur karabitum calidum

sive frenesim ut sit in loco ob-
scuro et non luminoso ne sit in
aspectu lucis et diversorum colorum
ne ledat ymaginativa et fiat
fumosa vel ne per hoc incitatur
ad maiorem motum vel furiam
maiorem et hoc sit generale in
omni egritudine capitis in qua vi-
gilie multiplicantur / Sunt apud
eum omnes homines fructus de
quibus confidat delecte in sing-
na talia cum multa acquiescit
Medicina quemadmodum in mundificatione
cole non adhuste et cetera aduste
sic fit Recipe manne ℥ i. tamari-
ndorum ℥ i. et ß dissolvantur ista cum
℥ iiii aque decoctionis prunorum
et colet illa aqua et detur in mane
ante diem Si autem materia sunt
adusta addantur cum prunis in de-
coctione aque sene et epithimi ana
℥ ii. polipodii ℥ ß et cum illa aqua
dissolvatur manna et tamarindi
Aliud ad idem Recipe mirabolanorum citrinorum
℥ i. et ß prunorum ℥ ii. pistentur et
bulliant in ℥ vi aque donec
medietas sit consumpta colet
cum illa colatura addat ℥
ii syrupi violarum et det ante diem
Si autem materia sunt adusta lo-
co mirabolanorum citrinorum ponantur cum pru-
nis in decoctione ℥ i. et ß mirabo-
lanorum et addantur super hec sene
et epithimi ana ℥ ii. Aliud Recipe
reubarbari ℥ ii aque decoctionis
prunorum ℥ iiii. pulverisetur reu-
barbarum et ponatur in aqua illa
et addat ei illius ℥ ii syrupi vio-
larum et dimittat hoc per horas
... postea colet et det ante di-
em Si autem materia adhusta fuit
ponatur in decoctione aqua cum prunis
sene epithimi et polipodii ana ℥
iii in aliis fiat ut supra, post

tale mundificationem secure potest
fieri flobotomia de vena cephalica
que est in manu vel in curvatura bra-
chii seu ventosacio in spatulis
vel cruribus quod melius est aut
aperiatur saphena vel emor-
royde provocentur cum sanguisugis
et erit valde utile et bonum quod
temporibus meis in isto casu experti
sumus Conforte post hoc et
ungatur caput eius cum oleo de
salice vel oleo de nenufare
aut de papavere vel pollipo in
quo sit ... aceti et embrocetur
locus cum pecia infusa in succo
solatri vel succo sempervive
et aque rosarum et succo acetoso
Si autem per hoc non quieverit
seu non dormierit addantur in
unctione et embrocacione semina
papaveris et folia et succus et si ex-
necesse possunt addi duo grana
opii electi vel ℥ i. succi man-
dragore seu olei eius vel aliquid
de Iusquiamo aut de succo eius
herbe et fiat cum omnibus ponatur
aliquid aceti / nam acetum est vehi-
culum medicinarum omnium si autem po-
natur cum rebus frigidis eas iuvat
ad penetrandum / Sumat in
aurora si est possibile post digestionem
℥ i. vel ℥ i et ß oxisacre et ℥
iii vel iiii aque frigide vel aque
decoctionis prunorum seu ℥ i et ß vel
℥ i. syrupi acetosi cum eadem
aqua in omnibus suis cibariis
decoquatur semina papaveris al-
et lactuce et scariole involuta in
pecia linea subtili et psilium
aliquando per se aliquando cum predictis Ci-
bet cum lactuca et portulaca et sca-
riola condita cum aceto et agresta
et cucurbita cocta et condita cum
eisdem et melones seu citrulos

seu arancia et acetositem cit
comedere post Comedat et sucu
ordei et avene et mili bibat ho
ra comestionis aquam frigidam seu
aquam cum agresta seu vino de
generatum vel aquam primos seu
aquam decoctionis berberis ante comes
tionem post horam bibat aquam
ordei fricationes pedum leviter
cum aceto sepe fiant fiat laxus
omni die sive ventre aut cum
clisteri lenitivo dicto supra
vel cum aliquo suppositorio continue
tur omnia ista ordinat usque ad
finem Si aut aliquo tempore inf
irmitatis nimis debilis fuerit in
fatur cum carminativa dicta dicta
in cura frenesis ex san Si aut
frenesis non fuit egritudo per se
appellatur frenesis vera ymo
sit egritudo succedens vel sequens
aliam egritudinem que appellatur
frenesis non vera omnia que dicta
sunt supra ex parte scarifica
tionum in cruribus et ex parte ap
tionis et provocationis emorroyda
rum et clisteriis et ex parte vnctio
num et embrocationum ciborum et po
tuum et fricationum lenium cum ace
to fienda sunt et maxime cum
actualis frenesis futura incepit
apparere flebotomia vero ulterius non
est fienda quia natura debilitata
ex afflictione infirmitatis antecedentis
quam frenesis non vera sequitur impe
dit virtutem ne flebotomia vale
at sustinere neque medicinam
fortem sed alia quibus non de
bilitatur sic leniter et absque pe
riculo fieri possit In fine frene
sis ex san aut ex cola ad
husta si qua vestigia aliena
tionum remanent seu dispositionis
male fiat embrocatio super

caput fingendo quod ex alto que
sunt tales Recipe florum camo
milli maiorane rosarum rubearum
ana manipulum j bulliantur in aqua
Aliud ad idem Recipe aneti semen fe
niculi radicum malvavisci ana
manipulum j bulliant in aqua et fiat
embrocatio Capitulum xiii de
apostemate frigido in cerebro et
vocatur litargia etc

Litargia est apostema fla
ticum sive intra craneum
et plurimum quidem eius fit in
motibus cerebri absque vlcerami
bus et appellatur ab alma bir
sen et ab aliis sirsen et ratio sit
in ventriculo et substantia cerebri quoniam
fleuma raro congregatur et penetrat
in panniculo propter ipsorum duriti
em neque in substantia cerebri propter
ipsius viscositatem sicut cum ex
pleuresis sive plurimum fit ex co
lera et raro fit a fleumate propter
paucitatem penetrationis in sub
stantiam cyphachiam nervosam duram
licet sit possibile ut fiat illud in
paucis ambobus possibile ut cadat
hoc apostema in substantia cerebri et tunc
hec egritudo nominatur nomine sui
accidentis scilicet oblivio eo quod hanc
egritudinem sequitur oblivio sed
non omnis oblivio est litargia
Fit autem hoc apostema in parte pos
teriori intra craneum in occipi
cio et fit aliquando ex fleumate et aliquando
ex melancolia vel speciebus eius quamvis
vt plurimum fiat ex fleumate et
cum generatur et multiplicatur ex cibis
et potibus et rebus omnibus naturalibus
multiplicantibus fleuma et generantibus
ipsum Signa litargie que fit
ex fleumate sunt dolor capitis eius
levis et febris lenta natura febris ut

dicit Aluicis et uoluit illud dc
phy est rectius in omni apate
frio ex humore putrescte et
maxime si fuerit in menbro
prali uel intusero. Et ista fe
aliqu diminuit subeth et obli
uio est ei coti et actio spirandi
et respirandi in eo est rara et
tarda ualde et debil et cum illa
inspiracoe et respiracoe multi
plicatio sputi et obstructio cum
apertione oris et remanet os eius
aptum ppt obliuionem ita quod oz
ut ab astantibus os claudatur
ppt pigriciam in clausioe et ad
uenit ei singultus ppt affini
tatem cerebri cum stomacho qui ei compa
titur et apparet albedo in lingua
et pigricia in responsioe et motu
palpebrarum et ego eius humida
et urina eius uelud urina asino
rum uel urina pucorum gulosorum
et pulsus eius rarus et satis mag
nus undosus tremulus et hec signa
habundantia humoris multe cum
aliqua calite obtusa et accidit
ei aliqui fritas co[m]mos cum
aliquo tremoe. Signa eius que
est a melia sunt oculi in ipo
remanent apti non palpita
tes sicut oculi intuentes uma
rem et est absque motu et febre
lenta et dolor in illo fit for
cior et magis sentit in alio
et sunt litargia ista et litar
gia appellatur ppt alienacio
sentitur et oculi tendunt ad
sompnu et fit cum istis et superioribus
obliuio emissionis urine ita quod
si non excitatur non mingat ppt
debilitatem lacti urinalis et
eius urina subtilis alba et
color oculorum albus ualde. Et
quando in homie multiplicatur humor
capitis et obliuio et pigricia et gra
uitas capitis signant litargiam
futuram. Et pulsus in isto est
plus spissus strictus durus et si quam
apparenciam habet est ppt ca
liditatem extraneam et non per naturam
humoris mittentis. Attende quod differencia
inter litargiam ex flate et melia
subeth et congelacionem et litargia
que fit ex flate mixto cum cola
quinis hec est non vera litargia
sed appellatur sucos uel sacos
i. dormitacio ingilata et fit
quando homo dormit oculis apertis
in infirmitate et iterum in omni loco.
Iam apparet differencia manifesta
inter litargiam ex flate et litar
giam ex melia per signa supius
narrata. Sed inter litargiam et subeth
est differentia quia ad omnem litargiam
sequitur subeth et congelacio ad
subeth uel congelacionem non sequitur
litargia. Item ad litargiam se
quitur febris lenta sed ad subeth
et congelacionem non sequitur quando sunt
egritudines ppter non accidentia. Item
inter subeth et congelacionem est differentia
quia in subeth dormit homo cum
oculis clausis in congelacioe dormit
apertis. Inter sucos uel sachos et
litargiam est differentia quia in sucos
uel sachos apparent signa materie
frigide et calide mixta. Sed in litar
gia apparent signa materie frigide
tantum et est in suchos febris maior
magis apparens quam in litargia.
Cura litargie que fit ex fla
te penos sinam aluis est
ut usque ad ii dies uel iii unga
locus cum oleo rosarum in quo sit
aliquid aceti ut locus conforte
et materia repellatur et in hac unc
tione que fit cum oleo rosarum et aqua
rosarum que fit usque ad ii dies uel iii

convenit almasor libro divisionum de birsen dictus ex flate et sic cum oleo ros. et aceti. Semper fiat et flomia si vero hitudo et etas convenit de cephalica que est in manu. In hoc alij non convenit et credo quod alinasor fuit motus ad hoc quia de ea cum flomia evacuet omnem materiam contentam in venis et diminuit quantitatem vel humorum ex venis, et hoc apostema et omnia alia ex cursu. Si autem humores habundantes in quantitate et qualitate in venis exeunt propter naturam ad fontes membrorum et ibi colliguntur et faciunt apostema, bene potest flomia evacuando quantitatem humorum ex venis conferre in principio alicuius apostematis calidi vel frigidi. Secundum istam viam et hoc michi videtur velle Galienus in 9o terapeutice et aput cuius de regimine acutorum super particula que incipit: si cordis eius sub diafragmate descendit, ibi dicit quod flomia in omni apostemate utilis videtur in principio cum evacuet maximas venas secundum qualitatem et quantitatem ex qua materia venarum generatur et fit secundum modum dictum supra omne apostema calidum vel frigidum. Et post ista flomia dicit avicenna fiant clisteria acuta et ventose super occipitium inducentes vigilias et ponatur in loco luminoso contra litargiam adiacendum et in hoc omnes alij conveniunt, non permittatur profundari in sompno sed excitetur et extendendo capillos et elevando quosdam eorum et fiant fricationes fortes in pedibus et cruribus, et ponantur rubificativa super partem posteriorem et fiat gargarismata acuta mundificantia caput. Vero plurimum tue intentionis sit in faciendo ut homo dormiat parum, et ... quia vigilie excitando in ifirmitate

humiditate cerebri hac infirmitate curari solent. Clistere acutum convenientis in hoc casu secundum simarum almasor sic fit. Recipe colloquintide cartami, seminis urtice croci ortulani seu croci calamenti cortice radicis cappar. ana dr. i. pistentur et bulliant in iij. lb. aque donec consumpta sit medietas. Accipiatur de ista aqua lb. ß et ℥ ij oli olive nunc nabatti lb. ß et est quoddam quod fit ex aqua currente ex piscibus conditis cum sale si loco eius ponitur sal quando non potest haberi illud misceantur simul et colentur et fiat clistere cum fuerit tepidum. Aliud ad idem quod nostro tempore fecimus multotiens et est multum utile in hoc casu est Recipe colloquintidis agarici centauree ana ℥ i. ß acetti flores camomille asari dr. i. pistentur et bulliant simul in aqua et accipiatur de illa aqua lb. i. et misceantur cum ea ℥ ij sal et ℥ iij oli olive et ℥ iij mellis et bulliant simul et colentur et ponatur tepidum intra corpus. Aliud ad idem Recipe colloquintide ℥ i. pistentur et bulliantur in lb. i. oli olive cum ℥ iij mellis et ℥ ß sal colentur et ponantur tepidum. Ista enim clisteria trahunt materiam frigidam ad inferiora et exsiccant cerebrum et inducunt vigilias fricationes pedum et extremitatum et crurium fiant cum sale et aceto. Rubificativa loca fiat ex sinapi et aceto vel aceto squillitico et ex aleis pistatis mixtis cum aceto. Ungatur locus cum oleo de lilio vel spica vel castoreo. Recipe de costo, ligentur extrema fortiter ita ut doleat aliquantulum et comprimantur. Gargarisma fiat ex oximelle composito cum aqua decoctionis ysopi cum oximelle squillitico cum aqua calida vel cum aqua ysopi

calamenti origani Si autem sit im
tatos cum pipere et cetera al et syna
pi Et fiat emplastrum ex ysopo
metastro et origano et sinapi
et melle et aliquantulo aceti Si
aut possis ipsum purgare purga
cum ℥ i ꝟ pigre alma quod faciemus
in antidotis et da ei cum ℥ iij aq
mellis vel loco istius ʒ ij pulveris
pillarum cochiarum et ℥ ij sirupi ros
et ℥ iij aque mellis continua
clisteria dicta quam melius et ma
gis confirmat et procedas cum aliis
que sunt ordinata Libet cum aqua
lupinorum et aqua ciceris et ordeo
et farre vel cum aqua caulium et
post comestionem comprime et liga
extrema ut doleant Si aut
ad debilitatem veniret da ei car
nes edi pullorum et perdicum pota
ipsum usque ad finem cum aq mell
in qua ysopus vel yreos In fine
reduc ipsum ad regimen qualescen
tem Cura litargie que fit ex me
lancolia est ut primo fiat cliste
re tale Rx sene epithimi collo
quintide interioris pollipodii an
ʒ i calamenti ramulum decoquatur
tur in aqua et cum lb i istius aq
decoctionis et ℥ iij oli de camo
milla et ℥ ij mellis et ʒ i salis
fiat clistere et ponatur tepidum
Aliud ad idem Rx florum camo
mille sene epithimi polipo
dii an ʒ i fiat clistere cum lb i
decocti istarum rerum et ℥ iij oli
de camo et ℥ iij mellis pona
tur tepidum Si aut litargicus
ex melancolia vel ex flate retineret
urinam propter oblivionem comprima
virga eius et excitetur ad eri
gendum et urinandum cum suppo
sitorio vel suppositoriis et ponatur
emplastrum super virgam et pectinem
factum ex flore camomille et eius oleo
et melliloto et foliis apii et cala
mento et radice lilii vel embroce

loco cum aqua decoctionis istarum
herbarum Posset purgari si vi
deret quod esset fortis cum ℥ i et ʒ ii
pillularum pulveris stomaticarum al
kindi quas in antidotis faciemus
et misceantur ille pulvis cum ℥ ij
sirupi ros et ℥ iij aque mell
Potetur ex aqua ordei vel
aqua mellis in qua decoctus sit
ysopus vel yreos In dieta frica
tionibus emplastris fumigationi
bus et gargarismis et de quiete
in loco luminoso et de mentionibus
in loco et in omnibus aliis fiat ut
in litargia de flate dicimus
preter quod in omnibus rebus addenda
sunt sene epithimum et pollipodium
que specialiter meliam respiciunt

Capitulum xiii de vertigine et scothomia

Vertigo et scothomia est
quando homo ymaginatur quod res
revolvantur quare accidit
alii quod non regat se ita ut sine
imo cadit et scias quod vertigo fla
tica ut plurimum dicit filius Zac
cas iste similis est epilepsie Et
Almansor libro 9 capitulo de significa
tionibus accidentium dicit ibi quod tinnitus
et vertigo si fortes fiunt et diu per
severaverint epilepsiam futuram
significant Fit aut quando homo revol
vit se super seipsum vel quando aspicat
super res que circulariter volvuntur Im
figitur enim forma revolutionis in
anima vel ymaginatione consequenter
Et fit ex causa vel percussione et
ex vapore generato vel infecto in
ipso cerebro cum hoc quia non sedatur
cum vacuite neque excitatur cum replecio
ne Fit etiam propter habundanciam
sanguinis et ex colera seu flate et
etiam melancolia Signum eius que fit ex
revolutione super se vel ex revolu
tione rerum sensatarum a causa seu a
percussione manifesta ex ipsa inducente

Eius autem que fit ex vapore generato vel retento in ipso cerebro signa sunt antecessio doloris capitis et tinnitus et sompnus et tenebrositas longa vel fixa ante oculos et in gustu et in odoratu abreviatio et pulsatio in arteriis anterioribus et spatulis et gravitas in odoratu. Signa eius quod fit a sanguine sunt vene inflate et facies et oculi et caput rubea et calida et sompnus et gravitas et lassitudo et pulsatio in temporibus et capite et urina spissa subrubea. Signum si sit a cola sunt vigilie et inflatio absque multitudine gravitatis et ymaginationes citrine. Urina citrina vel aurea clara. Si vero a flate sunt et ibi gravitas et pigricia et timor et multitudo sompni et albedo oculorum et corporis et multitudo humiditatis in toto corpore et est autem hic urina indigesta alba et spissa et gulositas et indigestio. Si autem melancolia fuerint apparebit urina clara subtilis indigesta et est cum hoc gravitas multotiens intensa et habebit vigilias et cogitationes corruptas et ymaginationes et capilli erunt nigri et glauci et graciles. Cura eius que fit ex revolutione eius super se ipsum vel aspectu rerum que revolvunt est quiescere et abstinere a talibus rebus et uti sompno et tranquillitate et abstinere a ~~vinno~~ vino forti et acuto valde. Que autem fit a casu et percussione curatur sicut diximus in cura doloris capitis ex percussione et casu. Cura illius que fit ex vapore generato vel retento in ipso cerebro est cerebrum confortare facere vaporationem cum aqua decoctionis absinthii et florum camo- vel mellilotti et maiorane et rosarum. Et facere cantum in anteriori

parte capitis in loco ubi terminatur digitus medius manus cum radice palme ponitur super radicem nasi [illegible] infirmorum et etiam cautum quod fit in duobus cornibus posterioribus et facere ipsum abstinere ab omnibus leguminibus et rebus acutis ut porris alleis et similibus. Et scias quod nichil deterius est in omnibus egritudinibus capitis et spasmis in vertigine et scothomia quam nuces et alia que comeduntur cum nucibus et vinum forte non limphatum seu acutum. Comedat bonas carnes et vinum limphatum bibat album et debile et pira cocta in principio post comestionem vel poma seu nespilla matura et similia, farinam et panicum et milium. Et purgetur tantum aliquando cum pillulis cochiis aliquando cum yera quam facimus in antidotario. Cura que est ex sanguine est ut fiat flebotomia de cephalica seu de natura brachii vel ex vena que est post aurem. Est enim optima in curatione omnium specierum huius generis mali. Et quando causa [illegible] cuius causa est ascensio vaporis ex corpore in quacumque via elevatur. Ventose quoque conferunt multum super pectore et etiam super caput cum cognoscitur quod in est in capite et ventositas in cruribus. Cibentur ex lentibus coctis cum agresta et vino de granatis et ex panico et milio, et bibat aquam decoctionis berberis vel aquam decoctionis lactuce et granatorum vel bibat aquam zucari cum psillio aut bibat vinum debile limphatum. Et comedat alias carnes edi vel pullorum cum agresta conditas seu aceto et post carnes comedat pira

vel pomum coctum sub prunis vel
comedat lactucas seu portulacam cum
aceto conditas. Cura vertiginis
seu scothomie ex colera sic fit
provocet ad vomitum posse cum
syrupo acetoso et aqua calida
vel aqua decoctionis aneti et seminis
atriplicis et eodem syrupo aceto
so composito. Si autem vomere
non possit bibat aquam decoctionis
que sic fit Recipe mirabolanorum citrinorum ℥ i
et ß pistentur et bulliant in lb ß
aque cum ℥ i prunorum et accipi-
antur ℥ iiii illius aque et in ea
aqua addantur ℥ ii syrupi roso-
sio vel violacei et detur ante diem
vel detur in matutinis infirmo lb
ß aque casei et ℥ i et ß reubar-
bari lb ß aque casei et dimittatur
in illa aqua per horas xii et in ma-
tutinis calefiat ad ignem et
detur infirmo. Aliud ad idem
Recipe electuarii de suco rosarum sim-
plicis ℥ i vel ℥ ii quod faciemus
in antidotario et detur in matutinis
cum ℥ iiii vel aque decoctionis prunorum
et tamarindorum et sint tamarindorum
℥ i dissolvantur ista cum ℥ iiii
vel vi aque decoctionis prunorum
et policarie et scolopendrie et detur
ante diem. Et mitatur et potetur
ut supra dictum est. Cura que
fit ex flatu purget cum pigra
quam faciemus in antidotario et detur
de ea ante diem vel in sero in-
firmo ℥ ß cum oximelle compositi
℥ iiii et aque decoctionis ysopi et zedo-
arie ℥ vi sumat semper ante ce-
nam ℥ i et ß oximellis compositi
cum ℥ iiii ysopi et radicum rapha-
ni et vomat si est possibile vel
sumat in sero cum vadit dor-
mitum ℥ i et ß pillulas stomaticas
vel ℥ ii et non cenat vel pillulas

stomaticas alkindi quas fa-
ciemus in antidotario. Si autem pillulas
vel pigram sumere non possit reci-
piat ℥ i et ß vel ℥ ii pulveris pil-
lularum fetidarum vel ℥ ii syrupi
rosarum et cum ℥ iiii vel iiii aque mel-
lis in matutinis post mediam
noctem. Si vero ex vitio facta
fuit sumat omni die bis ante
cenam et in aurora ℥ i et ß oxi-
mellis compositi vel oximellis
squillitici si fuit hyemis cum
℥ iiii aque decoctionis sene epi-
thimi et prunorum vel ℥ vi et
bulliat in illa aqua aqua
mellis vel zuccari si estas fuit
de quo in quinta die sumat de
pillulis fetidis ℥ i et ß vel ℥ ii semel
et non cenet vel de pillulis ad
miliam tantumdem quas faciemus
vel sumat ℥ ß de diasene
simplici in aurora vel in vesperis
et non cenat cum ℥ iiii aque
decoctionis sene et epithimi et medii
℥ electuarii ... vel ℥. Aliud ad idem
Recipe sene epithimi ana ℥ i ß
polipodii ℥ i mirabolanorum ℥ i pista
omnia et bulliant in lb vii done-
net ℥ iiii remaneat colet
et in colatura illa ponatur
℥ iii syrupi rosarum et detur ante
diem. Dieta eius talis sit
nullo modo tangat invices vel
porros comedat carnes edi
vel castrati arietis annalis
carnes pullorum gallinarum per-
dicum fasianorum et omnium avium
degentium in arboribus et in pratis
et non in aquis et eas come-
dat vel plurimum assatas et
raro elixatas. Bibat vinum
album debile scipticum limpha-
tum vel in eisdem generibus quod quandoque
caput percutiat et fumos elevet

ad caput in tali materia ad di-
gestionem et sua stiptica confortat
stomachum et non fumat ad caput unde vino
procitem [?] fumum in suo absteso
impedit Bonum esset ut aqua mel-
lis biberet multo non loco vini
Hec dieta communis est flaticos et
melius possunt aut comedere
vitella ovorum et cicera fracta et
risum et farrum, raro herbas et de
herbis scilicet borragine et spinacia
et aqua caulium et non her-
bam et hoc raro Si autem ma-
teria composita sint signa et cura com-
posita erunt.

Capitulum xv de epilempsia

Epilempsia secundum philosophos est
egritudo prohibens membra
animata ab operibus sen-
suum, motus et erectionis non integre
et illud est propter opilationem contin-
gentem secundum plurimum in ventriculo
anteriori et est quasi spasmus nisi
quod eius opilatio est non completa
in apoplexia est magis completa
et magis nisi Et scias quod Avicenna
capitulo isto dicit quod scotomia est
quasi epilempsia debilior vel lenior
Epilempsia vero est quasi scotomia
cum fortis et multa et quandoque pos-
sit fieri ex materia vel sanguine seu
ex vapore elevato ab humore
recluso in aliquo membro
vel venis seu ascendentibus, hic
ut dicit Avicenna ut plurimum fit
a flate et confirmatur hoc auctoritate
ypo. quod talis est omnis ut plurimum
qui patitur epilempsiam et [illegible]
insaniant [?] inveniunt in eis humidi-
tates malas fetidas Et invenit
quedam epilempsia que appella-
tur puerorum et interficit multum
ut dicit Avicenna et hec appellatur
a [illegible] hapione [?] libro iii capitulo de
permixtione [illegible] non ponit

confectionem [illegible] et appella-
tur quia in primis v vel vii diebus
sue nativitatis apparet ut plurimum
et appellatur fera quia in tantum
contrahunt nimis mandibulas in-
feriores quod infantes non possunt
inglutire neque aperire os nul-
lo modo et voluit philosophus et
specialiter Avicenna quod quando [illegible] epi-
lepsie continuatur quod ipsa
interficiat Fit etiam epilempsia
ex materia contenta in substantia cerebri
et ventriculis eius et ista est deterior
aut ventriculis eius et ista est
lenior et fit ex materia contenta
in membro alieno Et scias quod
epilempsia ut plurimum accidit pueris
propter humiditatem corporum et mulieri-
bus et gulosis et bibulis et humidis
natura, sicut est quod invenit quod epilep-
sia pueros et mulieres et omnium que
tunc sanus est paucum [illegible] est
et hoc propter constrictionem venarum
et hoc vult Avicenna libro iii° eodem
capitulo Signa que in pluribus epi-
lepticis apparent sunt citrinitas
lingue corporum et viriditas
venarum que sunt sub ea ante-
dit plurimum cum mutatio caloris
a [illegible] et quintas in capite a
accidit inflatio in ventre
et antecedunt eam coartatio
in motu lingue et sompnia cum
mala et oblivio aut pavor
et timor et fortitudo et accidit
ei ut loquatur sicut constrictio
pectoris et ira et acuitas Sig-
nis que fit ex sanguine si quanti-
tatem peccaverint sunt inflatio
venarum que sunt in collo et
gula et dispositio quasi [illegible]
antecedit eam Si autem quantitas
et in eo lassitudo et multiplicatio
salive dulcis et rubedo cum quadam

fuscedine in ocul' ⁊ facie et
uapor senti' calid' in capite
⁊ est i eo stoliditas que e spes
mlie ⁊ appellatur mala dis-
cretio ⁊ ei' vrina unde spissa
rubea aliqn̄ seu russa Sig-
ei' que fit a flate sūt vria
in qua multiplicā ad q est
sile nitro liquefco ⁊ l' salina
spumosa multa ⁊ grossa cali
da pauor ⁊ timor ⁊ albedo
oclo2 ⁊ corpor' ⁊ pigricia ⁊ g-
uitas ⁊ obliuio ⁊ alii vomi
tq flatus fit in eo ⁊ no canda
sūt etas regio ⁊ q° ⁊ vsus
reb' in pstito ⁊ sompn' ⁊ geo
na ista adminat ad sign' sup
materiam egrīus Si uero ex
melacolia ut spēbq ei' fiat
talia signa vrina glauca ut
pallida subtil' cū oclo gra-
nuloso ⁊ turbacō sens' seu p
mocio racōnis ⁊ non purgat'
dispo mala intelligit cū sepa-
sit manet ei' actio turba-
ta ⁊ color faciei ⁊ oclo2 fus-
cq plumbeq ⁊ capilli ei' nig'
ut plūbei ut siccitas lingue
⁊ os' reb' in pstito gnancin
inliam Si aut cpt' colam
venenosā fuit qr rao acat
ut uolunt phi ⁊ spalit' dic'
appz in eo color citrin' i ocu-
lis ⁊ in facie ⁊ salma citrina
amara ⁊ stoliditas cū fima
⁊ motu ⁊ vrā ru; subtil' acuta
⁊ siccitas lingue ⁊ sit' ⁊ fort'
agitacō ⁊ tabulacō in accessio-
ne ⁊ spaciū accessionis bre-
uius q in aliis Sig qn fit
ex uapore sūt q infirmq
sentit tinitu ⁊ motu ⁊ elle-
uacōm uapor' ex alig me
bro ⁊ i mliere sentit i ondā
in matre pter menstruum

retētū aut cpt' spma retentā
venenosū inclusum i ea ⁊ mu-
liere accidit ut pli'm ex ist'
caus' ⁊ hoc spma viduis et
monachabq pingqbq habitu-
dinibq a coytu vn abstinēcia
a talibq pt sig̃re sup epiliam
Sig̃ ei' que fit a vmibq ⁊
a scandibq sūt signa bumi ut
est grauitas oculo2 ⁊ clausio
⁊ odor ⁊ sentit ex eis ⁊ q e-
mittit ex eis aliqn ⁊ fricacō
narium ⁊ obtenebracō oclo2
⁊ faciei ⁊ oclo2 ⁊ palpitacio
cordem Cura eius est fc ⁊
spalit' longe tū resoluant
omnem materiam cfirmat ut dt
dauit q gra eo q digerit
materiam calidam ex longitudine
sue afflicōes cura epilia lo
ngo cū isto Item altacōes que
fiunt mg in istis i fimit' si mag
ne fiunt curat eam vn ypo
ptla l'a epilaticos iuuenibq
altacōes mutacōnum maxie
etatis tpm ⁊ locorum ⁊ mtas facia
unt Sicias ecc' q qr epilia
accit alicui an pubtate ⁊ mu-
lieribq an mestruo2 apcom
⁊ no soluitur i vlo imediate
i iuuetute s an xxv anos
⁊ mlieribq circa mestruo2 ap-
com q amplius non curatur
vn ypo tcia ptla dic' que-
cunq uo pmanent pmo et
non absoluunt circa iuuentutem
feminis aut circa erupcōm me-
struo2 veterescē cfuerint
Sciē ecc' conuenit q omnis
res acute ut allia synap'
⁊ silia excitat epiliam ⁊ res
res fumose ⁊ legumina ⁊ oia
que depdē cerebrum ⁊ nocos
prouciūt ut nucos ⁊ vinum vetq
⁊ tonitrua ⁊ clamor ⁊ timor

Item purgationes universales et
fricationes fortes et appositiones inferius
et specialiter in cute in cruribus
fuerint inta eius capitis
pertinaces et eius calefactio cum
rebus confortantibus caput ut est
absinthium et similia et fricationes eius-
dem sunt convenientes omni epi-
leptico. Et scias quod coitus est
nobilior eis quam aliquid aliud
nisi in eis in quibus accidit propter
abstinentiam ab ipso sicut in vidu-
is et monachabus et virginibus
habilibus ad coitum nam magis
aliis rebus cerebrum et nervum debi-
litant et preparant caput ad reci-
piendum omnem superfluitatem
fumosam et humoralem. Sume
conveniens esset ut omnis epi-
lempticus aquaticus cum esset
uteretur pro potu suo aqua mel-
lis et non vino quia vinum omnem
superfluitatem elevat ad cerebrum.
Summo opere abstinere debent
omnes epileptici a comestione apii
et specialiter pueri et mulieres lacta-
tes ipse enim de sui proprietate exci-
tat epilensiam et eam inducit in
pueris cum petroselino et trifolio etc.
cum suspensione pionie ad collum
et cum potatione aque radicis eius
in qua ponitur mel. Multos
nostro tempore curavimus et maxime
quorum etas erat infra annos
xiiii. Cura quando ex sanguine mul-
tiplicato in quantitate sua seu qualitate
sit est ut fiat flebotomia sa-
phene et vene que est in talo
vel frequens ventosatio crurium
et extractio sanguinis. Mundi-
ficet postea flebotomiam et ventosationem
cum decoctione que sic fit Recipe
manne ℥ j tamarindorum ℥ j et s

dissolvatur ista cum ℥ iiii vel
vi aque decoctionis primorum et
detur ante diem. Confortetur
caput cum oleo rosarum nisi in superio- partibus
ribus. Nutriatur cum carnibus
edi et castrati et pullorum conditis
cum agresta et vino degranatorum
et berberis. De herbis comedat
lactucam et borraginem et spinachiam et
cucurbitam aliquantum et aqua ciceris
bibat aquam mellis vel zuccarum
vel aquam decoctionis berberis. Et
si esset nimis debilis posset
bibere vinum album debile multum
lymphatum. Continuat postea pur-
gationes et flebotomias vel ventosa-
tiones ℥ j tyriace cum ℥ iii aque
decoctionis pionie et hoc semel in
ebdomada in aurora. Cura
eius quando fit a colera venenosa est
ut purgetur cum pillulis que sic fiunt
Recipe sene epithimi sticados ana
℥ j aloes ℥ iii confitiantur cum succo
polipodii vel vino decoctionis eorum et
dantur de hiis ℥ ii vel ℥ i et
s vel ℥ j sero absque quod infrin-
tenat. Si autem pillulas non pos-
set recipere sumat decoctionem que
sic fit Recipe mirabolanorum citrinorum
ana ℥ s sene epithimi ana ℥
ii pistentur et bulliant in aqua
coletur et cum zuccaro ista cola-
tura dissolvatur ℥ j electua-
rii de succo rosarum simplicis quod fa-
ciemus in antidotario cum ℥ iiii
cum ℥ ii syrupi rosarum. Facta pur-
gatione fiat ventosatio in cruri-
bus vel flebotomia de saphena
fiant etiam fricationes in partibus
inferioribus. Confortetur caput cum
oleo rosarum et stomachus cum oleo de masti-
ce. Potetur ex aqua mellis
vel zuccaro vel aqua decoctionis ber-
beris quod melius est in hoc casu. Nu-
triatur ex lactuca et cucurbita et portulaca
et similibus conditis cum agresta

et vitellis ovorum seu vino de granatis et cum lentibus excorticatis milio et panico et farina grossa nutriatur et cum carnibus edi castrati arietis animalis et pullorum et perdicum et berberis. Cura eius que fit ex flate est purgacio cum pilulis cochijs vel pilulis fetidis seu pigra que omnia in antidotario fiant. Fiant et clisteria de istis rebus. Recipe colloquintidis interioris ʒ ss centauree ʒ ss agarici ʒ ss ana siseleos ana ʒ ij pistentur et bulliantur cum lib. j blete post decoctionem coletur et colatura ista accipiatur lb. j et ʒ iiij olei et ʒ iiij mellis et ʒ j salis misceatur et ibi coletur et ponatur tepidum. Confortetur caput cum oleo de mastice et de spica, pectinet sepe eius caput. Et fiant fricaciones fortes inferiores, sternutaciones cum ello albo et pipere et similibus et post purgacionem fiant cauteria in anteriori parte sub duabus cornibus posterioribus. Sciendum quod cauterium est sublimior medicinarum in omni epilencia post purgacionem et mundificacionem cuiuscumque cause sit. Potetur ex aqua mellis et rarus ex vino limphato. Sciendum quod usus mente et siseleos in aqua et vino multum confert et pulvis celidonie cum zucaro multum prodest omni epileptico. Si sumatur ʒ j pulveris celidonie cum ʒ v aque decoccionis itellos et pipris longi anteriora specialiter post purgacionem, possit uti omnis epileticus pro hymnos frigos vel vetositatis vaporat oximelle composito in quo esset vita cum ai decoc

intellos et longi pipris et sit oximel ʒ j et ss et aqua sit ʒ iij vel iiij et sit hoc calidum hyeme estate frigidum. Nutriatur cum aqua ciceris et cum herba feni et cum carnibus capoli et arietis animal castrati perdicum fasianorum et omnium avium degencium in arboribus et pratis et non in aquis condiatur cum pipere longo galange et cardamomo et zedoarie et croco. Cura si ex intia fuit tal cum et mundificet cum pilulis stomaticis alkindi vel pilulis fetidis vel cum yalogodion que fiat i antithido ipse vel fiant clisteria ex istis. Recipe elle nigri ʒ iij sene epithimi ana ʒ ss ʒ ss centauree ʒ j pollipo ʒ ij simul cum blete ana lib. j pistentur et bulliantur in aqua et postquam decoctum coletur recipiatur de colatura illa lb. ss misceatur cum ʒ iiij olei et ʒ iij mellis et ʒ j salis bulliatur et colantur ibi et ponatur tepidum. Et nutriatur et potetur ut dictum est ante, confortetur caput ex pectinacione et ~~olo~~ ungatur cum oleo de spica et oleo de lilio vel de mastice seu de absinthio. Fiant fricaciones in partibus inferioribus et cauteria in capite locis dictis post purgaciones et clisteria abstineat a coytu hic epileticus plus alijs et a carnibus porcis cepis et similibus et a vino non sicut alij. Sciendum quod conveniunt quod carnes assate magis competunt omni epilemptico et specialiter si cum speciebus comedant quam elixate propter quod in die purgacionis quia i die purgacionis elixate magis appetant quia dentem et venenositatem medicine purgative

mag equat & deprimit q as-
sate het est gnalio & to veit
om epilemptico ex quacuq
ca fiat & in om etate & vsq
cebros auni & gallinas & aiu
qn capita assaut est de melior-
bg rebg Cura qn a uapore ele
uato ab aliquo mebro eit est
ut pcedat i ea cu rebg dictis
in cura ei9 que fit ex flate
aut pilia pt q i ista epilia
cautia debet fieri i mebro uel
sup loco i quibg infirmg sentit
fumu ul uaporem eleuari &
pfundet cautiu i mebro si e
pole usq ad pfundu ita q it
cautiu cophendat totu locum
infectu si est pole In alys aut
cura eade eit Cura aut est
que fit i lumbg siue ascari-
dibg est & si dat sicut cura
lumbricor de qua pfite dicemus
i suo ca de lumbg Omis e-
pilepticus qtie vta pg purga-
com cello ino q faciet cautido-

Cam xvii de Incubo

de picia

Hec egtudo noiat stingu
lator & incubg & arabice
albadic Incubg e egtudo
in qua sentit cu ingredit sop-
ni fantasma que sup se ca-
dens & copmit ipm & augusti-
at ei9 spitu & infscat uox
ipi9 & ipi9 anhelitu & motus
ei9 & fortasse pfocat pter
portos opilacoe & cu ab
ipo sepatur excitat cu subi
to & est antecessor uni9 triu
egritud aut appoplie a opile-
sie aut manie fit aut ex
om ca ul ma ex qua fit epi-
lepsia Sig ei9 sunt mai ex
ipi9 egritudine & nra e ifirm

ut dictu est i epilia Cura
si uis istam egrine curare pfite
no desistas a cura epilie q
matia e eadem & mog cur
est idem na incubg no e a
gm epilia pua ul inpfecta
Coforte coiune cor & celebru
cu eleuario q sic fit Rx coralli
margaitas no pforatas oss
de corde ceui an ʒ ß serica
cobusti ʒ ß galange carda
moi meligete mirtillos pi-
pis lon piomie gar iucemg
an ʒ j & ß cinamoi ʒ j macis
croci an ʒ j zuccari ℔ iiij fiat
electu duru ad modu stoma-
tic sumat mane & sero ad
modum nucis & bibat post
illud aque decoc piomie et
spalit post purgacom & vi-
debitur mirabile Quida
uolunt facere cautiu sup pec-
tus i ista infirmite & fuit er-
ror credebat eni q h egrido
esset in corde & esset spual
& est mai q e amalis &
pficit in ymaginacoe Como
de tu posset cautiu si ma-
tiori pte capitis i loco ubi
medig digitu manus tiniat
cu radys palme ponitur
sup radice nasi ei9 q pati
infirmite & spalit pus pur
gacoe facta cu rebg supi9
dictis in cura epilie

Cam xviii de melancolia

Scias q mlia e nomen
egritud & humoris Est no
me humoris cu dicit q
humores sunt iiij egritud ut h
sicut melia est mutaco ex-
stimacionu & cogitacoum a
cursu nali ad corruptu cu
timore & hec est ex dnio humoris

melancolici turbatur spiritus animalis
intus et faciunt ipsum silvestre
propter eius fuscitatem vel obscu-
ritatem et dicitur sic spiritus animalis
et timidus ex dominio humoris
melancolici turbatus terrestris et nigri
ascendentis super continentem cerebri
propter quantitatem eius et propter eius qualitatem
accidentalem terrestreitatem ut ipsum ob
fuscitate cum non recipiat impressi-
onibus
quod ita faciat hominem timere si-
cut ingressus aeris vel eius ob
scuritas tum ingressus vel obscuri-
tas aeris sit contraria dispositioni
naturali spiritus animalis quae est
lux seu ultima claritas appro-
priata quod propter propria corporis et
humoris adusti et nigri super
eorum cerebri naturalem timere con-
venit Fit autem haec aegritudo
propter materiam vehementem in cerebro
et ipso contentam vel propter materiam
in stomacho aut in splene vel alibi
in qua materia aut est turbulentia
sanguinis aut fex eiusdem facta
per viam adustionis aut est flegma
adustum et illud fit ratio ut dicit
Avicenna capitulo de melancolia quod flegma per
adustionem convertitur ad melancoliam
et facit hanc aegritudinem Aut est
ipsa melancolia adusta secundum innaturalis
vel corrupta in mala qualitate
Et scias quod una quaeque istarum
melancoliarum cum mittatur a membro patiente et fuerit
in cerebro et facit melancoliam ut vult
Avicenna eodem capitulo et fit ex colera
in qua cum superfluit adustio ul-
tima convertitur in coleram vel melancoliam
et nos in capitulo de mania
dicemus differentiam inter melancoliam et
maniam Signa propria et communia
ad melancoliam sunt timor et pusil-
lanimitas et cum multum tempus
sunt perficiunt melancoliam ut dicit

ypocrates 6° particula amphorismorum et causa haec
sit et excogitaciones malae et tri-
sticia absque causa et velocitas irae et dilec-
tio sollicitudinis et tremoris
vertigo et sonitus et tinnitus et percussi[?]
miracli[?] et timor de eo quod non
timet propter consuetudinem cum
autem ista fuerint sit aegritu-
do actu laedens Et species quaedam
istius aegritudinis sunt quasi infinitae
quidam enim eorum timent casum
caeli super se et quidam eorum timent
ne absorbeat eos terra et quidam
timent latrones ut ad eos super
ingrediantur quidam vero sunt qui
ymaginantur res ante oculos quae
non sunt sanae seu verae et quidam
ymaginantur se ipsos factos
reges aut lupos vel demones
aut aves aut instrumenta artificialia
et quidam sunt qui rident et
propter quod materia est sanguinea cum ym-
maginantur placabilia seu delecta-
bilia et quidam sunt qui plorant
et propter quod aegritudo est ex pura
melancolia et sunt quidam qui diligunt
mortem et quidam abhorrent
eam Et sunt aliae species di-
versae de quibus non faciemus
mentionem propter eorum multitudinem
Signa eius cuius materia fuerit sangui-
nea et continetur in cerebro sunt
superfluitas cogitationis et assidua-
tio sollicitudinis melancoliae et as-
siduus aspectus ad rem unam
et taciturnitas et multiplicatio risus
vel absque causa et gaudium
et est absque tristitia vehementi
et urina spissa rufa et eius
pulsus melior et color faciei et oculorum
rubeus vel fuscus et somnolentia
cum quadam gravitate et sopore in

lingwa sentit dulcem in quo ap
parebit amaritudo aliquando et ali
quando salsedo et hoc est propter
quandam adustionem et apparebunt
vene in oculis et in membris omnibus
replete et habitudo corporis
ut plurimum carnosa videtur
Si autem ex flegmate fuit cum aliis
signis significantibus melancoliam erunt
ibi pigricia et paucitas cali
ditatis et quies multa et gravitas
et oblivio et non est ridens ne
que gaudens et eius urina appa
rebit alba vel subpallida cum
quadam spissitudine et eius pul
sus parvus mollis et color faciei
et tocius corporis palliditas appa
rebit Si vero ex colera fuit cum
aliis signis significantibus melancoliam
erunt ibi agitacio et inquietudo et
instabilitas et clamor et auda
cia et rixa et color faciei et
corporis trahet ad citrinitatem
et eius pulsus est durus et velox
urina est citrina subrussa
tenuis Si autem ex ipsa melancolia
fuit habebit cum aliis signis o
dium erga homines et non ob
liviscitur cogitacio in ipso est
plurima et non rixabit et erit
absque audacia cum quiete u
rina est pallida tenuis et
eius pulsus parvus strictus durus
Si autem materia non fuit conte
ta in cerebro sed in toto corpore ap
parebunt nigredo tocius corporis
vel asperitas vel arefaccio et
retencio eius quod consuevit eva
cuari ex splene et stomacho et emor
roydibus aut mulieribus me
struis et est cum hoc nigredo
tocius corporis et multitudo
nigrorum capillorum et quod ideo fuit
accessio ceterorum grauantur humore

melancolie et accessio se longans
comportarum quibusque succedit quar
melicam Si vero vicio splenis
fuit hec egritudo erit in eo ru
gitus lateris sinistri et inflacio
splenis et cum hoc non separatur
ab eo multitudo desiderii propter
effusionem melancolie ad os stoma
chi et paucitas et inflacio et
aliquando est ibi quartana et ior
dinacio cum furia apparebit quarum
Et scias quod ut plurimum omnes
melancolici sunt splenetici et quar
tanarii et Si melancolia fit
vicio stomachi et nausea et
sacietas cum digestione et re
plecione et hora digestionis et mul
tiplicacio doloris apud inmis
tionem que quiescit post digestionem
Si vero eius que fit propter materiam
concretam in mirach et in pa
niculo interiori continente intes
tina et intritiva fiet constrictio
in mirach et attraccio ad
superiora et nausea inseparabilis
et malicia anime et corrupcio
digestionis et eructacio aceto
sa et sputum humidum et rugitus
et exitus ventositatis
et inflacio et ut inveniat do
lorem in stomacho aut dolorem
inter utrasque spatulas et propter
post cibum quousque digeratur
perfecte Et scias debes quod
ubicumque materia ipsius infirmitatis
contineatur potest esse aliquando
sanguis aliquando colera aliquando melancolia
et aliquando flegma Et signa signifi
cancia super unamquamque istarum
materierum et distigencia super
melancoliam que fit ex materia con
tenta in cerebro Cura melancolie
in eo trahit ab ypocrate particula b a
ubi dicit melancolie in emorroydes
innate bonum. et b. super amphoris

illo dicit quod emorroydes non
solum purgaciones soluunt egritudi-
nes sed et similium purgancium
qualitates et non est mirandum
si melia frenesi sanent per apercio-
nem emorroydarum sanantur me-
cia et purgantur et per apercionem
saphene et saluatelle. Sic vinum
purgatur per extraccionem spine
inferioris que est ingenere pur-
gando fecem per inferiorem locum
loco istius fecis que purgatur
facit descendere illud quod est ma-
gis grossum et feculentum de vi-
no et sic per quandos vinum denicate
clarescit eodem modo in opa
in corpore humano per apercionem
varicum in pedibus apercio e-
morroydarum et venarum per aperi-
tur menstrua et emorroydas ut
est apercio saluatelle vel saphe-
ne in pede. Quando melie que
fit ex san. sit secundum sinag. (?) Aluef
alma hapios (?) incipiendo a-
flomia ex basilica vel salua-
tella manus sinistre aut de sal-
uatella pedis sinistri aut de
saphena et scias quod saphena
pedis est in parte intrinseca iuxta
cauitem, saluatella vero in pede
et manu est inter anullarem
et auricularem digitum et credo in-
dubitanter quod flomia pedis magis
sit conferens quam flomia ma-
nus flomia venarum pedis et
magis respicit menstrua et emor-
roydas quam flomia manus et
apercio emorroydarum inuncte
conferunt egritudini et et men-
struorum ut dicit ypocras supernus
secundum sinam hac magis utilior
est flomia pedis quam manus
Ego autem in ciuitate dico quod meo
tempore non inveni magnam utilitatem
que sit in melia ex quacumque ca-
fiat vel hoc modo videlicet post
ii vel plures purgaciones antece-
dentes cum rebus appropriatis vel moue-
tibus materiam adustam qua secundum
intencionem physicorum si verum vel certum
est quod ex consistit inppag le (?) est quod
hoc egritudo fiat ex aliquo humo-
re id est per adustionem ad genus melan-
colie fuerit qualisque per ex melia
naturali quod cum corrumpitur per
aduratur facit hanc egritudinem et sic
apparet maie quod mundificacio cum
memoriis utilior in hac egritudine sit
quam cum flomia, cum flomia ut
plurimum quod trahit ex corpore sit
sanguinem cum calido quod est contra-
rium istius infirmitatis et propter hoc dixit
Almansor 9o. li. ca. de melia quod
studium meum cogitauit sit in impin-
guendo corpus melici ut siccitas
remoueatur que est causa potissi-
ma in generacione istius egritudinis
et est presentis facti igitur mun-
dificacionibus pluribus si materia fa-
cientes egritudinem inuncte extraxerit
radicem ex san. vel fiunt fex
san. et vene corporis fiunt re-
plete et habitudo corporis fiunt
carnosa secure potest fieri flomia
de vena manus vel pedis quod
melius est dictis superius et non
extrahatur san. fetus in hora
sed pluribus quia tali itaque (?) flomie
corpus nimis exsiccat et natu-
ram debilitat. In aliis speciebus
melie que non fit ex san. nullo
modo fiat flomia sed sit contentus
medicus in mundificacione cum memoriis
dieta et rebus confortantibus caput
et naturam totam et specialiter cerebrum
et cor et rebus rectificantibus splenem
Hoc meum secundum intencionem omnium
physicorum mundificacionem materie egritudinis
a quacumque causa fiat sic fit Recipe
mirabolanorum indorum ʒ. x. et polipodii
ʒ. xv. sene ʒ. viii. turbith ʒ.

iiij scariolas ʒ v passulas ʒ
v epithimi cretensis ʒ x omnia
excepto epithimo in iij lb aque
sunt coquenda donec ad unam
lb redeant tunc hoc facto semi
addatur epithimum et illico ab ig-
ne removeatur ~~ab igne~~ et dimit-
tatur donec infrigidari incipit
usque infrigidata fuerint manibus
fricata coletur et illa colatura in
quatuor partes dividatur et unaquaque
pars debet dari infirmo de tem-
pore quo in [illegible] post tres horas
postquam acceperit pillas que sic
fiunt Recipe agarici duas ~~partes~~ tri-
dos ʒ ß aloes ʒ j salis indi ʒ
ß elle(bori) nigri quarta ʒ ß confi-
ciantur cum melle aut julep et
hee pille sunt date una dosis
aut debent dari omnes una ho-
ra sero cum vadit dormitum et
non cenat et post assumptionem
dictarum pillarum per horas iij ut
dictum est sumenda est quarta pars
decoctionis supradicte et hec decoctio
debet debet complete recipi
usque ad dies xv et qualibet vice
ante quam detur decoctio pilleas
que fiunt ex tota confectione vel
recipere similiter [illegible] Hic
est modus mundificationis per pillas
qua mundificationem faciunt in
melia ex san post flomaniam
de venis supradictis faciunt eandem
mundificationem absque flomia Con-
fiteor et assero quod per pillas una
spatiis vera et tota aqua desisti-
te non quievit sed meo tempore mul-
tos curavi per ista viam et super
eorum semper procedebam in cura
melius et bene succedebat
michi que via talis erat primo in
omnibus speciebus melius tamen in illa
que fiebat ex san. quoniam in aliis
faciebam syrupum talem Recipe
polipodii lb ß buglosse j lingua
bovis melisse omnium j cippel

aceti assari ana ʒ j sene epithi-
mi ana ʒ ij seminum lactuce et scario-
le vel endivie ana ʒ iiij pistentur
omnia grosso modo preter epithimum
et senam et dimittantur sic pistata bul-
liant omnia alia pistata in iiij
lb aque donec consumpta sit
medietas tunc in fine addatur
sene et epithimum postquam bulli-
at et dimittatur aqua cum rebus
infrigidari tunc cum ipsa tepida
fricentur ea que sunt in aqua
manibus fortiter et cum fricata fuerint
coletur et in colatura illa addatur
lb j mellis rosarum cum foliis et iterum
reducatur ad ignem et permittatur
aliquantulum bullire postea iterum co-
letur et permittatur et reponatur
hic syrupus rectificat splenem
que rectificatio necessaria et utilis
consistit in cura cuiuslibet speciei
melius et cum hoc disposuit ma-
teriam ad expulsionem et aperit me-
saraicas et omnia nutritiva cor-
roborat et confortat Datur de
eo mane stomacho ieiuno ʒ iij cum
ʒ iiij aque decocti epithimi
et mellis rosarum et hoc fiat usque
ad dies vij tunc in sero vel circa
primum soporem recipiat pillas
que sic fiunt et non cenat Recipe
sene epithimi ana ʒ ij elle-
bori nigri ʒ iij scamonee ʒ j et ß mastic
ʒ j mirabolanorum indorum ʒ ß turbith
ʒ ij agarici ʒ j et ß fiant pille
cum succo polipodii vel vino de-
cocti epithimi dentur de hiis
ʒ ij vel ʒ j et ß secundum virtutem Si
autem pillas recipere non posset
sumat in matutinis capsellas
decoctionis que sic fit Recipe mirabolanorum in-
dorum ʒ j et ß pistentur et bulliantur
cum ʒ iij primorum siccorum in viij
aque donec medietas sit con-
sumpta coletur et cum illa colatura
dissolvatur ʒ v mane aliud

ad idem ℞ elli nig[ri] scamo-
nee an[a] ʒ i pulverisent[ur] optime
et dimittant[ur] p[er] i noctem in ʒ
ii rob de vino et ʒ i et ß ma-
ne in aurora an[te] diem dissol
vatur hoc totum cum ʒ iiii aq[ue]
decoc[tionis] primo[rum] et detur infir-
mo et aliq[uo] loco pillas su-
pius dictarum daba ʒ i et ß post
fetidas quas faciemus in an-
thido cum gumacione istarum
medicinas curaba omnes me-
lancolicos et dissolvebam splene[m]
et cum sirupo quem dabam mane
et cum ello quod sic fit confortaba
cor et cerebrum ℞ serica combus-
ti ʒ i coralli rubei ʒ i ß ossis
de corde cervi ʒ ii margaritas
non perforatas ʒ iii cardamomi
ʒ ß prunas mundatas lb i
ysopi liquiricie an[a] ʒ i mirfing
gar[iofili] foli pipis lon[gi] carabe
gallange an[a] ʒ i et ß cinamomi
ʒ v mac[is] zaphrani an[a] ʒ i
zuccari lb vi coquatur ad mo[dum]
electuarii thyeme ud conficiat
cum iii lb mellis spumati et
bene cocti addant[ur] in fine ʒ ii
musci sumit[ur] mane et sero q[uantitas]
ad modum nuc[is] magne et post i[d]
bibitur aliquid vini al[bi] clari
odoriferi limphati hoc enim
electuarium confortat cor et cerebrum
et a[n]i[m]am gaudere facit risum mul-
tiplicat remouet malas co-
gitaciones et ymaginaciones et rectifi-
cat memoriam et confortat di-
gestionem et multiplicat hu[m]i[dita]te[m]
[natu]ralem in corpore raro Aliud
ad idem quod fit lectuarium dictum ca-
de hijs que confert timori
et melancolie ℞ ros[arum] rubearum ʒ vi
cipi ʒ v gar[iofili] mastic[is] spice
assari an[a] ʒ iii cinamomi croci
an[a] ʒ ii cardamomi et minoris
cardamomi mirfing an[a] ʒ i tant[um]
et terant[ur] decoquat[ur] lb i emblic[orum]
cum vii lb aque donec remane-
at tercia pars colet[ur] et proiciat[ur]
super ipsum lb i mellis et deco-
quatur donec inspisset et pulveri-
setur desuper pulveres predictos
et moveant[ur] cum ligno salicis
aut ligno citri donec permisce-
at et addat super ipsum in fine
ʒ i de musco detur sero et ma-
ne ad mo[dum] nuc[is] magne et
aliquid vini albi limphati bi-
bitur post illud enim
letificat timorem et tristiciam re-
movet et impinguat et calorem
efficit bonum et odorem et sudo-
rem suavem et confert pulsui
cordis et si assiduet letificat
a[n]i[m]am ita ut contrahat a[n]i[m]am
ad ignem simile[m] risui gaudio
co multitudine ipsius et bonitate an
¶ Ego pro parte mea omnes melancolicos
occurrentes mihi quocumque ca-
essent curabam per ista videlicet
modum post quam si videbam ipsum
robustum et [...] carnosum
et repletum flebotomabam venas appare[n]-
tes nigras faciebam per duas
vel tres minutiones ipsum de
venis pedum pedum stoma-
ri et spatulis de salvatella pe-
dis sinistri In aliis aut[em] speciebus
melie nullo modo faciebam sed
per continuaciones meas semper
procedebam et bene successit michi
ut multi sciunt qui hodie
vivunt nobiscum Regebam eos
ex parte diete ut brodio galli-
nas et carnium castrati et edi
et arietis unius anni et pullos
et vitella ovorum et pulverem
specierum qui sic fit ℞ cardamomi
ʒ ß meligete cucube an[a] ʒ i
cardamomi ʒ i zaffrani mac[is]

ʒ. j. uncias iiij quartas soli ana ʒ j
terant et cribrent, carnes bro-
dia et omnia alia cibaria cum
isto pulvere dabam, nullo modo
exhibebam eis aves silvestres
neque carnes animalium silvest-
rium potabam eos cum vino
albo clarissimo odorissimo
in quo ponebam tantum de aqua
quantum de primo erat medie-
tas vel eius tertia secundum naturam
vini quod electum ponebatur
dabam sepe decoctionem de ello
quam faciemus in antidotario et secundum
modum dictum illic et cetera
decoctio que fit cum decoctione
in nostro antidotario In omnibus spe-
bus melius sine fuissent ex
sanie aut aliis causis faciebam
post exhibitionem medicinarum vim
cauterium in parte anteriori et duobus
cornibus posterioribus capitis et
profundabam ista cauteria usque ad
os si erat possibile et dimittebam
ea aperta usque ad dies .xl. pro
meo posse ultra hoc tempus
non curabam de hiis sed permit-
tebam ea consolidari et sic secundum
curam istam in omnibus faciebam
Et si aliquod vestigium istius
infirmitatis remanebat post
continuationem ista iterum ad caput
incipiebam quousque tota erit
consumpta et mundificabam secundum
meam possibilitatem

Capitulum xviij de melancolia
ex amore et desiderio repa-
triandi et vocatur ylischi

Hec egritudo appellatur
hillischi quam aliquis in-
currit propter amorem
et sollicitudo similis melie
in qua homo sibi adduxit incli-
nationem cogitationis sue propter
pulchritudinem forme quamdam
et figuras que insunt ei deinde
adiuvat ipsum ad illud desiderium
eius et non sequitur Et quamvis
trahat tamen ab extrinseco necesse
est ut aliquis humor qui aug-
mentatur ab intra cum exteriora per-
cet et humectet et erit melia mul-
tiplicata in quantitate et qualitate vel
quando est et erit frigida et sicca Sig-
na significantia super hanc
egritudinem sunt profunditas
oculorum et corporum siccitas et per-
natas lacrimas nisi cum fletus
ad est et motus continuus palpe-
brarum risibilis quasi aspiciat
ad pulcrum delectabile vel audi-
at rumorem de eo quod delectat
aut letificat et eius anhelitus
interdum est plurimus interscisus
et extensionis et alteratur dispositio
eius ad risum et fletum cum au-
dit cantilenas amoris precipue
cum fit rememoratio tripudii et
elongationis ab eo quod diligit
et sunt membra eius arefacta
et palpebre eius sunt magne
propter vigilias et eius pulsus est abs-
que ordine et alteratur dispositio pul-
sus manifeste cum fit rememo-
ratio eius quem diligit precipue et cum
obviat ei subito et ex pulsu
medicus ingeniare debet super
cognitionem eius quod diligit et sic
ex hoc causam infirmitatis habebit
ad curam ipsius et ingenium est
tale Cum medicus pulsum
tetigerit rememoratur plura
nomina rerum et morum et mulierum
coram infirmo et ipso audiente
hoc faciat multotiens tangendo
sibi pulsum infirmi, cumque sen-
serit diversitatem in pulsu propter
rememorationem nominis vel fi-
gure vel loco aut regionis aut artis
in qua operatur aut generis et
peregrini aut socii vel familiaritatis peregrini
sciat quod illud est id quod diligit

ingeniet tunc in acquirendo il-
lud si est possibile per acquisitionem
illius status curabitur. Cura eius
talis erit primo exhibeantur ea que
inducunt sompnum ut est dya-
papaver in quo ponatur crocus et
ebrietas est valde utilis in hac
causa, occupat enim cerebrum et delet
malas ymaginationes et purgat
ipsum cerebrum a superfluitatibus et al-
terat eius dispositionem. Sint continue
coram ipso mulieres et astantes
et vetule que confortant infirmum
in contrarium sue ymaginationis et avo-
cent ipsum ab amore alterius ab
eo quod diligit et vituperet id quod
diligit narrando de dilecto vel
ymaginato feda et turpia et
ex parte persone et morum, nam vetu-
le cum suis sagacitatibus propter hoc fa-
ciunt facere hoc et propter hoc earum
presentia in hoc casu est valde uti-
lis. Coram eo fiant cantilene et
solacia et mittatur ad coytum di-
versas mulieres que a vetulis et ab-
stantibus multum laudentur de for-
ma et figura et moribus. Exci-
tet paciens ad discursum hinc
et illuc equester et pedester
cum iuvenibus et mulieribus in quibus
delectetur, nam omnia ista remo-
vent mala ymaginationes et cogi-
tationem inductam ex amore. Col-
locetur in loco luminoso et non obscu-
ro, nam obscuritas preparat ipsum ad
sollicitudines que sunt prima intel-
ligentia et disponunt infirmum ad
pravas cogitationes et ymagina-
tiones quod malum est et inconveniens
in tali infirmitate. Nutriatur ex die-
ta dicta in capitulo de melancolia et ex
ex lacte caprino et farina ordei
et avene que cibaria condiantur
cum pulvere specierum dictorum supra et
de electuariis dictis ibi. Potetur
vino albo limphato ut dixi

et confortet cor et cerebrum et totum
corpus cum electuariis dictis. Balneetur
sepe post digestionem in aqua
tepida decoctionis florum camomille
melisse et ungatur caput et totum
corpus oleo de nenufare rosarum
et anetino et de salice, et humi-
dificetur cum rebus dictis si necesse fuerit
et si comode fieri posset sicut
dictum est in melancolia. Si vero ex
desiderio reparandi contingeret
hec melancolia et modus huius infir-
mitatis non requirit aliam curam
nisi ut inducatur paciens ad re-
parandum si sibi fuerit possibile. Si autem
non fuerit possibile curetur ut dictum est
in cura melancolie ex amore.

Capitulum xix de melancolia in qua
homo fugit amicos et deside-
rat non esse cum aliis et est
instabilis et vocatur cucubuth

Hec egritudo vocatur cucubuth
ad similitudinem cuiusdam
animalis natantis super aquas
quod super eas movetur diversis
motibus absque ordine et habet hanc
naturam quacumque ~~homo~~ hora accidit
ei aliquid novi fugit ab eo de-
inde apparet hoc animal et incipit
apparere et nominatur hoc animal
apud laycos guarda spissos
et reperitur ut plurimum in aquis
stantibus. Fit autem ex colera adusta
et melancolia et apparet et manifestatur
plurimum in februario et mar-
cio. Signa eius sunt quia pa-
ciens diligit fugere ab hominibus
vivis et desiderat mortuis appro-
pinquare et tempore advenient ei
~~melia~~ mala foraciones (?) et fugit
diem et noctem desiderat et oc-
culta libenter et totum istud acci-
dit ei diligendo solitudinem
et fugere ab hominibus et non quiescit
in uno loco una hora sed continue

disturrit huc illuc et ignorans
quo vadat cavendo se ab ho-
minibus ymmo quicumque non cavet se
ab eis negligens penitus illud
et parum ~~disturrit~~ discernit
illud quod videt et ei fit presens
et est in ultimo stratie et solli-
citudinis quermonie et cautele
et color faciei citrinus lingwa
eius sicca et est sitiens et super
crura ipsius apparent ulcera que
non consolidantur et causa eius est
materia melica corrupta currens
propter motum pedum et laborem cru-
rium ad ipsa vulnera et omnia mem-
bra eius fiunt arida propter labo-
rem et ieiunium et propter sollicitu-
dinem exsiccatur corpus finaliter
Cura eius est ut regatur tu tpa
ta et bona dieta et cibis inbedili
et optimo potu de quibus supra
fecimus mentionem Balneet se
pe in aqua decoctionis rosarum florum ca-
ni et salicum et violarum et specialiter
post prandium digestione prima
completa Ungatur caput eius
continue ex oleo rosarum et oleo de
salice et de papavere Bibat sepe
sepe syrupum de nenufare vel
syrupum de papavere cum aqua decoc-
tionis zucari seu epithimi et nenu-
faris Et confortetur caput ce-
rebrum et cor cum electuariis dictis
supra capitulo de melia Bibat in
vino aqua decoctionis zucari nenu-
faris et violarum Purget aliquando
cum yeralogodion vel pillulis
stomaticis alkindi vel pillulis fe-
tidis seu cum decoctionibus dictis
supius Fiat flobotomia in salvatel-
la pedis sinistri si vene reple-
te fiunt vel appareant menstrua
aut emorroydes si sit possibile
In fine fiat cautela si videtur
tibi ipsa enim ultima sit in cura
istius melice et specialiter post purgationes

Capitulum xx de stoliditate et amencia et h...

Hec egritudo est que fit propter lesio-
nem factam in ventriculo me-
dio cerebri in quo vigent
cogitatio et ymaginatio similiter
et permixtio sensus seu alienatio
sensus ut in febribus fit quando cum aliis
malis signis mortem significat
fit et alienatio seu permixtio
sensus absque febre et tunc est species
melie et quamvis hee infirmitates
fiant in cerebro et in eodem ventricu-
lo cadit tamen inter eas differentia ma-
nifesta nam alienatio seu permix-
tio sensus fit in febre et aliquando absque
febre et est ledens operationes cogita-
tionis et existimationis secundum mutationem
seu additionem malam stoliditas
et amentia sunt absque febre semper
tamen ledunt operationes cogitationis
et existimationis secundum diminutionem aut
destructionem et appellatur hec le-
sio fatuitas vel infantilia Causa
autem huius egritudinis est frigiditas pu-
ra aut frigiditas cum siccitate
comprehendens super medium ventriculum
cerebri per longitudinem spacii aut
frigiditas plantata dominans illic et
quod hec egritudo fit ex frigiditate et
non ex calore est quia ista egritu-
do non est nisi diminutio et destruc-
tio spiritus moventis operationes cogi-
tationis et ~~spiritus motus~~ existimationis
et memorie nam calor mo-
net cogitationem et spiritus et motus
adiuvat caliditatem sed superfluitas
impedit caliditatem et motum in
permixtione sensus est contrarium et
fit ex contrariis causis Signa sto-
liditatis et amencie sunt quod desiderat
esse cum pueris et uti operibus
puerilibus et quandoque cum eis et ridet
de rebus quas facit et letatur
sic puer et fit piger et male

et male corrigit et aliquando tacite
moratur et perinsistet cum fustibus
et manibus in terra et in aqua per-
mixtio vero sensus fit aliquando cum
febre et aliquando sine febre et fit ex cau-
sis facientibus melancoliam vincentibus
super cogitationem cum caliditate et
propter hoc ponit infirmum mobi-
lem et velocem ad operationes
cogitationis non rationabiles Cura
stoliditatis et amentie est calefacere
cerebrum cum electuario de musco quod
sic fit Recipe musci ʒ ss cardamomi
liquiritie ʒʒ garyophyli piperis longi ana
ʒ v cinamomi ʒ iii ligni aloes
ʒ i croci ʒ ii misce fiat unum con-
ficiantur cum zucaro vel cum melle
electuarium hoc valet ad debilitatem
stomachi et cordis et inflationem
et ventositatem et confortat cerebrum
et ipsum datur sero et mane ad mo-
dum castanee Aliud ad idem Recipe
ʒʒ ʒ ii galange ʒ iiii macis
coralli ossis de corde cervi mar-
garitarum perforatarum et non perfora-
tarum garyophyli ana ʒ i macis spice
croci ana ʒ i cinamomi ʒ i ʒ ss
liquiritie ʒ ss conficiantur cum zucaro
vel cum melle conforta cor et
cerebrum et valet precipue ad omnes
passiones istorum membrorum et
precipue si fiunt propter debilitatem vel de-
fectum aut propter frigiditatem ponatur
omnes tales adiacentium in loco
luminoso Consolationem faciant cum
amicis et fidelibus qui eos con-
fortent solacia et cantilene
multum conferunt in hoc casu similiter
et in sequenti Ablucio pedum cum
flore camomille et mellilotu et ane-
to et similibus est valde utilis
in omni specie melancolie et alienationis
Cura permixtionis sensus si fiunt
cum febre vel cum febre curatur per curam

febris si autem fiunt absque febre curatur
per curam melancolie dictam superius
cum fiat ex eisdem causis et quo-
ribus intentionibus in medium cerebri
ubi viget cogitatio et existima-
tio Dieta et potus non variantur
a dieta et potu dictis in melan-
colia cum fiunt absque febre purgetur
cum eisdem medicinis dictis illic
si fuerit necesse fiat flebotomia de
salvatella pedis sinistri que
est inter anularem et auricularem
Post purgationem non obliviscaris
cauterium quod fit in medio capitis
in isto casu valde utile et bonum est

Capitulum de mania canina
et vocatur demoniaca

Vocatur communiter passio hec
demoniaca propter puterem
accidentium fit autem ut a colera
adusta in qua vincit caliditas
accidentalis aut a melancolia adusta in
qua dominatur accidentalis caliditas et
non ex alia materia fit autem
in mulieribus ut plurimum ex reten-
tione menstruorum in condarum in ve-
nis matricis ex quibus eleva-
tur fumi moventes ymaginationem
et cogitationem adeo quod visa
sentiunt in preterito sive fuerint vo-
lata sive non et inducunt pacientes
ad narrandum de futuris et etiam in-
ducunt eam ad loquendum varios
lingwagios et quod plus est litteraliter
etiam si nunquam litteras audive-
rit fit etiam ex spermate retento
in matrice quod conversum est per
corruptionem et longitudinem temporis in
venenum a quo fumus venenosus
elevatur et movet diversimode
cerebrum ymaginationem et cogit-
ationem et existimationem ita quod
inducit pacientes ad inventiones
easdem ad quas mestrua retenta

inducat ut supra dictum est et hoc
ut plurimum contingit viduis et mo-
nachalibus et virginibus habilibus
ad coitum cum tempus coeundi fu-
erint. Contingit et multociens quod
ab istis superfluitatibus retentis ele-
vatur fumus venenosus ut sperma
per membra nervos et lacertos et indu-
cit in toto corpore rigorem tremo-
rem et frigus absque febre et fastidi-
um et dolorem capitis et vigi-
lias et tenebrositatem oculorum et
similia. Signa manie et pas-
sionis demoniace, prius inpo-
nemus differentiam inter maniam et
frenesim et melanchiam, ad frene-
sim semper consequitur febris continua
et ad omnem apostema quod putrescit et
specialiter in intrinsece et quod sit in
membris nobilibus sequitur febris et
hoc vult Avicenna filio iiii capitulo
de litargia. In finali de signis
litargie, sed ad maniam et melanch.
non sequitur febris nisi paucius et
raro. Inter maniam et melanchiam
distat differentia, quoniam mania semper
fit ex materia colica vel melancholia
adusta in qua caliditas extranea
vincat et domat et propterea apparent
signa frigoris et audacie et in-
stabilitatis et desperacionis magis
et maiora quam in melancholia. Me-
lancolia vero fit ex omni materia
adhusta. Passio demoniaca de-
monium et superstitiosus et capaci-
tas eius fiunt cum cogitacione
et quiete spacio aliquo deinde cum
movetur et loquitur incipit rati-
nari cogitacio propterea cum iratur
super eum non est possibile evadere
ex eo neque facere silere ipsum et est
extimacio in ipso vehemencior
et color ad nigredinem declinior
et sompnia deteriora et vomit aliquid
acetosum aliquid bulliens super

terram. Si autem maniaca fuit
ex cola adusta fiunt permuta-
ciones ad conceptionem et yroa velo-
cius et cum recedit ab ea non recor-
datur conceptionis et odii sicut
recordatur eius. Primus autem in-
movetur eius quies et multiplica-
cio motus et yroa et agitatio et
omnis furor et instabilitas. Eius
autem que fiunt propter menstruorum rete-
cionem aut propter aggregationem sperma-
tis scitur per narrationem infir-
mi quia menstrua non purgat
et quia abstinet a coitu et qui
delectat in verbis et operibus pertinen-
tibus ad coitum et quod quiescat
quando coram eo secreta tractant
et diversa verba coitus et luxurie. Cum
materia fuit cola adusta et sta-
tim removeat capilli propter posse
et iungat totum caput cum oleo
de nenufare et oleo de papavere
nigro cum succo lactuce in quo
sit aliquid aceti. Fiant fricaciones
pedum cum aqua decoctionis foliorum
salicis florum camomille et rosarum rubearum
et humectet caput oleo cum lacte
mulieris lactantis puellam et oleo
de salice, post quiete fiat flo-
mia de vena que est inter in talo
que vocatur saphena aperientur
emorroydas et provocat menstrua
et provocacio et apercio valde
utilia sunt in cura ista ut apparet
per ii supius. Purget si est possibile
cum decoccione que sic fit: Recipe se-
ne epithimi ana ℥ i prunos
℥ ii bulliant in aqua et coletur
et cum ℥ v vel ut v illius decoctionis dissol-
vatur ℥ ii manne et detur infirmo
fiat usque ad apricionem omni die vel
in duabus diebus semel eliste
quod sic fit: Recipe sene epithimi ana
℥ ss polipodii ℥ ii blete m
i pistantur et bullian in aqua
recipiatur de aqua illa lb. i cum

dissoluatur ℥ ij mane et ʒ iij
olei violacei ℥ et ʒ ß salis coletur
post dissolutionem et supponatur
Alia decoctio ad idem ℞ mira-
bolanorum indorum ʒ j et ß sene epithi-
mi ana ʒ ß prima nocte pi-
stantur et bulliantur in aqua
coletur et in ℥ vj vel vij illius aque
dissoluatur ℥ j mane et ℥ j si-
rupi violacei et detur ana diem
potetur usque ad finem feruoris
cum aqua que sic fit et non cum
alia re ℞ nenufaris seminis lac-
tuce ana ʒ papaueris ʒ ß zuccari rosati
℥ iij prunorum siccorum ℥ iiij ordei
℥ j et ß bulliant in lb. ij aque
donec v remaneat coletur
et sumatur Ad idem ℞ granatorum
dulcium vel vel vinosorum ana ʒ ij
seminis lactuce ℥ j papaueris ʒ
ß zuccari ʒ ij prunorum siccorum
℥ iij bulliant in vj lb. aque
donec j consumpta fuit coletur
et sumatur et detur in fine hora
potationis semper Ad idem
℞ ordei ℥ iij prunorum siccorum
℥ iiij papaueris albi ℥ ß zuccari
℥ ij bulliant in viij lb. aque
donec j lb. fuit consumpta co-
letur et resumatur Cibetur cum
lactuca cucurbita portulaca conditis cum
agresta et vino de granatis et cum
cum cibariis factis ex farina or-
dei auene et paganice et mi-
lio in quibus agresta et vinum
de granatis ponant et hoc usque
ad finem feruoris Si autem
nimia debilitate laborauerit
cum carnibus edi et pullos al-
tilis cum blitis portulaca cucurbita et
lactuca nutriatur Si autem materia
melancolica adusta fuit in ea pre-
dat cum confortatiuis caput et
prouocatiuis sompnum ut dictum
est et aperiantur emorroyde
menstrua et fiat clistera et apto

saluatelle et saphene ut superius
ß et prouocatiue sompni multipli-
cent papaueris et nenufaris et gra-
num j opii vel plus si fuit narcu-
ancta et potus non variantur
a superdictis Mundificet cum de-
coctione que sic fit ℞ mirabolanorum indorum
℥ j citrinorum ʒ j sene epithimi
ana ʒ ß pistant et bulliantur
colentur et in ℥ iiij illius decoctionis
dissoluatur ℥ j medulle cassiefistule
et colet et detur ad diem post
mundificationem et alterationem cautum
in uice capitis valde utile est
et narium Si non contingeret hec
egritudo propter menstruorum reten-
tionem seu propter sperma corruptum
et congregatum in matrice prouo-
centur menstrua cum apertione
saphene vel cum memoratis quas
in capitulo de retentione menstruorum
dicemus Si autem fuit propter sperma
corruptum excitetur ad coitum
si est possibile quia hec via melior
et nobilior Si autem ad coitum
excitare non ~~passet~~ poterit
quia erit mulier honestatis seu
religionis faciat quod obstetrix
fricet fortiter matricem et uuluam
cum digito indice inuoluto cum pecia
et oleo de spica in quo campho-
ra sit dissoluta et fiat fricatio
fortis ita ut doleat et coqueat
patiens Continue bibat aquam
frigidam in qua ponat syrupus de
nenufare seu de papauere vinata
ex lactucis portulaca cucurbitis et si-
milibus et non ex carnibus nisi in
ultimo debilitatis fuit sicut quod de-
ctum est supra Comedat sepe
dyapapauer mixtum cum zuccaro
rosato et post illud bibat aquam
neri frigoris Cumque supponat
candela inuoluta cum pecia que
pecia ligata sit cum filo firmiter
circa candelam et imbibita in oleo de
spica vel de lilio in quo dissoluta

sint ta grana immisti vel abre
valet mirabiliter in hoc casu et suf-
focatione matricis et in omni passione
in qua ea contrahitur ex men-
struis retentis vel ex spermate
corrupto et retento. Et debet
caput candele extra vulvam ligari
cum filo et duplicato ne intraret
tota candela matricem ut pos-
sit extrahi omni hora ad vo-
luntatem pacientis et medici et hec
candela quasi continue usque ad
perfectam liberationem intra vulvam
et matricem debet morari et cum
ea os matricis fricari et trahit
eius matricem ad inferiora et sper-
ma corruptum eiciat et resolvet.
Alia ad idem. Recipe agni casti et
iii. intillos [illegible] fiant perfecte
et non cribentur et incorporentur cum
melle crudo non despumato
et fiat electuarium. Hec enim electuarium re-
movet melancoliam et passionem
demoniacam contingentem ex sper-
mate corrupto in mulieribus vi-
duis et virginibus et religiosarum
et aliis in quibus talis reperitur
causa et etiam que contingit ex
menstruis retentis. Et propter
hoc destruit capitis gravitatem
frequentem que contingit in mulieribus
et decrepitis et in omnibus mulie-
ribus in quibus frigiditas membrorum et
capitis contingit ex causis supra-
dictis et in omnibus istis mirabiliter
confortat appetitum. Datur mane
et sero cum itur dormitum ad
modum nucis magne et post id
bibitur aliquid vini lymphati
secundum medicum. Et si adiuvari
vis pone in hoc electuario ma-
cellie operatur contra epilensiam.

Capitulum xxvi de corruptione ymaginationis et memorie et

Fit autem a materia colerica vel
melancolica vincente in parte an-
teriori ut frequenter quantitatem et
qualitatem aut secundum quantitatem
tantum. Si corruptio memorie fit
propter dominium frigiditatis in parte pos-
teriori aut propter dominium frigiditatis
simul cum humiditate vel siccitate. Sig-
na corruptionis ymaginationis
sunt quia ymaginatio quod non est
neque fuerit et videtur ei quod
videat res quales non sunt in vero
et debilitatur ymaginando res
ymaginabiles neque videt vi-
siones et sompnia vel pauca et
obliviscitur ymaginando formas
sensatas qualiter sunt neque y-
maginatur eas et si ista fuerint
cum vigiliis et motu et instabilitate
a siccitate fit. Si vero cum sompno
et pigritia cum visionibus pluribus fit
absque recordatione fit a frigiditate
simul si fuerit cum siccitate lingue
et oculos vertit super siccitatem significat.
Si vero cum humiditate super humiditatem.
Signa corruptionis memorie sunt
quod non recordatur et si est cum sic-
citate non imprimuntur in memoria ali-
quid et sunt ibi vigilie et insomp-
nietas et est ibi conservatio rerum
preteritarum non bene servant res in momento
brevis hore. Si autem fuerit cum humi-
ditate fit sompnus profundus
vel subeth oblivio preterita non
servat et forsan servat in momento
hore et est cum pigritia et immobilitate
et ut verius loquar semper est
cum oblivione. Cura corruptionis non
ymaginationis est ut si materia
est talis ut primo fiat flebotomia
de vena cephalica et ut cotidie
infricetur pars anterior cum rebus
confortantibus partem anteriorem et
fiat unctio cum oleo de nenu-
fare et oleo rosarum mixto cum ali-
quantulo aceti vel cum oleo de salice
seu oleo violato in quo sit ali- aqua mandragore et
quid opii in modum grani ordei
et aqua aceti dissolutum cum

menis dictis ca° de ca° de
mania vitetur et potest ut dictum
est illic Si vero materia fuerit mela-
colica adusta vel non adusta
fiat ut dictum est in ca° de me-
lancolia facta ab humore melancolico
Sed attendendum est hic quod cliste-
rium lenitivum quod fit in ca° superiori
de mania in istum utile est et
necessarium et est conveniens si pos-
sint omni die vel in duobus die-
bus semel introducantur sompnum
cum rebus dictis superius prosse et
mutatur et potetur ut dictum
est superius Cura corruptionis
memorie si autem ibi fuerit sop-
nus profundus ut subeth et obli-
vio curetur ut diximus ca° de
subeth et oblivione cum quei-
bus et necessarium est ut cauterium fi-
at in parte posteriori usque ad os
in isto casu Si autem ibi fuerit
furiositas et oblivio mo-
mentanea quod sequitur specialiter intro-
ducatur sompnus cum oleo de spa-
ne et oleo de nenufare et comme-
dat sepe de dyapapaveris et medi-
cetur iste cum pilulis et yerys
dictis ca° de melancolia melius
potetur iste ex bono vino
et clarum odorifero mixto cum aqua
et nutriatur ex brodio gallinarum
et carnium edi et castrati et aliorum
animalium Et comedat pisces
et pincas mundatas et vitella
ovorum et olus feniculi et borragi-
nis Et sompnus introducatur
et quies Credo etiam quod ebetas
in isto casu valde utile esset et
bona quia humectat cerebrum
et ipsum a superfluitatibus mundificat
et hoc vult Avicenna fen tertia ca°
de regimine aque et vini Sit
autem corruptio ymaginationis
in sompno ita quod homo surgit et
facit ea que in vigilijs faciebat
et loquitur sicut in vigilijs Et cuius
cura est ut cura corruptionis
memorie in sompno et plus quia
in ista cura hora noctis vel sop-
ni in qua homo loquitur vel sur-
git et operatur in sompno ut in vigi-
lijs debet primus ab astantibus
hora accessionis cum virgis sub-
tilibus fortiter verberari tam diu
quod excitetur et cum primus exci-
tatus fuerit post excitationem itum
bis vel ter cum eisdem virgis
percuciatur ita ut manifeste se-
ciat dolorem fiat hoc omni
nocte quia per istam viam cito cura-
bitur post mundificationem et humorum
purgationem si deus voluerit Et
convenit ut observet dietam
et omnia dicta ca° de melancolia
et dictum est de destructione siccitatis
in cerebro et toto corpore et humoribus

Cam xxiij de egritudine in
qua homo palpitat et vocatur alue

Ista passio ut plurimum fit
ex multiplicatione replemonis
in lacertis nimis et venis que
facit lassitudinem propter quam ac-
cidit ut vene extendantur
et fiat obstitatio et aliarum apero
na ex materia replente venas
et membra et ex materia mala
contenta in stomacho elevantur
vapores et fumi qui membra
perveniunt superiora et faciunt ea
moveri motibus istis varijs et
diversis et fiunt iste dispositiones ali-
quando cum rubedine faciei et appa-
ritione venarum et alijs non et ista
egritudo in homine sequitur replemonem
Cura cuius talis erit primo
si vene apparuerint et facies
fuerit rubea ut fiat flebotomia
de cephalica Et comedat
carnes coctas conditas cum
agresta et berberis et vino de

granatis et aceto et lentes ex
corticatas et tisana facta de
panico et milio, et bibat vinum
album non multum mutabile aquo-
sum limphatum. Si aut facies
non fuit rubea neque vene
apparuerint in oculis neque in facie
purget cum pillulis cochijs de
quibus recipiat ʒ ij vel ʒ j et h
sero et non cenat. Nutriatur
ex cibis dictis conditis cum pipere
longo et vino narrato, factis
mundificationibus decoctis pacienti
ad masticandum acorum que ut
dicit Avicenna libro iiijo capitulo isto
de proprietate curat hanc infirmitatem
et ypocras curat ipsam cum potu vi-
ni boni odoriferi limphati
secundum medietatem particula vij aphorismorum
ubi dicit aliam ostracoo vini
bibitum mensuratiue soluit egrotum
etc. per mensuratiue intelligit quod
tantum sit ibi de aqua quantum de vi-
no. Capitulum xxviij de apoplexia

Apoplexia est ociositas mem-
brorum a sensu et motu propter
opilacionem contingentem in ven-
triculis cerebri et in cursibus vel me-
atibus spiritus sensibilis et motiui.
Fit aut semper a materia humida quod
alij percipitur causa secundum plurimum
fit a materia humida frigida et ista
materia aut est opilacio meatus
et vias per quas descendit spiritus
ex cerebro ad nervos et membra et
hoc fit subito aut est opilans
vias et meatus per quas transeunt
spiritus ex arterijs et venis ad ce-
rebrum et ventriculos et hec opi-
lacio aliquando appellatur clausio
et hoc propter cum frigida qualitas
si predominatur in substancia cerebri et
suis ventriculis ex aqua causa ex-
trinseca vel intrinseca que est con-
stringens meatus spiritus ut priuas

debitas transire non possint ad
nervos et membra aliquando appellatur
repletio et talis repletio dicitur fieri
et esse aliquando cum apostemate et alij
absque apostemate et istud fit secundum
plurimum scilicet quod hec egritudo habet
fieri a repletione humorali absque
apostemate et eius modi illacionis vel
species sunt iij ut vult ypocras particula
secunda amphorismorum et G super eodem amphorismo
et Avicenna libro iijo capitulo de apople-
xia dicunt enim si apopleticus
spirauit dure et angustiose et
summa habuit an os passio erit
fortis. Si vero actio inspirandi
diuersa fuit et absque ordine et alij
quieuerit passio erit debilior
prima. Si vero actio aeris et emissio
ordine aliquando retinuerit passio
erit debilior primis in qua si me-
dicus recte et sapienter considerauit
poterit medicinaliter operari. Con-
tingit alij ut narrat Avicenna
eodem capitulo ut homo incurrat
appoplexiam et non sit differentia inter
ipsum et mortuum et hoc est quod in
talibus non apparet anhelitus secundum ypocras
pulsus non integre cadit et
videtur per hoc quod calor naturalis
vel meatus in eis non indiget an-
helitu magno neque euentacione
ad expulsionem vaporis fumosi
ase et illud accidit propter frigus
dominans super naturam super totum corpus
aut super cor. Ideo precipiunt philosophi
quod in tali casu differatur sepul-
tura et non solum in isto casu sed
in omni casu ambiguo de morte
debet differri sepultura secundum sentenciam
philosophorum usque ad lxxij horas ad-
minus. Dicas item quod omnis apoplexia
usque ad dies vij ad plus aut
quieuerit ad mortem aut ad vitam
mutatur aut ad paralisim partis debi-
lioris et hoc vult Avicenna eodem capitulo

si g° ita est appz ma° si appo-
plexia conitur ad pte dextra
q3 n̄ru ptis dextre in pte sinis
tra ortu h̄eant cu pos sinistru
debilior sit n alit' dextra Sig-
na appoplexie trahunt ut
plimu adria inter subeth
z appoplia na appopleticus
clamat mugiendo ut boues
faciut z cu maxia angustia
z dusste eueuat z fit subito
z cadit ut epilenticus sz i subeth
no fiut ista ymo fit gradatim
subeth z ē subeth sopnus gra-
uis psundus ita q3 no possut
oclos ullo mo apire Iterum
sm plimu appoplias antecedit
vtigo z scothomia z sda capi-
tis z inflaco venas gule et
ocli z tenebrositē uisus z tremor
i toto corpe z sudor denaui i
sompno z gūitas z pigicia
Et mra auccdens appopliam
multonos est plena resoluci-
bus multu varijs z dus z eius
sba sit spissa z cius color lac-
teus ul pallidus Et si cu apo-
stemate fiut est cu se z ca
se auccdit z rubedo facici z
oclos z inflaco z apancio cu
replone venas frontis gule
z tocius facici Si aut absq3 se
fiut z no fiut ex sanē tunc
color facici z oculos z frotis
est albus z auccdunt eam utigo
z pigicia z hmorositas nari
um z oclorum z palati Inter
appoliam epilensiam z palisi
restat dra hmā appopletica
epilentica z palitica quenuit
i vria passios z loco Conueit
unde in quo differunt epilen-
tici rre hore afflicios appople-
tici dicant qz tone interpolla
cos no palitici qtinue auittut

sensu z motu tocius corporis
ul i aliqua pte, Alij duo no
z in capillis suis manifesta
dria z Cura cu omis appo-
pleticus sit absq3 motu z sensu
no requitur cura cius nisi
ut curet dispositio facici et
oclos z anhelitus z habitunos
tocius corporis que si replom
signt cu habundancia cali
tatis i mā fiat z statim flo-
ma de venis cephalicis
in manibus seu i curuatura bra-
chij z tantu de sangne ex-
trahatur qntu possile est
z post flomiam fiat clistere
tale Rx colloqntida agarici
centaurec mellilotij sacados
blete an ℥ j pistant z bul-
liant in aqua de illa aqua
accipiatur lb j cu ℥ iiij mell
z olei com ℥ iij sal ℥ j misce-
ant simt z iterum reducant ad
ignem z cu bullierint colet
z cu hec colatura fuit tepida
supponat cu clisteri, z ret
multonos cliste q3 moneat
pacinos z senciat tuc in ore
infirmi ponat ℥ j z h electua-
rij de anacardis q3 faciemus
in tractatu de palisi Nullo
bibat vinu sz sit qtentus in
aqua mellis que sic fit Rx
aque lb iij mellis ℥ iij bul-
liant aliquntulu simt z colet
Cotentus sit in succo ordei et
spelte z auene z aqua cicios
usq3 ad dies v ul in brodio
pullos z carniu edi ul galli-
ne, z no bibat vinu nisi pt9
longu tempus z cu bibit sit
albuu debile aquatu Fiat
gargarisnata cu oximelle
squillitico seu qposito z aqua
decoc, ysopi z yreos, puore
stimulos tum ello al z pipe

Si aut hui(us)mo(d)i cu(m) fri(gi)d(i)te fuit ita
fiat statim clist(er)e q(uo)d sic fit R(ecipe) (th)e(riacae)
hgarici colloquintid(e) elli(bori) al(bi) ce-
tauree minoris an(a) ʒ .i. ʒ .ß. mellilot(i)
blete sticados poli(i) an(a) ʒ .ij. .j.
pistent(ur) et bulliant(ur) i(n) aqua co-
let(ur) et accipiat(ur) de colatura
illa ℔ .j. et misceat(ur) cu(m) ʒ .iiij.
mellis et ʒ .iij. olei et ʒ .j. .j. salis
reducat(ur) hoc totu(m) iteru(m) ad igne(m)
et bulliat(ur) et colet(ur) et cu(m) tepidu(m)
fuit supponat(ur) et iteret(ur) tociens
q(uo)d redeat et loquatur Si tame(n)
p(ost) hoc non redit et loquat(ur)
uel moueat(ur) et senciat mor-
tale est et erit signu(m) mortis fi-
ant fricaciones p(o)st clisteria i(n) pe-
dibus et cruribus cu(m) sale et aceto
et sint fortes Unga(tur) caput eius
cu(m) oleo de spica in quo dissolu-
ta sint castoreu(m) et euforbiu(m)
fiant gargarismata cu(m) oxi-
melle squillitico et aqua decoc-
(tionis) ysopi sticados ysopi y(e)reos po-
lij Sternutaciones fiant cu(m) eu-
forbio pipe(re) et ell(ebor)o al(bo) ul(tra) cu(m)
aliquo istor(um) sternutat(ur) et poterit
ut dictu(m) est sup(er)ius Cu(m) uero
incepit os ap(er)ire ponat(ur) in o(r)e
infirmi ʒ .j. ʒ .ß. elli(bori) de andacr-
d(i)s et bibat aqua mell(is) p(os)t(ea) il-
lud Purgetur sepe cu(m) crocis
fuit et fiunt obediciones op(er)ationibus
medicinalibus et memo(rati)ones dict(orum)
ca(pitul)o de ep(i)l(en)sia et regat(ur) ut dictu(m)
est usq(ue) ad finem ut diximus
ul(tra) diceremus cap(itul)o de palisi Se-
pe omnis apopleticus p(er)ue(n)it
ex eo quacu(m)q(ue) ca(usa) fiat postq(uam)
ad obediencia(m) et rem seu elec-
tionem redierit cu(m) medicinis quas
in ca(pitul)o de palisi dictu(ri) sumus
Si aut p(er) ista non curaretur
neq(ue) rediret ad intelligencia(m)
fiat hoc remediu(m) accipiat(ur)
patella erea ul(tra) sartago et
inflamet(ur) p(er) se in igne ita

q(uo)d rubeat et ponat(ur) cu(m) sup(er)ficie
cut(is) capit(is) ita q(uo)d capilli ura(n)t(ur)
et calefiat locus ualde Exsiccat
enim hoc mat(eriam) capit(is) et co(n)fortat
caput et neruos et excitat ep(i)-
lenticu(m) et totu(m) illud dixim(us) in
isto ca(pitul)o et cau(terium) Sed nos no(n) fecimus
unq(uam) neq(ue) exp(er)imentu(m) mostra-
uit nob(is) hoc i(n) ueritate Sed uisi sup(er)
longo t(em)p(o)re et uisitatu(m) est apud
nos facere tria cauteria in capite
in cura istius infirmit(atis) quando
remedia dicta no(n) co(n)ferunt
~~unu(m)~~ unu(m) i(n) medio capit(is) et duo
in posteriori p(ar)te sub duobus cor-
nibus posterioribus capit(is) et bene
succedebat nob(is)

Ca(pitulu)m xxi de palisi

Paralisis dicit(ur) mollificacio
vni(us) p(ar)t(is) ul(tra) plu(rium) vbicu(m)q(ue)
fuit et dicit(ur) p(ro)p(ri)e mollifi-
ca(ci)o mediet(atis) corpor(is) toci(us) s(ecundu)m
longi(tudi)nem seu mollifica(ci)o toci(us)
corpor(is) ac(ti)ue me(m)bri et lingua
et cap(ut) totalit(er) sana remanet
Palisis fit a materia ul(tra) a p(ar)te
opilante radices et capitan(e)-
norum uenienciu(m) ad membra
paliticata ul(tra) mollifica(ta) fit ex
a remocione spondilium de loco
et est mortifera p(ro)pt(er) impedime(n)tu(m)
q(uo)d inducit in anhelitu(m) fit et
ex cau(sa) p(er)cussione ul(tra) uulne(re)
aut fit ex cau(sa) p(er)cussione uel
vulne(re) ita q(uo)d lesio no(n) co(n)tingat
neruos ul(tra) q(uo)d lesio non ueniat
ad p(ro)fundit(a)tes neruor(um) seu radices
inqua(m) cu(m) d(icitu)r Signa palisis
fte a cau(sa) p(er)cussione et uulne(re)
ipa ca(usa) sig(n)at et ex quia ipa pa-
lisis que fit ab ist(is) causis subito
fit Que no(n) ab a p(ar)te ul(tra) ab
habundancia seu multiplicacione
me(n)te humoralib(us) fit significat(ur)
p(er) accessionem stupor(is) et tremor(is)
membri et formicacionem ul(tra) alteracionem

sensibilem in membris et magis pa-
lisis et eius cum sit color faciei
et oculorum et similitudo totius corporis
quod si fiunt alba et absque vero
manifestis et cum similitate molli et
pingui frigidam cum sit Si vero
cum rubedine et apertione venarum
fiunt et cum similitate carnosa
crassa super materiam calidam
cum similitate sit Sciendum est quod v-
rina palitica naturalis debet esse
discolorata propter occupationem ca-
liditatis naturalis ab habundancia hu-
midi quod impedit colorationem sup-
fluitatis Sed paciens sit colorata
et cum epar et renes fuint debili-
tata propter compassionem ex qua fiunt
non possunt distinguere sanguinem ab
aquositate et sic vrina remanet
colorata ut in opilatione epatis
et ydropisi et hoc vult Almansor
de palisi Sciendum quod palisis que
est cum apoplexia semper est cum febre
et hec est eius differencia inter
alias species Cura istius infirmi-
tatis dubiosa est semper ex quo-
cumque causa fiat et sanatur post
annos xl. Si autem contingerit ex
casu et percussione et vulnere et
profundetur usque ad radices ner-
vorum et post curationem attractio-
nem nervorum et consolidationem vulneris re-
manserit palisis numquam curatur
In principio talis palisis curatur
ex flomia vel ex curatione
vulneris et attractionis nervorum aliter
autem non Sit contentus omnis pa-
liticus usque ad dies xl in potu
aque mellis in qua decoquitur
aqua ysopi et comedat ciba-
ria facta ex farina ordei vel ave-
ne seu spelte Comedat a-
qua ciceris et sanatur si cum febre fue-
rit Si autem fuit absque febre come-
dat alea cocta et carnes gallorum

elixatos cum herbis sc. feni et
carnes pullorum paruorum columbas
assatas et carnes edorum et arietum
vivus anni et castrati et perdicum
et fasianorum et pullorum et galli-
narum et avium degencium in arbori-
bus et in pratis et non in aquis as-
satas et vitella ovorum et carnes
silvestres et herba feni et petrosilini
et borraginis post dies vero
xl aut post duos menses
bibere posset vinum aliquod odoriferum
in quibus ponatur tantum de aqua quan-
tum de vino Purget cum pillulis
fetidis Almansoris que sic fiunt Recipe
pulveris pigre almansoris quam
pigram fecit Almansor tractatu de apo-
stemate stomachi et nos illam quam
facimus in antidotario ʒ x colloquin-
tidorum ʒ v euforbii ʒ ij et ß cas-
toris piperis asse fetide sagapini oppopona-
cis tapsie synapis ana ʒ j cantari-
des minores elleborum ut loco euforbii
sta ana ʒ vi fiant pillule cum
succo rute in quo gumme infu-
dantur Dosis ʒ ij vel ʒ j et ß de
sero absque cena sumatur de
quarto in quartum diem vel de tercio in
tercium et sic procedat usque accipit
de istis pillulis ter utatur in ci-
bariis suis pulvere qui sic fit
Recipe piperis ʒ ij ʒʒ ʒ ß carda-
momi piperis longi cinamomi zedo-
arie ana ʒ j spice zaffram
mac ana ʒ ß fiant et terantur
vngatur membra lesa et radi-
ces nervorum et post capitis et partis
lese .i. sana cum oleo costino
quod sic fit Recipe costi ʒ j piperis
piretri eufor ʒ iij castor ʒ ß
terantur et terentur omnia et misceantur
cum lb ß olei de spica aut de
lilio seu i. s. lb olei laurini
quod melius est et refundetur Diebus
vero quibus quiescit in quibus

pillas non recipit debet reci
pe infirmus die qualibz ʒ. ij
de anacardo qui sic fit ℞
ʒʒ piretri costi nigelle piperis
lon et piperis acori an ʒ. x. men
te rute salvie asse aristol lon
baccarum lauri castor eupsie
sinapis centauree mell ana
cardi an ʒ. v. Vngat eos iste
cum olo ame et conficiant cum
melle dispumato valet appo
pletici palisi et tortue tremori
albaras morsibus scorpionum
et omnibus passionibus frigidis
et spasmo humido cum autem sunt
illico provocat sudorem infirmus et
si sunt et no aufferat sanitatem
eque ab omni medicamine per x. dies
abstineat et observet bona die
ta et potum secundum quod narravimus
de eis die xx. ad eandem curam
redibimus ei Si autem palisis co
tingit a casu et percussione et mol
lificet corpus eius totum aut ali
qua membra eius post illud et
remanet eius mollificatio secundum sua
dispositionem et non minuit tunc non
est ei cura omnino et quando minuitur
et numquam remanet secundum sua dispositionem
tunc curatio eius est ut emplastretur
locus super quem accidit percussio
cum emplastris calidis et vngatur
confinendo cum oleo calidis sic
cum olo de olivis in cuius ʒ. j
dissolute sunt castorei et eufor
bij ʒ. j. vel cum ʒ. j. oli de costo
vel oleo petroleo et similibus
Et fiat emplastrum tale ℞ cere ʒ
v. olei de lilio et de costo an
ʒ. xxx. misce opponatur an
ʒ. v. castorei ʒ. iij euforbij
ʒ ij agregant omnia et fiat
emplastrum super locum percussum vel
super locum lesum hoc emplastrum
ponatur ℞ farine fenugreci

seminis bocum sicce malve mal
ravisci resine amoniaci bdel
lij adipis anatis ce an olei
de lilio quod sufficiat ad inspissan
dum pistentur et incidant frus
tratim omnia et bulliant et lique
fiant omnia simul et colentur cum
fuerint dissoluta et misceat et
fiat emplastrum hoc resolvit super
fluitates et radices nervorum confor
tat sit oleum istius emplastri ʒ iiij
non plus et quantitas cere sit ʒ
ij Scias quod si ex oibus palitico
ʒ. j. asse cum vino calido in aurora
multum confert et si vero infirmus
fuit satis fortis vel melius in cura
palisis quam famis ieiunium et labor
cum sudore Capitulum xxvj de
gravi dormitione et appellatur
subeth et de stupiditate et congelatione
que aperte tenet oculos apertos

Nomine istius egritudinis est
congelatio et appellatur secundum
quosdam dispositio subeth
non vigilativa et appellatur in
per quosdam alios dispositio subeth
vigilativa Fit autem propter eos humo
re melicos dominante in parte po
steriori cerebri Et eos flate sit
et colam invicem equaliter generatis
per viam indigestionis Ea autem indi
gestiones humorum et multiplicationes humo
ralie et talis egritudinis est
tempore quam generat gullositas
et multitudo comestionis et potus
ebetatis Et est sciendum quod quando
humor melicus dominatur appellatur
congelatio quia in qua homo
manet in eadem dispositione
et situ in quo erat hora inva
sionis istius egritudinis na si inve
niet hominem rectum stat recte
aut suppine dormiente vel
vigilantem seu manet usque ad sic

Si uero duo alii humores s. fle-
gma et colera inequaliter habundauerint et
flegma superauerit coleram in commix-
tione appellatur subeth .i. dor-
mitatio in qua homo moratur
oculis apertis absque palpitatione
Signa congelationis sunt quod homo
remaneat secundum habitudinem suam
donec euadit et dolet in uentri-
culo anteriori cerebri quia humor
opilans partem posteriorem cerebri
est frigidus et siccus coartans partem
anteriorem et destruunt sensum
et motum uoluntarium Et si inueniat
hominem sedentem uel stantem
uel in alio situ remanet secundum
illa forma et pulsus eorum est par-
uus tardus rarus paruus propter frigi-
ditatem tardus ex siccitate et ideo
tardius sanantur Cum subeth
ex flate propter diuersas materie
et est cum alienatione et absque fe-
bre et in hoc differt a litargia Sig-
subeth in quo uincit fleg-
ma sunt somnus grauis cum ocu-
lis clausis et obliuio in quo ob-
liuiscitur ingenium et si per aquam
fam excitatur non recordatur
de aqua responsione et pulsus
eius paruus cum quadam latitudi-
ne Signa subeth uigilantie
quod oculi non clauduntur et uigi-
lant et alienantur et auffertur
intellectus et consequitur eos agi-
tatio et est pulsus uelox spissus
et maior est pulsus istius et latior
et tremor cum pulsus habentis
apostema calidum in cerebro Si
autem equaliter fuerit commixtio flegmatis
et colere signa equalia erunt
et omnes tales sunt absque fe-
bre qui autem habent apostema sine
fuerit calidum siue frigidum fuit sed
sunt sine febre Cura si materia
fuerit melica que faciat congela-
tionem tunc fiat clistere tale Rx

blete mellilotti ana manipulum .i. frust-
tim incidatur et coquatur in aqua
et post decoctionem coletur illa
aqua et accipiatur de illa aqua
lb. i et ʒ ß et cum illa colatura mis-
ceatur ℥ ß elli. ni. ʒ ij po-
lipodii et florum camomille et aneti
ana ℥ i ß et sint pistata omnia
ista addantur cum istis ℥ iiii
mellis et ℥ iii olei de oliua
et ʒ i salis bulliant omnia simul
et post bullitionem et decoctionem
coletur et supponatur cum fuerit
tepidum Aliud adidem Rx elle-
bori nigri ʒ ß agarici ℥ ß polipodii ℥
i blete mellilotti ana manipulum i pista
et bulliant in aqua per tempus
coletur et de illa colatura acci-
piatur lb. i et ß in aqua ponatur
℥ iij mellis et ℥ iiij olei de oli-
ua et ʒ ß salis item cum istis bul-
liant aliquantulum postea coletur
et cum fuerit tepidum supponatur
Remoueantur capilli si possibile
fuerit et fricetur pars posterior cum oleo
de spica uel de illo in quo dis-
solutum sit castoreum uel bdellium
seu serapinum et semen cicute pon-
gatur cum pilleis coctis aut
fetidis aut cum yeralogodion
uel cum decoctionibus dictis capitulo
de mania Si uero flegma superhabun-
dauerit coleram fiat primo clistere
secundum quod determinatum est in tractatu
de appoplexia et in omnibus aliis fiat
ut ibi diximus Si autem colera
superhabundauerit flegma in composi-
tione fiat clistere tale Rx blete
mellilotti ana manipulum i. colloquintide
aloes turbith ana ʒ ß centau-
ree minoris ℥ i pistatur et bul-
liant et de illa colatura accipiatur
lb. i et ʒ ß et in illa colatura po-
nantur ℥ iij mellis et ℥ iij olei
et salis ʒ ß et bulliant item et coletur
et supponatur tepidum Fricetur

pos posterior usque ad simcip(ut) et or-
tu inuche cum oleo de spica vel
oleo de lilio in quibus dissolua
mirra bdellium et sarcocolla fricen-
tur pedes fortiter cum sale et aceto
purget cum pillulis cochijs et yera
logodion vel cum pillulis stoatis
alkindi vel cum pig(ra) galieni quia faciunt
in omnibus istis passionibus post
clisteria et mundificationes cautiam si
necessaria et utilia dieta sit ut scrip-
simus in appoplexia et palisi Si vero
materia commixta fuerit equaliter
et mens composita equaliter erunt
respicientes equaliter colam et
flegma secundum suam possibilitatem et exti-
macionem propinqua veritati Si
aut corpus repletum videtur et
facies rubuerit et vene appa-
ruerint in oculis et facie flobotomia
vel ventosacio convenienter erit
racione diminucionis quantitative si
non qualitative / sequitur

Cap(itulum) xxvi de stupore et tremore

Stupor semper fit ex ma-
teria humida cum calore vel frigore
et ut dicit avicenna fit et propter
oppressionem super membrum Sed tremor
fit aut debilitate virtutis non
regentis membrum aut ex potu
vini superfluo vel acuto aut ex-
cessivo flatus et frigiditas super nervos
et membra mobilia Signa stu-
poris ex humiditate vel caliditate sunt
rubedo coloris oculorum et faciei
que trahit ad nigredinem et apertio
venarum cum grossitudine carnosa
et dulcedo quam sentit in lingua et
quod vrina eius colorata est et
spissa et vsus cibariorum et potuum
generancium sanguinem Signa stuporis
ex humore frigido flatico sunt
mollicies totius corporis et albe-
do faciei et corporis et grauitas
sensuum et pigricia et vsus rerum

generancium flegma et vrina apparet
spissa et alba lactea et pulsus
pigrus mollis Signa tremoris
qui fit a causa virtutis sunt quia pa-
ciens desiat ex quacumque labore
et motu et releuatur ex omni re-
mobili et quod nullo modo potest famem
pati quin quasi sincopisset et tunc
tremor augmentatur Signa tre-
moris qui fit propter dominium frigiditatis
vel humoris frigidi super membra
sunt albedo et mollicies corporis
et pigricia et obtusio sensuum et
pinguedo in toto corpore equaliter
Scire conuenit quod omnis stupor
vel tremor a quacumque causa fiat
super palisim et appoplexiam futuram
significat Cura stuporis ~~et tremoris~~
ex humiditate cum calore est flobotomia
et moracio cibi Et sciendum quod nichil
melius in stupore et tremore est
a quacumque causa fiat quam abstinencia
ab omni vino usque quasi ad finem
curacionis quia de proprietate anime vini
consistit debilitare nervos et cum
hoc facit fugere omnem superflui-
tatem ad nervos et hoc est semper
apud illos qui inebriatione con-
sueuerunt et in hoc omnes physici conve-
niunt purget sepe cum pillulis
cochijs et pig(ra) galieni dieta eius
sit ut dictum est in palisi potus
sit ex aqua mellis vel ex aqua
mellis in qua coquatur ysopus
fiat gargarisma ex oximelle
squilliticon cum aqua ysopi Si
aut contingit stupor ex materia
frigida purgetur cum pillulis fetidis
et inpinguatur cum rebus assatis ut
plurimum / Et potest cum aqua ardente
/ et fiat preter hec omnia que
dicta sunt in palisi Si vero tremor
ex debilitate virtutis regentis me-
bra puenerit nutriatur cum car-
nibus assatis mutabilibus et aliquando
elixatis ut carnibus pullorum

caponu(m) & carnibus edi arietu(m)
annual(ium) & carnibus castrati &
vitellis ouor(um) & carnibus p(er)dicu(m)
fasianor(um) & om(n)iu(m) aviu(m) degen-
tiu(m) in arboribus in prat(is) & no(n)
in aquis. Potetur ex aqua
mellis. aliquando h(abe)t bibe(re) p(ro)
opti(mu)m vinu(m) in quo ponat(ur) tantu(m)
de aqua q(uan)tu(m) de vino & plus
carnes capoli, carnes porci
silvestris & macras comedere
p(otes)t. De herbis feni & borragines
& cicer fracta in quibus ponat(ur)
vitella ouor(um) & risu(m) cu(m) vitell(is).
Confortatur cor & cerebrum cum
electu(ari)is ca(pitul)o de mania dict(is) & utat(ur)
in ferculis cibarior(um) pulv(er)e de sp(eci)ebus
dict(is) illic. Si v(er)o tremor fuit
p(ro)pter usum vini vel p(ro)pter usu(m)
alterius rei abstine(at) a talibus & e-
rit cura eius vi(n)u(m) ypo(cras) f(ac)ta p(er) la-
amphor(am). In om(n)i macione cor-
poris cu(m) cepit quis dolere re-
quiescere statim est remedium
& confortat(ur) cor & cerebrum cu(m)
electu(ari)is & sp(eci)ebus dict(is) ca(pitul)o de me-
lancolia cu(m) convenientes & utile i(n)
hoc casu. Si aut(em) tremor fuit
ex dominio flatus seu p(ro)pter frigus
membrorum curet(ur) ut diximus ca(pitul)o
de paralisi quia tremor talis
& ex tali c(aus)a quasi paralisis est
& in ista cura non requirit(ur)
aliquid neq(ue) ex p(ar)te membri
neq(ue) ex p(ar)te dispositionis & me(m)bri
vel cause nisi illud quod dictum
est illic. Trocisci de sticados
quos in antidotario faciemus va-
lent contra omnem tremorem de
frigiditate. Cap(itulu)m de tortura

Tortura est inclinacio oris
& labior(um) ad p(ar)tem dextram
vel sinistram cum impotentia
claudendi alteru(m) oculor(um) & cum
ex suffocatione ex latere uno
tamen cum p(er)cipitur ut sufflet ae-
rem violent(er). Fit autem ex
mollificatione & spasmo, & d(icit)
q(uod) latus sanu(m) videtur. Secundum vero
contractio est illud in quo est
egritudo & est c(aus)a in ipso & est
instrume(n)ti attractionis ad hoc ut
sequeret(ur). Sed hoc non est verum sed
p(ro)ximi c(aus)a in om(n)i tortura cum
hoc quod est p(ar)tem in forma &
figura membri sunt due dispo-
nes manifeste sc(ilicet) gibbositas
& contractio & in contractione est p(ar)tem
p(ar)tem contractum ex radicibus
lacertoru(m) & nervos moveant ma-
dibulas & labia sed in p(ar)te gib-
bosa necessario cadit elongacio ner-
vos ultra debitum & mollificatio.
Fit similiter tortura p(ro)pter exsiccationem
nervos & lacertos & dispositionem spas-
mosam evenientem in febre acuta
& est signum mortis & curationem
non recipit & hoc vult ypo(cras) in pro-
gnosticis ubi dicit p(ri)mo o(mn)is faciem
quam notavit ubi vult quod spasma-
ta dispo frontis & faciei in febre acu-
ta mortem significat. Signa
torture p(ro)pter mollificationem sa-
sunt motus debil(is) & conturbacio
sensus & multiplicatio salive et
sputi & sentit in cute ex utraq(ue)
p(ar)te levitate & no(n) sentit exten-
sionem & est palpebra inferior o-
culi que est in p(ar)te gibbosa de-
mersa & videtur medietas pa-
niculi que est sup(er) pallatum quod
est ex p(ar)te ipsius oculi mollifica-
ta & glandula laxa & pellis frontis
ex p(ar)te gibbosa, sed p(ro)p(ter) qua(m) spirit
& sufflat extensa est absq(ue) rugis
& caret motu usuali & app(ar)et
quod inclinet homo ad inferiora
et i(n) hoc est tortas huius pani-
culi cum paniculo extrinseco vie
lingue sup(er)iorate pallatu(m) in lo-
ngitudine & est conveniens ei et
tales dispo(siti)o(n)es apparent in p(ar)te
gibbosa & no(n) i(n) alia que tortua

fit ex mollificatione & non ex
spasmo Signa spasmose sunt
sensus turbati quodam modo
& extensio cutis cum qua destru
untur ruge & sunt lacerti faciei
~~dure~~ duri & immoratur saliua
& sputum sunt plurimum & est decli-
natio cutis ad partes colli plus
& reditus eius ab eis est difficili-
or Cura tortue post mollifi
cationem est ut bibat aquam mel-
lis usque ad dies xv & comedat
aquam ciceris seu cibaria facta
ex farinis ordei auene farri
& spelte & condiantur ista ciba-
ria cum puluere qui sit sit ℞
cinnamomi ʒ i piperis lon castorei
galange an ʒ i zedoarie ʒ
i tantum & bibent post dies
lb sumat eius potum quem
diximus Sed comedat carnes
assatas & aliquando elixatas de
edo castrato & ariete annuali
comedat pullos paruos colum-
bas quos uult & carnes omnium
auium degentium in arboribus
& in pratis & non in aquis galli-
nas & capones & gallos an-
imales & pullos gallinarum
assatos seu pectora & aquam cau-
lium & porros Fiant gargaris-
mata cum oximelle squillitico
& aqua sticados & cinnamomi et
piretri Tenere cinnamomum contra
& spalit in parte gibbosa multum
valet in omni tortura & etiam in
contraria Purget cum pillulis dictis
in paralisi & cum ijeris Vngatur
locus cum oleo de spica uel de
lilio in quibus oppoponacum
dissoluatur & piretrum & sinapis
uel cum oleo de aneto in quo dis
soluatur euforbium uel castoreum
seu utrumque Fiant cauteria unum

in occipicio alterum in radice man-
dibule in parte torta & curuata et
non in gibbosa Dimittes licet in
cauterio parte tortuam dicit quod non debe-
tur cauterium in principio & debilibus non
suffi(cientibus) neque cum medicina
acuta forti eo quod medicina acuta
& fortis eos sicut iniuriam Cura
spasmose est ut ante purgationem
uaporetur locus totus & tota faci-
es cum aceto in quo bullierit
calamentum & sticados & abro-
tanum & sinapis uel aliquod istorum
Fiant gargarismata ex aqua
decoctionis cinnamomi acori & piretri
& masticet ista sepe post absque
gargarismate Fiat etiam garga-
rismata cum aqua predicta & oximel-
le composito uel squillitico Fiat
cauteria post aures & in occipicio
Purgetur post ista Si non cu-
rarent cum medicinis dictis in paralisi
fiant unctiones & fricationes cum
oleis narratis Similiter dieta
sint potus ut diximus facere quod
habens torturam frequenter aspiciat in
speculo & moueat faciem contra
partem lesam in speculo de cali-
be sicut philosophus quod multum confert
& nos credimus illud si nobis unde
quod omne speculum sit in hoc
conueniens & utile Sequitur

Capitulum de spasmo & thetano

Spasmus est egritudo neruosa
qua mouent lacerti ad prin-
cipia sua & inobedientes
in dilatatione Fit spasmus ex ina-
nitione & repletione & ex dolore
fit & ex ventositate in flegmate spissa
& accidit ut plurimum ex ventosi-
tate in membris particularibus et
in cruribus contractum & in toto et
remouetur in hora In & in morte
tempore & vocatur tunc a laycis grampus
& immoratur fit a materia humida reple-
te & bibente neruos et lacertos

nobiles & hec mā alii e ca-
lida & alii frā & hec est frequ-
plurimū & raro īvenit calida
sed fit frigida Spasmus uero ex
dolore uel vulnē fit eo quod
dolor debilitando membrum currunt
humores ad locū debilitatū
& dolorosum & ībibunt īnū loca
dolorosi & vulnati qui cū cerebro
continuant & spina & propter hoc
continuat passio cum cerebro
& radicibus nervos & multiplicat
dolor usque ad principia nervorum
& ībibuntur & alterat & tendit
nervi ita quod non dilatant neque
sunt habiles ad motū & sic
fit spasmus Et quia cā istius
spasmi uel curatio eius quam
est volus ut apostea q non
possunt removeri a membro
nisi post longū tempus & spasmus
est egritudo mala subito adī-
veniens quam natura diu tolla-
re non potest remanet tal' spas-
mus pro naturā sue cāe īcura-
bilis & mortal & hoc vult
ypo. ptla. v. aphor ubi dicit
In vulnē spasmus superveniens
mortale Ex inanitione fit se-
tres modos ut dicit Avicenna lib
iiiº caº de spasmo dicit quod
spasmus cum siccus fit aliquando
successiōe febrium adurentiū
sic in febribus freneticis & succes-
siōe motuum laboriosorum cor-
poralium & animaliū sicut sunt vi-
gilie angustia & timor & hic
spasmus bñ curat fit & hic
spasmus quod febres faciunt
liquido liquido mās curre-
tes in nervos & lacertos & ipse cu-
tus est plenus & accidit cōa
propter cōitate corporis stōi & vom-
removet ipsum Tercio fit spas-
mus in fe longis tempus que ex-
siccat nervos & lacertos & cerebrum

cerebrum & consumunt humiditates
inatas & fit spasmus & hic vē
dicit spasmus de inanitione qui
est mortal' necessario de quo di-
cit omnes phisici quod non curat
Alii uero duo modi qui ab Avicenna
vocat spasmum de inanitione
pocius sunt & sub repletione co-
tinentur & hoc potest manifeste vi-
deri per causas ipsorum nervos
ab eodē quas in lra posuimus
Ex eisdem causis fit thetanus ex
quibus fit spasmus sed diversificat
in modo nā ipse dicit thetanus
quando nervi & lacerti anteriores et
posteriores equaliter tenduntur
sed spasmus non dicit sed nisi quando
nervi vel lacerti tendunt ad unam
partem eo quod forcius ledit & eius
cursus est velocior Appellatur
a quibusdam thetanus & cursus
currens uero est non spasmus partis
sicut in oculo vel palpebra
& alii in toto & differt a spas-
mo & thetano quia contractio
que fit quietosite grossa dila-
tante nervos & thetanus & spas-
mus fiunt ut dictum est & cursus
particularis ipse appellat grasus
in suo ydiomate Signa spas-
mi in iuste fit ab inanitione
sunt quod fit paulatim & successiōe
egrum evacuatum & quod sunt lon-
gi temporis & longe afflictionis et
successiōe evacuationis per menstrua
& psē & successiōe colice passionis
& tendit pulsus ut corda &
sic apparet & accedunt spasmum
tremor & contractio labiorum et
extensio frontis fortis Signa
eius qui fit a repletione sunt
quod pvenit subito & non velo-
citer intrat in membris oleum vel
unguentum non ubi esset calidas
addita aut fe & pulsus eius

cum latitudine et quadam molli-
cie et retencio urine ultra debi-
tum spasmum significat et que in ocul(is)
et membris faciei apparet contorsio
et tensio et saltus et rubor ultra
debitum spasmum significat Spasmum
autem contingentem ex apate
rubore et dolore significat res ipse
et causa eius Et scias quod urina
est rubea in spasmo et sic in
primo Cum autem trahit materia
ad capud fit alba, quando autem fit
a ventositate inflatur venter et
multiplicat ventositas in membris
et tumores et saltus Causa spasmi
qui vere fit ab inanitione non
curatur et hoc voluit G(alenus) super am-
phorismo v particule amphorismorum qui
dicit spasmus ex elleboro mor-
tale Spasmus vero qui succes-
sione febrium adherentium ut in
frenesi et successione motuum ani-
malium sicut sunt vigilie et hiis similia
curatur per evacuationem materie egmos(?)
et per alterationem egmos(?) in contrarium cum
spasmus ex ista causa non fiat nisi
quia materia acuta unita cum
caliditate extranea ex qua infla-
tur(?) sede nervos in siccitate et in-
ducit spasmum quando materia acuta
a cura non removetur a mem-
bris cum caliditate extranea servare
nervi et lacerti a tali effectu et pro
hoc apparet quia non dicitur fieri
hic spasmus ab inanitione nisi
per accidens Unde spasmus qui di-
citur fit ab inanitione non est effec-
tus materie presentis cum caliditate extra-
nea sed est exsiccatio nervorum et
lacertorum adveniens a privatione
materie nutrimentalis et humoralis
in qua longo tempore caliditas ex-
tranea cum siccitate vel caliditas ipsa
vel siccitas laboraverunt et
finaliter per longam actionem nervos
et lacertos potuerant exsiccare

Apparet manifeste quod spasmus de
inanitione fit paulatim et non
subito, similiter spasmus qui fit
a motu animalium cum fiat subi-
to et non paulatim dicitur fieri ab
inanitione per accidens quia tales
motus ut vigilie et tristicia non
directe exsiccant sed primo et principaliter
affligunt virtutes animales quibus
naturales compaciuntur scilicet digestiva
et nutritiva et similes ex qua com-
passione destruitur humiditas continua(?)
-lis membrorum et exsiccantur
nervi et lacerti et sic fit per accidens et
hic spasmus in sola mutacione
accidentium anime in contrarium scilicet mutatio
vigilias in sompnum et tristicie in
gaudium esset ei cura unde
ypo. secunda particula amphorismorum In
motione corporis et anime cum
ceperit quod dolere requiescere
statim remedium est et sic cum
hoc confortet cor et cerebrum cum
electuario de musco quod faciemus in
antidotario melius fiet et etiam cum bro-
dio carnium et pullorum et avium
in vino debili limphato et cum
cunctis rebus impinguantibus
corpus curabitur et per istam viam
non potuit curari si deus voluit
Spasmus autem qui fit in febri-
bus quas loquendo eas materias faciunt
currere ad nervos et qui fit per
acuitatem oris stomachi in quo est
mordicatio et presencia colere
eruginose que exsiccat ce-
rebrum et replet nervos curatur
per vomitum ut dicit Avicenna, et
alibi curatur per evacuationem materie
liquate a febre et postea fortificantur
nervi qui debent ungi cum oleo
de mirto et oleo de mastice Unde
ista olea et unctiones que fiunt
ex eis preparant membra et confor-
tant ut recipiant superfluitates
expulsas a membris aliis Apparet

manifeste quo est hic spasmus
dicatur scilicet ab inanitione factus
Spasmus vero ex replecione prove-
niens curatur eodem modo et
cum eisdem rebus cum quibus curatur
apoplexia et paralisis ex parte flo-
mie clisteris menras .s. pillas
et cum yeris et ex parte sternutacionis
et gargarismatum fricacionum et
ex parte cibi et potus et cauterio-
rum et omnium rerum. Et scias quod cura
spasmi non requirit dilatacionem
nisi fortitudinem seu nocumenti
secundum quantitatem oppositionis membri lesi
contrarium sicut convenit quod nichil
melius in cura spasmi de replecio-
ne quam febris si supveniat vel per se
vel beneficio medicinarum. Unde
ypocras in particula amphorismorum a spas-
mo et tetano habito febre sup-
veniens solvit egritudinem. Et
particula 2a febris in spasmo melius
est quam spasmus in febre. Intro-
no ducatur febris hoc modo da pacienti
ad bibendum cum vino decoctionis cas-
torei ʒ ij electuarii de anacar-
dis nam hoc electuarium de proprietate
affert febrem et sudare facit et
cum hoc removet infirmitatem
fricaciones fortes in panno aspero
et pulveris euforbii introducunt
febrem et sunt utiles in hoc casu
Si autem spasmus qui fit a vento
sive fiat in toto sive in parte quem
alaiis grafus appellatur sic
curatur primo fiat fricacio in toto
vel in parte cum oleo de costo vel
oleo de spica et panno aspero et
fiat sepe clistere hoc Recipe ana
feni ameos amomi ana ʒ .i. cen-
tauree minoris mellilotti stica-
dos assari dragma .i. colloquintide bac-
cas lauri ana ʒ .ß. pistentur et
bullianentur in aqua coletur et de
illa colatura accipiatur lb .i. et ß

et in illa colatura ponatur ʒ iij
mellis et ʒ iiij olei ʒ .i. ß salis
et supponatur tepidum. Utatur cum
carnibus coctis et conditis cum feni-
culo ameos amomi et aliorum. Bibat
vinum acutum in quo ponatur aqua
decoctionis mellis ameos feni dauci
amomi. Utatur in cibariis suis
pulvere qui sic fit Recipe piperis lon-
gi cardamomi meligete zedoarie
galange ʒʒ ana ʒ i ß macis cci
ana ʒ ß terantur et cribentur. Per
tethanum intelligimus spasmum
ulcerum et curam eius. Spasmus
vero qui fit cum vulnere et dolore
quamvis dictus sit incurabilis
potest ei exhiberi remedium cum inci-
pit ponendo super locum dolorosum
et involutum ea que removent
dolorem ut sunt oleum anetinum
calidum et oleum de camo calidum
et oleum de semine lini et emplastrum factum
de semine lini et farina feni-
greci et flore camo et semine aneti et
radice malvavisci quod emplastrum
debet condiri cum oleis supradictis et
farina ordei et debet esse calidum
cum ponitur in loco et ponatur
infirmus quam continue in balneo
aque tepide decoctionis rerum intra-
rum in emplastris. Et hic modus cura-
cionis habet locum in omni spasmo de
inanicione et si per istam viam dolor
non sedatur vel removetur ponatur
circa locum dolorosum oleum quod sic
fit Recipe olei rosarum ʒ iiij opii ʒ ß
iusquiami papaveris albi ana ʒ ß
corticis mandragore semen ana ʒ ß te-
rantur et cribentur et misceantur cum
predicto oleo et aliquantulo aceti de
quo totus locus dolorosus ungatur
et super unccionem cum isto oleo po-
natur emplastrum supradictum ca-
lidum actu et sic per istam viam cu-
rabitur si deus voluerit. Etc.

Capitulum tricesimum de ca
tarro et corisa et sequitur

Catarrus est cursus ma
terie liquide vel viscose a
capite ad gulam. Et si
cursus fuerit ad nasum appel-
latur corisa. Si vero fuerit cum
violenta expulsione ex cerebro
et venerit cum sonitu appellatur
sternutacio. Iam tibi manifesta est
differencia inter corizam catarrum
et sternutacionem ex verbis. Et est sci-
endum quod iste conveniunt in materia
et radice generacionis. Sed catarrus
ut multociens contingit hoc quod est signum
in egritudine pulmonis et tussis et causa
augmentacionis apostemata illorum loco-
rum. Sed coriza est signum absque
causa. Sternutacio vero in egritudinibus
viciosis in principio est malum et hab-
undancia humectationis causa male
materie et indigeste. In fine vero di-
gestam materiam et fortitudinem virtutis
expulsive cerebri significat et hoc
totum tractatur ab Avicenna in quarto prognosticorum
super verbo ypocratis sicut patula ubi dicitur
coriza vel catarrus in omni egritudine
pulmonis et tussis etc. Catarrus
vel corza aliquando est cum febre aliquando
est absque febre et fit quandoque a calida
causa et aliquando a frigida. Causa eius
calida dissolvendo humiditatem cere-
bri facit eam descendere ad gu
lam et nasum materia calida
cum ascendit fumando ad cerebrum
invenit frigiditatem cerebri cum humiditate
que inspissant illum fumum et re-
ducatur in humiditatem subtilem
et descendit post hoc ad gu-
lam et vocatur catarrus et ad
nasum vocatur corza. Causa vero
frigida astringendo humiditatem cerebri
facit eam descendere ad gulam
et nasum. Signa catarri ex
calida causa sunt subtilitas et

acuitas materie catarri et inflacio
et rubedo faciei et asperitas na-
rium et calor vehemens et pru-
ritus et amaritudo cum acuitate
que sentitur in gula. Signa
eius qui a frigida causa fit sunt tene-
brositas oculorum et eminencia cum
palore et albedine faciei et
oppilacio narium et viscositas et
grossicies materie currentis et
impotencia attrahendi aerem
per nares et destruccio olfatus
terrum. Cura catarri ex cali
da causa fit in principio ex vapore
recepto ex aqua decoctionis vio-
larum ficuum et ordei excorticati
et spermatis albi et camomille. Sed cum
emboto sine absque emboto
embotum est instrumentum cum quo
ponitur vinum in botarijs vel
cisternis. Post vaporacionem
purgentur nares cum oleo violarum
et olfaciat pacientus camphoram
sepe. Et bibat syrupum de pa-
pavere vel de nenufare mane
et vespere cum aqua decoctionis ium-
barum vel senescionem vel principaliter
ymodatarum. Bibat aquam or-
dei vel aquam decoctionis liquiricie et
zuccari vel bibat aquam frigidam
in qua sit syrupus rosaceus vel
violaceus. Abstineat a vino
quia vinum de proprietate facit ca-
tarrum vel bibat vinum album
debile agrestum cum duplo
eius de aqua frigida. Come-
dat succum ordei et farri avene
et spelte in quo succo semper
ponatur pendum. Comedat ci-
baria facta ex spinacijs cum atriplicibus
amplis et malvis. Et si esset
debilis et cum febre regat cum carni-
bus pullinis perdicinis et edinis
altaribus et coditis cum portulaca et
cucurbita et similibus siue sit cum fe-
bre siue absque febre. Sic cura. Calic

Embotum

Vinum
a proprietate
facit
catarrum

sedm possibilitem teneat iste
pillas que sic fiunt ℞ gu ar
draganti amili sua lig semin
citoniorum psillii an fiant pille
grosse ad modum ciceris vel fabe
cum mucillagine psillii tenean
sub lingua, et nullo modo super
repletionem imediate neque in die
in sup cenam dormiat pacies
Abstineat acrium omnino quod eli
quat cerebrum et facit materiam
currere ad gulam Odorare sepe
aquam ros et attrahe ipsam per
nares est utile valde in hoc
casu Aliud ad idem ℞ succi li
quiricie zuccari albi an ʒ x amili
dragaganti amigdal dulcium ex
corticatarum an ʒ v fiant pille gros
se cum mucillagine seminis cito
niorum teneantur sub lingua et in
spissant acutum, leniunt aspe
ritatem eius Etiam fiat flobotomia sci
atica et utrum assumunt de vena
cephalica et est utile Posset
mundificari caput cum pillulis que
sic fiunt ℞ mirobo cit absque
nucleis ʒ i ß reubarbari ʒ i alo
es ʒ v scamo ʒ ß mastic ligni
aloes ʒ i fiant pille cum mucilla
gine psillii vel seminis citoniorum
Dosis ʒ i vel ʒ i et ß sero et non
cenat Decoctio ad idem accipi
antur ℥ iii aque ferventis de
coctionis primos in qua aqua fer
venti cum fuit in sipho ligneo
ponantur ʒ ii reubar et dimittat
sint per horas xxiiii ad minus postea
ea coletur et in illa colatura
addantur ℥ ii syrupi ros et hoc
detur in matutino frigidum in estate
et calidum in hyeme Curare catarri
ex frigida causa est ut primo eva
coret cum pillulis calefacto aut
cum aqua decoc ros et mellilloti
et floris camo et absinthii Recipiat

pos fumum thuris et mastic mire
et nunc purget cum pillulis cocciis
que fiunt in antido vel cum pulvere
turbith qui sic fit ℞ ʒʒ ʒ ß
zuccari ʒ xv turbith ʒ x dentur
ʒ ii vel ʒ i et ß cum aqua decoc
mellis ante diem vel in matutinis
Bibat aquam mellis vel aquam
decoc ysopi ligr et mell vel
bibat vinum album debile in
quo ponatur duplum eius de aqua
sed abstinere omnino a vino melius
est, quia per naturam sui facit
catarrum currere et corizam Co
medat carnes castrati edia
rietis annalis et pullorum et
omnium avium degentium in arboribus
et in pratis et non in aquis et alii
assatas et aliquando elixatas Co
medat aquam ciceris et cicera
fracta et herbam sen et petro et
ros marini et borraginis Condi
antur cibaria sua cum pulvere qui
sic fit ℞ liquiricie ʒ v cinamomi
ʒ ii cardamomi ʒ i ß croci macis
an ʒ i tantum terantur Balneas
quod in isto casu valde utile et
bonum est abstinere a vociferatione
et clamore et loquela secundum pos
sibilitatem Faciebam pro purga
tionem tale remedium talibus pa
cientibus dabam eis in sero ad
comedendum cum intrabat lectum
℥ i dyacitoniton quod fiat in antido
et post illud inde dabam ad po
tandum ℥ iiii aque frigide et
hoc estate et hyeme sum li
berhatum, hoc enim leniebat
asperitatem et impediebat cursum
catarri et faciebat in angra
totum quod in pectore et in gula
continebatur de superfluitate ex
spuere absque difficultate et
inveniebatur hoc superfluum ori
ex pulsionis optime digestum

z confortabat stomachum et
omnia intestina Odorare nigel-
la ligata in pecia subtili z ca-
lefacta multum utile invenitur
z specialiter post purgationem

Capitulum xxxvi de obtalmia ca-
lida vel frigida z vocatur oculorum apostema

Obtalmia est apostema vel
inflatio que accidit in
oculis z palpebris oculorum
donec aliquando cooperiat totam ro-
tunditatem oculi Fit autem hec egritu-
do aliquando a causa extrinseca z aliquando
ab intrinseca, a causa extrinseca videlicet
a sole fumo z pulvere A causa
vero intrinseca scilicet a superhabundancia
seu acursu alicuius humoris sim-
plicium scilicet a sanguine colera flate et
melancolia vel a materia composita ex-
istit Signa obtalmie propter
sanguinem sunt vehementia ruboris
z apparitio venarum in oculis
z fronte z inflatio magna emi-
nens cum dolore z gravedine et
multitudine lacrimarum z limpi-
tudine z tensio Signa eius que
fit a colera sunt dolor z punc-
tura in modum acus vel spine
z inflatio cum rubedine trahen-
te ad citrinitatem z cursus lacrimarum
adurencium loca z excorticatio-
cum loca que tangunt z lippa
z inflatio z tensio minora quam
in obtalmia que fit ex sanguine
Signa eius que fit a flate sunt
gravitas non cum multo dolore
z inflatio magna absque ru-
bedine que cum tangitur cedit
tactui z fit in loco impressio cum
digito z multitudo lacrimarum
aquosarum z limpitudine non
diga z habitudo corporis frigi-
da Signa obtalmie melancolice
sunt parvitas inflationis absque
rubedine z dimicio lacrimarum et

z limpitudinis z nigredo vel
obscuritas corporis z faciei et
siccitudo corporis extenuata et
dolor cum quadam gravedine
z fractione loci Causa eius que
fit ex fumis pulvere z sole cog-
noscitur ex re ipsa z per narra-
tionem infirmi, statim enim post
dolorem currit ibi materia aliqua
que cognoscat z cognosci debet
per signa narrata superius Si
vero materia composita fuit et
signa composita erunt Cura eius
que fit ex sanguine est ut primo
fiat flebotomia de vena cepha-
lica que est in manu contra parti
lese vel apsute si virtus z etas
consenciunt vel fiat ventosatio in
spatulis si puer fuit vel de-
crepitus seu debilis post fle-
botomiam vel ventosationem distille
in oculo lac mulieris lactantis
puellam z ponatur emplastrum
super oculum quod sic fit Recipe folia
solatri flores camomille rosarum ana
pistantur z bulliant z incor-
porent cum farina ordei z ponatur
tepidum super locum Ponatur pomice
in fusa in succo solatri mixto
cum aqua rosarum super locum compre-
hendendo frontem z oculum totum
Aliud coquantur tria poma
in furno vel igne z mundentur
post coctionem cum quibus tria
vitella ovorum misceantur z tepi-
dum ponatur super locum Insuper
quasi ponatur colirium album
quod sic fit Recipe cerusse ablute
ʒ x sarcocolle ʒ iii amuli ʒ
ii dragaganti ʒ i opii ʒ s. tere
z pistentur z incorporentur cum
aqua rosarum z fiant magdaleo-
nes z ponantur super oculum
vel dissolvantur cum aqua rosarum cole
post hec illa aqua z ponatur

in oculum vel cum lacte mulieris
vel capre fiat illud. Aliud ad
idem ℞ tutie de quo sit in-
caustum ʒ ij camphore ʒ j ce-
ruse ʒ iiij psilij ʒ j bulliant
in ℔ iiij aque rosarum donec due
remaneant coletur et ponatur
in oculum. Fiant sepe ablu-
tiones manuum et pedum et facie
cum aqua decoctionis florum camomille mel-
liloti et rosarum rubearum et solatri vel
acetose seu consolide minoris. Dige-
stivum in fine cum decoctione que
sic fit ℞ mane ʒ ij tamarin-
dorum ʒ j et ß dissolvantur cum aqua
decoctionis primorum et detur in ma-
tutinis et non sit aqua ultra ʒ
vj nec infra ʒ iiij. Non bibat
quasi usque ad finem nisi aquam
vel aquam decoctionis primorum seu ber-
beris vel aquam mixtam cum agresta
vel vino de granatis. In fine bi-
bat post vinum album debile
limphatum cum triplo eius de aqua.
Comedat lactucam cucurbitam et por-
tulacam conditas cum agresta vel
succum ordei farris avene vel
spelte conditum cum lacte mu-
lieris amigdalarum et agresta.
Si vero paciens debilis fuerit
comedat post carnes pullorum
et edi elixatas et cum cucurbita
et portulaca et lactuca et conditas cum
agresta et vino de granatis et
vitellos ovorum. Si vero materia
sit colica indigestetur cum decoctione
que sic fit ℞ mirobolanorum citrinorum ʒ j et
ß prima vice x pistentur et bul-
liantur in ʒ viij aque donec
medietas sit consumpta coletur
et cum illa colatura dissolvatur
ʒ j et ß tamarindorum et detur
ante diem. Aliud ad idem ℞ aque
decoctionis primorum ʒ iiij in qua
aqua cum sint ferventes ponatur
ʒ ij reubarbari pulverizati et dimit-
tatur per horas xij postea coletur
et in illa colatura ponantur ʒ
ij syrupi rosarum vel syrupi de
nenufare et detur in matutinis.
Aliud cum illa aqua primorum
simplici dissolvantur ʒ ij mane
ʒ j tamarindorum detur ante
diem. Post indigestionem seu
fiat flobotomia de vena cepha-
lica manus partis infirme vel
ventosatio in collo et spatulis
in dicit ypocras particula v amphorismorum
posteriora capitis dolencia in
fronte recta vena incisa iuvat
quoniam egris anteriora capitis do-
lencia in posteriori parte incisa
vena iuvat. Super locum apostematis
ponatur pecia infuse in succo
solatri et fiat emplastrum ex folijs
solatri et acetose pistatis simul
extinguit calorem et delet ob-
talmiam calidam. Intra oculum
et super ponatur collirium album
quod sic fit ℞ ceruse ablute
ʒ x opij ʒ j psilij ʒ j amili
ʒ ij misceantur cum lacte mulieris
vel cum aqua rosarum et liquidum po-
natur in oculo et spissa grossa
supra oculum extra. Dieta
et potus sint ut diximus superius
fricationes et ablutiones manuum
et pedum et faciei fiant ut dictum
est in sanguine, qui misceret aliquid
olei rosarum cum duplo eius vini
de granatis acetosis et pomorum
de hac mixtura super rubedinem
non oculi vel sanguinis qui est
in oculo propter fricationem vel percus-
sionem sequenti die vel 3 curatur
specialiter post flobotomiam vel vento-
sationem in spatulis. Cura ob-
talmie ex flate est ut primo
cum pillulis cochijs purget vel

cum picra

cu pigra uel cu medicamine de
turbith q sic fit ℞ zuccari ʒ. x b
turbith ʒ. v. ʒʒ ʒ. v. fiat puluis
dan ʒ. ij ul iij cu aqua calida
uel aqua decoc prunorum ima-
turis uel cu aqua decoc feni
sup oculu ponat emplm fcu
ex farina feni fenug ꝛ musil-
lagine ei9 ꝛ flore camo mix-
tis simul ꝛ ponat calidu sup
oclm Aliud ad idem ℞ melli-
loti flors camo an ʒ. i. h pista
ꝛ incorporent cu musillagine
fenugreci ꝛ draganti ꝛ duobus
vitellis ouorum ꝛ pona calidu
sup oclm Post vj ul viij dies
ꝛ post duas ul vna mundifi-
cacom ponatur sup oculum ꝛ
intra ℞ sarcocolle ʒ. x licij
aloes an ʒ. ij spume mars tri
an ʒ. i. ꝛ h suci celidonie ficu
ʒ. iij. tantur subtilissime ut al-
cohol ul bullian in vio albo
ꝛ aqua ros ꝛ colet liquidum
ponat i oclm ꝛ sba grossa su-
pra oclm Aliud ad idem ℞
absinthij viridis ꝫ. j. licij ʒ. j. h
farine fenug ʒ. ij. musillagis
fenugreci ʒ. iij. ʒ. ij. sarcocolle
ʒ. x suci celidonie ʒ. ij. aloes
ʒ. ij. spume mars lti an ʒ
j. misceant simul ꝛ ponant
calidum i modu empli sup
oclm uel extraha sucus sz
aqua ex omnibus pistatis ad
inuicem ꝛ coletur ꝛ ponatur
intra oclm Fiant ablucoes
pedu manuu ꝛ faciei sepe
cu aqua cala decoc absin-
thij melliloti ros rubeas
ꝛ flors camo Bibat aqua
mellis u sq ad dies viij ul
aqua decoc iniubas ꝛ mell

Comedat aqua cicers ul farina
ul farina ordei seu auene ꝛ
comedat ista cibaria cu pulue
qui sic fit ℞ cinamoi ʒ. ij car
damoi ʒ. ij croci ℈. j. fiat pul-
uis cribatus Post dies iiij ul
v. comedat carnes edi castra-
ti ꝛ pullos elixatas cu feni
ꝛ borragine ꝛ petro ul spina-
tijs post tempus dictum poss
bibe vinu albu limphatum
Cura q fit ex melia est ut
purgetur cu pillis fetidis
aut cu decoc que sic fit ℞
mirob indors ʒ. j. ꝛ h sene epi-
thimi an ʒ. ij ros rubeas ʒ.
s. pistantur ꝛ bulliant in viij
ℨ aque donec ma sic q sup-
ta colet ꝛ i colatura illa ad-
dant ʒ. ij syrupi viol ul ʒ. ij
syrupi de nenufare detur
an dicm Aliud ad idem ℞
pollipodij ʒ. j. elli in ʒ. ij se-
ne epithimi an ʒ j ros rubeas
ʒ. h pistant ꝛ bullian in aqua
ꝛ cu ℔. iiij. illi9 aque dent
au dicm ʒ. ij syrupi de fumo
tre Post mundificacom omi
die bis abluant pedes manus
ꝛ facies cu aqua decoc absin-
thij fuitre ros rubeas viol
ꝛ melliloti In oculo ꝛ super
oculum ponatur collia ꝛ em-
plastra dicta i cura obtal-
mie ex flate Collium ꝛ eplm
spale in hoc casu sic fit ℞
sene epithimi rute celido-
nie an ʒ. j. farine fenugrei
ꝛ ordei an ʒ. j. ꝛ h aloes inte
spume mars an ʒ ij viui al-
da ros an ʒ iij pistant et
bulliant ꝛ totu colet liqui-
du pona i oclm ꝛ sba super

oculum et sit calidum actu. Cura
obtalmie que fit ex puluere fu-
mo et sole est ut quiescat et
remoueat et elonget aere infe-
rente uel nocente. Utantur
et thymiecten oculi continue cum aqua
rosarum in qua psilium et camphora
sint infusa. Aut abluatur ocu-
lus cum aqua decoctionis rosarum et mel-
lis mensis. Si autem ex istis causis
contingat pruritus in oculo uel aug-
mentare potest cursus aliquorum humorum
et fiat ut dictum est supra. Si
uero mentem erunt composite quod causis
tres per signa composita cura
earum erit composita et erit utile.

Cap. xxxvi de ulceribus oculorum

Ulcus accidit in oculo a causa
intrinseca aut causa extrinseca.
Causa extrinseca ut percussio-
ne casu et similibus. Ab intrinse-
ca ut apostemate dolore et similibus.
Fit autem ulcus aliquando in pupilla
oculi aliquando in nigredine aliquando in albe-
dine eius. Quod uero fit in pupilla
est magis timorosum aliis. Il-
lud uero quod fit in coniunctiua uel in al-
bedine minus aliis timendum est
et nociuum. Ulceris causa proueniens
ab intrinseco eadem est cum aliis
causis facientibus pustulas et
apostemata oculorum. Causa ulceris proue-
nientis ab extrinseco est eadem
cum omnibus que possunt inferre
in oculum ab extrinseco. Signa
ulceris ab extrinseco sunt apparitio
puncti rubei et dolor cum punc-
tura in loco et solutio continuitatis
uisibilis. Signa ulceris ab
intrinseco sunt pulsatio in oculo
et dolor uehemens et apparitio
lacrimarum multitudo et si cum hoc
in hac parte albedinis uel nigre-
dinis uel pupille rubedo uel

eminentia magna apparuerit quod
mala iam pustula uel eminentia
orta est in loco ad quam ulcus
sequitur de necessitate. Cura ulceris
pupille uel cornee seu coniunctiue
ab extrinseca causa est ut primo fiat
flobotomia uel uentosacio in spatulis
et collo, et super oculum ponatur
albumen oui mixtum cum oleo rosarum
et super illud ponatur pecie in li-
nj magne que comprehendant
frontem et maxillam totam infuse
in succo in aqua composita sic. Recipe
uini de granatis, iii aque rosarum
lb. semis boliar. et semis puluis sem.
et bulliat in aquis predictis per
tempus coletur et in illa cola-
tura pecie infundantur. Fiat hoc
usque ad securitatem ulceris ne
amplietur uel apostemetur.
Post securitatem uero ponatur
intra oculum sief album. Per sief
album intelligas trocistos
de albis rebus apte ad oculos
per colum aqua uel collirium al-
bum quod fecimus in obtalmia
calida. Humidificet cum decoctio-
nibus dictis illic post flobotomiam
uel uentosacionem. Si autem emen-
tia uel apostemacio per hoc non
cessauerit est signum per dicemus
uel incurabilitatis. Bibat aquam
uel aquam primo et regatur
cum dieta dicta in obtalmia
calida. Cum inuenerimus tendens quod
eminentia non decessit immo
augmentatur ligetur firmiter et
stringatur oculus bene cum binda.
Aut uero quod hoc eueniat si autem
cum binda absque aqua stricti-
cum est ligandus et super oculum
eminentem ponatur pila aqua
de bombice uel alia re et
intra oculum dissoluetur sief
de thure omni die quod sit sit

Rx armoniaci sarcocolle an ʒ. s.
thuris ʒ x. croci ʒ ij conficiantur
cum mustillagine femigreci hoc
sieff carnem generat et maturat
et mollificat et incarnat Aliud
ad idem Rx boli ar. ʒ ß thuris
ʒ j. croci ʒ ij pulverisentur optime
et terentur et dissolvatur cum
aqua decoc femigreci et post dis-
solucionem coletur illa aqua cum
stamine et et dimittatur in vase
per noctem integram illud quod est
clarius de toto super residenciam
ponatur in vase et sicco vel resi-
dencia tota que erit in fundo
exsiccetur ad solem et reducatur
in pulverem et ille pulvis incorporetur
cum mustillagine femigreci et fiat
sieff quod ponatur super ulcus
hoc enim coartat ulcus et con-
fortat membrum et incarnat et
saniem facit Aliud quod ponitur
in fine consolidacionis et prohibet
ne contingat sequatur egressio
uvee quod sic fit Rx antimonii e-
mathitis an ʒ x. acacie ʒ ij
aloes ʒ j. fiat sieff et adminis-
tretur Aliud ad idem Rx sandra
ʒ ij aloes ʒ j acacie ʒ iij vitro-
li citrini de quo fit incaustum ʒ
j. terantur subtilissime aloes et
sandra et terentur cum pecia vi-
folu tatur et bulliatur in aqua
ʒ vj. donec consumpta sit medie-
tas coletur et illa colatura po-
natur in scutella vitreata et di-
mittatur per diem p[ro]pter clar et
liquidum quod erit ibi separetur
a fece de ista aqua ponatur in
oculum raro cum fece illa vel cum
residencia illa incorporetur pul-
vis aloes et sandaraca et aca-
cia que non potat terri et fiat
sieff que ponatur super ul-
cera oculorum hora consolidacionis
Si autem ulcus fuit circa interiora

sicut accipit apostema aut aliud fiat
statim apertio flebotomia vel ventosa-
cio et eciam mundificatio sicut dictum
est supra Super oculum vero ponatur
solatrum involutum cum mustilla-
gine femigreci et farina ordei vel
folia solatri pistata et mixta
cum vitellis ovorum et mustillagine
femigreci et oleo rosarum et rosis Intra
vero oculum ponatur collirium album
quod fecimus in obtalmia cotidie
et hoc usque ad apparicionem saniei
abstineat omnino a vino et regatur
a cibo et potu ut dictum est supra
post apparicionem saniei fiat
sieff sedativum doloris quod est prohi-
bens egressionem uvee et quod con-
solidat quod fit sic et appellatur
sieff de plumbo Rx plumbi ad-
usti antimonii tucie ablute ceruse
usti gummi arab cum panno subtili
et aggregant cum aqua pluviali
et fiant sieff Aliud sieff quod fit
in fine removet vestigia ulceris
et firmat cornea et consolidat
et prohibet egressionem uvee sic fit
Rx climie ablute thutie ab-
lute ceruse antimonii thuris
an ʒ ij mirre ʒ j sarcocolle ʒ j
ʒ ß sandraca aloes opii an ʒ
j. fiat ex eis sieff Aliud ad
idem Rx vitrioli abluti de quo
fit incaustum ʒ j. ceruse thu-
tie antimonii gummi arabici opii
an ʒ ß terantur subtilissime et
bulliant in suco solatri bullicione
parva et debili postea cum stra-
mine largo coletur totum in vasi-
de de vitro et dimittatur per diem
ita quod faciat residenciam liquidum
firmatur per se et spissum per se spis-
sum exsiccetur ad solem et fiat
sieff et liquidum ponatur in oculo
et sieff similiter hoc enim consoli-
dat et confortat et prohibet egres-
sionem uvee et sedat dolorem inmar/

Cap. xxxviii de albugine in oculo

Albugo sive albedo que
apparet in nigredine oculi
seu super pupilla est ves-
tigium remanens post ulceris cura-
tionem que consolidantur. Et contra hec
manifeste apparet differentia inter
albuginem et ungulam communiter in
colore quia aut ut plurimum sit. Item
de ungula differentia est magis
manifesta. Causa istius infirmitatis est
illa eadem que potuit inducere
ulcera in aliqua parte oculi vel turbationem
eius. Causa quieta immediata ad
ipsam est materia fria infiltrata
in tunica oculi dealbans cicatricem
facturam que cum difficultate abo-
culo et loco in quo est removetur.
Sciendum quod albula alia est subti-
lis et alia grossa et alia est in
pueris et alia in sene. Subtilis
seu grossa in sene male aut
nullo modo curatur in pueris melius. Item
subtilis est in superficie tunice grossa
vero est in profunditate. Signa eius
ipsa res et cognitionem eius et vel
percussiones seu casus antecedentes
manifesta sunt. Cura est ut bi-
bat vinum album debile limpha-
tum. Et comedat carnes castra-
ti et edi et pulli et gallinas et avic-
ulas (?) annales et herba feniculi et petroselino
et borragines et ova sorbilia et
aves silvestres degentes in ar-
boribus et in pratis et non in aquis
et carnes porci silvestris ma-
cras et carnes capreoli et aqua
ciceris et farrum et pira cocta post
comestionem et comedat et uvas
passas et ficus siccas, prunas
mundatas et fisticos. Et condiat
cibaria sua cum pulvere feni et
cinamomo et croco. Super albula
ponatur medicamen quod sic fit

mesectarie (?) i. aqua vitis et dicitur
aqua nasorum viridium quod fit
de plumbo usto et resolvitur et fit
sic lacca de qua tingitur vasa
terrea. Recipe marmoris albedinis
quod est in summitate fetoris magis fla-
ti salis rubei grossi zuccari
albi duri de mecha ana ʒ. iii.
dicitur zuccarum istud est quedam spu-
ma que reperitur in mecha et
dicitur quod cadit super acorum qui
sic vocatur et dicit quod est species al-
megenon (?) sed loco eius pomice po-
nebam acori celidonie fene ana
ʒ. x. coquatur ista herba seu acorum
fene et celidonia in una libra aque
donec ad quartam redeat. Coletur
et cum hac colatura imbibatur
pulvis predictus super dictus et post in-
bibitionem exsiccetur in umbra et
cum exsiccatus fuerit iterum teratur
super marmore et imbibatur cum eadem
aqua et iterum exsiccetur et iterum teratur
et fiat quater. Ultimo teratur super
marmoream et cum panno lineo
cribetur et ponatur super albula
hoc enim delet albuginem ut
dicit Alma (?) quod nullum medicamen ei
equatur adeo quod destruit et
removet albuginem ab oculis
animalium equorum et similium. Aliud
ad idem. Recipe floris eris ʒ. i. tuthie
ʒ. ii. vitrioli viridis de quo fit in-
caustum ʒ. i. Recipe maris celi-
donie rute rosarum rube acori
ana ʒ. xi. Ista inter celidonia
ruta rose et acorum pistantur
et bulliant in lb. xii aque vini
albi agresti tam diu quod me-
dietas sit consumpta colet et cum
illa colatura imbibatur pulvis
alias predictus et consiccata in umbra
et post exsiccationem teratur iterum
super marmoream et fiat hoc
quater. In fine optime teratur
et cribetur cum pecia et ponatur

sup albula Hoc mey oculu co-
fortat & visum & delet albugie(m)
absq(ue) labore & angustia / se(cundum)

Cap(itulu)m xxxiiij de scabie i(n) oc(u)lo

Scabies est asp(er)itas p(ar)ua
cu(m) rubedine acc(id)ens post
obtalmia & ulcera Et co(n)-
sistit i(n) i(n)t(er)iori p(ar)te palpebre et
assimilatur cu(m) in(uer)satur palpe-
bra sp(eci)ali(ter) cronica sicut que
est grossa Causa hui(us) ut pl(ur)i(mu)m
est ca(usa) acc(id)ens ut obtalmia uel
ulcus s(ed) causa tenens scabiem p(ro)-
p(r)ia(m) esse est carnositas g(e)n(er)a-
ta a materia salsa deriuata p(er)
venas a cerebro ad oculu(m) Sig(n)a
inficato(?) sup(er) ipam trahitur
a visu & tactu S(ed) cura primo
fiat flebotomia ul ventosacio in
spatul(is) & sub mento & postea
mundifice(tur) caput cu(m) pillul(is) co-
chiis uel cu(m) yg(ia)pigra Et aut(em) sca-
bies fuit subtilis non cronica
q(uod) sci(tur) eo q(uod) palpebra cu(m)
in(uer)satur non e(st) g(ro)ssa neq(ue) assi-
milat(ur) sicut grosse tu(n)c ponat(ur)
sup(er) ipam scabiem subtile(m)
sieff vide leue ul rubeu(m)
leue que sic fit R(ecipe) flor(is)
eris ℥ xij vitroli de quo fit
incaustu(m) viride adusti ℥ vj
arsenici rubei ℥ j ba(l)tracti(?)
spume mar(is) an(a) ℥ j uel ij sal
ar(moniaci) ℥ ß amoniaci aur(i) j resol-
uatur amoniacu(m) cu(m) aqua rute(?)
ul suco ei(us) terantur o(mn)ia alia
i(n) mortario & sup(er) marmore &
misceant(ur) cu(m) suco & distilent(ur)
p(er) alembicu(m) uel incorporentur
quat(er) cu(m) suco & desiccentur &
terant(ur) & cribentur cu(m) pecia &
fiant sieff & pona(n)t sup(er) scabi-
em i(n) modu(m) puluis Hoc est
colliriu(m) vide valens ad scabi-
em & venas rube(as) que sunt

in qu(an)tita(te) oculi & palpebris & al-
bugine & tenebrositat(e) & vngula
Colliriu(m) rubeu(m) leue sic fit R(ecipe)
flor(is) eris ℥ iij vitroli adusti ℥ iij
heris adusti ℥ iij mirre tuci an(a)
℥ j piperis ℥ ß terant(ur) & misceant(ur)
cu(m) vino albo & distillent(ur) per
alembicu(m) ul terant(ur) o(mn)ia q(uod)
sup(er) marmore & infundant(ur) in
vino quat(er) & desiccent(ur) Et sic
cribent(ur) cu(m) pecia & fiant sieff ut
puluis Hoc enim p(ro)p(r)ie ualet ad
scabiem non cronica(m) & ad albu-
ginem Et si uero scabies cronica
fuit q(uod) scitur cu(m) in(uer)tit(ur) palpebra
est grossa & assimilatur sicut grosse
Curet(ur) incipiendo a flebotomia ul
ventosacione & purgacione cu(m)
pillul(is) cocciis ul yg(ia)pigra qua(ntum) sa-
ciens & post istud fricet(ur) pal-
pebra cu(m) in(uer)sata fuit cu(m) spuma
mar(is) ul cu(m) pomice ul cu(m)
instro q(uod) nominat(ur) rosa cui(us) forma
est sicut forma ferri ul instru(mentum)
cu(m) quo ventosatores faciunt pla-
gas p(er) quas trahunt sangui(nem) cu(m)
ventosis & fiat tal(is) fricacio cu(m) tali
ferro q(uod) san(guis) inde exeat & cu(m)
eo & aliquid de carne illa aspera
& scabiosa remoueat(ur) & hic est
melior modus remoue(n)d(i) mali
& p(er)tinet ad manuale op(er)um
Post abrasione(m) cu(m) ferro ablua(tur)
cu(m) aqua calida & aliquantulo a-
ceti uel cu(m) aqua calida decoc-
tionis & vitroli de quo fit in-
caustu(m) & distilletur p(er) g(ut)tas frica(tio)
cimini masticati i(n) panno in-
ortu(?) solis ponat(ur) sup(er) locum
rasum & scabiosu(m) puluis cit(rinus)
qui sic fit R(ecipe) sarcocolle ℥ x
sua(?) fici celidonie ℥ iij lici(i) aloes
an(a) ℥ ij croci ℥ j & ß spume mar(is)
℥ ß terantur i(n) mortario & sup(er)
marmore & cribent(ur) & fiat pul-
uis hic puluis appella(tur) cit(rinus)

& delet ipe scabiem & ualet ad
egritudines palpebras & venas
rubeas vel collirium viride vel rube
um Nos multa collia i antido
tariis ad hoc & puluis & ali
os menas quas non pos hic
Dieta & potus sint ut dictum
est i obtalmia calida usque ad
dies xv postea regatur ut dic
tum est in albugine Melior mo
dus curationis carnositatis & scabiei &
omnis superfluitatis palpebrarum est
ille qui fit cum ferro & rasorio et
similibus dummodo medici de tali
sint consueti vel sint quisdam
cum eo qui hoc nouit ipse facere

Cap xxxv de venis rubeis
in oculo cum quadam dispositione
in modum thele arance usque
pupillam & vocatur sebel

Sebel est egritudo que inci
pit apparere in aliquo angulos
oculi cum venis rubeis Assi
lianis quadam radice crossam et
sequitur usque pupilla in modum
tele arance & aliqua est subtilis
non cronica neque crossa & aliqua
est cronica crossa fit autem semper
a materia diuante per venas accedente
ad oculos Signa utrum sit croni
ca vel non cronica sunt grossi
cies venarum seu subtilitas ap
parens in angulis oculorum & quod non
prohibet visum vel prohibet Quando
prohibet visum & vene sunt grosse
& radix que in angulo est crossa
tunc necessario dicitur cronica Alio mo
dicitur subtilis & non cronica Cura
subtilis & non cronice est ut fo
fiat flobomia vel ventosacio in
collo & spatulis Et post illud
fiat purgacio cum pillulis fetidis
vel cum pigra Facta purgatione
ponatur super sebel collirium quod
sic fit Recipe minii ere usti arsem
ti rubei zuccari quod dicitur spuma

ana ʒ j mirre croci venas ru
beas i rose ana quarta ʒ j amoniaci
thuris ana ʒ j puluerisentur quater
& infundatur quater in succo rute
& tantum etiam quater & fiat pul
uis vel sieff vel collirium distilla
tum per alembicum ut fit aqua rosarum
hoc enim collirium appellatur dya
codion vel basilicon vel ponatur
collirium viride vel ru Si autem
cronica & grossa fuit & impe
diat visum suspendatur cum uncino
& filo & incidatur cum rasorio vel
flotomo eleuet cum uncino le
ui non madete aguicima et
cornea & suspendatur cum filo &
anectetur & incidatur apte nasi
& cornee & hoc non bene fit nisi
per illum qui usus est in istis opera
tionibus Deinde ponatur super locum
aqua ciminum masticatum i pecia
vel vitellum oui cum albumine
postea puluerisetur locus cum
puluere citrino vel viridi & collirio
viridi & rubei dicto Bibat vinum
limphatum album & comedat bo
nas carnes que condiantur cum
agresta vel succo degranatis et
vitellis ouorum Abluat sepe
oculos suos cum aqua decoc
rosarum & camo & melliloti & mir
tillorum &c

Cap xxxvi de venis rubeis
simpliciter in albo oculorum

Hec egritudo est species se
bel sed differt quia in se
bel est radix quasi carno
sa in angulo oculi & tendit
usque ad pupillam in modum
tele arance & in ista non non
est aliquod istorum sed sunt vene
rubee plene sanguine & sunt in
albedine oculorum tantum Causa huius
egritudinis sunt humores san
guinei mixti cum colera per venas desce
dent ad oculos Signa eius

cotrahut ex visu et dra sebel
Cura eius eadem est cum cura
sebel subtili non cronica Bi-
bat vinum album subtile limpha-
tum Comedat carnes castrato-
rum et pullos et gallinas et capo-
nes et carnes arietis annalis
et ovium anni degentium in arboribus
et in pratis et non in aquis et
ova sorbilia et aquam ciceris et
farina ordei et farri et spelte
et avene et herba seu borra-
ginis et spinacium et de piscibus rece-
tibus temalos lutosos et car-
piones assatos et condiant ova
ista cibaria cum agresta et vitel-
lis ovorum vel vino degranatis
et berberis et cum pulvere de
speciebus qui sic fit ℞ cinamomi
ʒ j cardamomi foly an ʒ ij et ci
ʒ j tantum et cubellarum purget
sepe cum pillulis cochiis hyere
capitalibus et cum decoctionibus di-
ctis in ca° de obtalmia calida ve-
tosetur in collo et spatulis et flo-
met de vena cephalica contra
oculum ponatur bis omni die stil-
licidium de colliriis nostro aliquod
faciemus quod sic fit ℞ amoniaci
floris eris arsenici rubei ana ʒ ij tan
thutie ʒ j vitoli de quo fit
incaustum ʒ iij rute celidonie
ana ʒ j salvie feni lib j pista
omnia et simul incorporentur et
fiat magdaleon et ponatur
in vase alembico super forna-
cem et distilletur ut aqua
rosarum valet ex parte ad omnem
maculam et albedinem et remo-
vet limpitudinem et rubedinem
et ipsa aqua cuiuscumque causa fiat et confor-
tat visum Aliud ad idem quod
est fortius et appellatur collirium
rubeum quod nos facimus quod fit
℞ mire oppoponaco bdellii aloes

tarpobal amoniaci sapini ce-
mastic gummi arabici boli ar-
thuris dragaganti ana ʒ j terbentine
munde clare ʒ vij vitoli de quo
fit incaustum ʒ iiij succi celidonie
feni rute ana lib ß misceantur
et incorporentur omnia ista simul
et cum lento igne distillentur
per alembicum ad fornacem aque
rosarum hoc delet omnem macu-
lam de oculo et valet ad pa-
num et removet per se sebel et
omnem rubedinem et scabiem
palpebras et ungula ponitur
cum pena stilicidium in oculo
mane et sero Si autem accipi-
ant ʒ iiij tuthie et ʒ j cam-
phore et terantur in mortario et
super marmore et cribentur
cum pecia et dissolvatur cum ʒ
iiij collirii albi nostri dicti an istud
et diminuta sit aliquantulum et
postea hoc totum coletur cum
pecia rara et hinc delet
omnem rubedinem et omnem lim-
pitudinem aquacumque fiat causa
et spaliter post primum et hoc totum
fiat in diebus paucis ponitur
cum pena stilicidium mane et
sero cum vadit dormitum

Ca^m xxxi de grossicie
et asperitate et rubedine in palpe-
bris et vocatur silac

Hec egritudo sit semper
ex parte salso vel sangue
adhusto Signa sunt pru-
ritus angulorum lacrimalium
et in palpebris et rubedo cum aspe-
ritate Si autem cronica et antiqua
fuit signa eius sunt rubedo
et inflacio pruritus et asperitas et dif-
ferentia inter ista infirmitatem et
scabiem est quod in scabie est
grossicies carnis palpebre

cu cusant et eleuatio ptinet
et absque pruritu in augul ita
uo non sunt ista manifeste Cu
ra istius cum fuit non cronica
est ut inclinet caput suum sup
aquam calidam aque decoc ca
mo ros et flos solat et cum
aqua eadem abluat oculos
nocte et non ponat sup oculos
emplim quod sic fit ℞ sua fo
lios solatri ℥ j portulacam
℥ j pistentur et incorporent
cu vitellis ouorum et albuminibus
ouorum duorum et ℥ j olei ros po
natur intra oculum collium al
bu de cerusa fcm in obtalmia
calida et in fine collium nostrum
albu ca de venis rubeis
Si aut cronica fuit fiat flo
mia de vena cephalica manus
uel vetosacio et mundificacio cum
pillulis cocijs ut ijeris seu cu
aqua decoctionum dictarum in obtal
mia cala et assidue ablucio
cu aqua dicta an et inclinacio
capitis et faciei sup ipam cum
est cala et sup oculos ponatur
emplim quod fit de letibus excor
ticatis et adipe granatorum ex eis
et mixto cum rob uel emplim
fcm exportul et folijs solatri
cu alijs rebus dictis in non cronica
Intra oculum ponatur collium album
de cerusa ut collium mrm album
quod fecimus ca° superiori de venis
rubeis Obseruet dicta et potu
dictu supius ut ponat sup car
nositates palpebrarum et asperitatem
ut scabie carni puluerem de
cuius ppete est subtiliare pal
pebras et remoue asperitatem
et scabiem ab eisdem qui sic
fit ℞ cristalli ℥ vj nnmie ℥
iiij mastic ... an ʒ ij terant
ista omnia subtilissimo modo

et debent cu pecia et imbibatur
cu aqua ros ul agresta clarissi
ma et exsiccetur hoc totu
ad solem in vase vitreato et
post exsiccacionem teratur super
marmore et imbibat et exsiccet
et fiat hoc quater et in fine cribe
tur pecia munda subtili et reser
uetur usui ponatur cu stillo ar
genteo uel de auricalco super
carnositatem intrinseca palpebrarum
sero cu uadit dormitum

Cap xxxviij de vngula in oculo

Vngula est macula alba in ingredine oculi tendens versus pupillam aliquantulum et fit ad modum vngule Et est sciendum quod queda est leuis subtil non plurimum prohibens visum et queda est grossa cronica prohibens visum Fit aut ex materia fria coagulata et condensata in loco que distillauit a cerebro Signa manifesta ex visu medici et eius tactu uel aspectu Cura eius est qui fuit subtilis non prohibens visum ut pta mundificacionem cum pillulis cocijs ut yera cu mene deturbit quod sic fit ℞ diagr ℥ j turbith hermodactil an ℥ j misceant et fiat ~~masticus~~ trociscus i et sumat in matutinis et post cu fuit aliquid // thimi lemphati Intra oculum supra maculam ponatur collium unde ut ru seu mrm album ut rubeu Si aut grossa et cronica fuit suspendat cum vncinis et madat cu rasorio et postea confortetur locus cum albumine oui et vitello et olo ros mixtis Et post conforta tem sup locum pona collium album mrm quod diximus in aliis

z aliqn ponat rubeu qd fecis

Cam xxxix de rubedine oculorum z voca[tur] tarfati

Hec egritudo fit ex percus-
sione adveniente i oculis
remanente i albedine
eius vestigo rubedinis i mo[do]
denarii vel semidenarii vel
qui sunt ista figura z appella[tur]
in nostro ydiomate macula ru-
bea sanguinea Causa primitiva
fuit percussio causa imediata est
sanguis qui exit ad locum z effusus
fuit ex venas in albedine
oculi Signa manifesta sunt ex
re ipsa Cura eius est ut primo
fiat flebotomia de vena cephalica
manus ptis ouie lese vel ve-
tosaco in collo z spatulis Et post
illud lenificet vent[er] cum decoc-
que sic fit Rx mirobo cit[rinorum] ʒ
i pistant z bulliant cum ʒ iii
primos siccos in ʒ viii aque
donec medietas sit consupta
colet[ur] z cum illa colatura dis-
solvat[ur] ʒ ii syrupi de nenu-
fare detur hoc totum in diem
Aliud ad idem Rx ʒ v aque
decoc prunos calide z dissolva[tur]
cum ʒ ii manne z ʒ i tamarindos
z colet[ur] z detur in diem q[ui]
da addunt in hac decoc ʒ i
pulveris reubarbari z bene est z ex
ea sequitur opus valde bonum
ad hanc infirmitatem ppm[?]
Et ponat sup oculum in
primis pecias infusas i succo so-
latri mixto cum albumine ovi
z olo rosarum vel in aqua decoc
coriandri in quo dissolvat[ur]
bolus ar[menicus] z psilium Intra ocu-
lum ponatur lac mulieris lactantis
puella vel sanguis columbinum
vel collirium album de cerusa quod
melius est seu collirium nostrum

album quod fecimus supius quod misce
aliquid olei rosarum ad duplo eius
vini de granatis acetosis et
ponat de hac mixtura sup
rubedine oculi vel sup sanguinem
qui est in oculo propter percussionem
vel fricacionem in sequenti die
vel 3o cuatur spaliter post flo-
miam vel ventosacionem i spa-
tulis Dieta z potus ordinetur
ut dictum est in obtalmia ca-
lida ut dictum est usque ad dies
vii postea redeat ad vinum
album valde limphatum Et
ad carnes z cibaria condita cum
agresta z vino de granatis z
rob mors acetosorum i maturos

Cam xl de lacrimis

Lacrime fiunt ex cursu ma[teri]e
que effundit[ur] ad oculos
ex cerebro per inmos venas
z arterias Causa lacrimarum quandoque
est incisio ungule vel alterius
infirmitatis que cum ferro ab
oculo removet[ur] quandoque e replo
vel multiplicacio humoris acuti
seu salsi aut humidi occulti
in cerebro artariis nivis et
venis Signa lacrimarum con-
tingencium ab humore acuto
vel salso sunt pruritus z ardor
vel inflacio in loco que lacri-
me tangunt z quod sto iciunio z
tempore calido z hora calida diei
magis ledunt z quod usque res a-
cutas calidas z salsas infes-
tat pacientem Signa earum que
non fiunt a materia calida sunt
multitudo lacrimarum z spaliter
hyeme z tempore humido z quod post
cibum multiplicant[ur] z cum hoc
non sentit ardore neque iflacionem
neque puncturam in locis que tangit

z usq̃ z terrũ humidarũ z nimi9
pot9 vini eos multiplicat
Cura eo2 que fiunt p incisioẽ
gule vngle uel alitui9 humo
ris i simitat9 existentis i ocłs
est ut cofortent9 oculi pt9
maxiom cu emplo q̄ sic fit
℞ cortic granator lentiũ ex=
corticato2 an̄ ʒ. j. pistantur
z incorpent9 cu mucillagie
draganti Aliud ad idem ℞
aloes acacie pulũs gnedi
nis licij boli ar. gu ara an̄
ʒ. j. cofi̇ciant cu albumine
oui uel cu mucillagie dra=
gato2 z ponat sup frontem
z ocłos Aliud ad id ℞ suci
solat. ʒ. iij. z misceat cu bolo
ar z albumine oui z ponat
sup frontem z ocłm z suci sep-
uiue si sucus solat no reperit
Si aut mat̃ia lacrimaꝝ fuit
acuta salsa purget cu pillłs
cochijs uel cu pigra seu cum
decoc mirob cit dca iij ca° su=
piori de rubedine ocło2 ex=
pcussione Et pt9 mundificaco
fiat flobomia de vena cepha=
lica manus sup frote z tympo=
ra ponatur emplm q̄ sic fit
℞. boli ar. ʒ. s mastic dra=
ganti an̄ ʒ. ij pulũsent z mis=
ceant cu albumine oui ul mus
tillagine dragati. sup ocłm
ud ponatur pecie infuse
i suco sp̃ uiue ul suco solat
mixto cu agresta z cu pulue
gallaꝝ mirre z boli armei
Intra oculu ponat stilicidi
um sepe de collirio nro albo
ul ponat sup ocłm z frote
simł emplm q̄ sic fit ℞
mucił cijsilli mumie san dra

mastic dragati an̄ ʒ. ij. pul=
uisent z misceat uel incorpo=
rent cu albumine oui seu cu
mucillagie dragan Ablu=
ant sepe oculi cu aqua ca=
lida decoc fiunt sulphuris
rosa2 z sandal rubeo2 z uide
bis mirabile Si uo mat̃ia
lacrimaꝝ fuit humida mundifi=
catur caput cu pillłs fetid9
ul pillłs cochijs aut pig
seu medicine de turbit q̄ fe=
cimus z faciemus Factis mu=
dificacoibz fiat cauteriu i loco
ubi terminatur digitus medi9
cu ponit radix palme sup
radicem nasi z pfundetur
cauteriu usq̃ ad os z dimittat
apertu usq̃ ad dies xl ul ultra
z purgetur a sanie omni die
bus unguẽ fuscu cu cautio
Sup oculum z intra pona=
tur omnia illa que dicta
sunt supi9. sepe abluatur
oculi cu aqua pluuiali de=
coc gallaꝝ mirre boli ar
z mucił cijsilli z sit aqua
calida hora ablucois semp
Cibetur cu carnibz assatis
coditis cu agresta z vino de
granatis aut cu berberis seu
sumach ul gnus mirtillos
z aliis cibetur cu carnibz
elixatis coditis cu aceto rosa2
z cu puluĩ qui sic fit ℞
cinamoi ʒ. ij. cardamoi
s foli galange an̄ ʒ. ij ba
ʒ. s piper lon ʒ. j. z s fiat
puluis cibatus Comedere pt
cis lentes excorticatas far
cu risu z aliquu cica fracta
herba feni z borraginis et
caules bisfractos bibat vi
nu rubeu non dulce lympha
tum cu aqua pluuiali seu

tistrie, firmat post prandium et
cenam, semper .ʒ. i. electuarii de ca-
storeo et post illud bibat aquam
frigidam. Quidam vero sunt qui in
hoc casu incidunt venas et ar-
terias frontis ex transverso sed mecum
tempore hoc non feci quia loco
illius incisionis in eisdem locis
et in loco capitis dicto superius
faciebam cauteria profundantia
et ea aperta dimittebam usque ad
unum dierum et bene succe-
debat michi. In constrictione la-
crimarum et consolidatione vulne-
ris novi in oculo non est aqua
melior quam sequitur. Huius confec-
tio. Recipe thucie .ʒ. ii. tritum prius
in mortario mundo et addatur cum
ea lb. i. aque rosarum et .ʒ. ii. vini
degranatorum acetosorum et post contri-
tionem et incorporationem perfectam
istarum rerum in mortario coletur
et totum cum pecia munda et de
ista colatura ponatur omni die
mane et sero intra oculum fiet
in brevi tempore lacrimarum constrictio
et vulnerum consolidatio. Aqua
valde bona et utilis in constrictio-
ne lacrimarum et retentione rube-
dinis sic fit. Recipe sulphuris .ʒ. i.
iii aluminis zuccharum rosarum rubearum con-
pisti ana .ʒ. i. pistentur perfecte
et bulliantur in iii lb. aque et
duabus lb. vini albi tam diu
quod una lb. resolvatur et quatuor
remaneat tunc coletur et ponatur
in vase de ista aqua tepida ab-
luat patiens mane et sero
oculos cum vadit dormitum
et erit utile valde

Capitulum xlii de debilitate visus

Debilitas visus appellatur
quando homo absque macu-
la non bene videt neque
discernit ut accidit senibus et

decrepitis. Ita omnibus hominibus plurimis
transit xl annos vel quinquagin-
ta debilitantur circa visum et hoc
non est nisi quod instrumenta visus mi-
nutata sunt in compositione et complexione propter
resolutionem sive corruptionem instrumentorum
virtutum sensibilium facta a calore
qui in membris finaliter inducit
destructionem. Fit autem debilitas
visus absque causa narrata quando
propter humiditate currente ad oculos
obfuscatione visum et hec est fre-
quentium. Fit eciam a siccitate vin-
cente super cerebrum oculi et fit propter
compassionem et vicinitatem contactu a stomacho.
Signa debilitatis visus propter humi-
ditate currente ad oculos a cerebro
sunt quod multiplicatur post comestio-
nem et sompnum et saccietate nau-
seativa tempore et quod ante oculos
videntur quedam alia in modum aque
decurrentis descendentis vel in modum
nebule et circa humidi oculi
apparent et emittunt lippitudinem
indigesta post sompnum specialiter.
Signa debilitatis visus propter sic-
citate visus sunt quod attenuatur
hora sompni et post comestionem
et hora famis et meridie fit
fortis et oculi quasi sicci semper
videntur et sentitur pruritus hoc
ieiunii specialiter. Signa eius que
est propter stomachum absque eo quod
in oculo sit infirmitas aliqua
sunt quod infirmitas cessat et non
fit semper ymo fit fortis cum
est saccietas nauseativa et de-
struitur cum fames adest et eciam
et circa hora exsiccatis oris stoma-
machi et eciam sentitur eius al-
leviatio ex mente mundificatativis
quod est a stomacho quam quod
est ab aliis causis. Cura eius
que fit propter humiditate est ut
primo et principaliter purgetur ce-

pillis cochijs vel fetidis seu
cu pigra qua faciem9 i cauti
dos vel cu pillis de agarico
que sic fiut Rx aloes ʒ ij
colloquint' sticados turbith
an ʒ s masti ros rube cas
sie lig cinamoi an ʒ s a
garici ʒ iij fiant pille cu suco
rute Dos ear est ʒ j vel ʒ j
ʒ s vel ʒ ij secdm virtute et co
dicom infirmi Vel purgatur
cu mere de turbit ℨ hermo
dactil qp faciem9 ℨ faciu9
Mutatur cu dicta sicca vide-
lig carnib9 assatis vel positis
i pastillo seu in patella vel
caro cocta in patella vel tes-
tula i furno seu frixa i olo
vel in pinguedine humidib9 hu
mores multos ℨ spalit ~~fco~~
frios cofert Et similr caro as
sata i veru Vm est qp illa q
in pinguedie coquitur p longu
usu ~~[illegible]~~ fastidiu generat
ℨ hoc volut phy ℨ spaliter
alma li° 3° ca° de hijs qui
assiimunt cibaria ex artificio
comede est pt ova sorbilia
cu specieb9 vel pipe longo ℨ sen
ℨ pet° ℨ borragine ℨ panicu
ℨ farru ℨ miliu ℨ speltam
ℨ in hijs omib9 ponat species
ℨ piper lon Bibat vinu stip
ticu no fumosu in quo pona-
tur aliqd de aq aqua mell
i hoc casu melior e vino bsp
semus sen i omib9 suis co
mestioib9 ℨ ℨ an comestiom
ℨ post e vtile q valde confe
rens, idem dic de siseleos
qp no repit i libris phis s
ex primitum posset hoc rectifi
care similr bsp ramos inte

in vino hora comestionis vi
vat ℨ hoc credim9, semel i
ebdomada recipe ʒ s tyriac
stomacho ieiu° i aurora cum
vino vel aqua decoc rute
vel semis sen est de melioib9
reb9 in debilitate visus ℨ co- sua
toe ei9 ℨ maxime si fuit
in estate cu in hyeme cum
vino Distillare in oculum
aqua decoc, basilicon vel celi
celidonie aut aqua rute seu
fel caprini vel columbini de
fellib9 vel colliriu nostru albu
multu cofert na usus alicuius
istorum coservat visum ℨ ponit
remediu in debilitate visus et
spalit cu debilitas adest
pp senectutem aut pp etatem
aut colliriu qp fit de vino vel
suco granatorum dulciu ℨ aceto-
sorum in quo poni pulvis
piperis lon ℨ sal arci ℨ aloes
fit qp in antido dic ʒ j cuius-
libet istorum q pona i lb j
suci clari simul mixti Si aut
debilitas visus pp siccitates fuit
tota intencio tua sit i humec-
tando totu corpus cu brodijs
ℨ iure carnium ℨ vino dulci
claro limphato, ℨ cofice ci-
baria cum pulve qui sic fit
Rx cinamoi amari ʒ s cia-
momi no amari ʒ ij carda-
moi ʒ s gro ʒ s foly gala-
ge zucari duri ʒ j fiat pul-
vis cribatus Comedat fisti-
cos avellanas ℨ pineas mu-
datas ℨ cicer fracta ℨ farina
ordei avene rizi ℨ cet fru-
menti Et codiant omia is-
ta cu lacte caprarum vel ovium
ℨ cu specieb9 dictis, sepe bal-
neentur ~~et~~ tales alsip qp

in balneo sudent et spalit stra
digone prima apiant oculi
sepe in aqua fria et hoc estate
et i ocul ponat lac mulieris
ul asine et aliqu olm dea-
mygdal seu oleu mot ab-
luant oculi sepe ex aqua
cala decoc violaru femig
et ceter maluamisci Si no ᵹtin-
gent visus debilitas ppter
istorum rectificent humores
et humitates q sut i ipo cu o-
ximelle coposito vel squil-
litico et aqua cala decoc
ysopi ul siselcos a ysopi et
sen Et purget sepe cum
pillis stomaticis alkindi ul
cu pillis fetidis aut cu pig
q̃ sic dat ℥ j aloes cu ℥ s m-
re et ʒ j mastic post tortuam
et cbellacoem et brisylucat
hoc totu cu aliqua re i qua
tuoluat sicut est nebula q
fit ex farina multu cofert
et e vtile / firmat iste ʒ ij
de eleuario cardamoi ul dya-
ciron ut dyagalange sero
cu vadit dormitu et post
illud bibat ʒ iiij ul iij aq
frigide et est utile et gbernio
seruatur ex cibariis dictis
i debilite visus ppter humitate
et potet ex vino cu stypti-
co limphato sive medicte
aut mag Cura ea q po-
nut in ocul facias ut dictum
est supius in cura debilit
visus ex humite Almes lio 20
ca de debilite visus dicit
q admistrato pectinis est
vtil in ᵹsuacoe visus et ca
v dic de ᵹsuacoe visus q
iacē sup collu est inutile
Cam xlj de tumore pal-
pebrarum et pil iusatis et nodo

Iste tres egitudines hnt
diuisa nom curacois et ᵹtt
caus cas diuisas et modu
diuisu illacois Una tuor pal-
pebrarum fit ex omi ma ex q
fit obtalmia Illi no no in-
sant nisi ppter foramina isli-
nata ad ptem antiorem Ro-
dis ul no ᵹnat et fit nisi ex
matia dura mlica ul gypsea
gusa in durice seu lapidi-
tatem Signa tumoris pal-
pebrarum ex quacumqz ca fiat
sut eadi cu signis dictis
ca de obtalmia que fit ex
san cola flate et melia et ceter
si ma fuit coposita aut simpx
signa erut eade Signa
iusacois palpebrarum manifesta
sunt ex re ipa et p sensum
infirmi Nodos ul scliroses
aparent i palpebra signa
manifesta sut ex visu et tactu
medici Cura tumoris eade
est cu cura obtalme ex pte
flomie purgacois emplastris
et diete et potus a quacumqz ca
fiat nisi qu in fine fuit tuor
ex fria ca Cautia pustulia
fint in radice palpebrarum
apud supcilia ut melior fiat
adequacio mebri et resoluco
matie ᵹtente in palpebris
Cura pilos qui iusantur
et pungant oculu est ut p°
et prit omes pili iusati imati
eradicent et in codem forame
ponat simitas acu ignita
et inflata stugit et consoli-
dat foramen p hoc et amplius
pilos non reddit non gna
Dicit quida in hoc cau q
pt eradicacoem pilorum i
forame opus dissolutiuum

cum mastice ponatur confert alii
dicunt quod si pili inversati cum pi-
lis non inversatis conglutinentur
vel insistrent cum mastice vel
glutine aut colla quod confert
Nam pili non inversati conglutina-
ti cum inversatis trahunt inversatos
mediante glutine vel col-
la ad exteriora et sic curantur
Hec omnia ista verba communia sunt
et bona in quibus non cadit
magna falsitas vel utilitas
Nam ex sola extractione pilorum
cum radicibus ad quam sequitur
ustio cum punctura stili vel acus
est cura ad quam non sequitur
dubium neque falsitas aliqua
et in illa sit contentus propositum Cu-
ra nodi vel nodositatis palpe-
bre est ut incidatur palpebra
cum tenaculis habentibus quandam
quadraturam et cum aliis tenacu-
lis eiusdem figure capiatur
nodus vel fiat ab exteriori
absque incisione et postea sic
datur pellis super nodum secundum
longitudinem rugationum palpe-
bre et extrahatur et ut perfectior
fiat cura ponatur intra vulnus
aliquid aluminis zucari vel sal
rubeum cum albumine ovi usque
ad aliam diem et tunc consideratur
et si aliquid de folliculo remansit
ponatur intra vulnus aliquid
unguenti viridis vel pulveris qui
removet folliculum quo remo-
to consolidetur vulnus et claudatur
cum pulvere de mastice et mu-
mia et hec est via nobilior
in hac cura omnibus aliis
Scias in veritate quod hec cura et
consimiles non perfecte possunt dici
vel comprehendi nisi per visum
et doctrinam visibilem Cap.
xliii de casu capillorum
palpebrarum et superciliorum

Hec egritudo semper fit
aut ab arefactione loci
aut propter defectum generatio-
nis fumi ex quo fit pilus sicut
apparet in senibus et decrepitis
aut propter materiam veneno-
sam depuratam ad locum
pili et inficientem ipsum ita quod
materia pili non possit ad-
herere ad generationem eius Signa
casus pilorum qui fit propter de-
fectum fumi ex quo generantur
aut propter arefactionem loci sunt
extenuatio loci et quod in loco non
est facta aliqua immutatio ne-
que ex parte compositionis neque ex
parte coloris et quod ipse locus mundus
videtur et pellis vel locus mun-
dus ut in calvitie apparet vel
in cute callosa Signa casus
propter infectionem loci ex materia
venenosa sunt quod in loco
apparet asperitas manifesta et in-
fectio et rubor cum pruritu et quod
ibi apparet scabiositas cum ele-
vatione parva et venenum liqui-
dum nitrosum emanat a loco
et est cutis vel locus totus in colo-
re et figura videtur mutatus
manifeste a naturali cursu et ista
signa etiam super lepram attes-
tantur Si autem casus pilorum
palpebrarum fuit propter arefac-
tionem loci aut propter defectum
fumi ex quo pilus solet in
loco generari et si in aliqua re
generabuntur et fiat in loco illo
neque requiritur aliud in isto
casu nisi ut corpus bene nutria-
tur et impinguetur omni ingenio
quo illud melius potest fieri et locus
omni die humectetur cum oleo
de camomilla in quo dissolvatur
laudanum Cura casus palpebrarum

et supercilios propter infectionem materie
venenose currentis ad locum
est ut primo mundificetur caput
et totum corpus ab illa materia
cum pillulis fetidis vel scoaticis
alkmidi vel cum decoctione que
sic fit Recipe mirabolanorum indorum
℥ ii cebuli nigri ʒ ii pollipo-
dii ℥ i ʒ ii rosarum rubearum ʒ ii prima
nocte XX pistantur et bulliant
in ℔ x aque donec iiii rema-
neant colentur et in illa cola-
tura addantur ʒ ii syrupi rosarum
vel ℥ iii aut ℥ ii vel iii rosarum
de vino detur in matutino et
iaceat usque ad horam assella-
cionis et postea non dormiat
usque ad horam post comestionem
bibat continue omni mane mani-
festa post primum in die mente sy-
rupum factum ex sene et epithi-
mo et pollipodio et scolope-
ndria cum aqua decoctis primo
et sit quantitas syrupi ℥ i ʒ ss
et quantitas aque ℥ iii vel iiii
vetosetur sub mento et in spa-
tula vel fiat flomma de ce-
phalica manus fricetur locus
sepe cum radio vel instro acu-
to intincto in suco cepe et post
fricationem ponatur super locum
fricatum et super foramina pilos
palpebrarum et supercilios me-
dicamen quod sic fit Recipe ossium
mirobolanorum combustorum ʒ v fumi
thuris ʒ iiii spice radicis car-
pobalsami ana ʒ iiii lapidis la-
zuli ʒ x fiat pulvis ex omnibus
tribus quatuor et tritis super
marmorem et cum radio omni
die ponatur super locum fumus
thuris sic fit grana thuris
minuti ponantur in lampa-
dem plenam oleo et subter lampadem

ponatur et firmetur cum terra scut-
tella vitreata et sub lampa-
de postquam obturata fuit et
posita in testula plena cine-
ribus accensa ignis suavis et non
multum fortis et cum ignis bene
inflatus fuit sub lampade con-
tinue super scutellam ponatur aqua
frigida ut coaguletur circa superficiem
intrinsecam scutelle fumus ele-
vatus a thure qui est in lam-
pade sub qua est ignis et
cum per longum tempus fuerit
hoc removeatur scutella et quod
invenitur adherere superficiei eius
intrinsece removeatur cum cul-
tello et hoc est illud quod appel-
latur fumus thuris Alius
modus faciendi fumum thuris
nobilior supradicto sumuntur
grana thuris et ponuntur in lam-
pade plenam oleo et inflam-
mantur grana thuris cum igne quando
sunt in oleo et cum ignita fuerint
ponatur super lampadem scu-
tella vitreata ita quod scutel-
la cooperiendat totam circumferentiam
lampadis et plus et totiens spargatur
aqua frigida super scutellam ut
fumus elevatus non inflammetur
et consumatur ab igne thuris et
hic est fumus thuris et cum remo-
vetur scutella abradatur quod ad-
heret scutelle et sic colligitur
Aliud ad idem Recipe thuris ʒ i ss
laudani ʒ ii mirre ʒ i ss olei de
mastice ʒ ii bulliant ista ad
invicem et dissolvantur et post
dissolucionem quod fuit in toto
de spisso et viscoso post fri-
cacionem radii intincti in suco
cepe ponatur super locum cum
radio Tegatur cum dicta et po-
tu ut dictum est in melia et
ex materia adusta collita ut
melita

Cam xliiij de pruritu qui
fit in interiori angulo oculi

P[ruritus] non fit i lacrima
libus oclorum n ex ma
salsa uel adusta i qua
calitas acutalis egit
et induxit acutem Signa pru-
ris sunt rubedo et asspitas et
lacime urentes loca proxima et
ardor fortissimus et color faciei
rubeus mixtus citrinitati Cura
talis est utatur omni die si-
rupo de fumoterre cum zucaro uel
melle sm natura tpis uel e-
tatis cum aqua decoc primos
sene et fumtre et purget cum
pillulis choicis aut cum pillulis ad
scabiem et pruritu que sic fiunt
℞ aloes mirobo cit an ʒ
j scamonee ros rube an ʒ ss
ʒ j fe elli ing electi ʒ j fiant
pille cum suco fumtre Post istas
test j flotomet de cephalica
manus et ventoset in spatulis
et collo et meto Nutriat bona
dieta et tempata et bibat vinum
albu debile bn lumphatum
abstineat a salsis acutis legu-
me caseo et similibus ppossse
et acoitu pur in omnibus egri-
tudinibus oclos Abluat sepe
oculos suos cum aqua sulphu-
ris que sic fit ℞ aque ʒ ccc
ij sulphuris ʒ j camphore ʒ
j terant et misceant et ponant
in vase uitreo et dimittat ad
solem p dies xl et plus quod
supest de claro est quem uos
et bonum huic ablucioni Ablu-
ant oculi sepe ex aqua ca-
lida decoc fumtre et polipo-
dii Intra oculu ponat colli-
rium nrum album et collium dece-
rusa dictu inferius Cam
xlv de aqua descente in

oculum et de pano et vocatur
cataracta post cofirmacom

A[Qua] descendens i ocu
lum het duas spes
quedam e incipiens
non confirmata et quedam
est cofirmata et non incipiens
est alia que uidet silicet aqua
descendit in oclo et est pus
grossum genatum i tunicis o-
culos et dicatur alchamati
est et alia pter istas que appellatur
panus durus grossus Est quedam
alia que fit ppter opilacom
nervi obtici in qua sba oculi
et color eius non uaiatur
neque mutatur et appellatur gut-
ta serena Sunt alie isti
passionis ex materia flatica
uel melica descendente a ce-
rebro ad oculos int' uuceam
et araneam thela et alii int'
uueam et corneam ex qua ma-
genatur et fit panus et aliqn
contingit in sanies fit et aqua
descendens virtute stomachi
Signa aque descendentis
non cronice si incipientis sunt
qr ante oculos uidet uolantia ali-
quid in modu muscas et cimi-
ces et festucas et si alii alienatur
et aliqn aequatur scias qr co-
tingit a stomacho Si uero
non alienatur in uno tpe plus
quam in alio et fit passio in
duobus oculis tunc non est a
stomacho sed a cerebro Si sit in
uno oculo passio fiunt
et alienatur ssi tunc non est a
stomacho et si pupilla est
conturbata qr fit in ea fumus
uel nebula tunc non est a
sto Signa cronice confir-
mate et que appellatur panus

sunt quod prohibet visum et vi-
det pupilla cum aspicit opi-
lata et videt quod aliquid rei
convenit in modum panni velut te-
le habentis convenientem colorem a
cornea et uvea sit in pupil-
la et sunt modi istius plures
quedam est clara et quedam ni-
gra et quedam que non movetur
cum premitur palpebra cum polli-
ce fricando super pupillam
Signa eius que est in modum
primo sunt quod cum medicus commo-
uet capud infirmi commotione
forti videtur manifeste punctus
ad inferiora descendere Similiter
cum cooperitur cum acu de ele-
vatione panni vel aque cro-
nice et duritate medicus descen-
dit eam elevat ad inferiora
punctus vero non elevat propter spis-
situdinem suam absque conglu-
tinatione sibi punctus et hec est
differentia manifesta inter pannum
et punctus Signa gutte serene
sunt dolor frontis et oculorum qui
antecessit egritudinem et quod in sub-
stantia oculi non apparet aqua mali-
tia ymo oculi clari valde
videntur absque aliqua malicia
et hoc quia infirmitas non
est in oculo sed in nervo venien-
te a cerebro ad oculum qui ap-
pellatur nervus obticus Cura
aque descendentis ad oculum non
cronice est ut purgetur
cum pilulis cochiis aut fetidis
seu yera cum pigra et hoc fiat
sepe omni tempore sue curationis
Abstineat a vino et comedat
carnes bonas ut plurimum as-
satas Et bibat aquam mel-
lis et condiantur cibaria sua cum
isto pulvere qui sic fit Recipe

piperis longi ʒ ß cinamomi ʒ ß
℈ ß cardamomi ʒ iij crocii ʒ ß
Comedat feniculum et semen eius
ponat omni die in oculis fel
caprini vel fel vulturis aut a-
quile vel collirium in modum alkohol rubee
vel collirium de fellibus qui sic
fit Recipe fel caprie gruis aquile
vulturis aut omnia vel aliqua
compositis et misceantur in scutella
vitreata cum ʒ j tucie ʒ ß
amoniaci ʒ ʒ ij sicotis ciris ʒ j
j salis rubei ʒ j ß spume
maris que omnia trita et cri-
brata sint in qua commixtione
addantur succi celidonie rute
feniculi ana ʒ iiij vini albi lib. j
distilletur hoc totum per alem-
bicum vel dimittatur hoc totum
ad solem per dies xl et postea
coletur et iterum ponatur in vase
vitreo ad solem per dies iiij et
refrigeretur Si autem non ponatur
vinum exsiccatur hoc totum ad
solem et fit pulvis ex omnibus
quem etiam super ingeminando in fine
dierum xl quatur et cribratur quatur
et ponatur in oculo hic pulvis
delet pannum mirabiliter Cura
cronice talis est ex parte me-
dicinarum ut dictum est Vig
aut et illa que non movetur
et illa que intendit cum premitur
et eius agregatio non est facilis
et est illa quod similes ut punctus
vocamus non curatur cum acu
ut inferius, sunt quoque quedam
que curationem cum acu non
recipiunt videlicet gipsea viridis
et nigra et plumbea vehementer
ingrediuntur et citrina Illa non
que cum clara sola dilatat ita que
cum premitur eam pollice tuo de-
inde reddit et agregat post

medificacõs factas curatur
cũ instro hoc mõ ponas infir
mũ sedendo i loco claro ut
sol eũ non videat et facias
caput ei9 inclinare sup sin
caput ad posteriora i manibus
cuiusdam astantis et tu sedẽs ꝑ
patus cũ acu ferrea rotunda
bene tersa subtili valde q̄
melior est q̃ꝫ argentea te
nendo acũ cum pulpis digi
torũ indicis et pollicis man9
dextre si inceꝑ operari i oc̃lo
sinistro et econũso in dextro
et tunc i'pinas acum elevando
palpebram superiorem i medio
coniunctiue et plus usq ad pu
pillas et plus et tunc revolue
acum circulariter et superi9 et in
ferius et cum sic feceris desine
cũ acu parum ad inferiora et
ipm ibi dimitte. Et tunc
extrahe acũ suaviter et ponas
sup oculum albumine oui
mixtum cũ aqua rosacea et
camphora et sic dimitte eũ
usq ad aliam diem et facias
sic usq ad dies iij. Postea
pone sup oculũ sicut solet
et intra oculũ collirium albũ
de cerusa. Si aut pang9 fu
it operacõni nõ fuit obediẽs
inq̄ta curabit ꝑ instrm
nec ꝑ medicinas. Post usum
uõ medicinas si fiant cauteria
sine rugacõnẽ i fronte cum
ferro ignito et incidente et
ꝑfundent illa cauteria usq
ad os valde utilia ~~cauteria~~
invenirent plus aliis rebus
aut cauteriũ i incisionem capitis
ii tenneat digiti palme me
di9 qui radix palme illius
qui pati ponit sup radice
nasi. Caveas q̄ꝫ tempus medicat
nõ distinet nisi ꝑ visum et
visum ꝑ doctrina nõ nume
rum. Item tales sint contenti in
potu aque mell usq ad ho
ram finalis et curatores in illo
bibat vinum. Gutta serena
curacõnem non suscipit nisi
ꝑ immedificacõnem. Collirium qd
valet ad descensum aque
cronica et panni et ad guttam
serenam si aliquo collirium valet
est sic fit. Rx fellis grui
fellis lucij fellis hircini
fellis ancipitris fellis aquile
fellis perdicis an ʒ ij euforbij
bij colloquintid sapini an ʒ
i. tamen eben et incorpent
omnia simul cũ succo foliati
feni fiant troc. Si aut col
lirium facere volueris ponas cum
predictis lb i vini albi et lb i
succi feni et distillet ꝑ alem
biccum vel dimittatur ad so
lem ꝑ dies xl et postea co
letur et dimittatur clarescere
et usui reservet ad ponendum
in oculo. Si uõ hec egritudo a
stomacho provenit curatur
solum cũ exhibicõne oximel
lis compositi vel squillitici cum
recipitur de eo omni mane
ʒ i. vel ʒ i et s cum iij ʒ vel
iiij aque decoc feni et ysopi
et cum exhibicõe pillas feti
das vel cochias de octavo
in octavum diem et cum dieta
sicca et potu aque mellis

Cap. xlvij de dilatacõne pupille et lune et vocatur dlintisar de constrictione ei9

Dilatacio lune vel destructio fit ꝑpter dilatacõnem pupil le et dilatacio pupille fit aut ex humiditate vel obscuritate

et fit a percussione et est post
dolorem capitis et frontis ve-
hementem et intelligas per pu-
pillam foramen uvee tunice
quod aliquando ita dilatatur quod pertingit
usque per tota ingredine oculi
usque ad albedinem Signa di-
latationis pupille ex humore sunt
quod ipsa pupilla videtur dila-
tata et quod humores fluunt per
nares et oculos et faciem apparent
et est quia fit subito quasi
et non paulatim Signa eius quod
a siccitate fit sunt arescio o-
culos et frontis et quod humiditates
non apparent neque fluunt ab
oculis neque a naribus aut
palato et quod paulatim fit et
non subito Signa eius quod fit
a percussione aut post dolo-
rem manifesta sunt ex re ipsa
et primum tempus accidentem et
ex narratione infirmi Cura
eius que fit propter dolorem ca-
pitis cum dilatata sunt non com-
plius fit post et remanet incurabi-
lis in principio vero et cum nondum per-
fecta sunt dilatata pupilla
curatur ponendo super oculum
lentes excorticatas pistatas
et mixtas cum bolo armeno et pul-
vere mirtillorum et aqua rosarum et
vino de granatis et suco berberis
et mediante cum hoc si possibile
est arterie et vene que sunt
circa oculos in fronte Aliud
ad idem Recipe succi solatri sem-
pervive et plantaginis et muste-
dum et pecie panni inde infundantur
in eis et ponatur sepe super ocu-
los die ac nocte Ad idem
infundantur pecie in aqua rosarum
in qua dissoluta sit thuris
et ponatur super oculis

super fronte vero ponatur emplastrum
quod sic fit Recipe mastic thuris dra-
ganti ana ʒ i fiat pulvis et
incorporentur cum albumine ovi
et si hora doloris aut hora in-
ceptionis dilatationis fiat cauteri-
um in anteriori parte capitis in sinci-
pite et perfundare usque ad os
et specialiter post purgationem cum
pillulis et yeris convenientibus ad
dolorem capitis esset multum
utile et bonum de quibus pur-
gationibus et pillulis et yeris capitulo
de dolore capitis multum diximus
et regatur cum dieta et potu ut
diximus illic Cura eius que
ab humore fit est ut statim pur-
get caput cum pillulis cocciis
et yera pigra aut cum ...re detur
bibitur et post purgationem fiat cau-
terium loco dicto superius et perfunda-
tur ut diximus Regatur cum
dieta et potu ut dictum est in
dolore capitis vitio humoris fri-
gide ponatur in oculo collirium
de fellibus aut ponatur in oculo
collirium album quod superius di-
ximus Que autem fit propter sicci-
tate curatur cum suco solatri
et sempervive quod ponitur super
oculum mixta cum albumine
ovi et regatur cum dieta et potu
dictis capitulo de melia quod fit ex
melia naturali corrupta Que
autem advenit propter percussionem
non est multum timendum quia
multotiens per se curatur fiat sta-
tim in principio flebotomia de vena
cephalica manus contrarie et super
oculum ponatur albumine ovi mix-
tum cum aqua rosarum et suco sola-
tri vel sempervive aut fiat em-
plastrum cum lentibus excor-
ticatis et fabis tritis et mixtis
cum aqua foliorum salicis et mu...

oculu ponat collium de ceru-
sa dictum i obtalmia calida
regat in pri° cu dieta et potu
ut dictu est ca° de obtalmi-
a calida et de macula ex per-
cussione etc.

Ca. xlvi de hijs qui post occasu solis nichil vident neque in die

Fit aut ista infirmitas
i qua homo no videt
aliquid post occasu sol
aut propter infirmitatem ductu
aut vicio stoi aut ex materia
grossa que i oculis existat
et turbacio spiritu visibilis fit
ex humore que in ipsis oculis
reperit. Infirmitas vo i qua
homo no videt in die est sub-
tilitas spiritum et eorum claritas
et pauacitas cu raritate sbe
oculi et humor ei9 et propter hoc
in tenebris et obscuro meli9
est et subtili9 videt. Signa
ei9 qui no videt post occa-
sum solis sunt ipsa narracio
infirmi et ingressio ul turbacio
oclorum et multiplicacio humoru
currenciu ad oculos et eoru
magnitudo. Ei9 vo no qui i
die no videt est claritas et
subtilitas humoris oculi et eci
narracio pacientis. Cura eius
qui non videt post occasu
sol est ut primo purge cum
pillulis cochijs et ierapigra pica
no fiat flomia de vena ce-
phalica. Regat cu dieta ca-
lida et sicca videlicet cu carni-
b9 assatis et auib9 siluestrib9
et vino albo limphato an
prandium et post dicionem sumat
r. ij. ul. iij. electuarii vini veteris
acuti. Intra oculu ponatur
liquor epatis hircini aut cap-
ri assati cu pipe lon hoc
mo fiat scissiones multe cu
cultello in sba epatis et [struck through]
impleat quelibet [struck through] scissio cum
puluere piperis lon. Hoc facto po-
nat in testula et coquat i fur-
no ita q no ex siccet aut i
veru q no est sic bonum et
tunc remoueat ab igne et ac-
cipiat longu per ii decoctum
et rotatur ultima combustione
et addat aliquid musti cu eo
ultimo exprimat et incorporet
cu liquore q ex epate extra-
hitur tunc ex siccet et iterum co-
tat et ebe pecia et resumetur
usui. Aliud ad idem. Recipe fel
caprinum et misceat cu melle i
cazola ul i vno vase metallico su-
per ignem et cu stilo ponatur
i oclum ul ponat collirium de
fellib9 dcm in ca° aque dis-
tentis aut ca° de panno. Ali-
ud ad idem valde bonum. Recipe
succi rute succi celidonie an
℥ ij cu quib9 misceatur ℥ i
mellis et ℥ i fel caprinum et
dissoluant et misceant omnia
ista in vase vitreo ad solem
post dissolucionem coletur et
intra oclum cu stilo ponat
debet stare ad min9 per men-
sem ad solem. Si aut egritu-
do vicio stoi contingit curat
eodem mo et spaliter cu mundi-
ficacione per ambula ex pillulis
fetidis et stomaticis ul ierapigra
et ijeris et cochijs et cu remedijs
localib9 dictis et dieta sicca
narrata supius. Si vo propter
egritudinem antecedentem euenit
numquam curatur nisi per curam infir-
mitatis antecedentis aut precedentis.
Cura illi9 qui i die videt no
pt est ut regat cu dieta i-
pinguatiua generante sanguinem
grossum et spissum ut sunt

cõma porcellorum et aialium ag
nos et arietum et bibat vinum
ru non dulce limphatum De=
pe ponat intra oculos aq
tos mixta cum suco salat et
gummi arabi et dragant et
psillio na ista inspissant spm
clarum et tunicas raras et oculu
reddunt robustum et rigidum asp=
ge oculos tales in isto casu
sepe in aqua ueri frigoris
confert et e ualde utile

**Cap xlviij de pediculis qui
i palpebris et supcilijs sunt**

Pediculi locis istis gnant
ex matia putrefacta co
fecta et deriuata illuc
et est egtudo tusiens de
vno ad aliud per gusacom
cum hnte et est quedam spes pedi
culorum gteta i locis pdictis et
gnata ex eadem matia et tusi=
ens de vno ad aliud q appel
lat plomi et isti multum insunt
et applicant ad loca ut sunt
et genant Signa pruritus
et ardor i locis et rubedo cum
eminencijs pustulosis pruis et
cum pacinis africatione loci et
scalpellacione abstine non
pt Cura est ut purget
caput cum pillis cochijs
et pigra et cum decoc dictis cal
de melia vngat et fricent
loca cum aqua decoc sulphu=
ris et alumis zuccarum et similibus
et staphisage na staphysa=
gria destruit tales pediculos
non solum i homine sed etiam in
aialibus et auibus ablue ergo
loca ista cum aqua decoc sul
phuris et salis et absinthij
est utile Vngetum bonum
ad hoc sic fit Rx amougie

ligstro et colate ℥ iiij sulphuris
ʒ i ß argenti viui ʒ i ß misceant
taugant loca cum isto Aliud
ad idem Rx staphysage ʒ i
ß argenti viui ʒ i ß misceant
et incorporen ʒ ij butiri et de
isto loca pediculosa et priato=
nosa taugat et videbis mirabile
Bona dieta intrat prosse
et bibat vinum optimum bene
limphatum **Cap xlix de
fistula i lacmali oculi et
de ordeolo etc**

Fistula lacmal appellata
a phycis garab et est cum
angulus lacmal resudat
et ecc cum pmit sanies uel
virus ab eo egredi tunc fistula
pati dicimus et alij appz emi=
nencia in loco extensos q
multociens non appz et cum pmitur
reddit sanies ad lacmale et
tunc vere dici fistula et aliqn
non apitur sed aspirat pro ess=
sionem ad lacmale Ordeolu
est apostema oblongum i mo
dum gni ordei uel panici
seu milij nascens ex extremite
palpebre fit aut fistula ex
matia hmida uel melica des
cente ad oculum lacmalem Or
deolu nd semp fit ex matia
san uel ex sane colica Sig
na fistule sunt hmitas cur=
rens cum expssione alacma
li et rubedo et largitas lac
mal et eminencia capyno ali=
gn in pte extiori et fetor
loci cum taugit Cura fistule
ptinet ad cyrurgiam de qua
in libro nro de cyrurgia
fecimus mencom sed melius me
lius est in cura ista quam cau=
tum puctale et cum hc abstine

a salsis acutis melius et flaticis
et a vino forti acuto nimis
Medium bonum ad hoc sic fit ℞
aloes . san . dra . squis sarco-
colle balaustie antimonii
aluminis zuccarini ana ℥ i . floris
eris ℥ ii . terantur subtilissime
et fiant sieffi cum vino vel succo
rute et siccentur usque ad tempus
necessitatis et hoc autem medium dissol-
vitur in aqua et illa aqua stilla-
do ponitur in fistula aut in la-
crimali postquam sanies ex lo-
co tota expressa fuerit et tunc
locetur ad iacendum infirmus su-
per latus sanum et sic dimittatur
per horas iii et sic continuando
per ebdomadam per longum tempus
donec sanies perfecte exsiccata
fuerit Aliud ad idem ℞ olei
veteris vini veteris boni et
clari ana lb ii et s litargirii pul-
verisati et cribrati lb i . coquatur
ista simul in cazola ad ignem
per diem integram donec ingros-
set et reluceat fiat deinde de eo stu-
pate que ponantur in fistulis
desuper et dicitur eradicat fistu-
lam et exsiccat Illud autem quod
est valde utile in hoc casu quando
sanies exit a lacrimali et non
est ibi vulnus in exterius est pe-
ne pulvis citrinus qui sic fit
in lacrimali ℞ cimati ℥ iii
ussoli de quo fit incaustum
adhusti ℥ vi . arsenici rubei
baurach spume maris ana
℥ i . sal artificialis ℥ s . armoniaci
℥ ii armoniacum dissolvatur
in succo rute et incorporentur species
cum illo succo et fiat trociscus et
exsiccetur et cum necesse fuerit teratur
super marmore ut alcohol
et ponatur in lacrimali Aliud quod
probavimus in lacrimali dissolvatur

thucia confecta ad marmorem
ultima contritione cum collirio meo al.
et post dissolutionem colletur cum
pecia et reponatur de hoc liquore
ponatur omni die bis in lacrimali
et iaceat super latus sanum finaliter
exsiccat fistulam istam specialiter
cum non exit sanies nisi ex
lacrimali et quod in radice nasi
non est perforatus Purgare se-
pe caput patientis cum pillulis cochi-
eis vel cum pigra aut cum
mere de turbith valde est
utile et bonum Et si ungatur angu-
lus oculi infistulati omni ma-
ne usque ad dies xxx vel xl
et sero cum vadit dormitum
similiter cum oleo rosarum ferventi si
fistula fuerit non apta vel fuerit
apta et munditicata a carne in
osse corrupta sanabitur et
specialiter cum vadit dormitum
ponatur super oculis emplastrum
quod sic fit ℞ mumie boli ar-
menici aloes thuris mastic ana fiat
ex omnibus pulvis et incorporetur
in modum emplastri cum vino
rubeo stiptico Cura ordeoli
est ut fiat flobotomia de cepha-
lica vel ventosacio in spatulis
et abstineat a vino puro
et compleatur ordeolum in principio
cum licio et aloe vel cum succo
solatri et aloe seu cum succo ace-
tose et aloe postea ponatur
cera nova calida die et nocte
super ipsum aut laudanum et
curabit die quarto vel circa et
primum remedium mitigat do-
lorem secundum ordeolum resolvit
Aliud ad idem pone micas
panis in aqua tamdiu quod
fiat in modum masse et desuper
pone vel in unge ipsum cum bu-
tiro et sepe ablutum cum aqua cali-

Cap. quinquagesimum de hiis que exterius cadunt in oculis

Quando pulvis seu festuca aut vermis vel aliquid aliud simile istis cadit in oculis statim ne inviscet vel incarnetur in tunica oculi vel interiori parte palpebre eidem subveniatur hoc propter dolorem aut fricationem pruritum oculi posset oculus apostemari et alia ex ista causa egritudinem quandoque aut incitari. Cura eius talis sit involvatur stilus de argento aut auro seu de ligno in pice aut resina et fricetur pix aut resina que est in summitate illius per oculum et super rem que oculo intravit nam adheret res pici aut resine et sic potest leviter et absque difficultate abstrahi et removeri.

Cap. li de hiis qui ex [?] nimia albedine videre non possunt

Qui hac incurrunt infirmitate sunt habentes oculos varios et albos propter et qui visum habent debilem. Cura istius egritudinis et timoris est ut homo qui timet de hoc induat vestibus nigris et ferat capucium et manibus suis res nigras et videat quia isti duo colores faciunt ad congregationem luminis visus et etiam [?] ligare et super oculos cendatum nigrum vel viride est utile valde sero cum vadit dormitum embrocare oculos cum succo solatri vel sempervive est et utile et conveniens.

Cap. lii de ardore et dolore qui oculis accidunt ex vehementia frigoris et venti

Multi propter frigus et ventum incurrunt ardorem et dolorem oculorum et ardor et dolor preparant oculum ad obtalmiam et ruborem oculorum ex quibus infirmitatibus oculus posset incurrere in defectum visus aut debilitatem. In cura istius tria requiruntur primo ut precedat cum defensio contra ventum et frigus secundo ut curetur ardor et dolor postquam advenerint tercio ut precedat contra ruborem si contingit evenire. Deffensivum frigoris et venti est omnis cooptura pannos calefaciens faciem et oculos [?] et defendens eos a vento cum quis [?] et frigus sint vinum bibere [?] et comedere zinziber et gariofilos et muscatum in qua hora timeret venti et frigoris et specialiter si bonum vinum est optimum defensivum et. Ea vero que removent ardorem et dolorem ab oculis postquam advenerint sunt abluciones que fiunt cum aqua decoctionis ramo mellilloti et herbe feniculi et rosarum [?] et radicis malvavisci et abstinencia a vino forti similiter et emplastra ex istis rebus sero cum vadit dormitum cum quibus farina ordei et feniculi ponenda est aut abluciones que fiunt cum aliqua illarum rerum ut plurimum conferunt et. Si autem rubor post ista evenit abstineat a vino et bibat aquam mellis et fiat flobotomia vel ventosacio in spatulis et collo. Purgetur etiam cum pillulis cochiis aut pigra et similiter curetur ut dictum est capitulo de rubedine oculorum et capitulo de obtalmia calida. Pannus infusus in aqua frigida si ponatur super oculum sero cum vadit dormitum postquam malaxatus fuerit in modum paste cum manu erit utile valde. Sequitur rubrica

Capitulum liii de strabositate et c.

Strabositas est egritudo
que accidit propter nocumentum
corrumpens in musculis et lacertis
mouentibus oculum ex diuersis cau-
sis faciens oculum inclinare
ad diuersas partes partem scilicet dex-
tram aut sinistram superiorem aut
inferiorem partem Causa strabo-
sitatis in primo puer est humidi-
tas inbibens neruos et lacertos
mouentes oculos venientes a
cerebro fit etiam a siccitate eueniente
te eisdem ut plus accidit fit
aliquando in appoplexia et spasmo
et epilencia et hoc subito cum
sit species spasmi ex replecione
Signa strabositatis venientis
ex humiditate sunt quod fit subito
et corpus totum humidum videtur quia
per nares et oculos et palatum
fluunt humiditates continue et mul-
te et si cum hoc sunt strictura
ventris cuius fiet et significacio
erunt veriores Eius non que
fit a siccitate sunt signa quia
subito non fit sed paulatim et fit
ut plurimum post egritudinem longam
Item si strabositas est ad superio-
ra vel ad inferiora videbitur
strabo quod videat res duas
cum vna videbit sed si strabosi-
tas fuit ad dextram vel ad si-
nistram hoc non contingit Sig-
na eius que fit cum epilencia appo-
plexia et spasmo de facili
sunt ex re ipsa et per accessiones
illarum infirmitatum Cura stra-
bositatis que fit propter egritudinem
acutam aut in egritudine acuta est
signum mortis et non curatur nisi
per curam ipsius egritudinis Cura
strabositatis que fit ab humiditate
si fiat in infantibus non curatur
neque sanatur nisi in ipsa infancia
In infante ergo cum ut laboret
medicus vel custos pueri ut faciat

ipsum puerum aspicere ad se vnam
scilicet candelam vel speculum positum
in contrario partis strabositatis aut ponat
rem rubeam lanam aut filum in
contrario strabositatis ad quod inducat
infantem ad inspiciendum continue
aut sicut plurimum tota intencio
medici et custodis sit in hoc ut
continue et inuolent totum aspectum
pueri ad contrarium strabositatis propter
posicionem speculi aut propter posi-
cionem alterius rei Si aut strabo
senes vel iuuenes fuerint et fuit
strabositas ex humiditate inbibente
neruos curetur ut dictum est in
cura spasmi de replecione et cu-
hoc conetur continue et violet ad
aspectum vnius rei videlicet ad
speculum aut ad rem rubeam
positam in contrario strabositatis siue
ligetur aliquid rubei vel lina-
di ad tympus contrarium strabositati
ad quod continue aspiciat paciens
ponatur intra nasum strabosi
succus foliorum oliue ut caput pur-
getur vel castoreum tritum et immix-
tum cum vino quia consumit humi-
ditatem neruorum oculi per ina [?] ista
species et adiuuat ad curam istius
infirmitatis venientis ex humiditate
superfluitate qua ad hoc sunt Si
aut a siccitate contingunt humec-
tet corpus si fuit absque febre cum
communiter lactis et brodio car-
nium vngatur post lesa cum oleo
de camo et oleo viol et similibus
et ut breuiter dicam curetur ut dic-
tum est capitulo de melia [?] ex parte
diete et potus nam non requirunt
medicine in hoc casu nisi sint hu-
mectatiue ut elnaria [?] restau-
ratiua et diadragagantum et similia
et sicut regimen quod fit in melia
fiat ex melia naturali corrupt

aut regimini et medicine quas
diximus in spasmo de materia
Capitulum liiij de eminentia o-
culorum uel oculi et c.

Eminencia oculorum uel
oculi fit aliquando ex vomitu
precedente aut ex cona-
mine uel clamore seu percus-
sione aut ex materia currente
ad ipsos oculos et implente
gravitatem tranei in quo o-
culus locatur uel situatur et cum
in loco ipso fuit repletio aut
impedimentum naturale fit oculus
eminens. Signa quando fit propter
vomitum aut ex conamine
seu clamore manifesta sunt
ex ipsa re inferente. Si autem
eminencia fuit propter cursum
a gravitate tranei in qua ocu-
lus est situatus. Signa contra-
huntur ex narratione eius narra-
tas et a dolore qui continue in
principio eminencie existit. Cura
eminencie sive fuerit a vomi-
tu aut clamore uel percussione
seu ex cursu materie bonum est
ut statim in principio fiat flobotomia
de cephalica aut ventosacio
in spatulis et quod sepe purget
caput et stomachus cum pillulis co-
chijs uel ygra aut cum decoc-
tione in obtalmia calida. Su-
per oculum ponatur emplastrum quod
sic fit. Recipe aloes licij acacie
ana ʒ i. incorporentur cum suco
solatri seu semperuiue aut
acetose et super emplastrum po-
natur rotula de lana uel coto
et stringatur bene cum binda uel po-
natur super emplastrum rotula
de colla et stringatur bene cum bin-
da et desuper bene et decent
[illegible] existens ubi manifeste
[illegible] vomitus strictura circa o-
culos et frontem est utilissima

valde pro eminencia a lesio-
ne oculi ex conamine accidat
eternum. Aliud Recipe mastice bo-
li armeni mumie huius colle carte
ana ʒ i incorporentur et misceantur
cum albumine oui et ponatur
super oculum et super emplastrum
stricturam bonam cum binda. Ja-
ceat infirmus supinus et abstine-
at a vomitu et similiter si pos-
se et faciat gargarisma cum
melle rosarum et aqua calida et
teneat in ore [illegible] uel aliquid
aliud quod flegma removeat. Parum
comedat et raro et nullo modo bi-
bat vinum sed aquam uel aquam
berberis uel aquam decoctio-
nis granatorum. Capitulum lv
de hijs qui post sompnum ocu-
los aperire non possunt et
vocatur [illegible] passio [illegible]

Quando post dormitionem
uel sompnum homo oculos
aperire non potest contingit hoc
propter fumos et vapores eleva-
tos a cibo non digesto in
stomacho ascendente cerebrum
et illic ex frigiditate illius cerebri
in humiditatem accidentem convertitur
et postea hora sompni des-
cendendo per nervos et specialiter
quando sompnus fit super repletionem
immediate currunt illi humores
ad palpebras et factos mo-
uentes ipsas et oculos unde propter
hoc post sompnum quidam
oculos aperire non possunt.
Signa istius disposicionis aut [illegible]
dinis contrahuntur ex narratione
infirmi et ex ipsa re apparente
in sensum. Cura purget
cum ygra aut cum pillulis cochijs
seu fetidis et fiat ante comestionem
et post gargarisma cum aqua
decoctionis [illegible] aut piretri et oximel-
le squillitico aut oximelle

composito Embrocet oculi
cu venit dormitu cu aqua
decoc. ros mellilote & flor ca-
mo oui mixtu cu olo ros
& cu adipe galline resoluta
& colata sunt conquassent et
palpebr in hora dormiendi
supponat Emplastrum facta
ex ros mixt cu olo ros sup
oculos hora dormiendi confert
ablucio aque calide decoc-
tionu & ros multu operatur
& est bonum Capitulum lvi
de dolore auris

Dolor auris fit quoque a
replecione & multitudine sang-
uinis tendente versus aur
absque apostemate quoque ab effusione
ne acute medicine absque a-
postemate & quoque fit ab apo-
stemate calido aut frigido intra
aurem & fit a frigore & ventis
vehementibus ab extrinseco fit ~~quoque
ab humiditate~~ ex ventositate gros-
sa ibi intrusa fit ex percus-
sione & casu & fit quoque ab humi-
ditate absque sanie & cum hoc egre-
ditur sanguis aliquando absque percus-
sione & ulcere Signa doloris
ex replecione & multitudine sanguinis
absque apostemate sunt rubedo fa-
ciei & gravitas capitis & frontis
& inquietude cum constringi voluit
super faciem suam & pulsacio ve-
hemens & inflacio venarum
tympori & frontis & sensus sa-
poris rei dulcis absque eius presen-
tia in lingua Signa eius qui
fit a medicina acuta sunt dolor
acutus cum mordicacione & citri-
tate faciei & loci & cum amaritudine
lingue & vomitu colerico Sig-
na eius qui fit ab apostemate calido
vel frigido variantur secundum naturam apostematis

na si apostema sunt calida erit ibi
dolor acutus aut pulsativus et
febris acuta & sitis & vigilie Si
aut materia frigida sunt erit ibi fe-
lenta & occulta & dolor cum
gravedine aut fricacione & pon-
derositate & ymaginaciones male
& corrupta Signa eius qui
ex vento procedit sunt fricatus
sensus in loco & quod homo sub
sustinuit frigus & ventum et
post illud tempore absque se
habuit dolorem Signa eius
qui fit ex ventositate grossa est
tensio vehemens & multitudo
sonitus & motus intra aurem
cum capitis levitate Signa eius
qui fit a percussione & casu sunt
manifesta per narracionem infirmi
& aspectum Signa eius qui fit
ab humiditate aut ex cursu sangu-
inis a loco absque sanie sunt
quod egreditur humiditas liquida
vel sanguinem absque se & est
ibi gravedo cum ponderositate Cu-
ra eius qui fit ex replecione &
ex multitudine sanguinis est ut
fiat flebotomia de vena cepha-
lica in manu aut in brachio
aut ventosacio in spatulis et
collo Bibat aquam vel aquam
mellis vel aquam berberis vel
aquam granatorum Comedat crema
portul & farina ordei & farri
& avene conditam cum lacte a-
migdal usque ad cessacionem do-
loris postea comedat carnes
pullos & gallinas & castrati
conditas cum agresta Inunge
cum decoc tamarindos & iuiube
& prunos dicta in oblalinia
calida Intra aurem & supra
ponat oleum ros tepidum cum
mixtum cum aceto & semine
iusquiami Emplastrum quemeno

ad hoc ℞ flor. camo. sem.
aneti fa. fenugreci et seminis lini
an. bulliantur ista in aqua usque
ad spissitudinem et in fine addan-
tur ij vel iij olei de aneto vel
de camomilla circa aurem ponatur
oleum de aneto calidum in quo
sit ℨ .j. opii vel .ij. iusquiami
Si autem dolor fuerit ex ma-
teria acuta purgetur cum aqua decoc-
tionis primo mane et tamarindo-
rum et similium aut cum decoc-
tionibus et fiat ex stimulatio sangui-
nis ex parte contraria ponatur
oleum rosarum vel oleum aneti
in calidum in ipsa ita quod imple-
atur cum dicta et aliis rebus fiat
ut dictum est supra fiat se-
pe clistria lenia in isto et
in superiori quia valde bona
sunt in isto casu Cura doloris
ex apostemate si fuerit apostema cali-
dum est ut statim flobotometur
de vena cephalica in manu
vel in brachio et iteretur flobotomia
si dolor non diminuerit aut
fiat ventosatio in collo et in
spatulis purgetur sepe cum
decoctione de manna et tamarindis
dicta superius multociens intra
aurem usque ad sedationem do-
loris ponatur oleum rosarum mixtum
cum aceto in quo sint opii et
duo grana iusquiami et medium
grani seminis apii sint dissolu-
ta et sit aliud tepidum actu
et hec unctio fiat et circa aurem
Scias quod ista opiata et si-
milia vel stupefactiva valent
ad omnem dolorem auris sive
sint a causa frigida vel sint a causa
calida ex dolorem removent
sed in causa frigida non debent sic
continuari et ponuntur ut est in calida
Cessante dolore in parte vel
in toto ponatur emplastrum quod sic
fit super aurem ℞ radices

malvatice vino xij decoquantur
et extrahatur ab eis lignum quod
in medio consistit et incidantur
frustratim et postea contundantur
cum pilo et incorporetur cum fari-
na fenugreci et seminis lini et buti-
ro et semine aneti et flore camo-
mille Aliud ad idem ℞ instilla-
tionis malvatice et se. fenugreci
et se. lini an. ℨ iij incorporen-
tur cum cepe lilii cocto et cum ℨ .j.
seminis aneti et ℨ .ij. florum ca-
momille et lb. s. butiri et fiat emplastrum
quod ponatur calidum actu super aurem
Si non apostema sanguinis fuerit purgetur
sepe cum pillulis cochiis et si corpus
fuerit repletum post purgationem
fiat flobotomia de cephalica vel
ventosatio in spatulis Intra au-
rem ponatur oleum de spica
calidum vel oleum de amigdalis
amaris et cetera super aurem ponatur
emplastrum quod sic fit ℞ capita alei
cocta et cepas coctas in
prunis vel in igne et pistentur
postea postquam bene munda fuerint
et incorporentur cum iiij vel v vi-
tellis ovorum et ℨ iij butiri vel
axungie porcine Aliud ad
idem ℞ absinthii lb. s. cocti
et contusi et incorporentur cum mucil-
lagine seminis lini et fenugreci et
cum ℨ iij medulle et cum iij capi-
tibus alei coctis et ponatur super
aurem Si autem ex vento vel
frigiditate sensibili contingerit va-
poretur auris cum milio calefacto
aut cum ruta et sulphure
mixtis cum vino et calido seu
cum panno calido et ungatur
auris intus et extra cum oleo
de ruta calido seu de spica
aut de amigdalis amaris Si
vero ex ventositate grossa fuerit
ponatur intra aurem oleum

de aceto in quo castoreum sit
dissolutum aut euforbium et super
aurem ponat vaporationem de
sale et milio mixtis et calidis vel
de sulphure et sale mixtis et
calidis Abstineat a multo cibo
et potu et a sompno diei et
utatur subtili dieta et vino de
bili non fumoso limphato
et carnibus avium et aliis coctis
Si ex casu vel percussione pro-
venit fiat flebotomia statim
de cephalica vel ventosatio in
spatulis et collo et ungatur locus
intra et extra cum oleo rosarum vel
oleo de mirtis in quo sit aliquid
opii et extra aurem ponatur
emplastrum quod fit ex rosis mirtis
et farina ordei coctis et bullitis
simul vel ponatur pulvis thuris
ximinti mixtus cum lacte intra
aurem et cera Si dolor contu-
sionis fiet abstineat a carni-
bus et vino usque ad cessationem
acuitatis doloris Comedat
farinam ordei et milii et similia
et bibat aquam prunorum vel
berberis vel aquam decoctionis gra-
natorum Cum non humiditas
vel sanies ab aure absque sa-
nie vel ulcere seu percussione
exierit distilletur in aurem
aqua decoctionis absinthii galla
aut aqua decoctionis foliorum mir-
ti vel acetum in quo bulli-
ta sint interiora granatorum aut
in quo bullite sunt galle
et nuces cipressi Si autem bul-
liant bolum et thus in aceto
et nuces cipressi et coletur et distil-
letur tepidum in aurem confert
nam omnia ista exsiccant
humiditatem et constringunt sanguinem
Si autem humiditas aut sanguis
coagulatus fuerit in loco auditus

distillet sucum porri mixtus
cum aceto aut sucum granati cli-
vati mixtum cum aceto aut sucum
rute aut dissolvatur mel et
sarcocolla in aqua aut aloes
mirra et sarcocolla in aqua
aut aloes mirra et sarcocolla
et mel dissolvatur in aqua et
illa aqua tepida distilletur
in aurem vel bulliatur in
storia ferri in aceto vel di-
mittatur in aceto per mensem
et postea distilletur in aure
confert vel accipiat magnes
aut marchasita et conteratur
et bulliatur cum aceto aut a-
gresta postea cum fuerit tempe-
ratum in aurem distilletur
Caveatur post aurem et post
purgationem in istis capitulis
est bonum valde etc.

Capitulum xli de ulcere in aure

Ulcus fit in aure aut propter
apostema accidens aut propter
materiam acutam ulcera-
tem locum interiorem auris aut
a percussione et casu et similibus
Signa ulceris sunt dolor con-
tinuus cum acuitate et nigredine
et quod sanies egreditur a lo-
co et fetor Cura si ulcus no-
vum fuerit ponatur cum tenta
aliquid de oleo rosarum mixto cum
unguento albo quod sic fit
Recipe olei rosarum ʒ iiij cere ʒ j
ceruse ʒ j fiat unguentum
in quo in fine ponatur duo
albumina ovorum Condiffice
caput cum pigra et pillulis co-
chiis bibat vinum limpha-
tum album debile Si autem
ulcus antiquum fuerit sumat
aloes mirre sarcocolle
sandaraca et olibanum ana ʒ ij

teratur et cribentur et ponatur hu-
pulvis in aurem hoc modo invol-
vatur licinium in melle et postea
in pulvere et sic in aurem mittatur
hoc cum mediis mundificat ul-
cera et aurium antiqua et conso-
lidat finaliter. Si autem ulcus
profundum fuerit et longinquum dis-
solva hoc medicamen cum aqua
mellis et imponatur. Aliud si
magis antiquum fuerit firmatur
storia farina et infundatur in
aceto mense uno aut plus
et post hoc colletur et distil-
letur in aurem ex qua currit
humor antiquus multum. Pur-
get sepe cum unguento apostolorum
Omne ulcus aurium sive novum
aut medium seu antiquum fuerit.
Si autem a casu aut percussione
contingit fiat fiat flobotomia in
contrario parte vel ventosacio in spa-
tulis et collo et hoc in principio et
ponatur circa aurem et supra
bolus ar. et pulvis et mirtillorum
mixta cum oleo rosato et abstine-
at a vino et carnibus usque ad
dies iii vel quatuor.

Cap. lxviii de sonitu aurium

Hec egritudo quandoque ex re-
pletione capitis accidit
quandoque ex debilitate nimia au-
ditus fit et ex debilitate sensus
auditus aut lenitate seu cla-
ritate. Signa sonitus ex re-
pletione sunt quod accidit post sa-
cietatem nauseativam et per mul-
titudinem vini et post sompnum
post cibum inmediate et specialiter
qui sompnus fit in die et post
stricturam ventris. Signa eius
qui ex debilitate nimia audibilit
sunt quod omnes sonus fortis ledit
infirmum et non bene audit nisi
voces et sonos bene formatos
et distinctos et quod semper continue
audit sibillaciones aquas. Signa
eius qui fit ex debilitate sensus
auditus sunt quod fortificatur et magis
infestat hominem hora ieiunii
post repletionem et sacietatem
minus ledit et inmediate post somp-
num quasi non sentitur. Cura
eius qui fit ex repletione capitis
sive fuerit per compassionem ex stomacho
seu non est ut purget cum pillulis
cochiis vel yera pigra seu cum pillulis
fetidis et possit infirmus si vellet
medium ante acceptionem pillarum
recepte recipe ℞ i et ss oximellis
compositi omni die cum aqua cala
vel cum aqua decoctionis feni et debet
esse aqua quadrupla ad oximel
mel vel sirupum seu tripla et
hoc fit ut materia melius dispo-
natur ad purgacionem vel expet-
si in multis capitibus et egritudinibus
tali preparacione non indiget medi-
cus ut diximus. Inferius post pur-
gacionem distilletur in aure oleum
de amigdalis amaris in quo disso-
luta sit ruta et aliquid eufor-
bii aut oleum de spica in quo dis-
solvatur castoreum et eufor. Sub-
limet aurem stomacho ieiuno
super aquam calidam decoctionis sansuci
lamo et calamenti aut super
aquam decoctionis melliloti maio-
rane origani et ysopi et ipsum
vaporem aque recipiat per
emboton vel cortrolid portu
super aquam aut super tralectorium
Abstineat omnes habens tinitum
vel sonitum in aure a vino
puro et fumoso novo et veteri
et alegumine et apertis et malis
et similibus. Si autem ex debi-
litate auditus tinitus contingerit
distilletur in aurem acetum
in quo bullierit absinthium
aut acetum in quo bullierit

sandalos aut psillium aut dis-
tillet vinum agreste vel forte
in quo bullierint rose et ruta
recipiat vaporem aque de-
coc. absinthii et sandalos et rose
Si vero ex subtilitate sensus aut
claritate tinnitus contingit distil-
letur in aurem olei rosarum decoc-
tum cum aceto aut distilletur
oleum cum aceto in quibus disso-
luta sint duo grana opii vel
tria aut aqua decoc. iusquia-
mi aut distilletur in aurem
oleum decoctum cum semine pa-
paveris et mirtillos bibat vi-
num album debile limphatum
cum aqua decoc. berberis vel
granorum granatorum aut cum aqua
decoc. sumach et agresta. Co-
medat cucurbitas et portul.
farrum risum farinam ordei et
avene condita cum agresta et
similibus et cum pulvere specierum que
sic fit. Rx cinamomi ℥ ii mir-
tillorum cardamomi ana ℥ i s.
croci ʒ i s. comedat carnes
edi arietis annalis et castrati
et pullos caponum et gallinas
et carnes avium avium degentium
in arboribus et in pratis et non in
aquis. Utatur per intervallum
pillulis de mastice et aloe post
cibum ut pillulis cochiis que hec
sunt meliores in hoc casu

Capitulum lix de gravedine auditus cum surditate et appellatur a phisicis emas

Surditas si naturalis sint que
est concreta ex nativitate
non curatur et post horum
mutus non loquitur et hic vult
Ar. sexto libro de animalibus tractatu
vi in fine dicit quod omnis surdus
naturaliter est mutus et econverso et
capitulo xxviii ubi determinat de di-
spositione actuum in membris audien-
dicit ibi in fine capituli glosse quod
sicut sermo intrat per instrumentum
auditus ita exit per linguam
per motum vocis. Fit ergo ex car-
ne addita in aure et fit ex
sorde que est in meatu cere
coadunata in fine foraminis
auris. Fit item ex apostemate et fit
ex materia grossa frigida et ergo
ex ventositate grossa frigi-
da. Fit alii ex frigore ad-
veniente auri ab extrinseco
et fit ergo ex siccitate in aure.
Signa eius que fit ex carne
addita sunt aspice in ea in
sole et quod infirmus sentit gra-
vitatem cum opilatione in loco
et quod aliquis fetor emanat
ab aure. Signa eius que fit ex
sorde contrahuntur ex inspi-
tactu ad solem. Signa sur-
ditatis ex apostemate sunt signa
significantia super apostema fri-
gidum vel calidum in aure de
quibus in dolore auris fecimus
mentionem. Eius vero que fit ex
materia grossa frigida et ex vento-
sitate grossa sunt gravitas cum
frigiditate et commocio cum sonitu
et quod in nocte magis infestat
et frigidas aures et venti frigidi
multum ledunt infirmum. Si
vero a siccitate auris contingit ut
trahuntur significationes ana-
tumie in infirmum. Si aut a siccitate
provenit significationes contrahuntur
desiccatione significacionum ceteras
narratas supra. Cura car-
nis addite est ut mundifi-
cetur cum unguento viridi quod sic
fit. Rx alumine zuccarum flores

ers añ ℈ i ß mellis ℈ i ß mor-
poren simil postea immdificet
cu vngeto apostolorum quod faciemus
in antidotario vel cu alia re que sit
sit R succi fect vini ℈ i ß et intelli
gas fece vini tarsiz vel gipsum
hoc est id quod parietibus negetur
applicat calefact ℈ i ß fiat vn-
gentu in modum mellis cu aq
aneti et intromitta in aurem
cu toto vel tenta Cura sur-
ditica coadunate e vt extra
hat cu instro facto ex auri-
calco argenteo vel ferreo ha-
te quedam latitudine cu cur-
uitate vel mollificet cu oleo
aliquo calido et postea mundifi
cetur cu toto et tenta facta
de pecia aut de stuppa Cura
surditatis ex apostute calido vel
frigido contrahitur ex cura do-
loris aut apostematis apta sunt a ca-
lidu in aure de qua cura supius
fecimus mencionem Cura eius que
fit ex materia frida vel ventosa
grossa purget sepe cu pillulis
chociis et pigra et vtatur post di
gestiuo oximelle decocto
cu aqua decoc radicis feni
post purgacionem pona oleum
de camo calidum vel oleum de
spica vel costo in quo sit aqua
elleboris vel oleum ross in quo dis
solutum sit castoreum vel oleum
de amigdalis amaris in quo dis-
soluta sit mirra aut sarmna
lunt castoreum et euforbium aut
costum et silium et fiat forte conc-
to cu aures et sup verte ca-
pitis ex oleis et sepe predictis
fumat post purgacioes et
suffumigaciones et vntiones de se-
ro in diem ℈ iij vel iiij de se-
ro cu vadit dormitum et non
cenet de eleuario de ana
cardis et post illud bibat aqua

vini calidi et idem R bacarum
lauri ℈ i ß teran et bulliantur
et misceant cu oleo de lilio et
pona in aure et cura et erit vtile
valde Si aut surditas ex fri-
gore contingeret curret cu oleo
de camo calido aut cu oleo
de lilio aut de spica seu oleo
de costo et spaliter in hyeme
purgetur cu pigra aut cum
pillulis chociis seu cu pillulis
fetidis statim omni sero cu
vadit dormitum eleuario dya-
galange aut de cardamomo
aut dyaziziber et post illud biba
aliquid aque frie Si vero ex sic-
citate contingerit cureris locus
cu oleo violato aut cu oleo
de salice vel de nenufare
fiat balneu ieiuno stomacho
ex aqua tepida decoc flor
camo et ross illud inducatur
sternutatorium egredie si deus
voluit et intelligas hic psiccate
res siccas lapidem sanccolos
cicera et similia et deturistas
res intraneum aurem ducimus
infuis Cautum pcendatur vsque
ad eos si fiat post aures vtile
erit in omni egritudine aurium que
non fit propter siccitatem et spaliter
valet in illa que fit ex materia
frida vel ventosa Cam lxi

de vermibus aurium et de aialibus
intrantibus in auribus

Vermes in aure et omnibus
locis generant ex materia
marcida putrefacta que
est fetens et horribilis nature
menbri et propter hoc appz quod actor
istius rei imediate est calor acci-
dentalis inatus per putrefactionem
Signa vermium sunt titillacio
et pruritus dolor et casus vermium
ab aure et quod medicus appli-
cat intra aurem ad solem luce
cte possit deciare de vermibus

et qualiter eos utrum sint acci
intrinseca vel ab extrinseco puene-
runt sicut pulices et cimices
et similia Cura intra aurem
ponatur succus absinthij aut
mentastri aut sicui foliorum psi-
cos aut oleum de amigdalis
amaris seu de persicis aut oleu
coc aut de oliuis Item R[ecipe] ha-
leos ℥ i s agaria colloquintide
ʒ i tantum et puluerisa et misce-
antur cum aqua feruente et distille-
tur in aurem Aliud R[ecipe] fel anguille
animalis et ʒ i aloes et dissol-
uatur cum aceto et distilletur
in aurem omnia ista valent
ad vermes qui sunt in ulceribus
et ano Si aut aures mundifi-
care volueris ex aliqua superflui
tate ponas nocte aliquod oleum
calidum intra et mane cum radio
inuoluto ex coto vel pecia alba
aurem mundificare ab omni
superfluitate potius vel ponas a
cetum calidum in quo sit dissolutum
baurach vel aut sal intra
aurem et postea balneo et bal-
neo ponat aurem in qua est
superfluitas super spondam
tine vel parietis et exibit et si
non exierit mundifica ipsam
aurem cum stilo inuoluto loca-
do ad radium solis infirmum ut
intra aurem bene inediq omnem
superfluitatem videre et mundare pos-
sit Videtur et e vim si pulices
vel cimices aut aliud tale au-
rem intrauit ponat intra
aurem capillos vel filum seri-
ci duplicatum applicabitur
vermis vel anial ad filum et sic
liberius potest extrahi absque dif
ficultate etc Cap[itulum] xx leo de
hijs que in aurem extrinsecus
ceciderint vel que eam im-
pedimt etc

Quando lap[is] aut ciccer vel
aqua vel aliquid simile istis
in aurem intrauit ab extrinse-
co iam manifestum est istud me-
dico per narracionem infirmi et
per aspectum nostrum in aurem
cum exponit ad radium solis
Cura hora dormiendi vel i
audicia an chem ponat oleum
aut oleum de camo seu de
aneto tepidum in aurem et
post illud per tempus ponat
lusinus in opposito ad solem
ita quod radius reuidet in aurem
et tunc cum stilo vel instro ferreo
ereo vel argenteo totum quod
in aure est videbit extrahet
aut ponat infirmus pes pauco
oli tepidi in aurem in baluco
tepido et inclinet super aurem
super superficiem parietis baluei
et ponatur stermutatorium in
vase et fugant naras et prouoce-
tatur sternutare exibit quod
est in aure si deus voluerit Et
si aliquid sordiciei ibi rema-
serit mundificet locum cum stilo
inuoluto ex coto vel pecia sub
tili munda et si durum fuit ut
lapis et talia quod remansit ex-
trahat cum instro plicato po-
nendo infirmum ad solem ut di-
ximus Si aut aqua vel aliquid
tale ibi fuit inclinet caput
super aurem lesam et saltet super
pedem illius partis nec neglige-
da est talis cura quia quando in
aure est aliquod remanens
nascitur aliquis dolor et sequitur
egritudo mala Cap[itulum] lxx
de sanguine fluente ex naribus

Sciendum quod fluxus
san[guinis] ex naribus aliquando
est arterialis aliquando venalis
et aliquando fit per se accidens et per

appicionem signorum digestionis et
dicat creticum alii ante signorum
digestionis in se acutis ⁊ non a-
cutis. Aliquando absque se fit in
homine sano ⁊ hoc propter acui
tatem aut propter eius multi
tudinem fit etiam casu ⁊ percus-
sione. Signa significancia
nos sanguinem arterialem ⁊ ve
nalem sunt quod sanguis arterialis
exit a loco cum vndacione
⁊ motu tortuoso venalis non
minime. Item sanguis arterialis
est valde subtilis ⁊ rubeus
magis quam venalis ⁊ sequitur
ad sanguinem arterialem sinco-
pis quasi in instanti a venali
non non sic. Similiter arterialis
non sic ex eorum incisura debili
tatur nec sic dolem nec ve-
nalis nec res que ponuntur
super epar sic conferunt in flu-
xu sanguinis ex arteriis epadiuorum
res que ponuntur super cor et
thoracem in venali satis bene
conferunt ⁊ proficiunt. Signa flu-
xus sanguinis creticam sunt quod fit post
se ⁊ post appicionem digestionis in
superfluitatibus ⁊ in die aliqua cre
tica ⁊ quod dolor fortis antecessit
⁊ habitudo corporis satis carno-
sa existit aut tolita ⁊ vria
visa fuit rubea aut subruf-
fa vel citrina intensa ⁊ ante
oculos ⁊ tota ymaginacionem ap
parebat res rubee ⁊ ignee
⁊ quod post istum fluxum sentit
se alleuiatum manifeste. Sig-
na eius qui fit ex acuitate san-
guinis sunt claritas ⁊ subtili-
tas sanguinis qui egreditur
⁊ quod exit paulatim ⁊ non su-
bito ⁊ cum tangit sentit vehe
mentis caliditatis. Signa eius
qui fit propter multitudinem sangui
nis sunt quod corpus valde

repletum videtur ⁊ rubedo faciei
⁊ tocius corporis ⁊ quod subito e
mittitur in quantitate maxima adeo quod
sequitur sincopis multociens ⁊
quod ante fluxum usus est paciens
rebus multiplicantibus sanguinem
ut vino ⁊ carnibus ⁊ quod absti
nuit a coytu ⁊ flobotomia longo
tempore ⁊ quod dolor capitis vehementer
antecessit eum. Signa eius qui
fit a casu ⁊ percussione ex ipsa re
sunt manifesta. Cura si sanguis
creticus fuit nullomodo stringen-
dus est sed dimittendus dum modo virtus
sustinere potest. Sed si debilitas
virtutis affuit vel non fuit creticus
statim opposite stringat epitiman-
do nasum ⁊ faciem cum aqua
rosarum ⁊ frigida ⁊ ponendo aceto
mixtum cum albumine ovi intra
nasum cum toto vel cum pecijs
infusis in eis ligando extremitates mul
tum confert in hoc ⁊ pone ven-
tosas siccas absque scarificacione
super splenem ⁊ epar est
bonum valde pone pulverem
boliar mixtum cum terra arme-
nea ⁊ albumine ovi intra nasum
⁊ supra est quemmodo valde.
Aut sanguis qui exit a naribus
in se continua ⁊ non fit in die
cretica ⁊ exit paulatim ⁊ niger
mortem significat ⁊ etiam in die cre
tica talis sanguis non esset bonus
cum tali exitu. Cura eius qui
fit propter acuitatem sanguinis est
sicut quod iam diximus in parte cri-
te etiam conuenit hic quod omnes
fluxus sanguinis ex naribus
acutus propter rupturam arterie
in fronte intra craneum aut
in radice nasi non curatur
⁊ hoc vult almansor libro nono. Capitulum
cum de fluxu sanguinis ex naribus.
Et dicit ⁊ serapio ⁊ omnes

phy eodem cao et hoc queniunt
Si aut fluxus san. ex nari-
bus fiunt in corpe sano ul no
sano et cotingit ex acute eius
et fiunt stricti sm ventrem fiat
cliste primo si post le fiunt mun-
dificet colam qs sic fit Rx ma-
ne tamarindos an. ʒ i et s dis-
soluatur in lb. i aque primo
et ʒ iii olei uiolati et ʒ ii mell
et ʒ s salis bulliant aliquan-
tulum simul et colentur et ponatur
cum instro colatura i ligentur
post hoc extema et ponantur
ventose absque scarificatione
super splenem et epar et ve-
tose sup spatulas ponantur
absque scarificatione utatur ci-
bus rebus inspissatibus sanem
sicut sunt aqua psilly et ag
frida aqua granatorum cum uino
eius aqua berberis et sumach
et mirtillorum et utatur abagio
condito cum agresta aceto et
similibus carnibus videlicet
et farina ordi avene uta
extremis porcellorum et silum
cum aceto et similibus Intra
nasum ud ponatur puluis qui
sic fit cum albumine oui uel
aqua camphore aut suco
solat ul platagi Rx galle
aloes puluis molendini i
uolatice thuris sandra glu
mis zuccarum an. ʒ i s tant
et bent Aliud Rx camphore
gtrite et misceant cum tela a
ranea cum albumine oui et
suco solatri Aliud ad idem
Rx puluis rasure cartarum et
misceat cum albumine et i po
natur Aliud ad idem Rx
mumie et tatur et misceatur
cum thela aranea et albumine
oui et imponat cum tenta in
naso Totum caput cum facie
aspgatur cum aqua rosarum in qua
dissoluta sit camphora et
psillium et erit utile in hoc
Aliud idem pt fi cum aqua
veri frigoris et eisdem rebus
Ponatur intra nares pul-
uis aloes cum albumine oui
et est bonum omnia que dicta
sunt hic valent ad fluxum
san. uarium qui fit propter acui-
tatem et calitatem san. si
fiunt cum fe. aut absque fe. Cu-
ra eius qui fit propter multi-
tudinem san est ut fiat flo-
mia de vena epatis et sple-
nis eadem hora et extra
hatur sanguinis multum quasi
usque ad sincopim et ponantur
ventose sup epar et splene
absque incisione ul saltem
flomia de vena epatis que
est int anularem et auricu-
larem manus dextre si flo
mia ambas prius infirmus
timet aut medicus de uirtutis
debilite dubitaret modo age
re cibi et poto et menas et
plur et alias res que sunt circa
nasum caput et faciem fiat
ut supius est dictum clistia
et ligaturas extremas i hec sunt
utilia ualde

Cam lxviii De ulceribus que fiunt in interioribus narium

Ulcera fiunt in naribus a
ma acuta ul salsa aut
adusta currente aduares
que descendo ~~fit~~ ulcerant
et crustas faciunt in ~~paribus~~
parietibus nasi fiunt etiam a
casu et pcussione Signa ul
cerum que fiunt a ca intrinseca
sunt qa infirmus sentit pritu

ardore & acuitate in naso
& cum fricant parietes nasi
intrinsece cum digito exit san-
& escara & post escaram quando
exit fluiditas subtile citrina
vel viride aut nigrum. Signa
ulcerum que fiunt a percussione
& a casu fiunt satis nota ex
narracione infirmi. Cura
ulcerum que fiunt a causa deri-
vata a cerebro est ut sumat
paciens de sirupo qui sic fit
[illegible] mane usque ad dies viij
vel ix vel circa illud ℥ j & s cum
aqua decoc primo sticados
vel viridium ℞ scolopendrie
pollitrici adianti capilli veneris
fumiterre pollipodii cicoree
ana ʒ j sene epithimi ana
℥ j cuscute ʒ ij melliloti vi-
ridis ℥ j & s vel sicci ʒ iij pru-
na sicca numero xxx pistentur
omnia preter pruna & bulliant
in lb iiij aque vel plus tam-
diu quod medietas ad ignem
siccetur postea coletur & in
illa colatura addatur lb j
de zucaro quantum colatura
recipietur iterum ad ignem reducatur
& sirupisetur. Iste sirupus
appellatur sirupus de mellilo-
to qui de proprietate confortat al-
terat & digerit & aptat omnem ma-
teriam adustam salsam et
acutam ad purgacionem & eciam
ipsam removet paulatim et
non subito. Da in ortu solis
& potest dari ante cenam com-
pleta digestione prandii secundum
quantitatem dicta cum triplo eius
de aqua primo vel qua-
druplo. Post tempus sirupi
purgetur cum pillulis [illegible]
vel pigra [illegible] quod faciemus

in antidoto vel cum decoc qui sic fit
℞ tamarindos mane ana ʒ j
& s dissolvantur ista cum aqua
decoc primo sene & epithimi
& pollipodii & sit aqua ℥ vi vel
iiij vel purgetur cum pillulis que
sic fiunt ℞ mastic spice ana
ʒ ij aloes ʒ vj fiant pillule cum
succo apii dosis earum ʒ j vel ij
vel j & s sero cum vadit dormi-
tum & tunc parum cenat. Ungantur
parietes nasi intrinseci omni die
cum oleo rosato tepido aut cum un-
guento de cerusa dicto in multis locis
quod faciemus. In fine aut cum un-
guento facto ex adipe gallinarum
& anserum. Sepe enim lavet
[illegible] nasi aqua calida vel aqua
decoc malvavisci aut aqua
decoc solatri & malve & hoc
est melior. Dicitur quod ablu-
cio ulcerum nasi cum sale et
aceto exsiccat humiditatem & non
prohibet eorum incarnacionem &
[illegible] qui ad istam ablucionem
sequitur unctio facta ex oleo
ro. & cera. Cura vulneris nasi
accidentis ex incisura fiat statim flo-
mia vel ventosacio in spatulis
& ponatur super [illegible] alternatim
omni [illegible] cum pulvere campho-
re post illud ponatur & consoli-
de cum ungento de cerusa aut
cum pulvere facto ex mumia thu-
re & mastice lavent sepe
cum vino calido decoc mirre
& thuris. Capitulum lxiiij de polippo
& emorroidibus narium & nasi

Cum aut in membris [illegible]
mollis orit & eciam hu-
mores fluxerint & si na-
res stringantur [illegible] mol-
les tunc caro tal appellatur
emorroydes si sanguinem
[illegible] emiserit si vero sanguinem

uero emiserit appellatur caro mollis
tum Si autem pedem uel infiltra
cionem habuerit cum quadam duricie
non ulcerata appellatur polipus
si uero duriciem et soliditatem
tem habuerit appellatur ficus uel
cancer Fit autem caro mollis
ex materia descendente a cerebro
que grossa est in carne per viam
putrefaccionis similiter et emorroyde
molles Pollipus uero fit ex
materia melica mixta cum flate
que in forma illarum et carne
generatur a calore accidentali et
inata per putrefaccionem et corrup-
cionem Cancer uero fit ex materia
melica adusta et solidata uel
indurata currente per venas ex
cerebro ad partes nasi et generatur
in carnem et duriciem a calo-
re accidentali et in membro illo et
partibus nasi ultimo infiltratur
et infirmant Signa carnis
mollis uel emorroydarum sunt
mollicies et quod nulla soliditas
tas ibi reperitur et humor ab eis
emanant et palit et tactus
narium eius mollis est cum strin-
gunt a medico Signa polip-
pi est opilacio meatus nasi et
grossicies que apparet in exterio-
ri et quod figura eius est sicut
figura ficus et est ibi durities
aliqua et fetor Sunt tamen
sunt quod appareant in naso vere
nigre plene sanie melice et
duricies ibi reperitur ulcerata
et fetor est intollerabilis
illic et emanat a loco ~~nimis~~
nimis fetens viride aut nigrum
liquidum currens ut acetum
et sentit in loco calor cum pul-
satione et aliquo dolore Sciate
hic quoniam quod hec cura et su-
perior pertinet pocius ad cyrurgiam

quam ad istum librum Et est sciendum
quod caro mollis in naso sine e-
morroydes aut pollipus si
in canaliculis nasi fuerint infil-
trata quod non curantur absque
reincarnacione eo quod radices
istorum per manum aut operacionem
cyrurgicam euelli non possunt
neque remoueri Cancer uero sive
fuerit in canaliculis aut non
curacionem non recipit per cyrur-
giam sed pocius augmentum
in quantitate et malicia aut qualitate
Cura carnis mollis polip-
pi et emorroydarum nasi sic
fit primo totum illud quod cum
tenaculis vncinis et plaga
tolis potest remoueri remoueatur
et post hoc ponatur tenta inuo-
luta in unguento viridi quod sic
fit Recipe aluminis zuccarini floris
eris an. ʒ. i. mellis ℥ ii cre-
bent et incorporentur simul in-
de abluatur locus cum aceto
aut aceto squille calido in quo
dissoluatur sal et alumen
zuccarinum uel infundatur
tenta in aceto et postea in-
uoluatur in puluere qui sic fit
Recipe puluis affodillorum ʒ. i.
re[.]algar ʒ. i. misceantur
et ponatur intra nares super
egritudinem si posset medicus
cum stilo ferreo calido in
flato tangere locum lesum
et radices esset utile et sup-
erius et post combustionem ponere
butirum et albumine oui intra
nasum et extra hora cauteri-
zacionis cooperiat tota faciem
et nasum cum pannis infusis
in aqua et aceto uel aqua
rosarum Cura cancri nullo modo
fieri potest sed potest per medicinas mi-
tigari malicia eius et refrenari

& ei9 augmentu tardat & hoc
volt ypo. ptela in complexio
diat quibuscumque abscondite
cancri sunt non curare me-
lius est curari enim citius perimit
non curati multo tempore persi-
stunt Confortetur ergo locus
omni die bis vel pluries cum
oleo rosarum mixto cum campho-
ra vel vngento facto ex oleo
rosarum cera & camphora pona-
tur et infuse sup locum infu-
se in suco solatri purgetur
sepe caput eius in omnibus
terminibus cum decoctione que fit
sit Recipe mirobo. indorum ʒ. j. & s.
sene epithimi ana ʒ. ij. pru-
norum ʒ. iiij. bulliant in viij
ʒ aque tam diu quod medie-
tas sit consumpta colet in
colatura illa dissoluat mane
tamarindorum ana ʒ. j. & detur
ad diem semel in ebdoma-
da vel purget cum pillulis sto-
matice alkindi vel fetidis ab-
stineat a leguminibus caseo
& carnibus salitis & omnibus
rebus grauantibus melan-
bibat vinum album limpha-
tum & sit tota tua intencio
in multiplicatione diete hu-
mide mitibilis Capitulum xl

lxxxvi de amissione olofa-
tus & appellatur cassem

Priuacio vel admissio
odoratus alia est naturalis
alia non sit alia ex
opillacione in meatibus na-
si aliqua ex opilacione in
collatorio & intelligas per
collatorium foramen quod est
in palato & est hoc illa eg-
tudo in qua homines dicunt
quod sunt infrigidati & quod tunc
non senciunt aliquem odorem
nisi fortem valde Et sit per
dinem frialitatis in partibus ante-
rioribus cerebri & meatibus eius &
illa que non est naturalis alia
est cronica aliqua non Sig-
na priuacionis odoris signa sunt
phisico Hanhelitus & vocis
impeditio & in naso apparet opilacio
manifesta, cum in nasum aspi-
citur ad radium solis & in
sompno moratur ore aperto
& cum nares stringunt & pecca
dilatantur & ventositas egredit
impetuose et vehementer ex
late vno signum super opilacionem
ex ventositate grossa Sig-
na eius que fit ex opilacione
collatorii sunt quod meatus sunt
opilati in collatorii & ex naribus
non egreditur superfluitas &
quod intra nasum nichil ma-
nifeste apparet Signa eius que fit per
frialitatem in meatibus cerebri sunt
quod aliquis sentit malum odorem
& non sentit bonum & eiusdem &
oculi semper qui in talibus in-
detur turbati & res fride
nocent calide videntur co-
ferre & dispositio capillorum &
frontis tota videtur frida Nul-
lo modo priuacio odoris aut ola-
fatus que est per naturam aut croni-
ta multum curatur Si vero
non sunt per naturam neque cronica
alia curatur & alia non Curatur
priuacionis olofatus ex opilacione
meatus nasi aut ex ventositate
grossa est ut purget cum
pillulis cochiis vel pigra aut
cum troc. qui sic sit Recipe turbith
ʒ. j. hermodactillorum ʒ. j. diagridii
ʒ. ij. fiat troc. datur in matutino
cum vino albo limphato alia
remoueantur aloe hermodactil

z loco ei9 ponit in ipo ꝫ s
stamo z e ualde bonu et uti=
le Si aut ibi caro mollis
aut pollipus affuit curetur
ut dictu est supi9 hanelet
p nasum multociens in die aq
calida decoc ysopi mellilo=
ti sticados aut aqua fluvie
z asari z sansuci ꝙ melius e
fiant sepe suffumigatoria cum
castoreo aut ello albo pire
tro seu eufor odoret sama
z calamentu z ozimum i basili
con Cura ei9 que fit ex opi
latione collatorii est ut odo
ret nigellam ꝯtritã Aliud ad
idem ℞ nigelle ʒ i s tatur
z incorporetur cu olo ros et
linatur nares intus sicce z cu
hoc impleat os suu aqua z
renoluat caput suu super
collum z violent9 attrahat
hanhelitu z sugat oleu ros
naribus Aliud ad idem trahat
p nares puluerem colloquint
aut elli seu piperis bibat vi
nu limphatu Comedat ciba=
ria calida actu fumu thuris
p os z nares sepe trahat
z bmce z mirre colofonie et
resine z similium odoret sepe
laudanu mixtu cu pulue
nigelle z sepe recipiat fumum
nigelle posite sup carbones
Si aut ꝯnatus odoris fuit per
dimnz siccitatis i meatibus cereb
ita ꝙ no senciat bonu odo=
rem fiat ~~capfsm~~ cappgu
altatuu cu castoreo aut sa=
pino oppopo bdellio z silibus
Si uo fetorem no sensit odo
ret sepe ozimum gariofilatu
z ruta z mentam z origanu
odoret z gaidss z spica nardi
si aut matia pro aliq indeet

purget cu pillulis cochiis pi
gra z troc ut supius dixi9
Abstineat a vino puro z fuo=
so z sint cibaria sua hora
comestionis calida z erit utile ualde

**Cap lxxxi de fetore nari
um z nasi ꝫ**

Hec egritudo fit ex ulcribus
polipis z emorroydibus
que fiunt i naso z de curis
istorum multu locuti fuimus supius
sit z ex fumo eleuato ex
materia fetida marcida cor=
rupta z ꝯtenta in ore sto ul
ptibus inferioribus qui i filtrat
in foraminibus palati aut i
caniculis nasi Et fit aliq
ab eadem materia fetida ꝯte=
ta in viis nasi p quas transit
hanhelitus nasi Signa fetoris
ex materia ꝯtenta in sto ul
ptibus inferioribus sunt ꝙ post
ꝯmestionem non sentitur sic
z non apparet fetor sic horri
z est cum fetore nasi post
ꝯmestionem sentit odor co=
mestionis mixtus z ꝙ plus e
sentitur fetor ex ore cum
nares stringunt ita ꝙ ex
naribus paciens anhelare no
possit z hoc an comestionem
Si uo fetor narium fuit
ex materia ꝯtenta in viis nari
um nasi ul ptibus illis sentit
fetor an comestionem z post
equaliter z cu nares stringit
ita ꝙ paciens non hanhe=
let ex naso hora illa nullus
malus odor venit ex hanhe=
litu oris Cura fetoris ex po
lipo vel emorroydibus seu
ex ulcibus nasi complet per
curacionem istarum infirmitatum
de curis quarum ~~fuit~~ supius fecim9
mencionem pro parte ...

capillos pp̄ea Cura fetoris q̄
sit ex materia q̄teta i sto uel
ptibus inferioribus est ut ma
digeratur z expetur cu sirru
po de mellioto facto cu
lxviij de volubus que sunt
in interioribus narium z post
digestiom purget cu pillis
fetidis aut stomatic alexan
dri seu cu decoc de mirobo
mdr indis z mana q̄ faciat
multos nos z ipsam i cautdo fa
ciemus fiat z vomitus qui sic
fit Rx radices raphani acu
ti meisi frustratim ℞ h l
semus aneti z attriplicis et
synapis z cepas an̄ ʒ j elli
albi ʒ j pistent z bulliant
i lb j aque donec medietas
sit consumpta colet i illa co
latura ponat ʒ iiij oximel
lis composit det tote istud
infirmo postquam stomacus ei
fuit repletus ex piscibus sal
sis uel sicis cu sinapi z ra
dice raphani acuti z cepis
z porris crudis z faseolis
z fabis z est bonum ut comes
tio istarum rerum antecedat
vomitu p hora ut bii ciba
ria i humitatibus stoi z i ille
hora vomitus infirmus super
ventrem suum facie inclina
ta usq terram ut melius z lenius
vomitus fieri possit in debilibus
z timidis eciam non pom̄ ova
uo aliq ponam z est lenior
menas z melior in remo
tione omnis humoris z humitatis
q̄tente i sto z tici alemas
z magis debilitet vnu est q
omnis vomitus addit remo
rem sup pectus debile z su
per oclos debiles Abstineat
sapinus in estubus pectoris z

oclorum a vomitu ppossi si
timor aliquis appparet ppt ali
qua causam nova uel veterem ut
est sputum san z sanei aut
eminencia oculorum seu corum
tenebrositas ul obfuscacio co
rundem vtatur bona dieta
tempata q̄nante sanem ut
dictum est cu de media z
bibat vinu limphatum absti
neat ab omnibus q̄nantibus
mediam Sugat vinu decoc
tum fimus p nares omni die bis
uel semel pulvis ad hoc q
vemes sic fit Rx calamn aro
rom albas z rubeas que cre
scunt in campis cipi spice
omnia ista pulverisata z cribata
si insufflent in nasum vil
tu operant in hoc z ceteris quelibet
pse operatur illud Aliud ad
idem si dissoluat ʒ j tyrace
om̄ dei in vino odorissero
z trahatur vinu illud p na
res mirabilit operatur contra is
tud z valet Aliud ad idem Rx
calami ar gallas nuce sen
rom capparis an̄ ʒ ij tantur
z cribent in quo pulvere i fine
addatur granum j musci post
ablucionem vini i sufflet hic
pulvis in nares Aliud ad
idem Rx spice nudae gallie ni
gari coquatur omnia i iij lb
vini odoriferi z illud vinum
p nares bis inde trahat et
pulvis illarum specierum post ab
lucionem cu vino i nares insuf
fletur Aliud ad idem z est
valde utile teneat in naso
nocte z die pille de mirra
z aloe que sic sunt Rx aloes
ʒ iij mirre ʒ j fiant pille cu
vino odorifero valent eciam
contra fetorem oris si tu sglui
antur iij nocte z die i anora

Illud quod nos fecimus in nostro tempore
est quod in omni die in mane facie-
bam trahi vinum melius quod
poterat reperiri per nares cui-
dam domine que erat nobis
valde nota et hoc toto tempore vite
sue et leve fuit ei et nichil a-
liud fecimus et sic predicta maxima
infirmitas obtundebatur ad tem-
pus quamvis vero ab alterius ablutione
per aliquod tempus abstinebam
statim infirmitas manifestaba-
tur. Scias quod omnia scripta in isto
capitulo multum valent et sunt val-
de utilia. Idem facit semen
levistici si bulliat in vino et
trahatur per nares. Capitu-
lum lxxi de dolore dentium

Dolor dentium quandoque est
cum apostemate gingiva-
rum absque apostemate gin-
give. Dolor qui fit cum apostemate
gingive fit aut ex sanguine aut
ex colera seu sanguine acuto. Do-
lor vero qui fit absque apostemate
fit a materia frigida occupante
ligamentum dentium et substantiam den-
tis. Signa doloris qui fit propter
materiam coleram cum apostemate sunt
rubedo loci et maxille cum
eminentia gingive et acuitas
doloris vel gravitas cum acuitate
et quod tactus aque fride confert
pacienti cum teneat ipsam in
ore. Signa eius qui fit
a materia frigida sunt dolor cum
gravedine et ponderositate et frigiditate
in loco et est absque rubedine
et acuitate intensa. Cura doloris
qui fit ex materia calida cum
apostemate est ut fiat statim flo-
bothomia de cephalica manus contrarie
vel ventosatio in spatulis.

Clistere leniens in hoc casu
est ultra bonum vel mundificare
corpus cum pillulis cochiis aut
cum decoctione manne et renib. et
aque prunorum. Teneat in ore
continue aquam frigidam aut acetum
per se vel cum aqua rosarum vel
vino de granatis quorum opii
decoctum in aceto et illud ace-
tum teneatur in ore multum
valet sedat enim dolorem
mirabiliter. Si accipiantur duo
grana opii et unum granum ius-
quiami et iii grana mandragore
et bulliantur in ʒ iiii aceti
et ʒ ii aque rosarum per tempus et
coletur et abluatur sepe
dens dolorosus. Ex ista cola-
tura calida hyeme et frigida es-
tate sedat dolorem talem.
Si autem cum dolore fuerit apo-
stema gingive aut emi-
nentia gingive manifesta
perforetur eminentia vel aposte-
ma cum flebothomo et post perfora-
tionem abluatur ter in die locus
cum aceto et vino decoctionis aluminis
zuccarini vel salis seu mirre
quod bonum est et sic perforatio sana-
bitur. Fiat omni die in exitu sero
super mandibulam emplastrum
ex farina lini floris camomille
et radice malvavisci et butiro
et farina fenugreci et erit utile
et bonum. Si autem dolor fuerit
ex materia frigida purget primo
cum pillulis fetidis vel stomaticis
alkindi vel cum medicine de
turbith si possibile fuerit. Aut
fiat clistere ex aqua decoc-
tionis blete in qua decoquatur
agarici centauree ana ʒ i
mellis ʒ iii olei ʒ ii salis
ʒ i coletur et tepidum imponatur

sup dentem ponat ʒ j tyriace
rabi quam faciemus ut ʒ j tyria-
ce andromaci & postea ablu-
atur dens cum aceto calido
Aliud ad idem ℞ folior mir-
ti cortic pini dencum alliorum
sandraca ana ʒ ij pistantur & bul-
liant in aceto & cum illo aceto
calido abluantur dens sepe in die
Aliud ad idem ℞ castoree
eufor piret opij mirre ana
ʒ j pistant & bulliat cum ace-
to & cum illo aceto abluatur
dens multociens Aliud ad ide
vrat dens dolosum cum ferro
ignito posito super dentem
cum cannula erea vel enea Ad
idem ponat granum opij mix-
tum cum ij granis mastic super
dentem dolosum & liquefiat
sup dente dolosum cum ferro
ignito multum valet & e exp-
tum Ad idem ℞ opij iusqa-
mi seminis apij ana ʒ j fiat
pillule cum aceto & ponat super vna
sup dente doloso & teneatur
per horam in loco sedat enim do
lore mirabiliter videlicet omnem
dolorem ex omni causa Sciatis in-
dubitanter & hoc voluit phylosophus
quod dolorosus dens propter corrup-
cionem substancie eius aut propter quod mar-
cidus aut putridus est non
curatur nisi cum eradicatione
vnde factus medicinis si cu-
racionem non recipit secundum meum
consilium melius est ut eradi-
cet quia amplius non renasci
natur & per ferrum recipit curacionem

Ca^m lxviij de extraccione
dencium

Dentes eradicantur multis modis
aut cum medicinis aut cum
ferro sed cum medicinis non video
michi hic posse sed salua sci-
encia aliquorum Medicamine

eradicans dentes debiles ac
dolentes propter corrupcionem aut propter
putrefaccionem in substancia dentis ℞
portulace siluestris radice caspar
piretri lacte titimalli lac ana
bule vel esule arsenici rubei
radic colloquintidis ana ʒ j ter-
rantur & aspergantur vel infundantur
ex toto aceto quod sufficiat
ita quod in aceto bene sumergantur
& sic usque ad viij dies bene
dimittantur & in omni die addatur
aliquid aceti post hoc omni die
ex medicina illa contritis epithime
dens dentes in die & scalpel-
letur cum ferro an quam medicine
ponantur & sic fiat donec
moueat & postea leuiter ex-
trahatur Idem fiat cum fece
aceti fortissimi Aliud ad idem
℞ piretri stamonee elleboris al
euforbij ana ʒ iij terantur & dimit-
tantur in aceto & cum istis rebus
tangantur dentes in die multociens
postquam in circuitu scalpellatus
fuit & sic in breui mouebitur
& poterit leuiter extrahi Idem
facit semen urtice & radix
mori & radix celidonie ut
dicunt quidam sed nos non credimus
illud nec vsi sumus pro tempore
placet aut nobis & sumus vsi
nostro tempore ut dens qui debet
extrahi primo leuiter scalpellet
& postea tangat cum puluere
aliquo ex dictis vel cum puluere
eufor in quo non est deceptio
quia eradicat ossa de propinque
Ultimo cum ferro extrahat
leuiter & absque dolore possit
& post extraccionem abluatur
locus cum vino decoccionis mirre
& videbis mirabile si deus vo-
luit quia statim quasi consolida
bitur locus & dolor penitus remo
uebitur Et amplius quemcumque

ad omnem dolorem dentis ex quacumque causa fiat quod ponitur contra supra mandibula dolorem sic fit. Recipe xvi radices malvavisci et coquantur bene et postea et post decoctionem scindat et contra hatur ab eis lignum et incidantur frustratim et postea pistentur ita quod per pistacionem in natura [illegible] axungie quantum cum eis misceat farina istarum rerum. Recipe farine fenugreci seminis lini anethi florum camomille ana ℥ i farine ordei ℥ iii incorporentur simul in fine cum eis omnibus misceantur ℥ iiii olei de camomilla et ponatur ut emplastrum super locum calidum actu et erit valde bonum de effectu et sedat omnes dolores et maturat omnem materiam et ipsam finaliter resolvit.

Capitulum lxix de congellatione et stupore

Stupor dencium contingit ex esu acuminum vel acetosorum aut ex commixtione rerum habencium acetositatem aut ex fructibus acerbis seu ex commestione rerum ponticarum. Cura congelacionis et stuporis dencium ex istis causis talis erit masticentur portulaca cum amigdalis amaris aut quilibet singulariter et erit utile et bonum. Et causa cure huius est hec quia in portulaca est humiditas multa et est ibi stipticitas aliqua cum frigiditate et in amigdalis est calitas cum siccitate nec cum misceatur in masticatione tempies que removet mundificando locum mortificacionem membri et adiuvat multum ad mixtio salivae cum eis in qua est calitas actualis cum salsedine et humiditate que in isto casu multum confert et ultra istud portulaca de effectu facit hoc non quia sua frigida et humida et amigdale amare faciunt hoc per commixtionem earum que est calida et sicca quia calitate sua confortat calorem in dentibus et removet frigus congelans et siccitate consumit humiditatem superfluam que est in causa frigus congelans portulaca removet ipse congelacionem a dentibus et stuporem et amigdale amare similiter. Vinum calidum si teneatur in ore deducatur per os facit hoc in brevi nichil est quod ita utile sit in remocione stuporis et congellacionis ut est mel calidum si in ore teneatur aliquantulum. Si masticentur in grana piperis hora stuporis dencium et congelacionis et post illud abluatur os cum vino calido statim removetur stupor aut congellacio.

Capitulum lxx de dolore dencium ex tactu rei frigide

Cum res frigida tangit dentes extinguendo propriam calitatem quam in dentibus invenit eos ledit et ipsos ad mortificacionem et corrupcionem parat. Succurrendum est in principio ne nocumentum detur cito eis eveniat oleum calidum desuper est ponendum vel masticetur vitellum ovi assatum calidum multociens aut panem calidum multociens pacienus mordeat et item fricatio de balsamo vel oleo de balsamo aut oleo de lilio seu de spica est quemmodus et retineatur in ore vinum calidum decoctionis cubebarum valde est utile et bonum aut vinum calidum simpliciter. Si mane masticetur dentibus et abluantur post illud cum vino calido confert valde et est propria cura huius passionis et cetera.

concavatione
Cap. lxxi de conservatione
et corrosione in ore et dentibus
et de confirmatione motorum
et abstersione eorum et conservatione

Communiter a medicis passio
concavationis et corrosionis
gingivarum et carnium oris
appellatur cancer vel cancrosa
aut dispositio cancrosa que est
fit ex materia putrefacta mar-
cida corrodens gingivas et car-
nes gingivarum. Dentis corro-
sio fit ex eadem materia irritante
substantiam ossis dentis que alterat con-
plexionem ossis dentis et eius com-
positionem et suum ligamentum. Et signa
corrosionis gingivarum sunt
sputum sanguinolentum et cum aspi-
cit in ore videtur caro gin-
givarum marcida et corrosa
et quod hanhelitus oris fetet. In
dentibus vero apparet perforatio et
corrosio manifesta et cum apparet
ibi fetor ut dens corrosus
manifeste apparet. Cura primo oportet
ut purget cum pillulis cochiis
aut fetidis aut cum decoctione ad
meliorem mundificet gingivas
omni die ter cum aceto squil-
litico in quo dissolutum sit alu-
men zuccarinum aut alumen
de feccibus. Pona etiam super loca
corrosa unguentum viride quod sic
fit. Recipe aliud zuccarinum floris
+ aū eris melius ... misceat simul
post mundificationem loci ponat
super locum corrosum pulvis qui
sic fit. Recipe mastic coralli ru-
bei thuris ana ... tantum et ...
et ponatur super locum mundifi-
catum, abluatur locus sepe cum
vino decoctionis mellis isopi et
ireos. Dictum est superius quod dens
corrosus non recipit emenda-
tionem nisi per extractionem vel combus-
tionem cum ferro ignito et si dens
vel movet vel melius et utilius

est quod ut absque dolore extrahatur
cum instrumentis ... Cura ad den-
tes motos sic fit: ligent den-
tes qui moventur cum filo de serico
aut cum filo de lino cum dentibus
qui non movent infilitrando filo
cum dentibus ad modum sepium
et postea si in dentibus esset ali-
qua superfluitas removeat cum
instrumentis ferreis ... et post
mundificationem abluant dentes
omni die cum vino calido et post
ablutionem continue ponat super
gingivas et dentes pulverem
factum de coralli et mastice e-
qualiter. Non presumat talis
masticare res duras neque dif-
ficilem ad masticandum. Item
quod nil melius in conservatione den-
tium quam abstinere a masticatione
rerum durarum et frangere solliditatem
et a cibis nimis calidis et frigidis
actu. Nam res calide actu nimis
dissolvunt ligamenta dentium et
spiritum vitalem faciunt exalare
et sic gingivas et dentes finaliter
mortificant. Res vero frigide
aut congelative nimis extinguunt
vitalem calorem naturalem et spiritum
et sic membrum debile et pau-
ci sanguinis deleri ex causa tali
mortificatur. Patet ex dictis
quod res calide et frigide excedentes
dentibus non conveniunt quod verum
est et sensus hominum hoc de-
firmat manifeste. Abstersionem
dentium ultimum et ... sic fit.
Recipe tasi vel grepule ... in
qua ponitur bonum vinum ...
tantum et ... postea ...
isto omni die dentes fricationem et
post fricationem abluat cum vino
calido hyeme et frigido estate.
Aliud ad idem. Recipe sal gemme spume
maris. Aliud zuccarinum cervi
nasos viridium ana ... fiat pul-
vis ex omnibus cum quo dentes

fricent Item spume maris pse
hoc operantur uel pumex

Cap lxxvij de fetore oris

F Etor oris fit aliquando ex
materia adusta et calida
corrupta et marcida con-
tenta in ore stomachi fit et ex flate
corrupto in stomacho et etiam fit ex
dente marcido et ex gingiuis
marcidis et corruptis Signa
fetoris ex materia calida in stomacho
sunt quod allemantur post comestio-
nem et eius fetor est cum acuitate
et fumosa eructuacione et licet magis
sit fortior et acucior Signa
eius qui fit ex flate corrupto
sunt quod non alleviat post comes-
tionem nisi parum et est cum fetore
eructuacio acetuosa marcida
Signa eius qui fit ex dente
marcido uel ex corruptione car-
nis gingiuarum et pellis interioris
oris sunt manifesta ex uisu et
tactu medici per narracionem in-
firmi Cura primo oportet ut
disponatur materia que in stomacho conti-
netur et digeratur cum syrupo de
mellilotis quem fecimus capitulo hom-
de inlu(?)ibus que sunt in extremi-
tatibus narium et datur hic syrupus
bis in die in mane et ante cenam
cum aqua decoctionis epithimi et
mellilotis in hoc casu et erit quanti-
tas syrupi in hora omni ℥ i ℈ et
ß et aque eius ℥ iiij Purgetur
cum medicinis dictis capitulo de me-
lancolia Et mitatur cum die-
ta et potu dictis illic Fiat uomi-
tus sicut est multociens scriptum
et specialiter capitulo de fetore nasi
omni die uino in aurora su-
mat ℥ i ß tyriace cum uino odo-
rifero aut cum aqua decoctionis
epithimi semper in aurora su-
mat ℥ i electuarij quod sic fit
Recipe nucis muscate ℥ i macis croci
spice ana ℥ ß cardamomi ℥ ij

musci quarta iij zuccari lb ij fiat
electuarium in modum dyarodon ab-
batis de proprietate hoc electua-
rium remouet fetorem oris uicio
stomachi Sciendum quod masticare
omni mane stomacho ieiuno sume
mus mulieribus et viris ualet mi-
rabiliter in hoc casu et istud proba-
uimus multum auxiliatur et predest
meo quod patitur fetorem oris
uicio caliditatis stomachi aut ex
materia calida uel adusta, bibe
uinum de granatis post electum
dictum aut post masticacionem
nucis muscate et sero cum paciens
uadit dormitum Et idem con-
tra fetorem oris si masticet
semen feniculi mane et sero
cum uadit dormitum mirabiles
inuenies effectus si fuerit pluriat
Cura fetoris ex materia frigida
est ut disponatur materia cum
oximelle composito aut oxi-
melle squillitico et aqua decoctionis
epithimi et post digestionem pur-
getur cum pillulis fetidis uel cum
stomaticis aut cum medicamine
de turbith facto multociens Ungatur
sepe os stomachi cum oleo de
mastice mixto cum oleo de spi-
ca et aliquantulo aceti Intelligatur
ut dictum est in melia ex hu-
te nali melius et potest et fiat
uomitus sepe sumat tyriaca
semel in ebdomada cum uino
odorifero, masticet omni mane
vj grana piperis cum ℥ ß nucis
muscate et post illud bibat vinum
odoriferum uetus uel nouum me-
lius quod possit reperiri Su-
mat omni mane stomacho ieiuno
℥ ij electuarij de dyacalamenti
pro eo in quo ponatur aliquid
musci quod facimus in antido-
tario et post illud bibat aquam vini
boni Utatur sepe ieiuno stomacho
calamo aromatico et masticet ipsum

et post illud bibat aliquid bo-
ni. Cura fetoris qui fit propter
fetorem est ut uni dificetur dens
omni die a superfluitate et abluatur
cum aceto sepe in die et tempore
gravitatis ponatur mastix
vel mirra vel medietas grani
musci. Ultimo si possibile est
extrahatur dens marcidus
et hec est via nobilior et me-
lior ex qua non provenit reci-
divatio. Si autem propter gingivas
marcidas accidit vel totum
gingive curetur ut dictum est capitulo
de gravatione et corrosione in
ore et dentibus etc. Capitulum lxx-
iii de hiis que prohibet fluxum
salive currentis ab ore

F Fit semper hec egritudo ex
humiditate multiplicata in stomacho
per viam indigestionis et propter
humiditatem actualem. Non requirit hec
egritudo signa propter eius manifestationem.
Cura utile et conveniens est ut
digestivo confortante stomachum cum
calefactione et exsiccatione com-
parata sicut est diaciminum piperon
cum zuccaro in estate et in vere
et hyeme cum dyacitron cum mel-
le aut sicut est dyagalan-
ge aut diazinziber vel electuarium
de cardamomo aut rosata
novella. Posset etiam hoc di-
gestivo fieri cum oximelle compo-
sito et cum aqua decoctionis ciperi
cappari acori. Ungatur stomachus omni
die in aurora ieiuno stoma-
cho cum oleo de mastice et
oleo de spica aut oleo de
lilio. Purget sepe cum pillulis
stomaticis alkindi aut cum
medicamine de turbith. Fiat
vomitus sepe qui est utile
multum et fiat ut dictum est capitulo
de fetore nasi et oris. Gargaris-
ma fiat sepe cum eis rebus
et est bonum. Item bibe aquam ca-
lidam in mane cum alumine de
romania et vinum coctum in potu
sumere et triticum fractum et absin-
thium absque liquore aliquo
confert comedere in ieiunio panem
biscoctum cum syrupo predicto. Co-
medere [illegible] assatos et bibe vi-
num ponticum et stipticum est utile
et conveniens masticare sepe
stariolas reretes cum sale val-
de est utile et confortat stoma-
cho ieiuno et cubebas masti-
care est bonum et est conveniens
in hoc casu etc. Capitulum lxxiiii
de pustulis albis et rubeis in
ore et lingua cum ulceribus et vo-
catur cola

P Passio ista aliquando fit a materia
acuta vel non acuta et aliquando
a materia flatica putrefacta
fit etiam a corrosione et putrefac-
tione in ore et dentibus. Signa
pustularum contingentium in ore
ex materia calida vel acuta sunt
rubedo in ore et quantitas vel
acuitas et fervor fortis cum ex-
coriatione palati et lingue et
multitudo pustularum in locis
et quod infirmus tenet calorem et as-
peritatem masticare non potest.
Signa talis passionis contin-
gentis ex flate putrefacto et
marcida sunt albedo pustu-
larum et latitudo et inflatio la-
biorum et gingivarum et multitudo
salive cum salsedine et calore.
Signa pustularum que sunt
ex putrefactione et corrosione
sunt corrosio et putrefactio
lingue gingivarum et multi-
plicatio salive cum fluxu aque.
Cura pustularum que sunt

ex materia calida acuta est ut
fiat flobotomia de vena cephalica
vel ventosacio in spatulis. Conce-
dat res molles, bibat vinum
limphatum cum aqua psilii aut
aqua cucurbite seu portulace et sit
aqua dupla ad vinum. Abluat
os suum sepe et gargariset aquam
rosarum vel per se vel mixta cum ace-
to aut aqua psilii vel prunorum
per se vel cum aceto. Teneat in ore
medicinam que sic fit. Recipe rosarum, spodii,
coriandri, sumach, lentium ex-
corticatarum, semen portulace, semen cucu-
meris et cucurbite ana ʒ i. pis-
tentur et simul misceantur et in fine
addatur aliquid camphore. Ab-
luatur os post illud cum aliqua
aquarum dictarum et aceto. Aliud ad
idem. Recipe aluminis zuccarini ʒ i.
syrupi compositi ʒ ii. aceti lb.
aque ʒ iiii. bulliant simul
et colet hoc et cum isto fiat garga-
risma vel fiat ablucio oris et est
valde utile. Cura pustularum
que fiunt ex flegmate putrescente et
marcido est ut purget cum pillulis
cochiis vel pigra aut medicine
de turbith. Abluatur os cum mel-
le et alumine vel cum vitriolo de
quo fit incaustum aut cum oxi-
melle composito mixto cum aqua
rosarum vel aqua prunorum. Et te-
neat sepe in ore mirabolanos citrinos
et piretrum mixta cum julep.
Abluat sepe os suum cum aqua
calida in qua sit oximel et alu-
men zuccarinum. Et post illam
ablucionem gargariset mel rosarum
mixtum cum aqua psilii vel aqua
decoctionis prunorum. Cura pustularum
que fiunt in lingua et ore ex
corrosione et putrefactione est
ut mundificet locum corruptum et
marcidum post purgacionem cum
pillulis cochiis vel pigra aut
medicine de turbith vel cum me-
dicine que sic fit. Recipe aluminis zuc-
carini, floris eris, mellis ana
ʒ ii. misceantur. Ponatur hec me-
dicamen super locum corruptum
et dimittatur aliquantulum. Et
postea abluatur locus cum mel-
le rosarum mixto cum aqua pru-
norum vel psilii aut abluatur
cum julep et aqua frigida. Ponatur
super locum marcidum et cor-
ruptum alumine fecis vini et
dimittatur per horam et postea ab-
luitur locus cum aceto et aqua
frigida et confert multum et hoc
probavi longo tempore. Facta mun-
dificacione et remota putredine
ponatur super locum mundificatum
pulvis qui fit ex mastice et
thure et coralli albi et in auro-
ra abluatur os cum vino calido
et sic locus firmabitur et conso-
lidabitur et restituetur. Capitulum
lxxv de fluxu sanguinis
ex gingivis etc.

Cum ex gingivis sanguis
manaverit et gingive
cum hoc corrose fuerint
scias quod hoc accidit ex materia
currente a capite ad gingivas
et dentes que cum in loco per-
manet et putrefit et marcessit
et per tempus in venenosam et
marcidam materiam convertitur
et sic finaliter corrodit substantiam
gingivarum ex quibus gingivis
emanat sanguis subtilis
et malus cum tanguntur vel fri-
cantur ab aliqua re aspera vel
dura. Signa manifesta sunt
ex re ipsa et per narracionem pa-
cientis. Cura fricentur gingive
cum pulvere trociscorum qui sic fit.
Recipe arsenici citrini et rubei, calcis, galle

alumnis ana ʒ ij fiat troc cum aceto forti post fricationem et porcionem pulvis qui sit ex istis troc abluant dentes et os cum aceto et melle mixtis. Aliud ad idem fricent gingive cum pulvere affodillorum mixto cum pulvere cortic granati et dimittatur sic per horam postea abluant gingive et dentes et os cum vino calido aut aceto. Aliud fricentur gingive cum alumine secu et aceto et postea abluantur gingive et os cum aqua cal. et melle ros. et est utile et bonum remota corrupcione et malicia a gingivis ponatur super gingivas pulvis factus ex mastice thure et corallis. Nam hic pulvis firmat gingivas et dentes motos et eas indurat et consolidat et ponit post mundificationem corruptos eas ut non sanguinet. Idem valet facere pulvis ossis sepie et plus quia dealbat dentes abstergendo

Capitulum lxxvij de casu uvule

Quando aliquis sensit in gutture quod non consuevit sentire aut in radice lingue et tu hoc medicus percepit aperire os et linguam eius extrahere et videbitur uvula elongata et mollificata iam casum uvule pati hominem dicere potes in veritate absque dubitatione sit aut alii ex materia cala currente ad locum et est cum fe et ut plurimum absque fe. Sit etiam a materia frigida humida derivata a cerebro in modum catarri. Signa qui est ex materia cala sunt timor et rubedo loci et quod infirmus sentit in saliva sua dulcedinem et eius facies tota rubea et colla apparent et vene oculorum et frontis apparent et sunt replete et cum aperit os infirmum videtur uvula pendens rubea cum quadam grossitie in extremitate eius plus solito. Signa casus uvule ex materia frigida sunt multiplicatio salive in ore et quod sentit catarrum descendentem a capite et vox eius rauca auditur et color uvule est albus et tota facies cum oculis trahit ad albedinem et cum aperitur os infirmi videtur uvula elongata et pendens ultra debitum. Cura eius que sit ex materia cala sive fuerit cum fe sive absque fe est si fe fuerit in principio statim flobotometur de vena cephalica manus dextre aut fiat ventosacio in spatulis et collo. Fiat etiam clistere lenitivum sepe de quo in similibus locis videlicet in dolore capitis et frenesi fecimus mentionem fiat gargarisma cum aceto et aqua ros. Ad idem Recipe ros. balaustie ana ʒ ij camphore ʒ s. fiat pulvis elevat uvula cum isto pulvere et coclear ut fiat gargarismus ex isto pulvere et aceto. Ad idem Recipe gallas balaustie alumis zuccarini ana ʒ ij. fiat pulvis elevat uvula cum isto pulvere et coclear approximando uvule suaviter postquam istud fiat gargarisma cum aceto et melle ros. Cura eius que fit ex materia frigida est ut purget caput cum pillulis cocciis aut cum pigra quam facimus seu cum yera diaturbith. Fiat clistera lenia et acuta gargariset oximel compositum cum aqua balaustiarum aut cum aqua decoctionis ros. Ad idem dissolvatur vitriolum de quo fit incaustum quod vocatur zzi in aqua balaustiarum

aut cum aqua decoc. ros. et fiat
gargarismus et erit utile et bonum
Rx idem Rx aluminis zuccarini
ʒ i. oximellis compositi ʒ ij
misceantur et fiat gargarisma
in principio sepe cum rob de mirab.
uel eius syrupo et aqua calida
et hoc est ultime bonum uel cum
isto rob et melle ros. et aqua ca-
lida factis purgationibus uniuersalibus
et particularibus gargarismis et
non curatur madidatur cum ferro ig-
nito imposito per cannulam et post
maturationem immediate fiat garga-
rismus cum aqua ros. et aceto aut
cum aceto et aqua decoc. balau-
stiarum et sic curari potest etc.

**Cap. lxxxiij de sanguissu-
gis quas bibunt etc.**

Si aliquis aquam in qua
sanguissuge consueuerunt
esse biberit et post illud
titillationem senserit in gutture
et sanguinis subtilis inde mana-
uit tunc coniectandum est sangui-
sugam in gutture esse. Et expedien-
dum est quod os egri et lingua
extrahenda et premenda inferius
et erit tunc inspiciendum guttur
in sole, utrum sanguissuga
pendeat. Si uisa fuerit capiatur cum
tenaculis uel pixignal et
extrahatur sicut cum forcipibus qui-
bus sagitte extrahuntur extraha-
tur. Si autem occulta fuerit ita quod ui-
deri non potest fiat gargaris-
mus cum synapi et aceto aut cum sale
et aceto et aqua decoc. allearum
statim post istud remouebitur
de loco in quo est et cadet uel ad
exteriora si eger fuerit sapiens
uel ad interiora uel fiat gargaris-
ma ex aceto et assa aut post
~~eius casum~~ ex aceto sale et
nigella aut aceto sepe et ruta.
Et aut post eius casum uel
remotionem sanguinis a loco ema-
nauit gargarizet in primis aqua
ros. cum aceto uel aqua decoc.
corticum granatorum balaustie et
sumach uel insuffletur gut-
turi puluis qui sic fit. Rx
sanguinis dra. balaustie amidi
thuris ana ʒ ij. Rx idem aqua
decoc. balaustiarum et aluminis
zuccarini stringit illum sanguinem.
Si autem sanguissuga stoma-
chum intrauerit uel ei ante-
riora fuerit sumant in potu me-
dicinas quibus uermes expel-
luntur de quibus mediantibus
dicemus cap. de uermibus. Res
que sanguissugas exire faciunt
uel exire facere consueuerunt est
ut eger balneum ingrediatur et
moretur in eo donec siti mag-
na patiatur et tunc aquam frigi-
dissimam in ore teneat diu cu-
ius tepor tepefactam expel-
lat et aliam sumat et sic iteret
aquam in ore multociens sangui-
suga querendo frigiditatem aque
ad os ueniet consueuerit et sic
extrahi potest. Medicamen
bonum ad hoc sic fit Rx farine
lupinorum turbith sticados poly-
pe nigelle ana ʒ ij. incorpore-
tur succo absinthii et fiant troc.
et sit uniuscuiusque pondus ʒ i
detur stomacho ieiuno cum
aqua decoc. nigelle et uidebis
mirabile et bonum. **Cap. lxxxiiij
de hiis que intrant guttur
sine gulam sicut spine ossa
et similia etc.**

Ea que intrant guttur
sunt ut spine uel ossa
aut bolus rei dure ut
est caro dura uel neruosa seu
panis durissimus aut aliquid
tale. Cum ergo tale figitur
in gutture aut meri oportet

considerare signum rei infixe. Si
enim quod infixum est non habuit fi-
guras aut ramificaciones sed in
sinistra parte potius collum
patientis cum manu et satis for-
titer confert nam hec passio vel
percussio movendo collum man-
men et guttur violenter quod cum
collo illigata sunt et per quod mo-
vet rem infixam et eam descenda-
re facit et sic preparat eam ad de-
scensum. Trahere sepe aquam
est utile et eam gargarisare
bibe et trahere oleum et intra
balneum confert et est utile.
Si autem res illa que in guttu-
re videri possit capiat cum unci-
nis vel tenaculis et extrahatur
vel deglutire bolos duros et
magnos est conveniens. Si
autem per istam viam non descen-
dent ponat candela dura
in meri vel gutture et cum ea
impellat res ad inferius aut
fiat hoc cum tenta subtili plum-
bea et erit melius. Si autem res
illa frustra habuit aut fuit
scissa vel ramosa et per aquam
ex dictis rebus non descendent
trahiciat infirmus aquam per partem
spongie marine ligate ad fi-
lum et cum trahiecerit violen-
tum filo trahatur ad exteriora
et sic curabitur. Aliud garga-
riset oleum parvum tepidum
et trahiciat dein aquam et
post illud deglutiat bolum
panis duri aspri et sic res illa
removebitur si deus voluit.
Aliud fiat gargarismus cum oleo
calido et oximelle composito vel
squillitico mixtis removebit
res infixa absque dubio. Capitulum
lxxiv de grauedine lingwe

Grauedo lingwe alia est
antiqua alia non antiqua

et quedam est cum febre acuta et quedam
absque febre. Que vero absque fit ex
materia frigida inbibente lacer-
tos et nervos lingwe. Que vero
fit cum febre acuta fit propter destruc-
tionem complexionis et compositionis
substantie lingwe a febre mortificante
virtutem motivam et ipsam de-
bilitante et est hec in febribus
acutis iuncti ex sanguine significa-
tivis mortem. Fit etiam propter
abreviacionem ligamenti consistentis
sub lingwa fit aliquando propter ranu-
lam et nascitur in modum gra-
dule aut in modum alicuius
carnis habentis figuram lingwe
parve. Signa grauedinis ling-
we absque febre sunt impedimen-
tum in loquela et plura mala
in dictionibus in quibus cadunt l et
r et quod auditus et alii sensus eius
sunt conturbati et quod in placere
sua non vult loqui fortiter
aut subito proferre aliquid contra
sua voluntate emittit salivam
et humiditatem ab ore et est signum
paralisis vel Signa grauc-
dinis lingwe cum febre sunt di-
minucio loquele et quod infirmus
extra os lingwam ipsam emitte-
re non potest et adhustio eius sicce
cum nigredine et asperitate et tunc
ipsa grauedo cum aliis accidentibus
eius in febre acuta est signum mor-
tis. Signa eius que fit propter
abreviacionem ligamenti sunt
quod lingwa adheret parti inferiori
et propter lingwa extra os emitti
Signa eius que fit propter ranu-
lam sunt ut cum elevatur lingwa
ad partem superiorem apparet ibi
glandula maior et videtur quod ibi
sit quedam alia lingwa parva
sub alia et inflatur et eminet
sub mento cum augmentabitur.
Cura gravitatis antiqua que
est quod anatiuite aut anate

no sanat aut male curatur
Si aut no antiq fuit z absq
fe z cu hoc accidit a mat'a
frida mollificate lactoo z n'-
uos lingwe Curatur p'mo
cu mundificacone facta cum
pillis cochijs uel fetidis aut
cu medicamine detturbith pos
fuit z fi' in hoc casu clistia
lenia z acuta facto post hoc
sepe lingwa cu salegema a'
sale ar aut cu pire z casto-
reo z pipe z aly cu eufor q
forcig qz aut fricet fortiter
cu alumine fecu z post frica
tom abluatur cu aceto et
aqua fria mixt' vutat ex
carnibz assat' z auibz et
gallinis coct' in testula ut
pastillo codit' cu pipe croco
alii z similibz z saluia bibat
vinu album bene lymphatum
z vtat' sinapi cum ficis ciba
tijs z comedat alea cocta
ficz siccas z nuces z similia
Cura ei9 que est cu fe' est
ut sepe tanga' cu olo ros' et
mustillagine psilly frigent'
z abluat' cu aqua cala ace-
to z mellis ros' z julep mix-
t' simul z vutat sicut febres
Cura ei9 q fit ppt gravite
ligamenti est ut incidat liga
mentu z post incissionem pona'
sup locu atramentu de quo
fit incaustum aut alumen
fecu z post illud abluat lo-
cu cu aqua frida Cura ei9
que fit ppt ranula si fuit
magna est ut incidat cum
rasorio uel flosmo capiendo
ipam cu vncinis z post in-
cisionem fricatur locq cu uitriolo
de quo fit incaustu aut cum
alumine fecu seu cu vngento
vidi q fit ex alumine flor'

ers z melle equalit' z post illud
abluat' locq cu aceto z aqua
calida mixt' inutatur z pote'
ut dictu est in anteriori Cap'
lxxxv de magnitudine lingwe

Cum magnifica' lingwa
in statu q os eam decet'
retine' neq cape pot
quonia' se appeat aq' decca
Fit aut hec egritudo sp ex ma-
t'ia frigida z humida multiplica
t' lact' z s'ba lingwe fit ex
ex ventosite vaporosa reple-
te ipam z inflante Signa ei9
sunt magnitudo multiplicata in
omnibus dimensionibus z retencio spu
ti ut saliue in ea z piectio
ei9 ad exteriora z difficultas
plicacois z loquele Signa ei9
que fit ex uapore inplente
sunt q mag' tensa uidet'
z minus flecti' in aliis aut
competit cu superiori Cura ei9
que fit ex humiditate fricet forti
ter z sepe cu cepe aut cum
acetositate cit' aut cu dente
alii z aceto tam diu q curat
saliua qm euoca / qm ipa flec
tetur Sufficiat Si g'o suffiat
bn e si u'o no purgetur cu
pillis cochijs uel fetidis aut
hiera seu cu medicamine de
turbith z post hoc fricetur
cu sale ar' uel cum salegema
aut masticet pyretru z cum
illo abluatur lingwa cum
forti aceto aut cum aceto de-
coc castor seu cu aceto de-
coc rute api z pipis gargari-
set sepe p'mo oximel squil-
liticu cu aqua decoc. castorei
Nutatur z potest ut dictu e
i palisi Cura ei9 qui fit ex
vapore ventosa est ut pur
ge' cu rebz dict' z fiat gar-
garisacio cu aq decoc pruno'
z ros' aut aqua fria Almasor

ho. diuisionum. ca. de ex̄titudini
bus lingwe. f. de magnitudie
eius dicit quod aqua frigida in hoc
casu confert ⁊ causa huius est quia
aqua frigida reuocat calorem
intra aquo sit resolucio me
vaporose ⁊ hoc wlt ipso p
tila v ubi dicit Est aut ubi
in thetano seu inclue inmerc
bus carnosis estate media i
fluuio aque frigide ⁊ c ul aq
decoc. carium. fen ⁊ propriis lon
gi aut i fine cum rebus dictis
supius Regat cum cibo ⁊ potu
dictis in palisi **Cam lxxx**
de nodo glandula que nascit
sub lingwa ⁊ voca ramula

Fit aut hec passio ex ma
fria humida que carne
conuertit ⁊ aliquando acquirit in loco
qui est sub lingwa forma lig
nie pue ⁊ tunc vocat ramula
⁊ aliquando acquirit forma rotunda
⁊ tunc vocatur nodus ul grossi
cies Signa ramule sunt quod
ab utraque parte ligamenti lingwe
videtur quedam eminencia
hns figura lingwe ⁊ i me
istas i. int vna ⁊ altam est
quedam eminencia rotunda in
modum ciceris ul fabe que co
tinuat alias duas adinuicem
⁊ tunc vere ramula principal
Signa nodi ul rotunditatis sunt
quod videt sub lingwa circa liga
mentum i modum auellane ali
quid ul glandule ⁊ quod impedit
eleuacionem lingwe ad palatum
⁊ loquelam ⁊ eciam comestione
Cura ramule ⁊ nodi est ut
scindat ramula ul nodus et
extrahat postea si fiunt mag
ne quantitatis ⁊ postea fricet cum
vngento viridi ul acuto ul cum
cera i. atramento aut cum alume

feci ⁊ postea abluat cum aceto
⁊ aqua frigida calida mixtis Si
no pue quantitatis fricet cum re
bus dictis ⁊ sale ⁊ ablua cum
aceto ⁊ aq calida mixtis et
scalpelletur cum flomo ⁊ iterum
fricet cum sale ⁊ aliis rebus
dictis s. cosi alumine feci et
vngento viridi acuto quod fit
de melle alumine zuccarino
⁊ flore eris equaliter **Cam**
lxxxij de apostematibus
que fiunt in lingwa t. s

Apostemacio lingwe sit ali
quando causa cala ⁊ aliquando frigida
Signa apostematis cali
in lingua sunt rubedo lingwe
⁊ faciei ⁊ palati ⁊ labiorum
ardor palati ⁊ oris ⁊ quod color
apatis ut ul sit trahens ad
rubedine Signa apostematis
fridi in lingwa sunt albedo
lingue ⁊ faciei ⁊ labiorum et
palati ⁊ mitigacio ardoris pa
lati ⁊ oris ⁊ multiplicacio sa
liue in ore ⁊ palato Cura
apostematis calidi in lingwa
est ut fiat flomia de cepha
lica aut ventosacio in spatul
cum scarificacione Abluat os
continue cum aceto ul vino de
granatis ⁊ aqua rosarum mixtis
aut cum aceto ⁊ muscillagine
psilii aut cum aceto ⁊ muscilla
gine dra ⁊ aqua rosarum ⁊ gar
garizet cum mel rosarum cum
aqua frigida ⁊ aceto ul vino
de granatis Ad idem Rx alumo
zuccarini ℥ j. tartari ⁊ misceat
cum ℥. iiij sirupi acetosi compositi
⁊ ℥. iiij aque frigide ⁊ fiat ab
lucio oris ⁊ gargarisacio Vtatur
cum cibis liquidis ⁊ brodiis gal
linarum ⁊ carnium castrati ⁊ edi

et cum farina ordei et farri vel
succo facto ex eisdem vel cum
aqua acetum seu lactum et cucur(bite).
Et potetur cum vino limphato
al(ias) debili. Cura eius quod fit ex
materia frigida est ut purget
caput et totum corpus cum pillulis
cocijs aut pigra seu cum me-
dicina de turbith, abluatur os
totum cum oximelle compo-
sito et aqua calida aut cum
melle ros(ato) et aqua calida de-
coctionis ysopi et liquiricie. Aliud
ad idem. Recipe ysopi yreos liquiricie
zuccari ana ʒ. i. pistentur et bul-
liant in aqua et cum illa aqua
dissolvatur mel ros(atum) et fiat ab-
lucio et gargarisacio sepe in
die. Nutriatur cum carnibus pul-
lorum et castrati et similium et herba
feniculi et petrosilino et caulibus et cum rizo
et ciceribus fractis et potetur cum
vino limphato. Si post mun-
dificacionem aplaturis calidis vel fri-
gidis in lingua remanet ulcus
vel excoriacio que non consolida-
retur consolidetur cum pulvere masti(ce)
et dragaganti mixtis simul et omni
die ante porcionem pulveris pre-
dicti abluatur lingua cum vi-
no calido quia facit adherere
et carnem desursum nasci et (com)plete.

Capitulum lxxxvij de curatione lingue et spasmo eius

Hec egritudo que fit et con-
tingit aut propter partem
que est in radice lingue
et lacertis illius loci aut propter partem
existentem in ligamento quod est
sublinguam. Signa eius quod fit
propter radicem lingue sunt quod
lingua male movetur et inspis-
satur in tantum ita quod verba os
libere non potest emitti et sic ap-
paret quasi (com)positum in ore firmi(ter).
Signa vero eius quod fit propter causam

ligamenti quod est sub lingua sunt
quod lingua ad palatum bene levari
non potest et quod apparet abreviacio
lingue manifeste ad partem inferio-
rem usque mentum vel circa dentes
inferiores. Cura eius que fit
propter radicem lingue est garga-
risacio cum oleo ros(ato) et oleo de
camo(milla) et purgetur caput cum
pillulis cocijs aut fetidis aut
cum medicamine de turbith et
unge caput et collum cum oleo
de aneto et similibus embroca-
re circumcirca cum aqua decocciones a-
neti et camo(mille) et lilij et melle ros(ato)
mixtis. Ad idem. Recipe liquiricie
ysopi yreos ana ʒ. i. zucca(ri) ʒ
i. croci ʒ i. fiat gargarisma
ex isto pulvere cum aqua calida.
Cura eius que fit propter ligamentum
quod est sub lingua aut propter
abreviacionem eius est ut incidatur
et postea fricetur cum atramento
vel sale quod idem est, i(d est) vitriolo
de quo fit incaustum et postea
fiat ablucio cum aqua et melle
ros(ato). Nutriatur cibis bonis
et leviter paratis et vino limphato etc.

Capitulum lxxxviij de fissuris labiorum et nasi

Infirmitas ista in membris
istis et extremitatibus semper
fit ex flegmate salso ad-
usto aut ex materia adusta
seu a materia retracta ad genus
melancolicum per viam adustionis.
Signa fissurarum factarum ex
que fiunt a materia salsa ad-
usta sunt ardor et pruritus ne-
gligentes et quod cruste in locis
generantur et ab illis locis humiditas
acuta exit aliquando et per illos
locos aliqui separantur et quandoque
superfluitates in modum pilorum e-
manant et apparent in fissuris

locos et tuor loci cu quadam
duricie ibi manifeste videtur
Signa scissuras que sunt a
materia melica adusta vel reduc
ta per adhustionem ad genus meli
cum sunt scissuras siccitas et quod
ab eis non emanat humiditas
aliqua et quod ardor et pruritus
aliquis est in loco et non est
ibi tumor tantus neque inflacio
quemadmodum in fissuris ex aliqua
Cura scissurarum que fiunt ex
flate salso adhusto est ut in
dificetur totum corpus si est
possibile cum syrupo qui sic fit Recipe
fumterre polipodii scolopendie
ana 3 ij senne epithimi cuscu
te ana ʒ j poliii scariole
lactucarum viol ana ʒ iij pistentur
omnia grosso modo et bulliant
in lb vj aque donec consumpta
sit medietas coletur et in illa
colatura ponatur lb ij zucari
vel lb iij mellis ros et reducatur
iterum ad ignem et syrupisetur
datur de hoc omni mane ʒ ij
vel iij cum ʒ iij vel iiij aque de
coc primorum Et si posset aliquis
recipere de pillulis fetidis esset
utile et bonum Post foueat locus
cum alumine fecis vel vngento vi
ridi aut vitriolo de quo sit in
tam fiunt et post ex coriadrem
mundificetur cum vngento apostolorum
In fine consolidetur et mollificetur
cum vngento quod sic fit Recipe musil
lagis fenugreci citoniorum amili
dragati ana ʒ j olei ros ʒ iiij
cere ʒ ij adipis anatis colati
ʒ iij vel anseris pulueris ysopi
cribrati ʒ iij dissoluantur primo
cera et oleum et adeps quibus
dissolutis addantur alia et in mor
tario tam diu moueantur donec
in vnum transeant et fiat vnc
cio ex eo abluatur sepe locus
cum aqua decoc fumterre camo
et ysopi Aliud ad idem Recipe a
dipis anatis anseris et gallice
liquefacti ana ʒ j cere ʒ j et
sresine ʒ iij olei ros vel
viol ʒ vij pulueris thuris
musillagis fenugreci malua
uisci et seminis lini ana ʒ j po
nantur rasina cera et oleum
et dissoluatur et post dissolucionem
colentur et misceantur cum aliis
rebus in mortario et moueantur
tam diu quod omnia sint facta vnum
et refriget Vsus huius vngenti
de sperate post mundificacionem
scissuras eas remouet et con
solidat Cura scissuras que fiunt
a materia melica adhusta est
ut purgetur si possibile fuit cum
syrupo qui sic fit Recipe mirobo
lanorum ʒ iij citri ing ʒ iij senne
epithimi ana ʒ j fumterre scolo
pendrie scariole ana 3 j pistentur
et bulliant in lb iiij aque
donec medietas sit consumpta
coletur et in colatura addantur
lb ij mellis ros reducatur ad
ignem et syrupisetur detur omni mane
vel de sero ʒ iij ʒ ij vel iij cum ʒ
iij vel iiij aque decoc pri
morum fricet locus cum aceto squil
litico et alumine fecis vel cum
vngento viridi tam diu quod locus
sanguinet et tunc cooperiatur
cum panniculo cum hoc mundifi
cetur cum vngento apostolorum vlcus
incarnetur et consolidetur cum
vngento quod sic fit Recipe tebentine
ʒ iiij vel cere ʒ iij olei mollis
ʒ vj vel ros pulueris gallarum
et mastic ana ʒ iij dissoluantur
ad ignem tebentina cera et oleum
quibus dissolutis ponantur in morta
rio et misceantur cum aliis rebus
et tam diu moueantur cum pistello
quod sit mixta addantur ʒ iiij

aque ros. In fine hec coglu-
tinat fissuras post mundi-
ficationem dicta specialiter que fiunt
ex melia adusta. Aliud ad
idem. Rx axungie porci lig- vel vo
ste lb. s. amili dragati an
ʒ s. argenti vivi ʒ i. auripig-
menti ʒ i. incorporentur et uniantur
simul in mortario attende usque
et in aliis fissuris quod si non cu-
rantur per via ista facta semel
quia iterluida est usque ad vices
iii et si per istas itaciones non
curantur cauterisa aut loca fissa
cum cauterio de auro vel de arge-
to aut auricalco et post caute-
rizationem fiat consolidatio cum un-
guento dicto regimine ex parte
tibi et potus sit ut dictum est
ca° de melia ex materia adusta

Ca. lxxxv de squinancia et speciebus eius et vocantur iste egritudines que nascuntur in gula et pro[illegible]

Quasdam egritudines que
in gula nascuntur in quibus
angustia sentitur cum diffi-
cultate transglutiendi cibum et
anhelandi difficultate vo-
catur nomine communi squinancia id
est apostema in gutture et
a quibusdam vocatur strango-
glosum et specialiter quando est absque
se a laycis in diversas regio-
nes diversis nominibus nuncupan-
tur et sunt que in gula diversa loca oc-
cupant vocantur a quibusdam
glandule vel nodi vel
exesselli aut gadethelli et
propter diversitatem ista nomina layci
et inligeres fricant brachia
fortiter ut dolorem inferant in
locis continentibus affinitate cum
gula et ut propter dolorem tra-
hatur materia ad locum aliud videlicet
ad locum in quo fricatio fit vio-
lenta. Sit egritudo vel aliquando
a san. aliquando a cola et et ex flate
sit aliquando a percussione supervenien-
te collo. Signa eius quod fit a sangui-
ne sunt difficultas transglutiendi
cibum vel aerem anhelandi
equaliter vel inequaliter. Hic est
si maior difficultas fuerit ex
parte transglutiendi cibum squinancia
erit magis circa usque canna-
stom vel meri quod idem est. Si
vero difficultas anhelandi
maior fuerit difficultate de-
glutiendi cibum squinancia erit
magis usque cannam pulmonis
seu tracea arteria quod idem est. Si
aut equalitas difficultas
ibi fuit rara ex parte anhe-
landi squinancia equaliter
in locis predictis erit. Item
rubedo faciei et odor et tensio
tocius corporis et si cum hoc fuisset
antecessio ciborum generantium sanguinem
et multa repletio corporis valde ve-
simile erit quod hec egritudo ex
dominio san. provenit et coniungit
et si dulcedo saliue affuerit
et dolor loci aggravatur et ut
plurimum febris et carnositas corporis
maxima tunc predicta signa magis
necessaria erunt. Signa eius quod fit
ex cola sunt sitis et inflatio
et dolor acutus in loco et febris acuta
et color loci et faciei rubeus
cum citrinitate et saliua amara
et constitutio tocius corporis magis
tenuis quam carnosa et antecessio
ciborum generantium colam et mul-
titudo eorum. Signa eius quod fit
ex flate sunt multitudo eius
saliue cum raucedine vocis
et paucitas doloris cum quie-
dine et quod ut plurimum est absque
febre et paucitas rubedinis
faciei et tocius corporis et constitutio
tota humida et flatica appetit

z qd fuit in eo qui patit ancef
sio tiborii gnanciu humores
flaticos z i oibz istis apatibz
gule inflacio aliqn appz ex
aliqn intra z aliqn equalit
intra z extra Quarta eius qd
fit ex percussione fit exore
ipa z p tractom ifirmi Cu
ra eius q fit ex materia sanguis
qz oz primo ut fiat flomia
de cephalica i manu aut ve
tosacio i spatul fiat etiam clisse
lentiui put dictu est i fre
nesi gargariset ctinue usqz
ad dies iiij vinu de moris a
degnatis seu sucu ul rob cor
ticum nucu viridium cu aqua
calida z sirupi rosis cu zucco et
aceto aut cu aqua rosis et
zucco z aqua calida Nutriatur
hijs diebz cu suco ordei uel
farri aut cu medulla panis
lota i aqua frida in q ponatur
z vinu degnatis aut infusiat
aqua ciceris aut aqua pullorum
alterata cu vino de granatis
ul cucurbita aut portul potus
vinu degnatis cu aqua frida
aut agresta ul aqua decoc su
mach z zucci Solue si necesse
fuit cu decoc que sic fit Recipe
medulle cassie fistule ℥ j mane
tamarindorum ana ℥ j z ß dis
soluat omnia cu lb v ul vi
aque decoc prunorum Si autem
p via ista usqz ad dies iiij
uel v curatus no fuit gar
gariset ℥ j mirre cu ℥ j o
ximellis compositi z aqua
calida decoc prunorum z fiat
hoc gargarismu bis in die
an prandium z an cena Aliud
ad idem Recipe ysopi liquirisie ana
℥ iiij tunt z misceant cu
melle rosis z fiat gargarismus
cu aqua decoc Intra hoc
tempore nutriatur bonis carnibus

auium z quadrupedum z potetur
vino debili lumphato Cura
eius que fit a colera e ut primo
clisteriset cu clisteri dco capo
de frenesi ul clisteribz z postea
fiat flomia de vena cepha
lica que e i manu aut fiat
vetosacio in spatul z collo fiat
hoc usqz ad iij dies ctinue
gargarisacio cu aqua decoc
prunorum z vino de granatis
ut oxizachara aut cu rob de
corticibz nucu aut cu vino
de moris Nutriat z potetur
usqz ad dies v ul vj ut est
dictum supius Empletur gula
z collu in ista squinancia z i
illa q fit ex sanguine cu emplo
qd sic fit Recipe farine fenugrece
semis lini ana ℥ j ß malua
uisci malue florum camo et
melilio ana ℥ iij bulliant in
simul usqz ad spissitudine in
aqua cu oleo dictis z ponatur
calidum sup loca hoc enim
resoluit superfluitates q rema
serunt in loco absqz aliqua
atracoe post hoc euplitis re
ducat ad carnes edi z castri
z pullorum z omi auium dege
tium in arboribz z in pratis z
ad vinu valde lumphatum
Purget si necesse fuit cu decoc
dicta supius ul cum alia que
sic fit Recipe mane ℥ j reubarbari
℥ ij dissoluat ista cu aqua
feruenti decoc primorum et di
mittatur sic p horam z postea
coletur z ad dierum detur ad
totu ifirmus z sit qntitas dq
usqz ad ℥ iiij ul v z non plus
clisteriset sepe quia valde
est z melius qd in hac cau fi
et post flomia Cura eius
q fit a flate est ut statim pur
get cu chocijs ul pigra aut
cu medicamine de turbith aut

pullis fetidis ut fiat clistria
sepe qualia facta sunt in
dolore capitis ex frigida causa
primo leniantur et illud sic fit
R. aque decoc. blete lb. i.
mellis ℥ iij. olei ℥ iiij aque
coloquintide an. ℥ i. salis ℥ i.
pistentur et bulliantur et colentur
et cum est tepidum supponatur
liquiris potest usque ad dies
v. cum aqua mellis aut cum
aqua decoc. liquiris et ysopi
et zuccari Nutriatur usque ad tem-
pus dictum cum farro et aqua
ticcos et pullis elixatis aut
cum cibario facto ex vitellis
ovorum et panis mica et aqua
mixtis et bullitis simul In fine
redeat ad dietam consuetam
Omnia videlicet almansor libro deci-
mo capitulo de sinancia et sapio
libro 2o. cap. 10 de egritudinibus
sinanciaris et avicenna libro iiijo capitulo
de suffocationibus et ad gaba
i. decollatione et est apia quod videtur
homini quod deficiat et vocatur hec
apia in cor sciencia quevimus
quod gargarismum factum cum stercore
albo canino comedentis ossa
et stercore adib. i. lupi et stercore
hominis vel pueri mitti tum
pane lupinos et vino veteri
et exsiccato mixto cum melle
et linita super gulam et collum
multum valet et specialiter post cessa-
tionem furoris et caloris et specialiter
Avicenna fuit huius opinionis que
cura non placet michi cum
sit inhonesta et casus quia talis
egritudo si est curabilis curetur
per alios modos positos a physicis
et bono modo in principio et aug-
mento statu et fine ut per tale
inhonestatem et melius hec
cura fit cum plus valeret
melius et flatito apostemate

huius quod in aliis et specialiter in fine
Cura eius que fit a percussione est
eadem in omnibus cum illa que
fit a sane ita quod non requiritur
additio neque diminutio in ea

Cap. lxxxvi de tussi

Tussis est commotio molesta
pulmonis et pectoris vel
voluntaria adveniens
ex nocumento contingente sensibiliter
vel insensibiliter in via canne-
lis vel pulmone Fit autem
hec egritudo aut propter aliquid quod
est in pulmone et est necesse
ut egrediatur ut est sanies vel
humor grossus seu sanguis
Aut propter rem subtilem acu-
tam descendentem ex capite
commoventem cannam pulmonis
aut fit propter calorem ipsius pul-
monis que continetur in ipso
aut propter siccitatem eiusdem aut propter
caliditatem eius aut propter ulcus in ipso
aut propter apiam eius Et illud
apium aut est sanguineum aut
colericum aut fit flaticum seu
durum aut propter aerem frigidum
advenientem canne pulmonis
et sunt ut apparet iste cause causes
ex quibus tussis commovetur viij
sunt vero Signa tussis propter
rem in pulmone que ex neces-
sitate exire debet sunt si est illud
quod debet exire sanies quia
fit post pleuresim vel perisple-
moniam et post sputum saniosum
et post dolorem lateris pun-
gitivum vel post aliquem dolorem
contingentem loci illius Si autem
illud quod exire debet est humor
grossus frigidus viscosus signi-
ficat quia talis tussis commo-
vetur post coryzam vel ca-
tarrum et quod humor qui ex-
pellitur aliquando est talis et sunt

colorem et secundum sbarum Signa eius
que fit ex materia acuta subtili
descendente a capite sunt tussis absque
sputo et quod fit fortis prius sompnum
et post in nocte et quod hora tussis
infirmus sentit quasi sicut humi-
ditas descendit motum tussis et
cum hoc sentit descensum illius
humoris a capite ad cannam pul
monis seu ad pulmonem Sig-
na eius que fit propter humiditatem
temporis pulmonis sunt multitudo
sputi et habundancia eius et prope
post sompnum et viscositas fla-
tus in gutture et commotio vomi
tus cum eo in pluribus disposicionibus
eius Signa eius que fit a siccitate
pulmonis sunt quod est absque spu-
to et alleviatur et cum sorbicione
amuli et fit fortis cum adest fa
mes et sitis et post et alleviatur
apud sompnum et comestionem
et potum vini plurime cum et
apud introitum balnei et
est cum tali tussi semper aliquid con-
strictionis hanhelitus aut parum
aut plurimum et illud secundum quantitatem
siccitatis pulmonis et extenuacionem
corporis et frequencia in pulsu cum
parvitate et velocitate Signa eius
que fit a calidite pulmonis sunt
vehemencia sitis et magnitudo
hanhelitus et pulsus et rubedo
faciei cum hanhelitu ascende-
tium vice una post aliam Sig-
na tussis propter ulcus in pulmo
ne sunt egressio saniei aut saniei
aut corticis egredientes in tussi
aut fit post sputum sanguinis aut
pleuresim aut post catarrum
calidum acutum descendentem
a capite et extenuatur cum ista
tussi corpus et committatur cum fe-
bris ethica vel minuta Signa
eius que fit propter apostema calidum
sunt febris et constrictio hanhelitus
vehemens et frequencia pulsus

magna et rubedo maxillarum
intensa Si vero propter apostema
calidum flaticum molle tussis con-
tingat signa talia erunt magis
constrictio anhelitus absque plu-
rima calidite neque est rubedo
in facie neque in maxillis et
multitudo saliue et sputi Si
autem tussis cum evenerit propter
apostema durum in pulmone
erunt eius signa hec scilicet constric-
tio anhelitus secundum aliquos dies
et tussis sicca absque sputo neque
est calor in pectore si tan-
gatur et est ibi difficultas attra-
hendi ventum vel aerem et
infirmus sentit constrictionem an-
helitus deinde debilitatur pau-
latim secundum successum dierum et non
est ei sanitas et numquam alleviatur
penitus Cura tussis que est propter
saniem retentam in pulmone
post pleuresim dicetur in capitulo de
pleuresi Eius vero cura que fit
propter retencionem sanguinis est ut statim
fiat flebotomia de vena media
vel cordis et post flebotomiam fiat
clistere leniens secundum quod dictum est
in capitulo de frenesi Nutria cum fa-
rina ordei vel farri aut fari-
na furfuris aut succo carnium
aqua cocta et si flebotomia fi-
eri non posset aut propter etatem
aut propter alia impedimenta
ponantur ventose in spatulis
et natibus et contineat usus clisterum
in infirmus bis vel ter die quibus
assuescant vel si virtus eius non
fuit nimis debilis in istis casibus
a cibis abstinere convenit et
medicinis mouentibus vel purgantibus
Bibat omni mane cum aqua
decoctionis liquiricie et ysopi vel a-
qua mellis seu aqua decoc-
tionis pendiorum et ysopi descriptio
que sic fit Recipe ysopi liquiricie ana

ʒ. ß. passularum ficuum siccarum
dactillorum primcarum mundatarum
sencsten fisticos papaueris al-
an ʒ. ß. capilli ve. emille
urticas an ch. i. pistentur omnia
et bulliantur in iij lb aque
donec consumpta sit medietas
coletur et in colatura illa addatur
lb. j. et ß. zucari et reducatur ad ig-
nem et syrupizetur dantur
ʒ. ij. istius syrupi mane et sero
cum ʒ. iij aliarum aquarum dictarum
supius Utatur post prandium cum
carnibus auium castrati et edi
et gallinarum potetur ex vino
al limphato cum aqua agri-
dictarum supius utatur in cibarijs
suis vel super cibaria sua rob-
bet de vino cum puluere qui sic
fit Rx liquiricie cardamomi cina-
momi cinamoni an ʒ. ß. fiat puluis
cribratus purget si fuit necesse
cum ʒ. iiij aque decoct ysopi in
qua dyssoluta sint ʒ. j. me-
dulle cassie fistule et ʒ. ij mane
detur in matutino Cura tussis
que fit propter humorem grossum
frigidum retentum in pulmone vel
canna eius est ut primo purgetur
cum pillulis cochijs vel fiat clis-
tere ex lb. ß. aque decoct yso-
pi et blete et ʒ. iij olei et ʒ. iij
mellis et ʒ. ß. agarici et ʒ. ß.
colloquintide vel centauree et
ʒ. ß. salis coquatur simul et
coletur et tepidum ponatur
hoc enim de sui natura et proprietate
trahit trahit materiam frigidam
a capite et pectore ad partes
inferiores et confert tussi ex ista
causa teneat postea purgatorium
una vel ij ex pillulis que sic
fiunt sub lingua vel nocte cum
vadit dormitum deglutiat ij
Rx opij storacis mirre an fiant
pillule in modum ciceris ad

quodem Rx piperis zucari liquiricie
an ʒ. ß. ysopi uiolarum croci an
ʒ. ß. fiant pillule cum aqua decoct
liquiricie Sumat post purga-
tionem omni sero cum vadit
dormitum ʒ. ij vel ʒ. j. cum aqua
frigida puluis qui sic fit Rx ij-
reos ysopi liquiricie croci an
ʒ ij fiat puluis cribratus et
sit quantitas aque ʒ. iij vel iiij
Utatur bonis carnibus et
cibis fractis conditis cum puluere
dicto et vino dulci claro liquirioso
cum aqua decoct ysopi vel li-
quiricie aut liquiricie ysopi et croci
Sumat aliquid de dyaz conse-
cimus vel facimus in antidotario
et post illud bibat aquam de
aqua ex aquinos decoct dictis
puluis qui dat com tussim
secundam sine sit cum febre sive
absque febre sic fit Rx capilli ve-
neris uiticis yreos ysopi an ʒ. j.
liquiricie ʒ. j. cinnamomi electi ʒ.
ij. cassie lignee ʒʒ. foly nucis mus-
cate gariofili an ʒ. ß. piperis lon-
gi ʒ. ij fiat puluis cribratus da-
tur in aurora ʒ. ij vel ʒ. j. cum vino
dulci vel aqua decoct ysopi
et liquiricie vel cum suco facto ex fa-
rina ordei et spelte et fru-
menti mixtis equaliter condite cum
croco et lacte amigdalarum hic
puluis materiam digerit et resol-
uit et eam lenit et absque la-
bore spuere facit Cura tussis
que fit ex materia acuta sub-
tili descendente a capite ad pec-
tus est ut bibat omni mane
ʒ. j. syrupi de papavere et garga-
rizet cum eo cum aqua decoct
rosarum balaustie nimbarum et se-
nestarum aut granorum primi munda-
torum seu fisticorum In ore suo sub
lingua teneat continue aut sepe

pillas que sic fiunt ℞ amili
dragant amigdalas dul fabas
excorticatas seme papaveris
gu ar boli ar an ʒ ij confi-
ciantur cum mussillagine psillij
vel mussillagine grani citoniorum
& fiant pille ad modum lupini
omnia hec dicta inspissando
materiam subtilem digerunt ipsam
& inspissant & faciunt ipsam ha-
bile ad screandum Nutriatur
ex succo ordei vel farri vel mu-
meti frumenti vel risi & carnibus
castrati & edi & gallinas & pul-
lorum & caponum & ex carnibus
omnium avium degentium in arboribus
& in pratis & non in aquis Potet
vino dulci limphato cum aqua
frigida & hic modus cura hec lo-
cum in tussi que est cum fe & est apo-
stemate calido Si aut per manum
ista non curatur sumat iij vel
iiij de pillulis que sic fiunt sero
cum vadit dormitum ℞ thuris
mirre opij croci ʒ s. succi li-
quiricie ʒ j fiant pille cum rob
abradatur caput post ista
& lavet ex sinapi confecto
cum decoctione ficuum Ungatur to-
tum corpus cum oleo rosarum & oleo
de aneto vel de camomilla mixtis
Fiat cauterium ultimo in anteriori
parte capitis penes commissuram
& dimittat [illegible] usque aptum lo-
co tempore Colliatur cura istius
tussis & catarri qui adducit
hominem ad ptisim hec aut
cura confert omni catarro de-
scendenti ad pectus aut ad stomachum
aut ad intestina ita quod faciat
fluxum ventris aut ad oculos
ita quod sit causa doloris & ulcera-
tionis Ad idem comedat pa-
tinos omni mane & sero cum
vadit dormitum j radicem ʒ
& post eam comedat ʒ j zucca-
rosi veteris & bibat post illud

aliquid aque frigide erit utile &
bonum Cura tussis propter humiditatem
pulmonis ut apparet in flaticis et
senibus est ut in potu sumat
omni mane ʒ ij sirupi de yso-
po cum aqua decoctionis seminis ur-
ticarum qui sirupus sic fit ℞
ysopi seminis urticarum capilli
veneris seminis vel radicis raphani
an ficuum siccarum numero x dac-
tillos tantumdem decoquantur in a-
qua & fiat sirupus vel tactus cum
zuccaro posset fieri in senibus cum
melle Purgetur sepe cum
pillulis cochiis vel pigra aut cum
medicamine de turbith Unga-
tur gula caput & pectus mane et
sero cum oleo de spica & oleo
de mastice & super locum [illegible]
vel locum locali ponatur panis ca-
lidus ad ignem Nutriatur cum
bonis carnibus castrati & edi
& pullorum & gallinas & avium
arborum & prati Et potet cum
vino limphato ita quod aqua
superhabundet vinum Sero post
purgationem cum vadit dormitum
comedat ʒ j dyazinziberis vel dyaga-
lange vel dyacalamenti & post
illud bibat ʒ v vel vj aque
frigide Si aut per hoc non curatur
sumat de confectione que sic fit
℞ succi liquiricie ʒ x ysopi capil-
li veneris yreos croci carui pi-
piris aristologie rotunde amigdal
amaras nasturcij an ʒ v fiat
electuarium cum melle vel zuccaro et da-
detur ita quod sit sicut mixa hoc
enim educit flegma ex pectore
& humores grossos a stomacho
& gutture Teneat in ore ex
pillulis que sic fiunt ℞ piperis
mirre carui amigdalarum amararum
an ʒ ij asse fetide ʒ j confician-
tur cum rob ad modum ciceris fiant
[illegible] ℞ mirre storacis liquide

thuris opij fiant ex eis pille
ut piper ⁊ sus ylua[?] iij ul
iiij hee pille remouent tussi
impedientem ⁊ dormire faciunt
mundificant pectus ⁊ canna pul
monis ex materia frigida Cura
eius que fit a siccitate pul
monis est ut sumat in mane si
est cum se lb. ss. aque ordei
⁊ post iij horas intret bal
neum aque tepide decoc vio
lis maluauisci ⁊ se ul herbe
maluarum Cibetur post illud
cum suco ordei ul frumenti ul
farri ⁊ cucurbitis ⁊ similibus
ul endiuijs lactuce ⁊ similibus
⁊ cum carnibus edi ⁊ pullorum
altatis cum predictis herbis bi
bat rob de vino in quo po
nat aque decoc iuiubas
ul liquiricie hora sompni bi
bat aquam psilij citrolorum
⁊ cucurbite ⁊ cum eis detur
julep tenetat in ore ⁊ specialiter
sub lingua de pillis que
sic fiunt Rx suci liquiricie ʒ x
se cucur se cit se portul
ana ʒ v conficiantur cum mussil
lagine psilij uel albumine oui
fiant ad modum ciceris Si uero
absque se fuit sumat pane
cum lacte caprino ul asinino
⁊ potest cum eo in quo sitali
quid zucc ⁊ sit cap passeris
ordeum hundium ⁊ herbas hu
das ul comedat carnes pul
los ⁊ edorum altatas cum her
bis dictis videlicet endiuia
⁊ lactuca Ungant pectus et
spina cum oleo uiol ⁊ mussil
lagine psilij ⁊ albumine oui
mixtis codian tibraia cum in
tellis ouorum ⁊ rob de vino
cum quibus ponat aliquid
de pulue qui sic fit Rx ci
namomi ʒ j. cardamomi croci
ana ʒ ss. fiat puluis cribratus

Cura eius que fit a calitate pul
monis est ut nutriat cum pedibus
aialium ⁊ carnibus edi ⁊ pullos
decoctis ⁊ conditis cum psilio
cucur lactuca portul endiuijs
⁊ silibus ⁊ cum sameth ordei et
frumenti Et potetur cum julep
⁊ aqua cucur uel portul seu
lactu ⁊ similibus bibat cautum
de vino cum aquis predictis aut
cum aqua frigida ponat super pectus
oleum uiol mixtum cum aqua
psilij ⁊ camphora bibat in
aurora omni mane lb. ss. aq
ordei ⁊ post tres horas sui
cibarij teneat sub lingua
pillas luchichias que sic fiunt
Rx suc liquiricie zucc al ana ʒ
v amili draganti amigdl. dul
ex corticatas ana ʒ vj fiant
pille grosse ad modum ciceris
cum mussillagine seminum cito
niorum Cura tussis ex ulcere si
est recens ⁊ non antiquum ⁊ ulcus
recens adhuc ita quod sanguis
egreditur cum tusse est ut su
mat in potu aquam ordei cum
cancris fluuialibus ⁊ syrupus
de papauere cum lacte quod fecimus
in antidoto fiat flebotomia de
mediana si uirtus ⁊ etas permiserint
ul vetosas inmatis ⁊ non in
spatulis sed ponantur ventose super
adiutorium apud cubitum ⁊ si non
assellauit semel ul bis in
die fiat clistere leniens dictum
in frenesi Si uero anhelitus
constringetur ul esset difficilis
sumat troc de papauere qui
sic fiunt Rx se papaueris al me
dulle se cucurbite ⁊ citruli ana
ʒ x. amili dragati gumi ar
suc liquiricie ana ʒ v thuris
boli ar. san. dra. carabe ana
ʒ ij mirre cinamomi opij ana
ʒ j fiant troc cum rob de vino

⁊ sit unus quisque troc ʒ ij sumat
sero ⁊ mane cu sirupo de pa-
pauere ul rob mirti Epithimet
pecto ⁊ spina cu olo de mirto
uel cu ungento facto ex cera ⁊
olo de mirti Si uo tussis anti-
qua fuit ⁊ sanies incurrit
cu sonitu ⁊ anhelitu costringatur
qm sanies non expuit ⁊ reti-
netur sumat i potu decoctio
ysopi uel eius sirupus Decoctio
sic fit Recipe ysopi liquiricie semen
urticarum an mellis ul zucari du-
plum istorum rebus bulliant i aqua
⁊ coletur Alia decoctio ordei
ysopi yreos ʒ ß mellis lb ß bul-
liant in vj lb aque donec ter-
cia pars sit consumpta colet ⁊ fiat
Syrupus sic fit Recipe ysopi yreos
liquiricie se urticarum capilli veneris
aristol rotunde san dra mire
thuris an ʒ j macis croci opi
an ʒ j pistant ⁊ bullia i iiij
lb aque donec medietas sit
consumpta coletur ⁊ i colatura
illa addant lb ij zucari ros
uetus reduca itum ad ignem
⁊ syrupisetur de quo paciens
sumat mane ʒ ij cu ʒ iiij ul
iiij decoc ysopi Si uo an-
helitus costringet ⁊ sanies ut
plurimum habundaret in pectore
⁊ qd exeat expuit fuerit (ter)-
rum fetidu ⁊ sonaret i pec-
tore i modum gorgitonis bibat
eger sepe ʒ j mirre cu ʒ iij
mellis ⁊ ʒ iij aque ysopi suf-
fumiget guttur ⁊ os ⁊ gulam
cu pillis que sic fiunt Recipe aris-
tol rotunde mirre stor thu-
ris an ʒ ij arsenici rubei ʒ
iij aggent cu butiro vacci-
no ⁊ fiant pille ad modum
auellane ⁊ fiat quelibet
suffumigacio ex aut j pillas
⁊ hec suffumigacio confert eg
in tussi plurime humitatis Si

uo ulcus siccu fuit qd sciet qr sit
siccu pt spulu sanguinis ⁊ sa-
niei deinde abscondit sputu et
remanet tussis sicca absque sputo
curetur dicta cura in pte su-
piori ubi desinit de tussi ex
siccitate pulmonis Sumat sepe
lac caprinu cu zucaro in quo
sit aliquid thuris ul san dra
Dieta i omnibus istis ⁊ potus
erit eade cu dieta ⁊ potu dic-
tis in tussi ex calite pulmonis
⁊ siccitate potent isti in prandio
⁊ cena spalit cu vino ⁊ aqua
ordei Si aut non appellaret
tales ymo essent sicci sm
ventrem leniant cu medulla
cassie ⁊ manna dissolut cum
aqua calida decoc ordei Cu-
raui quedam dominum i bononia
dondedeus de tussi cu ulcere
absque fe a quo ulcus emana-
bat uel sanguis ul sanies
cotinue cu tussi adheret Verum
san raro excreabat ⁊ pas
in qntitate ⁊ sustinuerat hanc
passionem p xviij anos ut di-
cebat ⁊ iudicatus erat ptisicus
p omnes medicos ⁊ accepit v-
xorem his tpribus ⁊ hunt filios
⁊ filias ex ea ⁊ ego vidi eos
na si fuisset ptisicus mortuus
fuisset an annum solummodo ex
toytu ⁊ pt qr quia se consupsis-
set enim ante hoc tempus et
destruxisset omnes uitutes na-
les i minora pte saltem Ego
enim postqm eius infirmitatem
cognoui solu cu ello qd sic fit
Recipe troc stelle xij zucari ros
uetus lb j ⁊ miscebam simul
recipiebat omni sero de isto
ello ʒ j ⁊ bibebat post illud
ʒ iij aque fre ⁊ cu hoc rege-
bam ipm cu bona dieta et
mitibili ⁊ vino rubeo limphato
⁊ curatus fuit in uno ano pfte
solu p istam viam absque alia

medicina dico. Vnum est quod eius
ventus exicitabatur et soluebam
ipsum cum manna et reubarbaro dis-
solutis cum ℥ iiij aque fervent(is)
decoctionis primo et postea co-
labam et dabam hanc colaturam
ante diem. Cura tussis propter apostema
si fuit apostema calidum est eadem
cum tussi ex caliditate et ecia siccitate
pulmonis propter quam in cura
ista flemma vel ventositas in-
spissatur et natur et ecia aliquando
fiant clisteria lenia et mundifi-
cacio cum medicinis utilibus et
necessaris in hoc casu ut est mundifi-
catio cum manna et reubarbaro vel medulla
cassiefistule dissolutis cum aqua fer-
venti decoctionis primo vel or-
dei. In dieta autem et potu non
erit differentia. Cura eius que fit
propter apostema ferum molle flaticum
in principio est eadem cum superiori
cum quis fe[…] inimet vel incipiet
minui tunc curet cum solucione
ventris et clisteribus et dieta et po-
tibus dictis in parte superiori cum
tussi ex humiditate pulmonis
fiendis et in ista post flemmam
et purgationes suffumigationes recep-
tas in ore per embotum vel tra-
iectorium factas ex mirra vernice
et thure. Cura tussis que fit propter
apostema durum medicum non
bene fit vel cum difficultate et
male fit quia ut plurimum incurabile
est. Regatur per tempus hoc modo:
bibat sepe vel continue aquam
mellis subtilem et claram et te-
neat in ore suo oleum amig-
dalarum et ipsum transglutiat paulatim
vel pillulas lucichas dictas
superius et alias pillulas dissol-
vendas superius in isto capitulo. Sed eius
ungatur pectus et collum totum
omni die cum unguento facto ex
cera et oleo de camomilla et pingue-
dine anatis collata et galli-
ne et musillagine fenugreci et
se sim purgatur aliis cum

pillulis cochiis vel cum aqua decoc-
tionis sene et epithimi ℥ j vel ℥ ij
pulveris reubarbari. Fiant sepe
suffumigationes de mirra. Nutria-
tur ex bonis gallinis et similibus
post dies xx et vino claro dul-
ci limphato bene cum aqua mellis
vel ordei ante hoc tempus et post
nutriatur aliis cum lacte recenti
mulso adhuc calido in quo sit
aliquid zuccari et comedat etiam sor-
bicios factas de farina ciceris
vel ordei vel fabe in eodem
lacte et bibat aquam mellis vel
~~ordei~~ aliquando visitetur insuper
cum clisteribus lenibus si fuit siccum
secundum ventrem. Cura tussis ex frigi-
ditate aeris est ut sumat brodia
calida in quo sit nux cinnamomum
et macis vel sorbicios calidas
de farina ordei et ciceris in quibus
sint eedem species. Et caveat omni
ingenio quo potest ab aere frigido,
bibat vinum limphatum secundum me-
dietatem cum aqua calida et plus
hyeme, estate cum frigida vel bi-
bat aquam mellis sero cum vadit
dormitum sumat ℥ j dyaireos vel
galange et bibat post illud ℥
iiij aque calide in hyeme, fri-
gide in estate post allemacionem
intret balneum aque decoc-
tionis vel ysopi. Si autem per viam
ista non allemiare purgetur
cum pillulis cochiis vel yera pigra
aut cum medicamine de turbith
et postea item fiat ut dictum est.
Unde conveniens est tale remedium
contra tussim que fit ex peccan-
tia materie frigide et ventositatis
utatur continue hic tussim habens
mane et sero hac confectione: Recipe
pulveris cimini ℥ j. misceatur
cum libra semis dyaciminum facto
cum melle et sit purgatione
una vel duabus et videbis mirabilia

Ad hoc sanandum Walter de Schulla electuarium ... ad asmaticos
decoquatur ysopus et cum illa decoctione ... et ... et
et pacienti ad bibendum detur et ... m. m. ... sanavit

Cap. lxxxvij de asmate

Quando aliquis attrahit aerem cum difficultate vel emittit seu cum difficultate attrahit et simul et emittit et cum hoc tussit quasi continue dicitur quod in veritate habet asma et patitur. Unde est quod cum cadit peccatum in attractione appellatur dispnea et maxime si est absque sono et vel orthopnoea cum non cadit peccatum in expulsione dicitur asma et maxime quando fiunt ibi sonus et orthopnoea. Cum non peccatum fuit in attractione et expulsione insimul cum sono in pectore et tussi tunc a quibusdam vocatur orthomia cum communi nomine a sapientibus omnes iste infirmitates vocantur asma. Asma sepius accidit senibus ex multo flate humiditatibus cuius causa est humor nimius superfluus in pulmone contentus cerebro in illos partes nocumentum nisi egritudo fiunt opposita. Fit autem aliquando a siccitate pulmonis absque materia vel caliditate pulmonis absque materia. Fit autem ut plurimum ex flate viscoso coagulato in pulmone et in viis pulmonis tamen quod aliquando descendit ex capite aliquando currit ex aliis membris ad pulmonem vel ad vias canne pulmonis seu ad partes spiritualium. Fit aliquando ex gibbositate naturali vel accidentali et causa ex destructione costarum et corporis canne pulmonis et vias eius ut in lepra et hec asma quod fit ex istis causis nunquam curatur beneficio medicinali. Aliquando fit a materia humida calida currente per venas ad pulmonem et vias spiritualium. Signa eius quod fit ex flate contento in pulmone et locis et viis spiritualium sunt quod cum more audit sonitus intra pectus et ipse cum infirmus iacet supinus et aer cum difficultate attrahitur aliquando et emittitur aliquando et expuit cum difficultate hora excreationis et tussit multum et illud quod expuit est viscosum valde et tenax et quia ista materia aliquando descendit a capite ad pectus et aliquando non unde invenitur si catarrus et coriza asma antecesserint signum est quod a capite sup-sit radicem asma hoc. Si autem non, non. Signa et cura eius quod posset fieri vicio caliditatis vel siccitatis pulmonis et spiritualium et ex ulcere dicta sunt superius capitulo de tussi et ideo de curis et causis et signis illius hic nichil tangere. Signa asmatis quod fit ex materia calida humida sunt apparitio rubedinis faciei et totius corporis et repletio manifesta et usque ... multiplicationem hanc materiam an hac infirmitatem et usque vim dulcis cum multiplicatione. Cura asmatis ex materia frigida viscosa descendente a capite eadem est cum cura asmatis procedentis ex materia frigida viscosa. Aliunde non quod in asmate quod fit ex materia fluente a capite requiritur confortacio primum capitis in illo asmate quod fit ab alia causa hic non requiritur et quod eadem sit cura istius et illius ex parte generationis ... et eius ... ad diversa loca, nam cum res vel cibus seu potus qui ore recipit ad stomachum tendit et in eo non bene digeritur vel rectificatur currit indigestum per mesaraicas ad epar et ibi iterum remanet indigestum vadit per venas ad cerebrum et ad alia membra et cum natura cerebri non vincit hanc materiam indigestam et cum rectificare non possit expellit ipsam

indigesta et cruda ad ptes
inferiores aliqn ad pectus et tunc
facit tussim et asma et aliquando
ad gulam et facit catarru vel
ad nasum et facit coriza et
ad stomachum et facit fasti-
dium et fluxum ventris alii et
hoc vult ypo vi ptla ubi
dicit Tranli adiacria loga
caput et ptla vii Ambus-
tum spumose excones i dia-
ria hijs a capite fla defluit
et item p viam indigestionis co-
tingente ppt multitudine cibi
i no sua hora aut ppt ma-
liciam ipius ex pte frigiditatis et
uiscositatis eleuatu frigidi fu
uaporosi ascedentes ad ca-
put et cebru et qui ipo cebo
ppt frigitatem et humiditatem hpns
in mag hunida gutut que
ad diuersa loca infiora expel
lit et est grauis diuisiois se-
mites fm diuersitatem locorum
ad que erit ut dictum est
Utat cotinuis diebus syrupo
de ysopo qui sic fit Rx yso-
pi ℥ iij liquiricie aristol ro-
tunde yreos se urticas an
℥ ß ficuum siccarum passularum
fenestrum pinearum mundatarum
iuiubas fisticos an ℥ ß ra-
dix enule ℥ iij et ß pistent
omnia et bulliant in lb iiij vel
vi aque donec remaneat
ii due libre colet et i cola-
tura illa addatur lb i zucari
vel mellis et syrupizet de
isto syrupo bibat cum aqua
decoc ysopi omni mane ℥ i
et sit aqua ℥ iiij et pillulas
sumat sero cum vadit dor-
mitum ℥ i vel ℥ i et ß pillas
fhoaes et no tenet vel ℥ i ß
pigre vel ℥ ij medicamine de
turbith cum vino calo limphato

Comedat carnes edi castrati
et pullos et succu ordei farri et
spelte si sunt cum se vel aqua
ciceris bibat aqua mellis
vel zucari vel aq decoc ysopi et
zucari vel vinum al limphatum
cum aqua decoc ysopi vel liquiri-
cia fracta condita cum zucaro
ualde utilia sunt et succus auene
simil utilis est in hoc casu vn-
gatur pectus et pos posterior cum
oleo de lilio vel de camo aut
de aneto seu de spica vel fiat
vngentum ex aliquo istorum cum
cera et butiro et erit melius et
cum et cum illo vngan Utatur
in cibariis suis puluere qui sic
fit Rx liquiricie cardamomi foli
melegete an ℥ ß macis croci
an ℥ ß ysopi ℈ i fiat puluis
tribratus sumat sepe mane
et sero de electuario quod sic fit
Rx succi liquiricie ysopi capilli
ve. an ℥ ß cardamomi pinio
amigdalarum amararum aristol
longe rotunde se urtice an
℥ i et ß conficiantur cum melle
dispumato, hoc enim i firmi-
tates grossas ex pectore ex-
pellit Item diaira irin et dya-
cardamomum que facit in
antidotario utilia sunt sumatur
mane et sero ad modum nucis
et bibit aliquid aq decoc ysopi
postea vel aliquid aq frie in
estate et tale in hyeme fiat
si est possibile clisteria et vomitus
sepe quia multu conferunt in hoc
Cura asmatis ex materia cali-
da et humida tretete ad pectus et spua
lia est ut fiat flebotomia de vena
com vel cephalica vel fiat ve-
tosatio i natis et spatulis vel
fiat clisteria et vomitus i syrupis
elleborio i vomitoriis et aquis
et decoc fiat ut dictum est

pter quia in ista cura sit mundificatio
vel purgatio cum reubarbaro vel
manna et cassia fistula et dieta et potibus
non differunt. Si vero asma cum febre fuerit
curretur usque ad diem xiiij absque
carnibus et vino in aliis vero
procedatur ut est dictum et nisi in
inveniis positum est mel ponatur
zuccarum. Si vero propter materiam
currentem a capite contingerit
confortetur caput post purgationem
cum suffumigiis factis ex mir-
ra simul mastice et thure et
cum pectinaribus et emplastris
factis ex ro. camo sandal. et
absinthio vel absinthio et bacis
lauri et rosis et camo et gallia mus-
ta resolvunt materiam loci post
purgationem absque actione neque
permittunt materiam currere ad locum

Ca^m lxxxviij de pleuresi

Pleuresis est apostema con-
tingens in pellicula costas
cum punctura et dolore et
febre continua et tussi ut plurimum
ex materia colerica quia non
videtur quod materia aliqua posset
subtiliam membri panniculosi pene-
trare nisi sit acuta et calida
propter duritiem et soliditatem mem-
bri panniculosi. Fit aliquando ex san-
guine absque ex adustione et
etiam ex sanguine adusto et fit ex
flate salso et etiam dulci. Sig-
na communia ad pleuresim sunt
dolor lateris pungitivus et tussis
et constrictio anhelitus et febris continua
et pulsus serratus et per pulsum talem
fit distinctio inter dolorem cos-
tarum ex ventositate et pleuresim et
per apostemationem vaporosam in principio
ut dicit ypo. li. de regimine
acutorum qui incipit aua? pora-
tio in principio ut ex pictum (?) si do-
lor costarum fuerit propter apostema aut
propter ventositatem nam quando dolor
costarum alleviat vel recedit

et non est ibi pulsus serratus tamen me-
dicus habet certitudinem quod apostema
adhuc ibi non est. Si vero pul-
sus serratus qui habet significare
inflammationem duplices in loco cum
dolore vehementi affuerit et
dolor per emplastrum aliquod
non allevietur certum est medicus
de apostemate in loco. Si autem ex
sanguine fuerit ut contingerit e-
runt cum predictis signis rube-
do faciei et totius corporis et
repletio venarum et pulsus et antece-
ssio repletionis vini et rerum ge-
nerantium sanguinem et urina ruf-
fa vel rubea spissa apparebit
et sputum cum primo ceperit apparere
erit valde rubeum et dolor
non sit cum punctura sentitur
sed cum quadam gravitate. Sig-
na eius que est ex colera cum
aliis communibus sunt urina rubea
clara subtilis et est ista punc-
tura lateris in modum acus
et dolor acutior quam in illa que
fit ex sanguine et pulsus durior
et minor quam in alia et febris acu-
tior. Signa quando fit ex sanguine
adusto sunt nigredo lingue
et urina nigra clara et siccitas
oris et sitis vehemens et retentio
sputi et lingue asperitas et ni-
gredo corporis totius et fortitudo
febris et fetu retentio (?) Signa eius
que fit ex flate vel ex sanie
in quo dominatur flegma sunt quod
febris est quieta mitior et levior
et dolor est absque omni punctura
cum gravitate et pondere in latere
et sputum eius tendit ad albedinem
et eius urina apparet palida vel
citrina cum spissitudine et pulsus
eius plenus latior quodam modo.
Cura pleuresis ex sanguine est ut
statim fiat flebotomia de vena media
brachii quod est in contrario partis apo-
stemose usque ad mutationem coloris

san. i nigredine m magis
cotem⁊ rubedine q̄ erat
rubedo. san. q̄ p̄mo exibat
avena Et si flomia de ve
na ista fi' non posset a' p̄t
etatem ul timore fiat ven-
tosacō in nates uel spina
tu scarificacōe ad quam seq̄
cliste lenitiuu i mete uel
fiat flomia de vena epatis
ul splenis i manu q̄ est it
amillarem ⁊ auricularē et
si ubi staret posset his uss
ad dies iij reitari flomia
de vena media uel de vena
man⁹ cuius pt̄s in q̄ erit
apā ⁊ esset hec reitacō util
⁊ bona Post flomia vngat
loc⁹ dolorosus cu olo de camo
⁊ olo de aneto mixtis simt
⁊ calio actu/ et pona post
vnctōm emplm sup locum
q̄ sic fit ℞ radic altee ul
malvaiuisci croci ⁊ pacti ʒ
iij viol ⁊ flor camo an. ʒ
ij farine ordei ʒ vj incorpo
rent ⁊ misceant cu olo de
camo ⁊ olo viol q̄ sufficiat
ad faciendu emplm ponat
calidū sup locū Si vent
infirmi esset siccus fiat om
die suppositoriu ul clistere
lenitiuu q̄ esset meli⁹ Reci
piat om mane ʒ ij uel
iij de syrup⁹ qui sic fit ℞ cum
ʒ iiij uel v aque decoc li
quirs viol ⁊ ordei ℞ ficu
siccas aā ul vides x. mo
passulas ʒ x. radic liquir
rasate ʒ v Iuiube xx se
mesten xx bulliatur i lb
iij aque donec medietas sit
consumpta colet ⁊ syrupus fiat
cu lb j zucri pt̄ recepcōm
istius syrupi p̄ vna hora ul
duas ul circa sumat pt̄ de
aqua ordei ul ptisane ⁊

inqua hora cibi neq cu syrup⁹
comedat sucu ordei ul auc
ne ul ptisana ul sucu furfur
bibat hora comestios aqua
decoc radic feni liquir zucari
ul aqua zucri purani ul aq
mellis in qua pars sit de mel
le Si aut infirmus esset de-
bilis multu comedat carnes
pullos elixatas cu cucurb
uel ordei ul viol ul carnes
edi coctas cu lactu ul cucu
⁊ bibat vinu albu debile
bn lnnphatu cu aqua zucri
uel aqua cala ⁊ spalit hye-
me no sit dies in qua infirmus
no asscellet i hac estu ne q
bn erit ei ⁊ meli⁹ allevia-
bit a tussi ⁊ leui⁹ excreabit
Posset aliquibus diebus mundi
ficari ⁊ bn cu ʒ ij mane disso-
lute cu ʒ iiij aque decoc viol
ul iniubas aut cu ʒ ij medul
le cassief dissolute cu ʒ iiij
ul iij aque decoc tot dictas
⁊ post dissolucōm colet ⁊ illa
colatura est illud q̄ datur
i fine an diem i matutin i
isto casu Cura pleures que
fit ex cola ut stati fiat sub
tractō sanis ex aria pte
si corpus fuit repletu uel ex
cadem si repletum no fuit
⁊ post subtractōm fiat mundi
ficacō cu decoc q̄ fit ex ʒ
j tamarindos ʒ ij cassief
cu ʒ iiij uel v aque decoc
prunos ul iniubarū In oibus
alys rogatur i fine⁹ ut supi⁹
dictu est pt q̄ i isto casu
requirtur maior caucio
Sit pot⁹ ei⁹ hora comestios
cu aqua decoc psly ⁊ cucur
aut cu aqua decoc cucum
lactu ⁊ zucri aut cu aqua
decoc endivie cuc cucum

et psilij et gum ar et hec e melior
et magis medicinalis hinc eg in
et cum aliqua istarum decoc spalie
cum ultima detur in ortu solis
sirupus dictus supius vel detur
aqua ordei cum sirupo vel post
sirupum per horas duas et mag
det aqua ordei cum sirupo vel
cibo in ptisana et ossa ungatur
spatule et spina in hac cum muscil-
lagine psilij et oleo ros et popu-
leon vel oleo de papaueris
ponatur sepe super locum dolo-
ris spongia infusa in aqua
decoc flor camo et viol vel
aneti et viol bibat ossa continue
vel sepe julep cum aqua decoc
psilij et erit bonum Cura eius
que sit ex san adusto est eadem
in omnibus cum cola colica si in ista
maior adhuc quam in omnibus aliis
requiritur exoticus Ungatur
spatule et spina et renes cum oleo
de mandragora aut oleo de
nenufare quod est melius seu oleo
de papauere continue bibat julep
qui sic fit Rx zucari lb. ij aque
lb. ij aque ros lb. j et misceantur
et fiat sirupus bene coctus detur
cum aqua decoc papaueris vel
aqua decoc nenufaris et cucur
et cucumeris teneat continue in ore
muscillaginem psilij et cum omnibus
rebus bibat aqua decoc papa-
veris psilij et curetur clistere
sepe cum lenibus clisteribus et
colicis similiter et nullo modo debet
exercitari dimittatur quia valde
de nocivum est et malum Cura
eius que fit ex flate dulci est
ut primo purget cum medica
mine detur bitum dissoluto cum
aqua decoc viol et ysopi et in
sa die flomet ex eadem parte
ponatur sup locum plenum
de aneto et de camo et empl

quod fit de milio calo seu eua
poratorium ex sulphure flore
camomille et mellilota Rx omni
mane in aurora de hoc sirupo
qui sic fit Rx ysopi liquiricie
mellilota Bimbarum an. ʒ j se
minis endiuie et lactu an.
j pistentur et bulliantur in lb. ij
aque donec medietas sit con
sumpta coletur et sirupizetur
cum lb. j zucari vel mellis et detur
ʒ ij cum ʒ iij vel iiij aque de-
coc ysopi Bimbarum et seminis
endiuie et lactu possent in isto
casu dari oximel cum ydromel
post digestionem cum eadem aqua omnis
potus fiat cum ista aqua Et at
post rupturam aliquid istorum
non bene in fine mundificaretur
mundificetur cum rebus dictis in
asmate et tussi sicut nam et
conditionem eius quod ex errore et ex
parte quantitatis et qualitatis in cibo et
quo ad utilitatem et quo ad egine
non sit variatio a cibis dictis
in principio nullo modo permittatur debet
eius exercitari quia malum est
et in isto casu et in aliis omnibus at-
tendendum est quod ipse prima parte la
regimen acutorum in colorum dicit
quod in pleuresi debet dari oximel
in estate cum aqua frigida hyeme
vero cum calida Et G super eodem
libro quod dicit eius aut qui pleu-
retici sunt de potibus oximel-
lis cum aqua frigida estate hye-
me vero cum calida Et G dis
tinguit sup hoc et dicit quod aqua
frigida tota fecit et caloris naturalis
secundum naturalem ut cum decoc rone
mentis et collectis sed in re pestile-
ciali omnis conveniunt quod aqua
frigida sola et non calida est da-
da usque ad sanitatem Capitulum
lxxxix de peripleumonia

Sciaş qp pyplemonia
est apostema pulmõs
aut uelamĩs eiꝰ fit
aut ex matia cala sic flegↄ
mo ⁊ fit ex om̃ matia cõ=
poita aliqñ vemente a ca=
pite ⁊ alñ p venas ad pul=
mone ⁊ spalit͛ fit semper
ex matia flatica currente
p venas ad pulmonẽ ul cur=
rente a capite distillando
ul fluendo ad eũ de hoc
mo gna͛s aptatu qp fit pe=
sim̃ mẽ stillando a capite
ad pulmonẽ ul ptes in fiores
ut dicit phñ non videt qp
possit fi cu ille humor pocꝰ
spgatur sup mebra qp colli=
gat i loco i modu aptat͛ ⁊ si
fit, fit p ista viam currit
humor ⁊ distillat a capite
ad pulmonẽ ul illas ptes
panniculosas ⁊ pulmo tum
sit rare nẽ ut spongia ibi
bit ex matia distillate et
inflatur ⁊ h͛ inflatur cum
faciat sonitu ⁊ aliqñ impe
dit anhelitu pt apostema
ex isto mõ appellari ⁊ sic
fit ⁊ hoc intendit phñ Scia=
as qp alñ egritudo est pse
⁊ alñ est sequens ad aliam
egrũ ⁊ hoc sepe fit Sig
na pyplemonie qn est inci=
piens ⁊ est egtudo pse et
fit a mã calida sunt .fe. co
tinua ⁊ fortissima cõstrictio
pectoris cu suffocacõe ita
qp uidetur ifirmo ut pcat
p nimia suffocacõne ⁊ rube
do maxia i maxill͛ et
dolor in pte antiori pec=
toris ⁊ tussis valida et spu=
tu spumosũ ⁊ in pectore
⁊ intra pecto sentit͛ gravitas
absqꝫ punctura acuta uel
forti ⁊ absqꝫ multo calore ⁊ vrina
rubea aliqñ spissa alñ clara
⁊ pulsꝰ uelox cu mollicie et
assatas lingue cu nigredine
⁊ cu iacet supinꝰ uel super
ventrem ifirmꝰ fit eiꝰ suffoca
cone grauitas maior qr qñ
iacet sup aliquod latꝰ Sig=
na eiꝰ que fit a matia frigi
da sut gstrictio anhelitꝰ cum
oreqmõe ⁊ sonitu in pectore
⁊ uiscositas sputi ⁊ fe lenta ⁊
vrina qr citna spissa ⁊ pulsꝰ
rarꝰ ⁊ mollis ⁊ grauitas mag
in pectore absqꝫ aliquo qsi
dolore ⁊ nigredine Signa
mẽ cõposite erut cõposita
ex istis h͛m multitudine ⁊ pau=
citatem matie vicentis i apgate
Si aut hoc apta sequitur
ad pleuresim uel ad alia eg
tudine ista signa dca simpli=
cia ul composita incipint ap
pare post pma egtudinem
s. ptꝰ pleuresim ul alia an=
tecedent Cura eiꝰ q fit ex
mã cala est ut fiat flomia
de vena cõi ul media usqꝫ
ad sincopim ul usqꝫ ad tenore
ultet͛ ⁊ hoc si paciens timet
reitacom flomie Si uo reita
com flomie nõ timet plag
magr̃ phys ⁊ spalit͛ Auic
lio. pmo. ca° de flomia ⁊ lio
4°. de euacoibꝫ ulibꝫ febri
putridas reitaco ul multipli=
ca° flomie i mõ qp i gntite
⁊ hoc est magr̃ gsonas intell
⁊ inꝰ ulꝫ legitur ex multi
plicacõe mĩn qp ex multi=
plicacõe qntit͛ sequenti die ul
tcio ⁊ si ulꝫ aliquo mõ costat
fiat clistẽ nisi pse assella
uit om̃ die de quo clistei
in pleuresi fecimꝰ mencõm

et hoc omni die si necesse fuit
Si non esset debilis fiat suppo-
sitoria omni die semel aut bis
ante prandium et ante cenam In aquis
potibus cibis unctionibus emplastris
sirupis decoctionibus et electuariis
fiat ut dictum est in pleuresi
calida Cura peripleumonie
ex frigida causa est ut primo purge-
tur pillulis thoracis uel cum medi-
cinis de turbith dissoluto cum
sirupo viol aut cum aqua mell
aut cum aqua decoc liquiricie et
ysopi post purgacionem ad duos
dies uel iij fiat flobotomia de ve-
na media uel usuali seu comuni
uel fiat ventosacio in posterioribus
cum scarificacione Nullo modo vo-
miat dumtaxat quod assellet omni
die semel aut bis sicut quod me-
dicina uidetur expellere necessitatis
et virtutis In cibis potibus et omnibus
aliis rebus fiat ut dictum est in
pleuresi frigida In materia compo-
sita fiat composicio medietatis
ciborum et potuum et omnium aliarum
rerum Scire hic convenit quod si
ista apostemata post apercionem
uel rupturam a die rupture usque
ad dies xl non purgantur in ptisi
ceciderunt et appellant tales
empici a die rupture usque
ad dies xl ptisici appellant
et hoc uult ypo parte v amphorismorum
quicumque ex pleuretico empici
sunt etc. Multociens fiunt ...
in pectore hora purgacionis
saniei et sunt utilia valde a
cautum obseruetur regula data
in pleuresi colerica et sanguinea
de exhibicione aque ordei et
ptisane in omni pleuresi et pe-
ripleumonia si necessaria fuerit
Capitulum lxxxx de san-
puicione et sputo cum rasta-
cione seu vomitu etc.

Proiectio sanguinis ab ore
quandoque fit cum rastacione
quandoque cum vomitu quandoque
cum tussi quandoque fit a gingiuis
Signa proiectionis eius a gin-
giuis sunt gingiue sanguino-
lente et ulcerate et quod cum fricantur
sanguinant et quod aduenit absque
rastacione vomitu et tussi
Signa proiectionis sanguinis cum
rastacione sunt quod in pectore
non est grauitas et quod infirmus
spuit sanguinem absque tussi
et cum rastacione Signa proiectionis
sanguinis ex ore procedentis a sto-
macho sunt sensus grauitatis in stomacho
et partibus eius et quod prouenit cum
vomitu absque tussi difficili
uel absque tussi omnino Signa
sanguinis ex pulmone et spiritualibus
seu thorace sunt tussis fortis et
grauitas in pectore et thorace
et illud quod proicitur est spumosum
et cum hoc in maxillis est alte-
racio et quo ad colorem et quo ad
composicionem membri que est conti-
nuata etc. Cura sanguinis
prouenientis ex gingiuis est
dicta capitulo superiori de fluxu
~~...~~ sanguinis ex gingiuis
Cura sanguinis venientis cum
rastacione non est multum timen-
da quia natura absque medico
emendat hoc vicium Si sit pro-
iectio sanguinis talis continuatur
fiat gargarisma cum succo sola-
tri aut plantaginis dissoluto
cum aqua decoc sumach et
mirtillorum et cum hoc fiat flobotomia
de vena cephalica aliquando maxima
Comedat in cibariis suis su-
mach et portulacam et mirtillos et
alia fiat gargarismum cum
melle rosarum uel zucaro rosarum et
aquis dictis Bibat cum cibariis
suis vinum rubeum ponticum

cu aqua decoc. simach vel
mirtillos mixtu & sit aqua du
pla ad vinu vel equalis Cu
ra eius qui provenit ex stomaco cu
vomitu vel alio modo est ut
fiat flomia de saluatella
manus dextre vel sinistre que
est inter anularem & auricularem
digitu & comedat cibaria co-
dita cu agresta & vino degra-
natorum acetosorum vel rob seu succo
fructuum acetosorum ponticorum ut
est succus sorbarum & nespilorum
& prunorum & mirtillorum Et recipi-
at de troc qui sic fiunt omni
die mane cu succo plantaginis
vel solatri & vino rubeo vel
stiptico Rx mumie mastic bo-
li ar. san. dra. an. ʒ j. fiant
& conficiant cu succo plantaginis
vel solatri sit unusquisque troc
ʒ ij vel ʒ j & ß ad minus Aliud
ad idem Rx boli ar. gummi ar.
balaustias san. ro. dra. thuris
& an. ʒ j. fiant troc cu succo
citoniorum vel agresta aut cu
vino degranatorum vel cu succo pla
taginis & sit unusquisque troc
ʒ j. datur in aurora & in cena
cu sirupo de citoniis vel de
mirtis vel sirupo rosarum vel aqua
rosarum omnia cibaria in isto casu
condiant cu agresta vel vino
degranatorum acetosorum vel simach
vel cu mirtis Sit vinu vel
potus eius ponticus Comedat
carnes edi castrati pullorum
perdicum fasianorum & ova avium
degencium in arboribus & ipsorum
& non in aquis fabu fractum
& farina ordei & risu come
dat & ponat super stomacum eius
emplastrum quod sic fit Rx mumie
mastic thuris mirre cipressi bo-
li ar. san. dra. ʒ j. picis navalis
ʒ iiij cere ʒ iiij dissoluatur

in cazola & fiat emplastrum Si aut
hic vomitus sanguinis evenit hya-
liter & infirmus sensit se melius
& etiam alleviatum non fiat de eo q-
uia facit illud propter melius sicut
est in muliere que longo tempore me
strua non habuit & de viro qui
consuevit habere emorroydas et
modo non habet Cura eius qui fit
cu tussi est ut fiat flomia de
basilica vel de saluatella in
aqua manuum seu ventosis i-
naniis aut partibus posterioribus
Si aut hic excreatio sanguinis
fuit longi temporis & cum fe-
bris super ulceratione pulmonis
& erit egritudo incurabilis sed potest
conservari et reduci infirmus ad
tempus longius bibendo medici-
nali Vtatur cucurbita & portulaca
& lactuca & succo ordei & avene
& si fuit debilis utatur carnibus
supradictis conditis cu rob vinum vel
cu sappa & & si fuit absque fe-
bre utatur [illegible] [illegible] ex fa-
ba fracta & ciceribus fractis utatur
stomacho ieiuno lacte caprino
vel lacte asine in quo semper
sit aliquid zuccari bibat vinu
dulce clarum limphatum cu
aqua decoc. [illegible] vel se eius
& citonios vel semen eius Un-
gat pectus & spinam unguento co
facto sic Rx cere ʒ j ß olei ros.
ʒ iiij camphore ʒ ij fiat un-
guentu Sumat omni die bis ad
semel de electuario quod sic fit
& specialiter si fuit absque febre Rx
zuccari rosarum veteris lb. j troc [illegible]
mo xij misceant Si vero cu
febre fiat sic Rx zuccari ros. lb. j
karabe coralli margaritarum
non perforatarum san. dra. an.
ʒ iij dyapen. mag. croci [illegible]
al. an. ʒ j fiant & misceantur
simul Ad idem Rx thuris san.

dra an ʒ iiij karabe ʒ v ema-
tithis terre sigillate an ʒ v alu-
mis scissi ʒ ij et ß balaustie
ʒ iij opij ʒ j semb ʒ ij fiant
ex omnibus troc. v cum suco por-
tulace de quibus dandus est unus
omni die cum aqua decoctionis
citoniorum vel mirtillorum vel pirorum
liganda sunt ambo adiutoria
fortiter et tocius iaceat si est possibile
ut plurimum supinus Embrocetur
pectus hora coitus sandalis cum
aqua rosarum et sandalis et campho-
ra sepe et in cibarijs suis
recipiat de terra sigillata bi-
bat sepe sirupum de papavere cum
aqua decoctionis citoniorum vel eius
seminum vel cum aqua decoctionis ba-
laustie vel mirtillorum et opij ne-
cum dormiat parum comedat
et sepe si sunt nam

Capitulum lxxxvi de ptisi

Ptisis est ulcus pulmonis
cum consumptione substantialis humi-
ditatis totius corporis a calore
accidentali hec egritudo fit a pte
sputum san cum tussi vel sanici
ut in pripplemonia et pleuresi
cum non fit mundificatio sanici
in diebus xl a die rupture
ut vult ypo ptila v amphorismorum
quicumque ex pleuretic et aut
post corizam vel catarrum
distillantem a capite ad pul-
monem aut post tussim longam
antiquam affligentem inferior
multum Cum aut aliquis pa-
titur dimicionem carnium pro ali-
quo istorum dictorum supinus et fuerit
eger cum febre lenta et cum fuerit
sanies cum screatione iam pti-
sim eum pati dicimus Sunt
et alia signa quedam ex hitunc

ß longitudo colli et eminencia
epigloti et elevacio spatularum
que significant super ptisim futuram
et cum alijs supra dictis super
ptisim presentem Sunt et alia
signa contracta ex pulsu quia
in ptisico pulsus est subtilis
strictus ex privatione humiditatis
radicalis frequens ex lesione organi
Urina eius subtilis non multum
tincta subtilis propter consumptionem
non multum tincta quia de super-
fluitate colica parum ei admis-
cetur et hoc propter debilitatem ex-
pulsive et propter privationem digestionis
contingentis ex debilitate virtutis
quia lassata est ex mutatione
complexionis et corporis mixtionis et
apparet oleagena in superficie
ex liquefactione pinguedinis
membrorum que cum liquefit currit
ad epar et miscetur cum urina
et est hoc signum mortis Cura
tota intencio medici sit in mundi-
ficatione ulceris et in incarna-
tione si possibile et consolidatione
Et omnia ista medici reperiunt
in una substantia mirabili scilicet lacte quod
in alia re non in lacte est
serosa substantia frigida et humida que
multum mundificat et abstergit
et secundum quosdam est calida et sicca
sed non videtur Nam sicut ydro-
pico aquosa frigida substantia et humida
iudicatur quamvis sit salsa
et calida secundum sensum cum frigida
est secundum veritatem et curat per cali-
dum ut omnes volunt et sic se
ydropicum habent ista serosa substantia
lactis que aquosa dicitur quamvis
secundum quendam effectum videatur
calida per illud quod recipit a co-
agulo in separatione sua a ca-
seo et butyro cum in se frigida
et humida in veritate consistit cum
sit aquosa substantia secundum plurimum

Primum

ꝛ hoc volt ysaac ca° de lacte
vnde dicit calla rone sue acuitas
ꝛ laxacionis ꝛ aliquantule a-
cuitatis ꝛ dicit frigida quia
ptes aquose sunt multiplice
sup calidas in quadruplo et
scdm hoc vere dicit fria ꝛ est
humida Auicenna cudacõe de di-
uinacõe coitus dicit q semen
ē i frigidatiū ꝛ humectatiū
cu equalite est ibi butirosa
q incarnat calida ꝛ humida
est ꝛ ibi caseata sbā fria
et sicca que consolidat Vn
conueniens est ut det lac asine
q ē meliꝰ alijs oium inde
sto iemo ꝛ sit calidū cu bibi-
tur vel detur lac captum i quo
semp pona aquam zuccari ne
coaguletur i stoo na zuccarū
vl mel cu miscet cu lacte i-
pedit coagulacõm eiꝰ i sto
ꝛ comedat cu ipo lacte mi-
ca panis cali quia magis
intrabit erunt ꝛ meliora i a
duo sunt qm̄ quelꝫ pse et
magis roborancia virtutem
Sꝫ tu scias est q lac non
est conueniens ptisico neqꝫ
ethico tpibꝰ vl hora i quibꝰ
fe crescit vel immittat vel ma-
nifesta plꝰ solito ꝛ spaliter
ptisico qui hꝫ cu tussi fe huo-
ralem aliqua neqꝫ ethicis
cu fe huorali Ra pꝫ qusion
lactis ad humorem corruptiu
ad que de facili qutit ꝓpter
debilitem sue qpois ꝛ qomo
augmentatur fe huoral et
pcons ptis ꝛ ethica similit
ꝛ hoc volt ypo. pticla v ubi
dicit lac cap dolentibꝰ dicit
malum ꝛc̄ i ymo hꝫ est queniens
ut pmutatis ad alias res et
dietam aliam fiat sapient

ꝛ cu ordine Summat de electua-
rio q sic fit ℞ zucca ros uebis
lb. j. karabe margaritas no
pforatas oss de corde ceruiui
sanꝰ dra an ʒ ij mac ta
opij an ʒ. s. misceantur simul
sumat de isto omni mane et
sero ad mo nucis ʒ. iij et bi-
bat post illud aquam lactis
asine vel capre vl aquam
decoc ordei ꝛ mitllorū Ele-
ctuaria sunt q nutriunt ꝯtinue
tales pacientes ex zucco ros
vetis ꝛ confert multum ꝛ elon-
gat eos in vita Et hoc volt
Auicenna lio iij° ca° de ptisi et
ulcere in pulmone Nutriatur
ut pliꝰ cu suco ordei vel
auene vel spelte ꝛ posset
recipe de suco farine frumenti
quia sua viscositate qglutinat
ꝛ impedit dissolucõm membrorꝰ
ꝓpter multam ꝛ magnam adheren-
tiā quā facit in membris ꝓpt
comedere pedes ꝛ extrema por-
cos ꝛ de piscibꝰ anguillam
ꝛ tincam ex eadem ca car-
nes vitulos ꝛ edi ꝛ agnorū
ꝛ pullorū ꝛ omnium auium Co-
medat cu sint debilius coctas
cu cucur lactu ꝛ portul vl
cu aliquo istorum bibat vinum
album clarum lymphatum
cu aqua vel frigor vl cu
decoc ordei vel tucan vel
portul Vngat pectꝰ ꝛ spi-
na omni die cu populeon
mixto cu olo ros ꝛ aqua
ros vl cu vngto sto ex olo
ros ꝛ cera Troc de campho-
ra qferentes ad ethicam et
ptisim auferunt sitim ꝛ an-
gustia sic fiunt ℞ spodij. ʒ
iiij ros. ʒ. vij. se malue sem
portul. se. cucur dragaganti

spice celtice gum liquiris ligni
aloes cardamomi ana ʒ iiij
croci ʒ ij zuccari manne ana
ʒ vij camphore ʒ i et s. con-
ficiantur cum mucillagine
psilij et sit vniuscuiusque troc
ʒ i et s. detur cum syrupo ros
et aqua psilij sero cum vadit
dormitum Cap lxxxiij

De ulcere in pectore absque
febre et aliquando cum febre

Ulcus tale quandoque fit in
pulmone et uelaminibus
eius et tunc est cum febre et
fit ex distillatione humoris
a capite descendentis in mo-
dum catarri vel corize qui
percutit substantiam pulmonis et
eam ulcerat et aliquando fit post
pleuresim vel pyplemoniam
que convertitur in saniem et illa
sanies propter suam acuitatem
cum dinatur ad pulmonem vel
panniculum dividentem pectus
per medium secundum longitudinem vel ad
panniculum cooperientem et defe-
fendentem cor et pulmonem a
duritie pectoris corrodit substantiam
illam quia tangit et in qua
residet et facit cruptionem et
si non purgatur ut dixit ypo-
crates in la v amphorismorum quicumque ex
pleureticis empici fiunt vel
ex alia causa fuerint in ptisim
sim si usque ad dies xl non
purgantur Et quandoque fit in
ipsa ~~rarim~~ raritate vel substantia pe-
ctoris et hoc aut a causa extrinseca
vel intrinseca et fit cum hoc aliquando
in uno latere pectoris aut in duo-
bus et est quibuscumque modo fiat abs-
que febre aliquando in isto casu et aliquando
cum febre Signa ulceris in pul-
mone vel uelaminibus sunt
illa eadem que dicta sunt

in capitulo de ptisi sicut febris minuta et
lente et anhelitus constrictus et simi-
lia et si cum predictis apparuit ex-
tenuatio pulparum digitorum et ex-
tenuatio maxillarum cum rube-
dine intensa et defectus expul-
sionis saniei cum virtutis debi-
litate et inflatione pedum et fe-
tore eius quod expuit et quod illud
sputum descendit ad fundum a-
que quando spuitur in aqua que
est in urinali et capilli capitis
incipiunt cadere morte in brevi
significant et hoc vult ypocrates particula
v amphorismorum ubi dicit quod a ptisi
quicumque molestantur etc et si fiat
diarria supveniens mortale et
ista signa sunt locum in signione
super ulcera pulmonis et vela-
minum sive sit egritudo per se ma-
piens ex se sive succedat ad
pyplemoniam pleuresim et tus-
sim longam et similia Signa
ulceris quod est in raritate vel substantia
pectoris sive fiat ab extrinseca
sive in uno latere aut in duobus
sunt narratio infirmi super mani-
festam causam extrinsecam et quod do-
lor in uno latere sentit ibi gra-
vedinem cum suspensione ponde-
ris et inflatione maiori quando
iacet specialiter super aliud latus s
in quo non est egritudo tunc po-
tes vere dicere quod ulcus est in uno
latere tantum Si non equaliter
sensit istam accidentia in toto pec-
tore et quando revolvitur sentit
eadem accidentia in quolibet ~~latere~~ late-
re tunc vere dicas quod in ambobus
lateribus ulcus continet et in se
non sit continue est in lateribus pec-
toris ut est in ulcere pulmonis et
uelaminum ymo contingit multociens
quod ulcera que sunt in pectore
et raritate eius sunt absque febre
et id quod expuitur ex ulceribus
pectoris non est sic spumosum

ut est illud quod ex pulmone
et uelaminibus eius expellitur
propter continuum motum pulmonis
et uelaminum maiorem et magis
continua accepit spumam quam
illud quod ex pectore et partibus
aliis illorum locorum expellitur
immo usque pectoris ut plurimum
est absque spuma. Scire etiam conve-
nit quod multotiens in ulceribus pec-
toris et pulmonis et uelaminum eius
fit minuta lenta differens ab
ethica quia ethica consequitur
ex nocumento ulcerum pulmonis et uela-
minum. et dicitur hec minuta lenta
ab ethica quia semper fit ex mate-
ria flatica putrefacta intra venas
uel extra et est universalis uel ma-
gis ethica non. pulsus in hoc morbo
li est parvus cum quadam mollicie
uel latitudine. parvus ex siccitate
membrorum. mollis propter eius humiditatem
sed in ethica est strictus subtilis
propter subtilitatem organi. strictus
ex consumptione humidi radicalis. secundum
est egritudo ipsius et utraque est
pulmonis debilis frequens et credere
debes quod iste egritudines cum eo
ponuntur male a medicis cog-
noscuntur et separabit iste ex affi-
nitate quam habent ut uideo.
Est et alia differentia in ulceribus istis
et superfluitatibus que ex istis locis
expelluntur que est ualde u-
tilis in cognitione differentie infirmi-
tatum spiritualium et pectoris. que
differentia contrahitur ex substantia ipsius
superfluitatis et eius odore et ipsius
quantitate. Nam si illud quod ex
ore expellitur cum tussi non
fuerit saniosum sed saniosum et volueris
discernere utrum sit saniosum uel
humor flaticus considera si illud
quod expuitur habet odorem fetidum
et grauem quia odor fetidus propter

putrefactionem significat quod quando primum
ultimum putrefactionis cum corrup-
tione uult significare et hoc sciatur
cum sputum hoc proicitur super
carbones et feret uel habet odo-
rem grauem et intelligatur per
odorem grauem odorem qui priua-
tus est delectatione et manifeste
fetet. Si autem in substantia sua hoc
sputum fuerit saniosum quod sicut
per albedinem cum pauca mixtio-
ne et eius ?equedine. Nam quando
saniosum uel sputum saniosum
spuitur in aqua eo quod aerem
eius per putrefactionem inductum in
materia ipsa et loco aspergunt
descendit statim ad fundum
uasis in quo est aqua tunc
uere scire debes quod cum ista
via assumitur in eo quod expui-
tur est saniosum et non humor fla-
ticus quia humor flaticus natura-
liter ex causa contraria et non fetet
neque in se neque in substantia sua
saniosus uidetur, id est quod dictum
est in ptisico de urina dicitur
hic. Cura si usque pectoris fuerit
a causa extrinseca et sanum non multum
in principio ex uulnere eicit et
eger fuerit cum uirtute satis forti
fiat flebotomia de vena media
uel de manu aut fiat uentosa
tio in naribus uel tibiis et confor-
tetur pectus et locus lesus cum oleo
rosarum mixto cum pulvere sandali
camphora et mirtillorum. Gar-
gariset syrupum rosarum cum cam-
phora et sandalo et rosis tritis
aut cum melle rosarum et aqua
decoctionis mirtillorum sandali et
camphore sumat usque ad
dies vii pro cibo sucum ordei
farri et auene conditum pom-
dijs ut sumat cucur. uel lactu
aut portul que meliores sunt

conditas cu vino de granatis
dulcibus aut cu oleo ros seu
cu oleo mirtino, bibat aquam
decoc mirtillorum uel aquam
decoc portul et ziuci aut a-
qua mixta cu sirupo ros. Si
aut esset nimis debilis co-
medat carnes perdicum et pul-
los turturum et edi et vitulorum
paruorum conditas et coctas cu
portul uel lactu aut cucur-
bit codian post hec cu rob mi-
tillorum uel vino de granatis dul-
cibus aut aqua ros. Et bibat
vinum rubeum in quo sit a-
stipticitas mixtum cu duplo eius
de aliqua aqua ex dictis a
troc de carabe quos facies
i terra sigillata cu agresta uel
rob uel aqua decoc balausti-
as et ziuci uel mitillorum, post
constrictionem sanies curet uel ptt-
sicos in ulcibus pectoris a causa
intrinseca in principio, cura eadem
est in omnibus cu superiori. Et est
hic attendendum quod ulcera quae fiunt
in raritate pectoris et spiritualia eius si
fiunt cu febre seu absque febre cura
cu cura superius dicta uel durat
usque ad tempus quod est xxxiiij
annorum ut vult Avicenna libro iiijo
eodem capitulo Ulceris uero pulmonis
et uelamini in principio cura eadem
est ex parte flominis et ventosi-
tatis et confortatis loci cu sup-
dicta et ex parte consolidationis sang-
ius dicte et potum sed post con-
firmationem sanies eadem est cura
cu cura ptisici in omnibus et
est idem iudicium, et hec cura
habet locum in omni ulcere quod sit
in pectore et spiritualibus in principio
siue sit cu febre siue absque febre.
Et scias quod vult ypo ptisicis
et amphoris et G super eius communem
eodem pro ptisici et vulnerati

i pectore et pulmone moriuntur
ut plurimum in autumpno et propter
hoc dixit autumpnus ptisicis
malus. Capitulum lxxxxiij
de dolore cordis et apostemate

Hec consuetudines iniqua
fiunt i corde ita ut con-
firmentur usque ad per-
fectum augmentum eo quod ante quam
tempus inficiunt propter nobi-
litatem membri et continuam necessitatem
sue operacionis ad totum corpus
et ad conseruacionem uite, vnde ex
istis causis cor non sustinet con-
firmacionem istarum infirmitatum
quin ante destituatur et moriatur
paciens, vnde cu incipit apparere
dolor eius substancia et alteratur
quo et sit dolor et statim incipit
debilitas in operatione sua naturalis
et cu quiescit eius opus vitalis
cordis et in instanti infirmus mo-
ritur et quiescat vita a quie-
te motus uel operis eius. Sit aut
dolor ex alteratione quod est cale
uel frigide siccitate uel humide. Dolor
aut continuitas ex cursu humoris
ad cor proprie nam in morem apatis
et non propter eas narratas co-
firmacionem istarum infirmitatum non
expectat. Et fit solo continuum
a causa extrinseca et ista non
curatur neque consideratur dum e-
dicis racione curatoris. Signa
doloris ex conmocione calida non co-
firmata sunt vehemencia calidita-
tis pectoris et uelocitas in anhelitu
cu frequencia pulsus et aeris mag-
nitudo non in anhelitu et egressio
anhelitus ad magnitudinem et uelloci-
tatem et frequenciam in anhelitu et sitis
vehemens que non sedatur
potu sed per aerem frigidum et delectatio
in attractione aeris frigidi et
suauitatis irie frigida et ligsitas
corporis et membrorum et extenuatio

absq alia ca z iustiaa et co
turbacio pmixta inflacom z
nimia sup mala z maliacio
q fiut z fet aliqua Signa do-
loris ex ocone frigida sut de-
clinacio pulsus ad puitatem
raritem z tarditem no nale
z fit pulsus frequens cu ictus
est debilis aut fuerat tu-
uenite z fit hanelitus debil
z ulta ec z delacio in tactu
rei calide z leditur a frig
z cofortatur i gustu z olfa-
tu rei cale z timor z supflu-
itas i pietate z uria z destu
tio leticie facei Signa ei
qui fit ex ocone sicca sunt
qd corpus ia extenuatu est
si no totu z pulsus durus pug
frequens z ctinuus siccitas lig-
ue z palati Nam cor nobili-
tate sue cpoms z motus in
quibus dimus pocius siccitatis qm
cuitatis requit Si drarent
nico hitas accidis hy qd
posset cor infrigidare aut suf-
focaret calorem nalem et
interficet subito aut ad apoplia
subito z palisim couteriu
Calitati cordis no cfirmate

Cura

est sume in potu lac aceto
sum butiro extracto z rob ace-
tositatis cit z rob malorum gna-
torum z no gnatorum z succos
acetosos omes z fructus aut
aqua decoc ros acetosa et
aqua cit z troc de campho
ra qui sic fiut R thuris sag
wis dra z i endiuie carabe
an z s ematistios terre sigil-
late z ii s alumus sissi ba-
laustias duas tirias z i s fi-
aut troc z sit unusquisq
troc z ii z det in potu cum
z ii suci alicuius dicti siripus
z granis ii opii z ceram fiat
emplastra ctine cu sandal
z ros z campha z aqua ros
sup pectus z cor aut ex orbis
sunt uel ex quolz pse Co-
medat res acetosas z frias
z carnes edi z uitulos z pul-
lorum cditas cu agresta z aq
ros vino de gnatis z berberis
z similibus Et bibat aqua
friam uel pse aut cu vino
de gnatis agresta ul aq ros
Odoret omi die multociens ca
phora mixta cu sandal ace-
to z aliquntulo de mare Cu-
ra sicitatis cordis no cofirmate e
Dare i potu vinu forte odori-
feru puru no multe cptis
z odorare z odorificare calida
z troc qui sic fiut sume oi
die cu vino odorifero R sa-
dalos rubeos ematitis san
dra ossis de corde cui an z
s macis ca muci mus garis
spice an z ii margaritarum
no pforatarum z s musti ambe
gna viij fiat troc cu vino
z sit unusquisq troc z i z s
fiat ect ironcio omi die ca
pectus z cor cu olo de spica
in quo dissolutus sit muscus
ul cu olo de lilio in quo dis-
soluta sit ambra Die qlz
multociens comedat de dya
musco ul dyamargariton
seu dyacton pipeon seu cu
musco z zucco ad modu cas-
tanee uel nuc z post illud
bibat de vino odorifico clas
ij ul iij Empletur pectus
ex emplo qd sic fit R spice
celtice costi samine api ca
moi garis follios tmdi san-
dal ros rubee spice inde
incte ortulane an z i taut

z fiat sepe emplm cu vio
z farina feniugri ul se lini
Comedat carnes pdicas pul-
los columbas z fasianos et
edos z castrati ul arietes a-
nnal assatas z conditas cu
multis spes comedat ec
vitella ovos z cica fracta z
herba feni z borragios z oia
ista cibaria condian cu pulue
qui sic fit Rx pipis ʒ .i. cima-
moi gar cardamoi macis
foly galange pipis lon ʒʒ an
ʒ ij troci ʒ .i. mac spice an
ʒ .i. fiat pulvis cribatus bibat
vinu odoriferu in quo a mel
a nt aut pars ponat decaq
tpatam qntitet firmat decoc
tu quia vinu cu firmit in
qntite nimia ita qd no dige-
rat mittat i mag friaz z sit
nocet i hoc cau z no iuuat
Ussi fyare elee omi die aut
de tio in ktiu si firma cum
vino decoc mac z coralli
multu cofert i hoc Cura sic-
citates cordis no cofirmates
ut primo bnds hoc vitet omez
laborem aialem z corpalez
z spalit tristicia z sollicitinem
z iram Omi die bis vngar
pectus z spina postior ex olo
violis z cera mixtis ul ex
olo ros mixto cu mastilla-
gine se lini malvavisci z
feniugreci Comedat lac ca-
lidum omi mane captand i
quo sit aliquid zucci z intret
balneu aque dulcis calidi et
non sudet i eo z post balne-
um vngat ex rebus dictis ul
bibat ʒ .i. vini dulcis i quo
sit ʒ .i. olei de amigdal z
hoc i matutino z plus illud

phora comedat sucu ordei i
quo sit oleu amigdal z zuccary
z postea itret balneu tepidu
z faciat ut dictu est supius
Et si eet debilis multu co-
medat brodia carniu galli-
narum z pullorum caponu al-
tata cu zucar ul lactu que
duo post decoctionem iciciant
z cosicant illa brodia z yppis
sant cu vitellis ovor z mica
panis ul farina ordei bi-
bat vinu dulce claru mix-
tu cu aqua dulci qr vinu
mutat in qmixtioe z p ho-
ra post uel p duas intret
balneu z fiat ut est dictum
de balneo z vnctionibus Come-
dat sepe dyadragatu z re-
stauratiuu mixtum sunt ul
no mixta q faciemus Si
aut ibi esset aliqua fe. occul-
ta no bibat lac neqz cibaria
in quo sit oleu neqz vinu n
aq sup vinu multu dominare
s comedat sucu ordei z bi-
bat aqua cu zucco ul aquam
decoc zucci z violar z liquiricie
Comedat brodia edi z pullos
altata cu zucar z lactu z
no sint ibi vitella ovoru
vngat sepe ex oleis dictis
z non intret aliquo modo
balneu usqz ad remotioz fe
z comedat de eleuariis dictis
Cura siccitatis na qfirmate
i corde ul qfirmate curet
ut cavatur apoplia ul palis
seu epilepsia quia si homo
augmentat i corde ita ut le-
dat ul dnetur i eo gnet
aliqua istaru ifirmitatu ut
dicit Almasor li. .9. dicendo ca.
de egritudinibus cordis z ca e hec
quam cu cor membru calidu

sit ⁊ situm ex totaliter siua i vino ⁊ accidit quod vinum superet humidas quod ducitur in eo obtundendo calorem in radice infrigidat totum corpus ⁊ cerebrum quod est frigidum per naturam ⁊ per ista vicium faciat eius nocumentum predictas Et si multum ibi superhabundaret ⁊ sumaret in corde extingueret calorem naturalem in eo ⁊ induceret mortem subitaneam

Capitulum lxxxviij de debilitate cordis

Debilitas cordis ut plurimum contingit ex debilitate vicere super cor aut ex fumo eleuato ex materia frigida putrefacte ⁊ impediente motu eius sit ex in infirmitatibus cum infirmus mouet eo quod spiritus cum sint pauci ⁊ membra lassata ex infirmitate precedente vel accidente ⁊ ex cum lassentur membra ⁊ spiritus ex motu preteriti in infirmitate necesse fit debilitas ⁊ multociens sincopis vel defectus Signa debilitatis absque sincopi sunt debilitas calitatis in pulsu pectoris ⁊ omnibus aliis membris ⁊ timor ⁊ anxietas cum sollicitudine absque manifesta causa ⁊ tremor cordis absque caliditate ⁊ tarditas pulsus cum frequencia ⁊ dispositio consecucionis hanelitus ⁊ ⁊ fit simul sincopi adeo donec superueniat alia sincopis Hec autem signa ut plurimum vel pro maiori parte attendenda sunt in debilitate cordis cum infirmitate Cura debilitatis est ut vtatur bono vino odorifero claro absque aqua ⁊ comedat carnes aliquas assatas ⁊ aliquas non assatas edi ⁊ pullos ⁊ castrati ⁊ avicis animal ⁊ perdicum ⁊ fasianos ⁊ oua auium degenerantium in arboribus ⁊ in pratis ⁊ non in aquis ⁊ intella ouorum sorbilium ⁊ cicer fracta Et condiantur cum puluere qui sic fit ℞ macis croci spice ana ℈ j coralli ru margaritas non perforatas ossis de corde cerui ana ℈ j cinamomi ʒ ij galange nucis muscate gariofoli piperis longi cardamomi melegete piperis ana ʒ ij fiat puluis ⁊ cibetur Et vtatur talis infirmus circa ludis ⁊ solaciis ⁊ augmento ⁊ sompno ⁊ indumentis iunstatis et odoriferis ⁊ sepe in eis dormiat ⁊ deuitet coitum ⁊ laborem Vtatur autem cibum ⁊ post diamusco ⁊ diamargariton vel electuario quod sic fit ℞ mastic ℈ j cinamomi piperis longi siseleos basiliconis odoriferi melisse foli coriandri sicci spicenardi ana ʒ j coralli karabe margaritarum non perforatas spodii ana ʒ s musci ʒ s zedoarium ʒ j conficiantur cum melle extracto ex mirabolanis kebulis confectis cum melle sintur ad modum nucis magne mane ⁊ sero Ad idem ℞ emblicorum indorum kebulorum ana ʒ ij pistantur grosse ⁊ bulliant tempore longo ⁊ coletur ⁊ recipiantur de illa aqua ʒ xij ⁊ addantur ʒ vj mellis despumati cum eis ⁊ bulliant iterum donec de toto non remaneat nisi ʒ xij de isto decocto ⁊ faciat de isto ut de superiori Vngantur pectus ⁊ cor de oleo de spica vel de lilio mixtis cum galia muscata Vtatur suffumigacionibus odoriferis purget si est possibile cum pillulis

chorijs vel fetidis vel decoctione
dictis in cap° de melancolia

Cap. lxxxvi de pulsu et
tremore cordis et nota cardiaca

Hec egritudo secundum plurimum
fit cum calore sed et ex
melancolia mixta cum sanguine
Signa tremoris vel caphaca
ex calidite sunt velocitas et
frequencia pulsus et velocitas
ad iram et quod circa pectus et cor
sentitur calitas magna et sicci-
tas lingwe et palati et sitis
que non sedatur per potum secundum
quantitatem alleviatur frigidis po-
tibus si melius et fortius sedatur
per acetum secundum Signa caphaca
vel tremoris cordis per multi-
tudine melancolie cum sanguine sunt cor-
rupte ymaginaciones et timor
et silvestritas et omnis dispo-
sitio habitudinalis et coloris qui fit ex
dominio melancolie super totum corpus
et partem Cura caphaca vel
tremoris cordis que fit ex ca-
lidite est ut primo fiat flebotomia
de cephalica manus sinistre
vel mediane vel fiat ventosatio
in tibijs et natibus Purget sepe
cum decoctione mundificante co-
leram adustam dicta cap° de
melancolia vel cum pillulis chochijs
Utatur sepe lacte acetoso et
trociscis de camphora vel come-
dat sepe electuarium quod fit ex zuc-
caro rosaceo violato in quo mis-
ceatur pulvis qui sic fit Rx
terre sigillate coralli ru-
bei margaritharum pro perfora-
tarum ossis de corde cervi ana ʒ
iii opii ʒ ii croci macis ʒ i
pulverisentur et misceantur cum
lb. i zuccari predicti Bibat vi-
num debile mixtum cum aqua
rosacea vel cum aqua frigida Comedat
carnes elixatas cum portula-
ca vel lactucis aut cucurbitis conditas
cum agresta vel vino de granatis
berberis et mirtillos Cura tre-
moris vel caphaca ex melancolia
mixta cum sanguine est eadem cum
melancolia ex melancolia naturali corrup-
ta Utatur ultra illud electua-
rio de musco et letificante scripto
eodem cap° Et utatur suffu-
migacionibus et unctionibus odoriferis
gaudio et solacijs et vestimentis
novis et varijs et odoriferis
et in eis iaceat Utatur aliquo coi-
tu et non laboret et hoc raro
Provocent posse emorroyde
in hoc casu cum appositione sangwi-
sugarum circa foramen ani aut
per apercionem vene saphene que
est in concavitate cavicule pedis
et spatule sinistri Cap. lxxx

xvii de sincopi et

Sincopis quoque est egritudo
per se quandoque fit cum egritudine
alia videlicet hora acces-
sionis egritudinis que est eius
causa ut accidit in febre sinco-
pali et pestilenciali et secundum has
species sincopis quocunque modo fiat
appellatur a sapientibus morbus
principalis Sincopis autem est egritudo
per se fit propter dispositionem que accidit
cordi cum cavitate cerebri et in
isto modo sincopis habet locum
multum ymaginatio et timor
alicuius rei nocentis seu in sensu
in existimacione vel cogitacione
non secundum consuetudinem et fit
et ex spiritu exalante propter rari-
tatem porrorum aut propter fugam
ellevatam de aliqua materia
venenosa vel frigida percuciente
cor et hec causa concernit synco-
pi que fit cum alia egritudine

q ca aly est frigida z aliqn
cala Signa sincopis qui est
egritudo p se sicut debilitas
cordis z puitas z diminucio
pulsus z thancliti raritas cu
oblivione trahendi aerem
z qd ex oi ius ca lem acit
z talis sincopis est signum
mortis subite ly ipso ptla
ra Qui exsolvunt frequenter
z fortit absqz ca manifesta
repente moriunt Signa eius
que sit ex raritate porros
z ipos paucitas z membros
spualut calitas sensata p
sensu Signa sincopis pter
fumus elevatus a materia egrit
in qua fit que est cala vel
frigida sunt signa significata
sup ipam egritudinem in qua fit
Cura sincopis qui est egritudo
p se est duobus modis aut hora
paroxi rora cu roracoe aq
frie vel aque ros z effusioe
ipius super faciem z pectus et
extrema z fricacione extremos le-
ui z suavi ca cu aqua ros
vel frigida z aceto z i sufflare
vinu seu i caruculas nasi vel
vinu odoriferis vel ambram
an hora accessionis vel ptg b-
tat dyamusco vel dyarodon
albatis vel diamargariton vel
diagalange cu auro argento
z margaritis Cotie desseat
i manu sua laudanu mixtum
cu ambra musco z saudal
rubeis Utatur sepe tyriaca z
an cibum z post cu vino odo-
riferis vel vio de granatis Bibat
melius vinu qd possit repiri
i quo ponat semp aliquid a-
que Condiantur carnes z
cibaria sua cu pulvere spez dco
supius in cura debilitatis cor-
dis Abstineat a coytu si sit luo

si vestigiu alicuius male me
appetet mundificet cu decoc-
tionibus dictis cao de melia
z utatur dieta dicta in de-
bilitate cordis Cura sincopis
ex raritate porros ut ex-
alacoe eorundem ppter aliq
cam est ut constringant porri
cu aqua frida vel ros mixta
cu pulvere sandalos z caphu-
ra z i ore i fim ponantur
vinu odoriferum z ova sor-
bilia extrema eius conforte
cu aqua frida vel ros ppos-
se Utantur bona dieta z
vino ut supius dcm est Cu-
ra sincopis que est cu infir-
mitate cala vel fria est ut
hora paroxi rogat cu potibus
z roracoibus z in sufflacoibus
emplacoibus et cor z frica-
coibus debilibus dictis supius
extremos z cu cibo egrino hora
accessionis z an accessionem ho-
ris vero aliis regat infirmus
sm qd egritudo requirit De
purgacoibus z dieta z syru-
pis electuariis z similibus tra-
ct sit egritudo fria cu rebus
calidis Si vero egritudo fuit
cala cu rebus frigidis videlicet
cu lactu portul cucur a-
gresta vino de granatis su-
mach berberis mixtis et
similibus z vino debili ml-
tum lymphato In egritudine
frigida regimen sit contrariu

Cam lxxxvii de egritudinibus s...

Ceditur z infirmatur stomachus
aut ppter dominium fri cu
sicco vel humido z hoc
cu materia z absqz materia aut
ex dnio cali cu humido vel
sicco z hoc cu materia z absqz
materia Et si additur vel diminuitur
istarum qualitatum cu materia z absqz

materia ultra conveniens ibi
fuit et debilitatis stomachi maxime
leditur et infirmatur stomachus ex de-
bilitate corporis stomachi. Signa de-
bilitatis et lesionis stomachi ex frigiditate
absque materia sunt acetosa eruc-
tuatio et levitas ventris et eius
inflatio et multitudo ventositatis
et longitudo more cibi in stomacho
et sensus lesionis ex re frigida et
alleviatio ab usu rei calide.
Signa vero si cum frigiditate fuit humi-
ditas materialis vel non materialis
talia erunt videlicet quod cum
signis significantibus frigiditatem
apparebunt multitudo sputi et
assiduatio nausee et paucitas
sitis et velocitas descensionis
cibi absque plurima alteratione
in eo et quod cum egestionibus et sputo
emittitur humiditas viscosa
vel insipida et bonitas digestionis
levium carnium et malicia gra-
vium. Signa vero si cum frigiditate
siccitas affuerit cum materia vel
absque materia signa talia ap-
parebunt videlicet extenuatio
corporis et dispositio similis
ethice et sitis vehemens et aspe-
ritas in lingua et palato et ca-
na stomachi et incendium ante comes-
tionem quod sedat comestio aut
minuit aliquid et magnitudo
splenis aliquando et vomitus acetosus
faciens congelationem in dentibus
et dolor stomachi et ppe ante comestio-
nem. Signa debilitatis stomachi
ex caliditate absque materia sunt
sitis et fetida eructuatio cum
siccitate oris lingue et palati
et quod usus rerum frigidarum confert et
calidarum impedit et quod manifesta
sentit in stomacho caliditate et cca
stomachum. Signa vero si cum caliditate
fuit humiditas sive sit cum materia
sive absque materia hec signa

apparebunt paucitas appetitus
seu debilitas et multitudo sa-
live et nausee et mollicies
stomachi sentitur et ex levi cibo currit
se de putrescendo. Signa autem
si cum caliditate fuit siccitas si-
ve cum materia seu absque materia appa-
rebunt hec nausea cum vomitu
colere et eructuatio fumosa feti-
da post comestionem et corruptio
ciborum levium sicut carnium a-
vium et edorum et bonitas digestionis
gravium et crassarum carnium vac-
carum et similium. Signa debili-
tatis stomachi et digestionis propter debi-
litatem corporis stomachi sunt quod fit
post vomitum plurimum aut post
menstrua fortem aut post longum
fluxum ventris et quod digerit pau-
cum cibum et quod a multo vel gros-
so gravatur ultra modum. Atten-
dendum est hic quod quando dicitur de
humido cum materia vel absque materia
quod intelligitur et debet intelligi quod
humidas qualitas in quo omnino
omnem materiam relinquit sed ap-
pellatur humidas absque materia
quando aquositas vel humiditas a-
quea non humoralis presens in me-
mbro fuit ut in carnibus ydropi-
cos manifeste apparet quando vero
humiditas humoralis sic humiditas
san. vel flatus in membris affuerit
appellatur humiditas cum materia
et de isto modo humiditatis cum materia
et absque materia determinavit plenius
et specialiter Avicenna libro primo fen
2a tractatu 1 capitulo 5 de egritudinibus ~~oppositis~~
compositis. De siccitate vero quando sic-
citas dicit privationem humiditatum
omnium et earum humorum humectantium siccitatem
tatem potentialem potest esse
in membris et cum materia actuali
et absque materia et sic verba superius
dicta de qualitatibus passivis absque
materia et cum materia intelligi debent

quid q̄ dicit aphys⁹ ꝛ ecc̄ q̄
dictū est hic ꝛ alibi de qua-
libꝫ activis ꝛ passivis cū
mā ꝛ absq̄ mā. Sciendum
est q̄ ad peccatū qualitatū
simplicium ꝛ compositarū sequitur
frequenter plenitudo pravorum humorum
aut humiditatū i membris et
raro contrariū invenitur vel accidit.
Cura frigiditatis stomachi absq̄
mā est ut ungatur stomachus
omni die cū oleo de mastice
ꝛ spica mixtis ꝛ actu calidis.
Et bibat paucius boni vi-
ni odoriferi ꝛ laboret mul-
tū ꝛ fatiget se ꝛ parū ꝛ raro
comedat ꝛ abstineat a coi-
tu quia nichil deterius in hoc
casu q̄ coitus. Comedat car-
nes arietis ꝛ castrati ꝛ edorum
assatas ꝛ alias elixatas condi-
tas cū pipere vel alleo et sy-
napi ꝛ carnes avium silvestri-
um ꝛ animalium conditas cum
speciebꝫ ꝛ pipere. Et utatur sepe
dyacalamintum ꝛ dyagala-
ge ꝛ dyaꝫꝫ ꝛ utatur aneso ca-
rui ꝛ origano ꝛ saturegia ꝛ
similibꝫ i suis cibariis. Cura
debilitatis propter frigiditatem cū humi-
ditate sine mā est ut sumat om̄i
die margariton vel dyaca-
lamintum cū melle dyaca-
lamintum cū melle ꝛ speciebus.
Ungatur stomachus sepe cū oleo
de spica ꝛ de lilio ꝛ de masti-
ce. Comedat sepe piper
cū passul. Stomacho ieiuno
ꝛ post comestionem utatur cū ci-
bariis vino veteri bono odo-
rifero absq̄ aqua ꝛ sepe co-
medat ℨ ꝫ. vel ꝛ i suis cibariis
condiat cibaria sua cū aliis fi-
cubꝫ vel synapi ꝛ similibꝫ carnes

dictas superius conditas ut di-
ximus comedat ꝛ. Cura frigiditatis
cū siccitate vel humiditate cū mā
est ut sumat sepe oximel
squilliticū aut oximel compo-
situm cū aqua decoc. ysopi vel
ysopi vel calamenti aut api
vel cappari condiatur sepe
cū pillulis fetidis vel stomaticis
alkendi aut cū medicine de tur-
bith seu cū decoc mirabolanorum
kebulorum. Ungatur sepe stomachus
cū oleo de spica ꝛ de mastice
seu de lilio ꝛ oleo alio de costo
dictis si possibile est deferat em-
plastrū super stomachum q̄ sic fit.
Rx terebentine resine an. ℨ
i. picis navalis ℨ iiij. sagapini
oppopo͡ci bdellii an. ℨ ss. cere
ℨ iij. muscius spodii gar sa-
lati rosi cū foliis spice croci
an. ℨ ij. piperis ℨ i. mastice thu-
ris ciminis an. ℨ i ss. ponantur
gumme i vino odorifero dissol-
vantur ꝛ que possunt teri te-
rantur ꝛ terentur, terebentina
vero ꝛ rasina ꝛ pix navalis
ꝛ cera liquefiat ꝛ cū liquefacta
fuerint addantur gumme dissolu-
te i vino ꝛ cū omnia fuerint liquefacta
colentur ꝛ incorporentur cū speciebꝫ
dictis ꝛ fiat cerotū super corri-
um coopertum de panno subti-
tili ꝛ sic super stomachum ponatur.
Si vero siccitas fuerit vel cū mā
fiant omnia q̄ dicta sunt preter
q̄ siccitas diminuatur ꝛ humida
in omnibꝫ rebꝫ ꝛ dieta ꝛ elec-
tuariis augmentetur ꝛ unguenta
sint minus acuta ꝛ vinum magis
dulce ꝛ minus acutum. Come-
dat carnes frixas assatas
ꝛ alias elixatas conditas cū
speciebꝫ dictis. Laboret ꝛ non

dormiat in die et parum come-
dat et raro si humiditas super sic-
citatem habundauit. Si autem
siccitas superfuit humiditati plus
dormiat et plus comedat et
sepius et multiplicet humida et
reddit humectantes cum calidita-
te bona et forte. Cura debilitatis
stomachi propter distemperantiam caliditatis est ut
ipsa caliditas stomachi equetur et tempe-
retur cum frigido et acetoso cibo-
rum et grossis ut sunt carnes
vaccine et porcellorum condite
et alterate cum rebus acetosis, su-
mat vinum de granatis agresta
et similibus et multiplicetur cibus
in quantitate et hora penes capa-
citatem stomachi bibat aquam frig-
dam uel aquam cum agresta uel
vino de granatis. Et ungetur
stomachus cum oleo rosarum et aceto utile
valde est in hoc casu et utiliorem
tu post digestionem immediate
alterat enim inhabilitatem stomachi. Hic
coitus hora dicta ad frigiditatem
que est cura istius passionis
et non decipiatur medicus uel infir-
mus in tali usu coitus quia pos-
set multiplicatio talis coitus
sic fieri quod alteraret infirmum ad
aliam egritudinem deteriorem ista, ita
quod fieret ydropicus, propter hoc nunquam
fiat nisi temperate et cum modo
et discretione. Cura caliditatis et
humiditatis cum materia et absque materia
est ut alteretur stomachus cum oxi-
melle composito uel melle rosarum
mixto cum quadruplo eius cum
aqua calida vel de aqua calida
decoctionis apii uel cappari preter
hoc predictis uel ut vinum purge-
pillulis stomaticis albandali uel
cum cholagogis uel fiat vomitus
cum aliquo vomitivo dicto supra

post digestionem et postea iterum fiat
mundificatio cum pilulis dictis uel
cum medicina de turbith aut purge-
cum aqua decoctionis mirabolanorum ke-
bulorum citrinorum et emblicorum dulcorata
cum zuccaro rosarum aut cum melle
rosarum et confortetur stomachus cum e-
lectuario quod sic fit. Recipe zuccari
rosarum libram .j. trociscorum stelle et iij mis-
ceantur de quo sumat mane
et sero ad modum unius nucis bibat
post illud aliquid vini lympha-
ti rubei. Comedat carnes
edi castrati pullos et capones
et gallinas et similium conditas
cum agresta et vino de granatis
et sumach et mirtis et similibus
et cum pulvere qui sic fit. Recipe ci-
namomi ʒ .ij. cardamomi ʒ .ij. ca-
ryophyllorum ʒ .j. bibat vinum rubeum clarum
in quo sit aliquid aque. Ungatur
stomachus omni die cum oleo de mas-
tice et oleo rosarum mixtis. Si autem
in ista dispositione stomachi esset co-
habitudo carnosa et rubedo
faciei et usus esset infirmus ante
hoc rebus aliquo calidis et humidis
et urina esset rufa spissa et
pulsus velox latus fiant flo-
bothomia de media uel de vena
epatis in manu dextra et non
minus propter hoc utatur dicta dieta
si vinum magis lymphetur in isto
casu quam in superiori. Cura ca-
liditatis et siccitatis stomachi absque
materia et cum materia non requirunt
nisi dicta dieta in debilitate sto-
machi vicio caliditatis et quod ter
in die sumat vinum de granatis
cum aqua frigida uel oxizaccara
cum aqua frigida aut syrupum
acetosum uel acetum cum eadem
aqua. Utatur quiete et sompno
que utilia sunt in isto casu et similibus

Si aut ibi materia colerica fuit
purget cum decoctione facta ex
tamarindis cassiafistula manna
et similibus ut cum yerapigra aut
cum pillulis cochiis ut cum decoc
mirabolanorum citrinorum et tamarindorum
et prunorum Ungatur stomachus cum oleo
rosarum et aceto commune Dieta et
potus sint ut dictum est in calida
et sicca absque materia Bolus
potus vini dulcis et cibaria humi
da et coquina porcellorum et vitu-
lorum conferunt et curant et omnia
que multiplicant humorem et car-
nem in corpore et membris ut sunt
brodia carnium et ova sorbilia
et pultes de farinis factas
in iuribus carnium et ut sint qui-
etes et multiplicantes somnum et
comestionem Cura debilitatis
digestionis ex debilitate corporis
stomachi est ut inungatur
stomachus cum oleo de spica et masti-
ce ut oleo de lilio et mastice
et ponatur super stomachum cerotum
dictum supra et confortetur stomachus
cum electuariis calidis dictis illic
et cum cibariis conditis factis in ca-
lida parte Utatur sepe dyamar-
gariton dyagalange et dyat-
rionpipereon et vino veteri forti
puro et bono Comedat pisces
et in cibariis suis zinziber gariofilos
muscatas et galangam Coquantur
carnes eius assate et frixe
et ova elixate cum pipere et car-
damomo et croco Conveniat
ante comestionem et laborem et post
comestionem non dormiat sed
quiescat postea quod dormiat et
spaciatur Et si materia per aliqua
signa dicta manifestatur que
efficit causam huius debilitatis mundi-
ficetur cum pillulis stomaticis albis
ut cum cochiis aut cum menasis
dictis supra Si autem cause

fuit curetur secundum posse et non
negligatur hec egritudo quoniam
curetur cum medicinis propriis predictis
et sint meliores et temperatiores
quam que sunt absque se Capitulum
lxxxviij de apostemate
calido stomachi et cetera

Est aut hoc apostema
in ore stomachi aut in spacio
parte eius et sit semper ex
materia calida colerica vel sangui-
nea currente ad locum per venas
et aliquando fit ex materia congregata
ta ab hiis duabus Signa
apostematis calidi colerici sunt do-
lor acutus qui sentitur in ore
stomachi vel in inferiori parte
eius et febris continua et si fuit in pala
more stomachi destruitur
appetitus Si aut in parte inferio-
ri destruitur digestio et cetera
ad et si apostema in ore
stomachi continebit appetit
alia eminencia in parte exteriori
si fuit in aliis partibus stoma-
chi non apparebit eminencia ni-
si nimis magnum fuit vel me-
dium eminens Si aut ex sangui-
ne fuit omnia signa apparebunt
preter quod dolor in sanguineo erit dolor
gravatus cum calore in colerico et
cum acuitate et quod urina apparebit
rubea clara vel rufa In san-
guinea turbida vel spissa cum
eisdem coloribus et pulsus in utroque
velox spissus sed in colerico durus
In sanguineo mollis et vertex
in utroque et sitis sed sitis maior
in colerico erit Cura apostematis ca-
lidi est ut statim fiat flobotomia
in vena capitis epatis manus
dextre que est inter anullare
et auricularem que appellatur
salvatella et postea flobotomiam
fiat vomitus cum aqua pura si
possibile fuit vel cum aqua decoc

areti mol(liter) se(u) attriplicis et si-
rupo acetoso. Vngatur totus sto-
machus cum oleo ros(arum) et aliquantu-
lo aceti et ponatur super locum
dolorosum in principio emplastrum de
sandalis et ros(is) et farina ordei
et oleo ros(arum) et aceto. In augmen-
to et statu emplastrum fiat ex fari-
na fenugreci se(minis) lini et malua-
uisci et oleo de camo(millo) et intelli-
gendum fiant sepe clisteria ex
lib(ris) .j. aque decoc(tionis) herbe mol(lificative)
et ex libus .ij. mellis et iij. olei
molis et aliquantulo salis. Su-
mat syrupum de citoniis uel de
mirto uel de agresta cum aqua
decoc(tionis) sumach uel citoniorum uel
berberis possit sumere pro mol-
lificatiuis .ij. iiij. aque decoc(tionis)
endiuie uel lactuce uel melius
in qua essent dissolute .ij. in
medulle cassie fistule et bola
te. Sumat pro cibo usque ad se-
dimentum succum ordei uel farri
uel auene et si esset nimis
debilis aqua pullorum uel edi
decoctos cum lactuca portulaca cu-
cur(bita) et endiuiis et similibus uel
cum agresta et vino de granatis.
Bibat iulep uel syrupum ros(arum)
vinum de granatis uel agresta
cum aqua decoc(tionis) lactuce uel en-
diuie aut portulace. Cum uero se(nsus)
incipit minui sumat troc(iscos) de
ros(is) qui fiunt in antidotario ipsius.
Et cum antiquatur sumat troc(iscos)
stelle uel bdellium qui in antidotario
fiunt. Recipiuntur cum iulep
uel cum syrupo ros(arum) et aqua
decoc(tionis) herbas dictas. Emplastrum
conueniens ad digestionem et resolu-
tionem huius apostematis fi-
at ex farine fenugreci se(minis) lini
areti flor(um) camo(milli) an(a) .ij. olei
de se(mine) lini uel camo(milli) an(a) .ij. iij

pinguedinis anseris et anatis et
galline an(a) .ij. maluauisci
cocti et mundati aliquanto intu-
sectis bene pistati et contusi lb. j
incorporentur simul et si requi-
ret inspissationem inspissetur
cum farina frumenti uel siliginis
et addantur ysopi .ij. iiij mellis
et ponatur super apostema. Cum
infirmitas elonga(tur) comedat
carnes pullorum et edi arietis
animalis castrati et condiantur
cum cinamomo cardamomo
et croco. Bibat vinum clarum rubeum
in quo sit multum de aqua
calida hyeme et frigida estate.

Ca(pitulum) lxxxxix de aposte-
mate facto frigido etc.

Hoc apostema fit flaticum
in principio raro accidit
ut voluit physicus et specialiter
Almansor libro diuisionum capitulo de con-
tudinibus stomachi et similiter raro e-
uenit ut durum succedit ad
apostema calidum uel ad illud
in quo subtile resolui(tur) et durum
remanet. Signa apostematis fri(gidi)
flatici sunt febre lenta et pulsus
paruus et mollis et spissus et vri-
na multum tincta et spissa et
dolor leuis cum grauitate et
mollicies loci cum inflatione
et multitudo sputi cum cauo ap-
petitu. Signa apostematis fri(gidi)
melici sunt vrina glauca
et subtilis et pulsus paruus et sub-
tilis strictus et durus et duricies
loci et febris multum occulta
et duricies loci cum quadam emi-
nencia et fetor oris et quod aliquando
appetit cibum et aliquando non appe-
tit et dolor cum pondere et fractu-
ra et cogitaciones male super
se ipsum et inspirnitas mala
et inordinata. Cura apostematis
fri(gidi) flatici quod nimis raro accidit

est ut fiat unctio cum oleo ros
mixto cum aloe in quo sit aliquid
aceti et super umbilicum ponatur
emplastrum quod sic fit ℞ farine
lupinorum se lini semigratia ana alo-
es quantum est quarta unius illius
misceantur et incorporentur cum adipe
anseris uel anatis seu galline
aut cum adipe hirci uel capre
seu anatis Non excitet ad vo-
mitum hic paciens quia vomitus
quodammodo trahens materiam ex
impetu motionis addit in augmen-
tum istius apostematis potest fieri
flobotomia de vena epatis in manu
que est inter anullarem et au-
cularem et mundificari cum pillulis
fetidis aut cum medicine deturbit
quod melius est seu cum pillulis sto-
maticis alkindi Fiant clisteria
lenia et de pulpa collaquintide
Hec ista sunt magis proxima in
cura istius apostematis quod ad
aliud ex memoriis dictis continuet
emplastrum dictum cum unctione usque
ad perfectam resolucionem Aliud ad
idem ℞ maluauisci cocti mun-
dati a ligno interiori et optime
contusi et frustrati incisi ℔ j muci-
laginis maluauisci et se lini
ana ℥ ij aloes ℥ j farine lu-
pinorum ℥ iij fenugreci ℥ iij
olei de mastice ℥ ij farine
ordei quod sufficiat ad inspissan-
dum ponatur calidum super locum
Hoc enim maturando resoluit
et sedat grauitatem et reducit mol-
lificacionem in apostemate Intus
Nutriatur in principio cum suco ordei
auene in quibus ciborum potest
aliquid croci mixti cum cina-
momo potet ex aqua mellis
aut ex aqua decoctionis sparanti
ficuum siccarum et zuccari Si autem
esset multum debilis nutriatur
cum carnibus edinis et perdicinis
et pullinis et similibus decoctis
cum feniculo et mirtis et berberis
posset bibere tunc de vino albo
limphato hyeme cum aqua ca-
lida et estate cum frigida Si
aut appetitus esset defectus
possunt prodesse carnes assari
cum mirtis et ficubus siccis et
passulis condiri cum agresta
et vitellis ouorum et puluere de
cinamomo et tunc esset ualde
bone Cura apostematis sanati melius
est ut ungatur locus durus
apostemosus omni die bis cum
oleo de spica mastice et butiro
mixtis equaliter in qua mixtura
sit aliquid aloes et aliquid aceti
fiant emplastra dicta superius
et etiam aliud quod sic fit ℞ adipis
anatis anseris et galline ana
℥ j storacis liquide bdellii
mirre spice mastices cipi sa-
nanti ana ℥ j amigdalas
amaras excorticatas ℥ j
et se caulium ℥ j dissoluantur
gumme in vino et alia tantum
et misceantur simul et fiat emplastrum
et in fine addantur pinguedines
In potibus et cibis regatur ut su-
perius dictum est Purget ultra
quod dictum est superius pro linit cum
aqua decoctionis sene et epithimi
et cassie fistule(?) dulcorata cum zuccaro

Capitulum de apostemate duro splenis
et uocatur dubelac etc.

Hoc apostema differt
a superiori quia superius
durius est et est egritudo
per se incipiens Istud autem dube-
lec semper succedit ad apostema
calidum cuius subtile iam reso-
lutum est et remansit grossum
quod debet resolui et mollificari
uel in saniem aut in venenum
mutari Signa eius sunt sedata

se et dolor post apostema ca-
lidum magnum sensum pceptum ue-
locat et remanencia inflacio-
num grauedine et pondere in loco
ubi apostema appuit in prin-
cipio hec erunt spalia signa col-
leccionis sanei in loco et si per
vomitum aut psecessum sanies
visa fuit et expulsa fuit ia-
cetum signum est quod apostema
mutatum est in saniem Si ergo
coniungatur tremor et egestio
sanguinis et saniei et detumescit
ad apostema ad sensum iam
credas quod disruptum est et aptum
Si stipticus fuit eger fiat cly-
steria lenia et etiam acuta de quibus
multociens fecimus mencionem et
empla et vnctiones dictas sa-
cundiori et spaliter emplastrum de
gumis et pinguedinibus rupta
facta et saniem visa per inferiora
aut superiora et morato timore
mundificetur locus et cibet infir-
mus cum lacte dulci actu calido
et aqua calida et si uis magis
mundificare cibum ipsum cum aqua
mellis et synapi aut cum aqua
mellis simpliciter et da aliquid de
vno aliquid de alio donec apostema
mundificatum et consolidatum fuit
aut ulcus apparet Si uero infirmus
debilis sit et infirmitas minus lon-
ga fuit ciba ipsum non dimitte
ergo ista mollificatiua et consoli-
datiua cum dieta et potibus dictis
capitulis anterioribus et tunc bene
erit ei Capitulum lxxx

De ulcere stomachi

Ulcus stomachi aut fit propter
rupturam apparet a causa
venenosa uel acuta ulce-
rante sbam stomachi aut fit
a causa extrinseca vulnerante Di-
re hic queritur quod ad omne apostema
intrinsecum saniosum et vulnus se-
se nomino et hoc contingit ex
calitate loci maiori et quia fumus
saniei liberius exspirat ad cor
et cerebrum Si aut apostema
durum uel lapideum fuit sicut
contingit multociens in epate sple-
ne uel intestinis et isto non fa-
cit se eo quod nichil putridi uel
saniosi ab eo resoluitur uel
eleuatur quod possit cor uel ce-
rebrum turbare uel inflare Sig-
na significancia super ulcus stomachi
sunt dolor in loco in quo ulcus
existit et quod sit forcior cum come-
dit res acetosas et acutas et
in egestione et vomitu infirmi
apparet sanguis uel sanies cum do-
lore inter utrasque spatulas et
sub collo aut supra umbilicum
Eructus eius uel ventositas que
exit ex ore fetida sentitur
et post digestionem alleuiat aliquantulum
et dolore sinthomata Signa
volimus ab extrinsecis re ipsa et
per sensum manifesta sunt Cura ul-
ceris quod fit in isto aut post apostema
aut a causa venenosa uel acuta
est ut mundificet si fuit in estate
cum aqua decoc. ordei que debet
dari in aurora et an uesperas
uel mundificet cum aqua decoc
cum ar et liquiricie aut cum aqua
casei in hyeme uero eodem mo-
do et eisdem horis sumat aquam
decoc. mellis et ordei aut aquam
decoc ysopi sinapi et mellis
propter mundificatiuis aut mel ro-
solatum cum aqua cala et sit
quantitas cuiuslibet mundificatiui
qualibet hora circa ℥ iiij uel v
Post mundificacionem per duas
horas et an comestionem sumat
medicamen quod sic fit Rx thuris
sanguis draconis an ℥ ß rosarum ba-
laustiarum karabe an ℥ ij boli
armeni ℥ iij fiat puluis de

quo fumat bis in die post mundificatum per duas horas et ante comestionem ʒ ii cum ʒ iiii succi citoniorum vel syrupi eius dulcis cum aqua decoctionis sumach vel mirtillorum aut portulace. Ponat continue emplastrum quod sic fit super locum in quo sentitur dolor vel ponderositas vel super locum ulceris penes existimationem. Recipe rob de mumie mirre aloes masticis ana tantum et incorporentur et syrupis nanalis aut rasine. Cibet cum carnibus silvestribus et aliquando domesticis cum rob citoniorum sumach mirtillorum et vitellis ovorum et vinum rubeum clarum limphatum estate hyeme vero non. Et sit vinum aliquantulum stipticum. Comedat et lentes excorticatas et risum et farris et fabam fractam. Si esset cum febre bibat aquam citoniorum vel sumach vel aquam mirtillorum et similia succum ordei et farri et avene comedat. Et fumat sepe dyadragantum in quo sit pulvis sumach et mirtillorum et boli armenici et sandali. Cura vulneris ab exitu sanie ita sit sicut quod scriptum est in libro nostro de cyrurgia.

Capitulum centesimum secundum de nausea et fastidio

Nausea est egritudo proprie oris stomachi que causatur aut a materia humida mollificante os stomachi aut a materia viscosa que infiltratur villis oris stomachi aut a debilitate virtutis retentive in ore stomachi et illa debilitatur aut a corruptione qualitatis cum materia aut absque materia. Nausea et fastidium semper malam materiam replentem et ledentem os stomachi significant. Differt fastidium a nausea quamvis ab eisdem causentur causis quia fastidium dicitur cum est impotentia transglutiendi. Nausea dicitur cum impotentia recipiendi cibum et abhorret eum et non nausea cum est cibus coram eo quamvis ante eundem cibum ab eodem fuit appetitus. Signa nausee et fastidii sunt abominatio cibi et reiectio eius cum recipitur et excitatio vomitus hora recipiendi ipsum et conturbatio et commotio faciei et nasi cum cibus presentatur et impotentia transglutiendi post masticationem. Cura nausee et fastidii propter preparationem materie humide vel viscose mollificantis os stomachi est ut purgetur os stomachi cum oximelle composito vel cum oximelle squillitico et aqua decoctionis mellis et sumach vel mirtillorum acatie aut scinanti et berberis seu agreste. Comedat res assatas carnes videlicet silvestres et domesticas et avium carnes conditas cum aceto et agresta et vitellis ovorum et pulvere qui sic fit. Recipe cinamomi ʒ i cardamomi gariofili galange ana ʒ i croci ʒ i. Et purgetur cum pillulis fetidis et provocetur vomitus cum vomitivis dictis supra. Ungatur stomachus cum oleo de mastice et detur, fiat emplastrum super os stomachi hoc modo. Recipe masticis thuris virtutis boli armeni ana ʒ i. Tantum misceantur cum aceto fortissimo et bulliant tamdiu quod spissum fiat et ponatur super pectine et stomachum. Sepe sumat post comestionem de electuariis istis videlicet dyagalange vel dyacitoniton.

cum speciebus Cura eius quod fit ex
debilitate virtutis et ex lesione
digestionis et expulsionis est eadem
cum ista in dieta et omnibus
aliis et electuariis nisi iste
qui patitur nauseam et fasti-
dium propter debilitatem virtutis non
debet comedere nisi parum et ra-
ro et non debet purgari medicina
nisi vestigium alicuius materie ibi
sint manifestum Et si fuerit mul-
tum debilis comedat adhuc
minus et sepe et sepius

Cap. ciij de eructuacione

Eructuacio fit propter expul-
sionem ventositatis ex con-
cavitate ex dominio humoris
frigidi in stomacho aut ex debilitate virtu-
tis que fit propter mutacionem com-
plexionis eius Et scias hoc quod
debilitas fit in membris ex super-
habundancia vel diminucione cuius-
libet qualitatis quatuor videlicet
ex superhabundancia vel diminucione
caliditatis frigiditatis humiditatis et siccitatis
coniuncti vel separati et hoc vult
G. in quarto amphorismorum particula iij
super amphorismo extuncos quidem
et plurimalibus et cetera et dicitur etc
de qualitate quatuor humorum
secundum formam Signa eructuacionis
cum dominio humoris flatici sit
urina alba et spumosa et rugitus
in stomacho vel habundancia salive
viscose expulse per os et quod in
ieiunio et ante comestionem apparet
rugitus vel eructuacio mani-
festa et hora ~~comestionis~~ digestionis
sit fortis commocio in stomacho et in
intestinis et et quod res calide
conferunt et frigide nocent et simili-
ter quiescencia ad hunc humorem
et longa comestio rerum frigidarum
et viscosarum et quod alia in regionibus

apparent humores frigidi et viscosi
Signa ventositatis vicio qua-
litatis absque materia sunt quod ali-
quando corporis est contraria dis-
posicione ad convencionem stomachi et aliquando
non et quod hora digestionis multipli-
catur ventositas rugitus in stomacho
et eructuacio ita quod expellitur
cibum a loco digestionis et cum
hoc apparent signa significancia
super caliditatem aut frigiditatem siccitatem
aut humiditatem dominantem
in stomacho ex quibus qualitatibus
dominantibus coniunctim vel separa-
tim ledit et debilitat virtutem sto-
machi digestivam et et omnes
virtutes ut scriptum est supra per plures diversos
sepius Et quando non apparent
aliqua vestigia vel signa ali-
cuius materie dominantis tunc ma-
gis certa erit signo super debilitatem
virtutis vicio qualitatis vel qua-
litatum Cura eructuacionis
que vicio humoris frigidi domi-
nantis est ut equetur materia
illa cum oximelle composito vel
squillitico et aqua decoccionis piperis
et mellis vel piperis longi et mel-
lis et sit quantitas sirupi quali-
bet vice in aurora et ante cenam
ʒ i et semis vel ʒ ij ad plus et
quantitas aque ʒ iiij vel v
Ungatur locus omni die cum
horis cum oleo de lilio et mastice
vel oleo de spica coniunctis et
separatis Purgentur post digestionem
materie cum pillulis fetidis vel
stomaticis alkindi aut cum me-
dicamine dyaturbith Libet
cum aliis cactis et synapi et
cum carnibus arietis et castrati
et omni avium degencium in ar-
boribus et in pratis coctis cum
pipere vel pipere longo Comedat

semina spergencia vel dissolue
ncia ventositatem ut sunt semina
anisi amomi feniculi carui ci
mini et similia Comedat
et herba feniculi et petroselini Bibat
vinum album clarum saporosum
vel acutum Parum die dormi=
at et comedat parum et omnino
abstineat a coitu eo quod in hoc
casu nil est deterius et magis
nocens et in hoc conveniunt omnes
Desserat pannos super stoma
cum quod fecimus in cura fri=
giditatis et humiditatis vel siccitatis stoma
chi fiat etc vomitus cum aqua
vomitiva dicta supra quod vomitus
valde est utilis in hoc casu
Cura eructuacionis propter debili=
tatem virtutis ex dominio alicuius
vel aliquarum qualitatum principalium
est ut minuat qualitatem super=
habundantem et intendat eius contra
rium contrario Verbi gratia si superhabun=
dant caliditas vel frigiditas etc
alteretur et diminuatur caliditas
cum frigido et frigidus cum calidis et sic
in aliis Non indiget talis pa=
ciens purgacione sed solum altera=
cione et confortacione cum rebus convenientibus
ad genera excedentem sicut cum sirupo
rosarum vel succo eius et aqua frigida
in complexione calida cum cibis infso=
sis duris et frigidis et multa comes
tione et multa quiete et paruo
motu et cum mora in balneo
aque decoctionis herbarum frigidarum
Et in complexione frigida cum electua=
riis scilicet dyaton et similibus ca=
lidis et vino bono et emplastris
calidis etc et rebus subtilibus
et pura et rara comestione et
labore multo et vigiliis scilicet
et cum usu piperis zinziberis non confecti
et confecti et similibus et filii

Capitulum Cm de singultu

Singultus est spasmosa dis
posicio adveniens stomaco et
ori eius aut propter inanicionem
aut propter eius replecionem aut propter
mordicacionem sicut contingit sternu=
tacionis in se aut propter ventositatem
grossam extendentem ipsum aut
propter apostema epatis magis
et intestinorum Signa singultus
ex inanicione sunt quod fit aut
post longam solucionem ventris
per inferiora aut per superiora sed
solucio cum vomitu aut post
longam afflictionem cum se et et
absque se et non fit subito sed
paulatim et hic singultus accidens
ex causa ista ut plurimum est
incurabilis et mortem significat Unde
est quod qui accidit in se quoque hoc
et infert dubiorem eo quod potest acci=
dere ex mordicacione hic
et de hoc habebit doctrinam iam
inferius Signa singultus qui
fit ex replecione sunt quod fit
subito et absque aliqua infirmi=
tate longa precedente et quod infirmus
post vomitum vel solucionem et
ante cibum bene se habet et cum
recipit cibum vel quietem
male se habet Signa eius qui
fit propter mordicacionem oris stoma
chi sunt quod excitatur post comes=
tionem rei calide aut comestio
nem piperis aut sinapis qui
specialiter bibit vinum post a=
sumpcionem istorum vel aliquorum istorum
et quod fit post vomitum cole
rubee aut viridis seu nigre
sicut contingit in febribus tercianis
et continuis et de colera simplici
et composita et etc in continuis
Signa eius qui fit ex ventositate
grossa sunt quia fit post sacie

nauseatiua ⁊ fit accidit ista-
tibus plurimum propter multitudinem
sucationis mamille ⁊ humitibus
humida humiditudinem ⁊ repletio
⁊ multum comedentibus ⁊ biben-
tibus indifferenter vinum continue
uel cottidie Signa singultus
qui fit ab apostemate epatis ca-
lida sunt scilicet acuta nausea
⁊ vomitus aliqua hora acces-
sionis ⁊ mordicatio circa os sto-
machi ⁊ quod quando sumunt aquas
vel calidas statim incurrit
singultum paciens ⁊ alleuiatur
infirmus post vomitum ⁊ etiam
post assellationem magnam
Cura singultus ex inanitione
uel qui fit post diarriam
longam est ut sumat sepe
succum ordei conditum cum lacte
aut lac calidum sicut quod ex u-
bere extrahitur ⁊ iura car-
nium ⁊ pullorum ⁊ vitella ouorum
⁊ vinum dulce plurime comes-
tionis ⁊ sorbiciones leues et
bonas Et inungatur totum corpus
⁊ spina cum oleo violis vel
oleo de semine lini est conveniens
⁊ utile ⁊ embrocare corpus
⁊ caput cum aqua decoctionis mal-
uauisci ⁊ fenugreci ⁊ seminis lini
⁊ florum camo pg iunctos
non nocet Cura eius qui fit
ex replecione est ut inducat
ad vomitum cum oximelle com-
posito ⁊ aqua radicum rapha-
ni fortis ⁊ acuti ⁊ seminis aneti
⁊ sinapis ⁊ seminis attriplicis et
ceparum Sumat post vo-
mitum electuarium quod vocatur
dyatron pipeon ⁊ bibat post
illud vinum calidum actu mix-
tum cum aqua hyeme estate

uel frigida Comedat carnes
assatas ut sunt carnes auium
⁊ quadrupedum siluestrium
⁊ allia cocta Purget etiam
cum pillulis fetidis vel stoma-
ticis alkindi per inferiora aut
cum pigra ⁊ ultra post hoc
triac stelle dissolute cum
vino odorifero aut cum succo
plantaginis ⁊ vino calido
Si autem per hoc non cessat
iteretur vomitus ⁊ purgatio
cum pillulis ⁊ pigra Ungatur
os stomachi cum oleo de spi-
ca ⁊ oleo de mastice mixtis
simul Stat dieta sicca ut
dictum est ⁊ carnibus siluestribus
⁊ volatilibus conditis cum pipe-
re ⁊ croco ⁊ vino de granatis agres-
tis ⁊ succo ribes ⁊ berberis
⁊ bibat vinum ut dictum est
Cura singultus propter ventosi-
tatem grossam infiltratam in
stomacho ⁊ ore eius est ut
sumat sepe semen anisi aut
carui uel herba sinsibrij et
calamenti ⁊ zinziber ⁊ mastice
singulariter de unoquoque istorum et
coniunctim ʒ ij cum vino calido
actu Vel sumat de puluere
qui sic fit ʒ j cum ʒ ij vini
calidi ℞ piperis longi anisi
amomi carui sinsibrij mastic(is)
siseleos feniculi calamenti zinsibri
garis zedoarie galange
croci ana ʒ ij tantum ⁊ terantur
Vel fiat electuarium cum istis
⁊ melle de quo sumat pa-
ciens ʒ j cum vino calido de-
coctionis carui vel anisi aut
calamenti Posset purgari
cum pillulis alkindi vel cum fetidis
seu pigra aut medicamine de
turbith Bibat vinum clarum
odoriferum mixtum cum aqua ca-
lida uel de Comedat carnes

elixatas cu folijs, seu pet°
conditas cu pipe uel sina=
pi z tales ut sunt carnes
arietis annal uel castrati
aut carnes auiu ul capon
seu pullos z posset comede
easdem carnes assatas z co=
ditas cu pipe cinamomo zz
z cardamo z croco Balneet
se in aqua decoc. calamenti
z similibz z similiu Cura ei9
qui fit ab asplate epatis ca
lida est flobotomia basilice z
intelligas p basilica venam
que est i pte inferiori i cubito
z est i manu int anularem
z auricularem z recipiat aqu
ordei z aqua ord cunatoria
z emplastare epar cu san=
dal est bonu z ecs cu aqua
ros z aceto z camphora et
summe i potu aqu solat z en=
diuie z bullitam z collatam
cu syrupo acetoso est utile
Ungetur ecs cu aqua ul
decoc. que sic fit R reubar
z ij. tatur z puluisetur z de=
tur cu z iiij uel v. aque
decoc primos i matutinis
Super epar ponat empl'm
qd sic fit R ros cu sandal
ru an z ij. sucu solat z iij
farine ordei z ij. farine fe=
nugreci z j. tantur z misceant
simul i aceto fiat ecs Flobotomia
i pede de vena que e int
anularem z auricularem z cit
quemnos z maxie post in=
dificationem cu reubar Come
dat sucu ordei farri auene
z aqua cicer in qua decocta
sint semina endiuie z lactu
z portul z bibat de potibz
sup dictis z aquis decoc po
tius iporu ul ros ex quibz

sunt potu superiores Si aut
debilis post v ul vij dies cet
comedat carnes edi coctas
cu lactu uel endiuijs seu
portul aut cucur Et codiant
cu agresta uel vino degnatis
Comedat z carnes pullos
z gallinas coctas z conditas
eodem mo/ no pmittam hic
infirmu aliquo mo cu siccitate
ventris s; fiat ei sepe clistria
lenia z z suppositoria si clis
teria sustinere non posset
Cura singultu ex mordicatione
apte rem calida est ut bibat
aqua calida dem sumat
oleu amigdal aut sumat
de butiro recenti paulatim
z tuc si sedetur bom z si non
admistrat/ ei vomitu dando
i potu post comestionem syrupu
acetosum cu aqua cala et
exomat cu multones z bul=
lian in aqua se. aneti z at=
triplicis z se lactu z scariole
cu aqua/ detur syru9 aceto=
sus multones z exomat posse
sepe Comedat sorbiciones
de auena z farina ordei z
farri z bibat vinu degnatis
cu aqua calida aut aquam
ribes ul berberis seu ordei
Et si esset debilis comedat
sorbiciones de pullis z carni=
bz decoctis cu cucurbitis uel
endiuijs seu lactu ul portul
Ponat sup os stoi empl'm
qd fit ex cera z olo ros mixt
z aliquantulo aceti Cap CL.
De inflacione ul ventositate q
fit in stomacho seu ventre
Fit aut hec egritudo aut
ex ventositate generata p viam
indigestionis z hoc aut pp multi
tudine cibi aut pp eius malitia

qua sit fri uiscosi aut gna=
ta ꝓpter fumu͂ elleuatu͂ a
calitate acculi uel naturali
agente in rem calida ꝛ fumo
sam uelud i aleu ꝛ tepas
Signa i͂flacionis ꝛ ventosit
ꝓpter rem friā sunt g͂mocō
ꝛ rugitꝰ que senciunt ꝑ͂ cibi
digestionem i late͂ sinistro ꝓpter
splenem ꝛ cu͂ ꝑmitur supra
splene͂ ul͂ intestina a͂ sto͂m
auditur rugitꝰ ꝛ emittit per
inferiora ventositas hora la
ꝛ ocl ꝑ os uirtꝰ ꝛ ꝑua g͂mes=
tio ꝛ rara confert Signa i͂=
flacōis calitatis rerū assup=
tas ꝛ ex calite agente sunt
qđ multitudo g͂mestiōis cum
diuicie cibi ꝯfert ꝛ ex eruc=
tuacō senti͂ fumosā calida
acuta ꝛ appit in lingua ꝛ pa=
lato vestigia calitatis ut est
ingredo cu͂ aspite uel aspitas
absq͂ ingrente ꝛ inspissacio
saliue cu͂ albedine absq͂
uiscositate Cura inflacōis uel
ventositatis g͂nate ꝑ ruinā i=
digestiōis est masticare et
deglutire cinnim cu͂ thure
ꝛ euitare cibos ꝛ herbas
frās ꝛ uiscosas ꝛ inflatiuas
ꝛ abstineat a multa g͂mestio=
ne ꝛ a comestione sup g͂mes=
tionem ꝛ ab aqua fria ꝛ potu
superfluo Vtat dyacimino
hora digestiōis ꝛ post g͂mestio=
nem aut dyaton piperon
cu͂ melle ꝛ iuco ul͂ dyazz
aut dyagalange Comedat
sepe alenu͂ coctu͂ amoos
amomu͂ feni͂ carui sit lauꝰ
sine uetrem panis vetosites
paru͂ comedat ꝛ sepiꝰ ingref
ꝛ multu͂ laboret quiescat
parꝰ ꝛ fatige͂ ꝛ ieiunet plꝰ

solito ꝛ comedat bona ciba=
ria ꝛ digestibilia sicut sūt carnes
edi ꝛ castrati ꝛ arietis anima=
lis ꝛ carnes pullorum ꝛ uola=
tiliu͂ degencium i arboribꝰ ꝛ
in pratis ꝛ non i aquis cōdi=
tas cu͂ pipe longo ꝛ pipe
ꝛ croco ꝛ aliqn͂ assatas ꝛ aliꝗn
elixatas conditas cu͂ feni ꝛ
pete ꝛ cu͂ eisdem carnibus
elixatis Comedat synapim
ꝛ erucā ꝛ condimentū qđ fit
de aliis coctis ꝛ vitellis ouorum
ꝛ pipe ꝛ ~~condimentu͂~~ aqua
cinnimi Bibat vinu͂ album
odoriferu͂ calidū actu hijeme
estate uō friu͂ Cura inflacōis
contingētis ex fumo eleuato
a re calida aut ꝓpter calitatem
est ut comedat cibaria g͂ssa
ꝛ frigida resistencia acuitati
calitatis ꝛ fumositati eleuate a
re calida acuta ꝛ ut abstineat
a rebꝰ calidis ꝛ spālit acutis
ꝛ vino puro acuto Oz bonu͂
est ut hic panis sumat vinū
debile ꝛ agrestum ꝛ qđ multu͂
quiescat ꝛ paru͂ laboret
ul͂ fatiget ꝯtinua acui=
tas sue calitatis cu͂ vino deg=
natis ꝛ aqua frida mixtis
ꝛ ozizacara ꝛ aqua frida
mixtis ꝛ simplicis sto ieiuno

Cam̄ Cbi de diminucōne ꝛ
destrucōne appetitus

Iste modꝰ eg͂ritudīs aut fit
ꝓpter maliciam g͂ionis oris
stomachi cale ul͂ fride
aut ex aliquo humore cali=
do ul͂ frido qui i ore stomachi
g͂tinetur ul͂ currit aut
ex lesione n͂uu venientis a ce=
rebro ad os stomachi ꝛ fit cu͂ epar
non trahit a stomacho rem
plurimā Signa diminucōnis

et destructio appetitus propter
ꝯonem calidam sunt sitis et eruc-
tuacio fumosa et fetida et infla-
cio sensibilis oris stomachi et eius ama-
ritudo et confecticia ex potu
frigido et siccitas lingue Sig-
na diminucionis appetitus propter fri-
giditatem sunt eructuacio ace-
tosa et sensibilis frigiditas in
ore stomachi et abominacio et levi-
tas et utilitas ex potu calido
et viscositas et levitas apparens
in lingua et quod nullo modo siti
patitur Signa eius qui fit
ex materia calida sunt mordicacio
oris stomachi et nausea et sitis
cum multa amaritudine et quod
aliquando evomit aliquid in mo-
dum croci vel in modum vitelli
ovorum Signa diminucionis appe-
titus ex materia frigida vel visco-
sa sunt nausea que cotidie est
ad istas duas materias et vomitus
cum repletione cibi iam desiderati
et habundancia humiditatis cum saliva
in ore et eructuacio acetosa
mala Signa eius qui fit
ex egritudine membri vicinis ex cerebro
ad os stomachi sunt quod paciens
non invenit propter micas(?) et cibos
acutos sensibiles aut plurimum
sensibiles et non accidit ei nausea
et vomitus Signa destructionis
appetitus eo quod epar non tra-
hit a stomacho rem plurimam(?) sunt
egestio alba vel viridis et quod corpus
consumitur extenuatur et quod ego
est plurime appetitus quod albus et
fluide sicce(?) Sciendum hic quod
quod destructio appetitus in cronicis
egritudinibus est magna significatio
et fortior et magis maligna
qui remmit rem desideratam
cum penitus contra eo et hoc tot
Haly(?) libro tertio capitulo de destructione

appetitus et cum hoc in ipsis egritudinibus
longis et cronicis mortem significat
sed plurimum et retro contrarium appa-
rebit Cura destructionis appeti-
tus ex ꝯone calida absque materia
est sumere sepe vinum de gra-
natis aut oxizacara seu agre-
sta vel ribes aut succum de ber-
beris cum aqua frigida estate,
cum aqua calida hyeme seu in
fortibus et robustis acetum et co-
medere lactucam endiviam et portu-
lacam et melones cum aceto et
agresta Et bibe vinum album
multum limphatum et cum hoc omnia
sua cibaria condiantur cum aceto
et agresta sive sint carnes
aut aliquid aliud Vita quiete et
non motu et ante comestionem et
post / nam ista sufficiunt in isto
casu cum materia non est presens vel
potens Cura diminucionis appetitus
propter ꝯonem frigidam absque materia
est ut sumat omni die stomacho ie-
iuno et sero cum vadit dormi-
tum dyacominipipeon aut dya-
galange minus vel dyaciminum seu
electuarium de cardamomo et come-
dat carnes assatas in veru
vel sint primas conditas cum
pipere et pipere longo et croco
et bibat vinum odoriferum cla-
rum optimum et boni saporis ver-
tatur infirmus motu ante
comestionem ita quod corpus cale-
fiat et laboret multum et non
dormiat in die proposse de-
ambulet per loca viridia Cu-
ra eius qui debilitatur propter
penuriam materie calide est eadem
in omnibus cum ea que fit propter
caliditatem tamen / preter quod in isto casu
requiritur mundificacio materie cum
medicina aut per vomitum aut per
secessum alteratione et digestione
precedente Digestio fit cum oxizacara

uel sirup(us) acetosus q(ui) co(m)ponit(ur)
uel cu(m) melle ros(arum) colato et
aqua decoc(tionis) se(minis) lactuc(e) (et) endi(vie)
facta alteratio(n)e (et) digestio(n)e purge-
t(ur) cu(m) aqua decoc(tionis) tamarin-
dorum mane (et) prunorum aut
cu(m) decoc(tione) que sic fit ℞ ter-
bar ʒ ij tantur (et) puluerizen(tur)
(et) distemperent(ur) cu(m) ℥ iiij aque
feruentis decoc(tionis) prunorum (et) tama-
rindorum (et) detur an(te) diem aut
fiat vomitus cu(m) aqua calida
aque decoc(tionis) se(minis) atriplicis (et) a-
neti (et) sirupo composito (et) ace-
toso Et in dieta (et) alteratione
fiat ut dictum est in cura com-
plexionis calide absque materia Fiat etiam
emplastrum sup(er) os stomachi tale ℞
mastic ʒ iij cere ℥ s(emis) olei ros(arum)
℥ ij dissoluat(ur) simul (et) ponat(ur)
sup(er) peciam (et) hyeme fiat ut aspergat(ur)
cu(m) aceto (et) ponat(ur) sup(er) stomachum (et) si
posset cu(m) esse aliqui pomi mira
(et) esset multum utile Hoc em-
plastrum in isto casu multum con-
fert (et) excitat appetitum Cura
debilitatis appetitus ex presen-
cia materie frigide in stoma-
cho uel in ore eius est ut
dissoluat(ur) materia aut altere(tur)
cu(m) oximelle composito uel oxi-
melle squillitico mixto cum
mblo eius de aqua cal(id)a fac-
ta alteratio(n)e uel digestio(n)e purge(tur)
cu(m) pillulis fetidis aut cu(m) decoc(tione)
que sic fit ℞ mirabolanorum kebu-
lorum ℥ j (et) s(emis) emblicorum ℥ s(emis) pis-
ten(tur) (et) bulliant in lb. j aque
donec consumpta sit medietas
coletur (et) in colatura illa ad-
dant(ur) ℥ j uel iij zucari (et) iterum
bulliant (et) colet(ur) (et) detur
an(te) diem In dieta (et) potu pro-
cedat medicus ut dictum est in
cura vicositatis absque ma-

(et) etiam in motu (et) labore (et) vigi-
liis ut dictum est illic Sup(er)
os stomachi ponatur emplastrum ta-
le ℞ mirre bdellii mastic
an(a) ʒ ij tantur (et) puluerizent(ur)
(et) dissoluatur in cazola cum
℥ ij olei de mastice uel ℥
ij olei de spica (et) ℥ s(emis) cere
ponatur sup(er) peciam (et) asper-
gat(ur) cu(m) aceto cu(m) fuit firm(um)
(et) ponat(ur) sup(er) os stomachi Cura
eius qui sit propter egritudinem
vementem acebro ad os stomachi
est ut conforte(tur) caput cum
rebus odoriferis sicut est dya-
muscus (et) electuarium de ambra (et)
dyamargariton cum musco (et)
abluat(ur) caput sepe cu(m) aqua
decoc(tionis) absinthii (et) saturee
(et) melliloti (et) ros(arum) (et) ciperi odo-
ret contin(u)e pira(?) mixta cum
musco (et) laudano Comedat
carnes assatas (et) bibat vin(um)
ru(beum) stipticum limphatum Super
os stomachi ponat(ur) continue emplastrum
factum in cura debilitatis appetitus
propter puacom mense Cura
debilitatis appetitus qui fit quando epar
non trahit rem plenam a stomacho
est confortare epar cu(m) odorife-
ro vino veteri (et) cibaria calida
ut sunt carnes assate (et) elixa-
te condite cu(m) rebus aperientibus
(et) calefacientibus sic cu(m) puluere
qui sic fit ℞ cinamomi ʒ ij
piperis lon(gi) cipi cappari car-
damomi galange gar(iofili) an(a) ʒ
ij croci ʒ s(emis) fiat puluis Su-
per epar ponatur emplastrum
quod sic fit ℞ sandali rubei
℥ j cipi cappari cori ros(arum)
ru(bearum) an(a) ʒ s(emis) olei de mastice
(et) olei ros(arum) an(a) ℥ ij aceti
℥ s(emis) farine ordei quod sufficiat
ad inspissandum puluerizata

z cribata insistat simul Su-
mat dyacardamomum mane
z sero z bibat post illud aq
vini boni odoriferi calidi
in hyeme z sic in estate Su-
mat sepe de tyriaca stoma-
cho iemino cu vino calido,
aperientur vie epatis cu aq
decoc. ren. z ameos z anisi
cipi an. ʒ. i. s. pistant z bulli-
ant in ij. lb. de aqua donec
ad vnam redeat, colet z in
colatura illa ponat ʒ. viij
vel v zuccari z bulliantur leni-
ter a tulia z item colet datur
de isto omni die mane in ier-
no ʒ. i. s. z cu vino albo vel
cu aqua decoc. cipi hoc enim
aperit opilaciones epatis z sple-
nis z confortat epar in sua
actione z in omnibus suis utilibus

Ca. Cvij de appetitu canino

Nominat hec egritudo ap-
petitus caninus nomine
denominato a canibus qui
desiderat comedere multum
z diuersum cu fame absque sa-
cietate Fit aut ex multitudine
cole nigre que effundit ad os
stomachi aut fit ex frigore
stomachi aut propter vehemenciam
laboris conuenientis homini propter
ambulacionem seu propter rem co-
similem aut propter vehemen-
ciam raritatis corporis et
membrorum seu propter consumpcionem
resolutionis aut propter euacua-
cionis Signa appetitus canini
contingentis ex multitudine cole
nigre fluentis ad os stoma-
chi sunt quod est cum multitudine
comestionis multitudo egestionis
z contingit mordicacio vehemens
in stomacho z ore eius si infirmus non
comedit z non tollerat quod
comedat z fit debilitas et
defectio si tardet cibus comes-
tio multum Signa appetitus
canini ex frigore stomachi
sunt quod egestio non est in
quantitatem assumptorum sed plus
satis z quod aliquando fit singultus
cu hoc z infirmus est absque
siti z in stomacho z in intestinis in-
flaciones sensibiles senti Signa
appetitus canini propter vehemen-
ciam laboris z deambulacionis
sunt famees intensa post la-
borem z sincopis z sudor mul-
tus z anxietas cu siti Signa
appetitus canini propter vehe-
menciam raritatis seu propter consu-
mcionis resolutionis aut eua-
cuacionis sunt ancessio ~~euacu~~
euacuacionum z infirmitatum z exercita-
cionum z quod comestio non bene
sedat famem vel vacuitas et
vacuitas membrorum indigencium
continua attracionem nutrimenti
ab epate z stomacho Et hec signa
non habent locum in isto casu
quando virtus membrorum est debilis
z prostrata Cura appetitus
canini ex multitudine cole ni-
gre currentis ad os est ut
disponat materia illa cum
oximelle composito z aqua
decoc. primorum sene z epithi-
mi ad vomitum vel secessum
preparata materia per aliquos dies
purget cu pillulis fetidis vel
pillulis ad melius dictis capitulo
de melia vel decoc. dicta illic
vel fiat vomitus cu aliquo
vomitiuo dicto supius in quo
ponatur sene z epithimum Co-
dat carnes pingues elixa-
tas z coctas cum lactu et
spinachiis z borragine Biba
vinum dulce z bonum z subti-
le z repleat stomachus ex vino

plus q̄ ex cibo fiat flōmia
ex vena splenis si fistudo fu-
erit carnosa vl pinguis alr
non / et illa vena est in manu
dextra int' anulare et auri
cularem digitū posset s' cau-
tiū si ista non conferret et sic
hoc almansor dixit super-
ta° isto si ego meo tpe tale
cautiū non feci nec ex opim-
tu in hoc me rusticauit Cu-
ra tamen ex frigore sz sit cu
mā siue absq̄ mā est eade
cū cura dicta in isto frido su-
pis sz i isto cau oz ut i firmg
conforteturr et assiduet curas
Cura appetitus augmētati ul-
tra que ꝯuenit ꝓpt vehem
ciam laboris et deambulaċois
est ut comedat aquā vl ius
carnium cū spēbz condientibz
odoriferis Et sumat i potu vi
nū odoriferum in quo sit ali
quid aque et phibeat a sompno
dein ingrediatur balneū et postq
quiescat ut dicit ypo pti
la i motione corporis cū repit
quis dolere regnieste stati
remediū est Cura tamen ex
raritate corporis aut ꝓpt exernes
resolutiās seu ernōes est
sessio in aqua fria aut i locis
fridis Et iunge totū corpg
cū oleo mirtino et cera aut
cū oleo de mastice et aqua ros
seu cū oleo ros et sandalio
cera et sint cibi eius grossi hu
midi viscosi tarde ꝑendes
sint cibaria condita cū suach
agresta et vino de granatis
et sicut sunt carnes vacce
et arietis et coma porcellos
et sunt sicut cor et par et stōg
et intora animalū et caseus
recens et panis azimus et pul-
tes de farina frumti sz co-
quātur in aqua simplici siue
i iuribz carnium et pigs roche

et ciā cibaria de frumēto coc
to i iuribz carnium sunt uti-
lia i isto casu / Capm̄ Cbiij
de bolismo et est fames
vehemens membri cū destru
ctione appetitus et actionis stōi

SCiās q̄ bolismus est
fames magna et eius
intencio est fames que
accit ex sacietate stōi et me
bra i isto sint famelica val-
de et indigencia nutrimēto
sz cū stomachus respuit oēz
cibum et vene sunt vacuite
et ꝓuenit ex hac cā similis
ꝑ̄ malignus Et ꝯtingit i
ista egrītudine aliqn̄ q̄ appe
titus tamen vl uolūtas mag-
na comedendi antecedit eam
et aliqn̄ no Vnde siue antece-
dat siue non hec egrītudo e
pricipalit' fames membros
et pauptas nutrimēti ꝓueni
ens ex oppilatione venas cū
destructione appetitus stōi et
actione Fit aut ex fritate
aeris accidente i membris q̄
mortifficat omnem virtute stōi
et exprimit matiam venarum
et membros ad stōm et replet
ipm et p viam ista inducit
et excitacōm et pauptate in
membris vn membra remanēt
famelica et stōus fit repletus
et destruit appetitus cū actione
in ipo Fit et ex tali dissol-
uerit matiam mebros et ve-
nas ut aduenit i febribz
et laboratoribz Vn cū humores
dissoluunt p membra currunt
ad stōm et replent ipm et destru-
unt actionem et appetitū in
stō et talis destrucāo appetitus
et actiās cū sunt i stoma-
cho cū pauptate mebros
et oppilatione venas appellā
bolismus siue fames magna
mebros et opinio ista fames

antecedat alii. Si in principio appe-
titus caninus stomachi tunc finaliter
destruitur ille appetitus stomachi ex
materia currente et replente
ipsum stomachum et fames membrorum
cum inanitione remanet et tunc
vere appellatur bolismus. Unde
bolismus vere est fames mem-
brorum cum destructione appetitus
in stomacho et attractionis. Et per hoc
apparet differentia manifesta inter
appetitum caninum et bolismum.
Nam in appetitu canino virtus
appetitiva et attractiva stomachi
remanent in sua natura. In
bolismo ille ambe virtutes
destruuntur et mortificantur fina-
liter et fames membrorum rema-
net cum inanitione venarum. Sig-
na bolismi tota sunt antecessio
frigiditatis aeris et specialiter cum aquo-
sitate in itinere magna in toto vel in
parte corporis sustinuit frigus
et post istud habuit come-
dendi desiderium et cum in brevi
amisit et exsiccatio membrorum
et debilitas et sincopis aliquando
et lassatio et arefactio propter labo-
rem hora vel tempore calido aut
arefactio membrorum propter dissolu-
tionem et evacuationem ut sit ipse
magis et longi laboris et etiam
sacietas et destructio actionis
cum arefactione membrorum et corrupta
exsiccatione et destructione ap-
petitus finaliter. Si autem bolis-
mus contingat ex frigiditate aeris et
materia in ore stomachi frigida fue-
rit talia signa apparebunt
ut fastidium et sacietas et ven-
tositas inflatio et viscositas et ructus
eius acetositas sive insipidus erit
et saliva trahet ad insipiditatem
aut ad acetositatem et cum hoc fri-
gus sustinuit in stomacho et in omnibus
membris et color corporis totus
pallidus aut terreus videbitur

et etiam urina ad albedinem et ad
palliditatem trahet et pulsus eius
erit debilis parvus et frequens et
eius egestio videtur mollis visco-
sa alba et aliquando dura eo quod ni-
chil comedit et propter hoc evacuatur
multotiens. Si autem bolismus propter
dissolutionem et laborem hora vel
tempore calido evenit et fuit in ore
stomachi vel in compositione eius
colera aut humor de genere ca-
lido talia apparebunt signa
scilicet quod habebit amaritudinem oris
et ardorem cum exsiccatione
lingue et eius asperitate et sen-
tiet caliditatem in stomacho et omnibus
membris et eius saliva erit ama-
ra aut amara cum acetositate
et urina eius erit subtilis cum
citrinitate et ruffedine et eius pul-
sus velox parvus spissus et durus.
Et eius egestio sicca cum citri-
nitate vel nigredine multotiens
apparet et eius interius fumosum et ca-
lidum sensibiliter erit et color
corporis trahet ad citrinitatem.
Cura bolismi ex frigiditate exorto-
ri cum presentia materie frigide
in stomacho et ore eius est ut sumat
oximel compositum aut oxi-
mel squilliticum bis in die cum
aqua decoctionis ... aut cum aqua
decoctionis galange. Et ungatur
stomachus omni die ante pran-
dium et cenam cum oleo de mas-
tice et de spica nardi et cum eo
ponatur aliquid aceti. Sit
semper hic calidus cum unctio fit.
Si autem iuncture et nodi sen-
tirent aliquam lassitudinem
ungantur loca illa cum oleo
rosarum calido non fricando sed ta-
gendo loca nodorum leniter
et suaviter. Comedat sepe electuarium
de musco et ambra et dyaton-
piperon. Purgetur per vomitum
aut per inferiora cum pillulis

fetidis seu cum decoctione facta ex mi-
rabolanis kebulis et indis et emblicis
et hec est melior purgatio quia re-
movet materiam a stomacho et supplicat(?)
appetitum. Condiant cibaria
cum speciebus odoriferis et bonis mix-
tis cum aceto et agresta et vi-
tellis ovorum et sint assata
ut plurimum vel frixa. Bibat vi-
num rubeum odoriferum clarum
in quo sit aqua stipticis(?) et parum
bibat et ipsum absque aqua. Sumat(?)
Balneet sepe in aqua decoctionis
absinthii mellilloti et floris
camomille. Sumat de tyriaca aliquando
et specialiter post purgationem cum vino
dicto sepe hyeme calido estate
frigido. Cura bolisimi propter dis-
solutionem et laborem hora et
tempore calido cum punctura(?) in ea(?) ante
in stomacho et ore eius est ut mem-
bra roborent et confortent cum aqua
rosarum vel aqua frigida. Et ungatur
stomachus et totum corpus cum oleo
de mirtis et oleo rosarum mixtis
et in ore omnium membrorum. Et sumat
sepe vinum de granatis vel oxi-
zacaram vel agresta cum aqua
frigida estate et calida hyeme.
Purget cum mirabolanis citri-
nis et emblicis et reubarbaro. Ista
corrigunt os stomachi et purgant
coleram et removent materiam calidam
a stomacho et ore eius et confortant ap-
petitum aut purificet cum reubarbaro(?)
et tamarindis dissolutis in aqua
decoctionis prunorum. Bibat vinum cla-
rum odoriferum bene lympha-
tum vel vinum de granatis cum
aqua frigida. Comedat carnes
elixatas conditas cum agresta
vel sumac aut berberis seu
cum agresta seu aceto. Confor-
tentur etiam cibaria sua cum spe-
ciebus odoriferis et rebus acetosis gra-
tis. Vitetur(?) sepe elevarum(?) de

mixtis et ambra et post illud
bibat vinum de granatis aut
agrestam mixtam cum aqua
frigida. Balneet in frigi(?)
in aqua decoctionis rosarum et mirtillorum
et endivie et post balneum
ungatur stomachus et totum corpus cum
oleo de mirtis et oleo rosarum mix-
tis in quibus sit aliquid aceti.

Capitulum CIV(?) de malacia ap-petitu et est appetitus comedendi carbones et lutum et gipsum et similia

Talis appetitus aut fit
in pregnante aut in aliis
hominibus viris et mulieribus.
In pregnante semper fit ex ma-
teria menstruali redundante ad os
stomachi. Et appetitus augetur et illa
materia cum sit multiformis et
diversarum naturarum et sit grosse nature
et melius(?) secundum plurimum diversitate(?)
et variis modis incidit et tur-
bat locum appetitus. In ali-
is vero viris et mulieribus accidit
cum menstrua retinentur vel re-
dundant ad os stomachi et ad ipsum
stomachum aut cum epar et splen
oppilantur et redundat humor
melancolicus ad locum appetitus aut
quia mali et diversi humores
melancolici vel adusti in stomacho ex
malis cibariis generantur aut per
qualitatem extraneam hu-
midos(?) qui sunt in venis et contra
venas per corruptionem ad ma-
teriam melancolicam vel acetosam acutam
convertuntur ut apparet in quartanis
et flaticis(?) de flate(?) acetosa et
salsa et cum illa materia mala
diversa in colore et substantia et
sapore ad stomachum redundat pa-
tiens vina vel carnes(?) infestat(?)
et corrumpit locum appetitus et
os stomachi ipsum eius mala natura(?)

z q one. Signa istius infirmitatis
sup tas cotrahitur z visitat
eos mo appetendi diu'sa z ea
que sunt male rie, ut sunt
res fetide z horribiles et
que adiuvant inmenta
cetia quti ad corpus huanu
ut sunt carbones gipsum z
lapides. Cura appetitus ma-
li z corrupti i pgnate est
ut comedat sepe dyacinto
cu specibus non laxativus ut
electuariu de cardamo aut dya-
galange vini. Et comedat
de carnibus edi z gallinaru
z pullos pdicu z similiu et
comedat aliquis de cerebello
z arietis assatis z elixatis et
evomat quibusda horis post
comestionem vomitu levem et
comedat de cepis z de allio
z synapi an vomitu post
comestionem paru aliquis tamen
Et hora vomitus bibat de
aqua cala tepida cu syrupo
acetoso z inducat vomitum
posse leviter put possibile fue-
rit. Ungat os stomaci continue
cu oleo de mastice z oleo de
spica mixtis z addat eis a-
liquid aceti. Bibat vinu o-
doriferu claru purum z aliis
propter debilitatem capitis potat
aliquid de aqua z maxime si
mulier fuit p natura debilis
capitis. Cura corruptionis
appetitus i mulieribus no pg-
nantibus z i viris talis est
sumat semp sto ieiuno i
i z s oximellis squilliticu
aut oximellis compositi cu
aqua decoctionis cipi vel carda-
moni q melius est. Ungatur
stomachus z os eius contine cu oleo
de mastice z oleo de spica
mixtis z addat eis aliquid
fiat vomitus cu oximelle z aqua
decoctionis synapis sepe se atplicet
aneti z cepius z radicu rapha-
ni acuti vel fortis. Comedat
cepas post comestionem z an
vomitum z allia z radices ra-
phani acuti post vomitu su-
mat i potu aqua i frixorio
a locco. Et post istud omni mane
sumat de electuario q sic fit
Recipe rosate novelle ℥ i, lima-
ture acum ablute cu vino et
aceto ℥ s. misceant ad modu
mellis recipiat i mane. Et bibe-
aliquid bonum vini post illud
aut sumat electuariu de car-
damo, vel electuariu de musco aut
de ambra. Bibat bonu vinu
z odoriferu z claru z cibaria
delicata s. carnes castrati z
arietis z edi z pullos z capo-
ni pdicu z fasianos. Acti-
ge appetitus z sopiat cu cor-
rosione ossium pullorum co-
lumbas assatos z carne sali-
ta sicca parata sta cu amcos
z spodio z muccus z cardamos
minori z maiori. Hec enim sedat
oia que diximus. Vta dyaca-
bis aut semel in ebdomada
sto ieiuno cu vino calido z c.

Capitulum centesimum decimum
de vehementia sitis

Multitudo sitis z eius vehemen-
cia quandoque fit propter caliditatem
stomaci z propter ores cu materia
z absque materia z fit quandoque cali-
tas illa cu i flacone. Sed ita q
quida eoru no cessant bibere
z no saciat donec moriunt
in proximo. Sit z ex potu vi-
ni acuti z fortissimi z ex potu
aquas calidarum p natura
z salsarum z ista p nimia sitim
dicitur z nil sicut multo no, sed

fit per exhibitionem medicinas la-
xativas et propter menas siccas et
cibos salitos faciectos fit in
potationem aut propter paucitatem
potus respectu cibi sumpti ali-
quando contingit ex cibis uiscosis
et piscibus salitis propter et humoribus
salsis quos natura desiderat
expellere abluendo Et fit
per viam indigestionis Unde cum natura
non digerit cibum aut vult
dissoluere materiam uiscosam
ab ore stomachi calefit illa materia
vel cibus indigestibilis et calefacit
cum fumo indigestionis os stomachi
et creat sitim Et fit ex caliditate
alterius membri ut in dyabeta id est
qui hoc continue mingit excitatur
epar et postea stomachus et sic fit
sitis Et fit propter opilationem vi-
arum stomachi et epatis ut in y-
dropisi et fit multotiens propter
caliditatem pulmonis et spiritualium
Et propter siccitatem intestinorum
cum calefiunt et excitantur attrahunt
humiditatem a fundo stomachi et stomachus ab
ore eius et sic fit sitis Signa sitis
propter caliditatem absque materia
et cum materia salsa vel acuta
uitrosa dulci impedienti per
suam ebullitionem sunt amaritudo
et salsedo et acuitas sine dul-
cedo que sentitur in ore stomachi et
quod urina est rubea vel russa
ficta et quod saliua habet spissitu-
dinem cum puritate ampullas
et quod post potum frigidum sedatur
et non cito redit et si sibi fuit
ce erunt signa magis materia
Signa sitis que fit ex potu
vini vel aquatu calidis per-
nationem aut salsas sunt ex rebus
ipsis materia et non indiget
habere species sitis aliqua significationibus
nisi ut res ipse sunt note eius
Sitis non quod fit propter medicinas

laxatiuas que menas siccas
aut propter cibos salitos seu
propter paucitatem potus respectu
cibi sumpti non indiget alia
significatione nisi ut habeat de
rebus ipsis notitiam Signa sitis
que fit ex comestione piscium
et ciborum uiscosorum qui non di-
gerunt sunt eadem cum signis
sitis que fit propter humores
salsos quos natura vult expel-
lere desiderat abluendo sunt
grauitas post comestionem illorum
ciborum et anxietas et eructuatio
acetosa et fumosa que non
extinguitur et fit augmentum
hora digestionis et quod potus per
aliquod tempus sumptus augmen-
tat calor et ardor vehemens
cum punctura et acuitate addit
in ea sitim et si cum hoc in ore
stomachi fuerit humores salsi erit
sputum ut saliua salsa multum
et potus dulcis sumptus augmentat
calor et ardor vehemens cum
punctura et acuitate sentitur in ore
stomachi ex potu aceti mixti cum
aqua frigida manifesta sentit
alleuiationem Signa eius quod fit
ex indigestione sunt eructuationes
fumose et grauitas et obtenebra-
tio oculorum et inertia et sompnus cum
malis et prauis ymaginationibus
et urina eius cruda apparet et
hora ebullitionis cibi in stomacho fit
hanelitus spissus et pulsus debilis
et frequens et sentit infirmus in-
flationem et commotionem et ventositatem
multa hora qua cibus consue-
uit digeri Signa sitis propter
dyabetem sunt nota ex cognitione
speciei dyabetis que est egritu-
dinem renum veniens ex calidate cum
siccitate renes et ipsa dispositio renum
calida trahit humiditatem ab ore
et epar propter siccitatem inductam
in ipso ex causa dicta trahit

mediatibus mesaraicis a stomacho fe-
do et fumus ab ore eiusdem stomachi
et sit sitis per istum modum et valde
excellentissima signum huius sitis
est multiplicatio urine indiges-
te in modo et quantitate ymmo multo-
tiens sicut bibit propter causas nar-
ratas ita mingit Sitis sitis propter
opilationem similiter duriciem sple-
nis et epatis que apparet ex tactu
locorum sub quibus sunt illa membra
et quia egestio apparet aliquando alba
sicut egestio ethicorum et urina sub-
tilis aliquando et spissa aliquando
et citrinitas faciei et ultra nectis
amarus et colica aliquando et infla-
tio stomachi et intestinorum et maxime
post comestionem Sitis que sit
ex caliditate pulmonis signa sunt
inflamatio vel caliditas quam sentit
in locis spiritualium et quia ex motu
debili vel forti augmentatur
et potus aque vel rei alterius non
sedat eam sed aer frigidus vel
aer qui est in superficie aque
frigide cum attrahitur, eam alle-
viat plus quam potus rei liquide
et sit in isto casu hanelitus fre-
quens et cum quadam exsufflatione
calida Si autem sitis fuit propter
caliditatem vel egritudinem gala-
intestinorum, signa sunt egestio spissa
et nigra et dolor apparens
quem sentit in intestinis et
elevatio ventris inferiorum mem-
brorum post potum manifeste et
si egerit liquidum aliquando multum
illa egestio urit Lactas anum Si-
tis propter caliditatem cum materia
acuta vel salsa vel nitrosa
seu dulci impediente per eius
digestionem ad acuitatem, aut absi-
ntia est ut sumat omni mane
in ortu solis et omni sero ante
cenam ʒ.j.ʒ.s. sirupi acetosi
vel oxisaccare vel acetositatis
citri aut arancij cum ʒ.iiij

vel vj aque decoctionis prinorum et
endivie aut lactucarum seu aco-
tee seu seminum earum si herbe
non reperientur aut cum aqua
decoctionis acetositatis citri vel a-
rancij que melior est in isto
casu et specialiter si ibi materia pro-
fuit cum dispositione Comedat
omnia sua cibaria condita cum
aceto vel agresta aut vino
degranatis aut cum succo berberis
Cibaria sua sint ex carnibus
et fiant etiam ex farina ordei
Comedat lactucam portulacam cucur-
melones citrollos et endivias
et scariolas cum aceto et agres-
ta, cancros cum aceto sume-
re debet persica et pruna
acetosa et poma eiusdem saporis
convenientia sunt et utilia talibus
Bibat vinum album in quo tan-
tum sit de aqua quantum de vino
et aliquid aceti seu agreste pur-
getur materia si ibi fuit cum
aliquo vomitu levi vel forti
dicto superius aut cum decoctione
que sic fit Recipe reubar. ʒ.ij. pul-
verisetur et conbetur et insteca-
tur ʒ.ij. syrupi ros. ʒ.j. ʒ.iiij aq
endivie vel lactucam et detur ante
cibum posset hec decoctio co-
lari in delicatis Cura sitis que
fit ex potu vini vel aquarum
calidarum per naturam est ut sepe
sumat oxizaccara vel vinum
degranatis aut syrupum de pa-
pavere vel de nenuffare seu
de mirtis mixtis cum aqua vete-
veri frigoris Et comedat
lactucam vel scariolas et portul.
cum aceto aut cucurbitas vel me-
lones et bibat ut dictum est Cu-
ra sitis que fit propter mendositatem
cibos aut propter cibos salsos
non indiget nisi emendatione
dispositionis que emendat perfecte
cum oxizaccara vel syrup. ros

ul' viol' cu recipiunt cu aqua
endivie ul' scariole seu lactu
ul' berberis Ungat stomachus et os
omni die bis cum oleo ros' misce
to cu aceto. Posset commode po-
ni in balneo tepido tali sitiens
quamvis balneum sitim inducat
multotiens. Nam quia trahit ultra
terminum omnes partes lavative ad
exteriora sitim habet viam cu po-
tibus predictis hanc sitim ex istis
causis removent suaviter et bene
Libetur et potetur ut dictum
est supra Scias quod in siti que
sit propter comestionem rerum salsarum
aut propter paucitatem potus respec-
tu cibi assumpti concedit potus
boni vini limphati aut non
limphati si virtus digestiva
debilis sit et stomachus frigidus et si
cu hoc cibaria prefuerit grossa
et tarde digestibilia tunc vinum purum
melius est satis quam limphatum
Cura sitis ex comestione pisci-
um et ciborum viscosorum est ut
dormiat ul' comedat de e-
lectuariis calidis ut est dia-
galange et diazinziber uel
diacimimu uel diacitonite
et cu eis bibat in hyeme vinum
odoriferum calidum in estate fri-
gidum et in sequenti mensa parum come-
dat et bona cibaria et digesti-
bilia et comedat de electuariis
et bibat vinum clarum Cura sitis
si fuit ex humoribus salsis cu-
retur cu syrupus acetosus compositus
ul' oximelle sumpto cu aqua
decoctionis endivie ul' lactu seu ber-
beris aut cicoree ul' acetose
seu removeat cu syrupo de
limone acetoso et aquis dic-
tis abstineat ab acutis salsis
et bibat vinum limphatum Pur-
get cu vomitu qui sic fit ex
oximellis compositi uncia iiii uel
iii et decoctione pro cum omnestum cu ...

is aque decoctionis seminis et se-
attriplicis aneti rapaz et radi-
cu raphani et raparum Vel pur-
get cu pillulis stomaticis alkin-
di aut cu decoctione facta cum
de melia que fit ex mirobo-
lanis indis Sitis ex indigestione
datur ab ipso in amphorismo particula
ubi dicit quibuscumque est desi-
derium nocte bibere si super dor-
mierit bonum abstinere a com-
estione in sequenti hora sue comestionis
unde est utile in hoc casu ut re-
tineat Comedat dyacimimu ul'
dyagalange ul' diazinziber seu
dyacardamomum et bibat cu eo
aqua boni vini odoriferi quod
utile est et bonum vinum confert
post in hoc casu pone super
stomachum istius sacculum parum calidum
ul' plumarium et unge ipsum cu
oleo de spica est bonum et am-
plexari iuvene est quod creat
et uobiere uetrem ipsius culcitra
et pone super stomachum catulum lac-
tatem ul' iuvenem quod confert Et
ista omnia reficiant et adiuvant
ad digestionem perficiendam ut scribi-
tur de debilitate digestionis Cura
sitis propter dyabetem aut propter
caliditatem renum est ut confortentur
renes et extinguatur eorum cali-
ditas cu unctione facta ex oleo
ros' et oleo viol' ul' mirtillorum mix-
tis cu aliquantulo aceti et quod
super renes ponatur pecia in succa
in succo solatri ul' semperuive
aut plantaginis Et addatur
in istis succis semper aqua aceti
Bibat sepe iste sitiens syrupum
ros' uel syrupum de mirtillis mix-
tum cu syrupo de papavere uel
de nenufare et cu aqua decoctionis
psillii uel lactuce ul' endivie
seu cicoree ul' plantaginis In
dieta et in aliis medicinis fiat

ut scribet inferius ca^lo de dya
betica. Una cura dyabetice
est cura ystius sitis. Cura sitis
propter opilacionem est ut sepe bi-
bat non hora comestionis
oximel compositum vel squilli-
ticum cum vino albo diuretico
odorifero. Et fit oximel ℥ i
℥ i et vinum ℥ v vel vi qualibet
hora potacionis. Vel sumat
pro eo oximel cum aqua decoc-
tionis endivie et ticoree aut su-
mat de sirupo qui sic fit.
Rx agretose ʒ i ticoree lac-
tucarum sed endivie et sed portu-
lace scariole an. ℥ i sepi ℥ i sereb
℥ vi nenufaris spic. nardi vel ca-
lami aromatici cardamomi
cappari an. ʒ vi radic. feni
lb. i aceti lb. ii mellis ros.
cum folio lb. ii fiant lb. iiii
sirupi. Hic sirupus opilationem
epatis splenis et mesaraicarum
aperit et sitim removet ex ista
causa et ex omnibus aliis cau-
sis cum materia confert. In tibus
et mediis fiat ut scribet ca^lo
de opilatione epatis et splenis
infra. Cura sitis que fit ex
caliditate pulmonis est ut sepe
hanelet aerem qui est in super-
ficie aque frigidissime aut
lique que est in aquis vase gar-
gariset sepe acetum mixtum
cum aqua frigidissima et cum sirupo
de papavere vel de nenufare.
Ponat super pectus peciam in-
fusam in aqua ros. tum vel in
aqua frigida mixta cum campho-
ra vel sandali aut in succo en-
divie vel lactuce aut ticoree
seu melonis aut cucumeris
aut cucur. Cura sitis ex cali-
tate intestinorum sive propter egritu-
dine calidam intestinorum est
eadem cum cura eorum que fiunt
in locis illius de quibus fiat

mencio infra tamen quemvis est
in speciali ut sepe clisterisetur
si fuerit siccum secundum ventrem cum
clisteri qui sic fit. Rx violarum
endivie lactuce an. ʒ i bul-
liant in aqua et cum lb. i illius
aque et cum ℥ iiii olei de papa-
vere vel de nenufare cum oleo
de cucurbita et ℥ iiii zucari viol.
vel ℥ vi sirupi viol. fiat cliste-
rium aut fiat simpliciter cum aqua me-
lonis vel cucur. et oleo violis
vel de nenufare et aqua psil-
lii quod erit valde bonum. Item
potest fieri cum aqua decoctionis psillii
in qua camphora sit dissolu-
ta et amixta cum oleo de papave-
re vel de nenufare aut de viol.
Bibat sepe sirupum viol. cum
aqua psillii vel sirupum de papavere
cum aqua decoctionis citoniorum vel
berberis. Si esset nimis laxus
secundum ventrem unga stomachus et intes-
tina cum oleo de mirtis vel oleo
de ros. et aqua ros. mixtis cum
sandali et camphora et aliquantulo
aceti vel fiat emplastrum ex ceparum
rebus cum farina ordei vel in-
ferius super stomachum et intestina. Cap.

Cxi de debilitate digestionis et eius
corruptione et cetera

Debilitas digestionis et eius
corruptio fit aut ex fri-
gore eius aut propter humidita-
tem aut ex frigore cum humiditate
aut ex humiditate cum caliditate aut
propter caliditatem cum siccitate aut
ex siccitate cum siccitate aut ex
debilitate corporis stomachi. Et omnia
ista possunt evenire cum materia
et absque materia. Signa debili-
tatis stomachi ex frigore eius sunt
eructuaciones acetosa et levitas
ventris et eius inflacio et multitudo
ventositatis et longitudo more cibi
in stomacho et urina alba vel glauca

et pulsus hora digestionis debilis et spissus et inquietudo vel continue revolucio dilatate in latus cum cibus digeri debet. Signa debilitatis propter humiditatem sunt multitudo sputi insipidi et nausea, multitudo et sitis paucitas et velocitas descensionis cibi absque plurima alteracione sua ideo et urina istius ut plurimum appropinquat karopos et pulsus debilis et mollis. Signa corrupcionis ex frigore cum humiditate sunt illa eadem dicta superius composita et insimul combinata. Signa debilitatis propter humiditatem cum caliditate sunt paucitas appetitus et multitudo salive et nausee et vomitus aliquando et fumacio et sitis et quod eructuat aliquando acetosum aliquando fumosum et fetidum et in eo plurima ventositas sit. Signa corrupcionis digestionis propter caliditatem cum siccitate sunt sitis et fetida et fumosa, calida eructuacio et siccitas oris et palati et corporis extenuacio et dispositio similis ethice et asperitas tocius corporis et arefactio et cutis corrugacio. Signa debilitatis digestionis ex debilitate corporis stomachi sunt quod fit post vomitum plurimum et post purgacionem cum medicinis fortibus aut post fluxum ventris et gravat ipsum cibus superfluus et grossus et in eo paucus cibus et bonus digeritur. Signa debilitatis propter frigiditatem cum siccitate sunt incendium ante comestionem quod comestio sedat aut minuit et replecionis magnitudo et duracio et vomitus acetosus et et eructuacio quod dentibus faciunt frigus vel congelacionem et dolor stomachi ante comestionem propter. Causa est hic quod iste qualitates et digestiones possunt esse cum materia et absque materia. Quoniam enim sunt cum materia omnia dicta prolixiora et intensa et magis manifesta erunt debilia vero cum sunt absque materia. Scire hic oportet quod omnis complexio excedens per se vel cum materia debilitat omnem virtutem et hoc voluit philosophus omnis et Avicenna dicit hoc libro 3o capitulo de destruccione et debilitate appetitus. Cura debilitatis ex frigore stomachi absque materia est ut sumat dyacalamentum vel dyatrionpipereon vel dyacardamomum aut [illegible] et similia. Ungatur stomachus omni die bis cum oleo de spica vel oleo de lilio. Parum hora comestionis sumat de cibo. Bibat parum vinum et bonum et parum, et eius cibaria sint ut plurimum assata vel cocta in pastillo aut in testula condita cum anyso et pipere et croco. Vitella ovorum cum croco et pipere comedat. Comedere potest nuces et ficus siccas et allia cocta et synapi. Si autem ibi sunt materia quod stomachus quia propter ista bona suscipit alleviacionem digeratur et preparetur materia illa frigida cum oximelle vel oximelle squillitico et aqua decoctionis ciperi et piperis longi et melle. Purgetur cum pillulis fetidis vel stomaticis alexandri aut cum micre de turbith. In-dicta et potu et unctionibus fiat ut dictum est supra. Cura debilitatis propter humiditatem est vomitus cum oximelle et aqua decoccionis radicum raphani synapis. Se aplicis et aneti. Utatur dyagalanga et electuario de scoria ferri et mirabolanis conditis. Comedat cubebas et piper longum et piper et ciminum et ciperos

Ungat stomachum cum oleo de costo
utat trociscis stelle cum rob vini
aut cum vino de citoniis et capi
aut mirtillos et longi piperis
In dieta vel cibariis et vino si-
at ut dictum est et sit vinum
huius rubeum odoriferum stipticum
similiter in purgacionibus fiat
ut dictum est sed in isto casu de
coccis et pice que fiunt ex
mirabolanis kebulis utiles
sunt Cura debilitatis vicio frigi-
ditatis cum humiditate est ut exhibeat-
tur in firmis cum rebus frigidis ut
vult Almansor libro nono capitulo
de egritudinibus stomachi Comedat
res assatas et coctas in pas-
tillo vel testula conditas cum
pipere longo et pipere et carda-
momo et croco Et ponat in
cibis aliquid de vinis granatorum
vel agresta aut cum succo ber-
beris vel vino decoctis eis
Utatur dyacitonito dyaga-
lange dyatrionpipereon aut
dyamargariton aut dyantos
seu mirabolanis conditis Se-
pe mundificet cum vomitu et
clisteri et et cum pillulis stoma-
ticis alkindi vel fetidis aut
cum medicine de turbit Unga-
tur oleis et unguentis dictis su-
pra Bibat vinum rubeum for-
te odoriferum purum parum
tamen comedat et bibat et nullo
modo dormiat in die abstine-
at a coitu ut ab inimico mor-
tali Utatur trociscis stelle post
purgacionem cum vino rubeo
odorifero stiptico in aurora
Cura debilitatis stomachi vicio ca-
liditatis et humiditatis est ut flobotometur
de vena que est inter quinnella-
rem et auricularem in manu dextra
aut de basilica et debet su-
mere pigram sepe cum vadit dor-
mitum et sumere omni mane mel
rosarum vel succum rosarum cum aqua

decoctionis mirtillorum aut berberis
Sumat etiam pillulas stomati-
cas alkindi aut confecciones de
mirabolanis citrinis et kebulis et
indis Bibat vinum rubeum stip-
ticum in quo ponatur de aqua
decoctionis mirtillorum vel berberis
Confortetur stomachus cum oleo de
mastice in quo sit aliquid
mente et mirtillorum Cibetur cum car-
nibus assatis et elixatis et vitel-
lis ovorum et herbis frigidis et petro-
sillo condiantur cum cardamomo
galange et pipere longo et cina-
momo et croco et aliquantulo a-
greste vel vino de granatis
Utatur sepe in aurora zuccaro
rosarum et trociscis stelle modicum Et
bibat post illud aquam vini
limphati cum aqua mirtillorum
Cura debilitatis propter caliditatem et
siccitatem est balneacio cum aqua
tepida dulci absque multa
mora in balneo et comedere
lac et succum ordei et omnia im-
pinguancia ut sunt mira car-
nium vinum dulce in quo aliquid
aque ponatur et similiter rectos
et rape et similia De clima-
tiis comedat dyadragagantum
mixtum cum equali quantitate dya-
penidion vel restauratiuum Unga-
tur stomachus cum oleo de nenufare
et et spina tota vel cum oleo
de papavere et hec cura proprie est
locum cum siccitas est absque materia
et ponderatur caliditati Si autem
caliditas predominabit siccitati
et fiunt absque materia cura cit
tulo rebus acetosis Verbi gratia
cum sirupo acetoso vel vino
de granatis Bibat vinum al-
bum debile bene limphatum Unga-
tur stomachus cum oleo de nenufare
vel rosarum quiescat multum et parum
laboret et dormiat in die post
comestionem Si autem materia ibi

fiunt presens cum illis qualibus
dieta et potus et condimenta
ciborum eadem erunt lactuce et
scariolas et herbas frigidas si-
cut sunt portulace et cucur-
bite postea sepe in isto casu et su-
pponi absque materia est utile in-
tus. Et si condiant cum aceto uel
agresta et similibus est melius.
Fiat vomitus sepe cum syrupo
acetoso et aqua tepida uel cum aqua
decoctionis seminis anethi atriplicis et lac-
tucas et semen cepas. Purgetur
cum decoctione mirabolanorum citrinorum et reb-
et aqua decoctionis prunorum et tama-
rindorum. Ungatur stomachus cum oleo de
spica et nenuffare. Cura de-
bilitatis propter siccitatem cum siccitate abs-
que materia est ut utatur cibariis
temperatis videlicet carnibus edi
et pullos et arietum annualium
et vitella ovorum et herbas sen-
petes borragines spinachie et
carnibus avium degentium in ar-
boribus et in pratis et non in aquis
et passulis et ficubus viridibus et sic-
cis. Condiant omnia illa cum
pulvere qui sic fit. Recipe piperis lo-
cardamomi nucis muscate garyophi-
lorum ʒʒ ana ʒ i cinamomi electi
ʒ s crocii ʒ ii fiat pulvis in
saporibus et condimentis suis sepe
cum pulvere isto. Pona ros vi-
ni. Ungatur stomachus cum oleo de spi-
ca et oleo de lilio. Bibat vinum
rubeum forte odoriferum bonum
absque aqua. Comedat sepe dya-
muscum dyamargariton dyaci-
tonito dyacardamomum dya-
galange. Si autem materia sint me-
lancolica ibi cum predictis qualibus
regatur ut dictum est superius in omnibus
si rasificetur illa materia et pur-
getur cum decoctione mirabolanorum indorum
sene epithimi et pollipodii
dulcorate cum zuccaro et melle
illa decoctio uel cum pillulis

fetidis preparate dygone cum oxi-
melle composito uel melle rosato
colato et aqua decoctionis passu-
larum et iuiubarum. Sepe balnee-
tur in aqua dulci et parum laboret
et non multum dormiat in die.
Attendendum est hic quod nichil
deterius in egritudinibus stomachi quam
coitus. Unde coitus minuit
stomachum et specialiter frigidum ut vult Almans-
libro 3o capitulo de iuvamentis et
nocumentis coitus. Dicit enim ibi
habentes corpora sicca a coitu ca-
veant ut ab inimico interfi-
ciente. Si amplexari mulierem
iuniorem absque coitu ita quod
stomachus alterius stomachum tangat aut
teneat catulum lactantem super
stomachum aut iuvenem ut tenoluc
stomachum in sua culcitra aut teneat
pulvinar calidum super stomachum quando
omnia ista stomachum frigidum et
debilem confortant et corrobo-
rant et adiuvant ad digestionem
perficiendam et complendam et ex-
hec ipse multum confert et iu-
vat ut vult Avicenna libro 3o ca-
de cura gomo frigide et sicce in
stomacho. Emplastrum conveniens ad de-
bilitatem stomachi propter frigiditatem aut
humiditatem cum frigiditate aut frigiditate
cum siccitate aut propter debilitatem
corporis stomachi. Recipe calami aroma-
tici galange spice nucis mastic
coralli rubei cardamomi thuris
... ana ʒ s cere ʒ ii rasi-
ne picis grece ʒ ii olei de
spica olei de mastice ana ʒ i
ʒ ii bdellii sagapini oppoponacis
armoniaci ana ʒ s terebentine
ʒ iiii dissolvantur gumme in vino
et dissolvatur postea omnia in
cazola cum igne et coletur
et cum collata fuerint addatur
pulvis specierum supradictarum et fiat
emplastrum. Cura debilitatis digestionis

propter debilitatem corporis stomachi est
ut ungatur stomachus cum oleo de spi-
ca et de lilio vel de mastice
et fiat post illud emplastrum desuper
super stomachum. In dieta et potu fiat
ut est superius in causis frigidis
cum materia et absque materia. Et
scias quod brodia et res fluctuosas
et liquide addunt istam de-
bilitatem et digestionem impediunt
plus ceteris rebus eo quod cedunt
motui digestionis et non qui-
escunt in eo sic ipsa digestio
reparatur. Et hoc dicunt omnes
antiqui et specialiter G. in commento
de acutis super verbo quod incipit
ptisana non ordeacea multo
fine iudice etc. Et Almansor
libro iiii capitulo de regimine cibi.
Attende hic generale quoddam
quod non fallit. Omne enim quod cum
difficultate masticatur et labore
cum difficultate in stomacho digeritur
et hoc est sensuale. Si quis
contra ista tamen non affirmat scilicet quod
deleni absque aqua difficul-
tate masticat bene digeritur
in stomacho. In stancia et brodiis et
similibus. Comedat dyacito-
nito dyatrion dyacimini dya-
galange dyacardamomi dya-
ambra dyamuscum et similia.
Abstineat a coitu nimio po-
tu et sompno diei et quiete super-
flua. Si autem contingeret quod aliqua
materia in tali stomacho et cum multi-
plicaretur mundificet illa materia
cum aliqua medicinarum dictarum
superius et specialiter cum aliqua medicina
mirabolanatum, nam omnes mi-
rabolani supradicti comedati
stomachum confortant et corroborant
propter hoc in omnibus stomachi com-
plexione sunt meliores et magis
eligende et specialiter in causa debilitatis

eius propter debilitatem corporis eius.
Et est sciendum hic quod cibus moratur
in stomacho communiter in omnibus hominibus
a vii horis usque ad xviii horas
specialiter qui sani sunt homines
imperceptibiliter. Capitulum C
xvi de cura vomitus etc.

Species vomitus certe et mani-
feste sunt iiii^or. Fit enim
vomitus propter cibaria acuta
et salsa mordicantia os stomachi
et lacertos eius ad expellendum
quod in stomacho continetur per superiora et
vomitum ut sunt porri et sinapis
et allia et cepe raphanus et
similia. Fit et ex multitudine
cibi fluidi gravantis stomachum qui
in eo non rectificatur eo quod virtus
digestionis renuit et movetur
virtus contentiva ad os stomachi et sic expel-
litur per vomitum. Fit aliquando ex materia
expulsa ad stomachum a toto corpore
et epate mediantibus mesaraicis
et etiam ex splene et hoc vult
G. in commento pronosticorum capitulo de
egestione dicit ibi quod intestina
et stomachus recipiunt a toto corpore
superfluitates mediantibus mesaraicis
et epate et illa materia expul-
sa ad stomachum gravat aut mordi-
cat ipsum stomachum et movet ipsum
ad vomitum et est ista materia aliquando
colerica aliquando flamatica et aliquando me-
lancolica et sanguinea. Fit etiam
ex materia ipsa congregata in ipso
stomacho que generatur ex inordinato
regimine et malo et etiam ex malis
cibariis que de natura sua malos
et diversos humores mittunt que
gravant stomachum et conturbant et
eum ad vomitum excitant. At-
tende hic differentiam inter vomitum
eructationem et nauseam. Vomitus est
quando virtus expellens movet

ita quod movetur et elevatur id quod
expelli debet cum motu eius ad su-
periora per viam oris. Subversio
fit et dicitur sic quando expellens
movet et movetur sed non manife-
sta motus neque fit in re que
debet expelli. Nausea fit quando
homo tremit quod temptat cum
tortura faciei et nasi et cum hoc
excitatur expellens sed non mo-
vetur id quod expelli debet, sed quia sub-
versio et nausea non valent accedunt
vomitum. Signa vomitus qui
fit propter cibaria acuta et salsa
satis nota sunt ex re ipsa sed cum
mordicatio sentitur in stomacho et circa
acuitas et agitatio et et motus
et salsedo inveniuntur in lingua et
meri. Signa vomitus ex multi-
tudine cibi fluidi similiter mani-
festa sunt sed sentitur in stomacho inun-
dationem et commotionem fluctuosam
in stomacho et subversionem. Signa vomitus
propter materiam expulsam ex membris
ad stomachum sunt commotio laborum inte-
rius et hoc est signum in omni vo-
mitu antequam eveniat et dolor
et commotio in epate et membris si ab
epate pervenerit et membris et si
a splene dolor et commotio et agi-
tatio circa splenem et rugitus in
partibus in quibus prius materia erat
movetur. Si autem materia colerica
fuerit erit cum amaritudine oris et
siti et caliditate et id quod expellitur
erit fluidum non viscosum et erit
crocei coloris. Verumtamen non omne cro-
ceum ut videtur quod ex ore expel-
litur debet iudicari colericum nisi
substantia materie servata fuerit viscositate
et aquositate et si cum hoc homo
fuisset usus herbis indigestibilibus
et rebus frigidis et viscosis et insipi-
dis et eius habitudo esset flatica
similiter et quod cum vomitus esset
viridis et citrinus non indicaret

colericum sed flaticum, et de quomodo
ipsius humoris videtur ut erit in cuius
nature sit quando per superiora vel
inferiora expellitur satis su-
perius in dolore capitis disputa-
vimus. Verumtamen per dicta illic et per
signa posita hic si medicus
recte consideraverit veniet in cogni-
tionem earum. Consideranda
est urina eius utrum sit alba
vel rubea quoniam cole-
ra alba quoniam flatica significat et si
pulsus parvus debilis et mollis
sentiatur color erit significatio
quod materia vomitus non est co-
lerica quamvis videtur ut erit nam in-
dicat egris in genere. Signa
autem vomitus ut materie eius si
fuerit flatica erit substantia eius secundum
plurimum alba viscosa et erit
absque siti et caliditate et alius erit
color videtur ut color sue lactu
et talis color reperitur in humori-
bus qui sunt in stomacho generatis propter
variam indigestionem ex herbis
et fructibus qui non digeruntur
et sunt imperfecte maturationis et hoc
vult G. in quarto pronosticorum tractatu
de vomitu et erit eius sapor
insipidus vel acetosus. Et urina
aquosa spissa magis et pulsus parvus
et mollis. Signa vero si materia
vomitus melancolica fuerit erit sapor
ponticus mixtus acetositati et eius
substantia erit magis nigra et meria
et fluida in qua erit residen-
cia grossa in modum fecis et ama-
ritudo mixta cum acetositate
et ponticitate salsedine mixta
erit et si fuerit habitudo pacientis
melancolica et eius color, et urina glau-
ca et pulsus parvus et durus erit
predicta signa magis vera et
magis certa super hoc. Signa
autem si materia fuerit sanguinea mani-
festa erit ex colore suo et

suo sapore qui est dulcis
Si aut san. fuit coagulatus
z dolor z tensio fuit in epe
ul splene signu est q ab ill
locis dmatur s si fuit a sple-
ne est magis grossus niger
z feculetus Si aut ppt rup-
turam vene in sto gtingerit
vomitus san. sanguis erit ma-
gis fluidus z dolor senciectur
in sto In epe aut z splene
nullu gcebit dolorem nisi per
qnda gpassionem z si illud q
vomitu expellit fuit domi-
nii filtrosu ul carneum seu
i modu frustis carnis z cum
saugne signum est tum q ve-
nit a sto in quo e ulcus filtro-
sum uel fistulosium Et hoc
vult Aucs lio 3o cao de vo-
mitu sanis z idem est indici-
um i carne q expellit per
intestina seu in carne filtro-
sa si cu san p inferiora expel-
latur Signa vomitus ex ma
ggregata in sto ppt mala ci-
baria aut i ordinato regie
sunt illa eadem q significant
sup mam expulsam ad stom
pter q no sunt ista signa
cu signis signifibus malum
i epate neqs in splene illa
no sit Cura vomitus qui fit
ppt cibaria acuta z salsa est
abstinencia ab eis z comede
portul cu vino de gnatis
ul agresta z z aceto Et bibe
vinu stipticu limphatu cum
aqua berberis z simach ul
mirtillos uel cu aq frida
aut aqua de cisterna Et co-
mede carnes coctas cu su-
mach z mirtis z codic eas
tu agresta vino degnatis
ul aceto z suco prunorum ace-
tosorum ul prunorum immaturorum

sup stom ponat stom emplu
q sic fit Rx mirtillos cortic
granatorum cipi an ℥ ij tantur
z bene z misceatur cu ℥ iiij
farine ordei z ℥ ij olei ros
z tanto aceto q sufficiat
ad emplm faciendum et
liget hoc emplm circa os stoi
fortit cu fascia Curatur
hic vomitus z os regimitus cu
vomitu si ibi materia nocens
fuit Et hoc vult Aucs lio
ho cao de cura vomitus abso-
lute purget cu vomitu sto
ex sirupo gposito de radicibus
z aqua z se attriplicis z aneti
z radicu rapham gdudifice
p inferiora cu decoc tenb et
tamarindorum Cura vomitus
ppt cibum fluidu z i undate
est ut prouocet vomitus z um-
det aquositas z exsiccet stom
cu vomitis sto ex oximelle
cposito ul squilliticio z aqua
raphani z aneti ameos a-
moi z se attriplicis Nutriatur
cu rebus assatis gditis cu berber
z simach z mirtillis cu agresta
z vino degnatis in quibus ad
datur p gdimento vitellu oui
mixtu cu pulue de carda-
momo galange sto cu cina-
momo pipe longo z sto bibat
vinu odoriferu rubeu stipticu
in quo pona aliquid aque de
toci mirtillos posset si esset
debilis multu comede uua
gdita cu uitellis ouoru i qbus
uuribus ponentur pulueres pre-
dicti z puluis mirtillorum
z maxie si i illis uuribus
simach z berberis coquentur
cu carnibus Cura vomitus ppt
materiam expulsam ad stom ex
epate z splene z aliis membris
est ut ponatur sup epar si fuit

ab epate emplm confortativum
epatis quod sic fit Rx sandalos
rubeos ros rube cipi mirtil-
los calamum aromaticum mastic
an ʒ i s spice ʒ i cere ʒ i ℔ oli
de mastic oli rosacei an ʒ
iiii liquefiat cera cum oleis qua
liquefacta deponatur ab igne
et incorporent cum pulvere reru
et extendatur sup pecia et asp-
gatur ex aceto forti et ponatur
sup epar et fasset bene sup
locum cum fassia Si aut ex
splene materia duiat fiat ali-
ud emplm sup splene quod cum
confortat quod sic fit Rx cipi cap-
pari calami arothici acori inte
cipsi an ʒ i s suci absinthii
suci eupatorii an ʒ ii armo-
niaci ʒ iii cere ʒ iii olei de
spica ℔ iiii dissolvatur armonia-
cum in aceto forti et cum dissolutum
fuit ponatur ad ignem in olla
cum aceto in quo fuit dissolutum
et cum cepit dissolvi addantur
cera et oleum cum eo et dissol-
vatur quibus omnibus dissolutis
addantur pulveres rerum predictarum
et suci predicti et incorporent et
fiat talis incorporacio in una
scutella et si oleum et liquores
predicti non sufficerint ad incor-
poracionem faciendam addatur de p-
dicto oleo tantum quod bona fiat
incorporacio et inuoltura ponatur
sup corium et postea sup
splenem et ligetur bene cum fassia
Hoc enim emplm splene con-
fortat dissolvit et eius aperit
opilaciones et superfluitates que in
ipso continentur resolvit et consu
mit Sup stomacum non ponatur
emplm quod confortat ipsum ita
quod superfluitates ab aliis membris

ipse et splene non recipiat quod
sic fit Rx mastic thuris boli
armeni terre sigillate an ʒ i s sa-
dali rubeos calami aromatici
cipi mirtillos an ʒ i piperis lon
et galange tall sive stella
terre croci minime an ʒ ii te-
rant omnia et cribent et accipi-
antur olei de mastic ʒ vi
et cere ʒ i dissolvatur ad igne
et cum dissoluta fuerint deponatur
ab igne et cum eis pulveres rerum
supradictarum addantur et fiat em-
plastrum quod ponatur sup corium
et postea sup stomacum et ligetur
bene cum fassia firmiter Si vero
materia currens fuerit cola mun-
dificetur cum decoc facta ex mi-
rabolanis citrinis rebus mirtillis
et tamarindis post purgacionem
bibat bis in die an cenam et
an prandium per una hora vi-
trocis stelle cum ʒ i s syrupi de
mirtis vel de agresta aut ros
et vino stiptico lymphato cum
aqua cisterne vel aqua decoc
mirtillorum quod melius est Sudie-
ta et potu fiat ut dictum est su-
pra Et in isto casu possunt
cura pullos et gallinas et odo-
ru dari comedere et maxime si
fuerint alterata cum agresta vel
vino de granatis et aliis rebus
acetosis et stipticis Si aut ma-
teria fuit flatica mundificetur
cum decoc facta ex mirabolanis
kebuli rebus mirtillis sinanto
et zucaro rosarum veti Dentur ut
dictum est cum rebus assatis semper
vel coctis in testula vel pastel-
lo confortatis cum speciebus et rebus
stipticis et agrestis et vinum eius
sit rube odoriferum purum et absque
aqua si ibi fe non est si vero
esset cum fe ponatur multum de
aqua decoc mirtillorum Et si

ma fiat ereus melia pm-
get ⁊ mudificet cu decoc q
fit ex mirabol ind cirenb se
ne epithimo mirtillis ⁊ po-
lipodio Aufat ⁊ potet ut
dictu est hic i mete i vomitu
colico ⁊ potet similr si fiat
cu se su absq se In isto et
vomitu flatico det an cena
⁊ an prandiu semp troc sel-
le cu melle ros colato ⁊ vio
stipticos rubeo Si aut ma
ereus fiat san flome de ve-
na insiori brachy ul de sal-
vatella in manm dextra et
ligent adiutoria fortit cu cor-
rigiis ⁊ coxie similr ⁊ pona
ventose magne absq incisi-
one sup epar ⁊ splenem et
sumat ter i die troc stos sel-
le cu syru de agresta ul de
mirtis ul cu mma citonios
⁊ aqua decoc mirtillos ul ber
beris Sciad q in omi voitu
ex quacuq ca fiat ligaco for-
tis adiutorios ⁊ coxias ponco
vetosas sup epar ⁊ splenem
absq scarificatoe ul icisioe
sunt ualde utilia Similit
attend est q mudificao cum
vomitu est ualde util si ma
in sto gtinet ⁊ det si vomitu
cu re gvenite ad humorem
eretem ul peccatem In voitu
uo qui fit ex ma ggregata
i sto procedatur in omibg sm
dur̃sitem me ut dictu est sup
gtra colam fla ⁊ melia ⁊ sag
ne ⁊ gtra copoita si copoita
fuit qua re illa ma i sto
gtinet eadem est cura et
idem regimen Cam Cxviij

De colerica passione ts

Passio colica est ipse illa
in qua homo sit ⁊ ead
hora emittit p voitum

⁊ inferiora humores ⁊ cibaria ⁊
nichil retinet ⁊ i mat insi p-
acutas quia gpt gtinuum mo-
tu expulsios ⁊ q natura qi
quiescere no pmittit no expec-
ta quonia an diem septim
interficiat ul curet ipse aut
bnficio mediciali Fit aliquo
hec egritudo post nauseam ⁊
fastidiu ex ciu frids ⁊ uiscosis
gnatis ex piscibg ⁊ fructibg
frid aut ex rebg frigids et
humids qru multiplicat i sto
⁊ intestinis destruunt omem
uirtutem ⁊ replet ma i supiori ⁊
inferiori Fit aliqn ex multiplic
cole rubee in sto ⁊ intestin
cu supfluite q mordicat itesti-
na ⁊ stoacu ⁊ excitat voitu
eadem hora ⁊ secessum ⁊ hec
est detior casu ⁊ peyor ⁊ mag
timorosa Signa passionis
colice ex frigida ca sunt an-
cessio sacietatis ⁊ nausee et
multiplicaco ventositatu i ve-
tre ⁊ intestinis an egtue p dies
aliquot ⁊ q incipit cu dolore
umbilici ⁊ punctura ei9 dem
advenit solu9 plima aut absq
vomitu aut cu vomitu flati-
co ul epatico ⁊ intelligao p voi-
tu epaticu qn emittit infirmg
p os aquositem silem aque
ablucois carnis recentis ⁊ q
comedit absq longitne tpis
pisces frigidos aut cibaria
frida generancia ⁊ facienda
de ppete nausea ⁊ fastidiu ⁊
maciam friam ⁊ uiscosa Sig-
na colice ex effusione colere
rubee ad stom ⁊ intestina est
nausea vehemens ⁊ sitis assi-
dua ⁊ cu bibit aqua friam
sedat nausea donc calefiat
in sto dem euomit ea ⁊ est

solutio ventris quando cum ea et qui-
bus superfluit adeo donec faciat
supervenire infirmo sincopim et
cadit pulsus eius et est cum ea con-
tractio et mobilitas et inflama-
tio magna et vehemens et mul-
torum turbatio mentis Cura co-
lice que frigida causa est ut bibat
sepe aquam calidam cum sentit
puncturas et torcionem in ventre et
intestinis in aqua bullita fuerit
ciminum galange vel piper lo-
gum et inquirat sompnum infirmus
proposse et prohibeat ab assella-
tione quantum possibile est et infu-
dat panem bis coctum vel siccum
valde bene coctum in vino veteri
et cum comedat postquam bene infusus
fuerit et factus mollis per infusionem
et si sentit post hoc gravitatem
vel dolorem in capite suo dor-
miat iterum proposse et cum evigilaverit
intret balneum aque decoctionis flo-
rum camomille et absinthii et
melliloti et rosarum rubearum Un-
gat totum stomachum cum oleo de mas-
tice et oleo rosarum et aliquantulo aceti
Nutriatur post vomitum et mundi-
ficationem cum aqua calida dicta
superius vel cum aqua mixta cum
melle rosarum et pipere longo et cum
perdicibus fasianis turturibus
et pullis vel gallinis assatis
in ventre quorum cocta fuerit gra-
na mirtillorum et piper longum
vel ciminum Bibat bonum vinum
odoriferum in quo ponatur aqua
decoctionis mirtillorum et galange et
vel piperis longi sepe ante pran-
dium et ante cenam sumat troc-
iscos cum vino decoctionis mirtillorum
vel cum aqua decoctionis piperis lon-
gi et post prandium similiter sepe su-
mat tyriacam cum eisdem liquoribus
Si autem hoc modo non mundificatur

mundificet cum decoctione frigida que
mirabolanis kebulis et reubar-
baro et mirtillis et zuccaro rosarum et
tunc post mundificationem maxime
si esset infirmus debilis posset
cibari cum brodio galline bo-
no in quo ponentur vitella o-
vorum et pullis galange et mir-
tillos et bibere vinum rubeum parum
mixtum cum aqua decoctionis mirtillorum
et postea facere infirmum redire ad
suam consuetudinem Cura pas-
sionis colice que cum calida est ut fiat
cum incipit ut plurimum aque ca-
lide ut evomat eam cum faci-
litate et egrediatur ab eo plurimum
illius colere Cum quo pervenit vo-
mitus vel assellatio adhuc ut utrumque
cadat et superfluit tunc ligentur
utraque adiutoria et coxe et in-
frigidetur stomachus eius cum nive
ponendo eam super ipsum aut po-
nendo pannos infusos in aqua
rosarum mixta cum aceto seu in aqua
frigida mixta cum eodem super
ipsum stomachum et totum ventrem fun-
datur super eum aqua frigida
et sepe vice post vicem Detur
ei in potu rob acetosarum gra-
natorum purum aut agresta prius
et alique misceantur ista cum aqua
frigida si ipse illa non bibere pos-
set et quando evomit ista reitera
ipsa multociens Et dari in potu
aliquo ex istis liquoribus si vomi-
tus non cessaverit spodium et lutum
armenium et rosas siccas vel dis-
solve ea in aqua malorum ace-
tosorum vel cum liquoribus dictis aut
cum aqua berberis et pulvere cor-
ticum granatorum et sandalorum citrinorum Et
da ei aliquid cum utilitas fuerit ei re-
manens de aqua vel frigoris
vel ipse vel cum spodio aut cum
bolo armeno Et si vomat
reitera donec videas vomitum
alleviari parum ab hoc

z tuc fac cu sorbē aqua car-
nis assupta ex pullis coctis
z pistatis z fude sup illam
aquā carnīu pullorū pane
aque citoniorū z paru vini
z puluisa de sup pane sicco
z bene tostu z bene tritum
Et si euomat istud reitā il-
lud sup infirmū donec recipi-
at id z da ei in potu aqua
agreste i qua infusi sint pul-
li z pdices z pulli colubini
assati z gsti i ventre quorū
sint posita gna mtillorū gs-
ta d fructu berberis z cu re-
cipit cibum tuc da ei i po-
tu vinū odoriferum stipticu
z coopi eum ut dormiat va
ml melius est i vomitu z nervis
fluxu qz sompnus Et si pt9
sopnū sentiret se alleuiatu
z fortem comode posset i bal
neo tepido aq decoctis ros
z flor camomille Et post
exitu balnei dent iung sto-
machus z totus vent cu oleo
ros z olo de mastice mixtis
equalit cu quibus addatur
aliquid aceti ul vini degnatis
acetos Ca^m Cxuij de de-
bilitate epatis z

Debilitas epatis coiter
appellat qn epar no
rectificat qz asto man-
da aut qn dimit digestio
in eo z qn humores quem eos
no mandat p venas ad me
bra neqz mandac pt z hoc
est alij vicio alicuius qualitatis
ex quatuor qualibus absqz
mā z alij cu mā Signa coia
debilitatis epatis sut ex sūlis
aque carnis recentis cu ab-
lutione z paucitas appetitus et
extenuatio corporis Sig ipsa

si fuit cu calite z cu mā ul
absqz mā pdca debilitas he-
bit infirmus i facie z toto cor-
pe colorem mixtu rubeum
citrino mixtu ul citini mixtu
puru cu mala forma corporis
absqz ei9 equalite z alteratione
cu dolore senciet in dextro
lato aput costas posteriores
z paciet siccitatem z asperitatem
i ore z palato z sitim vehemente
Et ei9 vrina erit russa seu
citrina intensa subtilis uel spis-
sa subtil cu fuit calitas absqz
mā uel cu opilacone Spissa
uo cu materia i epate fuit mul-
tiplicata sine p opilacom aut
p habundancia ei9 in optite ex
causa gnante ipam Qz si
fuit debilitas cu fritate he-
bit in facie paciens z toto cor-
pe colorem albidu z pallidu
seu liuidu absqz iequalite cutis
z gnute toci9 corporis z lateris
dextri z pigriciam z spmetate
z ei9 vrina erit alba subtil
ul glauca seu pallida si pdca
debilitas fuit absqz materia
z opilacoe Si uo cu materia
erit vrina lactea ul karopos
uel pallida spissa ex materia
multiplicata i epe aut pter
opilacom que impedit eius
transitu ad loca debita aut ex-
rebus gnantibus ipam materiam
friam in ipo q me calide ul
fride multiplicate i epe aut
ppt opilacom que impedit ei9
transitum ad loca debita aut
ex rebus gnantibus ipam ma-
friam q me cale ul fride mul-
tiplite in epe aut ppt opilacom
aut ppt alia cam faciunt tu
morem i pedibus z mebris post
longu tempus z fialit ydropisim

et ydropisim. Cura debilitatis e-
patis propter caliditatem absque materia
fiat emplastrum super epar quod sic
fit ℞ sandali rubei et albi
rosarum rubearum camphore ana ʒ ii
terantur et puluerisentur et misceantur
cum aqua rosarum et aliquantulo aceti
et infundatur filtrum uel pannus
de lana in hoc toto cum fuerit ca-
lidum et hoc calidum ponatur super
epar et cum tempore cepit remo-
ueatur et aliquo toto eius ponatur
Aliud ad idem ℞ succum solatri
et misceatur cum puluere sandalorum
et camphore et ponatur cum eis
aliquid aceti et calefiat hoc
totum in quo cum calidum fuerit in-
fundatur filtrum uel pannus et fiat
ita ut cum tepidum ut dictum est
supra Aliud ad idem ℞ succum
semperuiue succum acetose uel
plantaginis et misceantur cum
puluere rosarum rubearum camphore
et aliquantulo aceti et fiat cum fuerit
calidum ut dictum est in aliis Su-
mat in potu syrupum acetosum
uel oxizacaram uel uinum de
granatis cum aqua decoctionis ordei
endiuie uel solatri cuscute ace-
tose aut cicoree uel lactucarum
agresta et bibat uel succum ber-
beris uel acetose cum aqua decoctionis
~~...~~ lactucarum uel endiuie Ab-
stineat a cibis calidis et uino
et confectionibus de melle Come-
dat succum ordei uel auene et
holera frigida ex cucurbitis lac-
tucis et borragine in quo ponatur
aliquid aceti Comedat melo-
nes et persica et pruna acetosa
et bibat cum eis aquam decoctionis
granatorum aut acetum cum aqua
Si autem esset debilis come-
dat carnes edi perdices pullos
castrati iuuenis decoctas

cum cucurbitis herba endiuie
uel herba lactucarum seu herba
scariole Et condiantur iste car-
nes cum agresta uel uino de
granatis aut succo berberis uel
acetose aut aliqua re ace-
tosa uel agresta et ex similibus
Si uero debilitas epatis fuerit
ex calore cum materia fiat sicut quod
dictum est in omnibus et purgetur
cum decoctione facta ex reubarbaro
et aqua decoctionis prunorum et ta-
marindorum et sit puluis reubar-
bari ʒ ii uel ʒ i et aqua decoctionis
tamarindorum et prunorum sit ℥
iiii detur ante diem in matutino
et hoc sepe uice post uicem Su-
mat post purgationem que fuerit
cum materia et ante purgationem
que fuerit absque materia trociscos de ber-
beris qui sic fiunt ℞ succi ber-
beris ʒ x seminis endiuie seminis citruli
seminis portulace ana ʒ iii rosarum ʒ ii
reubarbari ʒ i spice ʒ ss in-
formentur trocisci pondere aurei
unius ex quibus detur unus
cum syrupo acetoso aut cum succo
granati Cura debilitatis ex frigiditate
absque materia est ut recipiat
cum oximelle composito omni
mane unum de trociscis de reubar-
baro qui sic fit ℞ spice masti-
cis succi eupatorii succi absinthii
seminis seu ani ana ʒ ii reubar-
bari ʒ x informentur trocisci po-
dere aurei unius Fiat emplastrum
super epar tale ℞ cipi masticis
spice calami aromatici schinanti
trociscorum mirre ana ʒ i ss dissoluatur
mirra et mastix in uino et mis-
ceantur cum aliis et fiat emplastrum
super epar Trocisci alii fortio-
res superioribus qui recipiuntur
omni mane in aurora cum a-
pozimate de radicibus sic fiunt
℞ lacte reubarbari ana ʒ iii

spic[e] semis apij aniceos mas-
tic[is] s[e]q[ue]nati simpi amigda-
larū amararū costi amari
rubee fiat. sp[ec]ia eupatorij
assari aristologie rotunde
genciane añ ž .j. ꝫ .s. misce
incetur trocisti pondere vnius
auri Apozima de radicibus
cū quo p[re]dicti troc[isti] recipiant[ur]
sic fit R[ecipe] cortic[is] radic[is] apij
feni añ ž .x. se[minis] apij se[minis] feni
florū s[q]uinanti aut s[q]uinati
aniceos añ ž .b. rosarū rube-
arum añ ž .iij. pistant[ur] ꝫ coq[uan]t[ur]
i lb. .j. aque donec ad tercium
redeat ꝫ sumat[ur] in potu cū
troc[isti] postquam fuit collata Ita
fiat[ur] cū cibis digestibilibus
ut sunt carnes castrati et
arietis annalis ꝫ carnes e-
dos capones gallinas pullos
ꝫ ouu avium degencium i ar-
boribus ꝫ in pratis ꝫ no[n] i lagis
Coquatur cū herba feni pe-
tro amisi uel aneti aut i tes-
tula uel pastillo ꝫ i veru
ꝫ vitella duos Comedat ꝫ
Condiantur sp[ec]ia cibaria cū pul-
uere qui sic fit ꝫ agresta uel
vino de granat[is] ꝫ vitellis ouorum
R[ecipe] cinamomi ž .iij. cardamomi
gariofilorum muscate galange
añ ž .ij. croci ž .j. fiat puluis
cribatus Bibat vinum clarum o-
doriferum purū uel mixtū cū
aqua decoc[tionis] endiuie uel cico-
ree Si aut[em] m[ateri]a fuit peccans
cū qualitate frigida mundificet[ur]
cū decoctione que fit ex mi-
rabolanis kebul[is] ꝫ reubarba-
ro sene ꝫ epithimo ros[is] et
scolopendria ꝫ melle rosaceo
uel zucco ros[arum] aut pillulis sto-
matic[is] alexandri uel fetid[is] aut
ygra quam faciemus sed[er]e c[um]
vinis curatis cū caliditate et
siccitate frigitate ꝫ siccitate absque
m[ateri]a ꝫ cū m[ateri]a Scire hic conuenit
q[uo]d quedam sunt que de proprietate
valent ꝫ remouent omnem de-
bilitatem ꝫ impigrant epar si-
cut sunt passule cū suis interio-
ribus q[ua]n bene masticant[ur] et
comeduntur ꝫ sicut puluis ex ro-
sis qui duo aurei ex eo su-
munt[ur] cū vino dulci uel cocto
in auora confortat epar et
curat omnem debilitatem et o-
pilonem i eo inducta ex qua-
cumque causa fiat

Capitulū C v de ap[ostem]atibus ꝫ exitura ep[at]is

Apostema epatis quan-
doque est calidum sanguineum ali-
quando colericum quandoque fla-
ticum ꝫ aliquando melancolicum Atten-
de hic differentiam inter ap[ostem]a ꝫ exi-
turam Nam apostema ap-
pellatur cū egritudo ipse
ꝫ ipse incipit Exitura vero
cū consequitur ad alia egritudinem
aut cū aliqua egritudo t[er]minat[ur]
per apostema tunc ap[ostem]a a phisi[cis]
exitura appellatur in veritate
Signa apostematis calidi
sanguinei sunt vrina rubea
ꝫ spissa ꝫ pulsus magnus latus
ꝫ mollis ꝫ color faciei rubeus
ꝫ mollis[?] ꝫ grauitas[?] fastidium ꝫ dolor
sub costis dextris cū pul-
satione ꝫ motu ꝫ q[uod] ex tactu
inuenitur dura[?] cū figura
q[uasi] lunari sup[er] epar ꝫ egritudo
carnosa ꝫ sanguinea ꝫ q[uod] an-
te infirmitatem vsus est rebus ge-
nerantibus sanguinem ꝫ febris
continua[?] ꝫ dulcedo in ore et
defectus appetitus ꝫ sitis s[ed] no[n]
vehemens ꝫ tussis no[n] multum
sicca ꝫ singultus Signa ap[ostem]atis
calidi colerici sunt vrina rubea
acuta i[n] qua aqua apparet

spissitudo eo quod colera impedimento apostematis et propter duriciem et opilacionem et grossiciem inductam in epate ad loca propria non mandatur. Sed cum remanet in modum superfluitatis in ipso epate, miscetur cum vrina et quodammodo ipsam inspissat, et pulsus velox et durus in quo multum reperitur diversitas et febris inseparabilis et vehemencia sitis et oris amaritudo. Et color faciei et tocius corporis citrinus et singultus aliquis et tussis sicca cum qua non est sputum et casus appetitus. Signa apostematis flactici cum incipit est febris inseparabilis lenta occulta et defectio appetitus cum nausea et singultus sed est absque siti. Et eius vrina est citrina vel pallida spissa et pulsus parvus et mollis et tussis aliquis et gravitas lateris dextri et color tocius corporis albus vel lividus, et lassitudo mollis et pigricies et timor sensibilis non cum duricie multa. Signa apostematis melancolici sunt quod apparet sub costis res dura et corrumpitur color tocius corporis et faciei et convertitur ad palliditatem vel cinericitatem et singultus qui est de maioribus signis et sitis non vehemens et pondus grave in sinistro latere et tussis et defectio appetitus absque nausea et vomitu et vrina glauca subtilis et pulsus parvus strictus durus. Signa apostematis calidi sanguinei sunt ut fiat flebotomia de basilica vel de saphena manus sinistre in principio. Et post istud sequenti die fiat flebotomia de saphena manus dextre vel fiat eisdem diebus flebotomia de cephalica manus dextre. Et post flebotomiam per tres dies mundificetur cum decoctione que fit ex reubarbaro tamarindis et primo flebotomia fiat mixta a posterioribus et siliquis in parte grana in principio cum corpus fuit repletum et carnosum quia ubi hoc non invenitur fit ex eadem et hoc voluit omnis. Emplastretur epar cum sandalis camphora et aqua rosarum et infrigidetur continue cum succo solatri et acetose et semperviue et aqua rosarum et cum aceti pona aliquid aceti semper. Bibat in aurora et ante cenam oxizacaram vel vinum de granatis vel sirupum acetosum cum aqua decoctionis endivie lactuce vel solatri aut semperviue. Comedat usque quo febris fuerit diminuta succum ordei vel farri vel avene vel lactucas coctas vel cucurbitas conditas cum agresta vel vino de granatis. Bibat cum cibo aquam decoctionis granatorum vel agreste vel aquam decoctionis prunorum acetosorum, sit semper laxus per ventrem aut per se aut beneficio clisteris lenitiui vel suppositorii. Et cum se alleviatus fuerit ex carnibus edinis vel pullis conditis et coctis cum berberis agresta vel vino de granatis vel pomis acetosis regatur usque ad ultimum infirmitatis sit contentus in potu dicto si possibile est. Si fuerit nimis debilis bibat vinum debile lymphatum ita quod aqua vincat saporem et odorem in commixtione. Cura apostematis colerici in epate est eadem cum superdicta in omnibus sed in colerico mundificatio cum decoctione dicta illic debet sepius fieri quam flebotomia in superiori flebotomia sepius fieri debet quam mundificatio. Cura apostematis flactici in epate est ut flebotomia

et hoc non est sone mē et dis-
posicio corporis mē. Et quia omne
apostema ubicumque fiat semper
fit ex cursu materie per venas
Afflen a — ad locum apostemosum et flegma
omnem materiam colerata in ve
nis et currentem per venas cog-
nitus mittit et proporcionaliter ro
voluit. G. in 9to regiminis acu-
torum super libro ypocratis ubi dicit
Et si dolor per calefacionem non
alleviatus fuit et ad furculam
ascendent et cetera quod flomia fit
competens in omni apostate et est
minus timorosa quam medicina
quamuis medicina fit utilis et conve-
niens ut voluit ypocras eodem
loco et in hoc omnes conveniunt. Pur-
getur sepe cum medicine deter-
biti et aqua decoc endivie vel
lactucarum aut cycoree vel cum
decoctione facta ex mirabolanis
kebulis et reubarbaro et confecta-
to. Bibat in mane in aurora et
ante cenam de oximelle composito
℥ i et ʒ s cum ℥ iiij aque decoc
cipi aut cappari vel amoos
vel amomi. Fiat in fine laxus
super ventrem aut per clistere quod
melius est aut cum suppositorio
Empletur epar in principio cum
absinthio pistato et farina or
dei vel melice et cum pulvere facto
ex cipero gallia cypresi confecto
capparis mastice. Vermice et
granis mirtillorum et farina lu-
pinorum et bulliant in aqua usque
ad spissitudinem et addatur ali-
quid aceti in fine. In principio usque
ad quiete vel sedacionem febris
Bibat aquam decoc endivie
et scariole vel cipi in qua coquatur
mel vel zuccarum. ~~Bibat aquam
decoc endivie et scariole~~. Co-
medat aquam caulium vel ciceris
vel farina ordei vel avene

vel spelte vel holus factum ex spi-
nachiis vel herba facta et lacte
amigdalarum. Ungatur epar
cum oleo de mastice vel oleo
de spica mixto cum oleo rosarum et
aliquantulo aceti. Cum vero febris
incepit minui vel sedari mutetur
ex carnibus edinis et pullinis
alteratis cum lactucis et cucurbitis
et spinaciis et attriplicibus con-
diantur cum agresta vel berberis
aut vino de granatis et vitellis
ovorum et pulvere qui fit ex cina-
momo galange gariofilis et
croco. Bibat vinum limphatum
album cum aqua decoc endivie
vel lactucarum vel portulacarum
Cura apostematis duri mediante cum
incipit et cum se curat cum flo-
mia de saphena eiusdem partis
vel contrarie si corpus fuit pletto-
ricum et parvum in isto subtra-
hatur de sanguine. Mundificetur
cum sepe cum decoc facta ex
mirabolanis indis sine epithi-
mo et reubarbaro. Et semper
venter eius sit laxus aut per clis-
tere quod melius est aut per suppo-
sitorium. Ungatur cum oleo dialte (?)
in flaticeo (?) et empletur et addatur
in emplastro suprascripto pulvis fa-
rine fenugreci et seminis lini
et florum camomille et mellilotis. In
dieta et potibus fiat ut dictum est
in apostemate calido et quod est cali-
de et hora qua febris tepescat
Verum est hic quod apostemata calida
et frigida equaliter requirunt empla-
maturativa cum veniunt ad sta-
tum et non resolvunt quoniam ma-
turet et habeat virtutem mollifi-
cativam confortativam et resolu-
tivam. Verum omne apostema ut
vult. G. 9to pronosticorum parti-
cula prima super verbo quod si transeat
intensum (?) nequissimum. Dicit enim
ibi quod omne apostema per quam

no inficit subito aut resol-
uit totalit vel resoluit sub-
tile et grossum remanet aut
glutitur in samie incete calo-
re nali i mutatoe aut glutire
rencepit incente calore ac-
cidentali in gusioe Emplm
q facit omnia ista i apatibus
calidis in statu et post statum
aqua apiani sic fit Rx farine
ne ordei ʒ iiij farine feni-
greci seminis lini an ʒ ij pig-
wedinis anseris anatis et porci
an ʒ ij et cipi et squinati an ʒ
j armoniaci ʒ j et ß terebentine
ʒ iiij maluauisci cocti munda-
ti a ligno interiori i vasi frust-
ti et pistati optime ita q re-
ducta sit p pistacom ad naz
axongie lb j olei de mastice
olei rosacei an ʒ iij cere ʒ
j dissoluat armoniacum tereben-
tina et cera in cazola ad igne
et cu dissoluta fuerit incorpen-
i mortario cu maluauisco pa-
to dco et omnibus alijs rebus et
incorpent et reducat ad vnu
cu pistello sicut q melius fieri
pt postea extendat super
corium et ponat sup epar
Emplm ad apostemata frida
epatis dictas qvernes sic fit
Rx bdellij sapini armoniaci op-
poponac an ʒ j ß cipi acori
cappari squinanti ana ʒ j ß fa-
rine seminis lini et fenigreci
an ʒ iij maluauisci pati
lb j olei de spica ʒ ij tere-
bentine lb ß dissoluat gumme
in vino et cu dissolute fuerint
addas cu eis terebentina et
dissoluat cu eis et cu dissolu-
ta fuerint oia pona i mortario
et incorpen cu pistello ita q
vnum corpus fiat et pona super
corium et postea super epar

Ista cum empla cu hoc q
maturat confortat mollificat
et adiuuat natura ad mundi-
ficacom saniei ptr apertom
et rupturam Et raro apostata
epatis glutitur ad saniem
ita q mundificet cu sanitate
i fini vino sicut plurimum et quasi
semp i finem ad morte glutit
eo q natura i tam nobili
membro appt nccitem sue opos
ad totum corpus saniem cum
ulcere longo tpe sustine no
possit pt Et cu tal dispo
neq pnam neq bnficio me
dicinali breui tpe curari non
possit sequitur ex nccitte co-
sidandis q si cu ad saniem ve
nerit i curabit et mortalis
et hoc firmiter credus absq du

Cam Cxvij de oppilacone
et duricie epatis

Est ex materia adusta vel
flatica grossa viscosa
et aliqn est cu fe et aliquo
sine fe Signa oppilaois cõia
sunt q aliqn est absq febre
et grauitas q sentit vel iacet
infirmus sub late dextro est
absq dolore et grauitas digos
et ventris lenitas Sig ppa
si aut fuit absq febre et
fuit ex mã adusta eius vrina
erit rufa cu subtilitate et color
corporis declinabit
ad citrinitate vel nigredinem et
erit infirmus cu siti vehementi
et pacietur pruritus et ardo
rem i carnibus et toto corpe
et vra inducet ardore in
virga et sititudo corporis erit exte
nuata et subtil et pulsus spis-
sus cu quadam velocite Si at
cu febre fuit ista sig magis i-
tensa erunt Signa vo si ex
materia viscosa et flatica contigerit

epatis opilato ꝛ absq febre
erit vrina spissa non colo-
rata Et habitudo tocius corporis
squallida ꝛ discolorata pal-
lida ꝛ liuida ꝛ pacietur sed
inflacōm pedum ꝛ pulsus eius
erit prius debilior cum quadam
mollicie ꝛ erit infirmus absq si-
ti ꝛ paciet defectum appetitus
ꝛ multiplicabit sputum in-
sipidum ı eo ꝛ fiat vomitus uel
nausea quoq Si uero cum fe
fuit hec signa debiliora
erunt ꝛ magis remissa Nam
taliter febris minuendo humi-
tatem uel congrauando eam mi-
tigat signa predicta sz ea omino
non destruit Cura opilacōis
epatis ex materia adusta abs-
q febre est ut sumat oximel
compositum cum aqua decoc sca-
riole cipi endiuie ꝛ zuccari
Sumat de dyacurcuma sepe
an cenā / mundificet cum aqua
decoc renbarbari sene epithi-
mi ꝛ spinati condita cum melle
ros collato Bibat vinum albū
lymphatum / odoriferum clarum ı quo
ponat aliquid aq decoc cipi
ꝛ scariole uel cycoree Come-
dat herba feni petro ꝛ borragi-
nis ꝛ carnes castrati edi pul-
los ꝛ omnium auium degencium in
arboribus ꝛ ı pratis ꝛ no ı aquis
coctas cum herbis ı veru et
testula ꝛ pastillo condiantur
cum puluere cardamomi galange
cinamomi gariofilos ꝛ croci et
aliquantulo aceti fiat ꝛ condim-
tum cum carnibus quod sic fit R
aliquantulum folios petroselini
mente ꝛ duo uitella ouorum ꝛ bolum
panis ꝛ adinuicem pistant
ꝛ simul cum aceto forti uel agres-
ta ꝛ bulliat ı lebete ad igne
hoc enim opilacōs aperit et

appetitum confortat ꝛ stomachum Si
autem cum fe uel calore fuit opi-
lacio fiat flomia de salua-
tella manus dextre Et regatur
cum aliis rebus ut dictum est propter
quam si ponit mel ı supra-
cura ponat hic zuccarum, et
qui vinum datur, de aqua de
coccois endiuie cipi zuccari et
vini degranatis uel agreste aut
aceti uel detur aliquid vini
debilis cum eadem aqua mixti
Vngatur leniter et fricando epar
omni die cum oleo de spica in quo
sit aliquid aceti et postea co-
operiatur cum pecia calida de
lino uel filtro Cura opilacōis
epatis ex materia uiscosa et gros-
sa est ut infirmus recipiat
omni mane ı aurora uel an
cenam oximel squilliticum
uel oximel compositum cum aqua
decoc. cipi cappari ꝛ seminis
scariole ꝛ endiuie aut cum vino
albo odorifero frido estate
ꝛ yeme calido, sumat dya-
curcuma uel dyatrionpipereon
ꝛ bibat post illud vinum albū
Purget sepe cum turbith et
renbarbaro mixtis ꝛ puluerisata
cum melle ros colato ꝛ aqua
decoc endiuie ꝛ scariole Vn-
gatur epar cum oleo de spica
in quo sit aliquid aceti et post
vnctionem ponat pecia super
epar uel filtrum calidum Bibat
vinum purum absq aqua albū
odoriferum Comedat carnes
ꝛ herbas coctas ꝛ conditas
cum speciebus ut dictum est supra
Possent comode ꝛ bene comedere
alia cocta mixta ꝛ ficus siccas
cum eis Recipiat post purgacōem
ı aurora trociscos stelle cum
vino ꝛ melle ros colato et
aliquando ꝛ sı tyriace cum vino Alt
tede sit quod si epar adib

constituatur in furno vel ad sole
& teratur & cribretur & detur cum
vino cocto stomacho ieiuno post
purgationem quod sanat omnem
egritudinem epatis & ydropisi
& desperate & debet esse quanti-
tas pulveris eius ʒ ii & vini
est ʒ iii **Capitulum cxvii**
De ventositate in epate &c

Hec egritudo que vento-
sitas epatis appellatur
fit semper ex materia in
qua calor naturalis non conse-
quitur ultimam digestionem ymo quod
fit ipsam materiam tenuem et
vaporem ventosum qui va-
por ventosus sua subtilitate et
vaporositate mobili includitur
in mesaraicis & navitatibus que
circa epar existunt & movent
sicut venti & nubes & suo mo-
tu dilatant loca illa & dolo-
rem faciunt & torciones Signa
ventositatis in epate & partibus eius
sunt eius tensio sub latere dex-
tro que commovet & agitatur
hora digestionis cibi & sedatur
eius per compressionem vehemen-
tem cum manibus super ipsum et
existimant stulti medici ex
ista causa vel modo doloris vel tor-
sionis quod sit opilatio aut apo-
stema & rugitus circa partem illo-
rum & circa radices costarum ex
parte dextra & sequitur multo-
tiens febris dolorem talem
Et urina apparet multotiens spu-
mosa valde vel spissa & al-
ba vel glauca & quando est cum
febre est urina magis colora-
ta & minus spissa & pulsus ma-
gis frequens & debilis magis
Cura ventositatis grosse sub
epate est ut utantur rebus car-
minantibus ventositatem & confor-
tantibus epar ut est dyaciminum
dyacompipeon & dyacurcuma
Et bibat bonum vinum clarum
odoriferum cum non admixtione
aliquid aceti aque Et come-
dat allia cocta & nuces cum
ficubus siccis & carnes castrati
& edi & arietis annalis & car-
nes caponum perdicum & fasia-
nos et similium coctas in veru
testula & pastello condita cum
speciebus & pipere & alliis coctis
et ova sorbilia & spatule vi-
tella condita eodem modo et
herba feni & aneti & petroselini
condita cum speciebus pipere oleo et
alliis coctis Si autem esset cum
febre ponatur in vino de aqua
decoctionis amcos vel amomi vel
feni seu amomi & fuc recipiat
de electuario rosata novellam
vel dyazinziberis super locum
dolorosum vel quando ponatur
milium calidum positum in sacculo
aut milium cum sale & amcos
aut absinthium pistatum & mix-
tum cum furfuribus feni siccelcos
aneti & sale Aut recipiat pul-
veris baccas lauri & misceatur
cum cimino & sulphure & vino
& ponatur hoc totum calidum
super locum Ungatur locus omni
die cum oleo de spica vel oleo
de lilio & de aneto **Capitulum cxviii**
De malicia & corruptione ha-
bitudinis & est principium ydropisis
& vocatur cathesia &c

Cathesia est mala habitu-
do totius corporis ante-
cedens ydropisim Et
fit propter maliciam vel corrup-
tionem complexionis calide epatis
aut frigide absque materia immixta
vel cum materia permutatur tamen
in cathesia color corporis et
faciei ad albedinem & citrinitatem
& inflantur palpebre oculorum
& facies multotiens & omnes

extremitates scilicet manus et pedes
et videtur totum corpus quasi in una
massa et consequitur ipsam cor-
ruptio digestionis Signa cathe-
sie colerice sunt quod quandoque fit ap-
petitus fortis et natura remanet
in retentione et resolutione sine or-
dine et fiunt sincopis quandoque et
vigilie et quandoque non et minoratur
cum ea urina et sudor et fit fortis
inflatio mirach et ventositas
multiplicatur quandoque et inflantur
testiculi multotiens et ulcera si con-
tingerent in ea essent difficilis
consolidationis propter corruptionem complexionis
et quandoque accidit incomensurius et
pruriginis calitas et pruritus pro-
pter vaporem corruptum ascen-
dentem et fit corpus debile mol-
lificatum Signa cathesie propter
corruptionem complexionis calide epatis
sunt sitis et calitas membrorum
extremorum que sentitur in plantis ma-
nuum et pedum aliquando cum febre et
aliquando absque febre et ventris sic-
citas multa et pravitas appetitus
et asperitas lingue absque quiete
et rubedine urine absque dolore
forti sub costis dextri lateris Signa
cathesie propter corruptionem complexionis
frigide epatis sunt solutio ventris
cum mollitie corporis et corruptio
coloris cum tumore faciei et
pravitas appetitus digestionis cum
gravitate et dolore aliquo sub
latere dextro Cura cathesie ex
calida causa est ut sumat pa-
tiens in die et aurora et ante cenam
syrupum acetosum vel oximel
cum aqua decoctionis cicoree en-
divie scariole solatri aut ace-
tose vel cucurbite Comedat
carnes assatas super prunas
vel veru et pisces de bonis
aquis carnes quos sunt absque
viscositate et sunt frangibiles et

boni odoris Et si cum istis diffe-
rentiis pisces essent squamo-
si tunc omnes eorum essent melio-
res Hec sunt differentie bono-
rum piscium Comedat et carnes
edi et castrati et arietis anniculi
et pullos et vitellos conditas
cum aceto vel agresta aut vino
decoctas seu succo sumach aut
berberis Bibat vinum limpha-
tum odoriferum album cum aqua
decoctionis endivie scariole cico-
ree aut lactucarum Purgetur
sepe cum reubarbaro et turbith
et aqua decoctionis primo scia-
riole vel solatri endivie aut
portulace vel ordei Super
epar ponatur emplastrum factum ex
absinthio solatro acetosa
flore camomille et farina ordei
et succo eupatorii vel herba eius
Possit comedere herbas scilicet
et petrosilinum lactucas atriplices
portulacam vel scariole et ag-
ricerii et farina ordei et debet
ista cibaria condiri cum pulvere
specierum qui fit ex cardamomo
vel cimino gariofilis foliorum
galanga et croco Cura cathe-
sie ex frigida causa est ut sumat
vinum odoriferum clarum absque
aqua pontica et Comedat
carnes assatas et frixas
et allia cocta et nuces cum fici-
bus siccis et herbarum feniculi et
petrosilini trifolii anisi et aneti et ni-
gella onos Et condiat ista
cum pipere et longo pipere et car-
damomo cinamomo gariofil
nucem muscatam et croco aut sinapi
aut aliquo alio condimento ca-
lido saporito Recipiat omni
mane in aurora et ante cenam
oximel compositum vel squilli-
ticum cum aqua decoctionis cipi cap-
pari acori anisi et amomi
aut assari seu eupatorii

et melius. Mundificet cum pillulis
fetidis vel stomaticis alkindi vel
cum reubarbaro et turbith mix-
tis et incorporatis cum melle et
aqua decoct. cipi cappari acori
aut assari seu emplastrum aut
ameos vel amomi. Ungatur
epar cum oleo de spica. Et po-
natur emplastrum super epar quod sic
fit. Recipe assari absinthii cipperi
cappari agri farine lupinorum
ana dragmam .i. tantum et pistantur
et incorporentur cum oleo de spica
et oleo de semine lini. Sepe
comedat de dyacurcuma aut
de dyacalamentum vel electua-
rium de cardamomo. Semper
attendas quod cathesia sive
fiat ex causa calida seu frigida
semper fundat ibi materia frigida
et opilativa et propter hoc convenit
ut evacuatione et mundificatione
procedat cum rebus aperientibus et
mundificantibus materiam et opilationem.

Capitulum CXIX de ycteritia et
speciebus eius et

[I]Ctericia est defedacio cutis
absque rupcione inequaliter et
est alia citrina vel viridis
et alia nigra citrina vel indica
fit vicio epatis, nigra vero
ut plurimum fit vicio splenis.
Fit autem ycteritia vicio epatis
quia propter multam caliditatem
epatis in seipso per naturam. Aut
quia calefactum est ex cibis
aut ex medicinis calidis vel
aere calido. Aut opilatione
aut propter multitudinem colere rubee
aut propter crisim qua natura expellit
eam ad exteriora, aut ex mor-
sione animalium venenosorum aut
propter debilitatem fellis ab attrac-
tione colere. Signa ycteritie propter
multam caliditatem epatis in se

ipso naturam sunt color eius citrinus
semper et in albugine oculorum eius est
citrinitas et non accidit eis mag-
num nocumentum nisi cum illud super-
fluit in eis et corium vene sunt
valde ample et manifeste. Et
urina semper intensa valde vide-
tur. Signa ycteritie propter aerem calidum
sunt quod fit ex cibis calidis vel
medicinis calidis vel potu vini
fortis puri et quod ad ipsum sequitur
febris continua et dolor in latere dex-
tro sub costis et quod urina est ru-
bea spissa vel viridis et pulsus
durus et velox et frequens cum quadam
asperitate quam facit in pulsibus di-
gitorum tangentis. Signa ycteri-
tie ex multitudine colere in corpore
sunt quod egreditur cum vomitu ca-
lida ipsa et solucione ventris
sed ycteritia semper remanet in eodem
statu et urina semper rubea spis-
sa et etiam viridis et multociens absque
febre. Ycteritia vero que fit ex opila-
tione causatur duabus opilationibus
diversas et urinas debet habere
significaciones. Una opilatio que indu-
cit ycteriam aut est in orificio
costis quod adheret epati et circa
ipsum epate. Aut est in orificio
per quod expellitur colera ad intesti-
na. Aut est in orificio quo colera
mandatur ad stomachum. Signa yc-
teritie propter opilationem factam in ipso
epate sunt gravitas in latere
dextro et quod fit ego sit alba
paulatim et urina alba paula-
tim et hoc habet locum cum epar
retinet propter suam debilitatem to-
tam coleram ita quod nichil de ea
mittat cum urina. Aut quia
utraque districtio epatis non facit
ullam districtionem in superfluitatibus
ita quod tota colera retinetur in
epate et venis cum humoribus
et nichil de ea mandatur cum

vrina neqz egone s3 qn cola
retenta i epate madatur cu
vria qd fit multociens z sepe i
ista opilacione tunc vria dicta
yctiaci ex ista opilacone app3
spissa turbida rubea et est
infirmus absq3 vomitu z ama-
ritudine oris eo qd nichil de
cola aut qz mr ul paru ma-
dat ad stom Signa yctitie
ppt opilacom meatus quo co-
lera mandat ad intestina sut
qd fit subito ex ostilio egomi
camus Et qd ista yctitia fit
fortis subito z difficultas exi-
tus feces z intensio yctitie Et
si epar remanet multu debi-
le i expulsione supfluitis ad
loca alia uel virtus discretiua
epatis no discerneret i super-
fluitatibus tunc cu illis signis fiet
z videtur vria citrina remis-
sa Et si pdca duo non coinci-
gent i epe fiet vria valde
tincta z spissa ppt duplicacom
cole que mittitur cu vria q
consueuerat mandari ad intestina
z mo ppt opilacom no man-
datur s3 retinet i epate cu
vrina z app3 aliq vomitus co-
le i ista yctitia z oris amaritudine
qm i yctitia que fit ppt de-
bilitatem corporis fellis ab actra-
cone de qua infra dicemus Sig-
na yctitie ppt opilacom mea-
tus quo colera manda ad sto-
machum sut qd vria z ego
sut crosse rubee sicut bolu
ppt multitudine effusionis colere
ad intestina z qd infirmus est
absq3 omi amaritudine oris
z sine vomitu cole eo qd non
est sic i aliis yctitiis ex toto
Signa yctitie que fit i mor-
bum creticis sut qd fit ps febre
z die cretica z fit subito et
spargitur p totu corpus z fit

aliqui
aliqn i die cretica ul an septimum
diem z tunc est malu signum
spaliter i febre acuta z hoc vult
ypo. pticula qrta ubi dicit yctitia
cia an septimum i febribus malu
tam ut dicit G hec yctitia
an septimum duo signat natura
debilitate z habundancia uel
multitudinem materie quam rasificare
non pt ipa na Signa yctitie
ex morsione venenosi sut ma-
nifesta ex re ipsa quia subito
advenit z infert lesionem i me-
bris z dolores s3m naturam
venenosi Signa yctitie ex de-
bilitate corporis fellis ab attra-
cone sut nausea z vomitus co-
le absq3 qntitate in epe z ama
ritudo oris z sitis z vria tincta
valde Signa yctitie nigre
cu no fiat s3m plurimu si qut
ex redundancie melie ade-
par ppt opillacom factam
in epe i meatibus quibus me-
lancolia madat ad splenem
aut ppt opilacom factam in
ipo splene In yctitia no nigra
fca ppt opilacom ipius sple-
nis est duricies z qntitas
splenis z inflacio ul tumor
uel pondus in late sinistro
sub costis z vria app3 nigra
z istam yctitiam vementem
vico splenis ul meatuu eius
non accedit nisi raro yctitia
cia citrina ul viridis ymo icipit
ppe In yctitia no nigra que
fit uico opilacoini meatus
cole ul epatis qncedunt
yctitia citrina ul viridis et
dolor lateris dextri sub costis
z grauitas Et vria citrina
uel viridis accedit vrina
nigra Etiam ut vult Aluisus
lib iiijo ca de yctitia qd vria

viridis vel nigra in omni ictericia
cum grossitie generis sunt cognato ma-
teria spissa et nigra sunt facto
magis epar sanum et forte in ex-
pulsione malarum superfluita-
tum sicut ita verum est et videbit
si sapiens in hoc recte considerauit
Cura ictericie propter caliditatem mul-
tiplicatam in ipso epate per naturam
est quod alteretur epar et infrigi-
detur cum rebus acetosis videlicet
cum vino de granatis et agresta
vel succo berberis aut aqua de-
coctionis eius cum qua infrigidetur tempore
det in mane et sero oxizacca-
ram vel sirupum acetosum compo-
situm vel de acetosa Bibat vinum
album debile lymphatum val-
de ita quod aqua sit dupla ad
vinum Comedat carnes coc-
tas cum cucurbitis vel lactucis et
portulacis et conditas cum a-
gresta vel vino de granatis
seu aceto aut sumach vel ber-
beris herbas lactucas spina-
cias et fenum (?) comedat cum aceto
et ex elixatas et vitella ouorum
cum paucis (?) comedat et pisces
valde bonos electos conditos ut
dictum est in carnibus si pisces in
isto casu non debent elixari sed
assari et postea condiri ut dictum
est cum acetosis et rebus habentibus
acetositatem super epar continue
qui ponat oleum rosarum mixtum
cum aliquantulo aceti et epithime
epar cum pecia vel filtro infuso
in succo solatri vel acetose vel
lactuce in quo succo ponat pul-
uis sandalorum et rosarum et aliquid
aceti vel puluis aliarum rerum
consimilium et erit hoc valde utile
Cura ictericie propter apostema
calidum est primo flobotomia de
saluatella manus dextre si cor-
pus sunt plethoricum Si vero ple-
thoricum non sunt fiat flobotomia de

eadem parte et mundificatio cum reu-
barbaro et aqua decoctionis primo quod
In dieta et potu vinearibus (?) simplicibus
fiat ut dictum est supra in cura apostematis
calidi in epate Cura ictericie con-
venientior hic colere est ut sepe sol-
uatur cum decocto quod sic fit Recipe
mirabolanorum citrinorum ʒ. i. pistatur
et bulliant cum lb. i. primo in
lb. ii. aque donec consumpta sit
medietas coletur et in ista cola-
tura pona ʒ. i. reubarbari et
dimittat per horas vi. postea
colet et fortiter exprimat et illa
colatura addat ʒ. ii. sirupi
de nenufare vel sirupi rosacei
et detur sic tepide in matutinis
et si reubarbarum ponere nolumus
ponas in decoctione loco eius ʒ. i. se-
scamonee electe vel grana v. vel
vii. quod melius est et si scamoneam
coquere nolumus pone de non cocta
duo grana vel tria in decoctione et erit valde
bonum et utile Sumat mane
ante prandium et ante cenam oxizacca-
ram vel sirupum acetosum cum
aqua rosarum decoctionis lactuce vel endi-
uie vel scariole seu cicoree Co-
medat sicut semen (?) ex farina ordei
vel avene super qua ponat ali-
quid de agresta vel de vino de
granatis Comedat ex cucur-
bitas portulacas lactucas con-
ditas cum agresta vel vino de grana-
tis vel sumach aut berberis Co-
medat et carnes edi vitulorum
vel castrati arietis iuuencis vel
pullorum conditas cum eisdem succis
et coctas cum herbis dictis Bibat
vinum album debile multum lim-
phatum aut bibat agrestam vel
vinum de granatis seu acetum
cum aqua decoctionis scariole vel
cicoree et similium Pisces bonos
et de bonis carnibus assatos condi-
tos cum agresta vel aceto vel si-
milibus comedere potest In vincturis (?)

⁊ epithimatibus fiat ut scriptum
est supra in cura ycticie propter cali-
ditatem multiplicatam in ipso epate
Cura ycticie propter opilacionem fac-
ta in ipso epate est si fuit ca-
liditate manifesta febrili aut
alterius condicionis ⁊ cum urina val-
de rubea in virtute debili ut re-
gatur cum aqua decoctionis endiuie ci-
coree scariole acetose lactucarum
⁊ similium Et detur talis aqua
cum sirupo acetoso composito cum
oximelle quod melius est Vel
sumat de sirupo qui sic fit ma-
ne ⁊ sero ante cenam ⁊ ante pran-
dium ʒ iij cum ʒ iiij aque decoctionis
herbarum predictarum Recipe endiuie sca-
riole lactucarum cicoree melli-
loti ana manipulum j scolopendie aceto-
se politrici adiancii capilli veneris
ana manipulum j prima modo xx v se-
melonis cucumeris cucurbite
citrolli cipi cappari acori ana ʒ
j pistantur ⁊ bulliat in lb iiij
aque donec medietas sit con-
sumpta ⁊ coletur ⁊ postea in co-
latura illa addatur lb ij zucari
uel mellis ⁊ reducatur ad ignem
⁊ coletur ⁊ postea sirupizetur
Purgetur sepe cum renbarbaro
⁊ aqua dicta cum quo potest ponere
aliquid zucari uel mellis Come-
dat carnes castrati arietis
animalis ⁊ pullos coctas ⁊ eli-
xatas cum herbis predictis uel
in pastillo aut in testula con-
ditis cum aceto uel vino degnatis
uel succo berberis aut cum pul-
uere qui sic fit Recipe cinamomi car-
damomi ana ʒ iiij gariofilorum
croci galange folii ana ℈ j fiat
puluis cribatus Comedat eciam
herbas spinacij ⁊ feni ⁊ tucbi-
tas succum farine ordei auene
uel spelte conditum cum vino de-
gnatis uel agresta aut comedat

aqua ciceris in qua cocta sunt
semina herbarum dictarum Bibat
vinum album diureticum odoriferum
limphatum cum aqua decoctionis ace-
tose uel cicoree Comedat sepe
dyasandal mixto cum rosata
nouella possit ⁊ purgari
cum renbarbaro ⁊ turbith mixtis cum
aqua decoctionis acetose cicoree
⁊ prunorum Expertum est pla-
uinig contra omnem ycticiam de
opilacione ⁊ in quo non reperitur
aqua decepto sic fit Recipe
brasice viridis portulace lb j
pistetur bene ⁊ perfecte ⁊ deco-
quatur in lb vij vini albi do-
nec v remaneat coletur et
de tali colatura sumat parum
in aurora ʒ iiij omni mane ⁊
ante cenam hora iij curabit yc-
ticus in paucis diebus cum obseruan-
cione recte diete ⁊ digestione
quidam addunt propter amaritudinem
in decoctione lb ij mellis ⁊ non
nocet confortat appetitum ⁊ as-
sellare facit Recipe aqua decoctionis
politrici per se multum valet et
adiancii in hoc seu vinum uel
aqua decoctionis politrici Si autem
yctericia ex opilacione absque fe-
bre ⁊ caliditate manifesta fuerit
sumat omni die ante cenam
⁊ in aurora ʒ j ⁊ semis oximelle
composita cum ʒ iij aque decoctionis
cappari uel abol aut assari
uel cum nona decoctione seme epi-
thimi pollipodij ⁊ mellis Pur-
getur sepe cum pillis fetidis
uel cum pillis fetidis dissolutis
⁊ mixtis cum melle rosaceo
colata aut cum aqua decoctionis
seme epithimi scolopendrie
pollipodij ⁊ spinato ⁊ assari
⁊ renbarbaro Fiant clisteria ex
aqua sicle ⁊ blete aloe melle
colloquintide ana ʒ j ⁊ semis ⁊ aquitul

salis Comedat autem prandium
et ante cenam brodium caulium uel
porros uel sicle calidum actu
et sit in quantitate citra libram mediam
et carnes coctas cum eisdem
et tempore eius utatur sirupi uel
sapore facto ex alliis coc-
tis cardamomo et aceto for-
tissimo Comedat et carnes
arietis coctas cum feniculo et petro-
sillino et porris uel caulibus perdices
fasianos pullos columba-
rum et pullos gallinarum et galli
coctos in pastillo uel testula
aut ueru in quibus cocta sint
allia cum passulis et semine
feniculi condiantur cum puluere qui
sic fit Recipe cinamomi ʒ i car-
damomi gariofilorum piperis lon-
gi piperis nigri galange singulorum
ana ʒ i croci ʒ semis fiat puluis
condiatur semper in omnibus istis et
consimilibus condimentis ponatur
acetum quia multum facit pe-
netrare uirtutes medicinarum et
condimenta ad membrorum profunditatem
Bibat uinum album clarum odori-
ferum in quo non ponatur aliquid
aque aut parum ponatur de aqua
decoctionis feniculi uel capparis sine acce-
tosi seu spinachi Vtatur sepe
ante cenam et ante prandium electuario
laudabili de cardamomo uel
diacurcuma maiori Confor-
tetur epar cum emplastro facto
in cura apostematis duri in epate
Cura ictericie facte ex opi-
lacione meatuum quibus colera
mandatur ad intestina et ad
stomachum est ut fiat cum clisteribus
lenibus in primo et postea cum
acutis et spasmaticis quia opilacio
in istis meatibus siue sint cum
febre siue absque febre sint
ex aqua sicle uel caulium et
ex oleo oliue uel oleo uiolato

melle uel zuccaro et aliquantulo salis
et medulla cassiefistule Si uero
absque febre sint fiunt ex aqua
porri uel caulium seu sicle
et oleo oliue et melle et aliquan-
tulo salis et ʒ semis agarici et ʒ semis
in colloquintide Purget sepe
cum reubarbaro cassiafistula et
turbith et aqua decoctionis primorum
sene et epithimi uel aqua de-
coctionis polipodii adianti po-
lipodii radicum apii petrosilli ma-
cedonici et brusci In dicta potu et
electuario et emplastris et saporibus
et pulueribus que est cum febre et
que est absque febre fiat ut dictum
est in superiori cura ictericie Fiat
etiam flobotomia in omni ictericia
de saluatella manus dextre
que est inter anullarem et
auricularem digitum siue sint
cum febre siue absque febre postquam
urina infirmi uisa fuerit spissa
colerica uel colorata multum
quamuis spissa non fuerit quia uti-
le erit ualde Cum autem cura
ictericie facta fuerit cum medicinis
intrinsecis et mundificatiuis et
remanebit tinctura in oculis et
in facie Curetur illa tinctura
que remansit in oculis et facie
cum balneis decoctionis camomille
et rosarum et ablucione cum aqua
rosacea et aceto Cura ictericie
que fit in die cretico uel que
fit expulsione illius colere ad
cutem est ut iuuetur natura ad ex-
pulsionem illius colere ad exteriora
uel eius extractione cum aquis
decoctionis florum camomille et aneti
Et quod sepe et continue recipiat
sirupum acetosum compositum
uel oxizaccara cum aqua tali
aut oximel compositum cum aqua
decoctionis primorum et radicum feniculi
et apii Et purget cum rebarbaro

et aqua decoc primorum. Et
obstruct dicta cum potu dia-
sulphis qui est cum fe. Cura ycteri-
tie ex morsu venenosorum
est sumere in potu lac de oleum
amigdalinum. Item aqua gra-
natorum aut vinum de granatis
cum aqua endiuie vel cito-
ree quod melior est. Clistere etiam
et cum clisteri leni dicto et mundi-
ficet cum renbarbaro et regat
sicut ycterus cum febre secundum de ista
cura libro 3º particula illa de vene-
nis largius et melius loquemur.
Cura yctericie propter debilitatem cor-
poris fellis ab attractione est
eadem cum illa que semper est
propter opilacionem eius meatus
adherentis epati. Item omne quod
confortat epar confortat fel
et econverso et que conferunt epati in
isto casu conferunt felli propter
alligacionem et affinitatem istorum
membrorum ad inuicem. Item in cu-
ra yctericie prouenientis ex isto
casu duorum in situ quia sunt
vnum prope alteri et equaliter ex
natura affinitatis et alligacionis
et porcionis. Cura yctericie nigre
vlcus splenis fit et sic debet
fieri quod idem est casus de magni-
tudine et duricie splenis cum
febre et absque febre. Sicut in
sepe clisteria que valde utilia
sunt ex aqua decoc porri vel
caulium vel siccle sene epithi-
mi pollipodii cuscute et spina-
ti cum melle oleo oliue et ali-
quantulo salis. Fiat alia flobotomia
de saluatella manus sinistre
vna flobotomia huius vene sangui-
nem minuit melicum et per hoc al-
leuiat yctericia nigra. Et con-
fert eciam in splenis specialiter cum
sunt vrina fusca spissa sine
ibi febris fuit sicut nota.

Capitulum CXV de ydropisi
cum fe et absque febre etc.

Idropisis secundum phisicos
intencionis est egritudo
materialis cuius causa est materia
ex uberacione frigida et est membra
ingrediens et crescit per ipsam
materiam frigidam aut membra
omnia manifesta aut loca per-
cium in quibus sunt regimine nutri-
menti et humores. Et fit hec egritu-
do ex multis causis prouenientibus
videlicet ex potu aque frigide
post coitum aut nimium labo-
rem aut inanicionem aut per bal-
neum. Cause aut accidentes sunt
coniunctionales et appoicionales inter-
iorum et epatis specialiter ex quibus
instituitur debilitas epatis
que est potentissima causa ad
ydropisim et ex debilitate eius
fit error in mutacione humorum
et sequestracione superfluitatum
que cum non separantur neque se-
questrantur retinentur. Et natura
in epate et concauitatibus eius et
membrorum adiacencium eidem
et replent vene et redeunt ad
sudium cum natura non est potens
in expulsione superfluitatum et
replent concauitates que sunt inter
mirach et syphac et fit ydro-
pisis. Apparet ergo manifeste quod
debilitas epatis est potentis-
sima causa et narria in generacione
ydropisis quamuis aqua species
ydropisis incipiat fieri vicio di-
gestionis stomachi et propter debilitatem
primo nata in isto et alia mo-
dorum membrorum et tercio vicio
digestionis epatis cum immediate
aliquando quod vmagines causas dicas
inducat debilitatem et errorem
in epate et ex parte digestionis
et sequestracionis an quod ydropisis
ex ea generaretur vel fiat Et

ex hoc erit manifestu q i ipo le
est ut curet ydropis absq
epatis curatone Sunt h enim
spes tres tympanites asclli-
tes et yposarcha Cause ty-
panitis anecedes sunt mala
ho frigida stoi uel calida ex
cedens que debilitat virtute
ita q cibos in convenientem
chilum uel humidum convenientes
ad nutrimentu membrorum immuta-
re no pt et cibi ventosi i di-
gestabiles / et debilitas virtutis
stoi respectu ei q sumit
sive corrupcio digestionis stoi
et opilaco viarum quibus cibi
et superfluites mandat ad lo-
ca debita ut consueverunt man-
dari Et est apostema calidum
i epe ut reclusio cole i ipo
epe ex opilacone viarum quibus
superfluitates mandant ad lo-
ca ppa Causa coniuncta ad ty-
panitem est ventositas que
resolvit a cibis cu calor stoi
est debilis ex dnio frigitatis in
ipo ita q cibos sumptos rec-
tificare non pt neq mutare
i debita rem convenientem ad
nutrimentu / aut cu calor ac-
cidentalis dnat in sto ita q
debilitat virtute digestivam
eo q ex dnio illius caloris
vel caliditatis fit distemperancia
i complone stoi ut apparet i feb-
rientibus et debilitata virtus di-
gestiva stoi ex corrupcione
generis ppt excessu caliditatis fr
quemente generis stoi et sic
illa caliditas accidentalis resolvit
i fumu illud q a sto no mi-
sceat et cu ista sit ca quare
convenientes digo no fit in sto
quilibet illud q in sto reci-
pitur ut plurimu i fumu et
vaporem p via indigestionis

et remaneret ex necessitate aliq ven-
tosum q no conti i fumu neq
vaporem ex via indigestionis
et transit cu fumo et vapore il-
lud humidu ad loca ad que
superfluitates na solet mandare
et sic quoq expellit eo cor-
pus aut no mandat ad loca
debita neq expellit propter
debilitatem virtutis regentis totu
corpus et sic impletur vacuitas
membrorum et loca pori in quibus
sunt recipiuntur nutrimenti sive
membra nutritiva et interponit
cu non expellatur eo hoc
fumus vel vapor mixtus cu
aliquo humido intra intrans
et siphac interius et inflatur
venter exterius manifeste et
fit ydropisis tympanitica q
qui percutitur cu manu sonat
ut tympanu humectatu eo q
non solu ex fumo generato p
viam indigestionis p dnium frigi-
di vel calidi sup stom fit hec
passio si ex fumo multiplicato
mixto cu aqua pte humidi
q no fuit rectificatu neq ex-
pulsum eo ana si remansit
cu fumo dco qui fumus vocat
i commixtione et implentur ex eo
loca pori nutritiva et p ista
viam fit spes ydropisis Cause
ascliti anecedentes sunt ma-
la complo frigida ut tala que
vincit generis nalem et epatis
et virtutem debilitat et appetit
~~et simile~~ sicut opilaco et similia
q impediunt transitu humorum et
superfluitatu ad loca ppa sicut
manifestu est i yctericia de opi-
lacone meatuum cole ex quibus
expellit et attrahit cola
Causa coniuncta ad ascliten e
superfluitas aquosa q non
egreditur ex pte sui exitus que
reuertitur versus et fluit ad loca

alium nervum in quo corpus includi
et constringi non solet et hoc aut
per via resudationis aut propter
humiditatem materie aut propter ve-
hementiam expulsionis qua facit
natura ex necessitate inveniente in
viis quas habet superfluitates
ad spacium ventris et ad vacuitatem
ventris in qua sunt intestina
et plurimum stationis et resolutionis
istius aquositatis et superfluitatis
aquose que est causa quinta asclitis
est inter zirbum et inter siphac
intrinsecum et redundat ad intri-
secum ~~facie~~ superficie i. mirach
super siphac intrinsecum Cause
antecedentes yposarche sunt cor-
ruptio digestionis tercie que est in me- no
bris quia digestio tercia non potest
rectificare sanguinem neque humo-
res qui veniunt perveniendo ad
membra et ita humores predicti
remanent crudi declinantes ad
aquositatem vel flatuositatem non
adherent membris adherencia natu-
rali imo remanent in vacuitatibus me-
brorum et inculcantur in eis et capita
replent et humores mali qui
in membris non rectificantur sunt
hec corruptio digestionis tercie
et hec Similiter frigiditas multiplicata
in membris impediens digestionem
humorum et sanguinis in membris
et adherenciam naturalem et
caliditas liquefaciens membra
et humores et opilationes in meatibus
per quos natura istas superfluitates
expellere consuevit Causa quinta
yposarce est humores et hu-
miditates male non adherentes me-
bris quia postquam impleverunt va-
cuitates membrorum et ipsa tunc
fecerint membra refertat ad ex-
et ad vacuitates intrinsecos et im-
plent vacuitatem in qua sunt
intestina et zirbus et intrant

post ista impletionem in mirach
et siphac intrinsecum et sic inflat
In ista specie ydropisis omnia me-
bra equaliter inflantur et totum
corpus cum ventre ut manifestum
est hic ex causis narratis in
causis antecedentibus Signa
ydropisis carnea sunt inflatio
pedum et ventris tumor albus et
dolor in latere dextro et sinistro
et corruptio caloris declinans
ad citrinitatem et nigredinem seu
fuscitatem et inflatio oculorum
et sitis cum destructione vel de-
bilitate appetitus et hoc contingit
ut plurimum propter nimium potum
Signa tympanitis propria sunt
quoniam sunt egressio umbili-
plurima et tensio in mirach in morbo
tympanites et corde et membrorum
arefactio cum asperitate et cum per-
cutitur venter cum manu sonat
quasi vter inflatus vel vt impletus
aqua Et patiens est appe-
tens eructuationem et alleviatur
per eam et per exitum ventositatis et
non inflantur pedes et tympani-
te sicut in aliis et est eius
pulsus longior quam pulsus
aliorum ydropicorum cum ideo non
sit facta debilitas epatis admodum
in aliis cum vtique qualitate sua
non sic ledatur et sit cum hoc
velox ex natura comedinis cu-
rantie et eius vrina est aliqu-
multum tincta propter apostema aut
propter caliditatem multiplicatam in
epate ex reclusione caloris qui
non mandat ad loca sua quod
est vna ex causis antecedentibus
tibus que proveniunt vitio epatis
et aliquando eius vrina non est
multum tincta sed est habens
bullas magnas et grossas
Signa asclitis sunt guttas
in ventre sensibiles et cum percut-

ventris auditur sonus sicut sonus aque
a motu et ex quando mutatur de latere
in latus et tactus eius est sicut tactus
utris pleni non utris in quo
est inflatio et non magnificantur
membra omnia sicut yposarca
sed collum et extrema preter pedes
extenuantur. Est in cute corporis
et membrorum tensio sicut est tensio
cutis humide extense et aposte-
matur testiculi et virga umbi-
licus et pedes. Et pulsus eius
est parvus frequens declinans ad
duriciem extensione nervorum
et aliquando declinat ad mollitiem
ex levitate humiditatis multiplicate
et evenit post duriciem epatis
et lapideitate et fit ut plurimum
eius urina colorata eo quod natura
illam non facit sequestrationem
in superfluitatibus colericis et melanco-
licis sed remanet cum urina et sic
tingit et accidit eam yctericia
citrina vel nigra et est pacientibus
cum fluxu ventris quando ydropi-
sis incipit initio apostematis
intestinorum et quando incipit vel
fit initio apostematis epatis
est cum strictura ventris. Signa
yposarce sunt universalis infla-
tio omnium membrorum et faciei quasi
accidit homini sicut corpori mor-
tuo et facies ipsius impinguatur
et fit inflata vel tumorosa
et est eius corpus omnino absque
ariditate et cum digiti premunt
in omni loco corporis eius locus
comprimitur et non inflatur venter
neque umbilicus ut in asclite et
ut plurimum sequitur eam fluxus
ventris et lenitas nec tenditur
ad albedinem et fit pulsus eius
undosus latus lenis et hoc est
ex multitudine humiditatis in toto
et in lacertis. Et dicitur quod quando pru-
ritus accidit in naso et cum hoc

apparuerit mollicies in facie et in
manu sinistra quod hic ydropicus
morietur in secundo die et urina eius
ut plurimum est alba vel lactea
spissa. Scire hic convenit quod
quando urina fuerit rubea vel mul-
tum tincta in asclite specialiter et
in aliis speciebus ydropisis et fuerit
pauca in quantitate sepe iuncta
cum debilitate virtutis mortem
significat. Cura ydropisis tympanitis
est quando fuerit cum caliditate epatis
aut apostemate calido in corpore
vel clisterizetur cum clisteri quod sic
fit: Recipe camomille flores vel herbe
melliloti ana, feni, ebulos ana
manipulum .i. pistentur et bulliantur in aqua
et colentur et accipiatur de illa
colatura lb. i. et addantur in ea
ʒ iij olei de camomilla vel de
aneto aut de lilio et ʒ iij mel-
lis et ʒ ij salis. Hoc clistere resol-
vit ventositatem cum humiditate
mixta absque aqua calefactione.
Aliud ad idem: Recipe feni, melliloti,
florum camomille, seminis endivie,
cicoree, lactucarum, seminis por-
tulacarum, cuiusque ana manipulum .i. pistentur
et bulliantur et colentur et in lb. i.
colature addantur ʒ iij zucari
vel mellis et ʒ iij olei de a-
neto vel de camomilla aut de
lilio ana ʒ iij salis et supponatur
tepidum. Hoc enim clistere al-
terat caliditatem et resolvit vento-
sitatem cum humiditate et provocat
urinam absque caliditate aliqua.
Super epar ponatur emplastrum
ex sandalis, rosis, farina ordei
et succo solatri cum aliquantulo a-
ceti. Aut fiat emplastrum ex succo
absinthii, plantaginis et rosis,
apio et farina ordei et ali-
quantulo aceti. Super stomachum
fiat evaporatio cum milio ca-
lefacto aut cum furfure milio
et aliquantulo salis. Purgetur

semel i ebdomada cu pillis
q sic fiut ℞ renbarbari ʒ ij
cariu ameos amomi an ʒ i
colloquintide turbith stamonee
an ʒ ß conficiant cu suco eu-
patorij datur ʒ i uel ʒ i et ß
uel ʒ ij de ꝑfetate confortant
epar et stom et resolunt vento-
sitem expellendo humdu bibat
vinu albu odoriferum limpha-
tu cu aqua decoccionis semis
feni ul ameos seu amomi no
dormiat i die ullo mo parum
comedat et cibaria valde diges-
tibilia ut sunt carnes castrati
ul edi aut pullos ul gallinas
ꝑdicum fasianos et om aium
degentium in arboribus et i pratis
assatas ut plurim uel elixatas
aliqu cu feniculo ul petrose-
lino conditas cu vino degnatis
ul agresta seu suco berberis al
aceto et cinamomo cardamomo
et croco Vel comedat in tella
ouos cu eisdem condimentis aut
holus feni cu herba feni uel
petroselini Si aut fiut abs-
que calite manifesta epatis et
sine fe curetur cu clisteri
q sic fit ℞ ameos amomi ca-
rui siseleos seminis feni an
ʒ ß mellilotti camomille centau-
ree an ℈ i colloquintide aga-
rici an ʒ ß pistant et bullia-
et colentur et i illa collatura
addant ʒ iij mellis et ʒ iij
olei de aneto et ʒ ß salis a-
liud ad idem ℞ centauree
maioris herbe feni eupatorij
camomille mellilotti seminis cu-
cumeris cicoree lactucas an ℈
i colloquintide ʒ ß mellis ʒ
ij olei de spica uel de lilio
ʒ iij salis ʒ ß fiat ut dcm est
in aliis Cirup epar ponat
emplastrum q sic fit ℞ suci ab-
sinthij eupatorij aut sdalatri

ʒ iij sandalorum rubeorum ros rubor
an ʒ ß olei de mastice ʒ iij
aque rosacee aceti an ʒ ß ste-
rant simul et puluisent et
incorporent omia simul cu fari-
na ordei ul lupinos et pona-
tur tepidum super epar a-
liud ad idem ℞ ros rubearum
sandali albi citrini et rubei an
ʒ ß suci plantaginis et eupato-
rii ʒ iiij mastice mirre ime
cipsili an ʒ ij olei de spica
ʒ ij aque ros et aceti an ʒ ß
farine lupinorum q sufficit
uel ordei ut dictum est supius
Empletur stoms ul uaporetur
cu seminibus carui ameos feni
dauci amomi mixtis cu mi-
lio Vel alio mo uaporetur
cu milio furfure et sale mixtis
cu siseleos dauci carui et
semine feni et an Purget cum
pillis stomaticis alkindi uel
fetidis aut cu pillis que sic
fiut ℞ hermodactilos cimini
turbith an ʒ i renbarbari ʒ
ij siseleos carui dauci an ʒ
ß agarici colloquintide stamo-
nee an ʒ ß fiant pille cum
suco eupatorij aut suco cicho-
ree Dosis eorum est a ʒ i usque
ad duas Cetras q vsus camo-
dreos et origani et siseleos
sanant hidropisim et eam demum
de ꝑfetate Bibat paucum vinum
forte vinu odoriferum clarum
absque aqua non dormiat i
die Et parum comedat panis
eius sit fermentatus salitus et
bene coctus in quo semper sic
possible ponatur semina feni-
culi cimini carui aut puluis
camedreos et origani ul ame-
os aut amomi Cetras quas
comestio carnium assatarum absque
pane et cu vino dicto e melius

q cu pane Carnes ductas
supius comedat assatas pter
q in die medicine Indie uo
mene comedat carnes eli-
xatas cu feniculo pet᷒ amo
mo ul' cimino ul' similibus
frangentibus ventositatem Et con-
diant sua cibaria cu pulue
qui sic fit Rx cinamomi ʒ j cari
damomi ʒ ij carui cimini
seminis feniculi an ana ʒ ij et
s garioffilos nucis muscate piperis
longi piperis zinziberis ana ʒ
ij croci ʒ j fiat puluis cribratus
z addatur in isto condimento vinum
de granatis ul' agresta aut sucus
berberis ul' vinum sumach
Utatur sepe tyriaca in auro-
ra cu vino decoctionis cimini
ul' ameos Comedat dyaci-
minum ul' dyacardamomum et
dyagalange mixtu cu dya-
curcuma Si aut non curatur
hoc modo redeamus ad aperitiva
istius cure z pordinem predicta
Cura asclitis est qn est cum
febre uel apostemate calido et
urina valde rubea cu aqua
endiuie cicoree z lactuce et
syrupo acetoso composito cu oxi-
melle Et alijs cu eo q euacu-
at ul' excitat humiditatem
absq calefactione ut est aqua
cardamomi z aqua infusionis
mirabolanos z ut sunt troc
de berberis quos faciemus
aut troc de reubarbaro G
curabat asclitem cu febre z
apostemate calido ut inuenit
demetrius li° iij° ca° de cura as-
clitis hoc modo z specialiter quando
idropicus erat debilior Cibabat
infirmum ea cu carne edi as-
sata z carne perdicum z carni-
bus auium siluestrium degencium
in arboribus z i pisciculis assatis z

z pane de simila ordei z spelte
z cu cibarijs fctis ex lentibus z ace-
to z croco z hoc faciebat ut
idropicus conseruaret z nullo modo da-
bat infirmo neque cibaria cyboata
nisi die mene z soluentis p me-
dicinam Et dabat an menam
per vna diem z i die mene pre-
dicta cibaria cu aceto medie
fortitudinis z non incurrebat si-
tim validam Et soluebat ipsum
cu decoctione que sic fit Rx mira-
bolanos citrinos ʒ x̄ ij simul te
ʒ iiij absinthij ʒ ij eupatorij
ʒ ij endiuie ʒ j spicee aromatice
ʒ ij decoquantur in iij lb aque
donec redeant ad lb ij z colentur
z misceantur cu ea ʒ x zucara et
bibatur Et ideo cu illud quod
sic fiant enim purgabat Rx lac
esule ul' lactatole z miscet
cu zucaro z lacte fiant tam diu
q inspissetur z fiant pille de
quibus dabat ij aut iij magnas
ut ciceris an prandium Et dabat
post illud i potu infirmo rob
de agresta ul' succi acetose
uel de berberis Et sup ventre
faciebat hoc emplastrum q sic fit
Rx boli armeni uel crete ru-
bee z aqua z farina ordei z
milij z stercoris vaccini z fimum ca-
prinum z cinerem quercus z vitis
z baurach z sulphur z misce-
ant omnia cu aceto sup epar
ponebat aliud q sic fit Rx
sandali albi citrini z rubei rosis
rubeas succi solatri succi eupa-
torij z absinthij farine an ana
z aliquantulum aceti z miscebat
simul z soluebat infirmum cu d
multotiens cu syrupo rosis i quo
infundebat mezereon z mirra
aut lac esule ul' lacturale
Et comedebat de fructibus
ficus siccas nuces z zuccarum et
prohibebat ut sustineret sitim

Et quoque dicit quod conterebat folia
mezereon id est laureole et permisce-
bat cum melle fracto et dabat ante
comestionem et post mel fractum in-
telligit dulcedinem fractam cum eius
bonitate vel mel in quo fructus
involvuntur Et ad ultimum non
dimittebat ipsum absque expul-
sione hec sunt verba philosophi et
hic est modus curationis eius ut
scriptum est, aliud modum cura-
tionis quem multotiens fecimus po-
nemus Sed scriptum est hic quod quando
asclites fuit cum febre et virtute
debili et eius urina fuit rubea
et mincta cum difficultate quod ma-
le aut nunquam curabitur et est
urina temporibus fuit intensa Sed
si urina in quantitate multiplicata
fuit et absque difficultate ex-
pulsa et color omni die fuerit
remissus bene asclites cum febre
potest bene curari beneficio me-
dicinali si deus voluerit hoc modo
parum comedat et hora comes-
tionis non bibat si est possibi-
le post comestionem per duas
horas vel iii Si vero a potu ho-
ra comestionis abstinere non
posset parum comedat et parum
bibat Et nullo modo in die dor-
miat nisi propter necessitatem sicut
quando est nimis debilis aut quando
non dormiret in nocte, et si sitis
ante prandium vel post multum
eum infestaret abluat sepe
os suum cum aceto vel gargariset
acetum medie fortitudinis cum
aliquantulo vini albi odoriferi
et erit utile Nam hoc sitim
omnem reprimit et removet propter
naturam suam Comedat panem de
simila spelte vel ordei con-
ditum cum cardamomo et amo-
mo et feniculi semine Comedat
carnes edi vel castrati aut

arietis annales coctas cum feniculo
et caulibus et conditas cum vino
de granatis aut agresta vel succo
berberis aut succo acetose et aqua
caulium vel lenticula aliquando come-
dat aliquando comedat in qua po-
natur pulvis amomi amomi
cinamomi cardamomi croci et se-
minis feniculi et longi piperis Come-
dat carnes avium silvestrium
degencium ~~in arboribus~~ et aquis
assatas vel coctas in testula vel
pastello conditas cum vino de
granatis vel aceto aut agresta
vel cum succo berberis vel aceto-
se et pulvere dicto Scias quod
comestio carnium conditarum ut
diximus absque pane et potu
esset melior quam cum pane et potu
sed potus post duas horas vel
tres esset magis utilis quam hora
comestionis et multiplicatio car-
nium assatarum vel coctarum in pas-
tello vel testula conditarum ut
diximus est melior quam comestio
carnium elixatarum et etiam quam
comestio brodii herbarum dans
et tritici ducentis ad sanitatem Su-
mat pro potu asclites cum febre
vinum album odoriferum clarum
aptum in sapore limphatum
cum aqua decoctionis citroree ace-
tose endivie berberis et cipe
aut capparis, et sit quantitas
aque ut est quantitas vini et
plus si vinum fuerit bonum vel
minus si vinum non fuerit ut scrip-
tum est Super epar et sup-
ventrem emplastra dicta superius
ponantur post duas vel tres
purgationes vel mundificationes
Nam non sunt bona primo mala
in omni ydropico nisi post quem
materia et eius quantitas manifes-
te incipit minui et per longum
usum manifestum est nobis et nos-
tris amicis qui usi sunt hoc

Purget semel i ebdomada
vel bis aut ter secundum tenore virtutis
Et purge cu medicinis que
ut plurimum ducunt per urinam nam
cu omnis ydropisis sic z spaliter
asclites non fiat nisi ex ma
que na ad loca urinalia ex-
pellere non pt vel i qua na
sequestracionem facere no potuit
ymo remanet i corpore z ptibus
intestinis z implent ex illa
ma vel concavitatibus vacuitates
epatis z loca vacua intestinis
tamdiu quod penetrat inter in-
testina z replet intuseru z sic
inflatur venter z fit ydropisis
Patet ergo per ea narratam
z per illud quod dem fuit usspre
quod medicine urinam provocates
cu solucione ventris sunt aliis
aliis i hac passione meliores
z utiliores z hoc manifeste apud
nos fuit verificatum per usum
per predicta philosophos Pille que
solvunt ventrem cu provocatione
urine sic fiunt Rx renbarbari
ʒ ii turbith agarici colloquin-
tide zinziberis ana ʒ i semins
endivie lactucarum cicoree se-
mis apii ana ʒ i s informentur
pille cu succo lactucarum vel en-
divie Dosis earum est ʒ i z
s vel ii Ad idem Rx seminis
ʒ i s rose rubeas ʒ i semins
endivie lactucarum vel cicoree
Dosis earum est ʒ i vel ʒ i z s plus
z minus secundum virtutem Si autem
pillas recipere non pt sumat
decoctionem que sic fit Rx aque
decoc seminum endivie lactucarum
scariole primos seis apii z
iiii z sup ii ʒ pulveris renbar-
bari z ʒ i s turbith fundat
aqua ipsa dum sunt fervens
z totum hoc dimittatur sic usque
ad horas xii tunc colet z det
cu ʒ ii syrupi acetosi Item
sepe in die dyacurcuma uxoris

cu zuccaro rosaceo vel ʒ seni bibat
tria coclearia vini sive succi su-
prius possit alii sumere de pulvere
qui fit ex epate lupi desiccato
z pulverisato ʒ ii cu vino decocti
passulas vel vino decocto quod
appellatur rob quod de ppetate
z per naru sui hac curat infir-
mitate hec e cura que e quem nos
asclitis cu febre vel calide exce-
dente Cura asclitis que est
absque urina rubea vel febre a
absque forti calide est ut purge
cu pillulis fetidis vel cu pillulis
que fiunt sic Rx foliorum ingenion
ʒ ii euforbii ʒ i renbarbari ʒ i
ʒ s rosarum rubeas mastic ana
ʒ i s turbith agarici colloquintide
ana ʒ s fiant pille cu succo eu-
patorii vel absinthii Ad idem
Rx se endivie cicoree lactu apii
feni petrosi ana ʒ i s euforbii me-
zerion ana ʒ i renbarbari ʒ ii col-
loquintide agarici turbith ana ʒ
i mastic rosarum rubeas ana ʒ
i fiant pille cu succo eupatorii
vel absinthii Dosis omnium istarum
pillas est a ʒ i usque ad ʒ ii Si
aut pillas istas recipe no pos-
set purge cu medicina que sic fit
Rx renbarbari pulverisati z criba
ti ʒ ii z sup ipsum funda lib iiii
aque decoc seminis apii feni
cipi cappari acori lactucarum sca
riole cicoree seminis detur
cu ʒ ii oximellis compositi i ma-
tutinis De emplastris post pur-
gacionem sup epar z sup stomachum
ut dem est sic supius fiat bis i
die Comedat de dyacurcuma
ad modum nucis magne ante ce-
nam z ante prandium z post illud
bibat ʒ i vini veteris puri
albi odoriferi vel novi fortissi
mi z ingarosi vel dyalacca vel
de eleuaria stomie ferri que
omnia fiant i antidotario Si aut

hec egritudo esset cum fluxu ven-
tris vel cum solucione nimia re-
gatur solum cum mensa que sic fit
Recipe quod sumat aquam medicinam
solutivam vel purgativam Recipe spo-
dii cerusse galle balaustiarum
sumach seminum tamarisci et
acetose ana ʒ i ciperi seminati
ana spice reubarbari lacce cortic
radicis capparis ana ʒ s endivie
seminis ʒ i s seminis agni casti seminis por-
tulace ana ʒ i opii ʒ i cam-
phore sexta ʒ i fiant trocisci
cum succo berberis vel citoniorum
sit quilibet trociscus ʒ ii vel ʒ
i et s datur cum vino decoctionis ci-
toniorum vel berberis vel sumac
Vel sumat si habet fluxum ven-
tris rob vel succi citoniorum cum vino
vel sirupo de mirtis vel agres-
ta vel hoc stelle cum eisdem
sirupis et erunt meliores Cura-
tio cuiusdam ascliticus qui voca-
batur dominus azo de gradis bo-
nis de civitate per me [illegible]
trot qui sic fit vel [illegible] cum conditu
dyacurcume maioris Recipe
turbith ʒ i zinziberis zuccari
ana ʒ iii scamonee electe grana
ordei duo fiant et incorporentur
cum vino hunc recipiat trociscum
semel in ebdomada in matu-
tinis et [illegible] opiatum vel quo[?]
omni die ante prandium et ante cenam
sumebat ad modum nucis de
dyacurcuma et post illud bibe-
bat aquam optimi vini albi
odoriferi et sic cum emplastris dictis
supius et dieta bona liberatus
fuit perfecte per curam meam infra
menses vi et vivit in bona sa-
nitate longo tempore et erat eius
etas tempore infirmitatis plus anno
l Erat et in infirmitate sua
satis bone virtutis et eius appeti-
tus satis bonus et erat absque fe-
bre et absque fluxu ventris sed

eius venter et testiculi erant vehe-
menter inflati et eius urina erat
bene rubea et erat semper bene
cocta Dieta eius fuit talis
sicut narrabit hic multum sitie-
bat et tunc abluebat os suum
et gargarisabat acetum modice
fortitudinis et aliquando miscebat
cum illo aceto de vino et aliquando
non Panis quo utebatur absque
sale et calide vehementer sic-
cat ut scriptum est supra et mo-
dus comedendi cum tempore similiter
Comedebat carnes assatas
avium silvestrium non degentium
in aquis et in testula et in pastel-
lo conditis cum alliis et petro-
selino et carnes edi et arietis
annal[?] et castrati assatas si-
militer gallos capones et gal-
linas conditas cum alliis et pe-
troselino Comedebat pisces
salitos siccos cum sinapi et
alliis multos et ficus siccas sepe
et vitella ovorum Nullo modo
comedat carnes elixatas
nisi die purgationis et tunc elixen-
tur carnes et sua cibaria cum por-
ris et caulibus et de eis non co-
medat scilicet de porris et de cau-
libus sed comedat ipsas res
vel carnes elixatas cum sina-
pi aut cum alliis coctis ficubus
siccis et [illegible] vel passul[is]
Condiantur omnia sua cibaria
cum pulvere qui sic fit Recipe piperis
longi gariofilorum nucis muscate ga-
lange folii ana ʒ ii cardamo-
mi ʒ iiii cinamomi ʒ i croci
ʒ i fiat pulvis cribatus nam
hic pulvis aperit et resolvit
aquositatem et retinet appe-
titum In omnibus suis cibariis
ponatur vinum de granatis aut
agresta vel succum berberis aut
acetum si perfecto non cadit[?] bibat

parum et non dormiat in die
et abluat os suum sepe cum ace-
to medie fortitudinis vel cum
aceto mixto cum vino quia hoc
extinguit valde sitim ydropi-
cus et non bibat hora diges-
tionis si fuerit possibile sed per
duas horas aut tres post
Item tollere sitim in veritate in
tali egritudine resolvit aquosita-
tem et detinere est facere. Ut
vinum cuius odoriferum clarum
subtile acutum et vetus si est
possibile recens declinando ad ci-
trinitatem in qua non ponatur aliquid
aque. Nam mistio aque in y-
dropicis nocet ut vult Avicenna
libro iii° cura asclitis. Necnon
bibere cum pulvis epatis
lupi exsiccati sive similiter sto-
machi cum vino suo vel rob
sanat de propter hanc passionem
et in hoc conveniunt omnes physici.
Emplastrare epar et ventrem
cum emplastris dictis superius et
specialiter post purgationes est
multum utile. Sed ante purgationem
inutile reputatur. Similiter tyria-
ca cum rob aut vino suo pro
infusalla et post purgationes
multum confert et est bonum.
Hec est vera cura asclitis
absque febre et vehementi calore
epatis et qui est absque fluxu
ventris. Nam ydropisis que
est cum fluxu ventris et virtutis
debilitate et urina pauca et
rubea numquam curatur aut
male potest curari et si cum virtu-
te fuerit satis forti nam propter
fluxum medicus non invenit
tamen exsiccationes humiditatis reclu-
se intus in mirach et siphac nimium
secum ea quod si cum exsiccativis ex-
siccaturus vel resolutivis proce-
dere voluerit fluxum multiplica-
bit et debilitas virtutis augmentabitur

et crescit et hoc habet locum quando flu-
xus ventris fuerit absque in firmum al-
leviacione. Si vero fluxus ydro-
picis fuerit cum manifesta allevia-
tione infirmi tunc est utile et
observandum. Nam signum est quod na-
tura ex suo prodidit ingenio et propter
melius hoc operatur. Septimum hic
est superius qualiter medicus debet
procedere in ydropisi cum fluxu ven-
tris satis commode. Attende ut
vult Avicenna libro iii° capitulo de cura
asclitis quod flomia non est que
aliquem ydropicum nisi quando sit ydro-
pisis ex retentione sanguinis ut
accidit in mulieribus propter menstrua
aut hominibus emorroydas cum
constringuntur. Unde ypo in amphoo-
rismo particula vi emorroidas
antiquas sanans si non urina re-
licta fuerit periculosum est ydropisi
si autem ptisim et in hoc casu flomia
potest fieri in ydropisi et similibus. Al-
mansor libro divisionum et Avicenna
libro iii° capitulo de cura asclitis
voluerunt quod quando venter augmentatur
ydropici et medicine bibite non
multum conferre videntur tunc est ex-
pediens emplastrare quod incisio sub
umbilico per tres digitos continuos
fiat vel ad latera. Sed ibi modus cu-
rationis non michi placet sed re-
linquitur infirmum melius et hono-
rabilius est et quod aqua non evacu-
atur subito sed paulatim et
per longum tempus successive quia
tunc cum evacuatione spiritus naturalis
et calor resolvuntur et fiet sin-
copis et mors finaliter. Item tunc
omnes superfluitates bona vel
mala naturaliter vel innaturaliter
quando expelluntur ex corpore sta-
tim secum de calore naturali et spiritu
aliquid expellitur ex resolutione
quorum virtus debilitatur ut vult
Avicenna libro primo fen 2a capitulo de re-
gimine adolescentum. Sanum

z utile cosiliu ũdet ꝯmo in-
cisionẽ ydropici dimitte ñ uirtꝰ
fuit in ultimo fortitudinis Q-
sim plurimi meo tpe uidi mori
ydropicos in qbꝰ facta fuit
incisio mammalis q cu ferro
Et uidi aliquos libari qui per
fricacionẽ uel scalpellacionẽ ve
ntris pellem vulnerarint itaq
aqua exibat guttatim tamdiu
q̄ venter omo detumescebat
z sanitati post hoc infirmꝰ re-
stituebat Et si post exsiccacõz
aque ut resolucionẽ medici ut
infirmꝰ no instabat cu ꝯforta
tõe mitluor z epatis z resti
tucõe ꝯ omnꝰ debite z ꝯpotꝰ
q in breui readmabat in de-
teriorem dispoẽ z moriebatur
Clarũ est hic q quida antiqi
dicunt q asclites e detior ty-
panite z quida dicut ꝯrio q
cum dicunt q asclites est de
terior typanite respiciunt cam
anteced in epe videlꝫ opila
cionẽ z calitatem multiplicatas
ꝯ̃ sencia cole q nõ man-
dat ad loca sua Na tal dis-
posito inducit medicu ad hoc
ut utatur ꝯriis in cura istiꝰ
videlꝫ calid cõ opilacionẽ q
fiat de opillacõ z frigidis cõ
colam retenta in epate ꝓpt
opilacionẽ ne inflamẽ z hoc
est ꝯ̃uiꝰ z difficilꝫ ꝙ̃ uti rebꝰ
calidis tm ul frigidis in cura ꝯ
illiꝰ infirmitis Et si uellet in
cura asclitis tm ꝯsidare cam
ꝯiunctam q e aquositas mul-
tiplicata inter mirach z siphac
que inducit curam ad hoc ut
cu rebꝰ calidis z no ꝯriis z est
sic leuiꝰ curatori infirmo et
ne In typanite e ꝯria ꝯsidaõ
q qui dt q typanites est
detior asclite respicit causa
ꝯiuncta q est ventositas no pura
s mixta cu humiditate ucente
in ꝯmixtide ventosite z in-
clusa int mirach z siphac h itꝰ
ꝯtra q̃ cam si solu cu calidis
pcede uoluit carminando ue-
tositem multiplicabit eam de
resoluendo humidu infirmu Si
uo cu frigidis uel cu debilibꝰ
calidis pcedẽ uoluit nuquã
remouebit ventositẽ s eiꝰ
mãm multiplicabit z sic cura
eiꝰ nuquã terminabit Et si
cam antecedẽ que est mala
digestio stõi solam ꝯsidare
uoluit no requireret in cura
ipiꝰ nisi multiplicaõ rebꝰ
que hnt ꝯfortare digonẽ et
stõm z sic respectu istiꝰ cãe
hm curaret z eiꝰ finem me-
dicꝰ sequit absq difficultate
quasi cosequetur Et hm dicã-
dum est illis q dicunt q ascli
tes est detior typanite uerum
est rõne cause antecedentis cosi-
date i epe Illis uo q dicunt
q typanites est detior ascli
te vm est rõne cause ꝯiuncte
que est in utraq int mirach
z siphac Intiꝰ que ꝯrem
tenet roe imediate z hoc to
tu est manifestu in causis nar
ratis hic Cura ypostarce
est omnibꝰ aliis leuior et
potest in quolꝫ absq diffi
cultate fieri z finiri z nullꝰ
ꝯ̃i ex ea mori nisi p ig-
norancia aut p inobediencia
Si aut hec passio ꝯtinget
mulieri ꝓpt retencionẽ menstr
q ad epar z ad menbra re-
dundauerunt ul superuenit
vnd qui ꝯsuenit hre emor
roydas z nõ nõ hẽt flebo
de saphena q est int ꝯ talo
erit ualde ꝯueniens z bona
z maxime si mulier fuit hoc

huit / habitudinis ʒ fuit ei9 etas
f. annos xxxvi ʒ etas viri
infra xl annos Alij aut flo
ma in ydropisi non laudat
neqz si det purget cu pillis
q sic fiut semel uel bis in
ebdomada Rx agarici collo
quintide mezerion turbith
ameos amomi se. feni api
an ʒ j. renbarbari ʒ ij. fiant
pille cu suco absinthij Dos
eas est ʒ j usqz ad ij fm uiu
tem Vel purge cu pillis fe
tidis uel cu troc qui sic fit
Rx tyrbith hermodactilos an
ʒ j. ʒʒ zuccari an ʒ j. fiat troci
eq cu mirto ʒ det qu diem
cu vino calido Ad idem Rx
stamonee ǵna iij turbith
ʒ j. ʒʒ zucca an ʒ ß fiat troc
cu vino ʒ det cu vino calo
i matutino Comedat an cena
ʒ an prandiu in ortu sol. ʒ ß
de dyaturcuma uel dyalacca
dyacardamomo Lute corpg
suu totu de creta rubea uel
luto ʒ pona sic ad solem do
nec lutum p se fiut excicca
tum ita q lutu p se uel cum
pauca fricacoe remoueatur
Et i fiat om / die scd ieiuno
paru comedat ʒ semel i die
fm si est possibile Et come
dat ros assatas carnes uel
coctas in pastillo uel testula
de auibz siluestbz ʒ domes
ticis ʒ carnes arietis annal
ʒ edi ʒ capoli conditas oms
cu allyos ʒ synapi Et come
dat allia p se uel cu intell
ouas ʒ nuces cu ficubz sicc
Bibat vinu vetu forte acu
tu album clarum uel nouu
eiusde nature ʒ pane dictu
sup9 ǵsruet ordine ǵmestos
ʒ potu fm q dictum e sup

multu labocet ʒ paru comedat
ʒ sitim sustineat ʒ fame lon
ga put possibile fuit Condiat
cibaria sua cu pulue q sic fit
Rx piperis longi piperis an ʒ ß
cardamomi ʒ j amomi gala
ge ʒʒ an ʒ ß croci ʒ j. fiat pul
uis Et semp i coomedis suis
pona aquas de aceto ʒ menta
ʒ allyo. no dormiat i die ʒ
sepe exponat corpg suu ad
solem ʒ ad labore ǵtinuu p
posse Curabit eu p se p ma
istam si deg uolut aquacuqz
causa ǵtigat Indubitat cre
dat homo omnis q solu cum
exibicone duas dragmas re
barbai puluisati ʒ cribati et
exibit in aurora misti cu
ij ǵomellis copositi ʒ iij uel
iiij aque decoc lactu scariole
ʒ radic feni multos curaui9
cu obstrucoe dicte ǵuenit
et non dabam tantem nisi
de tas in teru die uel quartum
fm uirtutem Aliis i debilibus
ho daba nisi una ʒ renbar
bai / alyis uo diebz quibz no
sumebat renbarbaru daba
an prandiu ʒ cena ʒ j ʒ ß oxi
mellis sqillitici uel copositi cu
aqua decoc lactu scariole
radicis feni ʒ spalit qn ifi
rmg erat absqz febre Quando
uo erat cu febre daba cu ead
aqua syrupu ǵpositu uel mel
rosaceu Si uo hebat fluxu
ventris daba syrupu de cito
niis cu eade aq uel syrupu
de agresta uel renbarbaras semel
in ebdomada uel bis fm u
tutem et cibaria ǵfortatiua u
tutem ʒ empla simili ʒ optitas
rebarbari non erat i fluxum
cu ijdropisi uel ʒ j aliq mo
ʒ hic mos medicas e cois oi

ydropisi & exsiccatur a quacumque causa
fiat dicitur & est probatum quod si
accipiatur succus cucumeris asinini
vel eius aquositas que est intra
cucumerem & exsiccetur per se ad
solem ita ut induretur & ex eo
fiant pillule grosse ad modum ci-
ceris magni & sumatur una in
media nocte & post ipsam bi-
bat ℥ iij vini decoctionis reubar-
bari & mellis quod sanat omnem
ydropisim expellendo totam
aquam una die vel quasi totam

Capitulum centesimum vice-
simum primum de debilitate splenis

Appellatur debilitas sple-
nis quando splen ipse defi-
cit ab attractione melie
colerie ... est eius officium proprie pur-
gare totum corpus a superfluitate
melancolica & epatis specialiter ne na-
ta permanentia eius in epate & ve-
nis impediat & intemperet membra
& quod nichil de hac superfluitate
in membris remaneat nisi illud
quod fuerit necessarium ad utilitatem membri
Fit enim hec passio ex alteratione
complexionis tale ut sit ... spiritum
splene & debilitatis virtutem
omnem splenis & totum splene
& virtutem attractivam eius per hoc
vero debilitas splenis & omnium
membrorum fit ex omnibus aliquam qua-
tuor qualitatum superexcedentem
complexionem ipsius membri ex qua in
virtute membri manifesta fit de-
bilitas & hoc voluit omnis et
est verum semper apud sensum
Signa debilitatis splenis
propter caliditatem sunt corruptio co-
loris declinantis ad nigredinem
cum claritate & turbatio albuginis
oculorum cum casu appetitus & quod in
ylia ex parte splenis sentitur
caliditas manifesta & eius urina
spissa & colorata Signa

debilitatis splenis propter frigiditatem
sunt corruptio coloris ad nigredinem
cum obscuritate & turbatio albu-
ginis oculorum cum lividitate vel
plumbeitate et casus appetitus ex
quo nichil de melancolia mandatur
ori stomachi ut confortet eius ap-
petitum ut consuevit mandari quia
nichil attrahit splen de me-
lancolia ab epate propter debili-
tatem eius & quod locus qui est
circa splenem frigidus sentitur
per tactum eius urina apparet
turbida non clara ut supra
Cura debilitatis splenis ex
caliditate est confortatio splenis
cum oleo rosarum mixto cum cappa-
re capparis aceto & succo ... pa-
tori vel endivie vel cicorea
vel lactuca & absinthium et
aliquantulo aceti & succo aceto-
se vel cicoree ponatur vento-
sa magna super splenem ab-
sque incisione & hoc sepe fiat
flebotomia de salvatella manus
sinistre que est inter anularem
& auricularem digitum Bibat
vinum album forte & bonum in
quo ponatur de aqua Et co-
medat carnes castrati et
edi arietis & pullos & similia
conditas cum agresta vel suco
berberis vel vino de granatis
seu aceto & pulvere specierum qui
sic fit Recipe cinamomi ℥ j cardo-
momi ℥ iij croci ʒ j misceantur
totaliter ungatur splen ʒ j vi-
ni de granatis Si autem materia
aqua videtur multiplicari in loco
purget cum reubarbaro feni-
cipitalissimo pollipodio & prune-
lis aut cum reubarbaro sim-
pliciter & aqua calida Cura
debilitatis splenis propter frigiditatem
est quomodo & fricatio eius vel
super locum de quo conficitur
cum marubio & conquita ... exsicca-

Cofortet sto solu ex armonia
ul ponat sup ipm ungtm q
sic fit ℞ suci absinthij ℨ iij
aceti ℨ ij armoniaci ℨ j bdel-
lij oppoponaci sapini an ℨ
s olei de oliua ℨ ij dissolua
gume in aceto et suco ℨ postea
reducat ad ignem cu olo et
suc ℨ aceto ℨ cu omia fuit
dissoluta addat ℨ j s cere cu
eisdem ℨ liquefiat omia et
colent cu stamine et de hoc
omi die ponat sup splenem
hoc eni calefacit ipm et co-
fortat ℨ remouet ei debili-
tate Ventose magne absq
scarificacione sup ipm aliqn
ponatur Inducitur p istum
modum cofortaco attracois
sup splenem ℨ in splene et di
latant vie ei ℨ apiunt Bi
bat vinu odoriferum absq
aqua vel ut nom clarum
Comedat carnes dictas su-
pius elixatas cu caulibs et
porris ℨ de brodio ipar herbas
ℨ easdem carnes Come
dat multonis assatas ul coc-
tas i pastillo vel testula Et
codiat cibaria sua cu intelli-
onorō ℨ aceto ℨ pulue q sic
fit ℞ piperis piperis longi an
ℨ j s cardamomi cappari garo-
filos muscaty foly galange
an ℨ j croci ℨ s fiat puluis
cibaty Si aut materia flauica
ul melica habundat uisa fuit
purgetur cu pillis fetidis ut
stomaticis alkindi vel ex de-
cocto q fit ex ℨ j ellebori
nigri ℨ ℨ iij reubarbari disso-
lut cu aqua fenici decoc
primos sene ℨ epithimi et
colet hoc totu cu dat ℨ sit
qntitas aque in qua dissim
dit elleborum ℨ reubarbarum
ℨ iiij pt dari solu reubarbaru

cu vino puro ℨ est utile ℨ bonu
Nam ista medicamina cofortat
epar ℨ splenem ℨ apiunt eoru
opilacoes intrinsecus ℨ mesaraycas
ℨ excitat appetitum et cofor-
tant remouendo melancolia et
fla digestionem i sto ℨ menbris
omibs ℨ remouet debilitatem
a splene ℨ ab epe in hac pas-
sione et costiliba bonum ℨ eni
utile est non dormire in die

Cap xxxj de magnitudine splenis et duricie cum febre

Magnitudo ℨ absq febre
splenis quedam est cu
fe queda e successiue
febris ℨ queda e sine febre
Et harum que sut absq febre
queda est antiqua dura qeda
est que no est antiqua neq
multu dura Fit aut semper
ex materia melica multiplicata
in ipso que est fanis opilacoem
i meatibs ipius splenis et post
ei sba quantitatem multipli-
cat ad tactu ℨ durescit cum
nichil ul parum de illa materia
infiltrata in splene ul multi-
plicata an resolua Et fit per
hoc in augmentis instrumentu
ad recipiend ℨ attrahend super-
fluitates q i epe generantur uel
fiut Signa magnitudinis sple-
nis sunt manifesta ex tactu su-
p latu sinistrum qui e subcost
in late sinistro ℨ ex late eius
ℨ apparentia sue eminencie in
loco dicto Cura magnitudinis
splenis cu fe est ut curet fe-
brem ex fuit ut infus lib sha
ducemu non negligendo magnitu-
dinem splenis qn fiat aquid
cum eam ex febri no noceat
aut paru noceat no sensibi-
lit tamen uaporetur splen cu
aceto forti calido ℨ ponat sup
ipm filtrum ul pecia infusa

i aceto decoctas melliloti rosas
rubeas flores camomille vel ab-
sinthij Summat syrupum acetosum
cum aqua decoc capparis a decoc
cicoree vel endiuie lactucarum
seminis Recipiat alij de diam-
donalbatis aut rosata nouella
vel trocis de rosis qui fient in fine
Cura eius qui fuit successione
alicuius febris aut coniungentis post
febrem est vaporacio cum aceto
forti in quo bullita sunt ruta
et calamentum assarum et capparis
et super ipsum ponatur filtrum infu-
sum in eodem sepe ante prandi-
um et cenam bibat oximel com-
positum vel syrupum acetosum cum
aqua decoc capparis aceti cum
assari et mirtillis Et summat
trocis capparis vel agni casti sepe
cum syrupo acetoso vel oximelle
et aqua cicoree vel endiuie Su-
mat electuarium de cardamomo
vel dyagallange Bibat vinum
album odoriferum in quo ponatur
de aqua vel de aqua decoc se-
minis lactucarum endiuie vel cyco-
ree Comedat carnes coctas
cum feniculo et petroselino conditas cum ace-
to et puluere qui sic fit Recipe cina-
momi ʒ i s cardamomi piperis
longi piperis gariofilorum ana ʒ ij
croci ʒ s fiat puluis subtilis
Cura magnitudinis et duriciei sple-
nis absque febre qui antiqua non
sunt est vt summat omni mane
trocis vnum ex trociscis de agno
casto cum syrupo acetoso de
zuccaro qui sic fiunt Recipe seminis agni
casti tamarisci ambos ana
ʒ s seminis endiuie et portulace
ana ʒ B conficiantur cum vino et
sit pondus vniuscuiusque ʒ iij Si
autem homo esset multum reple-
tus fiat flebotomia ex saluatella
que est in manu sinistra Abstine-
at omnis spleneticus a rebus vnctuo-
sis grossis viscosis et dulcibus
Bibat vinum clarum odoriferum
vetus vel nouum clarum absque aqua
Et comedat carnes castrati
arietis animalis et edi et carnes
gallinarum et caponum et pullorum
masculorum cum incipiunt cantare
et carnes ericij et capoli et
carnes omnium auium degencium
in arboribus et in pratis et non in aquis
aut paludibus inter carnes auium
habencium longa colla et crura
longa coctas alij cum feniculo pe-
troselino et caulibus et alij coctas
in testula vel pastillo aut ver-
u Et comedere brodium leniter et
vitella ouorum et allia cocta in
ceo et ficus siccas et pisces assa-
tos cum synapi in quibus cocta
sunt allia Condiant omnia
sua cibaria cum aceto vel vino
de granatis et synapi et puluere
qui sic fit Recipe piperis ʒ i s pi-
peris longi cinamomi cardamomi
galange ʒ ʒ gariofilorum foliorum
ana ʒ ij croci ʒ s fiat puluis
Super splenem ponatur filtrum
infusum in aceto calido in quo
dissoluta sunt et cocta armo-
niacum et muces tamarisci cap-
paris et semina endiuie et sta-
phisagrie aut flores camomille
mellilotum et absinthium Cura
magnitudinis splenis cum duricie
qui antiqua est summat de
trocis capparis qui sic fiunt Recipe
corticis radicis capparis seminis
casti agni ana ʒ x scolopen-
drie ʒ vij aristologie longe
foliorum rute seminis nasturcij a-
cori nigelle ana ʒ iij armoni-
aci ʒ iij dissoluatur armoniacum
cum in aceto cum quo cetera con-
ficiantur et informentur trocisci po-
dus quorum sit ʒ ij ex quibus
vtatur cum oximelle composito vel
apozimate de radicibus i po-
tu summat Alij ad idem Recipe
fructus tamarisci ana iiij

pipinis albi sspice armoniaci ana
ij. terantur omnia preter armo-
niacum quod dissolvatur in aceto squil-
litico et cum ipso conficiantur terantur
et sit pondus unguenti aut
ung. quantum ut supradicti fiat
emplastrum ex armoniaco super
splenem vel pona filtrum
infusum in aceto decoct. assari
armoniaci cappar. acori api
num cipressi absinthium et similia
Unga aliqui cum ungento quod sic
fit Recipe succi eupatorii aceti ana
ij. armoniaci oppopo. bdellii
sapini ana ʒ i. pinguedinis
anseris galline in aceto et succis
et post dissolutionem reducantur
omnia ad ignem et dissolvantur
et addantur pinguedines et dissol-
vantur cum ceris et post dissolucionem
colet totum et reponatur hoc mol-
lificat duriciem et aperit opila-
ciones splenis et minuit mag-
nitudinem et confortat et omnem
mollificat ventositatem In cibo
et potu et regimine omni fiat ut
scriptum est supra Attendendum est
hic quod in omni egre et magne
splenis purgata cum pillulis fe-
tidis vel decoct. de reubarbaro
dictis et elleboro nigro et pillulis sto-
machicis est utilis et conveniens
Postquam materia fuit medicis
manifesta et et Flonnia de salua-
tella in manus sinistre si hemo-
rroides fiunt carnosa et bis fiant non
est mala ymmo convenientius
Omnis spleneticus abstineat
a sompno diei propter hoc quia est
bonum Comedat sepe dyacur-
cuma dyalacca et electuarium de
scoria ferri et dyacalamenta
confectum cum limatura acium ab-
luta cum vino et aceto et hoc spa-
lit post purgationem in lb. i. cuiusque
electuarii ponantur ʒ ij. vel iij. et s
limature acium ad plus Cap.

Cap. cxxviij de inflatione
splenis ex ventositate et c.

Magna inflatio propter ven-
tositatem sit tensio sub latere
sinistro absque apostemate
duro et quando premitur super ipsum fit
planum preter quod doleat et quandoque
provenit sonus cum vehementer
premit desuper eructuaciones aut
rugitus Cura istius inflationis
est ut sumat troc. de cappare
cum vino veteri et oximelle compo-
sito et sumat dyaciminum et dya-
lacca et electuarium de scoria ferri
Evaporetur cum vino decoc-
tio castri carui saturegie sise-
leos et origani et cimini vel cum
milio calefacto et furfure et sale
torrefactis in sartagine Comedat
omnia venenosa ventosa
et bibat vinum optimum absque a-
qua Et utatur dieta et alliis
coctis ut dictum est supra Et cimi-
no in suis condimentis fere et
carui et origano et saturegia, la-
boret et abstineat a sompno in
die et quiete propter hoc Comedat
quandoque de tyriaca antiqua cum vino
decoctionis cimini vel carui aut
anisi vel amomi origani vel
saturegia Certum est hic quod usus
trociscorum cappar. dissolvit et
magnitudinem duriciem opilationem
et grossiciem splenis deprimit
ut vult Haly et omnes conveniunt
in hoc Et dicunt quod si porcellus
vel simia utatur istis trociscis
per longum tempus et si aperiatur post
hoc quod splen non invenietur
in eo quod hoc non credimus

Cap. cxxix de colica

Hec passio fit aliquando ex re-
tentione fecum Et retentio
fecum fit ex siccitate Et sicci-
tas fit aliquando propter siccitatem ciborum
aliquando propter multitudinem. ne ita quod
tota quantitas actuat ciborum con-
sit cum ipsa materia Aliquando propter

caliditate ventositatis que humiditatem fe-
cum exsiccat ut accidit colericis
et laboratoribus Aliquando accidit
ex nimia caliditate aeris vel labo-
ris seu sudoris in balneis que
trahit humiditatem fecum ad cutim
Aliquando contingit propter raritatem
porrorum corporis per quam humiditas
totius corporis exalat ex omni-
bus causis Aliquando contingit ex
siccitate ipsorum intestinorum aliquando
fit ex flatu grosso aggregato
in intestinis Fit etiam aliquando
ex pauca effusione colere ad in-
testina Vel retinetur ibi expul-
siva et sic nascitur siccitas in fe-
cibus propter moram longam Sig-
na retentionis fecum propter siccitatem
ciborum sunt comestio glandium
et risi et similium et nespilorum et
panis facti de spelta et ordeo
facti Signa retentionis fecis
propter multiplicationem materie sunt
multitudo urine et difficultas et
raritas egestionis et sitis cum cali-
ditate sensibili circa renes Signa
retentionis fecum propter ventris
caliditatem sunt vehementia sitis
et fecis siccitas semper et sentitur
ardor circa ventrem et intestina
et ardor cum hora egestionis
Signa eius que fit ex vehementia
caliditatis aeris aut laboris vel
sudoris in balneis sunt quod fex re-
tinetur et exsiccatur post cibos
sumptos sicut exsiccata post
sudorem multiplicatum in balneo
aut post laborem vel caliditatem
aeris calidi tangentis corpus Sig-
na eius que fit propter raritatem
corporis sunt prurias fecis in
omnibus diebus que sanitatis et
schybale que emittuntur cum eis
Et schybale sunt egestiones que
emittuntur in modum unciarum et
multitudo famis et vehementia
appetitus et siccitas fecis plurima

semper Signa eius que fit propter
siccitatem ipsius intestini sunt
extenuatio mirach ventris
et subtilitas eius et ut non inve-
niatur causa siccitatis fecis et dif-
ficultatis exitus eius et est cum
ea sitis et ardor cum excoria-
tione hora egestionis Signa
eius que est ex grosso flatu
aggregato in stomacho et intestinis et
est illa que fit frequentius plurimum
sunt quod fit post sacietatem
nauseativa plurima et fex
retinetur et ventositas omnino mul-
tiplicatur et fetet eructuatio de
super et multiplicatur nausea
et fit dolor fortis et sudat
sudore frigido infusus et ei
urina est alba spumosa un-
de Signa eius que fit propter
paucitatem colere que effun-
ditur ad intestina sunt diffi-
cultas exitus fecis et albedo
egestionis et inflatio ventris et
commotio cum vomitu colere et
cum rubedine urine vel eius si-
citate Cura colice que provenit
ex siccitate ciborum est ut eger
sumat in potu Julep aut
syrupum violatum vel syru-
pum de nenuffare aut de-
coctionem ficuum vel passularum
aut rob dulce sive oleum
sisaminum in quo dissolutum
sit de zucaro quantum ipsum est
super ignem aut depeniudis
Fiat sepe clistere lenitivum quod
supius diximus et quod diximus in
hoc capitulo infusionis Bibat vi-
num limphatum album cum aqua
decocti lactucarum vel endivie
vel spinacios aut violarum
vel nenuffaris aut cum aqua
calida Et comedat spina-
cia malvam et mercuriallam
in quibus cocte sunt carnes
castrati arietis et edorum et

comedat brodia gallinas et
pullorum pinguia Et absti-
neat ab omnibus stipticis et po-
tibus et constrictiuis Cura co-
lice que fit propter siccitatem fecu-
lentam et cotingentem ex similitudine
nature est patiens comedat car-
nes passeras et anates et dac-
tilos et sisamos fixos cum melle
vel butiro coctum cum farina or-
dei et butyrum crudum et pom-
dos et ficus siccas cum butiro
Et assiduare accipe medulla
cassiefistule et mane et syrupum
viol vel de nenuffare et pru-
na infusa in iulep vel sirupo
violato et omnia illa que mo-
uent ventrem cum opilacione mea-
tuum Comedat nigrella spina-
cia malua cucurbitas in quibus
coquatur carnes pingues et
pinguedines auium et animalium
et comedat de ipsis carnibus
cum rob vel zucaro mixtis cum vitel-
lis ouorum et butyro Ungantur re-
nes sepe cum oleo de mirtis vel
oleo ros mixto cum pulvere boli
armeni et gallignatella aceti Bi-
bat vinum dulce clarum lim-
phatum vel rob mixtum cum aqua
Cura colice que fit ex sicci-
tate fecum cotingentem propter
calliditatem ventris est ut come-
dat cerosa humida recencia et
persica humida recencia meloche-
a. i. municas et pruna mollia
recencia et ficus humidas recen-
tes et vuas recentes et similia
Et de herbis spinacia et attri-
plices et maluas et lactucas et
portulacas cucurbitas et melo-
nes et similia et carnes vituli-
nas et agninas et porcellinas
coctas in eisdem herbis et com-
tates aialium Et condiantur
omnia ista cum aceto agresta vel
vino de granatis et succo berberis
et de mirtill Bibat vinum de-
bile limphatum multum Clisteriset

cum clisti leniuio qui omni die
Cura colice ex siccitate fecum con-
tingente propter laborem vel aerem
calidum aut propter sudorem in
balneo est unge totum corpus
cum cera et oleo ros vel de mirtis
Et intrare balneum frigidum ex
aqua decoc rosas et foliorum
salicis vel aque frigide decoc
solatri et sandalorum et dimit-
tere laborem Et alterare aerem
cum folijs arborum frigidas et ro-
rare corpus sepe et aspergere cum
aqua ros in cibo et potu et
clisteribus et comestionibus fructuum
humidos fiat ut dictum est hic
supra immediate Cura illius que
fit propter raritatem corporis est
ut sumat pro cibo carnes pin-
gues scilicet porcos crassos et vi-
tulorum agnos et ouium aialium
et uolatilium habencium pinguedine
multa Et bibe vinum dulce es-
sum nouum in quo pona decas
Et comede sepe et multis ho-
ra vna et quiesce et dormie et
abstine ab omni labore et motu
et coytu est conveniens Et uti
multa quiete et sompno et
unge totum corpus sepe cum oleo
ros et cera mixtis vel oleo de
mirtis et cera Et item intrare
balneum aquarum dulcium frigidarum
post decoctionem herbarum dictarum
illic est utile et conveniens Et
uti clisteri leniuio si non as-
sellaret die qualibet Cura coli-
ce que fit propter siccitatem intesti-
norum est administrare vinum dulce
nouum sepe et multum et vuas re-
centes et cerosa et sorbere brodia
pinguia auium et aialium stoma-
cho ieiuno et sumere aliquid in po-
tu de oleo amigdalarum aut cibum si
vel ut plurimum Comedat faseo-
los in aqua coctos coctos et co-
ditos cum carnibus pinguibus et
aqua lenium in qua butirum vel
pinguedo cocta sit Clisteriset

ex clisti fco ex olo uiol uel
de nenufar ⁊ aquaru uiolaꝝ
maluaru ⁊ mercuriale in quo
ponat aliquid mellis ⁊ paru
sal. Et intrare balneu te-
pidu tpe doloris est utile a-
liq̄n uel non. Cura colice q̄ fit
ex flatu grosso agregato in
intestinis ⁊ ista est hora cess-
sionis uel paroxismi fiat primo
clistere leniens ⁊ si no sufficiat
fiat 2o mag forte Et si pt
dolor non remouet clisterizet
cu acuto Confectio clisteris le-
nis qđ fit i febricitantibꝫ ⁊ est
eis q̄ uehemens sic fit ℞ aq̄
decoc blete lb ·j· ⁊ ·ſ· salis ʒ ·j·
ul ij olei uiolati ʒ iij ⁊ suppo-
nat tepidum Si aut infirmi
sint absq̄ febre i p̄dicta aqua
ponantur pugilli furfuris et
ʒ iiij mellis uel zuccari rubei
ʒ ij sal ʒ ·j· olei de oliua
Clistere forcius isto sic fit ℞ fi-
cꝰ citrinas nu° xv furfuris pu-
gillu ij ⁊ pugillu ·j· altee sicce
dr ·j· decoquat in duabꝫ lb
aque donec ueniat ad lb ·j·
⁊ colet ⁊ iciat sup ea ʒ ·j·
sal ul ij ⁊ ʒ ·j· olei uel ij
ul iij Et si ꝑ forcius facere uo-
lueris ponas cu eo auri ʒ ·j· ul
ij de suppositorio albo uel col-
lis q̄ sic fit ℞ sal duri ʒ
x collo qntide stamo an ʒ ij
⁊ ·ſ· tantur ⁊ puluiserent hic
est puluis suppositorii albi ⁊
cu isto pulue fiunt suppositoria
longa cu aliquo liquore tam
remouet collica uentosam ⁊
humoralem ex mā uiscosa
fria Clistere forcius qđ dr acu-
tu sic fit ℞ colloquintide ʒ x
centauree minoris ʒ v rute ca-
lamenti origani herbe marie sa-
turegie an dr ·j· decoquāt
dein dissoluat in ea olei ul
sepi arietis ⁊ mell an ʒ ·j·

castorei ʒ ij sapini ʒ ·j· oppopo-
ʒ ·ſ· ul ·j· suppositorii albi aureꝰ
unꝰ olei de spica ul de lilio
ʒ ·ſ· fiat ex omnibꝫ clistere, dis-
soluit colica ⁊ yliaca cu est for-
tis hoc est clistere acutu qñ sit
dolor fortis uel difficil sunt
nimis pona ipo quantitas ci-
ceris de opio Confectio alia
clisteris ꝑgentis ualde ꝑterea ual
de decoquant ruta in olo ab-
ieciebꝫ dein sint ex eo ʒ xx
⁊ dissoluat in eo castorei oppo-
sapini an a media ʒ usq̄ ad
ʒ ·j· ⁊ clisterizet Et si sint dolor
fortis i pona i eo quantitas ci-
ceris opii remouet pt clistere
eadem hora ut plurimum dolor
⁊ fit sompnꝰ Et detur post
hoc ei tyriaca cu uino decoc
anceos ul amomi ul carui ul
siseleos ul origani ul piperis
seu cu uino puro calo Vtat
sepe electuaria de cardamomo
uel dyaciminio ul dyamarga-
riton ⁊ similibꝫ Vngat uen-
⁊ totu corpꝰ cu olo de spica
uel de lilio in quibꝫ aloes
dissolua hora doloris Intret
balneu aque decoc mellilot
floris camomille aneti ⁊ absin-
thii ⁊ origani ⁊ cu incepit de-
bilitas exeat ⁊ quiescat Et
ita cu medicinis ⁊ balneis
tam diu faciat qđ dolor remo-
ueat ⁊ sedet Bibat uinu uet
forte absq̄ aqua ⁊ yeme cali-
actu ⁊ comedat allia cocta
nuces ⁊ ficus siccas ⁊ fisticos
⁊ penidios ⁊ dimittat fructꝰ
humidos ⁊ recentes ⁊ agresta et
sumach ⁊ omnia q̄ uentrem
stringunt Comedat carnes
coctas cu caulibꝫ porris et
bleta conditas cu sinapi et
pulue qui sic fit ℞ piperis ʒ
ij nucis indice ʒ iij piperis long
ʒ iij croci ʒ ·ſ· fiat puluis Cu

illius que fit propter paucitatem effusio-
nis colere ad intestina est ea-
dem cum illa que fit in yctericia ex
opilacione meatus quo colera
mandatur ad intestina et de hac
plene dictum est supra sufficit
quod dictum est illic etc. Capitulum
xxxvi de colica ex apostemate

Apostema in intestinis et
aliis locis semper fit ex materia
currente per venas ad lo-
ca debilia sed hoc apostema quod
inducit colicam semper est calidum
ad quod semper sequitur febris continua
et est eius cura impossibilis post-
quam egritudo fuit confirmata et
vocatur nomine proprio hic colica
yleos id est domine miserere ut plurimum
fit in subtilibus et superioribus intes-
tinis Curatur tamen in principio si me-
dicus recte consideravit et hoc usque ad
primam periodum que finitur in die quar-
to Signa colice propter apostema
calidum sunt sicut febris continua et sitis
et vomitus colere et maxima in-
flacio et dolor in superioribus ventris
et pulsacio in ventre Et si fit
forcior evomit infirmus fecem
et fit hanelitus eius fetidus et est
eructuacio eius quoque fetida et
corpus totum similiter et est infirmus
cum bonum inquietudine et revo-
lucionibus que continuis Cura istius
colice est ut statim in principio
fiat flebotomia basilice deinde
saphene postea sorbeat infir-
mus de aqua decoctionis endivie
vel de aqua decoctionis foliorum altee
et malue et cuscute huiusmodi in qua
dissoluta sint medulla casse-
fistule et sinidarii desuper oleum
amigdalinum dulce Et unga-
tur locus dolorosus cum oleo anethi-
no et camomillino Cibetur ex
iuribus herbarum lenium videlicet
ex iure malue viticelle et
attriplicis spinacii et similium

et ex decoctione ciceris et aneti
et confortet cum aqua pullorum
in qua ponatur aliquid croci et cina-
momi Et bibat syrupum vio-
latum cum aqua decoctionis herbarum
dictarum vel aqua psillii et aqua
citrolli Clistrisetur cum aqua
ordei et altee et rob quod si for-
cior sit siccitas clistrisetur
cum aqua ordei et rob tantum Quod
si forcior fiat inflacio clistri-
set cum aqua ordei et albumine
oui et mussillagine psillii et
oleo violato vel de nenufare et
zuccaro albo et oleo de papavere
In fine post omnia ista ponatur
emplastrum maturativum et mollifi-
cativum super locum sicut emplastrum
quod fit ex mussillagine fenugre-
ci seminis et rob et altea mixta
cum oleo amigdalino vel de a-
neto aut de lilio et similibus
Sit et yleos ex mala materia
non apostemate intestina sed
adherente illis stomachi et intestinorum
superiorum Et et ex siccitate stercoris
in corpore intestinis superioribus Sig-
na yleos ex materia adherente
illis stomacho et intestinis sunt vomitus
plurimus absque febre plurima vel nau-
sea et quietudo eius quod est in gra-
vitate ventris et dolor et punctu-
ra et aqua invenitur in superiori-
bus ventris et commovetur per agita-
tionem eius et non sedatur inflacio
vomitu et sunt cum ea tersicia et
frigus continuum quoque Signa
eius que fit ex siccitate stercoris in
intestinis superioribus sunt tor-
sio et dolor et punctura et commo-
to in superioribus intestinis Cu-
ra eius que fit ex materia ad-
herente est eadem cum superiori et
quod sepe recipiat trociscos stelle
cum rob Cura eius que fit ex ex-
siccatione stercoris in superioribus est
eadem similiter et cum hoc recipere

sepe syrupum violatum cum sca-
monea aut oleum violarum cum eadem
in omnibus aut aliis fiat ut dic-
tum est supra in apostemate etc.

Cap. cxxxvj de colica ex ventositate

Colica autem ventosa que
fit ex retentione ventositatis
quedam fit propter multitudinem
quantitatis eius que multiplicatur
propter cibos inflativos quorum
quantitas est multa aut propter
superfluitatem cibi plurimi aut
propter debilitatem caliditatis ventris
Quedam fit ex coartatione ven-
tositatis inter duas tunicas in-
testinorum et hec est illa quam layci
et mulieres appellant malum
matricem in viro et in muliere malum
ventositatis vel matricis Quedam fit
ex flate quod paulatim resolvitur
et inflat Quedam fit ex melia
que effunditur ad ventrem et inflat
ipsum Signa colice ventose ex
cibis inflativis sunt quod est rugitus
immeture aut augmentum quod non
sanatur nisi desuper vehementer
comprimitur et dolor diffusus ledens
in umbilico et difficilis evacuatio
plurime quantitatis ventositatis
retente et si egreditur ex ea ali-
quid non egreditur cum quantitate
que dolorem sedat vehemen-
ter et quandoque est cum hoc lenita-
tum ergo inveneris ventrem levem
et equalem et dolorem vehe-
mentem tunc colica erit ventosa
fortis et quod accidit post usum
fructuum vel herbas Signa eius
que fit ex coartatione ventositatis
inter duas tunicas intestinorum sunt
vehementia doloris et quod non egre-
ditur ex ea ventositas omnino
et quod non rugit per compressionem de-
super factam et fixatur dolor in
uno loco tanto et non movetur
neque aliquo tempore quasi cessat
Signa eius que fit ex flate
quod paulatim resolvitur sunt
quod sedat dolor quandoque et movetur
post duas horas aut tres et
quandoque commovet eam vaporatio
et dimittit vaporationem confert
Signa eius que fit ex melia
que effunditur ad ventrem sunt
acetositas eructuationis et inflatio
ventris subita cum dolore vehe-
menti vel absque dolore vehementi
et omnia ista sentiuntur circa splenem
et os stomachi plus quam in aliis partibus
ventris Cura colice ventose ex
cibis inflativis vel melius est
quando fit post multum usum fructuum
et herbarum ut sumat eger de
dyacimino cum vino vel aqua decoc-
tionis cimini vel carui vel saturegie et
origani aut siseleos et feniculi
Si ergo sufficiat bene est et si non
tunc detur ei confectio de baccis lau-
ri Et si fortior sit dolor sumat
et omnia ista fiant in fine Vel aut
illo modo conferret purget cum pillulis
fetidis aut cum eisdem tritis et disso-
lutis cum melle rosato colato aut
melle simplici et vino calido Et
si hoc tempore non posset eger
sumat medicinam que sic fit
Rx turbith ℥ i hermodactilorum
℥ ss scamonee grana vj dyagin-
ziberis ℥ ij mellis ℥ ij misceantur
detur cum vino calido sumat
post purgationem tyriaca cum vino
decoctionis gariofilorum et longi piperis
fiat clistere quod fecimus supra in ca-
pitulo de colica ex fece sicca quod fit
ex ruta oleo et castoreo Bibat
vinum forte album purum absque
aqua hyeme calidum estate frigidum
Comedat carnes laudabiles
animalium et avium de quibus multotiens
fecimus mentionem supra coctas
cum feniculo petroselino et alliis vel
coctas in pastillo vel testula cum
alliis et similibus sicut conditas
cum sinapi et pulvere qui sic fit
Rx piperis ℥ iij longi piperis gario-
filorum nucis indice cinamomi

ine muscate ana ʒ i croci ʒ i
Comedat ficus siccas nuces et
allia cocta et oua sorbilia cum
puluere supradicto uel sinapi absti-
neat ab omnibus fructibus humi-
dis et herbis humidis et specialiter apiis
et piscibus et similibus post purga-
cionem intret balneum et et ante si
dolor fuit uehemens aut intol-
lerabilis ponat uentosam paruam
super locum dolorosum absque scari-
ficacione aut incisione Ungat
locum dolorosum cum oleo de spica uel
de costo et euaporet locum cum
milio farro et furfure et sale mix-
tis et in sacculo positis Cura eius
eadem si contingerit ex multi-
tudine ciborum Cura eius que prouenit
ex coartacione uentositatis inter
duas tunicas intestinorum est eadem
in omnibus cum supradicta et abstine-
at et ponat uentosas et uaporet
super locum doloris et uinum purum
et forte bonum sit magis expediens
in hac et quam in superiori Cura
eius que fit ex flatu quod paula-
tim resoluitur est ut uaporetur
locus dolorosus cum milio et sale et
furfure Et si non alleuiat per
hoc dimitte euaporacionem et
purga ipsum cum pillulis fetidis
et stomaticis alkandi predictis aut
dissolutis cum melle et uino aut
cum medicamine de turbith aut
cum pigra quam faciemus Et post
purgacionem precipe infirmo ut
sompnum prologet et a cibo absti-
neat per unam diem si est possibile
aut per magnum tempus et tunc iterum
vaporetur cum eis quos diximus et
si non conferret tunc iterum iungatur
ieiunus et clisterizetur cum clisteribus dic-
tis et purgetur et postea vapo-
retur et sic fiat usque ad finem cure
In dieta et potu et condimentis ci-
borum satis superius dictum est Cura
illius que fit ex melancolia que
effunditur ad uentrem est ut

hora proxima coquat calamen-
tum apii et rutha et origanum et
nigella et saturegia et sisileos
cum aceto forti et fiat euaporacio
Et bibat aquam calidam decoc-
cionis carui sisileos Et clisteri-
zet cum clisteri facto ex ruta oleo
et castoreo et aliis rebus dictis su-
perius Nam hoc clistere dissipet et
desiccat ventositatem et eam car-
minat et resoluit flatum et melius
Purgetur autem proximum et potissime
cum decoccione ex sene epithi-
mo pollipodio elleboro nigro et
zuccaro uel rob Dieta et potus in
isto non uariantur ab aliis que superius
dicta sunt in eodem capitulo

Cap. lxxviii de colica ex humoribus

Vermes sepe ut uolunt
philosophi generantur ex materia frigida
marcida et putrefacta in in-
testinis superioribus uel inferioribus
uel in fine longaonis et generacionem
ipsorum semper antecedit sacie-
tas nauseatiua Vermes locis
dictis sunt secundum species uidelicet
longi qui sunt in gracilibus et supe-
rioribus intestinis Et lati siue
cucurbitini in grossis et inferioribus
ascarides in ano siue in fine lon-
gaonis Signa colice ex uermibus
sunt multiplicacio cibi et nausea-
tiua sacietas et mordicacio circa
uentrem hora ieiunii et accidit
alicui subito et cadit quasi
sincopis et mortis et cotalitas
oculorum et narium frigiditas et
pruritus et oris odor est odor
uermium Cura colice ex humoribus
diffuse dicetur in capitulo de humoribus
Curatur tamen cum rebus
interficientibus uermes et eos extra
educentibus sicut cum succo absin-
thii et sticados uel poly et
aqua lupinorum aut aqua amig-
dalarum amararum uel aqua me-
leonis persicorum aut aqua ruthe
uel uiolarum decoctis rerum dictarum

Ungat stomachum et totum ventrem et
anum cum re que sic fit. Rx oli
de amigdalarum amararum uel dem-
cleis persicorum uel olei rosei ℥ ij
aloes ℥ s aceti boni ℥ s misce-
antur super vngentum ponatur
emplastrum hoc. Rx absinthij rute
ana ʒ j pistentur bene et bulliat cum
aceto et farina ordei in simul
et ponatur calidum super ventrem.
Recipiat aliquis in aurora an-
dronem cum vino calido de medi-
cinis que sic fit. Rx turbith ʒ
v zuccari ʒ x ob ʒ ʒ v fiat pul-
uis. Cibatis dosis eius est ʒ j uel
ʒ j et semis uel ʒ ij. Comunicat alios di-
ebus de electuario que sic fit.
Rx sticados sitri polij sicca ana
ʒ iiij farine lupinorum ʒ j fiat
electuarium cum melle. Datur ad mo-
dum nucis. Bibat post illud a-
liquid vini. Statim alios cae-
te post et in cibis suis qua
exsiccat materiam humidam et re-
soluit et ipsos extra corpus ex-
pellunt et remouent. Bibat bonum
vinum et vitam bona dieta car-
nium et similium sicut quando dictum est supra.

Capitulum Cxxxviij de fluxu ventris

Fluxus ventris fit aliquando
cum sanguine et sanie ali-
quando sanguis sine sanie et si
cum sanguine et sanie non aliquando suc-
cessiue tunc fit aut propter apostema
natum in intestinis aut propter
excoriationem in superioribus uel
inferioribus intestinis. Et cum sanie
sine sanie nec successiue tunc
fit de propter debilitatem epatis. A-
liquando sine sanie et sanie fit
et hoc aliquando fit propter debilitatem epatis
ab attractione aut propter debilitatem
ad digestionem. Aliquando fit ex decur-
su colere acute ad intestina.
Aliquando fit propter velocitatem des-
census cibi a stomacho et intestinis et
hoc fit propter emorroydas
propter venam scissam

Aut propter multitudinem flatus in eis
aut propter repletionem eorum et molli-
ciem ipsorum aut propter lubricitatem
accidentem in eis. Aut propter pustu-
la uel bothor accidente in super-
ficie eorum. Aliquando fit a multi-
tudine effusionis colere nigre
ad os stomachi. Aliquando fit ex
catarro uel flate descendente
a capite ad partem inferiorem
ut ad stomachum et hoc vult ypo-
cras in particula bij dicit quibuscumque spu-
mose egestiones sunt hiis
a capite fleuma defluit. Aliquando
fit propter multitudinem cibi aut quia
est solutiuus in natura sua. Aliquando fit
propter errorem ordinis eius aut
propter motum post ipsum. Aliquando fit
multitudinem potus aque super
ipsum. Aliquando fit propter puritate re-
pletionis corporis. Signa ista que
sumuntur communiter quod tibi quando dicebatur
consuetus in re quod expellitur videlicet
ex parte eius que euacuatur et per horam
euacuacionis uel expulsionis et
per dispositionem egrotantis et est
addi quintum scilicet propter dolorem et
modum doloris. Alia que fluxus
sunt propter apostema natum in intesti-
nis erit cum febre continua et dolore ventris
et siti et erunt vomitus et inflacio
in parte superiori uel inferiori secundum quod
locum fuerit et pulsacio manifes-
ta in loco et cogitur multociens in-
[illegible] et specialiter cum apostema
sunt in parte superiori vomere
[illegible] et non retinere cibum et
fit per hoc stomachi [illegible] hab-
litas fetidus et eructaciones specialiter
fetida et in principio videtur emittere
egestionem sanguinolentam si enim
rumpitur emittit per inferiora
specialiter et aliquando per superiora saniem
et tunc febris et alia talia acci-
dentia mitigantur manifeste. Dyarrea ipso [illegible]
[illegible] generacionem sanie dolo

et hec accidunt magis quam facta sanie. Exit etiam ut emittitur sanguis in fluxu ventris per scissuram vene vel excoriationem intestinorum. Et propter debilitatem epatis exit similiter sanguis sed non saniosus hunc vemat in epe. Ora tamen inter ista manifesta reperitur quia sanguis qui exit cum fluxu propter excoriationem exit cum punctura et est cum eo rasura intestinorum et humores etiam eveniunt cum eodem. Unde sanguis in tali fluxu paucus est et non purus. Et si hic fluxus fuit propter excoriationem intestinorum superiorum id quod emittitur est subtile et purum et post longum tempus postquam sentit dolorem et puncturam in umbilico et ventre exit illud et evacuatur et est valde mixtum totum illud quod evacuatur insimul sive sit sanguis sive rasura sive humores sive egestiones et hoc contingit propter longinquitatem in quo mixtio melius fit. Si autem propter excoriationem intestinorum inferiorum vel grossorum fuit illud quod evacuatur cum sanguine est grossum multum in quantitate et inequalitate cum sentit dolorem inferius in umbilico et ventre emittitur illud quod evacuatur. Et propter hoc oportet ut non sit mixtum in simul multum quod evacuatur vel exit quasi unaquaque res sit separata a sanguine que provenit ab inferioribus intestinis. Sanguis autem qui venit cum fluxu ventris propter venam scissam est purus et satis in quantitate et ipsum concomitatur dolor vehemens absque punctura aliqua. Observant tamen conditiones sive hore et commixtiones sicut quod dictum est in fluxu ventris propter excoriationem.

Fluxus autem ventris qui fit propter debilitatem epatis est cum defectu appetitus et cum gravedine epatis in latere dextro et illud quod emittitur est simile loture carnis recentis et sic apparet quod in tali fluxu fiunt mollificate macule sanguinis. Sanguis autem qui ab emorroydibus provenit subito evenit et est niger grossus et apparent eminentie circa anum a quibus venit et est in loco illo gravitas et dolor et specialiter quando emorroyde sunt extrinsece. Si autem intrinsece fiunt hic dolor et gravitas iuxta anum. Et sanguis qui exit accidit omnem exitum egestionis. Signa autem fluxus propter debilitatem epatis ab attractione aut propter digestionem sunt quod fit absque sanguine et sanie et est fluxus albus vel viridis et corpus fit molle cum eo et minuitur sanguis in venis eius et citrinatur color et albificatur et plumbescit et deficit appetitus et fit nausea et lassitudo universalis. Signa fluxus propter effusionem colere acute ad intestina sunt quod fit post febres adurentes aut post acceptionem medicinarum aut vini puri et omnium que calefaciunt epar et mordicant ipsum et faciunt secundum excoriationem cum prolongantur. Signa fluxus ex velocitate descensionis cibi a stomacho et intestinis propter motum laboriosum post cibum et quod cibus in corpore faciat illud esse nam cum est lubricus subtilis viscosus vel pinguis aut quod est in ipso cibo ut solutiva sicut de plecta ex inquisitione super infirmum de natura cibi sumpti et [illegible] plus quam [illegible] propter multitudinem fluxum [illegible] fluxus albus

cum multitudine sputi et est cum eo
paucitas nausee et sitis et vomitus
flatus et exitus eius cum cibo commix-
ti in egestione. Et ex eo in qua non
est plurima alteratio et habet species
dyarria appellatur et lienteria.
Signa fluxus ex duello descen-
dentibus propter mollitiem et replecionem sunt
illa eadem preter quod cum eo non
est vomitus flatus neque egestio
flatus et. Signa autem fluxus ex due-
llo descendentibus cibi a stomacho et intes-
tinis ~~esse quod sed~~ propter bothor
vel pustulam contingentem in super- et ex
ficie stomachi intestinorum sunt dolor
excitatum in stomacho post cibum et
intestinis in loco in quo non
inveniebatur ante cibum. Cum ergo ci-
bus descendit ab illo loco se-
datur dolor ille et commovetur in
loco inferiore illo deinde sedatur
et non cessat permutari secundum hoc.
Et quod est in egestione est virus
subtile et cibi exit cum sua dispo-
sitione non sunt alterati omnino aut
non sunt alterati plurima altera-
tione. Signa fluxus ex duello
descendentibus a stomacho et intestinis
propter lubricitatem accidentem in superficie
stomachi et intestinorum sunt ciborum
exitus non alteratorum aut plane al-
teratorum et quod cibi sunt velocis
exitus et descensionis et forte si mo-
rietur infirmus. Si autem infirmus
non moritur sunt tardioris exi-
tus et sentit gravitatem cibi descen-
dentis subito precipitari ad inferio-
ra sicut lapis cadens et hec species
in veritate lienteria appellatur.
Signa fluxus a multitudine su-
perfluitatis colere nigre ad os stomachi
sunt quod commovetur cum ea appe-
titus et mordicatio et acetositas
et movetur in ore stomachi et in ore
et sedatur illud apud commestionem
aut apud potum parvum olei

salvati et non sedatur cum cibis
non unctuosis sedatione qua habet
cum unctuosis. Signa fluxus
ex catarro capitis sunt quod fit
post sompnum et dum sistitur egestio
deinde retinetur dum evigilavit
dum perseverat evigilando et
in fundo egestionibus flegma manifeste
apparet. Signa eius que fit
propter multitudinem cibi et maiore
saluti sunt quod virtus appetitiva
fortior est retentiva et quod ve-
hementia appetitus est ab eo
mordicatione oris stomachi et id quod
comedit secundum appetitum gravia
enim quantitate non solvit. Signa
eius qui fit propter errorem in or-
dine sunt quod accidit ante ci-
bum res velocis exitus ut sunt
pruna cerasa et similia et quod ille
res quarum non sit solutive
sunt in lubricitate vel pinguedine
ut sunt brodia vel pinguia et
mollia. Signa eius qui fit
propter multitudinem potus aque frigide
super cibum extra ipsa nota sunt.
Signa illius qui fit propter pau-
citate resolvatur corporis sunt
multitudo laxivus et paucitas appe-
titus et longitudo quietis et di-
missio motus. Cura fluxus cum
sanguine post aperta quod rupta
aut quod disruptum est si virtutes
sunt convenientes vel virtus sunt consueta
est ut fiat flebotomia de salva-
tella manus dextre que est inter
anularem et auricularem di-
gitum et fiat clistere confortativum
loci quod fit ex oleo rosarum et rosis
et mirtis coditis et bullitis simul
et fiat hoc bis in die aut semel.
Impleatur locus apostematis
cum emplastro quod fit ex farina
ordei rosis mirtis balaustia
et oleo rosaceo et ex succo acacie
et plantaginis et sempervivi

post purgacionem vero apostematis super
dolorosum ponatur emplastrum quod fit
ex malvisco preparato farina se-
minis et fenigreci et vitellis ovorum
duorum et pinguedine porci vel
butiro et hoc emplastrum valde ma-
turativum est et ponatur ad matu-
randum ad hoc ut natura saniem
generet et rumpatur apostema et
aqua mutatur usque ad tempus
in quo rumpetur quod sentitur per emis-
sionem saniei et per cessacionem do-
loris cum succo facto ex farina
ordei et fabe fracte risi spel-
te vel avene aut comedat
micam panis ablutam cum aqua
et dulcoratam cum syrupo rosa-
ceo et agresta aut cum vino de
granatis bibat aquam ordei de-
coctam cum mirtis vel sumach
aut cum berberis et bibat syru-
pum de agresta vel de mirtis
aut de sumach cum aqua decoc-
cionis mirtillorum vel berberis Si vero virtus
debilis fuit comedat carnes
edi vel pullorum coctas cum sumach
vel mirtis aut berberis conditas
cum vitellis ovorum et agresta vel
vino de granatis aut succo citoni-
orum vel pirorum seu cum mirra
sta cum eis Et posset bibere
vinum stipticum lymphatum cum
aqua decoccionis predictarum rerum post
apercionem apostematum ruptarum
et emissionem saniei fiat sepe
clistere cum aqua decoccionis fabarum
mirtillorum ordei et melle rosa-
ceo et oleo rosaceo Et similiter
post decoccionem que sic fit Recipe
tenbarbal ʒ ij fiat pulvis cum
quo ponatur ℥ iiij aque de-
coccionis mirtillorum vel sumach
et dimittitur sic per horas vj et
postea coletur et dulcoretur cum
ʒ ij vel iij syrupi de mirtis vel
de ros et detur ad diem omni
mane Post mundificacionem fiat
vinum troci de mirtis et vino rubeo
stipticos carnes dictas et car-
nes turturum perdicum coctas in
veru et in testula et pastillo con-
ditas ut dictum est Comedat
risum et sucum fabe fracte condita-
os cum pulvere qui sic fit Recipe mir-
tillorum spodii grana ʒ ij galange
cinamomi cardamomi zuccari ana
℥ s croci ʒ ij hoc appetitum
confortat et digestionem Sciendum
hoc quod clisteria magis confe-
runt in egritudinibus inferiorum intestinorum
quam superiorum ymo in egritudinibus
subtilium intestinorum vel superiorum
parum aut nichil conferunt in egri-
tudinibus subtilium intestinorum
factis mundificacionibus firmetur
locus in quo fuit apostema
vel excoriacio vel a quo ema-
nabat sanies cum trocisco qui
sic fit Recipe mumie boli armeni
mastic dragaganti ana ℥ s terre
et incorporentur cum vino decoc-
cionis mirtillorum et croci hic enim tro-
ciscus cum ore sumitur sanat vel
curat intestinos et excoriacionem
que est in superioribus intestinis Sed
si supponatur cum clistere dicto con-
fert in excoriacionem et ulceri
inferiorum intestinorum Datur post
cum rob aut vino citoniorum
vel syrupo de agresta aut de
mirtis Cura fluxus qui fit
absque sanie et sanguine et fit
propter debilitatem epatis ab
attractione aut ad digestionem est
ut confortetur epar cum unctione
que fit ex oleo de spica et
oleo de mastice mixtis Et
pone super epar emplastra confor-
tancia apietica sicut est em-
plastrum factum ex suco absinthii

ul' eupatorii mixtis cu vino i
quo dissolutu sit armoniacu
cu quib9 puluis rosar et sa
dalor mixta sit Ponatur
sepe ventose magne super
epar absq incisione Cõfudi
ficet cu reubarbaro sicut q
dictu est sup Comedat an
prandiu et an cena dyaltonpi-
peon dyacurcuma dyacall
mentu et dyagalange Bibat
vinu odoriferu et claru uetꝰ
ul' nouu Cõmgat carnes dic
tas supiꝰ conditas cu pulue
qui sic fit Rx piperis longi ʒ
i cinamomi ʒ i cardamomi
galange inter ma folij garo-
filorum cubebe an ʒ ii croci
ʒ i Vtatur troc stelle cu rob
aut cu vino decoct sto ieiuno et
fiat hoc sepe Cura fluxus
ppt multitudinẽ cole ante
effuse ad intestina est ut sumat
sepe in die syrupu de agres-
ta aut syrupu de mirt vel
oxizaccara Et comedat sorbi
ciu ex auena ordei ul' aue-
ne uel risi / et sumat trociscos
de acetosa qui sic fiut Rx ro-
sar rubear spody an ʒ v se-
mis acetose ul' herbe sumach
balaustie gumi arabici sdor
portulace an ʒ ii et s opij g
na ii informent cu succo cito-
nior troc sint in ponde ʒ ii
sumatur i mane vnꝰ cu ʒ i
ul' ii rob citoniorum ul' mire
Sumat lac acetosu decoctu
cu lapidib9 et ferro ignitis
Purgetur cu decoc q sic fit
Rx mirabolanos citrinos et
emblicos an ʒ i acetose et
portulace an ℔ i pistant
et bulliant i ℔ aque donec
medietas sit cosupta colet

et ꝯ i illa colatura addantur
ʒ iiii zucari rosacei vetus bulliu
itu et coletur et det an dieu
hoc enim decoctu mundificando
materiam colitam ventre stringit
Si aut infirmus esset debilis
et egritudo plongaret et cadet
virt9 et medicamina nõ uiderent
multu cõferre tunc cura eius
esset cibare egru cu mollib9
lenib9 pinguib9 in die multoties
dando quali vice coclear
plenu aut cu brodio gallinarum
ualde pinguiu in quo pongãtur
mica panis cu vitellis ouor
absq albumine et aliquid de
pulue cardamomi ul' galange
et sic comedat p vice nisi tã
ul' iiii or coclearia ualde pu
et nichil cu eo bibat sepetiis
die et nocte comedat Et si
a potu abstine non posset bi
bat vinum stiptica rubeu lim
phatu cu aqua decoc granor
granatos ul' berberis Cura flu
xus ex descensioe cibi a sto
et intestinis ppt motu labo
sum pt9 cibum est ut fiat
sompnus et quies pt9 comestio
et ut cibi eius sint cõfortati
cu reb9 stipticis q faciant ip-
sos cibos in stomacho et
intestinis longiꝰ pmanere
ut sunt condimenta q fiut ex
sumach uel agresta et mirt
et berberis et similib9 Et ut
infirmus bibat bonu vinu
rubeum stipticu cu cibo pa
et ut cibaria sint nõ elixata
sed in veru ul' similib9 cocta
et q sunt stiptica et grossa come
dantur non subtilia Cõforte
an cibaria sua cu pulue
qui fit ex galanga pipe lo
go et croco Cura si cibus

est lubricus inspissatus et pinguis
cum rebus assatis uel coctis in
pastillo et testula conditis et
confortatis cum pipere et longo pi-
pere galange cubebis carpo-
balsamo cinamomo nuce
indica gariofilos nucemuscata
et croco et cum agresta uel sumach
et mirtis berberis et vino de
granatis et similibus. Bibat vinum
optimum in quo non ponatur aqua
parum tamen bibat et quiescat
et dormiat post comestionem.
Cura fluxus ex uello descen-
dentis cibi a stomacho et intestinis si fuerit
cibus solutiuus ponatur tamen in
balneo ille qui patitur fluxum
propter cibum solutiuum et sit bal-
neum tepidum aque decoctionis ca-
momille melliloti rosarum et foliorum
salicis et mespilorum. Sumat
post exitum ex balneo ʒ i s. tyria-
ce electe cum ʒ iii sirupi de
mirtis uel de agresta aut de
berberis uel de sumach et erit
bonum. Cura qui patitur fluxum
propter multam quantitatem ciborum
abstinentia et confortatio stomachi
cum dyagalanga uel rosata no-
uella uel dyacitoniton. Bi-
bat vinum bonum rubeum pau-
cum calidum hyeme frigidum estate.
Cibaria eius sint ualde diges-
tibilia et pauce quantitatis ut sunt
carnes perdicum fasianorum tur-
turum auium paruarum et gallinarum
et similium. Condiantur et coquantur
ut dictum est supra. Vera brodi-
a pinguia istarum carnium pos-
sent sumi in prima quantitate in
isto casu et erunt satis utilia
isti cure. Cura fluxus ex ue-
locitate descensionis cibi propter
multitudinem flatus in eo. Et al-
bedo fluxus cum multitudine sputi

et paucitate nausee et similia et
quod in regione est inspissatio. Cu-
ra fluxus ex uello descendentis cibi
a stomacho et intestinis propter multitudinem
flatus si est vomitus cum pur-
gatione ex pigra uel purga-
tione que sit ex mirabolanis
kebulis seminato mastice uel
cum medicamine de turbith
et vino rubeo stiptico calido
actu et cum aliis cibis et potibus
dictis superius et suis condimentis.
Statim fit paruus fluxus ex
ista causa dyatrionpipereon et dya-
galanga uel dyacitoniton.
Parum comedat et sepe et op-
tima cibaria narrata. Cura
fluxus ex uelocitate descensionis
cibi propter mollitiem stomachi et eius
repletionem. Dieta sit sicut superius
preter quod in isto casu non est uomitus
flatus neque egestio. Cura fluxus
et propter mollitiem stomachi et eius
repletionem est cum electuariis
dictis et non purgabit neque
per vomitum neque per solutionem
et recipiat sepe tyriacam cum
mina de citoniis et vino pon-
tico. Et eius dieta sit sicut
dieta dicta. Cura fluxus ex
uello propter pustulam que est
in stomacho et intestinis sint quam
cognita post cibum dolor in
stomacho et intestinis in loco in quo
non inueniebatur ante cibum et
cum cibus descendat ab illo
loco sedatur ille dolor et
commouetur in loco alio inferiore
illo deinde sedatur et non cessat
permutari secundum hoc et quod in rego-
ne minus subtile et cibi eius
cum sua dispositione non alterati
sint omnino aut non alterati
plurima alteratione. Cura fluxus
ex uello et propter pustulam
et bothor cuius cibus decoctos

& stipticis ut sunt carnes cocte
et condite cum agresta & sumach
& rob citoniorum & pirorum & vitel-
lis ovorum & aquatulo aceti
& sicut sunt vinum de granatis
& syrupo eius & agresta & eius
syrupus & rob vel syrupus mir-
tillorum Vinum eius erit ponti-
cum limphatum cum aqua cisterne
aut cum aqua decoctionis mirtillorum
vel citoniorum aut pirorum Sumat
sepe trociscos de acetosa de quibus
latius supra fecimus mencionem
& pulverem de granis granatorum
vel granis dactillorum et de gra-
nis ymas cum miva de citoniis
vel cum syrupo de agresta vel
de mirtis & hoc ante prandium
& ante cenam aut cum syrupo
de [illegible] vel rob quod fit libro
4o capitulo de robibus Purget
cum reubarbaro & miva cito-
niorum vel cum syrupo de mirtis
& similibus Cura fluxus ex-
uello propter lubricitatem accidentem
in superficie stomachi vel intestinorum
sunt exeuntes cibos non alteratos
aut parum alteratos & qui sunt
velociter exeuntes cibi & desiderosi
& ipse si movetur infirmus quo-
ad infirmus non movetur
sunt tardiores exeuntes & sentit
gravitates cibi descendentis de
stomacho precipitanter ad inferiora
sicut lapis cadens, cum electua-
rio de siliquis quod sic fit Recipe
siliquas i. balaustias de prima
balaustias thuris fructus ta-
marisci ana ʒ x. ameos ʒ xlv
granorum passularum contritorum
vel alchohol lb. i vel quartam
lb. unius granorum mirti contritorum
vel alcohol lb. s. fiat electua-
rium cum zucco vel electuarium de
thure & electuarium de gallis

sunt utilia Et sumet pulverem
de granis granatorum & similium
Et dimittat aquam calidam
omnino & sumet aliquam aquam vere
frigoris & infiatur cum carnibus
assatis super prunas & in veru
conditas ut supra diximus Et
bibat vinum ponticum mixtum
cum aqua frigida Purgabitur
cum decoctione facta ex mirabolanis
kebulis & emblicis & ameos &
mirtis & dabitur cum miva vel
citoniis & syrupo de agresta
& similibus Cura eius quod fit
a multitudine effusionis cole-
re nigre ad os stomachi est ut fiat
fomenta basilice & psilios cum
decoctione epithimi mirabo-
lanorum indorum sene & rosarum
rubearum & zucca rosacei veteris
Et post illud ponatur ven-
tosa magna absque incisione
super splenem Sumat sepe
trociscos stelle mixtos cum
zucco rosarum veteri aut cum rosa-
ta novella aut diacitoni-
ton cum zucco Fiant sepe cli-
steria mundificativa ex aqua
epithimi cum melle rosaceo
atque subsequenter clisteria stip-
tica que fiunt ex aqua de-
coctionis siliquarum & gallarum & mel-
le rosaceo & vino pontico
Utatur sepe pro mundificatione
pulvere de epithimo cum rob
aut cum vino de citoniis In
aurora det sumere de sorbi-
cionibus unctuosis vel sorbicioni-
bus seu brodiis factis ex
gallinis pinguibus & mica
panis Nam tales sorbiciones
confortant naturam & impinguant
& incarnant intestina & eadem
defendunt a corrosione quam
ista cola nigra sua acuitate
& ventositate corrodit intestina

morte inducunt Rubrica ypo. et pila
amphorus contra dissinteria si a
felle nigro inchoavit morbus
Potetur ex vino stiptico lim-
phato cum aqua decoctionis pirorum
vel citoniorum vel mirtillorum
Comedat carnes avium vel
gallinas coctarum et conditas
cum rob vel agresta et mirtus vel
cum suco berberis et coquantur
in pastillo vel veru aut testu-
la et aliquid bibere cum pi-
ris et citoniis et mirtis Fluxus fluxu-
um requirunt sepissima mundi-
ficatio materie cum confortatione
intestinorum et stomaci et itar-
natione et extractione acuitatis
eiusdem materie ne inducat in
corrosionem membri et fiat ut dixit
ypo. Cura eius qui fit ex catar-
ro et flate descendente a capite
ad stomachum et intestina est primo mun-
dificatio ipsius cum pigra aut cum
pillulis cochiis Et comedere se-
pe de electuario de thure et
comedere carnes arietis et vitu-
los coctas non in aqua et avium
et pullos conditas cum pulvere
qui sic fit Recipe cubebe carpo-
balsami ana ʒ ii piperis longi
piperis galange nucis muscate
garis(?) ana ʒ i croci ʒ ss Abradatur
caput et fricetur fortiter cum panno
aspero et emplastretur cum sinapi
et allio ita ut vesicet vel eufor-
bio Et fiat sternutatio cum elleboro
albo et gargarismus cum melle
rosaceo et sirupo et mastice et
thure vel cum oximelle com-
posito et electuario de thure
Non dormiat in die neque super
cenam et specialiter post repletionem
Et fiat vomitus cum aqua calida
post ex pregestationem(?) Bibat vinum
valde limphatum et sit non acutum

talem recipiat dieta ut supra
dictum est Scias quod cura ista rec-
tificatur et fit propter curam catar-
ri sicut quod in capitulo de catarro
fecimus mencionem Cura eius
qui fit propter multitudinem cibi est
ut minuetur comestio in
quantitate qua non solvat natura
et si ledatur propter vehementiam
appetitus accipiat cum comedit
ex cibo dulci unctuoso buccel-
lam ex pingui carne facte vel
buccellam panis infusi in olo
amigdalino(?) vel oleo ensatino Et come-
dat aliquem rem modicam ex luto
amigdalino(?) vel luto armeno Cura
eius qui fit propter errorem in or-
dine comedendi est alteratio
illius ordinis et confortatio stomachi
et intestina cum potibus et cibis
dictis Cura fluxus qui fit propter
multitudinem potus aque frigi-
de super cibum et bibe vinum pu-
rum(?) ut festinat sedatio
sitis et moratio aque et cito
ad sompnum curre et ut diaci-
toniton ante comestionem vel el-
lectuario de thure aut de cito-
niis coctis vel piris aut casta-
neis et tene aliquid in ore quod
sedet sitim ita quemadmodum in hoc
diximus Cura illius qui fit
propter paucitatem resolutionis corporis
est exercicium forte et longum
et fricatio fortis cum panno aspero
et sudore in balneo sicco vel
tum et parum comedere et comede-
res que de facili resolvuntur
ut carnes pullorum et edos et
pullos columbarum et non quiescat
in die sed potest consuete labo-
rare et moveat Scias hic quod
quod clisteria mundificativa sunt val-
de utilia in eo fluxus ventris ad
que succedunt clisteria conforta-
tiva et stiptica et specialiter cum samico(?)

vel sanguis intestinos expellit
ut in dissenteria et post rupturam
apostematis contingit de quibus
clisteribus in antidotario plenam
faciemus mentionem et maxime
si egritudo fuit in inferioribus in-
testinis habet locum ut diximus

Capitulum cxxxiv de fluxu ventris propter errorem in ordine comedendi

De isto casu in tractatu de flu-
xu absolute dictum superius
satis est multo tamen in hoc
loco pauca dicemus. Contin-
git hic quando error inductus
in comestione facit indigestionem
et indigestio est causa multiplicationis
superfluitatum in stomacho et intestinis
et multiplicatio superfluitatum in locis
dictis illos intestinos et sto-
machum mollificat et relaxat et
propter hoc fluxum inducit. Conditiones
que impediunt digestionem sunt
quatuor. Prima quando est quando
multa cibaria et diversa diversarum
naturarum sumuntur in hora una.
Secunda est cum grossum sumitur cum
subtile vel econtra. Tertia est
quando multa cibaria cum iure infu-
se micas panis sumunt. Quar-
ta est quando inter prandium et cenam
prandium multa fit mora et hoc
vult Almasor libro nono capitulo
de regimine cibi et omnis et alii
manifeste apparet quod error
in comedendo ventris fluxum
inducat vel inducere potest. Signa
fluxus propter errorem in ordine
sunt quod res subtiles et mol-
les pingues antecedunt in
comestione et in fluxu debet fieri
egrum et quod virtus expulsiva est
fortis in eo ut est notum in infir-
mo et virtus retentiva debilis
et quod infirmus sentit et scit quod
cibaria non faciunt moram
in eo nisi sunt stiptica et dura

et specialiter qui subtile comedit
et liquidum et pingue ante grossum
et stipticum. Cura eius est ut infir-
mus sit contentus in re una in
prandio et cena et sit eius cibo-
rum stipticum vel assatum aut
in testula vel pastillo conditum
cum agresta et vitellis ovorum et
speciebus vel cum vino de granatis
aut de berberis. Bibat vinum
rubeum stipticum absque aqua
et hoc in hieme, estate non sit
lymphatum cum aqua instillata
vel sumach vel berberis. Rectifi-
cat stomachum cum dyacitoniton sto-
machi vel speciebus vel dyagalange sive
cum electuario de thure. Parum
bibat et parum comedat vice
una et sic perfecte curabitur.

Capitulum cxxxv de fluxu ventris propter apostema intestinorum vel alibi quod ruptum est

Hoc apostema quamquam quandoque
in intestinis generatur in stomacho
contingit in membris que affi-
nitatem habent cum intestinis et
stomacho et omne apostema ut dictum
est multociens fit ex cursu hu-
morum male provenientis ad locum
apostemosum et apostematosus usque ad
tempus rupture patitur febrem
et dolor augmentatur et tumor
et sitis facta sanie et rupto a-
postemate omnia accidentia
incipiunt debilitari et destrui.
Signa fluxus propter apostema
quod ruptum est in intestinis vel
alibi sunt precedens febris et
cessatio doloris et pulsationis
in loco in quo adherebat apostema
et remanentia aliqua gravitas
in eodem et post gravitatem ac-
cidit infirmo aliquis tremor
in membris et attende quod quanti-
tas et saniem expellit ad sto-

z intestina p vias aliquas z
sic talis fluxus inductus i du-
cit i ee p medium istud Cura
fluxus propter apostema quod
ruptum est in intestinis aut
sto si fuit illud qd emittitur
de sanie quatitatis z infirmus
fuit valde debilis est ut cibet
omni hora de aqua carnis
z brodio gallinarum pinguium
coctarum cum pane usque ad dis
solucionem carnium z post aqua
decoctionem menbrorum gallice
ita qd mebra gallinae natet
sup aqua ut ramis nam hec
aqua vel brodium ex hac de-
coctione acquirit magna virtute
z infirmum valde confortat z
adiuvat ad mundificacionem loci
saniosi z intestinorum z excoria-
tionis z confert multum incarna-
cioni loci ulcerati z ex coriandri
In aqua vel brodio ipso posset
poni vitella ovorum vel pulvis
cinamomi cardamomi mirtillorum
z croci z adiuvat ista manifeste
i confortacione virtutis ut non cadat
dum mundificet cum aqua mellis sup
ta vice una z medicamine in-
carnativo vice alia z sic donec
consollidetur z sic hec locum ma-
xime qui saniosus venit ex
ruptura apostematum intesti-
norum subtilium vel superiorum Si
aut evenit hec saniosus ex
intestinis inferioribus supponat
aqua mellis cum clisteri z post
aqua fiat clistere incarnativum
z consolidativum Iuvat etiam
ex pullis assatis z positis in
testula z pastillo inctis et
confortatis cum agresta z rob
vel succo berberis z mitis z vi-
telli ovorum z speciebus Bibat vinum
rubeum limphatum cum aqua
Si aut saniosus que expelli-

fuit pauce quatitatis z infirmus
fuit debilis ut dictum est regat
z ut dictum est Si aut sanies
fortis fuit simat lac in quo
extincti fuerint lapides inflama-
ti vel ferrum Et simat se troc
stelle cum mina vel sirupo de
agresta Vugat sepe locum do
lorosum cum unguento facto ex oleo
de mastice cera z oleo de ancto
In aliis regat ut dictum est Si
vero materia saniosa que facit
ventris fluxum contenta fuit in
epate propter apostema qd ruptum
fuit vel in partibus que sunt af
finitatem cum viis urinalibus
mundificetur p vias urinales
cum semine apii feniculi cicerce
z endivie z similium que mundifi
cat p urinam z sic p depuracionem
materie saniose ad alteram partem
fluxus curabitur Et de istis
medicinis multum scribitur i consue
dinibus renum z vesice In dieta
z potu clisteribus z medicinis
convenientibus ad intestina fiat
sicut qd scriptum est Et si materia
apostematis rupti esset i pecto-
re vel partibus illis quas ad in-
testina declinet p vias occul
tas mundificet cum rebus dictis
cap° de ptisi non negligendo in-
testina z stomacum quin confor
tentur cum rebus supradictis Et
si materia contineatur i loco a-
lio quam i isto z intestinis con
stringitur ex gravitate z dolore loci
z ex albedine eius tunc fiat
cum mundificacione propria z conveniente
ad illum locum non negligendo
naturam intestinorum z stomaci z sic
curabitur si deus voluerit Cap. xxx
vi de fluxu ventris ex catarro

Catarrus e egritudo que
fit ex materia subtili vel
viscosa descendente a capite
ad stomacum vel intestina aut ad

gula & fauces Vn cu descen
dit ad stom & intestina molli=
ficat villos & impedit digeon
& sic fit fluxus ventris Signa
fluxus qui fit ex catarro st
qd fit post sompnu & diuste
egamos & post repletam ci
borum & potuu ad quam seq
sompnus imediate deum retine
vent tu psenat homo evigi
lans ¶ Cura istius fluxus est
ut curet catarrus fm qd fiat
ut dictu est cao de catarro
supius Abstineat ad iusste ci
boru & sit otentus hora comes=
tionis ire vna tm sut come=
dat carnes arietis animalis
ul castrati ul pdices aut fa=
sianos ul pullos aut galli=
nas coditaru cu simach ul
uvis aut cu berberis aut cu
mina citonios que fit ex lb
l' suci citonios & lb. j. zucca &
iij aceti bulliant simul usq
ad spissitudinem & colet Et
bibat vinu stipticu lymphatu
fm medietem nullo mo i die
dormiat neq sup repleom
Comedat sepe de electuario
de thure qd fiet cao de flu
xu ventris cu famie & post id
bibat mina de citonijs Co
medat intella ovos align
cu spebus purget cu pillis
cho(i)js ul pigra et suffuge
cu thure & mastice sepe Co
medat de cubebis & uitet coy=
tu ppostte quia facit matiam
currere ad inferiora In alijs fiat
ut dcm capio de catarro

Cam Cxxxj de dyaria

Dyaria coi sermoe e flu
xus ventris similr cu quo
humores aut ute ne
aut violencia accidentis emittam

qui alij sut calidi aliquando
frigidi & hic modus dyarie
aliqu fit corpe existete in=
firmo ul in fine infirmitatis
i modum crisis aliqn fit cor
pe existete sano & in utroq
accidit dyaria hic aut flu
xus aut utute ne ut dcm e
& eius intenoe aut violencia
accidentis Signa dyarie cor
pore existente infirmo qn
accidit intenoe nali sut
qstancia utuis infirmitatis
& bonitas appetitus & expul
sionis & qd cumq accidat dy
aria iusta sit i nria & supflu
tatibus signa digonis cople
te aut diminute & qn i die
indicativa signa salis bona
apparuerint & in sequenti die cre
tica supvenit dyaria vel
fluxus cu alleviatoe infirm
Corpe uo existe sano si dya
ria supvenit intenoe nali
sufficit sufficit solu ut alle
viatio manifesta ul ul melio
ratio subsequatur ad ipam dy=
ariam vel fluxu & cu hoc
apparet melius & magis sa
de & & melius digit & cum
maiori quiete Signa dya
rie que fit violencia accide
corpe existete infirmo vel
sano sunt qd infirmo ante
adventu nod apparuerint signa
digonis pfte neq diminute in
aliquo die indicativo ul cre
tico Si advenit talis dya
ria ul fluxus cu destruccoe
appetitus & digonis & ad ipam
dyariam ul fluxum sequat
gravitas & lassitudo & no le
vitas corporis & membrorum
mo aliquo In corpe no sano
sufficit qd ipam dyaria ul
fluxu sequatur menbrorum

ꝯuitas cum virtute appetitus et di-
gestionis debilitet et totius corporis
Et confirmat tales significatio-
nes omnes per amphorismum
ypocratis particula prima ubi dicit
In perturbationibus ventris et vomi-
tibus qui sponte fiunt si qualia
qualia oportet purgari pur-
gent conferunt et bene ferunt si
vero non, non. Si aut humores
qui emittuntur fuerint calidi in ano
sentitur ardor et punctura et
color humorum erit citrinus et eo-
rum substantia fluida non viscosa et
infirmus patietur sitim et amari-
tudinem oris manifeste. Et si
siccitudo et gracilitas totius corporis
fuerint significantia caliditatem
et etiam etas et cum hoc urina fue-
rit multum tincta signa magis
certa erunt. Si vero humores
frigidi fuerint omnia signa que
contraria apparebunt preterquam
in colore humorum posset esse de-
ceptio. Nam possunt apparere
colores humorum ~~posset esse de-
ceptio~~ citrini vel lividi cum
materia frigida erit et de istis
coloribus citrinis vel viridibus quo-
modo apparet in humoribus et qualiter
sunt significative super materiam
frigidam vel calidam satis plena-
rie supra capitulo de dolore capi-
tis vitio stomachi et capitulo de vomitu
disputavimus sufficiat quod dictum
est illic ~~propter molenciam~~ super
istam materiam. Cura dyarie
que est ex materia calida propter
molenciam accidentium est ut
mundificet stomachum et intestina si
materia fuerit ibi sive sit cum
febre sive absque febre cum
decoctione facta ex mirabolanis
citrinis emblicis et myrti et
zuccaro rosaceo veteri et datur

in matutinis aut cum decoctione fac-
ta ex ʒ i reubarbari ʒ iii mira-
bolanorum emblicorum myrti et
zuccaro rosaceo veteri qualiter tales
decoctiones fiant supra in mul-
tis locis dictum est. Datur sepe
in mane et ante cenam post de-
coctionem trociscos de berberis vel
de sterilla mixtos cum zuccaro ros.
veteri. Et bibat post illud vi-
num decoctionis sumach vel mir-
tillorum aut berberis. Vomitus
etiam multum videtur utilis ut vult
ypocras particula vi amphorismorum dicit
cum dyaria (?) longo diuturno
spontaneus vomitus superveniens
solvit dyariam et hec cura
dicta fit per quem (?) tu posuisti me
induat medicum id est ad modum
curatoris quasi dicat si natura
ipsa non moveat ad removendum
materiam de loco infirmo ad lo-
cum alium vel quem medicum cum
instrumento convenienti faciat hoc.
Cibetur si fuerit cum fe (?) cum riso
vel carnium faba fracta sicut in
modum risi aut cum cibario fac-
to ex farina ordei et aqua cisterne
Et condiantur ista cibaria cum
vitellis ovorum et pulvere mirtillorum
et similibus vel coquatur ova to-
taliter cum cortice suo in aceto
tamdiu quod durescat et cum cocta
fuerint accipiat vitella ovorum
et comedat cum agresta vel
vino de granatis bibat vinum
stipticum bene lymphatum cum aqua
cisterne vel pulvis decoctionis mirtil-
lorum vel sumach aut mespu-
los vel sorbas. Si aut virtus
esset debilis aut etiam absque fe-
bre nutriatur cum perdicibus et turture
et pullis et fasianis et carni-
bus edi et aliis rebus dictis coctis
tostis vel testula in pastillo
conditis cum pulvere mirtillorum

ul sumach aut cu mespul
& sorbis aut cinamomo gala
ga & croco & agresta uel vi
no de granatis ul suco berberis
Confortet stomacum & venter
cu oleo de mastice & oleo de
mirtis mixtis cu cera i modu
vngenti Deinde introducat
apposse & quiescat & dormiat sup
ventrem quia cibus ex hoc
melius digerit & voluntas as-
cellandi minime excitabitur
Cura diarie que e ex materia fri
gida propter violenciam accidencium
est ut introducatur vomitus le-
uis apposse et ut voluit ypo
crates quemadmodum e in cura lienteria
ut supius dictu est Et melius
est ut fiat quando materia est frigida
quam calida Nam ut plurimum
quod i isto continet uolunt phisici
& maxime Aurelius lio iiij de
egritudinibus sto est flegma et
humores frigidi & per hoc multu
bene & sudaut expellunt per
vomitu Quod desiccent intestina
cu rebus stipticantibus ipa men-
bra videlicet cu decoccione
mirabolanos kebulos & embli
cos citrinos & anisi Et nutria
tur pullis assatis & turturibus
perdicibus & fasianis & auibus
degentibus i arboribus & i pratis
& non i aquis coctis cu agres
ta & intellio ouorum ul cu vino
de granatis aut suco berberis
& puluere cinamomi cardamomi
& croco Bibat vinum rubeum
stipticum limphatum cu aqua
decoccionis mespilorum ul sorbarum
aut berberis & pipe longo
siue fuit cu febre siue absque
febre & confortet sepe cum
diacitoniton ul cum ellectuario
de thure Vngat totum ventrem
cu oleo de spica & oleo de mas-
tice mixtis possit comedere
aliquas lentes excorticatas

coctas cu sumach aut risum
coctum cu speciebus Si aut dya
ria fuit per indigestionem materie si
fit ex materia frigida quam calida
si fuit die cretica aut non
nichil fiat nisi debilitas su
veniet s minuat cibis bonis
& potibus dictis supius Si aut
ultra debilitacionem tuc precedas
sm natura & habundancia materie
contra diariam ut supius dictu
est et specialiter cum ellectuarijs
confortatiuis stomachi & intestina
sicut dyacitoniton & triasan
talle & similibus aut cu vino
lu sic fit Recipe duas enguestra
nas vini rubei stiptici & iij
zucari rosacei uetris & i/ij mir
tillos contusos & gariofilos xl
vino & postea & misceantur simul
ista sil & bulliant adinvicem
in bibe donec medietas sit con
sumpta coletur hoc & reseruetur
dans deco an cena & prand
ium iij. iiij. ul vj yeme calidum
estate frigidum esse conuenit

Cap xxxxviij de fluxu ve
tris cu fame pprouocali et
cu fame cronica continua

Circa hic conuenit quod scien
ti primus est ut preueniat
nisi a membro excoriato
ul ulcerato & quando fit prodicat
ut ponit tempus breue uel
magnum nisi similis accessiones
ul crepicoes tuc presumat me
dicus quod venit a membro ul lo
co excoriato ul ulcerato et
quod liberum transitum non habet ad i
testina ul stomachum & ex hac cau
sa fiat priorum uel inpella
tum Illa vero fames que est
continua siue sit cronica aut
non venit a stomacho ul intestinis
a membris a liberum & continuu tr
situ habent ad intestina Sit aut
longus fames ex accione calor

naturalis et in alijs equaliter
dominantis superfusionem humorum
qui in saniem convertitur. Signa sa-
niei prodicalis sunt quod sit post
exituras vel aposteata que
sunt manifesta in aliqua parte cor-
poris et hoc totum scitur per dolo-
rem loci et tumorem et gravita-
tem et puncturam et afflictionem in lo-
co in quo saniees generabat
fluxum ventris et in quo membro
generatur. Signa vero saniei que
est cronica aut non cronica ge-
sta sunt ex re ipsa manifesta
et etiam ex narracione infirmi. Cu-
ra fluxus ex sanie prodicali est
ut consideretur in quo saniees fu-
it ut dixit et si est declinans
ad partes urinalium mundificetur
cum aqua decoct. apij. dauci et
seminum citrulli vel cucumeris et mell.
vel zuccari aut cum aqua mellis
vel zuccari ubi sint liquiricie et ysopus
yreos et aliquantulum croci et
sic de alijs partibus. Et conforte(tur)
stomachus et intestina cum troc. stelle
aut de spodio vel de berberis
mixtis cum zuccaro rosaceo veteri
aut cum rosata novella in cibis
et potibus fiat ut dictum est in dy-
senteria. Super loco in quo continetur
fiat unccio cum unguento facto
ex oleo de camomilla et oleo
de mastice et cera aut fiat em-
plastrum cum malvavisco preparato et
farina fenugreci et seminis lini
aneti floris camomille mixtis cum
farina ordei et butiro quod sit
sufficiens ad incorporandum omnia
simul. Omni die mundificet locum
posse in aliqua hora et in illa
confortetur et incarnet cum rebus
et electuarijs dictis et dieta et
sic fiat successive donec saniees
fuit exsiccata. Cura fluxus
cum sanie cronica et continua
sive veniat ab intestinis seu
a stomacho aut aliunde est ut fiat
mundificacio intestinorum et stomachi per
os aut cum clistere cum aqua mellis
actu calida vel tepida aut cum
aqua mellis ubi dissolutus sint
duo vel tria vitella ovorum et ali-
quod pingue. Et post istam
ablucionem fiat clistere taliter in-
carnativum et consolidativum quod sic
fit. Recipe eupatorij barbe hircine
vel succi eius gladioli vel corticis
gladioli ana ʒ i. risi abluti ʒ
ij coquatur in aqua et accipiatur
de illa aqua lb. i et dissolvatur
in illa aqua cum sit calida et
colata de medicamine quod sic fit
Recipe thuris sanguinis draconis cerusse
litargiri ana ʒ i. opij ʒ i. tamen (?)
et ebeantur iste medicine et misce-
antur cum duobus vitellis ovorum
vel pluribus et fiat clistere. Aut post
mundificacionem sumat post de
electuario quod sic fit Recipe granorum
passularum coctorum vel alcohol ʒ
i. granorum mirti coctorum vel al-
cohol aut in ultimo ʒ iij balaustie
ana ʒ i. siliquarum de spinis (?)
et balaustie de granatis thuris fecu (?)
fractas vel ligni tamarisci ana
ʒ i. amceos ʒ viij fiat electua-
rium cum zuccaro et hoc est electua-
rium de thure conveniens ad con-
stringendum ventrem provocans
appetitum et removens ventosi-
tatem et consolidans ulcera et
excoriacionem et fit ex hijs rebus
absque zuccaro cum quo conficiatur.
Bibat vinum stipticum lympha-
tum cum aqua in qua sit (?) vel sumach
aut berberis. Dieta et condimen-
ta et sapores sint ut dictum est supra.

Capitulum xxxiiij de dissinteria

Dissinteria est fluxus ventris
cum ex corrasione intestinorum
et cum eis excoriacio aut est
nova cum qua non est putrefactio
aut est antiqua cum qua est
putrefactio mala sit aut nova

z antiqua semper ex cola pura
aut a cola nigra aut ex fla
te salso. Signa dissintie et
excoriationis que fit ex co
la si fuerit lesio in superioribus
intestinis z fuerit absque putre
factione z non antiqua sit punc
tura in ventre z egestio in qua
sunt ventositates z instilla
tio z dolor super umbilicum z
descendit feces post dolorem
z puncturam per horam unam aut
post longum tempus z color e-
gestionis est croceus z substantia subti-
lis z eius odor est odor cole
z est substantia cole mixta valde
cum fecibus z instillaginibus
z superfluitatibus propter longum sessi
tum cum eisdem. Si autem fuerit
in superioribus intestinis z fuerit
cum putrefactione z fuerit antiqua
erunt cum instillatione sanies
z sanguis z erunt ista mixta
multum ad invicem z cum fece z
erit cum ea ftica z sitis. Et si
cum istis signis dicta fuerint vel dicendis
urina z color z spissitudo z quo plus
z pulsus significativa calorem tunc
signa magis vera erunt. Si
autem materia vel excoriatio fuerint
in intestinis inferioribus non erit
ammixtio superfluitatum z fecis ad
invicem propter transitum breve
z sequitur exitum fecis punc-
tura. Si autem fuerit absque sanie
vel cum sanguine indicetur quod egri-
tudo sit nova. Si autem cum
sanguine z sanie fuerit magis
antiqua indicabitur. Et si ad
dolorem umbilici z puncturam
sequitur fecis exitus z superfluita-
tum erit absque dubio z egritudo
in inferioribus intestinis. In aliis
signis omnibus equatur superio-
ri. Signa dissintie vel ex-

corriationis que fit ex cola ni-
gra vel melancolica sunt punctura
assidua z egestio nigra ex qua cum
cadit ea in terra producitur bullitio
z odoratur ex ea odor aceti. E-
t si fuerit in superioribus intestinis
ammixtio eius multum cum fecibus
z non emittitur statim post do-
lorem sed post tempus aut horam. Et
aut in inferioribus fuerit intestinis
statim post dolorem emittitur
extra z non est ammixtio eius
cum fece neque superfluitatibus tunc
egritudo erit in inferioribus in-
testinis z si calor urine z ...
z spissitudo z ... res gravantur
meliam quievent super domi-
nium melancolie tunc z magis manifesta
erunt signa. Quod egritudo si an-
tiqua fuerit iniqua curabitur.
Si vero nova curatur secundum Albucasim
z secundum ypocratem particula quarta amphorismorum
non curatur sive nova sive an-
tiqua. Dicit enim dissinteria si a
felle nigro incohaverit mortalis
z alio modo egritudinibus quibusdam
incipientibus si fel nigrum aut
sursum aut deorsum exierit
mortale z hoc est verum si inci-
piunt cum ulcere vel excoriatione
manifesta z illud vult ypocras.
Si autem incipit non cum ulcere
vel manifesta excoriatione
z ei cito cum cura diligenti suc-
curratur bene curabitur. Et hoc
intendit Almansor cum aliis
qui curam eius ponunt. Signa
dissintie z excoriationis que
fit ex flamate salso sunt quod
accidit post terrizam z cata-
rrum z non est in ea cum egestione
saniei plurima neque colera
neque rubedo neque viriditas
immo flegma z viscositas neque
multa acuitas inest que pungit
intestinum z ventositas cum ea est
plurima. Et si fuerit in superioribus

vel inferioribus intestinis tunc de
admixtione cum fecibus et de divi-
sione etc. ut in alijs dicitur. Et si
habet pruritum vel scabiem vel
timeret in principio esset forcius
signum super hoc. Cura dissinterie
que fit ex colera pura est ut
confortentur intestina et stomachus cum
pulvere de bolo qui sic fit: Recipe
psillij assati ʒ x arnoglosse
ʒ v gummi boli armenici ana ʒ x
v seminis portulace semen mirti
ana ʒ x terantur et sit dosis ʒ iij
in mane et ante cenam cum rob de
citonijs. Nutriatur cum vitellis
ovorum aut riso aut cum succo or-
dei aut cum lacte in quo ex-
tinctum sit ferrum aut lapis
ignitus. Et Condiantur ista species cum
bacis cum adipe renum caprarum
vel edi. Bibat rob citoniorum vel
syrupum eius cum aqua decoctionis in-
tiborum aut sumach vel berberis.
Si autem ista non conferunt mun-
dificentur stomachus et intestina cum
decoctione que fit ex citrinis
et emblicis et mirtis et berberis.
Et nutriatur cum dicta et pullis
dictis assatis vel avibus que non
degunt in aquis vel coctis in tes-
tula aut pastillo mirtis et
conditis cum vitellis ovorum et
agresta aut mirtis seu succo
citoniorum vel cum mespilis sorbis
et similibus. Et cum pulvere facto
ex cinamomo cardamomo
mirtis et croco et aliquantulo aceti.
Scias quod acetum valde malum
est per se et cum alijs rebus si ibi
fuerit excoriacio quia ulcerat
et corrodit. Sed si non fuerit cum
excoriacione non nocet in flu-
xu colico sed miscetur cum suis
condimentis quod destruit coleram.
Possit comedere vitella ovorum
coctorum in aceto cum suis corticibus

et per se et cum condimentis dictis. Fiat
clistere mundificativum et incarnativum
que fiunt ex aqua vitellos
et vitellis ovorum et adipe re-
num caprarum vel edi et sit tepi-
da hora suppositionis atque cli-
steria mundificativa et incarnativa
succedant constrictiva et confor-
tancia que fiunt ex aqua de-
coctionis mirtorum fabe et sumach
cum aqua qua inmiscentur adipes
renum caprarum vel edi et pulvis
boli armenici dictus supra in super-
dicto capitulo. Possit et bibere vinum
stipticum lymphatum cum aquis
dictis ita quod aqua sit dupla
ad vinum. Et hec regula curacionis
habet locum cum febre et absque febre.
Cura dissinterie que fit ex melancolia
est ut evitet acetum omnino et
condimentum quod fit ex eo. Et co-
medat vitella ovorum et cibum
et risum conditum cum adipe re-
num caprarum vel edi et amigda-
lis fructis frixis et cum papavere
et portulaca et eius seminibus et
cum semine ameos et anisi. Su-
mat syrupum de piris vel de
citonijs cum aqua pluviali vel
de cisterna aut aqua mirtorum vel
de sumach. Comedat succum
ordei vel avene. Bibat
aliquantulum vinum stipticum cum aquis
dictis. Sumat syrupum de ne-
nufare vel de rosis cum pulvere
boli armenici. Postea si fuerit
necesse quia non curatur mundi-
ficetur cum ʒ j reubarbari
et aqua decoctionis sene et epithi-
mi et mirabolanorum indorum ana
et ameos. Mundificetur sepe cum
clisteribus mundificativis factis ex
aqua mellis et adipe pingu-
edinis renum caprarum vel
edi et fiat hoc in die bis vel
ter. Postea fiat clistere cum

aqua decoctos eupatorij sive
barbe hyrcine & glandium et
risi abluti in aqua in qua po-
natur de pulvere qui sic fit R
thuris sanguinis draconis ceruse li-
targiri ana ʒ i opij ʒ i & ad
dantur cum isto pulvere duo vitel-
la ovorum vel iij & fiat clistere
mundificativum una vice & constric-
tivum vice alia & ita in omni flu-
xu ventris fiat clistere mundifi-
cativum una vice & constrictivum vice
alia Confortetur cum cibis dictis
superius in quibus ullo modo potest
acetum alia vice sic Cura dis-
sinterie que fit ex flate salso
est ut bibat aquam decoctionis
sumach & ordei cum syrupo de
citonijs vel rob vel aquam de
coctionis mirtorum & ameos et
anisi cum eisdem syrupis Co-
medat risum coctum cum adipe
renum capraris vel edi & intestinis
ovorum & lac in quo extincta
sint ferrum & lapides igniti &
carnes conditas & coctas ut dic-
tum est cap. isto supra Clisterize-
tur vel ter in die cum clisteri
facto ex aqua decoctionis sicle po-
lipodij sinitre melli & ordei
& cum oleo de mastice vel olio
de cagnola aut cum aqua mellis
& sicle Post ista successive
fiant clisteria cum aqua decoc-
sumach mirtillorum & boli arme-
ni in quo dissolvatur trocisci
stelle vel troc. de spodio aut
pulvis de bolo Comedat sepe
in aurora duos troc stelle cum
syrupo de citonijs vel de mentis
& aqua decoc mirtorum vel ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ mespulorum & similium Et
ponat medicus in istis clisteribus
stipticis & constrictivis per intestina

ovorum & pinguedinem renum ca-
prarum & edi & aliquantulum vini
stiptici Certum est hic quod clisteri
mundificativa vel incarnativa
sive constrictiva in omni fluxu
ventris & dissinteria tamen si ex-
coriacio fit in intestinis superioribus quam
egestio Regula ista est utilis
cum febre etiam in isto casu dul-
tacius curavimus de fluxu ven-
tris & dissinteria facta mundifi-
catione cum clisteri lenitivo et
mundificativo solum cum clisteri
facto cum vino stiptico decoc. mir-
tillorum & aque rubeas ovorum et
hoc optime & ultime valet
in tenasmone Cap. CCXXVI

De excoriacione & tenasmone

Tenasmon est difficul-
tas assellandi cum conti-
nuatione & pondere quod fit ex
duo flatus in sedis adherentis
intestino cum immotum est aliq-
tale mordicatus & voluntatem
assellandi excitantis & hinc vo-
luntati viscositas humoris non
obedit & sic inassat diu sitam
motum in isto casu ex diu sitam
tamen dictas & fit dolor in loco
& gravitas Excoriacio fit ex
causis dictis supra Signa te-
nasmonis sunt frequentia assella-
cionis pauce ut sputum et
dolor ledens propter diu & illud
cum quo egreditur egestio non
est permixtum cum fece Et unde
futeos cum suppositione calliris
plusque cum aliquibus curacio-
nibus & si est ibi excoriacio
nova emittit sanguinis mani-
feste Si non vero fuit sanies
cum sanguine vel per se non permix-
ta cum fece firmas est hic q
tum fluxum ventris adque

sequitur alleviatio sive sit cum fe-
bre sive absque febre sive sit accidens
sive egritudo per se aut sit medi-
cinalis est significatio super bonum
in futuro. Si vero ad ipsum non sequitur
alleviatio in parte neque in toto est
mala significatio super futurum
et timenda et si constringere in aug-
mento debilitatis virtutis mors
in proximo expectabitur absque
dubio. Ratio talis constrictio signi-
ficat quod natura in suis operibus est
destructa vel annullata et quod
nullum posse habet contra accidens
vel infirmitatem contra corpus natura
et propter hoc nichil expellitur quod
vel infirmitas prius et intus sera
intendit destruere. Cura tenas-
mos est ut sedeat infirmus ter
vel quater in die in aqua cala-
decoctionis leniuum anetos floris
camomille melliloti aneti et
supponatur postquam exiverit
ab aqua licinium quod sic fit. Recipe
croci thuris mirre licii ana ℥ i
opii ℥ ß fiant licinia pura in
pondere ℥ i et supponatur hoc cli-
lician dolorem sedat et soporem
inducit. Et scias quod soporum in
fluxu et tenasmone est de me-
lioribus rebus. Sumat in mane
unum de trociscis qui sic fiunt. Recipe
seminis feniculi ana ℥ ß anetos ℥ ii et
sopii ℥ i api ℥ x fiant trocis-
ci cum vino pondere unius ℥ vel
auri et administret cum rob vel
syrupo de citoniis. Condiscite
cum clisteribus mundificativis dictis
in dissinteria ex flate salso et cum
constrictivis. Sumat post decoc-
tionem que sic fit. Recipe mirabola-
norum citrinorum et emblicorum ana ℥ i
ß aneti feniculi anetos ana ℥ i
pistentur et bulliant in viii ℥ aque
donec consumpte sint due partes
colentur et in colatura in addantur

ii rob vel syrupi de citoniis
et det cum dictum purgando cum
constringit tenasmonem. Regatur
cum dieta et potu dictis cura dis-
sinterie ex flate salso. Capitulum
Cxxxvi de colica ex lumbricis

Verminum quidam sunt parvi
et quidam lati et alii longi.
Longi nascuntur in subtilibus
et superioribus intestinis lati nas-
cuntur in inferioribus et grossis in-
testinis parvi in ano et longao-
ne ubicumque fiant et nascantur
causa vel materia eorum est flegma
viscosum et humiditates male que
generantur ex fructibus et malis
et grossis cibariis per malam indi-
gestionem et gulositas et multiplici-
tas ciborum in quantitate impediendo
digestionem dant causam addit. Sig-
na verminum parvorum qui sunt in
ano et longaone sunt pru-
ritus in ano et commotio et quod appa-
rent alii extra in modum vermi-
num casei. Signa verminum latorum
et longorum qui in intestinis grossis
et longis nascuntur sunt citrinitas
coloris vel palliditas et velocita-
tas commotionis famis et appetitus
parvitas et vehementia mordi-
cationis et sincopis et dolor in ven-
tre tempore famis et sensibilitas
elevationis et involutionis ipsorum
in illa hora et aqua currens
ex ore et oppressio cordis aut
ex inferiore superiori regione ad
superiorem cum labor adest ac
febris acuta et cum accidit dolor
in ventre vehemens facit itera-
re rem similem epilentie et sincopi
et spasmum et mortem ymo multo-
ciens interficiunt propter suam vehe-
mentiam et pruritus nasi frica-
tio cordiaca ipsius et oculorum gra-
vitas et fit odor verminum in

hanelitu manifeste. Cura ver-
mium qui in fine longaonis et ani
nascuntur et apparent est ut
abluatur locus cum aqua salsa
vel aqua calida actu et sup-
ponere oleum ablutum quousque
fiat album aut ungere locum
cum oleo de persicis vel de amig-
dalis amaris. Confert etiam
lavare multum locum cum aqua
rute vel absinthii aut calamen-
ti vel lupinorum seu persicarie
vel matricarie. confert multum
et est conveniens tangere locum
extra et intra cum felle vacci-
no et similibus. Aut cum oleo rosarum
in quo sit aliquid aloes aut
cum altea mixto cum oleo de a-
migdalis amaris aut nucleis
persicorum. Mundificet se post
cum clistere facto ex aqua absinthii
et oleo aquo ex dictis et aloe
vel pigra et aliquantulo salis.
Bibat vinum album limpha-
tum et comedat res assatas
et aves bone carnis et alia
cocta. Cura lumbricorum longorum
et latorum qui intestinis nascun-
tur oportet in primis ut non
cibet in matutino id est ante
terciam et tollet famem donec
laboret labore conveniente si
famem deinde sorbeat aliquid
lactis ita ut cum fecerit illud
duobus aut tribus diebus dissol-
vatur medicamen in lacte cum
aliquantulo aceti quod sic fit. Recipe
corticis croci et seminis
et nigelle turbith ana ʒ i. fa-
rine lupinorum ʒ ii. scicados a-
rabici ʒ ss. conficiant omnia ista
cum aceto simul et dantur ʒ iiii
cum lacte quia fames est vale-
da. Aliud quod est melius et
levius. Recipe farine lupinorum ʒ
ii centaure centonice ʒ iiii
fiat pulvis cribratus et conficiatur

cum melle et dantur ʒ iiii cum
die cum aqua vel vino. Ab-
stineat ab unctuosis et dulcibus
et viscosis et grossis generantibus
materiam dictam sicut a pastis
et cibariis que fiunt ex caseo et
piscibus et fasceolis et fructibus
huiusmodi. Bibat vinum album
odoriferum limphatum aliquan-
tulum vel bene limphatum si
febre infirmus fuerit. Ungatur
venter cum oleo cotidie quod sic
fit. Recipe olei rosarum vel de ruta
aut de amigdalis amaris vel
de nucleis persicorum ʒ iii aceti
ʒ ss. pulpe colloquintide rute
fellis vaccini aloes ana ʒ i
fiat aut hoc ungentum so-
lum ex aliquo oleorum vel oleo
rosarum mixto cum aloe et aliquan-
tulo aceti. Et super ungentum
vel unctionem ponatur emplastrum
quod sic fit. Recipe absinthii rute
ana ʒ ss. pistentur et coquantur
in aceto et cum eis misceatur
de farina lupinorum et ponatur
calidum super ventrem. Pur-
gaunt etiam pireti et macrones
cum aqua que sic fit. Recipe medul-
le cassiefistule ʒ ss. dissolve
cum ʒ iii aque decoctionis nu-
cleorum persicorum vel amigdalarum
amararum vel nucleorum persi-
corum postquam bene pistata fue-
rint. Expellit lumbricos lactan-
cium vel puerorum unctio dicta.
Comedat res assatas vel
conditas cum agresta aut ace-
to et sale et bibat ut dictum
est. Et bibat aquam decoctionis
nucleorum persici in qua aliquid
aceti ponatur. Serapio o-
mnino in quo ruta bullita sit cum
vino lumbricos interficit etc.

Capitulum centesimum xxx
de debilitate renum etc.

Debilitas renum fit aliquando
ex alteratione complexionis aliquando
ab extenuatione eorum
aliquando propter dilatationem meatuum
ita quod superfluitates decurrunt
plus quam debeant ad ipsos et
fiunt crosse albe mixte cum
rubedine. Signa debilitatis
renum ex complexione sunt signa significantia
caliditatem aut frigiditatem
renum ut loci caliditas vel
frigiditas cum dolore et quod usus
rerum calidarum aut frigidarum nocet
aut confert aut colorata aut
discolorata urine cum multitudine
vel paucitate. Nam multa urina
et sitis continua caliditatem renum
significant. Et si cum hoc
non humectatur os post potum aque
et semper mingit post potum aque
et urina fiat alba subtilis et
caro minuitur tunc nervus caliditatem
renum significabunt
et est timendum ne iste ad ethicam
convertatur. Contraria sunt
signa significantia frigiditatem.
Signa debilitatis propter extenuationem
vel siccitatem sunt signa
significantia extenuationem
corporis sicut sitis et extenuatio
membrorum et quod usus rerum impinguantium
corpus confert et quod
urina est multa et alba limpida
et absque superfluitatibus in ipsa.
Signa debilitatis renum propter
dilatationem meatuum per quas humores
et superfluitates mandantur
ad renes sunt quod urina apparet
cum superfluitatibus albis vel rubeis
in modum loture carnis et est
absque dolore sensibili quando sentitur
in dorso aliquem dolorem
non intensum et paucitas appetitus
coitus et quod mingit sepe
superfluitates dictas cum urina
pauca ut plurimum. In cura debilitatis
renum ex complexione sciendum
est quod debilitas ex ista causa
magis nausiva et periculosa
est quam ex causis aliis et deterius
curatur. Si debilitas fiat
ex complexione frigida confortentur
renes cum oleo de spica et
oleo de mastice et cera mixtis
in modum unguenti. Et nutriatur
cum carnibus castrati arietis
et edi coctis cum feniculo
petroselino et borragine et carnibus
huiusmodi coctis in pastillo aut
testula aut veru conditis
cum menta petroselino et synapi
sicut cum rob aut pulvere
sperma qui sic fit. Recipe
piperis longi ℈ ii cinamomi
℈ i ameos amomi ʒ i cardamomi
gariofilorum nucis muscate
ana ʒ i et ʒ ß croci ℈ ß fiat pulvis
cribratus. Bibat vinum clarum
odoriferum medie rubedinis
limphatum cum aqua decoctionis
mellis et galange.
Comedat etiam mitella ovorum
condita cum speciebus dictis et
de herbis feniculum petroselinum
et borraginem et mentam
et sclaream. Si materia fuerit
ibi frigida apparens vel pecans
mundificetur cum aqua
decoctionis turbith et reubarbari
scolopendrie apii seminis
et ameos et dulcoretur cum melle
aut melle rosaceo. Super
renes fiat emplastrum cum cera
et laudano mastice mirra
vermice et thure et oleo de mastice.
Si autem non curaretur
per hoc fiat cauterium super locum
ubi sentitur dolor et non imprimatur
multum et dimittatur
apertum longo tempore nam de isto
tale cauterium sanat

frigida cu humore et absq
humore Si uero debilitas fue-
rit ex cõe calida cofortent
renes cu vnccõne q fit ex
olo ros et cera ul olo de pa
pauere aut olo de mirt et cera
et ponat emplm factu ex
sandal ros camphora et fari-
na ordei et olo ros et aliquntu-
lo aceti sup ipos Si aut mã
fuit pns calida mundificet
corpus cu aqua decoc. herbar
bali lactucas endiuie rosas
et cycoree et semi cucurbitar
et melonis et citroli et dulco
ret illa aqua cu zucco uel
rob Vtatur cu carnibus dic
tis coctis et conditis cu agresta
et suco berberis uel vino de
granatis ul cucurbitis lactucas
endiuias et rapis nã rape ual
de utiles st in hoc casu bi
bat vinu stipticu limphatu
cu aqua fria aut cu aqua
decoc endiuie lactu rosaru
mirtillorum et cucurbi et similium
Comedat et rapas ul cucur
bitas farrã risum et micella
ouos cdita cu lacte amigda
laru et agresta aut vino de
granatis uel suco berberis uel
mirtillorum Et de herbis
comedat portulacas lactu
et endiuiã Et condiant cu eis-
dem rebus et iaceat corpe su
pino sup terram friam itaq
renes tangant eam et super
leos frondes de ros et psillio
Cura debilitatis pt distem-
acõm est eadem cu cura de
bilitatis ston ex diuis siccitatis
pt qr vncconnes que fiunt
bã stomaci i mã illa fiunt
ãca renes et spinam i ista et
ptr hoc cua ista requirit illic
Vngant sepe renes et spina

tata cu populeon et olo ros
mixto Et comedat brodia gal
linaas pinguium et similiue fuat
sepe restauratiuum mixtu cu
dyadragato et abstineat a
coytu tamq arc morti et de
structe Cura debilitis renu pt
dillatacõm meatuu est ut vn-
gant renes cu olo de mirt
et olo de mastice mixtis cum
cera Et super renes ponã
emplm factu ex sandal mu-
mia bolo armeno et ros et olo
ros et dragantis qui arabico
et farina ordei et aliquntulo a
ceti Comedat carnes dalu
et aium conditas cu agresta
uel vino de granatis uel suco
berberis aut de mirtis et uitel
lis ouos et pulue de mirtis
et cinamomo Bibat vinu stip
ticu limphatu cu aqua vero
frigoris aut cu aqua mirtillos
uel berberis fiat flomia de
pede ex eadem pte doloris
si corpus no fuit plectoricu
si uero corpus plectoricu fuit
fiat de qrio pede statim se-
pe troc de stella ul de spo-
dio aut de berbe cu aquis
dictis et vino de granatis et pulue
sup dcis Abstineat a potaci-
bus vrinã et a coytu omo

Capitulum centesimum xxxviii de lapide in renibus etc

Lapis i renibus et ubicunq
fiat semp fit ex mã
lustosa in qua calor
agit fortit et eam mutat i
lapidem sic apps in lapide
qui fit ex fornace Signa
lapidis i renibus sut dolor
similis colice et illud e qm
nã cu eo astringitur et uomo
uel nausea ul sicopis et sen
dolor in illijs Et oportet

ut distinguat int dolore yli-
oru pter lapidem renu et
dolorem yliorum qui fit ex ipa
yliaca p vrina cuius cum est
i vrina sicut arena aut de
consuetudine egri e ut mingat
post talem dolore arenam
vel lapides, aut minxit ante
illu p aliquos menses urinam
nigram cu qua fuit dolor in
renibus uel turbulencia tunc
est lapis i uite. Si uo no fuit
aliquod horu signorum tuc dolor
post sacietate nauseatiua e
significatiua colice et ecia nausea
quamuis antecedat lapidem plus
est cu colica quam cu lapide
et locus doloris ventris i colica
est amplior et ad anteriora de-
cliuior qm in lapide qui e in
renibus est locus eius minor et
ad posteriora declinior. Iterum
dolor colice pmutat dolor
uo renu non pmittat. Similiter
significatiua lapidis renu e dolor
i renibus et ia et ylys et emuncto-
rijs cu grauitate et opilacione
ita qd quasi sit suspensum
aliquid i eis. Cura lapidis
i renibus ul vijs vrinalibus
aducenda est ut fiat clistere leni-
tiuum de quo fecimus mencionem
tractatu de colica et sit hic clistere
multu unctuosu et pingue plus
quam aqueum quia quamuis non
uadat p loca aut ad loca in
quibus lapis ptinet ul p que
transit tamen allemando intestina
a superfluitatibus que loca illa ptinguunt
melius dillatantur emunc-
toria et vie vrine et sic liber-
cius et suauius descendit lapis la-
pis ad uesicam et non e in eo
periculo itare talia usque ad
doloris cessacionem et lapidis

Ingrediatur eger balneum aque
decoctionis aneti floris camomille
mellilloti apij et maluarum et mer-
corelle et dauci et ciceris sacer-
dotalis. Fiant unctiones circa
renes et ventre et loca dolorosa
cu oleo de spica uel de lilio
uel oleo anetino et de camomilla.
Equitet equum qui no suauiter
incedat et descendat de gradu
in gradu p scala fortiter uel
p via descentem aut saltet
fortius sup unu suorum pedum.
Sumat sepe medulla cassie
fistule cu aqua decoctionis
caulium et seminis apij lactucarum
scariole et cycoree et petroseli-
ni et ciceris sacerdotalis et saxifra-
ge qua faciat lubricare lapi-
dem ad vesicam. Ponat em-
plastru sup ylia qd fit ex
maluauisco pparato semine lini
farina fenugreci aneti mixtis
et incorporatis cu oleis de ane-
to et de camomilla et de mucilla-
gine malue et mercorelle. Su-
mat eciam aqua decoc apij
petro anceos amomi carui
dauci milii solis saxifragie
ciceris sacerdotalis lactucarum en-
diuie cappari cipi et cycoree
ul per se aut cu aqua merita de
mediis que frangunt lapidem
quas inferius dicemus. Bibat
vinu limphatu cu aqua dicta
cu aqua decoc apij milii sol
endiuie et ciceris sacerdotalium
et cycoree et mellis. Comedat
carnes arietis annalis uel
castrati aut edi uel auium
decoctas cu feniculo petrosilio spina-
rijs uel borragine. Come-
dat cu eis synapi conditum
cu rob. Moueat pedibus et ce
et curat sic qd est possibile
nam ista faciunt descendere

lapide ad vesica cu aliis
dictis Cum g° egredit lapis
i urina et non sequit ipm
minctus sanguinis bonu est
quia significat q lapis est
lenis et purus Si aut sequitur
ipm minctus sanguinis tunc cu
ret cu medicamine qd fecim
in ex corrasione carmintorum
et vesice et cu flebotomia sa-
phene uel saluatelle Et si
lapis puenit i meatu virge
et est magnus ita q no exit
aut e grossus scdm latitudinem
ponat tunc virga i aqua calida
decoctionis violarum et maluarum
et olei violati Et ponatur
i foramine virge oleum viola
tu ul de aneto cu mucilla-
gine altee ul seminis lini et
fricetur locus in quo sentit
lapis uel retinet et expella
ad anteriora virge vna post a
lia donec egrediatur q si no
egredit p via istam et seua
at virga et dolor augmenta
et fit fetor et apostematur
locus tunc scindatur locus in
quo retinet lapis et extra
hatur et postea conglutinet
locus incisus cu mastice et
bolo et albumine oui et consolide

Cap xxxxix de apostematibus
renum

Apostema in
renibus et aliis locis ff
fit ex materia curren
te p venas ad locu apos
temosu Signa apostematis re
nibus sunt q in primo sui sen
tit febris propinqua no tamen
precisium ul oripilacionem ul
rigorem manifestu et sentit
infirmus grauitate cu calore su-
perius i renibus sub dorso et i
pedit urine exitus et videtur

post tempus q tota epar fiat
aqua cinericia Cura eius est
ut in primo fiat flebotomia de ve
na pedis cuius lateris ad quod
dolor magis inclinat videtur
que est int amillare et auricu
larem digitum Et sumat i potu
aquam seminum portulace endi
uie lactucarum cucurbite dulco
rata cu zucco violato uel cu
sirupo de nenufare et aqua
citrulorum et melonum et cucumeris
Et vngatur locus cu oleo vio
lato uel de nenufare Come
dat lactucam portulacam endiuias
cucurbitas et melones spina
cia et atriplices Et condiat
cu oleo violato uel de nenuf
fare aut cu lacte dulcium a-
migdalarum aut aqua ordei
uel cibarium fiat ex farina eius
ul auene cu oleis dictis uel
lacte amigdalarum dulcium Cu
fecerit illud usq ad dies vij
ul viij et febris minuit et no
sanatur infirmus aut etiam si
a primo febris no fuit multum
intensa da ei i potu aqua de
coc. seminis et ordei altee
et malue sanicle ciceris
Et vnge locu cu oleo de ca
momilla et aneto ul de semine
lini Et pone emplastrum ma
turatiuum q fit ex maluauis
co parato et farina fenugreci
et seminis lini et porci pingue
dine ul butiro ul fiat emplastrum
cu farina fenugreci seminis li
ni et ordei et frumenti mixtis
et conditis et coctis cu oleo camo
millarum et anetino et de semine
lini Mundificet sepe cu aq
decoc manne cassiefistule
et reubarbari et seminis lactuce
et ciceris et similium Cu q se
dat dolor totus et remanet

quitas tuc prope in fmo ut
saltet sup pedes ⁊ ut descen
dat sup gradus sicut sunt gradus
scalarum et mouet dorsum
renu ubi est quitas leuiter
comprimendo ⁊ ecc fortius si sanie
non incepit mingere si aut sa
niem minge incepit cris dem
satus a fricacoibus ⁊ compressio
bus fortibus et lenibus ⁊ tunc cu
incepit saniem da ei i potu mu
dificatiuum vice una et consoli
datiuum vice alia ⁊ fiat sic contine
donec facta sit mundificacio et
consollidacio sicut mundificatiuum
quod fit ex aqua mellis in quo
ponitur semen apii ⁊ lactu
⁊ ciceris sacerdotalis ⁊ gummi ara
bicu quod datur cu troc alken
kengi ⁊ consolidatiuum sicut electu
arium de thure vel trocisci de
bolo qui dat post mundificacionem
causa consolidacionis ⁊ ecc alia
mundificatiua que faciemus cap
de ulcere renum ⁊ vesice Bibat
vinum limphatum albu cu aq
decoc mellis ros ⁊ gummi a
rabici ⁊ milii solis ⁊ amcos
⁊ cipi ⁊ ciceris sacerdotal Co
medat carnes animalium et
auium coctas ⁊ conditas cum
cucur lactu portu aut cum
semi pet ⁊ borragine vel spi
nachiis Et condiant cu pul
uere speciebus ⁊ rob vel cu synapi
melle ⁊ rob Vtatur lacte
sepe sto ieiunio in quo ponat
mel vel zuccarum Vtatur riso
⁊ farro ⁊ farina ordei con
ditis cu lacte amigdalarum
vel lacte capino Sup renes
i extuscen ponat emplastrum
quod sic fit Rx boli armeni
mirre mumie thuris masticis
puluis mu cipressi ⁊ in tallos

aut ⁊ Rx dragaganti gummi arabici
san dra an ʒ iii misceantur
cu oleo de mastice ⁊ cera et
extendatur sup corium et
postea cooperiatur ex panno
subtili uasse ⁊ firma cum
corrio bene ⁊ firmetur

Cap^m Cxl de duricie in renibus

Duricies in renibus fit a
post apostema aquo subtile
resolut̃ et quod incepit
esse ex se ⁊ fit ex materia gipsea
vel melita vel sopita ex
flegmate ⁊ hec egritudo est deterior
aliis quia aut male curat
aut nullo modo curat Signa
duriciei in renibus sunt quod mo
rat cuptitas urine ⁊ sepe gra
uitas renum ⁊ sepe cu aliquo
dolore ⁊ incepit vent inflari
post tempus ⁊ fit ydro sim di
co ⁊ ut plurimum fit tal duricies
post apostema calidum in renibus
⁊ post se eius Cura duriciei
in renibus est ut fiat emplastrum
de maluauisco dicto in ca^lo
antibri sup renes ⁊ dorsum
⁊ fiat vnctio cu vnguento sto
ex adipe ansis anatis ⁊ gal
linas ⁊ adipe renum hirci vel
edi aut arietis liquefactis et
mixtis cu cera ⁊ oleo de camo
milla aut fiat vnctio super
renes ⁊ dorsum cu medulla
ossis camos tauri vel vituli vel
cum Bibat bis in die an pran
dium ⁊ an cenam oximel compo
situm cu aqua decoc ordei et
mellis vel seminis maluauis
ci ⁊ mellis ⁊ hic est melior
Mundificetur semel in ebdo
mada cu aqua decoc cimi
reubarbari seminis malue ⁊
altee ⁊ apii ⁊ dulcoret cu
sirupo de nenufare vel si
rupo violato Regat cu dieta

et potu ut dictum est capitulo superiori in cura apostematis calidi et per que febris minuitur vel remouetur.

Capitulum CXLII de ulceribus instrumentorum urine scilicet inter virgam et renes et emunctoria

Ulcera vesice et renum fiunt post apostemata cum conuertuntur ad saniem que ex materia acuta ulcerante aut passione et cetera et fiunt in vesica et renibus et emunctoriis. Signa ulcerum in locis dictis sunt emissio sanguinis vel saniei secundum distinguntur. Si autem ulcus fuerit in vesica sanies egreditur ante urinam et sentit dolorem circa vesicam et femur et urina cum difficultate emittitur. Si autem ulcus fuit in emunctoriis vel renibus sed quia saniem emittit mixtam cum urina sed si neque ut a renibus sentitur dolor in quinto nodo spine usque caudam et dorsum. Si autem fuit in emunctoriis erit dolor circa partem in qua est ulcus. Est et alia distinctio vel differentia ulcerum renum et vesice quia quod egreditur ex ulceribus renum est frustum carnis purum sed ex ulcere vesice egrediuntur cortices vel squame et dolor vesice est inferior quam qui est in renibus et in ambobus lateribus renum est grauitas. Quando vero ulcus est in meatu in medio inter renes et vesicam demonstratur per dolorem loci vel putrefactionem renum et vias urinalium et vesice est eadem et cum eisdem fit medicinis. Mundificetur ulcus vel locus saniosus aut excoriatus cum aqua mellis aut cum aqua decoctionis seminis endiuie lactuce et cicorie et apii et ciceris sandali et seminis altee et malue in qua

dissoluatur trocisci albekengi vitreum (?) et alia inter sumat trociscos consolidatiuum de bolo qui sic fit. Recipe boli armeni carabe ana ʒ ß. et seminis apii iusquiami ana ʒ i. fiant trocisci cum succo berberis vel mirtillorum et sit pondus unius ʒ ii. datur cum aqua decoctionis mirtillorum vel berberis aut sumac. Et scias quod trocisci albekengi consolidant et incarnant cum istis aquis bono modo quos docemus in antidotario. Si autem ulcus fuit in vesica vel saniosus iniciatur cum lacte per syringam collirium album quod sic fit. Recipe ceruse sarcocolle thuris gummi amilli opii sanguinis draconis ana ʒ i. fiant collirium cum mucillagine altee et fiat primo mundificatione cum aqua mellis intromissa in vesicam cum syringa iniciatur et cum syringa intra vesicam sepe cum mundificatione aqua ficuum vel mellis. Sciat quod ea que iniciuntur cum syringa in vesica magis valent cum ulceribus vesice quam ea que sumuntur per os et ea que sumuntur per os magis valent in ulceribus renum et meatuum. Unguantur loca exteriora que sunt super vulnera cum unguentis consolidatiuis quia multum adiuuant sicut unguentum de cerusa aut unguentum fuscum aut emplastra cera multum conferunt. Bibat vinum stipticum rubeum cum aqua mellis lymphatum vel cum aqua ficuum. Comedat lac cum melle vel risum coctum cum lacte aut farrum cum lacte vel fabam vel panicum. Comedat et carnes arietis vel castrati aut edi perdicum et similium conditas cum lacte et puluere mirtorum et cardamomi aut cum rob

& intellis ovorum Comedat fisticos avellanas & pineas mundatas et similia etc. Cap. Cxliij de mictu saniei & sanguinis

Hec egritudo fit aut propter casum vel percussionem aut ex comestione cibi acuti sicut allia sinapis nasturcii et similium Aut ex humore acuto vel salso currente ad renes vel vias urinalium per aliquando vesica aliquando a renibus & partibus illis Et scias quod mictus saniei sequitur ad mictum sanguinis & apostemata rupta & ulcera et excoriationem viarum urine ut dictum est Signa mictus sanguinis & saniei manifesta sunt ex visu secundum res in distinctione per signa utrum a renibus vel a vesica Nam sanguis qui venit a renibus vel lili subito venit & multus in quantitate & fluidus & non turbosus & quod infirmus sentit gravitatem et dolorem in renibus & in dorso Ille qui a vesica descendit venit turbosus & non multus in quantitate & circa femur et vesica infirmus sentit alterationem & gravitatem Cura mictus sanguinis in casu vel percussione sive veniat a renibus vel vesica aut aliunde est ut fiat flebotomia de basilica aut de vena magna que est inter anularem & auricularem Summat omni die unum trociscum de carabe cum aqua sumac vel mirtillorum aut berberis qui trocisci sic fiunt Recipe carabe gummi arabici lilii ana ʒ ij. ʒ s. olibani ʒ ij. seminis apii opii amborum ana ʒ i. s. informentur trocisci pondere aurei unius vel ʒ i. quod est melius cum suco berberis aut mirtillorum aut cum vino rubeo stiptico Aut summat trociscos de bolo & spodio vel bolo cum aqua portulace vel cum suco citoniorum & similium Comedat carnes coctas & conditas cum agresta vel intellis ovorum aut cum suco berberis vel mirtillorum aut citoniorum et similium Bibat vinum ponticum limphatum cum aqua sumach vel aqua citoniorum aut pirorum mespilorum & sorbarum Super locum percussum vel attritum ponatur emplastrum quod fit ex bolo armeno acatia & altea & licio confectis cum aceto & aqua Cura mictus sanguinis sive fiunt ex humore acuto vel salso est eodem modo & mundificet corpus aliquando cum aqua decoctionis reubarbari & manne & tamarindorum dulcorata mina citoniorum vel sirupo rosaceo Et dieta & potus sit ut est dictum Si autem sanies post mictum sanguinis mingetur summat paciens de trociscis qui sic fiunt Recipe seminis melonis citruli cucurbite excorticati ana ʒ x boli armeni gummi arabici thuris sanguinis draconis ana ʒ v. opii ʒ iij. seminis apii ʒ ij informentur trocisci pondere ʒ ij. ex quibus unus cum ʒ i. sirupi de papavere summatur omni die Intra virgam iniciatur cum siringa de collirio quod sic fit Recipe ceruse sarcocolle thuris gummi arabici opii sanguinis draconis ana ʒ ij fiant collia cum lacte asine & cum lacte asine dissolvatur hora iniectionis Modus iniectionis talis est primo fiat iniectio cum ydromelle & mingat eger & postea iniciatur collirium dissolutum cum lacte asine Dieta & regimen fiat per ut dictum est capitulo de ulceribus in renibus & in viis urine

Cap. Cxliiij de retencione & difficultate urine etc.

Urine retencio seu difficultas fit aut propter egritudinem

i emunctorijs aut propter egritudinem
in meatu virge Et hec egritudo
que fit in predictis locis ambo
bus aut est lapis aut caro
nata in modum verucce Aut
est opilacio sanguinis et saniei
aut apostema fit etiam ex
alia causa difficultas vrine
propter mollitiem lacerti vesice seu
paralisim Et fit propter vehementem
retencionem vrine Signa causa
quod iste egritudines sunt in e-
munctorijs sunt grauitas in
dorso et replecio vesice ex vrina
Si aut ibi fuit opilacio parua
aut nichil mingit infirmus et tunc
dolor et grauitas augmentantur
circa dorsum et epar Signa
lapidis in emunctorijs erunt nau-
sea cum dolore yliorum et con-
stringent vene et si in vrina
fuit visa arena ante illud tem-
pore erit certum signum ad lapidem
Signa ex carne nata
in modum verucce sunt mictus saniei
aut sanguinis et dolor et grauitas
loci et impedimentum vrine non
remouetur sed potius augmen-
tantur Si fiat propter saniem vel
sanguinem qui mingit hoc ma-
nifestum erit sensibus Signa
propter apostema erunt dolor et
tensio et grauitas augmentata
in dorso cum febre continua forti
Cum eedem infirmitates erunt
in meatu vesice Verbi gratia Si
opilacio fuit in meatu virge
erit cum replecione vesice in-
flacione tendente in modum
tortue et grauitate in pectine et
ancha et dolore vehementi
Signa propter lapidem in vesica
diximus et cura eius Signa re-
tencionis vrine propter sanguinem vel
saniem aut propter carnem natam

nata in modum verruce sunt
quia antecedat per tempus mictus
sanguinis et saniei et erit in loco
ardor fortissimus et specialiter post
expulsionem vrine cum hora
expulsionis Signa retencionis
~~aut~~ vrine propter apostema in
vesica sunt valida et vehemens
dolor in pectine et circa femur
et alienacio Signa quod difficul-
tas contingit propter molliciem la-
certi vesice sunt quod paruus min-
git leniter cum super vesicam
et femur fit compressio Signa dif-
ficultatis vrine propter vehemen-
tem retencionem vrine sunt quod si
compressio fiat super vesicam effun-
ditur vrina et quod vrina fuit
retenta ultra voluntatem per tempus
Cura difficultatis vrine propter
egritudines que fiunt in emunc-
torijs sicut propter opilacionem
aut propter lapidem est sumere
in potu ea que prouocant vri-
nam et frangunt lapidem in
renibus et vesica sit medicamen
quod semper fit de semine apij aut
rubee tinctorum se potest mace
donici Recipe semen ameos
se feni specie amigdalarum
amararum ana ʒ v. assari seseleos
melonis ana ʒ v. cantaridum
capita quarum et ale absciscuntur
sumant ʒ i. armoniaci ʒ i. et s.
dissoluatur armoniacum in vino
et alie species confiant ex illo
ex quibus fiunt forme siccos
auellanis de quibus sumatur
ab vna usque ad ii cum vino
calido vel aqua decoct apij et
ciceris vel gariole Hoc
medicamen valde confert dif-
ficultati vrine que fit propter
opilacionem aut lapidem in emunc-
torijs vel vesica Aliud me-
dicamen quod frangit lapidem

et capit opilationes ponemus capitulo
de lapide in fine et est fortius
isto et cum eo de aliis bonis et
utilibus in tali casu et consimilibus
Cura autem difficultatis urine
propter opilationem inductam ex san-
guine vel sanie quod sistitur quod
hoc accidit post minctum sanguinis
aut saniei aut propter opilatio-
nem factam ex carne orta
in modum verrucae Et talis ca-
ro sunt terminatoriis non habet
curationem Iuvat tamen quod fecit
terminatorius et quod fuerit in vir-
ga cum unctionibus factis extra
super locum dolorosum vel gravem
vel cum balneis et rebus dictis
capitulo de duritie renum Fiat quod
balneum cum malvavisco semine
fenugreci lini mellilloto et flore
camomille et ungatur cum un-
guento de pinguedinibus dictis
supra Si autem opilatio fuerit
propter sanguinem vel saniem
coagulatam in virga vel viis
urinalibus curetur cum provoca-
tivis urinam ut dictum est capitulo
de lapide in renibus Et de-
dat aquam ciceris in qua decoc-
ta sint radices feniculi semen
anisi et amomi et cimini
Comedat herbam feniculi petroselini
et borraginis aut comedat
brodium caulium et blete et her-
bas non possit comedere car-
nes coctas cum eisdem con-
ditis cum syrupo facto cum rob
et carnes arietini Bibat vinum
album lymphatum cum aqua co-
lata decoctionis granorum
cappari et mellis Sumat
cum eadem aqua omni mane
ʒ i de pulvere qui sic fit Recipe
saxifragie ʒ i seminis apii
et sariole ana ʒ ss zuccari

ʒ iii misceantur et pulverizentur
et detur Cura retentionis urine
propter apostema in renibus vel
vesica ut dictum est capitulo
de apostemate in renibus et dicetur
capitulo de apostemate in vesica Cura
retentionis urine vel difficultatis
propter mollitiem facti vesice cum
unctionibus factis circa inguinem et femur
cum oleo de spica aut oleo de
costo aut oleo de scorpionibus
Et confortet locum cum emplastro
facto ex castoreo opoponaco
calamo et oleo de spica Et
sumat per os sepe tyriacam
cum vino decoctionis castorei
et seminis apii aut dyatrion-
pipereon Cura difficultatis u-
rine propter vehementem retentionem
urine est cum balneo aque de-
coctionis melliloti apii fenugreci
caulium rubee tinctorum et croci
ortulani Et fiat emplastrum
super pectine et femur cum eisdem
herbis et oleo de camomilla
et oleo de aneto Sumat pul-
verem de saxifragia et seminis
apii et sariole dicto supra cum
aqua dicta illic Comprimatur
fortiter femur et vesica mani-
bus et expellatur urina per
violentiam Comedat dicta
supra et bibat quod dictum est illic
Scire hic convenit quod introitus
in balneum dictum supra aquo
decoctionis herbarum multum valet
in omni retentione urine sed ut
rebus provocativis urinam ve-
sica existente plena est inconve-
niens et inutile quia multa
plus urina ad vesicam addit
in difficultatem urine et vehemen-
tiam retentionis et dolorem et
tunc compressio cum manibus est ma-
gis utilis et bona [illegible]

3o. can(onis) ubi dicit rememora-
tur facientium ming(ere) conferen-
tur in pluribus modis dicit
quod si intromittatur in caput vir-
ge pediculus vel cimex provoca-
tur urina **Cap(itulum) CXLIIII de
fluxu insensibili urine et minge-
tibus in lecto et dyabetica vel dyaria**

Est autem ex multitudine cali-
ditatis cum humiditate aut
ex frigiditate cum humiditate vel
ex mollificatione lacerti vesice
aut ex nimio potu aque multi-
plicante urinam in rebus diversis
ta sicut potus aque vel potus
dyureticus. Sed dyaria quae
et dyabetes fit ex caliditate
renum excedente cum materia et
absque materia que attrahit vehe-
menter humiditatem et humidum aen-
tinus et propter hoc debilitatur rete-
ntiva ex gravedine illius
quod est attractum et confortatur
expulsiva et multiplicatur
propter hoc voluntas mingendi contra
ex natura in contimente et sitis et ex-
siccatio corporis infirmi ita quod
convertitur prima ista ad
ethicam. Signa insensibilis
fluxus urine et mingentis in
lecto satis nota sunt ex nar-
ratione infirmi. Signa propter
caliditatem cum humiditate erunt sitis
aliqua et sensibilis calitas in re-
nibus non multum intensa et aliqua
mordicatio in urina et profunditas
sompni cum revolutione in lecto
et istud contrahit multum in pueris
cum enim profundantur in sompno
hora revolutionis excitatur
virtus expulsiva propter excita-
tionem ex quantitate urine et sic
expellitur et ex ista causa
contingit in eis superfluitas
digestionis in lecto aliquando emittere

...dam aut sitim. Signa vero
propter frigiditatem cum humiditate sunt
sensibilis frigiditas renum et totius cor-
poris et privatio sitis et erit in vigi-
liis absque urina cum mordica-
tione et profunditas sompni cum revo-
lutionibus in loco et erit urina spis-
sa turbida. Signa insensibilis
fluxus urine propter mollificationem
lacerti vesice vel paralisim sunt
quia sicut alia mollificatio le-
dit expulsivam ut dicimus su-
pra capitulo de difficultate urine
sic ledit retentivam ut in isto
casu tunc in vigiliis emittet
urinam insensibiliter. Signa insen-
sibilis fluxus urine propter nimium
potum aut dyuretica satis
nota sunt et iam abstinere a
talibus erit sufficiens significa-
tio super eam. Signa dyabetis vel
dyarie urine sunt sitis intensa
et exsiccatio corporis et quod propter po-
tum aque non removetur
sitis et statim quod bibit statim mingit
propter quod quasi aliqua immutatio in uri-
na in colore et substantia sit facta.
Cura insensibilis fluxus uri-
ne et mingentibus in lecto qui sunt
ex mollificatione lacerti vesice
aut propter nimium potum seu per
usum dyureticorum est abstinere
a rebus dyureticis et nimio po-
tu et uti potibus et cibariis stip-
ticis ut est vinum rubeum stip-
ticum limphatum cum aqua deco-
ctionis aut sumach seu ba-
laustiarum aut ypoquistidos
et comedere carnes coctas et
conditas cum agresta vel cum
citoniis mespilis et sorbis
et similibus. Ungantur loca femi-
ralia et virga et pectus adia-
centes illis cum oleo de costo
aut de lilio in quo dissoluta

castoreu boli armeni et
mastix mumia z mirra Su-
mat aliq de tyriaca cu vino
stiptico limphata cu aquis
dictis supius Cura i sensu
fluxu vrie ppt caliditem ha
bundate cu hitute est tale
remediu qd sic fit R semis
corriandri sicci i aceto vini
ifusi die z nocte emblia si
cados boli armei glandiu
siccas carabe lentiu excor
ticatas an ʒ ij fiat puluis
sbatus de quo paciens sumat
omni mane ʒ ij ul iij uel
j cu mirra citonios aut sy-
rupo de agresta z aqua su
mach ul similiu Absinet
potiuu z dieta sua qd supius
dictu est Comedat hic sepe
carnes coctas cu simuach
ul mirti conditas cu pulue
dicto z ~~mumia~~ mirra citonios
ul piros aut mitos Cura i se-
nsu fluxu vrie ppt frigiditate
dominantem cu hitute est cu
medicamine qd sic fit R gla
diu siccas ʒ xx thuris ʒ xl
mire ʒ iij corriandri assari a-
cori ciperi an ʒ v teranr et c-
bentur z sumat de isto pul
ue mane isto ieiuno ʒ ij ul
iij ul j z s cu vino rubeo stip
tico limphato cu aqua de-
coctionis piperis longi gallange
z cardamomi z croci z cu isto
eodem pulue condiat cibaria
sua z cu aqua decoctionis i-
starum rerum eius vinum limphe
Comedat carnes ericij coc
tas cu sumach conditas cu
isto pulue z rob ul mirra
citonios Sumat sepe tyria
ca cu vino decoc pulueris

longi piperis dri aut cu vino
decoc. mumie z corriandri
Scias hic qd carnes ericij
de prope curat mingetem i
lecto ut volut phy z specialit
Auicen lio ijo cao de ericio
z maxime si condiantur ut dic
tu est Cura dyabetes uel
dyarie vrie est qui fiunt ex
calite absque ma ut sumat
paciens de trocisci qui sic fiunt
R spodij sicci liquiricie an ʒ
v seminis lactuce ʒ x seminis
portulace ʒ vij z s rosarum cor-
riandri sicci an ʒ vij z s
acacie gumi arabici sandali
lenticularum excorticatarum balaus-
tie boli armei an ʒ ij cam-
phore ʒ j fiant troc ponderis
ʒ iij cu aqua rosacea detur
vnus in potu i aurora cum
aqua granatorum ul rosacea a
aq sumach ul mirtorum seu
mirra citonios z similiu
Emplm qd ponitur sup re-
nes contra dyabetem uel dya
riam q apparat antequam i mci-
pit ab vno pnicto z redit ad
id qd sic fit R seme por-
tulace solatru z pig vocatu
porci semen melonis citru
li aut rasma cucubite cum
co pssa fuit z pmisitur qd
fit tepidum Trocisci ad idem
z specialit qui fiunt inflato
z calitas cu ma R spodij
ʒ ij carnis berberis ʒ v bo-
li armeni ʒ iiij thuris ʒ ij
seminis portulace ʒ vj san
dali ʒ j s ypoquistidos ʒ v
camphore ʒ j lacce ʒ iij
teratur z fiant troc cum
aqua rosacea ponderis ʒ iij
z det vnus in potu cu sy-
rupo de papauere Comedat

lentes excorticatas uel coctas
p(ost)a aq(ua) eiecta conditas cu(m) ace
to uel agresta. Bibat vinu(m) li
phatu(m) ut dictu(m) e(st) sup(ra). Cure
dicta narrata in cura i(n)sen
sibil(is) fluxus vrine. Si aut(em) ma
ibi cu(m) calitate i(n)tensa fuit ha
bundare mundificet cu(m) aqua
decoc(tionis) emblicoru(m) reubarbari
et mirobolanorum p(er) talem decoctio(n)e(m)
mundificando materiam co(n)stri
git vrina(m) et ventr(is) fluxum.

Cap(itulum) CXLV de macie renu(m)

Macies renu(m) et exsicca
tio uel extenuacio fit
aut p(ro)p(ter) siccitatem uice
te i(n) renibus aut ex p(ro)uacione
nutrimenti. Signa maciei uel
extenuacio(n)is renu(m) sunt dolor
i(n) dorso no(n) fort(is) et extenua
tio corpor(is) et paucitas desi
derii coytus et multitudo vrine
et albedo ei(us). Cura ei(us) est ut
i(m)pinguet corpus p(ro)ut diximus
libro 3o ca(pitul)o de hiis q(ue) impinguat
corpus et m(ulti)s(?) in isto p(ri)mo lib(r)o
capitulo de hiis que augent
sp(er)ma etc. Comedat pultes
de farina frumenti et risi coc
tu(m) i(n) lacte uel i(n) aqua pingui
decoct(ionis) carniu(m) et uolatiliu(m)
et gallinas pinguium. Absti
neat ab acetos(is) et sals(is) et a
grest(is) uel acut(is) omnio(?) nisi
p(ro) co(n)fortacione appetit(us) uel
melioracione. quia talia de
struunt fastidiu(m) inductum
a pinguibus. Comedat eciam
micam panis cu(m) brodiis pin
guibus et bibat vinu(m) dulce
nouum et uetus. Stat i(n) cibariis
suis puluis qui sic fit. R(ecipe)
cinamomi ʒ i. liquiricie ʒ s.
cardamomi ʒ ii. c(ro)ci ʒ s. Come
dat sepe lac cu(m) zuk(ar)o pineas
pisticos vuas vides(?) et passas
et ficus indos(?) et passas et amig
dalas dulces et auellanas.
Comedat et gibatu(m)(?) q(uod) fit ex
farina frumenti uel risi cum
lacte et zucco. Stant aliqu(ando)
balneo dulci tepido aque
decoc(tionis) [illegible] et flor(is) camomille
et malue. post prandiu(m) et ce
nam p(ro)p(ter) ... i(n) eo faciat mo
ram. Ungantur renes cum
vnguento q(uod) sic fit. R(ecipe) olei ro
sacei ʒ i. butyri ʒ ii. pingue
dinis an(s)eris anat(is) et galli
naru(m) an(a) ʒ i. cere ʒ i. ping
uedinis renu(m) edi et arietis
an(a) ʒ ii. dissoluant o(mn)ia in
cassola et coletur et reseruetur.
Abstineat a flobomia(?) et solucio
ne ventris in s(uper) p(ro)uocate oua
sorbilia et nuces indos et
caro arietina et gallinaru(m)
pinguium et castrati et simili(ter)
renes impinguant. Scias q(uod)
hec egritudo n(on) cito ducat
hominem ad ethicam. Cap(itulum)

CXLVI de distillacione vrine

Quandoq(ue) contingit q(uod) ho(mo)
emittit vrinam paulatim
stillando et i(n)uoluntarie
et uoca(tur) stranguria. et aliq(ua)n(do)
nichil q(uam)(?) emittit et tunc uoca(tur)
dissuria. Et est sci(endu)m q(uod) de
talibus nominibus sapienus(?) cura
re no(n) de(bet) du(m) mo(do) caus(am) et inf
i(r)mitatem i(n) ueritate cognoscat
quia tunc cogn(ita) causa recte et
naturali(ter) p(ro)cede(re) poterit. Et hec
infirmitas i(n) qua ho(mo) emittit
vrina(m) stillando i(n)uoluntarie
est quando cu(m) adustione vrine
et aliq(ua)n(do) absq(ue) adustione
vrine. Et ista q(ue) est absq(ue) adu
stione aut fit p(ro)p(ter) humiditatem
co(m)plexionalem et fluxum vrina

aut a debilitate vesice Signa
distillacionis vrine est inolu
tarie qui fiunt cum adustione
sunt dolor in virga et circa femur
et ardor et vrine paucitas
cum distillacione inuoluntaria
Signa distillacionis propter humi-
ditate frigidam sunt quia vrina
emittit inuoluntarie et sine te-
pore aut paulatim distillando
absque ardore et punctura et
que apparent in ipsa vrina super-
fluitates albe longe vel ro
tunde Signa distillacionis vrine
propter debilitatem vesice sunt quod
paciens nichil emittit de v-
rina quasi et illud quod emittitur emit
tit inuoluntarie et quando premit vesica
vel femur exit vrina violenter
Cura distillacionis vrine inolun-
tarie cum adustione est ut su-
mat paciens de trociscis qui
sic fiunt Recipe glandium ʒ ß mir-
tillorum rosarum ana ʒ j et s. ara-
ne ʒ j amili gummi arabici
boli armeni ana ʒ s lentium
excorticatarum ʒ ß fiat troci
pondere ʒ ij cum succo pomorum
inmaturorum aut cum aqua rosacea
datur vnus mane et sero cum
succo citoniorum aut cum succo
mespilorum vel sorbarum Bibat
vinum rubeum stipticum limpha-
tum cum aqua mirtorum vel glan-
dium aut sumach aut mespi
lorum et similium Comedat len-
tes excorticatas vel bis coc-
tas abiecta prima aqua con
ditas cum agresta vel sumach
aut cum sorbis et carnes avia-
lium et avium coctas et conditas
cum agresta vel vino de granatis
seu cum mespilis vel sorbis seu
mirtis et citoniis piris et nimis
corum Vngantur renes et

virga et femur cum vnguento
quod sic fit Recipe gummi arabici
opii ʒ j mirtillorum cerusse bo-
li armeni ana ʒ ij aceti ʒ s
olei rosacei ʒ iij cere ʒ s
tantum et incorporent simul
ad ignem Comedat et risum
et farina ordei condita cum
puluere mirtillorum vel agresta
aut succo berberis vel grana-
torum et faba fractam si vo-
luit et pira cocta sub igne
Cura distillacionis vrine absque
ardore propter frigiditatem quidam
est ut sumat trociscos qui
sic fiunt Recipe glandium thuris ana
ʒ j granorum coriandri cipi in
mpi nucis galange cinamomi
emule aceri ana ʒ ij et s te
rantur et fiant troci cum vino
rubeo pondere ʒ ij vel iij da-
tur vnus cum vino decoctionis cipi
vel simpi in aurora et in cena
Vngantur renes et virga et
femur cum oleo de mastice
et oleo de lilio vel de camomil
la ad idem Recipe mastic mu-
mie ana ʒ ij fiant trocisci
pondere ʒ j vel ʒ cum succo pla
taginis datur vnus ante ce
nam et in aurora cum succo ci-
toniorum vel sorbarum vel mespi
lorum et similium Bibat vinum
rubeum odoriferum limpha-
tum cum aqua cipi vel simpi
aut piperis longi Comedat
carnes avialium assatas et
avium aut coctas in pastello
vel testula conditas cum men-
ta et mirtis et agresta et mitel
lis ovorum et succo berberis vel
mirtillorum et puluere qui sic
fit Recipe gallange piperis lon
gi ana ʒ s cinamomi ʒ j
cardamomi ʒ ij croci fiat

puluis eboris Comedat ⁊
vitella ouorum ⁊ risum conditum
cum lacte uel brodio carnium
⁊ butiro ⁊ puluere specierum Cura
distillacionis vrine propter debili-
tatem uesice est ut comedat
dyacitoniton ul dyagala
ge seu dyacardamomi et
similia Et inungat pectinem
⁊ virgam cum oleo de spica aut
de costo / ⁊ faciat super pecti
nem emplastrum de castoreo
cera spica cinamomo et
cipio ⁊ gallia dissoluta et
incorporata cum oleo de spica
ul de lilio Comedat dicta
dictarum in cura distillacionis abs-
que ardore ⁊ bibat ut dictum
est illic

Capitulum Cxlvii de adustione vrine etc.

Arsura vrine que quandoque fit si
ne distillacione ⁊ egre
ditur uoluntarie ⁊ cum
ardore uehementi in fine et
hora exitus Et est duas
species aut cum sanie aut sine
sanie Signa adustionis vri
ne sine cum sanie quam sine sanie
manifesta sunt ex narra
tione infirmi ⁊ ex eo quod sen-
cit in vrina appendit in fora
mine virge ante exitum vrine
ul post Cura adustionis
vrine cum sanie satis sufficienter
dicta est in curatione ulcerum
renum ⁊ virge ⁊ dicetur adhuc
de ea in cura scabiei uesi-
ce Sunt in hoc tales vi
se melonis excorticati ʒ
ii seminis citruli ʒ ß seu
cucurbite seminis portula-
ce seminis iusquiami albi se
minis altee amigdalarum ex
corticatarum dragaganti ampli

sua liquiritie speranis albi boli
armenici seminis apii ana ʒ ii in
corporentur cum mussillagine psil
lii ⁊ fiat trocisci ponderis ʒ ii
uel iii ⁊ detur vnus tantum
⁊ ante cenam cum ʒ i syrupi uiol
⁊ aqua frida uel vino albo
limphato cum aqua decoctionis se
minis melonis ul cucurbite
tales remouent ardorem et
mundificant saniem ⁊ consoli
dant ulcera finaliter si est possibile
Et dieta ⁊ potu regatur
ut dictum est capitulo de ulceribus
renum ⁊ uias vrine ⁊ uesice Cu
ra ardoris ul adustionis absque
sanie est ut comedat por
tulacam lactucam endiuiam cucur
bitam conditam cum uitellis ouorum
⁊ oleo amigdalarum dulcium ul
uiolato Comedat oua sor
bilia ⁊ ius gallinarum pingu
ium ⁊ pullorum ⁊ poma ma
tura ualde ⁊ persica cerosa
dulcia ⁊ melones ⁊ ficus h
das ⁊ ius carnium porcorum
⁊ paruas carnes et edorum et
agni Et bibat vinum multum
limphatum cum aqua frigida ul
cum aqua decoctionis endiuie aut
premorum aut seminis citrolli
⁊ similium Sepe intret bal
neum tepidum aque decoctionis ma
uarum ⁊ altee ⁊ psilly Come
dat ⁊ sucum ordei ul farinam
ordei et bibat aliquam ptisanam
ul aquam ordei cum iure galli
narum ul carnium porcorum Su
mat omni mane in aurora
vnum de trociscis qui dicti sunt
superius immediate secundum ex seib
frigidis cum syrupo uiolato
⁊ cum aqua frigida aut ad
decoctionis premorum ⁊ similium Ab
stineat a rebus salsis acutis

acetosis et coytu et labore et
forti motu et itinere. Decoctio
que dantur in potu contra adhustionem
et excoriacionem vesice
est aqua que sic fit. Recipe lib. i
armoniaci politrici capilli
veneris scolopendre foliorum lac-
tucarum endivie lingue bovine
borraginis ana manipulum i. mitilloris
lingue ana ℥ i. pistentur omnia
grosso modo et bulliant in lib.
in aqua et duabus lib. vini albi
tamdiu quod due lib. resolvantur et
tres remaneant tunc colentur
et addantur in aqua ℥ vi zuc-
cari et iterum bulliat aquatula
et coletur et refrigeretur de hac aqua
mane et sero ante cenam sumat
paciens omni die ℥ iii absque
adiuncto. Decoctio que iniciatur
cum syringa in vesicam contra ar-
dorem urine et adhustionem que sic
fit. Recipe seminis papaveris albi ℥
iii pistentur parte ita quod humidum
fiat in modum olei et addatur
cum eo ℥ i. opii boni et misceantur
cum eis ℥ i olei violati et ponantur
omnia ista ad ignem et
calefiat bene et misceantur con-
tinue cum spatula et ponatur in
sacculo et fortiter exprimatur
cum torculari et refrigeretur vel
aliter accipiantur grana papa-
veris media aut tercia et
fiat ex eis oleum ut fit cum
torculari oleum de lino et erit
utile ut supra ad operandum
cum syringa. Ad idem valde
utile. Recipe seminis papaveris albi
℥ iii. seminum mundatorum cucur-
bite cucumeris melonis ana
℥ i. pistentur parte in mortario
et fiat ex eis lac cum aqua
frigida et coletur et refrigeretur in vase
omni mane et ante cenam sumat

de electuario quod sic fit. Recipe
zuccari violati diapapaveris
ana lib. semis misceantur et pro electua-
rio sumat ℥ iii. de aqua su-
pradicta melius aliis rebus de-
struit ardorem urine et remo-
tabicem et vesice. Capitulum Col-
um de cura et de lapide et
de custodia ne fiat etc.

Summa preservacionis ne lapis
in vesica vel renibus generetur
est abstinere a cibis grossis
et viscosis et dulcibus, sicut vino
novo dulci non claro et
aquis turbidis et limosis et
acetosis arenosis et que malum habent
odorem et saporem et a caseo
specialiter et lacte azimis et rebus
que fiunt ex eis. Carnibus
siccis piscibus carnibus bovinis
et porcinis non assatis et le-
guminibus et frigidis et similibus tamen
omnia talia et similia generant
materiam et humorem qui immediate
a colore in lapidem convertitur
secundum naturam loci et qualitatem materie
humida impossibile videtur et est quod
aliqua materia vel humor con-
densetur vel induretur in firmo
lapide nisi ab agente calido
vel frigido sed impossibile est quod
in corpore vivo agens frigi-
dum in tantum intendatur in actu
frigiditatis vita remanente quod
possit ex materia crossa lapidem
generare. Calidum frigidum inten-
sum actu in corpore ita agere
possit talem actionem ymo
aliqua actionem virtutes de-
fendunt naturales et finaliter vita
relinquitur consequente quod tale
agens in vivo sit calidum actu
et non frigidum et quod materia in qua
agit sit crossa frigida quia
si materia esset calida cottida
resolvetur ab agente calido

Si aut esset sicca qualis co
sua desiccaret a calo z dis
solueret pt q3 in sbam lapide
am ulterius insi admisceret
cu humido uiscoso Et signu
huius est sabulu q3 vnqua
a calite fornacis i lapidem
n qutetur si cu aqua z sta
bente uiscositex amisset z p
hoc patet q3 lateres numq3 fiat
nisi ex terra uiscosa que ad
misceret cu aqua i qua calor
solis z fornacis induat duri
tie z finalit lapideitez na
uiscositas retinet ptes siccas
ne separen a calo agente
donc totu z ptes in sbam la
pidea mutent appz manifeste
q3 lapis no gnat in uino neq3
pot gnari z si insi ab agete
calo z ama f uiscosa go su
ma puisionis ne lapis fiat
i renibus ul uesica homis est
custodia a rebus uiscosis z ca
lidis acutis ut dcm est Et ppt
istam cam z causas q3 consi
deraueruut acibus z potibus nolue
runt phy z spalit sapies
q3 custodia se a gnacone
lapidis ut plurim consistat i
regime cibi z potus Dicit
eni galo de cautela a gna
cone lapidis semp tuc si no
abstinuimus eos z no ponimus
regimi i eis sanu z scim q3
eueuit malicie gnis illius
z discernimus utilitem ciborum
z potuum est corrupo ex eis
z maior qm iuuamtu cu
medicinis quenientibus q3
est q3 comesta z bibita su
muntur omi die neccio z no
est de pprietate homis ut acci
plat eam semp q3 e possibile

est illud quibusda homibus
no est ita i medicinis de uir
te uinatiua q3 stat cu oppoc
regiminis nociui Ita go oportet
ut caueat a gnacone lapidis
donec non generet onus aut
no moretur q3 gnat nec
magnificet penitus Et est
scire queuit q3 de rebus ma
gis nociuioribus i gnacone
lapidis est gulositas z sasi
due z multiplicat cibaria
i una hora Et imediate dor
mire post replones z coitus
ecias post replom nocet mul
tu z dat cam impediendo
digesom ad lapidis gnacom
abstine a sompno longo
sup longum z a longitudine
stricture cinguli z multane
opeionis z labore dorsi est
utile z conueniens valde Et
vomitu sepe post replecom
destruit mat z exsiccat ras
ex qua lapis solet gnari
Bonu est ad defensionem sepe
recipe syrupu acetosum de
seminibus diureticis frigidis z
calidis z radicibus Et bibe
vinu albu odoriferum diu
reticu lymphatum cu aqua
decoctionis radicu feniculi et
petro uel apii melonis cu
curbite citroli Coque car
nes suas z sua cibaria cu
petro z fen z cucurbit et
similibus Bonu e recipe z
tyriace bone z electe sel
in ebdomada cu vino diu
retico albo ul aq decoct ra
dicu ul seminu calidorum et fri
gidorum Valde queniens est
sumere bis in mese de puluere
qui sic fit z i cu vino ul a
que dictis in auctora defendi

ne lapis in renibus vel vesica
ullo modo generetur. Item saxifra-
ge semen apii milii solis ana
[illegible] et tantum et te-
rentur et misceantur. Comedere
melones cucurbitas et citrolos
et eorum semina est laudabile
ad defensionem lapidis et maxi-
me si renes fuerint calidi et
in estate quia complexio hominis cali-
da per naturam fuerit.

Capitulum centesimum xlix de lapide in vesica

Satis sufficienter de materia
de materia lapidis et
causis eius supra dictum
est hic nunc ponemus signa
lapidis in vesica et eius curam.
Sicut scitum est cum lapis generetur
scilicet plurimum ex materia crassa
et viscosa et ex agente calido
forti quod potuit esse quod in
pueris lapis generetur in vesica
fere plurimum vel semper et in senibus
in renibus. In puellis et in mulie-
ribus raro aut numquam in vesi-
ca satis nota est ex re ipsa
quod hic respiciendum subtiliter
in causis necessariis ad generationem
lapidis loci dicti et etatibus
nominatis sed quemadmodum prop-
ositum cum in tertia hac brevi-
ter in septimo hic determinare. Cer-
te convenit quod ad generationem
lapidis tria requirunt ex natura
ut supra iam probatum est vi-
delicet presentia materie grosse vis-
cose et agens calidum forte
et strictura vias loci predicti
superfluitates expellatur ut
materia possit colligi in loco
et stare tamdiu quod calor
fortis ipsam materiam dictam
in lapidem mutet. Cum quod in
pueris calor ~~fortis ipsam ma-
teriam dictam~~ naturalis multum sit
et virtutes naturales fortes faci-
entes bonas et optimas expo-
nes quamvis gulositas in eis
dat materiam ad generationem ma-
terie viscose ipse calor naturalis expandit(?)
et renum ipsam materiam generatam
in primis propter gulositatem li-
quefacit et facit eam trans-
ire per vias urinales usque ad vesi-
cam quam invenit spaciosam
et frigidam per natura sue com-
positionis et nervositatis et
convenit cum hoc materiam col-
lectam in spaciositate vesice vias
strictas in pueris et longas
a spaciositate vesice ad ex-
itum exteriorem in qua tales
superfluitates congregat que
liquefacte erant a calore epa-
tis(?) et renum aut tamen propter spa-
ciositatem vesice que eas colli-
git et confirmat per tempus tamen
propter vias strictas et longas
virge in pueris que impediunt
eorum expulsionem calor na-
turalis multum et satis fortis ipsas
materias congregatas in loco ex
causis narratis in lapidem
magnum mutare potest in eis sed
in senibus cum calor naturalis sit
debilis et virtutes naturales dimi-
nute multum cum generatur materia
viscosa in epate calor ipsius
epatis et renum ipsam materiam
liquefacere non potest neque fa-
cere quod curret per vias
urinales a renibus ad vesi-
cam et sic remanet in conca-
vitatibus renum que prope sunt.
Sed calor in epate sit debilis

propter subtilitatem quam invenit
in matrice et paucitatem propter puram
spaciositatem concavitatis renum
et spaciosam materiam collectam ibi
in pueros lapides satis convalu-
lit minuere potest. Sed cum puelle
et mulieres quando recipiant
eas raro superfluitates ingressas
arenibus et etate ad suas ve-
sicas quia vesice eas habent col-
lum curtum ymo breve valde
et materiam extitute ampla
valde et spaciositas vesice
antiqua pariant ex pura opera-
tione ad pueros et hoc proba-
tum est ex sensu et per anatho-
miam et propter omnes que ve-
niunt natura eius cum dispo-
sitione tali recepta in vesica su-
perfluitates ad exteriora antiqua
congregentur ad generationem lapi-
dis expellit et signum huius
est quia puelle plus et sepius
mingunt in lecto quam pueri et mulie-
res sepius et plus quam viri et propter
hanc causam voluit philosophus quod la-
pis in vesica mulieris non gene-
ratur aut raro generatur et tunc
qui generatur inquam fit ita
magnus quamadmodum in pueris
et viris patet ex dictis ca-
usas lapidis in renibus semper
et vesice hic in pueros et non puel-
las. Signa lapidis in vesica
sunt albedo urine et eius sub-
tilitas et fex arenosa post
conturbationem eius et creatio u-
rine et quod puer semper scalpit
virgam et laborat cum ea et re-
tentio urine et difficultas exi-
tus eius cum dolore vehementi
et exitus ani. Cura eius fiat
per ordinem prout dicemus hic.
Scias quod lapis vesice est diver-
se speciei secundum speciem alia quedam

species eius est que frangitur cum
medicinis et quedam non frangitur quia
medici sunt medicati lapidem
permensem aut est id cum medi-
cinis quas dicemus hic et in
antidotario specialiter et non invenit
uriam pulveral et actu[?] mon-
si genuum et cum hoc in fine non
invenit alleviationem sed non
egreditur arena in urina tunc
scias quod lapis est durus plu-
rimus non obediens ad frangendum
et cum dolor est [illegible]
tunc apparet ut curetur cum fer-
ro et non est conveniens ut dimi-
tatur post eius [illegible]
per mensem ut est illud quando extra-
hatur lapis cum incisione quia
ex gravi et nimia afflictione
ducit post tempus decem egrum
ad ethicam. Demum maiores
et extractores secundum veritatem que
est absque errore in syringa
una satis plane diximus suf-
ficiat quod dictum est illic. Cum
medicus secundum ordinem hic in-
currat primo ordinet cibum
et potum et aque potabiles secundum
quod dictum est capitulo de lapide in
renibus et capitulo de difficultate
urine et retentione eius et medici-
ne dicte in antidotario que valent
in expellendo et frangendo la-
pidem. Hora vero doloris aut
vehementis doloris ponatur
in balneo quod sic fit. Recipe florum
camomille aneti melliloti ana
fasciculum unum et caules ad quan-
titatem omnium farine fenugreci
et seminis lini ana ℥ iiij olei de
aneto et olei de camomilla ana
℥ iiij bulliant herbe in aqua
balnei et farine cum oleo pro-
iciantur in balneo absque quod
ferveant cum herbis ad ignem

Ungat ylia et renes et femur
et virga et partes genitales an-
tequam intret balneum et fiat te-
pata antequam intret balneum
per horam Comunicat de simplicibus
que removent lapidem et ex-
pellunt aut frangunt sicut sunt
olive immature et cappares hun-
da et ficus et cicer nigrum vel aqua
decoctionis eius et radicum apii fe-
niculi et petrosilini aut aqua de-
coctionis galli et radicum cipi-
fen et petrosilini Et nota quod si intra
qualibet ficuum ponatur ℥ .i. tyriace
usque ad iij ℥ quod multum confert
in provocatione urine, confert frac-
ture lapidis Similiter cibarium fac-
tum ex amigdalis amaris et
dulcibus confert in hoc et specialiter
si cum oleo de amigdalis ama-
ris condiatur et ipse amigdale
amare per se valent hec que
narrata sunt sumuntur in cibo la-
pidis in modum cibi Ea autem que
sumuntur in modum medicine sunt
costum cassialignea et spica pi-
per cipius cortices radicis cap-
paris et cinis scorpionum adu-
storum et oleum de scorpionibus
sanguis hirci siccus et vitrum ad-
ustum et lapis spongie et iudaicus
coctum sit alchool et saxifra-
ga et assifraga et silia Et cinis
scorpionis qui sic fit Sumatur
scorpiones et ponantur in ollam
novam habentem os opilatum super
lacticus in furno mittantur in quo
non sit vehemens calor et stet
in furno per horas .6. Item con-
tracti pulverisentur et reponatur
oleum de scorpionibus fiat
tantumdem et metra de sanguine
hirci Medicamine quemadmodum
ad frangendum lapidem infra dicemus

vel renes sumatur Alia aqua fortis
sic fit Recipe carpobalsami semen
raphani vel radicis dauci seminis
petrosilini macedonici corticum radi-
cis capparis amigdalarum amarum
saxifrage sinapi cipi spice
nardi cassielignee scolope-
ndrie seminis cicute genciane
aristologie rotunde assari ca-
rui agrestis armoniaci sagape-
ni bdellii piperis acori ana partes
equales et gumme sufficientes
balsamo malaxentur et cocis
alie species confician ex quibus
informentur pillule ad modum
ciceris dosis quarum est ℥ .i. cum
approximate de seminibus Et
datur cum eis quinque scrupula et
.i. decime scorpionum Aliud
ad idem hoc non est ita nobile
ut primum Recipe cinis scorpionum
adustorum lapidis iudaici lapi-
dis spongie ana ℥ iij tantum
et ~~valent~~ debent dosis eius ℥
.i. cum vino albo subtili aut
cum aqua mellis distillentur
in foramine virge oleum de
scorpionibus cum siringa ar-
gentea Ungantur ylia cum
oleo de lilio et oleo de spica
et femur et genitalia balnetur
sepe hiis que minuunt do-
lorem ut diximus Comunicat
sepe de tyriaca cum cinere scor-
pionis et aqua mellis Et se-
pe clisterizetur cum oleo aneti-
no et herba aneti floris camo-
mille mellilotii et melle Non
multum comedat et comedat
cibaria dicta et abstineat
a sompno diei propter hec etc.

Capitulum CIII de illis in quibus
generatur lapis et magis
infestatur etc.

Qui vult conservari ne lapis
in renibus aut in vesica ge-
neretur vel augmentetur
abstineat a rebus viscosis et
salsis et mellitis videlicet a pasta
azima et ab omnibus que fiunt ex
ipsa et a leguminibus specialiter
fabis et bulbis fasiolis et siliquis
et a caseo salito et lacte nisi
separatum fuerit ut infirmo inferius
dicetur et a carnibus salitis et
vino grosso et dulci et ab omni-
bus interioribus animalium et a car-
nibus porcellorum recentibus
elixatis et a carnibus bovinis
et rebus facientibus fastidium et a
sompno super repletionem et a reten-
tione urine postquam volun-
tas mingendi affuerit quia is-
ta sunt de potentioribus ad ge-
nerandum lapidem in omni loco
in quo potest generari. Et ex ista
causa et supradictis hec lapis
in pueris magis generatur quam in
aliis etatibus. De causis la-
pidis et modis generationis eius in
superiori capitulo et aliis satis quo
ad intentionem determinatum est. De
dieta et de omnibus que sunt
necessaria ne lapis augmentetur
vel fiat in capitulo superiori de cau-
tela et custodia ne fiat perfecte
determinatum est. Lac sic separa-
tum est calidum ut extinguatur
de maxilla extinguunt in eo fer-
rum vel lapis ignitus et ponitur
in eo aliquid mellis vel zuccari
quod melius est et datur sic perfe-
cto ieiuno.

Capitulum CLI de administratione instrumenti quo mingit ille cuius virga retinetur propter lapidem et vocatur albagelati

Cum unius conditio bona
et quemadmodum ad istud capitulum
et ad omnem operationem quam intendit
medicus in homine unum est adminis-
trare cum ingenio ea que sunt con-
traria infirmitatibus et causis ex
quibus timetur predicto vel
vel indebitum seu non tollatur vel
augmentum infirmitatis presentis vel
future et propter hoc satis videtur
rationabile bonum et quemadmodum ut di-
gamus quod homo vivat in quali-
parte mali et quod non moriatur
statim subito si est possibile ut
fiat per medicum vitam quorumque
ceterum et hoc vult Ypocras libro
quarto capitulo xxij ubi dicit de
iuvamento siringe que vocatur
charatir vel albagenati nam
de proprietate boni medici et ro-
nabile est ut vult Ypocras in prologo
pronosticorum in fine ut omnis omne
periculum cum instrumentis et
medicinis prohibeat quod posset
contingere aut ut faciat ipsum
tollerabilius aut ut addat
ad vitam hominis vel diem vel
partem temporis. Et scias quod syrin-
ga est instrumentum quod fit de ere
vel argento aut auro longo
plicum iuxta hos cum erigitur
subtile ut foramen virge ro-
tundum cavernosum vel forma-
tum in cuius foramine
intromittitur stilus vel filum la-
ne hora operationis et hoc instru-
mentum debet ab una eius ex-
tremitate habere maiorem latitu-
dinem quam in altera et illa por-
tio ampla operationis debet rema-
nere extra virgam et stricior
et subtilior debet
poni intra foramen virge
et inungi cum aliquo
oleorum tempore operationis. Sapiens
medicus non utitur hoc instru-
mento nisi hora qua lapis descendit

ad locu vesice ⁊ opilat via
vrie ita q̄ homo mīge no
pt ⁊ pati i colla lem dolore
⁊ tu hoc neq̄ balneu neq̄
aliqua aliaru medicinas su-
pi9 dictas cofert aut tpe o-
pilacōis colli que fit aut
p carnem nata aut p mām
currente ad illum locu que
ipso fingit ⁊ firma aut hora
qua sanguis qui exiuit vena
aliqua coagulat i collo vesice
⁊ impedit exitum vrie omo
⁊ fit ⁊ dolor intollabilis et
multotiēs febris Modu vo opos
cu syringa talis est pmo dis-
ponetur infirm9 p posse si est
homo adlt ⁊ si fi comode po
tit Euacuent intestina ex
toto si possibile fuit vna talis
euacuacō intestinos ⁊ spalit
cu clisti multu alleuiat ve-
sicam ⁊ collum ei9 ab omnib9
suis infirmitatib9 ⁊ doloib9 eua-
cuatis intestinis cu clisti leni
vl forti Resuppinet infirm9
⁊ eleuetur virga ⁊ i forame
ei9 intromittatur syringa i cui9
foramine syringe sit filu de
lana vl stili ⁊ cu descendet
syringa ad spacium vesice p
foramen virge tuc extrahat
violent filu de lana vl stili
⁊ minget infirm9 si de9 voluit
post extractōm vo fili lane
vl stili ponat p foramen sy
ringe i vesicam aliqd de aqua
decoctos mellis seminis api
⁊ cycorce ⁊ scariole vl similiu
vna tal aqua vesica a supflui-
tatib9 mundificat ⁊ vrina puo
cat ⁊ opilacōm facta a mā
humorali leuit remouet abs-
q̄ dolore Cum vo ista opacōes
multotiēs vo pt9 balneu vl

balnea ⁊ clisteriū vl clisteria itata
fuit ⁊ no 9tulerit neq̄ alleui-
auerit ymo medic9 timuit
de apostemate nato duro in
collo vesice tuc audacter si in-
firm9 no fuit i vltimo debil
fiat pforacō in loco q̄ est int
testiculos ⁊ anum descendendo
vsq̄ ad collu vesice cu eadem
pforacōne ⁊ tuc i eode foramie
intromittat cannula ita q̄ in-
firm9 possit p pter illa vrina
emitte aut vsq̄ ad fine vite
aut vsq̄ ad finem cuius egri-
tudinis impedientis vrie cur-
sum p virgam Et no miret
aliquis de hui9 opone quia
phylosophica est ⁊ racō ho
opōnis ⁊ similium e dcā i pn-
cipio isti9 capli p vba ypo
cratica ⁊ serapionis ⁊ omes
in ea coueniunt / sequitur

Cam Cly de scabie i vesica

Hec egritudo qn fit cum
ulcere vl excoriacōe
vias vrie Et fit a mā
adhusta vl salsa qn Signa
scabiei i vesica vel collo ei-
usdem sut adustio vrie ⁊
q̄ i vrina apparent supfluitates
i modu furfurs ⁊ squamas
⁊ senti fetor exca ⁊ dolor
cu pruritu ⁊ i vrina aliqn
apparent fluitates i modu sa-
niei ⁊ sanguinis Cura eius
est ut oi mane sto ieiuno
bibat ʒ iij vl iiij aq decoc
ordei ⁊ liquiricie ⁊ p9 potu
p horam intret balneum
aque decoc maluas viol
⁊ maluauisci ⁊ siliq̄ Et
pone intra vesicam cu syrin-
ga si e possibile oleu ros mix-
tu cu lacte mulieris vl capre

aut asine z aqua decoctionis
quorum generatorum vel aqua psillij
vel violarum Vtatur trociscis de
seminibus dictis capitulo de adustione
ne vrine cum syrupo violato et
aqua ordei Bibat vinum dulce
rubeum clarum limphatum cum
aqua ordei dicta Comedat
frumentum coctum z risum z farrum
cum iure carnium pigeonum et
cum lacte ouium vel caprarum
vel vaccarum aut asinarum Con-
diat z sua cibaria cum oleo ro-
saceo z oleo amygdalino Come-
dat alij carnes porcellorum
z pedes z commacialium et
carnes auium z gallinarum que
coquuntur in aqua cum maluis
vel ordeo z liquiricia aut cucur-
bitis z portulaca z tunc condiantur
cum aliquo ex oleis dictis
Comedat sepe stomacho re-
iuno lac asine vel capre vel
vacce aut omnia in quo ferrum
vel lapis ignitus extinguebatur
Et ponatur post extinccionem fer-
ri vel lapidis aliquid zuccari vel
mellis in ipso quod est melius Ab-
stineat ab omnibus salsis acetosis
z acutis sicut allijs z similibus
Vtatur aliquando succo facto ex fa-
rina frumenti vel siliginis vel
ordei z similium cocto z condito
cum lacte amygdalarum vel ouium
capre asine z vaccarum Vtatur
puluere facto ex liquiricia carda-
momo cinamomo z croco
Mundificet aliquando tamen cum
syrupo facto ex fumo terre
sene epithimo mirabolanis
indis violis nimphis z seminibus
cucurbite melonis z cucu-
meris z similium z dulcoret
cum zucco Vel mundificet cum
aqua calida ordei z violarum
in qua dissoluta sit medulle

cassiefistule z hoc melius est z probatum

Capitulum CLiij de apostemate
vesice z virge z eius inflacione

Hoc apostema sicut plurimum
est calidum febre insepa-
rabili z interficit ex nimio
dolore infra modicum tempus quod est in
die quarto vel ante vel ultra ut plurimum
Et a prenosticorum in fine Et
fit aliquando durum sed durum in loco
vesice non fit nisi per resolucionem
caliditatis cum extincione febris remol-
uitur enim subtile de calido z
quod est grossum deducto terrestri et
melancolico remanet Et fit causa
post percussionem z casum sed infla-
tio eius z virge absque rubore
z febre semper fit ex decursu
ventositatis mixte cum humiditate
ad locum vesice z virge Sig-
na apostematis calidi vesi-
ca sunt febris calida adustio
z ingressio lingue z alienatio
z vehemens dolor cum punctu-
ra in vesica z retencio vrine
Signa vero duri sunt quod fit
post apostema calidum z post casum
z percussionem z apparet apud
commissuram vel locum qui est
intra testiculos z anum cum
est apostema magnum vel
eminens z fit coitus sterilis
z vrine difficultas post compressionem
quemadmodum ex duricie z mag-
nitudine apostematis duri loci
illius nam cum illa loca con-
tinguntur z affinia sunt val-
de ad inuicem in talibus infirmi-
tatibus z pacientes z in suis op-
eracionibus debilitantur z sentiunt
duricies ex tractu in loco de-
manifesta Signa inflacionis
vero sunt inflacio manifesta
cum eleuacione cutis eius z tensio

absque dolore et lucriditas absque aliqua corrugatione et loci mollicies ita quod cedit tactui et redit post tactum et compressionem ad figuram primam. Cura apostematis calidi in vesica est ut fiat flobotomia de basilica manus sinistre que est inter auricularem et anularem et hoc statim a principio. Ungatur continue locus qui est circa vesicam et inguinem cum oleo violato vel oleo rosaceo seu oleo de nenuffare et papavere seu de mandragora. Emplastretur locus etiam omni die cum herba violarum et malvas et berberis decoctis et conditis cum oleo violato et populeon aut oleo de nenuffare et papavere seu oleo de cucurbita et fiat hoc continue usque ad tres dies. Die vero tercio vel quarto fiat flobotomia de saphena sinistra que est intra in talo. Et tunc fiat emplastrum super locum dolorosum et circa cum farina seminis lini et fenugreci et semine aneti flore camomille et mucillagine malvavisci. Et condiantur omnes iste res et misceantur cum butiro et oleo de aneto vel de camomilla nam hoc emplastrum dolorem sedat et remollit et apostema maturat calidum et resolvit. Fiat et emplastrum cum farina fabarum et rob et oleo de semine lini et farina seminis lini et mucillagine malvavisci. Apostema enim post istud aut venit ad sanitatem aut ad saniem aut duriciem. Si aut venit ad saniem cure cum medicinis dictis in ulceribus vesice et viarum urine et virge et renum. Bibat usque ad quinque

saniei aquam decoctionis ordei et liquiricie vel aquam decoctionis ordei vel scariole et cicoree lactucas seu cucurbitas in qua aqua sit ponatur aqua zuccari. Comedat illis diebus aquam ciceris et succum ordei amigdalas aut lactucas conditas cum eodem lacte hic. Cum vero sanies fuit generata quod sciens per cessacionem doloris et diminucionem febris tunc regatur cum carnibus edinis pullinis et castratinis coctis et conditis cum foliis petrosilini feniculi et amigdal cucurbite et lactuce. Utatur rob in suis saporibus et zuccaro cum pulvere facto ex liquiricia cinamomo et croco. Utatur sepe balneo aque decoctionis fenugreci et floris camomille et rosarum et unctionibus que fiunt ex oleo de lilio et oleo de camomilla vel aneto et tunc bibe post vinum album limphatum cum aliqua ex aquis dictis. Si vero ad duriciem convertitur tunc comedat carnes predictas et avium coctas cum ciceribus aut cum feniculo et cucurbita mixtis. Et bibat album vinum limphatum cum aqua decoctionis primarum feniculi et cucurbitas vel lactucas. Humidificet sepe corpus cum aqua decoctionis cassiefistule et manne et seminum melonis cucurbite et cucumeris et feniculi et similium. Comedat aquam caulium sive sit per se sive cum elixatione fiunt carnes animalium et avium. Emplastretur femur et locus qui est inter anum et testiculos sive appareat dulcis vel non in loco cum emplastris mollificativis dictis supra. Et ungatur etiam cum unctionibus lenibus et oleis

dictis illic. Cura autem infla-
cionis si est ut appareant in uirga
et loco illius absque rubedine
et dolore est ut fiat euapo-
racio cum aqua decoccionis ci-
mini carui anetos absinthij
aut cum aceto in quo bullita
sint absinthium sauina et ori-
ganum calamentum et similia.
Ungatur totus locus inflatus
cum oleo costino vel de spica
aut de lilio. Mundificetur
infirmus cum medicamine de
turbith hermodactillo zuc-
caro ana ʒ ij. Utatur diacimi-
no et diagalange diacitro
et cotidie vinum bibat album
non limphatum. Comedat ~~car-
nes~~ allia cocta et non cocta
nuces ficus et amigdalas et
carnes assatas conditas
cum pipere et croco et carnes e-
lixatas cum porris et caulibus.
Balnea alluminosa et sulphu-
rea salsa sunt utilia valde.
Utatur sinapi in suis ciba-
rijs. Abstineat a uetosis et
specialiter a pasta azima et a
rebus que ex ea fiunt. Inun-
getur alijs cum pillis fetidis
quia erit utile. Si contingeret
quod illa inflacio esset cum rube-
dine et dolore intollerabili uel
forti curetur et regatur infir-
mus ut dictum est usque secundum
ad dies vij in apostemate ca-
lido in uesica superius. Et mun-
dificetur locus si est putridus cum
melle rosarum et vino calido uel
secundum quod in Cyrurgia nostra docui-
mus capitulo proprio de pustulis
albis ut milium et rubeis et cetera.
Illic uero determinauimus de om-
nibus utilibus et necessarijs racione

illius loci infirmi. Capitulum CL
de hijs que ingrossant uirile
membrum et augmentant.

Istud capitulum quamuis de
honestate humana non
contingat spectat tamen
ad medicum secundum consideracionem
artis et per naturam subiecti eiusdem
ut phisici voluerunt ut appa-
ret per eorum dicta et narraciones.
tamen aliquid conueniens
et utile secundum artem in eo dicam
ponens intencionem spectantem
ad modum procedendi ut addatur
in longitudine et grossitudine
virga ultra mensuram naturalem
talis erit primo oportet ut
abluatur et lauetur omni die
virga bis cum aqua calida de-
coccionis piperis uel aqua decoccionis titi-
malli fricando fortiter tandiu
quod locus rubeat aut inflam-
metur et tumescere incipiat. Post rubo-
rem apparentem manifeste
et tumorem aliquem inductum
ex fricacione forti cum aqua
dictis bene calida. Ungatur
locus scilicet tota virga usque ad fe-
mur ex omni parte cum oleo
de costo uel de spica uel ali-
quo alio ex consimilibus post
vnccionem ponatur super virga
circumquaque et undique emplastrum
factum de pice liquida alba
armoniaco mixtis equaliter
extensum super corium et fiat
hoc continue omni die bis uel
ter usque ad mensem uel dies
xl. Coitus frequens coitus in-
terim confert in hoc et maxime
cum muliere molli cuius vul-
ue calidiorem inuenimus
et asperam quamuis Capitulum
CLI de hijs que auget sperma
et que valent ad ereccionem virge

Ad que multum conferunt
in hoc quedam sunt cibaria
quedam sunt confectiones
et quedam sunt electuaria
seu grana vel fructus. Cibaria
utilia ad hoc sunt carnes
arietis cocte cum ciceribus rec-
tis fractis vel cepis quando con-
diuntur cum pulvere qui sic fit
℞ cinamomi ʒ j galange ʒ ij
cardamomi ʒ j croci ʒ s fiat
pulvis cribatus. Carnes passe-
rum et pullorum columbarum
et pullorum gallinarum et testi-
culi gallorum et arietis et por-
cos cum coquuntur in veru et con-
diuntur cum pulvere supradicto et
fisticis et granis pineis et cum
pulvere sunt bone valde. Vi-
num dulce et novum multum valet
cum hiis. Cicera pise et fabe et
faseoli in hoc multum operantur
et specialiter cum vino novo. Et de-
bent legumina ista condiri cum
carnibus arietis et pulvere dicto.
Electuarium ad hoc conveniens
et valde bonum sic fit ℞ seminis
urtice seminis naporum rerum
cepas rapham sparagi erucesse-
mis pinearum mundatarum carda-
momi piperis longi fistici ligue
avis yringi been albi et rubei
satirion costi dulcis ʒ ij longi
piperis longi nasturcii ana ℥ s
terantur et cribrentur et cum melle con-
ficiantur datur de eo ℥ j cum
℥ j lactis calidi et cum ʒ s penidiis
que sunt de melle vel de zucaro
mane et sero. Hoc enim auget
spermam et erectionem multiplicat.
Aliud ad idem ℞ amigdala-
rum avellanarum nucis indice pi-
nis fistici ana ℥ j ʒ ij piperis lon-
gi seminis pe conie ana ʒ iij con-
ficiantur cum penidiis de zucaro

omni mane et sero sumat de eo
ʒ j et s cum vino novo dulci. Ali-
ud ad idem ℞ lactis vaccini
lb ij in quo ponantur ʒ ij vi-
ni granatorum dulcis et coquatur
usque ad mellis spissitudinem
et de eo omni mane stomacho
ieiuno sumat per sorbendo ʒ
ij vel s vel iij post cuius comes-
tionem comedantur pisces recen-
tes assati in veru vel super
prunas et calidi et condiantur
cum cepis et cum eis bibatur
vinum novum vel crossum in quo
aliquid aque ponatur. Istud me-
dicamen in corporibus contemat
operatur illud quod superiora in
repletis et pinguibus. Equitatio
super equos valet in hoc mul-
tum et facit erectionem et confortat
virgam mirabiliter. Ad idem
et est valde forte ℞ asse dul-
cis ʒ iij misceatur cum melle
et sit mel ℥ j et bibatur cum vino
dulci ante horam qua coeat est
utile et bonum. Aliud ad idem
forte quasi in ultimo tempore
semencia recencium sanorum non
corruptos ʒ ij vel iij vel iiij
cubebe piperis longi lingue
avis satirion ana ʒ j piste
optime omnia simul et misce-
antur cum melle bene despuma-
to cocto et induato et comedat
per horam antequam coeat. To-
tum sunt. Ungentum ℞ olei
de spica ℥ iij cere ʒ ij eufor-
bii piperis cubebe synapis
costi dulcis ana ʒ j et s musci
grana viij dissolvatur cera
cum oleo et fiat ungentum in quo
pulvis aliarum specierum incorporentur.
De hoc ungento unguantur
renes et similiter femur virga
et inferiora testiculos multum con-
fortat virgam et inducit

erectionem. Possunt etiam ungi loca ista cum oleo de costo et est bonum et laudabile.

Capitulum lxvi de diminutione coitus

Passio ista fit quandoque propter diminutionem virtutis et debilitatem instrumenti et consumptionem humiditatis spermatice et propter destructionem digestive membrorum ut accidit senibus decrepitis et tunc hec passio contingat ex istis causis nullam curationem recipit. Fit et ex debilitate desiderii coitus et fit ex paucitate spermatis et fit propter totam frigiditatem totius corporis. Quandoque fit propter quietem spermatis non mordicantis quandoque propter extinctionem et sollicitudines quandoque propter mollificationem instrumenti quandoque propter privitatem inflationis in interioribus ventris. Quandoque propter frigus inermo usque et paralisim. Omnes iste cause continentur hic secundum novem quarum viii recipiunt utilitatem propter medicinas et operationes. Nona vero neque per medicinas neque per operationes curationem recipit neque diminutionem sed omni die eius malicia et causa augmentum recipit usque ad finem vite. Signa diminutionis coitus que fit ex debilitate desiderii coitus sunt accidentia corporis et extenuatio et debilitas ipsius et citrinitas coloris et paucitas cibi. Cura eius est confortare corpus videlicet cor et epar et omnia membra cum gaudio tripudio et excitatione potationis et similibus et cum rebus que impinguant et bene digeruntur in prima secunda et tercia digestione

sicut sunt vina gallinarum et pullorum et carnes caponum et carnes arietum et carnes edorum et avium pinguium et omnia generant. Alius pulvis qui sic fit: Recipe cardamomi piperis longi galange ana ʒ ii cubebe ana ʒ ii croci ʒ s(emis) cinamomi electi ʒ ii fiat pulvis cribratus. Comedat pultes de farina frumenti et risi coctas cum lacte omnino vel caprino vel vaccino et super ipsas aspergat multum de pulvere dicto. Utatur sepe loquela variis et diversis cum mulieribus et tactibus et confabulationibus cum eis et sint loquele tales que faciant ad coitum. Utatur vino dulci lymphato et bonis electuariis calidis de quibus in antidotario mentionem faciemus. Raro utatur coitu. Provocet sompnum sepe. Utatur aliquando fabis et ciceribus saxo conditis cum pulvere et piscibus assatis in olere et vera pinea et conditis cum lacte et pulvere. Signa eius quod fit ex diminutione spermatis in substantia et quiete et mordicatione sunt paucitas exitus spermatis et in vino et in quantitate apud coitum et tarditas eius et raritas et frigus sensibile in instrumentis genitalium. Cura eius est ut utatur omni re impinguante et multiplicante humiditatem ut sunt pisces recentes assati cum comedantur sepe crude cum ovis et esse cocte quamvis sic bone non sint in hoc. Napi cocti igne et cum carnibus conditi cum speciebus et rape cocte in igne et sunt valde bone et sicut sunt

una gallinas pigeonu et car
nes caprum et caponu pullo
ru edor et pullorum colum
baru et passeru et testiculi
om animaliu qui comedu
tur sunt boni valde Comedant
tales i fusi i lacte calo et
auellane fistici et pinee
mundate et castanee cocte i
eodem multu opantur i hoc
Vinu dulce rubeum spissu
aquatu medio mo multum
valet cu supradictis Quasi ter
bilia et spalit intelligi fac
ut optime op intenditur
Medicine detramabi op faciat
ad hoc sic fit Rp lactis vacci
ni et omnu lb ij granata vi
ni granatis dulcis ʒ ij coqua
hoc usque ad spissitudinem et
comedant de ea i ciuo
ʒ iij ul iiij post cuius sorbi
tionem comedant pisces re
centes cu cepis ut dictum est
et sint conditi cu pulue sup
dcs Postea p9 horam unam
ul ij intret balneu aque
dulcis tepidu i quo aliqua
faciat moram no multa et cu
exiuit de balneo dormi
at sopno longo et hoc erit
ei i hoc casu Signa ei9
fit ppt frig9 sunt multitu
do spmatis apud coitum
indigesti frigidi et no coagula
ti pse neque coaguletur i aqua
sed cu i ea fugit et e ipum
spma subtile i sba et diffi
tul coitus et paulati fu co
tate tpis p9 ptem hod con
tus Si aut cum frite sicci
tas aggrauare eius signa erunt
paucitas carnis totius corp

et sanguinis et paucitas spmatis
et difficultas coitus eius Cura
qui sunt ppt siccitatem absque
sicca est ut sepe ter i die
ul quat sumat de electuario
dyacodion piperon et post illud
bibat vinu dulce lympha
tu medioct seu dyagalange
aut dyasatirion op faciens
Vtat ecia pipe cubebis ʒ iij
sepe i die Itm carnes assatas
conditas cu pipe pipe lon
go zinzibere cubebis carda
momo et croco Comedat
multos Imo ut plurimu bibat
vinu rubeu sed dulce acuto
i sapore no lymphatu Come
dat mel auellanas et ficus
siccas et allia cocta et cruda
et sepe vtatur carnibus
anseru anatu et similibus et
condiat tales carnes cu gal
lia et pipe et croco et cubebis
Vngantur renes et virga cu
oleis calidis de costo Si aut
cu frite agregata sint sicci
tas cura erit cu cibis tale
facibus et inflantibus et ingros
santibus ut sunt cicera mel
et omes carnes pingues
aialu et uolatiliu pigeonu
maxime si condiatur cum
specibus melle et zucaro bibat
vinu dulce lymphatu quo
da mo Vtatur balneo et
piscibus gdtis ut dictu est
sup Vtatur omi die me
dicamine deterramabim
dicto post cuius assumptionem
recipiat dyacodion et vinu
dulce album lymphatu se
cundu aliquid crude et pasti
nace gdite cu pipe et spe
bus melle et zucaro multum
valent Signa vo qui dnimes

coitus sunt propter paucitatem
mordicationis spermatis et propter
quietem et constellationem eius
sunt paucitas desiderii hora
coitus coitus et quod egreditur
post ipsum sperma hora coitus et
illud est congelatum grossum
et pingue. Cura eius est ut co-
fortet totum corpus cum intri-
mento calido dicto supius et
cum electuariis calidis videlicet
cum diasatirion diacitoni-
peon et similibus. Et fiant
unctiones cum unguentis calidis
circa renes et virgam et testicu-
los et sume lardum et pingue-
dinem omnia cum calide ut sunt
carnes et ova carnium avium
et animalium pinguium condita
cum speciebus dictis et fistici pine-
i dactilis avellanis et ficu-
bus siccis et in maibus multum va-
lent solacia et motus cum gau-
dio et conversationibus in loco spali-
ter cum mulieribus ludendo ad-
ducit in desiderio tali. Vinum dul-
ce bonum nutribile valet si in
eo aliquid aque fuit. Sig-
na eius cum fuit propter solli-
citudinem sunt elongatio lon-
ga a coitu et angustia de
re petita et spes in qua est
cogitatio de re petita habenda
vel non habenda in futuro et timor
de re et castitas et cum approxi-
mat ad mulierem ut coeat
si est erectus removetur erectio.
Cura eius est elongare pa-
tientem talem a castitate et a
consiliis castitatis et monere ipsum
in genere coitum quod significant
hec et intrare eum cum omnibus
facientibus sperma et ventositatem
et erectionem de quibus supius
dictum est satis et specialiter cum
napis coctis cum carnibus et
conditis cum speciebus et in igne coctis
et cum rapis coctis. Signa eius
quod fit propter mollificationem in-
strumenti corporis sunt de-
bilitas totius corporis in pote-
ntia erectionis et debilitas virge
in hoc et sensibilis stupor in ea.
Cura eius est vivificare in-
strumenta coitus et specialiter virgam
et testiculos cum unctione cum
oleo de costo et unguento in
quo intrat euforbium et similia
dictis. Et confortare membra
omnia cum intrimento calido
et electuariis calidis dictis in
superioribus capitulis et locis. Et
fricare loca genitalium semper
manibus et intrare balneum
post digestionem rerum calidarum
et generantium ventositatem in quo
non sit mora magna sed
fricatio genitalium cum manibus
et unguento forti fiat in bal-
neo talis enim fricatio in
balneo trahendo materiam et
humores ad membra corporis
impinguat ~~corpus~~ et membrum
virile confortat in actione
coitus mirabiliter. Item omnis
visio mulieris cum qua est nar-
ratio illorum que pertinent ad
usum coitus est utilis in hoc
et in omnibus istis causis. Signa
eius quod fit propter paucitatem in-
flationis sunt paucitas erec-
tionis et paucitas inflationis
in ventre et debilitas erectionis
hora qua erigitur. Cura eius
est ut comedat faseolos fa-
bas recentes et non recentes
et mas et mel i. mugi et con-
diant cum aliquantulo salis

et asse dulcis vel cardamomi
et galange. Comedat rapas
coctas in pruinis et cum carni-
bus coctas et coctas in igne
et allea et cepe valde sunt
utilia in hoc. Sumat sepe re-
cens cum melle et cinamomo
et repleat se cibis multum
hora comestionis. Comedat
pisces recentes assatos et non
assatos parvos specialiter conditos
cum cepis crudis pipere cina-
momo et cardamomo. Bibat vinum
dulce spississimum in quo ponatur
de aqua confert in hoc et omnia
electuaria calida superius nar-
rata et unctiones et balnea
valent multum post repletionem
magnam specialiter. Signa eius
quod fit propter frigus in renibus vir-
ge sunt quod sperma est habun-
dans et subtile egrediens
faciliter et desiderium est satis fir-
mum sed erectio in secunda est de-
bilis valde. Cura eius est
ut sumat electuarium de ana-
cardis et iungat virgam cum
oleo de spica in quo dissol-
vatur castoreum et anacardum.
Et comedat carnes assa-
tas conditas cum pipere et rob
et cibaria calida et ventosa con-
dita cum pipere longo cubebis
galangis cinamomo carda-
momo et croco. Bibat vinum
acutum lymphatum valde. Ut-
tatur balneo sicco vel stupa
in quo faciat fricationem vir-
ge cum oleo de euforbio mix-
to cum anacardis pipere et cos-
to. Nos vero ex nobis propriis
invenimus cibarium mirabile in
hoc confert non solum senibus
et divitibus in coitu sed et decrepitis

et in eis excitat bona voluntatem
coeundi quod sic fit. Recipiunt
pisces recentes parvi qui vocan-
tur bullmarii et borssom aut bo-
tulli aut alii pisces parvi qui
nobis dulcis fluviorum regiones di-
versas inveniuntur et coquuntur
et comeduntur cum re que sic fit.
Recipe galange piperis longi pi-
peris cardamomi cinamomi
zinziberis nucis indice croci
stincos non corruptos sanos
ana ʒ ii. pineas mundatas
fisticorum avellanas dactil-
los uvas passulas ana
℔ i. pistentur omnia sicut pasta
tenue pasta et conficiant cum
rob vini et comedat inde.
Post istud aliud sumat quod
sic fit. Coquat castaneas mun-
datas ab omnibus corticibus su-
is cum carnibus arietis vel
galli vel passerum ultra mo-
dum et postea accipiat et capi-
tur debilis in lacte ovino
vel vaccino et condiant cum spe-
ciebus dictis et comedant et vide-
bis mirabile in omni etate in
meliori melius. Possunt ista
duo hora comestionis misceri
simul sed honorabilius est ea
successive comedere et melius.

Cap. cxvii de nocumento
quod fit in multitudine desiderii
coitus et spermatis

Talis passio vel modus
infirmitatis fit aut propter
multitudinem sanguinis aut
ex acuitate spermatis aut
ex multitudine spermatis genera-
ti preparatas ut fiat sperma.
Signa eius quod fit propter mul-
titudinem sanguinis sunt rube-
do coloris et carnositas cor-

pinguedo eius & ubique totius cor-
poris & permanencia ultius super
humiditatem coitus Cura eius
est unge renes & virgam et
testiculos cum ungento facto ex
oleo rosaceo cera & camphora
vel ungto facto ex populeon
litargiro & aceto Vel unge
to facto ex populeon & argento
vivo mixtis & aliquantulo aceti
& post unctionem cum istis dor-
miat mirabiliter valet ymo
... usque istam passionem ... -
que facit Comedat omnia ace-
tosa & agresta & bibat vinum
debile & agreste limphatum
Vitet flomia & purgationibus
cum medicinis Comedat len-
tes conditas cum aceto vel agres-
ta & lactucas crudas & por-
tulacas cum aceto vel agresta
mirabiliter operantur in isto casu
talia Signa eius quod fit ex
acuitate spermatis sunt debili-
tas que advenit homini cum
egreditur sperma & effusio sperma-
tis cum mordicatione & nocu-
mento & adustio in virga ho-
ra egressionis spermatis Et
scias quod coitus talis spermatis
cum conditionibus dictis significat quod
post coitum cum extimatione
ducat tamen hominem ad extu-
tam ceteris rebus propter naturam
talis spermatis a coitu pauco
abstinere non potest Cura eius
est ut humectet corpus pa-
cientis & infrigidet cum rebus
frigidis & humidis videlicet cum
cucurbitis melonibus & por-
tulacis & lactucis aut ace-
tosa crudis & coctis conditis
cum aceto vel agresta aut vi-
no acetoso de granatis

Bibat aquam frigidam cum vino
aquoso vel agresta Comedat
carnes agninas ovinas ca-
prinas porcellinas coctas
cum aceto vel agresta vel coctas
in gellatina aut conditas cum
papaure aut acetositate citri
pomi arancii aut acetositate
limonie & similibus Ungant
renes & genitalia cum ungentis
dictis superius frigidis & super unc-
tionem dormiat tempore infirmus
& senciet utilitatem maximam
per hoc removebuntur accidencia
biliua in sperma acuto & rema-
nebit bene & sane Signa
eius quod fit propter humiditatem
humiditatum ut sperma fiat & gene-
& multe sint humiditas sper-
matis in quantitate spermatis & eius
subtilitas & albedo coloris
& multitudo inflacionis Cura
eius est ut comedat lentes
coctas cum origano & menta
aut ruta calamento & cimi-
no aut porros conditos cum
eisdem rebus & cum synapi Come-
dat sepe de electuario quod
sic fit Recipe ciminum carui ori-
gani rute mente calamenti
ana ʒ i ʒ ss cinamomi amcos
amomi ana ʒ i fiat electua-
rium cum lb. ii zuccari Et bi-
bat post illud vinum album
purum acutum Comedat sa-
litas carnes & cibaria sua cum
synapi vel cimino & menta
& erit ei melius &c. Capitulum

Capitulum Clxiii de erectione assidua
& vocatur satyasis & etiam
papismo

Hec extitudo ex extimatione erec-
tione & assiduitate eius nocet
corpori inflamando ipsum

~~reducendo~~ inducendo et
producat hominem ad spasmum
et ad egritudines malas et prius
sepius fit aut ex multitudine
nimie calide sanguinee cum ven-
tositate aut aliquando ex multitudine
spermatis in quantitate cum ventosi-
tate, sicut et quandoque propter rem
facientem istud de proprietate ut
sunt stinci recentes et simile sub-
tilium cum recipitur in medio ve-
ris et comedit multum. Hic attendas
differentiam inter satirisim et sa-
tiriasim quamvis secundum formam sit
idem, quia satirisis fit absque
desiderio et voluntate non quando accidit
post dimissionem coitus et tunc
est idem cum satiriasi. Sed satiria-
sis accidit cum desiderio et voluntate
satirisis vero non. Scias preterea
hoc quod accidit mulieribus aut
viris propter pruritum oris vulve
et matricis ut diceremus capitulo de
ulceribus in matrice et pruritu
et satirisino tunc quedam alia est
ut illic dicetur. Unum est quod in-
venias satiriasis et satirisis sunt
et fiunt ex eisdem causis et eodem
modo curantur. Nam satirisis
nichil aliud est quam tensio vir-
ge et absque desiderio et voluntate
ut sit. Signa satiriasis ex
reccomitis assidue ex multitudine
materie calide cum ventositate sunt
erectio continua et totius corporis
rubedo cum caliditate et membrorum
carnositate et furor cum infla-
matione faciei et oculorum et
continuum desiderium mulieris sunt
stet cum eo. Cura satiriasis
ex tali causa est ut fiat flebotomia
de cephalica post flebotomiam cum
medicina. Ungant renes et
genitalia omnia cum ungentis

frigidis supradictis et dor-
miat super unguentum illa qui-
bus est. Et comedat lactu-
cas et melones et similia cum aceto
vel agresta. Et bibat vinum
multum limphatum et debile
et non maturum. Vitet acetosa
et stiptica et agrestis parum
et raro comedat. Vitet sepe
coitum et male iaceat. Fatiget
corpus suum multum sepe secundum
quod posset omni hora abluat
sepe genitalia cum aqua ve-
ri frigoris quia est utile. Sig-
na satiriasis que fit ex mul-
titudine spermatis in quantitate
cum ventositate sunt albedo to-
tius corporis cum pinguedine
multiplicata et dimissio coitus
et multiplicatio ventositatis in ven-
tre et locis inferioribus et erectio
assidua et appetitus coeundi
cum muliere absque furia clara.
Cura istius satiriasis est pur-
gare ipsum cum pillulis fetidis
vel cum medicamine de turbit
et quod infirmus recipiat sepe
de agno casto vel de ruta
aut de origano vel de calamen-
to et cimino et similibus aut
de elleuario facto ex istis
et similibus dissolventibus vento-
sitatem et carminantibus ut sunt
bacce lauri. Ungant renes
virga et omnia genitalia cum
unguentis supradictis. Bibat
vinum debile absque aqua.
Et comedat lentes pasta aqua
eiecta quandoque cum herbis et
seminibus dictis carminantibus
ventositatem et similia cibaria.
Aliquando coquat qua bene est
ei et specialiter stomacho ieiu-
no parum et raro comedat de
cibaria plurium nutrimenti. Fatiget

corpus suum & male dormiat
& iaceat in loco duro non molli
Baths que sit post coibitionem
alicuius rei simili eo
re ipsa Cura eius est absti-
nere a re illa & uti post post
illam rem lactucis & portula
cis & similibus & rebus lactosis
& agrestis & coytu quoque ne
infirmaret paciens Bibat
aquam frigidam & non vinum sede
at in aqua frida usque quousque
stuporem senciat in genita
libus Ungat renes & genita
lia cum ungentis frigidis et dor
miat sup vncionem quia est
ei utile Cap Clix de illo
qui in fine coytus illico egerit

Pessima & in quo vehemens
atque inhonesta uidetur
hominibus passio ista Cuius
causa vincta est innata de-
bilitas lacertorum claudencium
os intestini longaonis cum
retencione superfluitatis usque ad
horam in qua uoluntarie ead
expellitur superfluitas quia
hora illa uel prius post de-
bilitatem & retencionem facere
non valent eo quod spiritus et
calor naturalis vivificatus et
conservatus ipsos lacertos in
ipsa disposicione & naturali hora coy-
tus exalat Ubi inascitur
per hoc tanta debilitas in ipsis
lacertis & ipsa opone naturali
deficiunt & sic cogit hic imme-
diate post coytum insensi-
biliter in loco prime digestionis su-
perfluitatem aut stercus emitte-
re absque uoluntate Signa
huius sunt mollificatio corporis

vehemens desiderium coeundi
cum muliere & delectatio in coytu
& quod amor non tegitur intencio-
ne scitorum & firmitas in coytu
Cura eius est quod oportet ipsum
talem a quia cocat ege
& facere sibi uiolenciam tege
rendo in usum coytus in
hora & est utile & bonum ut
ponat in ano in hora coy-
tus suppositorium quod sic fit Recipe aca
cie thuris balaustie gummi
arabici arabici boli armenici
an. dragma unum ʒ j. tunc etc
ficiant cum suco plantaginis
uel solatri forment ad mo-
dum dactili hora uero qua
quibus non cogit unguatur anus
& intra & extra cum oleo de
mirtis aut oleo de spica cel
tica aut oleo de mastice uel
de gallis Utatur sepe
sto ienuno arthica cum suco
plantaginis & vino rubeo
stiptico aut utatur sirupo
de agresta uel citoniis aut
de mirtis cum vino stiptico
Utatur etiam sepe ante prandium
uel cenam electuario de cito-
niis cum eodem vino Come
dat cibaria stiptica aut con-
dita cum stipticis Posset enim
ipsa inundificari cum mirabo-
lanis emblicis mixtis cum
aqua decoctionis amsie &
mirtillorum & zuccaro rosaceo
nam talis inundificacio lacertos
ani retentiue confortat et
corroborat & per hoc ualet
influxum ventris & tenasmo
ne Cap Clx de illo qui
comimis coytu debilitat

No

Modus passionis talis
sit propter raritatem cor-
poris et cutis et propter pau-
pertatem spiritus et caloris in epate
et corde. Signa huius sunt
extenuatio corporis et siccitas
cutis et palliditas totius cor-
poris vel tenuitas et extenua-
tio cum quadam liuiditate et no-
bilius signum et melius omnibus
aliis est illud quod cognoscit
infirmus de seipso super hoc.
Cura huius est ut nutriatur
talis ex iure carnium galli-
narum caponum et pullorum
pinguium in quo dissoluatur vi-
tella ouorum et crocum cum speciebus
odoriferis. Et bibat aliquid
bonum vinum dulce odoriferum. Et
hic ante coitum per horam iaceat
et dormiat post coitum in
loco molli et sudauit (?) absque
tumore et timore. Abluat
faciem suam ante coitum et post
cum frigida ut rosacea quia
erit utile. Abluat manus
suas et pedes cum aqua de-
coctionis rosarum et foliorum salicis.
Laudanum inmixtum cum gariofi-
lis et musco et sandalis et
croco portet super se et fricet
membra sua cum eo ante horam
coitus. Vel alia electuaria de musco
ut ambra quia confert ei.

Capitulum ... de illis que adducunt desiderium quod sit in coitu

Tale desiderium uel delecta-
tio non requiritur in coitu
nisi ut generatio melius et
meliori modo fiat. Ea que confe-
runt in hoc sunt ut si ieiunus cu-
bebas masticet uel non ieiu-
nus et fricet cum eis caput
virge et saliua et tota virga
et tangat (?) post illud cum muliere
et eleuet crura eius fortiter
et se constringat hora emissionis
usque mulierem firmiter delecta-
tio ultimata acquiretur que erit
conveniens ad conceptionem. Idem
operatur piretrum sic masticatum
sed non cum suauitate tanta
ymo cum mordicatione et feruo-
re in uulua mulieris et ideo non
est tam suaue et bonum ut cu-
bebe. Aliud idem. Recipe olei de
lilio uel de spica ℥ x asse
dulcis ℥ i dissoluatur assa cum
oleo et sit per dies aliquos di-
mittatur postea ex isto oleo
inungatur virga et papinum (?)
hoc autem quamuis delectationem
in coitu augeat fetet et hor-
ribiliter inducit. Verum non
est conueniens ut primum. Si
autem loco asse ponatur ℥ ii
cubebe bene puluerizate in aliquo
oleo dicto et dimittantur per
dies et postea fiat inunctio
virge et capitis eius cum oleo
eodem faciet mirabilem
delectationem specialiter si fiat cru-
rium mulieris eleuatio et viri
depressio hora emissionis utrique
enim delectabit mirabiliter.
Aliud ad idem. Recipe piretri ℥ iii ci-
namomi ana ℥ i tantum
et terentur et incorporentur cum
aqua dissolutum sit aliquid
gummi arabici et fiat troc-
isci et sit unusquisque ℥ i et dis-
soluatur unus illorum cum saliua
hora coitus et inungat vir-
gam et caput eius et fiat quod
dictum est in aliis. Aliud
valde nobile et odoriferum

masticent tubebe et fortiter
masticaut cum saliva masticando
et cum easdem masticent
granum vini musci vel ambre
et liniat cum re hac caput
virge cum sunt calida et de
recenti masticata et fiat tuc
coitus predicto modo acquiret
ab utroque delectaciones mirabiles

Capitulum Clxx de hiis que diminuunt sperma et erectionem virge
et valent ad gomoream

Ea que diminuunt diminuunt
sperma virge erectionem
sunt duorum generum scilicet
frigida acetosa et stiptica et
calida carminancia ventositatem
et dissolutiva eiusdem
cum exsiccatione Cum igitur volueris
minuere sperma et virge erectionem
cum rebus frigidis utatur
portulaca lactuca cucurbita
et psilio et ungat renes
et genitalia frigidis et carnibus
caprinis et lentibus prima aqua
eiecta conditis et confectis cum aceto
vel agresta aut succo ribes
et similibus et ungat renes
et genitalia cum populeon
in quo sit extinctum argentum
vivum vel cum alia re frigida
Bibat vinum debile limphatum
cum parum comedat et raro
et non dormiat in re molli
neque super renes Item dormire
super renes coitum excitat
Cum vero voluerit removere
erectionem virge cum calidis
et minuere sperma comedat
cum cibariis suis cuiuscumque generis
sunt cibaria semen
agni casti coriandri et ruta
origanum et menta vel calamentum
ciminum et capparis et baccas lauri
piper et longum piper fiat pulvis
ex omnibus vel quibusdam et
aspergatur super cibaria Nam
de proprietate ista dissolvendo
et exsiccando ventositatem
erectionem removent sperma minuunt
inflaticos vel sine coquendo
gonorream et calefaciendo
materiam operantur Contra
frida in omni etate et complexione
minuunt utrumque Medicamen
bonum et est frigidum
sic fit Recipe semen lactuce seminis
portulace ana ʒ v psillii seminis
coriandri sicci ana ʒ
i et ß balaustie nenufaris
ana ʒ i camphore ℈ v terantur
et fiant trocisci cum succo portulace
vel lactucarum et sit unusquisque
trociscus ʒ ii datur
unus omni die stomacho ieiuno
usque ad dies v vel vi cum syrupo
violato et aqua decoctionis
lactuce vel portulacarum vel
nenufaris Aliud medicamen
calidum ad idem exsiccans
ventositatem sic fit Recipe seminis agni
casti ʒ v foliorum metastri
rute sicce cimini ciperi balaustie
ana ʒ ß in mane et ante
nam de isto pulvere usque ad
aliquos dies trahiciant
ʒ ii cum vino albo decoctionis
cimini vel agni casti Capitulum

Clxxi de retentione menstrui

Menstrua retinentur aut
propter paucitatem sanguinis
et quantitatem in toto corpore
aut propter grossitudinem eius
aut ex provocatione lactis aut
propter apostema vel alias egritudines
que in matrice contingunt

Signa retentionis menstruorum
propter paucitatem sanguinis sunt
extenuatio corporis et citrini-
tas coloris vel plumbeitas
cum citrinitate et quod sicut post egritu-
dines alias et tristitiam vel
sollicitudinem et longa cogi-
tationem super aliquid vel de ali-
quo et vigilias et afflictiones
anime et corporis et laborem
et post habitationem in locis calidis
et siccis vel sicut hiis Signa
retentionis horum propter grossi-
tiem sanguinis et frigus eius
sunt multitudo pinguedinis
et corporis mollities et humo-
res frigidos et viscositas et gros-
sarum habentium naturam op-
pilationis Signa menstruorum
retentionis ex multitudine
provocationis lactis sunt infla-
tio mamillarum plus solito et
multiplicatio lactis in quantita-
te ultra consuetudinem et quod
menstrua suis temporibus non
provocat Signa et curationes
retentionis menstruorum propter
apostema et alias egritudines
que in matrice accidunt in suis
in suis capitulis dicentur Cura
retentionis menstruorum propter pau-
citatem sanguinis est impingua-
re corpus omnibus modis et
viis quibus melius et levius et
citius potest impinguari Conve-
nit igitur ut ante comestionem
moveat motu debili et tempera-
to et fiat fricatio extremorum
et corporis totius nam per istam
viam calor nativus salit con-
fortatur in totum corpus et men-
bra et per hoc omnes virtutes natura-
les excitantur ad suas meliores

et faciendas operationes Calor
enim naturalis ut probatum est in physica
omnium naturalium virtutum est instrumentum
et per hoc virtutes naturales sunt
confortatione et melioratione
confortantur et meliorantur Come-
dat post talem confortationem
et motum sorbitiones factas
ad formam frumenti vel siligi-
nis aut farris risi ciceris
fabas coctas et conditas
cum lacte butiro et pulvere
cardamomi et insuper cum
cibis vinum dulce rubeum spis-
sum mediocriter vel clarum
et sorbeant calida et cum ste-
terit per horam vel minus intret
balneum in quo parum mo-
retur Et cum balneum voluerit
exire ungat corpus totum
cum oleo de nenufare vel vio-
lato aut rosaceo Et post
unctionem spergat super corpus
totum aquam tepidam et tunc
intret lectum mollem et
dormiat sicut quod melius potest
loco frigido et humido Et talim-
bus in die cibariis conditis cum
cardamomo et croco factis
ex iure gallinarum et pinguium
um et carnium in qua dissol-
vantur vitella ovorum et panis
vel farine ros dictarum et
iterum coquatur ista et comedat
et post ista comestionem vel
cum ea bibat vinum dulce
novum satis spissum et redeat
ad balneum faciendo fricationes
motum et unctiones ut plenius
et diffusius libro iiijo capitulo de
hiis que impinguant corpus
dicetur corpore humectato et
impinguato fiat pessarium
vel suppositorium in vulva cum

radice maluauisci vel malue
involuta in oleo de costo vel assa
aut de lilio aut de euforbio
Cura retencionis menstruorum
ex grossicie sanguinis vel fri
gore est ut comedat aquam
ciceris rubei et brodium faseo
lorum et ipsos faseolos et
condiantur cum aneto et cimino
carui et origano et calamento
et mentastro et similibus Utatur
brodio porrorum et caulium in
quo ponatur piper ruta cala
mentum aut ciminum aut co-
medat carnes arietis coctas
cum eisdem et comedant cum
sinapi vel allyis aut rutha
Bibat vinum album subtile
acutum valde ponatur pro sup-
positorio in vulva vel pensarium
factum ex radice malue vel
maluauisci vel tapsi barbasi
quod apud nos abrethonum
vocatur et hoc per dies iii post
illos dies iii si non provoca
rent dicte radices Unguantur
cum oleo de spica vel de lilio aut
de costo aut de castoreo vel
assa et si per hoc non provocantur
aspergatur pulvis euforbii
vel costi aut castorei super ra
dices unctas ex olo aquo
predictas Fiat flomma de sapke
na que est intus in vaso et cum
de spete flomme istius vene
quod menstrua provocare Aut
ponantur ventose cum scari
ficatione intra crura in inguina
[illegible] Et si ponatur vento-
se super simmen conferat absque
scarificatione hec est in loco
qui est sub umbilico et super
femur Fiant sepe suffumiga
ciones cum aqua decoc calamenti

seminis rute et synapis et silem
vel cum gummis que ponuntur su
primas ut est assa vel eufor
bium aut castoreum vel galba-
num sarapinum bdellium aut oppo
ponacum et similia Trocisci de
mirra sunt valde utiles in
hoc casu qui sic fiunt Recipe mirre
ʒ i et ʒ s farine lupinorum ʒ ii et
ʒ s foliorum ruthe mentastri pu
legii rubee asse sarapini et
sit unumquodque ʒ ii dentur unum
in die cum aqua decoc Simpli
tales trocisci bonitate eorum
provocant menstrua et mortuum
fetum eiciunt si sepe eis utatur
Cura que retinent
ex multitudine provocationis lactis est
ut confortent mamille cum
rebus stipticis videlicet cum farina
galle vel vel pulvere
boli armeni farina ordei
et farina lentis et fabarum mix-
tis et incorporatis cum aceto agres-
ta et oleo de mirtis Et post
emplastrationem et confortationem ma
millarum fiant ordinationes omnes
que dicta sunt de provocatione
menstruorum vicio sanguinis
grossi vel vicio frigoris et sic
sanabitur Abstineat a lac-
tatione per multos dies et hic
cita in hoc Ca^m Cl^m
de fluxu menstruorum rubeorum
et non rubeorum

Est autem hec egritudo aut
ex habundancia sanguinis
vel aliorum humorum aut
propter subtilitatem eius aut propter
casum et percussionem aut propter
difficultatem partus aut propter
emorroydas vel ulcera in vul
va vel ore matricis Signa
fluxus menstruorum propter multi-

sanguinis sunt quod corpus cu-
ius est forte neque debilitatur
et color corporis est secundum dispo-
sitionem naturalem neque alteratur
Unde non oportet ut laboretur
in retentione eorum donec mu-
lier incipiat debilitari Sig-
na propter multitudinem aliorum
humorum sunt mutatio coloris
totius corporis et color menstru-
orum fit albus vel pallidus vel
plumbeus vel declinans ad cit-
rinitatem et similiter color faciei
et accidunt talia menstrua sic
mutata ut plurimum post ali-
as infirmitates et debilitas to-
tius corporis et epatis comitantur
sepe talia menstrua altera-
ta ipsa colore et cum eis est de-
bilitas appetitus et urina re-
missa cum multis superfluitatibus
declinantibus ad albedinem vel
lividitatem Signa eorum que
sunt et multiplicantur propter sub-
tilitatem sanguinis et acuita-
tem eius sunt debilitas totius
corporis alteratio coloris corporis
et menstruorum ad citrinitatem
manifestam et subtilitas san-
guinis menstruorum que cognos-
cuntur per colorem menstruorum
cadentium super peciam albam
mundam et mordicationem eorum
et calefactionem in ore vulve quando
sunt in hora exitus Et scias
quod talia menstrua cum fluxum
ipsorum a matrice ducunt ut
plurimum mulierem ad ydropisim
vel multitudine ad ethicam et fina-
liter ad mortem nisi in brevi
eidem succurratur Signa e-
ius menstruorum propter casum et
percussionem manifesta erunt

ex re ipsa propter narrationem pa-
cientis et perinationem aliarum sig-
nificationum Signa et curatio
fluxus menstruorum propter emor-
roydas in matrice et propter ulcera
et propter difficultatem partus istius
ipsius capitulo dicentur in parte
Cura fluxus menstruorum propter
multitudinem sanguinis est ut fi-
at flebotomia de vena manus
que est inter anularem et auri-
cularem digitum ex parte epatis
si virtus fuerit fortis vel ex parte
splenis si virtus non fuerit sic
fortis Nam ut volunt omnes
antiqui flebotomia istius vene
de manu de proprietate stringit
fluxum menstruorum quemadmodum
flebotomia saphene que est
in talo de proprietate eum provocat
et currere facit Flebotomia etiam ba-
silice in hoc est valde bona
ligare radices mamillarum
cum binda et eas fortiter strin-
gere multum est vel utile Et po-
nantur ventose super pectus et
sub mamillis absque scarifica-
tione et hoc utile bonum et
conveniens ligatio adiutoriorum
et coxarum cum bindis stringen-
tibus multum iuvabunt ad hoc
et faciet quod intendis Confor-
tetur vulva et loca illa cum em-
plastro quod sic fit Recipe boli
armeni mirtillorum rosarum
rubearum balaustiarum ana ℥ iii
tantum fortiter et bene incorpo-
rentur et misceantur cum aqua ro-
sata et albuminibus ovorum et ali-
quantulo aceti et ponatur super
super vulvam, completo hoc se-
dat, sedeat mulier in aqua
veri frigoris ita quod aqua ele-
vetur usque ad femur et inde

mirabile Et si in eadem aqua
positus puluerem boli armeni
et mallotum et aliquantulo ace-
ti magis erit conferens et bonum
Comedat brodia gallinarum
et vitella ouorum et iura carni-
um et caponum perdicum et auium
degencium in arboribus et in pratis
et non in aquis condita cum
puluere mirtorum et agresta vi-
de granatorum acetosarum et aqua ro-
sacea Bibat vinum stipticum
mixtum cum aqua pluuiaria
aut aqua cisterne frigida pro-
ut potest reperiri Cura fluxus
menstruorum non rubeorum est
ut primo mundificetur corpus
si menstrua fuerint alba flaua cum
mirabolanis kebulis indis
et decoctis cum aqua melliloti
scolopendie et cuscute mellis
rosacei et mirtorum mundificetur
cum medicamine de turbit dis-
soluto in predicta aqua Post
mundificacionem confortetur epar
cum emplastro quod sic fit Recipe rosarum
rubearum sandalorum rubeorum
mirtorum ana ʒ i mastices
nucis mumie nucum cipressi
ana ʒ i pulueris sent. et ruben.
et incorporentur cum oleo de masti-
ce et farina ordei et addatur
eis aliquid aceti vini et talis
ponatur super epar hoc enim
emplastrum epar confortat et eius
digestionem rectificat si debili-
tata fuerit et per hoc remouet
fluxum menstruorum flauorum
Bibat vinum rubeum clarum
non spissum neque dulce Co-
medat carnes edi castrati
anetis gallinarum pullorum
caponum et omnium auium degen-
cium in arboribus et in pratis

et vitella ouorum et lentes ex-
corticatas vel biscoctas et ri-
et fabam fractam et condiantur
ista cibaria cum puluere de
pipere et croco Recipe dyagal-
ange mo et dyacitonpipeon Cir-
ca vuluam ponantur empla-
stra dicta superius in fluxu menstruorum
propter multitudinem sanguinis
ventose absque scarificacione
in pectore sub radice mamillarum
et supra epar et splenem simi-
liter ponatur et erit bonum Si ma-
teria fuerit melica mundificetur
cum mirabolanis indis kebulis
et decoctis in aqua decoctionis
sene et epithimi et cuscute
et mellis rosacei et mirtorum
aut cum pillulis fetidis Bibat
vinum rubeum dulce clarum
vel vinum rubeum stipticum
in quo sit aliquid dulcedinis Co-
medat cum dieta dicta supe-
rius immediate et iuribus carni-
um et auium et condiantur sua ci-
baria cum rob et puluere facto ex
cardamomo pipere gariofilis
et croco Ponatur emplastrum
dictum illic superius super epar
et ventose locis dictis absque
scarificacione ponantur et co-
fortent multum epar et sto-
machum cum gumultonio predictis cor-
rigatur os vulue ut su-
perius dictum est cum emplastris dictis
Si non menstrua colica magis fuerit
mundificetur cum mirabolanis
citrinis vel reubarbaro indis
et decoctis cum aqua decoctionis
primorum et plantaginis et mir-
torum Bibat vinum rubeum sti-
pticum limphatum cum aqua plu-
uiali vel cisterne et vescatur
cum carnibus et rebus dictis in

z decoctis cu portulace lactuce
ul cucurbi z agresta z vino
degranat z citribz z berberis
simach z rebz acetosis Epi
thimet epar gti cu pecijs
infusis i oleo rosaceo aqua
rosata z pulue sandaloru
rubeos mixtis Condiatur
aliquid aceti viui cu cibo ve
tosa absq stariscatione pon
sub radicibz mamillarum
Et sup epar z splenem em-
plastru gstrictiuu dictum
supius ponat sup vulua lige
adiutoria dgn z erit utile se-
pe qi comedat rosata no-
dellarum z zuccarum rosis vetus
opis pse vel mixta simul Cu
ra fluxus menstruos ppter
subtilitatem sanguinis est ut
fiant omnia p ordine q dca
sunt i fluxu menstruos ppt
habundancia cole z sanguis
pt q i isto casu no debet fieri
mundificatio cu medicinis neq
debet fi subtractio sanguinis
cum flomia neq cu ventosis
administrent go tibi acetosis
z potz z stiptici z frigidati
z ingrossatiua sanguinis ut st
granata acetosa, lentes
bistorte ul excorticate z ru
beos citonia pira simach
z berberis z sint carnes co
cte cu amilo zucco z atri
plicibz ul lactucis z portula
cis z ut est panis siccus infusus
i agresta vel vino degnatis
aut aceto, sedeat i aqua
veri frigoris i qua ponant
psillium z galle z mirti z
similia Sumat sepe syrup'
de agresta ul demirtis aut
de citonijs et arthemesiam
dissolluta cu succo plantaginis
vel splatri z cu cibo misceat
aqua pluuie ul estiue aut
aqua decoctionis mirtos vel
simach ul piros ul sorbas
vel mespilos z filium Stat
ligaturis adiutoribz z coxarum
cum binda ita q doleat Cu-
ra uo fluxus menstruos ppter
casum vel percussionem est ut
fiat flomia de basilica que
est i manu int amillarem
z auricularem Et sumat tro-
ciscos de carabe qui sic fiunt
Rx carabe gumi edere vel
arabici ana ʒ ij z s balaustie
ypoquistidos acacie ana ʒ j
seminis apij opij ana ʒ s In-
formentur trocisci pondere
ʒ j z s cu succo citonios vel
piros vel mespillos aut
plantaginis ul folat z detur
cu syrupo de agresta vel
de citonijs aut simach vel
demirtis z aqua decoctionis
alicuius istorum rerum Item
trocisci isti valent contra oes
fluxiones menstruos ex causa
calida z fluxu ventris calm
facta mundificacione stringunt
menstrua z vomitum etc Em
plastrum z epithimata co
strictiua supius dicta gtinue
sup umbilicum ponant Cauta
tum dicta supius dicta i cura
fluxus menstruos ppter cole
bico subtilis sanguinis, lige
extrema gnia i hoc casu vel
de erit utile post flomiam
specialiter etc Capitulum
Clo v de apostatibz matris

Apostemata matricis alia
sunt calida alia frigida
dura sive calida aut fri-
gida fiunt semper fiunt ex materia
decurrente per venas occultas
et manifestas ad locum in quo apos-
tema apparet et oritur et tale
apostema matricis sive sit calidum
aut frigidum accidit quandoque aut ex
retencione menstruorum aut
ex difficultate partus aut ex per-
cussione super matricem aut
tensione. Signa apostematis
calidi in matrice ex quacumque
causa contingit sunt febris acu-
ta ut in pleuresi et nigredo
lingue et dolor capitis et loci
qui est intra umbilicum et pec-
tinem et dolor cathin i. femi-
nis et ylionum et difficultas urine
et extensio et frequentia pulsus
et hanelitus urina rubea ut plu-
rimum et pauca eo quod mulier co-
gitur ad emittendum eam sepe
et sit livida multociens ex com-
passione loci in quo est putre-
do quia multociens retinetur
egestio et urina in ista passione
Et est signum quod apostema
acutum non sanguineum est quando
cum febre acuta non videntur
signa sanguinis multiplicata
quamvis significativa caliditatem
multa et plurima sint. Et si sit
apostema acutum non resol-
vitur quousque ad saniem vel venenum
totaliter aut non resolvitur sed sub-
tile calidum per ? convertitur ad
saniem vel venenum. Signum
quod convertitur ad saniem vel
venenum sunt diminucio doloris
et febris cum gravitate loci et quod
emittitur per vulvam saniem

manifesta aut venenum et dis-
tinguuntur inter saniem et venenum
per fetorem putredinis et debi-
litate virtutis. Nam in conversione
apostematis in venenum est fe-
tor manifestus et intollerabilis
in conversione eius in saniem
odor gravis non sic intensus
ad conversionem apostematis matricis in
venenum sequitur debilitas
virtutis regentis totum corpus et
naturalem. Et scias quod conversio apo-
stematis in venenum est signum
incurabilitatis et mortis eo quod remo-
vere talem corruptionem cum mun-
dificatione veneni et remocione
loci putridi est impossibile propter
carnositatem loci et ineptitudi-
nem eius. Signa apostematis
duri in matrice sunt quando
calor febris et acuitatis cum
cum reliquiis gravitatis et spa-
lit quando apostema durum fit
post calidum a quo calidum et sub-
tile resolvitur et apparet cum
predictis magnitudo in pectine
et simmine ita quod tangitur
duricies et fit exitus urine et ste-
coris difficilis cum frequentia exi-
tus urine. Cura apostematis
calidi in matrice ex quacumque
causa fiunt facienda est flebotomia
de basilica cephalica aut de
vena basilica. Clisterizetur
matrix cum instillagine psil-
lii aut ex oleo rosarum aut aqua
arnoglosse et lactucarum aut
portulacarum supponuntur talia
liquida et similia in vulva. In
isto casu et in omnibus egritudinibus
matricis in quibus mundificatio
et alteratio vel confortatio loci requi-

cum clistere quod appellatur pensa-
rium quod est factum ad modum vir-
ge hominis in cuius una extremi-
tate vel summitate est foramen
parvum rotundum ut est foramen
virge. In alia vero extremitate
vel alio capite est foramen
amplum habens magna latitudinem
in cuius foramine magno ponitur
lignum involutum cum pecia vel
stuppa et cum illo ligno extra-
hendo et infigendo fortiter et
violenter replet humiditate et li-
quidis et expellit in vulvam.
Et in hoc differt a clistere quod
ponitur in ano quia cliste-
rium habet manticam. Clistere vel
pensarium vulve trahit ad se
aquas cum illo ligno quando
bene strictum mordicat in fo-
ramine et quod sustillat humida
lignum expellit in vulvam
per violentiam inductum cum vio-
lentia et fortitudine infirmitatis in fora-
mine pensarii. Cum vulva autem
expellit illa humida ad se
putrefacta ab mundificatione al-
teretur locus lesus matricis cum
aqua decoctionis mellis rosacei
dissoluti cum camphora et psil-
lio. Impleatur extremitas
vulve cum mussillagine psilii
malve et violarum involutis in pes-
sariis cum melle rosaceo cam-
phora et farina ordei. Bibat
continue usque ad fervoris mitiga-
tionem aquam ordei vel aquam
decoctionis ordei et primos. Come-
dat lactucas cucurbitas et por-
tulacas et succum ordei vel ave-
ne in quibus ponatur vinum de
granatis aut agresta seu succus
berberis vel ribes vel comedat

carnes edi vel pullos gallinas
et coctas cum istis rebus. Si autem
calor febris et fervor loci propter
ista non removetur addantur
in predictis aquis semen papaveris
albi vel mussillago eius et o-
leum de mandragora vel
de papavere aut de nenuffare.
Si vero male dormierit ungatur
caput in anteriori parte in fronte
videlicet et in margine cum oleo
de papavere vel de mandragora
vel de nenuffare cum quibus
ponatur aliquid aceti. Et si
cum hoc sitim habuerit bibat si-
rupum de nenuffare vel vio-
latum vel rosaceum cum aqua
ordei vel lactucas seu endi-
vie vel portulacas seu pe-
nidios et ordei. Si autem dolor
esset non tollerabilis sedeat
infirma in aqua decoctionis florum
camomille fenugreci seminis lini
et melliloti et papaveris et psillii
et mandragore. Et non transcendat
aqua istius balnei vel fomenta-
tiones umbilicum. Cum vero cessa-
verit dolor et febris fuit minuta
aut quiescit in saniem
aut ad duritiem. Que vero sanies
fuit generata ordinet cum mulie-
re quod sedeat sepe in aqua ca-
lida decoctionis melliloti vel ca-
momille. Et ungatur locus
apostemosus cum oleo de ca-
momilla vel de aneto aut
de lilio et ponatur intra vul-
vam et matricem cum pensario
vel tenta et deambulet descen-
dendo per scalas vel ascen-
dendo et pro posse cum omni ingenio
videlicet saltatione positione di-
giti vel instrumenti faciat ut apia-
tur et sanies fluat. Cum vero inceperit

clue mudificet cu melle ro-
saceo mixto cu farina ordei
& farina femugreci & terebentia
mixtis simul Aut cu farina
ordei & mirti mixtis seu cu
vngento apostolorum quod ponitur cu
licinio usque ad locu ulcera-
si fuit possibile. Post mudifi-
cacionem incarne & consolidet
cu re que sic fit Rx mellis
rosacei colati lb. i. thuris mu-
nuti gallas cipressi mumie
ana ℥ i. pulverisent & misceat
abluatur locus & vulva tota
intra usque ad locum ulceratum
sepe cu vino rubeo stipti-
co calido vtatur cibis bonis
carnibus & bono vino albo
limphato tempore mundificacionis
& incarnacionis & consolidacionis
Comedat aquam ciceris & iura
gallinas & carnium in quibus
coquntur herba seu pulvis her-
raginis spermaticos vel cu-
bite posset pacius mundifi-
cari in principio medio & in fine ad
aqua primas in qua dissol-
vuntur manna & tamarindi
vel reubarbarus hec enim mu-
dificacio cu talibus tollit ma-
currentem ad apostemata
hora principii & hora mudi-
ficacionis cu apostema foret
saniosum & ulceratum Cura
apostematis duri si illa
duricies fuit post radix si
fuit per resolucionem post calide
apostematis calidi post cuius so-
lucionem remansit eadem durici-
es est ut mollificet duricies
illa & totus locus cu sessione
in qua coquuntur radices
malvavisci & malue & cum
cis ponat aliquid olei
ponat super locum durum di-
aquilon ad scrophulas quod fit
in auditorio vel emplastrum de bdel-
lio armoniaco & storace c
olo de semine lini vel de li
aut de camomilla dissolvendis
admixtis & cu cera clistere-
matis sepe cu rebus mollifi-
cantibus sicut cu oleo de cam-
milla & mussillagine semi-
lini vel femugreci aut cum
oleo de aneto mixto cum
storace liquida vel clistere-
cu aqua decoccionis malva-
visci & melliloti in qua dissol-
vatur mel rosaceum & oleum
de semine lini & alii armo-
niaci vel bdellium vngatur
sepe locus & tumor durus et
clisterisetur matris cu vngento
quod sic fit Rx pinguedinis
anseris galline anatis &
ana ℥ i. butiri ℥ iii. bdellii
armoniaci ana ℥ i. s. olei de
camomilla vel de semine li-
ni ℥ ii. dissolvatur gumme
in oleo & liquefiat cu pingue-
dinibus & butiro dictis in
cazola ad ignem & coletur
& refrigeretur usui Si post ista
maneat non resolvitur neque
mollificatur ita quod veniat
ad saniem & neque aperiatur
ut possit mundificari sed mag-
nificatur eius duricies & dolor
& gravitas loci & febris tu-
scias quod apostema durum
factum est cancer & non am-
curatur sed moritur mulier cu
cancero in loco illo cu spalit
non recipiat curacionem & hoc

vult ypo[cras] p[ar]ti[cu]la vi Quibuscu[m]=
q[ue] absconditi cancri fiunt non
curare melius est curari no[n]
cicius perimit Si aut[em] alleuia=
retur dolor et mordicatur
apostema et grauitas et febris
tunc aut[em] resoluet[ur] totaliter
aut conuertetur ad saniem si re
soluet[ur] totaliter et tunc conforta
retur appetitus et digestio in omni=
bus membris et fiet somnus et
tranquillitas et alleuiatio ma=
nifesta Si aut[em] non resoluet[ur]
totaliter sed per mollificationem ad
saniem conuertetur tunc erit
necesse ut fiat mundificatio et
incarnatio et consolidatio loci
ut dictum est supra Comme
dat spinachia feniculum bor=
raginem lactucas et cucur=
bitas et carnes edi et arietis
castrati et pullorum gallinas
et auium degencium in arboribus
et in pratis et uina cordialia et uitel=
la ouorum et oua sorbilia et
condiatur cum rob et sapo et
zuccaro et puluere cardamomi
cinamomi liquiricie nucis mus
catis gariofilorum et croco Bibat vi
num clarum dulce in quo super
ponatur aliquid aque Si aut[em]
fiet cancer ut imitaretur
ad cancrum conferet et blandiat[ur]
cum vngento quod sic fit Rx olei
rosacei ℥ iiii cere ℥ ii ʒ camphore
ʒ i fiat vngentum ex
istis Optime fomentetur lo
cus cum aqua decoctionis psillii
uermicularis et uiolarum et papa=
ueris albi et sedeat in ipsa
dum tepida fuerit et post ab
lucionem fiat inunctio cum vngen
to de camphora dicto Post

hec mulier patiens apostema
durum in matrice mundificari come
dat a principio usque ad finem cum a=
qua decoctionis Primo in qua
dissoluatur manna et tamarin
di et medulla cassiefistule
talis decoctio datur ante diem
per horas duas remouet ma=
liciam currentem ad locum
et adhustam Cap[itulum] Clxv

De ulceribus in matrice et pru
ritu et papismo in muliere

Ulcera in matrice et pruritus
et papismus in muliere fiunt
fiunt aut[em] ex materia salsa
declinata ad locum que propter
suam salsedinem corrodat et
ulcerat aut ex materia adusta
que sua acuitate corrodit et ul
cerat vel fit post apostemata sa=
niosa que rupta Et omnia ul
cera huius loci aut sunt cum
humiditate multa aut non acci
dit et quoque ex istis humoribus
salsis acuitas que ita super
fluit donec deciciat virilitatem
Et quoque accidit illi mulieri
que habet habitat infinitum ex
humoribus dictis ut non sane
ex coitu et aduenit ei pa
pismus quando cum ea fit coitus
addit mala eius Et tunc co
uenit quod papismus aduenit
in muliere ex amore et causis
dictis in cap[itu]lo de satiriasi et
papismo in viro et tunc voca[tur]
ut dictum est illic et accidit
ex causis et humoribus acutis et
salsis qui mordicant desideri=
um fricationis in illius loci
multiplicat quod est idem in mulie
re ut satiriasis in viris quamuis

coitus offendat et non conferat
eis. Signa ulcerum matricis que
non sunt multum humida sive
sunt ex flate salso seu ex
materia adusta sunt pruritus
loci non bene tollerabilis et ardor
vel inflacio et apparacio superflue
humiditatis currentis ex loco et
fetor cum quadam acuitate et quod
ex matrice emanat sanguis
mali coloris mixtus cum ve
neno vel sanie indigesta. Sig
na ulcerum matricis que fue
rint multum humida sunt fetor
malus et intollerabilis et ardor
cum pruritu non sit intensus
ut in superioribus et cursus humita
tis multarum que continue in qui
bus est venenum indigestum in
gerit vel unde aut lividum
inmixtum aliquando cum sanguine
vel sanie. Signa ulcerum
que sunt post apostemata famo
sa et cruda et cruda dicta
sunt supra in capitulo de apostemate
famoso et calido vel duro. Cu
ra ulcerum non habencium multa
humiditatem est ut comedat car
nes castrati arietis edi gal
linas pullorum et omnium avium
degencium in arboribus et in pratis
ova sorbilia et vitella ovorum
specialiter borraginem [illegible]
lactucas endivias herbam
fen. et pet. mixtum cum alliis
in aqua ciceris [illegible] primas. Et
condiant omnes carnes eius et
cetera carnium cum rob et vitel
lis ovorum et pulvere cardamomi
mirtorum cinamomi liquiricie
gariofilorum et croci et cum vino
granatorum dulcium vel muccos
Bibat vinum album lympha
tum vel mundificet sepe cum liq

decoccionis sene epithimi ro
rubeas mirabolanos indos
et dulcoret cum zuccaro vel cum
melle rosaceo et clisterizetur in
posse. Emittat de quarto
in quartum diem vel de quinto
in quintum in mane ante diem et
vi vel v de ista aqua plus
et minus secundum quod [illegible]
disiccatur locus ulceratus si fuit
plus humiditatis cum melle ro
saceo mixto cum farina or
dei et terebentina. Clisterizetur
sepe cum aqua tepida decoc
sene et epithimi [illegible] flo
tamole et rosarum in aqua dis
solvatur terra predicta et que
dissoluta non sunt sedeat
sepe et abluat os matricis
cum eadem aqua que tepida
sunt. Aliud mundificativum
valde bonum in hoc casu mel
rosarum lib. i farine lupinorum
siliginis et fenugreci sarcoc
olle ana ʒ i misceantur ipse
ponat in ore matricis cum
bambacio vel dissolvatur in
aqua frigida et ponat intra
matricem cum clistere seu pes
sarie. Si autem fervor ar
dor et pruritus essent intol
lerabilia vel multum intensa
in omnibus istis aquis aut clisteri
bus aut pessariis mundifi
cacionibus ponat semen psil
lii iusquiami et de cam
phora in bona quantitate mis
ta cum eis vel decoquendo in
aquis in quibus sedere debet
paciens vel cum quibus matrix
debet clisterizari. Facta mun
dificacione incarnent et con
solident ulcera cum reb

dict' i curatone ulceru q
seq't ad apostema calid
ul duru Medicame utile
z boni icarnatiu csolida-
tiuu z csollidatiu ulceru
matric' spalit' post mudi-
ficacoy toti' corpor' z loci
sic fit R' aloes thutie
amethist' pulius carte co
buste pulius cucurbite dure
z sicce adhuste an ʒ j pul-
uisent' z cribent' z ponatur
hoc medicamen sup loca
cu licinio ul cu clisteri qd
fiet cu pdicta aqua tepi
da z isto medicamne Cura
ulceru matric' hncium uul
tam hnitem est ut i omib
fiat ut dcm e sup Dicta
uidelicet mudificacoib loci
ablucoib fomentacoib
z pulueib z medicinis icar
natiuis z csolidatiuis pt
er i ulcib ist' hntib uul-
ta hnitem reqrit mudifica
co loci de tcio i ʒ ul omi
die usq ad pfectam mudi
ficacoy cu vngento aplos
aut pse aut qn misceatur
cu vngento viridi qd fiat i
auticdo aut cu eisd mixt'
dissollut' i aqua decoc fiu-
tice ul rosi' fiat fient i pom
cu clisti Alu uo no dissol
uut cu aqua ul re liquida
dent impoi i matrice cu li
cinio z tuc forci' z melius
vnnq opabit' Consicca
ta hmitate z fca mudificoe
debita icarnet' z csollidet'
uulna ul ulcera ut supas
dcm est / Capitulum CL
xvij de cancro i matrice

Talis cstudo uidelicet
cancer ubicuq fiat sp
nascit' z gnatur ex ma
que p adustioy ad gen' me-
lancolicu imitata est infiltra-
ta z infsta i venis circudatib
locu canceri z ipe vene ad
ipm canceru sp cspirant
z supfluitates mellicas quas
ipse hnt ad ei' augmetu ma
licie z quatit' cotinue ma-
dare csueuerut Signa can-
cri siue successit ad apostea
ul ulcs antecus siue sit cs-
tudo pse incipiens sit qn
est incipiens quia incios a
prio appz i modum ciccr' ul
fabe z vene appnt ita lo-
cu sue natiuitat' nigre et
liuide ul terree z sit ctinue
augmetacos ipi' cu duricie z
calore z pulsacone i loco
quousq ulceretur Sepe uero
ulceracois aut qn successit
ad apostemata dura seu ma
licosa ul ad ulca antiqua
aut fraudulenta tuc ema
nat ab eo virg iude uel
nigrum liquidu fluens ut
aqua ul acetu z fetet locu
cancrosi z venenu emanas
fetori venenu cotent' acu
daue qd est i vna putrefacos
z ebullicois z labia ei' ul
cer' sunt dura nodosa in-
filtrata z tale ulcs facit
cu malicia sua de ambu-
lacoy ctinua lentatu Et
io qma radios cancr sunt
vene circudates ipm plene
sanguie melico adusto infecte
infsundita b' z supficieb
menbri in quo csistit non

recipit curracionem nisi cum re-
mocione membri in quo est et
eius totali masione et facere il-
lud in cancro matricis et loco il-
lo est impossibile cum remanen-
cia vite fuit impossibile propter
cancrum istius loci per artem
medicinalem curare et si
remanet est curabit omnibus
locis curacione perfecta nisi quod
sit ... divinus et hoc videtur
velle ypocras particula vi amphorismorum
ubi dicit cancri absconditi
non curare melius est et in su-
pillo amphorismo probat et quod
narravimus de cancro et radi-
ce eius Cum igitur manifeste
probatum sit quod cancer non reci-
pit curracionem perfectam nisi cum
remocione membri videtur tene-
mus ut de curacione eius ali-
quid dicatur absque membri re-
mocione que appellatur cura bla-
diendo et mitigativa malicie
eius Mundificetur sepe pannis
cum pillis fetidis aut cum aqua
decoctionis mirabolanos
indos sene epithimi cuscute
prunos simul et dulcoretur
cum melle rosacco et zucaro
et dissolvatur in aqua illa per
aliquid mane et semper omni
die sedeat in aqua tepida
decoctionis malve et radicum mal-
vavisci in qua ponatur aliquid
olei rosacei Epithimetur
locus quotiens cum unguento quod sic
fit Recipe olei rosati vel nenufa-
ris aut papaveris partes tres cere
partes ii camphore partes i teratur camphora
camphora et pulverisetur et po-
natur cera dissoluta fuerit cum
aliquo oleorum ad ignem et

infrigidatum fuerit hoc totum
misceatur pulvis camphore
ceo et ponatur eciam aliquid aque
rosate Clistrizetur matrix se-
pe cum aqua decoctionis camphe-
re nenufaris et papaveris al-
bi et rosarum rubearum et aliquo-
tulo iusquiami parum tamen et
specialiter si dolor ultra de-
bitum augmentaretur Abstineat
a rebus acetosis et agrestis et
caulibus porris leguminibus
et caseo et rebus que fiunt ex
caseo et carnibus salitis an-
azimis Cibetur vino dulci
limphato et dieta calida
et humida cum declinacione
maiori multum ad humiditatem quam
ad aliud Cibetur et comedat
in suis cibariis rob in quo po-
natur parum vini granatorum
dulcis vel vino de agresta
dulci quoddam modo et ponatur
cum eis de pulvere qui fit
ex cardamomo liquiricia
croco et zucaro et aniso Non
recipiat in suis cibariis vel
condimentis aliquod acutum vel
forte calidum Capitulum C

viii de ragadiis in matrice
et apparicione virge et rei que
vocatur firsfit i. caro addi-
ta in ore matricis que quandoque
prolongatur in estate et abre-
viatur in hyeme et

Ragadie sunt scissure
cum quibus eminencie
carnose aquibus perfi-
cacionem cum virga et per se
emanat sanguis fiunt
aliquando propter siccitatem loci emi-
nentem ut contingit in partu

difficili. Aut propter apostema
quod rumpit et advenit quandoque
quod consolidantur et acquirunt for-
mam verrucarum et porros et
apparent ragadie matricis que-
dam in collo matricis intra aut
extra ita quod videri possunt.
Quandoque propter ragadias oritur
in ore matricis caro addita et
quandoque apparet recte super muliere
que est sicut nigra commonedas
sub coytu et quandoque advenit ei
ut faciat cum mulieribus similiter
quod fit eis cum quibus coytum
et quandoque est illud bothor mag-
num vel eminentia et furfur-
quide est caro addita orta in
ore matricis que quandoque prolon-
gatur et quandoque abreviatur et non
prolongatur nisi in estate eo quod
calor facit in ea dillatacionem
et extensionem et abreviatur in hye-
me eo quod frigus eam constrin-
git et corrugat. Signa raga-
diarum intrinsecarum ut non intrin-
secarum sunt dolor apud coytum
et exitus virge sanguinolente
et si ponatur sub muliere spe-
culum contra vulvam eius et aperiatur
vulva ut inspiciatur cum cura
absque stuprificatione consideretur
super illud quod in speculo represen-
tabitur et quod apparebit in eo
significabit super ragadias
formam et figuram et earum ma-
liciam. Cura ragadiarum matricis
est quando sunt cum siccitate ca-
lore et pruritu et fissuris in
loco ut sepe in die fomentetur
locus et humectetur sedendo in
aqua tepida decoctionis se-
minis et cancrorum et limaciarum
facta fomentacione et ablucione

loci in sessione aquarum predic-
tarum ungatur locus lesus si appa-
ret ut ponatur cum licinio intus
ad locum lesum. Ungentum de
cerusa quod sic fit: Recipe olei ro-
sacei ℥ iiij cere ℥ j dissolvatur
cera cum oleo ad ignem et post
dissolutionem ab igne deponatur
et inspissetur cum cerusa pul-
verizata et cum inspissatum fuerit
addantur duo albumina ovi et
aliquid aque rosacee et miscean-
tur cum eis et in fine addatur
de pulvere camphore et erit
melius. Aliud ad idem valde
bonum: Recipe populeon ℥ iiij
camphore ℥ j cerusse ℥ j
albumina ovi duo misceantur
simul absque igne et in fine
addatur cum eis miscendo de
aqua rosacea ad libitum. Ta-
lia ungenta calorem remo-
vent et pruritum a loco in quo
ragadie sunt cum mollificant
et humectant et preparant ipsas
ragadias ad dissolutionem et mundi-
ficationem postquam consolidatio
brevior et melior fiet. Rega-
tur dieta et potu dictis in ulce-
ribus matricis et cancro. Subtra-
hatur aliquid sanguinis de ba-
silica que est in manibus ex par-
te splenis aut in pedibus
ex eadem parte nam talis
subtractio sanguinis multum
alleviat matricem a cursu
materie facientis et consumatis raga-
dias. Post mundificacionem loci
et remocionem pruritus abluatur
sepe locus ragadiarum cum vino
calido rubeo decoctionis mirti
thuris et nucum cypressi et aloes
vel thutie aut mumie
et sic firmabitur et consoli-
dabitur locus. Cura raga-
diarum quando sunt cum

eminencijs et humitate est ead[em]
cu[m] superiori ex parte flemme de
basilica mang[?] et pedis partis
sinistre et et ex parte mundifica-
cionis cu[m] medicinis similiter ex
parte rosis que mitigat ardo-
rem et pruritu[m] et febrem et
que incarnat et consolidat
et uniunt, post quam dixi ra-
gadijs que sunt eminencias
et humitates debet fieri mundifi-
cacio cu[m] vngento apostolorum
quod ponitur super ragadijs p-
se et cu[m] vngento viridi si for-
tior mundificacio necessaria erit q[uia]
propter fundantem humitatem q[uia]
propter eminencias ragadias mul-
tiplicatas ut fiat mundificacio
cu[m] parum cu[m] vngento fusco commix-
tione istorum. Sepe inverse
vulva cu[m] tussa magna ut
manifestet medico per visum
gratum eorum infirmitate opa[?]
et qualiter et sit [?] locum si
eas per visum aspice no[n] possis.
Cura vero virge que apparet
in vulva et similiter no[n] est pos-
sibile a medico nisi cu[m] ferro
incidente ea[m] vel urendo et inci-
dendo simul et hec est via no-
bilior et melior et magis se-
cura Cap[itulu]m C[?]lxxx de ex-
tudie quo vocatur mola et dicit
inflacio matricis.

Cum mulier est plena
formatis et est consueta
a viro et quando no[n] fit
consueta et illud sperma non
abstinuit immo mulier remo-
vetur et fiunt ab expulsione
firmatis per separacionem a viro
aut per aliquam causam aliam tunc
congregatur illud sperma in matrice

et menstrua retinentur, necessario
illud sperma corrumpit menstr[ua]
retenta vel ipsa menstrua ipso
corrumpuntur, permutat illud t[o]-
tu[m] i[n] carnositatem puram aut i[n]
humitatem innotam cu[m] vento-
sitate ita quod augmentat eo[rum]
quod in eo multu[m] et inflat per ho[c]
mater tota et tumescat vel
sic in pregnante et plus et sic ge-
neratur hec egritudo que mo[la]
vocatur in mulieribus humili[bus?]
talem natura spoliat. Signa
mole ex quacumque causa
fuit sunt magnitudo ventr[is]
et inflacio eius sicut appar[et]
in pregnante et retencio menstru[orum]
simpliciter aut quam fuerit totu[m] et
prolongacio temporis partus ultra
menses novem et pusta pro-
longacionem et permollicacionem mamil-
las et per prolongacionem [?]
in quo apparet motus mol[e]
sicut motus embrionis et quod q[?]
quia no[n] movet omnino immo q[?]
permutat a loco suo post g[?]
plonem vehementem demum
parit post laborem vehe-
mentem frustru[m] carnis cu[m]
non est forma et quandoque egr[e]-
diuntur ex ea ventositas
grossa et plurime humitates [?]
et tunc detumescit venter et de-
stinuitur actu. Cura mole
est ut mollificet primo loc[a]
matris et os vulve cu[m] aqu[a]
calida decoc. malvavisci s[e]-
minis lini fenugreci et flori[s]
camomille malve et aneti.
Post mollificacionem fiat pess[a]-
rium vel clistere vel suppositori[um]
in os matricis et vulve cu[m]
aqua tepida decoctionis rute

vel calamenti seu mente in
qua dissoluant trociscos de mir-
ra et facti sunt superius capitulo
de retencione menstruorum. Pur-
getur sepe cum pillulis feti-
dis aut cum pigra. Statim
electuario de anacardis. Sup-
ponatur radix malue vel mal-
uauisci aut tapsibarbassi
iuncta cum oleo de costo vel
de spica aut de lilio et cum
iuncta sunt inuolua in puluere
mirre et rubee aut euforbii
seu castorei vel costi. Statim
menta et calamento et origa-
no et ruta in suis cibis. Ponatur
cum aqua rute vel mente ʒ i.
vel ii tyriace rubi et cum succo
rute vel mente qua facies
in antidoto et eadem faciat pe-
ssarium vel cristere in matrice cum
aqua rute vel mente. Sit
eius cibus aqua ciceris vel faseo-
lorum et brodium porrorum vel
caulium et caro arietis et gallo-
rum conditas cum synapi ru-
ta pipere et similibus. Bibat vi-
num album acutum diureticum
quia est utile. Vngatur femur
et venter totus et vulua cum partibus
adiacentibus cum oleo de costo
vel de spica aut de lilio scilicet
in die ad minus. Cum enim mulier
incipit emittere frustra carni-
um aut humiditatem sanguinea
vel ventositatem tunc tumescit
venter et bene curatur. Si autem
post istas operaciones nichil emise-
rit de superfluitatibus dictis erit
signum in diale curacionis et cum
curacio huius infirmitatis non
cepit cognoscas per hoc quod com-
firmitate matricis replete super-
fluitatibus malis non conuenientibus

ad naturam quia eedem superfluitates
redibunt ad epar et sic fiat
mulier ydropica et morietur.
Videtur quod multe quia mola
si non curata fuit hoc curari
potest quia conuertitur ad ydropisim
et infrigidatur et in hoc omnes con-
veniunt. Sepe fiat flobotomia
saphene quia iste morbus curari
debet in tertiam bis et ter secundum
quod possibile fuit et si egritudo
post curacionem primam vel terciam non
remouetur credendum est quod
egritudo est incurabilis. Aut
in generacione cause et egritudi-
nis medicus decipitur mani-
feste. Attende hic regulam
quod ita curatur in egritudinibus
longis et dubiis multum est
conueniens utile et necessaria et
si potest commode ab intellige-
re absque periculo primo cum in-
termi utilitate. Capitulum

Clxv de suffocacione matricis

Fit autem hec egritudo aut
propter retencionem menstruorum
aut propter retencionem sper-
matis quod mutatur in fumum et ve-
nenositatem. Signa suffocacionis ma-
tricis sunt quia accidit simile
epilensie secundum differentia inter eam et epi-
lempsiam est quia mulieri in
hac egritudine non deficit
racio sua neque currit ex o-
re eius spuma et sentit quasi
elevari ex parte pectoris usque
quo premat ad os stomachi de-
inde cadit et superuenit ei si-
copis et cadit quasi mortua
et tunc non sentitur ei pulsus neque
anhelitus et quandoque suffocatur et
moritur et quandoque sanatur post
laborem et suspiracionem et si
coniugata est quod menstrua retineat

hiis temporibus quibus accidit prefocacio fiat fortior et malignior et magis timorosa. Si autem contingat quod mulier subito moriatur vel videatur mortua, tardetur eius sepultura usque ad duos dies vel circa illud. Nam multociens in hac egritudine et consimilibus et omnibus subitis accidit quod natura cum omnibus suis virtutibus occultatur circa profunditatem corporis et specialiter circa cor fugiendo impetum infirmitatis et ut salvet in radice usque ad tempus quo vocatur tunc ex ista causa valde mortua est. Ex opinione de morte eius propter occultacionem vite per tradicionem sepulture et proporcionem bombacis vel toti carminati et raificati circa nares. Nam impossibile est ut vita aliquo modo remaneat in aliquo corpore quod non habeat aliquam partem hanelitus occulta vel manifesta que movebit ipsum totum debilem vel occulte et prosequendo super vitam occultam sicut ponendam quietem eius circa nares significabitur super spiracionem hanelitus et super mortem. Cura prefocacionis matricis hora accessionis est ut fricentur pedes fortiter et quod inducatur sternutacio cum pulvere ellebori albi aut cum euforbio vel pipere pulverizato et quod ponantur odorifera circa os matricis et fiat cum hoc fumus sulfuris vel asse fetide vel corii incarnati(?) et superfluitatum fetidarum circa os et nares et hoc vult ypocras quanta pella(?) amplius ad matricem pertinentes(?) et debet et obstetrix vel mulier docta in hoc ponere digitum inunctum de oleo de spica vel de lilio in os vulve et fricare fortiter illum locum cum digito et statim trahetur matrix ad inferiora. Ex quanto quod circa fuit ponatur ventosa magna absque mansione sub umbilico et erit bonum et conferens utile. Si ligentur crura et coxe fortiter cum aliqua re est bonum et conferens. Cessata accessione si non habuit menstrua provocentur secundum quod dictum est supra. Si autem mulier menstruata fuerit horis consuetis tunc intendatur ad moracionem feminalis modis talibus si impregnata fuerit et utatur coytu et si impregnata non fuerit nubat et si nubere noluerit utatur flomma et purgatoribus factis cum pillulis fetidis et similibus et tamen verbis dictis capitulo de hiis que minuunt coitum vel spermam et virge erectionem et capitulo de curacione satiriasis. Illud quod inveni multum utile in hoc casu est ut mulier sepe suffumigat cum pulvere agni casti cum … in melle rosacei et aque …

Capitulum Cl xxvi(?) de hiis que stringunt vulvam

Causa et signa manifesta sunt ex recepta(?). Sunt autem quidam qui volunt trahere significacionem ex urina dicendo quod urina virginis subtilis et limpida apparet et assignant pro causa quod collum matricis et vulve stricte sit propter virginitatem non debet ex loco illo affinitate contendere(?)

viarum illius loci purgati et
descendere per uesicam in subtile
& impedimentum Alii uero per alia
uiam trahere uolunt significa-
cionem super uirginitatem quo-
modo intelligendi nam urgo cum
mingit sibellat subtilius &
acucius quam corrupta & mingit
longius quam corrupta & min-
git longius quam quam preter
quod de urina uirginum de-
terminabit tractatu de urina
quomodo variatur itidem urine signi-
ficacio per etatem &c. Quidam
uolunt tractare super uirgi-
nitatem per aspectum corporis uul-
ue & hoc est officium obstetricis
que consueta est in hoc & da-
ta sunt a medico secundum uiam
anothomie illius loci nam
foramen ut os uulue post
primo bisa hominis ad matri-
cem ingreditur angusta corru-
patur modus uirginitatis est
strictum contextum uenis et
arteriis manifestis rugatum in
cuius textura & rugacione
sit conueniens prius ad mo-
dum acutis ceteris quam tex-
turam & ligacionem & forma
os predictum statum amittat
hora corrupcionis nodi uir-
ginitatis & apparet hora cor-
rupcionis illius exitum alicuius
sanguinis manifeste & tunc fo-
ramen illud dilatatum mani-
feste ad oculum cognoscentis
Et est differencia inter illum san-
guinem qui exit hora illa
a uulua & sanguinem men-
struorum in tempore quantitate & colore
tempus enim exit sanguinis

corrupcionis uirginitatis in-
nimi est comparacione temporis men-
struorum & quantitas nimia e-
ciam color uero sanguinis qui
exit hora corrupcionis uirgi-
nitatis clarus & non fuscus est
eo quod a uenis & arteriis per uio-
lenciam & non in modum superflu-
itatis exit Color uero men-
struorum eo causa contrario fuscus
& uiridis reperitur & apparet
Cura ad constringendum uul-
uam ita quod manifeste appa-
reat quod corrupta uirgo uideatur
& credatur primo oportet quod
mulier abluat os uulue
& sedeat per horam in aqua
calida decoctionis gallarum nuce
cypressi cipi & gummi arabici
Cum uero ab aqua inmedia-
te remota sint exsiccet
os uulue cum pecia lini mun-
da & ponat super spacium uul-
uam & ita os eius peciam
lini infusam in re que sic
fit Recipe gallie muscate ʒ iii
gariofili ʒ i muscate ʒ s tantum
& dissoluatur in ℥ i uini ru-
bei stiptici & aliquantulum ad
ignem calefiant Aliud
quod facit apparere corruptam
uirginem manifeste Recipe gal-
larum albuminis zuccarine
sigillati foliorum lilii cipi ana
ʒ i tantum & bulliant in
quatuor lb aque tam diu quod
aqua uirtutem rerum recipiat
de hac aqua mulier mul-
tociens & sepe abluat os uul-
ue & de ea in uulua sepe
ponat Cum uero uulua sic con-
stricta sint pista operacionem

tur cu vir accesserit ad eam
ut vocat vel eam aliquantulum
accipiatur aqua pro pura
intestini columbe et humectat
vulve postquam vero ad eam vir
accesserit et cu ea coyre cepit
franget intestinu et sanguinis
fluere cepit et sic ipse iudi
cabit aliud ad idem et e for
tius quod facit appare mulierem
que iam pepit ut sit virgo
ita quod cu vir eam cognoscere
voluit durius et difficilius impo
ne virgam potest quam si non
esset corrupta sic fit Recipe vi
ni stiptici rubei lb iiij mas
tices gummi arabici mirti cypres
si gallarum aluminis zuccarini
ana ℥ j tantum et pulverisentur
et bulliant in vino tam diu quod
consumat de toto mixto 3
iiij abluat vulva sepe in
die de re ista Cum fuit ca
lida et post ablucionem epithi
metur cu pecia infusa in
eadem re Item aliud epithima
tum cu pecia coperta sup
foramen oris matris intra
labia vulve pulvis qui
sic fit Recipe boli armeni mas
tices gummi arabici mumie
armoniaci ana ℥ s tantum
simul in mortario ultima co
tricione et reserve usui nam
hic modo quasi os matri
cis consolidabit et spaliter
si opacio ista dicta continuabitur
Semper enim cu hic pulvis
ponitur sup foramen oris ma
tricis omni die semel ad minus
del sup ipsum pulverem et fo

+ ifusa

tamen ponitur pecia infusa
in vino calido et sic opacio
complebit pertenta intencionem

Cap. Clxxij de hiis que
auferunt humiditatem a vulva

Multiplicacio humiditatis in
vulva addit in sali
tate et impedit generatio
nam humiditas matricis cum
multiplicata ledit eius asperi
tatem et virtutem retentivam
seminis impedit et ideo hoc
curari et removeri debet
a medico posse Signa humi
ditatis vulve et matricis sunt
mollicies corporis mabil
lacio et oris et quod superfluitates
que exeunt naribus et oculis
et auribus expellunt multi
plicant et sunt non bene digeste
et etiam signum omnibus aliis
est quod semper os matricis et
hora cum humidum invenit
et corpus mulieris fuit inste
quod hoc totum humiditatem habe
nunc indicatur Cura mun
dificetur aliquando cu medica
mine de turbit aut cu pill
fetidis Et vitabat cu rebus
assatis et stipticis post quam in
die medicine et utatur vino stip
tico sepe utatur balneis sic
co ubi quo absterget vulvam
cu absinthio origano arthe
mesia et calamento Cotidie
deferat intra vulva pe
ciam infusam in vino stipti
co decoctis aluminis zucca
rini cupullarum glandium
et corticum pomorum granatorum balaustie
cipi et silium et exsiccabit
per ista huiusmodi radix humiditatis
currentis a corpore ad locum

et loci humiditas consumet

Cap. lxxxiii de hiis que vulvam calefaciunt

Frigiditas matricis cum intensa et manifesta fuerit extinguit semen cum collectum sint in loco conceptionis et propter hoc hec infirmitas non est a medico negligenda. Nam omnis frigiditas est instrumentum naturalium mortificativum, caliditas vero vivificativa dicitur ut vult ypocras particula v ubi dicit que frigiditas et desiccationes matrices habent etc. Signa super vulva non calore sunt quod cum non habet pilos circa feminam et vulvam vel quod tarde incipit eos emittere et sunt subtiles et rarios et minimi et flavi et eius menstrua alba vel rubea subtilia clara pauca in quantitate et rara in tempore et mulier non est desiderans coitum et nullo modo delectat in coitu nec sperma emittit et male generat et non generat mulier talis nisi cum calido et vehementi tali quamvis per naturam contrarie mulieres ad viros ex parte sexus inclinentur et eius et sepius concipiat. Mulier cuius matrix est frigida et complexione frigida, quando illa cuius matrix est calida et similiter eius complexione calida et hoc est quam in humana natura et verius sunt sensim. Cura eorum que vulvam calefaciunt sunt electuaria calida ut dyamuscum et dyambra et dyacitron quod est nobilius aliis et isto consil

paliter fiunt quod in candidis fiet. Supponat in vulva carnem agreste domesticum excorticatum vel ... et mixtum cum oleo de spica aut de costo seu de lilio incorporatum ita quod spissitudinem accipiat. Supponat et sibi in vulva tubelos ... et mixtas et inspissatas cum oleo de spica. Statim sepe suffumigationibus factis cum mirra mastice vernice que recipiantur in vulvam cum embroto. Comedat carnes assatas et calidas et bibat vinum scipticum ad ... destrudificet ... cum pilis fetidis et medicamine disturbet

Cap. lxxxiiii de hiis que valent ad impregnandum

Hoc capitulum intrat in casu de difficultate impregnationis quod dicemus in sequentibus. Sed ea que valent ad impregnationem sunt ut eligantur duo qui conveniant ad hoc ea faciendum videlicet ut complexio viri sit contraria mulieri. Secundum ut vir et mulier abstineant longo tempore a coitu propter posse. Nam hoc excitat matricem in muliere et confortat appetitum et virtutem retentivam in ipsa et in viro addit in maturationem et maiorem perfectionem spermatis. Conveniens ad intentionem istam est ut vir neque mulier sint ebrii quia sperma ebrii fit fluidum nimis et est indigestum et lubricat ita quod non congregatur in loco conceptionis. Utatur mulier cum hora coitus propter hoc ut in horis balneis aque calide decoctionis spice celtice florum camomile

et mellilloti poly sisileos
suffumigetur ad vulvam matris
et matrix tota cum oppobalsamo car-
pobalsamo et cum semine ben
et costo et spica. Supponat mulier
intra vulvam omni die ante coi-
tum medicamen quod sic fit. Recipe
carpobalsami xilobalsami
storacis sisileos seminis peonie
mirre ana ʒ i. tantum et bdellii
et fiant trocisci cum oleo balsa-
mi et oleo rosarum in quo dissolu-
tus sit trociscus. Aliud ad idem
Recipe balsami ℈ i. mirre carpo-
balsami ana ℈ i. sisileos se-
minis peonie ana ʒ i. tantum
et incorporentur et fiant forme ad
modum minorum dactillorum cum
oleo rosaceo in quo dissolu-
tus sit. Sedeat mulier sepe
in aqua decoctionis gallarum mir-
tillorum et balaustie. Mundificet
sepe cum aqua decoctionis mirabo-
lanorum kebulorum emblicorum rosarum
mirtillorum et dulcoret cum zucaro
rosaceo uti. Sepe comedat
sisileos et suffumiget super ipsum
purum et mixtum cum semine pe-
onie bonum et utile videtur. Et
hora coitus sit immediate post
menstruorum purgationem tunc ei
vir incipiat ludere cum muliere
tangendo mamillas et pectine
et fricando margine vel marginem
i. loca pillosa que sunt circa
vulvam. Nam physici volunt quod
iste locus sit bonus locus forti-
sime delectationis in muliere
ut hic narrat. Avicenna tercio
in regimine et curatione sterilitatis
et faciat cum hoc diversa oscula
et morsos in facie et oculis
mulieris et cum videbit quod mulier
cum excitata ad coitum quod

congnosset per motiones diversas
in oculis et per suspiracionis et hanc
letum diversum. Tunc vir excitet
super mulierem et coeat et hora
coitus mulier crura vehe-
menter elevet et sit hora
illa mulieris caput in fundo ver-
sum. Abstineat vir eciam hora
coitus ab emissione sui
spermatis donec noverit mulie-
rem suum implevisse desiderium
et tunc vir trahat naticas
mulieris ad se et violenter fir-
met se cum genitalibus infra
mulierem et sic emittat se-
men. Nam omnes isti modi
dant viam ad conceptionem
si sterilitas non fuit manifeste
in causa. Si autem sterilitas
fuit in causa quia vir non gene-
rat aut mulier non concipit
tunc non intrat in intentionem
artis medicinalis sed relinquatur
divinitati. Cap. clxxv

De hiis que prohibent impreg-
nari et aborsum faciunt

Quamvis istud capitulum
non sit de mandato legis
pertinet tamen ad ordinem
sciencie medicinalis propter periculum
quod contingere posset ex concep-
tione in muliere non sana et
debili vel que erat nimis
iuvenis. De hiis que impedi-
unt et prohibent impregnationem
est ut vir compleat suum coi-
tum prius quam mulier et tunc
mulier post coitum viri et eciam
post coitum suum et viri aperiat
crura et stet pedibus et saltet
fortiter retro per vii passus vel
viii et saltet super unum pe-
dem et descendat per gra-
dus scalarum et sic emittat

sperma sunt & illud viri. Contra
mulier post coitum immediate
supponat sibi oleum de piceoli
quida vel de iunipero vel de
menta non concipiet. Et si vir
ante coitum ungat caput vir-
ge ex eisdem oleis vel de
succo mente vel rute vel succo
iunipi vel ex pulpa colloquin-
tide non generabit neque mulier
concipiet. Similiter ex succo sabi-
ne vel scolopendrie. Dicit alter
quod si hora coitus suspendatur
scolopendria viridis ad collum
mulieris non concipiat. Item
si mulier continue per x dies
sumat omni die ʒ i de semine
savine vel rute vel iunipi e-
mittet fetum mortuum & non
concipiet. Vel sumet ex eis-
dem seminibus tamdiu quousque odor
illius in urina vel sudore sentiatur
non concipiet & si conceperit
faciet abortum. Summa bre-
vis que menstrua provocant
conveniunt in isto casu de quibus
mentionem facimus capitulo de reten-
tione menstruorum. Aliud adde
R semins savine ʒ x men-
tastri sicci foliorum rute ana ʒ
ʒ ii rubee tincti agreste pu-
legii cimini ana ʒ i. hec omnia
pulverisata cum lacte ficuum in
modum electuarii conficiantur
ex quo in mane & circa noctem
ad magnitudinem unius avel-
lane prius sumat. Sumat
etiam omni die sero ieiuno ʒ ii
electuarii de anacardis cum vino
decoctionis rubee & seminibus
iunipi. Et quod valet ad hoc
inventum est suffumigatio circa
torio cum nuce cipressi & sapone
& mirra. Et comedat allia &
acuta. & suppone ante coitum

& post sal nitrum & tharum
& sinapis sal gemme & bolum
apii sal leuistici radices & sup-
pone radicem asse fetide &
omnia ista singulariter & per se iuvant

Capitulum clxxvii de difficulta-
te impregnationis

Difficultas impregnationis
contingit aut ex multitudine
adipis aut propter parvitate
vel magnitudinem virge. Aut ex
abreviatione ligamenti capitis
virge. Aut propter velocitatem e-
missionis mulieris & velocitatem maris
post coitum. Aut quia matrix est
frigida ultra debitum aut ex
lubricitate matricis & debilitate
corporis aut propter ventositatem gros-
sam in matrice. Aut propter
superfluitatem caliditatis matricis
aut propter exsiccationem eius aut
propter emorroidas & ulcera in
matrice aut quia sperma est
calidum nimis vel frigidum
aut quia vir & mulier conveniunt
in complexione calida vel frigida &
in istis complexio mala & distem-
perata in sperma. Ita quod non est
conveniens ad generationem. Hec
autem sunt conditiones que impedi-
unt conceptionem. Addunt autem
[illegible] a medicis cetera videlicet
quod quia mulier non emittit sper-
ma hora coitus non fit generatio
& hec summa quamvis secundum sensum
a medicis affirmetur quo ad
veritatem non est vera ut
probatum est ab Aristotele libro de
animalibus decimo nono capitulo
vel quartodecimo secundum divisas trans-
lationes quod sperma mulieris non
est necessarium ad generationem. Et pro-
bat hoc multis modis rationibus
quarum prima est quod ubi est
menstruum ibi non est sperma

et ubi sperma ibi non est menstru-
um. Secunda racio est per testimonium
contractum quod mulieribus que tem-
poribus suis impregnabantur et que
nondum impregnantur, et dicebant
mulieres que suis impregnaban-
tibus et que non impregnantur
est quod impregnantur et impregna-
bantur absque delectacione mu-
lieris impregnantis et ex hoc tra-
hitur argumentum tale omnis
emissio spermatis est cum delecta-
cione mulieris impregnande sed impreg-
nabantur ut testificate sunt
absque delectacione aliqua ergo
absque emissione spermatis et sic
apparet quod sperma mulieris non
est necessarium ad generacionem cum
absque eius semine generacio fiat
et possit fieri ut apparet. Tercia
racio est si mulier haberet sperma co-
veniens ad generacionem quare
ergo se absque viro aliquando non
generaretur sed hoc non videtur
ergo sperma mulieris non est ne-
cessarium ad generacionem. Reforme-
mus sentenciam medicorum super hoc
per verba Aristotelis eodem capitulo
dicit ibi philosophus illud quod quidam
homines putant quod semine con-
iungant generacionem propter quod ex-
eunt sperma apud coitum propter
delectacionem quam habent in coitu
est falsum sed verum est quod exit aliquid
in quibusdam mulieribus et spe-
cialiter albis facientibus feminas
et non nigris et brunis facien-
tibus masculos quoddam humidum
album fluidum sed non est sperma-
ticum immo est apparatum loco
et est aliqua pars menstrui propter
fricacionem et calorem loci mu-
tata est in albedinem sed
non est spermaticum neque semine
virum agens et coagulativum ut
semen viri. Nam si esset sic-
ut probatum esse esset possit
mulier absque viro filiare quod
quod est impossibile et contra omnem
sensum omnium hominum apparet
manifeste intelligentibus in-
tacionem per verba philosophi quod humidum
quod exit a muliere hora coytus
sive sit sperma aut non imper-
fecit generacionem aut generacionem
fiat imperfectum et quod non
est illud humidum utile sive
necessarium in generacione. Unde cum me-
dici aliqui sensibiliter viderent
hoc humidum exire a muliere
in coytu et cum aliqua delecta-
cione voluerunt sensibiliter iudi-
care quod sperma mulieris esset
semen et necessarium ad generacionem
et hoc reprobatum est propter hoc vult
philosophus quod totum quod exit de
muliere et quod est in muliere
sit loco materie necessarie ad ge-
neracionem et loco menstrui et il-
lud quod exit a viro per viam vir-
ge et hora coytus sit semen
et sit loco forme et agentis et
perficientis non negat quin de
verba istius seminis virilis in-
trat materiam generacionis ut sperma
coaguli in materiam casei et hec
est pura intencio eius a sapi-
entibus credi et affirmari ne-
cessarium est. Signa difficul-
tatis impregnacionis ex multi-
tudine adipis sunt manifesta
ex habitudine corporis mulieris
nam quando totaliter pinguis et
repleta videtur et quod venter
eius ad inferiora descendit cum
pinguedine ultimata vel
hoc bene manifestat consideran-
tibus non pregnat propter multi-
tudinem adipis in matrice vel

generationis. Signa si mulier esset extenuata circa pectus et spatulas et adiutoria et coxas et appareret in ipsa descensio ventris ultra mensuram et multiplicatio pinguedinis et spissitudinis in loco femoris et umbilici cum frequentia hanelitus et eius commotione et defectus quasi ventositatis et stronis retentione aut aggregatione ventositatis in ventre et esset apparens constrictio vel oppilationis matricis apud tactum obstetricis et iam verificatum erit apud te ad hoc totum quod intendis. Signa eius que est propter pravitatem virge vel magnitudinem ex se ipsa satis nota sunt. Vide Avicennam libro 3o capitulo ex causandi [illegible] [illegible] que docet et declarationem et capitulo de sterilitate in via et Almansor libro divisionum capitulo de difficultate impregnationis dicitur quod pravitas virge impedit generationem. Item Avicenna libro tertio capitulo de firmitate generante et Aristoteles libro de animalibus capitulo decimo nono vel circa secundum diversas translationes dicit ad litteram quod longa virga facit ad difficultatem impregnationis et causa in utroque est quia virga parva non est sufficiens mittere ad circinandum sperma ad locum conceptionis. Sed virga longa debilitat sperma et spiritus generativus antequam veniat ad locum conceptionis et sic [illegible] prius [illegible] et propter hoc dicit Aristoteles eodem capitulo nominato de animalibus quod virga mediocris magis conveniat generationem [illegible] et ita est. Signa difficultatis impregnationis propter brevitatem ligamenti

capitis virge sunt quod caput virge est acuatum et quod tendit et inclinat usque prope testiculos et si [illegible] videtur exitum sui spermatis videtur ipsum sperma exire filose et non in [illegible] cum impetu sed successive et tortuose et malo modo. Signa difficultatis impregnationis ex eo quod mulier movetur cum cruribus [illegible] post coitum surgit et saltat ad posteriora sunt manifesta ex se ipsa. Unde non indiget narratione. Signa eius que est propter frigiditatem matricis sunt subtilitas menstruorum et pravitas rubedinis eorum et pilos paucitas in pectine et paucitas menstruorum in quantitate et tarditas vel raritas in tempore et pili in illis locis sunt flavi vel rari [illegible] et debiles valde. Signa illius que est ex lubricitate matricis et ipsius debilitate sunt quod ex matrice assidue currunt humiditates plurime et quod sit embrionis abortus antequam magnificetur et quod mollities appareat in maxillis et toto corpore et [illegible] specialiter et pigritia ad motum et ad operationes. Signa illius que fit propter ventositatem grossam in matrice sunt inflatio [illegible] et [illegible] eius et [illegible] in flativis et abortus antequam magnificetur embrio et rugitus et commotio cum sonitu in ventre et intestinis. Signa illius que est propter superfluitatem caliditatis sunt extenuatio totius corporis mulieris et membrorum et multitudo pilorum [illegible] in [illegible] quemadmodum sequitur

et grossities in femine et pauci-
tas menstruorum et grossitudo
eorum et ipsorum nigredo. Signa
eius etiam que fit propter exsicca-
tionem matricis sunt extenuatio
mulieris et paucitas menstruorum
et eorum spissitudo et eorum rari-
tas et vulve siccitas assidue
et asperitas loci cum privatione hu-
miditatis hora coitus. Signa eius
que fit propter ulcera et emorroy-
das dicta sunt superius capitulo
suo. Signa eius que fit propter
maliciam complexionis spermatis
calidi sunt citrinitas coloris
corporis et spermatis et eius pau-
citas et fetor odoris eius et
distemperancia caloris in toto
corpore manifeste et specialiter circa
genitalia et multitudo pilorum
cum grossicie ipsorum et quod omni die
apparent in urina resoluciones
longe et rubee. Ex parte vero
frigiditatis sunt multitudo spermatis
fluidi non digesti et eius sub-
tilitas et privatio pilorum ela-
tio genitalium et qui nascuntur
sunt subtiles debiles et pauci
et urina eius est subtilis et clara
et privatio appetitus coeundi et
pigricia in corpore toto et minor
erectio. Signum difficultatis
propter disconveniencia mulieris et
viri in complexione calida vel
frigida disparata sunt illa sig-
na que significant caliditatem
in utroque accidente vel frigiditatem.
Verbi gratia ex parte caliditatis
ut corpora eorum aptissime
crassescat et faciebus calida
sentiant et macra existant
et gracilia et vene eorum ma-
nifeste sint et motus velox et
anhelitus et pulsus et omnia que
de eis generantur velocia. In talibus

mulieres et viri obstinati
et crudeles sunt et sompni pau-
ci multos pilos crispos
et intensorum in nigredine et cito
nascuntur in eis et eorum color
ruffus ac rubeus cum obscuritate
quadam. Ex parte frigiditatis
in utroque sunt quod tarde crescunt
capilli quoque in eis tarde
nascuntur et subtiles et debiles
ut sunt exiles ingenium et
tarditas operacionum pulsus eorum
parvus et anhelitus occultus et
tangentibus apparent eorum
frigida et huiusmodi non sunt
potentes in coitu et sunt pro-
creantes filios debiles desi-
diosi et multi sompni. Cura
difficultatis impregnacionis propter
adipem est ut intendas ad
~~extenuacionem~~ extenuationem corporis
cum dieta sicca primo videlicet
ut utatur pane tosto et pane
milii et carnibus salsis et
piscibus salsis et siccis sinapi
allio et similibus. Purgetur
sepe cum pillulis fetidis et similibus.
Iaceat super rem duram pa-
rum dormiat multum vigilet
et laboret et ieiunet. Utatur
suffumigacionibus siccis que fiunt
ex castoreo sinapi costo
et euforbio mirra et sarco-
colla factis ex omnibus vel
ex uno quoque per se et recipiat
suffumigacionem talem in matrice
cum instrumento vel embroca
posita super prunas super quas
ista imposita sint vel singulariter po-
nenda sunt. Fiat etiam pulvis
ex omnibus istis vel ex aliquibus
istorum et supponatur cum radice
tassi barbassi vel malva
malvavisci involuta in eodem
pulvere facta purgacione supponatur.

et dent ea que conferunt ad impregnacionem dicta superius cum dechitis que valent ad impregnacionem. Cura difficultatis propter virgam paruam vel longam est ut ille qui habet paruam virgam eligat ex mulieribus paruas et debet cum coitus fit deprimere caput mulieris ad inferiora et eleuare cum ea anchas ad superiora quantum possibile est secundum vehemenciam commocionis vel adherencie apud euacuacionem vel emissionem spermatis ita ut se non moueat sed quod hora illa adhereat alteri fortiter et vehementer. Nam ex modo tali coitus virga eius peruenit propter breuitatem acquirit eam et modum expellendi suum semen ad locum concepcionis ut fiat generacio. Si non parum sint propter longam virgam eligat vir ex mulieribus magnam habentibus anchas longas et extensas et in modo coitus faciat in omnibus ut dictum est in parua virga. Nam ex vehemencia adherencie commiscebitur calor matricis et vulue et cum femore viri et longitudine virge ita quod sperma priusquam eius spiritus potest debilitari quando transeant per viam longam ad locum concepcionis et sic fiat ex isto generacio. Cura eius que fit propter abreuiacionem ligamenti capitis virge est ut omni die vngatur cum butyro vel vnguento de pinguedinibus animalium et sustenteatur virga post vnccionem cum ligacione eius ad superiora super ascellam assellatenem vel equalem. Si non

hoc non valuit medicatur illud ligamentum ex tunsione et curetur ita quod amplius non retineatur cum parte aqua sepultum est et hec est una prescior in hoc casu. Cura eius que fit propter velocitatem ereccionis mulieris et saltacionem ad exteriora est ut mulier post coitum iaceat super spinam anchis eleuatis et coxis quietis fortiter adiunctis per duas horas vel circa ad plus vel minus scimus quod sint necessaria et ante coitum ponat ventosam magnam cum igne super matricem absque scarificacione. Et vtatur continue electuariis calidis ut sunt dyamargariton et dyagalange. Et vtatur sepe suffumigacionibus de bdellio opoponaco mirra sarapino storace carpobalsamo mastice et similibus. Vngatur os matricis ante horam coitus aliquantulum cum oleo balsami. Cura eius que fit propter frigiditatem matricis est ut mulier vtatur cibariis mollibus carnibus videlicet arietis et agni et gallinas et gallos et comedat oua sorbilia condita omnia cum omnibus speciebus calidis et odoriferis. Et bibat vinum dulce rubeum et odoriferum. Calefiat totum corpus cum electuariis calidis que dicemus ut dyambra et similia. Pessarizetur mater sepe cum aqua decoccionis fiseleos et sennos prome. Et omni die comedat fiseleos in hora comestionis quemadmodum in ieiunio. Et vtatur cubebis pipere longo et cardamomo. Si fiat pessarium cum vino rubeo calido decoccionis bdellii erit vtile et magis confert. Et si post illud intromittatur

in os matris oleum balsami
videbis mirabile Cura illius
que fit ex lubricate matris est
ut mulier purget cum pillulis
factis ex coloquintida turbit
hermodactilis zinzibere mirobolanis
et incorporatis cum vino in quo
masticis sit dissoluta et sumat
de istis pillulis ʒ ij vel ʒ iij secundum
suam virtutem Sepe recipiat
fumum per traiectorium factum
de pipere euforbio et storace
vel de aliis rebus similibus
Utatur vomitu facto ex aqua
decoc radicum raphani acuti
seminis aneti seminis attripli
cis synapis et cepis in qua
ʒ ij oximellis compositi dissol
vantur et si mulier esset fortis
posset in eodem vomitu
poni ʒ j pulveris ellebori
albi Utatur cibis coctis in
veru aut in frixorio et [illegible]
tis frixatis in patella aut
in pasta cum pipere et rebus ca
lidis Utatur bono vino cali
do Cura eius que fit propter ve
tositatem grossam in matrice et
locis illius est ut omni die post
quam tempus purgacionis utatur ab
lucionibus et lavacionibus factis
ex aqua decoc anisi ci
nomomi carui cimini cala
menti pulegii et siseleos et quod utatur
pulvere istarum rerum mixto cum
pipere et similibus Sumat se
pe electuaria calida ut
dyagalange et dyaciminum
et dyamargariton Comedat
carnes assatas et coctas
cum feni petrosello et similibus
et speciebus Bibat vinum a
cutum bonum parum tamen in quan
titate, laboret ieiunet et

non repleat hora comestionis
et abstineat a sompno diei
sepe tangat os matricis cum
oleo de costo vel de spica
quod melius esset cum oleo bal
sami in quo ponatur aliquid
pulveris siseleos seminis vel
seminis peonie Cura non
eius que fit propter superflui
caliditatis est ut dieta regatur ei
caliter cum rebus factis ...
cibis frigidis et potibus Et non
est necesse ut longo tempore
detineatur ne per usum rerum
ad frigiditatem quietem quia
est qualitas mortificativa
et virtutum naturalium destructi
va Utatur vino limfato
in quo aliqua non regnat
acuitas neque fortitudo ma
la et cibis temperatis carnibus
edi et pullos castrati et ag
norum conditis cum lactucis
spinachiis borragine cucur
bitis et similibus Fiat pensaria
aliqua cum aqua decoc man
dragore et acorce vel mir
tortum seu rosarum Suffu
miget mabo cum caphora
et gummi arabici aut cum sanguine
draconis et camphora Utatur
succo ordei in quo dissolvatur
cardamomum Abstineat
a labore et ieiunio Come
dat sepe et multum quiescat
et dormiat Utatur agresta
rob et lactucis in suis condi
mentis et vino granatorum si
alii comedet de zucaro ro
saceo mixto cum rosata no
vella vel per se esset utile
et bonum Cura eius que fit
propter exsiccacionem matricis est
ut assiduet balneum per se

congestionem et quod comedat sepe et dormiat et quiescat ut plurimum. Et comedat ova gallinarum et carnem pinguium et avium condita cum vitellis ovorum et pulvere cardamomi et croco. Fiat etiam pultes de farina frumenti in iuribus carnium et comedat in aurora et condiantur cum pulvere dicto. Bibat vinum novum vel rubeum dulce. Sepe sedeat quolibet die in aqua calida decoctionis malvavisci florum camomille fenugreci malve et borraginis et lingue bovis. Utatur electuariis restaurativis et impinguativis que ponuntur in capitulo de impinguatione corporis extenuati vel de decoratione et in antidotario. Assiduet coitum quod humectat vulvam et fugatur sepe os matricis cum pinguedine anserum anatis galline inunctis et adipem liquefactam et fiat ex eis pessaria et clisteria vulvaria. Cura illius que fit propter emorroydas vel ulcera cum impossibile sit quod impregnatio fit absque matricis sanitate primo oportet ut ex istis curet mulier infirmitatibus antiqua consultat de cura quorum satis supra suis capitulis dictum est et illud sufficiat in isto casu. Cura illius que fit propter maliciam complexionalis calide vel frigide est si peccat in calido ut eligat ex mulieribus albam mollem et frigidam secundum complexionem et sit eius regimen ex parte cibi et potus declinans ad frigiditatem et quod ipsum totum vel ad carnes edi agnorum et porcellorum conditas cum agresta vel vino degranatorum immiscis aut succo berberis aut ribes. Et utatur vino styptico limphato. Bibat aliquando hoc apozimate scilicet iemmo cum aqua decoctionis lactuce et portulace aut zuccaro rosaceo vel Si autem peccaverit propter frigiditatem eligat ex mulieribus brunam vel declinantem ad nigredinem cuius menstrua sint rubea et multa valde. Et utatur vino acuto limphato et cibariis carneis conditis cum speciebus et pipere sicut sunt carnes anetum pullorum columbarum et passerum. Comedat omni die ante prandium et cenam de dyamargariton vel dyamusca vel dyagalange vel dyasatyrion ad modum nucis et erit utile in hoc. Cura illius que fit propter convenienciam in complexione est duobus modis nam si utriusque equales sint complexiones fiet contraria generacio nisi aliquod ex utriusque impedierit. Si vero ambo convenerint in complexione calida vel frigida distemperata necesse est ut vir cooperatur de se in alia muliere que sit contrarie complexionis ad suam. Nam nobilius et decencius et honestius est ut vir potius hanc mutacionem faciat quam mulier vel fiat mutacio circa mulierem cum rebus mutantibus complexionem eius ad contrarium secundum quod possibile fuerit cum rebus frigidis vel calidis dictis supra in cura virorum calidis vel frigidis. Nam melius est quod in muliere fiat hec mutacio quam in viro et quod vir maneat in natura cum mulier affficit mutue et recte in generacione sit matrix vel terra movet et spatium vel semine recepto generato fiat ita mulier debeat disponi ad virum ut cum suum emiserit homo semen

q(uod) inveniat matricem & locum
preparatu(m) ad g(e)n(er)ationem faciend(am)
Ea aut(em) q(ue) co(n)tra valent ad
impugnationem & defectum preparant
mulierem ad conceptionem et iu-
vat sunt semen baccae gi-
terne & potat cu(m) vino odori-
fero & radix ei(us) cu(m) comedit(ur)
Et h(oc) c(on)tin(uet) usq(ue) ad duas li-
nationes seu duo menstrua Et
ex eis que multu(m) valent ex
reb(us) que supponu(n)t est amomu(m)
cu(m) terit(ur) & misceat(ur) cu(m) medul-
la ossis cervi aut vituli & suppo-
na(tur) cu(m) licinio vel lana ante
hora(m) coitu(s) die p(rim)o vel s(ecund)o aut
t(er)tio post purgatione(m) menstruor(um)
Nota hic q(uod) om(n)ia q(ue) supponu(n)t(ur)
i(n) mulierem ex p(ar)te generationis magis
valent & pl(us) operant(ur) dieb(us)
quartis post purgatione(m) menstruo-
rum i(n) medio q(ua)m aliis t(em)porib(us)
q(uia) p(ri)mo om(n)i t(em)p(or)e aliquid ad co(n)-
ceptionem op(er)ant(ur) Cimbr coagu-
lum leporis q(uando) misceat(ur) cu(m) bu-
tyro cocto & supponit(ur) dieb(us)
dictis facit conceptionem vel inun-
ctum stil(us) (?) vulve cu(m) oleo rosa-
ceo mixto se supponat cu(m)
licinio facit idem Illud q(uo)d pre-
fertur omnibus aliis & est veru(m)
si accipiat(ur) succu(m) p(ro)nie feminee
vel masculi & misceat(ur) semine
eius & supponat(ur) dieb(us) dictis
erit mirabile Illud vero q(uo)d i(n)
fecimus t(em)p(or)e & i(n) quo i(n) multis
inveni(mus) utilitatem est q(uod) mundi-
ficabam(us) mulierem cu(m) menstruo
cu(m) aqua decoc(tionis) mirabolanoru(m)
emblicor(um) kebulor(um) & indor(um) &
rosaru(m) rubear(um) & dulcorabam(us)
ipsam cu(m) zucaro rosaceo vel
& dabam(us) de ista aq(ua) .iiij.
vel v cu(m) vino rubeo s(ecundu)m sufficientia(m)
ad diem p(er) horam ter faciebam(us)

semel vel bis aliqua menstru(a)
accident post cura(tionem) me(n)-
struor(um) dieb(us) .ix. primo omni
sero mulier sedeat per horam
i(n) aqua calida decoct(ionis) ros(arum) ru-
bear(um) & gallar(um) & balaustia(rum)
& radicum pionie pistate
grosso modo Cum vero exibat
ab ista aqua intrabat lectum
& exsiccabat vulvam cu(m) pan-
no lineo mundo & statim i(n)ducto
supponebat ei candela(m) vel
licinio involutum in balsamo
mixto cu(m) pulvere seminis pio-
nie vel mixto cu(m) succo eius-
dem pionie Et omni die p(er) mane
s(tatim) in ortu solis vel sero ie(iu)ne (?)
comedebat de semine eisd(em)
ʒ ij per se vel mixto cu(m) a-
meos & in hoc invenimus utilita-
tem plus aliis & deus melius
novit Expertu(m) q(uod) fecimus
duab(us) de letnuro (?) t(em)p(or)e quo fu-
i cu(m) d(omi)no Martino de la...
ad generationem & bis nobis suc-
cessit primo fiebat tale bal-
neum R(ecipe) mirtillor(um) lb. s(emis) ros(arum)
lb. s(emis) corticis mandragore lb.
s(emis) pulveris galle seu calamin(e)
lb. ij bulliant aliquantulu(m) o(mn)ia
ista postq(uam) pistata fuerint
grosso modo in duab(us) sicut
aque in qua ferrarij extingu-
unt ferrum viginti & in illa
aqua cu(m) fuerit tepida sedeat
continue mulier postquam a suis
fuerit purgata menstruis per
viij dies omni sero cu(m) vadit
dormitu(m) & sic omni sero ipsa
aqua tepida Et cu(m) intraverit
lectum supponat sibi candela(m)
intra os matricis i(n)uncta cu(m)
oleo q(uod) sic fit R(ecipe) olei rosacei
ʒ i. granorum musci pondus .v.
& pondus granor(um) ambre ...

pulvis corticis mandragore
sebati cum pecia lini ʒ s. mis-
ceantur omnia ista cum oleo rosa-
ceo super dicto die ultima men-
struorum in aurora diei sumat
ʒ ii trifere magne cum vino
calido rubeo et hoc faciat
de quinto in quintum diem omni
mense donec fuerit pregnans
que pregnabitur si fuerit pos-
sibile et ipsam habere filium de illo
homine Capitulum Cxxx
bm de sterilitate et c.

Sterilitas fit duobus
modis aut per naturam
ex re occulta aut per
omnes causas dictas capitulo de
difficultate impregnationis ut per accidens
illius aut propter appositionem res
dictas capitulo de hijs que prohibent
impregnari et que aborsum faci-
unt Signa sterilitatis contra-
ria preter illa que dicta sunt
capitulo de difficultate pregnationis sunt
ut mulier recipiat per embo-
tum inclusa res habentem calorem
et cooperitur optime vestibus
et ligentur vestimenta cum corri-
gia circa corpus ita quod fumus
per aliquam partem ad os et nares
non possit ascendere si post
sentit odorem ascendere ad
os et nares non remanent
propter eam quam generet vero est sep-
tum ex parte quia matrix non
est opilata Si vero non sen-
tit transire odorem ad os
et nares propter ea remanet ex
parte opilationis matricis et hic
vult ypocras particula v amphorismorum
ubi dicit mulier si in utero
non accepit melius aut sciens si
accepit etc. Quidam volunt
ex opinione de spermate stili hoc
modo procedens ipsum sperma super
aquam et quod illorum natat sperma
aqua ex parte illius accidit de-
fectus Alii dicunt fundatur
urina amborum super lactucam
et ex illo erit defectus urina
cuius corrumpit lactucam Qui-
dam volunt ex opinione alio mo-
do sumat vii grana ordei et vii
fabe et vii grana ciceris et
ponantur in vase testeo et min-
gat super ea uterque amborum
et dimittatur vii diebus tunc si
grana nascuntur non est ste-
rilitas ex parte eius Alii dicunt
si supponatur allium infusum in
lumbum et sentiatur odor et
sapor eius desuper non erit
sterilis et hoc vero vitio opilationis
ut dictum est de fumo odorife-
ro quod recipitur per embotum
Item tunc os matricis ante pre-
gnationem et post et ante coitum
est semper humidum non compri-
mitur per nimiam lubricitatem sper-
ma retinere non potest Quando matri-
cis os non est appositum di-
recte ad os vulve et adulte-
rium urge non fit conceptus quia
sperma non potest ad locum direc-
tum virga mandari Et sig-
num huius est quod mulier multum
sentit dolorem et gravedinem
intra matricem apud coitum
Si autem sperma vel matrix pec-
cavit caliditate frigiditate siccitate
vel humiditate non concipiet et sunt
per hoc signa dicta capitulo de
difficultate pregnationis et reme-
dia ibi posita sunt quod unam
quamque causam sive sit opilatio
sive aliud Capitulum Cxxxi de
hijs que partum facilem efficiunt
et educunt secundinam et egredi fa-
ciunt fetum et que sedant dolorem

qui remansit in muliere post
partum et abortum secundine

Hec secundina est quod fetus
in matrice tribus continetur
panniculis primus quorum est
secundina que est panniculus compre-
hendens alios panniculos. Et hic
est in quo conveniunt vene et ar-
terie suis cum pulsatiles dividuntur
in duas venas et eius quecumque
in venam unam et hic secundus pan-
niculus nominatur bilis et est involu-
tus et effundit urinam fetus. Ter-
tius panniculus dicitur abgas [?] et
est ille in quo reponitur sudor
et superfluitas digestionis tercie et
non requiritur in generacione fetus.
Alius panniculus seu vas ad su-
perfluitatem egestionis colligendam
eo quod illud ex quo nutritur est
subtile in quo non est divicies [?]
et quod trahitur per umbilicum vadit
ad epar et non ad stomachum quamvis
alique superfluitates erocte [?] ad
intestina et stomachum ingeniose ma-
dent ut natura a principio se as-
suescat ad manducandum per
vias debitas ad stomachum et intesti-
na easdem superfluitates ad ad-
iuvandum operaciones illorum
membrorum. Cum vero duras et gros-
sas continent per partum. Et iste
tales superfluitates erocte per se-
cessum expellunt hora partus
naturalis primi ut sciunt mulie-
res post separacionem eius vesica-
tu que sunt ex semine viri
et menstruo fermentato et ad
complementum cordis et cerebri
que generantur ex illis fetus ne-
sicut completur et constat um-
bilicus et secundina cum omnibus suis
partibus primus panniculus compre-
hendit intra se omnia et alios pa-
niculos et fetum totaliter. Secundus
comprehendit in se urinam ne

sua acuitate nimia [?]
fetus ledere et tangere possit conti-
guitate. In tercio qui mollis et te-
nabilis est valde colligitur
sudor ne ille sudor permittet
super fetum et super matricem et ut
mollicie sua quamvis sit ad
tractum fetus et ut fetum defen-
dat ad invicem aliorum et noc-
mentis que ex superfluitatibus et
aliis consequenter accidere possent.
Sciendum et convenit hic quod sanguis
menstruus retentus in pregnan-
te in tres dividitur partes unam partem
videlicet que generatur in nutrimen-
tum et partem que elevatur ad ma-
millas ut lactis fiat generacio
in futuro et partem que est su-
perfluitas stans usque ad horam
partus et tunc expellitur et erit [?]
te quantitas ut sciunt obstetrices
et mulieres parientes. Hic autem
narraciones de panniculis et umbi-
lico et generacione cordis et epatis et
cerebri ex vesicis fetus et superfluitatibus
que retinent cum fetu usque ad
horam partus prophetice sunt et in-
site per anothomiam et narraciones
obstetricum et mulierum plancium [?]
et que partus multos suis temporibus
sustinuerunt cum aborsu et abs-
que aborsu michi non videtur quod ista
per medicos modis aliis possunt
verificari. Cura ad partum faci-
lem faciendum et ad educendum
secundinam que remansit post
abortum primi ad lucem et ad e-
ducendum fetum mortuum vel
vivum sicut fit usque balnei aque
calide decoccionis malvavisci fe-
nugreci [?] camomille et malvas et violarum
est utile [?] aliqua ve-
niet hora ut dicis partus. Un-
gatur totus venter et vulva et
renes cum oleo de camomilla

vel de lilio aut de narcisso
seu de spica Statim cum iuri
bus gallinarum pinguium et car
mum conditis cum speciebus et croco
et hoc ante partum et post partum. Sic
hora partus non multiplicent
per imitacionem de late vel latus
extendat pedes suos deinde
erigat super eos subito ali
quando et tunc huiusmodi faciat eos
matris cum oleo de camomil-
la violato et de lilio tepidis
aut cum pinguedinibus anserum
gallinarum et anatis butyro
et pinguedine porci liquefacta
et cum eisdem rebus tangat to
tum ventrem et renes aut mol
lificet vulvam et femur cum mus
cillagine fenugreci seminis li
ni malvavisci et hoc habet lo
cum maxime si mulier sint ex
mulieribus siccis vel strictis et iung
atur suffumigacio cum aqua suf
fumigatorio hora afflictionis
qua facit partum accelerare
Si autem partus sint difficiles
propter difficultatem siccitatis se
cundine que nocivo studio fuit
et hoc post fetum et post partum
na vocatur debet obstetrix
cum secundis cum unguibus vel
cum cultello puro Si vero reti
neatur inducat suffumigacio cum
aliqua re que suffumigetur
cum galbano et assa et cum ali
quo istorum vel fiat ut diximus
infusio de hiis que fetum egredi
faciunt Ea autem que egredi
faciunt fetum mortuum vel vi
vum sunt summe in potu trociscos
de mirra qui in antidotario sunt
et decoccionem carnium dactillorum
et fenugreci cum ruta Confor
tetur mulier cum iuribus pullorum
et gallinarum pinguium et carnium
conditis cum cutellis ovorum

cardamomo et croco Et bibat
vinum dulce vel subtile clarum
limphatum secundum fortitudinem
et debilitatem meliorem et fortiorem
vini similiter Si vero ista non co
ferunt solvatur de gallia mus
cata quantum est vi pondus ℥ i in
vino odorifero et detur in potu
una vice post aliam tamdiu
quod conferat iterum aliud fortius
si requiratur suffumiget puta
lectorium vel embotum cum mirra
oppopo et galbano similiter fiat
suffumigacio cum elebo albo vel pi
pe et similibus ista eiciunt fe
tum mortuum et secundinam Et vero
que sedat dolorem qui re
mansit in muliere post partum et
exitum secundine sunt summe in
potu ʒ ij vel iij aut iiij de tri
fera magna cum vino decoctionis
arthemesie vel aqua calida
decoctionis eiusdem Et summe vinum
trociscum stelle cum vino decoctionis
corticis mandragore vel aqua
decoctionis eiusdem corticis Iterum
recipiat mulier   mirre
cum media et aqua rute vel succi
eiusdem Si vero partus fit difficilis
ita quod contingit mori fetum cuius
signa sunt vij primum est quod non sen
tit motum fetus secundum est quod in
ipso die fetet os mulieris Tercium
est quod motus circa umbilicum se
tit dolorem quartum est discoloracio
tocius faciei et tocius corporis quintum
est corrupcio appetitus sextum
vigilias in stabilia septimum coti
nua singultus et thenasmon
et dolor in pectore recipiat
de trociscis qui sic fiunt Recipe
mirre oppopoponaci galbani et
sapini ana ʒ iij asse sit v
mu squisse ʒ iiij et conficiant
cum aqua rute detur unus cum
aqua decoccionis dactillorum

et femigi et mirre et suffumiget
cum eisdem trociscis et trajecto
rium ista non trocisca appellan
trocisci de gummis qui de ne(cessi)
tate faciunt statim fetum ex(i)
re mortuum. Sedeat mulier
que continue postquam novit fetum
esse mortuum in aqua decoctionis ca
lamenti savine arthemesie
vel ypericonis. Avicenna dicit quod si ac
cipiatur radix arthemesie vel
herbe bissarie et ponatur ad
coxam mulieris quod emittit
fetum mortuum et si suspendatur
ad collum vel ad humeros pro
hibet impregnationem per herbam
bissariam intelligimus serpenta
riam et consimilia. Cap. clxxxv

De exitu matricis

Hec egritudo contingit mulie
ribus propter mollificationem
ligamentorum matricis humidi
tate multiplicata in ipsa matrice.
Signa istius infirmitatis sic non
sunt per narrationem mulieris et sic
hic apparent mollities mem
brorum et laxitas et mollificatio
maxillarum et ancharum et mul
tiplicatio humiditatis quod cum hora
ca vulva et matricem ita manifes
tatum est quod intendis. Cura ex
tensionis matricis vel exitus eius
est ut mundificet corpus totum
cum pillulis fetidis aut cum medi
cinis de turbith et quod melius
est mundificet cum decoctione
mirabolanorum kebulorum et in
dorum dulcorata cum zuccaro rosa
ceo nec non utatur mulier con
tinue dieta stiptica videlicet
rebus assatis et vino stiptico
conditis cum sumach et berberis
mirtillis ribibus et agresta
et vino de granatis. In quibus
ponatur pulvis factus de pipere
longo cardamomo et galange
et croco consultum operatur in hac

egritudine sessio in aquis
stipticis sicut est aqua decoc
tionis que sic fit. Recipe mees cy
pressi costi spice celtice et nar
di nucis rosarum mirti bala
ustie vel capita granatorum cupu
larum glandium ana ℥ j. Ces
pulos et sorbas si possunt
inveniri ana lb. s. Conterent ora
grosso modo et bulliant et tan(tum)
in tanta aqua quod mulier possit
sedere balneando se usque ad
femur cum tepida fuerit sedeat
in ea mulier cum non infrig
data fuerit exeat et exsiccet
vulvam cum panno mundo li
neo et ponatur super eam pul
verem stipticum qui sic fit. Recipe
carabe thuris balaustie gal
larum cinamomi acacie al
lumine nucis cypressi ana ʒ j. Con
terantur et cribentur. Aliud un
gatur os vulve cum oleo de
mirtis vel rosaceo et postea vul
vam conspergatur pulvere qui
sic fit. Recipe nucis cypressi mumie
balaustiarum alluminis zuccari
rini boli armeni ana ʒ j. Con
terantur et cribentur. Solum nuces cypressi
pulvis vel cupullas glandi
um suffit hic multotiens
sedere in aqua vero frigoris
est utile dum in suo tempore bene
ne fuerit. Abluat os vulve
sepe cum aqua rosacea et postea
eius ablutionem ponatur super os
vulve pulvis nucis cypressi
vel gallas vel mirtillos erit
conferens et utile multum. Con
sueverunt antiqui in hoc si po
nant ventose absque scari
ficatione aut alicubi super
femur coram duobus inguini
bus erunt utiles et bone. Cum um
bilicus post partum egreditur
firmatur tenta dura et fortis
involuta super eam pannus
et accipiatur unum tantum thuris et

thatur & confricatur cum albu
mine oui & liniatur super umbi
licum & eo umbilicus repleatur
cum tenta aut fiat illud cum
puluere piperis & mencis (?) compressi
& est confortans & curans hec ad

Capitulum Clxxx de signis pregnacionis & signis fe tus masculini & feminei

Signa significancia super
pregnacionem & super mas
culinitatem & femineitatem
sunt quod uulua post coitum re
manet sicca in qua non appa
ret humiditas & quod mulieri accidit
pigricia & tarditas & declina
cio ad sompnum & coartantur
os matricis adeo ut ipsum non
ingrediatur stilus post uero
dies aliquos retinent men
strua & papilla mamille de
nigratur & commouentur desideria
mala & nausea & uomitus &
apparet malicia coloris in
facie & panus & fit pruritus
& calor maior quam ante in
ore matricis & uulua & in fun
do urine & per corpus urine ap
parent resolucio illic in mo
dum bombicis carminati
Masculini fetus sunt boni
tas mulieris & parum paucitas
& puritas coitus ex desiderio
naturali cuius desiderium fi
cacionis loci sit magnum ex
multiplice caloris & supfflui
tatum in loco que inducunt
pruritum & inflacio pupille
mamille dextre & nigredo
pupille trahens ad rubedi
nem & aduentus sanguinis ad
foramen naris dextre et
leuitas motuum & totius cor
poris & inflacio uentris circa
latus dextrum magna & spa
ciosa cum grandine & eleuacio
uentris super os stomachi & super umbi
licum. Feminini fetus signa sunt in
flacio papille mamille sinistre
& depressio uentris circa costas
& femur cum inflacione & gra
uitas totius corporis & pigricia
& multitudo parum in facie et
malicia coloris & multitudo
desideriorum malorum cum supfflui
tate. Preparacio conferens ad masculi
nandum uel femmandum est ut
uir reuoluat mulierem hora
coitus uel eieccionis spermatis in
matricem super latus dextrum
& fiat masculus, contrario fiat fe
mina. Dicitur etiam ab antiquis
quod coitus qui fit usque ad dies
v. post perfectam purgacionem
menstruorum facit masculum
& post v. usque ad viij. hoc est
in sex diebus sequentibus contra
facit feminam & post illud usque
ad undecim facit iterum mascu
lum postea fit hermofroditus.
Narratur a quibusdam quod si mu
lier sumat sepe decoccionem cum
vino decoctorum siselcos & sene
pionie masculum facit. Et si sup
ponatur balsamum mixtum
cum semine pionie vel masculo
uel per se usque ad dies v. post
purgacionem menstruorum uel usque
ad xi. post viij facit masculum.
Omnia bona que addunt in
sanguinis calliditatem faciunt ad
masculum, contrario ad feminam. Qui
re si contingit illud quod physici
narrant super numerum filiorum
ex mulieribus concipientibus filios vi
delicet ut si consideretur super
umbilicum primi nati uel secundi
uel tercii ex muliere coniunctio
cum fetu hora partus nam si in
ipso umbilico coniunctio cum
matre & fetu sint ruga una
uel nodus habebit filium & si in ipso

vmbilico no fuit ruga neqz no
dq aliquis non erit post na
tu illu filius neqz pgnacos et
si fuint i ipo vmbilico ruge
uel nodi tuc pgnacos uel ces
silicos erit fm nm rugaru
z nodos existenciu i ipo vm-
bilico. Sapiens medicus de hc
obstitrices informare debet
cu spaliter de talibus scriptura
z auctoritem invemat z post
talem informacom debet ex
ipis obstitricibus querendo ab
eisdem sicie si uiderint z sen
serint i ipo vmbilico continu-
ato cu fetu z matre aliquam
incidat ruga ul nodum aut
rugas ul nodos z pista mam
debet haut sciam acquirere z
sua sup hoc pferre pnostica
nam hoc e de ill que non
possunt sciri nisi experimeto
z usu cu causam imediatam
quo ad nos qgnita no heant
ex sensibus requirit sua qf
macom z ueritatem. Albertus libro
2o cao de ca geminos z de pg
nacoe sup pgnacom narrat
talia dicit eodem cao qr mul
titudo spmatis z ipius diuisio
i duo uel in pla z casus eius
in duos ventres ul plures est
causa geminorum ul plurium z
qr i coitibus duos filiorum
uel plu i una matrice ea
dem hora non est plurima z
raro fuit mt geminos dicos
plurimi z qr hm pl. fuit ge
minu ex uno coitu z parum
z raro cotingit qr ex duobus
coitibus ul ex coitu sup pg
nacom fiat conceptus nam
si fiat conceptus ex duobus coi
tibus ul sup pgnacom fit i
mulieribus que hnt corpa te
nera z fiat multos pilorum
z multu sanguinis Et pt multitu

calitatis carnium. Fit z conceptus
sup pgnacom z no ledit per
hoc mulier neqz fetus aut
sicut cotingit i muliere de-
bili qm qz scilz qn aperitur
os matricis pruina dela
tone hora coitus tuc cu ex
ista causa matrix dilatat
os suu z deglutit sm sp'ma
post pma qcepcom z recipi
intus illud sp'ma sm i lo
co concepcionis z fit ex eo
sa gnac ul conceptus plus
tardus concepcionis sc tarda
post plurium pme qcepcois
p tantum tempus quantu elo
ga sa conceptus a pma uide
licet p dies .x. aut .xb. aut
.xx. aut 60 z plus z rarissi
qtingit qr ultra hm tempus
sa conceptus a pma elonge
z si fiet fiet in muliere for
tissima valde z fribili z q
fiet illud in muliere q mi
struaret absqz lesione z
debilitate sui ipius z fetus post
pma concepcom p menses
duos ul plus quamuis raro
eueniat qr mulier menstru
post concepcom absqz debi
litate fetus ut uult ipse ph
amphorium .v. ubi dicat mu
lieri in utero hnti si pgna
tones exeunt impossi
est fetum esse sanu z hoc
est locum i omnibus mulieri
bus ut plurimum ipe essent
horribiles z fortissime na
ture ut dictum est apparet
manifeste p phos qr sunt
aliqua mulieres que pos
sunt menstruari hora con
cepcionis absqz lesione fetus
z sui ipius usqz ad duos me
ses ul ultra id sa sui menstru
non debent esse in tanta

quantitate nec poterunt esse ut
erant ante conceptionem equales
vere fetus non esset sanguis eo
quod non mittetur a menstruo
assignat idem philosophus aliam
valde bonam racionem in
conceptione geminos eo-
dem contextu capitulo de generacione
embrionis dicit enim ibi quod ac-
cidunt gemini quandoque propter mul-
titudinem spermatis quod spargitur
ad duos ventres matricis
vel pluribus expansione replente
totum sinus singularitatem
et quandoque accidunt propter diversi-
tatem expulsionis duarum
electionum que pervenit illi di-
visioni motus matricis in attractio-
ne ut apparet in eo qui de-
glutit buccellam post buc-
cellam et ut respirat pisces
emittendo respectum post
respectum et talis deglutaciones
et respiraciones que sunt in coi-
tu senciet ille et illa que
ex coeuntibus solliciti sunt
valde in talibus hora coitus
et item tales eieccio(ne)s et attrac-
tiones singulares non sunt
pure immo sunt tremule quia
unaquaque earum sit composita
ex minoribus si ipsa non compleat
nisi apud unam titillacionem pri-
mo senciunt post omnem motum
~~quies quedam~~ titillacionum
quies quedam deinde redit
quiete sibi ea que est inter
eum virga eicit sper-
ma et fit omnes vicissitudines
secunda debilioris virtutis et mo-
tus incitacionis titillacionum et
fortasse sunt vices aut qua-
tuor et propter illud multipli-
cat spacium delectacionis. Ipse enim
mulieres delectant ex motu

spermatis quod est in eis et delectan-
tur ex motu spermatis viri in ore
matricis immo delectantur per
ipsum motum qui accidit ma-
trici quamvis credat ut aliquis
dicat quod mulieres non delectan-
tur nisi vir emittet sperma et illic
hunc philosophus secundum litteram
falsum videtur quamvis apud
quosdam hic sermo non veri-
ficetur sicut apud illos qui
dicunt quod sperma mulieris non
est necessarium in generacione et de
ista materia multa supra dicta
sunt capitulo de difficultate
impregnacionis Capitulum Clxxxvi

de exitu ani sine mollificacione

Egreditur anus sine mol-
lificacione aut propter apos-
temacionem vel inflacionem
que nascitur in capite intesti
longaonis aut propter humiditatem
mollificantem ipsum longao-
nem aut propter casum vel percus-
sionem super dorsum sive propter
ligacionem fistule ani vel sifacis
aut propter paralisim lacertorum
sifacis seu ani Signa mol-
lificacionis ani propter apostemacionem
vel inflacionem sunt quod intestinum
non ingreditur si impellatur
et dolor loci cum eminencia
manifesta Signa mollificacionis
ani propter humiditatem mollifi-
cantem ipsum longaonem sunt
quia ingreditur cum impellitur
per violenciam et infirmus sentit
et semper cum egestione apparent
superfluitates humiditates ut flagmo-
se et specialiter in fine egestionis
et albe Signa mollificacionis
ani propter ligacionem fistule sifacis
aut post casum vel percussionem
super dorsum aut propter paralisim

lactorum fuerit ul' am fuit qz
subito advenit & mollificati
pedes cu hoc & qz fistula ul'
pcussio anteccesserint & qz stiptica
siue suppositorios ex emunt ino
limitarie Cura mollificatis
ani ul' exitus ei' pt' apostematioem
ul' inflaciom est ut
si vir ul' mulier pacient fuerit
adhuc quemens flobotomet
de vena que est inter i talo
ul' de vena pedis que e int'
anullarem & auricularem digitu
Et mundificet totu corpus
& intestina cu aqua decoc
mirabolanos kebulos & em
blicos mirtos & anisi dulco
rata cu zucco rosaceo ucti
Et si p ista viam no regre
ditur & esset parus pus a'
etatis nec coveniens ad pg
nacom ingrediat' eger aqua
calidam frequent' & i ea sedeat
i aqua cocta sint aneti semine
& flores camomille & rose & mel
liloti Et ungatur sepe cu
oleo de camomilla ul' de a
neto ul' de ros' inspissatis cu
cera postquam ista iteraverit
multociens inpelletur ad inferiora
& sic contingit donec ingre
diatur Cu qz ingressus fuit
ungat' foramen ani cu oleo
rosaceo calido & ponatur sup
ipsum pulvis qui sic fit Rx bala
stie ceruse gallaros alluminis
zuccarini antimonii ana ʒ i
pulverisent' & cribrent' Aliud ad
idem Rx galle balaustie cu
pulle mirtos ana ʒ i tantum
& pulverisentur Aliud ad ide
Rx alluminis zuccarini mumie
ana ʒ iii tantum & cribrent' & hoc
sit documentu generale in omni

exitu intestini etiam stuga
fortius foramen ani post
ei' ingressum Detur bibere
qui patit' ani exitu dicta
stiptica videlicet carnibus as
satis & elixatis conditis cum
pulvere cardamomi & lentibus
excorticatis ul' bistorte An
tellis ovos duris elixatis
cu cortice in aceto conditis cu
mirtis simach berberis rib
bis & cu agresta & pulvere cardamomi
Bibat vinum rube
um stipticum limphatum cu
aqua tisane ul' aq' decoc
mirtillos ul' simach Cura
mollificacionis ani pt' humi
tem est ut mundificet cum
decoccione dicta supius de mi
rabolanis si esset pole Et
desistetur cu melle rosa
ceo & aqua cala decoc mi
tos & plantaginis & balau
stias ul' rosas gallas et
melliloti contineme Post ass
lacom sedeat i aqua cala
decoc balaustie gallarum
cupulle glandium & folios
mirti aut granatos ei' Et
abluat anu cu ea et p'
ablucom ungatur cu oleo rosa
ceo inspissato cu cera ul'
cu oleo de camomilla ul' de
aneto mixtis cu cera Fiat
i omni assellacone ut dicu
est supra in documento ge
nali & de posicone pulveris
sup anu post ablucom et
unctiom regat' cu dieta &
potu dictis illic si posset
recipe stomacho i'eiuno de
trociscis stelle dissolutis in
vino stiptico ul' aqua decoc
mirtos ul' simach aut de
trociscis stelle mixtis cum

zuccaro rosaceo vel cum pigra
dissolvetur in vino vel aqua
dictis sed sto iemino esset valde
utile et bonum Cura mollifi
cationis ani vel gobi qui est
propter percussionem aut casum sup
spondiles dorsi aut propter
spatula ligata vel firmata aut
propter palisim lactorum ani vel
ficcus a medico sed non potest
aliquo ingenio sed blandiri
et confortari possunt loca et
spondiles dorsi cum emplastris
et unguentis dictis in capitulo de pa
lisi et dicta **Capitulum C-**
xxxvi de emorroidibus et
ficus in ano et fictteri

Emorroydas quedam sunt
eminentes et quedam pro
funde et intrinsece Et de
eminentibus quedam sunt vene
dure non emittentes humorem
aque et nominant ficus seu mor
a ac vestita ab hominibus Et quedam
sunt molles emittentes humo
rem crudum et nominant mora
les et quedam sunt morales hu
inde sanguinee emittentes
sanguinem et specialiter et aliqui com
iune id quod communiter omnes em
in infirmitates generant semper
ex materia melica grossa facta
aut ex materia generata per many
idustios aut ex sanguine gro
ssi turbido melico Et arte est
venit quod iste egritudines a
ni quoque sunt cum aplate doloris
loci et febre et quoque non Et signa
ia emorroydas que sunt
dure non emittentes aque
humore et sunt emittentes ma
nifeste sunt eos apices et tur
borositas tractabilius et

dura in loco et separatos ipsius tu
sua superficie et rotunditate a su
perficie loci in quo est undique Et
eius forma est quasi forma mori
et nichil emanat inde et quia
sic est appellatur ab hominibus ficus
seu mors specialiter si habet pede
super quem sustentetur in modum
fici Et si aut talem pedem non habet
pedem sed sunt adherens quasi
in similitudine totaliter superficiei
loci quamvis aliquis vis est teti
nuit aliquas appellat ipsa no
mine verruca quamvis medico
non pertinet de nominibus disputa
re Et si aut tales eminentie
apparentes que molles sunt
et non dure sed habent pede
distinctum a superficie loci sive
non et ab eis emanat humor
crudus albus vel viscosus aut vi
ridis vel niger fetidus tunc vere
appellantur et nominantur mora
les Et si non sanguinem emiserit
fluidum vel grossum nigrum
specialiter vel quam communiter vere possunt
dici et dicuntur emorroyde Signa
emorroydas intrinsecas vel
profundas sunt dolor et punctus
intra anum et difficultas ege
rendi et quod cum egestione semper
vel specialiter emanat sanguis
aut humor malus vel ante
vel post egestionem et verius et
nobilius signum significans vere
super emorroydas et verrucas
est intensitate longanonem ~~vel~~ cum
ventosa magna absque
incisione et tunc aspectus super
menstruum in situ dictabit ve
ritatem super egritudine in medicatione
Cura emorroydas apparen
cium et morras et codilomatum
seu verrucarum et ficos qui

non emittit sanguinem specialiter
est si sapiens medicus rationa-
biliter vult operari ut corpus
totaliter mundificetur si est possi-
bile et est persona ad hoc ex parte
etatis et virtutis cum rebus mundifi-
cativis meliam aut humores
grossos sicut est decoctio que fit sic
℞ mirabolanorum indorum ℥ i
vel emblicorum vel kebulorum
℥ s. sene epithimi sinitre ana
℥ s. pistentur mirabolani gros-
so modo et bulliant in viii lb
aque donec medietas sit con-
sumpta et in fine decoctionis antequam
tollatur addantur sene et epithi-
mum et fumus terre et in simul permitta-
tur aliquantulum et fricentur manibus et
colentur et dulcorentur illa colatura
cum zuccaro rosaceo et recipiatur
ante diem. Si autem decoctionem
sumere non posset recipiat de
pillulis que sic fiunt ℞ elebori nigri
reubarbari ana ℥ i s. sene et epi-
thimi scamonee ana ʒ ij terantur
et fiant pille grosse ad modum
ciceris grossi et conficiantur cum suc-
co sinitre sumat de ipsis ʒ iij
vel ij sero cum itur dormitum
vel in media nocte. Si autem ipse
emorroide vel emenacie vene
morrales quod ab eis emana-
ret humor crudus viscosus vel
albus purgetur cum eis eisdem
rebus scilicet decoctione et pillulis pro-
pter quod in eis addita sunt ℥ i et
turbith et maxime de quolibet
℥ s. Sanguis quod flebotomia vene
basilice que manifesta in pede
vel in manu in loco qui est inter
anularem et auricularem digi-
tum in omnibus emorroidibus est
utilis ultra modum nisi quando
ab eis emanat sanguis multus

cum debilitate virtutis et lassitudine
nodorum et geniculorum. In tali
vero casu et causa neque flebotomia
utilius retinetur secundum normam v-
naque. Et sic convenit quod
constringere ut consolidare vel
exsiccare omnes emorroidas
antiquas a quibus sanguis
emanat specialiter vel continue non
est tutum neque conveniens
ut narrat ypocras libro amphoris-
morum particula Curat emorroydas
antiquas sanari si non una
relicta fuit periculum est ydropi-
sim aut ptisim ymo oportet
credere unumquemque medicum quod
fluxus emorroydarum a multis
conservat hominem in infirmitatibus peri-
culosis et malis ut voluit auctor
physicus medicinales capitulo de
emorroydibus et sanguinis e-
ruptione per flebotomiam quod sicut
menstrua in muliere ita quasi
sunt sanitatis conservacionem in viro
emorroyde et curantibus emor-
roydas Verum sicut menstrua que
non eveniunt nocent et sic que
eveniunt ultra debitum offen-
dunt similiter ex quo vult ypocras
quinta particula amphorismorum et ubi
dicitur menstruis plurimis eveni-
entibus et non evenientibus am-
bo tale etc. in emorroyde in hiis
que eas consueverunt habere
si veniunt supra consuetudinem
sic quod hominem debilitent
vel membra aut nodos seu
geniculos multum utiles sunt
et bone quando ex eis provenit
debilitas universalis aut parti-
cularis aut lassacio in membris
et nodis statim constringi et

consolidari

consolidari debet pposse a
medico et pcessu temporis ali-
quando ex illis apiri ita quod san-
guis secundum aquam quantitatem
nec debilitent infirmi nec
ledent et hec est via recta
in isto casu et causa Post pur-
gationem et mundificationem et mi-
norationem ligetur unaqueque
singulariter cum filo vel incidatur
cum ferro ignito quod melius et
nobilius reputatur post cauterium
et incisionem impleatur locus
cum pulvere mumie vel galle
seu mirtorum mixto cum albu-
mine ovi aut cum unguento
de cerusa aut cum pulvere litar-
giri et albumine ovi aut em-
plastretur locus vel ponatur sup-
per hoc quod sic fit Rx balausti-
e allumnis achacie pulveris
molendini ana ʒ i tantum et
debet iste pulvis esse vel mix-
tus cum albumine ovi loco sup-
ponatur Abstineat ab omnibus
generantibus melancoliam et humores
grossos videlicet a caseo car-
nibus silvestribus et leguminibus et
bovinis et hircinis carnibus
et vinis grossis et turbidis Co-
medat vitella ovorum et ova
sorbilia carnes edi castrati
arietis annalis pullos gal-
linarum et caponum perdicum fasi-
anorum et omnium avium degentium
in arboribus et in pratis et non in
aquis Bibat vinum clarum
odoriferum et album subtile
Comedat risum farrum et
succum ordei tria fracta codi-
ta omnia ista cum lacte capri-
no vel ovino et pulvere carda-
momi cinamomi zeduarii et ci-

Si autem post ligationem vel inci-
sionem veniret dolor fortis
malus vel apostema aut an-
tea et parum aut quasi nichil ema-
nasset de sanguine a loco per
incisionem vel ligationem seu cus-
tionem fiat flobotomia de salva-
tella in pede vel basilica in
manu si sit possibile et est persona
ad hoc conveniens Si autem
flobotomia non fiet ponantur
ventose in pulpis crurium vel
sub cavicullis pedum in concavi-
tate interiori vel exteriori Si
autem sanguis ante incisionem
vel post multum fluxit non
fiat flobotomia neque ventosatio
cum scarificatione sed hora vehe-
mentis doloris aut hora apos-
tematis apparentis in loco fiat
sessio in aqua calida decoctionis
florum camomille seminis fe-
nugreci et melliloti altee et
malvas Et cum remotus fuerit
paciens a sessione huius aque
ungatur locus cum ungento quod sic
fit Rx infusionem unguenti auri ʒ ii
unguentum albi auri ʒ ii allumi-
nis sicci infoli de quo fit
incaustum ana auri i tapsie ce-
ruse ana auri i cere ʒ i oli
rosacei ʒ iii dissolvatur cera
cum oleo et cum tepidum fuerit ad-
datur pulvis supradictis terantur
et misceantur simul hoc enim un-
gentum dolores sedat et apostema
mitigat et emorroydas de-
struit et desiccat Sunt autem
quidam qui tales infirmos
absque incisione et ferro vel
ligatione exsiccant et delent
cum medicinis acutis corroden-
tibus et mortificantibus ipsas e-
morroydas ficos et condilo-
mata contra apparentia sed h

via non est sic recta neque
passibilis et infert dolores
maiores et ~~tenta~~ circa quod ducit
apostema in loco Aliud miti
gans dolores emorroydas
ficus condilomata et apostea
ta et ani incisionem vel ustionem
et post sic fit Rx mirsam al
bi et nigri ana ℥ i opii ℥ s pa
paveris albi et nigri ana ℥ ii
ceruse litargiri ana ℥ iii cere
℥ i olei rosacei ℥ iii dissol
vatur cera et oleum ad ignem
in cazola et post dissolucionem
deponantur ab igne et cum tota
fuerit tepidum addatur pulvis
aliarum rerum dictarum miscendo
semper et agitando cum spatula
ut incorporatio recte fiat ad
datur in fine aliquid aceti
Trociscus stelle si recipiantur
vel trocisci de carabe dissol
vantur cum succo plantaginis
et detur unus illorum ieiuno sto
macho omni die cum vino rubeo stip
tico stringet emorroydas et
vetrum et specialiter mundificat
intestinum cum decoc mirabo
lanorum emblicorum et similium
Pulvis consolidans emorroy
das et ulcera ani mundifica
ta sic fit Rx mastic draga
ti gummi arabici boli armeni
opii ana ℥ ii mumie ℥ iii tam
et tribentur et incorporentur hic
pulvis cum albumine ovi et
ponatur super locum aut per se abs
que albumine ovi confirmando lo
cum et consolidando dolorem quoque
mitigat contingentem in loco
Confecto medicamine quod po
nitur super anum post incisionem
aut castum vel corrosionem et per
casum eschere ignis combu
rentis locum et quod locum firmat
et consolidat et dolorem miti
gat sic fit Rx achacie rubee
pure storie plumbi vel litar
giri ana aur. i. corriandri sic
ti aur dragaganti aur. i. tera
et misceantur cum albumine ovi et
liniatur hoc super pannum et po
natur super locum Dicit quod si
fiat suffumigatio cum folio mir
ti coti et sepe ad emorroy
das ficus ani et condilomata
quod denigrantur cadunt et remo
ventur post longum tempus
Aliud idem operatur suffumigatio
facta cum corticibus capparis et
eius radicibus et pulpa collo
quintide et mirra et muccis cy
pressi et ablutio cum aqua ca
lida decoc in parum terium
unde operantur idem et sessio in ipsa
et ista secundum modum istum va
lent ad tales infirmitates
et istas que sunt parve et parvi temporis
Ad antiquas vero et magnas
non sic valent Remotio talium
infirmitatum cum ferro ignito in
dente est ultima theorice
ad quam non sequitur dolor
neque apostema neque aliquod
impedimentum vel malicia et
per hoc magis elligenda est hec
operatio a sapientibus doctis
et consuetis benefacere et operari
quam aliqua aliarum ex dictis
supra ad quam operationem notabile
debet sequi alteratio loci cum
infrigidatione usque ad tempus
consolidationis et conglutinationis
Cura aut emorroyde id
fici seu condilomate aut mo
rbo videntur non apparencia
sed intrinsece vel profunde dent

curari cum eisdem medicinis et
rebus et dieta et potibus et eo-
dem modo ut superius dictum est. Preter-
quam in curacione talium infirmi-
tatum cum sint intrinsece non
apparentes requiritur in usacio
longaonis vel intestini cum cura
magna absque incisione ita
quod oculis videri et manibus tan-
gi et euelli radicitus possint
cum propriis instrumentis vel medicinis.
Si autem ipse emorroyde san-
guinolente constringentur et propter
talem constrictionem fiat infir-
mitas aqua vel lesio in cor-
pore toto vel membro proprio aperian-
tur unctione facta cum felle tau-
rino mixto cum medulla gua-
tardi vel pulvere angardi
vel costi et castorei vel eufor-
bii seu synapis vel piperis super
quam unctionem aut absque tali
unctione ponatur emplastrum factum
ex cepis crudis pistatis et
contusis et humefactis vel infusis
cum aliquantulo aceti squilli-
tici aut eius oximelle super
locum emorroydarum quos in-
tendis aperire aut ponatur
sanguissuga super unamquamque
emorroydam apparentem
vel non apparentem et erit hoc
valde utile et bonum. Cap. C
lxxxxm de fistula in ano

De fistulis autem quedam
sunt penetrantes et quedam
non penetrantes sive
penetrantes sive non semper
fiunt ex materia venenosa ad
ista melius decurrente ad
intestinum longaonis que
ipsum corrodit et ulcerat et pa-
rit per tempus fistulam in loco.
Signa fistule penetrantis sunt
quod egreditur stercus et ventositas
hora egestionis per foramen fistu-
le manifeste et sic vtificabitur
cyrurgicus cum imposuerit idem fistu-
le tentam subtilem plumbi
et cum ea fistulam temptaverit
cum discrecione tunc inveniet
tentam profundari usque ad longa-
onem. Signa fistule non pe-
netrantis sunt quia neque stercus
neque ventositas per os fistule
apparentis egreditur occulte
neque manifeste et cum expertus
cyrurgicus de ea cum tenta plum-
bi non inveniet tamen tentam
profundari usque ad longaonem.
Cura fistule penetrantis est
ut mundificetur totum corpus cum
pillulis fetidis aut cum decoc-
cione mirabolanorum indorum et kebu-
lorum sene epithimi et fumiterre
dulcorato cum zuccaro rosato et
quod utatur temperata dieta et
vino albo lymphato et abstine-
at ab omnibus generantibus me-
lancoliam et malam adustam. Mun-
dificetur tota fistula usque ad lo-
gaonem cum unguento viridi
facto ex melle rosaceo alumine
zuccarino flore eris tritis
mixtis equaliter vel cum pulvere
affodillorum que fecimus in
cyrurgia nostra et dilatetur os
fistule usque ad longaonem
cum tenta de spongia aut cum
tenta de medulla canne
melice aut cum tenuitate aris-
tologie rotunde. Cum hec vero
totum factum fuerit cauterizetur
locus ad fundum et removeatur
escara ignis cum butyro. Et
incarnetur post illud cum pulvere
thuris ratundi minuti et in fine
consolidetur cum pulvere mumie

compressi. Vel fiat aliud quod est
nobilius et magis certum post dila
tacionem oris fistule ligetur ipsa
fistula hoc modo accipiatur
filum lane vel lini duplicatum
et fiat ingeniose quod transeat
per os fistule et foramen intesti
ni longaonis et descendat
per foramen ani et liget sic et
moneat filum omni die tandiu
quod totum est in medio sit secca
tum vel seccatum cum filo et cum sec
tatum fuerit incarnet locus et
consolidetur quamvis ipse incar
nare et consolidare. Cura quando
fistula ani non fuerit penetrans
est ut mundificet locum fistule
cum unguento viridi dicto vel
pulvere affodillorum et dilate
tur os eius ut dictum est supra. Et
posset hec fistula non pene
trans cauterisari et esset utile
et conveniens quia cauterium ut
dictum est medicamen valde
utile est et nobile in magis ad
alterandum disposicionem membri
cum complexionem volumus rec
tificare et ad resolvendum
materias corruptas in membro
contentas et ad constringendum flu
xum sanguinis. Medicamen val
de nobile ad fistulas ani
et lacrimalium sic fit. Recipe aceti
vini fortissimi et clari olei
vetustum eris viridis ana
lb. ii et semis litargiri pulverisati
et cerusse lb. i. coquantur
ista simul die integro do
nec nigrum et relucens fiat
deinde ex eo fiant tente et
immittantur. Hoc enim emplastrum
valde desiccat absque mor
dicacione et conglutinat plagas

recentes. Deinde sit sanguino
lente et vulnera et ulcera e
quat mundificata. Aliud me
dicamen valde nobile in
hoc sic fit. Recipe glocos thuris
sarcocolle sanguinis draconis ba
laustie antimonii aluminis
zuccarini ana ʒ i. floris eris
ʒ i. fiant ex eis sief cum
succo fumiterre et reponantur in
tandiu quod durescunt et cum
necesse fuerit ponatur unus in fis
tula et continue omni die
usque ad dies vii mundificant
desiccant fistulam et finaliter
consolidant et lacrimalem
et eam que est in ano de mundi
ficacione totius corporis cum
pillulis et decoctionibus et de die
ta et potu fiat ut dictum est supra

Capitulum Clxxxviii de inflacione et erupcione venarum in ano

Quando currit sanguis
ex ano cum distillacione
aut impulsione continua
appellatur disrupcio venarum
in ano et est conveniens ut ab
scindatur talis sanguis dummodo
non debilitat et dum permanet
nigri coloris. Si autem egre
ditur cum impulsu et exitu continuo
rubicunda et aqua dispone
et facit incurrere tremorem cor
dis et debilitatem nodorum genu
culorum et non ipse constringitur
stringatur beneficio medicinali.
Si non currit periodice et non
debilitat infirmum per tale flu
xum non oportet ut stringa
tur. Cum sanguinis talis e
vacuatio est cura multarum in
firmitatum que eveniunt possunt
Signa istius infirmitatis ex

re ipa & p narracionem ifm
sunt manifesta Cura inflam
tionis & erupcionis vermium
i ano que solat evenire de
debilitem i toto corpore & mem
bris nodosis est ut recipiat
omni die sto ieiunio vinum
de trociscis stelle cum suco plan
taginis & aqua decoc sumach
vel mirtillorum Nam negli
gencia huius cure & eius tar
ditas inducat debilitem e
patis & finaliter ydropisim
i infirmo & si posset sustinere
flomia vel potionem vento
sarum i pulpis crurium vel
verentibus eorum cum scarificatione
fiat cum proxima p dies
multos quia alleviabit
talem fluxionem hora sua Et
aut esset nimis debilis
vel timoris sup hoc dimittatur
& curetur cum alijs rebus Co
medat res assatas & elixa
tas conditas cum agresta vel
vino de agnatis sumach &
berberis & sorbas & nespulas
& piros non maturos & si
milia Sup anum autem ponat
frangam rubeam vel boli ar
menici inpositum cum albumine
ovi & aliquantulo aceti Et
abstineat a coytu & ab omnibus
rebus acutis & generantibus humo
res acutos & calidos quia
aperiunt venas & faciunt cur
rere sanguinem Vita vitella
ovorum sine ova coquuntur
cum suo cortice i aceto & con
diantur cum agresta & sumach
& similibus Vitat rebus supra
scriptis apposse Sepe sup anum

ponat pulverem mumie mas
ticis gummi arabici & boli arme
ni incorporatum cum albumine o
vi & erit utile Capitulum Clx
xxvi de vermibus in ano

Vermes qui nascuntur
i ano quidam sunt pur
& quidam sunt similes v
mibus capiti & quidam sunt lati
& quidam cucurbitini vel aliis
figure omnes semper fiunt ex
materia grossa viscosa fleg
matica generata a rebus viscio
sis p viam indigestionis Sig
na vermium i ano sunt pruri
tus ani & quod motus in ipso & ap
parent circa foramen aut
in foramine cum assiduat i loco
apparent vermes aliquando sim
aqua figura Cura vermium
i ano est ut ungat cum oleo
de amygdalis amaris & de
medullis persicorum aut cum oleo
de absinthio aut cum oleo ro
sacio in quo aloes sit dissol
lutum vel pulvis agarici &
colloquintide Sedeat sepe i
aqua calida decoccionis foliorum
persica & absinthium vel polium aut
sticados vel consimilibus Et ab
luat anum cum decocto calido de
corticis amygdalas amaras
& post ablucionem fiet unctio
cum oleo rosaceo mixto cum
aloes destruit vermes ani
& mortificat Si vero deficet
si est possibile cum medicamine
de centimorbia & aqua decoctionis
medullas persicorum vel amyg
dalas amaras Abstineat
a pasta azima & piscibus et
fructibus recentibus & rebus

uiscosis et fastidio et sompno su-
per replecionem vitatis rebus insalsatis
conditis cum speciebus Et bibat vi-
num acutum non limphatum al-
bum et non rubeum Capitulum C
xxxvij de ragadijs uel fissuris ani

Ragadie ani sunt
fissure que fiunt in ano
ex materia salsa uel
adusta currente ad locum et
ulcerante et apostemate ipsum
manifeste Signa ragadiarum
ani sunt dolor et ardor et in-
flammacio loci cum fissuris ap-
parentibus manifeste et quod ex
eis emanat venenum nigrum
uel rubeum aut viride fetens
et loci tumor aliquando cum febre
et aliquando absque febre Cura raga-
diarum ani est quando est cum febre
et acute ut fiat flobotomia de
de basilica manus Et mundi-
ficetur corpus cum pillulis fetidis
uel cum decoccione que fit ex mi-
rabolanis indis et kebulis sene
epithimi fumiterre decoctis
et mollificatis in aqua primo
dulcorata cum zucaro rosaceo
et sit eius dosis ad plus ʒ vj
uel v Facta mundificacione
vngatur continue locus uel emplastretur
cum vnguento decerusa in quo
sit camphora Aliud vnguentum
Rx arsenici litargiri sul-
phuris ana ʒ j olei rosacei ʒ
ij aceti ʒ ij misceantur simul et
addatur in fine aliquid camphore
Hoc vnguentum ardorem remo-
uet et ipsas ani ragadias con-
solidat et specialiter si locus bene
mundificatus fuerit Si febris ibi
fuerit bibat vinum debile val-
de limphatum Et continue
sedeat in aqua decoccionis
rosarum et malue et violarum mal-
uauisci Et comedat carnes
et [illegible] elixatas cum cucurbitis
lactucis portulacis et similibus
Condiantur [illegible] cum agresta et
rob de pomis uel prunis
Comedat suam ordei factum
ex farina ordei uel farina de
auene et aqua ciceris Si autem
ragadie ani fuerint absque fe-
bre occulta uel manifesta
mundificetur corpus totum cum me-
dicinis dictis pillulis et decocci-
onibus et mundificetur locus et fricetur
cum vnguento apostolorum aut cum vn-
guento viridi Sedeat et fricetur
locus ragadiarum cum aqua de-
coccionis aneti florum camomille
et melliloti maluauisci et
fenugreci Post talem sessionem
in aqua tali exsiccetur locus
et confortetur cum emplastro facto
ex vitellis ouorum farina
ordei de medulla ossium psi-
corum in quo dissolutum sit
bdellium Suffumiget locum cum
bdellio et post suffumigacionem
vngatur locus et vngatur cum vn-
guento facto ex adipe gallie
anatis et anseris et puluere dra-
ganti gummi arabici Fiat etiam
suffumigacio cum serapino bdel-
lio et radicibus capparis Post
suffumigacionem sedeat in
aqua calida decoccionis her-
be iusquiami uel seminis florum
camomille aneti et seminis
fenugreci Si dolor fuerit fortis
ex siccitate propter hoc locus et
inungatur cum vnguento quod sit
sit Rx terbentine litargiri
arsenici gummi arabici ana
ʒ j tantum et misceantur

et addatur in fine i unguento
℥ s ceruse mixte cum pingue
dine anatis hyrci ablute Si
aut ex ragadiis i currat
aliquid quod infirmum ledat ab
luatur locus sepe cum aqua de
coc mirtorum vel sumach
vel foliorum mespulorum et sorba
rum et similium et sedeat infirmus
in ea Et ponatur post exic
cationem loci cum panno lineo
super ragadias pulvis ydeo
los i granorum existencium
in uua et pulvis volatilis
molendini cum mistice agnu
cem cum albumine oui vel ipse
In fine regat cum ungento de
ceruse quod sic fit Rx olei ro
sacei ℥ iiij cere ℥ s dissolvantur
ad invicem et deponatur ab
igne et post dissolucionem et cum
tepescunt inspissent cum ce
rusa cadendo paruum super
ceram et oleum mixta et te
pida miscendo semper cum spa
tula et post perfectam incor
poracionem addantur duo albu
mina oui et de aqua rosacea
℥ ij camphore pulverisate
et cribate secundum possibilitatem

Capitulum Clxxxvij de aposte
matibus ani et fistul

Apostemata vero ani que
dam sunt frigida et quedam
sunt calida. Calida sunt
ex materia calida sanguinea
vel colerica Frigida ex materia
melancolica vel flaumatica ventosa du
ra vel gipsea Signa aposte
matis calidi in ano vel circa
sunt dolor acutus et rubedo et
inflacio manifesta et febris
vel plus acuta vel fortior

et vrina incensa acuta et fre
quens pulsus cum malo hane
litu et dolor renum et partis posterioris
et anchas et yliorum Et dif
ficultas egestionis et urine Sig
na apostematis frigidi sunt
quies caloris et febris et acu
tatis cum manifesta gravitate et
difficultate egestionis et urine et
vrina erit remissa et turbida
et pulsus parvus et debilis et aliquantum
rarus et res tunc est primum sig
num et magnitudo inflacionis
in loco absque punctura et fer
vore et yliorum gravitas Cura
apostematis calidi est ut fiat
flobotomia de basilica in cubito
vel in manu et alteretur locus
cum oleo rosaceo et empletur
locus cum plantagine et mus
cillagine psillij et farina or
dei simul mixtis et decoctis
et continue quasi sedeat in
aqua calida decoc arnoglos
se mediomalis seminis anci
seminis lini feni greci Et un
gatur cum populeon et dis
soluetur cum aqua decoctionis
maluarum prunorum et cassiefis
tule et oleo rosaceo vel oleo
de nenufare aut oleo viola
to et aliquantulo melle rosaceo
Mundificetur corpus totum cum
decoctione que sic fit Rx ta
marindorum manne ana ℥ ij et s
dissoluantur ista duo in lb j
aque decoctionis prunorum
et coletur et detur ante ortum
solis infirmo per duas horas
Aliud ad idem Rx medulle
cassiefistule ℥ vj vel iiij secundum
vtilitatem dissoluantur cum lb j
iij vel x aque calide decoc

primo et coletur et detur ante
diem et fiat hoc ~~omni~~ usque ad di
es v vel vij Et vitat omnia
usque ad illud tempus cum suco
ordei vel suco farri vel avene
condito cum lacte amigdalarum
Summat sepe sirupum de ne
nuffare vel rosatum vel viola
tum cum aqua decoctionis pru
norum et ordei aut ista deco
ctio post quintam diem vel sep
timam Comedat pullos et car
nes edinas et similia condita
cum cucurbitis portulacis lactu
cis et similibus Et bibat vinum
debile limphatum usque ad me
dietatem et plus Maturet apo
stema cum malvavisco mix
to cum butyro et vitellis ovorum
et tepidis coctis Post matura
tionem apiatur et mundificetur
cum unguento Apostolorum vel
cum farina ordei mixta cum
melle et vitellis ovorum Ablu
atur locus cum ~~farina ordei~~
~~mixta cum melle et vitellis~~
~~ovorum~~ vino et super ipsum pulve
risetur thus minutum contritum
et cribellatum et consolidetur Cum
apiatur sine absque febre Mundi
ficet corpus cum pillulis fetidis
aut cum medicamine de turbit
aut cum decoctione mirabola
norum indorum et kebulorum dulco
rata cum zucco rosaceo Et
fiat flebotomia de saphena que
est vena in talo si possibile fue
rit Maturet locum cum oleo
de spica vel de lilio Aut cum
emplastro facto ex malvavisco
terebentina tepefacta et allio cocto
et vitellis ovorum farina fenum
greci et seminis lini mixtis
cum butyro vel axungia liquefacta
et colata Comedat brodium ci
cerum et brodium caulium et herba
rum spinaciorum petroselini et
borraginis et carnes edi cas
trati arietis animalis caponum
gallinarum pullorum et ova sor
bilia Condiantur ista cum speciebus
et rob vel agresta et salsamento
quod fit ex speciebus leviusticis sal
via petrosellino et aceto vel
agresta Post maturationem
si non resolvetur per viam istam
capiatur aut cum ferro aut
cum alia via cum medicinis
cauterisantibus et ulcerantibus et
mundificetur Et in fine con
solidetur cum pulvere mumie
et mirre compositis sepe aprostro
sedeat in aqua calida de
coctionis absinthii seminis li
ni aneti fenugreci florum ca
momille et mellilotorum et est
valde utile et bonum Capitulum C

xxxviij de pruritu in ano

Pruritus autem semper fit
vel ex humoribus vel ex
flate salso currente
ad locum aut ex materia adusta
que salsedinem in adustione
sua acquisivit Signa cuius
per narrationem infirmi satis ma
nifesta sunt et accidunt patientibus
habentes infirmitatem ardor in
loco et fervor et punctura
et combustio cum pruritu mani
festa Cura pruritus per
humores iam dicta est superius
capitulo de humoribus in ano Si
vero pruritus contigerit in ano
ex materia salsa vel adusta
sedeat omni die in aqua ca
lida decoctionis furfure et sul
phuris in qua semper ponatur

aliquid olei coxis cum dissice-
corpus cum pelliis fetidis vel cum
decoctione que sic fit. Rx sene
epithimi fumiterre ana ʒ i mira-
bolanos indos ʒ s citrinos
kebulorum ana ʒ s primos
uno x pistent unumbolam
grosso modo et bulliant cum po-
mis i ʒ viii aque donec me-
dietas sit consumpta et tunc ipse
addantur sene epithimi fumus
terre et bulliat aliquantulum
et colent bene et illa colatura
addantur ʒ iii et ʒ s zuccari et ibi
dissolvantur ad ignem et coletur
recipiantur in matutinis ante die
per duas horas. Posset sumere
per tempora succi fumiterre et syru-
pum factum ex eo cum aqua
decoctionis sene aut primos
et esset valde utile et conveni-
Ungatur locus in quo prurit-
tus magis existit cum oleo de
mastice in quo sit aliquid
sulphuris. Et semper abluatur
ante istam unctionem cum aqua dicta
decoctionis sulphuris et fumiterre
et erit utile et bonum. Abstineat
ab omnibus acutis salsis et agri-
minis. Et bibat vinum album
diureticum bene limphatum.
Nutriatur hic paruis ex rebus
humidis habentibus humiditatem non
intensam ut sunt carnes edi
et pullorum condite cum cucur-
bitis lactucis et portulacis et similibus

Capitulum clxxxix de ruptura

Hec egritudo que siphach
fit ex ruptura siphac
seu mirach quod est me-
brum panniculosum nervosum ex
textum subtile album infra
quod et super quod intestina loca-
ta sunt naturaliter aut fit ex
dilatatione meatus qui appel-
latur auerbicu et est ille meatus
per quem testiculus ascendit super-
ius ad femur et est suspen-
dium testiculi dextri vel sinistri
et descendit post rupturam
mirach in ista specie rupture
aut intestinum aut zirbum id est
reticulum usque ad bursam testi-
culorum vel kistim eorum. Sed
post dilatationem meatus predicti
et alius contingit quod ruptura
mirach est parva ita quod intesti-
na non descendunt inferius. In
dilatatione vero meatus parva
vel magna semper aliquid ad kis-
tim testiculorum descendit
de zirbo vel testiculo et aliquid
de intestino et quod inflatur
manifeste bursa testiculorum
aut sunt alique cause aut que
inducunt hanc egritudinem
sicut res humide mollificantes
intestina et loca inguinum ut
balneum et res humide quas come-
dunt ut fructus humidi et ole-
ra humida ut olera maluarum
mercurialle violarum et similia.
Et sicut res que sunt ventose
generantes ventositatem que fiunt
de cimino et leguminibus et ut
est multa comestio et ingres-
tio diversarum rerum in uno
prandio vel cena que ventosi-
tates dilatando loca intesti-
norum et inguinum aggravant
mirach et ipsum per tempus rum-
punt aut dilatant meatum
dictum dilatando loca illa
et etiam saltus facit ad hoc et cla-
mor et vociferatio et motus su-
perfluus et equitatio mala et

malo uo sit & ascensio & de
scensio gradium Signa rupture
cum descensu intestinorum & zirbi
sunt quod resupinatur eger super
dorsum & elevatis pedibus eius
& crura & posita manu tua
super locum rupture & pressa
ipsum redibit aut totum aut
pars eius aut cum rugitu et absque
rugitu vel cum facilitate aut cum
difficultate Illud uero quod redit
cum facilitate & cum forti rugitu est
ventositas de qua inferius ca-
pitulo de hernia dicemus Si
uero rediret cum difficultate et
qua & paruo rugitu tunc coestiman-
dum est quod est intestinum cum
aut redibit cum difficultate ma-
xima & absque quod rugitu erit
zirbum Et signa quod zirbum
faciat figuram in bursa testicu
lorum vel kisti testiculorum
sicut est figura retis involuti
cum panno lineo Intestina
uero in kisti faciunt eminenciam
grossiorem & magis tangibilem
& distinctam & dolorem maiorem
quam rete Item cum apparet emi-
nencia manifesta in inguine que
per pressionem removetur & redit
cum homo stet vel sedet super
rupturam syphac Cura rup
ture intestinalis vel reticularis
est ne post comestionem am
bulet neque montana posse
nisi debiliter neque comedat
fabas neque faseolos neque
lentes neque olera neque alique
cibum inflativum vel male digesti-
vus & dure ut sint sicut nuces
& in hora amidalium studeat
mingere omni die ut sit mollis
venter quia valde utile

est in hoc casu, loco pressa
supponendum est obstaculum
vel ligamentum seu lumbare factum
de panno lineo & toto quod habeat
plumaceolum quadratum quod su-
mitur super rupturam ut non
exeat extra Et sub illo
plumaceolo ponatur aliquod
emplastrum constrictivum de illis
que fecimus in cyrurgia nostra capitulo
de ruptura in libro secundo Ci-
rurgici conveniunt quod quies conti-
nua et quies & iacere corpore supino
quasi continue & constrictio
loci cum emplastro & ligamento
vel ligatura & abstinencia a rebus
ventosis & forti agitacione
& motu sunt de rebus necessariis
& convenientibus ad totam operacionem
huius capituli ita quod absque illis
operacio non erit utilis aut perfecta
Emplastrum satis bonum sic fit Recipe
gallarum cipressi ℥ ij mirre cipi
tansici gallarum acacie oli
banum gummi arabici ana ℥ j
dissolvatur gummi arabicum
in vino & cum dissoluto fiunt
cum eo pulveres aliarum rerum
aggregatarum & fiat emplastrum quod ponatur
super rupturam egro supino
iacente & super emplastrum fiat
sustentacio vel ligacio cum li-
gamento alio & sic stet usque
ad dies viij vel x deinde
tunc iterum solvatur & ordinentur
omnia super locum ut diximus
hoc cum regimine cum ligatura
& emplastro dolor removetur et
sedatur & prohibetur foramen
rupture ampliari immo for-
san cum bona dieta & quiete
longa consolidabitur Aliud
emplastrum quod est forcius isto cum
quo multos pueros & magnos

cu no desce redeat ad kisti
testiculoru aliquid recipiat
uimus sic fit ℞ mumie colle
carte an ʒ i boli armeni
aloes an ʒ ii mastic thiris
draganti gummi arabici an
ʒ iii picis naual dure et idu
rate ʒ vi colofonie ʒ i di
mittat colla i aceto p ho
ra et plus et postea liquefi
at ad ignem et cazola cum
pice navali quibus liquefact
deponantur ab igne et
incorporent cu pulue om
aliarum reb et fiant magda
leones i aqua frida Co
dat carnes castrati et edi
et pullorum et gallinarum
pdicu fasiandrum et ariet
animalis caproli et leporis
et carnes macras porci sil
vestri et aliqn interiora aiali
um et pedes et ligamentu ut
ligamenti intestinu gru et
om auiu degenciu i arbori
bus et i plis et no i aquis Co
medat oua sorbilia et vitel
la et spalit de piscibus assa
tis raro bis bonos electos
tasenum recentem et fructus stip
ticos coctos in igne et non
i aqua farru et risum Come
dat et cica fracta condita cu
lacte caprarum ul ouium aut
lacte amigdalarum et sicut or
dei conditum eodem mo de
herbis feniculum et petroseli
ni borraginem et portula
cas Bibat vinum rubeu stip
ticu condiant sua cibaria cu
pulue qui sic fit ℞ piperis
ʒ iii cardamomi galange
lincis mastice folios gario
filos croci longi piperis an

ʒ i fiat puluis cibatus Si uo
intestina ul rete descenderit
ad kistim testiculos ul corum
bursam cosmat bursa testi
culorum loco eminens tam
diu qd redeant si aut rediie
no possint ppt magnitudinem
descensus rete ul intestinos
et ppt eorum duriciem ipsa
ssa uel ppt opilacom fac
tam i meatu tuc oportet
ut infirmus clistiretur semel
ul bis in die ita qd oia intes
tina et vent totus evacuetur
et locus mollificet et grossities
et opilaco remoueantur q
reditu impediebant Et pt
cliste sedeat infirmus p tempus
longu in aqua cala decoc
floris camomille aneti radi
cu maluauisci semis lini fo
liorum malue et similiu Et
cu exiverit ab aqua ponat
sup testiculos inflatos et
rupturam spongia infusam
i aqua eadem bene calida
ita qd locus totus bn calefiat
et mollificetur et tuc resuppi
netur paciens et eleuentur
crura et caput deprimatur
infirmus multu et compma locus
eminens et bursa testiculorum
cu manibus a medico tadiu
leniter absqz dolore posse
aut cum paruo dolore ut in
testina uel rethe aut aliud
ad locu suu redeat illa ho
ra reditus intestinos ul rethis
corpe infirmi iacente supi
no statim sup ruptura pon
aliquod ex emplis dictis et
ligetur cu lumbare aut fas
cia sic fimit qd amplius no
descendat si possibile fuit

Si vero post istum modum prima die vel secunda zirbum vel intestina non redireunt ad interiora continue omni die operatio clisteris et sessionis in aqua calida dicta et operatio prolongetur ut redeant quia necessario per talem et tales operationes cum continuatione ad interiora redibunt. Et post reditum cum emplastro et ligacione procedatur ut dictum est et dieta et potu et regimine dicto superius. Hac enim via locus firmabitur et non dilatabitur nullo modo sed forsan per longum tempus consolidabitur. Sciendum quod corpora humida ut pueri et mulieres sanguinee et iuvenes humiditudine grossam et humida melius has tales recipiunt operationes et melius firmantur et consolidantur quam sicca et melancolica corpora. Operatio vero que fit cum ferro calido vel sicco non hic spectat ex toto ad istum tractatum sed ad librum nostrum quem fecimus de cirurgia quem ante istum complevimus ex speciali amore in quo de incisione et hustione cum ferro convenienter ad hanc operationem secundum nostrum posse et secundum nostram electionem complete declaravimus. Verum est quod quidam antiquiores [illegible] (operatores) fuerunt quod hustio facta cum ferro et instrumento habente figuram semicircularem cum hasta elevata superius ita quod hec hustio cum tali instrumento consequitur os pectinis hora qua fit curat rupturam profundam sive magnam et parvam et hoc est possibile sed nostro tempore non verificatum fuit illud apud nos et volunt tales physici quod magnitudo et grossitudo istius instrumenti fit secundum figuram et magnitudinem

rupture siphac et dilatationem meatus per quam zirbus et intestina descendunt in fundo et deus melius novit.

Cap. CLxxxx de apostematibus testiculorum

Apostemata aliquando testiculos et inflant et contingunt hec in testiculis aut ex materia calida colerica vel sanguinea aut ex frigida flatica vel melancolica. In virga fit istud aut ex fumo vel vapore calido vel frigido inflante et tendente ipsam virgam ut corda et ad tente in longitudinem et latitudinem ipsius. Fit etiam ex materia molli frigida flatica aquosa collecta in modum apostematis frigidi. Signa apostematis calidi testiculorum sunt rubedo et dolor cum pulsatione et gravedine et aliquando cum punctura et ipsa rubedo quandoque declinat ad citrinitatem quandoque ad fuscedinem vel inter fuscam rubedinem et tactus loci calidus et urina cum hoc apparet rubea aliquando spissa et livida et pulsus velox et spissus et est cum febre secundum plurimum. Signa frigidi apostematis testiculorum sunt tactus loci non multum calidus et duricies et gravitas et albedo et urina alba vel pallida et discolorata et spissa vel tenuis et pulsus debilior et parvus. Signa inflationis virge ex vapore calido sunt inflatio cum calore parva que tendit ipsam et replet velud corda et dilatatio eius secundum longitudinem et latitudinem manifesta et febris et urina subtil

i pelosa russa et pulsus velox
cum quadam tensione velud cor
da cum vero locus infirmus vel liga
tendit ad rubedinem vel lucci
ditatem manifestam fit ex
vapore calido si autem tendit
ad albedinem vel lucciditatem
fit ex ventositate grossa infla
te locum Signa apostematis
frigidi in virga sunt mollici
es loci et albedo et pondus do
loris et urina alba et spissa et
velud urina pregnantis et molli
cies pulsus et dura inter alia
molle in virga et inflacionem
ex ventositate vaporosa est
quod cum tangit locus infirmus a
postemosus et invenit mollis
cedens tactui tunc est ex humo
re flatico aquoso cum vero non
cedit tactui et tendit ut cor
da est in unitate ex vapore
ventoso calido et frigido Cu
ra apostematis calidi in testi
culo dextro vel sinistro aut
ambobus est ut fiat flobotomia
manus vel brachii dextri vel flo-
metur de saphena que est inter
in talo in pede dextro vel si
nistro aut ponantur cuppe cum
scarificacione in pulpis cru
rium vel inter canculas pedum
Signa autem testiculi eius
apostemant apostemate ca
lido fiat flobotomia de manu
vel brachio dextro eo quod il
la pars forcior et melius labo
res sustinet Mundificentur
ees cum decoctione facta ex
aqua decoctionis prunorum et ta
marindorum in qua duo ʒ
pulveris reubarbari dissol
vatur et dimittatur per horas

vi et sit aqua predicta ℥ iiii ad
plus et post horas vi coletur
et detur infirmo Aliud addendum
℞ dyagridii grana iiii turbit
ʒ i et s dyazinziberos ʒ i syr
rupi violati ℥ i misceantur
cum aqua calida decoct prunorum
et detur ante diem per horas ii
vel iii Ungatur locus in prin
cipio ad augmentum cum oleo
rosaceo calido et sepe sedeat
in aqua veri frigoris et epithi-
metur locus cum aceto et aq
rosea vel oleo rosaceo Et em-
plastretur locus cum emplastro facto
ex malua semperviva et sola
tro decoctis pistatis mixtis
et spissatis cum oleo rosaceo vel
oleo violato seu de nenufa
re et farina ordei In augmen
to ungatur cum oleo de camomilla
vel oleo de lilio aut de aneto
vel de semine lini Et locus em-
plastretur cum emplastro facto ex
flore camomille semine li
ni melliloto farina fenugreci
et succo absinthii decoctis pis
tatis et mixtis cum farina fru
menti vel siliginis et butyro
vel axungia porci liquefacta
et pinguedine avium anserum
et similium Bibat usque ad ces
sacionem caloris et febris aquam
decoctionis prunorum et zuccari
rosacei vel zuccarum purum come
dat succum ordei farri vel aue
ne cucurbitas lactucas por
tulacas et similia condita cum
lacte amygdalarum vel agresta
vel vino de granatis et similibus
Post fervoris cessacionem et dolo
ris comedat carnes edi et
pullos et castrati et coctas
cum herbis dictis et conditas cum
agresta vel vino de granatis

aut aceto Comedat ibi agr
icos & herbarum spinarum borra
ginis atriplicis & lactucas et
feni Bibat vinum debile lympha
tum cum aqua dicta aut cum
aqua frigida pura Cura a-
postematis frigidi testiculorum
est ut mundificetur corpus cum
pillulis fetidis vel stomaticis al-
kindi aut de hermodactil
maioribus aut cum medicamine
de turbith aut cum decoc seu
eo primo seu epithimo et
fumoterre in qua coquatur ℥ ij
ellebori nigri & dulcoretur
cum zuccaro aut cum melle rosa
ceo quod melius erit & sit quan
titas istius decoctionis cum dat
℥ iij vel iiij plus & minus secundum
virtutem infirmi Ungatur locus
sepius cum oleo de spica vel
de lilio aut de costo sedeat
sepe in aqua calida decoctionis
melliloti absinthii fenugreci flo-
rum camomille seminis lini ra-
dicum maluavisci & fenugreci se
minis Super locum ponatur em-
plastrum quod sic fit Recipe bdellii
sapini armoniaci oppoponacis
ana ℥ j ʒ s olei de spica lib. j ʒ s cere
℥ j rasine ℥ j farina fenu-
greci ℥ j litargiri ℥ j ʒ s ponantur
gumme predicte in vino & dimit-
tantur tamdiu quod sint solute
ponitur rasina ad ignem cum
cera & dissoluantur & tunc
addatur oleum & gumme dissolute
& cum omnia dissoluta fuerint co
lentur cum stamine & inspissetur
hoc cum farina fenugreci vel
seminis lini hoc enim emplastrum
digerendo materiam frigidam vel saltem
ipsam resoluit Aliud ad idem
Recipe pinguedinis anseris anatis
gallinarum ana ℥ j & dissoluatur
iste pinguedines in cazola cum
iiij gumminis superius dictis in alio
emplastro dissolutis in vino et
liquefiat & post liquefactionem
colentur & inspissentur cum farina
fenugreci vel lini prout necesse
fuerit hoc enim mollificat ipsum
& maturat in sicca materia
& dura valde utile consistit
Possit etiam fieri emplastrum de
faba fracta cocta & bene condi
ta in qua ponetur pulvis ci
mini & conferret confortando re
soluenda Dieta & potus sint
carnes & vinum lymphatum ut
dictum est supra Cura inflationis
virge ex vapore calido est
ut flobotometur de basilica ma
nus vel in brachio vel saphe
na in talo aut ventosetur in
natibus cum scarificatione vel in
ventralibus crurium Ungatur
locus cum unguento facto ex oleo
rosaceo & cera mixtis simul
& ablutis cum aqua vel frigore
usque ad viij vices Fiat vapo
ratio loci post unctionem cum
aqua calida decoctionis florum
camomille rosarum & nenufaris
Bibat sepe syrupum de ne-
nufare vel syrupum rosaceum
cum aqua frigida vel aqua decoc
primo Bibat vinum album
debile lymphatum mundificetur
cum reubarbaro aut tamarindis
& aqua decoc primo Come
dat succum ordei farri & lactu
cas spinaria & silua cocta cum
lacte amigdalarum carnes
edi & castrati & pullorum alta
tas cum portulaca lactucis
papaueris cucurbite & similibus

sepe abluat virga cum aceto
vini calido et est utile. Si autem
inflacio virge esset ex vapo-
re frigido vel ventoso tunc
mundificet cum medicamine de
turbith vel pillulis artheticis
vel fetidis. Evaporet sepe vir-
ga inflata cum aqua cali-
da decoctionis calamenti carui origani
et saturegie vel metastri. Un-
gatur locus inflatus cum oleo
de spica vel de aneto aut
de lilio. Ponatur emplastrum factum
cum faba et cimino super locum.
Aliud emplastrum quod sic fit: Recipe ane-
ti, anisi, carui, origani, cala-
menti ana dragma i. terantur et misce-
antur cum farina lupinorum et pul-
vere cimini et oleo de aneto vel
de camomilla et bulliantur
in aceto usque ad spissitudinem. Hoc
emplastrum resolvit ventositatem
ventositatis exsiccanda absque
attractione. Comedat carnes
assatas vel elixatas cum feni-
culo et petroselino et condiantur cum sinapi
alleo pipere et similibus. Bibat vi-
num album odoriferum clarum
purum absque aqua. Abstineat
a sompno diei et quiete. Vi-
tet labore et ieiunio et expo-
nat se cum genitalibus ad so-
lem ita ut sudet et est bonum.
Cura apostematis mollis
in virga eadem est cum cura
inflacionis ex ventositate vel
ex vapore ventoso frigido
nisi quod in cura istius aposte-
matis addit unguenta calida plus
sicut in unctione cum oleo de
castoreo et euforbio et quod que-
me omnis ponit in emplastris
illis ut sunt ~~amo~~ armoniacum

apoponacum bdellium sarapinum
et similia. In dieta et potu et in a-
liis hiis non differunt. Verum est quod
hoc apostema requirit custodiam
longiorem exsiccativam ut plurimum
et abstinenciam maiorem quam
inflacio ex ventositate vel va-
pore frigido ac quod talis resol-
vendo ventositatem inducit
si est impossibile ut frigus generet

Capitulum lxxxxi de ramice vel hernia

Hernia

Tdallis extudo
qui fit ex aqua descendente
ad bursam testiculorum
que generata est ex errore digestionis
in corpore et expellit ad siphac
et dilatando meatum qui est
in capite suspensum cum descen-
dit ad bursam testiculos et
eam inflat. Et hec hernia
ut plurimum advenit infantibus
et pueris propter gulositatem. Alia
qui fit ex ventositate descendente
ad eundem locum que multiplicatur
per errorem sex digestionis. Fit
etiam ex humiditate quam calor po-
tuit in carnositatem mutare.
Prima vocatur ramex aquosa
vel hernia, secunda ventosa, tertia
a medicis carnosa. Differt her-
nia seu ramex a ruptura
siphac in qua intestina et
zirbum descendunt ad bursam
testiculos quia cum tangitur hernia
et manibus palpatur non do-
let cum tangitur et reticularis
similiter dolet sed non sic dolet
ut intestinalis eo quod intesti-
na nervosa magis et sensibilia sunt
quam zirbum vel rete. Hernie a-
quose signa sunt quod pellis
lucida velud vesica plena a-
qua cedit tactui et si resupine

inferius ut exprimatur non facit ru-
gitum neque dolet. Signa vento-
se sunt quia non cedit tactui
et tenditur pellis ut tympa-
num et sonat si percutitur sicut
tympanum et cum resupinatur
infirmus et manibus premitur facit
rugitum in eius transitu. Sig-
na ramicis carnose sunt quod
intra bursam inveniuntur mani-
festa duricies non cedentes
tactui separata a pelle testi-
culos ut res a folliculo et
gravius ponderosa. Cura rami-
cis aquose est ut resolvatur
et exsiccetur locus cum ungento
de costo et emplastro exsiccativo
quod fit ex sale bolo armeno
et cipero et scorie cafsno et ace-
to forti et farina ordei vel
melice aut mili. Utatur rebus
assatis et vino acuto puro et
purgationibus factis ex pillulis
fetidis et pillulis de mezereon
vel de reubarbaro. Curatur
etiam per perforationem factam cum
flomia in duabus partibus et
mittere duos vel tres sic fortis
extrahat tota aqua hora
una si autem fuerit debilis non
extrahatur tota hora una sed
paulatim. Post aque extrac-
tionem cauterisentur foramina
facta cum flomio usque quo ad pro-
fundum nam si cauterium non
sequitur ad istam operationem
redit egritudo post menses et
dies. Si autem infirmus timet
cauterium cauterisentur vulnera
usque ad profundum cum tenta in-
voluta in ungento viridi
ustivo et involuta in pulvere
affodillorum combusti per extractionem

aque ponatur super locum ubi
consuevit apparere ruptura si-
phac. Emplastrum fiat ex bolo
armeno mastice pulverisatis
et mixtis et incorporatis cum albu-
mine ovi et firmetur super
locum cum binda et continue sic
deferatur donec omnia vul-
nera sint consolidata in pueris
lactantibus hec egritudo ut plu-
rimum bonitate et fortitudine
nature per se curatur in aliis cum
incisione et cauterisatione ut
dictum est. Mundificentur ulcera
cum ungento apostolorum et con-
solidentur cum vino calido
et pulvere incarnativo. Utatur
rebus siccis et carnibus assatis
et vino puro. Hora vero qua
clisterium imponatur et extra-
hatur aqua ibidem cum uncia
panis infusa in vino de granatis
vel sumacis post fluxum aque
ex testiculo super ventrem quia
vero ista egritudo externa est et
in pueris curatur solum virtu-
tum emplastro et unctionibus et
mundificationibus dictis ex re-
gimine diete bono facto ex re-
bus siccativis calidis. Cura
hernie ventose est ut un-
gatur locus cum oleo de aneto
et de camomilla vel de liliis
et sedeat sepe in aqua calida
decoctionis calamenti amomi ani-
si carui origani satureie
et emplastretur locus cum
eisdem herbis pulverisatis et
mixtis cum farina lupinorum
et bullitis et incorporatis in aqua
hora spissationis addatur
oleum laurinum. Possit fieri
perforatio ut in aquosa qua

i cam ventosa semper multa ut
aqua ventositas repiret & tunc
procedat in cura eius ut dictum
est in aquosa Comedat spina-
pi & carui feniculum & ameos
& amomum & carnes conditas
cum eisdem & allia mees & sicut
sicca sunt Et bibat vinum a-
cutum album absque aqua Absti-
neatur ante prandium & cenam
& abstineat a sompno & vita
abstinencia & ad solem se se-
pe exponat Cura ramicis
carnose est ut excorrietur
carnositas a pelle testicu-
lorum scindendo ipsam pellem
cum rasorio & tunc elevat tota
carnositas cum suis radicibus
secundum quod possibile sunt & postea
continuet pellis cum sutura &
confortetur locus & consolidetur
ut dictum est in cyrurgia vel
absque incisione potest talis
carnositas aliquando curari hoc
modo primo mollificetur cum em-
plastro de gummis & pinguedini-
bus secundum superius in cura duri apo-
stematis testiculorum & post mol-
lificationem forsan resolvetur
cum unctionibus & emplastris dictis
Cura de apostemate molli in
virga dicta eius sit ut dictum
est illic & potest esse sedeat se-
pe in aqua calida dicta Cura
hernie carnose est difficilis
valde & male vel nullo modo
sanari potest perfecte nisi per cyrurgiam
secundum quod dictum est quod est valde
timorosum propter hoc nobilius
& honorabilius est ut bonus
medicus eam relinquat Capitulum
clxxxxvij de dolore iuncturarum

Ut plurimum omnes iuncturarum
dolores fiunt ex materia
frigida cruda indigesta cum
qua aliquando permiscetur aliquid
colere & aliquando aliquid sanguinis
hoc est secundum minus Et est cum eis
aliquando vehemens caliditas Et
aliquando nominatur aliquis dolor
iuncturarum nomine proprio ut poda-
gricus dolor a pede specialiter
& cyragricus a cyros quod est manus
& sciaticus a scia Contingit
tamen aliquando propter dolorem
vehementem quod altant liga-
menta intantum quod membrum mol-
lificatur secundum totum & debilitatur
quod ipsam amittit figuram et
resilit os ex proprio loco & inas-
citur duricies ex humore gip-
seo & lapideato in loco ita quod
amplius non recipit neque re-
cipere potest mollificationem neque
minuetur aliquis de tali dis-
locatione iuncturarum cum non
sit aliquid quod ita immediate
destruat virtutem regentem
membrum ut dolor qua de-
structa membrum non regitur
amittit figuram propriam corpora-
cionem & formam impossibile enim est
ut dolor fiat in membro nisi
cum distancia partium & alteracione
complexionis membri propter a quibus
causis virtus destruitur & membri
forma propria ut dictum est
Signa doloris iuncturarum
& nodorum in quibus est materia
calida ut caliditas aucta sunt
loci caliditas cum tangitur & rube-
do & subita inflacio cum aposte-
macione loci sed tale apostema
loci iuncturarum non est ut sunt
cetera apostemata quia apos-
tema dolorosa iuncturarum nullo
modo ut cetera sit saniosa neque

facit collectionem sed ex necessitate
aut resoluitur aut induratur
per resolucionem subtile et durum
remanet et scliroticat et fit quasi
lapis et amplius non curatur
siue tal dolor fiat ex frigida
causa seu calida Si aut in
humore tali magis habundans
fuit colera quam sanguis erit
dolor magis acutus et calor cum
rubedine tendet ad citrinitatem
magis cum quadam claritate et
vrina rubea clara magis
et subtilis cum habitudine colerica
et exitematata quodam modo Si
uero magis sanguis in ea ha-
bundauit erit dolor pulsa-
tiuus magis et grauis et color
in rubedine sua tendens ad
obscuritatem magis et erit vrina
rubea spissa cum habitudine hu-
mida et carnosa Signa dolo-
ris incurati ex frigida causa sunt lo-
ci frigiditas uel temperancia
cum tangitur et albedo absque ru-
bedine et vrina discolorata
et spissa Cauendum est tamen hic de
vrina in tali causa quia ex dolo-
re in frigida causa vrina colorata
cum epar et membra inflamen-
tur Si quis plus membra corporis
totius super frigiditatem significare
rint notora erunt frigiditatis
materie signa Sciendum est quod
quod hec cura fit duobus modis
vno preseruatio qui pertinet ad
cognicionem de futuro et alio cura-
tiuo qui pertinet ad cognicionem de
presenti Cure doloris incurati
hec pertinet ad cognitionem de futuro
est ut si fuit dolor ex frigida
materia mundificet ante horam
paroxismi predictos multos cum pil
lulis maioribus de hermodactilo et

faciem et cum medicamine de
hermodactilo quod fiet in fer
aut cum vomitu Confortetur
locus cum oleo rosaceo uel de
mirtis Abstineat omnis pa-
dolores articulorum hora pa-
roxismi ex quacumque causa fuit
et ante horam paroxismi accipiat
oximell acetosi uel sirupi
acetosi quia liquefacit materiam
et eam cito facit ad nodos
et a vino ante horam et habet
vehemens dolor quia vires
nervos pertinet et debilitat et ce
et et replet eos superfluitatibus et
ad eas easdem superfluitates
portat et fluere facit Absti-
neat eisdem ab ablucione
aqua calida et tepida et specialiter
ante purgacionem et vomitum quia
rarificando et mollificando ne
dos trahit humores ad ipsos
et addit in dolorem et causam et
in istis doloribus condicionibus quemcumque
specialiter in arthetica omnis phi
sicus de doloribus articulorum
Consideratur hic de nocumento
vini in omni cognicione predictos et
articulos sunt plures intencionis
et veritatem et sensus cum usu veri
ficabit illud De raritate
poros et mollificacione membri
et totius corporis et aqua calida
satis complete inuenies per La-
b. amphoros et ypocratem de-
terminatum quo modo trahit
materiam ad locum et mollificat
et rarificat et membra debili-
tat et specialiter ante purgaciones
et vomitus ablucionem aqua calida
et balnea in articulorum doloribus
non concedimus sed aqua frigida
non curamus quando quia locum
confortat ne materiam cretam
recipiat ex leui causa Verum

materiam firmatam in loco ubi
quam ~~erit~~ fuerit indurat
et eam inobedientem faciat ad
resolucionem sed hora paroxismi
doloris superficialiter mitigat
ut vult ipse particula va ubi
fiat in articulis tumores et
dolores absque ulceracione
et cum post mitigacionem talis
doloris in nodis vehemen
tiores redire aliqui consueve
runt Abstineant etiam si convenit
a posse a repletione nausea
tiva et a sompno immediate post
comestionem et specialiter a sompno
no diei et a labore illarum
iuncturarum ante horam paroxis
mi et a coitu qui est de rebus
nocibilioribus ex omni causa
Abstineat infirmus etiam ab
agninis iuvencis piscibus rebus
assatis salsis et caseo et ab omnibus
intestinibus animalium quia sunt
mala valde et a lacte et are
bus que ex eo fiunt fricare
loca iuncturarum et specialiter post
purgaciones cum rebus plenius re
solucionis et subtiliacionis ut
sunt sinapis calamentum sapsi
na et euforbium et similia que
pauca sunt materia et frigida
Erit aliquid conveniens et
utile seu emplastrare iuncturas
cum rebus eisdem sed hec non fiunt
in principio neque materia fuerit
in cursu Cura apostematis cali
di iuncturis seu dolor ex materia
calida non est regimen tale
aliquo modo sed oportet ut fi
at flebotomia vel ventosacio
in parte contraria Et mundificacio
cum pillulis de hermodactilo

in[...]moribus aut cum medicinis
mundificantibus coleram ut sunt
decoctio de reubarbaro et ta
marindis et similibus Confortetur
locus dolens qui fit ex colera
vel sanguine cum oleo de
mirtis vel rosacea et emplastretur
cum succo psilii sempervive et
rosis et similibus Attende hic
convenit quod quando cum dolore ar
ticulorum vehementi apparuerit
tremor cordis et hanelitus ma
lus quia significat mortem subi
taneam Si vero turbacio mentis
et alienacio et tremor cordis
supervenerit paralisim futuram
significant et non subitam
inductionis Cura doloris articu
lorum omni tempore preterito et specialiter
cum fuit ex materia calida sangui
nea vel colerica est ut fiat flo
tomia de manu dextra si fue
rit dolor in pede dextro vel
sinistro Si fuit in sinistro
et econverso si fuit dolor in manu
dextra vel sinistra fiat flo
tomia de pede dextro vel si
nistro eiusdem partis Et pur
getur per flotomiam specialiter
si colera fuit in causa cum pillulis
de hermodactilo maioribus que
non valentes ire de surgere
faciunt et pedibus et talos pille
sic fiunt Recipe aloes hermodac
tilorum albarum ana ℥ i scamo
nee ʒ i rosarum rubearum ℥ ss
vel seminis apii ʒ ss conficiantur
cum vino decoctionis hermodac
tilorum fiant grosse ad modum
ciceris Dosis est ℥ i vel ℥ i et ss
Aut mundificetur cum medicina
de hermodactilo que sic fit Recipe
pulveris hermodactilorum albarum
mundatorum a cortice exteriori

Signum mortis in dolore articulorum

pille de hermodactilo maiores

ʒ i et ʒ s dyagridii vel scamonee
ponderis granorum ordei iiii
zuccari ʒ ij et s zugiberis ʒ s
pulverisentur omnia et misceantur
post scamonea et in fine addatur
scamonea cum aliis et non pul-
verisetur ultime ut alia hec
medicamina de perfecte humores
calidos et frigidos eradicat et remo-
vet et facit mederi non valen-
tes de loco surgere ex ista cu
Sumitur in media nocte et post
illud bibitur aliquid vini al
bi limphati cum aqua calida
et super ipsum dormiat per horas
duas vel usque ad horam in
qua materia excitata fuit ad as-
sellacionem et tunc surgit et non
dormiat neque comedat quo
usque mundificatio perfecta fuerit
Bibat vinum antequam finaliter
mundificatur et postquam sepe as-
sellavit de aqua simplici
tepida bis vel ter sed ordea
cea melior est quia lavat
stomacum et intestina a superflui-
tatibus et medicina et hec est
regula generalis in omni me
dicina que datur in tali sta
gvemenos sanis et infirmis
Ungatur locus doloris cum pena
non fricando neque tangendo
locum cum manu omni die bis
vel ter cum oleo rosaceo vel
oleo de mirtis vel oleo de ne
nufaris et epithimetur cum suco
solatri semperviue et plantagi
nis et hoc usque ad cessacionem
doloris vel mitigacionem Cum
vero dolor cessaverit vel mi-
tigatus fuit ungatur locus le-
niter ut dictum est cum oleo de ane
to aut oleo de camomilla

vel de semine lini et emplas-
tretur locus cum emplastro facto
farina fenugreci seminis li
ni aneti mixta et incorporata
cum malvavisco decocto et mun-
dificato aliquo mediani et pista
et parato ut dicitur in cirurgia
et cum eis addantur ʒ ij vel iij
unctuositatis pinguedinis a
natis anseris et galline hoc
sedat dolorem resolvendo
absque attractione et maturando
materiam sicut superius epithi-
matis dolorem loci confor
tando ne materiam recipiat
et repercutiendo Nullo modo vinum
bibat et specialiter hora accessi-
mus neque ante per tempus sed bib-
horis doloris et ante aqua de
coctionis primos aut aquam
decoct primos et zuccari rosace
veteris vel aquam decoctionis
ordei Comedat suam or-
dei frumenti cum lacte amigdala
aut suam avene vel spelte
quod erit melius Si autem esset
debilis posset comedere con
dita cum intellibus ovorum a
carnes edi vel pullorum a
tas cum lactucis vel portu
lacis seu cucurbitis borragi
ne et spinaciis et similibus et
conditas cum agresta vel vino
de granatis seu cum rob pome
et aqua rosacea et pulvere ca
damomi cinamomi et croci post
cessacionem doloris et eius cura
cionem bibere posset vinum deb
le valde limphatum et uti
dieta parata et bonis carni
avium et pullos gallinarum et
arietes et castrati et caponi
et omnium avium degencium in ar
boribus et in pratis et non in
aquis Credo quod in declina

in egritudinibus nervorum articulorum
et cerebri quoniam omne vinum sive
egritudines fiunt ex materia calida
sive frigida quia de propriete por
tat superfluitates ad nervos no
dos et cerebrum et hoc est sen
sibile et manifestum considerantibus
in operibus nature et eius effec
tibus divinis. Convenit omni
habenti dolorem articulorum
ex quacumque causa contingat
ut post curationem et ante ad
ventum proxissimi utatur
mundificatione et flobotomia et
purgatione antedicta. Cura
doloris articulorum quod pro vi
si fuit ex materia frigida fla
tica aut melica mixta est
ut mundificetur cum pillulis de
hermodactilis maioribus que
sic fiunt. Recipe hermodactilos
albos mundatos a corticibus
suis satirion seu ana ʒ ß
pulveris pigre ʒ x colloquinti
de centauree minoris ana ʒ ß
euforbii ʒ ii turbith ʒ x tap
sie zinziberis pille cum vino
decoctionis hermodactilorum
vel synapis piperis castorei
ana ʒ i informentur pille cum
vino decoctionis hermodactilorum
vel tapsie grosse ad modum
dosis earum ʒ i vel ʒ i et semis vel
ii ad plus. Pulvis pigre qui
intrat in istis pillulis sic fit. Recipe
rosas rubeas spice mastic
xilobalsami cinamomi cas
sielignee assari ana ʒ i alo
es ʒ xlii fiat pulvis opti
me. Sequuntur alie pille for
tiores et nobiliores et meliores
de hermodactilis quibus valetis

pille de her modactilis maiores

mede surgere faciunt et pedibus
ambulare. Sic fiunt. Recipe hermo
dactilos albos mundatos a
corticibus suis satirion arno
glosse ana ʒ i colloquintide
bdellii ana drachmam et unius cen
tauree minoris ʒ ß euforbii
castorei opoponacis asse
galbani dimidium quartam et unius
scamonee ʒ ii synapis cassie
piperis ana ʒ ß pulveris pigre
ʒ i informentur pille cum vino
decocti hermodactilos albos
et fiant grosse ad modum ci
ceris. Dosis earum ʒ i vel ʒ i plus
et minus secundum virtutem et tenorem
virtutis. Almansor libro 3o contra dolorem
iuncturarum ponit quod tyriaca post
purgationem confert et specialiter
in causa frigida. Aliud medica
men ut dicitur valde bonum
eradicans podagram statim
tamen si non hoc fuimus eo tem
poribus nostris quod sic fit. Recipe camme
dreos camepitheos aristo
logie genciane valiane
maiorane dauci petroselini
folios rute foliorum cucurbite
rubee tunctorum assari saphi
rie ameos ʒ iii tantum et
ebentur et fiat pulvis. Datur
omni mane in aurora ʒ i cum
aqua calida per totam hyemem
et non comedat nisi post vii
horas et est utile et valde
bonum. Aliud eradicans arthe
ticam et podagram quo usi fui
mus temporibus nostris in multis et
bene successit. Sic fit. Recipe pul
veris hermodactilorum albos
mundatos ʒ i turbit ʒ i dya
gridii grana ix et i fortibus
quatuor zinziberis ʒ ii zuccari
ii incorporentur addolcam dra

i media nocte cum vino lympha
to calido Et potest alio modo dari
scilicet primo comedat ipse medicinam
et post illud bibat vinum lim
phatum calidum et faciat ut
dictum est supra in regula
generali Si autem excitaretur
locus vomitus hora assellationis
conforte natura super ipsum cum
aqua tepida et porcione panis
tincte in oleo ultra gulam
Scire hic convenit quod nichil est
melius et nobilius in podagra et
doloribus articulorum quam vomitus
sive fiat medicinalis sive
naturalis aut spontaneus vomi
tus coleris in doloribus articulorum
et podagra sic fit Recipe radicum
raphani ʒ .i. seminis ancti ʒ
plucis synapis reparum ana ʒ
.i. pistentur et bulliant in lib. .i. vini
aque donec .ii. partes sint consump
te coletur et cum illa colatura
addantur ʒ .ii. oximell compositi
vel squillitici detur hoc tepidum
vel calidum postquam venter fuit
repletus per horam ex fabis
et ciceribus cepis et porris piscibus
salitis et synapi et vino dato
additur in fortibus in aqua de
coctionis ʒ .i. ellebori albi ligati
in pecia ita quod dissolvatur virtus
eius in ipsa decoctione hora
doloris et anqua fiat porissime
ungatur locus cum oleo de mir
tis vel oleo rosaceo mixto cum
oleo de absinthio et fiat em
plastrum ex rosis absinthio et fari
na ordei mixtis et decoctis in
aqua Si autem dolor terribilis
vel intollerabilis fuerit et specialiter
quum materia sunt calida pona
in sicco unctionibus et emplastris

vel epithimatibus aliquid op
pii squinanti mandragore et papa
veris et nenufaris quia locum stu
pefaciunt et dolorem sedant
et eius acutem Verum tamen talis
frigida narcotica et stupefa
tiva non sunt continuanda in
operibus medicinalibus quia con
pacta et duram faciunt ma
teriam et inobedientem in fine ad re
solucionem post cessacionem dolo
ris et eius resolucionem Ungatur locus
cum oleo de spica vel de lilio
aut de absinthio vel de co
Et empletur locus cum empla
stro ex sapino bdellio ar
maco dissolutis in vino et
mixtis cum farina feni greci
seminis lini et suco absinthii
et pinguedinibus anatis et com
altheae emplastro quod faciemus de
hoc in antidotario resolvunt hu
materiam frigidam et mollificant
maturant Hora porissime
vinum nullo modo bibat quia aqua
melius est quia omne vinum
nodos et articulos debilitat
et ad eos materiam facit currere
post porissime vinum bibat
lymphatum plus et minus quam non
vinum et si esset senex posset
bibere vinum purum et acutum
non multum in quantitate Come
dat vitella ovorum et carnes
assatas et elixatas arietis
animalis castrati edi pullorum
gallinarum caponum et omnium aucium
degencium in arboribus et in pratis
et non in aquis et condiantur cum
speciebus pipere croco allyo com
mixtis cum agresta et vino
de granatis et similibus quia non
cum aceto Sunt quidam qui

post purgationes et cum inveterata
fuit egritudo et non curatur
volunt facere cauterium infra no-
dos sed hoc nolunt philosophi et sumus
usi illo nostris temporibus in sciatica
ut inferius dicetur et si fiet
cauterium infra nodos non debet
fieri ut tangat nnoos neque ut
impediatur eius consolidatio
et debet profundari usque ad ossa
et hoc est illud cauterium quod in-
telligitur a philosophis Capitulum c

lxxxxiij de sciatica et dolore anche

Propterea quod iunctura
anche profunda est et
super ipsam est plurima
caro super quam non apparet
signum apostematis manifeste
si contingat ut fiat dolor
in ea ex aliqua cum alia parte
quam ex re contusiva cum dolor
eius sit species extrinseca ex speciebus
dolorum iuncturarum non est
extimandum quod locus sit a-
postemosus sed qui dolor sit dua-
bus causis scilicet materia incar-
cerata et frigida Signa doloris
anche calida sunt quod locus do-
loris privatus significationibus
apostematis quia locus neque est durus
sed tractabilis neque eminens
manifeste et dolor tendit per
hoc ad coxam et lacertum cruris
et ad pedem ex parte extrinseca
in modum sagitte et contingit pes in
itinere admirativa ut plurimum
et aliquando ad extrinseca Signa
eius materie frigide sunt color
cutis declinans ad albedi-
nem ut plumbeitatem et locus
cum tangetur frigidus invenietur

et si usus fuit ante adventum doloris
rebus frigidis et viscosis erit vir
significationes aliorum et similiter
si passus fuit fastidia et ab-
hominationem et si fuit cum hoc
habitudinem humidam vel fri-
gidam seu mediam dolor
potius fuit cum quantitate et loci
fractione quam cum acuitate et
punctura et urina in tali erit
discolorata spissa vel dolor
permutationem caloris cum immu-
tatur tunc verificata est significatio
super materiam frigidam Signa
eius materie calide sunt urina rubea
et spissa vel subtilis carnosa
vel tenuis et locus rubeus et cali-
dus et dolor acutus tribulans
cum febre et acuitate et omni a-
ritudine Et si usus fuit ante
infirmitatem rebus colericis vel
sanguineis erit verior significatio
Cura sciatice et quibusdam
differt a doloribus aliarum iunc-
turarum eo quod locus magis pro-
fundus et magis spissus et carno-
sus locis aliis tegitur et recipit
eius ligamentum quasi ex omni
ea debili et mollificatione et
resilit vertebrum ex sua in
aliis non sic erunt Si autem
materia fuerit frigida introducatur vomitus
proposse multotiens secundum modum
dictum superius quia evacuatio
stomachi cum vomitu eradicat hu-
mores viscosos et omnes mala
habitudines decurrentes ad no-
dos inferiores post vomitum
fiat fomentum in hora pronissim
et an cum oleo rosaceo vel de mastice
aut de absinthio fortiter calido
tangendo locum cum panno sua-
viter et non fricando quia omnis

materiam trahit ad locum Et epi
thimetur locus dum est materia in
cursu cum suco solatri semper
vive et absinthii vel emplas
tretur cum eisdem herbis pista
tis et decoctis et incorporatis cum
farina fenugreci seminis lini
et ordei et aquis olerum tri
ticorum Non pretermittat aliquis
an purgacionem et dum est materia
in cursu uti medicinis calidis
i non purgacionis vel epithima
cionis vel emplacionis in do
lore ancharum et eciam alios quia
ut omnes volunt et specialiter
Almansor libro dicionum capitulo de
sciatica et dolore iuncture et
anche per tales unctiones et res
calidas super locum putrefit super
fluitas et fit egritudo difficilis
sanacionis valde nam materia inspis
sat et fit sicut res cocta super
ignem que ingrossatur et indu
ratur Possent eciam inungi cor
pus totum cum pelliis fetidis vel
dechimodactili maioribus et re
similibus Post vomitum et
inunctiones unga locum cum
olo de spica vel de lilio vel
de costo Et empletur ancha
cum emplastro facto ex malvavisco
pistato farina fenugreci seminis
lini mixtis et incorporatis cum
butyro vel pinguedinibus a
nime Bibat hora doloris aquam
mellis tum vel aquam decoctionis mel
lis et mirtorum Comedat in
tella ovorum et carnes arietis
animalis et castrati et edi et capo
li caponum gallinas pullos
perdices fasianos et aves aviu
degentium in arboribus et pisces
et non in aquis coctas et vero

et in testula et in aqua cum feniculo
petroselino et spinargio coditis
cum speciebus et pipere et agresta vel
suco berberis et suco de granatis
inspissato cum mitella ovorum
Si vero non sedatur dolor
neque curatur predictis reiteretur
cura et fac infirmum pati fa
mem et sitim et abstinere a bal
neo et motu difficili quod inducit
lassitudinem et debilitatem in mem
bris Et pone super locum em
plastrum quod fit ex sinapi ma
cerato cum stercore columbino et ficubus
quod habet vesicare locum vel em
plastrum factum ex herba que
appellatur capsia vel valana
apud verona et est similis
~~donaciore~~ donaciore pistata
~~et agresta~~ in suis foliis sed eius
folia sunt pillosa et magis a
ba quam folia donaciore pista
ta et grossa et mixta cum sina
pi et ficubus pistatis adiunge
aut cum emplastro facto ex sina
pi euforbio et ficubus pistatis
et mixtis adinvicem et cum loca
fuerint vesicata aperiantur vesice
et currat aqua deinde evaque
retur locus vesicatus cum aqua
calida vel aqua decoctionis flo
rum camomille et lini seminis Si
vero dolor sedatur bonum erit
Si vero restat sed aut egritudo
fiat vetus et indurite locus fia
tantum cauterizatum comprehen
dens intra se nodum anche
tolitur et profundetur tantum
quod usque ad os et non dimittatur
consolidari aut ponendo
super ipsa cepas coctas contu
sas cum butyro ita quod a nullis
consolidari usque ad tempus ma
ius sed maneat apertum pro
intra nullus ea que impedit

emanet ul' possit emanare sa
nies & venenum contentu i loco
V3 clisteris acuti & fortis i isto
casu multu valet & an vomi
tus & post hoc nichil est qd sic
vomitu i doloribus ancharu
siue fuit i ambabus anchis si
ue i vna tm & etia in poda
gra siue fuit vniusalis aut
pticularis Post cessacionem & re
mocionem doloris post vnu bi
bat vetus limphatu & obseruet
dietam dictam ul consuetam
absq legumine Cura sciatice
hora paroxismi qn fuit ex ma
calida est ut bibat aqua decoc
primos aut aqua decoctionis
zucca & mirtos uel berberis seu
aquam frigidam cu agresta ul vino
granatos Et comedat cucurbitas
portulacas & lactucas spina
cia & borraginem coctam & condi
ta cu lacte amigdalas zucca
& agresta ul vino de granatis
Comedat sucu ordei conditum
cu lacte amigdalas & zuccaro
Comedat pullos puos coctos
in herbis pdictis & carnes edi
& gallinas conditas cu uitel
lis ouorum agresta sumach
vino de granatis & berberis suco
& similibus Statim cu incipit do
lor augeri fiat flomia de ba
silica manus altius ptis in qua
est dolor Et si est i ambabus
ptibus fuit dolor fiat flomia
de ambabus ptibus & post flo
mia fiat vntio leuiter cu pena
ex oleo rosaceo tepido ul oleo
de mirtis uel oleo de nenufare
in quo aliquid aceti ponatur
Epithimet locus cu fuit i sū
matia cu suco plantaginis

solatri & semprviue & similium
Si aut dolor p ista no dimi
nueret neq cessaret fiat flo
mia de sciatica q est inter
anullarem & auricularem digi
tum ul infra in pte exteriori
ptis lese & fiat in ambabus
ptibus si dolor fuit i utraq
sciatica fiat & vomitus post
ista omnia si dolor pseueraret
hoc mo postqm venter fuerit
bene repletus & hora repletois
p aliquod tempus trāsiuerit su
mat aquam decoctis seminis
aneti attriplicis ~~rafa~~ raphani
reparu cu ℥ ij oximellis
compositi & sit quantitas aque
℥ vi in qua aqua si esset for
tis posset decoqui ℥ i elli al
bi si no no non Si no vomit
ptus istud ~~mundificaret~~ nimis
tardaret excitetur vatua cu
pena posita in gulam vncta
in oleo uiolato & erit utile & i ipsa
hora vomitus & post vomitus
pene in gulam iaceat super
stomachum facie inclinata usq terram
Post vomitu tardet comestio
& potus p diem mediam & plus
si quod possibile fuit fiat post
quietem doloris vnctio cum
oleo de aneto & oleo de camo
milla calido Et empletur locus
cu emplo facto ex farina fe
nugreci seminis lini & ordei flore
camomille seminie aneti melli
loto vel ~~maual~~ maluauisco p
parato & incorporet simul cu buti
ro ul pinguedinibus aium Et
tunc incipiat comedere dietam
magis siccam videlicet carnes
assatas conditas cu agresta
& similibus & speciebus & intellis

ouoru ut coctas intestula ut
i pastillo conditas cu suco ber
beris et vino de granatis et similibus
et similibus Et vinu albu bibe
valde limphatu possit infir-
mus mundificari cu pillulis de
hermodactil maioribus que fiunt
de quatuor rebus quas supra
i dolore testiculorum ex causa
cala fecimus Si aut propter vehe
mencia doloris infirmus indi
geat narcoticis rebus et stupefac
tivis ponat sup locu cum
oleis et vngentis ut dictu est
supius in cura arthetice et po
dagre Et si remanet grauitas
in loco cu aliqua claudicacione
fiat cauteriu in fine sicut quod dixi
mus in sciatica fria quia tale
cauteriu i casu tali utile e ual
de sicut quod sapientes operatores
affirmant Cap clxxxviii

de doloribus dorsi

Hec egritudo fit ex reple
ne vene magne qua
uis raro extese sup
dorsu que vena nota est con
ditoribus i anothomia quia
tensit sup spinam intus sup sup
ficiem spine a collo usque ad
caudam et est grossa ut digitus
magnus et valde manifesta fit
et ex frigore alterante dorsu
quod est nervosum et frigidum valde
ex natura sue composicionis et
ex humore crudo decurrente
illuc alterante et replente loca
illa et fit ecc ex labore uel
itinere multo et ex multis ne
rvitis et ex debilitate ul infirmi
tatibus renum Signa doloris
dorsi ex replecione sunt habitudo
pinguis valde et carnosa et
replecio cibi et potus quantum sag
uinis et rubedo faciei et tocius
corporis et inflacio maxillarum
et faciei et extensio sensibilis
in dorso toto cu dolore et pul
sacione et caliditate manifesta qui
tum ad tactu et urina spissa et
russa Signa doloris dorsi
propter frigiditatem eius est cu rebus
frigidis ul aere frigido et ven
toso et urina discolorata spis
sa ul tenuis Signa doloris
dorsi qui fit ex labore uel
itinere manifesta sunt ex re ipsa
quia post laborem et iter
sentit dolor in dorso semper
Signa doloris dorsi qui fit
ex debilitate renum ul infirmitatibus
renum et eius cura requirenda est
i cap de egritudinibus renum dicta su
pius Cura doloris dorsi contingens
propter replecionem vene ante
dicte est ut fiat flobotomia de
basilica in cubito ul i manu
et subtrahatur sanguis usque
ad syncopim si possibile fuerit
aut fiat ventosatio in coxis
naticis et pulpis crurium si flo
botomia fieri non possit Utat
pauco cibo condito cu agresta
et vino de granatis ul suco
berberis aut acetose aut cu
aceto Fundatur sup spinam
totam sepe aqua rosacea
et panis infusus i ea deferatur
sup spina et collum ul linquatur
[illegible] iaceat sup eam medi
etatem Et bibat cu comedit
vinu debile et agresta limpha
tu cu aqua frigida Quando
vero non comedit bibat aqua
friam cu vino de granatis aut

cu syrupo rosato uel agresta
Cui pati dolore in dorso propter
materiam frigidam aut frigiditatem
uel propter replecionem ante dicta
non tardet in eis cura quia
aut incurret mortem subita
nea aut palisim uel apople-
xiam breui tempore forsan eade
die uel hora Purget et mundi
ficet corpus infirmi cu pillulis
fetidis uel choccijs uel de hermo-
dactillis maioribus aut cum
medicamine de turbith uel
de hermodactilis quod sic fit Rx
pulueris hermodactili albi mun
dati ʒ j turbit ʒ j scamonee
grana uel iij uel iiij diagringiberis
ʒ iij misceantur datur totum istud
ante diem et post illud bibat
aliquid boni uini limphati ca
li Clisterizetur et cum clisteri
acuto quod erit ualde utile et
conueniens post mundificacionem
fiat unctio a collo usque ad
caudam super dorsum cu oleo
de spica uel de costo aut de
lilio Bibat uinum acutum vete
limphatum bene Comedat car
nes assatas castrati et arietis
annalis et auium conditas cum
pipere allio et speciebus et rob uel
conditas cu synapi et pipere Su
mat et intestina auium cum
carnes non assumit condita
eodem In fine intret tinam
aque decoccionis sulphuris ca
lamenti pulegij ~~saturegie~~ sa-
uine et silium Cura eius qui
fit ex labore uel itinere est
ut quiescat et utatur quiete
ut uult ypo[cras] se[cun]da parti[cu]la amphorismorum
In omni motione corporis cu
cepit quis dolere requiescere
statim remedium est Balneet

sepe in aqua calida decoc
floris camomille rosarum et mal-
uauisci Vngatur dorsum et to
tum corpus cu oleo de aneto uel
de camomilla immotis Come
dat brodia gallinarum spissa-
ta cu intestinis ouorum in quibus
aliquid macis et croci ponatur
Bibat uinum odoriferum lim-
phatum Cura illius qui fit
ex nimio coitu dictum est supra
superius capitulo de illo qui ex ni
mio coitu debilitatus est Vtatur
brodijs gallinarum et caponum
pinguibus et uino rubeo dul-
ci et condimentis specierum et rob
et a coitu longo abstineat
tempore et erit utile etc. Capitulum c l
xxxxvj de gibbositate et
uetositatibus gibbositatis

Gibbositas fit semper aut
ex casu superiore in loco
et plicacione ossium pectoris
eo quod ligamenta spondilium col
li et spatularum et ossium pectoris
mollificantur et relaxantur aut
impelluntur a materia currente
illuc aut propter apostema na
tum in loco ex percussione uel ex
se aut propter uentositatem impel
lentem et mouentem ipsa ossa
et ligamenta uiolenter ita quod fa
cit ea resilire de loco et sic fit
gibbositas Signa gibbositatis
propter casum spondilium dorsi
sunt dolores acuti in dorso
cu febribus acutis uel fortibus
ut sunt febres apparentes et
pulsus magnitudo et uehemen
cia caliditatis et continuitas et ad
herencia febris inseparabiliter et cum
febris separatur uel incipit se
parari post illud pars remanet

dolor et grauitas in dorso et
fit gibbositas. Signa gibbo-
sitatis ex ventositatibus sunt
quod contingant post dolorem
dorsi et absque febre et quod infir-
mus sentit commotionem et tensionem
per longum tempus in dorso an-
tequam adueniat gibbositas et
tunc incipiant nates diminui
et caro ipsarum exsiccari et hoc est
propter extensionem et carnationem
lacertorum dorsi qui cum natibus
et carnositate natium continua-
bantur cum contrahatur superius mo-
lentur propter gibbum amittunt
lacerti et musculi natium lati-
tudinem et profunditatem et spissitu-
dinem ex quibus nates suste-
tabantur et fiebant ita quod non
remanet in loco natium nisi
longitudo musculorum vel lacerto-
rum et sic extenuantur et diminu-
untur nates et hec est causa significationis
omnis gibbositatis. Cura gibbosi-
tatis post eius confirmationem
ex quacumque causa contingat nul-
lo modo curatur si in principio cum
est in via fiendi potest succurri
medicinali cura. Si autem
gibbositas peruenit propter asma
et tussim ut fiat ante iuuentutem
et hoc vult ypocras particula 6a am-
phorismorum ubi dicit: Quicumque gib-
bi ex asmate aut tussi ante
iuuentutem pereunt et hoc est propter
duas causas quarum una est quod
tussis et asma motibus suis mo-
uent ossa pectoris et spondi-
les dorsi taliter quod inducunt
maiorem et magis profundam
et eminentem gibbositatem ante
et retro et intus et extra secunda

causa est cum enim per hanc eminen-
tiam multiplicatam ante et retro
intus et extra multiplicatur impedi-
mentum in spiritualibus et anhelitu
ex quo impedimento impeditur
thorax tempore caloris aucte per
etatem ut non sit capax ad
recipiendum sufficientem aerem
ad euentationem caloris multipli-
cati vel intensi secundum etatem
iuuentutis necessario deficientem
loco capacitate aeris necessarii
ad euentationem caliditatis intense
per etatem vita finietur et fiat
mors. Cura gibbositatis
si contingerit propter apostema-
tionem natam ex percussione vel
ex causa intrinseca absque percussio-
ne cum febre vel absque febre
fiat flobotomia de basilica si
possibile fuerit aut subtrahatur
sanguis cum ventosis positis super
nates et pulpas crurium. Et
vngatur locus cum oleo rosaceo
vel de [illegible] mirtinis aut de
nenufare. Et emplastretur locus
cum rosis mirtis sandalis farina
ordei et similibus. Conquadrificetur
venter si est possibile cum manna cas-
siafistula et aqua prunorum
et similibus. Nutriatur cum succo fa-
rine ordei et similibus auene
farri condito cum lacte amig-
dalarum vel cum oleo rosaceo.
Bibat aquam ordei vel aquam
decoctionis prunorum et lactucarum
vel cucurbitarum et scariolarum et
similium. Deficiente febre vngatur
locus cum oleo de camomilla
vel de aneto aut de lilio mix-
tis vel per se. Et ponatur super
locum emplastrum factum ex malua
visco fecato fenugreci et semi-
lini et pinguedinem anime s...

anatis et gallinarum ipse posset
addi in fine ipsius maiorem re-
solucionem et confortacionem loca
armoniacum bdellium et oppopo-
nacum dissoluta in oleo de camo-
milla uel aliquo alio oleo ex
dictis mixta et incorporata cum
aliis rebus adinuicem Confor-
tent spondiles posteriores et
ossa pectoris cum ligaturis et
plumaceolis et sustentaculis factis
ex stuppa madefacta et peciis
inuolutis in albumine oui positis
et locatis super emplastrum dictum
Et tunc comedat carnes et-
tres assatas aut coctas in aqua
conditas cum rob aut cum succo
berberis in agresta et succo mir-
tillorum et sumach et similium et cum
speciebus et uitellis ouorum Bibat
uinum rubeum acutum uel vetus
limphatum aut limphatum cum
aqua decoctionis mirtorum uel
simplici Cura gibbositatis si ma-
frigida fuit aut apostema
frigidum induxerit corpus tollit
cum pillulis fetidis uel de her-
modactilis maioribus aut cum
pillulis cochiis aut cum medica-
mine de turbit uel de hermodac-
tilis factis in sciatica et dolore
articulorum Super locum gibbositatis fera-
emplastrum quod fit ex armoniaco
et laudano dissolutis et incor-
poratis adinuicem cum pistello
in mortario aut emplastrum quod
fit ex bdellio oppoponaco ar-
moniaco et sapino dissolutis
in vino mixtis et incorporatis cum
pinguedinibus anium et farina
seminis lini et fenugreci Un-
gatur locus cum oleo de spi-
ca et oleo de mastice mixtis

uel oleo de costo Confortetur
locus et firmetur cum bindis et sus-
tentaculis dictis superius Jaceat
ut plurimum supino corpore uel
super aliquod latus Comedat
carnes assatas uel coctas
in testula et pastillo et uitella
ouorum et cicera fracta et far-
rum et risum condita cum lacte
amigdalarum et eius carnes
condiantur cum pipere et speciebus uel
cum sinapi Bibat vinum ru-
beum clarum acutum limpha-
tum aut bibat claretum factum
cum vino mello et speciebus
In omnibus suis condimentis ciba-
riis emplastris et unctionibus pro
posse ponatur ysopus quia
de proprietate valet ad hanc
passionem aquarium cum fiat
et specialiter siue cum ficubus siccis
et liquiricia imponitur Cura
gibbositatis ex vetustate replen-
te est ut procedatur aqua
cum rebus carminantibus ventosi-
tatem et specialiter post purga-
cionem cum pillulis fetidis maioribus
aut cum medicamine de her-
modactilis quod sic fit Recipe hermo-
dactilos albos ʒ j turbith
ʒ j dyagridii ℈ j scamonee grana
dyacinziberos ʒ ij mell rosa-
cei ℥ j misceantur datur
ante diem per duas horas cum
aqua calida decoctionis ci-
mini et uellis medietas istius
medicaminis datur in pueris
in adultis datur totum plus et minus
secundum uirtutem et etiam consideracionem Con-
tinue super locum in quo apparet
uestigium gibbositatis ponatur
emplastrum quod fit ex sinapi ster-
core columbino et ficubus siccis
equaliter mixtis et simul incorporatis
si feruor et uesicacio uel rubor

factus in loco per istud emplastrum
infirmum ledet removeatur
emplastrum et ungatur locus cum
oleo rosaceo vel de mirtis
usque ad fervoris cessacionem.
Postea ungatur locus cum oleo de
costo in quo pulvis cimini
dissolvatur. Empletur locus
cum emplastro facto ex calamento
pulegio origano carui et
cimino et farina lupinorum lini
seminis et fenugreci involutis de
tectis et incorporatis sunt solu
armoniacum ipse ex se fusum su
per eam vel cum oleo de costo
vel de liliis mollificatum ipse
operatur in hoc resolvit vento-
sitatem et ossa suis locis stabilitis
firmat ex calefaciendo loca
lesa. In omnibus aliis dieta et
potu unctionibus et emplastris li-
gacionibus et aliis regulis fiat
ut narratum est supra in cura
gibbositatis propter materiam frigidam
ut apostema frigidum. Aqua
cum qua limphatur vinum ipsius
est aqua decoctionis cardamomi
vel piperis vel longi piperis et
silium. Cura gibbositatis propter
asma aut tussim est cura
asmatis et tussis ut dictum est
capitulo de tussi et asmate non
negligendo modum medicacionis
emplastracionis unctionis et mun-
dificacionis deinde ex ipso capitulo

Capitulum clxxxxvi de vari-
cibus et elephancia

Varices sunt vene gros-
se inde vel nigre ple-
ne sanguine melancolico vo-
lute apparentes super crus et
accidunt pluries illarum porta-
tibus honera in dorso viatoribus
ferrariis et cursoribus. Ele-
phancia est infirmitas que
accidit in pede et crure ex
materia grossa sanguinea vel
flatica que propter adhesionem ad
grossiciem et duriciem inclinat
infiltrata in omnibus membris cru-
ris et pedis et in cute ita quod tota
ipsa cutis vesicatur et pustulatur
denigratur et plumbescit et
magnificatur pes et crus ultra
debitum et corrugatur pellis cru-
ris et pedis et asperatur cum qui-
busdam scissuris et fit apostema
durum difficilis sanacionis
ymo in veritate impossibilis sanacionis
precium medicinalem et appel-
latur hec infirmitas a sapien-
tibus lepra pedis vel cruris
aut utriusque. Signa varicum
ex se per visum et tactum manifes-
ta sunt. Signa elephancie
ex sanguine grosso melanco-
lico sunt caliditas loci quoad tac-
tum et tenebrositas in colore
et asperitas et aliquid ex eminen-
ciis et exitus sanguinis nigri
ex locis cruris vel pedis et
urina infirmi spissa tenebro-
sa vel radiosa citrina vel citri-
na apparens et usus ante infirmitatem
ciborum generancium sanguinem
grossum ut carnes bovi-
ne et arietine vinum spissum
grossum et turbidum. Signa
elephancie que fit ex flate
grosso vehementer sit gros-
situdo cruris et pedis in similiter
absque rubedine et intensa
asperitate loci et tactus loci in-
venitur frigidus absque calore
et nimis intensa et non habet
eminencias pustulatas ut

sanguinea Cura varicum dicta
est in cyrurgia nostra et hic gratia
tractatus aliquid circa ea dice
ndum est quod hec infirmitas propter
eius confirmacionem non recipit
curacionem per medicinas in princi
pio est in via fiendi potest benefi
cio medicinali ~~curat~~ curari
absque cyrurgia male tamen fiat flo
tomia de basilica pedis non infir
mi et infirmi eadem die uel diuer
sis diebus et flobotomia pedis sa
ne precedat Si aut infirmitas
esset in ambobus cruribus fiat
flobotomia in ambabus manibus primo
postea in cruribus ambobus Et
vena in pedibus et manibus perscru
tatur inter anularem et auri
cularem digitum et hec vena in cu
bito vocatur basilica quia est
basis omnium venarum existencium in
brachijs et que est super radice ma
gis ab epate aliis omnibus exis
tentibus in brachijs et in locis dic
tis In manibus appellatur epa
tica et splenetica et in pedibus
saluatella mundificat enim et
minuit flobotomia huius vene et
istas venas plus omnibus aliis
venis melancoliam et grossum san
guinem tocius corporis Purge
tur totum corpus cum pillulis fetidis uel
cum decoccionibus factis de elle
boro nigro causa de melia Ru
gatur totus locus cum oleo de
mirtis et oleo rosaceo inmotis
cum puluere gallarum combustis uel
gallarum simpliciter Emplastretur
totum crus et confortetur cum em
plastro facto ex farina milij
melice ordei ana ʒ v et ex puluere
boli armeni ciperi mirtorum ana ʒ ij

et ex oleis de mastice ʒ vj
in fine addatur tantum vinum ru
beum stipticum quod sufficiat ad in
corporandum totum ponatur contra
sura crus et crura et leniter
bene firmetur bene cum binda et
ordinetur quod infirmus die et
nocte cum iacuerit quod eleuatis
cruribus et pedibus iaceat Ab
stineat a motu et labore pe
dum et crurium propter posse quia talis
motus uel labor est potentis
sima causa istius infirmitatis
Non vtatur talis infirmus vino
grosso nouo uel veteri sed vino
acuto albo claro subtili lim
phato super naturam vini et debili
tatem et fortitudinem sui capitis
et neruos Abstineat ab omnibus
grossis quantitatibus humores grossos
melancolicos videlicet a carnibus
grossis bouinis et porcinis salitis
caseo lacte piscibus azimis et
ab omni legumine et pane mil
lio et de melica et silligine
et ordeo Vtatur carnibus edi
castrati arietis annualis galli
nas caponum pullos et omnium
auium degencium in arboribus
et in pratis et non in aquis et
vitellis ouorum et spinachijs
borragine feniculo petro
sellino lactucis attriplicis cu
curbitis et similibus Est et aliquis
modus curacionis contra talem
infirmitatem qui semper debet
sequi ad mores predictum et est
pertinens ad cyrurgiam plus
qui sic fit Emplastretur locus
qui est sub genu per digitos
iiij cum bitumine quod fit ex bolo
armeno mumia aloe mastice
draganti gummi arabico equaliter

pulverisatis et cribratis et incorporatis
cum albuminibus ovorum extendatur
totus locus dictus cum isto emplastro
et firmetur fortiter et bene super
locum cum binda ita quod humo-
res non possunt ad inferiora des-
cendere per venam aliquam et di-
mittatur sic per diem unam sequen-
ti die aperiatur illa vena
magna vel magnificata cum
flebotomia in loco qui est super
cavillam pedis et per digitos
iiii vel tres et sit vulnus flebotomie
satis magnum vel grossum sangu-
inis totus evacuet et dimittatur
fluere ex flebotomia sanguis
qui est in vena tamdiu quod tota
vena que est a bitumine cum
ligatura inferius facta sub
genu perfecte evacuetur et hoc
cito fiet quo facto constringatur
sanguis et ligetur vulnus flebo-
tomie et totum crus usque ad ge-
nu de novo vel bitumine dicto
et bindis. Et ordinetur quod stet
infirmus sic usque ad dies iii
cruribus et pedibus elevatis
et sic curabitur per continuacionem
bituminis et ligature usque ad
tempus si deus voluerit. Alius
modus curacionis per viam cirur-
gie qui est valde nobilis
sic sit fiat ligacio cum bitumine
et binda fortiter sub genu ut
dictum est postea scindatur
pellis que est super venam
vel naticam subtiliter ita quod
corpus vene manifeste appareat
et non ledatur. Similiter fiat in
loco qui est super cavillam
pedis. Tunc vero habet fieri sutura
in loco superiori et inferiori hinc
incidatur corpus vene totaliter

ex toto sicco super ligaturam in loco
qui est apud cavillam infra
ligaturam in loco qui est super genu
et quod est in medio totum evacue-
tur. Post vero evacuacionem totalem
vene que est in medio duarum
ligacionum ligetur totum crus cum
bitumine et bindis et stet pe-
dibus elevatis sic usque ad di-
es iii. In cibo et potu fiat ut
dictum est in cura absque inci-
sione superiori. Attende si post
ligaturam cum bitumine et
binda fieret stupor in pede
et membris inferioribus et denigra-
cio quod significaret membri in-
ferioris mortificacionem tunc opor-
tet te esse attentum in hoc
diligenter et considerare ne error
accidat peyor priore. Cura
elefancie sive fiat ex sanguine
sive ex quacumque causa fiat
post eius firmacionem et augmen-
tum curacionem non recipit per
viam medicinalem in principio
sive nativitatis et cum est in via ut
fiat et augmentetur potest per
beneficium medicine curari sine
aliud cura racionabiliter pro-
ceditur. Si autem elephancia
contingerit sanguine grosso me-
lancolico primo mundificetur
totum corpus cum pillulis et medi-
cinis dictis capitulo de melia.
fiat flebotomia de salvatella
vel basilica pedis contrarii tunc
ventosacio cum scarificacione su-
per crus et pedem et fiat
flebotomia de vena que est
intra crura et pulpas aut
genu. Leniatur cum pecia uncta
omni die totum crus cum pede
cum oleo de mirtis calido vel

oleo rosaceo in quo iniecta cy-
pressi sint decocte fiat emplastrum
super crus cum rosis flore camo-
mille mellilloto pulvere mirtorum
et boli armeni et farina gallarum
mixtis et incorporatis cum oleo
rosaceo et innstillagine citoniorum
vel psillii et farina melice vel
milii. Stet usque ad finem cure
pedibus elevatis multum et ordi-
net quod omnino abstineat a motu
et coitu. Comedat carnes edi
et castrati et arietis annualis
et carnes gallinarum et caponum
et pullos gallinarum et columba-
rum. Comedat et intiba quorum
summitatem atriplicis feniculum
lactucas et endivialem petrose-
linum et borraginem et coriandrum
omnia talia cum lacte amigda-
larum et butiro et cum speciebus abs-
que pipere et zuccaro. Bibat vinum
album clarum odoriferum bene
lymphatum. Abstineat ab omnibus
carnibus silvestribus quia de
proprietate generant sanguinem melan-
colicum et grossum et ab animalibus
caseo et carnibus ~~assatis~~ salitis
et lacte et ab omnibus leguminibus
et a vino novo et veteri grosso.
Abstineat a multa repletione
cibi et potus. Sepe reiteretur
mundificatio cum medicinis et pillulis
et ventosacio cruris et flebotomia
vene que est in curvatura po-
plitis vel genu et sic remane-
bit illesus. Cura elephancie
ex flegmate grosso est ut omni
ebdomada semel aut bis
fiat vomitus post repletionem
cibi et potus et laboris et motus et
stet cruribus et pedibus eleva-
tis. Mundificetur totum corpus

aliquando cum medicina que deturbit
vel cum pillulis de hermodactilo
maioribus. Scire hic convenit
quod multum est quod in hac cura ex
quacumque fuerit causa possit vo-
mitum equari et spalitus si ex
flegmate fuit. Ungatur de-
inde crus totum leniter cum penna ex
oleo de mirtis et oleo de lilio
mixtis simul et fiat emplastrum
super totum crus et pedem cum
absinthio contuso pistato et incor-
porato cum pulvere nucis cypressi
mirtorum boli armenici mirre
aloes oleo de mirtis et farina
melice et siliginis et innstalla-
gine citoniorum seminum vel inns-
tillagine seminis feniculi et
vino rubeo stiptico. Utatur
cibis et potibus dictis supra
et condimentis sine pipere et croco.
Sepe abluat crus totum
cum pede ex aqua decoctionis
cineris vitis caulium et absin-
thii quia de proprietate hec aqua
multum resolvit et exsiccat
et teneat in ipsa crus tempore
quo ligentur firmiter emplastra
cum binda super locum comincien-
do ipsum locum fortiter. Nam
talis ligacio membrorum conferat
ut de levi materiam decurrentem
ex superioribus membris non recipiat.

Capitulum clxxxxvii de vul-
neribus et excoriacionibus que
fiunt in ligaturis in dorso et an-
chis quando longo tempore iacere
cogitur vel quando propter equita-
cionem talia fiunt aut propter
calciamenta stricta

Iste modus infirmitatis quamvis
manifestam et simplex cum

habeat disponit loca i quibus
sit p maliciam currentem ad
ea p fricacionem et compressionem
factam i eisdem locis q ma
calida vel salsa semper indica-
bit et cum completa fuit tal
infirmitas ab omnibus excor-
tiacio appellatur accidit ut
in dorso anchis et natibus Sig-
na excorriacionis future sunt
pruritus et dolor et rubedo i
dorso vel anchis aut co-
xis et spalit propterea quod equus
iacuit longo tempore i infirmi
tate sup loca illa contingit
ex illa accidencia qn homo
equitat sessionem aut sella
strictam et fricant loca co-
biarum et naticas et calefiunt
ultra debitum Cura aqua
cumque ea contingat excorriac
i membris narratis est ut sta
tim a primo epithimet loca
lesa cum pecijs infusis i aq
rosacea et sternatur cum folys
salicis et molarum et mitorum aut
epithimet cum suco solatri
aut sempvive vel aq de
coccionis sumach mixto cum
aqua rosata et ordine quod
qn pecie infuse i liquoribus
pdictis uidentur exsiccari
infrimdant iterum et iterum tandem
quod feruor et ardor et pruri
tus fuerint remoti Postea
omni die bis vel ter pona-
tur sup excorriacionem un
guentum de cerusa quod feruo
rem remouet et consolidat
ttes excorticaciones Pulvis
corticum granatorum de proprietate
consolidat omnem excorti
cacionem postquam aliquos
dies excorriacio epithimata
fuit ex epithimatibus dictis
Et talis pulvis qui sit ttus
et cribatus ut alchol hoc cum
ultimo sic pt recs teri et cribari
aliter enim non ualet sic i con-
solidacione istius infirmitatis et
sup istum pulverem semper pona
pecia infusa in aqua rosacea
vel aqua decoccionis sumach
vel mirtorum et sic in breui dei
consolidabitur excorriacio
et spalit sicut propter equitacionem con
tingerit aut propter stricta calci
menta Ca^m clxxxvii

de doloribus qui fiunt i extremi
tatibus membrorum et membris
exterioribus etc

Dolores autem dolores i istis
membris et locis contingunt
s. i manibus vel pedibus et
fiunt subito et non accidunt
consueti et non fiunt a casu neque
percussione neque ex causa extrin
seca manifesta sed propter materia
currentem vel causa intrinse
cam hoc euenit Nec ex-
stimandum est quod istud conti
git aut propter alteracionem complexionis
membri aut propter cursum mate
matie calide vel frigide ad
loca dolosa vel lesa Signa
dolorum contingencium ex causa
calida in extremitatibus membrorum
sunt rubedo et calor et pru
ritus que significant alteracionem
complexionis membrorum si fiunt
absque timore manifesto et
duricie cum caliditate Si autem cum
timore talia et duricie loci
fiunt apostema calidum futurum
significant Signa dolorum
prouenientium ex causa frigida i me
mbris extremitatibus sunt prnacio
caloris et rubedinis et stupor et
fuscedo et grauitas et formicacio

que cum fiunt pallidissima futura a
membri ipsius mortificationem signi-
ficant. Cura dolorum con-
tenaum in extremitatibus membrorum
ex causa calida primo oportet ut
ungantur loca dolorosa cum oleo
rosaceo calido aut cum unguen-
to facto ex oleo rosaceo et cera
mixtis et incorporatis adinvicem
Si autem per hoc non removetur
dolor membrorum si fuit in am-
bobus pedibus fiat flebotomia de
~~pedibus~~ ambabus manibus Si
vero in manibus fuit fiat flebo-
tomia de pedibus de vena que
est inter anullarem et auricu-
larem digitum Si autem in uno
pede vel manu tantum fuit fiat
in contrario pede vel manu contraria
Postea ungatur locus cum oleo
rosaceo calido vel cum unguento
dicto Nutriatur usque ad tres
dies vel circa id cum dieta frigida
et subtili videlicet cum succo orde-
i vel farine avene vel spelte
condite cum lacte amigdalarum
vel agresta vel vino degranatorum
aut succo berberis vel acetose
Comedat lactucas portulacas
cucurbitas spinaciam borragi-
nem condita eodem modo Bibat
vinum degranatorum cum aqua frigida
et sit aqua quintupla ad vinum
aut agrestam aut aquam decoctionis
sumach vel mirtorum aut ace-
tose vel berberis Post dies
iiii comedat pullos et carnes
edi vel castrati conditas cum rebus
dictis et vitella ovorum Bibat
vinum album debile et agrestam
limphatum cum aqua ~~decoctionis~~ val-
de posset mundificari cum aqua
decoctionis tamarindorum prunorum
et manne in qua ʒ i pulveris

reubarbari ponetur Cura do-
lorum ex frigida causa provenientium
in extremitatibus membrorum est ut
incipiat uti fumdat super tebas
vel membra ex alto aqua ca-
lida Et liniatur locus dolorosus
et manibus fricetur et ungatur
cum oleo de camomilla vel
de aneto mixto cum cera Si
autem per hoc dolor non sedare-
tur mundificetur totum corpus
cum pillulis fetidis vel de her-
modactilis maioribus aut cum
medicamine de turbith vel
cum medicamine de hermodacti-
lis facto in sciatica et articulorum
dolore Ungatur post mundifi-
cationem locus dolorosus cum oleo
de spica vel de liliis aut de
costo et fundatur sepe super
ipsum aqua calida decoctionis ab-
sinthii flore camomille et
melliloti et similium Nutriatur
cum carnibus pullorum columbarum
et pullorum gallinarum et castrati
et edi assatis et vitellis ovorum
Et condiantur talia cum spe-
ciebus et pipere sepe brodia cau-
lium et porrorum in quibus carnes
coquuntur sumat Utatur sinapi
cum suis cibariis Et bibat
vinum debile limphatum bene
Abstineat a coitu et ab aq-
ua et leguminibus et lacte et similibus

Capitulum clxxxxix de tu-
more et pruritu que accidunt
digitis in autumpno et hyeme

Hec infirmitas vel ma-
licia que fit ex frigiditate
aeris coartantis vapo-
res et fumos qui decurrunt
ad pedum digitos et manu-
um cum tales vapores sint

calidi & coartati i(n) digitis pe
dum & manuum violent(er) i(n)ducat
pruritum & tumore(m) ex ne(ces)s(i)tate
Signa ex re ipsa & p(er) narra
tion(em) infirmi sat(is) nota videntur
Cura tumoris & prurit(us) qui
accidunt i(n) pedib(us) & i(n) cruribus
tempore frigidis est ut sup(er) digitos
& loca tumoris & prurit(us) fu
datur sepe aqua calida sal
sa & longo tempore teneantur
pedes in aqua decoc(tionis) sicle
aut aqua decoctionis sul
phuris seu aqua decoctionis
absinthii furfure & melliloti
aut aqua decoctionis vbe
ne epithimi pantaice & ro
sas ungant loca prurit(us)
cum oleo de mastice & oleo
de spica aut oleo de camomilla
& de semine lini Si aut men
brum vel membra magnificet
ultra debitum fiat emplastrum
sup(er) locum quod sic fit R(ecipe) ficuum
siccarum lb. s(emis) mell(is) ℥ ij pisten(tur)
& misceant(ur) & incorporentur
cum oleo i(n) quo sulphur sit dis
solutum Purgetur sepe cum
pilulis fetidis vel pilulis stoma
tic(is) alexandri aut cum decoctione
facta ex mirabolanis indis
citrinis ros(is) & epithimo dul
corata cum zuc(c)aro Bibat bonum
vinum odoriferum clarum limfatum
quodam modo Et vita tempe
rata die quartana b(ona) sanguinis
non meliori neque sanguinis ad
husti vel salsi Cap(itulum) xx

de hiis que i(n) unguibus acci
dunt ex feditate et

Infirmitates que unguib(us)
accidunt com(m)un(iter) sunt v videlicet
puncta alba citrinitas
gilbositas cum tinea & ex cor
rugatione citrinitas & scissura
vel fissura alba puncta do
minii frigid(itatis) i(n) corde & pectoribus
spiritualium significant Citrinitas
unguium elevationem cum colera
ad spiritualia & ex stom(aci) & or(is) fe
torem sig(nificat) Gilbositas dum
flat(us) salsi & melie acetose
in toto corpore & spiritualibus sig(nificat)
Unguium curvitas dum ~~me-
lancolie cum~~ siccitatem in
spiritualibus & intestinis significat
Unguium fissura dum melie
i(n) intestinis & stomacho sig(nificat) Cura
punctorum alborum i(n) unguibus
est purgatione totius corporis ut
mundificet cum pilulis fetidis
vel medicamine de turbith
& confortet cor cum dyatcompi
peon aut cum dyamargariton
vel cum pulvere qui sic fit R(ecipe)
marg(aritarum) croci coralli rubei an(a)
℥ ij fiat pulvis pulvis cibat(us)
de quo cum vino rubeo claro
odorifero sumat parum omni
mane s(e)c(un)d(u)m ieiunio ℥ s(emis) Utatur
dieta calida & speciebus p(ro) condimento
& vinum rubeum clarum odo
riferum bibat limphatum Sup(er)
ungues que tunc deferatur
pix vel storax liquida aut
armoniacum mollificatum cum oleo
de spica aut de mastice & cum
frustribus vitri radant puncta
alba alii ut subtiliora et
mag(is) obediencia ad epithi
mata & unctiones fiat Cura
citrinitatis unguium est purgatione
totius corporis ut mundificet
cum pilulis inioribus de hermo
dactilis que fiunt ex quatuor
rebus quod supius in articulo

doloribus fecimus aut cum decoc
tione facta ex reubarbaro tama
rindis manna et rosis Statim
vino albo limphato et carnibus
conditis cum agresta vel simach
aut acetosa vel berberis succo
et similibus Super locum ponatur
continue epithima factum ex semine
eruce aut aceto aut ex se
mine ceparum et agresta aut
ex semine cicute et aceto Ab
luantur sepe vngues cum aqua
calida decoctionis sulphuris
aut auripigmenti in qua sit
aliquid aceti quia vtile erit
Cura gibbositatis et tinee vn
guium est ut mundificetur cor
pus cum medicinis dictis capitulo de
melancolia et et dicentur capitulo de sca
bie et salsa flata infra libro
tercio de decoratione et vene
nis Fiat epithima super vngues
ex sale et fece aceti et alumine
fecum et aceto, ut fiat emplastrum
ex squilla contusa et mixta cum
oleo sisamino vel de lino aut
de camomilla, ut fiat emplastrum
ex cepe cruda mixta contusa
cum fece aceti et sale Cura tu
mitatis vnguium est ut post evacua
tionem feratur emplastrum de
pinguedinibus animalium contusis et
mixtis adinvicem super vngues
donec soluantur Et si post emplastrum
soluti sint et remotum ab vn
guibus molles remanentes fri
cande erunt cum frustibus vi
tri vel astelli aliquo vase vit
fracti tamdiu quod equales fiant
et iteretur hec fricacio cum vitro
multociens post emplastrum factum
ex pinguedinibus donec vng
ues equales fiunt postquam

ungues priscum modum e
quales facte fuerint cera molli
ficata super ipsos usque ad con
dunciones deferatur aut armoniacum
album mixtum et dissolutum cum
cera Cura fissurarum vel fis
suras vnguium est ut mundificetur
corpus cum rebus mundificantibus me
lancolia aut humores adus
tos sicut quod dictum est superius capitulo
de melancolia Ymutatur corpus
cum rebus impinguantibus et humectan-
tibus corpus ut sunt brodia
gallinarum cum intellectu ovorum et
vina rubea dulcia et similia
humectent vngues et molli
ficent continue cum aqua tepida
et pinguedinibus animalium dictis
superius et cera mollificata et em
plastris liquidis pinguibus dictis
in cura citrinitatis vnguium
Scire hic convenit quod cum vn
gues valde turpes fiunt
et non curantur per aliquem modum
ex modis dictis multociens itatum
hic convenit ut mollificentur
cum aliquibus medicaminibus mol
libus vnctuosis tamdiu quod post
tima mollicicem cadant
aut eradicentur cum ferro aut
cum medicamine acuto facto
ex calce viua et sapone mol
li vel ex alumine fecum molli
ficato et posito super radices
vnguium ita quod corrodantur
et cadant Cum vero vngues
ceciderunt vel excorpati fiunt
nullo modo cum manu vel
alia re tangantur ne torsio
vel curuitas eisdem accidere
possit et super loca cera mol
lificata continue usque ad perfectum

restauratiom deferat et deus melius nouit etc.

Explicit liber primus de cirurgia a magistro Wilhelmo de placentino compilatus

Incipit liber secundus qui est de febribus et de hiis que sunt necessaria in consideratione curationis febrium

Capitulum primum de diffinicione febris et eius divisione in sua genera et suas species etc.

Febris est calor naturalis in corde ad id quod est preter naturam mutatus procedens ab ipso per venas et arterias mediantibus spiritibus et sanguine per totum corpus et nocet sensibiliter operacionibus. Si aliquis zophisticus velit dicere quod in febre empiella et lipparia calor febris non vadit in totum corpus tum in empiella exteriora sint frigida et in lipparia sit econverso videtur quod non sit verum quod in omni febre calor innaturalis procedat per totum corpus et sic diffinicio predicta non erit generalis neque vera simpliciter. Ad quod dicendum est quod sicut terra per essenciam suam et naturaliter descendit semper ad inferius et ignis ascendit ad superius ut est sensibile et notorium et impediuntur ista duo pacientes in talibus motibus ita talis febris per suam essenciam et naturaliter procedit a corde in totum corpus potest tamen impediri paciens a materia opilante meatus et vias per quas calor transire debet in totum corpus ut dictum est in empiella et lipparia. Unde empiella fit ex flate grosso vitreo frigido cuius pars aliqua putruit et calefacta est alia vero remansit frigida eo quod calor

accidentalis non dum potuit ea
penetrare et calefacere et sic per
suam frigiditatem multum infrigidat
extrema et impedit calorem
accidentalem transire a loco
putrefactionis ad extrema
In superiori est alia causa quasi
generalis vel dicatur quod omnis febris
cum sit morbus universalis per effec-
tum lesionis in totum corpus et
in omnes operationes totius cor-
poris vere potest dici dici secundum
istam expositionem et modum
quod calor in omni febre procedit
a corde in totum corpus quamvis
secundum sensum tactus non appareat
calor accidentalis in aliquibus
membris sed potius frigiditas ut
manifestum est in exemplis
dictis supra. Dividit febres
primo in genera sua prima videlicet
in febrem de inflammatione spiri-
tuum et febrem de inflammatione
membrorum radicalium et humidita-
tum eorum Et febrem putri-
dam humoralem, et differunt
ista genera per alium modum et conve-
niunt, quia ad effimeram
multociens sequitur ethica
putrida et ad putridam ethi-
ca sed ad ethicam nunquam se-
quitur effimera neque putri-
da neque ad putridam effimera
et hoc contingit propter subtili-
tatem et grossiciem diversarum
substanciarum febris Una calor inna-
turalis inflamatus in substantia aerea
spirituali inflamare potest mem-
bra et ea calefacere accidentaliter
similiter calor innaturalis infixus
in humoribus inflamare potest

dealbare membra radicalia et
eorum humiditates et facere ethicam
sed impossibile est ut natura resolvat
calorem a membris duris et
cum in ipsis extinguatur et re-
maneat in humoribus propter se ut
in spiritibus Similiter si natura
potuit calorem ab humoribus
putrefactis resolvere visibile
erit quod ipsum a substantia aerea spiri-
tuali removebit cum sit gravius
et difficilius talem calorem
accidentalem infixum in humoribus
putrefactis apud naturam medi-
cum removere et resolvere quam a
substantia spirituali et ita in aliis sub-
iectis supra dictis Conveniunt
ista genera febrium etc et dif-
ferunt in quadam natura causis quia
febris effimera non requirit
ex causis medicinalibus que
sunt tres videlicet primitiva
antecedens et coniuncta nisi prim-
itivam tantum ethica antece-
dentem putrida primitivam an-
tecedentem et coniunctam et in hoc
conveniunt omnes Nos autem
videtur quod racionabiliter potest effi-
mere et ethice coniuncta causa assig-
nari Nam omne quod est quod fu-
it erat tale quod conservans et
conservatum sint idem aut diver-
si si sint idem sequitur quod impossibile
est quod faciens et factum sint
idem et perficiens et perfectum idem
Si diversa ergo aliud est id quod
conservat et aliud id quod conservatur
ergo effimera et ethica cum con-
veniunt in esse et durabilitate simi-
liter necessario eius conservans vel
conservata assignabunt que
erunt aliud ab effimera et

ethica et hec consuetas vel con-
natiua tamdiu quod remanebunt
in esse remanebunt effimera
et ethica et cum remouebuntur
ab esse et durabilitate remoue
buntur ethica et effimera et sic
apparet manifeste de causa
coniuncta in istis febribus que sic
se habent ad istas febres que-
admodum putredo in febribus
putridis, que tamdiu quod durat
febris putrida durat et cum de
struitur febris destruitur putri-
da. Sed quia nomine cause coniuncte
in ethica et effimera sic mani-
festa, dicitur propter hoc a quibus-
dam quod causa coniuncta in eis
non assignatur, nec debet as-
signari. Sed cum probatum sit quod
est impossibile ut aliquid tempali-
ter possit permanere absque causa
conseruante ipsum fuit nobis visum
quod erat conueniens et utile
ut febri effimere et ethice causam
coniunctam nomine proprio assig-
naremus contracto ex genere
vocabulorum. Nomen proprium cause
coniuncte in febre ethica contrac-
tum ex genere vocabulorum est
habilitas humiditatum membrorum
radicalium existencium in fontibus
membrorum ~~que insunt vel que
debent~~ ad inflammacionem in
quibus recepta sunt subtili-
tas ariditas cum quadam
acuitate et paucitas respectu
membrorum que insunt vel quod
dent ab eisdem in eis et hec
causa quam cito recepta sunt in ipsis
humiditatibus fiet ethica. Et
cum ab eisdem potest per naturam

vel per operacionem medicinalem
remoueri curabitur ipsa ethica.
Verum est quod quamuis ista causa quando vero
aucta fuerit et firmata in
secunda humiditate membrorum propter
nimiam habilitatem inflammabilis
et excitacionis receptam in ipsa
humiditate secunda et tercia membrorum
ita figitur et firmatur calor
accidentalis in eisdem quod neque
per naturam neque per artem ab
eis potest remoueri et tunc ipsa
ethica remanet incurabilis
post illud. Sic putrida rema
net incurabilis cum putredo cu
rat vniuersaliter per omnes humores
venarum et per venas ita quod tota
massa humorum venarum putre
fit vel quasi putrescit tunc necessario
membra priuantur nutrimento hu-
morali et fit ultima debilitas
et mors ex necessitate materie. Et
de istis ~~rebus~~ tribus humiditatibus
que sunt in fontibus membrorum
radicalium faciemus mencionem
fidem in tractatu de ethica.
Nomen vero cause coniuncte in
effimera contractum ex genere
vocabulorum est subtilitas sue
spiritualis et igneitas et raritas
et spirituum coadunacio et motus
velocitas cum quadam necessitate
excedente et habilitate ad
maiorem inflammacionem quam
ei conueniat per naturam spiritus
in eo quod spiritus et hec causa quam
cito recepta sunt in spiritu erit
effimera et si in eodem spiritu
multiplicaretur fiet ethica
vel putrida necessario post diem
vel aliquod tempus et si a spi
ritibus per naturam vel artem
remoueri potest curabitur

ex necessitate materie spiritualis re-
cipientis de leui effectum me-
dicinarum et operationem nature. Et
per hoc manifeste apparet curantibus
te in istis materiis ut subtilis
quare effimera leuius et breuius
quam ethica uel putrida. Nam
hoc contingit ex habilitate subiecti fe-
bris uel inhabilitate ad recipien-
dum effectum uel operationem nature.
Unde est quod prima species ethice
leuius curatur quam putrida
sed difficilius cognoscitur et difficilius cu-
ratur et grauius quam effimera
et hoc totum est propter habilitatem et
inhabilitatem subiecti ut dictum est. Se-
cunda species ethice cum adulta
non eius deuenit et ad primum
statum nunquam curatur et hoc propter
fixionem talis quoniam in sto-
duro ex restauracionem neque
impressionem recipit a medicinis
neque alteracionem ex inhabilitate sui
ad effectum alteracionis et operum
nature. Differunt et ista ge-
nera febrium propter naturam causarum me-
dicinalium que dissimiliter eis
attribuntur de quibus causis me-
dicinalibus infra capitulo de
febre putrida fidem faciemus.
Nam febri effimere per medicos
attribuitur causa primitiua tantum
et non antecedens neque coniuncta
ethice antecedens tantum et non
primitiua neque coniuncta. Putri-
de attribuuntur omnes modi
causarum scilicet primitiua videlicet
antecedens et coniuncta etc.

Capitulum vi de febre effimera
et speciebus eius etc.

Prime species febris effi-
mere sunt tres secundum quod
et magis primum est illa
que solum fit ex inflamacione
spirituum absque apostemate et dolore
et absque materia multa peccan-
te in quantitate ymo fit ex causa di-
uersa que precedit eam ab eo
sine quod currit consuetudo ut
est superfluus labor aut ira
et similia. Secunda species eius est
illa que fit propter apostema et
dolorem et de ista faciemus infe-
rius capitulum proprium. Tercia species
eius est illa que fit propter humo-
rem multiplicatum in quantitate
quo ad virtutem et de ista ipsi
dicemus capitulo de febre putrida
ex sanguine. Febris vero effime-
ra que est de inflamacione spiri-
tuum animalium qui sunt esse in cerebro
et febre effimera de inflama-
cione spirituum vitalium qui sunt
esse in corde. Et febrem effi-
mera de inflamacione spiritu-
um naturalium qui sunt esse in epate.
Signa autem febris effimere
que fit solum ex inflamacione
spirituum propter causam diuersam que
precedit eam ab eo sine quod currit
consuetudo sunt quia non habet
periodos sed est ~~vnius~~ vnius periodi
tantum et neque incipit cum rigore
neque orripillacione et urina
non multum tingitur in ista febre
neque in substancia neque colore ab
eo quod consueuit nisi modicum
aut non in aliquo et cum corpus
egri tangitur per totum non inuenitur
calor superfluus neque mordi-
catiuus multum preter naturalem
morem et consuetudinem neque habi-
litas est vehemens consecutiua
neque lingua est vehemens
asperitatis in ista febre neque

sicitas neque pulsus fit ita ca
uelox neque frequens multum
Et post eius declinacionem fit ali
quis sudor aut humorositas
uel cutis curacio et hoc contingit
propter calorem febrilem dissolue
tem partem subtilem humorum
uel humiditatum que euaporat apo
ris cutis hora qua calor acci
dentalis extinguitur et exalat
quia calor hora sue exalacionis
secum trahit humiditatem subtilem
dissolutam et eam ex poris cutis
exalare facit et sic fit rari
tas per corpus uel humorositas
Et item hec febris simpliciter fi
nitur in die et nocte et aliquando
extendit usque ad dies tres
et hoc est raro Cum autem per
transit dies tres egreditur
a genere effimere et fit uariis ethi
ca uel putrida et tunc calor
augmentatur uarius per totum corpus
et fit magis mordinatus et sup
fluus et urina incipit manifeste
in colore et substancia et odore muta
ri et uariari et pulsus fit tunc
uelox et frequens uehementer
et lingua alteratur manifeste
ad asperitatem et siccitatem et tunc
ista incipiunt apparere tunc vi
detur quod effimera mutata
sit ad aliud genus Species fe
bris effimere que fit de infla
macione spirituum animalium sunt
sex Prima quarum est illa
que fit ex uigiliis non consuetis
uel excedentibus Nam cum
nimis uigilie naturaliter exsiccant
corpora et calefaciant si fiant
tempore non consueto uel modum
excedant magis calefaciunt
exsiccant et specialiter separant

et eius partes et spiritus animales
cum cerebrum et partes cerebri plus
et spiritus eius plus aliis labo
rent membris in uigiliis et cale
facias spiritus animales acuunt
calorem in cerebro et febrem indu
cunt effimeram simpliciter
subiecta ad recipiendum infla
cionem Secunda est illa que fit propter
multam moram sub sole Nam
sol lumine et calide sui cale
faciat aerem circumdantem capi
ta hominum Vnde per longam mora
radiis solis et eius lumine aereos
subtiliat spiritus animales et
eos calefacit et inflamat
ultra debitum et sic inducit
effimeram finaliter Tercia est
illa que fit propter nimiam solli
citudinem et hec est propter congre
gacionem caloris et spiritus circa ce
rebrum et debilitacionis instrorum se
sibilium, cum natura negligat ipsos
usum ex sollicitudine contrahente
calorem et spiritus ad cerebrum
in quo inculcantur et inflamma
tur in scripcione et sic fit febris hec
Quarta est illa que fit propter
laborem et lassitudinem Nam
labor cum calefaciat membra
omnia et inuocet unitet et cerebrum
calefacit spiritus et acuit calo
rem et febrem finaliter inducit
et laxat corpus totaliter propter
distemperanciam in toto et in uniis
et ad istam effimeram superue
nit plurimum febris putrida propter
ebullicionem et commocionem in humo
ribus facta ex motu cum labo
re Quinta est que fit propter ca
tarrum et corizam Nam ca
tarrus uel corriza semper fit
ex materia que descendit ad
pallatum gulam uel nasum

⁊ hoc aut p̄ uia dissolucionis
⁊ a calido qȝ humitate repletum
circa cerebrū dissoluit ⁊ ea infe
rius descendere facit ut in a
calido i motibus dissoluitur
i estate ⁊ inferius descendit
aut a frigido constringente
fit a sba grossa p̄ uia constri
cionis humidum eliquare ⁊ de-
scendere inferius ut apparet qn
aliquis constringit pilidum minus
manibus humidum ei ⁊ subtile
descendit inferius ⁊ grosse re-
manet Sin cū iste cause catar-
ri ul corrize i cerebro multi
plicant videlicet cū dissol-
ucio cū multiplicat, spūs
inflamat ⁊ febrem facit ⁊
⁊ cā frigida cū modū nāle
excedit coadunando spūs
⁊ calorem i uentriculi cerebri
impedit eos euētacōe ex fri-
gido constringente ⁊ sic inflama
in seipsis ⁊ fit febris effimera
⁊ tal febris multociens ducit
pacientem ad pleuresim ul
peryplemoniam Sexta est
que fit ppt sompnum cū enī
in sompno calor nālis et
spūs sensibiles circa cerebrum
congregentur, si sompnus nō
excesserit modum neq nāe
intencionem confirmat spūs ar-
tiales ⁊ sensibilia infra et
ab eisdem lassitudine ⁊ fa-
tigacionem i vigilys acquisi
tam remouet Si sic modum
sompnus excesserit i longi
tudinem ⁊ pfunditatem ducit
i spiritibus animalibus existentibus
circa cerebrum coartacōe nāe
⁊ eos impedit euentacionem

⁊ sic ipi spūs inflamat̄ ipse
ipis cū careant euētacōe et
cursu ⁊ fit febris que inducit
hominem ad peryplemoniam et
sinanciam multociens Septima febris
effimere species q̄ fit ppt infla
macionem spirituum uitalium ex suf
focacione prima est que fit ex ira
cū ira inflamet sanguinem
⁊ spūs circa cor inducit Se-
cundo accedit effimeram ⁊ h effime
ra multociens inducit synocham
ul terciana Sca est illa q̄
fit ex tristicia nā cū ppt men
sa tristiciam ⁊ longa spūs et
calor congregentur circa cor ⁊
non possit euētari bene ppt
debilitatem inductam i membris
sanctitas ex fuga spirituum ad
radicem nervorum ppt hoc ipsi spūs
inflamant ⁊ fit febris ⁊ hec
febris ducit hominem ad de-
fectum appetitus ⁊ meliam
⁊ aliqn ad febrem quartana
Tercia est illa q̄ fit ppter
longa mora in aere frigido
cū enī aer frigidus ⁊ inaisso
te ledat thoracem eo q̄ fri
gidum nocet neruis ⁊ thoraci
ppt eorum distemperancia in
frigite complexionali ex natura
sue composicionis eo q̄ thorax
ossuosus ⁊ neruosus est valde
⁊ ⁊ quia constringit canna et
impedit pulmonem i modi
ficacione humitatis cū ppt lesi
onem thoracis ex frigido cū
ppt impedimenta anelitus
ppt impedimenta i modifica
cione condensatur spūs ⁊
alterantur ex dolore thora
cis spiritualia ⁊ fit febris que

induc̄it multoc̄iens hominem ad
asperitatem canne pulmonis. Ter-
cia est illa q̄ fit ppt dimissionē
balnei tēporibus ↄsuetis. Nā cū
balneū nō disiciat corpus to-
tū a superfluitatibus succutaneis
et que sunt i poris cutis totius
corporis cū priat̄ corpus hōs
tali mūdificacōe tēporibus ↄsuetis
ↄgregent superfluitatem i poris
p quos spiritus arteriales et ca-
lor naturalis consueuerunt hane-
lare et euētari et sic p priua-
tionem euentacōnis iflāmant̄
ipi spiritus in se ipsis et fit febris
effimera que duc̄it hominem
multoc̄iens aut ad scabiem aut
ad ↄtinuam febrem cū sit ibi p-
sencia humidi superfluī cū cali-
do acuali. Quarta est illa q̄
fit ppt balneū ex aquis termas
uel aquis calidis naturaliter
Nā cū aq calide naturāl uel the-
rmas sulphureę sit omnes
calefaciunt aerem balnei et
aerem sudantem balneū
qui sudant plus q̄ requi-
rant calor et spus ipius cor-
dis et sic p suam caliditatem
actualem excetem calitem
ↄueniens ad euētacōm spiritu
i cordis et caloris fit febris
q̄ multoc̄iens duc̄it hominē ad
dolorem capitis et sitim intol-
lerabilem vitio pulmonis. Quota
est illa q̄ fit ppt longā mo-
ram i balneo calido. Nā cum
balneū calidū corpus taliter
calefaciat et p longa mora
in ipso exalent spiritus et calor
fiat debilitas in cerebro et
patit̄ i uirtute qua hanelitus

fit et complet et cogit̄ ex talibus
causis ipa uirtus hanelandi ad fre-
quentem uelocitatem cū debilitate
et sic inflamant̄ spiritus in corde
et fit febris q̄ multoc̄iens duc̄it
hominem ad ethicam. Sexta
febris effimere q̄ fit ex infla-
macōe spirituum naturalium sunt
cōit̄ nouem. Prima causa est illa
q̄ fit ppt famem cū enī ~~fa~~-
fames corpus exsiccat et cale-
faciat cū excesserit epar
et stomachum et faciat humores
currere ad stomachum hora q̄ cibū
comedere ↄsueuerat ↄturba-
nales spiritus ex humoribus
crebris non putrefactis et cale-
fiunt et p ↄtinuacōm cū uita-
libus spiritibus inflamantur
tales spiritus omnes et fit febris
et hoc ut plurimū in putridam
ↄuertit̄ eo q̄ materiam inuenit
in loco non suo et est nō na-
turalis et fit calida cū humiditate sua
et sic putrescit et faciat febrem
putridam post effimera et h
effimera est difficil ↄgnoscere.
Secunda est illa q̄ fit ppt flu-
xū uentris uel fit ppt frequē-
tem assellacōm aut ppter
medicinam uel alia simili ca-
usa ex frequenti et inordinata
assellacōne aut multiplicata
in quātitate ultra debitū aut
ex acuitate mene seu eius ve-
nenositate ↄturbant̄ omnes
humores uenarum et epatis
et calefiunt et commouent spūs
i debite et sic inflamantur
i se ipsis et cū sua inflacōe
motu et turbacōe ↄtinuant̄
cū uitalibus et fit effimera
prius q̄ ad ethicam spasmum

iii & morte multorum ducat. Tercia est que fit propter vini potacionem multiplicati in quantitate vel qualitate sua recipientis. Nam vinum cum fuerit acutum & calidum ultra quam natura recipientis requirat spiritus naturales calefacit & totum corpus & inflamant naturales spiritus per commixtionem cum naturalibus inflamatis & fit febris. Si autem habundanter fuerit in quantitate vinum facit undare humores in venis & corpore & spiritus naturales movet indebite in locis naturalium & eos inflamat iterum preciam indigestos elevat fumi sicci et acuti ab ipso vino sicut elevant aliquos viridibus quando sub eis accendit ignis debilis & ipsi inflamant naturales spiritus cum sint acuti calidi actu & secundum hanc viam fit effimera que multotiens conducit ad

iiii vomitum & ad synocham. Quarta est illa que fit propter comestionem ciborum calorum nam cibi calidi actu vel potencia cum utique ipsos confortant in stomacho accidentaliter moventur ipsa cibaria calefaciunt spiritus naturales in stomacho corpore & omnibus intestinis et eos inflamat & per consequens vitales inflamantur ab eis & fit febris que ut plurimum inducit capitis dolorem & oculorum ruborem. Quinta est que fit ex fastidio nam fastidium & nausea cum fiant ex multitudine materie humide mollificantis os stomachi & replentis stomachum & destruentis appetitum separat ipsum stomachum ad recipiendum superfluitates loco cibi quod non sentitur. Calefit enim corpus calefactione non conveniente propter superfluarum humidi intrinsecarum quod non recipitur neque recipi potest & ex eo calefiunt vene & membra cum ad ea non mandet nutrimentum usuale & sic inflamantur naturales spiritus & fit febris que ducit hominem ad vomitum & dyarriam & ad sitim & aliquando ad ydro-

6ta pisim finaliter. Sexta est illa que fit propter sitim nam omnis sitis aut fit ex presencia rei salse in ore stomachi aut rei calide & acute aut per via indigestionis aut per calitatem acutam aucta in renibus & membris & omnis iste calefaciunt turbant & movent spiritus naturales in corpore ad caliditatem excedentem & fit febris per commixtionem spirituum naturalium qui sunt inflamati cum vitalibus. Similiter ex fumis qui elevantur ad os stomachi per viam indigestionis cum sint calidi & acuti & inflamabiles de levi illud idem operantur ut scriptum supra secundo de febre propter quantitatem vini multiplicata & ista febris vel multotiens ducit ad fluxum urine vel dyabeticam passionem. Septima est que fit

vii propter aliquid quod continet ipse quod evomi possit si natura vincet cum in stomacho medicina illud enim quod evomi potest est aut aliquid venenosum de se aut aliquid nature intus quod expellere desidat & eo quod vomi potest cum quadam facilitate sentitur quod non est adherens

multum sibi et quod est calidum non
conveniens ad naturam aut ve-
nenosum satis subtile vel vis-
cosum cum acetositate vel salse-
dine et illud tale cuiuscumque generis
sit aut propter caliditatem et vene-
nositatem actualem et potencia-
lem quas habet spiritus naturales
inflamat indebite et facit fe-
brem aut propter putredinem sive tur-
bat digestionem in stomacho et epate et le-
dit virtutem omnia impediendo
digestionem et sic spiritus inflamantur
in se ipsis et commutant cum sint
turbati cum in talibus et fit febris
et que multociens ducit hominem ad
diarriam vel vomitum. Octava est
illa que fit propter cibum multi nutri-
menti videlicet tardi et grossi et
durantis multum in membris et ille
cibus qui facit hoc est cibus multi
nutrimenti penes hanc litteram ut
sunt pultes spisse de frumento
et carnes graves ut porcine
arietine et vinum rubeum grossum
et similia. Unde cum talibus cibis multum
longe fatiget nam spiritus na-
turales et calor inflamantur
ex longo labore et fit febris
ad quam sequitur sudor per viam
lassitudinis, sicut accidit in ho-
mine qui pro labore et lassitudi-
nem sudat et aliquando accidit si-
ncopis. Nona est que fit propter cibum
subtilem et de facili convertibilem
vel cibus subtilis et siccus et conver-
tibilis de facili inflamat de
dicta via calorem et spiritus et in-
flamantur ab eis de facili et
convertitur in calorem et fumum ca-
lidum et sic ex eo fit febris que
de facili in ethicam convertitur.

Signa febris effimere contingentis
vicio spirituum animalium specialiter propter
vigilias sunt accessio vigiliarum
et gravitas capitis et oculorum ru-
bedo cum lacrimis et lassitudo
in membris et capite sensibiliter
et frequencia pulsus cum eius debi-
litate et ducatur arte. Signa
febris effimere propter longam mo-
ram sub sole sunt accessio ipsius
pacientis sub sole et sensibilis
caliditas cutis capitis et faciei
et alteracio coloris cutis ipsius fa-
ciei ab eo quod incipit et an-
te hoc et frequencia anhelitus cum
pulsus velocitate. Signa effi-
mere propter sollicitudinem sunt
facies declinis ad citrinitatem
et equalitas pulsus secundum plurimum
sed accidit in eo diversitas in dila-
tacione et constriccione penes
diversitatem sollicitudinis et mo-
tus oculorum satis est equalis ad
clausionem et ad apercionem et incli-
nacio capitis circa terram cum
quadam locacione circa se ipsum
vel infra se ut inveniat me-
dium sue cogitacionis. Signa
effimere propter laborem sunt ac-
cessio laboris cum calefaccione
iuncturas super alia tactus lassi et tacti-
tudinis et siccitas corporis et
pulsus parvus et debilis et declinat
ad duriciem aliquando et fit uri-
na citrina et calida propter motum et propter
resolucionem subtilium humiditatum
aliquando iuncture si labor non
fuit superfluus et exsiccantur
si modum excesserint. Signa
effimere propter catarrum vel corri-
zam que est ex causa calida sunt
rubedo faciei et oculorum et

mordicatio eius quod currit et eius
subtilitas et calitas tactus fa-
ciei et capitis et si accidit febris
nocet et non iuvat et sentitur
in gutture acuitas eius quod
descendit ad guttur et vehe-
mencia adustionis eius et attrac-
tio ipsius et subtilitas cum infla-
macione que ipsum irascitur et
sputum quod emittitur declinat
ad rubedinem et ad citrinitatem
Si autem febris effimera fuit
propter catarrum ex causa frigida
signa erunt quod sentitur frigus
eius quod currit in naso et com-
motio in naso et gutture cum
tensione frontis et vehemen-
cia opilationis ventositas
viscositas et grossitudo eius
quod expellitur cum viscositate et
albedo ipsius et iuvamentum a
febre et non nocumentum Sig-
na effimere propter sompnum sunt
ancessio multitudinis sompni et
profunditas et inflatio oculorum
et vocis raucedo cum opilatione
in naso et emunctoriis et gra-
vitas totius corporis et pigricia
et lassitudo et debilitas me-
morie cum falsis et corruptibi-
libus ymaginationibus Signa
febris effimere contingentis motu
spirituum vitalium et spiritualium propter
iram sunt ancessio ire et
velocitas anhelitus cum fre-
quencia et oculorum rubedo et
maxillarum et tremor quidam
et faciei inflatio ut in dormi-
ente quasi et urina est acuti
tactus et pulsus est grossus non
plenus frequens et vocis altitudo
vel clamor cum insufflatione
aeris per anhelitum Signa
effimere ex tristicia sunt ig-
neitas urine et acuitas eius
ita quod infirmus senciat acu-
tatem ipsius ex dominio siccitatis
in ea et motus oculorum ad
clausionem declinis et oculorum
subversio propter resolutionem cum
quiete et facies est tendens
ad citrinitatem propter profunditatem
caloris et pulsus est declinans
ad debilitatem cum dulcedine Sig-
na effimere ex longa mora
in aere frigido sunt quod cum
prius tangitur corpus infirmi
non invenitur vehemencius
calidus sed cum figit manus sen-
tit calor elevari et pulsus com-
pressus non ut pulsus habentis
angustiam tristiciam et famem
et quod non est ibi resolutio vi-
rium illius sed fit velox propter neces-
sitatem attrahendi aerem in-
sunt frigus vehemens et forti-
ter fit durus et oculi non sunt
profundi ymmo quasi sunt infla-
ti propter vaporem coartatum
et urina est alba eo quod cali-
tas est provocata et fracta quia
ipsam quam calitas que resolu-
ta fuit ex frigore expellit
ad vias urine Signa effi-
mere propter dimissionem balnei
termis consuetis sunt congregatio
sudoris et superfluitate in cu-
te toto corpore et urina est
spissa et turbida colorata et
gravitas anhelitus et gra-
vitas et lassitudo corporis
et membrorum cum quadam pigri-
cia et aliquando diminucio appetitus

eo quod non sit superfluitatum mundificatio secundum consuetudinem. Signa effimere propter balneum in aquas thermas sicut ipsa balnea et cause facientes balneum calidum actu et asperitas cutis cum quadam nigredine et additio caliditatis post tempus et debilitas pulsus cum morositate et velocitate et sit urina non colorata et non tumescat corpus neque profundantur oculi. Signa effimere propter longam moram in balneo calido sunt magnitudo anhelitus cum debilitate et spissitudine pulsus et sitis que melius sedatur per attractionem aeris frigidi quam per potum frigidum et rubedo maxillarum et omnium membrorum gravitas et lassitudo. Signa effimere contingentis gratia spirituum malorum et specialiter propter famem sunt debilitas pulsus et parvitas et declinatio aliquantum ad duritiem et tinctura urine cum ardore et destructio appetitus post famem cum ructuatione fetida et oris amaritudo et gravitas totius corporis et membrorum et commotio in ore stomachi. Signa effimere propter fluxum ventris sunt pulsus durus et tensus et debilis et parvus et spissus et urine paucitas et sitis et vigilias multiplicate et malus appetitus et mordicatio. Signa effimere propter vini potationem multiplicatam sunt debilitas motus corporis et urine multipli-

propter quod sit digesta et conturbatio ventris aut dolor capitis et oculorum obtenebratio et vertigo aliqua seu gravitas stomachi. Signa effimere propter ciborum calidorum comestionem sunt pulsus velocitas et spissitudo et oris amaritudo et tinctura urine et sitis que per potum frigidum mitigatur et manifesta calefactio in stomacho et omnibus membris. Signa effimere propter fastidium sunt altatio ructuationis ad acetositatem aut ad fastiditatem et urina cruda et indigesta seu aquosa et palpebrarum gravitas et inflatio et gravitas stomachi et omnium intestinorum. Signa effimere propter sitim sunt accessio ipsius sitis et desiderium potus rei frigide fluentis et velocitas pulsus cum frequentia et debilitate et urine paucitas et eiusdem colloratio cum punctura. Signa effimere propter aliquid quod in stomacho continetur quod evomi possit sunt gravitas stomachi cum ructuatione postquam aliquid emittitur aquositatis et commotio labii inferioris et fastidium et nausea et oculorum tenebrositas et comestio alicuius rei facientis hoc ut medicina seu cibus vomitivus. Signa effimere propter cibum multi nutrimenti grossi et duri sunt inflatio cum ructuatione ventosa et gravitas membrorum, sompnus immoderatus post comestionem et velocitas pulsus cum frequentia et insufflatione hanelitus et pigritia ad motum. Signa effimere

propter comestionem cibi subtilis
sunt inflatus sensibiles in sto-
machi caliditate et eructuationes fumo-
sa calida et oris amaritudo
et sitis et coloratio materie urine
remanente eiusdem et sensus
caliditas in membris ante ad-
ventum febris et oculorum rube-
do cum dolore capitis in parte
anteriori vel dextra, pulsus
velocitas cum frequentia et cali-
tate arterie. Cura febris effimere
in causa est ut si fuerit effimera
propter sacietatem nauseativam et
propter opilacionem et propter catarrum
omnino abstineat a balneo et
specialiter in principio rei quia bal-
neum egritudinem generat putri-
dam et in istis casibus multum
timetur de conversione effimere
in putridam et in illa que est
propter multitudinem cibi est non
sua hora sed in fine rei reso-
lucionis et humectacionis et confor-
tacionis membrorum et spirituum qui
sunt calefacti propter modum
cotidie. Item in illa effimera
que est propter densitatem et consti-
pacionem cutis in principio contra-
nominibus aut febribus effime-
ris balneum melius est in se
quam in principio propterea quia preparat
materiam ad putrefactionem in
principio et habilitat ad recipiendum
intra se causas putrefactionis
et hoc est summa. Alii de bal-
neo licet in isto capitulo de cura
febris effimere secundum modum v-
niversalem in sene cotidie. Item
et specialiter in corporibus siccis
similiter potare aquam frigidam
cum succo granatorum acetosorum

aut per se utile et conveniens
propter quod in illa que est ex opila-
tione intestinorum et ex sacietate
nauseativa et apostemate et
ex indigestione et ipsi tales in
principio ab omni cibo abstinere
debent et provocare in eis sompnum
utile est. Illi vero qui pa-
tiuntur propter famem vigilias et
laborem non debent in principio
abstinere a cibo sed debent
comedere panem ablutum cum
vino vel aqua ut sint magis
penetrans cum vino si utique con-
suevit et non patiuntur in visceribus
et indigent cum hoc multa infri-
gidacione. Deliciari et comedere
gaudere est conveniens in hiis
qui paciuntur effimeram propter
angustiam sollicitudinem et co-
gitacionem. In illis qui propter opi-
lacionem vel fastidium paciuntur
non est sic conveniens sed con-
venit propter ut utantur subti-
liativis et apertivis ut est
oxymel compositum sepe in die
cum aqua calida decoctionis
radicum feniculi et petroselini
et similium. Item fricatio conve-
nit tantum in omni effimera si
levius sunt fricaciones satis conve-
niens est et specialiter in illa que
est propter opilacionem cum implecione
et nauseativa sacietate. Item
de aqua calidam decoc-
rosarum et floris camomille
in fine est utile et provocare
sompnum quia equat natu-
ram spiritus et complexionem totius
corporis post febrem et co-
roborationem. Item in febre effimera

nam inqua sit sudor ut vo-
lunt omnes philosophi roracio vero
sit et hoc est propter exalacionem
talitatis existentes que po-
tuit dissolvere partes subtilio-
res vel ut humores et humiditates
membrorum et in vaporem satis
humidum convertere et post digestio-
nem hora sue exalacionis
ad cutem trahere et omnes cor-
poris partes quasi quodam rorali sudo-
re. Cuius cura in omni effime-
ra a quacumque causa contingat est
confortare corpus ad contraria eius quod
ipsam accidere facit et ipse fiat
illud in omni usque ad horam ro-
racionis corporis que sit citer
ad plus usque ad horas xxiiii.
Si non usque ad hoc tempus se-
data non fuerit per roracionem
vel saltem modum alteracionis
ymmo remansit cum lassitudine
et tremore vel malo appeti-
tu et vigiliis iam est signum quod
mutatur vel mutata est ad aliud
genus febris quod non est effime-
ra. Cura propria febris effimere causa
vigilias est ut iaceat in mol-
li culcitra vel lecto et ungat
nares et aures et frontem cum
oleo violato tepido vel oleo
de nenufare quod melius est
super caput eius fundatur aqua
calida decoctionis florum camomille
rosarum et violarum. Post declina-
cionem caloris manifeste intret
balneum ut fiant fomentaciones
cum aqua tepida decoctionis
herbarum dictarum quod melius
erit. Et postea fiat unctio
cum oleis dictis. Comedat car-
nes et pullos coctas cum

et similibus conditas cum agresta
vel succo granatorum. Et bibat
vinum limphatum ita quod aqua
sit tripla ad vinum vel bibat
Julep aut syrupum de nenufa-
re possit et comedat portula-
cas cucurbitas et prunas et similia
et dormiat post comestionem per
longum tempus quia bonum est ei. Si
vero hora magni fervoris
affligetur siti bibat Julep
vel syrupum violatum vel de
nenufare cum aqua frigida
in estate hyeme vero cum calida.
Cura febris effimere propter longam
moram sub sole est ut fundatur
super caput et sinciput liquor
qui sic fit. Recipe aque rosate libram
i. olei rosati libram semis aceti ℥ i
misceantur. Item infundatur
pannus in eodem liquore et tene-
atur super caput usque ad fi-
nem febris et cum desiccatur item in-
fundatur in eodem et capiti suppo-
natur et fiat sic successive usque
ad febris remocionem. Cum non convenit
febris ponatur eger in balneum
tepidum aque dulcis decoctionis rosarum
vel violarum aut salicis. Et
cum de balneo exierit aqua
tepida et non calida fundatur
super caput et totum corpus et
ponatur ad quiescendum et dor-
miendum in loco frigido et lecto
molli et quiete. Sumat in
potu ante prandium et post balne-
um syrupum de nenufare vel
Julep aut syrupum violatum
vel vinum de granatis acetosis
cum aqua frigida et sit aqua quintupla
ad syrupum vel succum de granatis.
Assumat in potu frumentum fe-
tum tortum quod sit sepius ablutum

multotiens cum aqua calida cum
administreat. cum fuerit bene lactu
multa aqua frigida et exisco po
tu cibali sumat paucos usque
ad sacietatem. Post remocionem
febris comedat carnes edi
et pullorum et brodia gallina-
rum et avium et cucurbitas coc-
tas et attriplices et lactucas
coctas et conditas cum aqua
pullos. Bibat vinum multum
limphatum ut Julep aut su-
cum de granatis vel sirupum ro
saceum vel de nenuffare cum
aqua frigida. Postea redeat
paulatim ad dietam consue
tam. Cura effimere propter ni
miam sollicitudinem et cogitacionem
est ut sumat vinum odoriferum
clarum bene limphatum et mix
tum cum aqua, et vtatur letificatiuis
et solacijs et dormiat sompno pos
se. Et rougatur totum corpus
cum oleo rosaceo, et exte-
ma leniter manibus fricentur
et intret paruum aliquod balneum
tepidum aque dulcis decoc
florum camomille et rosarum. Et
comedat carnes edi pul-
lorum et gallinarum conditas cum
croco et aqua rosacea et suco
granatorum dulcium vel mixtorum
et fructus humidos ut pruna
melones et maracias viri
des et siccas et cucurbitas por
tulacas lactucas et similia coc
ta et condita cum lacte amig
dalarum vel oleo rosaceo. Come
dat vitella ovorum cum suco
granatorum vel berberis et croco
vel bibat sucum ordei dissolu
tum cum vino odorifero bene
limphato. Cura effimere propter
laborem est tranquillitas in loco

quieto et temperato et molli cu
bicularia et lecto et hoc vult ypo
crates in sexta ubi dicit in omni mo
tu corporis cum cepit quod
dolere statim requiescere reme
dium est. Inunge nodos et
arcus et loca lassa cum oleo
rosaceo tepido est multum utile
vel violato et specialiter si fiat
circa spinam et collum et
caput sepe. Post febrem in
tret balneum aque decoccionis
rosarum et violarum. Bibat vinum
multe commixtionis et comedat
~~carnes edi~~ vitella ovorum
et carnes edi et pullorum et iura
gallinarum condita cum croco et
cinamomo et cardamomo
et minus comedat quam consueuit
propter virtutis debilitatem et diges
tiua de facili et brodium cice
rum conditum cum croco et oleo
violato cinamomo et carda
momo, multum quiescat et dor
miat si posse. Cura febris effi
mere propter corrizam et catar
rum est ut fiat flebotomia quia
nisi breue fuerit tempus in
quo flebotomia celebrauit vel
fiat extraccio sanguinis cum
ventosis et post extraccionem
sanguinis fiat purgacio cum
pillulis cochijs almasor aut
cum medicamine de turbith
et comedat sucum ordei con
ditum cum lacte amigdalarum
vel brodium cicerum et bibat Ju
lep vel sirupum violatum
et de nenuffare et similia cum
aqua decoc liquirricie iuiubarum
et passularum. Post quietem
febris vtatur balneo vino
limphato multum et carnibus

Et carnes Cura effi. q̄ntra c̄ ut sup caput ei9 fundat c̄ aqua ros
Et sr pectus) est emplastr̄ etur pectus) placentl cu sandal
ros et camphora mixtl ad aqua ros sic c ꝑgl bibat
aqua ros cu vino degnatis) acetosis)

cdi ꝫ pullos ꝫ uitella ouos
et condiari/ cu rob croco cia
momo cardamomo ꝫ nudisi
tetur sepe cu pillis theoris
Cura effime ꝑt longum
ꝫ ꝓfundu sompnu est ut fri
cent extrema fortis ꝫ ex
pgantur facies ꝫ oculi et
frons ꝫ totu capud cu aq̄
rosata i estate ꝫ yeme cum
amsio/ ꝫ fiat cliste leniti
si die illa semel aut bis
non assellauit ad min9/ bi
bat sepe mel rosaceu cum
aqua calida yeme ꝫ estate
cu frida ꝫ hoc usqꝫ ad cessa
conj febris/ ꝫ cu febris cessa
uit intret balneu decoccis
flors camomille ꝫ absinthij
Et comedat paru ꝫ dietas
digestibilem de facili ꝫ vinu
bibat limphatum

videlicet carnes pullos ꝫ edi
ꝫ similiu cditas cu agresta
vino degnatis/ acetosis uel
cu acetosite cit ꝫ comedat
portulacas ul lactucas a
scariolas cu aceto Et bibat
aqua fridam cu suco seni
bibus aut cu suco malorum
acetosorum Et astates in
troducat ubs ꝫ sollacijs sin
gulitem ꝓposse ꝓpost cete
febris intret balneu tepid
aque dulcis decoctis uiolas
ꝫ folios salicu ꝫ similiu
in quo paru moret Et
ꝑtq exitu abalneo roret
totu corpus ei9 cu aqua ro
sacea ꝫ sup caput ei9 fun
dat aqua frida ꝫ ꝑ9 ora

redeat ad sua ꝯsuetudinem
paulatim ꝫ ad usu vini limpha
ti Cura effime ꝑt tristiciam
est sicut dca in cura effime
ꝑt cogitacom ꝫ sollicitudinem
nisi quia i cura effime ꝑt
tristicia infirmus requirit maio
rem ꝯfortacom cordis cu reb9
frids ꝫ odoifers ut cu sanda
lis rusis ꝫ camphora ꝫ simi
lib9 qꝫ requirat qui patit
ꝑt cogitacom/ qui eni pati
ꝑt cogitacom magis indiget
ꝯfortacoe cebri cu reb9 ca
lids odoifers ut cu musco
ambra ꝫ silib9/ ꝫ cu hoc ulterius
indiget gaudio tripudijs ca
tilenis ꝫ sollacijs ꝫ luds ꝫ bal
neo tempato aq̄ dulcis de
coccis rosaru ꝫ similiu Cu
ra effime ꝑpter longa mora
in aere frio est ut fricentur
extrema ꝫ totu corp9 cum
olo de spica ul de aneto ul
de camilla no ꝯuret ul for
tibꝫ tu si suauit ꝫ tempato
mo Et cu febris cessate ce
pit manifeste intret balneu
acreu ul stupa no multu
calim ꝫ stet ꝑ temp9 ut su
dat ꝫ exeat a loco calido
inductis ꝫ intret locu cu indu
mentis ꝫ quiescat ꝫ sudet
ibi ꝑ temp9 dormiat ꝫ qui
escat postea comedat cibos
subtiles leues ad digendu
ꝫ paru i qntite ꝫ bibat
vinu forte ꝫ bonu odoriferu
absqꝫ aqua Et si necesse
fuit itm redeat a capite
tamdiu qꝫ curetur ꝫ redeat
ad sua ꝯsuetudinem Cura
effime ꝑt dimissioz balnei

tpibꝫ cõsuetꝰ est ut sepe in-
tret balneũ aque dulcis te-
pide in quo corpus eius fricet-
leuit' ⁊ ꝯtinue cũ furfure
⁊ semine melonũ uel cucubite
⁊ aliquãtulo sal. Deinde egre
diatur ⁊ quiescat ⁊ vngat
totalit' ex oleo rosaceo uel
de nenufare ex oleo rosaceo
ul de nenufare ⁊ comedat
sucũ farine ordei ul cucur
bitas aut portulacas seu
lactucas coctas et conditas
cũ lacte amigdalar' ul oleo
rosaceo ul vino degranatis
⁊ similibꝫ. Bibat vinũ album
clarũ bene limphatũ ⁊ sic
scdm tpa redeat ad cõsuetu
dinem. Cura effimẽ ꝓpter
balneũ i aquis termas est
ut vngantur oĩa membra
⁊ totum corpus cũ oleo dea-
neto uel de camomilla leuiter
⁊ suauit' ⁊ ponat in stupa
temperate calo ⁊ sup cũ p'ea-
fundatur aqua calida dulcis
tpata decoctiõis camomille
aneti ⁊ melliloti ⁊ similium.
Et exeat a stupha sic in-
ductus ⁊ quiescat ⁊ dormiat
in loco tpato ⁊ molli. Postea
comedat carnes edi ⁊ pullos
⁊ iura gallinas ⁊ similia. Et
bibat vinũ clarum odoriferũ
in quo ponat aliquid aque
⁊ sic redeat ad suam ꝯsuetu
dinẽ. Cura effimẽ ꝓpt lon
gã morã in balneis est ut
sup corpus eius fundat' ꝗ sit
quasi frigida. Et post illud
ꝓgatur totũ corpus ⁊ pectꝰ
⁊ cor spalit' cũ aqua ros'
mixta cũ sandal' ros' ⁊ cam-
phora ⁊ similibꝫ ⁊ tc quiescat

⁊ dormiat ꝓposse. Et bibat
hora qua vult dormire aquã
friam cũ suco de granatis uel
berberis ⁊ similiũ. Et cũ dor
mierit comedat iura galli
narum ⁊ edi ⁊ pullos cum
agresta ul suco de granatis
uel aqua ros' seu suco ber-
beris ⁊ bibat vinũ limpha
tum rubeũ clarũ odoriferũ
mixtũ cũ aqua fria. Cura
febris effimẽ que fit ꝓpter
famem est duobꝫ modis vi
delicet ut anteq eueniat
febris videlicet cũ incipit pa
ciens sentire fractionẽ ul las
situdinem aut dolorositatem
aut postquam iã febris facta
est ⁊ firmata. Cum autem
incipit sentire lassitudinẽ
comedat cibum scdm defa-
rina frumenti ⁊ zucco infrigi
dato cũ suco granator' ⁊ ber
beris aut lactucas cũ aceto
ul agresta uel portulacas
⁊ bibat vinũ rubeũ clarũ
valde limphatũ. Si autem
febris fca est bibat aquã
friam altatã cũ zucco ul
cũ rob ul cũ syrupo rosa-
ceo ul uiolato seu de nenuf-
fare deglutiendo paulatim
⁊ suauiter simul ideo depo
tũ multa quãtitatem subito
ne calor ⁊ membra intia
subito infrigidarent ⁊ fiet
ydropisis. Post tempus autem
tepit declinare sumat
sucũ ordei cũ vino degranat'
ul agresta ul berberis aut
cucurbitas ul lactucas
seu portulacas conditas cũ
amigdal' ul oleo ros'. bibat
vinũ albũ debile limphatũ

In fine post febrem intret
balneum aque dulcis tepidum
decoctionis rosarum et violarum in
quo parum moretur et cum a bal
neo exiverit roret faciem
et extrema cum aqua rosacea
et vadat dormitum in lecto
temperato et molli Cura effi
mere propter fluxum ventris est
ut nutriatur cum citoniis coctis
in prunis vel in igne aut cum
cibario facto ex lentibus excor
ticatis et pistatis et mixtis cum
vitellis ovorum et aqua cister-
ne et bulliant et fiat cibari
um aut coquatur lentes
~~et misceantur~~ in aqua et eiecta
aqua pistentur lentes et misce
antur cum vitellis ovorum et cribro
et aqua pluviali et coquatur
adiborte et fiat cibarium aut
cibentur cum cibario facto ex gra
no risi et in aqua sumach
vel aqua cisterne Ponatur ipse
febricitans in balneo aque decoctionis
rosarum et foliorum et sorbarum et mes-
pillorum et citoniorum et similium
in quo parum moretur et stet
cum balneum exiverit bibat
syrupum de citoniis cum vino
rubeo stiptico calido et quies
cat in loco molli et temperato ca
lido et a frigido aere se cus-
todiat post balneum specialiter
Cura effimere propter vinum po
tatum multiplicatum in quantitate
vel qualitate est ut vomitum in-
troducat si posse cum aqua cali
da et oximelle aut bibat parum
aquam frigidam cum agresta vel
aceto vino de granatis vel
succo berberis et similibus et
rorentur facies et membra

extrema cum aqua rosarum et quies
cat in loco frigido et dormiat et
post sompnum et febris quietem
intret balneum aque decoctionis
rosarum et stet ibi tantum quod sudet
et sapores exeat Et hora exi
tus fundat aquam rosatam super
caput et vadat dormitum et
cum convenit pro tempore comedat
lactucas cum aceto aut por
tulacas vel cucurbitas conditas
cum agresta vel vino de granatis
et bibat aquam frigidam cum succo
berberis vel de granatis et post
hoc ad suam redeat consuetu
dinem paulatim Cura effi
mere propter comestionem ciborum
calidorum est ut bibat syrupum
acetosum vel oxizaccaram aut
vinum de granatis vel agrestam
seu succum de berberis cum aqua
frigida estate yeme cum calida
Et mundificetur stomachus
cum tamarindis prunis et ma
na et similibus Comedat po
ma acetosa et grana omnis ge
neris In fine comedat succum
ordei et bibat acetosam dictam
Intret balneum tepidum aque
dulcis decoctionis rosarum in quo
parum moretur et specialiter post
quam febris per diem integram
quievit et sic paulatim con
vertatur ad suum usum Cu
ra effimere propter fastidium
est ut venter solvatur cum
oximelle squillitico aut yera pigra
aut pillulis stomaticis albu
di Et comedat carnes con
ditas cum aceto vel agresta
vel succo de granatis acetosis
aut succo berberis et bibat
vinum stipticum lymphatum cum
aqua frigida et introducatur

vomitus cum aqua calida et oxi-
melle composito. Et postea mun-
ficatur ex cibis dictis. In fine
post febrem ponatur in bal-
neo aque decoctionis absin-
thii rosarum et similium et tunc ad
suam redeat consuetudinem.
Cura essimere propter sitim est
sumere in potu aquam frigidam
cum syrupo de nenufare
vel violaceo aut syrupo ro-
sato seu cum vino de grana-
tis mirtis aut acetosis aut
cum zuccaro et aceto seu agresta
balneat in aqua frigida si est
possibile utile erit. Comedat
paruus res acetosas et erit
utile. Cura essimere propter ali-
quid quod continetur in stomaco quod
corrumpitur vel debet est ut
sumat paruus aquam frigidam
cum oximelle composito vel
oximelle squillitico quod ex-
citatur vomitus cum penna
iuncta in oleo que ponatur
in os usque ad eius canam stoma-
chi vel meri. Et fiat clistere leni-
tiuum et postea plus acutum
si non bene assellauit. Post
mundificationem stomaci imitetur
cum iure gallinarum vel carnium
et vitellis ouorum et carnibus
edi et pullorum conditis cum agres-
ta vino de granatis et suco
berberis et speciebus et in vitellis
ouorum. Bibat vinum clarum
album odoriferum in yeme pu-
rum et calidum in estate lim-
phatum. Cura essimere propter
cibum multum infirmi grossi
et duratis multum in medicis est

abstinere a cibo et potu et spe-
cialiter a rebus grossis duris et
viscosis et tarde digestionis. Et
vtatur quiete et sompno per
posse hora febris et summe
diebus post quietem febris de
vino claro odorifero quod possit
in profundum penetrare et di-
gestionem perficere et complere. Co-
medat carnes edinas pul-
linas et similia condita cum
agresta et vitellis ouorum
et speciebus et cociens et solucione
ventris aliquando hoc ei acci-
dat si possibile fuerit vtatur
qua vtile complexionibus erit. Cura
essimere propter cibi subtilis co-
mestionem est abstinere a ci-
bis subtilibus et conuertibilibus.
Est ergo succurrendum cum cibis
rectificantibus stomachum et
intestinis cum carnibus edi
et pullorum rectificatis cum
agresta et vino de granatis
et suco berberis et similibus et
cum lactucis amigdalis portu-
lace cucurbite rectificatis
cum sucis acetosis amigdalis
et oleo rosaceo et bibat vinum
ponticum limphatum. Abstine-
at a motu et vtatur quiete
et sompno et intendat in recti-
ficatione stomaci cum rebus stipticis
ponticis vel acetosis quod uti-
le erit. Capitulum 3um de specie essi-
meris que accidit propter apata

H
Et species essimere febris
quorum hec videtur
cum quibusdam hominibus

quod hec febris non sit accidens
sed egritudo per se cum omnis febris
sit calor naturalis mutatus
in igneum calorem ergo cum talis
calor sit mutatus in membra le
dit membra et consuetur ledere per
tam essentiam Et quod omnis febris
sit egritudo per se/ si autem ali
quis vellet dicere quod non est
egritudo per se febris effimera
que sequitur ad apostema ymo
est accidens eo quod apostema
est egritudo ad quam sequitur
effimera per ebullicionem materie
in loco apostemoso ad quam
sequitur inflammacio caloris in cor
de ex continuacione arteriarum lo
ci lesi ad cor et sit febris apo
stematis semper accidens indu
bitatur/ ita per similitudinem erit
omnis febris accidens Nam
febris putrida sic sequitur ad
causam putridam et putrida ad
humoralem ergo sicut febris
effimera apostematis sequitur ad a
postema per ebullicionem et infla
macionem in loco apostemoso
ita omnis febris et putrida se
quitur ad putredinem contentam
in loco putrefactionis ex materia ebul
licionis et putrefactionis et sic videtur
quod omnis febris sit accidens
et non egritudo per se Dicendum
est quod hec questio non est consonum
in arte et opinione medicinali
sed est potius nocens et impe
diens Tamen distinguendum
est hic et est conveniens dicere
quod omnis febris que sequitur ad a
postema intrinsecum vel extrinsecum
putrefactum sequitur ad humorem congregatum
in loco putrefactionis

magnum et venenosum sit non
solum per ebullicionem materie in
loco apostemoso sed quia per mul
tiplicem putrefactionem in venis per
quas materia apostematis de
rivatur ad locum apostemosum
et per putrefactionem materie aposte
matis et ista maxime febris
apostematis est egritudo per se et
non accidens et tunc nominatur
egritudo composita videlicet febris
cum apostemate cum qua per
longam afflictionem et defe
ctionem nutrimenti aliquando comportatur
ethica que est et egritudo per se
quamvis in hoc casu non ap
pellatur egritudo simplex sed
composita Febris vero que sequitur
ad apostema primum extrinsecum
videlicet ad furunculum vel ad a
postema per quod aliquod mem
brorum principalium mundificatur
ut apostema post aures vel
quod fit sub ascellis vel inguini
bus vel partibus genitalium cum
non fiat nisi per ebullicionem ma
terie in loco apostemoso et
specialiter hora qua humor apo
stematis convertitur in saniem tunc
talis ebullicio inflamma
do membra apostemosa vel
per continuacionem ebullicionis et
inflammacionis membrorum que conti
nuantur cum eo inflammat spiri
tualia et cor et sic sit hic ef
fimera que appellatur accidens
apostematis cum tam contracta
convenientem ad febrem que
est egritudo per se non habeat
neque habere videatur sed putredine

eleuata a causa antecedente que
est causa propter humectam et uaria ad
febrem putridam effimera
uel que est certitudo ipse uel
que est accidens apostematis
primi cum tussi et hac causa non
requirit neque habere debet. Sig-
na effimere propter apostema
sunt accessio apostematis
et dolor in loco speciali cum
tensione et rubedine et pulsus
uelocitas cum frequentia plus
quam sunt ante apostema uel
dolorem et urina aquosa et
scalidis alba per cursum ma-
teriei ad apostematosa et lo-
ca dolorosa. Cura conueniens
est ut in apostemate tone
principii fiat flebotomia uel in-
frigidatio cum medicinis ut sub-
tiliet regimen et non bibat
uinum sed succum de granatis
uel succum berberis mixtum cum
aqua aut agresta uel sirup-
pum rosaceum uel de ne-
nufare cum aqua frigida aut
aquam frigidam cum zuccaro. Et
comedat zuccarum succum ordei
uel farris factum de farina a-
licuius [illegible] aut lactucas uel
portulacas seu cucurbitas
coctas et conditas cum agres-
ta uel amigdalato et sit to-
ta intencio tua in infrigida-
cione loci cum hiis et rebus fri-
gidis specialiter usque ad augmen-
tum. Et fiat emplastrum super
apostema et locum dolorosum
cum psilatro ros. sempervina
[illegible] plantaginis et similibus
et oleo rosaceo et de nenufare
et aliis eiusdem virtutis. Et hec

modum curacionis ex parte principii
cum rebus frigidis non habet locum
in apostematibus que sunt in locis
ad que principalia suas mittunt
superfluitates nisi ille res fri-
gide ponantur circa apostemata
et non super apostemata ~~[illegible]~~ et
in augmento pone res cali-
das temperatas maturatiuas
cum frigidis predictis ut sunt
maluauiscus uitella ouorum
butyrum semen lini malue
flos camomille fenugreci et
pinguedo porcina et simili-
a. In statu tunc maturatiua cum
resolutiuis. In fine mundificati-
ua cum consolidatiuis. Sed caue tibi
in principio ab usu frigidorum ne
retineant apostemati et fa-
ciat ipsum crudum et non
durum uel ne infrigident
uiam inter cor et ipsum apos-
tema infrigidatione penetran-
te usque ad profundum. Tan-
tam infrigidatio cum modum
excesserit et quantitatem debi-
tam quamuis calori acciden-
tali conferat et febri crudi-
ficat cum apostema et ipsum
in sclirosim conuertit et firmat.
Post uero infrigidacionem loci
et totius corporis redeat in-
firmus ad usum uini multum
limphati et carnium edorum
et pullos et uinum eorundem
si comedant sua cibaria cum
agresta succo berberis et
uino granatorum uel cum lactu-
cis cucurbitis et portulacis et
similibus et sic paulatim ad
suam redeat consuetudinem.

Capitulum de ethica et suis
speciebus et.

Ethica quoque est simplex egritudo ipse quoque componit cum aqua febre continua vel interpollata et est tunc male curacionis et componitur cum apostemate et est difficilis curacionis et non appellatur tunc egritudo simplex sed composita sive sit egritudo simplex sive cum alia composita infirmitate eius subiectum ipse non est nisi humiditates membrorum que sunt tres videlicet ros cambium et gluten. Circa humiditatem que est in capitibus venarum parvarum non fit febris continua neque interpollata neque ethica neque effimera eo quod est in continuo motu et cum sit in continuo motu non putrescit et propter paucitatem et subtilitatem et teneritatem sui corporis non cum inflammatur statim resolvitur et non quando illa inflamatur aut transeat in ethicam aut perdam secundum habilitatem febrium et quia in ethica continue sunt species ethice tres propter triplicem differenciam repertam in humiditatibus que sunt in fontibus et concavitatibus et superficiebus membrorum consimilium et sunt subiecta immediata ad ipsas febres ethica. Prima species ethice fit ex inflamacione humiditatis prime membrorum que appellatur ros cadit enim super membra post digestionem humiditatis que est in capitibus venarum parvarum sicut ros et ea membra rorat et humectat post calefactionem et dissolucionem et ista species ethice est difficilis curacionis et facilis curacionis. Secunda species ethice fit ex inflamacione secunde humiditatis membrorum que appellatur cambium et nominatur quia immediate ponit in membris secundum convenientem et possibilem quantitatem loco eius quod ab eis dissolvit calor naturalis calor et hec est curacionis hoc curacionis tamen male et specialiter cum membra ad arefactionem pervenerunt. Tercia species ethice fit propter inflamacionem tercie humiditatis membrorum que gluten appellatur sive membrorum vinculum et ista humiditas est de substancia membrorum ligans et continuans membra consimilia ad invicem et hec species est facilis curacionis et impossibilis curacionis. Dubitatur a quibusdam quomodo potest esse quod hec febris fiat solum per inflamacionem humiditatum membrorum factam a calore innaturali absque putrefactione cum putrefactio sit corrupcio in humido ipse et secundum naturam caliditatis ab aliena caliditate. Dicendum est hic quod putrefactio potest considerari duobus modis generaliter et specialiter. generaliter secundum quod in diffinicione aristotilis continetur que est de omni putrefactione in omni humido quocunque modo fiat cum victoria et dominacione caliditatis super caliditatem naturalem et humiditatem naturalem. Et talis putrefactio fit et fieri potest in omni re elementata videlicet in lapidibus mineris plantis animalibus et rebus omnibus que inducunt in esse per generacionem et secundum istum modum putrefactionis dicimus quod ethica est febris

De putrefactione cum subiecta eius
sint humida et corrumpant dis-
soluantur et inflamentur a calore
igneo et ab eodem inficiantur
dicitur et putrefactio specialiter sic
in arte medicinali que fit non
fit neque fieri potest in humano cor-
pore nisi in humoribus humo-
rosis que in epate sunt plurimum
generaliter generantur ut est san-
guis uel colera seu flegma aut me-
lancolia aut sint eorum species
naturales uel innaturales in aliis
cause putrefactionis quas a medicis
conturbant possunt eadem ma-
ius multiplicari ut sunt multiplicatio
humoris quo ad quantitatem et eius
uiscositas et grossicies et uiarum
opilatio et coartatio in loco ut
ubi exspiret quod congregatum est
quia cum humor congregatur in lo-
co maximo ita ut non exspi-
ret cum aliis causis dictis ebul-
lit in loco congregato et fit per
ebullitionem eleuatio fumorum
a materia putrida que erat adu-
nata in loco putrefactionis que ue-
niunt ad cor et inflamat calorem
naturalem in eo et ipsum igniunt et
post illud calor cordis discur-
rit sic igneus mediantibus arteriis
et uenis per totum corpus et nocet
sensibiliter operationibus naturalibus
et sic fit febris que putrida a
medicis appellatur / talis cum
putrefactio est in potentia ut fiat in
humiditate que est in capitibus
uenarum paruarum propter causas su-
pius dictas est possibile ut fiat
in humiditatibus membrorum que sunt
subiecta speciei ethice cum predicte
cause putrefactionis non possint
contingere in ipsis eo quod per digestionem
etiam expoliate sunt ab
omni conditione humorali per quam

predicte cause eueniunt si acqui-
siuerunt unctuositatem et humec-
tum siue que eas aptat ad
inflammationem et consumptionem uel
resolutionem et non ad aliud ut
manifeste apparet in unctuosis
corporibus ut oleo et similibus
que ab igne inflamantur potius
quam putrefiant uel ebulliant
Secundum est quod cause iste ethice
sunt omnes cause desiccantes
corpus cum calefactione ut sunt
aer siccus et calidus et labor
nimius et nimia abstinentia a
cibo et potu et usus rerum calidarum a-
cutarum uigilie superflue immo-
derate euacuatio ut usus rerum facien-
cium illud ut est coytus specialiter
et accidentia anime contraria ethicam
curant per accidens uero etiam ge-
nerare et inducere possunt uerbi
gratia sicut multiplicatio cibi et
potus et potus et specialiter cibi fri-
gidi et potus impediendo cum
digestionem et infrigidando intri-
tiua / deficit nutrimentum in mem-
bro et per uiam istam calefiunt
humiditates membrorum et consuman-
tur et inflamantur et fit ab-
cio ethica per accidens similiter
preuenit ex omnibus aliis Sig-
na communia ethice sunt quod ea
non fit paroxismus et quod inuenitur
semper plana et lenta absque
diminutione et eius pulsus fit
uelox spissus subtilis strictus
et siccus et longus et urina apparet
ut urina corporis sani cum
aut hec cibatus sint in hor-
diuersis et semper post comestionem
febris magnificatur et infir-
mus magis manifestat ethicam
esse absque dubio est primo
cadendum Signa uero infirmus fit
absque nigredine lingue et

siccitate et sine magnitudine pul
sus et vehementia caliditatis et uige
tudinis et ansietate si habuit
febrem lentam absque dimis-
sione et sine paroxismo ut dic
tum est supra tunc vere ethi
ca indicabitur. Ipsa signa
prime speciei sunt predicta cum
quibus sunt albus color
et aliqua mutatio corporis
membrorum officialium et universaliter
corporis extenuatio absque
ariditate manifesta et quod urina
habet aliquam pinguedinem
super natantem absque renum
dolore et gravitate et si cum
istis fuerint reliquie pulcritudi
nis carnis et sanguinis et virtutis
cum ordine et febre dicta supra
et tempus est breve in quo
talia signa inceperint appare
re tunc species prima ethi
ce indicabitur que est facilis
curationis et gravis consumptionis.
Signa secunde speciei sunt quod
cum predictis vel post consideratione
predictorum urina appareat olo-
gina sepius et magis et pulsus
sit debilior et magis subtilis
et debilis quam ante et facies
incipit extenuari manifeste
si non dum sit arida neque tornatilis
et oculi concavantur sed
non profundantur et minuitur
caro manifeste si adhuc cor
pus non sit arridum et appe
titus et pulcritudo corporis
et carnis manifeste incipit
minui et desiccari et cum hoc
longum est tempus quod ista
apparere inceperint vere tunc
ethica in hac specie esse indi
cabitur que tum non debilis est

potest curari et maxime sicut eius
principium et medium si infirmus
fuit obediens et natura habuit
ut infra scribemus. Signa
tertie ethice sunt quod cum signis
significatibus ethicam communiter
appareant vel incipiunt manifes
te apparere profunditas oculorum
et quod nares et oculi sunt tor
natiles et facies tornatilis
est et aures incurvantur et ma
nifeste subtiliantur et cutis
frontis et faciei ut incipit inte
di et corpus solet desiccari post
tea collum fit tenue et epi
glotis foras eminet ultra soli
tum et omnia ossa pectoris
cum suis extremitatibus mani
feste incipit apparere vel appa
ret et fit eius nodus exalis et oc
culta et vix auditur et pulsus
fit cadens cum debilitate ultra
ta et postremo non videtur
corpus totum nisi ossa et corium
et corde manifeste apparent
eo quod tota caro dissoluta est
et vene apparent totaliter
vacue a sanguine neque cara
gravitas magne vel caput
consistit pulcritudo quoque atque
claritas ab ipsius corpore omnino
recesserunt et cutis desiccata vi
detur et est sicut similis co
rio et in fine venter ex
patiens desiccatur et dila
tatur donec videatur ac
si costis adhereat et quod in se mi
rach contineat mirach postea
venter item subtilia fit
non videatur nisi solummodo
corium et postea habet spasmat
et desiccat ossa quorum tastete
et pectinis manus plurimi ap
parent et ungues curvantur

suiq3 corpus ad hnc tunc diminucios et debilitates deueniret
in fine qui hec speci ethice ce
dicetur et iniqua sanari po-
tuit, sed potest infirmus blan
diri et quodammodo susten-
tari et mors sua aliquo spacio
in tardari sed si supvene
rint infirmo pectorum casus
et destruccio appetitus et dy-
arria et fluxus ventris mors
in proximo erit ut vult ypo-
crates particula va ubi dicit Om
nibus ptisicis dyarria su-
pveniente morientur. Cura
fine speci ethice qui est e-
gritudo et simpliciter hoc est que
non est composita neque cum
apostemate neque cum alia fe
bre est ut in aurora sumat
aqua ordei vel sucum factum
de farina ordei mollem et
bene coctum conditum et fiat in
aqua decoccio gallinarum
pullorum vel carnis porcine
et lactucarum et portulacarum
aut cucumbitarum et similium
Cum vero senserit infirmus hoc
a stomacho descendisse immitti de
bet in balneum tepidum aque
dulcis vel aque dulcis alterate
cum herbis frigidis scilicet papaveris
cucumbitis maluis folijs sa
licum et populi et similium, quod
sit in loco in quo calor non
possit eum ledere et paruum
et eo moretur ita ut non sudet
neque eciam cooperiat vas bal
nei cum panno vel alio rebus
na propter (?) tem cooptura fiet
hanelitus infirmi spissior

et velocior et febris augmenta
retur. Cum vero a balneo exi
uerit irrigatur corpus totaliter
cum oleo violato vel popu
leon vel de floribus cucurbita
rum vel de nenufare vel pa
pauere albo, et tunc intret le
ctum valde mollem et sit lec
tus in domo frigida non calida
que sit strata cum rebus in
rodibus (?) et frigidis ut sunt folia
salicis maluas populi et
violas et similia, et cum aliquan
tulum quieuerit et dormierit
imbuatur ex piscibus assatis
super prunas vel in verubus con
ditis cum succo granatorum dulci
um aut cum rob aut cum
succo morelle dulcorato
cum pomdijs (?) vel zuccaro et te
deat habere aliquid in stomacho
in se cum bono odore et car
ne frangili ut sunt tenuali
strcynones carpiones lu
cij et anguille, non comedantur
tales eo quod bene in stomacho dig
rantur sed quia gradicem
cum sua frigidate et viscositate
dissolucioni caloris contrariis
que exsiccat membra et
eos humectos et corpus intin
tum multum adheret et durat
in membris longius Et bibat
cum cibo vinum subtile non
acutum bene limphatum
et novum Vel mutat cum car
nibus gallinarum vel pullos per
dicum fasianos et carnium
edorum porcellorum et agnorum
in quibus cognatur lactuce
vel portulace seu cucurbi
te vel endiuie spinacia et

similia Condiat sua cibaria
cum rob granatorum dulcium vel
cum rob vel cum succo uve non
multum acerbe in quo ponatur
aliquid de pulvere qui sic fit
℞ cardamomi ʒ i liquiricie ʒ ii
croci ʒ ii fiat pulvis cribatus
Comedatur ad cenam stomacho ieiuno
succo sto ex farina frumenti
et croco cum lacte caprarum
et addatur cum eo aliquid zuccari
vel penidiorum et dormiat cum
tali cibo pro tempore Ponantur
sepe post prandium et ante
cenam super pectus et spinam
panni infusi in aqua rosarum in
qua dissoluta sint sandali
rubei et rose et camphora
et cum exsiccati et tepefacti fue-
rint iterum infundantur in ea-
dem aqua et rebus et ponantur super
loca Si autem propter eorum fri-
giditatem actualem infirmus
sentiret rigorem vel ori-
pillationem seu tremorem in
membris et corpore calefiant
talia aliquantulum ad ignem
et tunc cum eis fiat ut dictum
est quando potest et aliquid comedere
caprinum vel vaccinum lac in quo
sit aliquid zuccari et hoc fiat
semper ieiuno stomacho sed vaccinum
est melius tunc nutrimenti quam
caprinum si in eo lapis ignitus
vel ferrum extinguatur Su-
mat ad diem per horas du-
as quasi omni die unciam de-
coctionis cum ʒ i sirupo vio-
lati vel cum iulep qui sic
fit ℞ spodii seminum cucu-
meris citruli endivie lactu-
ce portulace rosarum sandali
rubei et albi ana ʒ i camphore

pondus granorum ordei viii
conficiantur cum succo mucillagi-
nis seminum al seminum citoniorum
et sit unumquodque in pondere
aureorum viii bibat sepe cum
suis cibariis loco vini sirupum
de nenufare vel iulep
cum aqua vere frigoris et precipue
in estate et hora caloris aliis
vero temporibus et horis bibat vinum
lymphatum ut dictum est De
fructibus comedat melo-
nes et prima cerusa et ficus
virides cum sirupo rosaceo
vel iulep et persica cum vino al-
bo lymphato Induat sepe
camisiam infusam in aqua ro-
sacea in qua dissoluta sint
camphora et sandali albi et
nenufar et tempore longo dor-
miat cum eo et cum tepida fa-
cta fuerit iterum infundatur et induatur
Comedat lactucas vel por-
tulacas vel spinachia atri-
plices vel malvas seu cucur-
bitas coctas in aqua et con-
ditas cum oleo rosaceo vel vio-
lato aut de nenufare Cum
isto modo et via poterit prima
species ethice curari si fuerit
in cura continuatio et ordina-
tio ut scriptum est redeundo
semper a capite quousque cu-
ra completa sint Si autem
ethicus talis fuerit nimis siccus
secundum ventrem et intestina
solvatur cum manna primo
vel cassiafistula cum mollificatur
venter et superfluitas
expellatur Comedat in
media nocte et circa meridiem
ad modum unciae et bibat
post illud iulep cum aqua
frigida De restauratione que

sic fit. R(ecipe) unam gallinam vete-
rem et pinguem et unam perdicem vel
quartam partem ~~carnis~~ unius edi et
quartam unius agni partis an-
terioris et bulliantur carnes
iste videlicet carnes galline
et perdicis tantum vel carnes agni
et edi per se tantum eo quod suffi-
cit in syrupo si gallina et
perdix coquatur aut carnes
agni et edi et hoc sit propter
hnanam comedentes tamdiu
quod caro tota ab ossibus se-
paretur tunc accipiat lb. s. de
pulpis pectoris galline et
eodem modo fiat de carni-
bus edi et agni. Qui vero vos facere
syrupum de istis carnibus
et mandat frustratim et postea
ponantur in mortario et con-
tundantur ultima contusione
quibus contusis et ordinatis in
mortario addantur ʒ viij de
pulvere qui sic fit. R(ecipe) carda-
momi cinamomi gariofilorum
foly ~~cucube~~ cubebe zinzibe-
ris dragaganti gummi arabici ga-
lange nucis muscate ana ʒ i. croci
macis ana ʒ ij et addantur
cum istis de rebus istis ʒ iiij R(ecipe)
amidi ~~amigdal~~ liquiricie pinearum
mundatarum amigdalarum dulci-
um mundatarum passularum
avellanarum mundatarum sebes-
ten fisticorum seminum cucur-
bitarum melonum cucumeris
mundatorum papaveris albi seminis
lactucarum portulacarum ana
ʒ ij et ʒ i. ʒ iij penidiorum et
misceantur cum carnibus contusis

in mortario miscendo cum pistello
secundum possibilitatem postea ac-
cipiantur lb. iij zuccari albissimi
et dissolvantur cum aqua de-
cotionis carnium supra-
dicta et fiat syrupus coctus ad
modum stomaticon cum quo
in mortario fiat electuarium
confectum cum rebus que sunt in mor-
tario miscendo cum pistello
quousque fuerit infrigidatum. Hoc
enim electuarium de proprietate
compositionis calorem accidenta-
lem extinguit et naturalem con-
fortat et stomachum digestionem
et appetitum et humiditates mem-
brorum simplicium conservat aug-
mentat et restaurat et tollit
corpus impinguat et dilatat
pectus et odorem oris efficit
bonum et delectabilem. Vale(t)
ethicis in prima specie et
omnibus. Cura 2e speciei ethi-
ce est ut omnes ethicam pa-
tientes ab inimico morta-
li a coitu abstineat et ira
et motu et statione in locis ca-
lidis et motu sub sole et
a vigiliis. Utatur sompno
et quiete continua secundum posse.
Et generaliter utatur rebus hu-
midis cum infrigidatione et abs-
tineat a siccis cum calefactione.
Si autem in hac specie ethice
febris sitis fuerit et ardor ac
acuitas et nocumentum trocisci
de camphora quod in superio-
ri parte huius cure ferimus
cotidie in matutinalibus h(ore)
vel in potu sumant cum iu-
lep vel syrupo de nenufa-
re atque cum mustillagine

psilli et similibus. Cum uero sol
ortus fuerit bibat aquam ordei
uel ius gallinas in si virtus
fuerit debilis aut ius pullos
si virtus sustinuerit altatum cum
lactucas folijs spinacie uel
herba cucurbite uel portu-
lacas aut cum sedibus istarum
rerum. Si uero nocte potum
desiderauerit bibat iulep cum
aqua decoctionis psilli uel pa-
pauer aut syrupum vio-
latum uel de nenufare cum
eisdem aquis et similibus
Inportune in hac specie et in
omnibus in ista redeat sapiens
medicus cum infrigidacione pec-
toris et partis posterioris cum epi-
thimatibus et oleibus et oleis
sicut cum sandali rosis cam-
phora solatro semperuiua
et similibus et cum malicus cu-
curbita scariola et lactucis
Comunat ex aqua frigida pau-
latim in potu ut dictum est et non
paciatur famem neque sitim
eo quod calorem et febrem aug-
mentant et corporis humiditatem
resoluunt et exsiccant. Ex ha-
bitacionis uero non eger sine me-
datum quantum est ei neces-
sarium et specialiter in estate
ut attrahat aerem uel aera
frigidum quia est utile propter
eius habitum in tracte ad cor
et spiritualia que in hac egritudine
combibilius ledentur. Si autem
hyeme requiret ignem propter
aliquam causam que non est eius
veniens sit ille ignis absque
fumo et calore sensibili et habilis

ignis fi debet de lignis ul-
time siccis et uero de carbonibus
nam ignis de carbonibus du-
plicem habet siccitatem et fumum
sicut plus alijs rebus emit-
tit ut faciunt ferrarii et fit
propter hoc mali ethicis et pati-
entibus et occidit. Postquam uero
transierit spacium duarum horarum
ex quo sumpserit aquam ordei
quam superius diximus intret
balneum tepidum altatum
cum omnibus rebus frigidis superius
dictis in quo per unam faciat
moram et cum inde exiuerit
vngantur anteriora et posteriora
cum oleo de nenufare tepi-
do uel de papauere aut de
violis seu de cucurbitis uel
cum populeon et in tracte inuol-
uatur in linteo infuso in aqua
rosata uel in aqua decoctionis
sandalorum et camphore et si-
milium. In dieta et potibus ut
superius dictum est regat propter
quia in cura istius speciei requi-
runt frigida et humida intensio-
ra et magis continua quam in
prima. Si autem siccitas et
macies ultra quemedas inf-
num occupauerit lac vaccinum
iuuenile etatis ex quo bu-
tyrum sit extractum cum ferro
ignito uel cum lapidibus ig-
nitis aut cum alio ingenio
meliori parabo sumat aut
lac caprinum quod absque la-
bore et difficultate nature
conuertitur in nutrimentum et mem-
bros virtutes confortat. Et
si necesse fuerit ei in statu tri-
buere propter desiderium sumat

vinum album dulce clarum limphatum cum aqua veris frigoris ita quod sapor vini parum in gustu senciatur. Si vero fit ventrem laxans sunt potat medicus in lacte vel aqua ordei vel syrupus suis corticibus panis bene cocti et intella ovorum coctorum cum corticibus suis in aceto vel aqua rosarum aut intella ovorum condita cum suco berberis vel ypoquistidos seu cum agresta et venter exterior epithimetur cum sandal bolo armeno acacia et similibus confectis cum farina fabarum vel lentium et aqua rosarum cum suco solatri vel semper vive cum aqua rosarum decoc consolide maioris que erit valde bona. Cura blandiens et refrenans tertiam speciem ethice est ut observet regule generales que dantur de lacte in curatione ethice primo ut non sumat lac nisi post egestionem / accetosum fit statim neque de eo recipiat aliquid post egestionem butyri sed eo quod butyrum omnem calorem irritat et inflamat unificat et acuit nisi cum eo misceat aliquid zucari. Subsequenter aliquis ethicorum in quacumque earum specie sunt vel aliquis alius infirmus senserit post exhibitionem lactis dolorem augmentum vel inquietudinem maiorem quam ante et sitis intensiore et oris amaritudinem nullo modo exhibendum ei non est significat enim tali medico intelligenti quod lac convertitur ad mala

et incrementum nature et nove adiuvamentum membrorum. Et est iterum conveniens et valde bonum et specialiter et hac specie ut sumat paciens lac ex uberibus mamillis mulieris quod est magis naturale hominibus et melius omnibus aliis sugendo et lactando ipso ore et labiis. Si autem occurrit facere istud in muliere subtrahat lac ex mamillis asine quod est post melius aliis vel ex mamillis capre quod est tercio bonum inter ista. Et secundum istum modum lac non requirit aliquam mutacionem neque alteracionem. Sed omne lac et ethico et in omnibus infirmitatibus requirit scilicet remedium ab omni malicia quia valde convertitur ad omne quod invenerit sive bonum sit seu malum / Et propter hoc dubium est dare lac in ethicis et in aliis infirmitatibus specialiter absque zucaro et cum non suggeretur ipso ore a mamillis. Ungatur tota spina a capite usque ad caudam omni die bis ante prandium et cenam cum populeon vel oleo de nenuffare vel de papavere vel de cucurbita. Et post unctionem infirmus induat camisiam infusam in aqua rosata vel aqua decoctionis sandalorum rubeorum et camphore vel aqua decoctionis violarum et prunorum et similium. Sumat sepe de restaurativo quod scripsi in parte priori / Et bibat vinum dulce novum clarum quod potest reperiri rubeum potius quam album limphatum cum aqua veri

frigoris et hoc specialiter in estate
et yeme cum aqua calida. Sta-
gaudio et solatiis tripudiis
et cantilenis et delectetur in audi-
tu et visu instrumentorum habentium
sonum delectabilem, sepe co-
medat multum dormiat et
quiescat et parum in hora su-
mat in quantitate de cibis sta-
dicta dicta supra, sumat
pro siti et ardore trociscos ca-
phore quos supra fecimus
cum iulep vel syrupo de ne-
nuffare aut syrupo violato
et aqua frigida vel aqua decoc-
tionis nenuffaris vel psillii. Sepe
~~emplectur~~ emplastrentur
spiritualia anteriora et poste-
riora cum sandali camphora ros-
tritis et cibariis minoris cum
farina ordei et succo solatri
vel aqua rosarum aut cum succo se-
mpervive. Si autem medicus timet
de diarria vel fluxu ventris
sumat sepe de trociscis spo-
dii qui sic fiunt. Recipe pulveris
rosarum rubearum spodii ana ʒ
ii. boli armeni gummi arabici
ana ʒ ii. semina berberis semina su-
mac ana ʒ iii. seminis aceto-
se ʒ iii. balaustie ʒ i et seminis se-
minis coriandri in aceto infusi
et postea torrefacti ʒ iii. fiant
trocisci quorum unusquisque
duas pondet dragmas de
quibus unus in mane et alius
ad cenam cum rob simplici
decitoniorum aut succo de gra-
natis vel succo berberis su-
mat. Constringunt de proprietate
fluxum ventris et removent dy-
arriam vel non permittunt eam

evenire et specialiter ethicis. Sed
convenit quod quando dyarria cum
casu capillorum supervenerit
ethicis et ceciderint pilli absque ca-
su mortem in proximo signi-
ficat. Et hoc volunt omnes.
Cum enim hec egritudo sit incu-
rabilior propter diminutionem sicci super
totum corpus et omnia membra
si supervenit dyarria cum
qua humiditates naturales et acci-
dentales evacuantur debili-
tatur stomachus et appetitus et defi-
cit intrinsecum per viam istam
et fit mors. Hec est cura ethi-
ce vere cum est egritudo sim-
plex et non composita cum
alia egritudine neque cum alia fe-
bre, quando vero sunt composita cum
alia egritudine vel febre quod est
secundum plurimum et fit per compositionem
cum alia egritudine male et inper-
fecte curatur. Raro enim immo
rarissime invenitur ethica
absque alia febre vel egritudine
cum composita sint tunc cura
composita erit hoc modo. Nam
si sapiens medicus timuerit
magis de ethica quam de alia
egritudine vel febre multipli-
care debet in medicinis et
cibis et potibus ea que valent
contra ethicam non negligen-
do medicinas et cibaria al-
terius infirmitatis de genere in genere.
Si autem equaliter timuerit
de ethica et alia infirmitate
cura ex parte ciborum et
potuum et medicinas equa-
liter composita. Nam de proprietate
nature vel virtutis que curat
omnem infirmitatem ordinate
et non medicus est pone

vinaceorum granatorum ad finem granatorum
ita quod cum medicamine compo-
sito operatur contra complexionem com-
positam ponendo calidum et fri-
gidum et destruendo humidum
cum sicco et contrario, et quod natura
non est in complexione composita vel
simplici poteris facere istud scilicet
destruere complexionem cum medica-
mine composito vel simplici po-
nendo vinaceorum granatorum contra
aliud tunc non erit species in
infirmis quotienscumque modo fiat
curacio bene regularis vel
natura sanat infirmitatem et non
medicus sed medicus minister erit
boni instrumenti vel non boni
Sub regimine et cura istius fe-
bris ethice continetur regimen
et ordinacio diete cibi et
potus et medicinas. Quomodo
ethica senectutis appellatur
que est absque febre et fit ut
plurimum in senibus fit autem in pu-
eris et omnibus etatibus con-
tingit et causatur ex duobus
siccitas super omnia membra ex
quo membris non mandatur nutri-
mentum propter preparacionem digestionis
in stomacho et epate ex victoria
sicci super intestinis aut ex
habundancia humiditatis domi-
nantis in stomacho multiplicate
per indigestionem et ex errore comes-
tionis ciborum vel fructuum. Cu-
ra in omnibus regulatur ut dictum
est in ethica febre preter quam
in ethica senectutis que causatur
ex habundancia humiditatis in stomacho
requirit aliquam confortacionem et rec-
tificacionem stomachi et appetitus cum ele-
ctuario ad vermes et vino
decoctionis cipi vel cum melle rosa-
ceo et vino rubeo decoctis

cipi cappari et acori in omnibus
aliis regulatur ut dictum est in
febre ethica fiat inunctio di-
storum in senectute ex habundan-
cia humidi cum oleo de spica et
similibus et hoc omni die

Capitulum v de febre putridis et speciebus earum cum suis causis signis et suis significationibus

Febris putrida fit ex
humoribus coartatis vel
ex humore coartato
in membro vel membris ita quod
non exspiret neque libere eu-
acuatione naturali requirit a natura
vel virtute sed ex ipsa coartatio
in loco calido in quo est cal-
efit et ebullit et emittit fumum
putridum ad cor et sic fit tunc
putrida febris alia est continua
et alia interpollata Continua
dicitur que fit de materia corrupta
et putrefacta intra vasa vel
venas. Interpollata que fit de
materia putrefacta extra ve-
nas in aliquibus partibus cor-
poris. Species febris interpollate
sunt tres videlicet febris de
genere colere febris de genere fleg-
matis et febris de genere melancolie. Spe-
cies febris continue sunt quatuor
scilicet febris de genere sanguinis fe-
bris de genere colere febris
de genere flegmatis et febris de ge-
nere melancolie. Cum enim sanguis
venas exiverit convertitur
in saniem vel aliam naturam
a sanguine ut vult ypocras
in particula amphorismorum ubi
dicit si in ventre in aliquem
locum extra venas sanguis
effunditur preter naturam neces-
se est in saniem converti et sic est
manifestum quod febris interpollata

q est de materia putrefacta eo
venas magna eo sanguine fie-
ri pt Continua eo fit cum
sanguis in sua natura intra ve-
nas remanere possit vel in eod
loco viciati et putrefiet cum
non regitur a natura vel virtute
et putrefactas cause in ea co-
adiment et fiant etiam tam con-
tinua quam interpollata alia est
simplex et alia composita, simplex
febris appellatur a physicis que
est una febris non mixta cum
alia febre, neque cum alia egritu-
dine cuiuscumque maneriei sint sim-
plices vel composite Composita
communiter dicitur febris modis duobus
enim febris composita que compo-
nitur cum alia febre eiusdem
generis vel diversorum generum
et de tali compositione infra
loco suo postmodum faciemus capitulum
Ista sola est illa febris que
vere dicitur composita ut
vult Galienus secundo de crisi Est
et alia febris composita que
appellatur composita eo quod compo-
nitur cum alia egritudine sicut
apostemate vel ydropisi vel
alia egritudine et hec febris sepe
dicitur egritudo composita et non
febris composita et de ista fecit
mencionem Galienus de febribus me-
morum effimeris que accidunt
propter apostemata et item faciemus
capitulo de febribus compositis
dicitur eciam febris composita
racione materie composite et de
ista febre et eius compositione
inferius proprio capitulo mencionem
faciemus Cause febrium pu-
tridarum considerantur duobus modis
communiter et proprie communiter secundum quod
medici considerant causas et
tunc dicitur ea id quod proprie est

ex quo proveniunt eventus aliquam
disposicionis in corpore humano aut
eius functionis, et dicitur egritudo simpliciter
egritudo disposicio non naturalis
in corpore humano ex qua operacione
essencialiter provenit nocumentum
et hec provenit primo et immediate
sed ex causa vel causis provenit no-
cumentum cum medio videlicet medi-
ante egritudine De istis causis
quas medici considerant quedam ap-
pellantur primitive quedam ante-
cedentes quedam coniuncte Verbi gra-
cia primitive dicuntur cause omnes
que adveniunt extrinsecus sicut
aer cibus et potus et accidencia anime
et similia quedam dicuntur antecedentes
sicut complexionales compositionales
humorales et innaturales et reple-
ciones et similia quedam dicuntur
coniuncte sicut putredo in febribus
et aquositas in ydropisi et materia
congregata in membro apostemo-
so in apostemate, Et tales cause
que a medicis considerantur conve-
niunt et differunt in quibusdam
ad invicem videlicet quia cause an-
tecedentes semper inferunt egritudinem
cum medio sed mediate causa con-
iuncta primitive aliquando cum me-
dio sicut cibus qui convertitur in hu-
morem calidum et frigidum et ille humor
cum non regatur a virtute putre-
fit et facit febrem vel aliam
egritudinem et aliquando absque me-
dio sicut aer fervidus vel pesti-
lencialis qui cum immediate inspi-
ratur ad cor febrem generat
Cause vero coniuncte semper infe-
runt egritudinem absque medio
ut scriptum est de putredine
in febribus et de aliis consimilibus
Cause eciam iste secundum quod consi-
derantur a medicis communiter conve-
niunt omnibus egritudinibus aut omnes
sunt aut quedam compluribus

aut aliqua alicui infirmitati
sed eam appellent omnes cause et
omnes infirmitates penes intencionem
medicorum Sunt et alie cause que
proprie appellentur cause putredinis
et febrium putridarum scilicet multitudo
humorum quo ad virtutem, et gros-
situdo eorum et eius viscositas
et coartacio in loco, ita ut prima
euentatione conveniunt ut non
libere exspirant iste enim quatu-
or cause sunt principales et proprie
omnis putredinis febrilis, Sunt
et alie cause innates istas et
addetes in hiis sed non sunt prin-
cipales ut iste videlicet ut sunt
mali cibi preparati ut de levi cor-
rumpat illud quod ab eo generatur
ut lac et sic est cibus aquosus
mali nutrimenti aquositatem cuius
recipit sanguinis ut est illud
quod a fructibus generatur et sicut est
comestio melonis cucumeris
vel cucurbite et sicut sunt motus
et balneaciones que fiunt post ingres-
sionem malorum ciborum vel aliorum
qui non bene digerunt et sicut
est exposicio ad solem ultra
debitum et accipe callefacta
super replecionem et sic et est di-
mitte cautelam qua consue-
vit habere habere homo hoc
hore ut temporis in complenda
digestionem in stomacho et epate et
alia multa consilia Signifi-
caciones significantes febres pu-
tridas sunt ut narrat Al-
mansor libro quarto capitulo de signifi-
cacionibus malorum accium Enim
ergo sunt fetores magis solito
fastidium et maliciam in vomi-
tu[?] Item fetor qui ex mi-
nia emanat magis solito
febrem euenire significat
Similiter lassitudo pustularis

et dissolucio cum destruccione appe-
titus febrem significat Iterum
lassitudo pustularis quod sentit
sub cute ac si esset punctu-
racio febrem interpellatam
significat Similiter lassitudo
lecti cum dissolucione membrorum ac
si aliquis esset fustibus ver-
beratus febrem continuam significat
De veris et nobilibus significa-
cionibus significantibus febres
putridas sunt velox constrictio
pulsus respectu sue dilatacionis
seu sistoles velox respectu
sue diastoles et exspiracio in
anhelitu maior quam inspiracio
et hec est quod necessitas ad mun-
dificacionem superfluitatis que in cor-
de sunt vel que ad cor perve-
niunt propter putrefactionem inducen-
tem febrem scilicet maior est
quam necessitas attrahendi aerem
causa euentacionis caloris cordis
Et plurimum quidem febrem
putredinis accedit disposi-
cio ad manifestum calitas contra-
ria sensus in membris et asso-
ciantur cum ea lassitudo et pu-
tia alias scilicet membrorum et
commocio sompni et vigilie et
dolor capitis et frontis et pu-
sacio et tensio venarum et
ypocondriorum et destruccio appe-
titus sine eius causa cum sensi-
bilitate in stomacho aliunque rei con-
nec salse videlicet aut insi-
pide vel amare aut aci-
de seu dulcis ultra consuetu-
dinem febrem putridam signi-
ficat Similiter cum pigrescit
homo in suis operibus con-
suetis et debilitatur et morditat
et cum labore movet mem-
bra et in iure comodata in
cum nausea et in sompno videtur

fantasias i consuetas & mali
coloris & odoris fetidi & vigi-
lys desidat sopnu i consuetu
& coopturam pannoru Vere
ista tu predicta febrem putri-
dam excedere significat vel q
iam evenit Ca^m vij de regi-
mine egritudinu acutarum i com

Egritudo acuta com(muniter)
ut phisici volunt talia re-
quirit videlicet q eius ma-
teria sit talia & q sit velocis
motus magni & q eius materia
conclusa sit in omnibus venis
totius corporis aut conclusa
i aliqua parte corporis ut in
apostemate pleuretico vel
peripleumonico & totu istud de-
terminatu est a G. in comento
amphorismi parte la^a secunda super
amphorismo homo acutos morbo-
rum & c. Vnde consimiliter estimandu
est q egritudo quecumque sit velocis
motus & magni sit acuta ut
effimera & appoplexia & similia in
si in ipsa recepta sunt simi-
lia supra dicta & idem G super
eodem amphorismo dicit q velo-
citas egritudinu acutarum & mo-
bilitas & instabilitas materie
morbos acutos impediunt
medicu & sapientem, ut non possit
re i eis bene prenosticare in-
quietus vero & temporibus ordinem
i suis motibus & temporibus non est
sic & propter hoc dicit rasis in
almansore febricitates et
precipue acute non solu necesse
est ut medicus eas videat
ter ut & eas semper assistat
& hoc est ne propter velocitate
sui motus & instabilitas materie
emanat aliquis accidens vel

removeatur aut intendatur
vel debilitetur qui a medico pos-
sit recte considerari & eius apprehen-
dere significacionem bona vel
non bona & ut melius possit
cognoscere brevitatem & longitudine
eius & ad quid contra possit et
debeat dicta per signa Sig-
na febris & egritudinis acute
sunt sitis vehemens & ingredo
lingue & pulsus velox & spissus
cu magna diversitate & continua
forti ~~& c~~ ita spiritualia & int-
tina & apparet urina ignita
acuta valde vel rubea spissa
& dolor capitis in parte ante-
ri & dextra, si aut cu apostemate
sunt senciet infirmus dolore
manifeste nisi separatim i loco a-
postemoso & sensibilem lesionem
operacionis membri in quo est
In membris vicinis membro leso
& multiplicabuntur vigilie et
cuabitur vel minuetur consueta
somnus & si signa ista appa-
ruerit post augmentu signorum
indigestionis cu debilitate virtutis
mortem significabunt Si non
post apparicionem signorum digestionis
apparuit cu constancia virtutis
vitam significabunt Cura
egrimonie & febris acute est ut
statuatur forma ut secunda die a-
liqua ad plus fiat flebotomia i
loco consueto et iterum flebotomia
eadem die vel secunda si possi-
bile sit natura retracta flebotomie minus
molestat tardat atque debi-
litat natura quam subtracio
sanguinis i quantitate magna
in hora una Si aut flebotomia
fieri non posset propter indeligenciam
i consuetudinis vel etate fiat

subtractio sanguinis cum ventosa
vel cum apertione emorroydarum
vel cum apertione vene que est
inter in talo que appellatur sa-
phena post flobotomia vel sub-
tractionem sanguinis per diem aut
duas dies ad plus mundificetur
corpus cum aliqua medicinarum
mundificante sanguinem vel pur-
gante leniter et suaviter cole-
ram aut humorem et hoc to-
tum vult ypo. parti.la sa et
quarta amphorismorum ubi dicit
in cohentibus morbis si quidem
videtur movere move etc.
In statu vero silencium habere
melius est Avic. lib. 4. fen
prima tractatu 2o de febribus
putrefactis capitulo de primo termino
ad curationes febrium putri-
darum naturalis dicit si non
est digestum non moveas ali-
quid in principio apud statum non
moveas aliquid bone natura
natura et digerat et si ipsa non mo-
vet move tu hora motus eius
etc. Et idem dicit eodem loco
et talis est ista evacuatio necessaria
que non est in hora sua sicut
cibatio necessaria que non est in
hora sua et apportatio eius evacu-
ationis ad cessandum coegisse
vel malicia materie est sicut
apportatio illius cibationis ad debe-
dum virtutem a cura sua et ce-
dicari qualiter acutis si excre-
dit eadem die differre enim
in talibus malum est et hic mo-
dus curationis habet locum dum vires
satis fortes sint et status pro-
quo aut cognoscatur et apparet
signorum digestionis vel indigestionis
tunc recipiat sirupus cum aqua

ordei vel ptisana et sepe sumat
julep vel syruppum de nenu-
fare cum aqua frigida si cau-
do sint absque apostemate
Si autem cum apostemate fi-
rmat illos syrupos cum
aqua decoctionis lignorum et ra-
dicum ut violarum et radicum
petroselini vel feniculi et gra-
natorum dulcium vel mixto
Si autem status remotus fuerit
vel longinquus mutat a-
liquas farine ordei vel aqua
pullorum alterato et decocti
cum lactucis vel scariol au-
portulacis seu cucurbitis et
similibus Sepe fomententur
pedes et abluantur cum fri-
gore debili cum aqua decoctionis
florum camomille et rosarum Unga-
tur sepe omni sero tympora et
frons et vertex totius capitis
cum oleo rosaceo vel de nenu-
fare seu de papavere in quo
aliquid ponatur aceti, Se-
abstergantur lingua et palatum
cum mucillagine psillii et
aqua cucurbitarum seu c-
ucumeris et melonum aut a-
cetose seu lactucarum Bibat
vinum de granatis dictum
simpliciter lymphatum ut est dictum
aut vinum album album
debile lymphatum cum a-
qua frigida ita quod sapor vini a-
marum sendatur post quem
Consideretur hora est in qua
cibum sumere debet ipse
eius nam hora magis con-
veniens et magis utilis est
hora in qua consuevit in
sua sanitate cibum recipere
aut hora remissionis infirmitatis

magis est temperata et frigida repi-
mdie ul' inqua infirmitas ge-
rit magis quieta et minoris infla-
macionis Regat sic omnis ha-
bens acutam usque ad tempus
status ul' crisis In statu enim
ul' crisi subtilietur dieta in
ultimo si virtus egri tollare
quat Si aut in statu ul' crisi
uel afflictione debili fuerit
virtus aut medicus de debilitate
virtutis timuerit illico in ipso
statu ul' in ipsa afflictione
infirmus cibandus erit ut vult
ypo particula prima amplius super
amplius Contemplari aute
oportet egrotatem si sufficia-
at dieta ad statum egritudinis
et utrum ille prius deficiat et non
sufficiat ul' obtineat etc. et
co regimine acutorum egritudinum
particula prima contra primo Quo supe-
rio si loco dolor ingruerit
etc. Dicatur quod sit ipse cibis
propter virtutem medicatus non est
propter infirmitatem etc. Ptisana
ordei fit multis modis seu ordeo
sicut est cum suo cortice et hoc
est melior secundum ypo et magis
mundificativa et est cum ordeo ex-
corticato et hoc est magis nutri-
bil et minus abstersiva et fit
hoc modo Recipe ordei .i. aque
.x. decoquantur tamdiu
quod non remaneat nisi .iiij. et
.ij. et .ʒ ij. illud enim quod est ru-
beum et subtile quod a fece potest
separi laqua ordei appellatur
grossum et spissum de re appel-
latur ptisana cum fece fit
aqua ordei et aliter alia
obsunct porro aq ordei secundum
quod est dictum et decoquatur
tamdiu quod aufferat inflacio

ab ordeo et quod aqua per decoctionem
non acquirat viscositatem aliqua-
tur collet et hoc est aqua ordei
melior et minus inflativa et ma-
gis humectativa Si aut cum
ordei decoctione ponantur radices
petroselini uel feniculi erit
aqua magis diuretica et magis
diuisiva seu aperitiva et minus
inflativa seu inflativa De
medicinis convenientibus ad mun-
dificationem particularem in particularibus
tertius medicinas ponemus parti-
culares prout unicuique fuerit
conveniens De signis bonis
et malis mortem ul' vitam sig-
nificantibus et in qualibet febre locus
et capitulum Appro determinabimus
super eo quod dictum est in primo cum
egritudinum acutarum hic de sto
purgationis mundificatio non
est timendum illud quod ypo di-
cit prima particula amphorismorum
digesta medicari et movere non
cruda etc. Cum enim materia
cruda non sit obediens et in
principio omnis materia sit cruda non
est in principio facienda aliqua
mundificatio cum medicina solu-
tiva Respondendum est hic
quod bonus medicus considerat
mundificationem que fit in egritudine
duobus modis respectu principii et
respectu finis Verbi gratia ratione
principii considerat et facit purga-
tionem respicientem materiam antecedentem
tem et currentem ad locum apo-
stemosum in capitate quod est summe
cia per consequens obediens in-
diget et fit post talem mundi-
ficationem respicientem in capite
humore currente et dimidias
in infirmitate et in augmento infi-
nitatis In febre putrida facit
purgationem in principio respicienda

humore & materiam currentem
ad locum putrefactionis in quo est
materia cum qua cause putrefac-
tionis actu reperiunt & faciunt
ipsam obedientem & digestam
& fit talis purgatio in principio
febris ut febris minus duret et
ut eius minuatur augmentum seu
malicia accidentium In fine a-
postematis fit mundificatio vel
per naturam & per medicum totius
cause continentis existentis in loco
apostemoso que indigestam
& obedientem ut sensui est no-
torium In febre putrida in fine
fit mundificatio totius materie
existentis in loco putrefactionis que
est causa antecedens ad putrefactionem
& febrem que digesta est si in principio
erat compacta & indigesta & non
obediens alicui mundificationi
si modo in fine remote sit benefi-
cio digestionis cause putrefactionis
ab ipsa materia que coadunata erat
in loco putrefactionis & facta est obe-
diens per naturam convenienti
mundificationi & racionabili apparet
manifeste recte intelligenti quomodo
mundificatio secundum philosophum in principio &
in fine in omnibus egritudinibus fieri potest
& debet &c. Capitulum iii de febre ex

sanguine & speciebus eiusdem

Febris sanguinis duobus
modis fit primo fit ex inflamma-
tione sanguinis absque putrefactio-
ne cum ipse per ebullitionem & inflamma-
tionem quam facit in venis in loco
calido sive multum inflammetur
in seipso & fit ex eo tunc febris
effimera de inflammatione san-
guinis que in brevi tempore in putri-
dam mutatur nisi beneficio natu-
re vel medicinali sanguis minu-
atur & alteretur & talis febris
synocha inflativa a medicis

appellatur Si autem volumus hanc
febrem considerare secundum materiam humorale
inflammatam & calefactam contra
naturam nisi putridam mutatur
Si vero volueris ipsam febrem con-
siderare quod solum ex inflammatione
sanguinis absque putrefactione fit
inter effimeras numeratur & est et
propter hanc rationem quamvis licet quam
fit ex materia inflammata videlicet
declinat in putridam convertitur secundum
alios effimeras non est sic ex
quo solum fiunt de inflammatione
spirituum a causa primitiva potest
quod in eis peccat aliqua humoralis
materia nisi esset effimera propter
apostema que est accidens apostema
quandoque & quandoque est egritudo humoralis
ipsam namque putrefactam materiam
cum apostemate ut supra scriptum
est capitulo tercio de febribus effi-
meris que accidunt propter apostema
Secundo fit ex sanguine corrup-
to & putrefacto in venis qui
non regitur a natura ymo tunc
putrefactio multiplicatur fit in eo
quare putrescit & eius fumus pu-
tridus venalis expirat ad cor
& facit continuam febrem que
synochus a medicis appellatur et
hec febris & omnes continue per totum incipiunt
cum frigore & rigore extre-
mitatum non multum intensis
ut vult Avicenna libro 4o capitulo
de dispositionibus febrium compositarum
& hoc non contingit in talibus
febribus nisi aut propter vene-
nositatem materie & acuitatem
aut propter eius multitudinem congre-
gatam in continentia unde Galenus
& Ypocrates in prognosticis propter lam fa sup
sa &c dicit quod rigor fit in
principio paroxismi in egritudinibus
acutis & continuis, tunc spiritus

si febris sangwinis putridi sunt
tres augmasticus epamasticus
et homotenus. Augmasticus dicitur
ab augeo quia videtur quod semper
sit in augmento et hoc est quod
putrefactio multiplicata est
super eius resolucionem. Epamasticus
dicitur ab epi quod est super eo quod
incipit fortiter et semper dimi-
nuitur et hoc contingit quod resolu-
cio plus est putrefactione. Homo-
tenus dicitur ab homos quod
est unum quia semper videtur in statu
et hoc evenit quod resolucio equatur
putrefactioni et equalis cum eius iste
condiciones et proporciones in sang-
wine putrefacto reperiuntur fiunt ta-
les species febris putride ex sang-
wine et tantum durant hee spe-
cies febris putride ex sangwi-
ne quantum iste proporciones et con-
diciones dicte in sangwine dura-
verint putrefacto. Ambigit hic
super eo quod videtur quod G dixit
quod febris putrida non sit ex
sangwine quia ipse sangwis fa-
liter a calitate extranea
subtile convertitur in colam et
grossum in melancoliam et hoc conti-
git ex habilitate materie sangwi-
nis nam propter suam dulcedinem
cum calitas extranea et naturalis mis-
cet in ipso sangwine id quod est dul-
ce calefit propter modum et acuitur
et mutatur in colam quod vero gros-
sum est et feculentum residet et
mutatur in melancoliam, nam mani-
festum quod ipse G voluit ad litteram
primo et secundo de crisi quod cum sanguis
putrefiet et ex eo tres species
febris putride dicte sequi-
fient, quod non dicat Avicenna de eo
quia G. expmate sunt quod febris
non fiet ex sangwine. Dicit

narrando et inquirendo dubia
que possunt hic accidere quod aut dicatur
quod febris sangwinis non componitur
cum febre alia vel est cum alia
febre continua semper simpliciter et apparent
propter eius durum et multitudinem super
alios humores ~~[illegible]~~ in venis
qui aut pravissime quantitatibus aut
minime sunt respectu sangwinis
quia quamvis alii humores in venis
cum sangwine putrefiant non apparet
nisi putrefactio que sit ex solo
sangwine in venis. Si non remittit
G. quod cum febre sit appollata co-
poni possit quod raro accidit ymo
rarissime, et non dicat aliquis
quod putrefactio sangwinis in venis
dicatur universalis putrefactio eo
quod omnes humores cum sangwine et
ipse sangwis cum eis putrefiat
nam cum natura amplius eos
si essent totaliter putrefacti non
rectificaret propter ultimam et malam
immutacionem factam in eis pena-
rent membra in medio humora-
li et sit tota utique et quamvis deficiet
et fiet mors et sequitur, quod omnis
febris putrida de sangwine esset
ex necessitate mortalis quod est
impossibile et contra sensum et de tali
mutacione humorum mutatorum
qui non possunt rectificari a
natura loquitur G super am-
phorismo hoc particule qui dicit
ubicumque aliquibus intrat propter naturam
hic egritudine facit manifestat
non sanacio, dicit enim ibi quod
quando humores mutantur muta-
cione debili possunt aliquando
a natura rectificari. Si autem
talis mutacio sit multa et mag-
na nunquam rectificantur quin vel
resolvantur taliter vel expel-
lantur extra corpus. Dubitat

homicos quare augmastice
et epimastice et homotenos non
sunt in aliis febribus ut sunt
in ista ut isti tres modi afflic-
tionis quare non possunt reperi-
ri in aliis febribus ut in ista Ad
hoc dicendum est quod modi resolu-
tionis cum putrefactione non pos-
sunt reperiri in aliis materiis
eo modo quo in sanguinea reperi-
untur aut propter subtilitatem
materie aut viscositatem aut gros-
siciem que impediunt has va-
rietates Signa febris sangui-
nis absque putrefactione sunt uri-
na vel rubea et spissa absque
malo odore et liuiditate occulta
vel manifesta et magnitudo pul-
sus absque duritie et oculorum et
faciei rubedo et repletio ve-
narum et totius corporis mani-
festa cum magna inspiratione
et anhelitu et gravitas totius cor-
poris et in sompno videre res ru-
beas et purpureas et in gustu
sentire dulcedinem manifestam
Signa febris ex sanguine pu-
trefacto sunt pulsus magnitudo
cum velocitate et manifesta duri-
tate et sistoles maior et velo-
cior diastole et expiratio in
anhelitu maior et velocior
inspiratione et urina fit rubea
et aliquando in operibus cum fetore et
liuiditate manifesta vel cum ap-
positione manus et frontis et tym-
porum dolor et pulsatio et ta-
mina forte cum spumalis et
diversitas saporis et dulcedinis
circa gustum et linguam In specie-
bus huius febris .i. in augmastica
que est deterior omnibus aliis et epi-
mastica que est melior aliis
et homotenos que est media inter
alias non sunt tempora egritudinis

indeclinabiliter tempus principii augmenti
et status et declinationis ad invicem
distinguuntur per significationes qui-
tas ex superfluitatibus in quibus
sapientes consideraverunt indigestionem
principium digestionis et perfectam
digestionem Nam cum incipit
aliqua species istarum febrium
incipiunt signa digestionis
et tamdiu quod duraverit in
eodem statu erit principium infir-
mitatis Cum vero signa digestionis
incipiunt apparere vel signa
indigestionis intendi in superfluitatibus
plus solito erit augmentum per
quem vero signa digestionis perfecte
apparuerint aut signa indi-
gestionis in summo augmentata
fuerint erit status Ad bonum per
apparitionem signorum digestionis in superfluitatibus
per que apparebunt signa eius
et mortis Cura febris sanguinis
potest multipliciter quo ad vasa
absque putrefactione est ut fiat
flebotomia usque ad syncopim vel
fiat secundum virtutem quantitatem
si fiat cum iteratione in eadem
die in duabus horis aut in sequenti
et hec via nobilior est et quo
ad naturam et quo ad usum me-
dicationis ut vult ypocras particula
secunda amphorismorum ubi dicit sic
multum et repente evacuare
aut replere aut aliter quolibet
corpus movere fallax est et
omne nature inimicum paulatim
non cito et non aliter transire ad
aliud Si vero propter debilitatem
vel timorem flebotomie eam sus-
tinere non posset subtrahatur
sanguis cum ventosis in spatulis
et natibus vel aliis locis debi-
tis quod meliori modo sanguinis

multitudo pt remoui a membris
z corpe post subtractionem sag-
uinis z an intrat cu mica pa-
nis lota i aqua fria z bibat
vinu de granatis cu aqua fri
gida Comedat z lactucas
portulacas cucurbitas z scari-
olas coctas z crudas condi
tas cu agresta ul aceto Si
aut esset stipticus sedm ven-
trem mundificet cu aqua cali-
da dissolucionis cassiefistule
tamarindorum z manne colate
cu stramine Comedat etiam
pruna acetosa infusa i aq
fria z cu eis bibat vinu de
granatis acetosis ul aggresta
mixta cu aqua frigida Et
hoc faciat quousqz febris re-
mota est z tunc redeat ad u-
sualem dietam paulati et
non subito Si aut generetur
in putridam curet cu infus
dictis Cura febris ex saligne
putrefio est ut fiat flomia
vel ventosacio ut supius dcm
est Et postea mundifice cu
aqua decoccois prunorum i qua
dissoluta sint tamarindi ma
na z medulla cassiefistule
Nutriatur cu succo ordei ul
succo farine avene super
quem ponat vinu degranatis
aut agresta Bibat bis in
die z ij p quali vice i mane
z an cenam de oxizaccara
cu z iiij decoccois prunorum
ul pomorum acetosorum Come
dat lactucas portulacas
z scariolas z cucurbitas con-
ditas cu aceto ul agresta
Si aut virtus debilitata eet
ppt acuitatem infirmitatis ul
eius longitudinem comedat car
nes edi ul pullos altilias

z decoctas cu cucurbitis lactucis
scariol z portulacis z ydiaruis
cu aceto ul agresta, sepe bi-
bat aquam friam cu vino de-
granatis uel agresta aut cu
suco berberis, sepe i sero et
an cenam abluat pedes suos
usqz ad crura leniter fricando
cu aqua decoccois maluarum
rosarum z cicorce eo qd trahit
omnem materiam inferius z sop
nu puocat, Nam omnis fricacio
pedum lenis z debilis hoc z
facit sz fricaciones fortes cum
asperitate inducunt vigilias et
hoc est sensibile z manifestum
Et reperitur hic modus fricacionis
in glosula sup Almasore li
nono ca de febre in qua cali-
ditas z frigiditas in vna dispoe
concurrunt Ungat multociens in
die frontem z tympora z uticem
cu oleo de papauere z oleo rosarum
mixtis addito aliquantulo aceti
qui inducat sompnum z cofor-
tat cebrum ne fumus eleuentur
ad ipsm, ne alienacio fiat Con-
tinuet hoc regimen usqz ad
septimam diem z post eam p duos
dies ul tres semper redeat pau
latim ad consueta quousqz
restitutus sint integre sanitati
Si aut incurreret vigilias ita
qd non dormiret aut male
dormiret sumat sero hora
dormiendi z ij sirupi de
papauere in quo ponat duo g-
na pulueris opij aut vini
grani z erit valde utile z ad
hoc faciat locus dictus vnctionem
pdictam Et frons epithime
tota cu ptibus adiacentibus
ei z cum ypostasis cu suco lac-
tucarum z papaueris z similium ul
cu aqua decoccois earundem

aut cum aqua decoctionis seminum
albi et portulacarum vel semperui-
ne vel seminum cornum etc.

Ca. 14 de fe. terciana pura interpollata

Hec febris semper fit ex
colera rubea multipli-
cata contra venas in ali-
qua parte corporis scilicet in ore stomachi
vel stomacho aut alia parte
corporis in qua cause putre-
factionis principales quatuor
prevalent ita quod non requiritur
a virtute sed putrescit in loco in
quo naturaliter non evacuatur
et eius putrefactio conspirat ad cor
et febrem facit tercianam. Signa
febris terciane pure interpolla-
te sunt urina ignea in colo-
re aut russa vel citrina inte-
sa cum substancia tenui, sudor odore
malus ex putrefactione cuius pul-
sus in statu paroxismi et equalis
satis equalis et non diversus est
et est velox et magnus in principio
paroxismi paroxismi quedam
modo et contractus vel tardus non ha-
bens diversitatem sensibilem et
incipit cum rigore forti absque
dencium percussione qui est similis
puncturis acuum et est cum pau-
co frigore et est spacium rigo-
ris plus satis quam frigoris spa-
cium et corpus cito calescit et
sentit medicus vel infirmus si
tetigerit pacientis corpus inu-
dificacionem caloris in manu et
accidit vomitus colere multo-
ciens hora paroxismi et ante et
post et alienacio multociens et
nausea et estuacio et solvitur
venter per se motu spontaneo
aliquando et solvitur vel calitur per
hoc aut per vomitum colericum

aut per sudorem naturalem ipsa
febris terciana pura in uno paro-
xismo quandoque apparet colera citrina inten-
sa in omnibus istis indisposicionibus
et evenit hec febris ut pluri-
mum in habentibus complexionem calidam et
siccam et qui usi sunt labore
et exposicione ad solem et qui
usi sunt rebus calidis et siccis
et vino forti acuto non limpha-
to cuius paroxismus non transit
horas 12 vel 8 ut plurimum 14
et consumitur tota febris in completo
paroxismo 7 ut plurimum sed impossibile
est ut 7 transcendat ut vult
ypo quarta particula amphorismorum
ubi dicitur terciana vera
in 7 paroxismo iudicatur
longissima hoc est dicere si ter-
na non fuit perfecta in 7 perio-
do non vera terciana sed quinta est
in uno vel in nodum vel ab
ipso principio fuit non vera terciana
vel terciana vera sed iudicatur
in 7 periodis est longissima
inter veras tercianas quia
nulla vera terciana transit
hunc terminum. Finitur similiter
paroxismus omnis cum sudore
sensibili et manifesto et ~~equa~~
equatur eius pulsus. In aug-
mento paroxismi et equalis fit
similis validus et valde certum
signum huius febris et commune ad
omnes alias est, quod communiter
accidit hominibus hec febris
ut alia et cum hoc eius signa
naturalia sunt minora et signa
~~vel equalis~~ vel alterius eveniunt
vel equalis. Cura in principio cu-
re huius febris non congrue-
runt plures fuerunt quidam
ut dicitur et eius sequaces
qui volunt quod flobotomia fiat
in hac febre usque ad principium

tres si possibile fuit. Iterum no-
luerit quod non fiet mundificatio
in principio huius febris cum mira-
bolanis neque cum scamonea
neque cum aliqua medicina
huius quando sed bene affirmant
quod mundificatio in principio cum ta-
marindis et similibus dando
de tamarindis usque ad ʒ 3 vel
est utile valde. Rasis in al-
masore et in divisione non
vult quod fiat flebotomia sed placet
ei et sequacibus ut statim in
principio fiat mundificatio cum
mirabolanis et tamarindis
et similibus. Certum est quod Avicenna
libro primo capitulo de flebotomia pro-
hibet flebotomiam in acuta et
in materia acuta quia acuit
humores et ipsos subtiliat et
fluere facit et tamen hoc similiter
non videtur conveniens. Item
cum flebotomia tamen evacuat
venas et totum corpus et
evacuando venas evacuat propter
eas ut mediante vacuo at-
trahant humores qui sunt
extra venas ad venas et
sic per istam rationem flebotomia
faceret ex inspolliata contrarium
et hoc probat Avicenna libro primo
fen quarta capitulo de flebotomia. Secundo
Iohannitie. Ffoa tibi cavere
super repletionem et cetera et secundo am-
plius flebotomia quia addivise
traxit materiam et cavet hoc
plurimum quia esset contra intentionem
nature naturaliter se habentis. Ista
diversitas antiquorum tollitur
sic. Avicenna cum dicit quod flebotomia
erat quando respondet multitudini
materie que melius removetur
per flebotomiam quam per mundificationem
Almasor respondet singulari-
tati materie que melius removetur

nisi sanguinea fuit per medicinas
quam per flebotomiam in mundificatione
materie in principio cum mirabolanis
et tamarindis respondet Rasis
materiam plus quam dispositionem. Avi-
cenna timuit magis dispositionem
quam materiam et propter hoc fuit
contemptus in exhibitione tamari-
dorum qui extinguunt plus
quam mundificant sed mirabolani
mundificant plus quam extinguunt
et propter hoc quibusdam bene dixit
sed Rasis melius in hoc. Bibat
omni die ante ortum solis et ante
cenam ʒ 2 et oxizacre cum
aqua frigida aut cum aqua decoc-
tionis prunorum vel acetositatis pru-
norum citoniorum vel arangii post
receptionem istius digestivi per
duas horas sumat succum
ordei aut aquam ordei seu
ptisanam aut unam parvis ab-
lutam cum aqua frigida mixtam
cum vino de granatis et similibus
aut sumat lactucas vel por-
tulacas coctas vel crudas cum
aceto aut cucurbitas coctas
et conditas cum agresta vel succo
berberis seu cum aceto. Tota
enim intentio tua sit in exhibitione
huius febris cum rebus frigidis ni-
si in fine lesio fuit et apparuit
aut per opilationem in intestinis
aut per rem frigidam potentem
in loco quia alterativum huius
febris est digestivum materie
et digestivum eius est alterativum
febris et eius curativum. Et hic
modus curationis et regula non
habet locum nisi mixta materia
tam quamvis in sanguine per flo-
miam conveniat. Hora vero pa-
roxismi et afflictionis sitis et
caliditatis bibat vinum de grana-
tis aut cum succo berberis cum
aqua frigida. Sed hora rigoris

cu calida ꝛ vomat i pri⁹ po
visim si potest face hr dolem
bibedo aqua tepida mixtam
cu zucco ꝛ aceto ꝛ est utile et
multu allevabit infirmud Si
aut esset nimis debil posset
comedere carnes edi ul pul
lorum coctas cu herbis dictis
ꝛ conditas cu suco berberis
ul agresta aut vino de gra
natis cu aqua frigida ptertu
am ul quartam accessionem
mundificet cu decoctione q sic
fit bulliant prunna acetosa
que maturant i augusto i
aqua ꝛ accipian de illa aq
ʒ iiij ul v ꝛ dissolvat i ea
℥ ij de tamarindis ꝛ coletur
ꝛ in illa colatura ponatur
ʒ ij pulvis reubarbari ul ʒ j
ꝛ det ante diem p una hora
ul duas Vel accipia qrta
ʒ j scamonee optime et
dissolvat cu ℥ j aq pru
nor ꝛ det i hora pdicta ul
mundificet cu ℥ iiij aq pru
nor cu qua dissolvat ℥ ij
tamarindor ꝛ ʒ ij medulle
cassiefis ꝛ coletur ꝛ det an
diem ul mundificet cu de
coctione q sic fit R mirabo
lanos citrinos ʒ j ꝛ s re
moveant ab eis nucleis et
pistent ꝛ bullian cu ℥ iij
prunos ꝛ i lb j aque tam
diu qd no remaneat nisi ꝛ
v. coletur illa aqua facta
do fortit mirabolanos ma
nibus ꝛ cu illa collatura dis
solvat ℥ ij tamarindor
ꝛ coletur ꝛ det an diem
p duas horas hoc regimine
indubitat curabit omnis ha
bens unam tertianam an periodos

vij si deus voluit Sed hic
qvenit qd mica panis ab
luta cu aqua frigida ꝛ post
ablutionem mixta cu vino
de granatis aut suco berberis
aut cu aliquo aceto sirupo
est de melioribus cibis i ovi
egritudine in qua timet
de materia colera aut de
calite accidente Capitulum no
num de terciana continua

Materia istius febris est
eadem cu materia qui
na tertiane interpolla
te ꝛ signa eadem pt qua
materia istius febris est intra
venas ꝛ eius accidentia sut
maligniora ꝛ intensiora
ꝛ propter hoc cadit ista
dubium mai⁹ ꝛ ideo requirit
solliciorem medicorem et
studium mai⁹ ꝛ cetera Signa
de tertiane continue sut oia
signa dicta i tertiana inter
pollata pt quia i continua
no fit rigor neq frigiditas
ꝛ lingua apparet aspa ꝛ nigra
ul citrina si est dolor et
aliqn alba apparet ꝛ est me
lior alijs ꝛ calitas qua
maior ꝛ urina intensa rubea
ul russa intensa cu quada
lividitate ꝛ tenuis in sba
ꝛ ei⁹ pulsus velox spissus
cu durice maiori ꝛ erit
respiratio maior satis in
spiratione qm interpollata
ꝛ estuatio ꝛ sitis maior et
alienatio Et est differencia
inter ista ꝛ sanguineam q
tercia continua venit for
tius i tertio ꝛ hora tertia dicta
in ortu solis magis infestatur
ꝛ est cu sanguine rubeo

rubedo corporis superflua et
extensio et dispositio similis
asmati et constrictioni anhelitus
que in tertiana continua non
sic inveniuntur Cura quemadmodum
est ut detur infirmo omni die
in potu et ante diem syrupum
acetosum vel oxizaccara aut
syrupum de prunis cum aqua
calida vel frigida secundum quod tempus
fuerit In ortu vero solis aut
post da sibi aquam ordei
aut micam panis lotam in
aqua frigida multotiens vel su-
cum ordei et bibat tunc vinum
de granatis vel sucum berberis
vel agrestam seu acetum cum a-
qua frigida Comedat sucum
avene vel farine spelte vel
micam panis ablutam mixtam
cum vino de granatis aut suco
berberis et similibus aut lac-
tucas vel portulacas seu cu-
curbitas vel scariolas cocti-
tas cum agresta vel suco ber-
beris aut vino de granatis
In meridie bibat aquam me-
lonis vel cucurbite seu ci-
trulli aut acetositatis citri
similiter ante vesperas oxizaccara
vel syrupum de prunis similiter
Et comedat dietam suam dic-
tam circa occasum solis Cum vero
vadit dormitum bibat syru-
pum de papavere vel de nenuffa-
re cum aqua frigida vel aqua psil-
lii Abluentur pedes bini
sero cum aqua decoctionis foliorum
salicis vel populi vel rose
Ungantur frons et tympora et
vertex sero cum oleo de ne-
nuffare vel de papavere vel
oleo violato Cras abluat
os suum et dentes et palatum

cum instillagine psillii aut
vino de granatis et aqua psillii
Comedat prima acetosa
et omnes fructus acetosos et spe-
cialiter post septimam diem vel quar-
tam Et bibat aquam frigidam
quantum vult nisi malicia stoma-
chi frigidi vel opilationes intestinorum
seu aposteme impediant Flebo-
tometur in principio si corpus reple-
tum fuerit et carnosum vel pingue
et rubeum valde Cum in-
digerit cum aqua medicinas
dictarum in cura tertiane inter-
pollate Cum autem incidet et
nocte trociscos camphore cum
aqua psillii quia sitim re-
movent et calorem extinguunt
quos fecimus in cura ethice
Si vero nimis debilitaverit infirmum
cum carnibus edinis vel pullo-
rum alteratis cum herbis frigidis
et conditis cum agresta vel suco
berberis seu vino de granatis
aut acetositate citri et similibus
et bibat vinum agreste limfatum
multum cum aqua frigida

Capitulum v de causone

Causon est febris continua
de colera subtili clara
mobili coartata et
putrefacta secundum plurimum in membris
membrorum spiritualium que sua acu-
itate ledit cerebrum et spiritua-
lia manifeste et omnes stomachi sit
est secundum quosdam ex salso
flate acuto et subtilitate per
viam adustionis conclusio in vene
orbes et specialiter in venis orificii
stomachi et spiritualium Signa sunt
pulsus velocitas cum frequen-
cia et urina acuta rubea
ignita seu russa et asperitas
lingue cum citrinitate vel nigre-
dine et occultatio materie

typoru ꝛ inseparabilitas ꝛ est
lassitudo in ea levior quam
in alijs ꝛ hẽt et ꝓpt' maiorem
caliditatem magis penetratam
quam acquirunt humi ꝛ lacta
ab ipa quam ab alijs et ꝓpt'
hẽt fit equatio humorum ma-
ior quam ab alijs ꝛ sentit
infirmus cacumina in spūalibus
ꝛ lucsatiuis magis ꝛ magis
acutus quam in alijs Et in eo q
est ex flāte salso acuto
salsedinem acutam in gustu
sentit manifeste aut ꝑpalit'
ꝛ pulsaciones in typoribus et
capitis dolorem in dextra
parte ꝛ auditu, ꝛ in multo-
rum incurrit vomitu co-
lericus ꝛ secessu colitu et
super venit alienacio ꝛ sang-
uinis fluxus ꝑpalit' in statu
ꝛ in fine augmenti ꝛ continue
habet sitim validam ꝛ infesta-
apte validius declinans in
tercius die ꝛ hora tercia dici
Cura phy voluit quod flem
ꝛ sanguinis fluxus in narib
ꝛ singulis partibus corporis ad
dat in malicia ꝛ augmentum
istius febris quod ꝓbatum est in
regionibus vniuersalibus quod omnis
fleumma ꝛ sanguinis humores
acuit humores ꝛ multiplicat
colam ꝛ sic est norma huius
Sed concedimus si vrina esset
spissa ꝛ habitudo carnosa et
rubea quod in ꝑnc̃o comedere si
posset ꝛ maxime in dubijs horis
ꝛ successiue sanguis subtra-
hetur Sed voluit omnes ꝛ af-
firmant quod absque mora
a ꝑnc̃o fiat mundificacio de tri-
misterio dierum maioris quietis
cum tamarindis manna ꝛ ag
primonia post digestionem

uis mundificet cum aqua ex de
coctionibus dictis in cura ꝑtiane
pure ꝛ totum istud affert Au-
lio iiij° cap° de calisone Et
nos appellamus quinque dic ꝑsaliter
ter ipse non indiget mundifi-
cacione set regimine constrictio
Et si incurrit ventris flu-
xus colicum tunc debet regi-
tur medicinis constrictiuis frig-
idis dictis cap° de dissinteria
ꝛ fluxu colico Et volunt
omnes quod isti infirmi dormi-
ant ꝑposse super quam suas
medicinas mundificatas usque
ad ꝑmam appellationem postea
non immitte nisi incurrent
nimiam debilitatem Confirmat ex
zaccaram vel syrupum acetosum
aut vinum de granatis seu
sucum berberis ante ortum
solis cum aqua frigida si intus
sunt absque opilacione
ꝛ interiora absque apostemate
ante terciam Comedat portula-
cas vel lactucas scariolas
vel cucurbitas cum aceto vel
agresta seu vino de granatis
seu suco berberis vel come-
dat sucum ordei vel avene
aut aquam ordei in meridie et
ante cenam ꝛ in nocte Bibat
aquam veri frigoris cum ꝑlegi
vel syrupo de papavere vel
de nenufare aut cum suco
berberis vel vino de granatis
seu aceto Comedat ace-
tositatem citri ꝛ fructus ace-
tosos sepe, omni sero cum
vadit dormitum sumat .ij. lb
ꝛ .s. syrupi de papavere vel
de nenufare cum aqua psilii
vel cum aqua decoc lactucarum
vel portulacarum seu acetose

Ungant frontem et tympora et ver-
tice capitis sero cum vadit
dormitum cum oleo de papavere
vel de nenufare vel de man-
dragora. Et abluat pedes
et crura usque ad genua frica-
do leniter cum aqua decoctionis fo-
liorum salicis vel populi viola-
rum nenufaris rosarum papaveris
albi. Emplastrum specialia
et ad stomachum multum nocivum in die et
nocte cum pulvere sandalorum
rosarum et camphore mixto
et incorporato cum aqua rosata
vel cum succo semper vive solatri
vel acetose aut endivie vel
cycoree et similium. Si supve-
niret debilitas mala vel
nocens nutriatur cum carnibus
altatis et vino ut dictum est
capitulo de terciana continua. Sumat
trociscos quos ferimus in cura
ethice cum aqua frigida et est
utile contra sitim removet
et calorem febrilem alterant

Capitulum xvi de terciana non pu-
ra que notha appellatur et po-
nuntur capitulum iii de regimine cu-
ratorum i. adulterina vel
bastarda similitudinarie

Fit autem hec febris
de materia composita vel
sola vel flate grosse
vel subtili coadunato in stomacho
vel alia parte corporis extra
venas in loco ubi causa pu-
trefactionis prevaleat et sicut
possit in materia que febrem fa-
cit. Ambigit homo que fe-
bris interpollata quibusdam ho-
ris affligit hominem et qui-
busdam cum semper materia re-
posita maneat usque ad eius perfec-
tam consumptionem in loco pu-
trefactionis recipiat et quare

terciana sit et cottidiana sit
et quartana sit affligunt. Di-
cendum est quod materia putrefacta extra
venas non retinetur in loco ita
calido quod calitas loci et in cal-
catio cum coartatione cohibeat
putrefactam materiam resolvi to-
taliter tempore unius paroxismi
et quamvis id quod putrefactum
est in eo quod putrefactum actu
resolvatur remanet tamen pars eius
inhonerata cum aliqua cali-
ditate extranea in loco putre-
factionis que est fermentum. Et
cum fit putrefactio in alio pa-
roxismo cuius materia ibi induratur
et remanebit in loco putrefactionis
cum causa in qua putrefactio-
nis non dum integre coadunata
te erant ita ut materia actu pu-
trefiet et faciet febrem et ita
succedit paroxismus ad paroxis-
mum per intervalla quousque tota
materia que est in loco putrefactionis
consumpta fuit et locus putrefactionis
beneficio medicinali vel per na-
turam sic fuit confortatus quod
nichil eidem mandatum nec ali-
quid recipit quod possit man-
dari et sic cessat. Sed in continua
non est sic ymmo quia grandem
cum materia continue fit in loco ca-
calo occultata et coartata
quod non possit solitus quod putre-
factum est resolvi quando putre-
factio partis continuet cum parte
et conspiret libere absque impe-
dimento ad cor sic quod continue
affligit donec materia per se
vel beneficio medicinali tota
materiam in qua causa putre-
factionis apparent consumpte aut
post digestionem eius mundificata
uerit et tunc sana erit crisis

et febris cessabit et si aliquid in circuitu remansisset in venis non mundificatum erit ut fermentum in aliqua causa ut similiter ut ipsa febris reddatur. Quotidiana autem affligit omni die et tertiana in tertio et quartana in quarto quod nos sensibiliter videmus. Est quod cum sanguis habeat in se omnes causas putrefactionis videlicet caliditatem et humiditatem et ingreditur contra venas reperitur in continua consistit putrefactione absque rigore sed flatica materia cum multam habeat humiditatem que est potentissima causa ad putrefactionem immo maior causa putrefactionis quasi in continua putrefactione consistit cum multam habeat affinitatem cum sanguine eo quod est aptum ut in aliquo tempore fiat sanguis non bene coctus sed quia est extra venas et habet frigiditatem impedit sua continua putrefactio et non pollat horas xii et affligit hominem per xxiiii. Colera vero cum sit privata humiditate et sit contra venas quamvis habeat caliditatem innatam ad putrefactionem tardat in sua putrefactione per xxxvi horas et affligit per xii ad plus. Melancolia vero cum sit contra venas et pauca respectu aliorum humorum et habeat frigiditatem et siccitatem que sunt omnia contraria putrefacta stat in quiete per xxxvi horas et affligit per xxiiii ro tat qnemt medicus secundum sensum. Est et in talibus alia ratio magis rationabilis et magis proprie veritatem videlicet quod quemadmodum scamonea per se nam quando acquisivit a corespondentibus eo purgat coleram

et adhamans trahit ferrum et agaricum vel turbit purgat humores frigidos per indiam sue compositionis cum materia cum forma ita humores supradicti cum sunt contra venas habent naturam affligendi hominem ut est dictum et cum hoc movencia generaliter omnia secundum omnes motus movendi videlicet stelle et celi adiuvant predictas materias de proprietate ad tales afflictiones varias cum quadam [?] quiete et sic secundum tales supervenit hominibus aliquando afflictiones. Signa tertiane non pure sunt urina citrina vel subrussa cum mediocri substantia et non est multa velocitas neque spissitudo in pulsu respectu vere tertiane et est apparens in eo diminucio manifesta et eius paroxismus extenditur secundum plurimum ultra horas xii et eius frigus magis rigore in pura est contrario et tardat eius accessio plus quam in vera et longius durat et non est in ea tanta sitis ut cum ... aut camina quemadmodum in pura et non eradicat cum sudore copioso multum et cum lingua quamvis sit aspera non est sic aspera vel citrina aut nigra ut in pura et sentit manifeste impedimentum ex potu aque frigide et dolorem et gravitatem capitis et tensionem in ventre et ista non apparent in pura et multociens prolongatur eius paroxismus usque ad xxx horas et plus et secundum quod elongatur eius paroxismus usque ad xxx ultra horas xii elongatur a pura et magis participat

de flate & cōrio ī cōriu cura
ctiane nō pure seu nothe
est ut fiat clistē nō multu
dactu aut lene omni die ut
supposito & sumat semp
taurora. R & s oximellis
compositi uel mell rosati
ul sirupi acetosi compositi cu
aqua decoc primos & radi
cu petroselini ul feniculi
Et an cenam introducat
vomitus post cu aqua de-
coc aneti & semins attriplicis
cala actu & oximelle co-
posito, mundificetur sepe pt-
quam expectetur diss ultra
cu turbith & reubarbab etc
& simil mixtis & dent cum
aqua decoctionis primos
& ysopi Et absulta h'simo
nem covernetis si uideris
& cognoscis multiplicari co-
leram i corporis multipli-
ca pr medicinis ea q mags
~~multiplicare fla~~ coleram
mundificat plus & cons & si
uideris mags multiplire fla
i corpore quam colā multipli
ca i medicinis ea q mags
fla remonet & mundificant
& si uideris equalit purga
amba Verbi gra si uideris
habundare colera sup fla mul-
tiplica tamarindos & reubar
barum sup turbit Et si uide
ris habundat fla multipli-
ca turbit sup reubarbarus
& tamarindos & i equalibus
equalit Et ppt hoc dicat
ab antiquis quos indiges
i infirmitatibus i una hora
medicina forti debili forti
co q mouet humores grossos
& uiscosos debili q i quantitate

paru mouet & visitat hec re-
gula qn ubi sunt debilis et
egritudo pigra et longa ul ma
cis composita q hēt mundi-
ficare Scire hic conuenit q
in pn° egmos corps ma est q-
posita ex colā ul flate debes
multiplire medicinā mouetis
colā plus In fine multiplire
medicinā mundificantem fla
plus na colā ex ueloci sui
motu & acuite sue q plomo
i pn° mags infestat & melis
patitur ad motu & mundificaō
i breui extingnit, fla uo
est tardi motus in pn° & inobe-
diens & mags iqabile ad mo
tu p uiam indigonios & sine
usficat regula an dca Mun-
dificet & cu decotione q fit
ex mirabolanis citrinos et
kebuli & tamarindis cu decoc
primos Sumat sepe i die
de confectione tali R diarodon
abbatis casandali an & iij
misceant & bibat post illud
vinu de granatis mixtu cu aq
decoc ysopi & primos & liqr
In fine infirmitatis si multu
elongaret posset sine rosa
ta nouellam loco istos co
q mags destruit materiā fri
gidam & confortat stom & appe
titu Vngat stos sepe cum
olo de mastice & oleo rosato
mixtis addito aliquantulo ace
ti In pn° comedat brodiu
ciceos rubeos aut sucu ordei
seu sucu eius ul sucu auene
condita cu lacte amigdalas
Et bibat vinu de granatis
mixtu cu aqua decoc ysopi
& primos ul liqr aut decoc
tos passulas & sebesten et
granorum granatos seu aqua

decoctionis zuccari et radicis pe-
troselini et feniculi et siluz se-
pe purgetur nisi per se bis vel
ter assellaverit in die. Et con-
tinuare in talibus clisteria lenia
et acuta melius est et magis
medicinale. Si autem constaret
tibi de debilitate virtutis regas
infirmum cum carnibus edi et pul-
los altilis cum lactucis cucur-
bitis et similibus condiantur cum
agresta vel vino de granatis
aut suco berberis et speciebus abs-
que pipere et tunc bibat vinum cla-
rum odoriferum immixtum cum aqua
vincente aquam in commixtione.
Comedat herbam seu potus
et lactucas et portulacas et
spinacias et condiantur cum
lacte amigdalarum vel cum iure
carnium dictarum. Si in principio in-
firmitatis usque ad dies iiii vel ca-
sus videbitur tibi quod habitudo
hominis esset carnosa et rubea
vel nigra et corpus repletum
apparet et venas amplas et reple-
tas habet, secure flebotomiam fa-
cias bis in die aut in duobus
diebus bis quia multum alle-
viabit infirmum et materiam an-
tecedentem minueret quod erit valde
utile et consonans arti medi-
cinali. In fine et specialiter post
purgationem vel purgationes cum
accessio minuitur manifeste tam
ex parte durabilitatis quam ex parte
ex parte acuitatis, sumat pa-
ciens in aurora omni die unum
trociscum de rosis vel de stella
cum sirupo rosaceo et aqua de-
coctionis ysopi et passularum quos
trociscos in antidotario faciemus
si deus voluerit ut sequitur

Capitulum xii de febre cottidiana pura interpollata etc.

Est autem hec febris ex ma-
teria humida flatica qui-
ta a piscibus et rebus frigidis
et viam indigestis et accidit ple-
rumque hominibus complexionem frigidam
et humidam ut mulieribus eu-
nuchis et pueris et qui sunt in
quiete et in hyeme et qui habent
saciotatem et durat frequenter per
unum usque ad dies .lx. quando-
que eius principium tardat usque ad
xx bus. dies durat in ali-
quibus usque ad menses plures
et affligit hominem ita quod a
busdam ethica iudicatur et
multociens in fine fit cum ca
ethica vel post longam afflic-
tionem et tunc specialiter a malis
medicis simpliciter ethica iu-
dicatur et de differentia inter istam
et ethicam calidam de continua fa-
cta mentionem faciemus quando
aliqua et in quibusdam eradicatur
tollitur in hac morte quando ma-
teria pauca fuerit et natura pau-
cala et fortis et specialiter si consi-
lium sit et error non sit in re-
gimine fit autem ex materia vitrea
vel acetosa pontica vel dul-
cis et hec est minus mala et minus
durans omnibus aliis et fit ex
flate salso et hec est acuta
et magis pidosa aliis et ma-
gis cum terribilibus accidentibus
infestans. Signa flatice
proprie sunt frigus primum
in dorso et lacertis omnium membrorum
et pulsus parvus cum velocitate et
spissitudine et mollitie vene
et manifesta differentia et urina
eius in principio videtur alba vel
multum spissa vel turbida
sed grossa ..no colata ..

aliqn liuida i fine augmenti
ul in statu sit rubea ex calo
re insito in grosso sanguine et fortis=
si impressionis fit et est et cadit
propter materiam putrefacta que
resoluitur et miscetur cum urina
et fit urina colorata et turbi=
da et tunc significat eius materie
rigorem et quod pacientes fuit vsi
ante eam rebus frigidis flaticis
viscosis ut piscibus herbis hu=
midis et similibus et cum hoc si illo
tempore multi hanc febrem pati
tur manifestum est eius etiam eam
esse flatica et non sepatur cum
sudore sed paucos et eius sudor
est viscosus vene aut cum rece
dit febris non omnino ad nisitate
purificantur neque corpus auen=
taliter ymo reliquie ex ea
remanent que in corpore sunt
usque quo alia venit accessio
durat eius afflictio per vbi
horas et stat aliquantum remote fla
falsa per vi et incipit circa occa=
su solis et durat usque ad mei=
diem secundum plurimum et in ista febre
albescat facies et palpebre in=
feriores inflantur et emittat mel
torius fla post cum vomitu et
de signum in omni flatica est
destructio appetitus cum lenta
accessione. Cura oportet
ut prima die detur oximel
potus cum aqua tepida uel
cum aqua tepida decoctione anethi
ul attriplicis confortandus est
ut vomat sed non est multum
cogendus et considerandum est in re
que vomitu expellit uel
que per secessum emittitur
utrum sit viscosa grossa uel

subtilis aut alterius condicionis quia
secundum quod sunt addendum uel diminu=
endum est in medicinis maioris
incisionis ul minoris nam quan=
to res erit grossior et viscosior
tanto addendum est plus in in=
cisione et dissolucione, et quanto
sint magis salsa et adhusta
tanto addendum est in alteratione
et ex lineatione plus ul cum
mundificatione leui et non acuta
egrio in viscosa grossa et
vitrea Si aut per se bis uel
ter inter diem et noctem as=
sellauit non recipiat medi=
cinam mundificatiuam per intesti=
na sed recipiat ℥ i s uel ℥ ii
zuccari rosacei et post illud sumat
℥ i oximellis cum aqua tepida
Vomat de tercio in tercium diem
et plus et minus secundum quod tibi uide
bitur de uirtute et multitudine ma=
teriei de medicamine de turbit
de cuius proprietate est eradicare
hanc febrem et omnes huiusmodi
flaticas generatos ex fructibus
piscibus et similibus quod sic fit
Recipe turbith albi mundati a
cortice suo cribellati ℥ x
masticis ℨ ii an ℨ i zuccari ℨ xii
misceantur detur de isto me
dicamine ab ana ℨ i usque ad
medium cum aqua calida Aliud
ad idem Recipe turbit ℨ x zuc=
cari ℨ xii zinziberis ℨ ii fiat
puluis et datur de hac medici=
na detur ℨ i usque ad ℨ iii
ad plus cum aqua calida decoc=
tionis ysopi uel radicis feniculi
aut petroselini ul leuistici
Vtatur ex cibario facto cum
bletis zuccaro aceto et sale et
oleo uel cum cibaria facto ex menta

₇ oleo zuccaro ₇ aceto ₇ aliquantulo
sal. Sumat sepe salsamenta
₇ salsa virtutum ₇ cum mica
panis mixta cum zuccaro vel
melle ₇ aceto aut cum iure
caulium ₇ blete condite cum
sale ₇ oleo inpositis. Utatur folijs
petroselini feniculi cerofolij
₇ similium que condiunt cum lac-
te amigdalarum aut oleo sale ₇
aceto inpositis. Bibat vinum
stipticum mixtum cum aqua calida
ita quod aqua habundet super
vinum aut cum aqua decoctionis
mororum vel ameos seu feni, sic
hora sue commixtionis cum po-
tu vel per multas horas vel
postquam calor quieuerit et
descenderit ad calcaneum. Si
timuerit de debilitate capitis
post vinum sumat loco vini
aquam decoctionis granatorum
₇ mellis aut zuccari aut aquam
decoctionis passularum ₇ berberis
in qua sit aliquid aceti. Absti-
neat a cucurbitis melonibus
₇ similibus ₇ rebus frigidis flatuosis
posse quoniam ista talia aug-
mentando materiam huius febris
iam elongat ₇ ipsam faciunt
timorosam. ipsa enim post ₇
commune sue afflictionis sus-
pecta est ad mortem ₇ eius
flatica ₇ propter quod eius continue
afflictionem ₇ ex inobedientia
materie ad resolutionem ₇ dige-
stionem ₇ ~~expulsam~~ expul-
sionem. Unde omnis egritudo
longa timorosa est per
magnitudinem sue afflictionis ₇ longi-
tudinis. Si non vti debilis
videtur aut medicus timet
de eius debilitate initatur

cum predictis farinis pullis
assatis in veru vel in patella
vel carnibus edi mutonis et
conditis cum aceto vel agresta
cardamomo aut cum salsa-
mento alio aut cum succo ber-
beris aut vino de granatis et
gariofilis ₇ similibus / ₇ oleo ab-
stineat a [illegible] ₇ [illegible]
que humiditatem augmentant et
materiam febris. Verum sit in tertiana
sapientes magis timent de
dispositione quam de materia ₇ propter
hoc magis apponunt contradi-
ctionem quam circa materiam. Ita
in flatica magis apponunt quam
materiam quam circa dispositionem non
negligendo dispositionem in flatica
neque materiam in tertiana. Con-
fortet vires cum bono regimine
a principio ita quod longam possit
sustinere afflictionem. Sed in fine
melius ₇ decentius potest sub-
tiliari. Si autem hec egritudo
post predictum regimen prolon-
gato tempore videtur augeri aut
stare saluatur eger cum re-
quie [illegible] absolutas simi-
liter illorum qui dicunt quod est quo-
niam in talibus expectanda di-
gestionem vna omni die aliquid
digeratur quod removeri potest ₇
in relicta digestio expectanda
sensum quod apparuit deficultate
₇ hoc totum vult Auicenna libro
4°. capitulo de cura flatice pro-
dice ℞ turbit ʒ. j. succi ab-
sinthij quarta ʒ. j. colloqui-
tide sexta ʒ. j. conficiantur
cum oximelle vel melle rosato
detur hoc totum quolibet die cum
aqua calida mediocri aut si

sitas debiles sunt et obediens ad
solutionem Si autem hec febris tran-
siret quartam ebdomadam
vel quasi circa illud post detractiones
qui sic fiunt Rx rosarum rube-
arum ʒ x. sucii empatorii ʒ vi
sucii absinthii ʒ iii mastices ʒ
i ʒ s. spice assari squinanti
anisi ana ʒ i. in formet tro-
cisci quorum unus in simul sit
ʒ iii vel ii ex quibus unus cum
ʒ i. cuiusque liquoris detur ad po-
tandum ante diem Quando sic fit Rx
cortices radicis apii radicum
feniculi ana ʒ x seminis utriusque
ameos cuscute ana spice al-
be sempiviue albe ysopi
ana ʒ vi coquatur cum lb i aque
donec ad medietatem redeat
et misceatur ex eo aliquid cum
ʒ i syrupi acetosi et detur
cum predicto trocisco Simul hec
ab aliqua re frigida abstineat
specialiter cum prima sunt absque
admixtione aliqua quia augmentando
incitando materiam ipsam febrem
elongat et sinum tardat finem
et facit ipsum prolixiorem Co-
medat in fine diarodon abbatis
vel rosata novella diacellaca-
rum de cardamomo vel dia-
ciminum Et bibat post illud a-
liquid boni vini limphati
quia utile reperitur propter stomachum
et digestionem Et tunc conveniunt
omnia diuretica in quibus ha-
bundat caliditas conferunt in
hac febre cum ut plurimum eius
materia purget per urinam
Item in fine post multas pur-
gationes conveniens est ut detur
infirmo ante dies multos

ʒ s tyriace cum aqua decoctionis ysopi
vel feniculi seu ameos vel amo-
mi quia ~~resolvit~~ resolvit et con-
fortat virtutem et materiam destruit
flegmaticam Capitulum viii de fe-
bre cottidiana continua que sinocha
appellatur

Hec febris de
flegmate putrefacto intra
venas contingit et fit ut
plurimum in yeme et hominibus quietis
absque labore et motu et in re-
gionibus frigidis et locis humidis
et specialiter qui utuntur rebus fri-
gidis videlicet cucumeribus me-
lonibus et piscibus et similibus aut
rebus viscosis carnibus porcel-
larum vel porcellorum et carni-
bus agnorum puerorum et minoribus
animalium et piscibus recentibus
nam talia contrariant calorem
naturalem in corpore et mittunt cibus
ita quod non digerunt et sic mul-
tiplicant materiam humidam
viscosam in multitudine et venis
Et cum natura non evacuat ipsam
materiam generata ab ipsis et tamen
non regit putrescit facit fe-
brem continuam lentem si ipsa
materia in venis reperiatur Sig-
na sunt quia est absque frigo-
re et cum pallore corpora
non inflatio hec est circa occa-
sum solis cuius affligit ut
faciunt alie febres in horis
deputatis suis propter materie
et fit urina in principio discolo-
rata spissa clara quoda
modo In augmento et statu colo-
rata russa et spissa Eius
pulsus parvus velox et spissus
et mollis et eius exspiratio
maior inspiratione et sistoles
in pulsibus velocior diastole

et nausea et destructio appeti
tus et vomitus flaticus et fit ea
multociens absque labore et non
est hec febris magne infla
macionis ymo lente affligit secundum
longi spacii et afflictionis et est
multum abscosa et latens et propter
hec lactica appellatur Et propter
suam longam vel occultam ut
intusseram afflictionem cum continua
calefactione corpora exsiccat ita
quod propter hoc amenitis ethica in
dicatur et secundum istam viam et af
flictionis morem inde habet mag
nam assimilationem cum ethica sed
differt ab ea propriis accidentibus
et differenciis quia in ethica puls
est subtilis et strictus et se
cus In flatica continua est pulsus
mollis cum quadam latitudine
Iterum ethica quasi semper unius
tenoris quando post cibum
per tempus intendatur ut inflam
metur forcius quam ante, lac
tica vero in principio noctis sive
sumpserit cibum sive non
statim magis incipit infestare
et circa media nocte magis
inflamat Urina in lactica
in principio spissa et discolorata
est cum quadam liuiditate in aug
mento et statu russa et in ea
multum variatur urina in colo
re et substancia In ethica est quasi
unius tenoris et est in substancia et
colore et similis urine sane
hominis et oleaginea in superfi
cie aut parum elongatur
ab urinis sanorum Item pellis
membrorum et faciei et ypocondriorum
in ethica tensa videtur et ar
rida In lactica seu continua
de flate non est sic ymo mol
lior apparet et absque asperitate

manifesta Unde est quod iste due
febres multociens adiunctum compe
munt et sunt tunc male comme
et quasi impossibilis curationis eo quod
lactica eo nam sue me per
cauis curacionem contrariam curatur
requirit eo toto contrarium secundum illud
quod convenit ethice eo natam
sue curacionis Cura primo oportet
quod materia istius febris flatice
digeratur et calefiat cum oximel
le aut melle rosaceo mix
to cum aqua calida radicum
et hoc fiat in aurora et
ante cenam et sit aqua qua
drupla ad oximel, rosace
mell et sit quantitas oximel
vel rosacei mellis per quali
ucce ℥ ij et ʒ ß ad plus et ad mi
ʒ ij Et mundificatur sepe
illud a principio cum aliquo de
medicaminibus turbit supinus
dictis vel cum medicamine de
colloquintida Et conforte
stomachus cum succo rosarum et diarodo
abbatis Et bibat post illud
aqua decoc yisopi vel liquiricie
vel aqua decoc radicum feni
herbe cicoree et radicum petro
selini aut aqua passulari
et lacturarum endivie et petro
selini Purgetur cum pillulis
de colloquintida que sic fi
unt Recipe agarici ℥ j colloquintide
quarta ʒ ij yisopi ʒ iij succi
liquiricie prassii sinapis omnium
ʒ j conficiantur cum aqua yso
pi vel dragaganti fiant grossi
ut cicer magnum Dosis est ʒ j
plus et minus secundum virtutem
Item Recipe colloquintide ℥ ß a
garici ʒ ß diagredii ʒ ij ys
opi succi liquiricie prassii sin
apis an ʒ ß conficiantur ut

superiores et sit dosis eadem vita a prius dicta confortante naturam an[?] quia vitam debilitet. Et bibat vinum lymphatum debile cum aqua decoctionis granorum granatorum vel feniculi aut berberis et melius. Si non timet de debilitate capitis abstineat a vino et bibat aquam solam dictam. Comedat aquam ciceris rubei vel folia sicle condita cum lacte amigdalarum aut oleo de amigdalis cibarium factum ex foliis seu petrosilino et spinacijs conditum cum passulis et lacte amigdalarum aut carnes edi vel pullorum perdicum et fasianos seu gallinarum in mensum coctas cum lactucis spinacijs attriplicibus et endiviis et similibus et conditas cum agresta et succo berberis vel aceto seu vino de granatis et cardamomo aut assaras et conditas cum rebus acetosis et frigidis. Tota intencio tua in curacione huius febris sit in confortacione stomachi et appetitus ne desinat quia defectus appetitus in ista febre mortem significat. Et secunda intencio sit in mundificatione sue materie quia solum per istam viam perfecte curabitur si deus voluerit. Si autem times de conversione sua in ethicam aut de compositione cum ethica ad te cum medicinis dictis in cura ethice et pone cum medicinis istis ponendo de medicinis istius febris flatice in compositione plus si magis de flatica timueris. Si autem de ethica magis timueris adde medicinas ethice plus non negligendo alias. Et talem modum observa in omni egro ne

composita et est utile et medicinale

~~Cap. xvi de febre prima inter pollata et~~

Cap. xviij de fe. cottidiana non vera nota

Hec febris dicitur non vera cottidiana quod sit ex flate non vero scilicet in naturali quia febris non servat modum accessionis neque horarum sicut quod dictum est in vera cottidiana. Signa eius sunt signa eadem dicta in vera cottidiana intensa vel remissa in significando frigiditatem aut caliditatem respectu dominio[?] frigiditatis aut caliditatis que significaverint accidentia flatice vere. Cura idem est modus curacionis istius non vere cum vera ex parte diete et cibi et medicinas et digestionis et alteracionis et potus et omnium nisi quia in curacione istius non vere addit in medicinas calidas vel frigidas cibis et potibus et alias sicut quod signa significabunt super addicionem dispositionis caliditatis vel frigiditatis vel diminucionem respectu caliditatis vel frigiditatis aut caliditatis cottidiane vere. Scias hic generaliter quale quod omnis medicina solutiva et omnes cibi et fortis operis subtrahenda est hora principii accessionis vel paroxismi augmenti et status eiusdem et est tardanda usque ad declinacionem ipsius paroxismi vel est facienda si fuerit necessaria antequam paroxismus veniat per duas horas vel tres nisi syncopis vel accidentia dissolucionis virtutem supervenirent. Sed ego in quarto amphorismorum particula prima super amphorismo Contemplari autem oportet egrotantem si sufficiat dieta ad statum egritudinis et cetera dicit quod ibi accidentibus dissolucionibus virtutem illico statim

in statu vel paroxismo dandus est cibus nam ut probat ibi eadem super amplio in terminibus dictis peccavit egrotatorum etc. nichil est quod ita defendat virtutem et confirmet ut est cibus et quod omnibus nutrimentis deficit et destruitur per abstinenciam. In tali ergo casu et consimili non habet locum neque debet habere quo ad sapientes regula antiqua de abstinencia ab omni re in paroxismo. Cap.

xvi de febre quartana [illegible]

Semper hec febris fit ex materia melancolica naturali vel adusta facta ex aliis humoribus per viam adustionis aut ex ipsa melancolia naturali adusta et raro incipit pura per se immo sunt plurimi post febres longas et erraticas et autumno vel yeme ut vult ypo. libro pronosticorum particula 3a ubi dicit febribus vero inordinate vagantibus quartane sunt future. Crotices [illegible] autumnum etc. et accidit ut plurimum senibus vel cum splenetis immo quod est ipsis ut [illegible] absque dubio [illegible] et opilatione splenis et qui utuntur in sanitate sua rebus generantibus melancoliam sicut sunt lentes et caulos et porra et caseus vetus et carnes salite et similia. Signa sunt in principio urina alba subtilis aut rufa spissa et incipit cum opilatione et pilorum corporis elevatione et stridore membrorum et nodorum ac si percuteretur fustibus et denotat percussione et eius caliditas est maior et magis acuta quam in flatica satis et minor quam tertiana et causone. Si eius puritas et

asperitas non sit ita ut siccitas tertiane. Pulsus eius est strictus occultus profundus quam in aliis ita quod solum hoc pulsu posset homo non medicus cognoscere eam si in sanitate eius noticiam habuisset. Et eius paroxismus nocturnus de quarto in quartum diem et hora octava diei sunt plurimum. Cura. Si urina sunt rubea et spissa in principio et habitudo consonans ad istud fiat flebotomia de salvatella que est inter manum sinistram inter anularem et auricularem digitum. Si vero urina sunt alba et tenuis aut [illegible] ad tenuitatem nullo modo fiat flebotomia sed recipiat omni die in aurora et ante cenam per duas horas ʒ ij et ʒ s. oximellis compositi vel mellis squillitici aut syrupi acetosi cum ʒ iij aque decoctionis cappari corticis et [illegible] et epithimi [illegible] cum [illegible]. Die vero accessionis in principio paroxismi simul [illegible] cum aqua multa decoctionis aneti et attriplicis oximel vel syrupi acetosum et fiat vomitus per posse et si vomere non posset comedat synapim [illegible] et [illegible] vel cepas et his similia et desuper ista bibat vinum multum lymphatum et post hoc recipiat libram syrupi acetosi cum aqua decoctionis rapharum. Aliis non diebus fiat et vomitus si comode fieri posset post absque labore grandi et tunc largius comedat. Utatur balneis temperatis diebus quibus non affligitur in quibus non sudet per posse. Caveat et quiet

z sompno z omnibus rebus multi-
plicantibus humiditatem z pingue-
dinem. Abstineat a coitu et
labore z ieiuniis. Specialiter
in diebus quietis. Die vero acces-
sionis z maxime ante accessio-
nem non comedat si regat
cum vomitu z aliis rebus ut
dictum est, neque dormiat hora
accessionis z bene pannis coo-
periatur. Cum vero sudauit aut
in fine paroxismi dormiat si
volt. Si aut die accessionis
vellet comedere comedat antequam
accessio veniat per horas iiij
vel v quia fortior erit ad sus-
tinendum labores paroxismi
z vomitus melius fiat z leuius
z comedat illa die sicut oua
vel aqua ciceris rubeos vel
vera gallinas z caponum cum
mica panis. Bibat vinum al-
bum bene lymphatum. Condiantur
sua cibaria illa hora cum pul-
vere cardamomi eo quod sudare
faciat z materiam digerit z humi-
ditatem validam consumat. Post
accessionem per multas horas et
diebus quietis comedat ficus
siccas z virides z nuces z allia
cocta z carnes edi z pullos z
gallinas z gallos castratos
z anetum animalium z carnes
agninas assatas z pullorum
perdicum z fasianos z cepas
in igne z aqua decoquantur
sic carnes cum foliis spina-
chiis borraginis feniculi et
petrosilini aut cum foliis ra-
pe vel cum rapis ipsis. Bibat
vinum citrinum odoriferum lympha-
tum. Si sint absque opilatione
manifesta in epate z splene.
Si vero cum opilatione fuerint

paucis quartana non lymphe-
tur vinum diebus quietis die vero ac-
cessionis sic. Unde hic generaliter
quod vinum nouum clarum non turbi-
dum magis humectat magis
melancoliam z ipsam rectificat quam
vetus z quod potum medie naturalis
z non naturalis satis malus
est ex parte siccitatis quam con-
frigiditatem non negligendo
frigiditatem. Sepe in die ante
accessionem purgetur cum pillulis
fetidis vel cum decoctione de
epithimo qua faciemus ca-
de media aut cum decoctione
que sic fit. Recipe mirabolanorum
indorum ʒ ij z semis sene epithimi
ana ʒ iij polipodii ʒ i rosas
rubeas scolopendrie ana
ʒ semis pistentur mirabolani
z bulliantur cum omnibus aliis
rebus preter cum epithimo in
una libra aque donec consumpte
sint due partes aque z tunc
in fine decoctionis addatur
epithimum z dimittantur omnia
insimul donec aqua tepida
facta sit, tunc fricentur res
cum manibus cum aqua illa et
postea coletur z in colatura
illa addantur ʒ ij syrupi
rosati z ʒ ij aque decoctionis
prunorum z detur hec totum
ante diem per duas horas.
Attendendum est hic nam
si materia quartane adusta
sint necesse est ut multipli-
cetur humidum super calidum
si si sint non adusta addat
in calidum z humidum equaliter
humido cum virente in re-
cessu medicine mundificatiue
adusta magis debent esse
lenes z debiles z non acute

z debent dari in sba liquida
fluida Si uo materia no ad
usta fuit medicine magis
acute erunt z in sba magis
dura z etiam magis fortes
omnia enim que adhuste conue
niunt magis ad molliciem z hpa
mentum uerti debent quando
ad non adusta sint utiles et
conueniunt, siue sit cibus siue
potus aut medicina post
duas aut tres purgationes
sumat in die post accessionem
in aurora ʒ i ℈ i tyriace cum ʒ
iii uini limphati decoctionis cap
pari uel epithimi seu capari
erit utile Si aut febris
tussiret dies quadraginta bi
bat uinum uetus aliquo modo
limphatum uel nouum clarum
odoriferum subtile acuti sa
poris non limphatum Et utatur
sepe dyaciminum mane cum sur
git aut dyatrionpipereon
uel dyacalamentum aut dya
galange i eadem hora uel
medicamine de assa que sic fit
Recipe asse foliorum rute sicce pi
peris ana ʒ i fiat electuarium
durum cum melle de quo ad
modum auellane recipiat
hora dormiendi Ingrediatur
diebus non accessionis balneum
in quo sudet multum purget
sepius quam ante z cum medici
nis fortioribus Coctiones co
ptos ad quartanam facimus
caute dosis z modum z tempus da
di ponemus illic post aquas
accessiones z etiam modificat
ciones potius dare de medi
camine quod sic fit Recipe elleborum nigri
ʒ i z ℈ i terciam partem ℈ mo z mi
sceantur cum ʒ iii rob de uuis
z dimitte sic per unam noctem deinde
coletur z i illa colatura ponan
tur grana uel iiii dyagredii el
lecti non triti in ultimo z ʒ
i pulueris reubarbari z detur
infirmo ante diem per horas du
as uel tres de proprietate enim
desiccando suauiter absque la
bore purgant debitum curat
quartanam, sequenti die post
purgationem i aurora sumat
ʒ i ℈ tyriace cum vino puro cal
z erit utile plus quam appareat
Capitulum xvii de quartana continua
Respicientes secundum ueritatem z per
phisicorum intentionem accidit
quartana continua fit au
tem eadem materia conclusa in
uenas z coartata z putrefa
cta qua fit interpollata Diffe
runt tamen quia i ista non fit inter
pollatio neque friguis sine con
pulsatio uel statio sed de quart
to in quartum diem z octaua hora
diei omni die fit maior af
flictio Signa quartane continue
sunt quod pulsus est apertior
quam in interpollata z magis
uelocior z spissior z eius caliditas
acuitatur continue z siccitas le
ue cum asperitate fortiori z ca
liditatis quam interpollata z urina
semper omni die z omni hora est a
russa uel rubea subtilis uel spis
sa Cura si urina sint spisse
uel subtilis rubea uel russa
curatio conueniat in hoc anti
quam aliqua fiat opus medi
cinalis contra eam fiat flo
thomia si uirtus z etas z consue
tudo permiserit sanguinem flebothomi
ut uoluit z spalit Sanguis
Liber quarto capitulo de cura quartane
continue semper est consideratum in om

egritudine que est de materia completa
in venis vel currente per venas
Et attendendum est hic quod
in quartana interpollata per plus
quam contra siccitatem quam frigi-
ditatem sapiens intendere debet
ymo calefactio in interpolla-
ta debet esse equalis et non
intensa. In continua debet me-
dicus declinare ad infrigidandum
manifeste non negligendo hu-
mectacionem. Nam humectacio
calorem quartane obtinguit
et siccitatem materie melius de-
struit manifeste, tota inten-
cio tua sit in continua in prouoca-
cione secessus cum suppositoriis
vel medicinis lenibus aut clis-
teribus seu clisteri quod sic fit. Recipe
aque decoctionis sicle et epithi-
mi lb. j olei violati et iij sal-
is ʒ i mellis ℥ ij fiat clistere
et supponatur bonum die in aurora
vel alia hora competenti secundum
quod medicus videbit de virtute
et necessitate rei. In sirupis aquis
et potibus cibis et carnibus fiat
ut dictum est in interpollata quia
idem regimen est nisi quod ista
melior et subtilior requiritur
considerato quod continua affligat

Capitulum xlii de quartana non pura seu notha

Hic modus febris que notha
fit ex materia grossa quar-
tana spissa in qua adheret
humiditas accidentalis. Et ex composi-
cione et diuicie sui subiecti
cum putrefit longius durat
et forcius affligit et eius paroxis-
mus magis durat et cum fortiori-
bus fit accidentibus. Signa eius
sunt signa quartane sed ista
pulsus magis diuersificatur et
peior et magis occultus et eius

urina fit albior quam in vera et
spissior in die ante accessionem se-
cunda die post accessionem fit ru-
bea cum quadam spissitudine et
ut breuiter dicam omnia signa
apparent meliora et magis inten-
sa et longiora quam in vera quar-
tana. Attendendum est hic quod
omnis quartana que ex se inci-
pit et non sequitur ad aliam egri-
tudinem sunt que non fit per conuersio-
nem egritudinis et quartana breuio-
rem et melius curatur quam illa
que succedit ad egritudinem aliam
vel peiorem. Cura recipiat
bis in die in aurora et ante cenam
per horas duas ʒ iij et ß oxi-
mellis squillitici per qualibet
vice cum ℥ iiij aque decoctionis
ysopi et epithimi et mellis. Se-
pe mundificet et specialiter die-
bus maioris quietis cum pillulis
fetidis vel pillulis stomaticis
alkindi aut cum pillulis de el-
lebero nigro seu cum decoctioni-
bus et medicinis dictis capitulo de
cura melice. In cibis et potibus
et medicinis trociscis electuariis
et omnibus rebus regatur ut dictum
est in cura de quartana in-
terpollata cum medicinis for-
tioribus. Hic non infirmus utatur
balneis sepe et specialiter post
aliquas purgaciones in quibus
multum sudet absque quod debi-
litetur. Et bonum est in omni
interpollata ut infirmus omnino
abstineat a sompno hora
paroxismi et specialiter in quartana
pura et non pura et continua
hora accessionis quia per hoc
fugit ut compilator inquit et
accessio vel paroxismus magis
abreuiatur. Scire hic conuenit

q hec quartana spalis et
vera aliqn durat usq ad a-
nu z spalit p errorem i cura
cius z forsan usq ad annos
duos ul iij z sm Aluc usq
ad annos vij uel annos xij
q nob sm usum no est ve-
rificatu Sunt aut qdam fe
bres q sunt de gene qrtane
note seu non vere z appella
ab Aluc li o qrto phyrumos
aut tenonabides z fiut ex ma
tia ex qua quartana fit s
est grossior z durior z minor
z sm plurima fiut ex melia
flatica ul pontica ut dicat
Aluc aucte ipo q appella
qrtane aut sextane uel
septene seu none quia pco
llos revoluciones B dicat se
non vidisse tpibs suis hab fe
bres Cura h ipsaru est in
omnibs ut cura quartane sed
i ist reqrit maior subtilia-
co z resolucio z digestio per
sompnu z humectacione qm
i qrtana z longior z cum
hoc indiget ingrossacoe regi
mis ut vtg non deficiat per
longa afflictione Cam xlij
de frigore ul tremore q no calesit

T alio infirmitas se conti-
git ex fumo ul vapore
elleuato ex ma frigida
vitrea uel viscosa aut flati
ca frigida valde que p pu
trefactionem no calesit Signa
hui9 infirmit salt manifesta
sit solu ex narracione infir
mi et spalit qn sapiens me
dic9 cognouit tremorem uel
frig9 z q ad ipm nunqua no
venit caliter acutalem se
qui Cura hom est ut inf
mi9 hora illa se ambulet

z laboret z paruis copiatur
vehementer et nullo mo dor
miat Et vngat prima z totu
corpus an hora accessionis cum
oleo de costo ul de spica calo
actu semp usq a pncipio inndi
ficet cum aliquo ex medica
minibs turbit aut cum pillis
fetidis ul de hermodactillo
facis contra frigidam causam
Hora uo tremoris ul frigoris
summat post inndificacones
aliquas medicamen ad ma
gnitudinem auellane cu vino
calo q sic fit R asse folio
rute sicce piperis an ℥ i fiat
electuariu cum melle dat
sumat de electuario de ana
cardo ad modum auellane
hora tremoris cu vino calo
Quu die i aurora sumat
de dyacalamenton ad modu
nucis uel de dyaciminio uel
de dyagalange z similibus C
tatur carnibs assatis z bono
vino vetere absq aqua sepe
recipiat de tyriaca cu vino ca
lido z est utile z conueniens
z spalit post purgacionem
Cam xliij de febre sincopali
fit ex humoribs calidis acutis

A Contingit febrem sup
vementem alicui que
sm maiorem ptem in
die tacit paroxismu facit sit
aut iste modus febris ex ma
cola colida que grossa est cu
sua putrefactione i venenum
z ppt hoc multiplicat in
estate z autumpno sm plurim
z in hominibs habentibus complexione
calida z sicca z qui usi sunt
rebs calidis z siccis ut allio
pipe z sinapi nasturcio z si
milibs Signa ei9 sunt casus
pulsus pg duas aut tres per
cussiones z sitis vehemens

z urina colica acuta cum liui-
ditate in parte superiori manifes
ta uel occulta z corpus eius ca
cito marcescat z eius facies
tornatilis fit in brevi z fit
sincopis semper aut secundum plurimum
hora principii paroxismi si
fuit inspissata. Si non conti-
nua fuit hora accessionis
z incipit z fit ipsa sincopis secundum
plurimum z hoc per se vere z infal-
libiliter semper febrem sincopa
lem significat quia si sincopis
fuit cum accidentibus significati-
bus materiam calidam significat fe-
brem sincopalem de materia
frigida significat. Cura tota tua
intencio sit in confortacione virtu-
tis z contradictione accidentis et
sincopis nam hec infirmitas
ex malicia sui accidentis z ne
virtus cadat requirit quod cum hec
z hora infirmus intrat et
regatur cum rebus confortantibus
cor z infrigidantibus calorem et
spiritum et omnia custodiatur
ab omni evacuacione z re multi
plicante caliditatem z uacuitatem
Si non hora paroxismi uel alia
hora sincopis superveniet et
os cum dentibus claudetur
aperiatur secure cum aliquo instru-
mento z proiciat in os infirmi
ita quod transglutiat si possibile
fuit aliquid de aqua frigida
in qua sit vinum de granatis
minus uel forte. Et ponat
in ipsa aqua uel vino uel
mica panis abluta in aqua
frigida aut non abluta aut
aliquid de aqua ordei cum
suco de granatis muzis aut ali
quid de vino rubeo stiptico
cum aqua veri frigoris z sit
aqua multiplicata super vinum
aut aliquid de suco berberis cum
mica panis et aqua frigida
Induat multociens in die cami-
siam infusam in aqua rosacea uel
aqua mixta cum camphora
z pulvere sandalorum, in illo membra
extrema fricentur quia talis
fricacio in febre tali trahit
calorem extra z dimittit
putridam z indurat sincopi
zimo multociens mortem. Nam
cum ista febris fuit ex calida
causa adducitur in augmento z eius
maliciam per fricacionem cum omnis
fricacio incitet calorem z spiritum
z cum evaporare faciat et sic
induat per istam viam in tali
casu sincopim z ipsam si iuerit
augmentat in egritudine. Ex
frigida causa que fuit huius contrarium
gravi fricacio extremorum apparet
ut infirmus apparebit. Comedat
tamen panis ante paroxismum
z hora maioris quietis troas-
cos de karabe cum aqua rosacea
z vino de granatis aut suco
berberis seu agreste aut vino
stiptico z aqua frigida valde
multiplicata ad vinum. Nutria
tur ante accessionem ex car
nibus pullorum z eorum alitarum
z coctis cum lactucis cucurbitis
portulacis endivia z similibus
et conditis cum agresta suco
berberis z granatorum aut cum
acetositate citri aut cum suco
fructuum acetosorum, sepe bibat
aquam frigidam cum suco fruc
tuum. Conveniens est ut sumat
post multas accessiones de
tiriaca cum suco granatorum uel
berberis aut cum agresta et
aqua veri frigoris z sit aqua
multiplicata valde in comparatione
z potu tali tiriaca de sui proprie
tate omne destruit venenum

et si datur cum talibus rebus
frigidis colam et eius venenosi-
tatem destruit omnino et in hoc
conveniunt omnes et vitas sic
se habet si ryara sunt de empiricis
et philosophice compono et
hoc regimine hec febris usque
ad eius finem regatur et non
alio modo Capitulum xx de febre sinco-
pali que fit ex humoribus frigidis et crudis

Fit autem hec febris ex
materia flatica frigida
in loco putrefactionis
sed extra venas vel intra ac-
quisivit manifesta venenosi-
tatem quam cum firmat vel conspirat
ad cor sua venenositate coar-
tat spiritum et calorem in ipso
ita quod libere non eventatur
et sic fit sincopis seu defectus
mortalis quare accidit secundum
plurimum yeme et autumpno et
hominibus habentibus complexionem frigi-
dam et qui sunt usi rebus frigidis
flaticis et melicis ut piscibus
et herbis et fructibus humidis et
aqua frigida cum rebus indigesti-
bilibus Signa huius sunt si-
copis que accidit omni die
hora paroxismi et specialiter circa
occasum solis et defectus pulsus
qui in omni hora percussionem et in-
flatio oculorum et faciei et palli-
ditas et malus appetitus cum vo-
mitu flatico et corporis molli-
ficatio et urina aquosa discolo-
rata spissa et aliquando tenuis
cum humiditate occulta seu mani-
festa Cura sumat paciens
omni mane in aurora 3 ii aquam
seminis vel siseleos aut feni-
culi vel petroselini aut
ameos vel amomi cum 3 ii
et semis syrupi acetosi vel mel-
lis rosacei aut oximellis
compositi cum aqua mellis vel aqua
decoctionis cipi et mellis apud

omni die fiat fricatio prima pedum
et cruris fricatione media cum
panno mediocre asperitatis ut ma-
teria ad extremitates trahatur et post istam
fricationem inceptam per tempus fi-
at cum illa alia fricatio ma-
nuum et brachiorum et pectoris
et sit tempus istarum fricationum
longum valde ita quod possit
equari tempori sompni et dormi-
tionis quietis sive Sumat
hora paroxismi et ante paroxismum mi-
cam panis cum suco ordei
vel aqua ordei aut panem
cum ydromelle et zucaro Si vero
sitim habuerit sumat syrupum
acetosum vel oximel cum
aqua calida decoctionis passulla-
rum aut quatuor seminum frigidorum dulci-
um Si vero famem habuerit et non
fuerit debilis si satis fortis in-
fatur cum cibis dictis et mica
panis aut cum mica panis
et vino rubeo stiptico mixto
equali mixtura et sit in yeme
aqua calida actu estate non
frigida Omnino a potu aque
frigide abstineat et a piscibus
et similibus Si vero debilis
fuerit nutriatur cum pullis et car-
nibus edinis assatis et ancti-
nis alphanco cum agresta et
suco berberis vel vino degra-
natis et similibus Et bibat
vinum dictum limphatum ut dic-
tum est supra Si autem esset
strictus secundum ventrem et non
assellaret fiat suppositorium
cum sapone omni die ante cenam
et prandium vel de salgema
aut alia re vel fiat clistere cum
aqua decoctionis fiele et oleo viola-
to et melle et aliquantulo salis
et erit utile valde Regatur
hic paciens a principio usque ad finem
hoc regimine et non alio quia

bene curabit si deus voluerit
bene vult. Dicit in cura istius fe-
bris quod fiat evacuatio gradata
ex subtili ad fortem. Capitulum xxxi
De febribus compositis videlicet quotidia-
nis et sextanis

Febres iste semper sunt
ex flate vitreo et cola
nigra spissa mixtis
aut ex aliis materiis grossis
et duris spissis mixtis adinui-
cem. Videndum est hic de dif-
ferencia inter febres commixtas
et compositas. Secundum medicos fe-
bres autem mixte appellantur
que sunt de materia non pura
sed mixta grossa spissa que
est dispar in natura secundum
se ad materiam sic est materia
que fit ex flate aliquo grosso
spisso et media in compone aut
que fit ex commixtione eorum
illorum et aliquando contingit quod
tales materie sunt ex adustis
materiis que miscentur et ali-
quando ex non adustis. Composite
vero febres appellantur quando una
febris miscetur cum alia febre
continua vel interpollata eius-
dem generis vel diversi generis
ut cum componitur terciana cum
terciana continua vel interpolla-
ta ut terciana cum flatica continua
vel interpollata aut cum ethica
et hec proprie dicitur febris composita
vel dicitur composita febris quando
componitur cum alia egritudine alterius
generis et hec non dicitur febris
composita proprie sed egritudo com-
posita. Signa sunt urina disco-
lorata tenuis sed in die post
accessionem colorata aliquantulum et pul-
sus occultus et parvus et spissus sen-
titur et non sunt hec febres
equales modum neque hora affli-
gendi sed inordinate in suis
sunt accessionibus aliquando enim

faciunt paroxismum de quinto in quintum
aliquando de sexto in sextum et aliquando
affligunt in sero aliquando in
nonis aliquando in nocte et aliquando
in die et vagant semper in acces-
sionibus suis et sunt plurimum et
multotiens in quartanas convertuntur
ut vult ipse Ypocras in pronosticis
ubi dicit febribus vero inordi-
nate vagantibus quartane super-
sunt me et specialiter in autumpno
et yeme. Cura vero est ut
paciens has febres qualibet
die ante accessionem mundificet
cum rebus mundificantibus flatica et
melancolia et adustam materiam ut
sunt pillule fetide aut stoma-
tice alkindi que fient aut
mundificent cum aliquo ex me-
dicaminibus turbith mixto cum
aliqua ex decoctionibus factis
contra melancoliam aut quartana
superius capitulo septimo. Diebus
vero quibus melius melius qui-
escit ante prandium et ante cenam
per horas sumat per qualibet vice
ʒ. ij. ex comelle compositi aut
ʒ. iij. ex comelle squilliticum aqua
decoctionis radicum feniculi apii et
similium aut cum aqua decoc-
tionis vel cappari aut assari
seu acori. Ungant stomacum
pacientis sepe et splen cum
oleo de spica in quo sit aliquid
aceti. Die vero accessionis ante
quam accessio veniat per horas
ij vel iij comedat de succo
ordei aut aqua ciceris rubeorum
in quibus ponatur de pulvere
cardamomi et aliarum specierum
et bibat de vino odorifero
limphato cum aqua calida vel
aqua decoctionis radicum. Diebus
vero quietis maioris comedat
carnes arietis annalis vel
pullos seu edi coctas cum

spinachiis et feniculo aut assa-
tas conditas cum speciebus pulve-
risatis et suco berberis aut uva-
rum granatorum seu agresta. Bibat
vinum odoriferum clarum limpha-
tum parum, semper sero hora
dormiendi sumat de dyagala-
ge aut dyatrion pipereon aut
dyamusco ad mensuram castanee
vel minus. Et bibat cum hoc post
aliquid boni vini parum. Item
post aliquas accessiones die
accessionis in aurora sumat me-
dia drachma tyriace maioris cum vino
calido et est bonum et conveniens
quia calefacit materiam que
remansit et resolvet et consumet
eam et fiet accessio minor in
successione et durabilitate etc.

Capitulum xxiii de febre que epia-los vocatur etc.

Causa et materia huius febris
quam nominaverunt omnes periti in
ingeniis nostris convenimus quod
quidam appellant epiala
illam quidam alii lipariam
appellant de qua dixi supra non
est curandum postquam omnes
in causa et modo applicationis convene-
runt. In epiala non frigescunt
exteriora interiora calent et econverso
in lipparia. Nunc autem secundum no-
mina graeca dicitur materia huius
febris que epiala vel epialos
dicitur flegma grossa est vel
colera grossa mixta cum humido
cuius pars cum putrescit ex ca-
liditate extranea quam acqui-
sivit per viciniam putrefactionis interio-
ra calefacit et sitim generat
alia vero pars adeo in loco pu-
trefactionis retenta est quod nihil
potuit calefieri sed refrigerat
taliter et sua frigiditate actuali
infrigidat extrema donec
dissoluta sint vel digesta a
natura vel beneficio medicinali
vel alio modo prout inferius patet

febris fit ex flegmate, cum enim non
resolvitur ex flegmate grosso intrinseco
quod inflammatur et putrescit in-
si aliquid quod calefacit locum
putrefactionis cum non resolvatur
nisi quod putredo eius est putre-
do flegmatis calefaciat interiora et
exteriora quodammodo et quando
vero effunditur ad locum ubi
est lesio, tunc evacuantur exterio-
ra a calore et infrigidantur extre-
ma ipsa quia in exterioribus fit
flegma cruda vitrea frigida
fit et frigiditas quam multotiens
resolvitur ex eo vapor qui
non putrescit sed elevatur et cale-
fit quodammodo sed illa caliditas
associatur cum illo vapore pro
spacio. Deinde separatur illa ca-
liditas a vapore calefacto et
redit ad frigiditatem quam habebat
in radice ante putredinem et sic
infrigidantur cor et membra exterio-
ra. Vel dicitur quod pars materie
flegmatice vitree colligitur et
calefit in loco putrefactionis
intra corpus, alia vero pars absque
aliqua putrefactione spargitur
super membra et lacertos exteriores
et eos infrigidat infrigiditate
sua naturali. Si autem materialiter huius
febris sint grossa commixta
accidit cum illa colla fuerint
pauca et sint in intrinseco cor-
poris putrescit et calefacit lo-
cum et non resolvitur ex ea
aliquid accidit quod natura
cum calore erigitur ad locum
putrefactionis ut ipsam paucam
materiam et malam discernat
et resolvat et sic recedit cum calo-
re extrema relinquendo et
infrigidantur et non sunt tres
modi infrigidationis et calefactionis
ex ista materia nisi hora accessionis

co qd cu putredo excitatur
virtus infrigidacionis in parte materie
que non putrescit et sit hec pro-
vocationis gratia monentis sui
generis. Et est differentia inter istam
et contrariam eo qd in contrariis
materia collecta putrescit in ex-
terioribus et faciat rigorem ma-
nifestum cum punctura de tercio
die in tercium et eius calitas eon-
tra plus durat multum quam eius
frigiditas vel rigor qd non
sit in empiala vel lipparia
et propter qd affligitur continue
de flate putrescit intra venas
cum intensione accessionis ei-
die in occasu solis. Hic modo
afflictionis non gratia sit in em-
piala neque lipparia. Hec dat
homo in suo afflictionis epia-
los et lipparie. dicit enim qd
febris est calor naturalis procedens
a corde mediantibus arteriis et
venis in totum corpus ut apparet
per febris diffinicionem. Quedam
est sic qd quadmodum terra in-
fra semper naturaliter descendit
et ignis ad superius et per accidens
natura terre vel ignis impe-
dit ita febris modo qd febris
procedit per se in naturam a corde
in totum corpus nisi per accidens
are fria que non putrescit
impediatur ut apparet in epia-
la et lipparia manifeste et
per hoc non sequitur qd non
sint febres scilicet empiala et
lipparia. Signa sunt urina
colorata et tenuis et sitis et
puritas velocitas et spissitudo
pulsus et eius inspissacio mani-
festa et frigiditas in exterioribus q-
uando calescit et intrinseca calitas

febris ledens manifeste et
eius accessio semper plurium fit
omni die et sentit infusus sati-
gacionem et siccitatem in labiis et
aliccas et obstitacionem. Cura
sumat in aurora et ante cenam
syrupum acetosum compositum
vel mel rosaceum cum aqua
calida decoctionis radicum feni petro-
selini apii et similium agridi-
fiat sepe cum decoctio fiat ex
mirabolanis citrinis et indis
et turbit que sic fit Rx mi-
rabolanorum citrinorum indorum
ana ʒ j pistent et bulliant
cum ros. et primis in lb viij
aque donec medietas sit
consumpta coletur et imponat
in illa colatura lb ij syrupi ro-
sacei et ʒ j vel ʒ turbith ʒ
ij ʒʒ pulverisati et cribati aut
mundificet cum pillulis stomaticis
alkindi post multas mundi-
ficaciones abluatur corpus infir-
mi cum aqua calida vel intret
balneum in quo non sudet
nisi parum recipiat de tro-
ciscis primis rosarum omni die
unum cum syrupo acetoso
vel melle rosaceo in aurora
specialiter post multas mundi-
ficaciones et aqua radicum qui sic
fiunt Rx ros. rubearum ʒ x
spice nardi sua liquiricie ana
ʒ j seminis citrulorum seminis
cucumeris ana ʒ iij informet
trociscos cum aqua ros. et syru-
po rosaceo et sit unius sumpcio
ʒ iij vel ʒ j aut sumat coti-
die et hora trociscos de spo-
dio qui sic fiunt Rx spodii
ʒ x rosarum rubearum ʒ iij sua
liquiricie laudani ana ʒ ß
conficiantur cum mucillagine
psillii et sit unius sumpcio ʒ ij

vel ʒ .j. Nutriatur autem purgatus
cum aqua ciceris vel sicle vel
caulium aut suco ordei que con-
ficiantur cum lacte amigdalarum
et aliquantulo aceti. Et bibat
vinum agreste lymphatum cum
aqua passularum vel senescion
aut vinum de granatis dulcibus.
Post mundificacionem et febris
elongacionem nutriatur cum die-
ta carnium et cetera quam dixi-
mus in cottidiana interpollata
et bibat vinum secundum quod dictum
est illic. Sero hora dormi-
endi sumat de dyarodon
abbatis aut de rosata novel-
la ad modum castanee vel
nucis et cum eo bibat aquam
decoctionis senescion aut passula-
rum seu granorum granatorum
dulcium. Capitulum xxviii de febre que
lipparia vel lippariados vocatur

Ista est in [illegible] dispositione
et motu ad [illegible] sit
aut ex flate intrinseco quod
in occulto corporis et profundo con-
plexum est et ibi infrigidatur
forti infrigidacione. Cum ergo
accidit iam putredo congre-
gatur ex eo vapor eius [illegible]
cum pervenit dissipatur et infla-
mat exterioribus. Et illud quod non
est putrefactum infrigidatur in
exterioribus et frigus absque febre
in interioribus sentit et non appare-
bit frigus nisi hoc tempore quo-
niam est continuum et assiduum
ei sed postquam incipit et non
patitur ab eo quod occurrit
ei sed postquam incipit in eo pu-
tredo ponet et infrigidatur
infrigidacione quadam quod prius
non pervenit ad hoc ut cur-
rat per totum corpus sed rema-
net circa interiora propter eius
locationem in profundo corporis

Signa sunt quod pulsus rarus et
tardus et inspiratio similiter. Et
urina eius videtur discolora-
ta et tenuius et est absque siti
et sentit manifestam frigidi-
tatem intra corpus et in ex-
terioribus caliditatem et est cum inter-
pollacione manifesta. Cura
sumat de oximelle composito
vel de oximelle squillitico
vel de melle rosato ʒ .ij. pro
qualibet die in mane et in se-
ro cum aqua decoctionis
radicum vel seminum calidorum aut
radicum cappari et similium. Et cum
digeritur cum medicamine de
turbith sepe aut cum pillulis
fetidis vel stomaticis albu-
di aut cum decoctione facta
ex mirabolanis kebulis
et turbith cum decoctione radi-
cum et cappari. Bibat in principio aquam
mellis vel aquam decoctionis ra-
dicum et mellis. Nutriatur cum
aqua ciceris vel suco ordei
et brodio caulium et sicle vel
cum feniculo et spinachiis mix-
tis conditis cum lacte amigda-
larum. Si non indiget confortacione
virtutis nutriatur cum carnibus
edi et pullos et arietes annales
et gallinas coctis cum herbis
dictis et conditis cum suco berbe-
ris vel granatorum acrum cum agresta et
pulvere cardamomi et specierum.
Bibat vinum album odoriferum
mixtum cum aqua calida vel
frigida secundum quod tempus fuerit acrius
lymphatum cum aqua decoctionis
passularum. Sumat [illegible]
post mundificacionem similiter
aqua calida. Et sumat ho-
ra dormiendi de tyriaca cum
aqua calida vel aqua decoctionis
radicum. Et confortet stomachum
suum cum dyagalange vel

dyaltea pipeon sinucco de ali-
quo illorum ad modum castanee
in ancora et bibat post illud
aliquid aque decoctionis sonestre
vel passulas diebus uel quie-
te sumat de trociscis rosarum
vel de spodio factis in cura
sinpiotis cum melle rosaceo
et aqua calida vel aqua decoc-
tionis radicum Capitulum xxviii
de febribus compositis

Quidam antiqui inten-
derunt esse febres compo-
sitas quando febris componi-
tur alia febre eiusdem generis ut
diximus genus. Verbi gratia cum febre
eiusdem generis sicut quando terciana
componitur cum terciana continua
vel interpollata vel cottidiana
continua vel interpollata etc. Cum
febre non diversorum generum ut
cottidiana cum terciana continua
vel interpollata cum quartana vel
econverso aut terciana cum sangui-
nea aut cottidiana cum ethi-
ca aut quartana cum ethica et
aliquando tres componuntur adinvicem
ut due terciane interpollate
cum continua cottidiana vel san-
guinea aut terciana continua
aut due cottidiane interpolla-
te cum terciana continua vel san-
guinea et sic de aliis. Et quem-
admodum due componuntur
interpollate ita componuntur due
continue. Sed forsan quidam hoc
non concedunt propter difficilem
cognicionem earum et disputare
de talibus impedit bonam
operacionem medicinalem et de ista
questione Avicenna facit men-
cionem libro quarto capitulo de febribus
compositis et dimittere hanc questi-
onem est utile medico ut pro-
bat Galienus libro de compone ca-

pitulo ubi ponit quod verum earum est
et similiter et quinto regiminis a-
cutorum super hoc videtur autem mi-
chi omnia et cetera dicit enim in loco
illo quod error plus in eo quod
addiscat discipulus eo scientia dya-
lectice sit ea magis error et cetera
propter quod per componere febrium ordo
periodorum imparium febrium ita
corrumpitur et accidencia ipsarum fe-
brium ita commiscent quod cognoscere
minime possunt nisi sapientes sub-
tilissime tamen imparium componere
considerauit et cum hoc nisi usi
sunt cum tanta investigacione et
inquisicione tanta diuersas species
febrium compositarum concidencia
cum paroxismi febrium diversa va-
riantur modis. Nam omnes ac-
cessiones sive paroxismi compo-
sitarum febrium aut sunt concurren-
tes aut subintrantes aut
coalternantes. Verbi gratia concurren-
tes dicuntur quando unus incipit
et alter incipit cum accidente
manifesta in rigore frigore
et orripilacione sive veniat
in eadem hora sive parum
postquam primus incipit sub-
intrantes appellantur quando primus
finit esse a durante sive firma-
secundus incipit manifeste. Coal-
ternans appellatur quando primus
primus incipit et finit et stat
et post hoc in quiete per tempus
et tunc secundus incipit promoveri.
Verbi gratia ponatur quod ali-
qua terciana incipiat in prima
hora diei et finiatur in duode-
cima et stat absque aliqua
afflictione usque ad terciam vel
quartam horam diei sequentis et tunc
supervenit accessio vel rigor
hec vel alterius febris tunc talis
paroxismus naturaliter coalternans

appellatur et sit in aliis ~~[illegible]~~
omnibus continuis et interpollatis
Et debes scire quod primus et
secundus sunt male compositionis
sed primus est deterioris compositionis
omnibus ultimus vero levioris
compositionis omnibus. Signa sunt
considerata in modo et qualitate
afflictionis et non est indica-
tivum de natura febris composite
et eius causa per circumvolutionem et
revolutionem paroxismi vel acces-
sionis sed per modum et quali-
tatem afflictionis quia due quar-
tane secundum revolutionem
faciunt paroxismum de tertio in
tertium cum modo paroxismus sit
coalternans et due tertiane
faciunt paroxismum omni die
cum modo sit paroxismus coal-
ternans non tamen propter hoc ~~terno-~~
~~cat sic quia sunt due quar-~~
~~tane et alia vocatur sic~~ debes
vocare febrem que facit paroxis-
mum omni die cottidianam sed
prima vocatur sic quia sunt due
quartane et alia vocatur sic quia
sunt due tertiane propter hoc que-
rit medicus intelligens ut consi-
deret in modo afflictionis et hora
et qualitate. Nam si infirmus
inceperit paroxismus de tertio
in tertium et paroxismus fuerit
absque rigore manifesto et
punctura carnium et pulsus
non sunt velocitas neque spis-
situdo immo potius gravitas sive
densitas cum tarditate neque
urina sunt colica acuta sed
discolorata et tenuis vel spis-
sa et fuerit paroxismus longior
quam in tertiana et magis durans
et in suo motu non sunt ve-
locitas sed potius tarditas tunc
vere poteris iudicare quod tal(is)

febris non debet tertiana vocari
sed potius quartana et specialiter
cum fuerit absque siti et caumate
et oris amaritudine. Si vero
illa febris que affligit omni die
fuerit absque frigore manifesto
immo sint cum rigore et punctura
carnium et mordicatione et cum
siti valida et caumate et
amaritudine oris et secessu vel
vomitu colerico et cum pulsu
veloci et spisso absque multa
duritie et cum urina colorata
colerica acuta, tunc iudicandum
est quod hec febris que sic facit
paroxismum omni die non est cot-
tidiana de flegmate sed sunt due
tertiane. Et secundum istum modum
compositio febrium sic indicatur
de quali febre composita per modum
et qualitatem febris composite
nam cum videris hominem ex-
tenuatum et urina fuerit aliquantulum
similis urine sani hominis cum
quadam oleaginitate et alias
fuerit colorata spissa et non
invenit in fine quod se calefiat
accidit et febrem habuerit
et eius pulsus fuit subtilis
strictus cum quadam mollicie
et omni sero in occasu solis
sentit in membris et dorso et
lateribus membrorum suorum frigus
aliquod vel accessionem et cum hoc habet
nauseam et malum appetitum
in oculis et facie quandam infla-
mationem pallidam et pedibus
similiter et vene corporis iam
incipiunt apparere et figure
ossium ultra debitum et cum hoc
cutis frontis circa tympora facta
incipit arescere et semper post
preludium et commotionem calor
febris manifeste augmentatur
poteris secure iudicare quod h(ec)

febris est ethica Composita est
alia febre eiusdem generis vel
diversi generis ut terciana cum tercia
na vel terciana cum cottidiana
aut cottidiana cum ethica aut
alia secundum alium modum compositionis
tu debes procedere contra febrem
compositam eiusdem generis cum
medicinis dictis simplicium
illius generis Et si materia composita
reperiatur ut est in terciana non
vera cum medicinis dictis in
cura terciane non vere Si vero
terciana componetur cum flati-
ca componas medicinas fla
tice et terciane vere simul quo
modo si ~~timmorem~~ magis timueris
de terciana quam de flatica ad
das in compositione medicinarum
ciborum et potuum aquis et de
coctionibus ea que magis vale
ant contra coleram et eam destru
ant non negligendo materiam
flaticam seu ea que dicta sunt
in cura flatice Si vero magis
timueris de flatica materia
seu de febre flatica multipli
ca medicinas flaticas sup-
caliditas / colitas et omnia alia
non negligendo ea que colam
contingunt et destruunt Si
aut equaliter timueris de utro-
que misceas omnia equaliter non
negligendo semper magis tro-
rosum et magis timendum et le
dens Eodem modo procedatur
quando ethica componitur cum ~~febre~~
flatica vel febre alia Attē
dendum est quod quando ethica com-
ponitur cum alia febre et
specialiter cum cottidiana quando
compositio est secundum plurimum ethi-
ca cum sit componitur mortalis
invenietur curacioni Eode
modo dicendum est si aliqua fe-
bris componetur cum alia febre que

supervenit propter apostema vel corpore
vel alio morbo vel morbis
Verbi gratia sicut si aliquis habet
tercianam vel quartanam et superve-
net pleuresis vel pyplemonia
vel squinancia tunc conveniens
est ut medicus apponat cum
medicinis et remediis conveni-
entibus ad apostema et suam
febrem maiori et subtiliori
consideratione non negligendo
febrem priorem et eius curam
Item convenit quod omnis febris
seu egritudo composita et specialiter
si fuerit generis diversorum
sunt maioris timoris et diffi
cilioris cure quam simplices
et propter hoc indigent subtiliori
consideratione et cum meliori et
maiori investigatione si recte et
phisice considerari debent Quam
pauci inventi sunt nostro tempore
qui secundum quod convenit in curis
febrium et egritudinum compositarum
procedant ut natura desiderat et
requirit ut plurimum febres et
egritudines quas nostro tempore medi-
camus et curamus aut fuerint febres
vel egritudines composite aut de
materia composita et rarissime
invenimus febres vel egritudines
compositas que habent materiam
simplicem et non compositam
neque apostema et in capitalibus
istud magis sensibiliter reperitur
et est verum Item est convenit
quod plurimum aliud voluit per egritudine
composita et aliud per febre com-
posita nam febris secundum se et vere
dicitur composita nisi quando compo-
nitur cum alia febre eiusdem ge-
neris vel diversorum generis ut
quando egritudo consimilis componitur
cum egritudine officiali vel
cum communi egritudine Verbi gracia
sicut quando componitur febris cum

aptate vel vulnere aut compone
et similium etc. **Cap. xxvi**
de febribus emitriceis

Emitriceis dicit febris
composita ex duabus feb-
ribus quarum una terciana
et altera in flatica et dicitur
emitreos nomen ab emi quod est
medium et treos terciana unde
emitreos quasi febris cuius una
pars in composicione semper debet
esse terciana Et secundum hoc vo-
luerunt quidam quod species emit-
rei sint tres videlicet primo quando
colera putrescit extra vasa
et flegma intra et secundo quando flegma pu-
trescit extra venas et colera
intra 3o quando colera extra ve-
nas putrescit et melancolia intra
et possunt ponere modum quartum
quando ~~mel~~ melancolia putrescit extra
venas et colera intra Et sic
secundum istum modum tot sunt species
emitrei quot sunt composiciones
que sunt inter febrem fla-
ticam et interpollatam vel continuam
vel quartanam interpollatam aut
continuam vel quartanam interpolla-
tam aut continuam et febrem tercia-
nam et sic videtur quod species emit-
rei essent quatuor admodum
Sed secundum intencionem phisicorum
emitreos non est nisi una species
febrium compositarum et probatur quia
emitreos est febris ~~continua~~
composita cuius una pars est
terciana pura vel non pura et
omnes antiqui phisici volunt
per tercianam absolute tercianam
interpollatam pro alia volunt
eius contraria namque in qualitatibus ac-
tivis et passivis in talibus et
talis composicio impossibile est ut
fiat nisi ex terciana interpolla-
ta et flatica continua ergo non
est emitreos nisi una species
febrium compositarum ex quibus alia

terciana interpollata aliis mo-
dis possit componi cum quar-
tana interpollata vel flatica
aut flatica interpollata non
tamen propter hoc dicuntur species e-
mitricei sed dicuntur febres compo-
site vel species febrium compo-
sitarum que ~~possunt~~ et sunt
et possunt secundum ex terciana continua
vel interpollata cum quarta-
nis et aliis et sic secundum istam
composicionem emitrei quam verum
credimus manifeste est nobis
causa eius et licet causas speciei fe-
bris composite manifestas similiter
cernimus Ipsa cum et nam
sic composicionis quoniam facit pro-
porcionalitatem et iste est difficilio-
ris curacionis aliis ut supra
scriptum est et quoniam secundum bra-
tem et iste est et male ~~composi~~
curacionis et quoniam subalternatem
et iste est melioris curacionis
omnibus aliis Signa sunt quod
paroxismus continue affligit et [illegible]
eius accessio intenditur circa
occasum solis et calor ~~me~~ circa
noctem multiplicatur et numquam
evacuant vere a febre et
afflictione febrili et facies et
oculi tumescunt minus quam in
flatica pura et habet infirmus
pulsum primum velocem et spis-
sum cum quadam mollicie
et alia hora affligit manifeste
de tercio in tercium diem cum rigore
et specialiter circa tardam et post
tardam Et si est terciana ve-
ra in composicione durat acces-
sio circa horas xii Si autem
non vera fuerit durat ac-
cessio que cum rigore incipit
et que fit de tercio in tercium diem
plus xii horis [illegible] multum et
varia accidencia signa terciane

sit magis acuta et magis inte-
sa. Si tertiana pura fuerit in
corpore et brevius finiuntur et non
pura durant longius et sunt
magis remissa ut sunt sitis et
cauma et rigor et calor et oris
amaritudo et similia significantia
super dominium colere. Urina vero
in emitriteo est livida quasi citri-
na si hora accessionis colere
et post accessionem fit magis
colorata quam ante et minus spis-
sa cum lividitate et tunc pulsus
infirmi hora caloris post rigo-
rem fit magis velox et spissus
et durus cum minori diversitate
propter equationem inductam ex
qualibus colere super generatione
fleumatis et apparet lingua aspera
vel citrina vel nigra multotiens
et sitit continue super continuam
afflictionem et patitur infirmus
nauseam et defectionem appeti-
tus, et est hec febris composita ti-
morosa durans usque ad xxx
vel xl dies secundum plurimum communiter
secundum plures autem frequenter ante
hec tempora evanescant et
minuuntur et fit sudor manifeste
de cetero in tertiam diem postquam fe-
bris ex toto removeatur et incur-
rit in augmento paroxismi tercia-
ne alienationem et varia loqu-
la et phrenesim in tertiana simplici
non composita. Cura requirit
ut solvatur infirmus a principio ce-
teris respicientibus coleram et
fleuma hac via si cola habun-
daverit super fleuma quod raro conti-
git addendum est in medicinis
colere super medicinas fleumatis
aut equiparatur. Si autem equaliter
timetur de malicia fleumatis
et colere et medicine in compone
equales erunt. Adiudicetur
go cum decoctione que fit ex tamarindis

niana et turbit cum aqua decoc-
tionis prunorum et sirupo rosato aut
ex decoctione que fit ex mirabo-
lanis kebulis tamarindis et
cassiafistula cum aqua decoctionis pru-
norum et sirupo rosaceo aut reu-
barbaro infuso cum sirupo rosaceo
et aqua prunorum. Et sumat
bis in die pro digestione sirupum
acetosum cum aqua decoctionis
prunorum et granatorum
vel berberis aut oxizacram
mixta cum melle rosaceo et calide
~~hora~~ aqua, inducatur vomitus
hora afflictionis cum sirupo a-
cetoso composito et aqua calida.
Nutriatur cum succo facto ex fa-
rina ordei vel avene vel
farris aut spelte condite
cum lacte amigdalarum in aqua
aliqua vitis ponatur sic modo
accipiatur aliquid piperis pis-
tati grosso modo et ligetur in
pecia et dimittatur bullire cum
cibo usque ad decoctionem et tunc
removeatur piper a cibo et
hora comestionis ponatur
super cibaria vel prasium vinum
de granatis aut succus berberis
vel agresta. Et sumat pro potu
aliquid istorum cum aqua frigida
estate hyeme cum calida. Pos-
set commode aqua ciceris cum sua
virtute et cum virtute piperis in
aqua vinum de granatis ponere
aut succus berberis vel agresta.
Hic modus medicandi habet locum
usque ad dies vii si virtus et etas
et consuetudo et habitudo corporis
conveniunt. Prima die vel secunda
aut tertia posset si flebotomia
conveniret omnia ut plurimum est
in cura quartane continue
flebotomia in omni modo que inveniuntur
continue conveniendo est eo quod
competitur materia absque aquo

timore vel periculo minuit post
vii dies et cum signa digestionis
incipiunt apparere et fuerit cole
ria incipit minui manifeste
vel debilitari purgent cum
medicinis forcioribus ut est
medicamen quod fit ex reubar
baro et turbit mixtis cum
syrupo ros. aut melle ros.
et aqua decoc. prunorum vel
radicum feni et similium aut pur
get cum decoctione facta ex
mirabolanis kebulis et tama
rindis et reubarbaro dulcorato
cum syrupo ros. et aqua prunorum
Et in fine post xiiii vel xx
dies mundificet cum pillulis sto
maticis alkindi Et nutriatur
cum carnibus pullorum edorum
gallinarum perdicum et similium
coctis cum lactucis cucurbitis
et portulacis et similibus et condia
tur cum agresta vino de gra
natis succo berberis et sumach
Et tunc bibat vinum album
limphatum cum aqua frigida vel
cum aqua decoctionis berberis vel
sumach aut granorum granatorum
vel pomorum acetosorum Post
istam ultimam purgacionem
sumat de trociscis rosarum vel
spodii cum syrupo violato
vel aqua decoctionis radicum
feniculi et vtatur dyarodon
abbatis mixto cum rosata no
vella aut cum dyagalanga
et zuccaro rosato veteri Posset
comedere de istis carnibus et
similibus coctis in veru tostu
la et pastillo conditis cum agres
ta vino de granatis et succo ber
beris vel sumach et pulvere car
damomi et cinamomi electi abs
que nocumento aliquo et tymore
donec rectum et quem modo iudicat

a sapientibus Si vero in v° vel
vi debilitaretur respectu longi
tudinis egritudinis secure cum
carnibus et vino ut dictum est
supra continue nutriat et spaci
si porcionem cibariam recipere non
posset propter abhominacionem et
fastidium Posset eciam in fine
circa dies xx sumere de tyriaca
cum vino de granatis et similibus
et esset valde utile quod confortet
naturam et sunt multi infir
mitatis post purgaciones sicut

Capitulum xxvi de febre pestilenciali

Mutatio agat aeri ut aliis
in qualibus suis activis
et passivis scilicet calidi frigi
ditate siccitate et humiditate et mutatur
in substancia sua et putrescit sicut acci
dit aque ut putrefiat et sic
aqua non putrescit nisi aliquis
propter suam simplicitatem et hoc
est de qualibet rei simplici
unica propter illud quod ei adiungitur
de corporibus terreis putridis
fetidis malis que permiscentur
ei et accidit tota qualitas ma
la Et causa huius putrefactionis
et mutacionis que fit in aere
quedam est manifesta et quedam oc
culta et non manifesta Causa
manifesta mutans aerem in
omnibus suas qualitates activas
et passivas est venti ducentes
fumos et vapores malos ex
locis corruptis et fetidis ad lo
cum bonum et non corruptum
in quibus locis malis fetidis
sunt corpora exsiccata vel oc
cisa non sepulta neque male
sepulta in superficie terre
Et fortasse hoc causa est qua
qua loco in quo venit pesti
lencia absque quod videatur
putrefactionem corporum et locorum

putredinem sicut accidit terris
et villis et locis in quibus propter
habitacionem ponuntur limum et ca-
nabis in liquoris stantibus sunt
putridi et fetentes qui aere
immutant immutacione mala fete-
te et putrida secundum substantiam et qua-
litatem Et talis aer cum inspi-
ratur membra spiritualia et
totum corpus secundum naturam suam
mutat et putrefacit humores
prout eos invenit habiles et
facit febrem que a medicis
pestilencialis appellatur Cau-
sa vero aeris putridi occulta
est quare accidit fiat putredo
in terris et superficie terre Et
propter causas eventus res occul-
tarum ignorat et principium
istarum causarum occultarum est
forme conformis celi facie-
tes esse necessarium illud cuius
eventus ignoratur Sed tales
cause non equaliter fuit dicitur insi-
runt in omnibus habitantibus in loco
pestilenciali eo quod homines
non equaliter sunt dispositi quam-
vis sunt in eodem loco affecto
Sed sicut hic capitulo de febre
pestilenciali dicit agens cum
solum cum pervenit et pacienti
non est passio non accidit actio
et passio Et est sciendum quod
qualitates active prime scilicet cali-
ditas et frigiditas cum multipli-
cantur preter solitum et debitum in
aere movent corpora et humores
ad corrupcionem et putrefaccionem
Siccitas vero et humiditas dispo-
nunt omnem materiam ad paci-
endum cum facilitate aut difficul-
tate ut debeam putrefiat vel
non putrefiat debeam Nam
humiditas preparat omnem materiam
ad paciendum cum levitate ab omni
agente Siccitas vero disponit

corpus ad paciendum cum difficul-
tate ab omni agente; Apparet mani-
feste quod humiditas est potentis-
sima causa ad putrefaccionem aeris
et aliorum Et propter hoc probatur per
diffinicionem putrefaccionis que
talis est putrefaccio est corrupcio
in humido proprie et secundum naturam cali-
tatis ab aliena caliditate Sed mani-
festum est quod egritudines et febres
que accidunt causa siccitatis
disponentis aerem et humores
pauciores et acuciores sunt
quam que accidunt causa humiditatis
multiplicate in aere et aliis rebus
et hoc totum vult ypocras particula 3a
amphorismorum ubi dicit constituciones
vero annorum omnino quidem sicce
pluvialibus sunt saniores et
minus mortiffere Sed non negat
ypocras quin in sicco tempore fiant
egritudines et febres de putre-
faccione et corrupcione sed dicit
quod sunt pauciores et magis acute
quam in humidis Sed idem dicit
eadem particula In siccis temporibus
sunt febres acute et in temporibus
siccis febres acutas et egritudines
de acuta materia oportet ex-
pectare etc / Sed egritudines aut
febres pestilenciales semper
et secundum plurimum fiunt et fieri debent
ex aere humido et turbido et
infecto ab humiditate putrefacta
vel ex humiditate disponente
aerem ad putrefaccionem cum
causa movens vel patiens agens
manifesta vel occulta superve-
nit Sicut 3o secundum plurimum omnes
egritudines pestilenciales sive omnes
egritudines de putrefaccione ab
humido disponente vel convenien-
te in aere et rebus elementatis
ut probatum est per diffinicionem
putredinis Signa de signis
pertinentibus ad hoc capitulum

quedam sunt que significant propter
egritudinem pestilenciam primam
cause aut causas quedam sunt
que significant ipsam egritudinem
in paciente. Signa que signi-
ficant pestilenciam primam cause
aut causas sunt multiplicatio
animalium vel vermium in terra
que generantur et sunt ex putre-
factione ut sunt rane et specialiter
rane parve que apparent ho-
ra pluvie cum calitas intensa
est in aere et fuga animalium que
habitant sub terra ad superficiem
terre ut sunt mures terrei qui
appellantur et fuga animalium vola-
tilium a nidis suis et ova in nidis
dimittere et alteratio in die uno
ad calidum frigidum et siccum et
humidum et multiplicatio nubium
et claritatis et turbulencie in
aere in die uno multociens et
alteratio diei in ortu solis ad
turbulenciam et claritatem et plu-
viam et ad australem disposi-
cionem et si videtur quod sol oritur
quandoque cum claritate quandoque cum
turbacione aut oritur cum
nebula que est pulvis et cum
multiplicacione venti australis
indicat pestilenciam evenire.
Si autem est in autumpno et
specialiter in aliis temporibus videtur
multiplicate stellas cadentes
et ignes descendentes in aere et
ignem per perpendicularem in mo-
dum lancee vel sagitte et
videtur signa significancia plu-
ma hora magne calitatis
et non pluit et videtur variolas
in pueris et hominibus multipli-
care, ideo eciam de superventu
tu pestilencie per has causas
et causas. Febris pestilencialis
signa sunt quod est quieta ex-
terius et turbacio intus et apparet
mortalis sine periculo et est secundum

caliditatem et forte inflamacionem in
interioribus et eius pulsus debilis
velox spissus sentitur et augmen-
tatur in nocte et similiter eius an-
helitus et aliquando fetens fit et
est exspiracio maior manifeste
ipsa inspiracione et sistoles in
pulsibus maior dyastole et
eius urina aliquando parum imi-
tatur ab urinis sanorum in co-
lore et substancia est fetens quandoque
et aliquando apparet russa vel rubea
spissa et turbida manifeste et
est cum siti vehementi et asperitate
et nigredine vel citrinitate lin-
gue et similiter est cum casu et debi-
litate appetitus ita quandoque quod si
non restituitur ei ab astantibus
et medicis cum comestione vio-
lenter morietur infirmus et mul-
tiplicantur in ipsa inquietudo
et debilitas virtutis tocius corporis
et tussis absque humidificacione et
dolor oris stomachi provenitur propter
illud ad sincopim multociens
et permixtionem racionis et multi-
plicantur vigilie et mollificacio
torporis et debilitas in qua
homo stat ita ut non loquatur
vel tepor ita quod videtur esse
infirmus absque febre et egestio
et vomitus superfluitates que a
corpore expellunt fetide et
liquide vel indigeste sunt
et sunt et fit cum ea dolor lateris
et ypocondriorum et nervorum tensio
vel spasmus et ut breviter di-
catur cum videtur inter homines
et animalia calorem egrorum mul-
tiplicare eciam cum ex parte
signis quod ipsa est febris pesti-
lencialis et dictum quod est in ea
quod post apparicionem dignorum
et signorum crisis ipsa febris pesti-
lencialis multociens in crisi ipsa
subito hominem interficit sicut in aliis
pestilencialibus Ideo contrarium

est ut sepe plurimum ut vult Ga
leno amphorismorum super amphoris
Ambiguarum crisis fit hic vero
difficilis ante actum super veniens
vero levior ut in pluribus et
enim ibi quod omnes crisis plures
attinet sanitati quam morti in
egritudine sunt pestilencialibus etc.
Et ea huius est eo quod putre
do veniens ab aere putrefacto
et disposicio inducta ab occultis
causis que non sciuntur ita quod
firmata et coartata sunt in
radice cordis et spiritualium quod ne
lemo possunt evadere et virtute
cum instrumentis et medicinis re
moveri quamvis in materia generali
febrili putrefacta digerere com
pleat et perficiat Et propter hoc
necesse est medico sapienti ut
continue a principio insistet in con
fortacione cordis violenter et
spiritualium cum rebus confortantibus
cor et cum euguaciombus (?) unnisa
libus et pertinentibus et interius ut
infusis. Et cura eius dicemus Cu
ra duobus modis intenditur
in cura febris vel egritudinis
pestilencialis videlicet cum rebus
defendentibus que pertinet ad
previsionem cum defensione et re
bus pertinentibus ad egritudinem super
venientibus alterantibus egritudine et re
moventibus causam ~~egritudinem~~ egri
tudinis et eius accidencia De
hiis que pertinent ad previsionem
cum defensione sit tibi electua
rium cum lactucis et portulacis
ut scariolis conditis cum aceto
et succo berberis vino degranatis
et acetositate citri et vinum stipti
cum lymphatum cum aqua vehe
mentis frigoris et sit aqua equalis
vino et quantitate siue commixtione
aut cibi assati ut sunt carnes

volatilium et avalium et isti sunt
meliores quia sua siccitate actua
li plus et melius defendunt pu
trefactionem et minus putrefiunt aliis
et corrumpunt Et utantur et condiantur
que fiunt ex aqua rosata et
sumach et rebus et fructibus ace
tosis Declinet autem que defen
dunt pestilenciam est rorare
domos et cameras cum aqua
veri frigoris et aceto et sternere
cameras et domos cum foliis
salicum et rosis nenufarum et fo
liis mespilorum et mirtorum lito
mos et ulmis et similium et rorare
faciem sepe et spiritualia cum
aqua rosata et abstinere a coi
tu et balneis calidis aque dul
cis et habere domos et loca que re
spiciunt versus septentrionem nam
aer septentrionalis et eius ventus
scilicet boreas rectificat pestilencia
contra in austro et parte meridio
nali quia auster pestilenciam
facit et firmat Abstinere a re
bus humidis et herbis est utile
nisi rectificentur cum rebus stip
ticis et acetosis et aceto Multi
plicare cibos in primo melius
est quam ipsos multiplicare sine
quantitatem, rectificare aerem pesti
lencialem infectum ex vapori
bus marcidis et fetidis elevatis
a corporibus mortuis et palu
dibus Bonum est quia sicut
de proprietate pluvie et umbra
et vapores humidos est inficere
aerem per viam mixtionis
et ipsum preparare ad putrefactionem
et pestilenciam ita de natura
ignis est resolvere et destruere
humidos vapores et superfluitates
mixtas cum aere que putre
fiunt aerem et disponunt ad
putrefactionem Et aliquis homi
num permanencium in loco pestilenciali

videtur repletus secundum venas
et esset vsus subtrahere sangui-
nis fiat flobotomia vel subtrac-
to sanguine cum ventosis vel
cum scarificatione detur et est
verum quod omnis homo qui est
in loco vel intra pestilenciam
si sumpserit de pillulis que
sic fiunt omni die pondus
xxxv granorum ordei aut
xlv et specialiter in principio
pestilentie et mortalitatis cura-
bitur a pestilencia et ea non
incurret. Recipe aloes ℥ i mirre
croci ana ℥ ss fiant et conspi-
ciant cum vino et cum vino re-
cipiant. Vtere cum suis cibariis
in prandio et cena aceto
bono vel agrestam cum aquis
venis vel cum aqua veris frigo-
ris est de melioribus rebus et
comedere cum aceto lentes
decorticatas et coctas et co-
sedens et sumach cum cibariis.
Odorare camphoram san-
dalos lignum aloes et thus
costum et storacem et similia
et suffumigare domos et ca-
meras de eis multum confert
in hoc. Recipe bolu armeni
cum aceto et aqua frigida vel
quod melius est cum ... et cum aquis
rosis mixtis remedium affert
et sit qualibet vice pondus
boli armeni unius ℥. Cum
cum vtile tyriaca de tercio in
tercium diem in aurora tempore
pestilencie et mortalitatis
et eam recipiunt cum vino de
granatis vel suco berberis a-
gresta vel vino stiptico de-
coct. sumach aut cum aceto
siue citri mixtis cum aqua
veris frigoris securus erit ab
omnibus pestilencie et mortali-
tatis si deus voluerit. Cura
vel febris pestilencialis iam fe-
vt apparuit si iuuenis fuerit san-
guis fiat flobotomia multiplicata
in vna si non alii humores fue-
rint magis vincentes quam sangu-
is in ma febris curacionem pro-
digiorum cum medicinis simplici-
bus vel compositis apportatis ad colle-
ram vel humores habundantes
vel peccantes in infirmis. Et con-
fortent a medico et astantibus
infirmi pacientes pestilencialem
febrem vt viriliter comedant
maxime si appetitus debilis
et malus sint. Nam plurimi eorum
qui viliter agunt super illud
et nolent comedunt ter aut
quater in die refectiones cibo-
rum absoluunt et viuunt. Hii vero
qui contrarium faciunt moriuntur
et specialiter si ypocondria tedeant
et multiplicant vigilie et
prouocant raciones et mali ap-
petitus. Vtatur cum mica pa-
nis abluta cum aqua veris fri-
goris super aqua post ablucionem
addatur sucus granatorum vel
berberis aut agresta aut ace-
tositas citri aut cum lacte ace-
tosa seu cum suco ordei super
qua ponatur agresta vel sua
acetositas. Bibat vinum degnatum
cum aqua veris frigoris aut co-
medat lactucas vel portu-
lacas seu scariolas cum aceto
fortissimo coctas et crudas.
Si virtus incipiat debilitari
et appetitus diminui vtatur
cum pullis assatis et carnibus
edi lassatis et perdicibus et similibus
multis et confortatis vel confert
cum aceto et siue citri suco de
granatis vel berberis vel
agresta aceto mirtis et su-
mach vel fructibus acetosis

vnica panis vel lacte acetosi

pille

aceto

lentes

odor

bolarm

Zuccara

alijs Et bibat cu eis vinu
album boni odoris odoriferu li-
phatu cui sit admixtu qntu
est qntuplum eius aque dulcis
veri frigoris nullo mo sustine-
at sitim neqz famem si bibat
aqua frigidam usqz ad sacietatem
et specialiter si membra interna
fuerint absqz opilacione et
aptate Fortior faciens cum
aqua ros Et sterne domos
et tanictas et lectu cu folijs
salicu et populi altee et
mirtos mespulos sorbarum
et pomorum acetosoru et pirorum
et citoniorum rosaru rubearum
et vitis et similium roratos spo-
dilia camere lecti cu aceto
et aqua ros mixtis Abluat
lingua et mundificet a sua a-
speritate cu aceto et instilla-
cione psilij et syrupo acetos
Sepe sumat in die et nocte
de trociscis camphore cu vino
degranatis et acetositate citri et
similibus Aut sumat de dya-
rodon abbatis mixto cu san-
dalo Et bibat post illud vi
nu degranatis vel agresta aut
succu berberis cum aq frigida
Nō sit dies in qua medicus
no faciat infirmum assellare
cu suppositorio vel clisteri
aut cum decoctione medicine
medicantis materiam pestilencie
a principio usqz ad finem semper
dent si medicine ex reubar
baro tamarindis mirabola
nis citrinis et kebulis et inds
confortatis et mixtis vel decoc-
tis cu aqua decoctis pruno-
ru acetosorum aut mitorum aut
pomorum acetosorum Abstine-
at paciens febrem pestilen
cialem ab ablucione aque dul-
cis calide et potu aq calide ta-
quam ab inimico mortali quia

multiplicat pestilenciam multi-
plicando calidum accidentale et
humidum et appetitum deiciat et
spiritum exaltare facit et eos
rarificat et propter hoc virtutem
debilitat vniversalem Cum non
inveniemus aliquid utile et
bonum in curacione febris pesti-
lencialis quemadmodum absti-
nencia ab usu aque calide et ablu-
cione eius et ab usu brodiorum
carnium hanc calitatem et hu-
miditatem actu nisi ipsa brodia
rectificata fuerint cu agresta vino
de granatis berberis vel aceto
et similibus Electuaria seu sy-
rupi qui dant cu aqua frigida
utilia et valde bona sunt ut
trisandalum et dyarodon abbatis
et zuccarum rosatum et similia et
hoc vult almasor et omnes
alij in libro de curacione huius
febris Si vero infirmus non dor-
miret circa tympora et frontem
ponatur pecie infuse in succo
solatri et succo semperviue et
aqua rosata mixtis et succo
lactucarum et folijs papaveris
cu oleo de papavere aut vene
inffare [?] et aliquantulo aceti Sum-
mat sero cum vadit dormi-
tum syrupum de papavere vel
de nenuffare cu aqua veri
frigoris quia bonum est Passus
infirmus in fine infirmitatis pone
super sua cibaria aut post
remissionem ferroris de pulvere
qui fit miscendo ipsum cu
aliquo ex suis acetosis supius
dictis Rx cardamomi ʒ ij cina-
momi electi ʒ j galange ʒ
ciperi
j crocj ʒ ß gariofilorum nucis
muscate ana ʒ ß tant et cri
bentur et esset hic pulvis
et gnemenos [?] super cibarijs cu
suis acetosis dictis qui venti
previsione propter defensionem de quibus

fecerimus mentionem superius in prin
cipio cure Capitulum xxxvij de
variolis et morbillis etc.

Variole sunt pustule parve
rotunde que communiter toti
accidunt corpori et plurimum
eveniunt pueris et adolescen-
tibus et fiunt a materia mala multi-
plicata in venis calida sangui-
nea putrefacta cum quibus semper
est febris continua Et morbilli
sunt pustule colerice in quantitate
minores et duriores minores variolis
et maioris timoris propter quod in oc-
culis quia minus accidunt in occulis
quam variole et fiunt ex materia
sanguinea mixta cum colera
et sunt maioris angustie do-
loris et punctionis quam variole
propter acuitatem colere Et va-
riole sunt maioris grandi-
nis in dorso propter venam mag-
nam extensam in longum super
dorsum que est semper plena
sanguine qui sanguinis cum sit
malus in materia variolarum sunt
plurimum et est magis colera com-
mixta et adusta quam sit materia
variolarum Et non accidunt
et morbilli communiter per totum cor-
pus ut variole et specialiter in
oculis Signa variolarum et mor-
billorum sunt febris acute
caliditatis et dolor dorsi et
narium pruritus et in sompno
timor et gravitas capitis et
oculorum rubedo cum pulsa-
tione in temporibus et fronte et
punctio in corpore toto sentitur
Et debes hic scire quod omnia
ista accidentia in morbillis sunt
intensiora et magis acuta et
maioris timoris quam in variolis
Et signum quod morbilli et vario-
le citrine et dure parve vel mi-
nute et involute et violacee et

rubee vehementis rubedinis
et ille que sunt ambulative ut
formica et ille que faciunt super
faciem corporis quasi sphasmatum cu-
tam variole quam morbilli sunt
male dispositionis et nature
et specialiter si dure ut cum labore
egredi videantur et maturari non
quod febris neque estuatio sedantur
neque alleviantur et si cum hoc
sincopis supervenerit et tremor
cordis eger absque dubio morietur
Et nota si febris cito atque ca-
lor sedarent et egressio vario-
larum fuit velox et maturitas
non est timendum de egro
quia bene et cito liberabitur
Cura variatur in curatione mor-
billorum et variolarum secundum diversitatem
tem ipsius infirmitatis quia aliqua
est cura variolarum et morbillorum
antequam appareant incipiant et
alia postquam manifeste appa-
rent et alia cum incipiunt ma-
turari et aperiri et alia que
faciunt crustas et exsiccationem ra-
tione temporis in quo sentit dolo-
rem in dorso et pruritus in
naso et alia accidentia signi-
ficantia futuram infirmitatem
si non dum ipsa infirmitas ma-
nifeste apparet convenit ut fiat
flebotomia aut subtractio sanguinis
cum ventosis et sumat mica panis
cum succo granatorum et aqua frigida
aut sumat trociscos de spodio
qui sic fiunt Recipe rosarum rubearum
spodii ambarum ana ʒ. ß. seminis
cucurbite ʒ. ij. et seminis sumac seminis
portulace ana ʒ. j. et seminis balau-
stie ʒ. j. gummi arabici ʒ. j. opii
grana ij. conficiantur cum succo
berberis vel decoctione et sit po-
tus unius cum ʒ. ij. vel ʒ. ij
dantur cum succo granatorum aut ber-
beris seu agresta et similibus vel
sirupo de mirtis et de agresta

z aqua frigida aut sumat bo-
tisodo camphoratos quod fe-
cimus in cura ethice Comedat
eger sicut farine ordei vel aue-
ne aut spelte seu farri con-
ditu cum lacte amigdalarum
super quem semper aspergunt sucum
berberis aut sucum granatorum
acetosorum seu agrestam z similia
Sumat in potu aliquos istorum
sicut cum aqua frigida aut come-
dat lentes excorticatas coc-
tas z cum aceto conditas Come-
dat etiam cibaria facta ex oleribus
frigidis videlicet ex lactucis por-
tulacis spinachiis z cucurbitis con-
ditis cum lacte amigdalarum
z suco aliquo acetoso supradicto
z nullo modo aliquid bibat neque
comedat Si vero stricti sint
secundum ventrem sumat z mane
aquam decoctionis prunorum aut
tamarindos cum aqua decoc-
tionis prunorum aut manam
hoc enim regimine aut omnes pus-
tulas vel variolas aut mor-
billos egressio prohibetur a
si quid egressum prius erit
postquam vero apparere inceperint
morbilli vel variole nullo
flebotomet neque sanguinem
subtrahat neque aliquid quod
ventrem solvat infirmo det
quia ideo sicut convenit quod flegma
exitu eius tardet z materiam
eius corruptam quam intendit
expellere ad interiora reprimit
z dat eam ut currat ad prin-
cipalia membra z inficiat
Si vero isto tempore daret aliquod
solutivum provocaret materiam vari-
olas vel ad intestina decli-
naret vel [illegible] concideret
z fit solutum debile vel forte
fiet cum magne solutiones ven-
tris z dissinterie quod est signum

mortale in variolis z morbillis
z cum distrahat naturam apud inte-
riora mundificatoris materie ma-
le per materiam convenientem z esset
talis opere contra sermonem ypocratis
2a particula amphorismorum ubi dicit
quod oportet ducere inclinamus ma-
xime recipit natura inde ducere
per convenientes regiones Nullo
modo hoc tempore aliquo oleo tan-
gatur neque comedat unctuo-
sa neque bibat vinum quod omnem
multiplicat eius corruptionem z
febrem maiorem inducit z magis
variolas z morbillos infla-
mat z auget omnia alia calorem
acuit z facit ipsam malig-
niorem z magis acutam z do-
lorosam Item nullo modo post-
quam inceperint variole apparere
sumat infrigidativos de trociscis spo-
dii neque camphore quod operantur
contra illud quod natura intendit
tempore expulsionis respiratur har-
te ita quod non sentiat debi-
litatem neque gravedinem
cum pannis ut sudor provoce-
tur z materia ad cutem sufficientem
cura leviter z suaviter z cito
trahatur Sepe in die si nau-
seam z sibulationem z estuacionem
senserit sumat de aqua que
sic fit Recipe ficuum siccarum uve
passe lentium excorticatarum se-
minis feniculi ligni de laca
vel de mirtis aut sandali ru-
bei ana ʒ j pistentur z bulli-
ant in lb iiij aque donec
eius medietas sit consumpta
coletur z reponatur hec
aut aqua vel eius usus z vario-
las provocat z cito maturat
z appetitum confortat z estuacionem
removet Aliud ad idem Recipe
radicum feniculi seminis ana pe-
trosili sucum berberis ana ʒ ij

sandalos ℥ .i. ficuum siccas
passulas an ℥ iii infrendantur
et bulliantur in lb. iiii aque
donec medietas sit consumpta
coletur et tota die uel pluribus
uicibus in die in fundo tribuat
Comedat hoc tempore et ut su-
prius dictum est et bibat aquam
decoctionis passularum et radicum
feniculi et seminis mirti et gra-
norum granatorum uel berberis
Sepe bibat in die ponat
in oculis naribus et auribus
et gargarisent de aqua que
sic sit ne in oculis uel auribus
aut gula uel naribus aliquid
colligatur ut fiat uariola seu
morbilli Recipe aque rosate lb.
i sumac carnositatis granati
an ℥ .i. infrendantur et bulliantur
aliquantulum cum aqua rosata co-
letur et infrigidetur Ad idem
Recipe granorum granatorum acetosorum
sumach uel berberis an ℥
i bulliant in aqua rosata Ex
tollitur antimonium ultima
~~grant~~ contrice et fricetur cum succo
corriandri uel succo solatri
et postea coletur id est succus
cum pecijs et ponatur in oculis
naribus et auribus defendit
membra illa a malicia uario-
las et morbillos Quando sic
guenit quod morbilli uel uario-
la si nascatur et augmentetur
in oculis auribus uel naribus
quod destruit operationem illius
membri in quo maturata fuit
Si uero in gula multiplicatur
bene destruet anhelitum a
cibi transitum ad stomacum
Ungatur sepe nares et aures
cum oleo de mirtis uel oleo
rosarum propter loci defensionem Cura
uero cum morbilli uel uario
le bene mature fuerint

et prope ad superficiem cutis exie-
rint et sanguis uel uirus per eas
emanat aut incipit emana-
re regatur cum dieta et potibus
dictis superius nisi sint nimis
debiles et tunc si nimia debili-
tas uel sincopis superueniret
posset comedere carnes pul-
lorum uel edos coctas cum
lactucis cucurbitis et portulaca
et endiuia et similibus et condita
cum aceto uel agresta aut succo
berberis uel granatorum aut
aceto citrate citri uel aranci
Uinum nullo modo bibat sicut
dictum est locetur hic hic ul-
time maturacionis ad iacendum
super folia salicis uel dormiat
aut super folia populi uel
pomorum acetosorum uel plani
fetur lectus suus totus ex ro-
sis uel ex floribus uiola-
rum uel ex floribus nenufa-
ris cum listis et mixtis cum
puluere sandalorum nam ista
adiuuat ad mundificacionem ua-
riolas cum confortacione locorum in
quibus fuerunt et uariolas ex-
iccant Abstineat propterea a
carnibus et uino usque ad ho-
ram in qua febris et calor
et feruor et estuacio recesserint
et cortices qui sunt super
loca uariolas et morbillos
incipiunt remoueri aut remo-
ti sunt tunc cum bibant uinum
debile lymphatum multum
et comedant carnes altaturas
cum rebus et succis acetosis et aliis
frigidis ut dictum est Si autem
eorum exiccacio nimis tar-
daret et augmentaret uariole cum
tota uel lana leui infusa
in aqua salsa Si uero estas
fuerit fiat suffumigium ex san-
dalis mirtis Si uero yemps

locet infirmus coram igne facto
ex lignis tamarisci uel salicis
Tempore vero exiccacionis et crustarum uel
crostarum variolarum et morbillorum
Ungantur cortices fedi sicci cum
oleo tepido leniter uel cum oleo
rosarum et oleo de camomilla
mixtis et tepidis Et sepe ablu-
antur membra uel balnetur
totum corpus in aqua dulci te-
pida uel in aqua dulci decoc-
tionis malvavisci uel malve
et florum camomille possit et
ponere plantas pedum in aqua
salsa dulci et aquis balneorum
dictis, tempore quo incipiunt appa-
rere et exsiccari si angustiam
et puncturam fecerint morbilli
et variole tempore supradicto quia
mollificando loca illa removet
angustiam et trahet ipsam ma-
teriam ad extrema et velociter
maturacionem Cum non cadunt
cruste uel cortices comedat
carnes altilias cum herbis
frigidis et succis acetosis dictis
Et bibat vinum album valde
limphatum Si autem signa
cava uel feda remanent in
locis variolarum impinguet corpus
cum carnibus gallinarum et carnium
edulis cum vitellis ovorum aut
cum succis factis ex farina tri-
tici carnium Et bibat vinum
dulce limphatum et vitet sepe
balneo aque dulcis et specialiter
post comestionem per longum tempus
Ungantur loca feda et cava
na omni sero cum re que sic fit
Recipe litargiri contriti et ablu-
ti cum aqua per viii vices ra-
dicum cannarum siccarum farine ri-
si ossium vetustorum seminum me-
lonum farine ciceris grana fa-
barum excorticatarum costi lupinorum

excorticatorum ana ℥ ii pulve-
rizentur optime et cribellentur et in-
corporentur et misceantur cum muscil-
lagine psillii fenugreci et sca-
lini emplastrentur cum hoc lo-
ca feda et cava morbillorum
et variolarum omni nocte
et in mane abluatur hoc et remo-
veatur cum aqua tepida dul-
ci aut aqua decoctionis fabarum
uel risi et similium Capitulum
xxviii de cognicione longitudinis
uel de brevitate febris

Nunc autem ex quibus cognos-
citur brevitas uel longi-
tudo cuiuslibet egritudinis sunt
ipsa egritudo et mos assuetus
et in ipsa siti cita uel tarda
apparicio signorum digestionis ma-
terie que in superfluitatibus consi-
derantur Ipsa vero egritudo super
se ipsam significat utrum
sit brevior uel longa quoniam
omnis egritudo que est de ma-
teria calida brevior est quam que est
de materia frigida, nisi illa egritudo
que est de materia frigida sit
fortissime lesionis ex nocu-
mento facto in nobili operacione
membri principalis ut est apople-
xia spasmus aut epilemp-
sia racione hore accessionis
et ut est colica de ventositate
et frigida materia congregata in
intestinis Nam tales egritudi-
nes non sunt breves propter
magnitudinem nocumenti acci-
dentis in membris quia longo tempore
lesionem fortissimam et velocem
sustinere non possunt et hec con-
tingit propter continuam necessitatem
et nobilitatem operacionis membri
in quo apparet lesio et sic quare
opportunum est ut determinat
nisi natura cum infirmitate

ul' cum ei9 iugat ipse aut
cu bnficio medicinali aut
natio natura separabitur
a morbo et ei9 causa ppt
fortissima et malam lesionem
accidentalem i nobili opone
quam na' diu tollare non
pt et sic p ma ista egritudo
fua brevis cu ei9 materia
sint pauca et na' fortis in
resolutioe eiusdem et expul
sione ut multociens gtingit
in colica cum supuenit flu-
xus ventris in eade hora et
expulsio ventositatis cu sonitu
et absq sonitu et ut gtingit
in appoplexia ul' spasmo
cum supuenit febris et apto
emorroidas Iteru non dico
egritudo que est pua et debil
nocumti est longa ut effi
mera sed illa in qua accidu
q'ria ad egrunem breue quei
unt longa dicat p modum
afflictionis cognoscat egri
dinis breuitas vel longitudo
na si in breui tpe post pri
cipiu infirmitatis accidua
om die intendunt et forcio-
ra fiant et anticipat respec
tu sui anterioris accessione et ma-
ligniora fiunt et magis du
rant quam an' gsueuerunt ne
cessario breuitatem principij
augmenti et status significant
et prm hoc significat totius
tpus infirmitatis breuitate
Nam impossibile est ut motus
infirmitatis sit qui apris
varietur et infirmitas p
longet egritudo in qrum 'thy
ippo pticula 3a amphoros qui
bus sic stigit paroxismi fiunt si q'
hora dimisit febris et i crasti
no eadem hora accipiat

dis[c]reta Tpa aut significat
breuitatem et egritudinis longi-
tudinem Nam estas infirmitates omnes
ad bonu ul' ad malu abre-
uiat yemis non plongat hy
ippo pticula 3a Audi pthisis estiu
ue quartane ut multu sit
breues autumpnales non lon-
ge et maxie que ad yemem
gtingunt Cita apparicio sig-
norum digestionis uel tarda
que in superfluitatibus gtinant
uel apparent significant
breuitatem ul' longitudinem egritu-
dinis Nam si appareant signa di-
gestionis in urina egrotantis et
apparuerint cito post principium signi-
ficat principium fuisse breue et
augmentu breue et statu et
sic totu tempus infirmitatis
breue erit et egritudo Et si signa
digestionis in egritudine salubri fuerint
multu tardauerint ab eorum
apparitione post principium infir-
mitatis longitudinem significant
infirmitatem Et si signa indi-
gestionis omni die augmen-
tantur et fiunt maligniora
cu virtutis debilitate et mala ap
petitu et cu eis missa fuerint
aliqua signa crisis morte
in breui uel longam egritudinem
significat ex parte Ea aut
que iuuat ad egritudinem bre-
uiandum sunt paucitas
cibationis et usus ciborum calidorum
et tpa calida et regiones calide
et ut corpus habeat molem
et paucam et cuti laxam et
omnia que corpus calefa-
ciunt et uehementia incendij
febris et accidencium ipsius for-
titudo et gclusio febris Et de
corporis duricies et tempus
frigidum et multitudo cibationis
et multitudo carnis cu duriti

et paucitas caloris febris et
levitas accidentium et tarda di-
gestio et usus rerum frigidarum
prolixitatem febris significat.
Similiter species quoque febris
brevitatem vel longitudinem
significant. Nam effimera
brevem se esse significat
quia quatuor diebus non transit.
Tertiana quoque pura quartum
decimum diem non transit et ex
subtilitate et mollitate mobi-
litate materie brevem se esse
significat et ut plurimum removetur
in vii diebus vel xi et est val-
de secura. Notha vel impura
tertiana cuius materia mixta est
flegmati et cuius accidentia mix-
ta sunt accidentibus flegmatis
non est ita secura et adeo
sit mansiva ut plurimque per
quartum anni aut medietatem
durat cum ea causa est acuitas
et digestionis tarditas et corrup-
tio visceris. Quartana enim lon-
gam se esse significat et est
valde secura et durat. Si
vero eius cura fiat error aut
ad medium annum vel annum ad
plus si fuerit pura. Si vero pu-
ra non fuerit et acciderit error
in eius cura durat usque ad
annos xii vel minus et ista
propter suam longitudinem ducit paci-
entem ad ydropisim et cura
in qua error curationis fiunt
multiplicatur. Flatica vero
et mali longa est et suspecta
ad mortem et mortis suspicio-
nem in se habens ex eius contra-
ria afflictione et inobedientia
eius materie et forte cum multi-
plices putrefactiones. Omnes preterea
febres que fiunt continue bre-
viores fiunt interpolatis sive

excepta ethica que longa est
quia calor in ethica cum vehe-
mentior fuerit erit magis longa
eo quod calor eius fundatus
est in membris duris et cum diffi-
cultate imprimit et removetur.
Cum vero eius calor debilior
fuerit erit magis brevis eo
quod non sit profundatus in membris
duris. Febres autem ex causa
vehementis caloris et fortis
incendii et inflammationis et velo-
cis motus ut tertiana continua
et sanguinea quas medici con-
tinuas egritudines et febres
vocant quartumdecimum diem
non transeunt et specialiter si non
fuerint in ultimo caloris et ince-
ndii. Cum vero ad ultimum caloris
incendii devenerint de termino
in quarto die delebuntur.
Si vero in medio fuerint istis
febribus timor est maximus.
Febres etiam pectoris sunt bre-
ves eo quod spiritualia multo-
tiens leduntur quarum lesionem
longo tempore natura sustinere non
potest propter nocumentum contingens
in operatione nobili et continue
necessaria ad observationem vite.
Febres autem composite omnes
sive de composita materia sunt lon-
ge et difficilius curantur. Explicit.

Capitulum xxxix de cognitione temporum febris

Tempora febris et egritu-
dinis considerantur quibus
modis videlicet universaliter
et particulariter. Universaliter
respectu totius corporis infir-
mitatis salutifera. Omnis
egritudo de qua si quis quae-
sierit habet quatuor tempora
principium augmentum statum
et declinationem non salutifera

aliqui in augmento et aliqui in
augmento accessionis nisi fiat
particulariter considerantur tempora
infirmitatis respectu cuiuslibet
paroxismi vel accessionis quia
in omni paroxismo vel accessio-
ne sunt et considerantur ista qua-
tuor tempora particulariter videlicet
principium augmentum
statum et declinationem. Principium
autem in medicina dicitur tribus
modis scilicet hora in qua incipit
egritudo manifeste apparere
et sentiri ab infirmo sive
hora in qua infirmus sentit
manifeste agitationem et altera-
tionem et conversionem a sanitate
ad infirmitatem et hoc appel-
latur principium id est punctum initiale
a medicis propter eius insensibilitatem
et est ridiculosum dicere hoc
punctum esse principium infirmitatis
quo ad medicos eo quod in ipso
non reperitur aliqua utilitas
quemadmodum ad operationem me-
dicinalem. Est et aliud principium
quod appellatur principium speciale
tantum dies in infirmitatibus
brevibus plus quam sint dies vij
et ultra. Nam tale principium non
assignatur in infirmitatibus quantum
in quarto die vel ante vel
circa id. Modo 3o est aliud prin-
cipium infirmitatis quod est una
pars ex partibus temporis vel temporis
totius infirmitatis. Principium
autem quod est pars totius infirmi-
tatis est hora in qua calor
innatus prevocat a materia subiun-
cta in membro tamdiu do-
nec non apparet maturatio
aut digestio eius materie ma-
turationis vestigium. Augmentum
vero est in hora in qua movet
caliditas innata ad resistendum

materie motu manifeste et appa-
rent signa digestionis aut generationis
digestionis. Status est hora in qua
vehementius fit pugna inter
naturam et materiam et apparet victo-
rius ambas super aliam
et est hora pugne et est spe-
cies in acutis et lentibus paroxis-
mos acutos est unus parox-
ismus aut duo paroxismi et non
potest cognosci nisi per illum parox-
ismum qui semper sequitur. Decli-
natio est hora in qua calor
innatus iam dominatur materie
et vincit eam et consistit in sepa-
ratione congregationis eius tunc
rem et rem alleviat calida
occulta et expellitur a dominio
naturalis donec resolvitur
et multo magis ingrossatur. Et
scire convenit quod plures que
febrium complent principium et aug-
mentum et statum in paroxismo
uno et faciunt paroxismum alium
declinando. Existimandum
est vere quod aliquid quod est pla-
narium ad curationem egritudinum
acutarum est cognoscere egri-
tudinis statum non enim est tu-
tor regiminis vel dubitandum in
necesse ad hoc tempus neque mutatio
vel ordinatio regiminis mensa
nisi secundum hoc tempus et multo
moritur eger post statum
nisi alia egritudo post statum
superveniat que necessario inferat
vel pariat cum enim infirmus
fuit valde debilis in fine et
natura non rem innatam expel-
lit vel desiderat expellere
expellendam rem innatam
secundum quod calor naturalis et
spiritus qui fuerunt cum re innata
hora expulsionis non potuit
calor vel spiritus redire ubi erat

z radici

et radicem ymmo in suo reditu
deserit et sic sit talis morbus pre-
accidens hora declinacionis vel
post statim et specialiter sit morbus
quod homo in fine crisis fatigatur
et turbatur preter naturam
Signa quoque que in superfluitatibus
considerantur si semper fuerint
ut in principio apparuerint et
accessiones vel paroxismi mino-
rentur horam accipiendi, ne-
que fortius solito affligunt neque
longius durat afflictio accessio-
nis quam consueverit semper infir-
mitas in principio erit. Si
autem signa digestionis in superflui-
tatibus incipiant apparere benig-
ne vel manifeste et afflictio-
nes paroxismi fiant malignio-
res et magis acuti et durant
longius solito iam augmentum
venit et tamdiu quod sic fiunt
in varietate et augmento tam du-
rabit augmentum in omni infir-
mitate continua et interpollata
Cum autem signa digestionis ap-
paruerint manifeste et complete
et superfluitates et afflictiones et
paroxismi equales erunt in
afflictione et durabilitate erit
egritudo in statu. Postquam vero
signa digestionis inceperint
manifeste diminui et annulla-
ri et superfluitates iam videntur
redire ad suas naturales con-
diciones et accidentia vel acces-
siones et paroxismi manifeste
vel occulte declinant vere
declinacio tunc temporis erit. Et
dicendum est hic quod signa di-
gestionis et indigestionis con-
siderata in superfluitatibus et mate-
riis sunt forciora in significa-
cione dierum terminum infirmitatis
omnibus aliis signis et significacionibus

et maxime si egritudo pure
fuit malica seu humoralis
et minus in pestilenciali ut scrip-
tum est supra quodam modo in
instancia repiatur. Capitulum
xxx de signis bonis et
malis apparentibus in febre

Dormire ut est consuetudo
hominis sani et sentire
levitatem post sompnum
absque stupefactione et inentis
turbacione valde bonum est
et utile quia istorum pulcritudo
coloris egri et sui motus levi-
tas et quod ~~lemtas~~ facile egri-
tudinem tolleret et pulsus
fortitudo et auditus bonitas
et intellectus stabilitas cum
memoria et virtus appetitiva
manens et in lecto iacent in mo-
dum sani super aliquod laterum
iacere vel supra ventrem si in
consuetudine habuit hec omnia
sunt bona signa et laudabi-
lia, maturitas apparens ma-
nifeste in urina egestione et
sputo, et in omnibus superfluitatibus
in continuitate apparens significat
bonitatem virtutis et salutem
et dominium nature super morbum et
eius victoriam significat. Cum vero
pulsum faciens sana sunt
et corporis motus facit et appe-
titus comedendi et bibendi fortis
neque desistunt bonum est, neque
paveamus accidencia mala
si qua apparuerint quia si cum
hoc maturacio digestio iam pre-
cesserit nullo modo de eis
est timendum sed considerandum
est quod ipsa accidentalia erunt
causa crisis et precipue si in die
apparuerint que diem creticam
precedit. Signorum vero malorum in-
fra considerare sunt va videlicet

cum alijs Bonum namque signum bo-
num videlicet ut bonus pulsus
ut bonus anhelitus ut bonus
appetitus ut bona virtus totius
corporis aut aliquid aliud
bonum signum, cum forte fuerit mix-
tum malis respondeat signis
plerumque et in signis bonis
multum non bona signa que
veniunt De signis malis vel
signorum malorum quedam sunt
debilia sive non bona quedam
sunt mala i. debilia i ma-
licia et sunt forciora alijs et
quedam sunt mortalia sive
fortissima in significando
malum valde hoc cum ordi-
ne et modo pronosticationis ex eis
assumpta verior et firmior
erit Scias quod nichil est
deterius in infirmitatibus omnibus
et specialiter in longis quam de-
structio appetitus et maxime
cum infirmus retinent appe-
titum et super ipsum nauseaverit
post recepcionem coram eo
Cum facies infirmi mul-
tum remota fuerit a dispositione
quam habebat in sanitate et fit
macra mala et collabilis
et sicca, signum est malum nisi
hoc evenerit infirmo pat-
ciendo hoc est ex alia ca-
usa quam ex ipsa infirmitate, sicut
ex vigiliis ventris flu-
xu nimia abstinencia dolo-
re, aut ex aliqua evacuatione
et similibus tunc enim malicia
signorum erit minor si ex ta-
libus contingeret accidentibus Si
facies egri repleccioni appropin-
quare visa fuerit malum erit
nisi hoc acciderit propter nimi-
um potum aut cibum sumptum de
novo tunc enim mala significacio

erit minor Diversitas coloris in
corpore reperta ita quod secundum ven-
trem et ypocondria fit calidum
et secundum alia membra frigidum
signum est bonum non bonum
Unde ipse quarta particula amphoris-
morum in deficientibus febribus si
quando extrema frigida sunt etc. Et
tertia particula pronosticorum ubi dicit
et ventris et laterum calor
magnus sit frontis et extremitatum
dispositio frigidior etc. Cum
facies in colore commixta visa
fuerit propter aerem qui est talis
nature qui mutat faciem et
corpus paulatim et propter quod hoc
est visa ciborum generativus humoris
qui est talis coloris signum malum
erit Cum urina fuerit nigra et
omnes superfluitates a corpore et
inferiora expellunt nigre fue-
rint signum mortale erit et
si apparuerit in febre magni
incendij erit adhuc magis mor-
tale Cum urina fuerit rufa
vel ignee rufa que erit stillo u-
rine sani hominis virtute
consistente debili mortem in
proximo significat in egritudine
breui raptus maniaci ad ca-
put vel mortem Cum in egritudine
acuta urina retinetur significat
crisim aut mortem cum virtutis
debilitate et ante signa digestionis
apparuerint occulte vel mani-
feste mortem et specialiter si tales
fetentes et non die cretica prius
apparuerint cum quibusdam condicionibus
crisis Cum in egritudinibus acutis
anhelitus erit fetens et odor
et frequens sit in infirmo per naturam
aut diu infirmitas erit sig-
num mortale frequens revolucio
in lecto et ex figura iacendi

in figura mutacio et discoopire
verecunda ex distemperancia quod
consuevit in sanitate infirmus
verecundari et ventositatum cum sonitu
expulsio sunt signa non bo-
na significant enim egri inquie-
tudinem et mentis perturbacionem
Cum facies erit extenuata et
erunt oculi concavi et tympora
plana et aures frigide et sub-
tile et pulpe carnium contracte
et cutis faciei tocius tensa erit
et calor faciei et corporis albus
apparuit citrinus vel viridis
aut niger neque eger ante pas-
sus sint solucionem aut aliquorum
evacuacionem de hiis que hanc
faciem consueverunt et cum hoc non
videat neque audiat et preter
infirmo visa fuerint signa alia
mortalia omnia ista mortem
demonstrabunt in brevi Cum in fe-
bre unus occulorum minor solito
apparuit et os tortuum aut al-
bedo occulorum in sompno preter
solitum visa fuerit hec signa
omnia pluriosa erunt Stri-
dor dentibus preter solitum in egritudine
acuta malum est spasmum cum
significat et alienacionem vel maniam
Cum eger faciem a lumine
removerit et ad tenebras fu-
gerit et oculi involuntarie fue-
rint lacrimati neque hoc accide-
rit propter fluxum sanguinis nari-
um malum ista significabunt
in egritudine acuta Rubedo
in albis occulorum et vene appa-
rentes rubee in eis signa
mala in acuta Cum oculi
fuerint congelati qui non movent
et tremuli non quiescentes si-
ve multo tremore sufficiunt
...ire de signis est mortis

et si post hoc videntur egrediadi ad
exteriora et profunda et lippitudo in
eis apparuit omnia hec sunt
signa non bona in acutis Cum
eger super aliquod ex lateribus non
quiescit sed supinus semper
iacere apparuit et post hoc ad
partem pedum descendit signum
est mortale Apostema mag-
num in ventre calidum cum vehementi
febre est signum malum virtute
non existente debili calore fe-
brili remanente est signum
periculosum Frigiditas extremi-
tatum in acutis signum non est
bonum et quando frigiditas carnium
magis augmentatur sit maius
malum et si cum hoc magnus ca-
lor sit in ventre et sitis est
mortale et cum hoc si sint an-
helitus spissus et pulsus similiter
cum virtutis debilitate mors proxi-
ma erit Cum extremitates
et ungues mutantur in colore
nigrum vel lividum et manus
et pedes similiter et ista non sint
debiles ymmo satis fortes et
apparuerint talia in die creti-
co post apparicionem digestionis
occulte vel manifeste erit
hoc signum bonum, significat egri
evasionem per viam mundifi-
cacionis ad extrema ex quo lo-
ca ista ulcerantur et corrumpantur
et putrida fiant non sunt me-
dicamina tempore cum illa et consor-
tancia loco apponenda na-
talia medicamina faciunt infir-
mitatem ad interiora redire et
egrum interficiunt Cum rube-
do fuit circa radices auris et
eger conqueritur de dolore circa
radices et fuit hoc in frenesi
aut oculi in insania rubere

incipiunt aut aliquis locus pec-
toris in pleuresi aut apostema
fuit sub ascellis aut in mamil-
lis non erit locus aliquis ex
locis dictis ꝫ consimilibus infrigi-
dandus neque confortandus cum
rebus stipticis ꝫ frigidis sed em-
plastra temperate calida appo-
nenda ꝫ super loca aqua calida
decoctionis florum camomille et
similium ab alto distillando
fundenda est ꝫ ventose sup-
ponende si materia ad digestionem
ad modum stupidi infra fuit
premere, cum hoc hic cum eger
liberabitur si deus voluit
Contrarius testiculos ꝫ virge
in acutis egritudinibus est malum et
cum spasmo ꝫ ultima debilitate
Cum signa crisis apparuerint
cum digestionem materie ꝫ in die
non critica, neque crisis secu-
ta fuit sunt significatiua
mali Cum eger in nocte
vigilauerit ꝫ in die dormierit
laboriose hoc ꝫ non continue est
non signum bonum ꝫ si excitat
aliquando a sompno ꝫ semper de-
bilitas ac ipsius malicia aug-
mentatur est signum periculosum
Priuacio digestionis et remane-
ncia virtutis egritudinis prolixi-
tatem significat sed cum casu virtutis
est periculosum Egritudines ca-
lide ꝫ fortes in senibus ꝫ in
habentibus complexiones frigidas ꝫ hyemibus
et regionibus frigidis deteriores
sunt suis contrariis Sinnaca
cum febre fortis caloris pericu-
losum est Cum superuenerit
tamen sepius tremor semel ꝫ plu-
ries neque sudauerit eger ꝫ egritu-
do non fuit alleuiata sed de-
bilitas ꝫ dispositionis malicia

fuerit augmentata signum est
periculosum Cum labia contor-
queantur aut nares vel palpe-
bre aut supercilia in acutis
post multam debilitatem ꝫ post
amissionem sensus est signum
periculosum Tremor cordis assi-
duus in acuta egritudine signum
est non bonum similiter et sin-
gultus ꝫ cum hoc anhelitus fuerit
constrictus ꝫ febris calor aug-
mentatus est signum periculosum
Dolor frontis cum acutissima
febre est signum periculosum
ꝫ specialiter si fuerit in capite
aut aure ꝫ vel ventre Cum
in corpore egri fuerint ulcera ci-
trina aut rubea aut nigra
signum est periculosum Oculos
congelatos quorum palpebre
non palpitant est mortale
accidens Egritudo in hoc
semper sano qui minus egro-
tat timorosa est Cum testiculi
ꝫ virga in acutis contendunt
ꝫ intestinum prolapsum fuerit
signum est periculosum Sangu-
inem ex naribus paulatim
ꝫ debiliter fluere non est
bonum signum ꝫ si cum hoc fuerit
magis est deterius ꝫ si in die cre-
tico contingerit est periculosum
Cum apostema oritur in
aliquo membro aut dolor
ꝫ sequitur propter ipsum estuacio ꝫ
inflammacio ꝫ sitis ꝫ inquie-
tudo est malum ꝫ si contingit
tremor cordis cum eo est mor-
tale Vomitus colericus fetide
ꝫ fluxus ventris similiter est
malum Faciei feditas aut
apparens in ea ut plumbum
in acutis est signum malum

Cum vomitus aut venter
in acuta febre multus fuerit est
signum malum et si fuerit secutus
singultus erit periculosum. Cum
oculus subito fit citrinus aut
niger et eger subito prostratus
ita quod salivam trahere non
potest est signum periculosum. Si-
tio vehemens cum sudore
frigido est signum periculosum.
Anhelitus frigidus cum cau icta
vel sicut egrum appropinquare
morti. Cum in lingua pustu-
le apparuerint equales cicer-
bus in magnitudine et fuerit fe-
bris fortis et acuta eger in
principio sequentis diei morietur.
Cum in uvula freneticis aposte-
matur tunc iam est prope mor-
tem. Cum sudor fluxerit a
superius est mortale. Cum
spasmus supervenerit febri acu-
te post dies aliquos a prin-
cipio signum erit periculosum.
Cum eger rem similem
zinzer vomuerit signum malum
erit et deteriores fuerint viden-
tes quas ista committantur
accidencia. Tremor in principio
absque sudore qui semper sequitur
et sudor paucus et propinque in
capite et fronte et timor et
sensuum perturbacio et extremi-
tatum frigor et propinque si fue-
rint fricate non calefacte
et vehemencia vigiliarum, estua-
cio et nausea et superficiei cor-
poris frigiditas cum magno
incendio in interioribus et anheli-
tus spissus et comitatus rube-
do et urina nigra et parva
et uirides spissa quasi mel
et sitis absque calore febrili

et quiete destruitur et apostema
in capite et pectore et ventris fluxus
niger et uiridis et distillacio san-
guinis fluentis nigri ex na-
ribus et egri revolucio de u-
latere ad aliud et si ipsius situs
dum sic constat dispositionibus et ventris
inflacio et in pectore apostematis genera-
cio. Et si eger omnibus que
invenit adhereat et suspendat
se. Et omnia hec malum preten-
dunt. Cum res nigra vel
acetosa ex qua terra ebul-
lit super quam cadit de ven-
tre egreditur periculosa est
et si fuerit cum virtute debili
mors est iam propinqua. Cum
ex naribus egri cola distil-
lauerit citrina vel uiridis ma-
lum erit. Cum eger parum
sudauerit aut ipsius corporis
superficies humectatus fuerit et pre-
cipue capud et colli per anhe-
litum frigidum mors propin-
qua esse significatur. Sudor
in fronte post vehemenciam
laboris et casum pulsus et mo-
tus est mortale et si casus
pulsus est vehemencius mors
propinqua est. Cum eger pedes
usque ad pectus elevauerit sur-
sum deorsum retro proiecerit erit
signum periculosum. Cum fe-
bris fuerit adherens fortiter
que subito se alleviauerit
et calor quieuerit absque eva-
cuacione perfecte neque fuerit pre-
missa que calorem extinguerit
neque ex permutacione in frigido
aere pulsus velocitas quie-
uerit et motus fuerint debilitati
et dispositio quieti similis super-
venerit signum est quod cito

morietur. Cum oculos contorquet
in frenesi neque inde eger fit le-
nior neque eius sensus redditur
ad eum signum est mortale. Si
si cum hoc fiat lenior et ad
suum redit sensum signum est bonum.
Cum neque egro superveniunt
excitacio ex qua ipsius egritudo
fiunt non alleviata sed potius
eius malicia augetur signum
est mortale. Quando sudor qui
non tenet totum corpus non est
bonus similiter qui fit in die non
cretico neque est talis ex quo
eger allevietur est non bonus
si autem in die fiat cretico et
fuerit calidus est bonus si fuerit
frigidus et paucus et fuerit in capite
tantum est mortalis. Sudor frigi-
dus cum febre acuta periculosis-
simus est. Cum post sudorem tre-
mor sequitur signum est malum.
Cum rigor incidit febre non
deficiente iam debili consistente
corpore mortale est. Verba
ypocratis in suis secretis. Cum in facie
infirmi fuerit apostema cum
non invenit tactus et fuerit ma-
nus eius sinistra posita supra
pectus suum quia morietur usque
ad xxiii dies et precipue quod
in principio sue egritudinis palpat
sepe nares suas. Et qui fue-
rint iuxta genibus infirmi
apparita vehemencia magna
scias quod morietur usque ad xxiiii
dies et precipue qui in principio sue
egritudinis sudaverint sudore mul-
to. Cum fuerit super venam que
est super talum quod generat cor-
rum pustula parva et super ipsas
sic forma pulveris tunc scias
quod ille infirmus morietur in quin-
quagesimo secundo die et die quo

infirmatus fuerit et signum illius
est quia sitit super linguam pus-
tula ut est vinsta tamquam aut
sic granum pentodactili quod
assimilatur semini intrescoli tunc
scias quod paciens cum morietur
in die illo quo apparuit talis
pustula et signum illius est quod
desiderat in principio sue infirmitatis
res calida in simul natura. Cum
fuerit super aliquam digitorum pus-
tula parva nigra similis gl-
be i. rabilio et dolebit tunc
scias quia paciens cum mo-
rietur in duobus diebus ab egri-
tudine sua et signum illius est
quia erit in egritudine sua gra-
vis corporis. Cum fuerit in ypo-
lice manus sinistre pustula
parva similis fabe fusci coloris
et pallidi que non dolet tunc
scito quod infirmus morietur
in vi diebus a principio sue egritu-
dinis et signum illius est quia in
a principio sue egritudinis appella-
bit multis appellacionibus val-
de. Et quod in digito medio
pedis sinistri fuerit pustula
cuius color est color [illegible]
aurifici que tersio appella-
tur enbrumicen tunc scias quia
quod cum morietur in duode-
cimo die a principio sue infir-
mitatis et signum illius est quod
desiderat in principio sue egritudinis
res acrimonia habentes de-
siderio vehementi. Cum fuerit
in unguibus digitorum fusci vel
pallidi coloris et in fronte
pustula sanguinea tunc scias
quod cum morietur in quar-
to die a principio sue egritudinis
et signum illius erit quia erit

multe sternutationes in principio inceptionis sue egritudinis et multarum obscitationum. Et cum fuerint in pollicibus duorum pedum pruritus vehemens et fuerit color eorum fuscus valde tunc scias quod homo illud morietur in die quarto egritudinis sue ante occasum solis et signum illius est quod mingit in principio inceptionis sue urinam multam ob ubertatem. Cum fuerint super palpebras infirmi tres pustule quarum una sit nigra alia fusci vel pallidi coloris et tertia ad subalbedinem declinans tunc scias quod homo eas morietur in die vicesimo septimo a principio sue egritudinis et signum illius est quod erat in principio inceptionis sue sanguinee egritudinis sputi vel-ti. Cum fuerint super palpebram unius oculorum pustula sicut aveliana lenis fusci coloris tunc scias quod homo ea morietur duobus diebus egritudinis sue et signum illius est quod in principio inceptionis sue egritudinis dormiet sompnum gravem. Cum currit ex naribus sanguis trahens ad albedinem vel ruffedinem et apparet in manu eius dextra parva pustula que non dolet tunc scias quia homo ea morietur in undecimo die a principio inceptionis egritudinis sue et signum illius est quia non desiderat cibum aliquo. Cum apparebit in coxa sinistra infirmi rubedo vehemens que non dolet tunc scias quod homo eam morietur in vigesimo quarto die egritudinis sue et signum illius est quia a principio inceptionis

sue infirmitatis invenit pruritum vehementem et desiderat humida talia. Cum fuerint post aurem sinistram pustula nigra tunc scias quod homo eam morietur in vigesimo quarto die egritudinis sue et signum illius est quia sompniat in principio sue egritudinis potare aquam frigidam desiderio vehementi. Cum post aurem vel retro fuerit sinistra pustula dura vel grana alba similis frumento tunc scias quod homo eam morietur in die vicesimo a principio sue egritudinis in illa hora in qua apparuit pustula et signum illius est quia mingit in principio sue egritudinis urinam multam. Cum fuerit post aurem dextram pustula rubea talia similis combustioni ignis tunc scias quod homo eam morietur in septima die a principio sue egritudinis et signum illius est quia vomit in principio sue egritudinis vomitum multum. Cum fuerit sub mento pustula rubea in magnitudine fabe egiptiane scias quia homo eam morietur in quinquagesimo secundo die ab inceptione sue egritudinis et signum illius est quia exspuit in principio inceptionis sue egritudinis sputum multum. Et accidit quibusdam hominibus dolor in pelle que cooperit capud n-gre cum ergo accidit illud alicui eidem apparet in cubito i. meta illa pustula fusci coloris tunc scias quod morietur in die quarto egritudinis sue et signum illius est quia desiderat in inceptione sue egritudinis vinum bibere. Cum fuerit super latus dextrum pustula non dolens

fusti coloris tunc scias quod homo
cum morietur in nono die consue-
tudinis sue ante ortum solis. Et sig-
num illius est quod accidit in consuetudi-
ne sua multarum obstitacionum. Cu-
m fuerit in titillico sinistro .i.
subascella pustula fusti co-
loris in magnitudine ciceris
tunc scias quod homo cum morie-
tur in quinto decimo die consuetudinis
sue. Et signum illius est quia
accidit in inceptione sue consuetudinis
sopor multus continuus. Quando fuerint
super calcaneum pustule multe
nigre tunc scias quod infirmus
morietur in vigesimo tercio die
a principio sue consuetudinis et signum
eius est quia desiderat aerem
frigidum et cibos frigidos de-
siderio vehementi. Quando fuerit super
pectus sinistrum pustula subal-
bida tunc scias quia homo
cum morietur in quarto die
sue consuetudinis et signum illius est
quod accidit in inceptione sua con-
suetudinis pruritus vehemens
in oculis suis et non sufficit
scalpere eos. Quando fuerit in medio
capitis pustula sicut inconi-
gra (?) velud que non dolet tunc
scias quod homo cum morietur
in die quadragesimo a principio
sue consuetudinis et signum illius
est quia accidit in principio in-
ceptionis sue consuetudinis melonis (?)
et ponderacio vrine. Quando fuerit
sub lingua (?) pustula et in pal-
pebra inferiori oculi sinistri
pustula et alba tunc scias
quia paucos dies morietur in xx°
die consuetudinis sue et signum
illius est quia accidit ei in
inceptione sue consuetudinis desiderium
desiderio vehementi.

Capitulum xxxvi de quomodo digestionis et indigestionis humorum in febre

Hic requiritur de digestione
in communi et speciebus digestionis.
Digestio est complexio a
naturali calore eorum que accedentibus
passionibus contrariis. Digestio
etiam dicitur permutacio facta
a virtute eius aliquid propter medi-
cinam vel digestio humorum ut materie
adaptacio sit melius a corpore
expellatur et talis digestio attri-
buitur in superfluis vel digestio
est alteracio faciens cessare pu-
tredinem manente eius substancia.
Et hec digestio fit proprie in humori-
bus qui sunt materia febris
vel digestio est permutacio intern-
a in debitum mutatio et hec dige-
stio fit a virtute naturali que atti-
ngit et meliorat. Manifestum est
quod omnis digestio et indigestio
considerata a medico proprie atten-
ditur in superfluis que ema-
nant a membro lesis ut apo-
stemosa vrina cum mutata
sunt in febribus de subtilitate
in spissitudinem vel in se habent
residenciam albam vel nebu-
lam vel aliquid aliud natans
super corpus eius quod in principio
non apparebat digestio dicitur
digesta. Sciendum quod convenit quod
omnis digestio in materia et
superfluitas reddit spissam spis-
sam vel quodammodo vel simpli-
citer dicitur cum quod fla vi[illegible]
per digestionem sit subtilis aliquid
aut magis molle si inspis-
sat materiam que sericum corpulen-
tum inficiatur. Et est sciendum quod v-
rina proprie attestatur super suas
significaciones super consuetudinem
epatis et venarum renum et vesi-
ce et ego super consuetudinem intestinorum

sti et inflammacio sputi super-
venientes pulmonis et spiritualium
et instillacio et lenitudo super-
ogtudines crebri et siccas precedunt.
Cum quo in urina coctione et
sputo et similibus et superfluitatibus
que a corpore eliminantur vel
que in loco apostemoso con-
sidantur quia non sunt facta
aliqua mutacio neque aliqua
mollicies vel alteracio in ipse
est signum indigestionis. Cum vero
urina in febribus et consimilibus [deleted]
[deleted] corpus et renum et vesice mu-
tata sunt in substantia vel colore
absque ypostasi si cum illau-
dabilitate coloris et bona muta-
cione in substantia et confortacione
motus et sompni et appetitus
et vigoritate pulsus et anhe-
litus signum est digestionis.
Si autem cum istis condicionibus in sua
sint in fundo eius ypostasis vel
nebula pendens erit signum
complete digestionis. Si mutatio ipsius
in contrarium et mutatio condicionum predic-
tarum in contrarium est signum indi-
gestionis et longitudinis infir-
mitatis mortis finaliter. Et ipst
hic dicatur et est verum si signa
crisis videlicet tribulacio et angus-
tia et multiplicatio alienationis
et urine et egestionis retencio et
unguium denigratio et extre-
morum frigiditas cum tremore
et malus anhelitus et pulsus de-
bilitas et consimiles apparent
vel incipiant apparere ante ap-
paricionem signorum digestionis
occulte vel manifeste longam
egritudinem et indigestionem significant mor-
tem aut imperfectam crisim.
Et in egritudine pulmonis et costarum
si infirmus nichil expuit neque
febris dimittit vel quod expuit
est subtile et indigestum et cum labore
expellitur signum erit longe et
indigestionis. Si vero spuere aliquis
cum levitate subtile cum quadam
albedine et cum alleviacione an-
helitus et gravedinis loci in quo
est infirmitas iam incipit materia
apostematis digeri et maturari.
Si vero id quod expuitur est spis-
sum album inpolitum cum saliva
et de levi expellitur et cum
modica tussi et alleviacione
loci manifeste et de diminucione
febris erit signum complete digestionis
et salutis finaliter. Si vero sputum
rubeum purum vel citrinum vel
nigrum vel viride est signum
indigestionis et sic hic anhelitus
sit malus et pulsus debilis et urina
livida vel tenuis in ultimo
et gravitas maior in loco cum
tussi gravi et molesta est hoc
totum signum indigestionis et mortis
finaliter. Et si post ista finaliter
in die non critica signa esse
immediate incepit apparere vel
apparuit sed si cum sputo rubeo
vel citrino esset commixtio sputi
albi ita quod rubedo vel citrinitas
non haberet dominium in mixtione
significaret cum aliis bonis con-
dicionibus dictis supra perfectam
digestionem in futuro et salutem sicut
dictum est de urina et spu-
to ex parte digestionis et indigestionis
ita intelligatur in omnibus aliis
et superfluitatibus que a corpore
expelluntur. Capitulum xxxvii

De crisi et signis significantibus crisim et eius maliciam vel bonitatem

Crisis est velox motus
morbi cum infirmus ad
mortem vel salutem dedu-
citur. Species autem crisis sunt
vi prima quarum est que subito

mutatur ad longam et perfectam sa-
lutem. Secunda in qua eger subi-
to mutatur ad malum et moritur.
Tertia est in qua eger usque
a principio paulatim et occul-
te mutatur ad bonum et salvatur.
Quarta est in qua eger su-
bito mutatur et in perfectam sa-
lutem et postea per longum
tempus paulatim mutatur ad
salutem. Quinta est in qua eger
mutatur paulatim a principio
ad malum et moritur. Sexta
est in qua eger subito mutatur
ad malum non finitum et postea
mutatur paulatim ad mortem.
Scientia huius generis est quod tales mu-
tationes in quibus eger subito
et velociter mutatur ad perfectam
salutem vel mortem fiunt in
egritudinibus acutis et conclusis que
terminantur in quarto decimo
die vel ante aut in vigesimo
die vel quadragesimo ad plus
et hoc vult ipse in particula am-
phorismorum ubi dicit acute
egritudines in quatuordecim
diebus iudicantur et in particula
pronosticorum ubi dicit signa bona
cum sic ipso ordine cognoscuntur
et habent audientem salutis [illegible]
obtestationem. In acuta egritudine que
cum febre est cuius finis est
in quadraginta diebus ut vult
G. et ipse quod dies quadragin-
ta et dies quatuordecim sunt
dies cum quibus venit crisis
acute egritudinis et quod egritudo
acuta requirit conditiones tres
ut quod ipsa fiat de materia acuta
et quod ipsa materia sit conclusa in
omnibus venis corporis aut
sit conclusa et collecta in aliquo
loco corporis uno membro appropriato
ut fit in pleuresi et peripleumonia

et similibus et quod sit eius velocis
motus et fortis et timorosi. Alie
autem mutationes quatuor sunt
in solutionibus et cronicis egritudinibus ap-
paret manifeste et videtur
per diffinitionem crisis et per verba
philosophi quod non debet appellari
crisis in veritate nisi illa que
fit in egritudine acuta et in qua eger
subito movetur ad salutem
perfectam et signum huius est quia
crisis secundum rei veritatem et que
vere crisis a philosophis appellatur
non fit neque incipit fieri nisi
in hora status quando accidentia
ultimantur et fiunt in declina-
tione accessionum nam illa ipse est
hora in qua fit velox motus
et fortis et ultimus et ad bonum
et hoc vult G. super amphoris-
mo particule que dicit Quibus
autem fit crisis hiis non diffi-
cile an accidit dicit enim ibi
quod omnis crisis plus attinet
sanitati quam morti nisi acci-
dens ut in egritudine peripleumonia
cum ergo secundum rectum ordinem
nature moveatur ordinate etiam
que movet cuius ministrator
est medicus non fiat ergo nisi
in fine hore dicte et in illa
hora non contingat aliquem
mori nisi per accidens et omnis
crisis plus attinet sanitati
quam morti videtur ratione
dictis et hora in qua fit quod
bene potest affirmari et dici in
veritate penes bonam inten-
tionem in talem quod crisis vera
non dicitur nisi illa in qua
eger subito mutatur ad per-
fectam salutem. Illa vero
in qua eger subito mutatur
ad mortem non dicitur crisis

a medicis appellatur si mutatio mala cum careat talis mutatio ordine et tempore determinato fit enim talis mutatio quandoque in principio quandoque in augmento quandoque in statu et accessionibus diversis aliis aut quatuor mutationes sunt secundum fines morbi infirmitatum. In quibus aliquando similiter egritudo ad bonum occulte vel ad malum quandoque cum ordine quandoque absque ordine appellatur a medicis [illegible]. Signa significativa crisim et que eam antecedunt sunt intellectus disturbatio et scotomia et vertigo et inquietudo egri et eius conversio in figuris et locis et constrictio anhelitus et dolor capitis et colli fortis et tussicula et nausea et rubedo faciei et imaginationes ante oculos apparent et lacrime involuntarie fluunt et labiorum tortuatio et in stomacho dolor aut in inferioribus dolor ventris et dorsi rigor et urine ac egestionis duricia et sitis vehemens et tremor et contractio pellis ypocondriorum ad superiora. Si autem cum istis accidentibus precedentibus convenientibus fuerit egritudo acuta et visa fuerint hec signa in die vel nocte antecedente cretica et cum hoc fuerit pulsus in fortitudine augmentatus et signa digestionis complete vel occulte dubie in superfluitatibus apparuerint ante se... absque omni dubitatione iudicari potest quod crisis ex naribus aut fluxu ventris aut vomitu aut hiis similibus et quod egri

dispositio mutabitur ad perfectam salutem aut ad bonum manifeste. Si vero talia accidentia apparuerint virtute existente debili et ante apparitionem signorum digestionis occulte vel manifeste quasi crisim significabunt ad mortem vel ad malam dispositionem. Cum enim vulgus videt in infirmitate ista accidentia terribilia et timorosa supervenire egro et medici dimittunt multum timent et fugiunt et diffidunt de infirmo omnino non considerantes qua hora et die supervenerint accidentia terribilia et timorosa aut post apparitionem signorum digestionis vel indigestionis aut ante et virtute existente debili vel forti propter hoc decipiuntur et vituperantur multotiens ab astantibus et amicis infirmi in suis pronosticationibus. Propter hoc conveniens est ut sapiens medicus astute et cum deliberatione in hiis velit et debeat continue considerare secundum quod est dictum superius ut veritatem secundum apparitionem signorum possit enunciare. Signa significativa maliciam vel bonitatem perfectionem vel imperfectionem crisis sunt vi. Primum est ut crisis fiat cum aliqua purgatione manifesta. Secundum est ut humores mali et nocivi qui sunt in ea infirmitate et non alii purgentur. Tertium est ut ipsi humores mali purgentur per convenientem regionem. Quartum est ut crisis fiat cum quiete et lenitate. Quintum est ut fiat in die cretica post apparitionem signorum digestionis. Sextum est ut fiat in die cretica. Si autem

aliq ex dictis sed // si quis
i crisi aliqua defecerint erit
diminuta vel imperfecta Si vero oia
affuerint mutata i contrariu erit
mala et mortal **Cap xxxiij de cognicione specierum euacuationis crisis et per quam partem perfecte debeat fieri ipsa euacuatio**

Quoniam cum crisis aut
fit per permutacionem ma
terie de vno membro
ad aliud sic quando fit aposteua
post aurem aut in collo vel
pede vel alio loco aut per mun-
dificacionem manifestam cum flu-
xu sanguinis narium vel fluxu
ventris vel vomitu aut sudo
re vel cum prouocacione vrine aut
per apericionem emorroydarum vel
menstruorum Ea aut que mani-
feste significat crisim per con
tura i aquibus membris corporis
sit febris non multe caliditatis
sed acutatis et quod infirmus do-
leat et agitetur i aqua pre
torporis plus solito sicut post
aurem aut in pede vel inguine
coxa vel crure et similibus et
vt vrina pacientis sit subtil
non significacionis perfecta digestionis
ymo diminutam et quod vltra infir
mi sit salua non i vltimo for
titudinis neque i vltimo debi
litatis et quod materia infirmitatis non sit
pure calida sed habet naturam
admixtionis Confirmacio quod crisis
sit futura per fluxum sangui
nis ex naribus est faciei et
oculorum rubedo et rubedo
et radii ante oculos apparentes
et lacrime fluentes et oculorum
tenebrositas et pruritus narium
ac earum rubedo et cutis que est
sub ypocondriis contractio ad su
periora et anhelitus constrictio et
frontis et tymporum pulsacio et
venarum apparicio manifesta i
fronte et tymporibus vltra que
erat in sanitate Confirmacio
vero crisis facta cum vomitu
est nausea et stomachi subuersio et
labii inferioris citacio et fluxus
saliuarum ab ore aliquando cum
singultu aliquando cum mundifica
tione stomachi Significacio
super crisim que debet fieri
per sudorem est retencio vrine
postquam signa crisis apparue
runt vel inceperint apparere
et ventris constrictio et pulsus
leuitas cum plenitudine
et vndacione et quod corpus totum
senciat calorem et humorositatem
cum forma precatione et acumine
in eo consistente Noticia vero
quod crisis fit cum fluxu ventris
est vt sit grauitas i inferiori
bus ventris sicut vmbilico
et contractio et agitacio et commocio
manifesta et eructus ventositatis
cum sonitu et absque sonitu Que
na significacio super crisim
per vrinam est vrine retencio
et grauitas feminis et commo
cio circa vesicam et femur
et quod materia commocionis sit secundum plu
rimum aquosa et grauitas circa
renes et spinam vsque adue
sicam manifeste Confirma
cio crisis future per apericionem
emorroydarum et menstruorum est
pruritus ani et tuberositas
sine eminencie venarum

citrinum aut nigre sint
et que urina turbida et spissa
aliquando apparuit. Si vero
ita pacientem et multa mu-
lier gravedinem sensit et
menstrua non habuit an-
te suam infirmitatem et agita-
cionem et commocionem habuerit
in matrice et circa matricem et
sint consueta sua habere men-
strua diebus illis quibus
tales eveniunt significaciones
et urina in fundo habuit
quandam nigredinem fiat eciam
crisis per provocacionem menstruorum
et specialiter iste significaciones
et superiores dicte melius signifi-
cabunt si post apparicionem sig-
norum dictorum apparuerint in die
aliqua cretica. Plerumque fe-
bres sanguinee terminantur
per fluxum sanguinis narium.
Et febris que vocatur apa-
epatis calidum terminatur similiter
plerumque per fluxum sanguinis et
narium. Secunda frenesis per
fluxum sanguinis et sudorem
in capite. Febres acute et
que sunt de materia colerica ut
plurimum per sudorem et per vomitum
et fluxum ventris colericum. Quar-
tane per apparicionem emorroidarum
et menstruorum et per fluxum ventris
nigrum et feculentum et fluxum
urine nigre. Flatice et note
per fluxum urine et cum fluxu
ventris colice et flatice len-
te et mixte per apostema in
aliquibus partibus corporis ut
dictum est finiunt et terminantur
similiter plurimum. Capitulum xxxviii
de diebus creticis et de mo-
mutacionis divisione et generacione

Dies vero cretici dicuntur
a crisi quia omnes muta-
ciones cretice de quibus
fiet sermo inferius et in eis fiunt.
De diebus quidam sunt cre-
tici solum ex aspectu infir-
mitatis quidam vero sunt
cretici non solum ex aspectu
infirmitatis sed recipiunt iuva-
mentum et manifestam altera-
cionem a corporibus superioribus
vel celestibus. Dico vero cretici
in quibus fit mutacio solum per
impetum infirmitatis ut vio-
lenciam aut acuitatem materie
infirmitatis mutant sic et se-
generacionem primus dies et secundus et ter-
tius. Item huius quartus et quintus
quintus sextus septimus octa-
vus nonus hic enim sumuntur
dies cretici quia dicuntur creti-
ci solum per impetum infirmitatis
et violenciam et acuitatem
materie infirmitatis. Nam non
est possibile quod ultra diem no-
num remaneat materia infir-
mitatis nec ipsa infirmitas
cum virtute conveniente ad mo-
tum creticum cum tanta acuitate
que per se sola sit sufficiens
ad faciendum diem creticum
quamvis ipsa infirmitas vel eius
materia mitiget et molestat
vel debilitet et tunc ultra
ista diem est necessarium ad hoc
ut aliqua dies sit cretica
quod non fiat cretica nisi natu-
ra infirmitate a superioribus cor-
poribus et celestibus disposicionibus
per mutacionibus recepit mani-
festam alteracionem et mutacionem
et experimentum hoc totum recti-
ficavit cum racione quam non est

possibile cum natura ultra diem istam
manifeste incipiat debilitari
ut sustineat infirmitatem cum
impetu acuto convenienter ad
diem creticam posse cum ipsa natura
vincat manifeste infirmitatem
cum sua materia ante hanc diem
vel penitus curatur et hoc est
sensibile et manifestum apparenti-
bus in motibus infirmitatum et
specialiter qui sunt in diebus cre-
ticis. Si enim aliter esset possibile
esset quemlibet diem creticam sed
quod est impossibile et contra sensum et
experimentum. Hec enim regula in-
numerandi dies creticos vel modus
appellatur a medicis regula vel
modus innumerandi dies per replicationem
septimanam in die cretica vel appella-
tionis vel regula ternaria. Constat
homo hic de duobus videlicet
de replicatione tertie diei in
innatione et de die septima que
innatur in istis diebus creticis
quia non sunt cretica nisi solum
per impetum infirmitatis et
ipsa dies septima est finis prime
septimane medicine que disponitur
cretica sic inferius apparebit
per motum et mutationem inductam
a corporibus superioribus et dies quar-
ta eam indicat secundum revolu-
tionem corporis celestis. Dicendum
est quod fit replicatio dierum in
enumeratione ad denotandum imper-
fectionem dierum quia medici con-
siderant et specialiter fit replicatio
semper in tertio die quia innatio
fit secundum regulam ternariam et modum
innumerandi de tertio in 3um diem
nam dies naturalis et revolutionis
solis de eodem ad idem secundum mo-
tum diurnum fit in xxiiii horis
dies vero medicinalis secundum quod infra

apparebit constat ex xxiiii horis
et paucis pluribus tempus hic replicatio
que fit in die tertia notat hanc
imperfectionem. Super considerationem sep-
timi fit distinctio hoc modo
quia enim consideratur septima
dies secundum quod indicata est a die
quarta et secundum quod est finis prime
septimane per divisionem mensis
medicinalis qui fit a revolutione
lune sub xii signis per eos
medici considerationem ulterius
verius monstrabitur et secundum hanc
considerationem debent innumerari cum
diebus in quibus fit crisis per
impetum et permutationem et altera-
tionem factam a corporibus superioribus
a motu corporum superiorum vel
celestium quorum considerant per re-
plicationem ~~dierum~~ viam dici quod
hic est dicendum de diebus creticis
qui sunt cretici solum per im-
petum et acutem infirmitatis
et indicat per hoc super nonam
diem et secundum hoc et per aliquam istam
in diebus tertiis qui sunt cre-
tici secundum regulam ternariam vel
per modum replicationis tertii diei
innumerantur. Sed cum natura in ipsis
fortis invenitur et superbia
in ipso faciant manifesta mu-
tationem et sensibilem fortior
dies ex diebus creticis indicatur
et est. Et similiter est quod omnes
febres que terminant solum
per impetum infirmitatis videlicet
in nono septimo quinto et tertio
sunt et si de materia colerica calida
et sicca vel de materia mutata ad
acutem per viam putrefactionis
et propter hoc sunt nate cum omnis
talis egritudo vel de tali materia
sit fortissimi nocumenti ut

simret ad bonu ut ad malu
infra hoc tempus quia natura
eo tunc fortissima nocumenti
et fortissime acuitatis dum tol
lare non potest quin vincat aut
vincatur Si vero diem ista fu
erit variatio mollificant materiam
et acuitas infirmitatis dimi
nuitur et sic consuetudo quod contineat
ad consuetudines que terminant die
bus in quibus fit mutatio quod
non solum per impetum sed per
revolucionem corporum celestium
et sic manifestum est quod non
dies qui inveniuntur secundum relam
et morbi tenuam continue post
nonum diem ad vicesimum dies
qui inveniuntur secundum modum et re
quartanaria ut ad vicesimum
dies in quibus fit crisis non so
lum per impetum sed per inveniuntur
et mutacionem que fit a corpori
bus superioribus et celestibus Ca
endum est ergo quod cum febris
continua que fortius movet
de tercio in tercium diem fit de
materia quia per viam putrefactionis
mutata est ad talitem et secundum
hoc cottidiana continua vel
interpolata aliquando manifeste
de tercio in tercium fortius movet
aspicientibus non et considerantibus
in hoc re et secundum verum visum
omnes sensibiliter apparebit
Dies non critici in quibus fi
unt mutaciones secundum quod cor
pora infirma recipiunt muta
tionem et alteracionem a celestibus
inveniuntur aliquando cum replicacione
aliquando absque replicacione dici
mus secundum divisionem primam sa
septiana non replicatur vel
continua nunquam cum septiana
prima nec vicesima octava

cum vicesima septima Dies
vero quindecim septimanas per me
dium sive dies quarte semper
ad vicesimum replicantur ut mo
strabitur manifeste Ad evide
ntiam omnium istarum rerum convenit
medico ut supponat duas
generales radices probatas in
naturali physica quarum prima
est materia que est subiecta ge
neracioni et corruptioni variacioni
et omni mutacioni non adhereo
sine vim neque ordinem vim quo
modo sit materia unde in omnibus
ut probatum est primo physicorum
et quarto celi et mundi et primo
de generacione et libro de sensu
et sensato Secunda radix est que
adhibet vie vim et ordinem vim
et est causa et principium omnis mutacionis
et motus et variacionis et alteracionis
que sunt et fiunt in corporibus
inferioribus et est motus corporum
superiorum et hoc totum probatum
est octavo physicorum et prima parte
libri methaphysice Cum igitur
corpora superiora per suum motum
sint causa inferiorum motuum
variacionum et alteracionum ut
dictum est tales mutaciones
et alteraciones potius debent
attribui soli et lune quam aliis
corporibus superioribus eo quod ma
gis sensibiliter ut apparet
mutant inferiora et variant
quam alia superiora Racionem
et sensibile est quod sol omni anno
mutat res secundum generacionem cor
rupcionem augmentum et diminucionem
perfectionem et imperfectionem sine
maturacionem et inmaturacionem
et similiter luna omni mense
Cum ergo sol sit tardioris
motus et sunt ista duo radix

omnium mutationum que fiunt in
inferioribus videtur quod res que
sunt tardi motus et que recipi-
unt suas varietates a cor-
poribus superioribus et specialiter
precedentes mutationes que fiunt
in toto anno a sole secundum quod
movetur sol sub xii signis
de eodem ad idem per totum
annum simpliciter soli attribu-
antur et attribui debent ex nar-
ratis et dictis consimilibus. Res
vero que sunt velocioris motus
et velociter recipiunt et omni men-
se suas varietates a superio-
ribus corporibus et specialiter secundum
quod luna velociter movetur omni
mense sub xii signis de eo-
dem ad idem simpliciter lune
attribuantur. Cum ergo de in-
firmitatibus que sunt in corporibus
humanis quedam sunt cronice
et tardi motus quedam sunt acu-
te et velocis motus videtur conve-
niens et utile ut egritudines
cronice et tardi motus in suis
varietatibus et alterationibus po-
tius soli quam lune attribuantur
et per motum solis et secundum motum
eius debent variari et mutari
terminari et finiri quam per motum
lune. Acute vero egritudines
et que sunt velocis motus secundum
suas varietates et alterationes
lune et non soli attribui debent
et per motum lune sub xii
signis secundum quod fit omni mense
alterari et terminari ad bonum
vel ad malum debeat. In ta-
libus varietatibus et mutationi-
bus et alterationibus factis cor-
poribus inferioribus a sole et luna
sol assimilatur regi magno
et luna eius vicario. Ita sicut

vicarius magis particulariter respi-
cit facta regis quam dominus rex
et magis particulariter et velociter
currit per loca regis quam rex
sed dominus rex dat vicario
suo omnem virtutem necessariam
et utilem ad suum officium. Si-
militer luna magis particulariter
et velociter currit per loca solis
quam sol sed sol dat lune omnem
virtutem quemcumque ad hoc
faciendum et mutandum et
sicut rex pigrius et tardius
et cum maiori maturitate et
magis caute intendit quam eius
vicarius ita sol pigrius et tar-
dius et magis caute respi-
cit inferiora quam luna. Et
quemadmodum sol per suum mo-
tum sub signis xii mutat
tempus anni secundum quatuor
manifestas diversitates. Verbi
gratia cum facit suum mo-
tum sub ariete tauro et
geminis et cum hoc est a medio
marcii per totum aprilem ma-
ium et medium iunii disponit
aer et tempus secundum temperiem
et dicitur illud tempus ver
et incipit fieri generatio rerum
manifeste. Cum vero move-
bitur post hoc sub cancro
leone et virgine tunc sol
est in maiori declinatione
versus septentrionem disponitur
illa hora aer et tempus secundum
caliditatem et siccitatem et appel-
labitur hoc tempus estas
et tunc complebuntur res generate
et perficientur et hoc tempus
durabit a medio iunii per
totum iulium augustum et me-
dium septembris. Ultra hoc

tempus movebit sol sub libra
scorpione et sagittario et tunc
incipiet sol declinare versus
meridiem et removeri a nostris
partibus et tunc mitigabitur
fervor estatis manifeste et
mutabitur tempus ad sicci-
tatem et frigiditatem et appellabi-
tur hoc tempus autumpnus et illo
tempore incipit fieri corrupcio
terrarum et cadunt folia ab arbo-
ribus et durat tale tempus a
medio septembris per totum
octobrem novembrem et medi-
um decembris. Post illud move-
bitur sol sub capricorno aqua-
rio et piscibus et erit sol tunc
magis remotus a nostris par-
tibus et in maiori declinacione
versus meridiem quam esse potest
et appellatur tale tempus yemps
et durat a medio decembris
per totum ianuarium februarium
usque ad medium marcii et tunc
terra remanet absque generaci-
one et manifesta mutacione
ita quod tota natura arborum
et herbarum revolvitur circa radi-
ces sub terra. Ita et eodem mo-
do luna revolvitur sub xii sig-
nis omni mense et faciunt in-
manifestas mutaciones et differen-
cias ubicumque incipiat quare sep-
timane a medicis et hominibus
communiter appellantur et tales menses
et eius septimane aliter a vul-
garibus et aliter a medicis consi-
derantur. De mensibus autem
lunaribus quidam dicitur men-
sis coniunccionis quidam mensis revo-
lucionis quidam vero mensis
apparicionis. Mensis autem coniunc-
cionis dicitur illud totum tempus
quod est a die coniunccionis ubi sol

et luna quousque luna circuierit
omnia signa iterum sunt coniuncta
cum sole et hoc est in xxix die-
bus et dimidia ad plus et minus
quasi. Verbi gracia ponamus quod
sol sit in primo arietis et luna
sit iuncta secum in eodem gradu
tunc movebitur luna a sole
in primo arietis non cessabit mo-
veri donec omnia peragraverit
signa et redierit ad principium
arietis in quo iuncta fuit cum
sole et hoc erit in xxvii die-
bus ad plus. Sed cum venit ad prin-
cipium arietis non inveniet so-
lem in primo gradu arietis in
quo fuit iuncta cum sole ymmo
inveniet solem iam transiuisse
ultra usque ad primum thauri
quia per tantum spacium videlicet
movetur sol quolibet mense. Hoc
est peragrat unum signum. Sed
luna iterum movetur ex necessitate
per totum arietem et antequam solem
inveniat per duos dies et dimi-
dium et sic iste mensis coniunccionis
constat ex diebus xxix ad plus.
Sed hic mensis non consideratur a
medico ymmo ab astrologo eo
quod revolucio lune in signa q
[illegible] cum sole in plus est quam
sunt xii signa ymmo sibi
[?] coniunccionem iam xiii sig-
na erunt quia revolucio
perfectam revolucionem totius
circuli excedit et sic hic me-
nsis appellatur mensis vero coniunc-
cionis. Mensis autem revolucionis
perficitur sive luna inveniat
solem sive non constat ex xx-
vii diebus et tercia dici. Mensis
vero apparicionis a tempore quo luna
videtur antequam intret sub ra-
dios solis et postquam incipit

apparet cum separatur a sole constat
ex xxviii diebus et die media Et
quamvis isti duo menses sint de consi-
deratione medici non sunt conve-
niens nec utile in compositione me-
dicinali ut duos computet menses
in enumeratione dierum creticorum accidit
enim propter divisionem septimanarum
in mensibus et radice considerata
ex duobus ~~mens~~ mensibus divi-
sis error in enumeratione Et propter
ista causam voluit medicus et fuit
conveniens ut ex illis duobus
mensibus faceret unum mensem
totum qui in suas dividetur
septimanas et quartas et dies
medicinales et per hoc secundum istam
viam posset medicus venire
ad rationem inventionem dierum secundum re-
plicationem et divisionem prout conve-
nit diebus creticis medicinali-
bus secundum viam et regulam quarta-
naria aut secundum quod dies repli-
cantur semper in die quarta vel
~~in mediate~~ in medietate septimane
et hic mensis qui fit ex illis
duobus mensibus mixtis simul
appellatur mensis medicinalis
et eius septimane cum dividitur
ipse mensis in quatuor partes ap-
pellantur septimane medicina-
les et medietates illarum septima-
narum appellantur quarte scilicet quatuor
dies medicinales Et est pro-
creatio mensis medicinalis ex
mense revolutionis et mense ap-
paritionis sic fit coniugatur
mensis revolutionis et mensis appa-
ritionis simul dividatur illud to-
tum per medium illud quod inde
venerit per divisionem in duas partes
equales erit mensis medicinalis
Verbi gratia mensis revolutionis
constat ex xxvii diebus et tertia
diei que est hore viii et mensis

apparitionis constat ex xxviii diebus
et medietate diei que est hore
xii si componantur xxviii et xx[vii]
adinvicem fient lv dies quos
dies lv si dividantur per me-
dium veniet unus qui erit
xxvii dierum et xii horarum
Si autem componantur viii ho-
re mensis revolutionis et xii
hore mensis apparitionis fient
hore xx que si dividantur
per medium veniet per medietate
hore x que hore x si con-
iugantur cum horis xii mensis
perfectum est ex illis diebus
habebis quod ille mensis qui pro-
creatus est ex mense revolutio-
nis qui constat ex xxvii diebus
et tertia et mense apparitionis qui
constat ex xxviii diebus et
medietate constabit ex xxvii
diebus et xxii horis et hic pro-
pter appellatur mensis medicinalis
Mensis vero medicinalis si divi-
datur in quatuor partes equales
fient septimane medicinales
et quarte medicinales et dies
medicinales per divisiones suc-
cessivas ut inferius dicetur
Verbi gratia mensis medicinalis
qui constat ex xxvii diebus et
xxii horis si dividatur in qua-
tuor partes fient septimane
quatuor ita quod quelibet consta-
bit ex vi diebus et xvii horis
et dimidia hora Si vero iterum
quelibet septimana dividatur
in duas partes equales ve-
nies quod quelibet medietas con-
stabit ex tribus diebus et viii horis
et dimidia hora et quarta hore
Et si diviseris iterum septima-
nas quartas in dies [illegible]
quod quilibet dies medicinalis constabit

xxxviij hor perfectis t q̄rta de-
cima vnius hore Et propter ipsa per
con repta immediate i medie
tate cuiusl septiane respectu
dies integros & perfectione sit
semper replicans in quarto uel
medietatibus septimanas & propter
perfectionem reptam in die septia
que est dies ultima prime sep-
tiane non ꝯtinuatur uel repli
catur prima septiana cum sc̄a s̄
tia cum sc̄a ꝯtinuatur uel repli
catur propter imperfectionem reptam
in fine ipse septimane & sic fi
niuntur tres septiane prime in
vigesimo die ut inferius vide
bitur manifeste Et hic modus
appellatur primus periodus ulius
Et secundus finitur in quadra
gesimo die septiane cuius ꝯ-
puta diuisiones & ꝯiunctione ut
septimane primi periodi ulius
& tercius finitur in lx die septi
mane cuius tres similiter diui-
sionem & ꝯiunctionem ꝯputat ut
septiane primi periodi vniuersal
prima dies sc̄i periodi ulius est
xxj & p̄a dies tercij periodi vni
uersalis est xlj dies Habes
ergo quod periodi vniuersales sunt
tres qui in sexagesimo die
finiunt & ultra quadragesimum
diem uel ad plus sexagesimum
non fit mutacio dierum ꝯueni-
encium ad egritudinem acutam & con-
similem illic natura dies q̄rtas
uel dierum diuidencium septia-
nas per medium & remanent natura
dies tercias tantum in septianis
q̄ natura remanet i septianis
usque ad vj menses & postea de-
struit natura desterminatur natura septi
manas & tunc sit in mensibus &

finaliter i annos pro vnum annum
uel duos Ad vera euidenciam
scientiam qualiter prima septiana
non ꝯtinua cum sc̄a sc̄a sc̄a cum
tercia & quare semper medietates
omnium septianas adinuice ꝯti-
nuant requiritur regula que sic ia
cet omnis numerus ꝯtinens in se
medietatem numeri seu integri uel
minimus medietate pro unde sic
unus sunt in arismetica & omnis
numerus ꝯtinens in se plus medie
tate numeri seu integri pro integro
reputatur Et ibi alia regula
ꝯuenienis ad scientiam hoc est quod
nulla ꝯputacio dies uel numerus
incipiet ab incompleto numero uel
non integro numero ymo omnis
ꝯputacio dies uel numerus semper
incipit a ꝯpleto uel integro
numero & sic ꝯcludit ser istas
regulas cum dies medicinalis
ꝯstet xxxviij hor & plus
aliquantulum ut videbitur sic
quod omnis dies qui ꝯtinet in se
plus vij hor sumitur pro integro
hoc sc̄i ꝯtinet in se horas xij
uel xj aut minus pro medio
aut pro imperfecto reputabitur
& omnis septimana ꝯstabit
xlj diebus & hor plus xij
reputabitur pro perfecta uel inte
gra ita quod non ꝯtinuabitur
uel replicabitur cum sua succes-
siua & cetera Cum ergo i septia-
na media sca diuisione mensis
medicinal in quatuor partes
ꝯstet xlj diebus & xvj hor
& dimidia que hore septimi
dici sunt plus medie dici
integre medicinal sumitur
ultima dies prime septimane
pro perfecta & integra & propter

hoc in materia dies creticorum
primi periodi universalis non repli-
catur dies septima ymmo
octava dies sit prima dies
secunde septimane. Si non computen-
tur dies ⁊ horas sine septima-
ne quam dies sunt vi ⁊ hore
xviii ⁊ dimidia cum diebus et
horis ⁊ media hora sic prima
hora septimana percurabi-
tur per computacionem istarum duas
septimanas adinvicem unus
dierum qui erit xxviii die-
bus ⁊ xii horis ⁊ quia iste ho-
re xii sunt primum quartideci-
mi diei ⁊ de natura ipsius
quartidecimi ~~diei~~ ⁊ quem est
finis secunde septimane ⁊ non
sunt ille xii hore neque me-
dietas diei ymmo minus me-
dietate diei ponunt ipsum
quartumdecimum diem imperfectum
qui per replicacionem factam in
ipso completur ⁊ sic sit finis secunde
septimane ⁊ primum tercie ⁊ fa-
cit per talem replicacionem sep-
timanam decimam ⁊ vigesimam
occurrere que sunt inventa
cretice per experimentum. Si autem
coniungantur tres septimane sic
sicut quarum quelibet constat ex vi diebus
⁊ xviii horis ⁊ dimidia tunc
eas oportet finiri in xx diebus
⁊ quatuor horis ⁊ dimidia
⁊ propter illas quatuor horas que
per michelo reputantur vel per re-
ciprocam imperfecta sit aliquando crisis in prin-
cipio diei xxi raro tamen et
sic continuatur iste tres sep-
timane primi periodi universalis
coniunctim ⁊ divisim ita tres
septimane secundi periodi universalis

que terminant in die xl similiter tres
septimane tercii periodi ultimus que
terminant in die sexagesimo tercio. Quod autem
quod luna sit velocioris motus
⁊ non respectu solis ut dictum est
superius attribuuntur ei motus et
mutaciones egritudinum acutarum
⁊ causas materias ⁊ cum ipsa luna
fortiores ⁊ nobiliores ⁊ magis
sensibiles faciat mutaciones
in inferioribus cum sunt super suas
quadraturas que sunt per di-
visiones mensis medicinalis
in quatuor partes quamvis quando
non sunt fiunt convenientes et
racionabile ut luna egritudines
acutas ⁊ que cursu eius in
fine septimanas medicinalium
in ⁊ medietatibus septima-
narum fortius immutaret ⁊ nobi-
lius quamvis que contra sunt qua-
draturas ⁊ medietates aspi-
ciat enim tunc luna corpo-
ra inferiora forti aspectu qua-
drato cum sunt super suas qua-
draturas. Et cum sunt super
medietatem aspicit inferiora
medio aspectu inter fortitu-
dinem ⁊ debilitatem ⁊ propter hoc
fines septimanas ⁊ medie-
tates earum sunt dies creti-
ci dicti per motum lune et per
regularem quartanaria et
motum computacionis replicacionis sue
in quartis ⁊ medietatibus sep-
timanas. Dies non cretici
qui mutant per relacionem quartana-
riam ⁊ replicacionem suam in quartis ⁊
medietatibus septimanarum ⁊ quam
mutant per divisionem secunde septima-
ne a principio ⁊ continuacionem trium
septimane cum secunda autem per

replicacionem quartedecime
diei sic quietem et diuisim
dent inari usque ad diem
vigesimam que est finis primi
periodi vniuersalis Et eodem
modo fiet iudicium secundi periodi et
tamen ultimus in fine septimanarum
et quartarum ut medietatibus sunt
septenarum et quartenarum precedentium
sicut in modo primi periodi ultimus
Verbi gratia duo dies quater
hic sunt medietas prime
septimane sit replicatio propter
imperfectam et tamen narratam
superius in quarto die sic itum
quatuor quoque secundo septe hic
sunt prima septimana et non
continuatur cum secunda propter causam as-
signatam et precedit sic ad secundam
septimanam octauus nonus deci-
mus vndecimus sic sunt medie-
tas secunde septimane et replicatur
in eius undecima et dicitur
vndecima duodecima tredecima qua-
tuordecima hic sunt secunda septima-
na et continuatur cum tercia ob causam
narratam superius hoc modo quarta-
decima quintadecima sextade-
cima septimadecima hic sunt me-
dietas tercie septimane et sibi-
ca replicacio Hoc modo decima-
septima decimaoctaua decimanona
et vigesima hic sunt tercia sep-
timana et est finis egritudinis a-
cutarum sermone absoluto et com-
plementum primi periodi ultimus
Quadragesimus non dies est
finis secundi periodi prius et finis
acutarum cronicarum Dicos non
qui sunt cretici inventi per mo-
tum lune super egritudines acutas
et qui inueniuntur per quartas sunt
hii Quartus vii vndecimus xiiii

xvii xx xxiiii xxvii xxxi
xxxiiii xxxvii et xl Et
decisiui quidam indicatiui appel-
lantur ut quartus super septimum et
vndecimus et septimus super qua-
tuordecimum Dicos non qui sunt
cretici solum per imperfectam infir-
mitatis nullo modo regulat re-
gulari per motum lune neque per
regulam quartanarum sicut
sunt tercius quintus et nonus et simi-
les dies eorum ubi ut scriptum
est supra et per nonum cum sit
eorum ubi ad dies qui diui-
dunt septimanas per medium ut
ad quartas dies Circa hic co-
uenit quod dies in qua incipit
infirmitas non debet enumerari
in diebus infirmitatis nisi secundum
modo et via ponatur quod in-
firmus incipiat die dominico
vel alio die quo vis et tercia
hora diei vel hora qua
incipit erit prima dies fini-
ta et tunc incipit secunda Et die
martis in eadem hora erit dies
secunda finita et tunc incipiet tercia
et die mercurii in eadem hora
erit dies tercia finita et tunc
incipiet quarta et sic de omnibus
usque ad finem septimanarum
et periodorum Iterum sciendum quod
omnes dies qui non sunt
numerati hic sicut sextus et
consimiles non sunt cretici neque
in eis fit crisis nisi mortalis
aut cum quassione Capitulum xxxv
De significationibus vrine in communi
Vrina cum sit generalis
superfluitas digestionis
hepatis et sit colamentum
sanguinis et aliorum humorum ista
de opere nec et in tempore quiet

opo cuius epatis non est propter
epar tantum sed propter epar et ad
membra omnia que alimentum susci-
piunt ab humoribus generatis in epe
tunc omnes possunt sed hec colo-
re eo non trahent significationem
super epar et magis omnium venas
et super renes et vesicam cum tran-
seat per loca illa simpliciter et per se
et per genus super omnes conditiones
corporis significat quodam modo eo
quod est consequens per materia humo-
ralis que currit per totum cor-
pus ad omnia membra eius Signi-
ficatio per se trahit eo colore
quantitate eo substantia et etiam contenta

Urin bug th in urina

Variatur eius significatio secundum eta-
tem sexum et regionem tempore
complexionem habitudinem inanitionem
repletionem qualitatem cibi et potus
motum et quietem sompnum et vigi-
liam et secundum accidentia anime
propter horam visionis per quem in
vase collecta est variatur

Causa variacionis urine

et per balnea unctiones empla-
stra et medicinas sumptas post. Uri-
na alba lactea vel karopos vel
glauca frigiditatem vero significat
in intestinis et epate nisi in egritudine
acuta. Si vero aliqui istorum colo-
rum urine fuerint cum spissa substantia
significabunt super multitudinem fla-
tus et super vomitus et eorum maliciam
et super colica et super artheticam
et egritudinem nervorum et dolorem
capitis ex frigida causa putrem aut
sebricam et super epilensiam et pala-
sim appoplexiam et spasmum et
super ydropisim propter habundanciam
materie frigide et humide extingu-
mentis calorem in membris et impedi-
entis digestionem et significat super

Urina Alba lactea ut karopos glauca

nauseam et fastidium et destruc-
tionem appetitus et habundanciam et
multiplicationem salive et humiditatis
currentis ab ore in sompno et
vigiliis Sed cum significant
habundanciam erit pauce quantitatis
valde Si vero aliqui istorum
colorum fuerint cum tenui substantia
significabunt habundanciam
frigiditatis cum siccitate et sunt hec
dominus melius in epate et toto
corpore et super egritudines melancolias
videlicet quartanam futuram
et melancoliam et condilomata et ficus
et emorroidas et lepram et
opilationem retentionem men-
struorum et appetitum caninum
et bolismum et lepram et opila-
tionem in epate et splene Et si
fuerint multe in quantitate tales
urine significabunt caliditatem
renum quia renes per sua ca-
liditatem atrahunt totam humi-
ditatem ab epate antequam digere-
tur et coloretur et propter hoc fiunt
tales urine discolorate et
tenues et multe et significa-
bunt diabeticam et inten-
caliditatem Si autem tales u-
rine multe fuerint in febre
acuta vel egritudine acuta signi-
ficant raptum mentis ad cerebrum
et frenesim et mortem finaliter
seu mediante cum eius caliditas
per remotionem materie calide ab
eo in quo generatur urina
debilitet et annullet non
potest facere mutationem in urina
colorata et sic per indigestionem
fit discolorata et tenuis
Urina vero subpallida sub-
citrina conveniens significat equalitatem
caliditatis naturalis in epate et intes-
tinis et bonam et competentem
digestionem Sed in melioribus hominum

Urina subpallida i[d est] subcitrina

pueris et flaticis et senibus pos-
sunt tales colores et urine ta-
les significare terciana notha
de colera vitellina vel citrina
aut duas tercianas ut in sene
continua vero ut pueris et mulie-
ribus Si vero tales urine et colo-
res sunt cum substantia tenui et radio-
sa opilacionem in epate et splene sig-
nificat Et si sunt pauce quanti-
tatis fluxum ventris significa-
bunt Si vero multe sunt quanti-
tatis largum potum aut caliditatem
renum et epatis significabunt Ru-
ra aut subrufa rufa sub-
rubea rubea subrubicunda ru-
bicunda semper excessum caliditatis
significant et colere dominium in
epate et venis vel flatus salsi
Cum vero tales urine et tales
colores apparent significat
ictericiam citrinam absque opilacione
epatis et colicam cum febre Si
aut tales urine sunt subtilis
substantie significabunt ictericiam cum
opilacione et specialiter si longo tempore
tales apparebunt Si vero cum
spissa substantia apparent ante mun-
dificacionem materie que continebat in e-
pate et venis aut forte obul-
licionem materie cale in epate que non
expirat propter opilacionem et sic
... aut mortem aut ydro-
pisim asclitem significat Et
si cum asclite tales apparent
urine pauce quantitatis mortem sig-
nificabunt specialiter si infra de-
bilios sunt terciana continua et
in pollata causone emittere
frenesim futuram et quartanam
si die post accessionem sunt re-
... ut carbunculum et spa-
lit que cum tenui sunt spisse

Rufa subrufa rubicunda

et mediocri quantitate synocham
vel synochum et eius species Si vero
cum substantia mediocriter spissa signi-
ficat causonidem vel synocham
vel flegma salsum et scabiem vel
febrem aut ex colera adusta
hyrcosia et habundancia sangu-
inis corrupti et calefacti Urina
vero inopos vel kacopos adus-
tionem in epate et renibus et ebulli-
cionem fortem significat vel rup-
turam vene in epate et renibus
vel purgacionem menstruorum vel
continuam fe de materia sanguinea
vel de colera mixta cum sanguine
putrefacta intra venas aut
putrefactionem eorum in epate et venis
et aliquam alteracionem vesice et
stranguriam Urina livida debi-
litatem caloris naturalis in epate
et venis significat et corrupcionem
cum putrefactione eorum in epate
venis et viis urinalibus significat
ergo ... stranguriam et apertionem
vene vel rupturam in viis illis
et vesice ulceracionem et febrem continuam
et ydropisim et specialiter asclitem
Que si sunt pauce quantitatis
et emissa cum difficultate in
febre continua mortem significat
remoto vicio vesice et viarum
urinalium in asclite cum virtutis
debilitate mortem omnino significat
et ptisim et empima et tussim
et aliquam ... et viciorum multis
Si autem multe quantitatis sunt
in die cretica apparent so-
lucionem febris continue et solu-
cionem quartane significat et solucionem
opilacionis epatis et splenis
Urina viridis adustionem in epate
et venis significat et ictericiam ni-
grum si breve sunt tempus
in quo incepit apparere adustionem

Inopos kacopos

Livida

Viridis

et ycteriam significat absque opi
latione. Si vero longum tempus
sint in quo incepit apparere signat
eandem ycteriam cum opilatione.
Unde cum aggregentur humores calidi
in epate et venis ut non recipi
antur ad sua loca propter opi
lationem ebulliunt fortiter in locis
non suis et calidis et virescunt
et miscentur cum urina et faciunt
urinam viridem et significant ad-
ustionem in membris epatis et illius lo
cis. Et propter hoc significat emitteniam
et spasmum de inanitione et mor
tem per viam adustionis finaliter.
Urina nigra cum sint multe
quantitatis solutionem quartane et
fluxum menstruorum significat et
ycteriam nigram ex parte
melancolie et humores quantitates per viam
adustionis in epate et venis et
viis urinalibus et ruptura vene
in locis illius significat etiam fixos et
codilomata et emorroydas et
quartanam et vitium in epate et
splene. Si autem non sint mul
te quantitatis et minus spissa et pauca
in quantitate perfectam adustionem et
mortem in febre continua significat.
Attendendum est hic quod si urina
viridis antecesserit nigra adustionem
et spasmum et mortem significat per viam
adustionis. Si vero lucida antece
serit nigra extinctionem caloris
et mortem per viam extinctionis significat.
Iterum urina que in principio spissa
videtur cum sit tenuis digestionem
significat; que non tenuis videtur
cum sit spissa significat digestionem.
Urina vero que semper est minus
tenuis et magis humida indigestionem
significat. Sciendum hic quod cum quod
urina rubea multotiens apparet
in egritudine frigida ut in opilatione

epatis et splenis et ydropisi cum
enim colera retinetur in epate
in ydropisi et propter opilationem ad
sua loca mandari non pos
sit necessario ebullit et miscetur
cum urina et facit ipsam rube[am].
Et propter hoc sapientes medici
misceant in tali casu res
diureticas calidas cum diureticis
frigidis ut est scriptum in suis
locis. Et similiter in colica fri
gida propter dolorem inflammantur
humores in corpore et miscentur
cum urina et fit urina colorata
similiter multotiens apparet urina
alba in egritudine calida ut in
frenesi mortifera cum enim
tota materia calida ~~ut in frenesi~~
rapiat ad cerebrum et relin
quit epar fit urina al
ba cum nichil cali miscea[tur]
cum ea propter eius absentiam ap[paret]
et alba cum apparet magnum ca
lidum sint in aliquo loco
congregatum ad quod omnes materie
calide mandantur et rema
net epar absque materia ca
lida que cum urina misceatur.
Et sicut in febribus in quibus
naturalis calor extinguitur
et tales urine quandoque mortem
communiter significat. Apparet
manifeste quod omnes colores
urine possunt dici v et non
amplius secundum rei veritatem sunt
infiniti et secundum quod mixtiones
materiarum possunt variari in
infinitum. Ex consideratis tamen
eas significationes sicut ex v
rina secundum quod contenta appar[ent]
propriis membris et infirmitatibus
et dispositionibus dicat eos signi
ficationes propter et videre quod signi
ficant urine. Cum alterum
urine que est continentia

Circulus quid sit

Urina nigra

Spissa
tenuis

equat

[illegible] Rubea
apparet in
egritudine frigida

cuius cum urina colligitur in vase
vitreo vel cristallino et mundo
tenso in figura simili vesice
que dicitur circulus urine est
similis urine in colore et
substantia non significat aliud quam ipsa
urina eo quod pars eius est et
fit circulus in urina ut in aliis
liquoribus sed quoniam ipse circulus
fit ex partibus magis levibus
ipsius substantie urine et aereis per
ipse circulus recipit aliquas
mutationes et varietates ex
habilitate sue aereitatis cum
agnoscite ex quibus medicus
accipit/trahet bonas et utiles
significationes. Si autem circulus te-
nuis lividus apparuerit cum quadam
plumbeitate significabit communem
infirmitatem cerebri ut epilepsi-
am vel paralisim appoplexi-
am spasmum. Si vero tremulus
fuerit et rubeus generaliter calidum
in cerebro et specialiter in parte
dextra. Si autem rubeus ob-
scurus fuerit dolorem vel capitis
in parte anteriori propter dominium
sanguinis significare poterit.
Circulus autem pallidus cum tenui-
tate visus fuerit generaliter me-
lancoliam significat et specialiter
propter dominium melancolie in sinistra
parte cerebri. Si autem agnosus
et spissus cum debilitate ad albe-
dinem apparuerit oblivionem
et molliciem in cerebro signi-
ficabit et specialiter in parte pos-
teriori propter dominium flatus in loco.
Ampulla granum — Circulus autem ampulla vel gra-
num vel spuma in superficie
urine apparuerit significabit
dominium humiditatis in qua medu-
sa est ventositas cum propter agitationem

contingentem ex vento et tunc
significat ventositatem simplicem cum
humido et specialiter in intestinis
et intestinis et appellatur am-
pulla. Aut contingente ex ca-
lore humorum vel super membra
et fit granum et significat crassum me-
lancolie acerbo ad inferiora
aut contingentem ex calore
movente humiditatem per viam e-
bullitionis et appellatur spuma
que significat excessum caliditatis
supra humiditatem in capite et in-
testinis et specialiter si cuius urina
fuerit multum tincta. Si autem
discolorata fuerit ventositatis
dominium significat. Nebula vero
apparens circa superficiem urine
vel infra significat super dominium
caliditatis resolventis humiditatem
in fumum et aerea nam aut
significat super habundantiam
flatus falsi qui sine acutate
humiditatem agitat et resolvit absque
consumptione et pruritu sed conge-
lat et in spiritualibus agitacionem
et commocionem. Talis est putredo
vel minis virus aut sanies
si in fundo vasis visa fuerit
ulcerationem in vesica et renibus
significat et distinguitur hoc
per dolorem loci et stranguria.
Monstrat pinguedo supernatans
urine liquefactionem renum aut
membrorum demonstrat distingu-
itur per dolorem et febrem quia
si fuerit cum febre et absque do-
lore tocius corporis liquefac-
tionem et ethicam dicit. Si vero
absque febre et cum renum
dolore renum liquefactionem infal-
libiliter dicit. Humor in fundo u-
rine cum apparuerit [illegible]
me febrilis significat et arthetica.

Spuma
Nebula
Putredo virus sanies
Pinguedo
~~Putredo~~ cum febre
Absque febre

Dicta inter saniem humorem et pinguedinem et ypostasim

siue dolorem et egritudinem circa
epar renibus et uesica. Si uero
natatiua sunt malicia in spiritua-
libus et ore sicut dicat. Differen-
tia est inter saniem humorem
et pinguedinem et ypostasim et
natura trahit hoc modo. In
ypostasi est claritas radio-
sitas et pulcritudo manifesta
et est cum residet in fundo uehe-
menter compacta alba pineata
et equalis et cum miscetur cum urina
quando mouetur uas non fit
urina turbida, neque post
quietem uelociter descendit
ymmo multociens non descendit.
Humor enim cum fuerit in fundo
uasis quamuis aliquando sit albus
apparet turbidus et absque radio-
sitate et pulcritudine et cum
miscetur corpori urine ascendi-
tur sepe corpori liquefit et
turbat totam urinalem et in-
fert dolorem et cum miscetur
cum urina turbificat totam uri-
nam et est eius odor malus
grauis uel fetidus et uelociter
descendit in fundo post motum
uasis in quo colligitur et humor
acer si non tam cito ut in eo
plus reperitur de acreitate.
Pinguedo supernatat semper
et nunquam coagulatur neque des-
cendit ad fundum et est si-
milis oleo in figura et dispositione.
Sanguinis cum in urina uisus
fuerit sicut ruptura uene
kilis uel in renibus aut in
uesica et distinguitur eius aduen-
tus per dolorem loci et quanti-
tatem et figuram quam acquirit
cum est in uase. Nam sanguinis
qui prouenit a uesica est pau-
cus et est coagulatus. Sanguinis

uero qui uenit a renibus et a kilis
est plus quantitate cum non sit
coagulatus. Arenule si albe
ut plurimum fuerint et cum dispositione
et grauedine et dolore circa
uesicam et femur a uesica
prouenerunt. Si aut rubee
ut plurimum euenerint et cum
grauedine et dolore circa quan-
tam spondilem dorsi usque
ad renes a renibus emittuntur.
Hec si apparuerint prime et non
ipse fuerint causa lapidem
generandum significant et si post
hoc steterit quod non appa-
ruerit et postea iterum ince-
perit apparere resolutionem la-
pidis firmati significat. Cum
pillose superfluitates apparent
in corpore urine et eius fun-
do significat calorem acci-
dentalem in renibus qui renum
substantiam resoluit et acquirit
hanc figuram ex renum
figura et specialiter hoc sicut
quando patiens absque febre
fuerit. Si uero cum febre fuerit
signum est quod hec infirmi-
tates pillose longe a mem-
bris simplicibus deciderint. +
Cum in urina circa fundum
contempte fuerint quedam re-
solutiones ... que similes
sunt partibus albis furfuris
que non mollitur et sunt
non bene rotunde et habent quan-
dam grossiciem sensibilem
significant quod accidentalis calor
infixus est in profunditate membrorum
consolidatorum et eorum substantias resol-
uit et propter hoc etiam speciem
ethice significat et erunt eas
significans ueriores si membra

+ resolutiones que a calore febrili resoluuntur uel incipiunt resolui et sunt quod emaciat ...
cum febrem ... uidetur et sunt. Cum superfluitates ... furfurales ... in urina et ...
... circa uesicam et femur et ... uesice scabies in uesica et uijs urinalibus monstrat
aut absque dolore et grauedine in partibus dictis apparuerint sanguis et humores adusti
in uesica sicut et ulcerem scabiem si absque febre infirmus fuerit. Si uero cum febre et sinto-
matibus ethicis uel ... ethice significat uel febre de salso fleumate

exteriora arida fiunt. Quando
fiunt in urina resolutiones subti-
liores furfuribus et magis rotun-
de et albe et maiores similes
squamis piscium sabulis (?) in re-
nibus et vesica et partibus illius
significant et in corpore adustio-
nem et flammam salsam et scabiem
et in renibus adustionem distinguuntur
eorum significationes per dolorem et
gravedinem in partibus vesice
renum et corporis et consolidationem
in habitudine exteriori. Si
vero exterior habitudo sicca
fuerit et in superficie aliquid
in modum pinguedinis nata-
verit, sanguinem (?) ethice de-
monstrat manifeste. Cum re-
solutiones albe minute similes
lathomis (?) in urina inesse fiunt
viris et mulieribus currentibus humo-
ribus ad nodos significant
et cum illi humores sint frigidi
et provenientes nodos et membra
dura resolvuntur ab illis humo-
ribus partes minute que cum urina
mittuntur et significant arthe-
ticam et dolorem in dorso et renibus.
Si circa fundum urine magis
apparuerint dolorem in partibus
inferioribus monstrant. Si vero
circa medium et superius apparuerint
dolorem et commotionem in collo
et superioribus partibus magis mo-
strant. Cum autem in muliere
non menstruata vel cum men-
strua non veniunt secundum usum
inesse fiunt tales resolutiones
residentes in fundo similes cor-
ticis vel bolbi (?) carminato (?)
purgationem significat. Reso-
lutiones spermatice cum in uri-
nis apparuerint dinumerate per
corpus urine habentes figuram
longam et rotundam et quasi sunt

albi coloris significat coitum
factum de novo naturalem vel non
naturalem aut emissionem sperma-
tis in sompno aut emissionem
spermatis involuntariam sicut
in gomorrea aut paralisim virge
et testiculorum et debilitatem virtutis
retentive spermatis in testiculo
et membris generativis. Significant
resolutiones cum apparent in
urina similes cineri et pul-
veri significat ficus et con-
dilomata et emorroydas
et vicium splenis et retentionem
menstruorum et habundantiam
melancolie et egestionem (?) melancolicam
menstruorum, vel tales super-
fluitates descendunt a materia me-
lancolica que de spe(?) facta fa-
cit tales generationes (?) cum ma-
teria sit talis coloris et sub-
sequuntur tales infirmitates prove-
nientes a tali materia. Ypo-
stasis est quedam congregatio
et est superfluitas tercie di-
gestionis que separatur ab liquidis (?)
et humoribus cum generantur
in singulis membris quam in sanorum urina
urinis non videtur eo quod natura
resolvit eam in fumos et
vapores. In urinis non infir-
morum videtur eo quod natura
illam resolvere superfluitatem
non potest. Si tamen est potens di-
gerere humores in venis ex-
pellit venarum caudes (?) super-
fluitatem ad exteriora per easdem
vias per quas humores intro-
ierunt ad membra et in corpore
et miscentur cum urina et extra
expellitur. Ypostasis quedam
appellatur naturalis, quedam non
naturalis. Naturalis dicitur in qua
consistantie et differentie reperiuntur

que sunt. b. Secunda quidem est ut
resideat in fundo eo quod deti-
netur a membris humilibus gra-
vitatem et secundum hoc gravi-
tatem habere convenit quod sig-
nificat quod natura non impeditur
ab infirmitate in suis actionibus
sed dat unicuique quod suum est
secundum locum et alia ut in ipsa
sua continuitate pertinet
habeat quod significat uniformes ac-
tiones nature ut in ipsa et in
similitudinibus humiditatibus et humo-
ribus a quibus separata sunt.
Tercia est ut habeat figu-
ram pineatam que significat
nobilem et perfectam actionem
nature in digestione cuius est super-
fluitas eo quod unicuique per-
tinet in composito partium par-
tem videlicet partibus spissis
et grossis et quibus inferiorem
locum aereis et igneis in
ipsa ypostasi locum superio-
rem et sic ipsa ypostasis ex
hoc acquirit acuitatem
in parte superiori et grossiciem
cum latitudine inferiori et propter
hoc habet formam pineatam.
Quarta est ut sit albi coloris
nature que significat quod natura
in tercia digestione assimilat
membris per viam digestionis eo-
rum nutrimentum quod est album
et ex hoc superfluitas illa
nutrimenti albedinem acquirit
in sua mutatione. Quinta ut
contineat sua apicio in parte
usque ad finem que significat quod
natura in suis actionibus non
impeditur quando continue per
incepit sed faciat quod suum
cum cum talis superfluitas

incepit apparere in urinis cum
dicitur dicta perfectam digestionem
in venis et membris omnibus et
victoriam nature super materiam
morbi et sic salutem denun-
ciat ex necessitate futuram. ypo-
stasis nature in naturali appellatur
que peccat in una differenciarum
vel pluribus/herbi gratia que
peccat in colore quia sit ni-
gra et residens in fundo significat
quod natura deficiat in suis
propriis locis et destruit et per hoc
significat extinccionem caliditatis
naturalis et mortem que non ob-
servat tempus secundum continuacionem
sue apparitionis significat quod natura
non possit in suis actionibus
et per hoc debilitatem nature et
impedimenta in membris notat
et maliciam materie ad resistendum
operationibus naturalibus. Quando vero
ypostasis peccat in continua-
cione substancie et forma et quod non
residet in fundo significat debi-
litatem nature que non potest
resolvere fumos et vapores
et ventositatem que dissolvit
continuacionem substancie et elevat
ipsam ypostasim a loco in quo
residenciam habere debet propter naturam
ut dictum est supra et cum hoc
significat maliciam materie quia natura
vincere perfecte non potest et longam
infirmitatem et male habi-
lem. Variatur item urine
significatio per etatem nam ~~na~~ urina
in puericia discolorata et
spissa est et hoc propter gulo-
sitatem et humiditatem multi-
plicatam in eis/humiditas enim
obtundit calorem et inspissat
superfluitates sed in virginitate

z i virgine vrina livida videt
z non serena vel clara z hoc
est propter congregacionem super-
fluitatum que debent purgari
per coytum sed in eis qui coytu
vtuntur. In sane sint non sunt
livide ymo serene ex gratia
ta. In iuventute vrina fit colo-
rata z tenuis mediocri bon-
itate coloris naturalis perficientis
digestionem z dantis vnicuique quod
suum est. In senectute cum calor
iam incipiat minui fit pal-
lida z tenuis quodam modo cum
superfluitatibus que separantur a me-
bris z humoribus qui non rapi-
antur. In senibus fit discolora-
ta z tenuis propter naturam ex dominio
frigiditatis cum siccitate ita sit z reso-
luciones apparent maiores i ea
que a membris resoluuntur ex
humoribus adustis que pendunt
prurituum naturalem in decrepi-
tis. Paccius vero vrine eorum que
sunt in senectus spisse sunt propter
humiditatem multiplicatam in membris
z cope per viam indigestionis que
insistentes cum vrina z ipsam tur-
bificant z inspissant // Secundum sexum
variatur vrina z nam vrina vi-
ri coloratior z magis digesta est
naturaliter quam mulieris vrina.
Vrina vero mulieris magis spis-
sa est z turbida z athomosa
quam viri. Pacius hoc
dicit aliorum variet propter
purgacionem. Vrina de i mulieri-
bus variari quod vrina pregna-
tis primo mense z secundo spissa
z turbida videtur z i cius fun-
do z per corpus vrine sunt re-
soluciones albe i modum bobacis
carminati vel coti 3o z 4o z
5o mense fit vrina magis

clara z serena z cum minoribus re-
~~soluentibus~~ solucionibus z in-
in quantitate ex frequencia mingit
ex grauedine matricis adue-
siam. Secundum tempus variatur
etiam vrina quia tempus calidum
calefaciat corpora z humores z
frigidum infrigidat vnde coloratur
vrina vel discolorata multipli-
catur vel diminuitur estas minuit
vrinam z yemps multiplicat.
Paccius vero tempus mutat vri-
nam i contrarium sue nature. Complexio
mutat vrinam quia calor com-
plexionis calida tingit vrinam
frigida non tingit sicca indu-
cit tenuitatem humida spissi-
tudinem z secundum hoc colerici fa-
ciunt vrinam coloratam z tenuem
sanguinei coloratam z spissam
melancolici discoloratam z te-
nuem flegmatici discoloratam
z spissam. Variat secundum habi-
tudinem vrina z / quia habitu-
do sicca vrinam tenuat hu-
mida eam spissam reddit re-
pleccio z inanicio vrinam va-
riant nam inanicio diminuit
vrinam in quantitate z addit in
colorem eiusdem rubificando
eo contrario repleccio operatur. Qua-
litate cibi z potus z quantitate
variatur vrina in substantia z colo-
re nam cibus calidus tingit
vrinam z siccus attenuat hu-
midus inspissat. Frigidus non
non tingit vrinam. Itera
multiplicacio potus multipli-
cat z paucitas vrine mi-
nuit quantitatem / ~~Accidencia~~
~~anime disponunt vrinam~~. Ex mo-
tu z quiete fit vrine variacio
per se z paccius per se ut motus
multiplicando calore z confortando

digestionem urinam tingit et facit spissam eam mediocrem sed finaliter destruendo humiditatem substantialem contingunt calorem et infrigidat corpus et fit urina discolorata et tenuis. Otium et debilitas et in principio aggregando calorem intra paciendo tingit urinam sed cum longa sint aggregando humiditates obtundunt calorem et facit directe urinam discoloratam et spissam eo quod flegma multiplicat. Sompnus et vigilie urinam variant. Nam sompnus in principio tingit urinam et si non sint nimis longi reddit ipsam digestam. Si vero longi sint et superfluitates facit urinam discoloratam et spissam. Vigilie multiplicando calorem et inmorando superfluitates in principio urinam tingunt et faciunt ipsam mediocrem in substantia sed finaliter consumendo corpus attenuant urinam et faciunt ipsam discoloratam. Similiter disponunt urinam que aut renovant calorem additiora in principio cum tristicia sollicitudo et nimia cogitatio et similia in principio tingunt eam sed finaliter destruendo digestionem in stomacho et epate discolorare faciunt urinam et reddunt eam tenuem. Gaudium vero et leticie confortando calorem et equando complexionem virtutem digestivam in epate et intestinis confortant et sic reddit urinam bene coloratam et mediocriter spissam et naturalem. Item de hora inspectionis significationis urine variatur. Quidam voluerunt quod urina propria est per sex horas debeat videri sed non est verum quia turbacio eius fetida et mutatur eius color

nota

ab eo quod fuit ante et falsificatur eius significatio et quamvis aliqua urina non turbaretur per moram acquirit disposicionem ab aere continenti et eius calor contingitur a quo erat rectificata ita quod non faceret veram significationem et propter hoc voluerunt omnes physici quod urina non est videnda nisi usque ad horam unam postquam facta est. Et visio in illa hora dividenda est in tres partes hoc modo statim cum mincta est debet videri et post per aliqua hora fecit et in fine hore quia in hoc tempore acquirit omnes varietates cum quibus medicus rectificat eius significationem et que sunt ydonee ad considerandum super eius significationem. Item sicut de horis voluit determinare de loco et vase in quo videnda est. Vas debet esse de vitro vel cristallo et mundo claro lucido et debet habere formam vesice et debet videri in loco claro ubi sol non suos mittat radios quia disgregando visum et attenuando calorem urine variatur eius significatio. Item non debet esse multum longinqua a visu aspicientis nec nimis propinqua quia quanto magis appropinquat ad visum tanto spissior videtur et quanto magis elongatur a visu tanto clarior videtur et hoc est propter superfluitates que in ipsa sunt a cum substantia urine non minimi sed negat de ipsa. Quinto in aliis regionibus reperitur quamvis sint plerumque omne balneum eo quod trahit superfluitates ad cutim urinam attenuat sed quia balneum

alud est aq dulc alud est
sulphurce alud henen all-
ud gipseum calor vrie ua-
riat fm natu balnei nam
balneu dulce non multum
tingit vrina sulphureum
z alia sic z plus attemant
vrina qm dulce balneum
Unaces ciupla z medicine q
ore sumunt vrina variant
va medicine q hore summi
vrina variant fm earu cplexi
sbam z colorem vrie tingut
q si sut sbe eas croce ul
nigre aut viddes seu alti
color variant vrina penes
eos colores z si sunt cale
ul frie addunt i colorem ul
diminut fm qp eas cstat q
plexio si no sue ul hunde
sumit mutat sbam vrie fm
spissitudinem ul tenuitatem
Exempla ul unaces frie ul
cale frigide discolorae fut
vrinam z cale colorae fed
pacaues frigide agregando
fta facie addunt in colore
superflinitu fmalit colligunt
calorem z dealbant vrina
qua faciunt fmalit v sim
est z nam, cale no addunt
i colore fmalit z sa facie p
viam nalem eo qp calm se
nalit calefacit z addit in
colorem ut sequitur

Cam xxxvii de significati-
nibus egestionis etc.

Sicut vria e gnalis su-
perfluitas digestionis se-
cunde z fit sup egestes epatis
z venas z regnes sup egestes
toti9 corporis cu intestina
z stomacus recipiat omnes
superfluites a toto corpe me
diantibus mesaraicis Ergo
alia bona est z natural

Alia est que no est bona sz
elongata e a nali z bona e
gestio nalis z bona est illa
que no peccat in sba neqz i
qutte neqz mo neqz qualite
z que expellitur hora ut
hors cvenientibus dicit qp ego
no peccat in sba qn no est
liquida ut fluat neqz exic-
cata i ma lapidis s est me-
diocris sbe qn no est penes
sbam assumptos tuc no peccat
in qutitate Qn no emitti
semel ul ter in die z qualit
qn homo surgit ul in aurora
aut fm horas ul horam c-
suetam i mllo mo i mo neqz
hora peccat Cu em ego tal
cu illis cdicionibus sunt visa
in aliquo homine sano ut si
mo sanitate z bonitatem sup
intestina z stomacu z ora
nuttima sigt z pq sequens
sup totum corpus z signifi-
tat qp nichil mali manda
ad intestina ul stomacum
a membris neqz cpe qp posset
mandari si in cpe z membris
cpmetur cu intestina et
stomacus cpment ul maxi
ma affinitatem heant cum
cpe z omnibus membris ipsis
mesaraicis mediantibus ut est
notorium studentibus i atho
nomiis physicis Et si cu ista
mensura est no plenus ven
ter superfluitatibus s variu
z tractabilem z spissum z
carnosiu z non extenuatu
siccu ul arridum erit ei9 sig
nificatio melior z nobilior
sup sanitate vniusalem
Nec nalis z q egressa est
a dispone nali est liquida
que fit absqz sonitu ventosa

Cu no ei9 color fuit citrinus ul ingenus ad citrinitatem dl obseruare qualitatem ul
colorem nalem z odore cu no fetet plus solito z qp no vrit i exitu ul cseruet
Color ei9 nalis dbet esse citrinus qz fmalit z i vasis nali cola manda ad vesica
fellis ad intestina ut pungat musculos quibus ita expulsiua pficit sua opacitate
i expellenda superfluites cu qualiter intestina gbeus z ut viscositatem superfluitatis
deleat q eas impediret expulsionem z pro colore citrino cmisceat cu superfluitatibus
eas tingat

signum enim quod natura expellit super-
fluitates non convenientes ad
nutrimentum propter quod impediatur
a morbo et indigestione. Et signum
huius est quia exit egestio
absque sonitu et cum ordine quo-
niam fiat liquida per viam indi-
gestionis aut per expulsionem
materie que est causa infirmitatis
ad intestina et ad stomachum
et cum hec infirmus alleviatur
propter hoc autem infirmitas deficit
secundum sensum vel consideracionem
licet tamen quod liquida est non
est consonans nature et signum
quod natura laborat contra aquosi-
tatem quod vincat vel vincere potest
que est non naturalis mala et
secundum hec talis egestio non naturalis
est propter bona indicari possit
propter sua consequencia. Si vero
talis egestio que liquida est per indis-
tantiam non mundificat superflui-
tates non convenientes ad iuvamen-
tum immo consequitur causa infirmitatis
presentis consideraret in aqua dic
cretica significat tunc dominium
nature super infirmitatem et quod
intestina omnia videlicet epar
et splen stomachum et intestina
efficiunt sana et quod suis acci-
dentibus regent apta et non
a morbo vel infirmitate. Si vero
talis egestio permanet in sua liqui-
ditate et exiret absque ordine
et frequenter et cum sonitu et infesta-
ret egrum vigiliis et labore
et sic induceret debilitatem in infir-
mo finaliter et mortem nam
talis egestio non sit talis et talis
condicionis nisi per victoriam in-
firmitatis et cause super naturam et
super operaciones naturales ex-
istentes in epate intestinis
et toto corpore. Egestio aquosa

liquida et alba signum destruccionis
digestionis in stomacho et virtutis reten-
tive debilitatem et propter hoc signum
quod nichil de colera ad intestina
et stomachum mandatur. Sed egestio
citrina significat multitudinem
colere mote cum egestione et propter hoc
dominium eius commixtione caliditatis super
intestina et totum corpus. Egestio
non viridis generate propter ultimam adus-
tionis que convenit egestionibus
et fit viridis secundum illud. Fit et
viridis ex commixtione herbarum
quas digestio non rectificat in
stomacho sicut sunt blete
et porra et similia. Sed refert
quod viriditas que fit in egestionibus
per victoriam colere viridis vel
citrine aduste est absque visco-
sitate vel tenacitate ipsius sed
adherencia ut in visco et tereben-
tina et talis egestio viridis que
fit per admixtionem colere viridis
signum excessum caliditatis commixtione
in stomacho et epate et totius adustionem
et spasmum finaliter. Egestio
vero viridis que fit ex commix-
tione herbarum significat in-
digestionem et debilitatem caloris
naturalis in stomacho et epate et dimi-
nutionem nutrimenti quod solet mem-
bris mandari eo quod stomachus male
cibaria et impossibile rectificat propter
maliciam receptam in herbis
et fructibus non maturis et malis.
Si autem cum egestione lumbrici
fiunt mortui et expulsi est
signum fortitudinis nature et eius po-
tencie in expellendo super-
fluitates malas et specialiter
si hoc fiat in die cretico vel
alia crisim. Si autem absque e-
gestione expellant mortem
significant secundum mortuis sine

vini sunt neque moriet uer-
mes ꝑpt i cotinencia nisi uel
defectu ad expelliora ut non mo
riant cum infirmo sed ut obs-
uent esse nali Egestio pau-
ca uiscosa lenis siue sit al-
ba siue citrina semper mortal
est in omni egritudine acuta et
non acuta na fit pauca ex
debilitate expulsionis et inobedi-
enciam eius quod expelli debet
viscosa fit ex liquefactione
adipis noui que liquefit aca-
liditate que non est uehementis
malicie et alba ex ipso adi-
pe qui medium prerimit le
uis siue equal fit quum non
est in egestione mala aliqua
pars cum non exeat noctum
tum ab infirmitate et cum sit ego
bona et nalis dicit lenis et
equal Cum non exeat in te
que digerit aliqua pars quam
natura non rapiret et resol
uat et fit secundum istum modum equalis
per viam nisi et alia equal per via
tinalem et mala fit et alba
et uiscosa et pauca ex humori
bus uiscosis cum male expel
lunt et alba ex eisdem humori
bus et crudis et lenis ex eorum
lenitate sed differt hoc a su-
periori quia que fit pauca
uiscosa alba lenis propter liq-
factionem adipis est fetens Que
uero ex humoribus fit non est
fetens et utraque est mala
in sua natura et mala egestionem
sequitur uel mortalem uel lon
gam Cum non tal ego pauca
uiscosa lenis fuit citrina
uel uiridis sequitur liquefactionem adi-
pis uetiris que fit a calidi-
tate uehementiori malicie et citeriori

qum sit calitas liquefans nouam
adipem et secundum hoc est significacio
nequiori et magis tenebrosa
Egestio uero nigra uel uiridis pu-
uida et fetida mortem absque du-
bio sequitur nigra aut fit propter
adustionem melancolie pure et
male incentis in partibus int-
terioris sed viridis fit propter admixio-
tionem melancolie aduste et male
que sequitur adustionem et spasmum
prasinus uero fit propter liquefactionem
adipis que fit a calidi ignea
quam natura temperare non potest fe
tida uero fit a caliditate aculi que
induat ebullicionem in humiditati-
bus intrinsecis et naturalem in eius
destruit caliditatem et per hoc
sequitur putrefactionem in humoribus et toto
et toto corpore Ego uero diuersorum
colorum est mala et significa-
tiua mortis uel sequitur longitudinem
morbi multorum natalis e-
gestio naria et que est multorum
colorum et multarum diuersitatum
notat quod in ea egrinus est diu-
sarum nalis et quod humores ma-
li et diuersi sedant in corpore
in quibus natura uniformiter
agere non potest ymo ex eorum di
uersitate et malicia non regitur
a uirtute uel na et operantur
eorum nam diuersimode secundum quod
sunt diuersi et per viam istam
tal ego mortem cum debilitate
uirtutis sequitur cum forti uero egrimo
longitudinem Cum si talis
egestio diuersorum colorum apparet
propter medicinam laxatiuam
exhibitam homini infirmo uel
sano significaret bonitatem
medicine et eius utilitatem et
potencie nisi super malam
uiam in destruendo et incidendo
eam consilio medicine quemcumque

et hoc vult ypo. q. a ptla am-
phorismorum ubi dicit nigre
vel qual sanguinis sponta
venientes etc. An ventosi-
tas cum sonitu et absque sonitu
expellitur de voluntate pa-
cientis nichil mali significat ymo
vigorem dicat nature in expelle-
do superfluitates et specialiter si
in ista sanitate de expulsio-
ne huius rei non fuit fuit
verecundus. Si vero infirmus fuis-
set verecundus de expulsio-
ne huius rei cum sonitu et absque
sonitu et in infirmitate emitte-
ret ventositatem absque soni-
tu vel cum sonitu non cum
sua voluntate significaret in-
nui dolorem cogente nam
huius rei preter voluntatem paci-
entis aut significaret men-
tem lesam quia non eligit cu
sit consuetus verecundari in sua
sanitate mentis de hoc inter
honestum et inhonestum queri-
endo et inquirendo et specialiter
habet locum hec significacio
contra ex ventositate expul-
sa cum sonitu et absque soni-
tu cum expulsa fuit in pre-
cia abstancium et amicorum
vel inlicitis. Ventositas vero
absque sonitu nigre mali-
ciam et subtiliorem materiam
et magis carminatam ex
sea fuit significat quam ventositas
que expellitur cum sonitu
et potenciorem naturam sup-
superfluitates in expellendo
et carminando. Ventositas
vero que clauditur et resolui-
tur per intestina grossiora me-
lius ventositas significat et nature debi-
litatem in expellendo et carmi-
nando et resolvendo quod resol-
vendum erat et expellendum

et si cum hoc cum aliis malis signis
et cum debilitate virtutis mortem
significat. Capitulum xxxviii de signi-
ficacionibus contractus expulsi.

Phylosophi querunt super
hoc quod sua pulsus ma-
le per doctrinam ex aliis
et ex scriptis antiquorum appre-
henditur ymo plurimum exigit
rectificatur per usum et tactum.
Dicitur quod pulsus est motus
receptaculorum spiritus ad re-
gendum ipsum per calorem attri-
tum secundum dilatacionem et con-
strictionem sicut quod narrat
hunc. Et dicit quod loco tre-
tant quod non recipit co-
instrictionem
pulsus vel sistole sed post fac
quam percipit apte sunt por-
te pulsus salua pace sui
quidam sic dicat cum sistoles
seu constrictio sit remota a tac-
tu et tactus non apprehendit
aliquid nisi tangendo non
videtur quod sit comprehensibilis
res per sensum tactus sed per
existimacionem. In experiencia
pulsus et in acquisicione sue
scie per tactum omnia requi-
runtur tria ex parte hominis
qui tangitur et duo ex
parte eius qui tangit vel me-
dici. Primum quod requirit ex parte
hominis qui tangit est ut ipse
sit melioris complexionis et ma-
ioris equalitatis et nobilioris
sanitatis secundum quod potest esse
in sua vita nam per viam
istam acquiret medicus quan-
tum elongabit pulsus in
omni adversitate que adveniet
ultra temperamentum suum et
sanitatem que inerat eidem
per naturam et specialiter si tre

& cum discretione in motibus & que-
tibus pulsus consideravit. Secundum
est quod pulsus debet tangi hora
qua homo est magis elonga-
tus ab omni re immutante et
turbante complexionem & eius naturam
sicut sunt accidentia anime & eo-
res extrinsece cum tendunt vel
remittunt plus solito eo quod
alterant complexionem & movent
naturam indebite. Tertium est
quia pulsus debet tangi in bra-
chio manu existente super-
latus & non super volam neque
resupinata & hoc est ex parte pro
tangentis. Quarta quarta est habili-
tas loci ad tangendum. Quin-
ta est honestas loci ad
tactum nam honeste absque scan-
dalo in quolibet homine potest
brachium tangi & precipue in loco
qui est prope rasetam in parte
domestica ubi magis & nobi-
lius motus pulsus vel variatio
sentitur vel manifestatur. Sexto
per tactum pulsus in loco pro-
pinquo non cogitur homo
discooperiri neque pannos trahe-
re ad se neque etiam cogi ad a-
liquam quemcumque alterationem
vel mutationem. Et propter hoc
vena pulsatilis que tangitur
in loco dicto directe transit
ad cor & radices eius unde
dure & melius varietates et
mutationes cordis quod est ra-
dix vite demonstrat aliis
venis & per quas mutationes
& alterationes que in toto cor-
pore sunt vel fiunt demonstra-
re potest. Item manus non debet
locari super volam quod tali
situatio manus addit in aug-
mentum latitudinis & minuit
ex elevatione & ex longitudine
neque debet resupinari quia

resupinatio in elevationem et
longitudinem & diminuit ex lati-
tudine. Nonum ex duobus que
requiruntur ex parte medici in
experientia de pulsu est
quod medicus debet esse temperatus
& bene compositus & elongatus ab
omni re variante eius ex-
stimationem & ymaginationem
scilicet ab ira & omnibus accidentibus
levi & iracundie & repletione
& motu & labore superfluo
& similibus nam ista turbat
dispositionem tactus medici ita quod
varietates que contingunt in
pulsu eius qui tangit ab-
sedem actore sunt quod sunt
non possunt discerni vel dis-
tingui modo debito & convenienti.
Decimum est quod pertinet ad me-
dicum ut tangat pulsum in
brachio sinistro propter maiorem
directionem pulsus partis sinistre
ad cor & ut elevat manum
infirmi sinistram cum sua sinistra
& figuret manum infirmi super-
latus non extendendo digitos
manus hominis neque constringendo
eos ultime sed ponat eos
medio modo inter ultimam
extensionem & plicaturam & tunc
convenit ut medicus cum qua-
tuor digitis manus sue dex-
tre extendendo pulsum qua-
tuor digitos ordinate super
venam in loco dicto tangat
pulsum & consideret omnes eius
varietates ex parte diastoles
& sistoles & ex parte quietis
inter illas nam per istum modum
potest apprehendere longitudinem et
brevitatem grossitiem et
subtilitatem & omnes alias va-
rietates que in eo accidere possunt.
De causis pulsus quedam sunt

tes et uarie ingredientes con-
strictionem pulsus et sunt tres uir-
tutes vitalis que est in corde mo-
uens pulsum et secunda est instrumentum
obediens cui est necessitas
propter euentationem et superfluita-
tum expulsionem. Et quedam
sunt non ingredientes in constitu-
tionem pulsus et de istis quedam
sunt inseparabiles permutationem
quarum permutatur iudicium pul-
sus et iste tres sunt omnes res
naturales. Et quedam sunt sepa-
rabiles et vocantur mutationes
absolute et sunt res non natu-
rales et res que naturam sic
sunt egredientes et eas egritudines. Ge-
nera pulsus sunt x. Primum
est genus sumptum ex quantitate
dyastoles. Secundum est genus sump-
tum ex qualitate percussio-
nis uenientis in digitos. Tertium
genus sumptum ex tempore eius
motus. Quartum est genus
sumptum ex essentia instrumenti.
Quintum est genus sumptum
ex eius euacuatione aut
repletione. Sextum est ge-
nus sumptum ex caliditate tactus
ut frigiditate. Septimum est genus
sumptum ex tempore quietis. Oc-
tauum est genus sumptum
ex equalitate pulsus uel
inequalitate ut diuersitate. No-
num est genus sumptum ex eius
ordinatione uel inordinatione
in diuersitate sui. Decimum est
genus sumptum ex pondere.
Genus uero primum quod sumitur
ex quantitate pulsus significat
secundum quod in eo considerantur longi-
tudo et latitudo profunditas
penes istas tres dimensiones
uel dyametros distinguuntur
in eo nouem sunt species

vel mediocris

pulsus simplices gradus tres
sume secundum longitudinem considera-
ti sunt longus curtus et mediocris.
Ultime uero tres secundum profundi-
tatem considerantur et sunt profundus u-
ortus apparens ut latus eleuatus
os iste simplices species simpli- #
ces huius generis considera-
te secundum quantitatem dyastoles multi-
tudinem caliditatis naturalis uel con-
trarie significat aut diminutionem
uel mediocritatem. Verbi gratia
longus latus et altus multum
caliditatis. Curtus uero strictus
et profundus contrarium. Mediocres
inter ista mediocritatem caliditatis
significant. Distinguntur certa
secundum genus quod sumitur ex quan-
titate pulsus ut in eo consi-
derantur longitudo et latitudo
et profunditas. Nouem species
pulsus composite et de hiis sunt
quedam que nomen habent quedam
que non habent nomen.
Est namque quidam pulsus qui
in longitudine et latitudine
et altitudine est augmentatus
et vocatur magnus et significat
multitudinem caliditatis naturalis
cum obedientia instrumenti absque
uirtutis diminutione. Qui in
omnibus illis dimensionibus
fuit diminutus vocatur paruus
et significat contrarium et est alius
qui consistit inter eos et
vocatur temperatus et habet
significationem medium inter
illos. Pulsus uero qui est
in latitudine et altitudine aug-
mentatus vocatur grossus et
significat multam caliditatem et
bonam cum multo calore
et uirtute. Ille uero qui diminutus
est in eis dicitur subtilis et
significat contrarium. Qui uero

est int(er) illos dicit(ur) equalis
sig(nifica)t equalitatem dicit(ur). Species
aut(em) generis q(ue) sumu(n)t(ur) ex q(ua)li
tate p(er)cussionis vene in
digitos sunt tres s(cilicet) fortis
et est ille qui apud dyas-
tolem tactui resistit et de
bilis est qui est ei (con)trarius
eo q(uod) apud dyastolem
tactui non resistit. Et e(st)
equalis qui int(er) eos me
dius (con)sideratur. Fortis enim
vigorem et augmentum vir-
tutis sig(nifica)t debilis no(n) contrarium
equalis media(m) nam inter
illa. Species no(n) gen(er)is q(ue) su-
mu(n)t(ur) ex t(em)p(or)e cuius motus
s(unt) sunt tres s(cilicet) velox et
est ille qui (com)plet motum
suum i(n) brevi et est alius
qui est ei (con)trarius et vocatur
tardus et qui est int(er) istos me
dius dicitur equalis. Velox
calore(m) cum virtute et necessitatem
sig(nifica)t tardus (con)trarium medius e-
qualitatem int(er) illa. Species
gen(er)is q(ue) sumu(n)t(ur) ex (con)sistentia
instrumenti s(u)nt tres vide-
licet mollis qui recipit re
ditus ad interiora facili (com)pres
sione (con)trarius durus dici(tur) me-
dius inter illos mediocris
appellat(ur). Mollis no(n) obe-
dientia(m) instrumenti sig(nifica)t durum
(con)trarium equalis inter illos
medium. Species gen(er)is q(ue) su-
mu(n)t(ur) ex tactu s(u)nt tres ca
lidus frigidus s(cilicet) et t(em)p(er)atus ca-
lidus vero caliditatem frigi
dus frigiditatem et t(em)p(er)atus me-
dium sig(nifica)t. Species gen(er)is
q(ue) sumuntur ex p(ar)te quietis
s(u)nt tres s(cilicet) frequens rarus

et mediocris. Frequens dicitur
ille cuius tempus sensibile
q(uod) est int(er) duas passiones
est breve s(cilicet) inter dyasto-
lem et sistolem q(ua)n(do) sistoles
sentitur q(ua)n(do) v(er)o no(n) sentit(ur)
sistoles tunc dicitur tempus
breve q(uod) est int(er) duas sis-
toles et ~~[illegible]~~ (con)trarius est
rarus et qui est int(er) eos me-
diocris (com)p(re)ssus ut (con)sequens
eminentem necessitatem cum
virtutis debilitate sig(nifica)t rarus
(con)trarium qui latus vel resolutus
appellatur et mediocris me-
diocritatem. Genus no(n) pulsus
q(uod) sumitur s(ecundu)m equalitatem
vel inequalitatem dicit(ur) equale
vel diversum seu inequale et
hoc quod est p(ro)p(ter) (com)p(ar)ationem simili-
tudinis vel dissimilitudinis
pulsuum aut p(er)cussuum unius
pulsus aut unius p(ar)tis pulsus
verbi gr(ati)a sicut aliquis
pulsus qui est mediocris int(er)
fortitudinem et debilitatem vel
inter magnitudinem et parvi
tatem et sic in aliis ratione
p(er)cussuum unius pulsus sicut q(ua)n(do)
multe dyastoles (con)siderant(ur)
et una illarum ultra velo
cior app(ar)et ratione unius partis
pulsus q(ua)n(do) finis dyastoles
minus variat(ur) (con)tra medio
eius q(ua)n(do) i(n) fine velocior vel
fortior videtur q(ua)m i(n) medio.
Dicitur etiam pulsus equalis
duobus modis absolute vel
simpliciter q(ua)n(do) est equalis
et mediocris inter o(mn)ia ge-
nera pulsuum d(ic)ta vel non
simpliciter s(ed) respectu mediocris
unius generis tantum s(cilicet) q(ua)n(do) eius
equalitas tantum consideratur

Genus autem q(uo)d e(st) sumptum ex eo q(uod) (con)tinetur tres sunt s(cilicet) plenus
et ipse e(st) q(uod) sentit(ur) sic in eius forma(m) [illegible] q(ua)n(do) i(n) plenus [illegible]
solidus e(st) ut p(ro)pter evacuatio(n)e(m) [illegible] vacuus ei (con)trarius et int(er) eos
mediocris

inter magnitudinem et parvitatem vel inter fortitudinem et debilitatem. Et tale genus significat bonitatem virtutis et caloris equalitatem et instrumenti obedientiam. Contrario inequalis diversus vero vel inequalis cum non est inequalis absolute nec in aliqua re. Genus quod est sumptum ex ordinatione vel inordinatione duas habet species: ordinatam diversitatem et inordinatam diversitatem. Unde dicitur ordinatus qui habet certum ordinem super quem currit secundum unam diversitatem et plures, sicut quando pulsus fit magnus fortis et sic in suis diastolibus semper reddit a capite. Si multas sic quod pulsus fit magnus fortis velox spissus et sic semper redit a capite. Et tale genus virtutis constantiam significat. Inordinatus fit secundum contrarium et contrarium significat cum non habeat ordinem aliquem super quem currat. Hoc genus pulsuum quod est unum de x generibus pulsuum potest contineri et locari sub inequali et esse una ex speciebus pulsus inequalis, quoniam ubicumque est inordinatio ibi inequalitas reperitur, sed non convertitur, nam inequalitas fit multotiens propter intercisionem factam in una diastole respectu aliarum que eam precesserunt in quibus fuit forsan equalitas, et tunc fit inequalitas. Et consideratur in una diastole sub uno digito vel pluribus, quoniam fortior eius quantum ad percussionem fit fortior vel debilior suo principio et medio. Ordinatio vero et inordinatio requirunt diversitatem in tempore aut in esse vel [illegible] manifeste cum ordo sit

proportio fortis et postior in loco suo certo inordinatio. Genus vero quod ex pondere sumitur est proportio, et componitur tempora quatuor que sunt in duobus motibus et duabus quietibus secundum quod sensus comprehendere potest vel discernere. Et si sensus discernere hoc non possit, tunc fit et consideratur per comparationem proportionis quantitatis temporis motus ad tempus diastoles, ad tempus quod est inter duas diastoles et adultimum tempus in quo est motus ad tempus motus et in quo est quies. Et sic est per compositionem temporis motus et temporis quietis ad tempus quietis. Si per motus est magis tonabilis et melior musica que considerant duo modi, quoniam dicitur quod talis pulsus ponderis quidam est boni ponderis, quidam est mali ponderis. Pulsus vero boni ponderis dicitur ille qui servat proportionem proportionis quantitatis proportionum quatuor temporum que sunt duobus motibus et duabus quietibus. Et talis pulsus ponderis significat virtutis constantiam secundum etatem, ut est pulsus iuvenis sani in iuvene et pulsus pueri sani in puero, et sic de aliis. Pulsus vero mali ponderis tres species reperiuntur. Una est illius cuius pondus est mutatum ad etatem illius cuius pulsus fit, cum iuvenis habet pondus pulsus pueri vel sicut quando puer. Secunda est separati ponderis, sicut puer habet pondus sicut est pondus senis. Tertia est in qua

est multa congressio sicut ille
cuius pedes ponderi hominis
non assimilatur et talis pulsus
magnam mutationem signifi-
cat in dispositionibus et hoc illud
genus pulsus in quo proportiones
musice considerantur et tandem
nam sicut in vocibus et sonis mu-
sice considerant proportiones tem-
porum motus et quietis et per
hoc sit vox bona et delecta-
bilis et contrarium in contrario ita in pul-
su ponderis secundum similitudinem pro-
portionis temporum ex parte motuum
et quietum considerantur et tunc fit
pulsus qui pulsus ponderis
appellatur. Species autem pul-
sus compositi ut consimiliter [?] quas auctor
noster ipsa sic ordinavit et
numerantur quarum una est pul-
sus gazelans qui est diversus vel
inequalis facit cum una per-
cussione deinde intercessit vel
quiescit et fit velox sicut
cum fortitudine virtutis cum
plurima necessitate et duricie instru-
menti quare non obedit secundum
quod virtutes ei precipiunt de
dyastole in una vice sed
iterum a necessitate et fit ve-
locior et fortior quam quam sicut
[illegible] quando non obediunt in
actione et unus ab alio fit
velocior et fortior et inequalior
quam alia. Alia autem species est
undosus qui diversus est vel
inequalis cum quo in principio
est mollicies cum pluralitate
~~et~~ elevatione continet
ad superiora et secundum latitudinem
et assimilatur undis aquarum
alie alias sequentes secundum rec-
titudinem cum quadam di-
versitate que est inter eas

cum elevatione ad superiora et de-
scensione ad inferiora secundum velo-
citatem et tarditatem cum quo est
debilitas virtutis secundum plurimum
quare non potest fieri dyastoles
ubi paulatim et instrumenti
levitas licet virtus non sit
multum debilis nam instrumen-
tum durum et molle non recipit
percussionem cum motu sic in-
strumentum siccum que in una
quaque parte penetret quare
cadit secundum quod et elevatur
secundum partem et sic fit undo-
sus. Et de illis est vermiculosus
qui similatur undoso ~~et~~
~~cuius spissitudo consimilatur~~
si est per eius cum multa spissi-
tudine et cuius spissitudo con-
similat velocitas si non est
cum ea est fortis debilitas
ita ut tarditas et spissitudo
et diversitas in partibus pulsus
conveniunt quia virtus in una
hora dilatare non valet
sed paulatim et paulatim. Et
de illis est formicans cuius
diversitas in elevatione ad
superiora et pressione et con-
cussione est manifeste sine
tempus diversitate in latitudine immo
forsitan non apparet illud cuius
causa est debilitas for-
tior quam in vermiculoso ita ut
tarditas et spissitudo et diver-
sitas in partibus formicantis
augmentatur ita quod virtus
non valet movere in hora
debite cum dilatatione sed pau-
latim. Et de illis est serrinus
qui undoso assimilatur in hora
movendi sed est durior mani-
feste et cum duricie partes
eius inordinate diverse consistunt
et dilatant. Serrinus pulsus velox

spissius dum partes eius in mag-
ne dyastoles diverse consi-
stit et in duricie et mollicie
cuius causa est diversitas eius
quod in corpore vene est in fi-
sum secundum putrefaccionem sive al
in ipsius cruditate vel sive ma-
turacione sive diversitas dis-
posicionis venarum in sua
duricie et mollicie aut
apostema in nervosis membris
Et de illis est cauda si-
tuta que ordinata vel tar
da in diversitate suas prius
et deminutacione ad augmentum
vel econtrario et cauda soricina
generatur in pulsibus multe
et uno in partibus multis et
in una et cuius diversitas pen
det esse ex magnitudine et sit
cum est in comparacione veloci-
tatis ad tarditatem vel forti
tudinis ad debilitatem cum
non pulsus soricini et quasi
sub debilis communis ordina
te procedat Et in eis sunt
tres modi scilicet qui incipit
a debili et finit in forti et
appellatur cauda reditiva
et est alius modus qui incipit
a forti et finit in debili et
appellatur cauda finitiva
Et alius modus qui appellatur
mansiva cauda qui in eodem
statu manet deterior om-
nibus est cauda finitiva deinde
mansiva melior est omnibus
reditiva que est significativus
aliquam fortitudinem op-
positus omnis debilitas sig-
nificent Et de illis est
vessalinus sive arcualis
et dicitur sic ad similitudinem cuius-
dam arcus que est curvata

in medio existens grossior
et in duabus extremitatibus tenuis
quantitatur inter sarracenos
sutores subtiliores id est alenas
vel sellas et talis pulsus pre
dit ex diminucione ad aliquo
tiens in augmento postea
reclinatur in suos et reddit
ad diminucionem et est sicut due
caude soricine continuate
apud maiores eius extre-
mitates semper enim incipit
a debili et finitur in debili
sed in eius medio aliquem vi-
gorem recipit et durat
cuius causa est debilitas
innata post indigestionem materie
et inobediencia instrumenti
cum quadam duricie et di
versitate sui medii Et de
illis est bisspulsans seu
martellinus de quo quidam
dicunt quod est unus pulsus
in percussione et consecucione
et quidam dicunt quod sunt
duo quorum unus sequitur
alterum sed quia ideo non ex
sistit tempus quod dilatetur
ad colligendum sistolem
deinde dyastolem non dicit
quod sunt duo sed unus non
enim omne de quo sentiunt
due percussiones oportet
ut sint duo pulsus nisi
cum incipit et fit dyastoles
et postea reddit ad infra
faciendo sistolem deinde
iterum reddit et facit dyasto
lem causa cuius est virtutis for
titudo et plurima necessitas et
duricies et instrumenti quod re
non obedit ei quod virtutes
ipsi precipiunt de dyastole

i vice una, scdi quia virtus
vnica actione aliquid inadere
et non obedit ei adiuvatur
ab alia et precipue cum necessitas
subita augmentatur. Et de illo
est et huius quietem et cadens
in medio quod assillat gazellanti
sed est differentia inter gazel-
lantem et cadentem in medio
quoniam sua gazellantis cum venit
quoniam compleat formam sed in ca-
dente in medio est pulsus
qui venit post tempus quietis
cum completur percussio sua cuius
causa est lassitudo virtutis et eius
defectus aut accidens veniens
subito ad quod anima et natura subi-
to redeunt. Et de illo est
pulsus mali ponderis verbi
gratia sic quod pulsus primus sit ut
pulsus senis aut sit pulsus
qui non assillat pendet pulsus
hominis causa quod velocitas eius est
propter augmentum necessitatis quia
pondus fuit malum in dispositionibus
temporis quietis tunc eius causa erit
augmentum debilitatis aut fractio
necessitatis quietis. Si autem ma-
lum pondus fuit in dispositionibus
temporis motus tunc eius causa
erit augmentum debilitatis
aut fractio necessitatis sed velox
propter velocitatem sui motus est
aliquis absque. Et cum istis speciebus
et de istis capitulis sunt pulsus
spasmosus et tremulus et retor-
tus quod filo quod trahitur as-
similatur et est cum eis diversi-
tas in percussione et consecutione
et situ et latitudine. Et cor-
dosus assimilatur retorto et
retortus tremulo sed in tremulo
dyastoles est magis occulta

et similiter motus absque equalitate
et elevatione ad superiora et in
retorto occultior sed tensio
in cordoso est manifesta cum
eius inclinatione ad unam par-
tem et causa eius in omnibus istis
est siccitas egritudinalis
seu egritudines males ut acci-
dit in fine freneseos et spas-
mo et ethica. Species vero
pulsuum compositorum quo-
rum nos scit infinite nec sunt
scriptores ~~naturalia~~ nomina. Si mai-
bus generibus pulsuum procedatur
in quibus cadit superfluitas
augmenti aut vel diminucionis
ille pulsus est naturalis qui est
equalis non in forti. In forti
vero quanto fortitudo plus
augmentatur tanto est magis
naturalis. Causa cum fortitudo
durare non est nisi virtus et obe-
diencia cum necessitate bona et super
hoc aliquid aliud quoniam non
probavit augmentum nisi for-
titudinis augmentum et per
viam istam et cum fortior fuit
magis ille pulsus erit natu-
ralis non alia genera pulsuum
que non tollerant augmentum
neque diminucionem ille pulsus
est naturalis qui erit medio-
cris et ordinatus et qui erit
boni ponderis. Et de hic
queritur quod debilitas pulsus
quoniam facit hereditas mala
complexio frigida maior est
causa quoniam facit mala comple-
xio calida hereditate quoniam ca-
liditas magis est conveniens
calori innato quoniam ipsa fri-
giditas cuiuscumque generis
sit et secundum hoc magis ista
litatibus omnibus convenientes
Complexionis vero calide pulsus

+ De virtute [illegible] in calore naturali et [illegible] in naturali cala

est vehementius necessitatis et siue
et instrumentum conuenerit erit pulsus
magnus Si non unum illorum
sint mutatio mutabitur pulsus
et necesse est contrarios quod si calor
naturalis sit augmentatus et
fortis quod minuatur Complexio
frigida facit declinare pulsum
ad paruitatem et tarditatem et
raritatem et similiter eius tar-
ditas et raritas secundum si dominium
fuerit eius minus vel Complexio
non humida operatur undositatem
et dilatationem in pulsibus Com-
plexio sicca facit constrictionem
et duritiem, tu vero in compositis
obserua [illegible] et comparate ver-
bi gratia complexio sicca et calida
ponit pulsum magnum et
velocem cum virtute et durum
cum coartatione Calida vero et
humida ponit pulsum velo-
cem magnum et latum et un-
dosum Complexio vero humida
et frigida dat pulsum paruum
tardum et rarum cum mollicie
et dilatatione Complexio vero
frigida et sicca dat pulsum
paruum rarum tardum et durum
cum coartatione et constrictione
In omnibus istis pulsibus et mo-
tibus compositis et simplicibus
obserua virtutem necessitatem
et obedientiam vel inobedientiam
instrumenti Contingit enim acci-
dit unum hominem quod complexio duo-
rum laterum ipsius diuersificetur
Erit enim alterum in homine
aliquando ut unum duorum la-
terum sit frigidum et aliud ca-
lidum et accidit propter diuersi-
tatem que prouenit ex cali-
ditate et frigiditate homini duorum
laterum ut pulsus diuersificat
erit quod pulsus calidi lateris
pulsus calide complexionis

et lateris frigidi pulsus complexionis
frigide Et per hoc scitur quod cum
pulsus in una dyastole et
systole non est secundum modum
accessionis et recessionis cordis
ymo secundum modum dyastolis
et systolis ipsius corporis Pul-
sus masculorum sunt maiores
et fortiores pulsibus mulierum
valde propter vehementiam
virtutem carnis et necessitatis ipsorum
et propterea quod eorum necessitas
magnitudine complet est et
eorum pulsus et tardior pul-
su mulierum et rarior secundum pluri-
mum et omnis pulsus in quo
consonat virtus et est spissus
[illegible] [illegible] ut sit velox
est enim cum causa est velocitas
cum spissitudo propter hoc quod pre-
pulsus masculorum est tardior
vel rarior Pulsus puerorum ce-
lerius propter humiditatem et debil
et spissus eo quod calor est fortis
et virtus non est fortis eo quod
non dum fuit firmiter completa sed
pulsus iuuenum comparatione suorum
corporis satis est magnus eo
quod instrumentum est obediens et
molle et necessitas est satis for-
tis et virtus comparatione paruitatis
corporis ipsorum non est pre
quantitatis secundum respectum pulsuum
completorum et minorum non est
magnus sed est velocior et
spissior propter necessitatem incre-
mentum multiplicata fumositate
vapores colligere propter mul-
ta digestionem ipsorum et frequentia
cibus in cibo et propter hoc valde
est necesse ipsum contrahere et
calorem innatum euentare
Pulsus iuuenum est multe
magnitudinis et non multe velocitatis

ymo est in ipsa diminutio et spis-
situdine et est tendens ad
raritatem. Sed pulsus in principio
iuventutis est maior et in me-
dio et in fine est fortior et hoc
est propter virtutis fortitudinem
sunt quod ex magnitudine quod
deficit ex velocitate et spissitudine
et propter necessitatis augmentum
et instrumenti obedientiam cum per-
fecte sit magnus absque spis-
situdine. Pulsus senum est parvus
vel minor propter debilitatem virtutis
est rarus vel rarior propter dimi-
nutionem necessitatis et diminutio
in necessitate. Pulsus vero decrepi-
torum est parvus rarus et tar-
dus et est mollis per accidens
propter humores extraneos et
non propter naturales. In vere quidem
pulsus est parvus vero tamen modi-
ce sed est equalis in omni re et
est in fortitudine augmentatus
fortitudine virtutis et bonitate cum
necessitate temperata. In estate
vero fit velox spissus propter ne-
cessitatem intensam cum virtutis
debilitate que contingit ex re-
solutione spiritus que fit a ca-
lore extrahente. In hye-
me quidem est maioris rari-
tatis et tardioris debilitatis quo-
niam debilitatur in corporibus fri-
gidis et macilentis et calor
ad profundum trahit et quasi
extinguitur. Sed in corporibus ca-
lidis et carnosis et fortibus ca-
lor confortatur et fit virtus fortis
et talis calor resistit fri-
gori. In autumpno pulsus fit
inequalis et debilis et hoc propter
mutationem complexionis
accidentalis nunc ad calorem
et nunc ad frigiditatem in illo
tempore et propterea dissimilis

semper efficiat debilis nocumentum
quoniam simul et equaliter quamvis
sit mala. Item cum complexio au-
tumpni sit contraria vite virtutem
debilitat et humiditatem naturalem
exsiccat et fit propterea pulsus de-
bilis et parvus et durus et spissus.
Variatur pulsus secundum regionem
et mutatur. Nam regio temperata
confortando virtutem fortificat
pulsum et magnificat. Regio
vero calida dissolvendo spiritum
addit in spissitudinem propter debi-
litatem et velocitatem ex necessitate
augmentata. Regio frigida qui-
busdam corporibus addit in
fortitudinem et velocitatem ut yemis
et secundum hoc variat pulsum ut
yemis et si regio fuerit secun-
dum conditionem autumpni disponit.
Cibus et potus disponunt pul-
sum per eorum quantitatem addi-
tam vel diminutam et propter eorum
qualitatem. Nam si cibus vel potus
sunt mediocris quantitatis vel
equalis augmentabit pulsum
in magnitudine et velocitate
et spissitudine propter augmentum
virtutis et caloris factum ex
cibo mediocri vel equali
et ex potu. Sed si cibus et potus
fuerint multe quantitatis et equali-
tudinis sic tibi fiet pul-
sus equalis et ordinatus et
spissus et debilis propter gravi-
tatem cibi super virtute co-
quentis ipsum cibum immu-
tare non potest nisi per lon-
gum tempus et cum maximo
labore et lassitudine et propter
hoc fit dissimilis et diminutus
et perseverans usque ad finem
digestionis et post digestionem ex
lassitudine acquisita in ge-
ditione tantum diu quod natura
quieverit et maxime cum

non recepit intinctu et co
fortacionem. Sic enim cum vinu
inctu et confortacionem recepit
a cibo digesto fit sicut quod acci
dit acceptione cibi et fortior
et velocior et magis equalis.
Si vero cibus et potus sint pau
ce quantitatis fiet pulsus minoris
diminutis et magnitudinis et
velocitatis. quoniam in cibo multo
tum sua diminucio et materia
parum durabit quia pau
ca materia cito digeritur. Sed
hic convenit quod quamquam virtus
deficiat vel debilitatur sive sit
ex multitudine seu paucitate
cibi et potus pulsus semper sicut
erit in paucitate et raritate
usque in fine rei. Si vero na
fortis fiat in digerendo et con
vertendo fiat pulsus temperatus
equalis et bonus et ex multitudine
et vini licet vinum sit subti
le et penetrativum provenit
diminucio in pulsu sicut ex
intendentibus vel cibis tamen ex
ipso non provenit tanta dimi
nucio quantum est illud quod pro
venit ex cibis vel intendenti
bus qui vino assimilantur et hoc
est propter raritatem substantie vini
et eius subtilitatem et penetracionem
ad epar et membra naturaliter propter
sue substantie raritatem intendit
velocitatem penetracionis quia
mora non facit in stomacho immo
statim cum calefaciat istum
vincere transit ad epar absque
quod aliqua quiescat. Qualiter
Ecitate non cibi et potus pul
sus immutatur videlicet frigide
et calide nam cibus et potus
cum frigida sumunt actu et primo
proveniunt ex eis sicut ex
aliis frigidis quia morantur
et tardant pulsum et adducunt
in debilitatem in medio caloris

et eo quod frigitas tardat veloci
tatem penetracionis ad epar et
membra. Si vero calida sumit actu
et potencia ex contrario causa addu
cit in magnitudine et velocitate
et fortitudine quia caliditas ad
iuvat ad penetracionem digestionem
et virtutem confortacionem. Sumpta
inter alios potus cum frigida sumun
tur sunt nunc fiat ex eo no
cumentum quod fit ex aliis rebus
frigidis. Vinum aliae res tar
dant in stomacho et morantur
donec calefiant mutentur
et earum penetracio propter eorum
frigitatem propterea tardat et fit
ex eis nocumentum in natura.
Vinum frigitas et res sic faciunt
defice vinum et virtutes exiguit
aliquam ad penetracionem distri
bucionem et resolucionem proveni
unt et propter hoc fit ex rebus
frigidis specialiter nocumentum in
corporibus que complexionibus
sunt apta. Si ex vino frigi
dum sumitur non fit aliud immo
magis omnibus aliis rebus nocet
propter sua frigitatem actu cale
fieri per velocius aliis rebus
calefit in stomacho et removetur
velocitate nocumentum quod ex eo
provenit et hoc est ex calidi
tate sue substantie et velocitate
sue penetracionis ad epar
et membra. Cum vero bonum
sunt actu calidum hora qua
sumitur penetrat in corpus
et non elongatur multum
nam et sic eius resolucio velocior
et ante penetrat in corpus
et venas quoniam in spiritus comple
at eius calefacio et digestio
et similiter res alie cum cale
sumuntur nocumentum eorum non
est ita magnum sicut quando
[illegible] sumuntur frigide

grum non obruat eius cum dissolucione penetracione et resolucione. Vinum ergo sua substancia et bonitate sue complexionis et conueniencia sue essencie sanos efficit fortes eo quod velocius prebet augmentum in substancia spiritus quod vinum addit in fortitudinem virtutis moderate sumptum et per viam istam addit in augmentum pulsus magnitudinem et velocitatem et fortitudinem et in corporibus multitudine vinum multiplicatum sunt. Species conueniunt quod vinum et omnes alie res cum sunt nimis calide et sicce impediunt plurima corpora que recipiunt complexionem similem vel dissimilem excedentem. Species nigra non res frigide ut succus granati et similia reddunt homines fortes secundum complexionalem calorem et oximel reddit infrigidatos semper vigorosos ut vult Auicenna auctoritate. Sed capitulo de pulsu qui conuenit ex cibo et potu primo libro parte secunda. Aqua preterea quia instrumentum penetrare facit quodammodo vigorat et operatur in similem operacionem vini sed quia non calefacit sed infrigidat non addit in velocitatem et fortitudinem pulsus ut vinum. Variatur pulsus ex sompno et vigiliis. Ex sompno variatur racione principii et ex parte digestionis et ex parte sompni qui fit hora [illegible]. Pulsus non in principio sompni si stomachus sit repletus sit parvus debilior spissus et occultus eo quod calor naturalis vel motus caloris naturalis sunt in principio ad constringendum et subtingendum

et non ad dillatandum et manifestandum. Cum ipse in hora illa totus reddit ad occultum propter quia natura monet ipsum ad digerendum intencius ad maturandum superfluitates. Et fit pulsus propter hoc aliquando et rarus et amittit spissitudinem et licet posset dici quod in calore accidit augmentum propter constriccionem et coadunacionem eius priuatus est augmento quo dilataret et augmentaret pulsum eo quod natura eius anima retraxit ipsum ad locum digestionis et maturacionis superfluitatum et accidit simile quod accidit in anhelitu et pulsu submersi in aqua frigida et lassi et estuati propter motum. Nam quod submersus in aqua frigida in principio habet pulsum occultum et parvum et debilem. Contrario ideo qui estuatus et lassatus est per motum. Pulsus non in sompno hora digestionis ut cum quando facta est digestio aut est in via complementi redit pulsus et fit fortis magnus et apertus eo quod calor redit ex profundo et occultacione ad locum suum et cum hoc vnus recipit augmentum ex intensione. Cum autem sompnus invenit materiam et non invenit aliquid in isto quod ad digerendum tendat facit declinare complexionem ad partem infrigidacionis et sic fiat pulsus tardus et rarus et quando sic sompnus sit longior et profundior et paruitas pulsus et tarditas et virtus maior similiter sompnus motum excedens propter eius longinem et profunditatem addit

in pluralitate raritate et tardi
tatem pulsus et hoc est ex
congregatione superfluitatum
et humiditatum que non resolvuntur
sed calorem extinguunt natura-
lem et corpus stupidum red
dunt. In vigiliis variatur
pulsus ratione principii et longi
tudinis et ratione quod homo
se evigilat a sompno per
naturam et subito per aliqua vio
lentiam. Pulsus autem in principio
vigilias cum homo se evigilat
per naturam et specialiter post superflu-
itatis purgationem cum corpus
et membra sunt unita et virtutes
fortificate ex unitate digestionis
et divisio per membra declinat
ad magnitudinem velocitatem et
fortitudinem et sic redit ad natura-
lem dispositionem cum non multum dura
verit et excedent modum
propter longitudinem et laborem eo
quod spiritus resolvuntur et membra
lassantur fit pulsus parvus
debilis et spissus. Cum autem
subito per aliqua violentia
homo se evigilabit fiat
pulsus in principio parvus tepidus
et quietus eo quod natura obum
brata et variata est cum causa
est subito evenit. Deinde post
illam quietem vel tepiditatem
redit pulsus et fit magnus
et velox et sic addendo et
diminuendo secundum fortitudinem
cause et debilitatem longitudinem
et brevitatem redit pulsus ad
naturalem dispositionem et maxime
cum causa evenientes subito ad
consumpta sunt vel destruc-
ta. Pulsus per exercitium varia-
tur ex parte motus naturalis exercitium
in principio et durans sunt temperata
faciet pulsum magnum et
fortem propter augmentum

calorem et fortitudine spiritus. Si
autem motus fuerit superfluus fiat
pulsus velox et spissus ex su
perflua necessitate quam facit motus
quod si exercitium fuerit plurimum
aut breve cum fortissimum erit
destruet quod ex fortitudine preve
nit et fiat pulsus debilis et
parvus propter caloris et spiritus re
solutionem et remanet velox
et spissus propter augmentum necessitatis
et propter quod natura retrahit ne suf
ficiat magnitudo. Si vero magis
plurimum fuerit exercitium et lon
gius durabit multiplicabi-
tur resolutio spiritus et caloris et mem
bra incurrent lassitudinem eadem
et fiat tunc pulsus formicatu-
rus ex debilitate et fortitudine spis-
situdine forti et si cum hoc per
severaverint exercitium in tantum multi
plicabit debilitas cum nimia
debilitate et parvitate et fiat mors.
Per balneum pulsus variatur
manifeste sicut talis. Si enim
fuerit balneum calidum in principio
multiplicando calorem et ca
lefaciendo multiplicando neces
sitatem et sic fiat pulsus magnus
velox et fortis. Sed quia multum
resolvit et mollificat membra
et spiritus ex aliis facit finaliter
pulsum debilem tardum
et rarum et sincopim et aliquando mor
tem inducit. Balneum autem fri
gidum congregando calorem
intra virtutem confortat ipsum
principio sed si perseveraverit con
gelando et destruendo virtutes
ut apparet yeme animalibus ac
cidentaliter in caminis [illegible] opera
pulsus debilem parvum et occul
tum et defectum inducit. Pul
sus propter repletionem specialiter
[illegible] non ex certitudine sibi

in attractione aeris inulierum
pregnatis quibus attrahunt
necessitatibus et quibus actionibus
aeris indigent Sed cum virtus
non multum augmentetur nec
multum minuatur nisi quando
evenit propter lassitudinem
paucam que provenit ex
pondere pregnationis et sic sem-
per remanet velut media
cum forti necessitate et augmen-
tat pulsum et fit velox et
spissus Dolor immutat pul-
sum racione proprii et dubilitat
suum et racione sue fortitudinis
et racione loci in quo est Na
dolor in principio sui si fuerit for-
tis et in membro nobili faciet
virtutem ebullire et remove-
bit ipsam ad resistendum et
refrenandum et inflamabit
calidtatem et sic fiat pulsus
magnus et velox et spissus
Nam ebullitio et caloris in-
flamacio racione sui proprii faciet
magnitudinem et velocitatem sed
si perseveraverit in quocumque mem-
bro fuerit sive fuerit debilis
sive fortis destruendo com-
plexionem et virtutem destruentur
magnitudo et velocitas pul-
sus et supplebunt vicem eorum
spissitudo et parvitas et formi-
catio et vermiculacio et si ista
augmentata fuerint veniet ad
raritatem et perdicionem Et sim-
iliter moris erit iudicandum pul-
sus apostematis cum febre et absque
febre et iudicium mutacionis
pulsus que fit ex rebus contrariis
nature essencie pulsus
ut sunt complexiones innaturales
et mutaciones compositionis et con-
tinuitatis Variatur etiam pulsus
ex accidentibus anime videlicet

ex ira gaudio sollicitudine tristicie
et similibus Ira quando subito dila-
tat spiritum et facit fervere magnum
operatur pulsum velocem et
spissum cum elevacione ad su-
periora absque quod ideo cadat
diversitas manifesta Similiter
ira inficiat timorem vel verecun-
dia superveniat diversitas eo
quod timor vel verecundia dimi-
nuit calorem et elevacionem
Si si longo tempore perseveraverint re-
solvendo virtutem et inducen-
do febrem induceret diversitatem
manifestam cum debilitate et
spissitudine Gaudium eo quod
ad exteriora paulatim movet
calorem et confortat cor et
membra non fit pulsus velox
et spissus ut in ira ymmo fit
magnus secundum necessitatem magna
addita et rarus et tardus cum
levitate et eo quod addit in vir-
tutem inducit similiter equa-
litatem cum forti Tristicia
operatur pulsum parvum debi-
lem tardum et rarum eo quod
calor suffocatur et subiugatur
et virtus et fortitudo debilitatur
Timor quia subito venit
facit pulsum velocem et inor-
dinatum et diversum eo quod su-
bito calor gubitat ad cor
et obumbrando spiritualia po-
nit diversitatem et inordinacionem
in motu cordis et arteriarum
Si timor qui est assuetus et
venit ordinarie imitatur pul-
sum similiter quod est ratio timoris
et sollicitudinis Capitulum xxx

Capitulum de regimine convalescentium

Convalescentes appel-
lant qui exeunt
ab infirmitate post cri-
sim perfectam vel imperfectam

qualescetes post crisim per
fectam vel imperfectam omnes
Deut regi regimine usque ad
duos dies vel tres quo in
infirmitate an crisim perfectam
vel imperfectam regebantur
et hoc propter duas causas bo
na quarum est ne subito et
absque ordine fiat mutatio
a regimine infirmos ad re
gimine sanos via omnis subi
ta mutacio in contrarium consue
tudinum ledit corpus Secunda ca
est quia timendum est semper
in omni infirmitate ne aliquid
occultum de radice materie
et infirmitatis antecedentis re
mansisset in profunditatibus
corporis quod recipiet augmen
tum et dispositionem malam ex quo
fiet recidivacio ex muta
cione regiminis ad id quod non
erat consonans infirmitati
quia impossibile videtur si
aliquid remansisset de radi
ce infirmitatis quin illud de
beat moveri vel pari vel
impari et sic cum non muta
bitur regimine delevi il
lud aliquid potest removere
et hoc totum vult ypo prima
particula regiminis acutorum Pro
pterea non quibus tamen viu
dere et dicit ibi quod necesse
est quod consideracio medica am
plecta dierum parium pare
et imparem post tamen tem
peratur vino albo claro
vel claristo limphato cum
aqua frigida et hoc cum cala
quia calida estate et au
tumpno adaptat omnem ma
teriam ad putrefaccionem et quod
declaratum est in regimine fe
bris pestilencialis ab omnibus
consequi ex pestilencia non
permutat aqua bibe calida
Quia faciunt ex frigida et non sup-
plet aqua vino neque vinum
aque yeme aqua potest esse
cala in primo versu et deta-
li calefaccione aque et pota
secundum tempora loquitur ypo pa
rticula regiminis acutorum Pro
Exeuntes aut qui plenetici
fuerint et de potibus commen
dandum est si yemis tempus
fuerit dangnus potu et omnia
cala actu Si aut estas fri
gidum et omnia actu frigida et
cetera Si non magis timueris
de debilitate virtutis conforta
membra et virtutes cum bro
dio gallinas animalis et
caponum pedicum et similium
alterato cum intellis ovorum
et rebus frigidis et acetosis
vel simplicibus Nam ut volunt
physici caro pullos equat
humores et gallinarum ma
caro magis confortat virtute
Non sustineant qualesce
tes famem neque sitim neque
replecantur Saciatine via
farbes et sitis calefaciunt me
bra et inflamant corpus
et inducunt febrem Replecio
saciativa corrupit complexionem
et multiplicat materiam mala
non solum mobilem que putre
fiet et faciet recidiva Sepe
comedat parum tamen et di
gestibilia bonum nutrimenti Ab-
stineat a fructibus humidis
quia faciunt redire febrem
et comedat fructus stipticos
et acetosos specialiter post
comestionem A forti labore
et motu abstineat et accipiat tu
tamen ope Dormiant post
comestionem Stantes solaciis
cantilenis et confabulacione cum

hominibus qui delectantur in so
laciis et cantilenis et secundum ista
viam gradatim redeant ad
naturales consuetudines varien-
cerum tibaia secundum diversa ar-
tificia, aliqui enim condiantur
in testula vel pastillo vel
vitri vel alio modo delectabi
li cum speciebus et sucis acetosis
Habeant vestes novas le
ves et frigidas estate et au-
tumpno egrio yeme Et ha-
beant locos frigidos et paratos
estate et autumpno et cum pa-
nis levibus, yeme egrio secundum
tollerantiam virtutis Convales
centes post crisim imperfectam
regant eodem regimine sed
antiqua illud quod remansit
post crisim imperfecta resul-
tu faciet quod natura cum indi
ferent cum aliqua medicinas
levium videlicet cum reubarba
ro et tamarindis et similibus
aut cum turbit zinzibe et
similibus aut si pustule ru-
bee multiplicent in membris
aut furunculi fiat flebotomia
vel scarificetur cum ventosis
et semper regimen bonum sufficiens
dictum multiplicat vel verti
ficetur et hoc totum volt ypo
cras particula amphorismorum Et de
consuetudine cibum accipiens
quando non convalescat scitur
quia ampliori cibo utatur
si vero non accipiat hoc scitur
fiat scitur quia levione indi
get iterum quod relinquuntur
in morbis post crisim sub
mersionem facere convenit Et
iterum non pura corpora quanto
cumque nutries magis ledes
quemadmodum ypocras secundum naturam

per viam medicine ut tales
convalescentes qui crisim imperfectam
habent mundificentur ante-
quam recidiva fiat quia reci
diva deterior est sua radice
eo quod invenit naturam debi
lem et confortent cum convenientibus
cerum cum avibus parvis et
magnis degentibus in arbori-
bus et in pratis et non in aquis
et pullis perdicibus faxianis
vitellis ovorum et brodio
ciceris et similibus alteratis cum
speciebus et suco granatorum et car-
nibus edinis gallinaceis et
castratinis iuvenibus alteratis
cum cucumbitis spinaciis lac-
tucis portulacis et suco ber-
beris et omnibus rebus stipticis
et acetosis Et cum hoc bibat
vinum album clarum et odo
riferum et clarificatum lim-
phatum ita quod aqua non
vincetur vino neque egrio
Sumat omni mane de aliquo
electuario confortativo digestio
nis et stomachi et cum eo aliquid bo
ni vini limphati bibant
ut est restauratum nostrum et
similia et sic paulatim re
deant quousque ad perfectam
sanitatem convalescentes fue
rint restituti etc.

Explicit liber secundus

Incipit liber tercius qui est ~~de medicinis~~ de decoracione et veneno

Capitulum primum de
crinibus
Capitulum 2um de casu
capillorum et allopicia
Capitulum 3um de generacione capillorum

ul' pilorum loci quibus velit
illud et confirmatione eorum que ca
dunt et mediacione in illis
calvicie
Capitulum iiij^m de fissuris seu cor
rosione capillorum
Capitulum v^m de crispandis pla
nandis longificandis capill
Capitulum vj^m de regimine eius
qui vult ne canicies ad eum
sperlur (?) et de hiis que inducunt
glaucedinem rubedinem albe
dinem et nigredinem in capillis
Capitulum vij^m de hiis que capil
los evellunt omnino et destru
unt ita quod non renascantur
et de hiis que odorem psilotri
destruunt et prohibent adus
tionem psilotri et sanatione eius
quod iam adhesit
Capitulum 8^m de saaphati et
pustul rubeis capitis et faciei
huiusmodi et rubore faciei cum
pustul sicis et pruritu
Capitulum nonum de algnesce i
de pustul lividis que appel
lant gossem et sunt siles nodis
que sunt in principio lepre
Capitulum x^m de impetigine et
serpigine que fiunt in facie
et collo et aliis membris
Capitulum xj^m de hiis que subti
liant clarificant et albificant
citrinant rubificant et eam de
nigrant
Capitulum xij^m de hiis que prohibent
scotia (?) mutacionem coloris que
fit in facie a sole et vento
Capitulum xiij^m de hiis que de
lent pannum faciei et lentigi
nem et ulcerum cicatrices et vario
la in vestigia
Capitulum xiiij^m de hiis que auferunt
sanguinem mortuum ut videtur
contingentem ex casu vel percus
sione in aliquo membro
Capitulum xv de pruritu et
scabie et magnis pustulis
Capitulum xvj de prohibitione ge
nerationis pediculorum et destruc
tione eorum quando iam nati sunt
Capitulum xvij de hiis que occul
tat odore vini et hiis que
multum bibere faciunt et que ineb
riant et de hiis que allevant
ebrietatem et eius cura
Capitulum xviij de hiis que occul
tat odorem alliorum et ceparum
et porrorum
Capitulum xix^m de scabie a tu
moribus qui sunt in modum
timoris qui fit morsu pe
diculi qui cito fiunt et cito re
cedunt et papule que ubi
se scalpit
Capitulum xx^m de alesoff (?)
vel de sudacionibus i pustu
lis pruriosis (?) que fiunt
in corpore hominis tempore caloris
ex sudore et aliquando fiunt in
membris ut pulicis morsus
Capitulum xxj de morphea
alba rubea et baras
Capitulum xxij de lepra
Capitulum xxiij de verrucis
et porris sicis et celsis
Capitulum xxiiij de superflui
tate narium purganda
Capitulum xxv de hiis que
auferunt fetorem assellarum
Capitulum xxvj de hiis que
prohibent ne predictos testiculi
augmententur et prellatinum (?)
mamille
Capitulum xxvij de hiis que
augmentant corpus et ipsum

grossitiem faciunt
Capitulum xxviij de hiis que sudorem totius corporis bene redolentem faciunt
Capitulum xxix de diminutione fetoris urine et egestionum
Capitulum xxx de custodia corporis mortui ne fetoat et ne cito putrescat
Capitulum xxxi de hiis que prohibent sudorem pedum
Capitulum xxxij de regimine extremitatum pedum digitorum et manuum ne a frigore corrumpantur et si tamen sua incepta fuit corruptio et sanatione eius que est corrupta
Capitulum xxxiij de illis que prohibent fronturas que fiunt in calcaneis et appellantur muge

Hoc est sexta pars istius libri tertij

Capitulum primum in quo determinabitur de cautela venenosorum animalium collationibus et congregationibus sanatione venenosorum animalium venenosorum et venenosorum animalium morsus
Capitulum ij de illis que fugant serpentes et venenosa animalia et rapacia ut lupos et similia et ea interficiunt
Capitulum iij de morsu serpentum quomodo nocet quando mordet per illius et non invenimus de quo sit curandum
Capitulum iiij de morsu hominis et quadrupedum
Capitulum vj de punctura venenosorum et morsu eorum
Capitulum vij de numeris que in potu sumuntur et apparent ut venenata
Capitulum viij de plantis et herbis calidis venenosis que in potu vel comestione dantur
Capitulum ix de plantis herbis frigidis venenosis que in potu vel comestione dantur
Capitulum x de animalibus que corrumpunt vel interficiunt cum eorum comeduntur
Capitulum xj de fellibus venenosis et infractibus communiter animalium et sanie et sudore et omnibus venenosis
Capitulum xij de piscibus frixis et assatis suffocatis et frixis et carnibus corruptis
Capitulum xiij de sanguine et lacte congelatis in stomacho et lacte corrupto
Capitulum xiiij de hiis qui super se fuit vinum vel aquam frigidam in ieiunio vel post nimium laborem aut post egressionem de balneo aut post coitum sive corpore inanito vel aqua saporis

Capitulum primum de furfuribus

Furfures sunt quedam superfluitates que nascuntur in corpore cutis ex mala complexione ipsius cutis siccata cum caliditate et adustione et sic ipsa caliditas adurens cum siccitate separat subtiliores partes cutis et magis superficiales et leves et fiunt precipue in capite furfures et cum significent partium illius adustionem et diminutionem male complexionis calide et sicce ex qua per partes corpus tota quasi altari et membris corporis immutari dicuntur furfures pro magis ista significationes ad lepram fiunt et furfures ex alia materia melica colica vel salsa

adusta uel sanguine adusto et
tales sunt grossiores et plures
sunt minus sunt Cura eorum
que sunt furfurees est ut primo
radat totum caput et de nocte
ungatur caput totum cum oleo
rosarum uel oleo de camo aut oleo
de ancto cum quo ponatur
super aliquid aceti et in ortu solis
post abluatur cum aqua tepida
uel calida caput in balneo
uel sine balneo Et si talia
non suffecerint abluatur fortius
uel minor cum farina ciceris uel
lupinorum uel fabe et semine al
tee et aceto abluatur etiam cum
aqua in qua cocta sunt sicla
aut caulis uel blitis aut ra
nazolis cum bauracis pauco
uel sale Et si per hoc non cura
ret tunc recitantur multotiens ra
sura capitis cum unctionibus et
ablutionibus dictis et abstineat
infirmus a vino puro salsis
et acutis et melius ut a carni
bus salitis et caseo et leguminibus
et similibus Si uero furfuree
fiunt ex materia humorali
adusta mundificetur corpus tunc
pillulis cochiis uel fetidis aut
tunc pigra uel cum aliquo
medicamine respiciente caput
et materiam adustam Et radat
caput sepe et ungatur insero
cum unguento quod sic fit Recipe
ʒ. j. et ʒ. ß. rasine ʒ. iij. thuris
fenugreci semine ana ʒ. ß. olei
rosarum lb. j. liquefiant cera
et resina frustratim missa in
cazola ad ignem et cum liquefacta
sunt addatur puluis fenugreci
et thuris cum eis et statim depo
natur ab igne et refrigeretur et
uel bis aut ter in ebdomada
lauetur caput cum re que sic fit
Recipe farine ciceris ʒ. c. farine
fenugreci furfuris tritici bau
racis albi triti sinapis ana
ʒ. vj. altee ʒ. x. misceantur
omnia simul cum pauco aceto
et aqua aut lauetur cum fari
na lupinorum et lixiuio bono
uel lauetur cum furfure melle
et lixiuio uel allumine fece
et aqua tepida et hoc est
fortius aliis post ista sepe
infundatur caput cum oleo
rosarum Si uero curatio tarda
retur tunc caput abradatur
et fiat ut dictum est quia multum
utilis est abrasio a cibis
salsis et melius siccis et acutis

Cap. xvj de casu capillorum
et alopicia

Ciencie hic queritur de
casu capillorum siue al
lopicia fit ex aridi
tate cutis et ex defectu fumi
ex quo capilli fiebant et
generabantur sicut ariditas
terre est causa sterilitatis eius
ita ariditas cutis que fit
in senibus uel perfectis e contra
a loco capillorum quare ca
pilli deficiunt et non renascuntur
et hoc est accidens in causa
debilitatis digestionis in membris
aqua materia fumosa non
eleuatur ut ueniunt et omnes
tales cause in senibus quae
ueniunt et sunt hoc tales casus
uel caluicies curationem non
recipit Fit aut alopicia
ex materia corrupta inuaracida
que corrodit radices ca
pillorum aut ex defectu materie
ex qua pili solet generari
et ex siccatione radices et ca
dunt capilli ut accidit in infir
mitatibus et febribus longis

ipse et humoribus humorosis corrup-
tos et maracidos circa radices
capillorum sicut in tinea et hec
species alopicie est curabilis
nisi per longam putrefactionem
loci pellis capitis facta sint
callosa lucida et tersa ac
si esset igne combusta propter hac
enim condicionem remanet hec
incurabilis. Nam pellis sic
est indurata et conglutinata ad
invicem quod careat foraminibus
et non inveniunt fumi quam sit
materia pilorum materia aditus
ut per hanc fiat vel generetur
Cura communis est et utile
ut primo consideretur quis humo-
rum in corpore pacientis magis
emineat. Si autem loci in-
fecti sint humidi et paciens usus
sunt rebus humidis cum aliis
signis corporis dictis superius
loci multis flatus habun-
dancia significat. Si autem loci
sint calidi cum citrinitate et pa-
ciens usus sint rebus calidis
et siccis dominium colere significat et
specialiter si habitudo corporis
cum aliis signis concurrit. Si
autem loci sicci et arridi sint
absque colore manifesto do-
minium melancolie significabit et
specialiter si habitudo pacientis
sint melica et paciens usus
sint rebus melancolicis et cum hoc
signa melancolie habundant
dicta alibi locis determinatis
Cum non noncio et fla sint
in causa mundifica corpus
cum pillulis cochiis vel meve
deturbit. Si autem colera
superhabundant mundifica
infirmum cum decoc mirobo-
citrinorum vel cum aliqua medicina

mundificativa colerum. Cum vero
noverit quod melancolia habundat pur-
ga melancoliam cum pillulis cochiis
cochiis vel decoctione aliqua dicta
capitulo de melancolia. Post hoc ab-
radatur caput sepe et purge-
tota cutis ipsius et fricetur cum
panno aspero donec rubere incipiat
postea non fricetur cum testis ma-
ris contusis donec paciens
incensionem senciat et ardorem
quod postquam sint permittat sic
permanere per diem et noctem et
secunda die illud idem fiat et cum
in loco abule vel vesice incipiunt
apparere ungatur totus locus cum
adipe anatis, anseris porci vel
galline et permittat infirmus quie-
te absque fricatione per aliquot
dies. Si vero pili tunc inceperint
apparere abradatur ibi sepe
et locus fricetur cum panno aspe-
ro in die et ungatur sepe cum oleo
quod sic fit. Recipe semen leuistici ca-
pilli veneris flores camomille ana
℥ j bulliant in aqua donec dis-
soluta sint percocta acquiratur
de illa aqua lib. j olei camomille
vel de spica et tamdiu bulliat
ad invicem quod aqua sint consumpta
et tunc reponatur et reservetur. Va-
let ad idem post abrasionem prius
factam multociens fricare locum
lesum et depilatum cum oleo de tar-
taro vel tartaro combusto aut
fece combusta mixta cum oleo communi
et aliquantulo aceti donec vesi-
cas recipit vel humori fortiter
aut putrificetur et desiccet
cutis post fricacionem cum panno
aspero et tepis unga cum eo quod
sic fit. Recipe semine marsi ℥ x
cantaridis j salis rubei sul-
phuris euforbii ana ℥ ij stafisagre

cantaridas ana ʒ i somma tan
et cum oleo com misceantur et fiat
in modum unguenti In fine autem
hora consolidationis ungatur
cum adipe anatis anseris vel
galline aut cum unguento de
terusa quod fiat in aut... aut
ungatur cum unguento albo facto
cum resina quod formam superius
cura furfuracos tractetur vel
tamen hec cura a capite donec
perfecta sint Et abstineat
paciens a rebus generantibus hu
morem peccantem et utatur
bonis cibis bonum nutrimentum
et vino limphato Ungentum
quod crescere pilos multiplicat
in omni loco sic fit Recipe cinis
capillorum humanorum pulvis ca
pilli veneris farine fenugreci
et pulveris se lenestice pulvis
florum camomille ana ʒ i fiat un
guentum cum ʒ iiij mellis et
et viij sextarii olei de lino vel
olei de olivis Ungatur cum eo
omni sero locus et in ortu solis
abluatur bene cum aqua calida
decoctionis capilli veneris et florum
camomille si fuerit scarificatio
per totum locum lesum post
abrasionem pillorum et fricatus
cum panno aspero et asperum fricatus
cum cepe et rebus vesicantibus
ita quod sanguis fluat multitudo
cura esset lenior et perfectior

Capitulum 3 de generatione capillos
vel pilos in locis in quibus ve-
lit illud et confirmatione eorum
qui cadunt et medicine ungui-
calvicie

Quando loca depilata
sint propter aliquam causam
intrinsecam considerandum
est quod humores habundavit
in ea ut superius dictum est nam
illum purgare vel mundificare
convenit aut cum pillulis sedatis
vel choiis aut cum medicine
de epithimo et elleboro nigro
et indo nigro, facta mun
dificatione et ordinata dieta
in contrarium humoris quo mundi-
ficatus sint fricentur loca sepe
cum spuma maris et cinere
lenestice vel cinere capilli vene-
ris aut florum camomille seu cinere
capillorum humanorum combustorum
mixtis cum oleo veteri vel oleo
de aneto aut oleo de camo-
milla et cum tali oleo vel talibus
ungendum est parum singulis
diebus vel noctibus Cum re-
gimen ad ea que calefaciunt
est redeundum Utatur vino
forti non limphato et si locus
ulceraretur cum scarificatione
et fortius cum cepe fricaretur
et alio et sinapi et sinapi
esset utile ad quam fricatio-
nem sequetur unctio pre-
nominata Quodam alius al-
tius confectione que est valde
utilis que confectio sic fit Recipe
mo... olei de ca-
momilla vel de spica et iiij can-
taridas sicuti albas et capi-
ta abscisa ʒ xij confricantur
sic tantum cantaridas
et misceantur cum oleo deinde
oleum cum ipsis in ampulla ol
la ponitur super ignem
lentum cum ligno comiste
do coquatur donec ipsum
inspissetur postea ab igne
deponitur reponatur cum parvo
musci vel ambre est admis
cendum ut redoleat de quo
si loca fricata sint donec

vesicas habeat apparebit citissime
nativitas pilorum. Item facit
oleum de aluie seu continue
abrasio pilorum omnibus locis
quibus intenditur genus deno
no eo quod est de melioribus
rebus. Confirmantur capilli vel
pili cum niere quod sic fit. Recipe
laudani ℥ iij olei de mirtis
vini cum stiptici misceantur
et omni sero radices pilorum
fortiter fricent et mane cum
aqua calida decoctionis foliorum
mirti et flores camo abluant.
Item sola ablucio continua cum
oleo de mirtis ad quam sequitur
sola ablucio aque calide
decoctionis balaustiarum vel corticis
granatorum aut farine gallarum
et nitros facit capillos si
sepe et frequenter fiat. Aliud
ad idem quod fortiter firmat et
etiam denigrat capillos. Recipe
emblicos folios mirti ana ℥
ij pistentur et bulliantur in
iij lb aque donec non re
maneat nisi lb j colentur
et misceantur cum lb j olei onfa
cini vel de mirtis et coquatur
hoc totum usque ad consump
cionem aque cum in fine fit
decoctione addatur ℥ j lauda
ni dissoluti in vino stiptico
et de tali confectione omni sero
radices capillorum fortiter
fricent et cum aliqua aqua
calida ex dictis superius abluant
loca inuncta. Aliud. Item Recipe
folios mirti et folios spa
ucis rufi capilli ne spe
ce capi se sicle. Se capis em
blicos ana ℥ j. Hec autem
omnia pistata in iij lb aq
decoquntur donec una re
maneat colet et misceat

cum j lb olei de camo vel de
mirtis et ibi coquatur donec
aqua consumpta fuerit, cum ad
mixtura fuerit ℥ j acacie et
℥ j cineris pini et tunc reponat
et omni sero capillos radices
ungant et in mane cum aliqua
aquas supradictas abluant.
Medicamentum prohibens calui
cium et curans quod ex ea iam
incepit sic fit. Recipe capillos
veneris folios mirti corticis pini
thuris ana ℥ iij omnia ista con
terantur donec partes teri et cum
trita fuerint misceantur cum eis
laudani et nitre ana ℥ ij et
incorporentur cum vino veteri et
oleo de se rapham et oleo de
mirtis misceantur ita quod fluat
totum et liquidum sit et cum
isto radices capillorum omni
nocte ungant et mane capi
laventur cum aliqua aquarum
supradictarum calidarum. Hoc enim
sanat caluiciam iam inceptam.
Item sola ablucio continua cum
aqua decoctionis gallarum mirtorum
que ar firmat capillos et
ablucio lexivii debilis
decoctionis carvi cum facit
lud

Capitulum iiij de fissura seu corrosione capillorum

Scire hic convenit et est
bonum cum utilitate quod hec
passio cerebri siccitatis
et dominij siccitatis in toto corpore
et hoc significat bene quando conveniens
est imitare et specialiter inter
interium in corporis siccitatis. Cu
ra si fricent sepe capilli
cum oleo et aqua calida et in
corporalis multis adiuvantem
utilitas reperitur et nunquam
abluant capilli nisi cum

debili lexiuio in quo semp
aut radices maluauisci aut
folia fenug vel lini coqt
uel ponant. Aliud ad id
sepe abluant capilli et
fricent cu aqua decoc pst
bi se fenug uel herbe ei9
se lini uel folior malue
& maluauisci & cu hoc mito
ducant balneum & quies
& comestio huida & multipli
cet potu in comestione &
an & post dum no digom
stoi non impediat hec cura
util est cu siccitas corpis
humor & capitis sunt in ca. Si
no corrosio capillos ut sis
sura eueniunt in corpe & spitu
dine humida & corpe bn car
noso & pulcro bene forma
to & sano precedendum est
cont istam infirmitem cum
purgacionibus factis ex pillis
fetid & similibus & flomia
& cu abstinencia a vino &
cibariis multu multiplicantibus
sanguinem & humores i cor
pore. Cont ad omem sissu
ram capillos ex quacunq
causa fiat continua ablucio
& fricacio capillos cu aqua
tepida decoc fenug uel her
be ei9 quod meli9 & se lini
& radic maluauisci ea re
monet & abstinencia aba
cutis sicis & signu hui9 est
quod hec passio raro accidit
pueris & mulieribus & flaticis
Sola ablucio continua cum
herba fenug est conueniens
in hac cura & elongat ca
pillos ultra modum Cam v
De crispandis capillis planan
dis & longificandis

Crispacio capillos no
fit nisi cu magno
studio ca sbam capil
los fricent sepe capilli
cu sunt humidi post ablucom
& non sicci sic passi cu folys
vitis albe ut gallas aut
folys domini ut fricentur
cu re q sic fit cu farine
fenug mirre seme iusqui
folior vitis albe foliorum
galle calcis auripigmenti an
tantum fortiter hora pt
ablucom qua sunt medii
inter humidum & siccu quibus
fricatis inoluant capilli
ad inuicem & nectentur ut
fiant ex eis trices uel
cu inoluti aut inoluat
fortit cu cordula pua
& sic dimittant p noctem
aut p noctem & diem et
p vicem istam si sepe fiat
istud acquirent capilli
forma virtuosam quam retine
bunt p longum usum sed
la tremositas ut inolacio
seu crinacio capillos si fiat
omi nocte post pectina
com cu pectine humecto
in lexiuio ita quod capilli
humectarent aliquo mo
p longum usum indicerent
crispacom. Aplanant ca
pilli ex usu medicinas q
tenbuet scissuras capil
los de quibus supius dixi9
Si aut sepe capilli la
uent cu aqua cala uel
aqua calid decoc radicis
maluauisci aut folior mal
ue & vngat nocte cu olo
viol uel de nenufare aut
de camo bene fiunt plani
Elongan capilli ex medicine

Post sit Rx folia rubi ca-
pilli veneris viridis mirre
mirob. kebulos pistentur et
ponantur in ablucione et cooperia-
tur caput ex hac mena post
quam madefactum fuit lavatur
in aqua (emblic) emblic que fue-
runt posita. Aliud ad idem
abluantur capilli cum aqua
decoctionis sicle in qua aliquid
sinapis ponitur et post ab-
lucionem ante perfectam exsic-
cacionem unguantur capilli cum
oleo costi. Aliud ad idem quod
est valde nobile et probatum
in elongacione capillorum de-
coquatur herba femina cum
lixivia in quo fiat ablucio
capillorum semper et cum capilli
fuerint medie exsiccacionis
elongatur pecten cum oleo et
per eam pectinentur capilli hec
enim ablucio cum tali pectina-
cione capillos elongat ultra
modum. Capitulum vi de regi-
mine eius qui vult ne calvicium ad
eum properet et de hiis que mutu-
ant claritudinem rubedi-
nem albedinem et nigredinem
in capillis

Melancolici sunt cani in
hominibus intempestivi
et aliquando tardari solet
ca. sine complexione que est cali-
da vel frigida quoniam in complexione frigida
properant canicies in calida non tar-
dant. De hiis que caniciem
tardant est mira mor-
que sic fit Rx mirobal.
indorum kebulos bellir. em-
blicorum ana tantum et unguantur
oleo et confitiantur cum melle
dispumato et bene cocto sint
electa omni mane ad mo-

nucis et hic bibit aliquid boni
vini odoriferi post intantum tales
quibus canicies intendit tar-
dare cum rebus frixis in oleo
vel pinguedine porci aut ex
rebus assatis vel cum rebus calidis
et siccis. Nam canicies fit
plurimum ex humiditate flegmatis
cum sic convenit quod abstineat
ab omnibus rebus humidis videlicet
a lacte et cibis humidis qui sunt
de pane et aqua et a brodiis
et frumento cocto et omnibus visco-
sis et piscibus et ab usu aque
frigide et ablucione cum aqua
frigida et ab usu aque rosacee et cam-
phore. Nam usus aque rosacee et
talium multiplicat caniciem
ante tempus. Bibat vinum
forte et acutum vel vetus absque
aqua et paucum quoniam multipli-
catio vini secundum quantitatem multi-
plicando vapores in capite
humidos caniciem inducit
aut bibat mel cum aqua sa-
pore mellis vincente in compo-
sicione. Utatur salsamentis et pipere
et sinapi in fine comestionis
cum carnibus consimilibus et aleis
coctis comedere potest vitella
ovorum cum condimentis dictis sicca
et feni et similia. Multus usus
balnei et coitus inducit cani-
ciem ante tempus. Si autem
patiens calorem incurreret ca-
lorem extinguat talem cum
aceto vel agresta vino de
granatis et succo berberis aut
syrupo acetoso vel oxizacara
dissoluta in aqua frigida in esta-
te et calida in hyeme. Ungantur
radices capillorum omni sero
cum oleo de spica vel de costo
et mundificet caput aliquando
cum pillulis cocciis et non

dormiat post replecionem et
specialiter in die, fumigat sepe
de tyriaca magna in tempore
videlicet semel in ebdomada
vel de electuario de aua
tardis et bibat eciam cum eis
aliquid boni vini. Quare
hic conuenit quod plures non attren-
dunt in capillis de qua
sit curandum nisi in albis ut
canicies quia eadem tinctu-
ra in uno anno daret citrin-
tatem vel ruffedine flaui-
tatem vel rubedinem in albis
capillis in aliis capillis ru-
beis vel nigris daret et fa-
ceret nigredinem vel augme-
taret. Tinctura ad facien-
dum capillos glaucos vel
citrinos ruffos seu deau-
ratos cum canis vel albi fue-
rint sic fit. Recipe gummi ara-
bice ana ℥ j galle de qua
fit incaustum ʒ iij foliorum
de quo parant coria yrcos
et arietum ana ʒ iij pistentur
et bulliant in lixiuio cal-
de debili et dimittat sic
cum lixiuio abluat capilli
optime et post ablucionem co-
operiant et dimittantur sic do-
nec sint medie exsiccati
tunc fricentur radices capillo-
rum cum succo corticis nucis et
pectinentur capilli cum pec-
tine continue humectato in-
fuso succo predicto ita quod
omnes capilli senciantur
de illo succo et humectentur
cum illo succo. Et postquam omnes
tacti sunt de illo succo et
humectati dimittantur sic
per horas iiij aut per noctem
vnam integram postea pec-
tinet absque pectine hume-
cto vel humectato in succo
predicto et sic dimittantur usque
ad aliam ablucionem. Succus cor-
ticis nucis sic fit. Accipiantur
nuces virides et inmature
in principio mensis vel circa id et
decorticentur et pistentur illi
cortices fortiter et exprima-
tur succus ab eis et coletur et
reponatur in vase vitreo per
totum annum et si ~~mitta~~
permitteret bullire aliquan-
tulum melius conseruaret. Aliud
ad idem fricentur omnes capil-
li et radices cum carnosita-
te pomi arangi vel cum
puluere alchanne humec-
tata cum aqua tepida vel
vrina quod satis melius est, vel
cum carnositate granatorum
postquam abluti sunt cum lixi-
uio ante dicto et facta sunt me-
diocre exsiccacionem et sic di-
mittantur per horas vi et
fient citri vel glauci sed
tinctura de arancijs no-
bilior est quam illa que fit de
succo nucis melior est et
forcior. Illa vero que fit de
puluere alchanne humec-
tato cum vrina melius fit
et magis durat. Aliud ad
rubedinem capillorum fiat
tale remedium. Recipe farine
lupinorum ℥ v nitri ℥ ß
aluminis rose aluminis fecum
vini ana ℥ iij tantum et fiat
confeccio in modum vnguenti
exsiccatio cum lexiuio facta ex
cinere fermentorum de qua co-
ficeretur tangantur omnes ca-
pilli postquam abluti sunt
cum lixiuio ante dicto et dimit-
tantur sic per noctem. Deinde
lauentur cum aqua tepida
fiat istud iterum et iterum quo-
usque tincti sunt ua tal

tinctura primo facit rufedi
nem secundo rubedinem. Item capia
tur pulvis rubee tinctorum
si misceat cum lixivio inmissime
torum in modum vugenti et
obstrictur in opponere eius
tempus et abluendo primi li
vinum ista et gumma arabica et
alyos. Ad albedinem capil-
lorum nigrorum intelligas hic
per albedinem capillos in-
gros diminutionem aliquam in
gredita gredinis naturaliter ipso le
est ut nigredo capillorum
in albedinem quidem convertatur hoc
medicamen sic fit abluantur
capilli cum aqua calida et sa-
pone et cum capilli fuerint me
dietate exsiccati fingentur cum
sulphure. Et postea suffuga
tio cum sulphure inungantur
capilli cum re que sic fit: Recipe
sticados citrini idem tamen emule suc
te sulphuris floris cappari
siccii mei seris raphani se
sambuci silvestris siccii terra
ipse et macerantur in modum
vugenti cum felle vaccino
et aliquantulo aceti. Fiat sic
sepe redendo a capite do
nec mutatus fuerit color postea
quam istud fecerint multis
vicibus et capilli ceperint de
albari ungatur cum oleo de
lilio vel sambucino. Tinc-
tura que fit mutat in-
gredinem in capillis sic fit
primo humectentur capilli
cum aqua calida postea fri
centur fortiter manibus cum pul
vere gallarum. Postea iungantur
cum oleo. Item accipiantur
herbe uste dragantum ana ℥ s.
salis gemme ℥ ii aluminis

et ii teruntur omnia ultra que fere
et misceantur et macerentur cum aqua
calida ad modum paste mollis
et dimittantur sic adiumiceum per
horas iiii vel vi. Abluti et
humectati capilli capitis et
barbe cum aqua calida et con-
cat manibus fricando leniantur
ex predicta mixtura et tunc cooperiantur
omnes pili cum folyis viridibus
sicle propter ne mixtura nimis de
siccetur qui postquam per xii ho
ras sic permanserit cum aqua
tepida lavari et mundificari
debent. Quidam querit quod tales
tincture et consimiles et mixtura non
multum valent nisi multotiens
reiterentur et continuentur et hec
est veritas recta. Alia tinctura
ad idem facit nostri pulcram
nigredinem sic fit: Recipe litargiri
calcis non extincte ana ℥ ii terre
pulvere et pure ℥ iiii ceruse
℥ viii infundantur et misceantur
omnia ista cum aqua postquam vel
time fuerit tota in modum un-
guenti et ungantur omnes capil
li et radices et folyis coope-
rantur et sic per iii horas vel
iiii dimittantur. Et postea cum
mustillagine fenugreci vel mal
ne visci laventur et fiat nigre
do in fine pectinentur cum fuerint
exsiccati. Ad idem alia
est fortior omnibus: Recipe litar
giri calcis ana ℥ ii aque lb. ii
teruntur et misceantur et ad so
lem in vase vitreo per dies
iii dimittantur miscendo se
pe mixturas adinvicem cum
spatula lignea in fine
aqua colet et mittatur la
na alba cum ea si denigratur
bona est si autem non fiat
in adiungatur item litargiri

et calcis ana ℥ ij in eadem aqua
et ad solem dimittatur per dies
iij tunc iterum coletur et coop-
eriatur cum lana alba si de-
nigrauit cum aut lana de-
nigrauit utile est sin autem
non fecerit iteretur sic quod bo-
na fiat Cum non bona fa-
cta fuerit accipiatur puluis al-
channe et misceatur cum pre-
dicta aqua in modum un-
guenti et postea fricentur ca-
pilli abluti cum lixiuio de-
bili decoctionis gallarum postquam
fuerint medie exiccati et
sic dimittantur per totam noctem
et pectinentur cum pectine oleo
inuncto aliquo et fiat nigre-
do Aliud ad idem probatum
abluantur capilli cum lixi-
uio debili facto cum cinere et
gumma arabica alchanna gallis
et folijs rosarum dicto superius et
cum capilli fuerint medie ex-
iccati fricentur fortiter cum vi-
triolo de quo fit incaustum
dissoluto cum aceto et vino
et dimittantur sic per noctem
et postea pectinentur fiat ni-
gredo fortis et durabilis Se-
re hic conuenit quod nichil est
quod ita colorare habeat ca-
pillos et reddat pulcros et
flauos reddere quemadmodum
exponere caput discopertum
ad solem et hic pectinatum
ad solem multum facit ad
hoc coptura non contraria red-
dit capillos nigros et ante
tempus inducit canitiem
Nam caliditas solis cum sit
viuificatiua et operatur mundi-
ficando et digerendo reddit
eos coloratos et pulcros
cum de eius natura sit lumina-
viuificare et reducat eas in
essentia meliori Capitulum
de hijs que capillos euellunt
eos et destruunt ita quod non
renascantur et de hijs que odo-
rem psilotri destruunt ad
ustionem psilotri et sanatione
eius quod iterum adhesit

Euulsio et pilorum de-
structio fit duobus
modis uno in presto et
temporali et uno presto et perpetuo
Cum primum modum euellun-
tur pili et destruuntur cum aliquo
psilotrorum Nam psilotrum
non eradicat pilos sed circa
circa radicem in superficie
cutis corrodit et cum ra-
dices pilorum remaneant
sub cute temporaliter crescunt
et renascuntur Psilotrum cum
quo fit destructio pilorum
sic fit Recipe calcis albe quam
aqua non tetigit cineris
coclearum maris ana ℥ j ar-
senici citrini ℥ j puluerizati in
ultimo hec omnia et ita po-
nantur simul in mortario et
misceantur cum aqua in mo-
dum unguenti et per horas
ij sic maneat dimittantur
et fricentur Cuius operatio sic est
facienda primo calefiat
locus quem intendis depi-
lare per inclinacionem super
fumum aque calide uel per
introitum in stupham preter
quod locus balnei / loco ca-
lefacto iungantur omnes ca-
pilli circa radicem non fri-
cando locum sed aplicando
unguentum ad locum leniter
cum manu quia fricatio loci

inducet excoriacionem cum ab
ungento fuit applicatum ad
locum inclinetur locus ante
uncto super fumum aque calide
donec locus incipit depil
lari uel stet in stupha di
ligencius istud donec locus
fuit calidus et pili per experi
enciam inceperint remoue
tunc cum manibus leuiter pili
omnes diuos remoueantur
et locus cum aqua tepida le
uiter abluatur et in fine to
tus locus leuiter tangatur cum
penna iuncta cum oleo ros
uel mano et sic fiat omni sero
cum oleo usque ad dies iij ut
locus excoriari non possit
Possit et leuiter locus frica
ri post remocionem pilorum et
ablucionem loci cum aqua te
pida cum farina ordei uel
fabarum uel seminum melonum
mundatos et contusos quia talis
fricacio loci tardat pilorum
generacionem et remouet acui
tatem psilotri possit addi
gi in psilotro ut acucior
fiat de cinere ui... uel de
baurach si locus pillosus
fortius fricaret absque aqua
et loci calcificatione cum spuma
nigra et gipso bene remo
uent pili usque ad superfici
em cutis post quorum remo
cionem locus est regendus ut
dictum est post operacionem psi
lotri Aliud ad idem for
cius quod sic fit Recipe calcis non
extincte lb. iij aque .lb. ..
bene misceantur et sic per iij
dies dimittantur tunc colet
aqua et in eadem aqua co
lata addantur lb. iij pulueris

calcis non extincte et per iij dies
dimittantur sic et tunc in eadem
aqua colata mixta cum calce
sed addantur arsenici citrini
lb. iij et tamdiu sub sole di
mittantur donec penna immis
sa depiletur et postquam sic
factum fuit et compositum proce
dat in eius opere tolle prin
cipij medij et finis ut dictum
est superius Secundo modo euel
luntur pili ita ut non renas
cantur hac uia et ingenio
primo necesse est ut omnes pili
cruati cum omnibus suis ra
dicibus euellantur quibus
euulsis ponatur super locum
psilium mixtum et dissolutum
cum aceto forti Aut ungatur
locus cum sanie ranarum
morancium in aqua que non
mouet aut cum sanie testi
tudinis aut ungatur locus de
pilatus cum sanguine equo
stellio sit coctus usque ad per
fectam decoccionem aut eciam
Dicitur quod si tangatur locus cum
melle mixto cum castoreo
multis uicibus pilis euulsis
prius cum suis radicibus quod non
renascuntur Aliud forcius et ue
rius omnibus aliis quod ponitur
super locum pilis euulsis ut
dictum est Recipe succi iusquiami
..... ij uel aque in qua
mis... aliud uel eius semen
coctum fuit lb. ij aque dulcis
lb. iiij aceti lb. ij aluminis
zuccarini et sic terrusse lb. i sua...
nespilorum et sorborum ana
ij sandra ℥ i mastic gu...
dra ana ʒ i opij ʒ i terantur
et simul misceantur in modum
ungenti et ponatur qualibet uel
omni nocte super locum depilatum

cum vero videntur pili iterum oriri
dimittantur crescere interim quod
possint evelli cum suis radi-
cibus et postea abluatur locus cum
aceto decoctionis scilicet mirsine
vel in quo inde mirsinarum
decoctum sit et iterum inungantur
cum medicina dicta que fit de
alumine et cerusa et aliis et
iterum iste modus evulsionis et
ablutionis cum aceto decoc-
tionis mirsinarum vel
eius seminis et unctione cum me-
dicamine ardenti in quibus mul-
ta diu quod amplius pili non
nascantur hic est melior modus
omnibus aliis et videtur et magis
tempore vitatur sed est maioris
laboris nam per alia via non
potest nativitas pilorum
removeri a locis in quibus per
naturam nascuntur nisi cutis fiat
callosa per adustionem loci cum
igne vel per medicinam cauteri-
tivam sed hic modus non pertinet
ad decorationem cum sit superficia-
lis pulchritudo pellis sed ista
naturam destruant et pervertant et
loca capillis privant sicut
in calvicie naturali que depi-
latio non pertinet ad medicum
Ea que odorem psilotri de-
struunt sunt folia persicorum frica-
ta cum quibus locus fricatur aut
cooperiatur et spargatur si ipsa fo-
lia infundantur in aqua rosarum
et consimilibus sicut folia psi-
ci et citoniorum et ortulanum cro-
ci et folia apii et rosarum et folia
canne et aneti et melliloti et
similia Unguentum quod de-
struit odorem psilotri sic
fit Rx olei rosarum ℥ ii. cere
et croci ʒ i. camphore ʒ i.
liquefiat cera cum oleo ad

ignem quibus liquefactis po-
nantur in scutella vitreata et
cum eis misceantur pulveres cam-
phore et croci et abluatur cum
aqua rosarum cum hoc quod tale un-
guentum removet odorem psi-
lotri eius sedat ardorem et
combustionem Ea autem que prohi-
bent ne psilotrum faciat
adustionem neque pustulas
neque vesicas sunt quod cum
pili sunt remoti ut sunt in
via remotionis si aqua sen-
titur mordicativa in loco ut
locus statim abluatur cum aqua
tepida leniter fricando do-
nec totum quod est de psilotro
removeatur et postea locus epi-
thimetur cum aqua frigida lon-
go tempore vel ponatur locus in
aqua frigida et stet tamdiu
quod tota recedat sensibilis
mordicatio Tunc ungatur
locus totus cum oleo rosarum mixto
et incorporato cum albumine ovi
et aqua rosarum vel cum populeon
Postquam vero locus fuerit de-
siccatus et lotus curetur et epi-
thimetur locus cum panno de-
super posito et infuso in aqua
rosarum mixta cum aliquantulo
aceti et lentibus excorticatis
et pistatis Vel ungatur et
impleatur totus locus cum
unguento de cerusa aliud
unguentum utile ad hoc sic
fit Rx litargiri ℥ i. olei rosarum
℥ iii. albumina quod iij mis-
cendo cum spatula ~~liquefacta~~
lignea in scutella vitrea-
ta incorporetur simul et exco-
cta in continenti locus epithimetur
si leniter locus fricetur cum oleo
rosarum mixto cum pauco aceto
multum valet in remotione

hustionis et in consolidatione eius
quod adustum est etc. Cap. 8
de saphati et pustulis rubeis
capitis et faciei humidis et rubor
faciei cum pustulis et pruritu

Hec est egritudo aliquando est
cum pustulis humidis
aliquando cum pustulis siccis
et pruritu et tamen causa prima quia
et secunda potest esse recens vel
vetusta prima ita recens
ut vetusta semper fit vel ex
flate salso in quo dominatur
provenit adustio aut ex san-
guine quodam modo adusto
mixto cum colera humiditatis fumus
fortis adustio. Signa prime
speciei sunt quod in facie vel
capite apparent pustule emi-
nentes manifeste albe et rubee
a quibus emanat sanies
si premantur et est locus absque
pruritu cum rubedine non
multum intensa nec sentitur in
eis in loco nisi aliquantulum ardorem
et calorem. Signa secunde speciei
sunt rubedo intensa cum at-
initate et in loco apparent pus-
tule parve minime quia raro
saniem emittunt et si ma-
nibus premantur nec fit locus vis-
cosus et est cum pruritu ve-
hementi et rubedine. Cura
prime speciei que saphati humi-
da appellatur est ut primo
purgetur cum pillulis cochiis
aut cum decoctione mirobalano-
rum et primo i qn̄ scota
ʒ i sicamore resoluatur ʒ ij
aloes et dulcoretur cum
succo et fiat flomia de
cephalica et ponatur ventose
in posteriori parte capitis

et radice moche. Iterum ventose
que sub mento ponuntur utiles
sunt valde clarificant cum fa-
ciem. Abstineat paciens a
rebus acutis dulcibus et salsis
et combustibilibus ut a lacte ca-
seo carnibus salitis allijs
et vino porris caulibus et
similibus. Utatur cibis insi-
pidis et bonis ut cucurbita lac-
tuca spinachia portulaca et carnibus
elixatis cum eis ut carnibus
edinis pullinis et similibus
et condiantur cum aqua rosarum succo
berberis vino degranatis
mustis vel agresta dulci.
Abstineat omnino a vino si
est possibile si non possibile non
sint bibat vinum debile aquo-
sum mixtum cum duplo eiusdem
aqua. Epithime locus vel
ungatur oleum sero cum re que
sic fit si recens saphati sint
Rx cepas curcume litargiri
alchanne aristologie rotunde corti-
cis granatorum ana et si tantum opti-
me et terantur et incorporentur cum
oleo et aliquantulo aceti. Aliud
ad idem insimula paucis limes
in gesto calido decoctionis acetose
vel biniculariis mixto cum oleo
rosarum et pulvere sandali et ali-
quantulo camphore vnde bi-
mabile. Aliud ad idem si
saphati sint vetusta lave-
tur locus sepe cum aqua calida
decoctionis psilii et radicis mal-
vavisci. Et post ablucionem
ungatur cum unguento facto ex
cera oleo et adipe anseris
vel galline seu anguille.
Sepe mittatur inter nares oleum
nasale caput purgans factum
ex oleo violarum vel de camom-

aut de amigdal' iuiubis
& similibus Aliud ad idem s
salis adusti in foli de quo
fit incaustum sulphuris terre
argenti viui galle radicum
curcume litargiri aristol' ro
tunde ana terantur & ebullentur
& misceantur cum oleo ros. & aceto
& ex hoc omni sero locus epi
thimetur post ablucionem cum aqua
calida decoc. psilii vel acetose
Si autem per hoc locus non cu
raret scarpellandus erit &
fricandus post scarpellacionem
cum oleo de tartaro & oleo
de alumine fecum postquam fri
cacionem epithimetur locus cum vn-
guento quod sic fit R. olei ros.
ʒ iiij cere ʒ j litargi cerusse
camphore arsenici cit. radi
cum curcume ana ʒ j liquefiat
cera ad ignem cum oleo quibus
calefactis deponatur ab ig
ne & in scutella vitreata
pulueris teratur misceatur cum aliis
perfecte in fine hoc vnguentum ab
luatur cum aqua ros. & aceto
& refricetur Cura scabiei que
est cum pruritu & vehementi
ru est ut mundificetur totum
corpus & caput cum pillulis cho
ciis vel fetidis aut cum decoc.
alia dicta superius vel ca. de
melia & flebotometur ut dictum
est superius & de vena frontis
& extremitate nasi & ventose et
locis narratis In saphatha
humida lauet omni die lo
cus rubeus & tota facies cum
aqua decoc. malue violis
& maluauisci excorietur
& mundificetur locus infectus
cum sapone & aqua tepida
& hoc multociens tamdiu quousque to
ta corrupcio sit remota

& mundifica aut cum oleo de tar
taro vel aluminis fecum sepe
applicentur sanguissuge super
loca infecta postquam per longum
tempus steterint super locum
lesionis spuma saponis aut o
leum de tartaro vel spuma
aluminis fecum dissoluta cum
aqua tepida decoc. seminum
maluarum viol. & maluauisci
et post ablucionem vngatur
locus cum oleo ros. mixto et
incorporato cum camphora
& instillagine psilii Vi-
tetur ut dictum est supra & ab-
stineat a vino & a rebus sal
sis & acutis & si a vino ab
stinere non posset bibat
vinum debile lymphatum
cum duplo eius de aqua fri
gida sepe epithimetur fa
cies cum panno infuso ace-
tositate citri vel aranci quod
est melius cum instillagine
psilii vel maluarum & vio-
larum sepe & spaliatur in fine
vngatur locus & epithimetur cum
vnguento facto ex cera & ca-
phora & oleo ros. arsenico
& aliis & descripcio illius vn
guenti fit in fine cure superius
saphati humide Valebunt
autem ista si necesse fuerit quod
semper ista supradicta bene redu
cetur in singulis ad pristinam
sanitatem si deus voluerit &
spaliatur iterum purgacio et
flebotomia de cephalica Si
epithimetur facies ut ab
luatur omni sero per longum
tempus absque aliqua custo
dia & cum custodia absque
dubio perfecte curabit omne
saphatum Et omnis rubedo
fabit facie sine recens

siue vetusta sint cum aqua
que sic fit Recipe aque limpi
de libras .j. uel aque rose libras
.j. sulphuris triti ut al
cohol vncias .j. et semis ponatur iste
sulphur simul in aliqua ista
rum aquarum et dimittatur ad
solem in uase uitreo per lon
gum tempus uel absque sole
in ipsa aqua continue et de ea
fiat epithima uel ablutio
faciei omni sero et uidebis
mirabile

Capitulum de algneste id est de pustulis liuidis que appellantur gosem et sunt similes nodis qui fiunt in principio lepre etc.

Hec egritudines gosa
ni siue algnesue et
saphati uidentur in
facie cum pustulis liuidis
uel sicut male sint et time
de quibus ideo peccat sanguis ma
lus uel melia adusta
et primo modo et naturam dat signi
ficationem eorum ad lepram et sunt
egresses per ambulare ad le
pram futuram Cura primo
mundificetur totum corpus mul
tociens cum pillulis chocijs et
fetidis que cum aliqua decoc
tione capitulo de melia et absti
neat ab omnibus rebus ge
nerantibus meliam ut dictum
est capitulo de melia et dicetur
capitulo de lepra Abstineat
a vino forti et aqua bibat
uel vtatur vino debili ual
de limphato ita quod aqua
sit dupla ad vinum et per
sumat dieta ordinata ca
pitulo de melia et ut dicetur
capitulo de lepra Si corpus
sunt carnosum et pingue fiat
flobotomia de vena cephalica que
est in manu inter indicem et polli
cem Deinde ponatur ventosa in collo
et submento que facie clarifi
cant sed usus ventosarum in collo
destruit memoriam et usus ve
tose que ponitur sub mento in si
debilitat Epithimetur locus
cum sapone dissoluto cum li
xiuio forti et aliquantulo aceti
et dimittatur ita diu quod locus ve
sicetur Aliud quod est fortius et
vicem combustionis tenet Recipe
arsenici citrini salis calis al
calis inde ex ana libras .j. arge
ti viui libras .j. salis armoniaci iij.
tantum omnia et misceantur
ad inuicem in mortario cum aqua
prima donec argentum viuum sit
extinctum postea desiccentur et
desiccata iterum terantur et misceantur
cum predicta aqua ita quod fiat
quedam massa in modum paste
valde mollis deinde ponatur
in vase cum quo fit aqua rosacea
et distilletur per alembicum et
in uase uitreo seruetur hoc
distillatum uel sublimatum
Aqua autem prima cum qua con
ficiunt tales mercatores sic fit
Recipe calcis viue calis gummi salis
quem recipiunt ante illos qui
faciunt vitrum ana libras .j. tan
tum fricte et cum eis misceantur
ij. aque et dimittantur sic per
dies iij agitando omnibus die
bus vicibus cum spatula postea
colletur et hoc est prima
aqua de qua loquitur Rasis
in hoc casu hoc cum medi
camen desiccat emorroydas
et fistulas et ulcera sordida
curat ut cauterium Cum uero
locus uesicatur uel pustulosus

facta sunt abstergatur cum vino
vel sale et aqua calida vel
lexivio lavetur. Deinde cum tere-
bintina dissoluta cum melle lo-
cus epithimetur et sic per dies
iii permaneat. Quo remoto
locus cum sale et aqua tepida
lavetur et fricetur. Quo facto et
mundificato epithimetur cum me-
dicina que sic fit: Recipe arseni-
ci citrini lapidis de quo conficiunt
pictores vel barberii acuunt
cultellos ana ʒ i, terantur et
cernantur ut alcohol et misceantur
cum mucillagine psilii de qua
mane locus decies in die
est liniendus ita quod nichil
de eo aliqua vice removeatur
sed addatur medicamine super-
mensum et sic continue fiat usque
ad dies iii; postea per dies
iii continuos sic fiat. Fricetur
locus laventur cum sale vel vino
et aqua tepida. Si autem per
hoc non curatur ad idem
regimen redeundum est donec
faciat naturale regimen de-
struit, scilicet hoc est gosso-
sum vel alguesce vel gosso-
sos faciei. Aliud remedium
valde bonum quod in leprosis se-
cimus sic fit: fricetur locus lesus
cum alumine scissu dissoluto
cum lixivio omni die semel
usque ad iii dies vel cum oleo
cuius aut oleo de tartaro per
quod locus abluatur vel abster-
gatur cum aliqua re. In fi-
ne trium dierum in sero ablu-
atur locus cum lixivio et fari-
na orobi vel lupinos et
post ablucionem epithimetur
locus totus cum unguento quod sic
fit: Recipe olei rosarum ʒ iii cere
ʒ i, ceruse arsenici citri-
litargiri ana ʒ i, camphore
ʒ ii. Liquefiat cera et oleo
in cazola et post liquefactionem
ponatur in scutella vitrea-
ta et addatur pulvis aure-
aliarum predictarum et cribel-
latarum subtiliter et cum oleo
et cera liquefactis perfecte
incorporetur. In fine addatur
aliquid aque rosarum et aceti. Si
autem per hoc non curatur tan-
diu redeas a principio quod bene
curatur; hoc enim est via
recta absque fallacia etc.

Capitulum x de impetagine et serpigine que fiunt in facie et collo et aliis membris

Tales cognoscas fiunt
ex materia salsa adusta
vel ex sanguine in isto
per adustionem sed cum eius adustio
non dimiserit suam humiditatem.
Signa impetiginis et serpigi-
nis sunt quod scalia super-
ficies cutis et ipsa cutis et
nascuntur in collo et omnibus
membris et fiunt cum pruritu
et ardore. Serpigo et impeti-
go differunt in hoc quod im-
petigo est circa superficiem
cutis magis; serpigo vero
magis profundatur in cute
et currit huc et illuc ser-
pendo per cutim et utraque
infirmitas in Alanus appel-
latur ignis salvaticus vel
volatica. Et differt illa
que fit a sanguine ab illa que
fit a flate salsa quia illa
que fit a sanguine est cum rube-
dine magis intensa et eius
superficies magis humida vi-
detur cum pustulis humidis
albis et parvis et eius superficies

cotinetur aliquid q̄ in modo
rorum. Alia aut que fit a
salso fleumate est magis adus
ta et cu pruritu maiori et
no continent in eius superficie
res neque aliquid in modu
furfuris sed est sicca adusta
maiore et est de genere alba
ras et sequitur lepram ut alba
ras et corrodunt radices
capillorum i ut cadunt
Cura conveniens et utilior
erit pacienti hac infirmitate
ut vita dicta narrata quo
de melia et ut dicte capitulo
de scabie et pruritu et ut
utatur menoris mundificativis
ut e illic dem et dicte in sca
bie Fricat locum cu adipe
anatis vel galline postquam
locum sepe sint ablutum et
fricatum cu aqua tepida de
toc malvavisci vel fenu
greci aut lapacii acuti,
scalpellet locum ita quod sang
uis fluat, et abluat lo
cum cu aqua calida ne coa
guletur in locis incisis vel
ponat sanguissuge in loco
ita quod sanis ex loco exeat
postea fricetur locum forti
ter cu oleo de tartaro ut
de feceibus aut cu alumine
fecu tam diu quod locum vesicet
et mundificem Post mundi
ficatum et vesicatum unga
locum cu aqua cu qua na
sa terra intreat in mota
cu aceto aut cu oleo de
frumento quod sic fit Accipe terra
cu mundum et pro inde in
terra fimite collum longum
et forattu ponat tunc tota

pixidis recipiat ex argilla
vel terra confecta que non de
struit per ignem ut ex terra
de qua fiunt forme campa
narum, quo facto accipiatur
una testula in fundo cuius
i centro fundi sit forame
tam magnum quod collum pixi
dis possit libere intrare, tunc
os compleatur os pixidis
et cum pixidem et supra pixi
dem ponat stem vacuum se
cu et carbones in ipsis acce
dat ignis paulatim et sub
foramine teste ponat vas
vitreum in quo recipiat
oleu quod exibit ex foramine
pixidis compilato in quo est
frumentum hoc enim oleum de
frumente sanat impetiginem
nova et veterem Aliud ad id
quod impetigine et serpiginem
curat Accipe radices malva
visci ut lapacii acuti et ab
luat et contundat et dimitta
contineri in aceto forti et de isti
radicibus fricetur locum leprosi
omni die in paucis diebus cu
rabit egritudo Unguentum de
cerusa camphoratum multum
valet ad hoc terra mundificatione
loca cu alumine fecu vel
oleo eius et terra stari ficatione
loca ut ponit sanguissuge

Capitulum xi de hiis que subtili
aut clarificant et albificant
citrinant rubificant et cam
de migrant

Iste modus operis plus
trahitur ex usu et
ex pinto quod per artem
Apud hoc mulieres ex parte
in talibus multum de tali opere
noverunt et sciunt Sca autem

gummere

q subtiliat cutem et lucida
et clara reddunt et dealbat
sunt gumme ro. s. confectiones et
epithimata facta ad hoc Gum
mera habenos sicut autem i ista
in se subtiliandi lucidandi
clarificandi et dealbandi ex
proprietate sue compositionis sic fit
Recipe farine ciceris fabarum et
ordei amigdali draganti se
raphani ana pulverizentur
et super lapidem tamdiu fricentur
quod fiat ut alcohol tunc cum
lacte conspergantur ita quod flu
at et ex eis in nocte facies
tota epithimetur et mane la
vetur cum aqua calida in qua viol
flores cum furfure cocte sunt
hec gummera .i. linimas sive
epithima quod est idem vel me
dicina debet continuari per
longum tempus quousque vel
ut eius appareat effectus et ad
minus continuetur ad dies x. A
liud ad idem et est gummera
utilis Recipe amigdalas excor
ticatas amili et dragantum
conterantur ualde et confricantur
omnia cum aqua croci ortula
ni et ex eis epithime fa
cies in nocte et in die lavetur
cum aqua in qua camomilla et mo
le cocte sunt. Aliud ad idem
Recipe amili et draganti amig
dalas dulces excorticatas
pulverizatas cum lacte conspergantur
et ex eis facies epithime
et siccari cepit removeatur epi
thima quod postquam per ebdo
madam .i. fere sunt locus est
abluendus cum aqua calida
Aliud ad idem valde nobile quod
sic fit Recipe ceruse lb. i. teratur
et dissolvatur cum aqua limpida

fricando dissolvatione coletur cum
panno spisso valde valde
ita quod illa colatura recipiatur
in parapside vitreata, illud
vero quod remansit in pecia rei
ciatur et collatura dimittatur
per noctem i quod faciat residen
tiam in fundo parapsidis tunc
aqua supernatans reiciatur
et residentia optime exsiccetur
ad solem et sit semper scutella
coopta cum panno lineo munda
ita quod pulvis neque illud
possit venire residentie cui
us residencia sint exsicca
ta cum ea misceatur lb. i de
amigdalis quantum est residentia
ceruse et lb. i de dragantis
albissimi pulverisatis ut al
chohol ut est lb. i residen
cie tunc conspergantur cum lacte
omnia et epithimetur facies
continue x noctibus et in ma
ne lavetur cum aqua decoc
tionis furfuris et viol. sic hec cum
gummera et eius usus mirabiliter
dealbat faciem et clarificat
preter eos intrantes in hac gu
mera absque lacte solum
cum aqua furfuris multum opa
retur ad dealbandum et clari
ficandum. Ea autem que indu
cunt rubedinem in facie sic
sunt Recipe sinapis al arsenica
rubri partes equales teratur ita
cum lacte conspergantur et ex
eis per ebdomadam .i. facies
epithime et fiat epithima
leve et subtile ne pellis
excoriare. Gummera alia
nobilis in hoc Recipe croci orien
talis rubee cum grana tinc
tores tingunt tunc mire
mastice ana succi cepe quod

vocat bulbus sine scalo-
gna tm ut ex eo possint
res confici ex hac confectione in
nocte facies liniat et in die
lavetur cum aqua tepida
vel frigida Medicamen rubi-
ficans Rx ysopi sicci ʒ x
croci orientalis ʒ ij zucari
ʒ viij ex his fiat pulvis
de quo singulis diebus due
sumatur ʒ Comede car-
nes et vinum bibe rubeum
et grossum et uti eis que sunt
ex melle et cum aqua cala
dula sepe lavari et edere
intella quos sunt de his
que rubificant Similiter et ficus
et granata dulcia idem faciunt
Emmera rubificans faciem
accipiat de ligno quod ap-
pellatur brasile aut de radi
ce pedis columbini et piste-
tur et bulliatur in aqua in qua
aqua ponatur totum et dimittatur
per horam et postea extrahatur
et exiccetur ad solem cum vero
cum ipso operari volumus tan-
gatur faciem cum salma fiat
fricatio cum bombice vel co-
to rubificato sola fricatio
cum pede columbino absque a-
qua decoc super locum permanet
tactus cum salina rubificaret
Citrinare faciem artificia-
lit pertinet ad ypocritam vel
galiotum vel ad fraudulentus
Dormire in loco ubi sit cimi-
num citrinat faciem et uti ci-
mino in omnibus cibariis et odo-
rare ciminum et linire faci-
em vel simplasmate cum
pulvere cimini postquam faci-
es inclinata sunt super ac-
calam intu citrinata sola
suffumigatio cum cimino hoc facit
linire faciem cum pulvere de cimi-
no idem facit Si liniatur
facies cum acetosa protana
citrinat / morari in locis talibus
et aquas bibere stantes et uti
in comestione aceto et comestio
luti vel crete et multe vigi-
lie tristicia cum solicitudine
omnia ista faciem citrinat mi-
rabiliter et timete dormire sup
cibos in quibus fuit ciminum
multiplicatum faciem citrinat
Denigrare faciem pertinet ad
eos qui non delectantur in orna
tibus et decoracionibus sic est
opponi se soli et comedere ex
cibis salsis et balneacionem dimit-
te et cum his et relinque omnia
que faciem abstergunt et mun-
dificant comedere origanum
sepe in suis cibariis et uti
in rebus conditis facie denigrat
si epithimetur fortiter et sepe
facies vel locus aliquis cum
psilotro et in dasengi denigra-
bitur color qui removeri non
poterit nisi dimittatur / et si talem
colorem removere volueris la-
vetur locus cum aceto in quo
coctum sunt usnee vel stercus
avium vel nimcularum vel
acetosa aut cum herba que
appellatur corriola vel cum
herba que appellatur saponaria
que est melior aut lavetur
locus cum acetositate citri vel
arancii vel cum lacte acetoso
aut fricetur locus cum aceto
et farina ciceris multis vici-
bus donec locus ad suam pristi-
nam redeat disposicionem Tange
locum cum succo corticis mali
et corticum granatorum viridium
et cum succo corticis ligni quod

nascit apud aquam quod vocat
nutu cutim denigrat et
faciem. Et removet tales
nigredines cum rebus superius nar
ratis et specialiter si locus cum urina
calida vel lexivio et aceto
et sapone fricetur, si tangatur
locus denigratus cum oleo et
fricetur cum urina calida sta
tim removebit tales ~~[illegible]~~
nigredines, et tunc in fine ab
luatur locus cum sapone et
aqua calida misto calo. Quando
homo intendit multiplicare
nigredinem multum operatur
famosos et uti rebus sordidis
et immundis et non curare de
se nec de aliqua re secula
ri et munda. Crimina aut si
pisina aut lemeo dealbant
et rasi faciei colorem et est
magne honestatis. Sic fit si
sero cum mulier vadit dor
mitum abluat faciem suam
cum lacte amigdalarum vel cum
lacte ovium calido ut capit
ut exit ab ubere et postea
epithimetur cum pecia infu
sa in ipso que stet per noctem
integram super faciem, et ma
ne abluatur cum eodem
lacte. Fiet decoracio maior
et hoc multum melius. Aliud
lac amigdalarum est. Item que
nit hic quod in generalibus
cionibus et ablucionibus faciei
cum cerusa et argento vivo
semper cadit timor nam usus
istorum et similium torturam
et palisim et nigredinem den
tium et fetorem oris cum corrup
cione gingivarum finaliter
inducat absque dubio. Hec
lineciones per contineri usum
effectum manifeste ostendunt
bene bonum et male malum

Cap[itulu]m xiii de hiis que prohibet fuscari
in mutacione coloris qui fit in facie
a sole et vento etc.

Est summa huius capituli est
facere membra et faciem
continue cooperire cum
pano lineo aut ex pano
lane humecto cum panno
lineo infuso in aquam draganti
vel psilii. Aliud ad idem. Recipe
draganti, amili, gummi arabici, muscillaginis
psilii, muscillaginis
seminis citoniorum ana et fiat et mis
ceantur cum muscillagine psi
lii aut albumine ovi. Alias
cum succo portulace et epithime
facies vel infundatur panus
lineus in eis vel in aqua ipsorum
vel in aqua vini illos et
ponatur super faciem. Item
vere. Item si infundatur
medulla panis sicci albissi
mi in aquam frigidam tam diu quod
bene dissolvatur et ex ea
facies epithimetur vel ex
panno albissimo ora iu
venis epithimetur vel solu
ex albumine ovi et dragaunto
multum defendit corpus istorum
alteracionem coloris faciei accidit
a sole. Si aut color faciei
fuit mutatus epithimetur
in nocte facies cum cerote
quod fit ex cera et oleo aut cum
adipe galline et farina ti
ceris et dimittatur super faciem
longo tempore et postea abluatur
facies cum aqua ex qua iniuriis
dictis superius indecoracione
faciei. Si aut dure remo
vetur color acquisitus a sole
vel vento liniatur continue
facies cum crimina aliqua de
albatibus et clarificatibus fa
ciem secundum quod superius notavimus

in ca° de decoracionibus fa
ciei impingnari et longo tpe
morari in umbra et abstinere
a labore et motu removet
colorem acquisitum a sole
et vento et specialiter si continue
facies sit coopta cum pan
no lineo mundo **Ca^m xvij**
de hiis que delent pannum et lenti
gines et ulceros cicatrices et variolas
vestigia

Est aut quod pannum faciei
et locos solent deste
re sunt que leniter
cutim excoriant ut est
epithima quod sic fit Recipe
rapham vel se cruce vel se
cis croci ortulani ana decoquatur
omnia ista simul in aqua
vel aliquod istorum per se donec
aqua ingrossetur cum illa aqua
aspergatur pulvis optime
tutie et ebath ex cinere et
costo factus et ex tali epithi
mate locus epithimetur Ali
ud Recipe sinapis ficus siccas vel
virides ana pistentur et cum
eis locus epithimetur cum aqua
cala aut epithimetur locus
cum panno infuso in aqua
calida donec locus rubeat et
cum rubeus factus fuerit tunc
locus epithimetur cum rebus
dictis et est non negligendum
ne pellis faciei ulceretur
cum epithimatibus dictis nam
cum dolere incipit statim
medicina removeatur et locus
ab epithimate quiescat
postquam quietem redeundum
est ad medicinam Aliud ad idem
fructus arboris roseum silvestris
et amigdalas et semina melonum
ana excorticentur et pistentur
et misceantur cum equali men
sura vini eclos cum terra

argenti vivi et fiat ex eis epi
thima Aliud Recipe lupinos se
rapham se cruce costi amigdalas
amaras barrach pipis bdel
lii pondera equalia confice
sic dissolvatur bdellium in
aqua acetose mentarie aut
in aqua saponaie ex quo
alie medicine aspergantur et
fiat ex eis epithima Cum ab
luatur facies pannum cum sa
pone dissoluto in aqua calida
et post eius ablucionem ungatur
locus cum oleo de tartaro vel
oleo de alumine fecis destruit
pannus et longum usum recedit
quod que adiuvat ad destruc
cionem lentiginos magnas et
parvas et pannum cum sunt per
fecones que sunt cum pellis
et decor dictis in ca^lo de me
lancolia et flemma de vena
que est in manu sinistra inter
anularem et auricularem digi
tum et que vocatur saluatella
manus sinistre solem Epithi
ma ad lentigines magnas
et parvas sic fit Recipe farine lupi
nos amigdalas amaras excor
ticatas barrach seminis rapha
ni ana pistentur et cum instilla
gine seminis aspergantur et facies
epithimetur omni sero et ma
ne in ortu solis et facies lave
tur cum aqua cala decoc viol
vel sulphuris semper fiat ab
lucio cum aqua cala ante
positionem medicine et post eius remo
tionem Aliud Recipe farine lupi
norum amigdalarum amararum
seminis taut ex hiis omnibus
cum lacte ficuum fiat epithi
ma si vero fiat emplastrum cum
sapone idem operabitur B
sut incipit sapo facere prius tamen
lavetur locus cum aqua tepida

et ungatur locus cum oleo rosarum
vel de amigdalis et item postea
sapo apponatur et sic continue
fiat donec removeatur. Si
autem dissolvatur armoniacum
fiat epithima idem facit
alume aut epithima vel em
plastrum vel unctio quod fiat
ad lentigines magnas et
parvas vel ad pannum vel ad
venas debet apponi post
parvas balneum conveniet
aut postquam locus cum panno
infuso in aqua calida humec
tatus sit et calidus factus et non
aliter. Si fricetur omni die
locus pannosus vel lentiginosus
vel venenosus usque ad lon
gum tempus leniter et medio
criter cum alumine fecis humec
tato et post fricationem abluatur
locus cum aqua tepida et post
ablutionem tangatur locus cum
balsamo vel epithimetur
cum unguento de cerusa vel
cum unguento decocto citrino
quod faciem mundificat destruet
omne vestigium et omnes macu
las antiquas que per viam medicine
destrui possunt. Cicatrices vol
nerum meliorantur et aplanantur
sed impossibile est ut vestigium vol
neris et variolas omnino remo
veat locus non planior et al
bior bene fieri potest per medi
cinas. Cicatrices epithimate
sunt cum litargirio albificato
cum oleo rosarum similiter si sepe tan
gantur cum adipe anatis
vel anseris cicatrices confert
super quas cicatrices unctas
ponatur continue diaquilon
vel emplastrum de fermento aut
emplastrum factum ex pane mus
tillaginis cum dactilis mixto

supponi debet. Vestigia vario
larum destruuntur primo quod possibile
est destrui et removeri per usum
balnei et per corporis mundi
ficationem nam vestigia vario
larum grava et nigra male
aut nullo modo removentur
nisi nigre valde superficiales
sint. Epithima et unctiones
et linimenta que dealbant
clarificant et faciem subtiliant
multum valent in hoc
si fiant ut dictum est supra
et ea que removent vesti
gia ulcerum vel cicatrices vul
nerum conferunt similiter. Epithima
quod removet variolarum vesti
gia et pustulas sic fit. Recipe
merdasengi zucari rosarum vel
mellis rosarum radicis canne sic
ce farine ciceris ossium ve
tustorum farine lupinorum seminis melo
num excorticatorum seminis cimini
domestici costi omnium ana
pistentur omnia et misceantur
cum mustillagine fenugreci et
lini seminis et fiat omni nocte
epithima super faciem et
super vestigia variolarum
et pustulas. Si vestigia
variolarum et pustularum epi
thimentur sepe cum oleo a
migdalino in quo sulphur
dealbatum et sublimatum sit
dissolutum mirabiliter opera
bitur albedinem et planiciem.
Ad destruendum panum faciei
et lentigines est hoc val
de utile. Ungatur locus
pannosus et lentiginosus omni
nocte cum oleo de tartaro
et impleatur locus cum malvis
pistatis et mane abluatur
locus cum sapone molli et
aqua calida et lixivio et fiat

hoc per aliquot dies et postea
inungantur loca lesa cum litar-
giro albificato in ebemico ma-
nifeste effectum iuvatiuus Cap(itulum)
viij de hiis que auferunt sanguinem mortuum uel viriditatem congelatam ex casu uel percussione in aliquibus membris

Quando quis percutitur
et in loco uel membro per-
cusso non remanserint
post percussionem dolor
nimius et calor et fuerint nerui
viriditatem uel sanguinem mor-
tuum remouere supponatur
in ipso loco folia caulis uel ra-
phani aut mentastri uel cepe
viridis istud vltimum aliis duobus
fortius existit Emplastrum utile
ad hoc Recipe arsenici et lapidis
cum quo acuuntur cultelli uel
rasorii ana ʒ i semis thuris ʒ ij fiat
pulvis et incorporetur cum suco
raphani vel mentastri et fiat
hoc emplastrum multis vicibus uel
epithimetur locus cum suco cor-
iandri aut epithimetur locus
ex solo arsenico citrino uel mix-
to cum armoniaco Si autem
in loco fuerit nimius calor uel
dolor primo ante quam fiat a-
liud oportet ut volumus curetur
ut est dictum in cirurgia sed
si dolor et calor absque vol-
nere fuerint in loco primo fiat
flebotomia in parte contraria uel sub-
tractio sanguinis cum ventosis
Et infirmus abstineat a car-
nibus et vino et potatione rebus fri-
gidis usque quo securi sint
ne locus apostemetur Et
vngatur locus dolosus et calidus
cum oleo rosaceo Et epithimetur
cum bolo armeno et suco solatri
uel suco semperviue et similium
aut pulvere mirtillorum et
oleo rosaceo mixtis et aliquantulo
aceti cum vero dolor et calor
fuerint remoti fiat ut dictum
est supra tunc loci maculati
et tunc redeat ad dicta

Cap(itulum) xvi de pruritu et scabie et magnis pustulis et

Pruritus et scabies et
pustule semper fiunt
ex materia salsa que fit
ex admixtione humorum
adustorum et humidorum equali
uel inequali vincente humido
in commixtione uel sicco et cum
vincat humidum in mixtione fit
scabies humida et pustule
cum vero vincat siccum fit sicca
cum forti pruritu Cum vero
humidum et siccum equalia sit
scabies in veritate que est humi-
dior quam pruritus sicca et
siccior quam pustule Contingit
autem et fit sepius pluribus ymo fit
illis qui comedunt cibaria
corrumpentia sanguinem et
qui talibus cibariis frequenter
vtuntur ut sunt caules al-
lia cepe sinapis res acute
et salse porra carnes sali-
te et casei et panis de melegino
et milium et legumina omnia
et vinum vetus et grossum et
qui nullo modo uel raro vtun-
tur balneo nam balneum omnem
superfluitatem subcutaneam
remouet aut subtiliat
uel minuit et accidit uigila-
tibus et laborantibus et multo
ieiunantibus Signa manifesta
sunt ex tactu et visu et
ex infirmi narratione Cu-
ra si est possibile fiat flebotomia
in manibus de vena epatis
et splenis et maxime si fuerint
plures continue ab umbilico
supra si autem continue ab

vmbilico infimus fiat flobotomia
de saluatella in pede dextro
⁊ sinistro. Nam flobotomia istarum
venarum manuum ⁊ pedum
purgat ⁊ remouet sanguinem
grossum ⁊ malicium a venis
⁊ omnibus membris ⁊ a toto cor-
pore. Si autem flobotomia fieri non
posset ponantur ventose cum
scarificatione in spatulis ⁊ na-
tibus ⁊ dorso eo quod superflui-
tatem subitaneam ⁊ scabio-
sam bene remouebunt. Et ab-
stineat omnis scabiosus ab
omni re salsa acuta ⁊ dulci
⁊ vtatur rebus humidis aceto
scilicet ⁊ vino limphato. Mundifi-
cetur corpus ante flobotomiam cu-
re que sequitur. Recipe mirobalanorum citrinorum
ʒ xv celidonie ʒ ij epithi-
mi sene fumiterre vt eius se-
minis ana ʒ ß seminis scariole
seminis rosarum pollipodii absin-
thii ana ʒ iij coquantur omnia
in lb iij aque donec ad ij
partes vnius lb aque redu-
catur. Post epithimum quod in fine
decoctionis debet addi ⁊ post hoc
omnia manibus fricata co-
lentur in qua colatura pona-
tur ʒ x tramabi si autem tran-
iabin non habeat ponatur pro
eo zuccarum rosarum veterum ⁊ talis
decoctio multis sumatur vicibus.
Syrupus ad scabiem ⁊ pru-
ritum sic fit. Recipe sene, epi-
thimi ana ʒ j, pollipodii, pru-
norum siccorum ana lb ß, fumiterre
lb j, zuccari lb ß. pistentur
omnia grosso modo ⁊ bulliat
cum zuccaro in ß lb vini ⁊ ß
lb aque donec quarta (?) consumpta
sit medietas. Tunc coletur
⁊ reponatur de quo detur mane

sero ieiuno sumat parum absin-
thio adiuncto ʒ iij educit enim materiam
adustam ⁊ salsam ⁊ sic curat
scabiem ⁊ pruritum. Pillule va-
lentes ad scabiem ⁊ prurri-
tum. Recipe aloes mirobalanorum ana ʒ j, sca-
monee rosarum ana medietatem vnius ʒ
fiant pillule cum suco fumiterre
vel aqua decoctionis eius ⁊ est po-
tio j. Facta purgacione mul-
totiens post flobotomiam vel ven-
tosacionem ⁊ etiam ante potio
talis cotidie est sumenda.
Recipe prunas x tamarindos
mundatos a suis seminibus
zuccari ana ʒ v super ista funda-
ntur due partes aque ferventis ⁊
per noctem vna sic dimittan-
tur fricentur manibus ⁊ colentur
⁊ in potu dentur. Si autem bullire
aliquantulum fortius operarentur.
Addantur istis sene ⁊ fumus
terre ⁊ tunc ex decoctione
sumantur ʒ iiij omni die. Electua-
rium ad scabiem. Recipe mirobalanorum
citrinorum ʒ j, sene fumiterre ana ʒ
ß, sola absinthii quantum
sufficiat ad eorum aspersionem
addatur mere limitis quarta
mirobalanorum ⁊ conficiuntur cum melle.
Sumitur ex hac medicina quan-
tum est magnitudo auella-
ne. Si autem pruritus siccus
sit sumat sero sepe cum mi-
robalanis citrinis ⁊ indis ⁊ zuccaro. Et co-
medat semen fenniculi ⁊ ordei
cum zuccaro mane ⁊ sero ⁊ sepe
post mundificacionem vna vel
pluries balneet in aqua cali-
da in qua sit acetum ⁊ oleum rosarum
⁊ folia apii ⁊ fumus terre vel
similia ⁊ sic ieiuno stomacho
licet potare acetosum. Ali-
ud remedium ad scabiem est

pruritu rone mundificacionis
et separacionis me sit fit phia
abstineat ab omnibus generan-
tibus flegma salsum et humores
adustos Et utatur vino li
mphato albo et mutat ex car
nibus edi castrati et piscibus
recentibus conditis cum lactuca et
ex carne volatilium domes
ticorum et carnibus porcellorum
recentibus et agnorum annalium
et vitellis ovorum Comedat
spinachia rapas et folia caulium
lactucam et scariolam cucumeres bor
ragines et brodium cicerum et silva
Et omni die mortu salicis
et ante cenam sumat ʒ ii sirupi
facti de fumo terre sine vel
epithimo cum melle Si sca
bies sint humida cum lb iiii
aque calide Si autem scabies fu
erit humida cum pruritu et
sicca sumat eundem sirupum
primum cum ʒ meis in eadem
quantitate et eisdem horis
et cum aqua calida et purgetur
sepe cum pillulis et decoctionibus
dictis supra et flomet vel
ventosetur post purgacionem
vel purgaciones Et intret
balneum sepe aque dulcis
in qua sit oleum rosarum et aqua
aceti vel oleum de camomilla cum
foliis apii et fumiterre Pillule
valde bone et utiles in hoc
sic fiunt Recipe aloes ʒ iii sene
epithimi fumiterre ana ʒ ii ʒ ss a
garici ʒ i scamonee lote
conficiantur pillule cum succo fu
miterre vel apii dosis est ʒ ii
vel ʒ i et ss vel ʒ i Ad minus post
balnea et purgaciones et sub
traccionem sanguinis fiant unctiones
unguentum ad scabiem valens
de bono Recipe litargiri atramenti

citrini ana ʒ iii lb per una eb
domada dimittantur ad solem
agitando frequenter cum spatu
la miscendo cum aceto omni
die et postea reponatur Ali
ud Recipe baurach tosti sal
elli al ana ʒ i storacis ʒ iii
aceti et olei rosarum quantum sufficiat
ad hoc ut currat ad corpus
ex eo possit inungi in balneo
quamquam postquam corpus fuit inunc-
tum maneat sic et postea
lavetur ex aqua balnei A
liud ad idem et est fortius
Recipe argenti vivi extincti ca
thimie argenti scabiose
elli al alchali litargiri
ex hiis omnibus cum aceto et
oleo rosarum mixtis fiat unguen-
tum et in sero ungantur membra
et stet sic per totam noctem
et mane ingrediatur balneum
et tunc fricetur panno cum sa
ponaria vel vinculali postea
lavetur cum aqua calida quo
facto super ipsum fundatur aqua
frigida et tunc oleo rosarum ungatur
et tunc intret lectum Aliud
ad idem Recipe axungie porci
lignesce lb ss salis triti in
ultimo ʒ ii sulphuris ʒ iii
misceatur et si velles ipsum
facere forcius adde cum predictis
ʒ ss argenti vivi extincti
ungantur membra scabiosa
de isto ungento tribus diebus
continue post quam removeatur
et postea vadat nichilominus ad
balneum et fricet omnia membra
sua cum rosis et floribus camo
mille et sic faciat de 3o in 3um
donec plene sint liberati
Si autem nate sint purge
tur et aperiantur bene quam sunt

i pedibus inter axillare et auri-
cularem digitum et sic ista via
omnes studiosi poterunt perfecte
absque periculo liberari Capitulum
xvi de prohibitione generationis
pediculorum et de corruptione
structione eorum quo nati sunt

Multiplicantur pediculi (in hominibus)
propter immunditiam et propter
immutationem aque et ex
multo labore et sudore et
multiplicatione sordicie propter
negligentiam et pigritiam bal-
neandi et mutandi pannos
lineos et laneos Item pannos
laneis magis multiplicantur
quam in lineis eo quod in laneis
plures multiplicantur sordicies
et retinent propter eorum rari-
tatem et spongiositatem et sic-
ut eius plus sunt pediculi et
sepius et ob istam causam defe-
rentes pannos laneos indi-
gent pluribus mundificationibus sepius
et lavacris et fricationibus abster-
gentibus aliis hominibus Come-
stio rerum habentium malum
odorem et fetentium et ficuum
viridium et siccarum absque amig-
dalis et nucibus pediculos in
omnibus hominibus multiplicant
Comestio vero aliorum cum ficubus
et nucibus et amigdalis destru-
it materiam ex qua pediculi ge-
nerari solent Conversatio vero
et risus cum hominibus immundis et
in quibus pediculi multiplican-
tur dat causam ad pediculos
generandos maioribus et facien-
tibus itinera longa per terram
et aquas et mare et qualiter
qui iacent et fricant in alienis
lectis et pannis immundis et si
ipi etiam ipsi sint immundi

pediculi contingunt et eveniunt
immo multiplicantur Ea autem que
pediculos destruunt et evenire
non permittunt sunt omnia contraria
et ut pediculos studeant in
usu balnei et fricationum et
omnium rerum que cutim et totum
corpus abstergunt et mundi-
ficant specialiter circa superficiem
quemcumque et utile est ut ta-
les pannos induant quanto
plus possunt et sint panni
qui carni adherent linei pa-
ni et de lecto omni die va-
rient et mutent si possibile sunt
Medicinam interficiens pedicu-
los et lendines sic fit recipe
tuciam argentum vivum et
misceatur cum oleo et iungatur
ex coagulo facto ex filio
lanceis cum quo pannos aqua
~~argentum~~ vel quod simplex se ap-
pendat Aliud recipe arsenici
rubei stafisagrie alti albi ban-
rach ana tantum et misceantur
cum aceto et fiat unctio x
diebus continue et dimitta sic
cum unguento omni die per ho-
ram et postea abluatur vel
lavetur cum aqua calida Ali-
ud suffumigentur panni omni die
cum ellis al et lupinis a cum
ciclamine i pane porcino
vel cum foliis cit Aliud si
ponantur folia cit vel ab-
sinthium vel roseri silvestris
in oleo et ex eo panni inun-
gantur valet quod pediculos
interficiat Aliud si misceatur
terra argenti vivi cum oleo
et iungatur ex eo pannus inter-
ficit pediculos et idem facit
ellis lilii Ebola mundificatio
cum pulvere staphisagre frictio
per membra destruunt pediculos

mirabiliter et absque nocumento
Sola mundificatio ~~cum pulvere~~
corporis et capitis facta cum balneo
aque decoctionis absinthii et cum
continua alteratione pannorum line-
orum mundorum alborum lecti et
vestimentorum impediret generationem
pediculorum et ignatorum [?] deste-
ret

Cap. xviii de hiis que
occultant odorem alleorum ce-
parum et porrorum

Si cepe manducantur frusti-
tim et coquantur in oleo
vel oleo onfacino in pa-
tella et aspergantur undique ex
pulvere gario et comedantur
post esum alleorum et ceparum
vel porrorum removebit odorem
illorum. Si gario soli bene
masticetur et per longum tempus post
comestionem illorum et consimilium
eorum removebunt odorem.
Item operatur corriandrum siccum
vel viride et eius. Ruta si mas-
ticetur et comedatur post illa idem
facit nam inest ei proprietas fa-
ciendi illud. Zedoaria si mas-
ticetur et comedatur post illa
idem facit. Et si simitatem [?]
rubi quam facit morus masti-
centur post predictorum comestionem
faciunt illud et specialiter si vinum
odoriferum post eas bibatur
non in multa quantitate. Et si me-
ta vel metastrum vel herbe
marine masticentur comedantur
post et alia consimilia et cum
ea aliquid aceti bibatur
removet eorum odorem. Item
si fabe vel lentes assate co-
medantur post illa sedant
eas odorem quodammodo. Item
masticetur pos. i. ciminum et po-
st gario et grana in spice

vel in musca et trahijcian [?] re-
movebunt odorem illorum et similium
predicte. Cap. xviiii de hiis que
occultant odorem vini et que inge-
niu bibere faciunt et que inebriant
et que alleviant ebrietatem

Quando post vinum mas-
ticat cepe, vel cepe
simul cum cubebis aut
corriandrum masticare aut
comedere cepas aut napos
conditos cum aceto et bibere ali-
quid aceti omnia ~~talem~~
talia odorem vini remo-
vet reprimunt et destruunt.
Item si forte aliquis vult a-
peri cubebe zedoarie mis-
ceat et masticet fortiter post
vini sumptum eius destruunt
odorem. Item si comedantur po-
ma nostraria acetosa vel
maciana quod idem est et for-
titer masticentur post potum
vini et cum eis aliquid confirmat [?]
aceti odorem mirabiliter
vini destruunt et odorem oris
reddunt bonum. Item aut que
multum valent ad multum
vinum bibendum sunt ut ea die
qua vult bibere non multum
repleat cibo neque comedat
dulcia tasca neque vel alia
comedat cibum etc quod fit de
carnibus et aqua et vocatur
tasca alba. si autem in eodem a-
bario ponatur aliqua herba
viridis dicitur tasca viridis
et comedat micas molles
in iure pingui et carne habe-
tem pinguedine admixta
comedat parce neque illa
die laboret post comestionem
sed statim per quam eos pergesse-
runt bibere incipiat et sit non
habendo cibum procedens dici

in sto grauedine Alia que
ad potandum iuuat sunt come
dere carnes salitas cum carni-
bus nostratulis aut carnes
cum caulibus imperialibus aut
carnes cum lentibus uel aceribus
Comme acetosiorem erit post
vinum aut ribes aut berbe
ris aut citonia aut granata
acetosa uel maciana i. poma
nostraria uel rosas salsas seu
acetosas auxiliatur multum
ne multum noceat Et aut
retardat ebrietatem est mem
brum vel sic caulium cimini a-
migdalas decorticatas men
tastrum salvia absinthium ruta
sicca aniseos terantur et misceantur
et sumantur de eo pondus ʒ. ij
alienino cum aqua frigida et hoc
habet locum si ille qui sumere
debet non habet colorem nam si ca
lorem paciatur nullo modo
de mane sumat Aliud quod co-
adiuuat ad bibendum et impe
dit vinum ut non noceat est
comedere ante vinum sumatur
et post amigdalas salitas
aut olivas conditas sale aut
capparas napos conditos cum
sale et aleum comedere quod ebrie
tate euenire facit sic fit
Recipe mec nuc ʒ. s. gallic lo
co gallie cassialignea por
ziloal an. terra po. ʒ. i. ma
dragore opii sc iusquiami an.
ʒ. i. et de eius omnibus fiat rote
informentur quorum vnus cum
vino dissolutus sunt vehemen
ter inebriat et sit vnquam Rp
ʒ. s. uel ʒ. i. in pondere Aliud
decoquatur iusquiamum ru
et corticis mandra in aqua do
nec ru sunt que cum vino
si misceatur inebriat

Aliud sumat aqua in qua
decoquatur salem i. lolium quod
nascitur in frumento et misceatur
cum vino vel detur aqua in-
qua yssice aut rose humidos
in stillagines madefacta
sunt aut vinum in quo ziloal
madefactum sunt tribuatur Ali-
ud forcius Recipe mirre cassie-
lignee opii iusquiami omnium
an. vj ʒ. i. spice gariofi
terra ʒ. i. hec terra cum vino
mixta tribuantur et est vna
dosis Ea aut que maxime
allemant ebrietatem sunt
acetum et aqua cum misceantur
et bibuntur aut aqua mixta
cum lacte aut sero acetoso
multum tribuenda sunt et si ace
tum et oleum rosarum super caput
mixta fundantur valent et
si camphora mixta cum aqua
rosarum naribus aplicetur ut po
natur vel odoretur utile est
Scire hic convenit quod utilis
est in hoc casu vomitus vel
voluntarius vel coactus propterea
utile valde est adhoc ut
pedes et manus ponantur
in aqua frigida aut cum sale
decenter fricentur Comedere
micas panis uel bucellas
infrisas in agresta uel aceto
vel succo berberis aut vino
de granatis acetosis multum
confert et si etiam comedent
cum lentibus coctis plus co
ferunt Si comedantur cau
les aut caules imperiales
cocti post vinum a stupore
procedente quantitate uero
vini omnino destruetur Item
si comedantur sepe cum aceto
forti et ablnatur testiculi
cum aceto et aqua uero vini

oma destruct Item si rade
dant tepe cu aceto forti et
ablnatur testiculi cu aceto
et aq ut vini destruct ingr
infeste ad sensum Cura eb
etatis propter ut vini destr
ta est uel incipit destru
est diu dormire et post sop
m ingredi balneu et sede
i balneo .i. stupa stempata
et sup caput eius fundat mul
titudo aque tepide et vocat
balneu et comedat pullos
coctos et conditos cu agresta
vel vino de granat aut cde
dat gelladiam vel cibariu
fcm de aceto Deinde in re alia
dormiat et post sopni fu
dat sup caput oleum ros
mixtu aceto spalit si dolo
rem capitis habunt et post
hoc iterum dormiat et si sani
tas et si sanitas crapuletar
dauit bibat paru vini et
multa aqua Multu loqui
et longa incede viam suauit
et olofacere oleum Insuper et
flores salicis vec et mo rosas
et camphora et aq ro vec
no infunde caput aq tepi
da st de hijs q crapulam
remouent Aliud rp se sca
riole se l caulud berberis
mundati a suis granis suach
lentiu excorticatas ross
spodij ana ʒ .v. ex qmbs di
bus tritis et cribatis ʒ iij et
scota ʒ .j. camphore et cu
s .j. acetositatis citri aut cu
suco mali granati acetosi
vel cu suco ribes fiant po
taude Aliud si trahiadt
de semine corriandri sicci
mixti cu equali quantitate
zuca al quantum potest

ribus viciis ualet Rob isto
sine suci qui ualent ad cra
pule remotom et ea curat
sut rob de suco uue acerbe
et rob de acetositate citri et
rob de ribe et berbere et
de granatis et de pomis ace
tosis nostratis et breuiter om
nes acetosa valet ad istud
Aliud aqua i qua sumach
et tamarindi atque prima
fuerint infusa simul et
cu suco acetositatis citri
vel aranzi misceatur aut
granati acetosi qui sint
eiusdem quantitatis quibus
tum zucari quantum est totu
addatur q omnia usque ad
spissitudinem sut coquenda
Eis quibus pocca quasi sor
bendo aliquid est sumendum
Sollempnitas que attendi
tur in curatione crapule no est
locus i ma contrata eo quod
tunc utitur in eius abstinentia
In terra nostra sarracenos habet
locum eo quod faciunt benaria
spalit in qua bibunt vinum
absque mensura et modo et biben
malo modo ita quod ebrietas du
rat in eis per xxiiij horas et
plus vn cu no sint consueti
vinu bibere magis ledunt
a vino qua consueti Et propter
hoc i eorum cura crapule
maior requiritur solempni
tas quam i cura crapule
xpianorum Cap xiiii de
fare .i. thimmoribus q sunt
i modum thimmoris qui fit
morsu pediculi q l cito
fit et cito recedit et proprie
quando ipso se scalpit

H
Ec passio contingit
aut propter superfluitatem

sanies que est in venis que ad super
ficiem cutis bonitate nature
expellitur aut propter maliciam
sue stimulantis membra du
cuntur ad exteriora, et differentia inter
istos duos modos infirmi
talis quia ex prima homo
maiorem sentit alleviationem
in omnibus membris eius in
superficie infirmitatem habeat
In alia sentit totum contrarium
videlicet gravedinem et las
situdinem in omnibus membris
infirmitatem in exterioribus et
tunc significat se continuationem infu
turo unde multum prudenter
est et subtiliter considerandum
Cura primo fiat flobotomia
subtractio saniei secundum aliquam
viam si possibile sint et postea
mundificetur totum corpus si
pacientis status sint secundum ve
trem et egritudo sint ex vio
lencia materie et eius habun
dancia cum tamarindis et aqua
primorum et similium nutriatur
cum geladio et cibariis acce
tosis videlicet cum lactu portul
cetur et carnibus conditis
cum agresta aceto vino de
granatis accetosis et succo ber
beris et similibus bibat vi
num debile limphatum et quin
tuplo eius de aqua frigida In
fine vero ponatur in balneo
aque tepide decoctionis rosis
accetose et foliorum malue vel
viole post balneum lavetur
totum corpus cum aqua rosacea
in qua sit aliquid aceti al
tero de camphora vel de
spodio sumat aliquando cum
iulep, sepe bibat iulep
aut zuccarum rosaceum cum aceto et
aqua rosacea aut succum cit

vel arangi mixtum cum aqua frigida
Capitulum xx de alesef vel de
sudaminibus id est pustullis parvissi
mis que fiunt in corpore tempore
tempore caloris ex sudore aliquando
fiunt in membris vel pulices morsis

D[e]esudatio vel resuda
tio non contingit neque
fit nisi ex sudoris mul
titudine tempore magni ca
loris postquam fiunt in membris
pustule parve rubee vel cit
rine Fit autem egritudo ex va
pore calido qui resolvitur
a materia calida colerica vel a subti
litate saniei et elevatur cum su
dore ad superficiem cutis et
ipsam inflat Cura primo est
ut totum corpus lavetur ex
aqua frigida in qua aliquid
aceti ponatur, et infundatur
panni in aqua rosacea et ponatur
super membra et cum exsiccati
fuerint iterum infundantur et super
loca ponantur, locetur infir
mus ab iacendum et morandum
in locis frigidis vel infrigidatis
cum vino vel aqua frigida
et epithimentur loca aqua
frigida et oleo rosaceo et aliquantulo
aceti Nutriatur paciens cum
omnibus cibariis conditis vel
cum succis accetosis destructibus
coleram et subtiliatem saniei
vel cuius acuitem Si autem
corpus fuerit repletum flo
botometur vel mundificetur cum
tamarindis et aqua primorum
et similium Post infrigidacionem
locorum epithimentur loca
cum croco ortulano et radi
cibus celidonie mixtis cum
aceto et oleo rosaceo balneetur
in aqua tepida decoctionis rosis
et fricentur membra cum sale

alchanna et aceto mixtis In
fine uero fricent omnia eius me
bra cum furfure et vngat to
tum corpus cum oleo rosarum in quo
sit aliquid camphore et aceti

Capitulum xxi de morphea alba
nigra et albaras

Differencia istarum est talis
Quia morphea alba
fit ex materia frigida non
membris assimilata in colore vi
di remanet macula in superfi
cie cutis Nigra fit ex materia
melancolica quam natura non assimilat
membris et ideo fit macula nigra
in superficie membrorum Albaras
uero fit ex eadem materia ex qua
fit alba et ex qua fit nigra sed
differt ab eis in hoc quod
albaras est materia profundata
usque ad carnem et ossa et est
cum ea aliquis pruritus asperi
tas et scabiositas et tunc fit
de genere impetiginis In aliis
aut duabus morpheis materia
non continetur nisi in superficie
cutis tantum et sunt preparate absque
corrosionibus Virtus enim expul
siua in alba et nigra est forcior
et materia subtilior et paucior
sed in albaras materia grossior
est et virtus debilior et propter
hoc male et cum difficultate
curatur ymo secundum plures nullo
modo curatur Cura morphee
albe est ut sepe in anthora ad
modum nucis magne sumatur
de triffera maiori quam fecimus
Capitulo de ... que tardant conia
cionem et post eam uel cum ea bi
batur aliquid vini uel sumatur
de pillulis cochiis uel medi
cetur bis in mense et post
purgationem fricetur morphea
alba cum panno uel cum tapsia

et se niapham et ru ac ello al
et sinapi tritis et cum aceto mixtis
aut fricet locum multociens cum
scalogna uel cepe tamdiu
donec locus vesicetur Item fricet locum
et aliquantum cum radice lapacii
acuti contusa infusa et dissoluta
in aceto albo uel emplastretur
locus cum sinapi et stercore colu
bino et ficubus siccis pistatis et
mixtis simul Et hoc cum emplastro
inflammabitur locus rubeus et albedo
non remanet Si aut locus
lesus nimium inflaret et doleret
vngatur cum oleo rosarum calido Vnta
tur panno cum carnibus assatis
et rebus calidis ut sinapi al
leis et salsamentis Et bibat
vinum et non multiplicet in
quantitate absque aqua Vtatur
electuariis calidis et abstineat
ab omnibus morpheam albam gene
rantibus flegma et humores
frigidos Si dolorem incurret
capitis uel aliquid calidum
membrorum ex vsu rerum ca
lidarum reprimatur cum aceto
uel syrupo acetoso aut cum melle
rosarum mixto cum aceto et aqua
frigida Ab vsu aque rosarum
et continuo a balneis aque dul
cis multum abstinere debet ta
lis paciens Si autem inveniret bal
nea salsa uel aluminosa sul
phurea aut erea utatur
eis et fricacionibus locorum in
quibus morphea reperitur Cura
morphee nigre primo oportet ut
mundificet totum corpus et re
gatur regimine et dieta dictis
in capitulo de melancolia Si autem
corpus esset carnosum et pin
gue tunc fiat flebotomia de sal
vatella manus sinistre et
pedis sinistri, locus uero

fricet cum sapone et aqua calida
sepe et ingrediatur balneum, et
utatur regimine humectativo con-
thimetur etiam sepe locus con-
semine raphani et al' ello et
cum semine eruce et aceto. Et post
hec omnia remedia que ali-
qui ad partem faciei sunt uti-
lia et convenientia in casu isto
si dent si fuerit necessaria
¶ pro cura vero albaras attenden-
dum est quod omnis morphea
vel albaras que non rubet de
facili quando fricatur vel cum acu
pungitur sanguinem non emittit
est difficilioris curationis vel incura-
bilis egritudo in genere. Preterea hec quod
albaras et omnis morphea
dat significationem ad lepram
de futuro. Primo conveniens
est ut fiat vomitus quolibet omni
die. Et mundificet corpus cum
medicamine de turbit vel cum
pillulis cocciis aut fetidis vel
stomaticis alkindi. Et uta-
cello de anacardis aut tria-
ca semel in ebdomada. Rega-
tur et dieta humida desiccativa vi-
delicet cum rebus et carnibus assatis
et cum sinapi et salsamentis et
vino veteri pauco in quantitate
et sicca utatur carnibus a-
vium silvestrium et carnibus
desiccativis et generaliter si corpus
humidum fuerit et pingue. Si
autem corpus contemperatum fuerit
utatur rebus humidis boni nutri-
menti ut est dictum tac' de
melia et vino limphato. E-
pithimetur albaras cum re-
que sic fit ℞ ptasie por-
tulace agrestis vel lacturo-
le staphisagrie vel radicis
ventinum cantaridas

ana partes equales hec omnia
pistata misceantur in aqua in
qua in fuit cocta Et postquam
locus fuerit fortiter fricatus cum
tepe vel cum scalogna ponatur
super locum et dimittatur tam diu
quod locus fuerit manifeste alteratus
vel ulceratus vel vesicatus, tunc
si tota albaras destructa
fuerit cum suis radicibus bonum
erit et tunc debet curari cum
consolidantibus et dantibus co-
lorem loco ut est color naturalis
cutis de quo supra dicemus
Si autem de melia aliquid
remanserit consumetur fricando
cum tepe et sinapi et rebus vel
terantibus et vesicantibus donec
tota macula sit remota. Vel fri-
catur et vesicatur locus cum succo
anacardi quando locus cum eo fri-
catur corroditur et vesicatur
quando fortiter fricatur cum alme
fermentum allio et aceto et supremum
quod potest fieri in hoc casu est
tangere locum cum ferro igni-
to. Si autem albaras fuerit
in loco in quo ventose solet
poni subtrahatur sanguis de
eo loco et postea ungatur
eo litargiro albificato quod
sic fit, teratur litargirum et
infundatur cum oleo rosarum et
exponatur ad solem et cum exsic-
catum fuerit iterum teratur et im-
bibatur cum oleo rosarum et exponatur
ad solem tam diu sic fit fiat
donec litargirum fuerit albifi-
catum et sic cum isto epithime
locus in quo albaras facta
est propter appositionem vento-
sarum remoto sanguine quando est
in loco cum ventosis dealbi-
tetur hic modus rectificatus

loci lesi per ventosas multociens
si necesse fuerit ponendo ven
tosas super locum et ungendo
sepe vel epithimando ipsam
morpheam ex litargiro al
bificando Aliud quod plus valet
in removendo penitus et mor
pheam albam al. nigram et m
est fricatio vel epithimatio
temperata cum lacte ficuum vel
foliorum eius ad quam post ex
coriationem loci sequitur
iunctio cum litargiro abluto
De hiis que sunt rubificare
locum ubi erat albaras et
tingere secundum rubedinem vel ni
gredinem vel consolidare
est hoc quod fit sic Recipe terre
rubee mirre sanguinis vini alu
minis rose ana tantum et misce
antur et locus excoriatus ita diu fri
cetur multis vicibus donec pa
ciens augustiet hoc enim
locum tingit et eius tinctura
xx manet diebus Aliud si
epithimetur locus ex rubea
~~ypostasia~~ mixta cum aceto
valet Aliud fiat epithima
ex rubea et ptasia mixta
et aqua in qua brasil fuit
coctum idem operatur Ultimum
remedium ad albaras si cu
rari potest post excoriationem
et remotionem albaras et
cum rebus vesicantibus et excor
iantibus aut cum ferro igni
to sic fit Recipe litargiri albi
ficati et terre rubee tinctos
brasilii ana ʒ i et ʒ s tantum
ista duo et misceantur cum li
targirio albificato et cum hiis
misceantur ita ut fiat liqui
dum de aqua in qua brasil
fuit coctum vel creta ru

de isto omni die locus excor
riatur usque ad curationem epi
thime Dicit quod si albaras
vel aliqua ex morpheis
omni die epithimentur cum
sanguine nigri serpentis quod de
spectetur hic sanguis curat
et removet albaras et mor
pheam de quo nostro tempore
nescimus utilitatem et deus
melius novit etc.

Capitulum xxxiiii de lepra

Hec infirmitas fit et
provenit ex effusione
colere nigre vel melancolie
in toto corpore et corrumpit
complexionem membrorum et ipsorum for
mam et aliquando continuitas in
qua corrodunt membra aliquando
et cadunt tamquam quod fit ab ul
ceratione et aliquando fit quod non
ulcerabitur et fit quod sicut can
cer communis toti corpori Causa
malus huius constitutio est
melancolia naturalis cum occultatur
in membris preter naturam et adu
ritur absque quod putrefiat
et melancolia generata ex aliis
humoribus per viam adustionis
aut ex ipsa melancolia naturali
adusta Apparet manifeste
quod in ista egritudine leditur complexio
compositio et continuitas Et quando
hec materia expellatur ad
membrum unum fiat accide
dinem aut sephiros aut
cancrum per sephiros intelli
gas duritiem melancolie absque
sensu et calore Et fit per
hoc quod circa sephiros appa
rent vene nigre vel viri
des tendentes ipsum plene
sanguine melancolico adusto quomodo
apparent in cancro Et si fuit

hec materia adusta subtilius
faciat accidere corrosionem Et
si expellit hec materia ad
superficiem cutis fit impeti-
go vel morphea rubea vel
albaras et si spargetur
per totum corpus et putrefiet
faciet se melancoliam et si non
putrefiet et spargitur per totum
corpus et corrumpet in natura
sui ita quod non regat anima
et generatur in membris omnibus
fiet ex ea lepra manifeste
species eius omnes sunt iiij
secundum modum istius infirmitatis parti-
culares sunt infiniti sicut
modi quibus humores adherunt
et redeunt et possunt redu-
ci ad genus melancolicum per viam
adustionis quod assignatur in
lepra causa primitiva an-
tecedens et coniuncta coniuncta
Causa primitiva in lepra est
comestio ciborum rei generantis
melancoliam ut est comestio
vel usus lenticularum et omnium legu-
minum et porrorum et caulium
et carnium siccarum et casei et
fungorum et bubulorum et cartusi-
larum et aceti et carnium sil-
vestrium et specialiter leporis vul-
pis et lupi et grusarum et usus
cum leprosis et nimius coitus
eciam et nimia abstinencia
ab eodem eo quod superfluus
coitus sanguinem turbat et
corrumpit nimia non abstinen-
cia aggregat sperma quo con-
gregato corrumpitur et vene-
num mittat et inducat melancoliam
et lepram, ex coitu cum muliere
menstruata accipit fetus
causam ad lepram, cum enim ho-
ra illa purgetur menstruum

superfluum et melancolicum feculentum
non convenientius ad nutrimentum
inficit semen si non corrumpitur
quod possit ex eo aliquid fieri
conceptus et in tali conceptione ac-
quiritur radix que valet [illegible] generan-
dum melancoliam et ea multipli-
candam in corpore generandis
ipsius infectionem qua acquisivit
acquisivit se hora concepcionis
scilicet hora qua menstruum pur-
gabatur Et cum tale corpus
venit ad finem iuventutis
in qua humores adhuc remanent
et ad senectutem in qua per naturam
etatis melancolia multiplicatur
hoc radix melancolia infectionis
acquisita hora coitus cum
menstruata operatur ut fer-
mentum in pasta paulatim
et occulte commutando complexionem
et formam totius corporis do-
nec perveniat hora vel tempus
aqua unietur et augmentatur
et sic per materia ista datur talibus
coitus ad lepram causam Et ideo quilibet
sapiens hora illa a coitu
abstinere debet et specialiter
cum cognoscere vult mulierem
in qua possit fieri concepcio
prolis nam Et si vult conservare
honestatem naturalem esse in
qua concepcio fieri non posset.
Comestio enim omnium rerum
acutarum videlicet alleorum
et separum sinapis piperis et
omnium rerum generancium melancoliam.
per naturam aut adhuc remanendo dat
causam ad lepram Item
labor et vigilie superflue
et ars sive officium in quo
ignis [illegible] est necessarius sicut
ars fabrorum et similium dat
causam ad lepram Habitacio

in septentrione et in locis in quibus
caliditas acuta cum siccitate do-
minatur vel cum siccitate et habi-
tatores in montibus in quibus hec
qualitates dominantur dant
causam ad lepram. Causa an-
tecedens ad lepram est complexio sic-
ca epatis et splenis et omnium
membrorum cum caliditate que
generat et multiplicat humo-
res siccos calidos adustos in
toto corpore et et humores
isti adusti generati in membris
a quibus melius mandant (?) in an-
tecedenti causa. Causa coniuncta
sunt humores qui non regn-
ant et sunt corrupti absque
putrefactione et coculati in
membris et precipue per totum corpus
qui complexionem compositionem immedia-
te et extremitate membrorum mu-
tat permutatione in malam et causam
malam esse confirmant ita quod
fit infirmitas que lepra appel-
latur. Signa communia ad lepram
sunt pruritus membrorum cum
scabiosa dispositione et siti et
ardore vehementi et asperitate
totius corporis. Nam pruritus
et scabies sunt de signis que
lepram antecedunt et concomi-
tantur et hec est eo natura me-
lancolie generate per viam adustio-
nis in qua dominatur siccitas
cum caliditate et acuitate et rari-
tatem et casus superciliorum et
oris labiorum et vocis raucedo
cum difficultate anhelandi
et emissionis vocis per nasum
et fetor ascellarum et sudoris
totius corporis et pedum tortus
et nodi apparent in cute faciei
et in toto corpore et color faciei
et oculorum fit rubeus cum

fuscedine et contractio nodorum di-
gitorum manuum et pedum et
nodositas in articulis et vn-
gues corrumpuntur cadunt et
sunt mali coloris et forme
et tota facies horribilis ap-
paret eo aspectu leprosi ti-
ment et fugiunt propter eo quod fa-
cies et aspectus leprosi dispo-
nuntur a complexione et forma con-
traria dispositioni nature et equa-
litati que est in primis et
in plantatis pedum veniunt
vlcera fetida cancrosa que
consolidari non possunt et alie
in cruribus. Et certissimum signum
quod non fallit est quod si medicus
qui doctus sit de lepra
aspexerit in os leprosi et com-
presserit digitis suis linguam
pacientis et audierit et
lingue radicem et vnc in
palato fissuras et pustulas
vestas albas rubeas et citrinas
fernetos que tingunt eo
summo elevato [illegible] que
adheritur. Et cum reuberet
talis sinus horribilis in loco
cum ascendit ad caput et non
resolvitur ymmo infirmat loca
illa sinum quod est signum vlterum
adustionum in materia totius
corporis et signum hoc vere le-
pra signat et tales pustule
palati et que sub lingua et
lingua [illegible] tenent locum gra-
nes (?) que apparent in carnibus por-
corum. Et dicitur quod si flomet
leprosis et colligatur. Sanguis in
parside quod post eius reside-
ntiam inveniet in fundo
eius quasi arena vel pul-
vis et istud signum adustionum
illarum factarum in omnibus

humoribus venarum et totius cor
poris et si hoc dicatur esse sig
num lepre occulte et manifes
te cum lepra impossibile est ut
fiat nisi post huiusmodi ulcerum
coinquinationem in humoribus ve
narum et totius corporis, pul
sus eius subtilior invenitur
et parvus et debilius, et urina
tenuis quandoque cum colore in
tenso quandoque absque colore
immo remanet glauca co
lorata invenitur cum sit ad
ustio discolorata similiter ad
ustione et incinerata materia
Si autem pellis totius corporis
sunt cinericii vel cerei colo
ris et sunt aspera et dura et
cum pilis valde raris et mi
nutis et sunt in colore pel
lis infirmi cum tactu similis
pelli elephantis tunc indica
bitur cum aliis signis quod
lepra erit ex materia natura
li cuius subtile resolutum
est Si autem ulcerationes in
membris apparuerint fetide
horribiles cum casu mem
brorum et corrosione carnis
indicabitur quod lepra illa
erit ex materia melanco
lica adusta cuius subtile rema
sit cum grosso et est materia
in modum veneni vel ex colera
adusta cuius grossum ad
hesit nimis et est mixta subtili
et est talis colera prava facta
venenosa comburens me
mbra que tangit Si autem
color totius corporis parum in
mutatus est a dispositione natura
li et est cum pruritu forti a
grestive et putrefactione in membris
et articulis tunc fiat lepra
que causatur a salsa flegmate

Si autem color totius corporis
sunt rubeus urgens ad fusce
dinem et cadunt pili capitis
et facies inflata sunt et ipsa fa
cies tota et a toto corpore
sunt bothor vel pustule e
minentes humorum veneno
sum rubeum cum fuscedine
tunc lepra illa indicabitur
esse ex sanguine adusto si sit
per carnes et per membra for
micationes cum punctura ... in
lepre significabunt Cura
quam medicus bene machina
tus fuerit quando egritudo in principio per
membra infirmi non continua
tatem vel superficiem corporum a
cciderint potest hec infir
mitas curari aut occupa
ri ita quod eius vestigia non
apparebunt vel adminus in super
ficie corporis non demonstra
buntur Primo omnino ut ordinetur
eius regimen ut dicta que sit
humida et non sicca declinans
ad siccitatem potius quam ad ca
liditatem Nam si in materia
adusta periti ~~existimat~~ de
sternat siccitas non remane
bit vestigium eius quando tota ma
la substantia eius emendatur et remo
vebatur maius et fortius per
cavit quod est in adusta materia
materia trahatur a siccitate bi
bat vinum clarum album o
doriferum urgens ad dulcedinem
lymphatum ita quod ponatur
in de aqua quantum de vino
vel bibat rob de mino vel
bibat rob de vino mixtum
cum aqua aut aqua decoc
tionis passularum vel dactillorum
aut mellis vel zuccari, comedat
carnes edi agnorum animalium

et carnibus lactantium et carnes
pullarum et pullorum et iuvencum
gallinarum coctas in aqua et con-
ditas cum vitellis ovorum et
mica panis. Comedat et se-
pe succum factum de farina fru-
menti coctum in iure carnium
conditum cum vitellis ovorum et
butiro et aliquando absque butiro.
De herbis comedat spinacia
borraginem atriplices cucur-
lactucam vel endivias et potest
ponere cum eis aliquid de her-
ba feni, condiant sua cibo-
ria cum oleo viol. aut de ne-
nuphare aut de cucurbita et tam
pulvere qui sic fit et cum rob
de vino ℞ ligni aloes ʒ iij ci-
namomi ʒ j cardamomi ʒ j
croci ʒ ß fiat pulvis cibatu
Si autem corpus infirmi fuerit
carnosum sanguineum et eius
fuerit color rubeus ingenuis ad
sustentamentum fiat flobotomia de
vena mediana et post hoc qui-
escat per multos dies et fiat
flobotomia de pede et manu si-
nistra ex vena que fuerit
plenior et semper tamen flobotomia
fiat magnum vulnus ut grossi-
ties sanguinis vel eius feces li-
bere possit exire. In aliquo-
rum consuetudinibus non laudamus
flobotomiam cum minuat humidum
venale nisi ista non ut quanti-
tas materie que est causa infir-
mitatis minoretur. Purget
vero semel in sep vel bis in ebdo-
mada vel semel ad minus cum
decoctione de epithimo et pillulis
convenientibus ad illud. Hoc mo-
do decoctio de epithimo sic fit
℞ mirobalanorum indorum ʒ x passu-
larum enucleatarum ʒ x epithi-
mi ʒ x bulliantur omnia excepto

epithimo in iij lb aque do-
nec medietas aque fuerit con-
sumpta tunc addatur epithimum
et illico deponatur ab igne
cum aqua infrigidatur tepit
fricentur ea que sunt in aqua
manibus fortiter et cum frica-
ta fuerint colletur aqua et
reservetur. Pille ad hoc sic
fiant ℞ agarici ʒ ij aloes ʒ
j salis indi ʒ ß elli ni gr-
tany ʒ j9 fiant pille ex syro
omnibus et confitiantur cum rob
aut cum julep aut cum melle
omnes omnes iste pille sunt
una dosis vel ij partes istarum
pillarum sunt una dosis.
Et postquam infirmus pillulas
sumpserit stet per ij horas
antequam sumat decoctionem
antedictam et post tres horas
sumat tertiam partem decoctionis pre-
dicte. Continuata decoctione cum pillulis
bis aut ter post istam
mundificationem infirmus bal-
neetur in aqua dulci decoc-
tis malve rosis viol. et ne-
nuphare et non recipiat bal-
neum eo quod inspissat an-
helitum et posset facere febrem
et cum steterit in balneo aliquan-
tulum fricetur totum corpus
cum oleo de nenuphare calido
vel de viol. aut cum oleo ros.
vel de cucurbita. Sumat cotti-
die post diem in qua pillulas
et decoctionem sumpserit de
syrupo qui sic fit ℞ sene ʒ
j cuscute ʒ j et ß polipodii
ʒ iij epithimi ʒ j et ß scolo-
pendrie capilli veneris politri-
chi adianti ana ʒ ß se. lactu-
ce endivie cucur. citrul. melo-
nis ana ʒ j passularum ʒ iij
bulliantur omnia preter epithimum

i lb iiij aque donec per lb
eiusdem aque sint consumpta
tunc addatur epithimi et de
ponatur ab igne et cum infri-
gidari ceperit fricentur omnia
manibus et cum fricata fue
rint coletur aqua et fiant
ex ea lb vj sirupi cum lb
iiij zuccari decocto similiter pa
tiens omni die in aurora et
iij cum et iiij decoctionis pre
dictorum si nodi vel duri vel
macule in modum morphee
vel impetiginis sint per
membra mollificentur et
removeantur tangendo eam
de die in diem cum oleo viol
olo de nenufare mixtis
in quo ponatur de cam
phora bono modo et sit tale
oleum hora qua sit tale oleo
fervens in quo comburat loca
vel tangatur cum ferro igni
to plano quod erit melius et sic
fiat tamdiu donec omnes macu
le que erant in cute sint
mollificate et mortificate postea
hoc redeat ad balneum et
purgationes et consolidentur
loca adusta et excoriata
cum unguento de cerusa pos
sit et purgari cum pillulis fe
tidis loco pillularum supradicta-
rum aliquando et tunc non recipiet
decoctionem sepe sumat decoctum
de sero cum zuccaro in ieiuno
sto quia bene operabitur
in lepros effectum utilem et
bonum. Si autem per ista istam
infirmitas non videtur mi
nui nec ad minus alterari tunc
oportet quod medicetur cum carne
viperarum preparatarum ut dicetur
Et bibat eciam vinum de vi
peris quod dicetur vel fiet me-
lius per viperas intelligimus

hic serpentes qui appellantur
scurcos habent enim caput planum
et alii caput subtile et in me
dio grossiores et habent caudam
curtam subtilem ut lacta
et serpentinum faciunt in suo mo
tu et debent capi in locis sic
longinquis a palude et luto
et debent esse in colore fla
vi et si dentes pares habent
in parte dextra et sinistra ma
dibularum meliores erunt
tunc cum inventum sint hoc
abscindantur capita serpe
bus et caude et removeantur
interiora et abluantur et ponatur
in olla nova vel lebete et
cum eis ponatur aqua et
aliquid aceti olei piperis ga
lange anethi et sal et possunt
cum eis aliquid poni pulli co
lumbarum eo quod cibarium
fiet saporosum et magis de
lectabile apud gustum et tam
diu sic dimittantur simul
coqui quod caro viperarum tota dis
solvatur. Huius generis comedat
panis simul et carnes. Bibat
de vino quod fit cum viperis
hoc modo accipiantur due
vel iij vipere preparate et decoquuntur
in vino sextario uno donec
dissolute sint et tunc aliud vinum
sit calidum bulliens cum viperis
ponitur in vegetaculo cum uno
sextario vel tria vini simul
et sic usum retinet. Cum non
paveo ex questione in parvum
et iterum et ex usu vini viperarum
meruit sic thomam et ceci
derit et inflari cepit et absque
sensu steterit iam sufficiat
ei usque hunc rei quia cum cutis
inflata erit invenietur sub
ea cutis nova et caro mollis
et sic liberabitur postea. Sit quo
que contentus in dieta et potu ardens

et balneetur et ungatur ut su-
pra dictum est. Curatur per hoc ty-
riaca electa cum vino decoc-
tionis passularum quia bene est ei nos
aut absque aliquo curavimus
in civitate Veron. abbatem sancti
Martini de Rosiglorio et de
hoc fuerunt testes omnes ma-
gistri et scolares qui tunc temporis
erant Verone et in civitate Ve-
rone dominus Oldrisiu de pad-
ua et non dubitamus quod multi
per viam istam et specialiter cum rosu-
liparum sicut quod scriptum est libe-
rarentur si infirmitates essent
in principio et absque destructione
compositionis et continuitatis membrorum.
In electuario quod sic fit vocemus
mirabilem effectum. Recipe sene,
epithimi ana ʒ. iij. esule rosarum
rubearum ana ʒ. s. tantum
pulverizentur et fiat electuarium cum melle de-
spumato. De hoc electuario su-
mitur ʒ. i. cum aqua decoctionis
sene et epithimi de tertio in ter-
tium diem vel de quarto, aliis
vero diebus sumitur troc. de
tyro cum ʒ. i. tyriace et vino vel
aqua supradictis. Et plures si-
nimus hac re in cura lepre
aliis rebus etc. Questio oritur
hic: cum enim cancer quasi est le-
pra unius membri et sit de illis
quibus non est sanatio, tunc
quid dicetur de lepra, cum
sit ex eadem materia et eodem
modo adusta et sit cancer to-
tius corporis. Solvitur
quod lepra est contradictio que non est
in cancro videlicet quod lepra
spargitur per totum corpus et non
figitur in profunditatibus mem-
brorum cum venis plenis

sane melius ut in cancro in
quo sunt radices cancri et specialiter
in principio et antiqua membra a-
mittant propriam formam et compositi-
onem et propter hoc quia administra-
curationes fortes sustentant
egritudinem lepram ita quod egritu-
do non agit super membra
simplicia sicut in cancro est to-
tum contrarium et sit per hoc lepra
curabilis. Cancer vero non
ita. Cancer propter infiltrationem
sue malitie et ventositatis
in venis et simplicibus membris
eo quod sua materia collecta et non
sparsa non recipit administra-
tionem medicinarum fortium que sunt
necessarie in eius eradicatione vel
destruatur cum toto membro in
quo est et propter hoc bone medicine
fortes convenientes ad hoc non
possunt sustentare egritudinem
quia egritudo agat in membra
simplicia ita quod compositionem et for-
mam destruat et totam natu-
ram membri in quo est de-
struat et sic remanet incura-
bilis. Sciendum hic contingit quod
si castretur leprosus cum sunt
in principio sue infirmitatis cu-
rabitur a lepra cum principio ad
interius. Nos non hoc unquam
probavimus. Et ratio huius est
quia castratio inducit humidita-
tem et minuit caliditatem et
convertit complexionem in contrarium huius
quod inveniet viros effeminat
ut volunt physici et sensus hoc
manifestat sicut bene probavimus in
domino tunc vero domini Petri de
isto sunt quidam castratus in
Verona ut dixit nobis quidam
medicus amicus noster et curatus
fuit absque medico post cas-
trationem a lepra sed remansit

absque barba toto tempore vite
sue ut castrati remanent
Et nos in cyrurgia nostra
de castratis modis plenarie
determinavimus Capitulum 3 de ve-
rucis et porris et ficis et celsis

Quedam tales infirmitates
sunt ex materia grossa me-
lancolica que loco illo
quo nascuntur colligitur et ad-
unatur et est inter eas dif-
ferencia secundum formam et figuram
sed non secundum materiam neque crea-
tionem porri in figura habent quan-
dam asperitatem circa suam
superficiem Verruce nullam
habent asperitatem in sua superficie
et sunt eiusdem quantitatis cum
porris Sicca habent pedem sub-
tilem et caput magnum per
celsum intelligas morum morus
habet figuram et formam mori
et appellatur porrus tibus
et est maioris quantitatis quam por-
rus vel veruca Cura si
fricentur verruce cotidie cum
bono re habente acuitatem
cum aceto forti bene remo-
nebantur fricatio cum folijs
mirti aut cum folijs capparis
viridis et aceto similiter por-
ros et verrucas et ficus destruit
et mora Medicamina omnia
acuta et caustica corrosiva
et medicamen de sapone et
calce et medicamen de ar-
senico quod appellatur cal-
diton vel quod fit de flore
eris et similium verrucas
destruunt si vesicent et
vlcerentur et mundificentur
usque ad radicem bene valet
in hoc facta mundificatione cicatri-
cetur locus cum pulvere mi-
rti thuris et consolidentur
si fricentur fortiter bonum dice-
tur aceto et sale bene destruet

si verruce scarificentur circa radi-
ces et specialiter si multas radi-
ces habuerint et post scarifi-
cationem aspergantur verruce
cum suis scarificationibus cum
pulvere affodillorum Con-
fortatis cum rodelgar ita
quod totus locus denigraretur
sed eradicabuntur et postquam
denigrate fuerint cum appone
butyri removeatur totum quod
fuit mortificatum et hoc fiat
tamdiu reiterando medicamen
acutum donec tota radix
evulsa fuerit post mundifica-
tionem et ex carnacionem consoli-
detur locus Si fricentur ve-
ruce multiplicate cum cepe
squilliticis vel aceto destruen-
tur omnino et specialiter si membrum
in quo sunt per longum tempus antequam
fiat fricatio cum verrucis in
aqua cala moram fecerint
si cum solo vitello squille
viridis hoc est cum eo quod est
in medio squille verruce
et porri et similia fricentur
omni die usque ad paucos dies
destruentur prefata fricatio
cum solo aceto calo forti valet
multum et verrucas remo-
vet Si medicus posset cum
medicinis mundificantibus et mo-
netibus melancoliam nisi vim pur-
gare multum bonum operaret
Et si corpus esset plenum
et carnosum valde et fiat flo-
mia de saluatella manus
sinistre esset hoc utile val-
de Abstinentia a rebus gene-
rantibus melancoliam et uti die-
ta narrata in lepra et
melia est bonum et generaliter
de medicinis generantibus ad
istam melancoliam dictum est in
capitulo de lepra et melia

suffiacint. Si fricent porri
et verruce cum portulaca remo
uebuntur in brevi et cum carnositate
et impetigine que repitur inter
corticem lunacias que luna
cie repunt in vnciis et orti
bus curantur si fiat sepe etc.
Capitulum 28 de superfluitate aurium purganda
Mollificet primo quod est inter
aurem de sordicie cum
oleo tepido ponendo oleum
tepidum hora qua iret dormitum
in aurem et mane in ortu solis
vel aurora vadat paciens
ad stupham et ponat aurem
mundificatam super solum calidum
stuphe et permittat exire totum
quod in aure continetur si exire
potest et cum a balneo exierit
ponat stillum involutum ex
coto in aure suavem et revoluat
per aurem mundificando quod
remansit. Aut si non vult
ire ad stupham inclinet au
rem in qua positum fuit oleum
super aquam bullientem vel calidam
decoctionis camomille vel aneti et postea
mundificet cum stillo et coto.
Aliud ponatur in aure ace
tum et baurach et postquam per diem
ibi remansit extrahatur et
ponatur in balneo vel remanen
da est auris postquam illa ex
ierit super vaporem aque
calide per aliquod tempus quo facto
mundificata est auris cum coto
et stillo ut dictum est. Si medi
cus habet instrumentum eneum vel
ferreum vel argenteum subtile
valde cuius extremitas vna
esset inclinata aliquantulum pla
na bene et competenter posset
absque aliqua mundificare ante

dicta omnem sordiciem ab aure
removendo absque aqua alia re
et specialiter si fuisset usus in hoc
vel habuisset gratiam cum ma
gistro quem hoc facere suis temporibus
conuenerat. Capitulum 29 de istis
que auferunt fetorem assellarum
Si sumatur litargirum albi
ficatum et aspergant cum
aqua rosarum in qua sit ca
phora dissoluta et fiat inde
trocisci et tegant in terra supinos
et infusos cum rosis et maneant
sic donec desiccentur et repo
nantur et fiat exinde medicina
cum necesse fuerit remouebitur
odor malus. Aliud ad idem
abluat thutia et sale et aqua
et post ablutionem confriatur
cum aqua rosarum et camphora et
fiant trocisci et reseruentur et cum
necesse fuerit epithimetur locus
et fricetur. Aliud ad idem Recipe
rosarum rubearum ℥ 1 gallie
gario filate spice [illegible] mir
te alumine an. ʒ. ℈ tantum
sint et conterantur et ex eis
forment trocisci cum aqua rosarum
et cum necesse fuerit fiat epithima
in loco. Si abluant cum sede
aselle cum vino decoctionis menthe
mis vel mac et croci vel cum
vino in quo sint dissoluta
tamen quantum remouebitur
omnis odor malus a loco.
Et si epithimetur locus cum
amphisio et fricetur bonum
operabitur in hoc. Si paciens
fetorem assellarum et pedum
et aliorum membrorum purget
cum pillulis fetidis vel stomaticis
alexandri vel cum aliquo decoc
tionum dictarum in capitulo de melancolia
et lepra et utile multum
et si leuius hoc usus fuit in dieta

sua odoriferos aut gariofi
z siliis z abstinuit ab alliis
cepis porris ouis eruca h'
ba de qua fit assa z ab ipsa
assa z similibus z cu hoc ab
stinuerit a fastidio erit sine
vomi z gvemeno **Ca. xxvi**
de his q phibet ne puerorum
testiculi augmeten z puel
larum mamille

Madus procedi ist talis
est fiat emplm ex ci
mino quasso z asso cu
aqua sup mamillas z testi
culos z stringat tamen sup
testiculos z mamillas cum
peccia infusa i aceto z aq
bn fortit absq dolore z
sic usq ad dies iii dimitta
tur z tuc remoueat a loco
illis Fiat emplm cu cepe
lili albi pistati z incorpa
ti cu aceto z aqua z bene
fortit ligetur z sic p tres
maneat dies q non remo
neat Ista em empla z ime
dicamina queniut ut fiant
sup testiculos z mamillas
multis uicibus intrinsece Si
accipiant duo lapides ui
rides quibus acuunt ferrum
z fricent adinuicem cu aceto
z aqua z fiat emplm uel
epithima ex eis q abcijs
resoluunt z cosumat testiculos
z mamillas ne eis spet
magnitudo / tatur alumen
z misceat cu olo ros et
ceco omni die z mane et
sero ungatur mamille z
testiculi absq fricatioe hoc
em defendit ne ad augm
tu i gnem uel generatur
Aliud R boli armeni gal
las uiridium an tantu et
ebent z misceant cu melle

z fiat epithima q p p p
dieu integra sit p manserit
lauet cu aqua frida et hoc
fiat multis uicibus in mense
cundabit em p hoc puitas
testiculos z mamillas sp e longo
Aliud R cerusse lapidis mar
moris al q de leui scindit
an ptes equales terantur
z aspergan ex olo intimo z cu
suco iusquiami misceant et
fiat emplm hoc em mamillas
neq testiculos nec pilos in
femore crescere pmittit sic
fricatio z tactus mamillas
z testiculos augmentat ita
si non tingunt neq fricentur
coru tardabitur augmetu
z cass Si omni nocte uel
die epithimetur cu aqua
ros z aceto in quibus sit ali
quid camphore uel sandalis
z cu binda ul sacculo supius
usq gulam clenentur gle
mamille z testiculi usq se
nitu no ueniet ad eos aug
mentum neq cass insi ipse
nectute aut p logu temps
Ca. xxvii de his q aug
metat corpus z ipm grossu
faciut z de his q macru
faciut

Mirabile fuit quidam hug
rei macrescere em q h
corpus est poss et de
lem pt fieri hoc in quolib
hoie s i pingnare q h cor
pus est impossibile z spalit
corat extenuata q'ntia epar
magnu z uenas magnas
et hoc est ppt duo Primu qd
est caliditas epatis aucta cu
calite mebrorum z coru sicci
tate q e. potens resoluere hu
mores z q'ntitates mebrorum
Anquam i pinguedinem quitu

sum est cum vasa totius corporis
sunt magna maxima valde et
plus capacia humorum et
sanitatum quam natura possit
gignere in pinguedine et carno-
sitatem et sic talia corpora
semper extenuata manent.
Ea vero que sunt necesse
corpus extenuare sunt ci-
baria panis multum cocti ut ole-
ra et legumina comedere salsa
et acetosa et que movent ven-
trem et uti rebus provocantibus
urinam et sudorem multum va-
lent ad hoc multum coyre et
parum comedere et ieiunare et
multum moveri et laborare et parum
et male dormire et maxime
super stratum durum et cum indu-
mentis asperis et balneari in
ieiunio et abstinere a comestione
post balneum et longam moram
facere in balneo et uti vino veteri
et dormire in ieiunio post labo-
rem et balneum lymphato et
comedere panem siccum [illegible]
ta ordeo et milio et dormire
in ieiunio post laborem et balneum
longum. Ex contrario omnia ista
corpus sunt extenuare et ma-
crescere. Abstinere a rebus dul-
cibus et carnibus et vino novo
et lacte et similibus multum fa-
cit ad hoc. Secundum Actuarium fu-
cat eos valde ad istud et movere
cum corpus et provocando uri-
nam et est usus triffere maioris
et maioris et usus dyatrionpi-
peon dyacurcume et dyaga-
lange et cimini et similium et
debet homo morari antequam
comedat post coitum recep-
tum donec appetitus qui sunt
irritati reprimantur et extinguantur
et debet pati talis famem atque
sitim et morari sub sole et in

in mansionibus et locis calidis et in bal-
neis sudare et menas facientes
medicinam sepe sumere. Medica-
men efficacius corpus macri-
ficit ℞ ameos se. apii se-
minis rute cimini ana partes equa-
les vel ʒ I sambuci sicci bau-
rach ana quarta unius pl. ut
ʒ I lacte partes ij ut ʒ ij pul-
verisentur de quorum pulvere
trahiciat cottidie ulcus co-
pondus aurei j et cum medio
vehementer corpus exsiccat. Me-
dicamen aliud ℞ triffere maioris
ʒ iij pulveris pigre turbith
ʒ I sumat hoc medium qualibet
ebdomada semel. Aliud ℞
cimini piperis zedoarie ana ʒ ij
tantum et tribent et sumat
de isto pulvere pondus minus
aurei de ceco in ʒ in diem cortu
solis cum ʒ I aceti et ʒ iij bo-
ni vini albi veteris mirabiliter
extenuabit omne corpus. Impingue-
tur autem corpus quod est pos-
sibile impinguari per usum vini tu
dulce et novi potabilis et usum
lactis in ieiunio cum in eo ponitur
zuccarum aut mel et per usum re-
rum dulcium et per abstinentiam a la-
bore vigiliis et superfluo motu
et ab omnibus rebus provocantibus
urinam sudorem et moventibus
ventrem propter suam acuitatem
aut caliditatem. Utatur rebus
nutrientibus multum ut est tri-
ticum coctum in iure carnium et
absque iure pingui ut sunt
pultes de farinis que sor-
bentur cum iure dulci et novo
et brodia carnium inspissata
cum vitellis ovorum et mica pa-
nis vel farina. Cibaria
omnia de farinis facta et
granis condita et cocta cum
lacte et zuccaro et pulvere qui-

sic fit multum impignat. Rx car
damoni ʒ .i. mic. ing. gallange
longi piperis an ʒ .i. cinamoni
electi ʒ .iij. liquiricie ʒ .i. mac
croci an ʒ ß fiat pulvis cu
batis. Abstineat a rebus ace
tosis et salsis et acutis nisi pro
sapone, sapore cibi ut ap
petitus melioretur et non desi
at comedere humiditates pecto
rutibiles carnes videlicet
et media carnium et brodia et
nira carnes cum speciebus dictis
impignat inmobilitur omne
corpus vel alterat ad melius
Hoc preceptum in hoc casu est
ut homines desiderantes impig
nari vel meliorari aut de
fendi ab excitatione utatur
an comestionem vel cibum debi
li de ambulacione vel subti
li, et ut a forti motu et de am
bulacione grani abstineat
et ut eius lectus sit mollis et lo
co frio et quod multum quiescat
et dormiat. Aut ungatur cor
pus eius cum oleo violato vel de nenufar
fare omni die post cibum et
tunc intret balneum tepide
aque dulcis et fricent mem
bra sua omni tempore quo
usque aliquantulum rubere inci
ant. Loca solaria et instra
delectabilia continue aut sepe
sint coram eo, bis in hyeme
et ter in estate comedat et
semper post prandium per horam
vel circa balneum ingre
diatur et hoc omni die aut
de die in diem secundum quod medicus
considerare videbit. Hoc enim
cibarium quod fit ex farina cice
rum fabarum rizi tritici et or
dei et similium conditum et ex fa
rina coctum cum lacte et zucaro
et inter carnium et caseo recenti

absque sale est utile in hoc et
eadem sic tale cibarium ferret absque
pinguedine conferret. Fructus
quoque quorum melici comedantur
cum zucaro ut amigdale avella
ne fistici et nuces dulces recen
tes et pinee corpus impignat
et plus omnibus aliis fructibus
impignat uve mature. Im
pignat eciam corpus et crossi
faciunt arietina caro por
cellina et edina et galline et
ova assata et castratina et
panes et nuces super quas fun
ditur pullos pinguedo co
lumbarum et cum assatum et carnes
cocte cum aqua et speciebus, et
abstine a flomia et solucione
ventris et vomitu sorbiles facta
ex farina frumenti ciceris fabe
rizi et lacte et butiro et ex pa
ne si bibatur in ieiunio multum
valent. Medicamen impig
natiuum sic fit. Sumantur cicer
corticata et terantur vel teriantur bene
et cum lacte vaccino afferantur
et fiant troc. subtiles ex quibus
cum lacte et zucaro ʒ .i. trasgluciat
Aliud. Sumatur farina ciceris
et fabarum et rizi et amigdalarum dul
cium excorticatorum et nuces pinee sicce
et excocis fiat cibarium cum lacte
et zucaro et in ieiunio comedatur
et cum comederit per horam bal
neum intret in quo faciat
moram non multum et cum exi
nerit et quiescat intrat humil
medo ppb et ustitate. Aliud
Sumantur amigdale excorti
cate dulces et avellane et
se pandus al et fistici et buty
rum vaccinum et zucarum pistentur
utile ultime et tantum et cum
butiro ungant et dissolvatur
cum zucaro et in aurora aliquid
de eo comedatur. Aliud su
mat caput arietis pingue

bn mundificatu & optime p(er)s
tetur aut addan(tur) lb ß carn
de arietis & ij lb lactis & tuce-
rios rizi ttica an unc(ias) quinq(ue)
℥ iiij quibus bn aque admis
ceatur ut ex ea possint co
hoperiri & sic coquatur hoc
totum usq(ue) ad dissolucionem
omnium & postea ex aqua cola
ta ℥ iiij pinguedinis ℥ ij et
olei ros(arum) & olei de mais an
℥ j simatur & fiat suppositoriu(m)
ex hijs in nocte postq(ua)m
assellavit & dormiat cum
eo tota nocte tenendo ipsum
in ventre & fiat hoc bis in eb
domada, et si fiet cibarium
ex hijs cibis potest q(uod) sint ibi
olera est utilius in hoc ali
ud cibarium impinguatiuum et
est nobile ut dixi sic fit sumantur
fitulle parvos sicut multe &
in ure pinguis carnium cum
fornet ponantur & cu(m) molli
ficata fuerint & bn iure in
bibite extrahantur sumatu(r)
& assigantur bn ex caseo re
centi & in fine ponatur ali
quid sup(er) eos de pulvere
dicto superius & an(te)q(ua)m infrida(n)tur
comedant. Et post eos &
cu(m) eis bibant vinu(m) rubeum
novum & stet p(er) tres horas an(te)
q(uam) comedat cibaria usita-
ta. Electuaria impinguativa
& medicinas in antido faciemus
vel ponemus **Ca 28 de ill(is)
q(ui) sudore toci(us) cor(por)is b(e)n(e) redole(re)
satagu(n)t**

Primo oportet ut fiat
flomia vel mundificacio
cu(m) pillis & medicinis mu(n)
dificativis humorem putridum
et utat(ur) p(er)vis cibaris odo
riferis & bibat vinu(m) clarum
odoriferum in quo aliquid
aque ponatur, sumatur

cum mane semen ani(si) in
potu cu(m) vino aut cassialig
nea aut garofi(lis), sepe utat(ur)
fricacionib(us) & balneis dicimus
in quibus ros(e) & gariofilata et
betonica ponantur & similia
comedant(ur) capita cancrorum
& semina apij feni & siseleos
fricetur corpus totum sepe
cu(m) bauracis & troc de ros(is)
quos fecimus ca(pitul)o de fetore
asellarum, mutet sepe ca
misias & eas faciat odorife
ras cum musco & spelno
in mundo lecto & bn odorifero
dormiat & a fetidis rebus se
abstineat **Ca 29 de immunde
fetoris urine & egestionis**

Convenit in isto casu ut ho(mo)
abstineat a fastidio &
ab omnibus rebus fetidis
videlicet ab alleo feniugreco
& semi lini cepis eruca porris
& caulibus assa ovium sparagis
q(ui) de (pro)p(ri)etate fetorem in urina
multiplicant & similibus Et
utatur vino odorifero claro
limphato aliquantulum & se
mi(num) ani(si) & se(minum) feni & ysopi & yre
os in suis cibariis Condiantur
omnia sua cibaria cu(m) pulvere
qui sic fit R(ecipe) cinamomi cellocti
℥ ij gario galange longi
piperis cardamomi ʒʒ folij ind(i)
mus an ℥ ij mac croci an
℥ j musci grana vj fiat
pulvis cribatus **Ca xxx
de custodia corporis mortui
ne feteat & ne cito putrefiat**

Si cum intendit in cura
istius rei est ut elleveturi(?)
ad superiora crura ipsius
mortui & anus & sit caput
mortui depressius usq(ue) tran(s)
& ponat(ur) in eris anu(m) & cor
pus mortui clistere calidum

sicut ex decoctione colloquint
et bauracis, quo facto eleuetur
caput mortui ad superiora et
pedes inreuoluantur usque sta
re et sic teneatur donec totum
clistere exeat cum fecibus et fiat
iste modus clisterizandi sepe
et tamdiu quod intestina omnia
euacuata sint ab omni super
fluitate et fetore, quibus factis
et factis fiat clistere odoriferum
conseruatiuum corporis quod inclu-
datur cum coto uel tenta for
titer intra corpus quod sic fit Recipe
aloes mirre acacie gallie
muscate camphore ana tantum
perfecte et dissoluantur cum aqua rosarum
et ponatur hoc totum intra
corpus per anum et inclusa ut est
dictum Iterum dissoluatur hoc
totum cum aceto et aqua rosarum et
deinde omnes ungantur iuncture
Item condiatur argentum uiuum
cum aloe et sale mirra et aluine
et galliam muscata equali
quibus mixtis et incorporatis
impleantur nares exinde et
omnia foramina corporis Illud
quod de proprietate conseruat cadauer
ne putrefiat est ut liniatur
totaliter cadauer cum pice ca
lida liquida, factis prius
clisteribus euacuationibus intestina
cadaueris, si per os cadaueris et
anum intromittatur acetum in quo
dissoluta sint mumia et sal
et aloes et puluis mirre et
puluis carpobalsami et xilobalsami
tamen conseruabitur corpus hoc
illesum specialiter si omnes ar
ticuli eius exinde ista re un
gantur et fricentur, Quando
propterea mortuus ut uolunt an
tiqui qui iacet super sua fa
cie, uentrem suum non habebit
inflatum et cum in eius naribus
argentum ponet uiuum cerebro
corpus non defluet si conseruabitur
in uentrem massam etc. Capitulum xxxvi

De hiis que prohibent sudorem pedum

Si abstinuit a repletione
que fit in sero et cenis
et bibit uinum odoriferum
limphatum erit utile ualde
Ablues pedum cum sero cum
alumine dissoluto in aqua calida
uel cum aqua calida decoctionis foliorum
cipressi uel foliorum tamari
ri et foliorum uel granorum mirti
perfecte curatur Ablues pedes
cum aqua decoctionis foliorum ipsorum
et erit nobile medicamen in
hoc quemadmodum nobilibus et regi
bus et magnatibus Capitulum xxxvii

De regimine extremitatum
pedum digitorum et manuum ne
a frigore corrumpatur et sucurru
si incepta sint corrumpi et
sanatione eius quod corruptum est

Scire hic conuenit quod ni
chil est deterius ad ue
locitatem ad ferendum frigo-
ris nocumentum quam ut pedes
sint suspensi et manus pen
dentes discooperte Conuenit
in defensione ne frigus eis
noceat ut pedes et manus fri
centur uehementer absque ali
quo liquore post fricationem
ungantur oleo ueteri uel oleo
de lilio uel despica, facta
unctione inuoluantur totaliter
pedes ex pannis laneis ac
cum calidis et lana molli deinde
calciandi sunt ex calligis
subtilibus largis mollibus
duplicatis, Summo opere cauen
dum est ne pedes calcient
ex subtellaribus frigidis ma
defactis aut humectatis Ea
aut que nocumentum adueniunt
extremitatibus ex frigore expellit

sint herbe calide ut maiora
na et ozimum et calamintum
cum istis involvantur et inuncto
cum oleo laurino vel de costo
et similibus. Et involvat pe
des et manus cum panno lineo
infuso ex utraque parte in par
te liquida liquefacta ad ig
nem non solum illud defen
dit extremitates a nocumento fri
goris sed etiam illud quod iam in
cepit corrumpi prohibet pu
trefieri. Idem operatur spadra
pium factum ex cera rasa
et oleo de spica vel de costo
et in manibus cirotece de pel
le agnina facte manus defen
dunt a frigore et nocumento
eius adveniente propterea quod via
tor vel homo quicumque timet
de nocumento quod posset extre
mitatibus evenire non [?]
vitatur pati sitim vel frigus
aut aliquid aliud ex quo
extremitates ledi possunt
fortasse extremitatis lividate
corrumpent. Quidam autem
lesiones contingentes ex fri
gore in extremis est quod frigus
quod ei nocebat iam alteratum
sentitur licet eorum operimentum
non sit mutatum neque [?]
mutatum neque ab aere frigido
est remotum. Hoc enim non ad
venit nisi ex sensus inmora
tione vel debilitate. Cura er
go ut cum frigus nocere cepit
quod operimentum pedum mutetur
et fricatio in eis multa fiat
et post fricationem operiantur
ac mediocriter incessu continue
moveantur. Si autem contingit
pedes vel extremitates [?]
et eorum sensus minui adhuc
potuit curari nisi extre
mitates ut pedes virides
virides aut nigri fiant tunc
antequam ingrediantur vel vini
destaut sicut pomum in aqua
tepida decoctionis palee tritici
vel ponantur in aqua cau
les vel napi bullierint
vel in aqua anetum vel camo
vel mellilotum vel siccados
aut semen lini vel fenu
greci cum unoquoque separatum
cocta sint aut omnia simul
et maxime si iuxta ignem
cum aliquo oleorum supradi
ctorum fricati fuerint sepe.
Quando autem extremitates
ut pedes lividos vel nigri
facti fuerint tunc festinetur
ad scalpellandum et fundendum
ut ad carnem deveniatur
et sanies ab eis fluere per
mittatur donec ipsa sanies
restringatur et sedeant cum pe
dibus post scalpellationem
in aqua calida ne sanguis
in ore vulneris vel venarum
coaguletur et exire prohibeatur.
Cum autem sani fuerint resoluti
vel eius fluxus minutus fuerit
fiat epithima ex bolo
armeno dissoluto in aqua et
pauco aceto quod supponen
dum est loco leso vel in di
aut nigro et est sic dimit
tendum per diem unam aut
noctem. Idem ex vino te
pefacto vel ex aqua et aceto
lavandum et post hoc quoque
similiter bis aut ter epithi
mandum et ad ultimum iterandum
est tamdiu hoc epithima
te donec loca denigrata
videas iam esse facta san
a et recentia. Si autem ante
scalpellationem iudicio me
dicorum sint soluta et malum
reddat odorem et in putre
dine ipsa sint tunc scalpel
latio nullo modo utilis reperitur

Vnde necesse est ut omnia que sunt
illius loci cadant et fiat hoc
absque tarditate ne corrupcio
veniat usque ad carnem sa
nam illo loco nam mali me
dici aut medici non bene astu
ti cum ferro et volentes cutem
removent a dictis locis et
carnem putrescentem subcute
licet ibi non magna repera
tur gravitas si locus sit te
nuis et subtilis quapropter mul
torum nervos et cordas sanas
et utiles taliter operando dis
secant et distendunt et incidunt
dem malas egritudines et incura
biles faciunt in illo loco a
membris gravari Caro vero
putrida cum ferro removenda
non est a membro in tali casu
ymo emplastrum ex folijs salicis
aut folijs caulis coctis cum
butyro calido et mixtis contritis
in modum pannis si convenit
et est supponendum calidum
Item operatur emplastrum factum
ex lentibus coctis et pistatis
et mixtis cum melliloto et fa
rina feni greci et butyro et ali
quantulo salis, bene consideres quod
opus ferri in membro subtili
et debili corrupto ex quo non
magna reperitur gravitas
vel profundata corrupcio non
est sic racionabilis quemadmodum
opus cum emplastris mundificati
vis et emplastris confortativis lo
ca sana hec circa loca putre
facta sunt apponenda hoc si opus
cum ferro in membro subti
li et grosso sine corrupto
sint profundata sine non si
sapienter et absque extensione
nervorum et cordarum et lesione
partis sane fiat erit utile val
de et velociter actus quod illa

que sit cum emplastris quamvis ita
sit timor ex parte mali medi
ci et inusitati in hoc facta
mundificatione carnis putri
de et remoto quod putridum e
rat totaliter considerandum est
utrum putrefaccio ingressa sit
os aut non si aut non ingres
sa sint os incarnetur cum
pulvere thuris minuti vel
cum unguento fusco corporis et
in fine consolidetur cum
pulvere invenies aprilis et similibus
Si vero sint ipsa corrupcio
ingressa os tunc necesse erit
ipsum os corruptum unde
cum aliquo instrumento et remo
vere quod corruptum est aut
aliquam eius partem auferre
aut totum et incidere remo
vere et consolidare, qui eius
non huius artis usus est indi
get medico sciente quamvis
doctrinam habent huius artis

Capitulum 33 de hijs que prohibet fissuras que fiunt in calca neis et appellantur rimge

Intencio huius rei que
rigitur ad partem deffen
sionis ne fissure vel rimze
fiant contingitur ad partem
curacionis preparatum sic sunt
Intencio deffensionis ne fiat
est ut pedes sepe lavet
cum aqua calida aut aqua
calida decoccionis feni greci vel se
minis lini vel radicum malva
visci et longo tempore teneant
pedes in aqua calida donec
pedes et loca in quibus con
fuerunt eminere fissure
mollificentur post mollificaz
ungantur loca cum oleo de
mastice vel de spica inspissa
to cum cera aut fiet loca

cu pulue dragaganti cum ut
alcohol, et postea epithiec
ex pice liquida aut suppo
natur pedi et calcaneo parum
infusum in oleo calido et sit pes eius
calciatus ex caligis largis
absque subtellaribus et sine abs-
que subtellaribus stare uo
lunt sint largi absque
adhesiua ad pedem cum strictu
tura, et caueat sibi a pulue-
re et frigore sicut quod melius
potest intendas uero quod ungitur
ad partem curatiuam, postquam
rimge uel sissure sic fue
runt est ut curetur locus
cum mundificatiuis calefaciendis
in quibus sit uirtus consolida-
tiua ut est unguentum quod sic
fit Recipe seui caprini libram .i. pul
ueris gallarum tritarum ut al
cohol liquefiat sepum et
colletur et misceat cum pul
uere gallarum et ponatur super
sissuras antiquas et no
uas nam hoc mundificando
putredinem locum consolidat
Aliud ad idem Recipe litargiri
ʒ .v. teratur et misceatur cum xx
ʒ .olei et coquatur in tegola
agitando cum spatula cotidie
donec fiat ut pix et tunc
addantur ʒ .iij. galbani et
tunc iterum bulliatur donec
inspissetur de quo cum tepi-
dum sint ponatur super sis-
suras hec enim antique et
noue sissure auxiliatur
et confert Aliud Recipe picis
liquide olei de semine li
ni ana misceantur et coquantur
donec inspissent et cum te
pida sint ponatur guttatim
super locum antique sis-
sure et putride et cadenti
confert in mundificando et

consolidando Aliud Recipe adipis
pedum bouis ʒ .ij. cum galbani
ʒ .i. misceantur et decoquantur
ut parum inspissentur et
cum hoc sint inspissata ponatur
super rimgas et sissuras mun-
dificando consolidabit mira-
biliter Attendendum est hic quod ante
dicte sissure ante suam consol-
lidationem debent calefieri
et mollificari in aqua calida
et cum sunt mollificate debet
exsiccari cum panno lineo et
post hoc cum unguentis et me
dicinis curati curari Hoc
remedium quod defendit ne
sissure uel rimge eueniant
et destruit eas que facte
sunt est ut homo qui tiret
de hoc a principio hyemis usque
ad finem deferat super cal
caneum pellem infusam in
pice liquida et super illam pe
liam et totum pedem ponat
subtellarem siue ex panno
lini et super illum deferat
alium subtellarem factum de
pelle agnina noua continen-
te totum pedem et postea de
ferat super ista omnia cali
gas duplicatas largas
et non deferat subtellares
de corio neque ocreas ma
nebit enim illesus tota hyeme
absque aliqua grauitate si deus
voluerit.

Et ultra secundum hoc posui istius
libri de ve cantela vene
nosorum aliud et Et habetur
in alio libro meo una cum
antidotario et simplicibus vide-
licet in libro albo in quo continetur
synonima medicine et cirurgia
putis magistri Guihelmi de
placentia habetur iterum in alio libro
in pergameno cum assidibus griseis
et sic totum suum opus et per me
habetur

Et est et cu infanti accidit
oregmon dn dormit vehe
ment, cui seme lini stanu
cu melle ad labendu est
stmendum aut cimi et stu
cu melle compressu Et est
ecc cu infanti accidit vcti
infancie cuius medicacionem
iam noiam i ca de egritudinibus
capitis verumptum hic referes
reni et vehement consentiu
et est nt origani et castorei
et cimi simant ptes equales
et ere quinsceatur et ei in po
tu stnatur quod sit pondus
stam quinque ordei Et est
ecc cu infanti accit ut eis
intestinum egidia et tunc quida
corticu granati et mirti tere
bi et cupulas glandium et
ros siccans et corim cobusti
et alsnos jamci et vngulas
capras et balansticam et
gallas ptes simuide sit
equales et i aqua adeo fortis
coquantur donec corum vteque
gredia dem ipe i corum
apozimate se colliga ipo
tepido et f
Et est cu accit i infanti vomit
fortis cui forsa dabitur me
dicinas pondus tm quorum
ordi gariofilorum Verumptamen
ei confert quod sup sta po
ne emplastrum cum aliquo con
stringente vomitu debilez
Almas
Et est cu infanti accidit stoi
debilitas cuius quida stcas
cu musto cu aq ros est lini
endum aut cu aqua intallos
et ei in potu sirupus citonias e
bnatur cu pma gaudii quite
et 3 ncto azacos octaue gallice
inmstate cu panca quante
mine Et est cu infanti ac
cidit sompnite faciendo i sompno

a plium cnemut appt resolucion
spiritus facta ex multa spiritus
gulosite Cu ergo cibus corpori
petit et stomachus iste non sentit
procedet nocumentum illud a
virtute sensibili ad virtutem fortitudina
tiua et ymaginacionem et appe
bunt ei sompnia terrestia
crea et ergo ne stomachus spiritus ual
de plene cogat dormire
et nunc ex melle ei ad labendum
det ex digitis id est quod est in
stomacho isto et deponat
Et est cu infanti accit the
nasmon appt frigus quod ei sup
venit cui confert ut nastur
cii et cimini an 3 iii simant
et etq cubellentur et butyro
veti vaccino conspsa ad bi
bendum cu aqua fit dent
Cum non primi dentes prodeunt
gingiuarum fit pruritus febres
spasmum diarie Et maxime
qu prodeunt canini dentes
et pungissimi premod et duces
ventres simulibus per iiii
plume non passi pueri tran
sijs xl diebus hec non septem
mensibus hec aut i vij un
ma hec non ab venetate as
cendunt quoniam non permanent
pueri et non absolvunt ea
vincturam aut feris ea me
strnos cumpros neterescte
consueverunt per ista
C In primo institucionum dicit
esse quod caput diuidi in
iiii ptes Sanguis i fronte
dnatur Cola rubea i dextra
ta pte Flegma in cessate occipite
Cola nigra i sinistra In
quibus cognoscendis medicinam
operam dabit
Caput dolenti et ceudolenti
famios a aq ant sanguis

fluendo per aures aut nares
aut per os solvit egritudinem
per vi[?] Ambensis (?) samis re
pete dolor sunt in capite
et quartane sunt sine noce et
persistunt peremnit in vii diebus
si non se accipiat per hec
posteriora non capitis dolen
tia in fronte vel vena ipsa
minuat per hec Cum dolor in capi
te sunt acutissimus et cum se
et signum aliud signum mortis
apparuerit mors cito adheret
Et si aliud signum malum
non affuerit et dolor usque
in xx die permansit in se
abierit sanguis de naribus
expectabitur quod aliud capa su
turum in inferioribus corporis
Cum dolor adhuc recte sangui
nem e naribus expectatis
quod capa magis cum dolore firmis
et timpa non relinquentem
pronosticis Decoctio florum sa
lvie in oleo com sedat dolo
re capitis si ex ipsa fiat in
unctio et pronotat sompnum ut
vult Serapio
Febris que frenesim sequitur
sicut est incendens et rarissime
evadit ex ea incurens quod
si urina sunt alba egrum
cito moritur predicit Et si
urina nunc rupit et alia se
mel enim pro ulceribus nostris
significabit ipse quoque in libro
de morte subitanea retulit
quod si in sinistra polipe frene
tia fabe fluidos citrina et dur
ra apparuerit et contingeret in
firmus quod superius aut inferius
solum in die hujus morietur
hinc ante eum valde est
utile sanguinem ex nasi extrac
tare et vena que est in fronte inci

extrahere Clistria quoque leni
tia similiter conferunt frenesis quod
commutatio optima est Aer
quoque ipsum caudas custodi
est quod est calidus egrum infestat
multum non frigidus calorem a
capite repellit Incipit
qui hec egritudo incepit per
pedes in sanguine et intrent
eos quia confert Ad. Jam
probamus hec et audivimus quod est
...
pulmo quidam que epilam sed
vel bis in ebdomada sic sit per
pcomi z ii pentafilon oppo
nat
Secundum quod secundum diversas etates
homine diversi affligunt humoribus
Et sciendum quod iiii or sunt etates
homine prima etas calida et humi
da Secunda ca et sic 3a frigida et
humida quarta frigida et sicca Ergo
quod laborat de humida ma
gis affligi in prima et ultima
etate De sanguine incepto
qui laborat affligit frequen
cius in secunda quoque in fin secunda Qui
laborat de mala in tercia e
tate homine Item quidam af
fliguntur semel in die quidam
semel in septimana quidam semel
in mense in mense quidam sed
in anno quibus sed in quolibet
iiii or tempore anni Conclusio re
gula est quod illa que tardius
affligit tardius curatur quod
quanto tardius affligit tanto
corruptior est materia que
longiori tempore indiget ad su
randum
Ad lunaticos herba basilicon
i. flammulatum lunaticis in
termine liget luna decres
cente cum sunt signum taurus
quod est xvi kalendas maii
et scorpius quod est xvi kalendas

nouebris in pte prima moxo
fiabit hec .C. in libro diuidu
dios
Alleos pille quibus meliodo
z fortondo no iuenint ad
epileam z ad artetica z poda
gra Rx alore aloe scamo
nee colloquintide bdellii elle
bori n corticis gm arabici
euforbii bauracb, an ptes
s' cofite cu suco caulis do
sa z j. usqs ad ij
.C. i libro de tracho que scrip
sit Anteemno cesari Cere
bru cameli z mustele cum
aceto cofert epileptic
Fiat ex corio frontis asini
corda longa ex qua paciens
p annu integru frontes eius
supabia liget cu isto spe
ciali ydonea, Medicine si
gulares q ebibite cofert
epilempcie piretru seca
dos saugs testudis silues
tris coagulu lepor simus
vngule asini digiti cit in
semen agni casti genciana
galbanu serapinu caro mus
tele suffiuguit ex blacte
bisancijs
Incubus aut fit ex sanc grosso
aut fit ex cola nigra i spi
itaqs cura no est tardada
ipe cu epilepcie pambulus
est ipamqs pcedit
.C. i libro passio in no est i op
mirandu si cola nigra i fu
dat sonabilis aie ducitur
ut horem mortis simu ac
mortis suspicius paciatur
cu i corporibus ex hoibus ob
stuitem ut sit timidus lu
signida obscura sonalio
aie pter pacius nece est
cu op at timeat qua sed
portat ut timeat
pille q scimpnu pnocat et
menstrua decipiant castorij
z j armoriaci z j opij tebaice
gmma ij z decoc sin plg et
unus z fiat sine fornt pille
z dent pacienti iij ut inmor
an hora dormicois z est p
batum
Auic libro 3o fen pa cao de
cura sibet z sopma gmma
fit i febri gl'r Cu ex mem
quida vigilare faciatibus
est epithia fay cu culcato
i intecolo z absisio faciei
cu aceto et qstricto extimi
tasio i fiorio z adminstratio
stimitatorios Item i cod
tao Inco aut qui fit ise
z i pno modoru oz ut mia
piat alligacoe extremitatu
z a motu stimitacoimo assi
duo z expromti aceti z uapors
cius z vntise capitis cu oleo
rosato z aceto z plmo aut
aqua agreste z aqua gnati
z saptuorum zc
Spasmus z singultus pq uomi
au iamcum malu p Ba
Cxcuqs atthano apterndu
i iijor diebus pent si no
hijo effugiunt salui sunt
In mulie spasmus sup vei
ens mortale est Spasmus
fit ex plenitudine aut e
uacuacoe ita z singultus
p vu febris i spasmo melius
est sd qm spasmu i febre
d spasmo z thetano qtito
se sup veis solut ex nem
legla Spasmus cotingit
pueris i acuta febre maxe
z si uentre qstipatu habut
aut vigillent uel ex pa
neant plangut z colores
varient ncio cit in mo rubei
nio liuidi nio uides fiant
h eueniunt pueris usqs i vij
annos anoos maioribus no

lixo & unctibus spasmus non
corrumpit in se nisi magis ex
[illegible] infirmibus ut frenesis
pronosticorum iiiº

Rx capilli ne cadant aq. i. iu
niperi caballine radic. liquiritie
passulas cancele [illegible]
an. aq. s. radic. pet. & asparagi
an. terra aq. i. radicum lilii ce
lestis ʒ ij fiat sic [illegible]
lb aque fenicali [illegible] ca
pita duo [illegible] aq. s. [illegible]
ad [illegible] coctorum carne [illegible]
colet & in eadem colatura [illegible]
qua grassata infundat [illegible]
aut per ea lento igne [illegible]
[illegible] terra [illegible] per ea cum
duabus partibus zucari & una
[illegible] compona [illegible]
Unguentum Rx olei nardini a
[illegible] mastic an. argenti
& cum cere part. ij [illegible] parte
i. fiat unguentum pro pectore [illegible]
lectuarium bonum Rx an. ʒ x liquiritie
mastic passulas [illegible]
pinee an. ʒ iiij carui [illegible]
galangi fen. ʒ ij cinamomi an.
ʒ i & s. [illegible] piperum calamenti
piretri cassie an. ʒ i gar
iofili [illegible] croci spice an. ʒ ij &
s. mellis boni despumati &
zucari quantum sufficit [illegible] ambo
in sapa dissolvantur & aroma
tisetur cum pulvere cortic. cit
& gallie [illegible] sufficit
ad [illegible] constringendum Rx ra
dic. [illegible] part. iij cor
tic. [illegible] pt. i. [illegible]
part. i & s. cum succo [illegible] ut
folios eius fiat pille sicut
lupini ex quibus i. [illegible] omni
nocte teneat in ore item
pillule admotus [illegible] & [illegible]
[illegible] cum pano [illegible]
an cena cum hoc pulvere fiat
[illegible] quoniam [illegible] [illegible]

cius appareat Rx ros marini
pulegii [illegible] an. part. i gar
[illegible] alo[illegible] an. pt. s. [illegible]
[illegible] an. [illegible] [illegible]
dant omnia [illegible] & [illegible]
[illegible] aceti [illegible] postea sic
cent & fiat pulvis
Nota quod si materia flaica co
[illegible] in ventriculo cerebri quod
ipsam [illegible] evacuare pille
[illegible] si ipsa materia flaica
fluat ex cerebro ad oculos et
ipsam [illegible] optime evacuare
pille de v generibus ut dicit
[illegible] & de hoc [illegible]
[illegible] experientia si illa
materia flaica que est in capite
[illegible] ex [illegible] tunc optime
evacuatur cum pillulis [illegible]
[illegible] & sunt prime pille
quas ponit [illegible] in suo an
tido [illegible] est [illegible] materia
flaica que est [illegible] de
capite ad oculos evacuet
[illegible] quod ipsa [illegible] digeratur cum
aliquo digestivo sicut sirupus de
[illegible] cum quo [illegible]
aque [illegible] fen. & celidonie
& [illegible] ut dicit [illegible]

Sirupus bethonicus ad humores fri
gidos capitis [illegible] declinantes
ad oculos Rx bethonice rute
pulegii celidonie [illegible]
ge [illegible] ros marini sa
[illegible] origani folia lauri
salvie ysopi an. ʒ iij radic.
[illegible] fen. petrosilini [illegible] rubee
[illegible] pollipodii [illegible]
[illegible] an. ʒ iiij [illegible]
[illegible] aceti [illegible] an.
ʒ s. fen. siler montani an.
ʒ i. rosarum florum borraginis
[illegible] an. ʒ s. bulliat in lb
[illegible] aque [illegible] medi
etatis & fiat sirupus
Unguentum ad [illegible] & scabiem
palpebras ex humore [illegible]

Rx bdelly cerusse plumbi cor-
tic thuris omn an ptes eq
les dissoluat oia cu oleo
ros z cera alba z fiat vnc
co sup locum
Con fluxu lacrimar Rx aloe
sucotrin tucie antimonij
corticu mirabol ctos an
puluisa subtilit Ist puul
uisat i aqua ros infunda
ter uel quat optime laue
tur et noua aqua recipi-
endo uel loco aq ros pona
aqua pluuial ist loco
diutissime agiten sup mar
morem ad mod color lyno
diutissime agitat z i subtilis
simo puluere i qua cu lyno
succs distempentur Rx suci
ebene memite eufragie
lactis mulieris an sta multi-
plici colatura dimittant
reside i sero recipe eo liqo
ri parte gutta una uel du
as z cu penna i oculu po
nas et ptum
Ad pseruacom visu Rx gario
filate eufragie betonice
rute feni omn an dq i sub
mgant i uini quatite que
sufficiat subtil z aromatici
z i uase stati orifici qs
vel diebs z i mane et post
vino sumatur ℥ iij cu mo
dico aque cale Item abra
sione sca i titice z corpore
ps mundificato cu pulluo co
rijo z de quibz ginbz cu pul
uere In s marmi subtili fiat
i eo fricacio usqz ad pfecta
subintracionem
Puluis uel species ad catarac
ta Rx semis feni an an ptes
i sileris ptes ij nuc m9 mac
an part z ij passulas cum
clarificatu qutit omnia zucari

ad pondus omnium Syrup ad id
Rx agrimoll part iiij mellis
ros colati ptes ij suci feni de
purati quartam ptem omn
bulliat modicum adinuicem
z sumant mane ℥ i cum
tantunde aque cale
Incisio aut que fit cu acu no
confert nisi aque albe z clare
q adeo egressa nc acu non
ualeat ipm mouere nz tm sit
talis ut sub acu fugiat et
est intra illa media
Cerotu de quo G i catagenis
dixit q i fistul mirabilit
operatur Rx aceti uini acer
rimi z clarissimi olei ue-
tustioris q i ueni potit q
boru ij lb z s litargi pul
uisati z cribrati ut alcohol li
bra i coquat dic integro
donec nigra z relucens fiat
deinde fiant ex eo tecte et
immitatur dixit enim q hoc
cerotum cu uehement sine
mordicacione desiccat z quin-
que psllas recentes dn sut
sanguinolente
Ad dolore auris ex fria ca
Rx olei de been z calefiat
in cape conuo i cine calido
z distilletur i aure z lucinu
i ipo uictud pona i parum
Ad idem Rx olei de amig
dal amar olei sambuci
ni olei anetini an fricat
i eis modicum ex radicibus
elli m9 i uase duplici et
fiat simili Suffumigia
z fta cu embolo ex olio
pdictis simili opant qi
calefiunt olea i aqua cala
z cu embolo fumus i aure
recipit
Item ut surdus audiat Rx
succi sambuci z ita i guttas
tepidum immitte dolorem tol
lit z aures apit

Emplastrum mirabile secundum sarra-
cenos ad restringendum fluxum
sanguinis narium probabile R(ecipe) se-
ris partem i pulverem tegule
~~subtiliter~~ subtiliter tritam partem
i. Calcem partem unam etiam
parte .s. partem unam orobi
subtilissime trita et cribella
ta et porale passata. Et
omnia supradicta in simul commix
ta cum albumine ovi distempera
ta fiat emplastrum et cum panno
super frontem et tempora ponatur
sine ... et cum illud siccum
fuerit iterum renovetur
Pulvis contra dolorem dencium
... R(ecipe) piretri ℥ semen
apii mastic rosmarini ro
... ana ʒ ii ... omnia ista terantur et
bulliant in fortissimo aceto
et cum eo abluat dentes et ...
Ad idem R(ecipe) piper euforbium
asa fetidam serapinum sina
pi ... piretrum
radicem rapham ana baurach
armenum salgeme confice cum
melle et line dentes est mira-
bile in sedando dolorem eius
Quia ... radix celidonie ca
lefacta et posita super dentem ipsum
frangit et extrahit. Ad do
lorem dencium propter congela
tionem R(ecipe) piperis euforbii asse
fetide serapini sinapi ...
... piretri radi
rapham ana baurac arme
num salgeme ana partes equa-
les confice cum melle et line
dentes et est mirabile
Ad constringendum dentes commo
tos R(ecipe) acacie corticum gra
natorum sumach balaustiarum
mastic alumen ana decoque
... in aceto

et gargarisetur et post gargari
sacionem pulvis dictarum specierum asperga-
tur super gingivas
Item. Et apostemata fuit lingua cuiusdam
hominis apostemate magno et erat
sexagenarius et non fuit consue-
tus flobotomari quare non flobotomavi
eum sed feci eum potare pillas
cochias et ut lingua eius involv-
eretur emplastris frigidis volui
sed ipse erat stultus inobediens
medico suo. Bibit itaque in ipso-
ne noctis ... ut tenet in ore
suo succum lactuce quod et fecit
et est sanatus integre et sunt
... illud et in ... libro
3o sen 6 capitulo de apostematibus lin-
gue Avicenna
Squinancia habita ... fieri
... hominum ... morbus propter ... Avicenna squinancia
effugiunt et ad plurimum ...
in ... diebus moriuntur si non ...
effugiunt ... fuit per ...
Si a febre ... torqueatur collum
ut deglutire non possit et
... augmentet sine
... manifesto mortale
... Et ... quando
... rubor ... pectore ...
... manifesto ...
... Squinancia pes
sima ... mortifera que
... non apparet ...
... rubore ... tumore
pronosticorum 3o. Squinancia ...
... et magis mortifera ...
velocitate est que non apparet
... manifestum
aliquid et est in ea vehemencia
dolor et ... anhelitus ...
aut squinancia ... hic
est ... omnia ... dicta
... aut 2a ... 3a pronosticorum 3o
Item. Et quidam ...
... sint ...
... fieri sedat

smacia statim et primus stet
scumbus et pueris cum radice
liquiricie et aliud cum
radice lilii Item bdellium con-
fert apostematibus et epiglotis et
gutturis
Medicamen quod confert ad tus-
sim et vehementiam siccitatis pec-
toris Recipe amigdalarum dulcium et
amararum et seminis lini torre-
facti et gummi arabici ana ʒ ii ca-
rubbe et dragaganti et gummi ar-
abici liquiricie aut rasure eius
ana ʒ i ʒ s. zuccari et penidiorum
ana ʒ ii conficiantur cum aqua feni
et fac pillulas et ponantur sub lin-
gua vadendo dormitum vel
in Electuarium dictum confert ad
tussim et est inter nobiliora de
quibus dixit G quod ipse medicatus
est Recipe opii ʒ ii et seminis lini
ʒ iiii radicis oppoponacis ʒ ix
mirre ʒ iiii et seminis croci ʒ ii et
quartas et tres conficiantur
cum melle et detur in potu
quantitas fabe cum aqua febri-
citantibus cum vino et aliis in sero
Pillule que abstergunt pectus
Recipe agarici turbith et mirre
omnium ana ʒ iii radicis lilii ce-
lestis prassii omnium ana ʒ ii yere
ʒ x colloquintide sarcocolle
omnium ana ʒ ii tanti et bdellii
et conficiantur cum rob aut
iulep aut vini quantitas po-
tus ʒ ii sirupus Sanguis factus
ex aqua decoctionis radicum
saxifrage et seminis plantaginis
utile est multum ad omnem
tussim maxime factam ex
materia contenta in pectore
pulmone vel et despecta aca-
pite
Unctio pro pectore bona Recipe pin-
guedinis anatis galline nigre
butiri vaccini sine sale in
ysopi humide olei [illegible] yrini

olei anetini omnium ana cere quan-
tum ad retentionem sufficit et fiat
unguentum Ad idem Recipe passu-
larum enucleatarum capilli
veneris rasure liquiritie unde
ana Contra s. radicum lilii celestis
seminis urtice ana aureos ii ficus
[illegible] dactillos pinguium uno
in fenugreci seminis ii ysopi
sicce ana aureos i et s. amig-
dalarum dulcium mundatarum
numero xx omnia quassata
fundantur in melliquato cuius
quantitas sit lb ii ... ferve-
at usque quo tercia pars con-
sumatur tunc additur sape
quarta pars totius et fervescat
quousque ad bolum fiant re-
ducantur
Emulsio et ex [illegible] bonum
si sit materia grossa et viscosa
Recipe ysopi yreos liquiritie
turbith agarici ana quantum subti-
lissime pulverisentur et misce-
antur cum oximelle composito
vel squillitico in modum bolus
et mane et nocte teneantur
in ore Si vero materia sit sub-
tilis in infusione dragagantorum
infundatur vel in steca sunt
liquiritie cum penidiis et in ore si-
milia teneantur Ad hoc
idem valent et pillule bechi-
chie quas ponit Avicenna
Avicenna libro 3o fen 10a capitulo de
pleuresi Contra aut que
species pereplomie seu pleuresis
sint deteriores Contra an illa que
est in latere ~~dextro~~ sinistro
vicina cordi an ea que est in
latere dextro Quidam enim po-
nunt hanc esse deteriorem et
quidam ponunt illam deteriorem
esse Verum vitalis est oppo-
sitio parti sinistre sine cordi
erit deterior si est [illegible]

ad hoc ut maturet et recipiat
resolutionem si fuit de parte
eius ut suscipiat illud Et
illa que remotior est ex
parte sinistra est salubrior
tamen quia est ex parte reso
lucionis et maturitatis magis
inobediens
Alienus Et maior post veniens
sum ad me per biduum ut tri
duum faciebat a sputo san
guinis cum ipsis in quibus licet
erat cum apostemate ex quibus
accidens erat febris non quidem
aliquem fuisse sanatum radi
citus Quia quando apostema
est in pulmone est ex febre
quamvis in principio est quod apostema sit
in pulmone absque continue
febris tamen proximitas eius ad
cor quod exprimat pacientes
erugmosam et putredinem habentes
quando non ipsa non laborat se
neque tussim nec sputo putre
dinis id est apostema non semper esse
in pulmone ipsius
Adolescentibus non sputa san
guinis per iiij^a In sanguinis sputo sanies
sputum malum per vij Cumque
sanguine spumoso expuunt
habendi ex pulmone educitur sit
per 6^a Sanguis quando sursum
quando qualiscumque sint per os
malum est deorsum non bonum
si nigrum exierit per 9^a Sangui
ne multo fluente spasmus
malus a singulis malis ma
lum per 9^a
Iohannes damascenus de flumi
ne sanguinis Item confert alia epithima
ta quod liniunt pectus et sedant
dolorem et astringit sanguinem
et consolidat et liniuntur super
stomachum apud vomitum sangui
nis et vesicam et super renes a
pud motum sanguinis passi-

satum in matrice apud superfluitates
menstruorum Et stringit flu
xum emorroydarum per suam
hemisphedos id est ypoquistidos
sumac radices herbe yreos
acacie sanguinis draconis
gallarum balaustias croci
gummi arabici mire boli armeni omnium
ana fiant trocisci trocisci et
linere trociscis ubi oportet
Omne enim manens quod egritu
do specialiter est in principio primum
corallos cum vitello vel solum
est utile Experti sunt quod
summa fuligo sumi et subti
lissime pulverisetur et per sindo
nem cribelletur et misceatur
ut inpastetur cum suco plan
taginis ad spissitudinem et
in ore teneatur et paulatim
deglutiatur vel suco corrigiole
Semper hoc rememorando ne
ista constrictiva administrent
sanguine existente in quantitate
multa Et ideo eo primum purget primo
cum melle et aceto vel vino
citoniorum
Pulvis subtilissimus boli ar
meni cum succi pilosolle ar
noglosse et betonice equalibus
partibus sumptis in potu mul
tum valet
Ad conservationem fracture vene
in pectore Recipe radicis sisane
radicis plantaginis radicis lig
ne camine cortice arboris
mirice ana et sanguis radicis liquiricie
passulas enucleatarum se
minis papaveris ana drachmam j misce
dragaganti in ij libris aque et bulliat
usque ad consumptionem medietatis
tunc coletur et ex prima parte
sumat pulveris zucari quod
est decoctio tota et fervefiat
usque quod ad mellis spissitudinem redu
catur lento igne tunc in fine
conficiatur ex eis boli armeni

san. dra. terre sigillate corti-
thimi ana ani ℥ i pulverisentur
subtiliter et misceantur bene
cum eis. Et detur hoc me-
dicamen in ore teneat et sim-
talem quod ab ipso dissolvitur
labendo deglutiat
Antiquus non ptisis malus
p. iii.a Adolescentibus non sput-
ta sanguinis et ptisis p. iii.a
Cum quis ptisi molestatur spu-
tum qualecumque expuunt si-
ne fetet super carbones effu-
sum et capilli a capite de-
fluunt mortale est p. v.a
Quibuscumque ptisicis deflu-
unt capilli si diarria superve-
nit moriuntur p. v.a Ptisis
fit maxime a xviii annis
usque ad xxxv p. v.
A ptisi vexato si diarria super-
venit mortale p. v. Ptisi-
cos metuentes ad superiores
farmacias p. 4a. Sermonibus
suis p. iii.a Quicumque ex-
plentur empirici sunt si pur-
gentur in vel diebus aqua de-
coctiva fit solvuntur si non
non in ptisim cadunt p. v.a
nota Medicamen ex meis V. facto
ad egritudinem pulmonis et ulcera
pulmonis et sputum sanguinis et
puris et magis attritum ad pectus
et ad empimam cum sputo est
difficile et est medicamen forte
valde Rx gummi albi ʒ i
iii olibani cat. intra tiram
nucis granatorum pini ana cat.
rad. lilii cat. spice ʒ ii et
cassie ligniee ʒ ii dragaganti
carnis dactillorum ana ʒ iii
stelle seminis ʒ iiii galbani
mundi ʒ i½ ttiao (?) y cocti ʒ ii
melius cotillas iiii or decoque
mel et gummi albos in dupla
vase. Cumque fuerit in imo spis-
situdinis p. misce cum eo galbanum
et decoque illud cum distillatione
de eo stilla non dilate deinde
infra ipsum et spice super ipsum
reliquas medicinas contritas
et vite eo. Et cum sugitur de
aqua caulium masticando
et post fero et deglutitur
super valet ad illud valde
Electuarium consumens sanguinem grossum
et qui parum emittit ipsum
cum labore Rx amigdalarum
dulcium purgatarum seminis me-
dulle bombacis ana ʒ x orobi
prassii ana ʒ iii fabe excor-
ticate ʒ v optime pista
cum penidiis et cum aqua dis-
solue fac electuarium dando pati
mane et vespere purgat pectus
a materia grossa
Aliud electuarium quod educit saniem
grossam que cum difficultate
educitur succus caulium agreste
lb iii mellis optimi lb i co-
que lento igne usque ad
sui consumptionem super mitte
pulverem pinearum mundatarum
medulle seminis bombacis ana
ʒ i feniculi ʒ v pistaciarum
ʒ vi fabarum excorticatarum ʒ
vi pulverisa et cum super decoc-
tione coque da mane et
vespere cum lacte asine aut
capra
Medicamen conferens ad ulcera
que sunt in pectore et pulmo-
ne et consolidat et sanat ea
Rx balaustiarum et rosarum siccarum
ana ʒ ii san. draconis et amili
et olibani ana ʒ i gummi et dra-
ganti et mastic ana ʒ i½ et
acacie et croci ana ʒ i½
sercacol karabe et mirre ana ʒ
terantur et conficiantur

cu rob citoniorum an vite et fiant
an aurei .i. et detur in potu

Et in tegni sic dicit super egritudines
aut que accidunt in corde dicitur ut sig
ex spebus (?) mutacionis inspiracionis
et extremos accute in ipso et ex
pulsu et cetera haly super isto verbo
hec dit (?) non est possibile ut apostemet
cor vel accidat in eo opi
lacio in plenis ventribus eius sic
possibile est et in cerebro nam motus
antecedit ad illud eius est an id
plenum est quod moriuntur subito non
accidit eis nisi quod effunditur
humor ad corda eorum subito
aut aperiunt pauci eorum
et quiescit motus cordis per illud
et moritur homo statim absque
causa manifesta Item aut moritur
ex timore forti aut gaudio mag
no subito sed tunc illud est propter
resolucionem spiritus ex corde In
gaudio quidem egreditur spiritus
subito simul ad exteriora et re
extinguitur caliditas innata sic
extinguitur ignis ex vehemen
tia ventus In timore non red
dit spiritus ad membra et extin
guitur caliditas innata subito
sic extinguitur ignis quod coope
ritur et aqua prohibete eius inspi
racionem Et signa quibus signi
ficantur egritudines cordis sunt
viij species et cetera sicut in tegni
patebit

Medicine quidem cordiales cum
totalitate sua oportet ut colliga
ex aere .i. tabule mense sin
gularis et ex aeria membrorum
anhelitus secundum suam naturam in hac
hora nos diximus de eis illas
que sunt sicut capita et radices
dictarum. Ergo in quibus que eis
sunt sunt proxime equalitati

sunt iacinctus et albergesiff (?)
sic saphirus et aurum et ar
gentum et buglossa Calide
non sunt doronici et zedoaria
et muscus et ambra et zinziber
et species et crocus et ambo
becta sunt veloces iuua
menti Et gariofoli sunt
valde mirabiles et xillo
aloes crudum et melissa
et semen eius et aspice sebram (?)
et semen eius et cardamomum et
cubebe et alselengennsii (?)
et acetosa et semen eius et folia
eius et folium indum et emula
est in ablucione Frigide vero sunt
margarite et cortice et ca
phora et sandali et rosa
et spodium et lutum sigilla
tum et poma et corriandrus
siccum et humidum
Ungentum optimum ad dolorem
stomachi ac debilitatem eius pro
bata thuris agna citoniorum
citonios in illos an
.i. spica thuris masticis
an aureus .i. musci carati
.ii. aloe ligni dragmas iij fiat
ungentum sine cera

Emplastrum est panis recens
calidus super extractus a fur
no et assulis per medium et
infusus in melle et olio Ex
tractum ventositatem est et [margin: siria]
sicca posita super umbili
cum Ista pulvis valent ad
ventositatem removendam
Electuarium contra dolorem stomachi et
contra frigiditatem ipsius contra
humiditatem ad debilitatem ipsius
Recipe gariofili piperis cina
momi zinziberis galligan
spica nardi mente cim
ini an scrupuli semis an
viij mellis despumati
libras iiij et coque et conficiatur

Vngentu ꝯptu ad debilitem
stoi ꝓpter frigiditatem spalit sꝫ
cu ma sine sine ℞ olei mas
tic ℥ .iij. olei nardini ℥
ij olei ros ℥ .j. olei citonios
℥ .j. cere ℥ .iiij. absinthij ros
mente calamenti an ℥ iij cipi
calami aromatici spice gar
an ℥ ij zeduarie ℥ iij ex
his fiat puluis subtilis
simus et cum oleis et cera li
quefacta ꝯponatur vngentu
Cerotum ad stoi ꝯfortationem
℞ laudani ℥ .j. et ʒ masticis
℥ iij ligni aloes cinamomi
gariofili galenge mente ab
sinthij an ℥ j confice cu oleo
nardino et fiat emplastrum sup
corrium cu spatula calida
Pille que ꝯueniunt ad dolorem
stoi et singultu ℞ aloes ab
luti pondus ℥ j et ʒ piperis et in
desciptione alia loco piper
misci cofiant cu vino pu
ro et detur totu est potus ℥ j
cu aqua feruente et ʒ sapiens
Emplastrum calefaciens stom ve
tus et cofortans ipsum ℞ sto
racis spice spinati absinthij
calami aromatici masticis
ex hiis cum vino vete et
suco citonios appositis fiat em
plastrum
Puluis ad debilitem digest
et stoi et maxime qn cibu accep
tum non pt digere ℞ an
carui an ℥ ij aneti feni
an ℥ j masticis ligni aloes
an ʒ .j. mentastri al ꝯtra
ptem ymeie omnia sup dicta
sint cataplasmata sꝫ torrefacta
et pistentur et ponan ꝯuenien
ad quantitem veru sup dictas
Et pdictum pulueris vtatur
omni mane j coclearium vna
et i nocte dum vadit dormitu
coclearia duo et sibi caueat
ammia ꝯmestione et potac
Puluis valens ad appetitu
digestionem et ventositates omnes tollendas
ad ꝯualescentes ex frigoribus
intro ꝯfortandum pectus
et pulmones et cetera membra spi
ritualia cerebrum purgat
vtiginem capitis tollit visum
et ꝯseruat et i diuturnu restau
rat caniciem retardat et
cottidianos et ꝯrtanos typos
cohartat ℞ leuistici ame
os apij cimini an carda
momi origani aneti carui
feni sileris cimini saluie
calamenti thimi piperis ysopi
pete an ℥ ij ʒʒ seme ligi
stici nucium an ʒ ʒ cina
moi ℥ j gar gallage croci
an ʒ j pulegij ℥ iij ꝯcoi
piatur cu omni cibo sine
vino omni hora no tm ute
du e eo mltu i calo tpe
eo qp est calidum et siccum
multum
In vomitu singultu et cocli
ruber mali ꝯtra sanguinem
vomit liquidum sine febre
salubre si no ex febre pru
cosum curare septies et
in finitibus p viam ꝯsilientem
sanguinem vomiti menstruis
sup venientibus solo sit p b
difficile no vomentes et me
die carnosos inf timentes
estatem p ꝯa graciles et fa
cile vomentes sepius pur
gare timentes hyeme p ꝯa
Ad dolorem stoi ac ad vomitu
valde pbatum ℞ masticis
corticis fisticorum parum florum
ros marini et lignum aloe
Ad idem valde pbatum ℞
succi mente pulegij nasturcij

masticis olibani et ligni aloe
omnia subtiliter pistentur et
panis intingatur bene in succo et
postea panis sic madefactus
ponatur super baculum ventrem
subtus ignem et cum inceperit
panis calefieri ponatur super
pannum plures predicti ita quod
bulliant super virtute ignis
et sic calidum quantum sufferre potest
ponatur super stomachum
Item contra omnem vomitum
menta et cimini et panis
combustus cum fermento et aceto
factum ad modum emplastri et
super positum stringit vomitum
Confectio ad eos qui cibum non
retinent Recipe masticis, ligni aloes, olibani
rosarum, mel rosarum equalia pon-
dera omnia simul et fiat super stomachum in poc
Ad vomitum colicum ut puta
de cola prassina ut ut eius
erugo acacia cera et liquefiat
super ignem cum aceto et emplastro
facto super stomachum ponatur
et statim flewma vel urcosis sive
colica cessabit
Ad constringendum vomitum ma-
xime in pueris Recipe quidem ple-
tas stirpe et in aceto fortissimo
infunde pecia sita deinde in-
de albumen ovi pecia asperge
pulvere masticis et unam mas-
ticis ponatur super stomachum duas
super pulsus brachiorum et duas
super pulsus timporum
Ad vomitum Recipe thymi bor-
raginis buglosse blacie
omnium ana coquantur cum ribes pro
quantum sumit bene confecta Ad idem
Recipe garyophylli ligni aloes mac-
ris spice omnium ana partes j et ter-
tiam absinthii mente ana partes

s. Ypoquistidos in vino austero
coquatur post decoctionem quorum
et in vino calido decoctis rebus
predictarum filtrum ac spon-
gia infundatur et ex ipsa
stomachus per vomitum plicus
applicetur
Vomitui et et lyenterie tale est
utile sacellus Recipe foliorum
mente florum balaustie rosarum
absinthii sumach mastic
garyophylli ana partes tantum et insimul
pistatum et bene mixtis fiat
sacellus et stomacho apponatur
primo ungendo cum oleo de
mastic et mirtino Iste optimum
ceroticum est fiat ex laudano
cera resina thure et cypia
mastic et oleo mastic in ponto
pulvere cinamomi garyophylli mu-
sci et similium intelligendum
de vomitu facto a materia ex-
pulsa a membro
Item aliud unguentum bonum pro
stomacho Recipe oleum mencii ad
sine succi citoniorum liquati
in talleornum ana ℥ j spica in-
censum mastic ana ℥ vj
musci ℥ s ligni aloe ℥ s
ij fiat unguentum sine cera
dixit albenzoar sepe plu-
mi confectum melius embli-
corum valde immatura esse
in malia ipsius rei et debilis
digestionis que est longa dicit pul-
vis emblicorum ℥ ij ℥ vj
in duabus libris donec ad unam
redeat coquitur et colentur
cum libra j succi magarum ace-
tosorum et quarta succi dindorum
natorum et succi citoniorum libra
ij et succi mente libra j et mellis
boni despumati libra vij et succi
rute acerbe libra j misceantur
et coquantur donec ex eis sirup
fiat quod melior est si misceatur

hec ammoxtu
Ungētū cōn̄ calidem epatis
℞ ros. ʒ. xv sandali rubei ʒ
x sandali albi et citrini an̄ ʒ
vi boli armeni ʒ. viij spodii
ʒ iiij camphore ʒ ij cere albe
ʒ xxx olei ros. lb. j hec oīa
cōficiant(ur) Sunt qui lauato
lenium et cera (et) pulis et pocap
misceat cu(m) altheo et sic habes
vngentum optimum pro dolore
et caliditate ac debilitate ipsius
epatis
Ad flemonem epaticum et confor
tacionem virtutis contentive eius ℞
ros. siccarum ʒ iiij capi extremi
tatum spinati cinamomi mastic
an̄ ʒ ij croci ʒ s. dragaganti gum
arabici spodii seminis acetose se
minis rasturcij torrefacti casie
margaritarum an̄ ʒ ij fiat pul
uis et et ʒ b pulueris lb. j
zucari apponatur et stet zucarum
in vino stiptico cuius pars sit
vna et aque rosate partes
ij et in eis dissolua(tur) et inde fi
at confectio
Ad putrefactionem epatis et ad
solutiones magne quantitatis
humiditatis liuidi coloris ℞
radicum sparagi brusci foliorum
mete sicce betonice endi
uie domestice et pluries et
radic eius scolopendre adi
anti omnium an̄ quartam partem j
eupatorii camedreos aris
tolo(chie) j ros. rube passularum
enucleatarum cum seminibus in
datos an̄ ʒ s. mastic spice
casie lignee extremitatum
spinati cinamomi seminis an̄
petro. macedonici apii feni
an̄ ʒ ij omnia preter flores et
species quassata infundantur
lb. iij aque feruentis deinde

fricat usque ad consumpcionem medie
porcionis reliqua in panno posita
suspendatur in eius colatura et cum
zucaro quantitate que sufficiat fi
at de qua detur in mane
ʒ. b. cum vino austero calido
et in quo biberit simplicem ad
ipsum quod pasuit pro diem inte
gram sic infusum Item vn
guentum ad idem ℞ oli nar
dini et anetini an̄ partes j oli
mastic partes ij agne et
dissoluantur in eis mastic
puginus sucia absinthii et pul
ueris gariofili quantum
ad impinguacionem sufficiat
cere quantum ad retencionem de
quo stomacus cottidie vngatur
Item oleum adiu(vans) ℞ cortic
citri elixati in vino mastic
ros. an̄ ʒ s. cinamomi aroma
tici nigri odoriferi amf. b.
spice extremitatum spinati
casie aromatice an̄ ʒ j croci
ʒ j terantur vinum quod sufficit
et ebulletur et coquatur et sic
conficiatur cum suco pirorum de
citoniis et de pomis dulcibus
qui sit tercia pars sirupi predicti
et fiat confectio que aromatizetur
cum gallie muscate ʒ. j et ca
vtatur ante cibum et post
Sirupus draglon con(tra) opilacionem
epatis splenis et stom. ℞ suci
endiuie feni apii lupuli
depuratos an̄ lb. ij suci
buglosse lb. j et s. ros. ʒ j
spice ʒ iij liquiricie ʒ iiij an
ʒ iiij ten. b ʒ b absinthii ʒ
iij zucari lb. ij et s. aceti quod
aromatizetur cum gallie mus
cate
Ad dolorem circa epar vel sple
nem propter opilacionem ℞ ligne

cetrine capill' veneris utriusque
endivie lingue bovine an.
℥ j. s. camedreos cuscute an. ℥ j.
s. spice, extremitatum
squinanti cassie corticis radicis
capparis, asari, pollipodii
seminis apii, feniculi, mastices an.
℥ j. passullas enucleatas, ros.
seminis communis mundatos an. ℥
iij. ebule et semina ferveant
in lb. j. et s. aque et lb. s. aceti
spacio nocturno in fine decoctionis
ponatur in panno raro post
ea addatur zuccari quantitas
que sufficiat et fiat syrupus.

Syrupus ad opilaciones epatis
et difficultatem hanelitus. Rx
radicis sparagi brusci radicis
graminis, eupatorii camedre-
os, lingue cervine, radicis endi-
vie, sticados omnium ana partem
℥ j. s. rosarum rubearum ℥ ij. squinanti
spicenardi, seminis macedonici,
spice romane, radicis api,
passulas enucleatas, liquiricie, mede
mastices, rute an. ana ℥ x.
reubarbari recentis, croci an.
ana ℥ j. que sunt quassanda
ponantur in xviij. lb. aque fer-
ventis per noctem, et mane non
bulliant usque ad consumpcionem
medietatis, colentur et in illa
colatura ponatur zuccari lb. ij.
mellis lb. j. et iterum bulliant
usque ad inspissacionem lento
igne.

Unguentum bonum. Rx olei nar-
dini ℥ iij. olei anetini ℥ j.
succi cuscute vel absinthii ℥ j. et s.
aceti modicum, agregentur
omnia et cum cere quantitate
que sufficiat fiat unguentum.

Syrupus ad epar calefactum
et opilatum sine appetitu apos-
temate durius. Rx syrupi simplicis

cum aqua decoctionis endivie ab-
sinthii plantaginis cicoree
spodii squinanti, cuius dosis
sit ℥ j. Et si sit sine febre fiat
predictarum rerum decoctio decoc
vino albissimo et de tali vino
℥ iij. vel de aqua in quantum ad-
datur dicto syrupo reubar-
bari pulverisati ℥ j. hoc autem
facto per x dies fiat talis mix-
tura. Rx sandali, diarrodon
abbatis, rosate novelle,
ana ℥ j. dyacurcume quantum
de omnibus misceantur adinvicem
ultima corporacione, dosis
cuius sit ℥ iij. cum vino albissimo
facto ieiuno. Epithima confor-
tativum epatis et resolutivum opi-
lacionis. Rx endivie plan-
taginis absinthii, rubee tinc-
torum ana partes equales, ros.
sandali, spodii, squinanti, bde-
lii, cappari ana, bulliat hec
sine pondus horum in aceto, et omnes
et in hac decoctione infundatur
filtrum et ponatur super
ypocundriam dextrum facto ieiuno
et si fuerit fortis ad omnia ista
fiat flebotomia de basilica dextro lateris
~~lateris~~ primo et de saphena eius-
dem lateris secundo.

Ad yctericiam sine habyallbatum
Rx lenticule excorticate et subti-
liter trite ℥ ij. decoctionis radicis
feniculi urine pueri una die co-
servate quem imago habitat pol-
licem ana ℥ j. omnia simul
misceantur et tepide per dies
multos assumatur.

Ceratum ad tenuandum ventrem
grossum et tumefactum. Rx fal-
gentie furfuris vini ana ℥ ij.
cere terebentine ana ℥ j. rute
absinthii ciminis, gariofili, mastices
olibani ana ℥ j. urine vacce,
olei ana ℥ iiij.

Emplastrum attemnans ventrem
grossum et tumefactum et exsic-
cans ventris aquam mirabi-
liter. Recipe stercoris bovini, stercoris
capre, camolee desiccent-
ur ad ignem, postea recipe stercoris
columbarum, sulphuris, mir-
bimacaronum cum testis suis
et testis concharum marmo-
rum terantur omnia simul et fiat
emplastrum super totum ventrem.
Post epar quod emplastretur cum
sandalis et rosis et floribus ca-
momille cum aqua rosarum et
aceto.

In parte vij libro de accidente
et morbo tympanites fit propter
nocumentum digestionis partis dis-
cretionis non propter nocumentum
digestionis spiritus. Sicut yposar-
cha propter nocumentum digestionis
tertie. Ergo in principio ita
curari non posse nisi cum
epatis cura. Attende quod cu-
ra yposarce est levior cura-
tione tympanitis et pa-
racionem esse omnibus aliis
deteriorem.

Balneum laudabile recipe aque
currentis, olei olivarum equo
pondere, arene, gipsi, salis
yndi ana libras x, sulphuris libram
j, baccarum lauri, viol-
arum florum, roris marini ana
libram semis, magis consumitur quod dis-
solvatur. Dissolvit et resol-
vit ventositates super cale-
factum, refrigerat infrigidatos,
calefacit, rarefacta ibi
bibita infrigidat et abstergit eos
et confortat stomachum corum ydro-
dropicos omnino extenuat.
Consideretur virtus morbi et
tempus et est utilius uti ie-
iuno stomacho etc.

Dyacurcuma Alnozoar. Recipe lacce a
superfluitate lignorum mundate,
spice nardi, squinanti, mastice,
dasteni, macis, gariofili, cassie
foly ana ℈ semis, reubarbari re-
centis, croci ana aureos iiij, rosarum
rubearum et passularum enucle-
atarum ad pondus omnium et ad-
dantur bdellii ℨ semis et com-
puluere cparatis adiungantur quod et
omnia zucci quod sufficiat et
mellius ita quod ad ℥ 3 b. h
predictarum rerum ponatur zucari
℥ x. mellis despumati ℥
iij dissolvatur sucarum in vino
aromatico et fiat confectio. Dosis
ℨ ij cum vino albo subtili
stomacho ieiuno sumatur.

Dyacurcuma magne preparatie
recepte et complexione contra
ydropisim et confert paralisi.
Recipe mirre, feni, nucis domestice,
origanum, ysopi, epithimi et
macis, pentafilon, acetosae,
foliorum salicis, herbe paralisis
ana ℈ j, centauree, colocinti-
de, marrubii, artemisie, fimbrie,
eupatorii, lapacii, cicoree,
portulace, coriandri, gen-
tiane, aristolochie, eufrasie,
diptani, radicis ebulorum, cu-
cumeris agrestis, piomie alii
radicis ana ℨ semis, buglosse ana ℈
semis, ciperi, feni ana seminum
cornu, sambuci, tamarisci,
mezereon, ebulorum omnium
ana ℨ semis, mastices, magnetis,
sapini, armoniaci, lacce,
spice nardi, gumi edere, gariofili,
galange ana ℨ iiij, tama-
risci libras semis, aceti ℨ iiij, zucari
libras iiij. Dosis eius est in matu-
tinis ℨ ij cum aqua eupa-
torii et inaniaci crudi speciebus

durities viscosas et compositas
et est sicut becar et ad alias huiusmodi
egritudines et eius compositio condit
Mesue dicit de cucumere asi-
nino quod laxat coleram et fla
et ipse in corporibus ydropicis absque
eo quod conferat nocumentum Et
accipiatur ex radice eius libra semis
et teratur cum duobus kist vini
quod est pondus iiij quartorum ordei
maxime babilonici et misceatur
bene et teratur cum eo et bibatur
de eo ydropico in onolosach
in ieiunio quolibet die donec mi-
nuatur ventris tumor diminu-
cione multa et educatur aqua
que est in ventre eius Et hoc in
libro simplicium medicinarum Serapi-
onis Reperitur in capitulo de cucumere
asinino
Kist vel berat secundum Avicennam et Sera-
pionem est pondus iiij quartorum
ordei Onolosach est pondus
xiiij quartorum ordei intelligendum
est in mensura salutis Omne
in quo vel aqua est vel melle est
magis pondus satis Avicenna dicit
Avicenna libro 2o capitulo de agarico
et dicit iij amulusach cum aqua
Et Serapio ponit quod possumus
dare ʒ ij de agarico Ergo ex
hoc colligitur quod amulesach
sit tale pondus
Notandum est et hic quod multe sunt
medicine que evacuant aquam
citrinam ydropicorum sicut est elate-
rides et semen laureole et semen
feniculi et sticados et semen castoris
castoreum euforbium elleborus
utraque cassia agrimonia rapha-
ni et psillii et cartami et aqua
hec et ipsa urina sicut medi-
cinae sambuci Et aut distil-
latur radix sambuci et media-
nus cortex et flores et fiat

aqua et bibatur et curat omnem
ydropisim de frigida Ego autem fe-
ci experimentum succum radicum yreos atque
Attendendum est quod succus iste debet
esse crudus quod si esset coctus non
valet et quod accipiat de mane
quantum media testa ovi capit vel
ipse vel cum ovo sorbili et procul
dubio curat omnem ydropisim
que manu humana sit curabilis
Omnes hii cotidie educat aut
cottidie iij vel iiijor sellas
aque citrine Et quod istud suffi-
ciebat michi in egritudine cura-
bili in principio non de aliis non
curaui quia cum hac medicina
nullo alio indigemus
Diascorides magnetes ʒ ij
cum mulsa potatum attenuat
ventrem ydropicis et educit
humores mucillaginosos et post
concordiam membrorum dilatat
Contra tumorem pedum fiat fomen-
tacio cum modo decoctionis absin-
thii origani pulegii calaminti
pentafilion quod prodest Item sal
flores feniculi Item sal radix
ebuli Ad idem Recipe herbam
sambuci foliorum sambuci bul-
liantur in aqua marina vel
in aqua salsa
Fomentum ex aqua salsa decoc-
tionis cortices sambuci tumorem
pedum solvit et dolorem extendit
pedum Item ad tumorem
pedum Recipe cortices sambuci
aqua salsa radix ebuli
staphisagrie bacce lauri
ana equalibus sulphuris et fiat
fomentum ad pedes hec omnia
resolvunt et subtiliant et au-
fferunt lassitudinem et prohibent
descensionem humorum ad partes
inferiores. Cap. Oleum yreos est
multarum utilitatum et efficax

& est mirabile contra ydropisim
et debilitatem epatis provocat
urinam & menstrua & lavat
hemorroidas emendo quod est Rx
lacte [illegible] marrubii ana ℥
iij ligni aloes spice ana ℥ ß
turbith ℥℥ ana ℥ ß agarici
℥ viij sene ℥ ij yreos ℥ iij con-
ficiantur cum melle bono
Detur secundum virtutem cum aqua
cala decoctionis sparagi et
satirogie
Pulvis Rx corticis mediastini
ebuli vel sambuci partes i sem-
barbas seminis endivie ana
feni ana partem i & ß serapini
quartam partem vini omnia terantur
subtiliter & cum succo endivie
infundatur pocca siccetur & cum
siccata fuerit iterato terantur
& addatur zuccari ponderis omnia fiat
pulvis & sumatur ex eo a ℥
ß usque ad ℥ i & ß cum aqua
decoctionis endivie
Emplastrum quod curat splenetico
epaticos & aufert omnes infir-
mitates Rx ℥℥ piperis cinamomi
gariofili galange spice carda-
momi niclini cassiam corti-
cis frasam ana ℥ i limature
calibis bistantis mell ℥ s
datur mane & sero cum decoc-
tione meolanis
Unguentum expertabile pro sple-
ne Rx succi pannis porcini
& in succo eiusdem inde repus-
se & ex radicibus salicis & succi
calamenti ana ℥ iv succi extra-
tatis tamarisci ℥ iiij olei
yrini lb iij ysopi simul ℥
ß corticis radicis capparis
℥ i & ß spice ℥ iij armoniaci
bdellii ana ℥ i & ß aceti quan-
tum sufficiat cere cubebe ℥
ß fiat unguentum

Cura

Succi prassii cum succo tamarisci
si cathaplasma fiat optimum
est simul aceto forte cum
radicibus capparis bullierint
in ipso & infundatur pulvis fe-
niculi & seminis lini & inde ex-
trahatur instillago quod coquatur
cum oleo laurino anetino ca-
momillino & cera & fiat unguentum
super splenem
Item Rx corticis salicis me-
diastini & coquatur in bono
vino subtili & detur omni
mane in potu resolvit duri-
ciem ipsius Item Rx corticis
radicis aristologie ℥ ß ca-
medreos ℥ i corticis radicis
tamarisci ℥ i corticis vel salicis
intrinseci ℥ i & ex omnibus fiat
pulvis subtilis postea stetur
in aceto per diem i postea re-
cipiatur de dicto pulvere coc-
tione ℥ i cum medio ciato vini
albi & clari
Item Rx acetum in quo steterunt
ficus sicce per tres dies pocca
Rx armoniaci & bdellii ana ℥
ß & ambo dissolvantur in
predicto aceto & postea cum
illo aceto misceatur bis sic
in modum unguenti cum simul
tere & ex illo unguento unga-
tur splen sero & mane ~~[illegible]~~
~~Rx ficuum pigrorum [illegible] i [illegible]~~
~~[illegible]~~
Syrupus quidam splenetici
Rx ligni cinnamomi capilli ve-
neris buglosse & radicis ci-
camedreos & eupatorii ra-
dicis sparagi & brusci ana ℥
i scolopendrie & bedegar ana ℥
ß corticis radicis capparis
& corticis radicis tamarisci ana
ana ℥ i seminis apii

feni an. auri ℥ i passularum
enucleatarum florum borraginis
polipodii epithimi an. ʒ i
liquiritie seminis cucumeris mundatorum
an. ʒ i s cum lb. iii aque et lb.
s aceti et zuccare ℥ xxx fiat si-
rupus Item flores salicis
cum cortice eiusdem interiori
cocti in aqua fabarum mul-
tum confert splenetico

Filonium romanum tarsense quod
valet ad plurimas egritudines et
specialiter ad dolorem colice et ipsum
est sedativum dolorum Inquit
G. in libro decem tractatuum
in quo narravit narracionem
philonis Inquit ego sum de
expositione philonis medici
tarsensis Et inquit quidam in-
namoratum est ad eum cum di-
missa est mora et est iuvamentum
maximum et ratio dolores acci-
dentes in egritudinibus plu-
rimis Et illud est quod si acci-
dat in intestino vocato colon
et est dolor colice et similiter
pannus de me mee vna sedat
dolorem eius Et si data fuerit
in potu ei qui patitur diffi-
cultatem urine aut ei qui pa-
titur lapidem sedentem ip-
sum confert ei et sano splen
et anhelitui pacientis sedet
tem ipsum et spasmum et do-
lorem amborum laterum
timorosum et sputantibus sanguinem
et enormicantibus sedat mortem
ab eis et sedat omnem dolorem
accidentem in intestinis et musculis
bus et tussim et pforacionem et
singultum et catarros des-
cendentes a capite Recipe leuco-
piperis et seminis iusquiami a-
lbi an. auri ℥ x opii
auri ℥ x croci auri ℥ ii euforbii
bii et spice et piretri omnium

auri ℥ i castorei et zedoare
et doronici et gariofili et marga-
ritharum non perforatarum et sel
omnium an. ʒ i mellis despumati
quantum sufficit Dosis eius sit sic
ciceris fortis cum aqua calida

Vnum sompniferum Recipe opii
ʒ iii corticis mandragore iu-
squiami leuistici an. ʒ ii tere te
subtiliter et misce cum aqua fri-
gida et repone in vase vitreo
et per tres dies repone ad um-
bram postea infunde pannum
in eo et pone super caluariam
et circa tympora
Vt te fortiter sompno sit optimum est ut
vel impleatur cotidie cum
rebus mollitiuis et acutis ut
malua mercuriali cucumere asi-
nino vitreolo caule cocta
in aqua oleo et sale postea
clisteribus
Emplastrum ad fluxum ventris
et ad vomitum restringendum Recipe
sandali al. et rutha cum mi-
masticis thuris boli saracolle
spodii an. ʒ i s mirtilli rosarum
an. ʒ i sanguinis draconis pau-
lli an. ʒ ii fermenti ℥ i suci
mente et aceti quantum sufficit
pulvis masticis cum albumine
ovi confectus super pectus
oris stomaci apponatur
Emplastrum quod in calida causa fluxus
incipit sic fiat Recipe sandalorum
omnium corticis et spodii et distem-
pa cum albumine oui et suco men-
te et plantaginis et fiat emplastrum
ab ore stomaci usque ad ulcera Et
eodem modo apponatur a parte
posteriori Item cum ea frica
pulverisetur spodium cum sama-
chia et distemperetur cum albu-
mine oui et suco mente et eo-
modo apponatur ante et retro
ut dictum est

Trocisci expti in om̄i dissi
teria ℞ succum plantaginis
cum aqua pte sui mixte z q s
sufficit tota carnes rubi z qrta
aceti bulliti ad co simplici
dimidie partis istis illius cum
melle ad mell spissitudinem
mellis adde in fine mastic
balaustie sumach ypoqui
stidos acacia corticis mal
granatorum gallarum an
ʒ iij opii grana ij croci
combusti ʒ ij mandrago
re ʒ ß gmi qrtimi arabici
vermicis anacre an ʒ iij
musti grana ij fiant tro
cisci ʒ ʒ j z da cum vino stip
tico de sero z mane si no
febrenerit si aut fe. fuit
da cum syrupo de ribes
aut plantaginis q̄ alios
stipticorum sunt enim mira
biles i sedando fluxum
ventris
Dixit ypo recipiat enim
mane ieiun mastic ʒ iij
cum aqua pluuiali confortat
stomacum z vissera z omnes ptes
intestinorum z membros et
interiorum adinuicem sigillat
et san dra eodem pro as
sumptis est expertus inua
mentos z maxime cum succo
plantaginis
Trocisci pauli mirabiles
ad omnem fluxum ventris
z ppmet ex eis vnus solus
trociscus ℞ corticis malos
granatos gallarum an ʒ
viij sine mirti ʒ xij su
mach ʒ xxiiij tantur
z ebullentur z confitiant
cum syrupo gallicis vel cum
succo plantaginis Et isti
trocisci sunt optimi et
vngquisque habet pondus aur
s. z detur ad potandum cum
aqua fria vel cum aliquo syru
po restrictiuo
Diomen cito subuenies oi flu
xui ventris qui est longi
temporis galla vna z cimini costi
ʒ ij simul z puluerisent ad
z cernat z cum ouo agitando
commisceat z facta comedat
est enim mirabile Aliud ad
idem similiter mirabile recipe
pondus aur 12 simul z frice
cum manum idem bibatur cum
aqua fria catillo qn in ore
teneri potest
Aliud qd Albensear expta
est ad fluxum qui accepe
prrit ℞ pulueris foliorum
miti ebellati psillii costi inte
gri arborum ʒ j masticis
puluerisati ʒ ß ex eo oibus istis
commixtis bibatur cottidie
ʒ iij cum syrupo yposcide i
cande equine
Auic li° 3° fen 16 de ma
fluxus ventris absolute dt
z carnes i quibus dat eis
licenciam sunt carnes arabin
gi z alcaubugi z adoraigi z
anees pue z alcanebe et
caro leporis z alcata z ascfen
z alsiat z caro asserie ipse
z Rectius est vt sint assate
cum seminibus condite q̄ accetose
Gherdin ad fluxum quo multi
sunt sanati ℞ nastrcij al
assi psillii insimul an ʒ j
z ß opii ʒ j z damch j dissem
pentur omnia Dosis ʒ j vel
Damch ij
Ad fluxum z vomitum ℞ ro.
z gallas z bulliant i aceto
z in spongia pectori ponitu
z vmbilicum pro fluxum ventris
pone
Ad fluxum ventris ℞ mastic
ʒ j capi mac cimini carmi

iaceto infusorum seminis nast-
cij seminis ana ʒ et seri torrefa-
cti ossium granatorum granorum
mirtillorum cillorum passu-
larum seminis endiuie por-
tulace et acetose ana ʒ j fiat
puluis ex eo quem cribelle-
tur panno deinde dosis ʒ j
cum urina hominis. Recipe succi cito-
niorum lb ij vini veteris lb
j zucari lb j et ℥ j mastic m-
tini ana ℥ j.

Retulit michi quidam fide dig-
nus nomine Camillus Cominus
ciuis asten quod ~~anno d~~
anno domini lxx in ciuitate tiden
accidit eidem quod ipse duas
meraas emisit una post
aliam modico interuallo ex
quo ultima emisit ver-
mem longum longitudine xij pe-
dum magnos cuius figura
fuit lata et ipsius cap
per quantitatem pedis unius fuit
grossior satis quam alibi et ex
ambobus lateribus oris fuit ex
suum magnum et fuit eius latitudo
per totum hoc caput cap la-
titudo eius et anuli eius sicut la
in corrigias compressi et color
eius fuit albus et mansit per iij dies
positus supra nigrum inuolutus
pendens ad portam quondam
lectus cap fuit latior quam
alibi hoc ut ipse asseruit fuit
statum anulle possimus dig-
nus fide

Ad lumbricos in intestino recipe fa-
rine lupinorum partes iij radicis
centaurei maioris seminis ciminj
ana partem quartam infundatur omnia
in aceto et postea exsiccentur
et terantur subtilissime tamen et
cum oleo de amigdalis quantitate
que sufficiat componatur unguentum
ex quo ungatur umbilicus
et loca propinqua. Item recipe

seminis cimani partes ij radicis
centauree maioris radicis gra-
nati ana partes quarta fiat
puluis qui misceatur cum tanto
de amigdalis diligenter cum ipsis
quibus et exprimatur in semino ad
lactis quantitate quod sufficit ʒ 6

Emplastrum ad lumbricos recipe ab-
sinthij nucte ana ʒ ij centaurei
maioris coloquintide agarici
ana ʒ j aloes cabalini ʒ ij
aceti ʒ ij aque rosarum ʒ j farine
siliginis ad pondus omnium po-
natur super stomacum usque ad
umbilicum

Emplastrum factum ex dicto pul-
uere dissoluto cum aqua in qua
fabri extingunt ferrum et
super frontem temporibus ut opera
valent ista et ista ad calidi-
tatem ad gomorream et ad flu-
xum sanguinis per virgam

Puluis ad arenulas in renibus
et vesica recipe gar nucis muscate cu-
bebe cardamomi ana ʒ ij la-
[illegible] cassie galange an-
amomi api dauci ireos acori
granorum solis ʒʒ ameos sinati
carui carpobalsami seminis
urtice petrosilini sem fragi et
brusci petrosilini radicis graminis
matri apij sem portulace omnium
ana ʒ j capilli veneris erbamen
amborum ana ʒ j radicis frage
ʒ ij tantum et fiat puluis
hoc puluere quocumque modo
placet utatur

Item recipe sem apij et petrosilini ma-
cedonici semen dauci et ame-
os amomi leuistici milij solis
basilici bapliceo thimi epi-
thimi saxifragie ana ʒ j
ciciadarum ʒ ij lapidis iudaici
ʒ ij salgeme ʒ ij acori pu-
legii cinamomi ʒʒ solis carda-
momi spice gasag [illegible] citrini

melonis cucumbitis siler
motani an batiaus limonu
gar croci cassie an ʒ j zuc
cari lb s Item pulvis can
de tremule combuste cu toti
plenis singulis assumpta vel
cu carnes cum brodio in
quo sunt cocte
Item ad lapide et difficulta
tem mingendi cu ardore Rx
piperis petrosilini sparagi semi lac
tuce semi pimpinelle semi saxi fra
gie saxifragie macedonici semi
an ʒ v tere et cribra et con
fice cum melle Gumma
famata iemino cu lacte
est dicitur quod si ponatur
lap in ampulla et desup
ponatur ista pulvis postea
ter repietur lap fractus
Quando ambiguus nefretici predicta
signa non accidunt et dolor
acutus circa musculos spina
les sunt Signum quod circa loca
exteriora sunt apia sitim ex
tendetur signant Si non do
lores circa interiora loca sunt
apia sitis expectabiles magis
mitis et vix
Emplastrum optimum Rx apii sa
natoris malve an m j bul
liant in vino et aqua cu ℞ j
florum camomille et in sacculo
pectoralis supponatur
Ad idem Rx radic pa pur
de quibus sunt culate et ltaus
et succo extracto inde cum
lacte caprino ad medietatem
vel cu aqua vel cu vino calido
et da patienti Ad idem co
fectio optima Rx semi apii
fe meste ... dauci rubee
tinctus petrosilini sanne asari
ameos semi feni galle
costi amigdalas amaras
excorticatas an ʒ xv semi
omnis melonis ʒ x castratas

armoniaci dissoluti cu bono
vino an ℈ j pille fiat ad
modum avellane et sit dosis
ʒ ij Est enim optima medicina
ad difficultatem urine et
mollicem in corpore et
ydropisim
Ad idem Rx genestre et pista
fortiter et distemperata cu vino
calido da pacienti et intret
sine molestia
Pulvis constrictivus renum
Rx succi berbene succi corr
intatas tamarisci succi pla
taginis succi ungule caba
line omni purificatos an
ʒ iij vini styptici medietas
om agregentur et ad lb ocos
addatur syr de cortice cit
quatrum est totum fervat
quousque ad syrupi spissitu
dinem reducantur Gummat
ex eo ab ʒ j usque ad ij cu
vino styptico in quo passule
sit infuse bis in ebdomada
vel ter simedo cu eo pul
veris huius ʒ j usque ad iiij
Rx boli sanguinis dra terre
sigillate omni an fiat pul
vis subtilissimus etc
Tricchiasis id est quando capillos cu
vria faciunt agnoscimus ex
dolore et punctione pectinis
ex alto venientibus cu capil
los mictu et residet in inguinum
cu gravedine et morsu in vesi
ca Cum fiat eis vapora
tiones pliadas et enchatisinata
et epiquata utendum est et
vacet in aquis in quibus po
tencis accipiat ex bitume
et mirra vel similibus Et
omnis cura que in scabie
vesice scribitur
Quando in urina arenosa sub
stant sedimina huius vesica
aut renes lithiasim sunt

si panis

Si sanguinem et pus mingant
et squamas et odor grauis
sit ulceracionem significat uesice
per urinam
Medicina ualde bona et proba
ta ad expellendum lapidem
a renibus Accipe uesicam apri cum
urina et tantidem sanguinis hyr
ci ibidem missum siccare dimit
te et cum opus fuerit ʒ ii cum apo
zimate nardi uel assari uel arme
ni da hoc enim admirandum proba
tum est et a multis expertum
Cause quare lapis generatur in uesica
puerorum Origo lapidis qui
generatur in uesica est stranguria
et magnus dolor et tenuitas
urine et prurit uirge et forte
uirga erit semper erecta Et cura
eius est ut balneos puerorum
in aqua calida cottidie et da eis
ista medicina cottidie medicamen
prouocans urinam frangens lapidem
Recipe olei olibani drachmam
confice cum melle et detur ad modum
auellane mane et sero Medi
camen aliud expertum ad guttam
lapidis et difficultatem urine
Accipe vii nucleos uiridos et pista
cum cortice exteriori et accipe una
impleas i porros non lotos et
contritos extrahe succum et
mitte in uase uitreo colatum
et da puero omni mane vii die
bus Et quia inerit dormiturus
unge uirgam et testiculos cum
oleo aliquo uel oleo de ben uel
de nuce generatur lapis prius
in uesica senibus non in renibus
Retulit Galienus in libro de
curacionibus egritudinum membrorum
medicamen quod frangit lapidem
et paulatim expellit donec
uesica mundificetur et urina
clara et munda egrediatur ideo
in maiorem consideratur secretum

recipiens cum habet egritudinem
commo curet ita ut lapis post ipsum
non generetur hoc est quod Recipe seminum
cucumeris cancros eliquatos
seminis urtice omnium ana aurei vi xilocas
sie nigre cinamomi spica celti
ca omnium ana aurei iiii puluerisentur
et cum melle dispumato confici
antur de quo ad lupini quantitatem
sumatur Cum autem hoc medi
camen compositum compositum est
ut semper sicut semper custodiatur ne
habeat spes certa non in mortario
ligneo et non ferreo habetur ut in cal
ciamentis uel in amulo uel alibi
non sit ferro In hoc enim secretum
ualde occultum consistit
Pille fortes ad hoc Recipe seminis
cepar albarum et cum ana et aqua
sicce dissolue cum aqua calida
et fac pillulas in modum ciceris
et glutiantur quinque in mane cum
uino non plus Et si noluerit
exstinguere fasciculum rute terre
cum aqua calida sumat
Secundum de crescere firmatis
cum est paruum et de retinendo ipsum
quod mala eueniunt ut ondit Galyenus
commentarium super illo uerbo Ga
lieni quod incipit etc.
Uenereos non sperneudo
inullus usis salubris Galyenus
dicit Coitus est ex
accentibus anime Et Galliemus
quidam in hoc loco fecit ei capitulum
singulare in quo docuit illud
quod conuenit in sanitate ex eo Et
per quod ingeniri est destructa
sentencia quod corrupit est in substancia
ipsa quod agregatur in corpore
superfluitas ex spermate Igitur
cum egreditur totum eo coar
tatum in corpore et generantur exco
gitaciones male quod est quod ge
nerantur ex coartacione eius na
pores mali qui ascendunt
ad cor et ad cerebrum et ad stomachum

et corrumpunt sanitatem et generant
egritudinem. Et fortasse est ex eo
aliquod simile in potentia eius
sicut accidit ei qui consueuit coi-
tum et dimittit eum tempore longo
ex debilitate appetitus cibi et pigri-
cia a motibus et generacione humoris
melia. Et fortasse corrumpitur
et ex cicatur ex eo quod est simile
virtuti veneni sicut illud quod ac-
cidit viduis ex prohibicione ma-
trimonij et multis hominibus qui moriuntur
ex subito. Et propter illud quod e-
uadit ex egritudine coartata
coitum per medium et ille ex cuius
corpore resoluitur semper superflui-
tas aut per coitum aut per prouoca-
cionem menstruorum aut per rem
aliam ex eo de proprietate cuius est
terminare superfluitates et soluere
eas ex corpore. Coitus igitur est
causa sanitatis qua egreditur forma
quod causa coartacionis est et est causa
corrupcionis sanitatis qui non est
in corpore forma coartacionis. Et
propter hoc ut sit usus eius equalis.
Et Galienus quidem iam docuit
equalitatem eius et docuit ut sit in
horis usus eius ex spacio illud
tamen quo non senciat ledere eo quod
ipso vtitur mollificacionem et de-
bilitatem si senciat post usum
eius leuitatem in corpore et sit
anima eius melior quam fuit. Et
Galienus quidem determinat horam
usus eius que est indigencia eius
et dixit. Et hora autem usus eius quod
corpus est medium vere id est omnis
disposicio actualis ex tribus
donec non sit plenum valde neque
vacuum neque infrigidatum valde
neque calefactum valde neque sit
per tribus equalitatem in sicco
aut in humido. Et si erat utendo
eo in usu eius oportet ut sit ille er-
ror parvus et ut utatur coitu cum

est calefactum melius est quod ut
vtatur eo cum est infrigidatum et ut
utatur eo cum est plenum melius quam
ut utatur eo cum est vacuum
et ut utatur eo cum est humidum
melius est quod ut utatur eo
cum est siccum. Hec retencio aut
firmatio. Et ego vidi quosdam
venerabiles viros qui ex nimia
abstinencia grauissimas inciderunt
secundum se passiones videlicet inanitatem
melancoliam et genitalium inflacionem

De iuuamentis coitus et disposicio-
nibus eius et malicia signarum
eius sermo clarus

Coitus euacuat de substancia cibi
post rem quare debilitatem
affert cuius simile alienacio
afferunt ei. Acuacionem et euacuat
de substancia eius specialem rem plurimam
propter delectacionem. Et propter illud
quod plus delectatur plus sunt ca-
dentes in debilitatem. Et coitus
quidem velociter sunt precauere
illum qui plurimum eo utitur ad in-
frigidacionem sui corporis causa sui
et resolucionem caliditatis innate
et mortificacionem virtutis et separat
ipsum in primis ad caliditatem suo
sanguine a eo donec multiplicatur
super ipsum sibi deinde succedit
ei infrigidacio completa et debili-
tas sensuum visus et auditus. Et
accidit ciuibus eius tepor et
dolor quare non forsitan sicut sista
net omnes sui corporis. Et quando
assiduatur dispositio eius ex feli-
cie occulte propter illud. Et quando
superat in ipso ingredo deinde
attenuacio. Et accidunt ei
periodi ex debilitate et videtur
ei quod sit necesse fortius
in membris suis incipiendo a
capite suo usque ad finem dor-
si et accidit ei tinnitus. Et

multonus accidit ei febres a
cute aduretes Et quoque eve
niunt ei tremor et debilitas
nervorum et vigilie Et p ... mine
cia oculorum ad exteriora sic
accidit in separacione anime a cor
pore et accidit ei calmeau
et dolor dorsi
et renum et vesice Dorsi quia ig
nescit sive quod attrahit mag
dolor ad ipsum Et restingitur
corum na Et quoque facit in
currere colitam et facit eis ac
quirere fetorem et fetet corum
os et carnes gigmas Et in
illius ignorim corpe sit hu
res mali colerici movet p
coitum oripilacio Et in alijs
corpe sunt humores putridi
p... credit per coitum ex eo oder
fetidus Et ei qui est debilis
digomes accidunt post coitu
rugitus Et de hominibus est qui
est passus complexionem malam
dimissio coitus constat plus
et grauat cor eius et caput ipsius
et ... et multiplicat pol
lucio eius Et si est ei obediens
debilitatur stomacus eius et desiccatur
Et de hominibus frigor alienatur
coitus est ille cui advenit per
ipsum tremor a frigus aut co
striccio anhelitus occulta et
pulsus cordis et profunditas ocu
lorum et destructio appetitus cibi
et cuius pectus est infirmum aut
debile aut est debilis stomaci di
missio enim coitus est conveni
encior rei ei qui habet stomacum
debilem et dimittet ipsum de
mulieribus ille qui abortivum pa
ciuntur Et coitum quidem figure
figure male sic si ascendat
mulier super virum sicut cum ia

m coitu est mala ex qua ti
metur ramex et inflacio et ulce
ra virge et vesice propter laborem
exercicij spermatis est dubietas
Si currat ad virgam ex parte
mulieris et scias quod retencio sper
matis in coitu est mala valde
et quoque perducit ad subgestionem
minus divermum ...rum Et oportet
ne coitus fiat necessitate sed aut
mingendi sine mora neque cum
exerciciis a motu aut post passionem
aliquam fortem Et coitus quidem
cum infantibus est fedus apud mul
titudinem gencium et prohibitus in lege
et est ex parte voluptatis nocibilior
et ex parte minus nocivus Ex parte
quidem quia non indiget in
ipso motu plurimo ut eiciatur
sperma est nocibilior si ex parte
alia quia sperma non expellitur
cum eo expulsione plena sic
sicut in mulieribus est morsus ... ve
... et comitatur in ipso de
...co parte minus quam in vulua

Ad provocandum menstrua ex parte
Recipe nigelle calamenti origani
ana quartum ana pulueriza et fiat
subfumigacio ter vel quater
Ad idem Recipe acuta terra intro-
ta cum oleo ad vulvam intromit
tatur Ad idem Recipe galbani ana
apponatur an et fiat suffumigium
Contra ad educendum fetum mortuum
et secundinam Recipe aceris nigri
aspri plena manum berberis
... aque libras iij bulliant
usque ad consumpcionem quartam partem
postea coletur et detur coca
... et vigilat pedes aliena
Ad fluxum menstruorum cum
debilitate stomaci et dolore majoris
quoque Recipe cinamomi cassie ana

ʒ iij et gariofili ana ʒ ij croci squinanti
storac et calamite betonice si-
leris seminis iusquiami appii
dauci ana ʒ appii ana ʒ j et sed
grana iij spice foli folii cas
tor nitre emathices sanguinis
draconis karabe boli coralli ter-
pentina costi consolide maioris
terre sigillate assari acori cor-
ticis mandragore poli bac-
charis ana men macropipios
et leucopipios pet ana ʒ j tere
rantur omnia et conficiant cum
mellis quantitate ʒ uncie conficiat
dissolutis ut ʒ uncie i aqua
decoctionis barbe barbe yrcine
et balansticarum et fiat confectio
ut lohoc de quo sumatur a ʒ
j usque ad ʒ v cum vino decoc-
tionis huius Rx mellifoli seminis
plantaginis glandium ana partes
j passularum quatuor omnia co
quantur i vino subtili usque
ad consumptionem tertie et de isto
fiat lb j et s Rx succi glomorum
uinorum et aromaticorum clarifica-
ti partes ij ʒ uncie part ij vini
clari et subtil aliquantum supplicatis
huius part j coquantur simul
et exprimatur quousque
ad iulep formam reducantur
postea spicatur i eis ad lb
decem ij pang raro pulueris
huius Rx mat ʒʒ spice lina
momi cassie xilobalsami
gallie ana ʒ j mastic ʒ ij f-
neat modicum et dimittantur
usque ad siccitatem perfecta pruna
auferentur fiat ex his in lb
lb ij

Sahalbas clisteris assignatus
quo antidota vulue clisasse
et sanius fluxum confert succi
mali acris et arnoglosse vir-ge

pastoris portulaca cuiusque parte
j et ueteris simmacum corrigi collagi
et sume ex ea ʒ iiij quibus terre
armenie sigillate hegari acacie
ypoquistidos succi ribes aduste
ramenti cuiusque parte j etiam in
tres cetera ʒ ij usque iij et clisteri
saberis confert aut et suffitu
ad fluxum mulieris huius colledi
arnoglossi aqua cliste solum

Quandoque accidit i matrice pru
ritus propter humores acutos co-
lericos aut salsos baurachios
aut corrosiuos inficientes sicut que
appet de dispositione coloris men-
struorum aut lotium generatur ex
eis calidis acutis valde for
tasse cum superfluunt adeo ut
non dehiciant vrutem Et quandoque
accidit isti mulieri nec non sabre
ex coitu et advenit ei paxpis
mus similis et cacinus cum ca
sit coitus addit mala eius Cu
ra Corporis ut mundificetur cor
pus cum flomia et nigra et si
indiget sedanea ex cephalica
et euacuetur humor acutus
et omnes humor cum eo euacu
atur ipsum sicut cola cum pillulis
de scamonea et fla cum pillulis
fulatorum et melia cum pillulis de
epithimo et decoctione et
fulugatur ebullitio formatis
cum mediis infirmantibus ut infricet
et mediis ad vretibus ipsum sequi
uitatem et attestationem operis
et decoris matrix facta cum eis
que sunt sicut acacia et ypo
quistidos et rose et sandali et
sief memithe et fex vini et
acetum et oleum rose et ist
que sunt sicut succus portula
ce et quandoque miscetur cum mediis
sem caui et fit embrocha cum
aquis in quibus decoquuntur

sciatica et completur cum fece aquarum
et si indiget mundificacione bibat
mel cum aqua frigida valde Et
ad pruritum est optimum si
tum simungatur sal intus et cortic
granatorum et lentes excorti
cate decocta cum vino et sup-
ponantur Et iterum simul trite
croci et camphore amborum
ana sextam ʒ i plumbi adusti
tercia ʒ i baccarum lauri ʒ s
terantur et cribrentur et in
bullentur cum albumine ovi et
oleo rosarum et aliquantulum vini et
supponantur Et iterum simul
mirabolanorum et balaustiarum
aborum ana pondus ʒ ii licii et
salis gemme et vini an-
tiqui tantum et bullant et li-
mentur loco oleo rosarum et pulve-
rizentur desuper ista Et de
suffumigiis est illud quod fit de
licio et medulla granorum at

Item haly abbas in libro suo pre-
dicte capitulo corporum debilium de
bilium et primum de pregnantibus que
incipit infancia senum et abm-
firmitate convalescencium cor-
poris et cetera Si aut indigeant preg-
nantes aliquo tempore sanguinem mi-
nui a cautatus pregnantes pur-
gari propter aliquam passionem ho-
minis hoc accidere in primordiis
donec quartus sit mensis preg-
nantes facies si hoc quinto mense
aut sexto aut septimo caue
bis hoc idem vero si vero
in primis namque quatuor mensibus
est in ea debilis et opus est
illi cibo aut non manducat mi-
nuit cibum et vinum et moritur
fetus Ultimo quoque et vero crescit
fetus et eget maiori cibo in his
si evacuetur mulier minui

fetus cibus minuitur Et si quo in pulsat
necessitas ad iamam(?) ipsius temporibus
timendum est de morte mulieris
si diffidatur non curas fetus
tibi cavendum est tempore illo
Ad pregnantes fiat hoc electuarium
Rx ʒ ii mastic cinnami amomi
torrefacti ana ʒ iii zedoarie doro
nici seminis apii casie carda
momi nucis muscate cinamomi
ana ʒ i margaritharum non
perforatarum piretri ana ʒ i been
albi et rubei piperis macropiperis
ana ʒ i et s zuccari tabarzet quod
sufficiat
Condimentum ut dicit abenzoar
sive averroys libro suo vo capitulo
de balsamo quod mulier que fert
secum balsamum impregnatur
que non portat impregnari
propter opilacionem matricis
Ut mulier concipiat recipe probata
Rx vini vas in quo ponatur
i fiola vini greci vel alterius boni
vini et vini bubonem dimidium
i drachma pulegii et pulegii montani
i origani drachma i id est quod omnia
bulliant in simul in predicto vase
bene cooperto post mulier recipi
at fumum per vi vicibus quolibet
sero scilicet et tunc post fumigacionem
iaceat cum ipsa hoc autem fiat
post purgacionem menstruorum
postea mulier accipiat mane
cum bono vino et vir
eius agat in eam et concipiat
probatum est predicto
Passarium quod ponit serapio
libro vo nobile probatum sedans
dolorem matricis Et per cuius
usum mulier impregnatur si stil-
lam fuit vel non fuit culpa
viri Rx cerebri cervi ysopi humidi
butyri capitis cocti bulliti

vaccini recentis gummi amigda
larum storace liquide albe mel
lis ana ʒ i olei de spica ʒ ii
gallarum mastic spice nardi ana
ʒ ii terantur sicca et liquida simul
da et misceantur et admisceantur
in lana. Et his diebus deinde hoc
at loco febri cerum q̄ nemet
ponitur febrium intuli et loco ipso
pi hinde post pone oleum de
lino in quo cum lana succida
plures sint infusa

Et urina mulieris que est rube
a et clara et relucet ut aquda
mmd et habet volunte vomendi
et non habet appetitum comedendi
significat quod est pregnans cum
aliis signis pregnacionis dicta
Et de hoc melius invenies in
ferius c. s cᵃ xxxviii de signi
ficacionibus urine in tractatu ubi dicit
mulierum urine que sunt etc
ex dictis

Ad dolorem emorroydarum cum
sangine et sine sangine Recipe
folia porrorum et ipse sola in sar
tagine pone et ad ignem tam
diu cum coclear[i] inviscendo et
exprimendo tam diu tene quo
usque bene calefiat postea ad
modum emplastri sepissime muta
do super locum dolentem po
ne. Item accipe semen lini
radicem altee seu ut malua
vin cum foliis suis et parum
axungie porci et omnia colla
pone ac diutissime in aqua
decoque postea predictam ol
lam sub sella perforata ex
utraque parte sic involuta ut
fumus evaporare nequeat
tene faciasque ut paciens super
eam sedeat et sic fumus loco
cum dolentem recipiendo diu
tissime sudet et de predicta aqua
cum tepida sint cum lana suc
cida locum pacientem diu

fomentet postea lectum intret
et hoc unguento locus ungatur
Recipe cerusam et cum oleo rosato
in mortario plumbi cum pistello
eiusdem diutissime tere et
misce et predictum locum in un
ge ad ultimum hoc unguentum
appone Recipe picis ʒ i olei ma
stici ʒ s liquefiat pix in oleo
et addatur croci sulphuris opii
[illegible] argenti cum argento
vivo facti fracti [illegible] ana
pondus trium denariorum que
omnia pulverizentur et cum pice
et oleo misceantur et de isto ungue
to parum panno lineo superposi
due et loco pacienti appone

Ad idem Recipe radicem camille
bene mundat et minute incide
postea coque in vino bono
albo usque ad consumptionem vini
deinde pista bene et impone
florem [illegible] porci masculi
item misce et fiat emplastrum

Quando emorroyde sunt inflate
et solide et dolor est fortis cum
ex eis non emanet sanguis
aspergantur illo pulvere qui
mirabiliter dolorem mitigat
Recipe limam et cal[cem] limature [illegible] in
testa et comburre in fornace
vel furno deinde tere et cribra
ut pulvis sit subtilissimus

Ad constringendum emorroydas Recipe
[illegible] que vulgariter nominatur
folega et uratur et pulverisetur
subtilissime et cum eodem pul
vere aspergantur

Nota quod bedagar spine
albe ustum et pulverisatum et sta
loca cum vino vel aceto [illegible]
et super sparsum desiccat emor
roydas [illegible]

Nota quod est valde probatum
ad mitigandum dolorem emorroydarum

candilomatu & ad apa dura
ad mitigandum R̷ ceramon
& liquefac & cum olo vini bn
misce & punge sup emorroi
das & sedes statim magnam
allemacionem a dolore & sanabi
tur statim
Emplm ad dolorem emorroi
das R̷ olei ros ℥ ij mtella
am j croci opij ana ℥ ß
Gottahencia ana Centau
rea staphisagra piper mir
cu melle conficiatur ut dicit
in 3o fen 21 de egritudinibus
ani cura emorroidas tertiis
Experimentu valde probatum ad
emorroidas R̷ limacas
cu testis suis minores & ipsas
cu testis cu vestibus & carnibus
bn pista cu vestibus & carni
bus suis in summa ad modum em
plastri & ita pon & sup pon
sup dolorem & liga ipsum sr
dessime & ligamenti curabit
Contra lumbricos secundum magistrum micha
elem scotu R̷ abrotani ℥
ij aloes cinth ℥ iij cortic
laureole ℥ j sticados ℥ iij
genciane ℥ j persicarie ℥ j ce
tauree minoris ℥ ma ana ℥
ij cortic radic mori ℥ iij
malignati pisti fraxini &
ume ana ℥ ß radic graminis
urtica ana ℥ j poli samine
ana ℥ ß dapnides aloes ana
℥ ß hec omnia tere bene
& detineat per viij dies in
lb viij olei comis & aceti lb
ij nona pos die bulliat le
to igne donec herbe & cor
tices sint bn cocte & post
dimittant in frigidari aliq
tulu & cola & addat aloes
indicu bn pulverisatu misce
sint & resina & hoc oleo
unge corpus & da ei bibere
℥ ij cu vino albo

In ano flegmone parit & matrice
flonem parte strangmia sup
venit Et tribus sanem qualibus
straugma accidit per eam
De crepatura puerorum si tam
dicit quod pueri qui plangunt
multu vel vociferant aut ex
magna tussi & forte accidit
ex casu vel percussione Et cura
eius est ut accipias lupinos
& pecias pani lini combur
re & conficee cu vino & ex pone
stupas & pone sup umbilicum
Et si sint debit cautisab
in circuitu umbilici nam loco
flexibili propter tenuitatem cutis
Et si indigent fortioribus me
dicinis pon quas dicemus in
tractatu crepature
Iam diximus supra quod modis
accidit crepatura si non indiges
in meis puros puer necces
sarias Emplm valens crepa
ture puerorum R̷ alumen ana
vel gallas ana ij terantur
et conficiatur cu vino quousque
inspissetur & pone sup locum
& suppone spongiam stricte
i acto madetu cu aqua & si
cecidit pone aliud aliud
breue ponatur sup aliquem
pannum plictuum de corio et
sup locum ponatur & premi
tatur quousque adhereat et si
ceciderit aliud reponatur

Harum passionum durissima do
lor est podagra cum dolor
eius molestior factus est ceteris
omnibus doloribus artetice quia in
podagra in ad pollices de
scendit dispersionem q oportuna est
illi no suffit ideo itaque ma
nimum distendit hic Habab
bas &c

Syrupus optimus ad dolorem iuncturarum Rx turbith boni ℥ i mirobol. cit. et kebul. ℥ ℥ hermodactillos rassam ana ℥ ß mastic piperis longi zinziberis ana ℥ ii spice ℥ i bulliat in lb iii et ß aque bullitione sufficienti et zuccari lb i fiat syrupus cuius dosis sit ab ℥ i usque ad ii

Medicina optima doloris iuncturarum ex materia flegmatica mixta cum colera Rx turbith boni ℥ ii hermodactillos infusorum in aceto squillitico per diem et noctem postea exsiccatos ℥ i ℥ ℥ ii zuccari ad pondus omnium Dosis eius ʒ ii

Ad artheticam cum febre Sirupus Rx corticum radicis apii ana ʒ ii capil. veneris passulas enucleatas tarum radicis liquiricie radicum plantaginis ana ℥ i ß feniculi ana apii seminis ana ℥ ß seminum communium mundatorum seminis endivie ana ℥ i et ß sine aceto cum zuccaro compone

Pulvis laxativus podagricis arteticis ciragricis Rx turbith ℥ ii rad. zinziberis ℥ i Gemme ℥ iii viole ℥ ii hermodactilorum ℥ iiii

Unguentum mirabile et per multos vanos ac sarracenos et iudeos est probatum ad omnem guttam factam totius corporis ciragram podagram et contra omnem dolorem articulorum et nervorum et in eodem die in qua inunctus fuit facit paciens de loco surgere Rx sepum arietis pinguedinem ursi adipem vel pinguedinem adipem cati adipem struthionis medulla asini de citron bg cere cera pulverem et novam gumma arabica

olibanum masticem ista debet sirupus lb i superdictarum specierum debes recipere quartam superdictarum ana de quolibet ℥ i cere aut lb ß oleorum aut communis talis est omnia supradicta ponantur in olla nova vitreata supra ignem usque ad liquefactionem postmodum deponatur et coletur per pannum subtilem facta colatione ponatur in tigime paulatim bene miscendo cum spatula et cum coagulatum fuerit refrigeratum in die inungatur paciens ter si necesse fuerit

Cura ad dolorem et artetice quam composuit G et laudavit eam valde et dixit quod non est necessaria alia medicina et semel imposita ita curat efficaciter quod si paciens delatus fuerit ad balneum in mula vel in lecto sine aliquo adiutorio ad propriam revertetur Accipe satureie virides in estate quam quassa bene cum sepo et pone super dolorem anche vel iuncturarum et dimitte duabus horis ligatum et cum sudaverit paciens in balneo intret aquam et dissolvat emplastrum quod non necessaria est alia cura Et si remanserit aliquid de ~~dolore~~ dolore fac eandem curam per x dies

Cura quam composuit G ad dolorem artetica et ante et laudatam eam valde et dixit quod non est necessaria alia medicina et semel apposita curat ita efficaciter quod si paciens fuerit ductus ad balneum in lecto libere sine aliquo adiutorio ad propriam domum revertetur corpore purgato Rx rugidi

i. cassia cestate quassa bene
cum sepo et super dolorem ante
vel meturas pone et dimitte
ii horas ligatum cum sudauerit pa-
ciens in balneo intret aque
et dissolua emplastrum quando
tunc non est narrandum illa cu-
ra et si aliquid remansit de
dolore fac eandem curam
cum sanctis diebus decem
Aliud idem ℞ radicum cassiani
bene mundat a terra et a cortice
superiori subtili et medulla
interiori extracta et in partes
incisas fac bullire sufficienter
et postea in parapside ligni
pistentur optime deinde olium
laterinum seu muscat decoct.
et eodem oleo locus ungatur et
predicte radices sic pistate et
condite predicto oleo loco pacienti
modo emplastri supponatur cor-
pore bene mundato
Electuarium admirabile et resumptivum
ethicis ℞ seminis papaveris albi
℥ i seminis com. mundatorum
℥ portulace ℥ bombacis mun-
dati semen malue ℥ malua-
uisci vel altee ℥ scariole ana
ʒ ii et ʒ ß amigdalarum dulcium
iiii mundatorum pineas pista-
ceas melonum auellane ana
ʒ i candi succi liquiricie gum-
mi arabici dragaganti al. ana ʒ iii ysso-
pi croci prassii ana ʒ ii bal-
bre spodii rasure eboris ana
ʒ i et ß cinamomi ʒ i ʒ ʒ i
gariofil. nucis m. ana ʒ ii ut
ʒ ß coralli blacte bisancie
ana ʒ iiii margaritas integras
ʒ ß testudinis terrestris carne
una que coquatur donec
dissoluatur que cocta simpe-
cie zuccari que sufficiat et addita

carne fiat electuarium
Syrupus de papauere tussientibus
ex calore et catarro ℞ papaueris
albi ʒ xl lique ʒ xx capilli
veneris ℥ malue dragaganti ℥ cito-
niorum iiii or semen comunium mundatorum
ana ʒ ii iuiube sebesten ana ma-
nus plena coque in lb. iii aque
vel aque pluuialis usque ad iii
zuccari lb. ii fiat syrupus
Syrupus aliud syrupus de papauere
contra omnem solucionem ℞ cento
lib. capita papaueris plantaginis
balanstie gallarum primellas
ana lb. i et ß infundantur in aqua
pluuiali duobus diebus tercio die
coque bene et fortiter cola per pa-
num collature adde mel rosarum tercia
partem coque ad mellis spissitudi-
nem
Syrupus de psillio quemeno
pro ethicis fere tussientibus item
pro pectoris et visceris ℞ psillii
lb. i infundatur calissime aque
ita ut coquatur donec tepes-
cat deinde colla ℥ sicior erit
si aqua cucurbite assate aut
cucumeris imponatur et adde
zuccarum tantum ut supra et coque
ut supra ℥ ut sit perfectum adde se-
melonis lo longo de respectu
rotundi citruli cucumeris et
cucurbite quorum citonioriorum dra-
gaganti vel altee ana ʒ iii ordei
ʒ iii iuiube sebesten ʒ xx
vne passe ʒ i cum lb.
i zuccari
In febribus si dolor est capitis
ut in oculos negronibus quibusque
apparentibus si velut lampadibus
et sub ypocondria dextra ut si
instrumenta clere et timores sunt
et tybiai sine dolor quod saepe
est fluxus de naribus prenostica
Ambustiones in se aurem sunt de-
cunt sanguis enaribus fluens

aut venter turbatus soluit egri-
tudinem p qª
In fe sapiditatum abstinencia z orifi-
cii morsus z tenebrositatem ocu-
lorum z oris amaritudinem succi
farmacia indigere significat
p qª
In fe circa ventrem caumata forte
z cordis morsus vel tremor ma-
ximum p qª
Cuicumque in fe cottidiana ri-
gor fiat cottidie fe soluit
p qª In non deficienti non fe si
labium aut oculus aut supercili-
um aut nasus distorqueatur aut
non videat aut non audiat
iam debili existente corpore quicquid
horum fiant iam prope mors
est p iiiª Febricitanti sudor
omnis superveniens non desi-
stente malum prolongatur cum mor-
bus z hic significat plurimos
p qª
Cuicumque in fe yctericia su-
perveniat ante vii die malum est
p qª
In fe acutis spasmus z circa vi-
scera dolores fortes malum p qª
In fe ipso offendens malum
spasmus eum significat p qª
Quibus in fe urine conturbate
in suffusionem … capitis do-
lores aut assunt aut adherunt
p qª
Quibuscumque ex egritudinibus acutis
aut multi temporis aut abortibus
aut aliter extenuatis si fel nigrum
aut quasi sanguis nigrum exierit se-
quenti die cretico morietur
p qª
Quibuscumque in fe sanguis fluit
multitudo undecumque in convalescen-
tibus ventres … humec-
tatum p qª
In acutis passionibus cum fe luctuosa
suspiria malum p vi

Quibus in dentibus in fe viscositates
fiunt fortiores z diuturniores
fiunt fe p qª Ex emorroidibus vero
ad iuventutem p iiiª
Syrupus ad sitim Rx aque fontis
lb. i z decoquatur … lento
igne liquirice h passulas an
partes equales z aceti partes
duas z cum zuccari parte iii fiat
syrupus
Condimentum quod … dicat in …
… andaracha quod … …
… in potu sumat ex folio
eius … aut ex … ipsius
… z … … febris
z … … ex quibus illos
… volunt
Epithima Rx succi cucurbite
succi citrolorum succi solatri succi
endivie omnium an ℥ i … aque
rosarum tantumdem aceti modicum
bulliant in predictis farine
ordei ʒ i sandali rubei seminum
… seminis papaveris
omnium an ℥ … madefiat in ipso
pannus vel filtrum vel spongia
z epati applicetur
Terciana pura facit paroxismum
vii horas ad plus. Cottidiana
xviii horarum. Si terciana nota
xlviii h est quod fleuma inbibitur
propter coleram z non sit … pt
expelli sicut in cottidiana
pura in qua non imbibitur quod si
sic imbiberetur … p …
quantum in terciana nota si non
sit est cum deficit cola
[illegible] Et cum videris
urinas … grossas tunc
… cum … non …
… … Et scias quod non
est magis … magis …
… quod vomitus post cibum
Emplastrum ad removendam acces-
sionem febris maxime de …

humore R[ecipe] rad[icis] raffani mol[lis]
et farina siliginis seta[n]tur
et fiant emplastra quod sic applicetur
an[te] adventum ipsius

Pille que conferunt ad febre[m]
quartana[m] sicut sapiens R[ecipe] epithi[mi]
cretensis et mirobolani nigri et
ellebori nigri et succi eupatorii
omnium an[a] ℥ i sal gemme ʒ s[emis] alo[es]
ʒ ii t[eran]t[ur] et terant[ur] et cribre[n]tur
et fiant pille pro sicut quanti-
tatem virtutis recipientis que
sunt vii

Homines a quartanis absoluti non
valde apostemas appr[e]hendunt
si non appr[e]hendunt prius et super-
veniat quartana solvuntur.
Estiue quartane ut multum
sunt breves autumpnales
non longe et maxime que ad hie-
mem coniungunt p[ar]ticula 2a
Febres non i[n]ordinate vagan-
tibus quartane sunt future
certum aut circa autumpnum
pronostica 3a

Autumpno et estivos multa
et fere quartane p[ar]ticula 3a
Item allia cum fundibus sunt
medicina magna ad quartanas fe-
re quidam quartanarius non po-
tuit curari cum multitudine ex ci-
bum capsi barbassi p[ar]ticula iii di-
ebus et curatus est
Ex succo in eius al...od qua-
bet unius porrus sepiatur
in nares et unctio fiat super
spina tota ex oleo in quo dis-
solutus sit opoponacum
porrus alemdabit egritudo
terminabit vel et purgatio cum
agarico eadem hora ieiunant
clamose et post purgationes multas
et maxime in declinatione egri-
tudinis

Q[uidam] Quidam patiebat in febre
quartana cum quidam de stolidis
medicus ante statum dedit tyriacam
bis in die quartane et sic fuit
et oppilant eum donec mortuus est.

Pille ad quartana[m] R[ecipe] armoniaci
oppoponaci sapini galbani asse
fetide euforbii lapidis lazuli sar-
cocolle polipodii semine anisi
epithimi elleborni yreos agarici
costute castorei an[a] ℥ s[emis] bdellii
mastices an[a] ʒ iiii storac ʒ iiii
confiatur cum aqua dragagati

Variole enim ut dicit d[omi]n[u]s B.
sunt species et colores varie de eis
sunt albe et de eis sunt citrine
et de eis sunt rubee et de eis
sunt indee et de eis sunt mola-
ree ad nigridinem declinantes
Et indee quidam et violacee
sunt male et quanto plus ad
violatam declinatio ad nigredinem
tanto est peius et quanto plus
declinatio ad illud tanto sunt
plus declinatio ad maliciam
et albe que sunt meliores ipse
que sunt pauci vini
Ambustiones cristulis sunt beius uero
difficilis cum acumine super vocibus
vero lenior p[ar]ticula 2a
Ad ne relinquenda in morbis post
crisim subversionem facere consue-
verunt p[ar]ticula 2a

Mulierum urine sunt maiores
grossiores et albiores et minores
prelecte minus quam viros urine
Et hoc quidam est propter debili-
tatem digestionis carum et propter super-
fluitatem ipsas multitudines et ampli-
tudinis canalium unde egrediuntur
ea que ab eis exeunt Et
propter illud quod ex eas resol-
vitur matricibus et ad urine misti-
mta tendit Masculos non

nota

vrine cum turbant declinat
earum turbacio ad superiora Et
est quod secundum plurimum turbidatur
sed mulierum vrine fere non
turbidantur eo modo propter
paucam separationem sui et habent sed
plurimum supra summitatem suam
spumam rotundam id est ampullas
minores Et si turbide fuerint
earum turbidacio pauca erit
In vrinis non illico cum mulie
ribus commiscentur sunt fila ad
invicem texta Vrine pregnan
cium sunt clare et super ipsam
superficiem est nebula et quandoque
trahuntur ad colorem aque
ciceris aut aque pedum arietum
qua coquuntur pedes animalium
et in ipso est ypostasis et super summita
tem earum est nebula sed quo
tiens non sunt in medio videbi
tur sicut totum carminatum
et est cum eis sunt grana que
descendunt et ascendunt Cuius
vrinis manifestior sunt erunt
pregnaciones principium Et cum
loco eius fuit rubedo erit
in fine pregnacionis et propter hoc si tur
bantur cum moveantur in pari
entibus vrina secundum plurimum est nigra
et in ipsa sunt vel descendunt
arietum et sunt sordidacos
id est nigredo olle
Vrina mulieris pregnantis primo
mense vel secundo vel tercio est quasi ad
nebulam propinquius et ypostasis al
ba et clara quarto mense ac
rona et nimii colorem liquida et
ypostasim albam
Vrina menstruata est quasi sang
winea Vrina mulieris concube
cius turbida est et cum firmata
est in fundum residet
Vrina puelle virginis clara

est et liquida valde
Ad faciendum nasci pilos in cal
la manus Recipe talpas et ra
nunculos virides qui inveni
untur in fontibus et frondibus
et lapides veteres et coque in aqua
tamdiu quod ad nichilum videatur
redigi postea collige pingue
dinem super natantem et
vnge locum quolibet die bis
Ad idem Recipe folia ficus et
comburre et fiat inde pulvis
et misceatur cum oleo postea vn
gatur locus sero et mane ab
luatur cum aqua calida Ad
idem Recipe apes mellificantes
et comburre et fac pulverem et
incorpora cum oleo et vnge lo
cum Ad idem Recipe flores ge
neste et flores borraginis
et coque in aqua et cola et
lava
Cinis abrotani qui miscetur
cum oleo olive facit nasci
barbam
Circa instans ad pilos de
facie tollendos et faciem
purgandam Recipe mastic et
id est armoniaci purissimi modi
cum resolve in vase novo
tres partes colofonia et masti
cem et ad vltimum pone gut
tas armoniaci cola super
aquam frigidam et malaxa inter
manus sicut aut apparet ar
gentum sed plus cottam ma
nuum reddit albam Cum
volueris pilos tollere resol
ve parum ad ignem et re
frigidatum pone super per horam
vel in poca remove pi
los extrahit faciem deter
gat et anno durum potest
poni lapidibus et servari

Ad removendum ruborem faciei
℞ thuris mastic(is) ana ℥ ... mone
cernise an ʒ ij camphore ar-
genti vivi an ʒ ß confice cum
axungia porci vel gallic(e)
et fiat unguentum
Item ad idem suffumigium fiat
cum aqua decoctionis absinthii
malve viol(e) palatide avene
et iusquiami
Unguentum clarificans pellem
et ipsam subtiliat rubedinem
et ... barbulas et
pilos tollit ℞ succi cucu(m)-
eris succi radicis nari vel
nari succi mucelle succi ...
... an ʒ ... cernise ʒ ij
mellis lb iij Confice sit coq(ui)
pone lento igne donec ad
spissitudinem mellis perveniant
... vade ad bal-
neum et cum lotus fueris fortiter
abstergas cum subtilibus pannis
postea unge cum predicto ungu-
ento quousque satis sudaveris
postea lava
Ad fissuras labiorum et manuum
℞ olei ros(arum) ʒ iij coralorum al-
borum ʒ j thuris ʒ ß fiat un-
guentum et ungantur loca
Aqua mirabilis que eliciat de
metallis virtutes eius spoliat
leprosos, lepram non vera de-
struit et omnem maliciam
tollet et conservat iuventutem
oculum et pulcrum facit ℞ li-
matura argenti eris ferri
plumbi auri ... aur(i)
et argenti et pone ... pu(r)-
... per diem et nocte
... in vino albo calo ...
... secunda quarta et al-
bumine ovi ... quinta in lacte
mulieris infantis ... puerum ...
sexta in vino rubeo et septima
in septuplo ... albumine albu-
minum ovorum et hoc totum ponat(ur)
in alembico et distilletur lento
igne et quod distillatum fuerit ...
in vase argenteo aureo vel
vitreo ...
Contra colorem plumbei ℞ thy-
mi calamenti ... an ʒ ß
cortic(is) cit(ri) foli(i) indi gariofil-
li ... cinamomi piperis al-
bi carpobalsami ros(arum) ... an
aur(i) ... zedoarie
croci an aur(i) ... omnia
et ... confician(tur) cum
syrupo de pomis ... aro-
matic(is) quantum sufficiat et in
fine aromatisen(tur) cum ambre ʒ j
... sumatur ... mane a ʒ ij
usque ad iiij cum modico boni vi-
ni albi subtil(is) et circa faciem
suffumigacio ... facta cum aq(ua)
decoctionis ... ℞ croci ori-
ent(alis) ... mastic(is)
... an coquant(ur) omnia in
aqua assuescat comedere ...
fricta et ... siccas et bibere
vinum rubeum ... non
et dulce ... sit desseratum
et frequent(er) cum panno ... fricet(ur)
facies
Pulvis ad ... ad bonam
digestionem et visum prodest ℞ cina-
momi cardamomi piperis ... sa-
turegie maiorane an ... sen(e)
carvi ... galange
an ʒ ß ... pomi paradisi
foli an ʒ iij ... ʒ ij saxifrage
ʒ ß ... lb ... ʒ ij
Ad pannum faciei ℞ succi ...
... lb ß succi ... succi
... succi radicis ...
... an lb ß ... ʒ ß

bamac ℥ i ceruse ℥ ii pulve
sentur et cum predictis succis misceantur
axungie galline et porci ana
℥ iiii olei amigdalarum amarar(um)
lb. i

Ad lentiginem et barbulas pa
ni faciei et sordes que ex sole facto
R(ecipe) succi sambuce succi radicum
cucumeris silvestris ana ℥ iiii
succi corticis medii nodelle gu
mmi edere ana ℥ i confice et
nocturno loca unge et mane sa
pone calido faciem lava

Ad maculas faciei R(ecipe) salmo
niac(um) sal nitri ana ℥ i terantur
subtilissime et in [illegible] lb. ii et [illegible]
[illegible] per pannum lineum spissum
argenti vivi ℥ i [illegible] pistel
lo miscendo tunc pone omnia
in ampulla vitrea longi colli et
calefac fortissime ad ignem
donec bullire cepit tunc obtu
ra fortissime collum ampulle
et pone totum super carbones
ignitos et permitte fervere do
nec fervor ipse desistat postea
remove ab igne et permitte fri
gidari tunc illud superpone modico
aceti fortissimi et pone super igne
permitte desiccari postea fran
ge ampullam et rade quod
in ea adheret in pulverem tunc
R(ecipe) succi celidonie depurati
ad ignem et aceti fortissimi ana
lb. i bulliant simul cum pulve
re illo tunc pone totum in ciato
uno et ciatum aliud sub illo po
ne ergo frustrum filtri in liquo
re in quo sint medietas ita quod
caput ipsius stet in ciato vacuo
et sine sic distillari per filtrum
quod ergo distillatum est col
lige et usui serva

Aqua [illegible] sic fit R(ecipe) aristo
lochie radicum et foliorum assari
bacari valeriane radicis et
foliorum gariofilate et betho
nice ana ℥ iiii api ℥ iii le
vistici ℥ i florentine vel san
sicule que est idem seu pemp
tonile que est idem ℥ iii flos
ramo rosarum rubearum ana ℥ iii flos
sambuci vel bete quod est id(em)
florum cornastelli vel cam
panule ℥ iii flos petrosilini ros(is)
marini ℥ iii ysopi ℥ i [illegible]
li ℥ iii gari spice nucis mus(cate)
cardamomi foliorum melegete
cinamomi electi ℥ ii ʒ
rubeolobe ana ℥ ii pistentur
omnia grosso modo cum speciebus
et diminuatur cum vino odori
fero per diem et noctem et
postea distillentur cum ale
bich ut fit aqua rosarum clari
ficat faciem frigidam et redole
facit et valet contra omnem con
[illegible] frigidam et sugitur
super membra infrigidata ut
aqua rosarum super membra cale
facta [illegible] infrigidatos calefacit
et omnia [illegible] in frigidos
et melius calorem multiplicat
et confortat per fecem olei or
tulani intelligas residen
ciam qua facit aqua cum
decoctis et ita intelligas
per fecem cuiuslibet herbe ut di
citur expresse fecem vini ut
olei. Per litargirum albifi
catum intelligas litargirum
ustum ut alcohol mixtum
cum oleo rosarum et item exsiccatum
et ustum et incorporatum cum eodem
oleo tam diu quod dealbetur

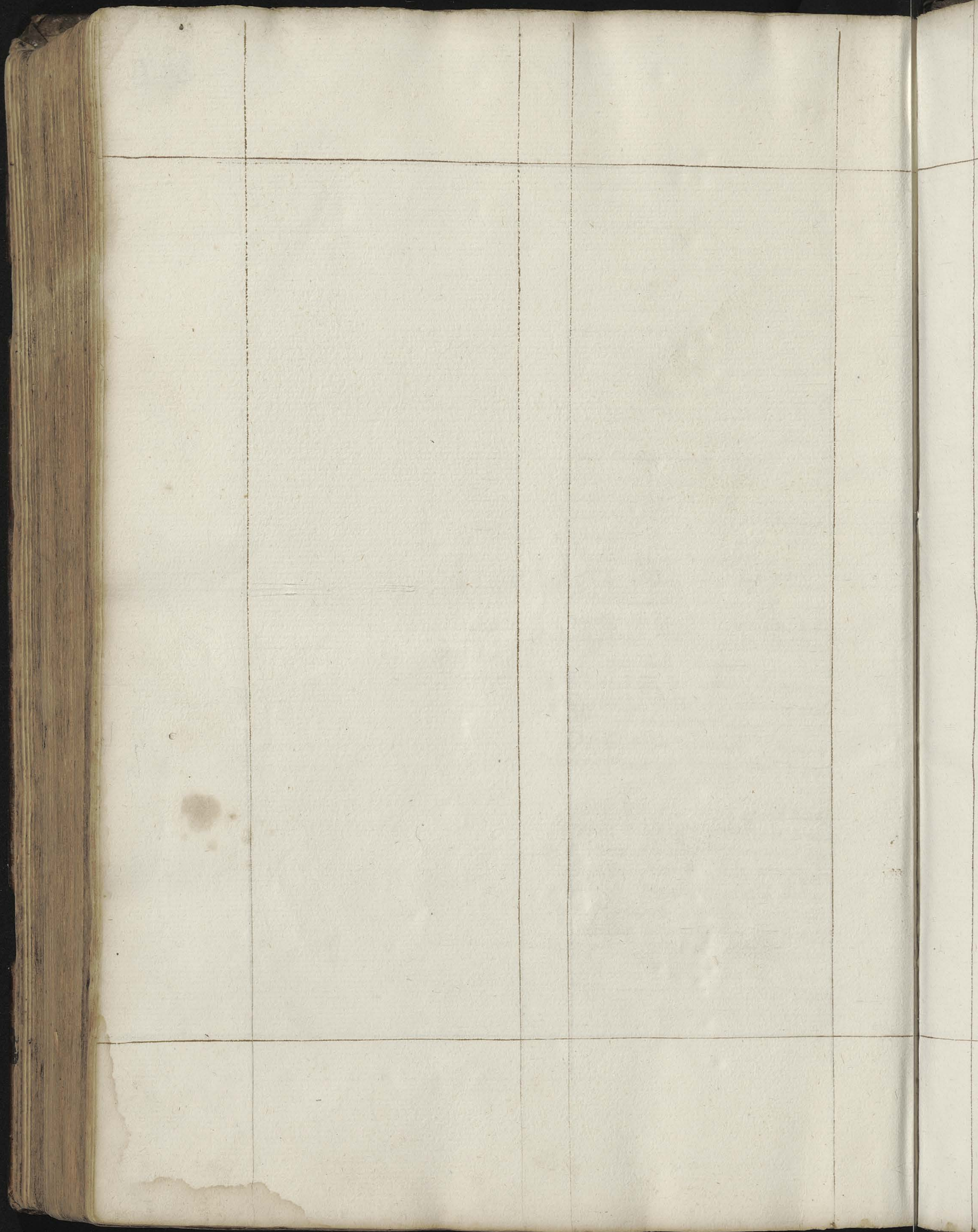
Unguentum ad omnem speciem
scabiei R(ecipe) succi lappacii sta
kiose celidonie [illegible]

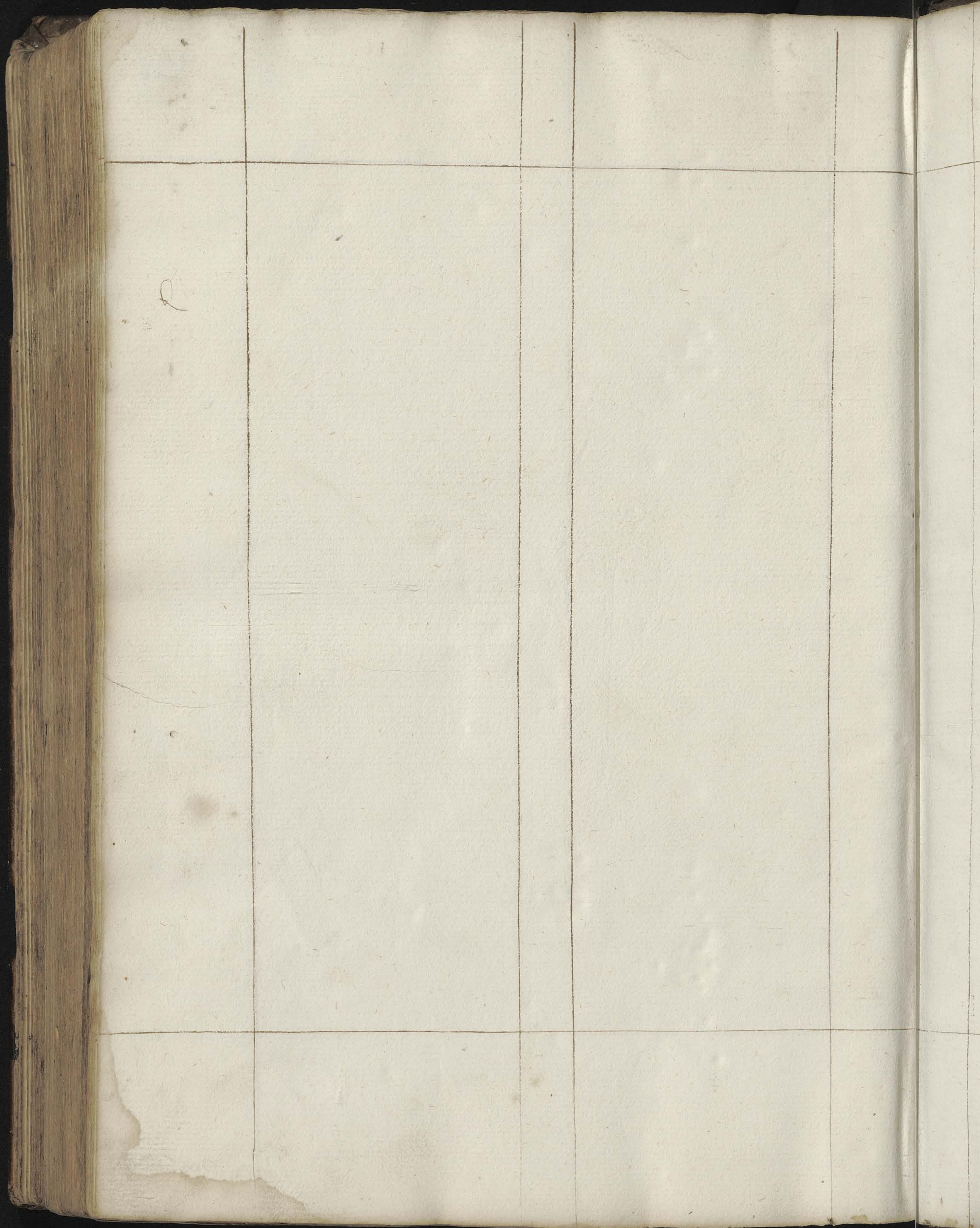
simfite ana ℥ .j. ferveat cum
℥ .ij. olei comuni et sal commu
℥ .iij. tam quam sint consumpta et
remaneat oleum deinde
cola et accipe istud oleum
et cere ℥ .j. liquefiat ad ig
nem simul postea remove
ab igne et misce ibi aloes
caballini pulverisati et argen
ti vivi mortificati ana ℥ .j. et
misce donec requiescat et si vis
magis confortare adde bisoli
℥ .j. et fiat unguentum

Pille quas nos fecimus in quo
dam leproso qui vocabatur
dominus thomasinus et curavi
mus ipsum: Recipe eli(?) ℥ .j. sene
epithimi ana pondus grana
ordei .xij. simfite ℥ .j. polipo
dij ℥ .j. spicelos(?) mastic ana
pondus granos ordei .vj. dia
gridii ℥ .j. agarici hermodactili
℥ .j. aloes ℥ .ij. ros. ru. spice
casieli carpobalsami cina
momi cinamomi ana pondus
granos ordei .vj. fiant pille
ex omnibus cum vino odorife
ro in quo dissolvatur ad(?)
mastic dantur .vij. et ad plus
.xij. et fiat grosse in modum ciceris
pm

~~homo~~ quem in regione est herba
que vocatur sicharo(?) vorto
cum datur ista herba alicui
nescienti ad potandum vel come
dendum in aliquo fercula homini
statim radicitus cadunt pori(?)
Et hoc est certum et probatum
a multis in multis partibus videlicet
in cipro(?) apud ... vocatur
ista herba antirenum Et
parisius(?) in giro(?) vocat ipsam
antitirion(?) et est simile

Et venenus(?) quedam sunt que dant(?)
oculte et operantur oculte et quedam
dant manifeste et operantur manifeste
quedam dant oculte et operantur
oculte sed sic venit et scamo(?)
et plus quam [illegible] ad ... [illegible]
suppellid(?) dulce vel aut suppellid acuto
[illegible] corp(?) obtundunt saporem [illegible]
odorem et [illegible] ventosa [illegible]
corp(?) [illegible] paulatim alterat [illegible]
[illegible] hoc et [illegible]
[illegible] inficiat et sic [illegible]
vel alia ventosa [illegible]
[illegible]
[illegible] vino [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] diligent [illegible]
vini et ad [illegible]
[illegible] et vomunt(?)
[illegible]
[illegible]
[illegible] caveat vel que
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] mordent
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et
[illegible]
[illegible] venenis(?)
[illegible]
[illegible]
[illegible] et
[illegible] medicinis
[illegible] et
[illegible] sigillata
[illegible] et [illegible] maiorem(?)
[illegible] et vult [illegible]
[illegible] ubi narrat [illegible]
[illegible] viij [illegible]
proponit(?)

viii:
IV/A

Fite panis angelorum visita
vivum omnes domine iesu xpe
qui passus es in cruce pro salute
nostra O iesu xpe omnipote
ns deus misericordiam

